2-8
207

ALEXANDER PP VI VALENTINUS · FERDINANDUS DEI GRA REX ARAGONUM

21-5-32

Sermones feſtiuitatum annualium beatiſſime virginis marie: fratris Santij de porta: conuentus Ceſaraguſte ſacri ordinis predicatorum: magiſtri ſacri palacij: celeberrimi predicatoris: viſi ⁊ emendati per fratrem Alfonſum de caſtro eiuſdem ordinis: artium et ſacre theologie profeſſorem necnon eiuſdem ſolerti cura et diligenti indagine et impēſis impreſſum.

Cum priuilegio.

Bibliotheca Universitaria de Valencia

ALEXANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS DEI GRA REX ARAGONVM

¶ Linguas infancium facit diſertas.

XANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS

Reuerendiſſimo in criſto patri ac dño preſtantiſſi=
mo Dño fratri Joanni Enguera ſacri ordinis predicatorum Jlerdenſi epiſcopo.
Heretice prauitatis in omnibus regnis et dominationibus chriſtianiſſimi Regis
Aragonum. generali inquiſitori: ac eiuſdem ſacre Regie mageſtatis confeſſori. to=
tius theologie apici et interpreti ſummo. Frater Alphõſus de caſtro minimus inter theologos
profeſſores ipſius etiã ordinis predicatorum et eiuſdem ſue preſtantiſſime. D. obſecutor: humi
le cum manuũ oſculo ſeruitutis officium.

Inter precipuas humane ſollici=
tudinis actiones: quibus vario
hominum genus ſtudio exerce=
tur (Spectatiſſime preſul paſtor
ꝗ dignissime:) grandem ⁊ hijs
omnibus maximaꝫ virtus obtinet celſitudinẽ:
qua ſeſe circa difficilima optime verſari teſta=
tur / ad vltimum ⁊ pene ſupra ſe conari poten
tiam facit. Habet quippe ipſa nõ parua ſuis ad
hibere conamina virib⁹: et poſt renitẽtes car
nee cõditionis affectus: hinc ardua difficiliaꝗ
amplectitur: illinc ad vltimum potentie cleua
tur. Nec vtiꝗ hoc ea rõne aſſeritur: quaſi qui
libet virtutis actus ſupremus ſit inquẽ ipa po
tentia poſſit: cũ eo quoꝗ actore philoſopho di
ſpoſitio ſit perfecti ad optimuꝫ: aliuſꝗ aliuꝫ ne
ceſſario antecellat: difficileꝗ ſit pares ſemper
aut diutius in homine perſeuerare virtutes:
quippe que frequenti exercitatione augentur:
ſicuti ocio ſegnitia ve minuunt: Sed quoniaꝫ
virtus ſupra naturam fortius ad optima dep̃=
cratur: et ad ſublimiora queꝗ: animi vires di
ſponit. Hinc quaſi ꝗbuſdã ſtimulis agitat hu=
manus affectus: vt ad capeſcẽda optate iura
felicitatis / ⁊ illius ſummi boni: cuius eſt homi
nibus naturaliter inſerta cupido: haud diffici
lime iter ſubeundum velut acta mens et pene
ferat impulſa. Sane quoniã difficile eſt opus
virtutis: et niſi calcaribus nemo iter eius ag=
gredit: humana hoc ſegnities / deſidia / negli=
gentie / et fracti ilico reſilientis animi torpor /
cõminationes / terroreſꝗ multimodi atteſtan
tur. Quid. n. diuinis humaniſꝗ legibus ſiue
erudientibus / ſiue prohibentibus: quid ꝓmiſ
ſis / ſeu terroribus: quid agit premio vel ſup=
plicijs: niſi quo facilius frenata cupidine: ad
virtutis bonuꝫ humanus animus excitet? Et
quid aliud ſibi volunt etiam in paruulis virtu
tis ſemitã adeũtibus cõminationes ac ferule:
quid flagella conuitiaꝗ indicta inſinuant: niſi
quo vehementius virtutis amore nouus ani=
mus inardeſcat: et ineunte etate id primuꝫ co
nent arripere: in quo non laceſcant perpetuo
ſtabiliri? O miſeram naſcentis hominis condi
tionem: que tot tantiſꝗ prepedita malis ad bo
num quod appetit fatigabunda cõſurgit: ⁊ ad
malum quod fugere ſatagit precipatata ruit.
O ꝗ difficile adipiſcitur ſcientia: et o ꝗ facili
obliuione delet. Nullus labor adhibetur iner
tie: ſed grandem ſollicitudo exercet laborem /
Ad mala leuiſſimo tractu impellimur: a bono
propoſito fracti protinus reſilim⁹. Indocti ſu
mus abſꝗ labore: ſed non niſi diutino labore
docemur. Duro exercitio aſueſcunt membra
virtutibus: ſ leui ocij reſolutiõe ſoluunt. Sed
ex hijs nullus ſapiẽtum arbitrabitur virtutem
nature eſſe contrariam viciumꝗ innatũ: cuꝫ il
lius ſeminaria in nobis ſignatum ſuper nos di
uini vultus lumen oſtendat: atꝗ obſiſtat natu
ra vicio. Hinc magnus quõdam apud egipti=
os aiebat antonius. Nolite virtutis quaſi im=
poſſibile nomen pauere: cuius operis inſerta
natura eſt homini. Sed trahitur animus pon=
dere carnis: ⁊ lubrico veluti quodaꝫ precipio:
humana mortalitas in malũ procliuis pronaꝗ
deducitur. Quapropter hijs adhibẽda ſũt
frena: illis ſtimulus impingẽdus. Hec cõpeſtẽ
da veniunt: illa vero accedunt iuuanda. Su=
pra modum aũt ea maxime preſtant atꝗ auxi
lianda veniunt: que litterarum agunt infatiga
bili humane vite exercitio: atꝗ ſeneſcẽte etate
ſi ratio valet: nouis in dies renouanda ſunt in
crementis. Hijs velut celeſtibus imbribus ari
da mens irrigata fouet: ⁊ aducte ſcalore ſege
tes virore animi reuiuiſcũt. Hijs filij emergũt
in patres: ⁊ adoleſcentia ſenſu caneſcit ante iu
uentã. Hijs letatur homines ſe obtinere magi
ſtros: quos genuere filios. Hijs p̃ceptor naſciſ=
citur p̃ceptores: quos fouit alũnos. Hinc glo=
rioſiſſimam ceterarũ religionem ſacrũꝗ ordi=
nem predicatoruꝫ litterarũ ſtudio et ſancte ex
ercitio p̃dicationis ab ipſa eius fundatione no
uimus inſtitutũ: quatenus eructãtis diuie ve
ritatis flumine: accepta diuinitus ſemina ꝗ cri
ſto ſatore fidelium cordibus p̃dicatorum mini
ſterio inſerunt: vberrimas paſſim conſurgant
in ſegetes: ⁊ quod fecundiſſimo virtutum ger
mine inſtipite naſcitur: ad longas vſꝗ propa=
gines diffundãt. O quãtis tẽporis officio ꝓfe=
cit eccleſia incrementis: ꝗ ſalubribus in nono

ta eſt in dies inſtitutis: q̃ mirabilibus eius an
cta doctrinis. Hic ordo celeberrim⁹ eſt fluui⁹
dorit egreſſus de paradiſo: rigans ortũ plãta-
tiõis ſanctarꝫ ſcripturarꝫ. Hic trames ꝛ aq̃ du-
ctus inundãs ꝛ inebriãs ỽginei part⁹ ꝛ vber
rimum eccleſie fructum. Hic eſt fons paruus
creſcens in fluuium maximum: infundens di-
uinis aquis ſapientie extremas totius eccleſie
oras. Sacer hic ordo eſt fluminis impetus le-
tificãs ciuitatẽ dei: oĩum repellens inquinamẽ
ta errorũ: et rapido curſu ab occidẽte vſq; ad
orientem pertingens. Hic eſt lucerna ſuper cã
delabrum ſanctum eccleſie: quã procelloſus
validuſq; ventus nunq̃ extinxit: nec falſarum
nebula doctrinarũ vnq̃ obtexit. Unde merito
ſibi credita ẽ verbi dei preceteris p̃dicatio: he-
retice prauitatis ſuorum ſanguine parta inq̃ſi
tio: et ſacri palacij magiſtratus perpetuo colla
ta eſt ſibi poſſeſſio. In quo q̃ mirabiles viri/
q̃ profundiſſimi ſacri eloquij profeſſores: q̃ fa
cundiſſimi euangelice veritatis concionato-
res effulſerint: ea res indicio eſt: q inter tot tã
toſq; vir pateat: quis cui veniat preferẽdus: ni
ſi forte quiſpiam vincentium glorioſum addu
xerit: quem ſanctitatis inſigne ꝛ ardentiſſime
predicationis decus mirabilem reddit vbiq;.
Sed eo ceteriſq; omnib⁹. preſto eſt manib⁹ no
ſtris Sanctius ille porta Ceſaraguſtani conuẽ
tus inclite huius Aragonenſis prouintie: que
olim viridarium noſtri vocitata ordinis: quot
patres habuit: quaſi tot vberrimos doctrine pal
mites tulit. Habet quippe is gratioſam dicendi
maneriẽ: et inter ſententioſos non modice au-
ctoritatis ſermones: tam in hijs que de tempo
re q̃ etiam de ſanctis compegit: plurima ad cõ
ponendos mores/ coercendoſq; vicia familia-
rium rerũ exempla diuine ſcripture aptauit: vt
nedum ipa ſententia faciet: verũetiam audien
tium corda modus diſerendi alliciat. Sed quo
niam longum erat cunctos illius ſermones bre
ui temporis interuallo imprimere: Uirgine-
os tantũ ſmões ſeu collationes q̃ dei fere ge-
nitricis virginiſq; marie precipuis feſtiuitati-
bus Natiuitatis videlicet Annunciationis/
Purificationis/ ac eiuſdẽ glorioſe Aſſumpti
onis totius anni circulo partiuntur: nõ ſine la
bore grandi imprimere curaui. ꝛ U. R. D. p
ſue merito dignitatis doctrine pariter ꝛ officij
deſtinare decreui. Accipiat itaq; U. dignatio
mei famulatus obſequiũ: et qd obſtruſum fere
bibliothecarꝫ angulis latitabat: ſuo noĩe faciat
vbiq; diffuſum. Jam enim tanti viri opera nõ
ſine ingratitudinis vicio ſuorũ fratrũ negligẽ
tia occultabat: qua ſtupẽda eccleſie vniuerſita-
ti hodieq; in puluere multorũ nr̃i ordinis pfeſ
ſorꝫ multipliciaq; ſcrita ſordeſcũt. Que ſi p or
bem diffuſa eſſent: quaſi nouis doctrine radijs
dei eccleſiã illuſtrarẽt. Uale preſtãtiſſime pre
ſul. Sapientiſſime doctor: noſtre ſacre religio
nis ſcientie et virtutis ſpeculũ ꝛ exemplar.

Prophia in qua moyſes timuit blaſfemias ir
rogare in matrem dei.
Mulier ſi ſuſcepto ſemine pepererit maſculũ
immunda erit 7 dieb⁹ ꝛc. Cũq; expleti fuerint di-
es ꝛc. deferet agnum in holocauſtũ ꝛ pullũ co
lũbe ſiue turture p peccato. Leui. 12.

Completio prophetie. Poſtq̃ impleti ſunt dies
purgatiõis eius ſm legẽ moyſi tulerũt illũ in hieru
ſalem vt ſiſterent eũ dño: ſicut ſcriptũ eſt in lege dñi: q̃
oẽ maſculinũ adaperiẽs vuluã ſanctũ dño vocabit.
Et vt darẽt hoſtiã ſcd̃m qd̃ dictũ ẽ in lege dñi par
turturũ aut duos pullos columbarũ. Luce. 2. ca.

Tatim veniet ad tē-plū ſanctū ſuum dominator quē vos queritis. malach. in. ca. 3° et in epiſtola hodierne feſtiuitat[is] ſcribitur preſens th[em]a. Quia thema loquitur de tē-plo: ⁊ per ſacram ſcripturam ſunt tria templa ſ. anime rationalis vteri virginalis. eccl[esi]e materialis ideo i[n] iſto ſmone erūt tres tractat⁹ principales. ¶ Pro quoꝝ introductiōe ⁊ toti⁹ p̄ſentis ſermonis declaratiōe eſt notandum ꝙ ſecundum ꝙ tenet docet ⁊ p̄dicat fides catholica. criſti incarnationē q̄z nos credimus preſentem vel preteritam ſancti patres veteris legis cum maximo deſiderio expectabant futuram. Unde dixit xp̄s apoſtolis qui in preſentia videbant criſtū incarnatū. Luc. 10. Beati oculi qui vident que vos videtis multi reges ⁊ pphete qui fuerūt. ſ. de antiqua lege ⁊ ſancti patres deſiderauerūt videre que vos videtis et non viderūt. ⁊ audire que auditis ⁊ nō audierunt. ¶ Nō ſancti expectarēt patres: criſtū cū magno deſiderio futurū. patet in eorum xbis que exprimūt magnum deſideriū cordis. moyſes exodi. in cap. 4. dicit. Obſecro dn̄e mitte quē miſſurus es. yſa. in. c. 40. Utinam dirū-peres celos ⁊ venires. Dauid in. p̄s. 143. Domine inclina celos tuos: ⁊ deſcēde. age⁹. in. c. 2. Ueniat deſideratus cunctis gētibus ¶ Uerūtamen eſt: ꝙ licet oēs iſti ſancti circa criſtū venturum haberent eundem deſiderium. intētiones tamen habebāt diuerſas in ſuis deſiderijs. Pōt enim eadem res a pluribus deſiderari: ⁊ propter diuerſos fines ⁊ itētiones ſcōꝫ ꝙ ponit ariſtotil' exemplū in. 3. thopico. de pecunia que propter diuerſos fines ⁊ intētiones ab oībus deſideratur. aliq̄ vt ditentur. aliqui vt philoſophēt. ⁊c. ¶ Quidam ergo iſtoꝝ ſanctorum patrū aduentum xp̄i nō ſolū in carneꝫ ſed in animam deſiderabant. ⁊ conſiderabant ꝙ propter peccatuꝫ ade in hoīs anima erat virium inferiorū ad ſuperiores: vt partis ſenſitiue ad intellectiuā cui obedire debebant magna rebellio. inter virtutes etiam ⁊ vicia magna guerra ⁊ diſſenſio erat: in tm̄ ꝙ vicia volebant dominium ⁊ regnum in anima optinere: ⁊ virtutes expellere. Propter quod aduentū criſti in animam deuotus doctor Bernardus multum deſiderabat. Unde in quodam ſermone ſic deuote dicebat. Ueni domine iheſu: aufer ſcandalum de regno tuo: quod eſt anima mea: vt regnes tu qui debes in ea. Uenit enim auaricia ⁊ vendicat ſibi ſedem mihi. Superbia vult eſſe rex. Luxuria dicit: ego regnabo. Ira. inuidia ⁊c. Uicia militāt in me: quib⁹ potiſſime vt reſiſtere videar te dominum meum clamo: ⁊ dico: non habeo dominuꝫ: niſi dominum ieſum criſtum. Ueni ergo domine ieſu: ⁊ diſperge illos in virtute tua: vt cognoſcāt quia non eſt alius rex preter te. ¶ Conſiderantes ergo iſti ſcī p̄res: ꝙ xp̄o veniēte in carnem veniret in aīa per gratiā: ⁊ ſic rō vel intellect⁹ imparet ⁊ mandaret. ſenſitiue vt obediret. vicia ab aīa expelleret. ⁊ xtutes iduceret. Ideo iſto fine ⁊ cōſideratione: aduentū xp̄i in carneꝫ ſumme deſiderabāt. ⁊ de nūero iſtoꝝ erat malachias q̄ in. ca. vbi thema: facit q̄ones. ſ. vbi ē deus iudicij. ſ. q̄ p̄ iudiciū ⁊ iuſticiam. vicia ab aīa expellat. Uirtutes inducat. ſenſualitatē rōni ſubiciat: ⁊ rō principatuꝫ obtineat ⁊ dn̄ationem. queſtioni iſtoꝝ ⁊ deſidero reſpondet nr̄m thema eos ɔſolādo: ſup ꝓpinq̄tate magna aduēt⁹ xp̄i in aīaꝫ: dicēs. ꝙ nō tardabit. q2 ad tē-plū ſcm̄ ſuū dn̄ator dn̄s quē vos q̄riti ſtatim veniet: ⁊ nō tardabit. ⁊ in hac ɔſideratōe iſtorū ſcōꝝ patrū: tractabit' p̄m⁹ tractat⁹ nr̄i ſmonis. ſ. q̄uo xp̄us veniet ad tēplum aīe rōnalis. ¶ Alij ſanctoꝝ patrū aduētū xp̄i in carnē deſiderātiū. hēbāt iſtā intētionē: cōſiderabāt eni ꝙ p peccātū ade tota natura hūāna erat ſub poteſtate diaboli ſubiugata. ⁊ ꝙ p aduētū filij dei i vterū cuiuſdaꝫ virginis: ab illa debebat captiuitate liberari. Ideo ꝙ veniret in illā virginē ⁊ in ea incarnaretur ſūme deſiderabant. de numero iſtoꝝ erat. yſa. q̄ i. c. 7. ſui libri dicit. Ecce virgo ɔcipiet ⁊ piet filiū ⁊c. et cum alijs ſanctis patribus queſtionē faciebat ſupradictaꝫ: vbi eſt de⁹ iudicij. ſ. q̄ p iuſticiā iter naturā hūanā ⁊ diuinā. debꝫ iudicare: ⁊ ea ab ei⁹ poteſtate liberare. q̄n veniet? Iſtis reſpōdet nr̄m thema coꝝ deſideriū cōſolādo eos: ſup ꝓpinq̄tate magna aduēt⁹ xp̄i in xginē. d. cis ꝙ non tardabit. q2 ad tēplum ſanctū ſuum dn̄ator dominus quē vos q̄ritis: ſtatim veniet. ⁊ in iſta cōſideratione iſtorum ſanctorū patrū tractabit': ſecundus tractatus noſtri ſermonis. ſ. q̄uo criſtus venit ad templū: vteri virginalis. ¶ Alij ſanctorum patrum ⁊ vltimi: aduentum chriſti in carnem deſiderantium: hēbāt aliā intētionē conſiderabant ꝙ iſte deus qui in virgine debe

Ber.

bat in carnari: non neceſſitate: ſed humilitate legem debebat obſeruare. iuxta q ipſe dicit. Mat. 5. Non veni ſoluere legem: ſed ad implere: ⁊ per conſequens q quadrageſimo die a natiuitate ſua: ſecundum legem debebat in teplo preſentari: propter comoda que inde debebant. ſequi aduentum eius in templuꝫ: ſumme deſiderabant. de numero iſtorum erat ſymeon: qui erat ſacerdos templi: de quo in euangelio hodierno: q expectabat redemptionem iſrael. zacharias ⁊ alij ſacerdotes templi: ⁊ cu ſupradictis queſtioneꝫ faciebant. Ubi eſt deꝰ iudicij. ſ. qui per iudicium ⁊ iuſticiā debet nos a diaboli poteſtate liberare: ⁊ debet ſe virtute legis in templo preſentare. Ubi eſt? quando veniet? quibus reſpondet noſtrum thema: eorum deſideriū conſolando: ſuper magna propinquitate eius aduentus in templum: eis dicens. q non tardabit: qꝛ ad templum ſanctuꝫ ſuum dominatoꝛ dominus quē vos qritis: ſtatim veniet. Et in iſta conſideratione iſtorum ſanctorum patruꝫ: tractabitur vltimus tractatus noſtri ſermonis. ſ. quomodo criſtus venit ad teplum domus vel eccleſie materialis. Et de hoc eſt feſtiuitas hodierna. Iſto modo in noſtro ſermone in forma poſito eſt procedendum: per quodlibet iſtorum trium tractatuuꝫ

Prima pars.

Dico igitur primo principaliter: q propter deſideriuꝫ ſanctoꝝ patrum q deſiderabāt: q xps veniret in templum aie rōnalis ſuperius allegatum. q buo reſponſum eſt: per thema: q non tardabit: quia ad templum ſanctum ſuum dominatoꝛ dominus quē vos queritis: ſtatim veniet. ¶ Uidendum eſt de primo tractatu: quomodo criſtus venit ad templum anime rationalis. vbi ſunt fienda duo.

Primum videndū ē: qūo aīa rōnal' eſt teplū.
Scdo qūo xps venit in iſtud templum.

¶ Quātū ad primū ſciendū: q apl's pria ad Coꝛ. 3ᵒ. dicit hoiem ſm aiam eē templū dei. Dicit enim teplū dei ſanctum eſt: qd eſtis vos. ⁊ 2. ad Coꝛ. 7. Uos eſtis templum dei viui. Et ratio eſt. nam illud inuenimus in anima hois ſpūaliter: q reperimꝰ in templo materialiter.
Augꝰ Secundum enim auguſtinum in ſermone de dicationis eccleſie. q in templo manu facto agitur. hoc totum in nobis ſpūali hedificatione completur. ¶ In templo enim materiali per ſalomonem cōſtructo de quo 3. Regū. 6. Reperimus quattuoꝛ inter alia materialiter: que in anima contemplamur ſpūaliter. ¶ Primo lapides precioſos: qui templum fundabant. 3ᵒ. R. 5. Sic in aīa loco fundamenti tanq precioſi lapides ſunt virtutes cardinales ⁊ theologice. ſpecialiter fides que eſt fundamentum totiꝰ hedificij ſpūalis. de qua apl's. pri. ad Coꝛ. 3. Fundamentum aliud nemo pōt ponere: preter id q poſitum eſt xps ieſus. i. fides ieſu criſti. ¶ Secundo in templo erant duo cherubin: qui templuꝫ adoꝛnabāt. Sic in anima due potentie. ſ. intellectus ⁊ voluntas: que mirabiliter totum hominem perficiunt: ⁊ adoꝛnant. q enim homo cognoſcat bonum ⁊ malum per intellectum: ⁊ poſſit vitare malum ⁊ eligere bonum per voluntateꝫ. In hoc conſiſtit totius oꝛnatus ⁊ pfectio hominis: vt dicit Seneca ad lucillum. in homine optimum eſt quid ratio. hac antecedit animalia. deos ſequitur. ¶ Tertio in templo erant decem candelabra que tēplum illuminabant. Ita in homine decem leges ⁊ precepta: que animam mirabiliter illuminant. Dicit Dauid. ps. 18. Preceptuꝫ domini lucidum illuminans oculos. ¶ Quarto ⁊ vltimo in templo erat altare: in quo ſacrificium offerebatur. ſic in homine eius coꝛ ⁊ voluntas altare: in quo offertur ſacrificium non hircoꝝ ⁊ vitulorum velut olim in lege: quia illa non erant deo accepta. Sicut patet. yſa. 1ᵒ. Sed ſacrificium doloroſe contritionis peccatorum: quod deo placitum ⁊ acceptum eſt. Unde dauid in. pᵒ. 50. Sacrificium deo: ſpiritus contribulatus: coꝛ contritum ⁊ humiliatum. ⁊c̄. Sene.
¶ Sed quia ſepe videmus q iſtud templum ſpirituale: q eſt anima. maculatur ⁊ ſepe polluitur: per vicia ⁊ peccata. Unde. ps. 78. deꝰ venerunt gentes in hereditatem tuam: polluerunt templum ſanctum tuum. Ideo ſancti patres iſtud templuꝫ conſiderantes ſic pollutū: et peccatis infectum: cupiunt vt chriſtus in eum veniat vt emundetur: quorum deſiderio. Reſpondit thema: ſtatim veniet ad templum ſanctum. ⁊c̄. ¶ Sed eſt videndum ſecundo: quomodo chriſtus venit in iſtud templum: ⁊ reperio q tripliciter venit chriſtus ad templū anime. ¶ Primo quando: della quiere expelir toda creatura terrenal: quod figuratur. Luc. 19. Ubi dicitur: q cum intraſſet ieſus in templum: incepit eicere vendētes ⁊ emētes. Moraliter: vendentes ⁊ emētes a templo eicere eſt ab aīa curam terrenorum expellere. ¶ Secundo: quando la faze recollegir en deuocion mental. Unde Luc. vbi ſupra: xpus aſſignans cauſaꝫ: quare eiciebat vendentes ⁊ ementes:

ALEXANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS

dicit: quia illi impediebant orationem ⁊ deuo
tionem: dicit enim quia domus mea domus
orationis vocabitur. ¶ Tertio quando: ally fa
ze conſumir peccado. vicio y todo mal: quod
eſt per gratiam. dilectionem. ⁊ caritatez: cari=
tas ignis conſumens eſt deuterono. 17. Tũc
in templum anime non ſolum venit filius: ſed
⁊ pater ⁊ ſpiritus ſanctus: qui venit in ſpecie
ignis. Unde criſtus dicit. Jo. 14. Siquis dili=
git me. ⁊c. ſequitur. ⁊ pater meus diliget eum:
⁊ ad eum veniemus: ⁊ apud eum manſionem
faciemus. ¶ Et ſic finio primum tractatum: et
primam partem ſermonis: in qua dixi: ꝙ vide
tur: quomodo deus venit ad templum anime
rationalis.

Secunda pars.

¶ Dixi ſecũdo principaliter: ꝙ pro
pter deſiderium ſan
ctorum patrum: qui deſiderabant: ꝙ chriſtus
veniret in templum vteri virginalis: quibus
reſponſum eſt: per thema: ꝙ non tardabit. q̃z
ad templum ſanctum ⁊c. ſtatim veniet. Eſt vi
denduz in ſcđo tractatu: quomodo criſtus ve
nit ad templum vteri virginalis: vbi ſunt fien
da per ordinem duo.
Primo videre: quõ beata virgo eſt tẽplum.
Scđo: quõ criſtus venit ad iſtud templum.
¶ Quantum ad primum: ſciendum: ꝙ beata
virgo põt dici templum: propter tria.
Primo quia in templo: ſpũal eficacia obtenia
la oracion.
Secundo quia in templo: ſe ofrecia ſacrificio
Tertio quia in templo: el (⁊ oblacion.
mal hechor conſeguia indulgencia ⁊ perdon.
¶ Dico primo ꝙ in templo ſpẽal eficacia ob=
tenia ⁊c. Licz homo vbiq̃z poſſit orare ⁊ a deo
exaudiri: tamen ſi orat in templo ſpecialius ex
auditur: quia templum eſt domus ad hoc ſpe
cialiter deputata. Unde quicumq̃z tribulati
⁊ in neceſſitate poſiti veniebant vt orarent in
templo exaudiebanẽ. ymo ⁊ captiui: qui duce
bantur in captiuitatez orantes verſus templũ.
vt patet. 3. Re. 8. Propter hoc beata virgo pro
prie dicitur templum: quia quicũq̃z tribulatꝰ:
vel in neceſſitate poſitus ſi in ea vł ad eã orat:
Ber. ſine dubio exaudieẽ cuz effectu. Unñ bernardꝰ
in quodam ſmone. Ille ſolus o btã maria xgo
laudes tuas ſileat: qui te inuocatã in ſuis ne=
ceſſitatibus non ſenſerit affuiſſe. Et q̃d mirũ:
ſi inuocata ades: que etiam nõ vocata preſto
es: ⁊ ſequitur. ſicut a te deſpectꝰ ⁊ auerſus ne
ceſſe eſt: ꝙ pereat. ſic a te reſpectus ⁊ conuer=
ſus impoſſibile eſt ꝙ cadat. ¶ Et nimiruz ꝙ in
tẽplo virginis ſpecialẽ efficaciaz obtineat: ora
tione. Dicunt enim grammatici ꝙ omnis per
fecta oratio componiẽ ex nomine ⁊ verbo. In
templo virginis inuenies vnũ nomen: de quo
Luc. 1º. Nomen xginis maria. Inuenies vnũ
verbum: de quo. Jo. 1º. Uerbum caro factum
eſt: quod nomen ⁊ verbũ perfecte integrant:
⁊ componunt omnem bonam orationem. ⁊ eã
faciunt ſpecialiter exaudiri: pro nomine: ꝙ eſt
maria: dicas in iſto templo orationem aue ma
ria. pro verbo: quod caro factum eſt: quod eſt
filius dei: dicas orationem. ¶ Deus qui de bea
te marie virginis vtero verbum tuum angelo
nunciante carnem ſuſcipere voluiſti: ⁊ ſine du
bio tua oratio exaudieẽ. Iſto modo in iſto tem
plo tribulatus ⁊ afflictus. Dauid. Orauit: et
exauditus fuit. vnde dicit in. 17. pˢ. In tribu=
latione mea inuocaui dominum: ⁊ ad deũ me
um clamaui: ⁊ exaudiuit de templo ſancto ſuo
vocem meam. ¶ Dixi ſcđo ꝙ beata virgo po
teſt dici templuz: quia in templo: ſe offrecia ſa
crificio ⁊ oblacion. ¶ Reperies in textu ꝙ tri=
plex genus ſacriſitiorum offerebaẽ in templo:
ſ. ſacriſitium pacificum: vel hoſtia pacifica ſa=
criſitium pro peccato. et tertiũ ꝙ dicitur holo=
cauſtũ. quodlibet iſtoꝝ ſacriſitioꝝ oblatũ deo:
inuenies in iſto templo. ¶ Primo ſacriſitium
pacificum quando pacem inter deum ⁊ homi
nem virgo fecit ⁊ procurauit. Unde Beda ſu Beda
per illud Luc. 1º. Inueniſti gratiam apud de=
um: quã grãm: dei ⁊ hoium pacẽ. ⁊ iõ dicit ſi=
bi deũ. Eccleſia xga ieſſe floruit: xgo dei ⁊ ho
minẽ genuit: pacez nobis reddidit: in ſe recon
cilians yma ſummis. ¶ Scđo ſacriſitium ꝓ
peccato: qñ filium ſuum hoſtiam puriſſimam
hodie in templo pro peccato hominũ preſenta
uit. Unde dicit: miche. in ca. 5. Quid dignum
offeram dño? ⁊ ipſamet reſpondet: dabo pri=
mogenitum meum pro ſcellere. fructum ven=
tris mei pro delicto. ideo Bernardꝰ dicit ſibi Berˢ
in ſermõe hodierno. offer filiũ tuũ virgo ſacra
ta: ⁊ benedictum fructum ventris tui domino
repreſenta. Offer ad noſtraz reconciliationẽ:
hoſtiam ſanctam: deo placentẽ: et omnino deꝰ
pater oblationem nouam acceptabit. ¶ Ter=
tio offertur in iſto templo tertium genꝰ ſacriſi
tiorum quod dicitur holocauſtum ab holon ꝙ
eſt totum ⁊ cauſtum ꝙ eſt incendium quia to
tuz incendebatur ⁊ nihil ſacerdoti reſeruabaẽ.
non ſic in aliis ſacriſitiis de q̃bus pˢ ſacerdo=
ti reſeruabatur. beata virgo hoc ſacrificiũ ho
locauſti de ſe ipſa domino preſentauit. Nã nõ

deſe partes fecit ſed totaz ſe dño obtulit. vnde
Odili. odilius cluniaceñ. vnū pro certo ſcimus q̄ ois
marie vita ⁊ actio ſemper intenta fuit in dño.

Tertia pars.

¶ Dixi. 3. et vltio q̄ btā v̄go pōt
dici templum.
quia in templo malefactor conſeguia indulgē
cia ⁊ perdon. x°. Macha. 10. Quicunq̄ con=
fugerit i tēplum qd̄ eſt hieroſolimis obnoxij re=
gi in omni negocio dimitātur. omnes pctōres
ſunt obnoxij ⁊ culpabiles regi criſto. ſed quā
do ad templū virginis confugiūt indulgentiā
ꝯſequūtur. btā. n. v̄go eſt aſſillū romanoꝝ ad
q̄ꝫ confugientes quātūcūq̄ꝫ magnis criminib⁹
irretiti ſaluabantur. ꝓpter qd̄ vt ad ipſam con
fugiamus: tanq̄ꝫ ad aſſillum ⁊ domum refugij
Boct nos inuitat boetius lib. 3° . de conſo. met. 18. d.
huc omnes pariter venite capti quos falax ligat
iprobis cathenis. terrenas habitās libido mē
tes. hec erit vobis reqes laboꝝ. hic portus pla
cida manens q̄ete. hec patēs vnum miſeris aſ
ſillum. ¶ Et hic deuote notanduꝫ eſt q̄ in iſto
templo virginis dant̄ ꝑ prophetā ieſum criſtū
indulgentie nō tales ſicut in alijs templis dat
papa eius vicarius. ſ. limitatas centum dierū
vel. 4. vel trium annorum vel. 7. et. 7. qua=
dragenas. ſed hic datur ꝑ papā ieſum criſtum
indulgentia illimitata ⁊ plenaria. taliter dicit
Greg. gregorius vt quiſquis hoc tēpluꝫ beneficia pe
titurus ingredit̄ cuncta ſe in petraſſe letet̄. de
hoc tēplo btē virginis dicitur in. ps. 64. San
ctum eſt templū tuū mirabile in eq̄tate. ¶ Ubi
notate q̄ dicit. 3. inſignia de iſto templo ¶ Pri
mum q̄ eſt dotado de mundicia ⁊ puridad. q̄z
Dion. ſanctuꝫ eſt. Scōm. n. dioniſiū ſanctitas idē eſt
q̄ mundicia in iſto tēplo omnis mūdicia quia
nulla peccati macula. vnde cant. 4. dicit ſibi
criſtus tota pulcra es amica mea ⁊ macula nō
eſt in te. ¶ Scōm q̄ eſt edificado ſobre huma=
nal ſubtilidat q̄z dicit. ps. q̄ mirabile eſt de tē=
plo ſalomonis ꝓ magno mirabili dixerūt apli
xp̄o. Magiſter aſpice quales lapides ⁊ quales
ſtructure mat. 24. Sed hic mirabilia inuenie=
es. dicam enim tibi duo mirabilia de iſto tem=
plo. ¶ Primuꝫ lapis arenoſſus ⁊ lapis durus
⁊ fortis nunq̄ bene in alico edifico coniūgunt̄
nec firmum faciūt edificium aut perpetuū. hic
totū cōtrariū lapis arenoſus qui cotidie corrū
pitur eſt maternitas lapis durus et fortis qui
nunq̄ꝫ corrūpitur eſt virginitas ⁊ tñ in iſto tē=
plo coniunguntur ⁊ faciunt edificiuꝫ firmuꝫ ⁊
perpetuū ac eternū. vñ ſibi dicimus btā es ma
ria que dñm portaſti creatorē mundi genuiſti
eum qui te fecit ⁊ in eternum ꝑmanes v̄go. vñ
cōcludit̄ q̄ qñ romani de tēplo pacis qd̄ ꝯſtru
xerāt ꝓpter pacem q̄ꝫ habebāt cōſuluerūt ap=
pollinē quātū duraret ⁊ ipe eis rñdit q̄ vſque
quo virgo pereret ⁊ tūc in templi foribus ſcri
pſerūt tēplum pacis eterne. certe bene ⁊ vere
ſcripſerūt q̄z de templo virginis hoc habet ve
rum lꝫ ipſi non intellexerūt q̄z de templo mate
riali q̄ ipſi fecerunt intelligi crediderunt.
¶ Scōm mirabile de iſto templo in tēplo ſalo=
monis fuit vnus lapis cui nō potuit in venire
locus vbi colocaret̄ in iſto templo ille lapis eſt
mirabiliter collocatus in angulo. duos parie
tes mirabiliter coniungens. ſ. iudeos ⁊ gētiles
hic lapis eſt criſtus. de quo ps. 117. Lapidem
quem reprobauerūt edificantes ⁊c. a dño fa=
ctum eſt iſtud ⁊ eſt mirabile in oculis noſtris.
¶ Tertiū inſigne q̄ dicit ps. de iſto templo eſt
q̄ eſt con paſſado con compas de virtuoſidat
quia eſt in equitate hic enim in templo virgi=
nis ſunt quattuor pietes. ſ. iuſticia. mīa ⁊ veri
tas. ⁊ pax. ita regulata proportionata ⁊ cōpaſ
ſata q̄ vnus aliū nō excedit. hic mīa ⁊ veritas
obuiauerunt ſibi iuſticia ⁊ pax obſculate ſunt
ſcribitur in. 84. ps. ¶ Uiſum eſt per longum
qūo beata virgo eſt templū nunc ꝓpter rūſuꝫ
datum patrum deſiderio per tema ſtatiꝫ veni=
et ad templū. ⁊c. Eſt videndū qūo criſtus ve
nit ad iſtud tēplum ⁊ repio q̄ tripliciter iā ve=
nit ad iſtud templū. ¶ Primo qñ ſicut eps vel
papa la ha querido cōſagrar. ⁊ hec qñ fuit cō=
ſacrata in ventre matris. vbi tā copioſam gra
tiam ſibi infundit ſm bernarduꝫ q̄ nō ſolū ei⁹
ortum ſꝫ ⁊ vitā deinceps ab oī pctō inmunem
cuſtodiret q̄ nemini creditur in natis mulie=
rum eſſe donatum. ¶ Scōo qñ fuente de pecca
do ⁊ de peccar della ha querido ſepar. vñ ſm
doctores in. 3. ſniaꝝ. non ſolum fomes peccati
in ea fuit ligatus ſed ⁊ abraſſus. ¶ Tertio qñ
in ea corporalmente ha querido habitar: in ea
carnem aſumendo. de quo aduentu ꝓ concor
dia inſcripta in euāgelio hodierno veniti ſpiri
tu in tēplum. ¶ Hic eſt finis ſcōi tractatus vbi
viſum eſt qūo beata virgo eſt templum ⁊ quo
modo criſtus venit in iſtud templum. ¶ Dixi
3. ⁊ vltimo finaliter q̄ propter deſideriuꝫ ſan=
ctorum patruꝫ qui deſiderabant q̄ criſtus ve
niret in templuꝫ domus materialis quibus re
ponſum eſt. ſtatim veniet ad templum ⁊c. hic
dicatur hiſtoria hodierna.

Sermo. ij.

ANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS

Erũt dño offerẽtes ſacrificia i iuſticia malach. in. c. 3. ⁊ in ep̃la hodierna. ¶ Quia ſm̃ ſniam bernardini ſermõe hodi= Ber⁹ erno hodie btã virgo in tẽplo fili um ſuum glorioſum ieſum in ſacrificium pre= cioſiſſimũ dño obtulit: ſcõm eni3 ꝙ inquit ipſe hodie placabilis ⁊ deo placens hoſtia in tẽplo manibus offerꝛ virgineis portaꝛ a parentib⁹ / expectatur a ſenibus ioſeph ⁊ maria ſacrificiũ matutinum offerũt. Simeon ⁊ anna ſuſcipiũt. rõne igiꝛ iſtius precioſi ſacrificij a quo habent virtutem ⁊ efficatiam oĩa ſacrificia ſumpſi thema ſupradictum qḋ dicit erunt dño offerentes ſacrificia in iuſticia. Et l3 iſtud de ioſeph ⁊ beata virgine ꝓ die hodierna lr̃alr aplicetꝛ tamẽ ꝓ omnibus ſacrificijs que offerũtur dño in lege noua ⁊ in catholica eccleſia ſpũalr declaratur ⁊ hec rõne duorum terminorũ in themate poſitorum. Primus terminus eſt erũt. ita ꝙ ꝓpheta qui erat in veteri lege loquẽs de futuro videtur ꝙ loquebaꝛ de ſacrificijs noue legꝭ que erant futura nõ veteris legis q̃ erant preſentia. Scõus terminus eſt in iuſticia. qui terminus iuſticia cũ ſit omnis virtus in. 5°. ethi. ponitur hic pro gratia. ita ꝙ eſt ſenſus erunt dño. ſ. in noua lege offerentes ſacrificia q̃ continent gratiam: qḋ non fuit verum de alijs ſacrificijs vt videbiꝛ in proceſſu. ¶ Pro proſecutione igiꝛ nr̃i thematis ⁊ declaratione materie p̃ſentis ſermonis. Notandũ ꝙ ſacrificia omni tempore fuerunt ex quo hoĩes fuerunt q2 ſunt de lege ⁊ de inſtitutiõe diã ſcõm ꝙ ponit ſan-
S. tho ctus thomas. ſcõa. 2. q. 85. arti. 1. Unde dicit Ariſto. in. 9. ethi. Latria ⁊ cultus deorum ſũt
Tulli. de lege nature. ⁊ tullius de natura deoru3. oĩs lex ⁊ ſecta ſacrificia q̃dam habent: quibus deos ſuos reuerẽtur ſpecialr tñ ſacrificia fuerũt in tribus tẽporibus quoꝝ vnu3 excedit aliud.

Primo in lege nature.

Scõo in lege ſcripture.

Tertio in lege gratie.

¶ Sed oĩa iſta ſacrificia ſupat ⁊ tranſcendit ⁊ ex parte ſacrificantis ⁊ ex pte ſacrificij ſacrificium precioſiſſimũ qḋ de filio ſuo benedicto ieſu in templo virgo maria obtulit hodie.

Prima pars.

¶ Dico prio ꝙ ſacrificia fuerũt in lege nature patet quia in lege nature Abel fecit deo ſacrificium de frugibus. ouibus ⁊ pecoribus. Geneſ. 4°. Et abraam obtulit decimas ex omnibus melchiſedech. geñ. 14. In fine ⁊ iacob in lege nature voluit deo dare decimas Geñ. 28. Et decime ſm̃ ſanctum thomam vbi ſupra. q. 87. arti. 1° S. tho ſunt de lege nature. Iſta ſacrificia in lege nature perfecta erãt q2 deo accepta. tñ habebãt duas imperfectiones. Primã ꝙ non rõne ſui ſed rõne ſacrificantium erãt accepta. nõ rõne dati ſed dantis. vñ geñ. 4. Reſperit deus ad Abel ⁊ ad munera eius. Nota ꝙ primo dicit reſperit deus ad abel. deinde ad munera eius ita ꝙ datur itnĩ ꝙ acceptauit de⁹ munera ꝓpter abel: non abel ꝓpter munera. Uñ gregorius. 22. mora. declarans iſtud verbũ dicit ſic Non enim ait ſacrum eloquium reſperit deus ad munera abel ſed prius dicit ad abel poſtea ſubiũgit ⁊ ad munera eius. ex dantis quippe corde illud ꝙ daꝛ accipiꝛ ideo nõ abel ex muneribus: ſed munera ex abel oblata placuerũt non ſacrificioꝝ multitudinẽ ſuſcipit domin⁹: ſꝫ offerentiũ merita cuiuſq3 diiudicat. vnde ⁊ vidua que in corbanã duo minuta miſerat omnibus a ſaluatore preferꝛ: q2 dñs non ea que offerũꝛ ſed volũtatẽ offerentiu3 intuetur. Scõa3 imperfectionem habebãt iſta ſacrificia in lege nature: vt ſunt de lege nature quia non habebant materiam determinatã ex lege nature: ſꝫ ſolum ex lege humana vel diuina: ꝙ declarat ſanctus Thomas vbi ſupra dicens ꝙ malefactores debebãt puniri: hec habet lex nature: ſꝫ S. tho ꝙ tali vl' tali pena determinata hec eſt ex lege diuina vel humana.

Secunda pars.

¶ Dixi ſecũdo ꝙ ſacrificia fuerunt in lege ſcripture patet hoc per totum leuiticum vbi per totum librum tractatur de ſacrificijs ⁊ de modo ſacrificandi que fuerunt in veteri lege ⁊ ſcõm aplm ad heb. in. c. 5. Põtifex conſtitutus fuit in lege vt offerret deo dona ⁊ ſacrificia. ¶ Iſta ſacrificia in lege l3 haberẽt primam perfectionẽ eiu3 ſacrificijs legis nature ꝙ erant deo accepta ratione ſacrificantiũ nõ ſacrificij. S3 ſcõm ꝙ dicunt doctores in. 4. ſniaꝝ. Ualebant ex opere operãte. non ex ope operato. Itẽ etiã habebãt materiam determinatã in gñe in lege q2 fiebãt de volatilibus. de greſibilibus. de terre naſcentib⁹ et nũeri. 28. In ſpẽ determinaꝛ etiã materia ſacrificiorum hec ſunt ſacrificia que offeretis mihi agnos agniculos immaculatos in holocauſtum cotidie vnum mane aliud veſpere. Et iſtud etiam in ge ſacrificium. ¶ Et l3 i hoc

FERDINANDVS DEI GRATIA ... ALEXANDER PP VI VALENTINVS

ſacrificia legis ſcripture excedāt leg̃ nature.
tamen multas imperfectiones habebant: de q̃
bus quattuor ſolum in preſenti ponam.
Prima ꝙ ſolum erant figuracion.
Secunda ꝙ nunq̄ȝ per deū: requiridos.
Tertia ꝙ erant: pobres no iuſtificados.
Quarta ꝙ erant: temporalment inſtituidos.
¶ Primo ſacrificia veteris legis ſolum erant
figuratiua. figurabant enim ſacramenta noue
legis. Unde apoſtolus. i. ad Cor. 10. Omnia
in figura ɔtigebāt illis. ¶ Figura aūt erāt duo
rum ſacrificiorum: que offerri debebant in no
ua lege. ¶ Primū eſt ſpūale: quod iuſti homi
nes de corde ſuo deo offerunt triplici mō. ſm
ꝙ triplex ſacrificium erat in lege. primū ꝓ pec
cato. ſcōm hoſtia pacifica. tertium holocaſti.
¶ Primum ſacrificium iuſti in eccleſia offerūt
per veram cordis contrictioneȝ ⁊ hūiliationē.
de quo. p̃s. 50. Sacrificium deo ſpūs cōtribu
latus: cor contritum ⁊ humiliatū deus nō de-
ſpicies. Et iſtud ſacrificium eſt ſacrificiū iuſti
cie. quia iuſtum eſt: ꝙ qui deū offendit eū pla
cet: ⁊ ſibi re cōcilietur. de iſto dicit. p̃s. 4. Sa
crificate ſacrificium iuſticie. ⁊ q̄ȝ tale ſacrifici
um multum placet deo in lege noua que tēpo-
re Dauid. Erat futura. ideo pro tempore fu-
turo dicebat deo in. p̃s. 50. Tunc acceptabis
ſacrificium iuſticie. ¶ Scōm ſacrificiuȝ iuſti in
eccleſia in tp̄e preſenti gr̃e offerunt deo per in
plectionē p̄ceptorum: quod multum deo pla-
cet: ⁊ procurat ſalutem aiarū. Unde Eccle.
35. Salutare ſacrificium eſt atendere manda-
tis: ⁊ diſcedere ab omni iniquitate. Item acce
ptabile ſacrificium iuſtorum: quod in eccleſia
offerunt deo: eſt pacificatio ⁊ vnio ꝓximoruȝ:
⁊ iſtud dicitur hoſtia pacifica de quo. Mat.
12. Diligere proximum: ſicut ſe ipſum: maius
eſt omnibus ſacrificijs. ¶ Tertiū ſacrificiū: qđ
iuſti in p̄ſenti eccleſia offerūt eſt: ꝑ in plectio-
nem conſiliorum: ⁊ ſpecialiter triū religiōis vo
torum: qđ offerunt religioſi. ⁊ iſtud dicit̃ holo
cauſtum. ab holō ꝙ eſt totū ⁊ cauſtum: ꝙ eſt
incendium: quia totū incēdebatur: ⁊ nihil re-
ſeruabatur. Sic eſt in religioſ̃: q̄ȝ ex toto tunc
ſe offerunt deo: nil ſibi reſeruando. Unū gre-
Greg. gorius ſuper Ezech. Cuȝ q̄s omne ꝙ habet:
omne ꝙ intelligit: omne ꝙ ſapit: omnipotenti
deo offert: holocauſtum eſt. patet igitur ꝙ illa
ſacrificia veteris legis erant ſignificatiua ſa-
crificioꝝ ſpūaliuȝ: que fiunt ꝑ iuſtos homines
in noua lege. ¶ Scđo illa ſacrificia erant figu
ratiua illius veri ⁊ excelentiſſimi ſacrificij: qđ
obtulit criſtus ꝓ nobis in ara crucis. in quo ſe

metipſum obtulit inmaculatum deo. ad heb.
9. in quo mortu⁹ eſt iuſtus ꝓ iniuſtis. pria. p̃.
3⁹. Unde gregorius. 28. mora. quid ſacrificia Greg.
illoruȝ animaliū niſi vnigeniti mortē deſignāt.
q̄d illa ſacrificia niſi extinctioneȝ carnalis nr̄e
vite ſignāt. hec gregorius. ¶ Scđo habebant
aliam imꝑfectionem ſacrificia veteris legis. ſ.
ꝙ nunq̄ȝ per deum fuerō: requiridos. Reſpici
atur biblia: ⁊ repietur: ꝙ poſt exitum de egy-
pto in monte ſinay: deus dedit populo legē: ⁊
nunq̄ȝ fecit mentionem de illis ſacrificijs. Uñ
habetur hieremi. 7. Dicit dñs ad populū iſra
el: non ſum loquutus cum patribus veſtris. ⁊
nō p̄cepi eis in die: qua eduxi eos de terra egy
pti: de verbo holocauſtorū victimarū. yſa. pri.
Cum veniretis ante conſpectum meum: quis
queſiuit hec de manibus veſtris. ¶ Sed dice-
tis: quare igitur deus voluit ſibi offerri iſta ſa
crifitia. ¶ Reſpōdeo ſm doctores. ꝙ noluit vo
lūtate abſoluta. yſa. 5. Holocauſta arietum ⁊ a
dipem pinguium ⁊ ſanguinē vituloꝝ ⁊ agno-
rum ⁊ yrcorū nolui. Sȝ ad vitanduȝ mai⁹ ma
lum. ſ. ad vitandum peccatū ydolatrie. Leui.
16. Adolebūt adipem ſuauitatis dño: ⁊ nunq̄ȝ
imolabūt vltra hoſtias ſuas demonijs. Erāt
enim iudei proni ad ydolatriam: ⁊ ideo ad vi
tandum illud peccatū: deus voluit iſta ſacrifi
tia ſibi offerri. ſicut ⁊ eis. ſ. iudeis conceſſit da-
re vſuras extraneis propter eoꝝ auaritiam. et
libellum repudij ꝓpter eorū duriciam. Mat.
19. Dixit eis criſtus ad duriciam cordis veſtri
moyſes conceſſit vobis libellū repudij. ¶ Ter
tio iſta ſacrifitia veteris leg̃ erant: pobres no
iuſtifidos. Non enim ex operibus legis iuſtifi
catur homo inquit apoſtol⁹. ⁊ ideo vocat iſta
ſacrifitia. ad Gal̃. 4. Egena ⁊ infirma egena
quia non cōtinebāt gratiam. infirma quia nō
iuſtificabant niſi ex opere operāte. non ex ope
opato. vnde Leui. 4. et. 5. Et per totū. in qua
cunq̄ȝ oblatione ſacrificij dicit̃ ⁊ ſeq̄tur ⁊ ora-
bit ſacerdos pro eo. Ita ꝙ peccatum dimitte-
batur per orationem ſacerdotis: ⁊ nō per vir-
tuteȝ ipſius ſacrificij. ¶ Quarto ⁊ vltimo iſta
ſacrifitia veteris legis erāt temporaliter: inſti
tuidos: patet q̄ȝ debȝ ſuccedere hijs ſacrificijs
ſacrifitiū laudis quo deus debebat honorari:
⁊ ſalus humano generi procurari patet. in p̃⁹.
49. Non accipiam de domo tua vitulos: aut
de gregibus tuis hircos. nunquid manduca-
bo carnes taurorum: aut ſanguinem hircoruȝ
potabo. q. d. non ⁊ loquit̃ de futuro: ſequit̃ de
ſacrifitio: qđ debebat ſuccedere. Immola deo
ſacrifitium laudis ⁊c. Sacrifitium laudis ho-

ALEXANDER PP VI VALENTINUS FERDINANDUS

norificabit me: ⁊ illic iter quo oſtendam illi ſalutare dei. ¶Hoc impletũ eſt tẽpore veri meſſie criſti. patet in. p̃º. 39. Sacrifitiũ ⁊ oblationẽ noluiſti: aures autem perfeciſti mihi. ſ. aures virginis quando obediuit. d. Ecce ancilla dñi: et incarnatus eſt xp̃s. Alia lr̃a habꝫ corpus autẽ adaptaſti mihi. qꝛ quãdo aures virginis fuerũt apte: dicendo: ecce ancilla dñi: corpus xp̃i in eius fuit adaptatuꝫ ventre: ⁊ perfecte organizatũ: holocauſtum pro pctõ non poſtulaſti. tunc dixi ecce venio. ad paſſionem. ſ. in qua ceſſabũt ſacrifitia vel ceſſauerũt. qꝛ vt ſcribit̃. danie. 9. In dimidio hebdomadis ceſſabit hoſtia: ⁊ ſacrifitiũ: quod impletum eſt in paſſione criſti. habentur formaliter. yſa. in. ca. vltimo. tria. Primũ ꝙ non debebat eſſe Tertiũ templum iuxta prophiam. Jere. 7. Nolite confidere in verbis mendacij dicentes. Templum domini. templum dñi. templum dñi eſt. Scd̃o habetur ꝙ nõ debebat offerri ſacrifitiuꝫ. Tertio ꝙ non debebat durare ſacerdotiũ: de p̃io celum mihi ſedes eſt. terra ſcabellũ pedum meoruꝫ: q̃ eſt iſta domꝰ: quã hedificabitis mihi. loquit̃ contra illos iudeos qui dicũt tẽplũ tertiũ afuturum. Scd̃o de ceſſatione ſacrifitiorum ⁊ reprobatione: ſequitur ad quẽ reſpiciam niſi ad pauperculũ cõtritum ſpũ ⁊ trementẽ ſermões meos. qui immolat bouem. q. qui interficit virum: qui mactat pecus: quaſi qui excerebrat canem. qui offert oblationẽ: quaſi qui ſanguinem ſuillũ offerat. qui recordatur thuris: quaſi qui benedixerit idolo. De. 3: ⁊ loquitur de gentilibus: qui erãt cõuertendi de todo mundo ꝑ apoſtolos: aſſummã ex eis ſacerdotes ⁊ leuitas: dicit dñs: debebat igitur mutari ſacerdotium iudeorum in gentilibus: ⁊ non cõtinuari in aaron.

Tertia pars.

¶Dixi. 3. et vltio dixi: qd̃ eſt ſacrificiuꝫ in noua lege: quod eſt potiſſimũ ⁊ principale: quod offertur in altari de pane ⁊ vino ſub ſpebꝰ: quorum continet̃ ſacratiſſimuꝫ corpus ⁊ ſanguis criſti. Iſtud ſacrificium inſtituit criſtus in cena ſub materia determinata p̃dicta. Mat. 26. ¶Excedit autem hoc ſacrificium omnia veteris legis ſacrificia in ſex: quorum tria ſunt ſibi intrinſeca: ⁊ tria extrinſeca. ¶Primum eſſentiale ⁊ intrinſecum ꝙ habꝫ: natural verdad. Iſta eſt veritas ſacrificij. alia erãt figura ⁊ per cõſequẽs cũ adueniẽte veritate ceſſet figura: adueniente iſto debebãt ceſſare alia. Sicut vmbre cedunt corpori ſic hoſtia in hoſtiaꝫ tranſijt. ſanguine. ſanguis aufert̃. Inquit leo papa in ſermone de cena dñi. ¶Scd̃m eſſentiale ⁊ intrinſecũ: ꝙ habet. gracia ⁊ ſantedad. nõ ſolum in ſe eſt ſanctũ. ſ; digne ſumentes ſctificat. ⁊ per iſtud ſacrificiũ: qui ſanctus eſt ſctificatur adhuc. Apoc. vltio. ¶Tertiuꝫ eẽntiale ⁊ intrinſecuꝫ: quod habet: limpieza ⁊ puridad. Malaꝛº. A ſolis ortu vſq; ad occaſum: in omni loco offertur noi meo oblatio munda. Nota in oi loco. ⁊ a ſolis ortu ⁊c. non ſic de ſacrificijs veteris legis qꝛ non offerebant̃ niſi in templo: Scd̃o nota oblatio mũda. qꝛ ſolũ de pane azimo: ⁊ de puro vino de vite. zach. 9. quid enim bonũ eius eſt ⁊ quid pulcrũ eius: niſi fructum electorum ⁊ vinũ germinans. virgines. de iſto fructu. in. p̃º. 71. Erit firmamentũ in terra ⁊c. Littera latina hꝫ firmamentuꝫ. Lr̃a hebrayca frumentum. Caldayca: placentulam tritici. ¶Quartum ꝙ habet extrinſecũ ſacrificiũ eucariſtie noue legis in miſterio: orden de dignidad: quia eſt ſacerdos ſcd̃m ordinem melchiſedech. Non ſic in veteri lege: ſ; ordinis aarõ. ¶Quintũ de duratione: eternidad. qꝛ dicit tu es ſacerdos in eternum. non habet̃ hoc de ſacrificio legali. ¶Sextũ in inſtituẽte: firma ſeguridad: quia tertus dicit. p̃s. 109. ꝙ iurauit dñs ⁊ non penitebit eum. nõ hoc de ſacrificio legali: vt pulcre deducitur in epiſtola ad heb. ¶Sed oia iſta ſacrificia ex ſuperãt ſacrificia: q̃ hodie obtulit btã virgo. ⁊ rõne ſui ſacrificãtis: quia iniuſticia. ymo in maxia gratia: ⁊ rõne ſue maxime volũtatis. Vñ dicit. p̃s. 53. Voluntarie ſacrificabo tibi. ⁊ iſtud eſt ſacrificiuꝫ filij ſui. dicit enim Mich. in. ca. 6. quid dignum offeram dño. ſequitur dabo primogenitũ meũ pro ſcelere. fructum ventris mei pro peccato. Et rõne ipſius ſacrificij qd̃ habebat tria q̃ requiruntur ſcd̃m legem in oñi ſacrificio: ⁊ ſup oia ſacrificia. Primum ꝙ erat ſuuꝫ. ſ. btẽ virgis. ſacrificium debet q̃s facere de ſuo: non de alieno. Eclc. 7. Datum brachiorꝫ tuorum ⁊ ſacrificiuꝫ ſctificationis offeres dño. ⁊ xp̃s ſuus fuit. plus q̃ꝫ filius alicuius matris ſit eius. Secũduꝫ ꝙ electũ. Nume. 18. Omnia que offeretis optima ⁊ electa erũt. cõtra illos q̃ offerũt denarios malos oblicos ⁊ infirmos. ⁊ Cant. 5. de criſto dicit beata virgo. dilectus meus candidus ⁊c. electus ex milibus. Tertium ꝙ ſic immaculatum. immaculata offeretis dño. Nũeri. 28. Et criſtus immaculatus: qꝛ ſine pctõ. ymo non ſolum beata virgo ipſum immaculatuꝫ obtulit: ſed ipſemet: ſemetipſum obtulit immaculatuꝫ

deo. ⁊ oblatio que data eſt pro criſto. ſ. par tur
turũ: aut duos pullos colũbarum. fuit imma-
culata. vide Bernardum. ¶ Item iſtud ſacrifi
cium omnia alia ſupat: qꝛ iſtud ſine alijs. alia
ſine iſto nihil valent. portamus hodie cãdelas
in honorem matris ⁊ filij de cera q̃ producitur
ex apibus ſine macula. qꝛ ſic xp̃us ſine macula
ꝓceſſit ex v̾gine. O ſancta ⁊ venerabilis apis:
cuius nec ſexũ maſculini violãt fetus: non caſ
ſant nec filij deſtruũt caſtitatē. Unde v̾ſus.
Sunt. 3. in candela lichinus: cũ lumine cera.
monſtrat reuera: carnem de virgine vera. dat
lichinus vere xp̃m ſub carne latere. ꝑ lumē nu
mē mageſtatiſq; cacumen. ¶ Itē iſtud ſacrifici
um in genere eſt ſacrificium pro pctõ. nam ipſe
eſt propitiatio ꝓ peccatis noſtris. ⁊ nõ noſtris
tantũ ſed totius mundi. 1. Jo. 2. ¶ Itē eſt ſacrifi
cium pacificũ: qꝛ ipſe eſt pax noſtra qui facit
vtraq; vnum. ¶ Itē eſt holocauſtũ: qꝛ quicq̃d
habuit a nobis totum obtulit ꝓ nobis. corpus
namq; ſuũ ꝓ noſtra redemptiõe in ara crucis
hoſtiam obtulit deo patri: ſanguinem ſuum fu
dit in p̃cium ſimul ⁊ lauacrum: vt redempti a
miſerabili ſeruitute: a pctĩs omnibus mũdare-
S. tho mur. Sanctus thomas in ſermone de corpore
xp̃i. concludit igitur ꝙ malachi. thema aſſum
ptum: erũt dño offerentes ſacrificia in iuſticia:
dixit ad lr̃am pro die hodierna: ꝑ ſpiritũ ꝓphe
de ioſeph ⁊ de v̾gine maria. placeat altiſſimo ⁊c.

Sermo. iij.

IMpleti ſunt dies
purgationis marie ſcõm legem.
Luc. in. ca. 2. ⁊ in euãgelio hodi
erno ſcribit thema iſtud. vt regu
latim dñi in ſermone poſſim procedere: ⁊ intra
re. iuxta thematis ptes duas. duas contẽplati
ones volo declarare ⁊ ſic ſermonē terminare.
¶ Prima tractara de vna gr̃a: ſeñalada por
donde es muy lucient ⁊ clara la virgē madre
altament: in hoc ꝙ impleti ſunt dies marie.
¶ Segunda hablara de ſu virtud humiliada
por la qual es conformada con toda otra cõ-
mumēt in hoc ꝙ impleti ſunt purgationis ma
rie ſcõm legem. ¶ Dico primo principaliter:
ꝙ prima contemplatio tractabit: de vna gra-
cia ſeñalada ⁊c. qꝛ impleti ſunt dies marie. ſa
piens Eccli. 33. Proponit ⁊ querit iſtã que
ſtionem. quare dies diem ſuperat: ⁊ lux lu-
cem. ¶ Ut melius iſtius queſtionis videatur
reſpõſio ac ſolutio ⁊ cõtemplatio. preſens ha-
beat declaratione eſt dñi ſciendum ꝙ in ſacra
ſcriptura moraliter loquendo reperio quadru
plicem diem: q̃ deus produxit.
¶ Primus dies: dela angelical natura por ſu
conoſçimiento auiſada.
¶ Scõs dies: de Adam en ſu hechura quan
do inocencia fue criada.
¶ Tertius dies: del hombre que con gran cu
ra ſu de fallença ha emendada.
¶ Quartus dies: dela virgen neta ⁊ pura de
dios madre intitulada.
¶ Dico primo ꝙ deus produxit primam diē
dela angelical natura ⁊c. Geñ. in. ca. 1°. ſcribit
Dixit deus fiat lux: ⁊ facta eſt lux. ſcõm augu Aug°.
ſtinũ eſt natura angelica. ſeq̃tur appellauitq;
lucem diem ⁊ tenebras noctem. ¶ De angelis
ſcõm doctores in ſua creatione fuit: ꝙ viden-
tes ſua naturalia tã perfecta: aliq̃ de hoc gr̃as
deo egerũt. Alij ſuperbierũt ⁊ turpiſſime ce
ciderunt. Primo qꝛ de rebus claram ⁊ auiſa
tiſſimã cognitionem habuerũt ⁊ ad deũ ſe con
uerterũt: vocat aug°. dies. Secundos qꝛ per
eorum peccatũ ⁊ ſupbiã obtenebrati fuerũt:
vocat noctem. Et ſic ipſe intelligit ⁊ declarat
textum predictum: appellauitq; lucem diē: ⁊
tenebras noctem. Cognitionem q̃ habet an-
gelus de rebus vocat auguſtinus diem. qꝛ ſi-
cut dies eſt clara: ita ⁊ illa cõgnitio valde cla-
ra. ſicut dies h̾ mane valde clarum. ⁊ veſpere
nõ tã clarum. Ita cognitio iſta: prout habetur
⁊ oritur a verbo eſt clariſſima ⁊ ſic dr̃ mane. et
ſcõm eum dicit cognitio matutina. ¶ Prout
habetur et oritur a rebus in ſuo proprio gñe:
non eſt tã clara ⁊ dr̃ cognitio veſptina: hec eſt
ſentẽtia auguſtini ſuper geñ. ad lr̃am. patꝫ igit
de primo die que eſt dela angelical natura ⁊c.
¶ Dixi ſcdo. ꝙ dies ſcda ꝓducta per deuꝫ eſt
de adam: en ſu factura ⁊c. Adam in ſtatu inno
centie dr̃ dies. qꝛ ſicut dies habꝫ ſecũ claritatē
anneram. ita hõ in illo ſtatu habuit de deo co-
gnitionem valde claram. Geñ. in pri. ca. ſcribi
tur. ꝙ deus creauit hoĩem ad ymaginem ⁊ ſi-
militudinē ſuã. ꝙ ſcõm auguſtinũ hoc pro tan
to dicitur: qꝛ hõ habet cognitionē de deo. Uñ
in. 4. de trini. eo hõ ymago dei eſt: quo capax
eius eſt. ⁊ ſequit inmediate in textu de iſta crea
tione hoĩs. factumq; eſt veſpere: ⁊ mane dies
ſextus. Ita ꝙ hoĩs creatio in ſtatu innocentie
dicitur dies. ¶ Dixi. 3. ꝙ. 3. dies per deũ ꝓdu-
cta eſt. del hõbre que con gran cura ⁊c. homo
enim qui fuit in pctõ: poſtea reſtitutus ad gra
tiã: dicit dies. Ratio ad hoc qꝛ ſicut dies ē cla
ra. ⁊ tamen eam preceſſit tenebra noctis. Ita
talis dicitur clarus per gratiam ⁊ luminoſus.

…XANDER PP VI VALENTINUS … FERDINANDUS …

gregorius. Unde ſecundum Gregorium in moralibus.
ſuper illo verbo Job. Et ſuper quē non ſplen
det lumen illius. dei gratia dicitur lumen. licꝫ
in tali preceſſerit tenebra: et obſcuritas pecca
ti. De talibus enim ſcribitur. Prima. Theſſ.
5. Uos eſtis filij lucis et filij dei non tenebra=
(ruꝫ.
¶ Dixi quarto ⁊ vltimo ꝙ deus produ=
xit quartam diem: dela virgen neta ⁊ pura ⁊c.
Uirgo mater dei dicitur dies. quia ſecundum
Philoſophum dies nihil aliud eſt ꝙ̃ apropin
quatio ⁊ illuminatio ſolis ſuper terram. Mo=
do conſtat ꝙ ſol iuſticie qui eſt criſtus nunꝙ̃
tantum apropinquauit: nec emiſperiuꝫ alicu
ius ſancti tantum illuminauit ſicut emiſperiuꝫ
mentis et corporis virginis glorioſe. Nō igit̄
in merito virgo glorioſa dicitur dies. Ipſa eſt
illa dies de qua Auguſtinus in quodaꝫ ſermo
Aug⁹ ne ō paſcha dicit ſic. Dies iſta tenebras neſcit:
quia ipſa tenebras effugauit. Dies indulgen=
tie/dies remiſſionis/dies liberatiōis/dies iſte
letus latus. et lucidus tanꝙ̃ mille anni in con=
ſpectu domini hec ille. Unde beata virgo eſt
dies de qua exponitur illud. ps. 18. Dies di=
ei eructat verbum: et nox nocti indicat ſcienti
am. Dies. ſ. angelus: diei. ſ. virgini eructat ver
bum. et quod verbum. Aue gratia plena domi
nus tecū. Et nox ſcilꝫ diabolus. nocti. ſ. Eue
indicat ſcientiam: et quam ſcientiaꝫ. Illā quā
dixit ſibi. Geñ. iij. Eritis ſicut dij ſcientes bo=
num et malum. ¶ Patet ergo declaratum mo
raliter ꝙ deus produxit quadruplicem diem.
Primum. Secundum. Tertiū. Quartū. ⁊c.
Modo domini vt queſtiōis in pricipio propo
ſite quare dies diē ſuperat: melius materia vi
deatur. Ego ex dictis ſanctorum doctoruꝫ re
perio: ꝙ dies dela virgen ⁊c. Superat et exce
dit oēs dies iā p̄dictos per ſingula diſcurrēdo.
¶ Primo excedit dies virginis: et ſuperat di
em dela angelical natura. ⁊c. Quod patet naꝫ
illuminatio ſiue cognitio angeli que dicitur di
es non ſe extendit vltra ſuam regioneꝫ. ſ. vſqꝫ
ad angelos. Nam ſecundū Dionyſium. libro.
Eccleſieſtice. Jerarchie. Angeli ſuperiores p̄
ficiunt: purgant ⁊ illuminant inferiores. Item
ſi plus iſtud lumen ſiue dies angelorum ſe ex=
tendit vſqꝫ ad hoies: qui ſunt preſentes i quā=
tum eos cuſtodiunt. ⁊ ad bonum ꝓuocant ⁊ a
malo retrahunt. Unde de homie dicit pſalmi=
ſta. 90. Angelis ſuis deus mandauit de te: vt
cuſtodiant te in oib⁹ vijs tuis. Sed dies ⁊ illu
minatio virginis multo plus ſe extendit: et per
conſequens iſtam diem angelorum ſuperat.
Extendit namqꝫ ſe vſqꝫ ad celū/vſqꝫ ad infer
nuꝫ/vſqꝫ ad preſentes. preteritos pariter et fu
turos. Unde inq̄t Bernardus. ad iſtud ꝓpoſi Ber⁹.
tuꝫ per hec verba Ad mariā ſicut ad mediū ſi
cut ad dei archanū. Sicut ad diem ſeculi reſpi
ciunt vniuerſi: ⁊ qui in celo ſunt: ⁊ qui in infer
no habitāt et qui nos preceſſerūt et qui nos ſe
quuntur: et nos qui ſumus ⁊ nati natorum: et
qui naſcētur ex illis. q̄ in celo ſunt vt reſtaurē
tur. qui in inferno vt eripiantur. qui nos pre=
ceſſerunt vt prophete fideles inueniantur. qui
ſunt vt ſaluentur. qui erunt vt glorificentur.
hec ille. Patet ergo quomodo dies dela vir=
gen. ⁊c. de multo eſt longior et exſuperat diem
d̄la angelical natura. vt pro concordia. De ea
dicatur ꝙ longitudo dierum in dextera eius.
Prouer. 3. ¶ Dico ſc̄d̄o ꝙ dies virginis ſupe=
rat: et excedit diem de adam ⁊c. Licet enim in
Adā ⁊ Eua q̄ in ſtatu innocentie fuiſſet dies
valde clara. propter eorum claram cognitio=
nem reſpectu agendorum. Unde ſcē in magi
ſtrum. libro. 2. diſtin. 23. Homo ita fuit in ſtatu
innocentie illuminatus: ꝙ habuit perfectam
cognitionem rerum propter ſe factarum crea=
toris ⁊ ſui. Sed dies beate virginis iſtam diē
hominis et mulieris ſuperat in ſtatu innocen=
tie. Nam nunꝙ̃ dies illa ad tantuꝫ ſe extendit
(ꝙ mulier
Concebieſſe contra curſo natural.
Parieſſe por influxo diuinal. & dies beate vir
ginis ad tantum attinxit ꝙ contra curſo natu
ral ha concebido. por influencia diuinal ha pa
rido. vnde in proſa Fecūdata ſine viro: genui
ſti modo miro genitorem filia. Et quod plus
eſt ⁊ maius pre omnibus habet beata virgo ꝙ
nunꝙ̃ mulier in illo ſtatu habuiſſet ꝙ iſtam di
gnitatem ha conſeguido ꝙ mater dei ſea ſu di
uiſa ſpecial. Secūdum enim Joānem dama= dama
ſcenuꝫ. Maior laus et magis ſingularis que ſcen⁹.
poſſit dici de beata virgine ē qd̄ dicatur Theo
thocon. i. mr̄ dei. Et ad idem Bernardus in ſ̄ Ber⁹
mone de aſſumptione ad iſtud ꝓpoſituꝫ. Unū
eſt in quo nec primam ſimilem viſa eſt: nec ha
bere ſequentem gaudium. videlꝫ. mr̄is cum v̄
ginitatis honore. Seqtur. Marie priuilegiuꝫ
eſt quod alteri non dabitur virgo et mater. nō
cuiuſcunqꝫ ſed dei. hec Bernardus. ¶ Patet
ergo qūo dies dela virgen. ⁊c. Superat: ⁊ ex=
cedit diem de adaꝫ. ⁊c. Hec eſt dies de qua no
bis dicitur. Exo. 12. Habebitis hanc diem in
monumentum. i. vt moueat veſtras mētes ad
hoc. ſ. ꝙ ipſa eſt mater dei. Ideo ſequitur i tex
tu Et celebrabitis eam ſolēnem domino in ge
nerationibus veſtris cultu ſempiterno.
¶ Dico. 3. ⁊ vltio ꝙ dies virginis ſuperat: ⁊ ex

cedit diem del hombre q̄ con gran cura ⁊c. Di
es del hombre ⁊c. eſt dies iuſtorum: qui ꝑ gra
tiam illuminanť. De quibus diciť Prouer: 4
Juſtorū ſemita quaſi lux ſplendens. procedit
⁊ creſcit vſq; ad perfectā diem. Sed dies bea
te virginis ſupat: ⁊ excedit dies omnium iuſto
rum tam veteris q̄ȝ noui teſtamenti.

¶ Primo probo: ⁊ declaro de iuſtis q̄ fuerunt
in veteri teſtamento vt de Abraam / Moyſe /
Job / Jacob / yſaac / Eſaie / Jeremiam. ⁊c.

¶ Certum eſt ſcd̄m veritatē aſtrologie. ⁊ hoc
Joannes de ſacro boſco. idem Joānes de Sacroboſcho in tractatu de
ſpera ꝙ ſole exiſte in. 6. ſignis zodiaci nobis
remotioribus / ſunt dies minores. Jn alijs ſex
ſunt maiores. Jſtud patet etiam in pratica qꝛ
a menſe Setembris vſq; ad menſem Marcij
ſunt dies minores. a menſe Marcij vſq; ad ſe-
tembrem ſunt maiores. Et cauſa eſt iſta quia
in. p̄s. 6. menſibus ſol eſt in ſignis nobis remo
tioribus. Et ideo ſuper noſtrum orizōtē cau
ſat minorem circulum. Et ideo dies ſunt mi-
nores. Jn alijs. 6. menſibus ſol eſt in ſignis no
bis propinquioribus et ſic ſup nos cauſat ma-
iorem circulum. Et ideo dies ſunt maiores.

¶ Ad propoſitum iſta moraliter applicando e-
go reperio ꝙ ante incarnationem chriſtus ſol
iuſticie tempore ſanctorum patrum iam pre-
dictorum fuit in ſignis nobis remotioribus. et
per conſequens fuerunt dies parui et mino-
res nam tempore patrum predictorū fuit ſol.
Primo in ſigno libre los pecados peſſando
por general condemnacion. Sic tunc tempo-
ris ponderabat peccata cum ſuis circunſtna-
cijs ꝙ omnes generaliter condemnabat.
Secundo in ſigno ſcorpionis con la cola mor-
diendo y punchando porque a la gloria no da
ua introducion. Scorpio enim facie blandit ⁊
cum cauda pungit. Jta deus ſanctos et iuſtos
tunc temporis facie blandiebat: quia gratiam
eis dabat et in multis eorum preces accepta-
bat: ſed finaliter in cauda ad gloriā non intro
(ducebat
Tertio i ſigno ſagitarij ſagitas pſe-
cutionis embiando por continua afficion. tūc
enim temporis miſit contra iuſtos multas per
ſecutiones. Patet de ſuitute pharaonica. pa-
tet de captiuitate babilonica. patȝ de pſecutiōe
diaboli cōtra Job. caym ꝯtra abel. Eſau ꝯtra
Jacob. yſmael filij ancille contra yſaac ⁊ ſic de
(alijs
Quarto tūc tēporis fuit ſol in ſigno ca-
pricornij con el cuerno feriendo. Tunc enim
deus cornu potentie ⁊ fortitudinis ſue percu-
tiebat ⁊ ſuiabat homines ſtatim ſicut peccabāt
Patet de datan et abiron quia murmuraue-
runt contra moyſen. et de multis alijs.
Quinto fuit ſol i ſigno aquarij: las aguas cre
ſciendo. Patȝ in diluuio vbi fuit ꝯſumpta oīs
caro niſi illi q̄ fuerūt in archa. patet. Geñ. 7.
Sexto tūc tēporis fuit ſol in ſigno piſcis. deba
xo del agua plañient en el abiſmo a todos teni-
endo. Jta deus tunc temporis. ſicut pices de ti
nentur in abiſſo et fundo aque omnes detine-
bat in abiſſis et in fundo. Vbi doloroſe plan-
gebant. Jn iſtis ſignis fuit chriſtus ſol iuſticie
tempore ſanctorum patrum: in quibus dies
ſunt minores et noctes maiores. Jſti dies be-
atorum patrum veteris teſtamēti qui plus ha
buerunt de nocte q̄ȝ de die. Vt pro concordia
dici poſſit illud Amos. in. cap. 5. Dies illa te-
nebre. et non lux. ¶ Sed poſt incarnationem
criſti in diebus virginis glorioſe ſol fuit in a-
lijs ſex ſignis nobis propinqoribus: et per cō
ſequens dies fuerūt maiores. Fuit enim in die
bus beate virginis xp̄s ſol iuſticie.
Primo in ſigno arietis: de natural ſimplici-
dad nueſtra carne tomando. Tunc enī factꝰ
eſt ſimplex: et mitis ſicut aries.
Secundo in ſigno tauri: por ſacrificio de puri
dad paſſion ſoſteniendo. Taurus enim eſt a-
nimal quod ſacrificabatur.
Tertio in ſigno geminis: por doblada clare-
dad poderoſament reſuſcitādo. Prius ſolū
habebant gloriam ⁊ claritatem in anima: ſed
poſt reſurrectionem habuit etiam in corpore.
Quarto in ſigno cācri: por retornar a ſu digni
dad a los cielos puyando. Cancer eſt piſcis: q̄
reuertitur vnde venit retrogadando. Sic cri
ſtus in aſcenſione. vnde Jo. 16. Exiui a patre
⁊c. Jterum relinquo mundum. ⁊c.
Quinto in ſigno leonis: por ſu vigor cōmuni
car los apoſtolos fortificando. Leo eſt animal
vigoroſū ⁊ forte. ⁊ xp̄s iſtam fortitudinem in
die penthecoſtē apoſtolis dedit. Patȝ de pe-
tro: q̄ ante fuit puſillanimis ⁊ timidus.
Sexto ⁊ vltio in ſigno v̄gis: por afectuoſa cari
dat ſus ruegos y p̄garias acceptādo. ex mario
amore ⁊ charitate quā hȝ xp̄s ad v̄ginē ſēp au
dit ⁊ exaudit eiꝰ p̄ces. ⁊ p̄ces cuiuſcūq; alteriꝰ
nō audit niſi mediāte ea. ⁊ iō Berꝰ. ſup miſſus Berꝰ.
ē q̄cq̄d offerre pas marie ꝯmēdare memento.
¶ Ecce q̄ p̄ȝ q̄uo dies btē v̄gis ſūt multo maio
res ⁊ ſupāt ⁊ excedūt dies ſcōꝝ iuſtoꝝ veteris
(teſtamēti
¶ Sȝ declarať etiā: ꝙ dies btē v̄gis
diē iuſtoꝝ noui teſtamēti excedūt. nā certū ē ꝙ
in ſpa ſol ſēp ē dies ꝯtinua ⁊ lōgiſſiā: ⁊ nūq; ē
nox quia ibi nihil eſt qd̄ impediat lucem ſolis.
ſicut hic in terra. Quia habitātibus in vna re

gione aliqñ interponit ſe terra inter ſolem ⁊ ip
ſos ⁊ ſic habet noctẽ. Ad propoſitum dies btẽ
ꝟginis fuit conuintiſſima ſpere ſolis xp̄i ⁊ ideo
non fuit aliqua terra culpe venialis vel mor=
talis que interponeret ſe inter ipſam ⁊ ſolẽ cri
ſtuꝫ. ſicut fuit in alijs ſanctis. qui oẽs peccaue
Aug° runt venialiter vel mortaliter. Nam ſcõm au
guſtinuꝫ de natura ⁊ grã. ſi oẽs ſancti ⁊ ſancte
dum hic viuerẽt: interrogati fuiſſent vtrũ ſine
peccato eſſent. oẽs vna voce reſpõdiſſent. ſi di
xerimus: ꝙ peccatũ nõ habemus: ipſi nos ſe=
ducimus: ⁊ veritas in nob nõ eſt. Excepta in
quã virgie ſancta de qua cũ de peccatis agit̃:
nullam prorſus volo queſtionem hr̃e hec ille.
¶ Patet ergo declaratum quõ dies virginis
glorioſe ſuperat ⁊ excedit diem: dla angelical
natura. Iſtud fuit figuratuꝫ. Ioſue. 10. Vbi di
citur ꝙ ioſue pugnans cõtra gabaon: dixit. ſol
eſta contra gabaon. ſtetitqꝫ ſol in medio celi: et
non feſtinauit acũbere ſpacio vnius diei. ⁊ nõ
fuit tã longa dies añ nec poſt. quid figurat io=
ſue qui ſaluator interp̃tat̃ niſi dei filiũ. de quo
dixit angelus. Mat. p̃o. Ipſe ſaluũ faciet po
pulum ſuũ a peccatis eoruꝫ. Quid gabaõ qui
vallis meroris iterp̃tat̃ niſi legio diabolica vbi
eſt meror ⁊ fletus ⁊ ſtridor dentiũ. Ioſue igi=
tur. i. dei filio pugnante cum gabaõ. i. diabolo
ſtetit ſol. i. xp̄s in medio celi. i. in vtero virgina
li: qui celabat totã diuinitatem: ⁊ non ſolũ ſpa
cio vnius diei. ſed nouem menſiũ ⁊ certe non
fuit tã longa dies: ante nec poſt. ſ. apud ange=
los. nec apud adam. nec apud iuſtos ⁊ ſctõs:
quoſcũqꝫ veteris aut noui teſtamenti. ¶ Nunc
in p̃cipio ꝑpoſita reiteretur: q̃ſtio: ⁊ clare pa
tebit ſua ſolucio: qñ querebatur quare dies. ſ.
virginis diẽ ſuperat. ſ. dela angelical ⁊ ſic de a
lijs. Certe reſpõdetur per thema inceptum. qꝛ
impleti ſunt dies marie. dies marie ſunt imple
ti pleni ⁊ perfectiſſimi. dies aũt ſupradictoruꝫ
non. quod patet ex tribus. ¶ Primo dies: dela
angelical ⁊c. fuit dies guerre. nam aliq̃ defen=
dẽtes iuſticiã de beneficio creationis deo gra=
tias reddiderũt. Alij iniuſticiam ſuã perfectio
neꝫ ſibi atribuende ipſis: ſuperbierũt: ⁊ ſic fuit
pugna inter eos. Vnde Apoc. 12. Factũ eſt p̃
liuꝫ in celo michael ⁊ angeli eius ⁊c. et ſic fuit
dies guerre dies pugne ⁊ belli. Iob. 28. Sed
dies virginis ꝑpter ſui magnã iuſticiam eſt di
es pacis ⁊ quietis. hec pſalmiſta. p̃s. 71. preui
derat quãdo dixit. Orietur in diebus eius iu=
ſticia ⁊ habũdantia pacis. ¶ Scdõ dies de adã
en ſu factura ⁊c. fuerunt valde breues. Vnde
non habuit niſi ſeptem horas dies innocentie.

¶ Scõm ꝙ ponit magiſter in hiſtorijs ex oppi
nione quorũdam. ita ꝙ pro ſtatu illo Breues
dies hominis ſunt. Iob. 14. Sed dies virginis
fuerũt magni ⁊ lõgiſſimi. hec ꝑuiderat ſalomõ
Prouer. 28. Longi fient dies eius. ¶ Tertio
dies: del hombre que con gran cura ⁊c. que
eſt dies iuſtorum ſemper fuit aliquãtulum ob
tenebrata vel culpa mortali vel veniali. mich.
4. Obtenebrabit̃ ſuper eos dies. Sed dies ꝟ
ginis clariſſima nulla macula obtenebrata ſꝫ
luciſſima. In die enim virginis eſt lux lune
ſicut lux ſolis. ⁊ lux ſolis ſeptemplr̃ ſicut lux. ſe
ptem dieruꝫ. yſa. 30. Patꝫ ergo quomodo di=
es virginis ſuperat ⁊ excedit alios dies. ⁊ cau
ſa reddit̃ per thema quia impleti ſunt dies ma
rie. de alijs aũt non ſic. ſic enim eſt plena ⁊ im=
pleta ⁊ perfecta dies virginis ꝙ.
Ipa valet duas. vna dies q̃ſi due Ecli. 26.
Ipa valꝫ mille. i p̃°. 83. melior ẽ dies vna ſr̃ milia
Ipa valꝫ ãnũ. diẽ ꝓ ãno dedi tibi. Ezech. 4.
Ipſa valꝫ mille ãnos. vnus dies ſicut mille an
ni ad heb. 5. Dicã tibi vnũ valde mirabile de
iſta die. ꝙ ſol producat diẽ: ⁊ ſit cauſa diei. iſtõ
nõ ẽ mirabile: naturale ẽ. Sꝫ ecõuerſo ꝙ dies
ꝓducat ſolẽ: ⁊ habeat in poteſtate ſua ſolem:
iſtud eſt mirabile. Iſtud habꝫ iſta dies. naꝫ ſo
lem xp̄m ipſa produxit: ⁊ habet eũ in ſua pote
ſtate: ſm ꝙ hõ ei impando. Nam erat ſubdi=
tus illis. ſ. virgini ⁊ ioſeph. Luc. 2. Et ſcõm ꝙ
deus ad miam eum prouocãdo. p̃s. 135. Cõfite
mini ergo dño quoniam bonus. q̃ facit mirabi
lia magna ſolus. ⁊ ſtatim ſeq̃tur ad propoſitũ:
ſolem in poteſtatẽ diei. ¶ Patet ergo p̃ia con
tẽplatio totaliter declarata: vbi dixi ꝙ tracta=
ret de vna gracia ſeñalada ⁊c. qꝛ impleti ſunt
dies marie. Impleti ſunt. pleni ſunt. valde per
fecti ſunt. de ipſis dicit̃ in. p̃°. 72. Conuertet̃
populus meus hic ⁊ dies pleni iueniẽt̃ in eis.

Secunda pars.

¶ Sed dixi in ſcd̃a contẽplatione ꝙ
tractaret̃ de ſu virtud
humiliada ⁊c: qꝛ impleti ſunt dies purgatiõis
marie ſcõm legem. hic dicatur hiſtoria feſtiui=
tatꝭ hodierne: ⁊ nihil pl° ⁊ p̃o de purificatiõe.

Sermo quartus.

Dies purgatiõis ma
rie ſcõm legem. Luc. in. ca. 2°. et
in euãgelio preſentis celebritatꝭ.
Illuſtris princeps. ⁊ glorioſiſſime dñe. prim°
terminus noſtri thematis eſt dies: qui habet

ANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS DEI

multa bona ꝯnotata. Dies adducit toti mūdo
lucē ⁊ claritatem. Expellit tenebras ⁊ obscu
ritatem. Itinerantibus mōstrat viam rectam.
Aues inducit ad cantum ⁊ alegria. Infirmos
alleuiat de su enfermeria. Et multa alia bona
cōnotata habet iste terminus dies. que si mo=
raliter deducerentur multa bona documenta in
de possent extrahi ꝓ nr̄a spūali informatione.
¶ Sed ꝓ ordine dando ⁊ forma materie p̄senti
sermōis quātū expectat ad p̄sentē solēpnitatē
ego repio in sacra scriptura triplicem diem.
Primus dies est. d̄la diuinidad encarnada.
Secūs dies ē. d̄la vgē ō dios madre intitulada.
Terti⁹ dies est. d̄la fiesta de oy solempnizada.
de quo thema: dies purgatiōis marie s̄m legē

Prima pars.

¶ Dico primo ꝙ repio primā diem dela diuinidad incar
nada. Cristus incarnatus vel eius incarnatio
scđm doctores dr̄ dies. q2 scđm ꝙ dicit phus:
dies est latio solis super terram. lux solis diffu
sa super terram facit diem. eius priuatio ⁊ ab
sentia: ꝗ fit per tenebram: facit noctem. ⁊ ideo
Geñ. in ca. p̄mo. scribitur. ꝙ appellauit de⁹ lu
cem diem. ⁊ tenebras noctem. Ad ꝓpositum
ymaginantur doctores sic dicētes: ꝙ totum tem
pus p̄cedens xp̄i natiuitatē fuit nox: tēpus ve
ro xp̄i natiuitatis fuit dies. Primuꝫ patꝫ. s. qđ
totum tēpus ante xp̄i natiuitatem fuerit nox.
Greg. Nam licet scđm gregoriū stelle de nocte pul=
cherime sint lucētes: tn̄ tenebras non expellūt
que facit noctem. nec sufficiūt inter oēs facere
vnam diem. sed orto sole tenebra totaliter ex=
pellitur: sic transit nox. ⁊ fit dies q2 s̄m qđ dictuꝫ
est. dies est latio solis super terram. latio. i. ma
nifestatio. Ad propositum ante xp̄i incarnatio
nem ⁊ natiuitatē multe stelle erant dantes lu=
men gratie in custodijs suis. abraam ysaach.
⁊ iacob ⁊ sancti patres ceteri. secūdū ꝙ ponit
Greg. Gregorius lib. p̄mo. mora. ⁊ lꝫ lumen istarum
stellarum noctem pulcrificarēt templū decora
rent. Quia spēs celi gloria stellarum. Eccli.
43. Nunꝗ tamen iste stelle fuerūt sufficiētes
ad expelendū tenebrā noctis ⁊ ignorantie cir
ca cognitionem diuinam. pro tunc enim apau
cis cognoscebatur verus deus. q2 soluꝫ a iudeis
qui habebāt legeꝫ dei. ps. 75. Notus in iudea
Ber. deus. Tunc scđm bernardū super cantica. ser
mone. 6. hoīes cognoscebāt secreta dei bene
ficia: sed benefactorem ignorabāt. bona ꝗ ha=
bebāt ascribebāt aliqui nature. aliꝗ fortune. a
liqui virtuti ꝓprie. aliꝗ fato. aliꝗ soli. aliqui lu
ne. Sic ista ꝓ numinibus recipientes mutaue
rūt gloriam dei: in similitudinē vituli comedē
tis fenum. vt dr̄. ps. 105. Et ad istud met ꝓpo=
situm Bernardus. in quodam sermōe de nati Ber.
uitate dn̄i dicit sic. Erat quippe nox vniuerso
orbi ante veri luminis ortū. iuxta illō. ps. 103.
Posuisti tenebras ⁊ facta est nox. Nōne nox
erat profundissima ⁊ tenebre dencissime super
faciem terre. vt hoīes creaturas ꝓ deo colerēt.
⁊ in suo sacrilegio ligna ⁊ lapides adorarent.
Aduenit cristus in carnatus ⁊ natus est. sic or
tus est sol iusticie. cristus deus noster ⁊ facta
est dies. Unde aplus. comprehendens istam
sentētiam totaꝫ de tp̄e in carnatiōis ⁊ natiuita
tis xp̄i. dicit Ro. 13. Nox precessit: dies aūt ap
propinquabit. ¶ Sic patet declaratum ꝙ tem=
pus in carnatiōis ⁊ natiuitatis xp̄i est dies. de
qua scribitur. in. p̄s. 83. Melior est dies vna sup
milia. ¶ Sed dicetis nō solū xp̄s videtur ꝙ sit
vel faciat diem. sed etiā oēs iusti ⁊ sancti: ꝗ il=
luminantur lumine gr̄e. Unū de eis scribitur Pro
uerbio. 4. Iustorū semitta quasi lux splendet
procedit ⁊ crescit vsq3 ad perfectā diē. ¶ Rn̄o.
iusti ⁊ sancti illuminati per gratiaꝫ sunt dies:
sed nō eodēmodo sicut xp̄s. ymo est triplex dif
ferentia inter diem istorum ⁊ diem christi.
Prima q2 xp̄s est dies p essentiā ⁊ p suū ꝓpriū
lumen. nam ipsemet est sol qui facit diem. isti
nō sed p participationē recipiētes lumē a xp̄o.
Scđa dr̄a: dies xp̄i in vno instanti est perfecta
⁊ habet totū complementum non amplius ha
buit nec minus de lumine gr̄e in medio vel in
fine ꝙ in principio. In prio. n. instanti sue con
ceptionis habuit totaꝫ plenitudinem luminis
gratie. ⁊ amplius in ea non profecit. vt ponūt
doctores in. 3. sniar. Iusti vero non: sꝫ successi
ue in lumine gratie profecerūt. ideo dicit au=
ctoritas allegata. iustorū semitta quasi lux splē
det procedit ⁊ crescit vsq3 ad p̄fectam diem.
Tertia dr̄a: dies xp̄i est dies artificialis ꝗ con
tinet lucem ⁊ caret tenebris: ⁊ soluꝫ habet duo
decim horas. sic xp̄s venit in hunc mundū nō
per naturam sed per artificium spūs sancti. q2
non ex virili semine sed mistico spiramine ha
buit lumē gratie: caruit peccati tenebra. ⁊ ha
buit. 12. horas. i. duodecim aplos. vel duode=
cim fidei articulos. Unde ipse de seipso dixit.
Jo. 11. Nonne duodecim hore sunt diei. Iusti
nō sunt dies artificialis. sꝫ naturalis q2 per na
turā in hūc mūdū venerūt: ⁊ cōtinēt lucē ⁊ te
nebrā. q2 etsi lumen gratie hūerūt: non tamen
peccati macula caruerūt. De die aūt ꝗ est cri=
stus incarnatus ⁊ nat⁹ ⁊ nocte p̄cedente dicit

ANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS DE

dauid in. ps. 41. In die mandauit dñs miſericordiam ſuam. ⁊ nocte canticum eius. In nocte. ſ. añ tempus incarnationis ⁊ natiuitatis criſti. mĩa dei per prophetas cantabatur. cantabat dauid. ps. 84. Oſtende nobis dñe miam tuã ⁊ ſalutare tuum da nobis. ps. 32. Fiat mia tua dñe ſuper nos: quẽadmodũ ſperauimus in te. Tũc mia cantabatur: ⁊ petebatur: ſed nõ dabatur: nec executabatur. Venit xp̃us q̃ eſt dieo: venit cum eo miſericordia ⁊ copioſa apud eũ redemptio. Et tunc miſericordia dei fuit mãdata ⁊ executata. tunc miſericordia ⁊ veritas obuiauerunt ſibi. Et ideo dixit dauid. ps. 84 In die mandauit dominus miſericordiam ſuam: ⁊ nocte canticum eius. Et ſic expedio me de pria die: que es dela diuinidad incarnada.

Secunda pars

Dixi ſecundo principaliter qđ ẽ ſcđa dies: dla xp̃gẽ ⁊c. de Iob. legimus in ca. 42. q̃ poſt flagella habuit tres filias ⁊ primam propter ſui excedentem pulcritudinem appellauit diem. Sic poſſumus dĩc de Ioachim ⁊ glorioſa anna genitoribus virginis glorioſe marie matris dei q̃ poſt flagella ſterilitatis ⁊ opprobrij habuerũt tres filias. ſ. tres marias. Sed prima virgo glorioſa maria. propter ſuam excellentiã ⁊ gratie pulcritudinem põt vocari ⁊ nominari dies. ⁊ merito poſſumus de ea dicere illud qđ ſcribitur in ps. 117. Hec eſt dies quã fecit dñs: exultemus ⁊ letemur in ea. ¶ Pro cõplemẽto. n. tractatꝰ iſtius diei poſſum nominare q̃ exultandum ⁊ letandum nobis eſt in hac die. ſ. in virgine glorioſa propter tria. (nulla da.
Primo qꝛ in hac die: ombra ⁊ oſcuredat es a-
Scđo qꝛ hic dies ꝑpetua es ⁊ de grã durada.
Tertio quia in hac die eſt excellent loor ⁊ gloria de dios dada.

¶ Primo exultare ⁊ letari debemꝰ in hac die. ſ. virginis glorioſe: qꝛ vmbra ⁊ obſcuritas anullatur. In obſcuritate. n. ⁊ tenebris nõ ẽ gaudiũ ſꝫ bene in lumine. Vñ dixit thobias: quale mihi gaudium erit quia in tenebris ſedeo: ⁊ lumen celi nõ video. Beata virgo eſt dies: que fugauit tenebram: ⁊ inclinauit vmbram ⁊ hoc per ſolem iuſticie chriſtum: qui in ea eſt incarnatus: ⁊ de ea natus. igitur in hac die exultandum eſt ⁊ letandum. Vnde ipſa dicit de xp̃o Cãti. 2. Dilectus meus mihi ⁊ ego illi. donec aſpiret dies ⁊ inclinentur vmbre.

¶ Scđo exultare ⁊ letari debemus in hac die. ſ. virginis glorioſe quia ꝑpetua es ⁊ de gran durada. nec dies naturalis nec artificiales ſũt perpetue. nec magne durationis: qꝛ trãſactis 12. horis i die artificiali. et 24. in die naturali tranſeunt ⁊ ceſſant quia ſol recedit ab eis: qui facit diem. A die beate virginis nec poſt duodecim. nec poſt 24. horas nihil in perpetuũ ab eius emiſperio mentis ⁊ corporis recedit ſol iuſticie. ſed illuminat: igitur perpetua ẽ eiꝰ dies. ¶ Et pro maiori declaratione huius notate q̃ duas dies magnas legimus in ſcriptũa. Prima fuit tempore Ioſue quando in prelio contra Gabaon inſtans ſtetit ſol in medio celi et nõ feſtinauit acumbere ſpatio vnius diei. Ioſue. 10. Iſta dies habuit de ſole viginti quattuor horas. patet quia ex quo erat ſol in medio celi Iam tranſierant ſex hore ⁊ ſtetit ibi ſpacio vnius diei. ſ. per. 12. horas. Sic ſunt decem ⁊ octo. poſtea habuit ire ad occaſum. per ſex horas. Sic erunt. 24. hore. Secunda dies magna fuit tempore Ezechie quando datum eſt pro ſigno ſibi per prophetaꝫ yſa. 38. Sue curationis qui erat infirmus q̃ ſol reuerteretur. 12. Lineas in horologio. iſta dies habuit de ſole triginta et duas horas. Patet quia iam preceſſerat ſol per decem horas: ⁊ reuerſus eſt retro vſq; mane per alias decem. Sic ſunt viginti et habuit procedere vſq; ad occaſum per duodeciꝫ ſic erũt triginta et due hore. ⁊ dicit beatus Augꝰ. 18. de ciuitate dei. Augꝰ.
Et dionyſius in ep̃ſa ad policarpuꝫ. q̃ magnitudo iſtorum dieruꝫ vertit babilonicos q̃ erãt Dioñ.
aſtrologi peritiſſimi in ſtuporem. nimirum qꝛ fuit cõtra curſuꝫ naturalẽ ſolis. Supra naturã Dies tñ virginis glorioſe maior ẽ iſtis diebus: nã nõ ſolum habuit. 20. nec. 30. horas. ſed ſol fuit in emiſperio per. 9. menſes ſui ſacratiſſimi vteri ⁊ ventris: ⁊ nunq̃ recedit ab emiſperio ſue anime ⁊ mẽtis. et ſic inq̃t Bernardus: proceſſit ex vtero nunq̃ tamẽ receſſit ab aĩo. Eſt Ber.
n. mulier amicta ſole. Apoc. 12. Dies igitur btẽ virginis eſt ꝑpetua ⁊ cõtinua ⁊ lõgeua. vñ ꝓphetauit de ea ſalomõ. puer. 28. Lõge fiet dies eius. ¶ Tertio ⁊ vltĩo exultare ⁊ letari debẽꝰ in hac die. ſ. xp̃gis glĩoſe: qꝛ in ea: es loor excellẽt ⁊ gloria a dios dada. Licꝫ eniꝫ in qualꝫ die ⁊ ꝑ totam diem debeat deꝰ laudari. iuxta illud ps. 43. In deo laudabimur tota die: ⁊ noi tuo cõfitebimur in ſeclm. attamẽ ſm modũ antiq legis reperio q̃ deus laudabatur ſpecialiter in tribus horis. ſ. mane. veſpe. meridie. vñ. ps. 54. Veſpere ⁊ mane ⁊ meridie narrabo ⁊ annunciabo: ⁊ exaudies vocem meam. Dies beate xp̃ginis habuit iſtas tres horas. In qbꝰ arcbã

b

gelus gabriel laudem excellentem ⁊ gloriam
dedit deo per iſta verba. Aue gratia plena do
minus tecum. ¶ Primo mane eſt hora de ſa=
lud imprecatiua tunc homines mutuo ſe ſalu=
tant: ⁊ dicunt bona dies ſit vobis. in iſta ho=
ra archangelus gabriel laudauit deum in die
virginis quando dixit. aue quod eſt verbuꝫ ſa
lutis ⁊ tunc in die virginis fuit mane. ¶ Scḋo
meridies eſt hora pleni luminis diffuſiua tunc
eſt plenitudo luminis: ⁊ ſol eſt in ſuo feruore.
In iſta hora archãgelus gabriel laudauit de=
um in die virginis: quãdo ſibi dixit gratia ple
na. ⁊ tũc in die virginis fuit meridies. ¶ Ter=
tio veſpere eſt hora in qua: el ſol ſe acueſta a
nueſtra medida. Tunc eniꝫ efficitur ſol ꝓpin
quior terre ⁊ tantũ deſcendit ꝙ ad lineã eq̃li=
tatis cũ terra videt̃ puenire. in iſta hora archã
gelus gabriel laudauit deuꝫ in die v̾ginis: qñ
ſibi dixit dñs tecũ. tunc ſol in virgine venit ad
noſtram menſurã. ⁊ tũc fuit in die v̾ginis hora
veſporum. propter laudes q̃s deo dedit gabri
el in iſtis tribus horis diei virginis ꝑ iſta. 3. v̾
ba. Aue grã plena dñs tecuꝫ. dr̃ de gabriele ⁊
de virgine. De diabolo ⁊ de eua. per p̃s. 44.
Dies diei eructat verbum: ⁊ nox nocti indi=
cat ſcientiam. ¶ Unde pro declaratione iſtius
verſus eſt notandũ: ꝙ vt dictũ eſt ꝑ diẽ intelli
Aug°. git̃ btã virgo. Et btũs aug°. ſup geñ. ad lr̃am
ſup illo v̾bo. Geñ. 1. Appellauit ꝙ lucem diẽ ⁊
tenebras noctẽ. ꝑ diem intelligit angelum ⁊ ꝑ
noctem diabolum. Intelligit̃ igit̃ v̾ſus ſic. di=
es. i. angelus gabriel. diei. i. virgini marie eru
ctuat verbũ ⁊ ꝙ verbũ. verbũ. ſ. ſalutationis.
Aue grã plena dñs tecum. hoc eſt ꝙ preuidit
pſalmiſta i p̃°. 95. d. Annunciate de die in dieꝫ
ſalutare eius. Sequitur ⁊ nox. i. diabolus no=
cti. ſ. eue per petiñ tenebroſe indicat ſcientiaꝫ
⁊ q̃s ſciam illaꝫ de qua Geñ. 3. Eritis ſicut dij
ſcientes bonum ⁊ malum. dies ergo diei eru=
ctat verbũ: ⁊ nox nocti ⁊c̃. Angelus igitur in
die btẽ virginis ſcḋm modũ antiquũ leg̾ dixit
tres canonicas horas. primam. meridiem. et
veſperas. nos ſcḋm modũ noue legis cum de
Ber. uotione feruenti debemus in hac die virginis
dr̃e ſeptẽ horas canonicas. i. ſeptẽ ei° gaudia
decãtare. Tũc poterimus dño dr̃e illḋ. ps. 118.
Septies in die laudẽ dixi tibi poſſum° igit̃ di=
cere de die btẽ v̾ginis illḋ qḋ ſcribit̃. 4. Re. 7
Hec dies boni nũcij eſt. ſ. archãgeli gabrielis:
ſi tacuerimus. ſ. a laude diuina ſceleris argue
mur ⁊ hec de ſcḋa pte principali ſermonis.

Tertia pars.

¶ Tertio ⁊ vltimo dixi principaliter
ꝙ reperio tertiam diem:
dela celebridad oy ſolemnizada. De qua lo=
quitur thema dies purgationis marie ſecun=
dum legem. In hac enim celebritate beata v̾
go demoſtratur nob̃ tripliciter.
Prio luziẽt ⁊ clara ſin ſterilidad. q2 eſt dies.
2°: biẽ acõpañada por hũildad. q2 purgaciõ ſ.
Tertio: no a q̃ſto obligada por neceſſidad ꝓ
¶ Prio in hac celebritate dr̃at̃ no= (ſcḋꝫ legẽ
bis btã v̾go luziẽt ⁊ clara ſin ſterilidat quia di
es. Alij dies. i. alij ſancti ⁊ iuſti ſunt pulcre cla
re. lucide. Sꝫ non habent ſub poteſtate ſua ſo
lem: qui facit eas lucidas ⁊ claras ymmo ali=
quando nubes alicuius peccati interponit̃ in
ter eas ⁊ ſolem. Sed dies beate virginis pul=
crior lucidior ⁊ clarior. quia habet ſub ſua pote
ſtate ſolem. i. chriſtum. Erat enim ſubditus
illis. Luc̃. 2. In alijs autem diebus ſanctaruꝫ
⁊ ſanctorum dies ſant ſub poteſtate ſolis. facit
mirabilia magna ſolus ſoleꝫ in poteſtatẽ diei.
in p̃°. 135. Sed in die virginis facit deus mira
bilia: quia ſolẽ ſub poteſtate diei. ¶ Scḋo i hac
celebritate beata virgo nobis dr̃atur: bien a=
compañada por humildad: quia eſt dies pur
gationis marie. O humilitas virginis p̃mari
ma voluit purgari: q̃ purgatiõe nõ indigebat
nec ad illã obligabatur ſm legẽ: q̃ dicit ꝙ mu
lier que ſuſcepto ſeie cõcepit ⁊ peperit ad pur
gationem obligabat̃. nõ ſic beata virgo: q2 nõ
ex virili ſemine ſed miſtico ſpiramine ⁊c̃. nec
etiam obligabat̃ ſcḋm cãꝫ ⁊ rõneꝫ legis: q̃ eſt
ꝙ. 40. die debebat purgari mulier ſi pareret
maſculinum. ⁊ 80. ſi feminam quia per tot di=
es infunditur anima in femia. q2 xp̃s in virgĩe
ꝯcept° in p̃mo inſtãti. ſue cõceptiõis fuit aiat°
⁊ organizat°. Uñ dixit Ioannes baptiſta qui
poſt me venit: ante me factus eſt. quia ego in
40. diebus. ipſe in prio inſtanti ſue ꝯceptiõis.
ſed ſicut xp̃s voluit circũcidi: q̃ circũciſiõe nõ
indigebat: ⁊ ꝓpt̃ hũilitateꝫ. Ita ⁊ v̾go maria
purgari ex hũilitate: q̃ purgatiõe nõ ĩdigebat.
nec ad illã obligabat̃. ⁊ hec ẽ ſnia Bernardi i Ber°
ſõe hodierno. ¶ Uñ dicit ſcũs thomas ad iſtḋ S.tho
ꝓpoſitũ i vltĩa pte ſũme ꝙ ſicut redũdãtia grẽ
venit a filio in mr̃eꝫ ꝓpter qḋ ãgel° dixit. Aue
grã plena. Ita redũdãtia hũilitatis. ꝓpter qḋ
hodie v̾gini poſſum° dr̃e aue hũilitate plena.
Et iõ cãdelas quas hodie ptamus nõ ſunt ni
ſi ꝓteſtationes de virginis puritate. q̃ſi qḋlꝫ fi
delis in ptatione candele dicat. ꝓteſtor ꝙ bea
ta virgo non indiget purgatione. quia pura ẽ
ipſa ⁊ eius filius ſicut candela. ipa eſt enim de

qua dixit david. ps. 131. Paraui lucernã xp̃o
meo. Cera eſt materia candele: q̃ producitur
ab apibus ſine turpitudine ⁊ macula. Sic cri
ſtum ſuum filiũ produxit maria. O btã ⁊ vene
rabilis apis cuiꝰ nec ſexuꝫ maſculini violant.
fetus nõ caſant. nec filij deſtruũt caſtitateꝫ. ſic
ſancta concepit virgo maria. virgo peperit: ⁊
Greg. virgo poſt partum permanſit. Inquit grego-
rius in prefactiõe. Et ideo quia glorioſa vir-
go nõ eſt purgatã propter neceſſitatẽ ſꝫ ꝓpter
hũilitatem ⁊ legis in pletionem. ſicut filiꝰ eius
fuit circũciſus. qui dixit Mat. 5. Nõ veni ſol
uere legeꝫ ſꝫ adimplere. ideo dr̃ nobis in. 3. pte
thematis. ꝙ ad hoc btã virgo no es obligada
por neceſſidad. ſꝫ ſcd̃m legẽ. Et eſt ſenſus to-
tius thematis ſecundum ſanctũ thomã vbi ſu
pra. dies purgatiõis marie nõ ſcd̃ꝫ ſe ſꝫ ſꝫ legẽ.
¶ Poſſunt notari in hiſtoria hodierna tria ꝓ
noſtra inſtructione morali.
Primum ſuper chriſti oblatione.
Secundum ſuper eius redemptione.
Tertium ſuper ſimeonis contractatione.
¶ Quantum ad primũ ꝫ oblatio ꝓ xp̃o hodie
facta fuit par turtur aut duos pullos colũbaꝝ
Berꝰ. In hoc moralr̃ edocemur ſm̃ Bernardũ ſup
cantica ſmõe. 59. q̃ incipit: vox turturis audita ẽ
in terra nr̃a ꝙ oblatio q̃ p nos offerr̃ deo: debꝫ
hr̃e tria. Primũ ignocentia notar̃ in colũba q̃
felle caret. Scd̃m pũa. Tertiũ mũditia. q̃ no-
tar̃ in turture q̃ gemit: ⁊ ſignificat pñãꝫ. ⁊ ca-
ſta eſt: ⁊ ſignificat mũditiã. propter qđ dñt do
ctores ꝙ de meretrirrio põt fieri elyna ꝓrio. ſꝫ
nõ oblatio deo. qꝛ in mũdũ eſt. ⁊ ſcriptũ ẽ nũe
ri. 28. Immaculata offeretis dño ¶ Sꝫ facit iſtã
Berꝰ pulcrã Bernardꝰ q̃ſtionẽ in p̃dicto ſmõe. q̃re
in oblatõe xp̄i nõ dr̃ obtulerunt deo pro eo par
turturũ ⁊ par colũbaꝝ. ſꝫ dicitur aut duos pul
los colũbarum. ¶ Et reſpondet Bernardus
ꝙ turtur in quacũqꝫ etate caſta eſt. Columba
nõ: ymmo libidinoſa niſi in pria etate. quia igi
tur nõ debuit offerri columba in ſacrificio dñi
niſi in ea etate q̃ neſcit libidem. ideo dicit tex-
tus par turturum ⁊ non par colũbarũ ſꝫ duos
pullos columbarum. ¶ Scd̃o ſuper redemptio
ne criſti hodie facta per. 5. ſiclos videtur mi
anime deuote: ꝙ q̃ venit animã ſuã ponere re
demptionem ꝓ multis voluerit redimi: ⁊ qui
venit alios redimere ſanguine: voluerit redi-
mi pecunia. In hoc enĩꝫ moraliter edocemur.
ꝙ. 5. ſiclis. ſ. doloroſa cõtritiõe: v̄bali cõfeſſiõe
r̃ali ſatiſfatione. carnali aflictione. ⁊ deuota
oratione redimimur a peccatis ⁊ hec virtute
ſanguinis paſſionis chriſti habemus redem-
ptionem per ſanguinem eius. ad Ephe. p̄mo.
¶ Tertio in ꝯtractatione ſimeõis de puero xp̃o
poſſumus notare ꝓ nr̃a inſtrutione morali. vi
derer̃ enĩ ꝙ iſte ſenex exceſſit in tãgẽdo xp̃ꝫ qꝛ
ipſe non deſiderabat niſi viſum de xp̃o. dicens
putas ne videbo. oſſi oculis meis videaꝫ. nec
fuit ſibi ꝓmiſum aliud niſi ꝙ cum videret. vñ
in euãgelio hodierno. rñſum accepit ſimeon a
ſpũ ſancto non viſſurum ſe mortem niſi ⁊c. ad
quid igitur adhibuit tactum. ¶ Rñdeo in vi-
ſione intelligitur fides iuxta illud. quia vidiſti
me thoma credidiſti me. In manibus vel ta-
ctu itelligitur opatio: ⁊ qꝛ nõ ſufficit fides niſi
habeatur opus. iuxta illud Ia. 2º. Fides ſine
opibus mortua ẽ. Ideo in ꝯtractatiõe xp̄i iſtiꝰ
ſenis edocemur moralr̃ ꝙ non ſufficit habere
fidem xp̄i: niſi habeat̃ opus. ¶ Habemꝰ igitur
tres dies. Primꝰ: dla diuinidad encarnada.
Scd̃s: dla v̄gẽ madre de dios intitulada. Ter
tius: dla celebridad oy ſolẽnizada. de quo the
ma dies purgationis marie ſecundũ legem.
¶ Illuſtris princeps ⁊ glioſiſſime dñe: totũ ꝓ
ceſſuꝫ iſtius ſmõis feci pricipalr̃ ſup p̄mo titu
lo thematis dies. ꝓ v̄ra inſtructiõe morali vel
lem: ſi tẽpus ſufficeret facere vnũ ꝓceſſuꝫ ſup
prio. ⁊ 2. titlo. dies purgatiõis. notificãdo v̄re
mageſtati regie: ꝙ nũc aduenũt dies purgati
onis corpoꝝ infirmoꝝ: q̃ debẽt purgari a malis
hũoribꝰ: vt infirmitas ab eis expellatur: ⁊ ſa-
nitas ꝯfuer̃. al'feci vos ſeminatorẽ in quodaꝫ
ſmõe barchinone dicendo vobis. ꝙ debebatis
ſeminare iuſticiã: vt coligeretis pacẽ. nũc x̄o vo
lo vos facere corpoꝝ infirmoꝝ medicũ ⁊ cura
torẽ: q̃bꝰ debetis ſicut bonꝰ medicus dare pur
gationẽ: q̃ eſt potio amara: ⁊ iſta potio amara
debꝫ eẽ iuſticia: q̃ malis amara eſt. ſꝫ mirabilit̃
purgat malos ⁊ corruptos hũores a corpori-
bus infirmis. quam purgam debetis miniſtra
re in bono ſigno. ſ. ſole vel luna. intellectu ⁊ vo
luntate veſtris exiſtentibus in libra. i. in equa
litate iuſticie. hoc pro tanto dico: ſereniſſime
princeps vos habetis hic corpus reipublice
valde corruptuꝫ: ⁊ infirmuꝫ. in tantum ꝙ pla
ga hec: es in fiſtolada. ¶ E por plega no cura
da: iſta plaga eſt homicidiorum: qui ab anti-
quo in hoc corpore: ſunt cõtinuata. yſa. primo
Vulnus ⁊ liuor ⁊c. ¶ E por armonia deſtem-
prada: iſtud eſt propter affectiones ⁊ multi-
plices diuiſiones vnꝰ guelphus: alius gebelli
nꝰ. ¶ E por calor ⁊ inflamacion: hic ſunt ma-
gne febres: auaritie in ſpeciali hetica: que eſt
conſumtio humorum in vaſis ſolidis. dic de
mercatoribus: qui habent triticuꝫ in boticis ⁊.

anenſm. ¶ E por mal regimento: ⁊ deſordenacion: ⁊ iſtud eſt propter honores: ⁊ ambicion. vnus ſtudet quomodo erit iuratus. aliꝰ quomodo ſalmedina. ⁊ tot ⁊ tantas infirmitates hic inuenietis in corpore reipublice. ꝙ a planta pedis vſqꝫ ad verticem capitis: non ē in eo ſanitas. yſa. i. ¶ Placeat igitur ſerenitati veſtre cuꝫ iſtius corporis infirmi vos ſitis curator: ⁊ medicus miniſtrare ei iuſticie purgaꝫ ⁊ purgationē taliter: ꝙ per illam purgam corpus curetur ⁊ in ſanitate conſeruetur. ⁊ quia ad hec tenemini ⁊ obligamini ſecundum deuꝫ ⁊ legem: ideo vobis dirigitur noſtri ſermonis thema dicēdo: ꝙ modo adueniunt nobis dies purgationis ſecundum legem. ¶ Placeat altiſſimo ꝙ ſic iſta poſitis complere: ꝙ ex hoc regnum eternuꝫ poſſitis poſſidere: ꝙ vobis cōcedat. ieſus criſtus dei filius: qui cum patre. ⁊ ſpiritu ſancto. viuit ⁊ regnat per ſecula benedictus. Amen.

Sermo quintus.

SEcunduꝫ legē moyſi tulerunt illuꝫ in hieruſalem vt ſiſterent eum domino. Luc. 2. et in euangelio ſolemnitatis hodierne. honorabiles domini ſancti doctores theologie dicunt. Iuriſte. ſ. canoniſte ⁊ legiſte in hoc concordant: quod licet princeps ⁊ legis inſtitutor ad obſeruantiam legis quam condidit ⁊ inſtituit non obligatur quantum ad vim coactiuam. obligatur quantum ad vim directiuam. Iſtud per doctores declaratur ſic. leges habent duo.

Primo ordinationem.

Secundo coactionem.

¶ Primo ordinationem ordinantur enim propter bonam hominum ordinationem ⁊ directionem virtutum ⁊ morum vt quiete ⁊ pacifice inter ſe viuant in pollicia humana. ¶ Secūdo habent coactionē quia ſic obſeruatores cogūt ad eorum obſeruantiam ꝙ tranſgredientibus penas infligunt. Quo ad iſtud ſecundum de coactione dicunt doctores ꝙ princeps ſolutus eſt a legibus. quia non habet ſuperiorem: qui ad obſeruationem legis poſſit eum cogere. nec penam propter tranſgreſſionem legis ſibi inferre. Quantū ad ꝑmū. ſ. ꝙ lex hēt vtutē directiuā vtutum ⁊ moꝝ: vt qete ⁊ pacifice hoies in policia hūana viuāt: rex vel priceps obligat̄ ad obſeruātiā legi. q2 tūc ipē ſit dux ⁊ directio alioꝝ ⁊ vtutū exēplar. iuxta illō Qualis rex talis grex: ita ut ad exēplū totus cōponit̄ orbis. mobile mutat̄ vna cū principe vulgꝰ. Cū vidēt ſubditi principē legē obſuare magꝭ ipi ad eiꝰ obſuatiōeꝫ aiant̄: ⁊ eiꝰ exēplo ꝓuocāt̄. ¶ Pro tanto yſidorus i li. de legibꝰ. Iuſtū ē pricipē legibꝰ obtēpare ſuis. tūc eniꝫ iura ſua ab oibꝰ cuſtodienda exiſtimet: qn̄ ipſe illis reuerētiam ꝓbet. yſido.

Iuſta eſt eoꝝ vocis actoritas. ſi ꝙ ſubditis ꝓhibꝫ ſibi licere nō paciat̄. propter hoc dr̄ pricipi ⁊ legiſlatori. ꝑ poe. patere legē ꝙ ipē tuleris. Talis legiſlator fuit ligurgꝰ. q̄ primus lacedemonioꝝ inſtituit leges. de quo dicit iuſtinianꝰ. lege. 3. ꝙ nullā legē in alios ſanxiuit cuiꝰ non ipē primus documentū daret. ¶ Ad ꝓpoſitum hoc aplicando xp̄s filiꝰ dei rex regū: ⁊ dn̄s dominātiū princeps regū terre ordinauit: ⁊ inſtituit legē moyſi. Deus q̄ dediſti legē moyſi. dicimus in collecta. Iſta lex ordinabat ſuos obſuatores in virtutes ⁊ mores vt deū cognoſcerent ⁊ ei obſequiū debitū in pēderent. ⁊ hec ꝑ tria genera mandatoꝝ q̄ in ſumma ꝯtinebat. ſ. cerimonalia. Iudicialia ⁊ moralia. de ea dicit aplr̄s ad Ro. 7. Lex ſancta eſt ⁊ mādatū iuſtū ⁊ bonū. Sācta declarat thomas. quo ad cerimonalia. mādatū iuſtū quo ad iudicialia. et bonū quo ad moralia. Cū igit̄ xp̄s ſummꝰ rex noſter ⁊ princeps ⁊ leguꝫ cōditor ⁊ ordinator nō venit ſoluere legē ſ3 adiplere Mat. 5. ymo ipē plus leges quas cōdidit ad impleuit ꝙ aliquis aliꝰ legiſlator. ꝓpter ꝙ de eo dicit Iob in ca. 36. Nullus ſimil ei in legis latoribus. ideo hodie legē moyſi ꝙ ipē cōdidit ad implere voluit. qn̄ in tēplo ꝑ parētes ſuos voluit ꝑſentari deo. offerri ⁊ ſacrificari. hec eſt ꝙ dicit thema inceptum. ſm legē moyſi tulerunt illum in hieruſalē vt ſiſterent eū dn̄o. ¶ Pro ꝓceſſu materie ſrōis iuxta thema ⁊ euāgeliū ⁊ feſtiuitateꝫ hodiernā. 3. in ꝑſenti hēꝰ videre ⁊ cōtēplari.

Primum que eſt ⁊ vbi eſt lex moyſi ſcōm ꝙ dicitur in themate ſecundum legē moyſi. ⁊c.

Scōm q̄ eſt rō quare ſic ordinauit lex moyſi.

Tertium quare xp̄s cū nō ſit obligatꝰ ad circūciſionē ſm intētionē legi moyſi nec eius mr̄ ad purificationē voluerūt obſuare legē moyſi.

Prima pars

¶ Dico primo ꝙ eſt vidēdū in preſenti ſermone q̄ eſt ⁊ vbi ſcripta eſt lex moyſi ꝓpter quā dicit̄ in themate. ſ3 legē moyſi. ¶ Pro quo notandum ꝙ feſtiuitas hodierna dr̄ purificatio vel purgatio in euāgelio hodierno dr̄: poſtꝙ impleti ſunt dies purgationis marie ſcōm legem moyſi. Lex

iſta de puerpere purgatiōe ꝛ prolis in templo
preſentatione ſcripta eſt Leui. xij. Ubi habe-
tur q̄ mulier que ſuſcepto ſemine peperit ma-
ſculum in munda erit a conſortio hominum ſe
ptem diebus: ꝛ ab ingreſſu templi quadragin
ta diebus. Si peperit feminam duplicantur
dies. Iſta lex beatam virginem non ligabat.
nec eius filiū. non eam quia non pepercat ſu-
ſcepto ſemine ſʒ miſtico ſpiramine. ꝛ ideo moy
ſes in lege poſuit ſpecialiter ſuſcepto ſemine.
Ber. Secundum bernardum quia timuit in matrē
domini blaſphemiam yrrogare. nec teneba-
tur eius filius preſentari dn̄o nec ſanctificari.
quia iam ab inſtanti ſue conceptionis in vtero
matris ſue fuerat preſentatus ꝛ ſanctus con-
ceptus. ſanctus natus. iuxta dictū angeli luc.
i. q̄ enim ex te naſcetur ſanctum vocabitur fi-
lius dei quando ergo dicit euangeliſta in prin
cipio euangelij hodierni q̄ impleti ſunt dies
purgationis marie. ſcd̄m legē moyſi. li ſed non
determinat ipſam marie purgationem. ſed de
terminat. li dies qui erant quadraginta a ſui
ptus in pleſione. ſcd̄ʒ enim q̄ dictum eſt ad di
ctam legē purificatiōis nō obligabat̄ q̄ nō pe
pit ſuſcepto ſemine ſʒ miſtico ſpiramine. ¶ Uel
poſſumus dc̄e loquēdo ſpūaliter vel moralr̄: q̄
euāgeliſta dicit impleti ſunt dies purgationis
marie. In honorē ꝛ ſingulare p̄uilegiū bt̄e v̄-
ginis. Solū enim bt̄e v̄ginis in p̄ſenti vita im
pleti ꝛ cōpleti ſunt dies purificatiōis: q̄ nō ſo
lum ab om̄i pc̄ō purgata fuit. ſed etiam a po-
tētia peccandi. In vtero mr̄is ſc̄ificata vel p̄ſ
nata fuit. ꝛ nunq̄ peccauit ꝛ poſtq̄ filiū dei cō
cepit ab omni potētia pecandi libera fuit. q̄rit
Salomō prouer. 20. q̄s pōt dicere mūdū eſt
cor meū: ꝛ purus ſū a pc̄ō. Certe nō pōt huic
queſtioni rn̄dere afirmatie. nō ioānes baptiſta
in vtero mr̄is ſpū ſc̄ō repletus. nec hieremias
in vtero ſc̄ificat⁹. nec aliq̄s hō ali⁹ vel mulier
in mūdo natus. q̄ ſemꝑ hn̄t aliq̄d purgandū ꝛ
purificādū: ꝛ nunq̄ dies purgatiōis eoꝝ ſunt
impleti. Un̄ ſcd̄m q̄ dicit beda in omelia de lo
Beda tione pedū diſcipulorū per xp̄m pedes: quib⁹
terram tangimus ideoq̄ eos a contagione pul
ueris cuſtodire nequimus. terrene in habita
tionis neceſſitatem deſignat. qua in tantū eti
am ſancti viri a contemplatione celeſtium re-
uocantur. vt ſi dixerimus quia peccatum non
habemus: ipſi nos ſeducim⁹: ꝛ veritas in no-
bis non eſt. ¶ Solū igit̄ ſupradicte q̄ſtioni pōt
affirmatiue bt̄a v̄go q̄ nunq̄ aliq̄d habuit ipu
rū purificādū vel purgādū. nā ſm anceſmū de
cōceptu virginali. decuit vt ea puritate niteret

qua maior ſub deo: nequid itelligi. propter q̄d
dicit ſibi xp̄us Cāti. 4. Tota pulcra es ami-
ca mea: ꝛ macula non eſt in te. impleti ſunt igi
tur dies purgationis marie in vita preſenti: ꝛ
nullius alterius quantumcunq̄ ſancti.

Secunda pars.

¶ Secūdo p̄ncipal'r in p̄ſenti ſ-
mōe eſt vi-
dendū: q̄ eſt rō quare ſic ordinauit lex moyſi.
ſ. q̄ puerpa. 40. die a partu i tēplo purificaret̄
ꝛ puer nat⁹ p̄ſentaret̄. ¶ Ad q̄d rn̄do dn̄t docto
res aliquas rōnes naturales. ꝛ aliquas miſti-
cas ꝛ morales ex p̄te pueri nati. ¶ Prima rō
naturalis eſt rabi ſalomonis q̄ ideo. 40. die
puerpera cum puero in templo preſentat̄ vt
ſicut puer. 40. die in templo materiali. ſ. vte-
ri matris formatur ꝛ eius anima in corpore in
funditur ſcd̄m q̄ dicunt phici naturales. Sic
40. die puer poſt natiuitatem ſuā in templo
dn̄o offeratur. ¶ Sed hec legis ratio puerū ie-
ſum de v̄gine conceptum ꝛ natū non obligat.
quia corpus eius non per 40. dies in vtero v̄
ginis ſue matris fuit formatus: nec anima ei⁹
40. die corpori infuſa. Sed mox ꝛ in inſtanti
quo virgo angelo conſenſū prebuit dicendo:
ecce ancilla dn̄i fiat mihi ſcd̄ʒ verbū tuū. mox
in vtero caro ꝛ verbum. mox in vtero verbū
caro. ſicut dicit Gregori⁹. Ita q̄ ſm doctores Greg.
catholicos. mox in illo inſtāti corpus xp̄i in vē
tre virginis ſue matris fuit formatū organiza
tū ꝛ aiatū. ꝛ a verbo diuino ſuſtentatū ꝛ ſupo-
ſitatum. mox in illo inſtāti verbum caro eſt. i.
homo non ꝑ dierū ſpaciū ſicut ꝛ ceteri hoies
in vētre matris ſunt ꝑ quadragita dieꝝ ſpaciū
cōcepti: formati ꝛ aiati. ꝛ hec eſt q̄ dixit Ioā-
nes baptiſta de criſto. Io. p̄⁹. q̄ poſt me venit
ante me factus eſt. Non eſt dubiū q̄ chriſtus
poſt iohannem baptiſtam venit ꝑ ſex menſes:
q̄ ante per. 6. menſes fuit cōceptus iohannes
baptiſta ꝛ natus q̄ xp̄us. ꝛ ſic cum veritate de
xp̄o dixit iohannes baptiſta: poſt me venit. ſed
ſubiungit. ante me factus eſt. li añ non deter-
minat tempus aliō: in quo ante fuerit ɔcept⁹ ꝛ
natus q̄ ioānes baptiſta. ſʒ modū quo ioānes
ꝛ xp̄s fuerūt formati. facti ɔcepti ꝛ aiati q̄lʒ co
rū in vtero ſue mr̄is. Ita q̄ eſt itellect⁹ ioānis
de xp̄o añ me fact⁹ eſt. q̄ ego in vtero matris
mee fui factus conceptus format⁹ ꝛ aiatus in
40. dieb⁹. Ipſe v̄o in vtero ſue matris fuit fa
ctus. cōceptus. organizatus ꝛ aiatus i inſtāti
non igitur iſta ratio naturalis legis: que alle-
gatur a philoſophis et rabi ſalomonis obligabat

chriſtum aut eius matrem q quadrageſimo die a natiuitate ſua deberet in templo domino preſentari. ¶ Secũda rõ legl eſt miſtica ⁊ ſpiritualis: que eſt iſta vt ſicut anima pueri concepti ⁊ nati. Quadrageſimo die corpori infuſa in ipſo corpore originale peccatum contrahendo ab ipſo corpore maculatur. ſic quadrageſimo die templum ingrediens per hoſtias ⁊ oblationes ab ipſa macula expietur ⁊ purificet. ¶ Sed nec iſta ratio legis criſtum nec eius matrem obligabat aut ligabat. quia chriſtus nec peccatum actuale commiſit nec originale contraxit: cum fuerit conceptus non ex virili ſemine ſed miſtico ſpiramine. Propter quod Petrus de eo dicit in canoni. prima Petri. 2 Peccatum non fecit nec inuentus eſt dolus in ore eius. Nõ ſic in alijs propter q dicit. ps. 13. Omnes declinauerunt ⁊ ſimul inutiles facti ſunt: non eſt qui faciat bonum: non eſt vſq ad vnum. qui vnus eſt criſtus.

Tertia pars.

¶ Sed nunc procedenduz eſt ad terciam ptem principalem ſermonis: in qua erat videndum: quare xpus ſi nõ obligabat ad circuncisionem ſcõm intentionẽ legis moyſi. nec virgo mater eius ad purificationem: voluerũt obſeruare legez moyſi: ⁊ hic ſunt videnda duo.

Primum quare criſtus hec voluit.

Scõm quare mater.

¶ Quãtũ ad pmũ ſciẽdũ q nõ neceſſitate: ſʒ humilitate xps oĩa remedia cõtra pctm̃ originale iſtituta p diuerſa tpa in ſe voluit aſſumere. nõ qz illis indigeret: ſʒ vt ſuã maximam humilitatem nobis oſtenderet ⁊ vt illa remedia pro tempore ſuo bona fuiſſe mõſtraret. ¶ Tria remedia fuerunt in lege nature. Quartum in lege ſcripture. Quintum in lege gratie.

Hugo. de ſcõ. victor. ¶ Primũ remediũ cõtra originale pctm̃ inſtitutũ in lege nature fuit oblatio. Iſtõ remediũ ſm Ugonẽ in li. de ſacra. incepit in abel ⁊ chaym. Uñ chaym obtulit deo munera de frugibus. ⁊ abel de gregibus q̃ ad deletionem pcti originalis valuerũt. ¶ Iſtud remediũ xps hodie in ſe ipſo ſuſcepit: quãdo in templo per parentes dño eſt oblatus: ad quam oblationez ⁊ offertorium Beatus bernardus in ſermone hodierno. beatam virginẽ prouocat: dicens. Offer filium tuum virgo ſacrata ⁊ benedictũ fructum vẽtris tui domino repreſenta. Offer ad noſtram omniũ reconciliationẽ. hoſtiã ſanctam deo placentem. ⁊ oĩo deus pater oblationem nouam ⁊ precioſiſſimam hoſtiam acceptabit. hec ille de qua ipe ait. hic eſt fili⁹ me⁹ dilectus in quo mihi bene complacui.

¶ Scõm remediũ ↄtra pctm̃ originale in lege nature fuit decima. Unde ⁊ abraam melchiſedech ſacerdoti decimas obtulit Geñ. 14. Iſtõ remedium delebat peccatum originale. Naz ſcõm Auguſtinuz decimabat quod curabat. Aug°.

¶ Iſtud remediũ nõ neceſſitate ſʒ hũilitate xps aſſũpſit nã eo nõ indiguit qõ pz qz in abraam decimatus nõ fuit. vt in. 3°. ſentẽtiaꝝ. d. 3. in fine. vide ſanctũ thomã ibi Iſtud tamen remedium vt dictum eſt aſſumpſit quãdo quadraginta diebus ⁊ quadraginta noctib⁹ in deſerto ieiunauit Mat. 4. Uñ qz nõ habuit vñ deo ſolueret decias rex ſaltum decias dierũ pſoluit ¶ Tertiũ remediũ cõtra pctm̃ originale inſtitutũ in lege nature fuit ſacrificiũ. ipa eniz ſacrificia ſm Gregoriũ pctm̃ originale delebãt. Iſtõ remediũ xps hodie aſſũpſit: qñ vgo maria mater eius par turturum aut duos pullos columbarum pro eo ſacrificados obtulit qõ ſacrificium tanq̃ valde congruum Bernardus ſuper cantica laudat ſermone. 59. in hoc q dicit euangeliſta. Obtulerunt pro eo dño par turturum aut duos pullos columbarum dicens: q bene ⁊ digne dicit euangeliſta pro partu virgineo domino ieſu criſto offerũtur par turtuꝝ ſine diſtinctione etatis: ⁊ non dicit par columbarum ſed diſtinguit etatem: dicendo pullos columbarum / quia: inquit bernardus turtur in quacunq etate caſta eſt. ſed columba libidinoſa eſt in perfecta etate ſoluz caſta in principio cum eſt ante etatem perfectam. ⁊ ideo dixit pullos colũbarum: qui caſti ſunt in iuuenili ⁊ primeua etate. Ad deſignanduz q pro vgine caſta ⁊ partu ſuo caſtiſſimo animalia caſta offerri ⁊ ſacrificari debebant. ¶ Sed quia oblationes ⁊ ſacrificia ⁊ decime in lege nature non erãt ſufficientiſſima qz originale peccatum non delebant niſi ad minus alter parentũ fidelis eſſet: q aliqñ non erat quia illa operabãtur in fide parentum idcirco ſubſequutuz ẽ Quartũ remediũ in lege ↄtra originale pctm̃ qõ fuit circũciſio q̃ incepit in abraã vt pz Geñ 17. Et ſeruatum eſt ſẽp in lege. Circunciſio enim gratiam conferebat ⁊ culpam delebat. vt patet per mrm̃ libro. 4°. d. prima. ¶ Hoc remediuz xpus ſuſcepit qñ circũciſionẽ accepit nõ ꝓpter ſe: ſʒ ꝓpter nos vt nos. ſ. circuncidendos ab omni culpa oſtenderet. Inquit berd⁹ Ber°. in ſermone de circũciſione dñi. nec eni iã q̃rere xpianis eſt. cur voluerit xps domin⁹ circũcidi

NDER PP VI VALENTINUS FERDINANDUS

propter hoc quidez circuncisus est. propter q̄ nat⁹ est. ꝑpter q̄ passus est. nihil hoꝝ ꝑpter se. sed oīa ꝑpter electos: nec in pctō genit⁹. nec a pctō circuncisus. nec ꝑ pctō suo mortuus: sed propter delicta nr̄a. ¶ Sed qꝛ istud remedium contra pctm̄ originale insufficiens erat qꝛ solū ad mares se extendebat ꝛ ianuam celi non a= piebat. Scōm Beda in omelia de circūcisiōe ideo subsequutum est in euāgelio. Quintū re medium cōtra originale pctm̄: qd̄ fuit baptis= mus. q̄ culpā ꝛ penā delet ad feminas sicut ad masculos se extendit ꝛ celum omnibus aper= rit ꝛ filios ire. ꝛ oditos filios dei facit dilectos. in cuius signum vt habetur. Luc. 3°. Jesu ba= ptizato ꝛ orante apertuz est celū: ꝛ vox de celo facta est. Hic est filius meus dilectus. hoc re= medium xp̄s suscepit. qn̄ a ioāne baptizari vo luit. Uenit ih̄s agalilea in iordanē ad ioānem vt baptizaretur ab eo. Tūc aq̄ baptismi a xp̄o nullā maculā nec pcti sordē abstulerunt. ſꝫ ipe vim regeneratiuā tribuit aq̄s vt maculā origi nalis culpe ꝛ actualis a nobis abstergerēt. et de filijs odij ꝛ ire filios dei dilectos nos face= rēt. Scōm Bedā in omelia. qd̄ fit ſm Augusti nū qn̄ accedit vbū ad elemētū ꝛ fit sacramētū.

Beda

Beda
Aug⁹.

¶ Patet igit̄ primuz de xp̄o filio v̄ginis decla ratū. q̄ oia remedia leg̃ nature legis scripture ꝛ legis grē ɔtra pctm̄ voluit in se assumere nō ꝑpter se ſꝫ ꝑpter nos nō ꝑpter necessitatē sed ꝑpter hūilitatē. ¶ Scōo videduz est de matre eius v̄gine gloriosa quare remediū legis puri ficatiōis supradictū in se assumere voluit. Cū nec illo indigeret nec lex eā obligaret. ymagi nat̄ Bernardus in s̄oe hodierno q̄ btā v̄go posset hodie cōtra nos indignari quare festuz purificatiōis ei⁹ celebram⁹. ꝛ dr̄e nobis q̄re fe stū purificatiōis mee celebrat̄. Nūq̄t ego nec ex me nec ex lege purificatione indigui? q̄ non suscepto semine sed mistico spiramine filium meum concepi. Ad hec virgini gloriose respō det Bernardus in sermōe dicēs. Uere beata v̄go nō habes causā nec tibi op⁹ ē purificaōe: ſꝫ nūquit filio tuo opus erat circūcisiōe? esto er go tu inter mulieres tāq̄ vna illaꝝ: nam sic est filius tuus in nūero pueroꝝ. ¶ Uoluit aūt btā v̄go seruare legem purificationis cui non te= nebatur. Propter septē sp̄uales rationes.

Ber⁹

Prima por asu hijo resemblar o pareçer.
Scōa por humildad no oluidar.
Tertia por perfeta obediencia demonstrar.
Quarta por escandalo euitar.
Quinta por buena compañia guardar.
Sexta por ala ley dar fin ꝛ aquella acabar.
Septima por buena licion a nosotros nos dar

¶ Dico primo q̄ voluit virgo gloriosa serua= re legem purificationis cui non tenebatur por asu hijo pareçer o resemblar. Christus filius eius nec obligabatur legi circuncisionis nec a lijs legibus maxime que date fuerunt in re= medium peccati. voluit tamen in omnibus le gem obseruare. Quia licet princeps solutus sit legibus quo ad vim coactiuam legis: non tamen quo ad vim directiuam vt dictum fuit in principio. sic ꝛ ad similitudinem filij sui vo= luit facere beata virgo. Unde sic cum ipso di= cit Mat. 5. Nō veni soluere legē ſꝫ ad iplere.

¶ Scōo voluit virgo gloriosa seruare legē pu rificatiōis cui nō tenebatur: por humildad no oluidar hec est vera humilitas scōm Bernar dū qua q̄s nō vult humil' p̄dicari ſꝫ vilis repu tari. Simile voluit facere btā v̄go: voluit se vi lem ꝛ obnoxiam legi demonstrari non ꝑpter necessitatem sed propter humilitatem. Recor dat⁹ est de verbo q̄ ante in cātico dixerat: qꝛ respexit humilitatem ancille sue. ꝛc̄.

Ber⁹

¶ Tertio voluit btā v̄go s̄uare legē purificati onis cui nō tenebat̄: por perfeta obediēcia de monstrar. Scōm Bernardū p̄fecta obediēcia legem nescit terminis non artatur. nec con= tenta angustijs sue perfectionis. largiori fer= tur voluntate in latitudine caritatis.

Ber.

¶ Quarto voluit p̄fate legi se subdere btā vir= go cū nō teneret̄: por escādalo esquiuar sic pau= lus circuncidit thimoteum. cum non erat ne= cessariuz. Act. 16. ad vitādum scandalum iu= deorum. Sic ꝛ beata virgo voluit se subdere huic legi ad vitādū scādalū aliarū mulierum.

¶ Quinto voluit se subdere btā v̄go legi puri ficatiōis cū nō teneret̄: por buena cōpañia ob seruar. Qui est in societate aliquoꝝ cōformat se societati in licitis ꝛ honestis. etiam si ratio= ne sui illis non indigeat sed vt societati gerat morem ꝛ singularis ꝛ distinctus ab alijs non videatur. Sic beata virgo cum aliarum mu= lierum reputauerit se sociam. Etiam per hu= militatem nimiam in hac lege cui non tene= batur eis se conformauit ꝛ morem gessit.

¶ Sexto voluit se subdere huic legi: por ala ley dar fin ꝛ aquella acabar. Omnia enim que erant in lege figuralia erant de christo ꝛ de matre sua ꝛ de hijs que erant in nouo testa= mento prima ad Corinth. 10. Omnia in figu= ra contingebant illis. Quia igitur adueniē te luce cessat tenebra. ꝛ adueniente sole cessat vmbra. Sic aduenīete purificatiōe v̄a q̄ fit p̄ dē xp̄i. iuxta illō Act. 15. Fide purificās corda

ANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS DE

eorum. ceſſat purificatio tipica. hinc eſt ꝙ iam mulieres non tenentur ad illam purificationē materialem nec filij ad illam oblationem.

¶ Septimo ⁊ vltimo btā virgo voluit ſe ſubdere legi purificatōis: cū nō teneretur por buena licion a nos amoſtrar que liciō es ꝙ nos debemus purgari ⁊ purificari a maculis ⁊ infamijs peccatorum. ¶ Secundum ꝙ habetur. extra de purgationibus ab infamia quattuor modis quis iuridice purgatur.

Primo por iurament veridico. ſic purgamur per peccati abrenunciationem.

Secundo por teſtimonio autentico. ſic purgamur per bonoꝝ operū cōtinuationē. opa q̄ ego facio inq̄t xp̄s teſtimoniū ꝑhibēt de me. Jo. 8.

Tertio ꝑ aquā ſic purgamur per baptiſmalez ablutionē.

Quarto ꝑ ignē ſic purgamur per grē ſpūs ſancti infuſionē: ſic apl'i fuerūt purgati. qn̄ venit ſpūs ſanctus ſup eos in ſpē ignis.

Quinto per bellum ſic purgamur: quādo vincim' temptationem. pro omnibus iſtis purgationibus ⁊ purificationibus de nobis fiendis oramus: ⁊ dicimus hodie in colecta. Omnīps ſempiterne deus mageſtatē tuā ſupliciter exoramus: vt ſicut vnigenit' tu' hodierna die cū nr̄e carnis ſubſtātia in tēplo ē ꝑſentat' ita nos facias tibi purificatis mentibus preſentari.

¶ Uiſum eſt ergo in toto proceſſu noſtri ſermonis ⁊ declarationi quare btā virgo ⁊ filius eius voluerūt ſe ſubdere legi. ⁊ quare voluerūt implere legez. Sic viſa eſt veritas thematis. ſcōm legem moyſi tullerūt illum in ihrl'm vt ſiſterēt eum domino. ¶ Placeat altiſſimo ꝙ purificatio virginis volūtaria operetur in nobis purificationem noſtrā neceſſariā hic ꝑ gratiaz ⁊ in futuro per gloriam. amen.

Sermo ſextus.

Obtulerūt pro eo domino par turturuz aut duos pullos colūbarum. Luc. 2. et in euāgelio hodierno. ¶ Criſtus ſaluator noſter veniens in hunc mūdum: non ex neceſſitate ſed ex volūtate ⁊ hūilitate: nō propter ſe ſed propter nos voluit in ſe ſuſcipe omnia remedia que fuerunt inſtituta cōtra peccatum: tam in lege nat̃e ꝙ̄ in lege ſcripture ꝙ̄ in lege Hugo. gratie. que ſecundum Ugonem in libro de ſacramentis fuerunt. 5. ſ. in lege nature. 3. oblatio. decimatio. ſacrificiorum victimatio. In lege ſcripture. vnum. ſ. circunſiſio. in euangelio ⁊ lege gratie aliud. ſ. baptiſmus.

¶ Primo loquendo ordine retorgado vt melius ad propoſitum reuertamur. In lege gratie ⁊ euangelio potiſſimum remedium qđ fuit inſtitutum contra peccatum fuit baptiſmus. Iſtud remediuz fuit omnibus alijs ꝑfectiſſim' quia ⁊ gratiā confert ⁊ culpam delet ⁊ penaz. ad mares ⁊ ad feminas ſe extendit ⁊ paradiſi Januam aperit. vt dicit Beda in omē. de circunſitione. Beda Iſtud remedium ſuſcepit chriſtus quia baptiſatus fuit a Joanne vt patz Mat. 3.

¶ Scōm remedium cōtra peccatū fuit in lege ſcripture quod fuit circūciſio que incepit in abraam. Gen̄. 17. Iſtud remedium nō tā perfectum ſicut baptiſmus. qꝛ licet culpam deleat ⁊ gratiam cōferat. vt patet per magiſtrū lib. 4. diſt. pri. tamē ad mares nō ad feminas ſe extēdit nec paradiſi ianuam aperit. vt dicit Beda in omelia. vbi ſupra. ¶ Iſtud remedium ſuſcepit xp̄us quādo octauo die a natiuitate ſua circūcidi voluit non propter ſe ſed propter nos. Unde bernardus in ſermōe de circūſitiōe. nec Ber. enim ē iā q̄rere xp̄ianis ⁊c̄. vide in ſ̄mōe ꝑterito.

¶ Tertium remediū cōtra peccatum fuit inſtitutum ante in lege nature. ſ. decimatio. decima dabatur cōtra peccatū. qꝛ quod decimabatur curabat̃. ſcōm auguſtinū. ¶ Iſtud remedium Aug' criſtus aſſumpſit. qn̄ quadragita dieb' ⁊ quadraginta noctibus ieiunabit in deſerto. Mat. 4. Ut qꝛ nō habuit decimas rex ſolueret decimas dierum. ſecundum Gregorium. Greg.

¶ Quartum. ⁊ quintū. remediū contra pctm̄ fuerūt inſtituta in lege nature: vt oblatio que incepit in chaym ⁊ abel. chaym de frugib' oblationē deo fecit. abel de gregib' vt pz. gen̄. 4. ¶ Iſta remedia chriſtus aſſumpſit hodie ſcōm ꝙ patet in euangelio hodierno. Fuit enim per glorioſam virginē eius matrē hodie deo oblatus: qn̄ tullerūt illum in ihrl'm vt ſiſterent eū dn̄o. fuit pro eo ſacrificiū victimatū de quo dr̄ in themate. obtulerūt pro eo dn̄o. ſ. in ſacrificiū par turturū aut duos pullos colūbarū. de iſtis remedijs vide in ſermone preterito lacius. ¶ Circa igit̃ iſtud ſacrificiū ꝑ xp̄o hodie factū. de quo thema in ꝑſenti ſ̄mōe: ſūt tria videnda.

Primū quomodo hoc ſacrificiuz ⁊ ieſus por quien ſe haze: tienem correſpondencia.

Secundum quomodo hoc ſacrificium a ieſus da en virtud preeminentia.

Tertium quomodo hoc ſacrificium nobis licion da: de ſana intelligencia.

Prima pars.

¶ **Dico primo** q eſt videndū in preſenti ſermone: quomodo hoc ſacrificium a ieſus: por quis fa han correſpōdencia. ¶ Pro quo ſciendum q tam matri offerenti quā filio pro quo fit oblatio et ſacrificiū: turtur et pulli colūbarum qui offerūtur habent cōgruā correſpondentiā: decebat namq matrem caſtiſſimā in partu et añ partū et poſt partū et in omni tpe et in eternum offerre p filio ſuo caſtiſſimo turturē aucem in oi tpe caſtiſſimam. non decebat eam offerre colūbā: ſ pullos colūbarum. qr colūba in etate perfecta libidinoſa eſt. pulli vero colūbarum caſti ſunt. Et ideo Bernardus ſuper cantica ſmone. 59. Loquēs de turture dicit. hec deniq merito digna fuit dari hoſtia pro vgineo ptu. habēs quippe parturturū aut duos pullos colūbarū. Licet alias p columbam ſpūs ſoleat deſignari tñ quia libidinoſa auis eſt nō decuit eā offerreri i ſacrificio dñi: niſi eā ſane etate: que neſciret libidinem. At turturis nō deſignatur etas. qr in quacūq etate eius agnoſcitur caſtitas. De filio virginis ſcribit Cant. 2. Flores apperuērūt in terra nra iuxta dictū. yſa. 11. Egredietur vga de radice ieſſe et flos de radice eius aſcendet. Virgo dei. ſ. genitrix virga eſt. flos filius eius. Inquit eccli. De virgine mre ſcribit illud qd ſequitur Canticorū vbi ſupra: vox turturis audita eſt. Vox turturis ſcdm Bernardū. eſt predicatio caſtitatis. Unde bernardus in ſermone ſupradicto quid vox turturis niſi pdicatio caſtitatis iſta audita fuit. Sed magis illa creſcite et multiplicamini: et replete terram. Cum vero ex ore celeſtis virtutis. cōſilium de virginibus vbiq nō valuit. tunc primū veraciter potuit ſibi dici. q vox caſtiſſime turturis audita eſt in terra noſtra. hec vox turturis primum in vgine glorioſa maria audita fuit cum ipa votum caſtitatis et virginitatis: pma emiſit et ſteritilitatis opprobriū nō incurrit. ¶ Patet igit primū declaratum quō hoc ſacrificiū hodie pro xpo factum: a ieſus por quis fa hā correſpōdentia. correſpōdet eni congrue nō ſolū vginis filio p quo fit: ſed vgini mri p quā fit. Ber.

Secunda pars.

¶ **Dico ſecundo** q eſt principalit videndū quō hoc ſacrificiū a ieſus pro quo fit: da en vtud preeminencia. ¶ Unde notādum q ſm q dicūt doctores tres oblationes legūtur facte de criſto.
Prima de ipſo aparentibus.
Scda pro ipſo de auibus.
Tertia fecit ipſe de ſe ipſo in cruce pro oibus.
In prima peminentiā dat ieſus vtuti hūilitatis.
In ſecunda virtuti paupertatis.
In tertia virtuti caritatis.

¶ Dico prio q pria oblatio de ieſu facta eſt de ipo aparētibus. Luc. 2. i euāgelio hodierno Tulerūt ieſum vt ſiſterent eū dño faciendo de ipſo. ſ. dño oblationem dicendo: ecce hodie in tēplo offerimus et pſentamus ieſum: in iſta oblatione peminētiā dat vtuti hūilitatis. in hoc q dñs legis non ſubditus legi ſubderet ſe legi. Iſta enim oblatio de eo hodie facta eſt ſcdm legē: vt patet in pricipio euangely hodierni. hic criſtus ſequutus eſt doctrinam ſapiētis. Ecli. 3. quāto maior es hūilia te in omnibus et corā deo inuenies gratiā. O q bene ſtant ſimul humilitas et mageſtas inquit Gregorius. Sicut enim cifra in nūero facit lram numeralem cui additur i decuplo valere. Ita hūilitas cuiuſq virtuti addatur: facit eam mirabiliorē et gratiorem plus multo quā valeat apere. ymo ſine ipſa hūilitate alie vtutes nihil valent: quia q ſine hūilitate virtutes congregat: quaſi qui puluerem ante aerem portat. ¶ Dico ſcdo q ſcda oblatio facta de xpo fuit pro ipo de auibus de qua in pſenti materia parturtur aut duos pullos colūbarum. Hic in iſta oblatione ieſus dat peminētiā virtuti pauptatis qr pauperū oblationē elegit: in quo etiā comendatur eius hūilitas: qr ipſe qui diues erat voluit eſſe pauper. Implet in eo illud. ps. 48. Simul in vnū diues et pauper: et q venerat redimere perditos redimi voluit per. 5. ſiclos. ¶ Tertiam oblationem et vltimā fecit ipſe de ſe ipo in cruce p omnibus. Hic in iſta oblatione ieſus dat preeminentiā virtuti caritatis. Unde Jo. in pria cano. ca. 3. in hoc cognouimus caritatem dei qm ille p nobis animam ſuā poſuit. De iſta oblatione ſcribitur ad heb. 9. Semetipm obtulit immaculatum deo. ¶ Ubi de iſta oblatiōe tā immenſe caritatis tāguntur tria incenſetiua et mouētia nos ad criſti caritatem et amorem. Greg.
Prio iſtius oblationis ſūptuoſitas: qr ſemetipſū.
Scdo grōſitas: qr obtulit ſe volūtarie et gratis
Tertio puritas: quia immaculatum.
¶ Primo in textu ſupradicto tangitur iſtius oblationis ſumptuoſitas: qr ſemetipm: ex quo inducimur vt totam dilectionē cordis nri ad ipſū cōuertamus. ad Ephe. 5. dicit nobis apls. Ambulate i dilectiōe: ſicut et xps dilexit nos: et tradidit ſemetipm pro nobis/ vbi duo aplus nobis demōſtrat. primum formam nri amoris ambulate etc. Sicut et xps dilexit nos. ita. ſ. ipm

reamate. quia condignū amoris est amor .i. 9.
Ethico. Et si vis amari ama. inquit Seneca.
ita xp̄s dilexit nos q̄ post vnionē ypostaticam
nostre nature q̄ sibi vniuit: nec in vita nec in
morte illā dimisit. nec etiā in triduo licet aīa fue-
rit a corpore ſeparata. ita ⁊ nos debemus illū di
ligere cū paulo ad Ro. 8. q̄ nec mors nec vita
nec tribulatio nec angustia ⁊c. nos ſepabit a
caritate dei. Scd̄o in textu ſupradicto demon
ſtrat nobis apl̄s principium nr̄i valoris qr tradi
dit ſemetipm̄ pro nobis. qn̄ vita res datur pro
Ber. alia: ſignū est q̄ illa est magis dilecta. Bernar
dus niſi dilexiſſet me pluſq̄ ſe: nunq̄ tradidiſ-
ſet ſe propter me. Et ſermōe. 12. ſuper cātica.
dicit q̄ plus dilexit cristus corpus ſuum miſti
cū: quod est eccl'ia: q̄ corpus proprium. q̄ pro
bat: nam ideo inq̄t miſticū non periit qr pro eo
ꝓpriū morti tradidit. ¶ Scd̄o tāgitur in textu
predicto iſtius oblationis gracioſitas: qr obtu
lit ſemetipm̄. ſ. volūtarie ⁊ gratis. Oblatus ē:
quia ipe voluit yſa. 53. dixit deo patri cum ps.
53. Volūtarie ſacrificabo tibi: ⁊ confitebor no
Ber. mini tuo: qm̄ bonū est. Scd̄m enim Bernardū
beata virgo et ioſeph hodie de criſto fecerunt
ſacrificiū matutinū: qd̄ iocundius est. ſed ipe in
cruce de ſe ip̄o obtulit ſacrificiū veſptinū: qd̄
plenius ⁊ pfectius est. Hodie maria ⁊ ioſeph
obtulerūt de xp̄o ſacrificiū tpe ſue natiuitatis.
Sed ipe de ſe ip̄o in cruce obtulit ſacrificiū ple
niſſime etatis. de vtroq̄ tamen potes accipere
q̄ propheta yſa. ca. 53. predixit. Oblatus est:
quia ipe voluit. modo oblatus est: nō qr opus
habuit. non qr ſub legis edicto fuit: ſed quia vo
luit. in cruce nihilominus oblatus est: nō quia
iudeus p̄ualuit. nō qr ipe meruit. ſed qr voluit.
¶ Tertio ⁊ vltimo tangitur in ſupradicto tex-
tu iſtius oblationis puritas qr immaculatum
deo. precipiebāt in lege offerri oblationes ſine
macula: ⁊ hic offerens virgo maria erat ſine
macula. Unde dicit ſibi ſpōſus Cant. 4. To-
ta pulcra es amica mea: ⁊ macula nō est i te.
⁊ oblatio q̄ est ieſus filius eius erat candor lu
cis eterne: ⁊ ſpeculum ſine macula. Sap. 7°.
Speculū ꝓ maculis emundādis. debet eē mū
dum ⁊ ſine macula. tale ſpeculū fuit ieſus: qui
velut ſpeculū qn̄ est integrum: ſolū vnam yma
ginem repn̄tat. qn̄ vero diuiſum vel fractum
duas vel plures. Cristus in vita ſep vnā yma-
Hugo. ginem repn̄tauit. ſ. hois. In morte vero fra-
cto ⁊ diuiſo corpe ab aīa appuerūt due. ſ. dei ⁊
hois. Iudei dixerūt ipſum ſolū hominem. tu ho
mo cū ſis facis teipm̄ deū. Io. 8. Sed in paſſiōe
centurio viſo terremotu ⁊c. dixit vere fili9 dei

erat iste Mat. 27. Iſtud ſpeculum mūdiſſimū
⁊ immaculatū fuit appenſum in ligno crucis: vt
quilibet maculam ſuā videat lauet ⁊ abſtergat.
Ecce igit declaratū quō ſacrificiū hodie ꝓ ie
ſu oblatum q̄bus virtutibus dat p̄eminētiā nā.
Sacrificium de ipſo factum a parentibus ho-
die dat preeminentiam virtuti humilitatis.
Sacrificium pro ipſo factum de auibus dat p̄e Beda
minentiam virtuti paupertatis.
Sacrificium quod fecit de ſe ipſo in cruce pro
omnibus dat preeminentiam virtuti carita-
tis. Et ſic finitur ſcd̄a pars pricipalis ſ̄mōis.

Tertia pars.

¶ Dixi in tertia ⁊ vltima pte q̄ est videndum quō ſa
crificium vel oblatio pro xp̄o hodie facta nob
lectiō dat de ſanta intelligencia. ⁊ repio loquē
do ſp̄ualiter ⁊ moraliter: q̄ in hodierna obla-
tione ⁊ ſacrificio facto pro xp̄o habemus tria
moralia documenta ⁊ lectiones.
Prima ex parte perſonarum qui fecerunt iſtā
oblationem vel ſacrificium.
Scd̄a ex pte mōi p quē fecerūt ipſam oblationē.
Tertia ex pte rerum oblatarum vel ſacrificatarum.
¶ Primo perſone que fecerūt iſtā oblationē
fuerūt tres. ſ. virgo maria. ioſeph ⁊ christus.
In quibus habemus moralr iſtā lectionem de
ſana intelligencia. Scd̄m Bernardū q̄ in ob Ber9.
lationibus noſtris ⁊ ſacrificijs: q̄ deo facim9.
debemus habere Joſeph. in quo deſignat cō-
ſtantia virilis. ⁊ maria in qua continentia car
nis. ⁊ xp̄s puer in quo conſciā humilis. Sic in
quit Bernardus in propoſito perſeuerandi a
nimus virilis ſit in cōtinētia caſtitatis virgina
lis: ſit in cōſciā ſimplicitas ⁊ hūilitas puerilis.
debemus igit habere i ſacrificijs noſtris ⁊ ob
lationibus: q̄ deo offerimus virtuoſam pſeue
rantiam: q̄ deſignat in ioſeph viro. Caſtitatem
⁊ mundiciā que deſignatur in maria virgine.
Puritatē ⁊ hūilitatem in conſciā: q̄ deſignat
in xp̄o puero. In cui9 ſignū maria vgo poſtq̄
impleti ſunt dies purgationis eius xp̄m dn̄o p
ſentauit. in quo nobis dat lectio. q̄ p̄rio debe-
mus purificari: qd̄ fit p predictas tres vtutes:
poſtea debemus domio preſentare ⁊ offerre.
¶ Scd̄o modus: per quē fuerūt facte iſte obla
tiones de xp̄o ⁊ pro xp̄o: fuit modus volunta-
rius vt dictum est gratuite ⁊ volūtarie ⁊ cum
maxima deuotione. Joſeph ⁊ maria oblationē
⁊ ſacrificium de xp̄o dn̄o fecerūt: ⁊ obtulerūt
In quo habemus iſtā lectionē moralem de ſa
na intelligencia q̄ volūtarie ⁊ gratuite debe-

mus nos ⁊ noſtra dño offerre ⁊ preſentare.
Ber. Unde bernardus in ſmõe hodierno: volũtarie
ſacrificabo tibi: qꝛ volũtarie oblatus es ꝓ no
ſtra ſalute nõ pro tua neceſſitate. Duo q̃dẽ mi
nuta habeo. ſ. corpus ⁊ aiaꝫ. vtinã hec tibi poſ
ſent proficere: ⁊ in ſacrificiũ laudis offerre. bo
num eſt. n. mihi longeqꝫ glorioſius atqꝫ vtiliꝰ
vt tibi magis offerar: q̃ꝫ mihi ipſi deferar. nam
ad me ipm aia mea cõturbata eſt. Inte vo ex=
ultabit ſpũs meus: ſi tibi veraciter offeratur.
¶ Tertio ⁊ vltimo ex pte rerum oblataꝝ: q̃ fue
rũt par turturũ aut duos pullos colũbaꝝ. Ha=
bemus iſtã moralẽ lectioneꝫ. de ſana intelligẽ
cia. ſ. ꝙ debemus facere oblationes noſtras
dño cum duabus vtutibus. ſ. caſtitatis: q̃ deſi
gnatur in turture: ⁊ caritatis q̃ deſignaẗ in co
Ber. lumba. Unde bernardꝰ in ſmõe hodierno. In tur
ture caſtitas inuenitur. in colũba caritas ꝯmẽ
datur. turtur intemeratã ſeruat vni viro fidẽ.
columba vero aliaꝝ cohitantium non deſerit
vnitatẽ. Catholicus igiẗ xpianus tunc turtur
efficitur qui verã trinitatis fidem firma credu
litate cõſeruat: ⁊ heretice prauitatis ſenſũ tan
q̃ꝫ fornicatiõis inq̃namẽta repudiet. Tunc ve
re erit colũba ſi lõganimiter vſqꝫ in fineꝫ in ca
tholica ſocietate pmanet. ⁊ cõtra temptationũ
ſcandala immobili firmitate pſiſtat. ⁊ nõ here
tica fornicatio corrũpat in corde fidem nec a=
mara diſſenſio eccleſiaſtice caritatis diſſipet
vnitatem. ¶ Habemus etiã lectionẽ ſanã ⁊ mo
rale documentũ: ꝙ debemus offerre deo vtrã
qꝫ vitã noſtram actiuã. ſ. q̃ deſignatur ꝑ colũ=
bam: q̃ in ſocietate cõſiſtit. Et cõtẽplatiuam:
q̃ deſignaẗ ꝑ turturem: q̃ ſingularitate cõgau
Beda det. Unde beda ſuper lucã. Columba q̃ agre
gatiꝫ volat actiue vite frequẽtiam demõſtrat
turtur q̃ ſingularitate ꝯgaudet: cõtemplatiue
vite culmen denũciat. Et qꝛ eq̃ vtraqꝫ condi=
tioni accepta eſt hoſtia conſulte lucas vtrũqꝫ
turtures aut pullos colũbaruꝫ ꝓ dño oblatos
dixit. ne vnũ alterius ordinẽ viuendi p̃ferrent
ſed vtrũqꝫ ſequendũ doceret. ¶ Finido: ergo ſ
monem pꝫ declaratũ q̃uo ſacrificiũ hodie pro
dño oblatũ de quo thema obtulerũt pro eo do
mino par turturum aut duos pullos colũbarũ.
Con ieſus por q̃en ſe fa ha correſpõdencia.
E a ieſus da en vtud preeminencia.
E a nos doctrina ⁊ licion de ſana intelligẽcia
¶ Placeat altiſſimo ꝙ ſic nos poſſimus puri
ficari: ⁊ cuꝫ xp̃o dño preſentari: ⁊ ſacrificari ꝙ
interueniente eius mr̃e puriſſima nos hic puri
ficemur per fidem ⁊ gratiaꝫ ⁊ in futuro dño p̃
ſentemur cuꝫ gloria: ad quã nos perducat ⁊c.

Sermo. vij.

Ecce homo. Luc. in
cap. 2°. et in euãgelio hodierno.
¶ Honorabiles dñi hodie celebra
mus offertoriũ ⁊ oblationẽ: q̃ꝫ v
go maria hodie in templo p̃ſentauit: ⁊ obtulit
deo patri. ¶ Pro cauſa iſtius placeat dñi ad=
uertere ⁊ videre. ꝙ ſcdm ꝙ habemus Eccliſ.
17. Deus creauit hoiem. ſ. adã primũ hoiem
⁊ ſcdm ymaginẽ ſuã fecit illũ: veſtiuit illum v
tute: ⁊ dedit illi poteſtatẽ eoꝝ: q̃ ſunt ſuper ter
raꝫ: poſuit timorem illius ſup omnẽ carneꝫ: ⁊
dñatus eſt beſtiarũ ⁊ volatiliũ: poſuit illum in
padiſo voluptatis: vt operareẗ: ⁊ cuſtodiret il
lum: vt oia hec patẽt Geñ. 1. et. 2°. capituẗ. ſed
quid ſequutũ eſt hõ ſcdm ꝙ dicit. ps. 48. Cũ
in honore eẽt poſitus: non intellexit: receſſit a
deo ſalutari ſuo q̃ eũ creauerat. ꝑ pctm̃ eiectus
eſt de padiſo voluptatis vt opareẗ terram: de
qua ſumptus eſt ꝑdidit dominium vtutẽ ⁊ ho
norem in quibus creatus eſt: cõꝑatus eſt iu=
mentis inſipientibus ⁊ ſimilis factus eſt illis.
Et iratus aut indignatus deus cõtra eũ peni
tuit eũ ꝙ hoiem feciſſet in terra: ⁊ dixit delebo
inquit hoieꝫ quẽ formaui a facie terre quod ⁊
factum eſt qꝛ ꝑ diluuiũ oẽs homines per aquã
ꝑierũt: niſi octo ſcdm ꝙ pꝫ Geñ. 6. 7. capituẗ.
¶ Ad propoſitũ deſcendendo ad ymaginatio
neꝫ q̃ꝫ in p̃ſenti hẽo. btã virgo maria mater dei
glorioſa ſanctitudo certitudinalr. Irã ⁊ indi=
gnationẽ q̃ꝫ deus habebat ꝓpter pctm̃ ade cõ
tra hoiem: ipa cum ſit mr̃ iuſtoꝝ ⁊ pctõꝝ: cũ ſit
etiam mater dei ⁊ mr̃ hois diſcordias ⁊ lites
ſcdm bernardũ ſuſtinere nõ põt inter deum ⁊
hoiem. Unde bernardus tu mater rei: tu ma Ber.
ter dei tu mater iudicis: tu mater hois: cuꝫ ſis
vtriuſqꝫ mater diſcordias inter filios ſuſtine=
re nõ potes. Ideo ipſa virgo glorioſa ſicut va
dei mater ⁊ vera ac pia hois mater ⁊ qꝛ ſibi di
cimus cotidie in miſſa recordare virgo mr̃: dũ
ſteteris in conſpectu dei: vt loquaris ꝓ nobis
bona. ⁊ vt auertas indignationẽ ſuã a nobis.
Ideo hodie ipa q̃ venit in templũ: ⁊ p̃ſentauit
ſe in cõſpectu dei: filiũ ſuum ſaluatorẽ noſtruꝫ
ieſum xp̃m deo p̃ſentat: cupiens: ⁊ intendens
deũ hoi pacificare: ⁊ deo ſatiſfacere pro hois
offenſa. Cũ iſta intenciõe dicit deo patri hodie
in templo filiũ ſuum preſentãdo. Ecce hõ. q.
ꝙ dẽt deo patri. O deus pr̃ ops: tu es iratus:
⁊ indignatus cõtra hoiem: qꝛ ꝑ pctm̃ ade ꝑdi
diſti hoiem. Ego ſum mater dei filij tui: ⁊ ma

ter hominis filij mei. τ q2 habeo filium deū: τ
filium hominē: diſcordias inter filios meos ſu
ſtinere non debeo vt ergo nō ſis indignatus cō
tra hominem. ſi perdidiſti hoiem: ego ſatiſfazi
endo: reddo tibi ꝓ hoie hoiē: ō quo dico tibi i
themate. Ecce homo. τ ſic pꝫ τ mea τ thematꝭ
imaginatio declarata. et materia hōis fūdata.
¶Sed procedendo in ſermōe ꝑ modū cōtem
plationis. Ego conſidero: ꝙ deus pater bea-
te virgini glorioſe: q̄ hodie in tēplo ſibi offert:
τ preſentat ꝓ ſatiſfatiōe τ recōciliatione hoīs
ꝑditi filium ſuū hoiem dicendo ſibi. ecce hō. i.
ſatiſfaciendo tibi reddo tibi hoiē ꝓ hoie. Deꝰ
pater rñt ſibi ſic: vide virgo glorioſa vł grōſa.
tu ſatiſfaciēdo mihi pro hoie ꝑdito reddis: τ ꝑ
ſentas mihi filiū tuū hominem pro homine: et
dicis mihi ecce hō. Noueris ꝙ cōdigna ſatiſfa
tio alicuius deꝑditi vel ablati includit equali
tatem τ valorē illius deꝑditi vel ablati. Non
enim eſſet cōdigna ſatiſfatio pro floreno deꝑ-
dito vel ablato dimidius florenus vel duo vł
tres ſolidi q2 non tm̄ valet. Sed alius florenꝰ
equiualens illi de ꝑdito vł ablato. Tractatur
iſta materia in. 4. ſniaꝛ in materia de ſatiſfati
one diſt. 14. qua propter dicit deus pr̄ virgini
glorioſe. tu q̄ mihi reddis ſatiſfaciendo hoiē
pro hoie: ſcias ꝙ hō quē ꝑdidi habebat quat-
tuor: que pro condigna ſatiſfatione volo mihi
reddi per equale.
Primo: es formado de tierra pura τ virginal
Secundo: no pudo ſer ocupado de mala cul-
pa criminal.
Tertio: ſeñor es τ ꝑlado ō toda creaſa egual.
Quarto: de ſcia es dotado infinida τ eternal.
¶Iſta quattuor inq̄t btā virgo dignius x̄tuo
ſius. perfectius ſunt in hoie quē tibi offero τ ꝑ
ſento: q̄ in hoie perdito tibi. igiꝉ condi gne tibi
ſatiſfatio: τ talem quēuis: τ petis: tibi offero
ymo τ perfectiorē tibi reddo dicendo tibi ecce
homo. Nūc videamus de hoie ꝑ deū perdito
τ de hoie per beatā virginem in ſatiſfationem
ſibi hodie in templo oblato τ preſentato. equa
litatē τ excelſum. τ videbiꝉ: ꝙ btā x̄go condi
gne ſatiſfacit deo patri pro hoie filium ſuū ſibi
hodie in tēplo ꝑſentādo: τ dicēdo ſibi. ecce hō.

Prima pars.

¶Dixi primo ꝙ deus pater dicit be
ate virgini q̄ ſatiſfaci
endo pro hoie ꝑdito ſibi offert filiū ſuum in tē-
plo: dicendo ſibi. ecce hō. Vide virgo glorio-
ſa. hō quē perdidi fuit de terra pura ſin corru-
pcion formado. Formauit deus hoiem de li-
mo terre. geñ. 2. Et ſcdm ꝙ ponit mr̄ hiſto-
riarū in agro damaſceno de terra q̄ nō fuerat
arata vomere: nec cultiuata cultro ferreo: nec
alio quocūq3 inſtrumento. ſꝫ terra illa de qua
homo formatus eſt erat pura τ incorrupta ſi-
cut in illo ſtatu: in quo deus eā creauerat. Si
igitur dicit deus pr̄ btē virgini ꝓ illo hoie: quē
perdidi tu mihi vis ſatiſfacere τ reddere hoiē
pro homine: vt ſatiſfatio ſit cōdigna: τ ꝑ equa
le dico tibi: ꝙ talē hominē ꝑdidi q̄ fuit de ter
ra pura ſin corrupciō formado: talem eū volo
τ talē eum mihi redde. Et ad hoc reſpondit
btā virgo deo patri hodie offerendo ſibi filiū
ſuum: dicendo ecce hō dignior τ ꝑfectior ho-
mine ꝑdito. q2 es formado de terra pura τ vir
ginal. Iſta terra ſum ego virgo hūilis ancilla
tua: de qua iſte hō eſt formatus. ſ. corpus. naꝫ
de puriſſimis τ caſtiſſimis ſāguinibus x̄ginis
formatum eſt corpus xp̄i. Damaſcenus in. 3. Dam.
ſentētiarū. Si vis dēe quō btā virgo habet ꝓ-
prietates τ cōditiones terre. vide thomam an Tho.
glicū ſuper illo dn̄i eſt terra τ plenitudo eius. angli.
Ego ſum illa terra deus pater oꝑs dicit bea-
ta x̄go de qua dixit pater meꝰ Dauid ps. 84.
Bn̄dixiſti dn̄e terrā tuam. tu mihi bn̄dixiſti:
quādo angelus dixit mihi benedicta tu in mu
lieribus. Terra de qua fuit formatus hō: quē
ꝑdidiſti: fuit maledicta tu eni3 ſibi dixiſti. geñ.
3. Maledicta terra in ope tuo. terra quā ego
ſum in ope ſuo τ fructu: tu bn̄dixiſti. q̄ñ ange-
lus dixit mihi benedictus fructus vētris tui.
Cum igiꝉ terra de qua iſte hō quē tibi ꝑſento
ſit benedicta. terra de qua formatus eſt homo
fuerit maledicta. ſeq̄tur ꝙ melior τ ꝑfectior eſt
homo de iſta terra formatus: quē tibi ꝑſento:
quā ille hō: quē ꝑdidiſti. ſic meliorem hoiem ti
bi reddo: τ meliorē tibi ꝑſento. ¶Itē. 2ᵒ. dicit
beata virgo deo patri: ego ſū illa terra: de qua
dicit Dauid pater meꝰ. ps. 84. Dn̄s dabit be
nignitatē: τ terra noſtra dabit fructū ſuū. No
ta ſuū. terra materialis de qua fuit formatus
primus hō: nō dat ſuū ſꝫ alienū in ea ſeminatū
ſi non ſeminetꝛ: nō dabit fructū. ſꝫ terra de qua
formatꝰ eſt iſte hō: quē tibi ꝑſento: dat fructū
ſuum non ab alio homine ſeminatū: nec ab ho
mine ibi iactatū. ſꝫ ſolū a ſpū ſcō inſpiratū. Nā
non ex virili ſemine τc. ergo ſup fructum ter-
re cuiuſcūq3 alterius mulieris mūdi: fructꝰ ter
re btē x̄ginis hꝫ q̄ttuor mirabiles excelēcias.
Prima ꝙ terra beate x̄ginis dat fructū ſuū:
ſolū ſuū τ ꝓpriū nō cuiuſcūq3 alteriꝰ hoīs.
terra vero aliarū mulierū nō dat fructū ſuum
ſolū nec propriū ſed cōmunē mulieris τ hoīs.

Secũda terra btẽ ṽginis dat fructũ ſuũ ſpiritua lem: terra aliarum mulierum dat fructum ſuum carnalem ꝛ temporalem.
Tertia terra beate virginis dat fructũ ſuuz in inſtanti alie mulieres ſucceſſiue per temporis ꝓceſſum. Sap. 7. In ventre matris figurat⁹ ſuz caro decẽ mẽſiũ tpe: coagulat⁹ ſũ i ſãguie.
Quarta terra aliarũ mulierũ dat fructũ ſuuz prius amarũ ꝙ̃ ſapidũ ꝑ culpaz originalẽ: ꝑus viride ꝙ̃ maturuz ꝑ priuationẽ gr̃e diuinalis: terra btẽ virginis dedit fructũ ſuum ſapidum ſine quacũqꝫ amaritudine: nõ viride ſ; maturũ cum plenitudine oĩm ṽtutũ ꝛ gratiarũ in exceſ ſiua menſera. De terra igitur beate virginis dicit. ps. 64. Uiſitaſti terram: ꝛ inebriaſti eã: multiplicaſti locupletare eam.
¶ Itẽ. 5. ꝛ vltio dicit btã virgo deo patri oĩpotẽti terra de qua formatus eſt hõ: quẽ ꝑdidiſti germinauit adam dampnatorẽ: ꝛ mortis inuẽ torem: terra mea de qua formatus eſt iſte hõ: quez tibi ꝓ̃ſento. germinauit ſaluatorẽ: ꝛ mortis deſtructorem. Impletũ eſt in me deſiderium. yſa. dicẽtis in ca. 55. Rorate celi deſuper: ꝛ nubes ꝓ̃luant iuſtũ: apiat̃ terra: ꝛ germinet ſaluatorẽ. Ego ſum illa terra: q̃ apta eſt. non in corꝑe ꝑ deperditionez virginitatis. ſ; in corde ꝛ in ore dando cõſenſuz angelo ꝑ fidẽ ꝛ credulitatẽ: dicendo ſibi ecce ancilla dñi: fiat mihi ſcðm verbũ tuum. Et ſic mea terra melioꝛ ꝛ ꝑfectioꝛ eſt: ꝙ̃ ſit illa: de qua formatus ẽ hõ: quẽ perdidiſti. ꝛ hõ quẽ tibi ꝓ ſatiſfatiõe ꝓ̃ſento melioꝛ illo: quẽ ꝑdidiſti. qꝛ ille erat primus hõ de terra terrenus. Iſte quez tibi ꝓ̃ſento eſt ſcðs hõ de celo celeſtis. prima ad Cor. 15.

Secunda pars

¶ Dixi ſcðo principalr̃: ꝙ deus paẽ dicit btẽ virgini: q̃ ſatiſfaciendo pro hoĩe ꝑdito ſibi offert filiũ ſuũ hodie in tẽplo: dicẽdo. ecce hõ. Uide virgo gratioſa: hõ quem ꝑdidi fuit de peccado ꝛ ſuzurra neto ꝛ depurado. pro cõdigna ſatiſfatiõe talẽ cum volo: talẽ cũ mihi redde. Et ad hoc reſpõdet deo patri btã ṽgo hodie offerẽdo ſibi filiũ ſuũ. ecce hõ: quẽ tibi offero in hoc dignioꝛ ꝛ ꝑfectioꝛ hoĩe perdito eſt. quia no puede ſer ocupado ꝺ macula o culpa criminal. Prim⁹ homo adã ꝑditus pctm̃ nõ habuit: en ſu formacion. ſ; pctm̃ fecit oꝑando cõtra tu ꝓhibicion. ꝛ pctm̃ in oẽs hoĩes induxit: ꝛ mortal deſtrucion. Ro. 5. Per vnũ hoĩem pctm̃ intrauit in mũdũ: ꝛ per pctm̃ mors: in quo oẽs peccauerũt. Sed hõ quem tibi ꝓ̃ſento nec pctm̃ cõtraxit in ſua natiuitate. nec peccatum oꝑatus eſt in vita. qꝛ pctm̃ nõ fecit: nec inuentus eſt dol⁹ in ore eius. prima pe. 2. Sed mortẽ deſtruxit: ꝛ vitã ꝛ iuſticiã repauit. ac gratiã cũ ſuphabũdanti caritate. vbi habũdauit delictũ: ſuphabũdauit ꝛ grã. Et vbi regnauit pctm̃ in mortẽ. Ita ꝛ gratia regnat: ꝑ iuſticiã in vitã eternam ꝑ ieſum xp̃m dñm noſtrũ. ad Ro. 5. ¶ Inquit btã virgo in ꝓ̃ſentatione ſui filij deo patri ꝓ ſatiſfatiõe hoĩs ꝑditi. hodie in templo. O dñe ſancte pr̃ oĩps eterne deus. Salomõ ꝓuer. 20. Querit queſtionẽ q̃s põt dicere mũdũ eſt coꝛ meũ: ꝛ purus ſum a pctõ. Ad iſtã queſtionem nõ põt hõ: quem ꝑdidiſti rñdere affirmatiue. ſ; bene hõ: quẽ tibi ꝓ̃ſento. qui nõ ſolum nõ hꝫ pctm̃. Uñ dixit iudeis. Joh. 8. Quis ex vobis arguet me de pctõ. ſed tollit ꝛ remittit pctã: ꝛ nõ ſolũ vnius hoĩs. ac vnius regni vel cõitatis. ſed totius mũdi. Uñ ioãnes baptiſta cũ ſuo idice demõſtrãdo de eo dixit. ecce agn⁹ dei: ecce q̃ tollit pctã mũdi. Jo. in ca. p⁹. Lõge ergo melioꝛ ẽ inq̃t btã virgo deo patri iſte hõ: quẽ tibi offero: ꝙ̃ ille quez ꝑdidiſti: ꝛ ſic ꝓ homine plene tibi ſatiſfatio.

Tertia pars.

¶ Dixi tertio principalr̃: ꝙ deus pr̃ dicit btẽ virgini: q̃ ſatiſfaciendo ꝓ hoĩe ꝑdito ſibi offert filiũ ſuũ hodie in templo dicendo ſibi: ecce hõ. Uide virgo gratioſa. hõ quem ꝑdidi fuit de toda creatura ſeñoꝛ ꝛ ꝑlado. pro cõdigna igit̃ ſatiſfatione talẽ cũ volo: talẽ cũ mihi redde. Et ad hoc reſpõdet deo patri glorioſa virgo maria hodie ſibi in tẽplo filiũ ſuum offerendo. ecce hõ: quẽ tibi ꝓ̃ſento in hoc dignioꝛ ꝛ ꝑfectioꝛ eſt hoĩe ꝑdito. qꝛ ſeñoꝛ es ꝛ ꝑlado de toda creatura en general. dñiuz enim hoĩs ꝑditi nõ ſe extendebat: niſi vſqꝫ ad creaturas terreſtres volatiles greſſibiles ꝛ irrationales. vnde Geñ. in ca. 1. Dñiamini piſcibus maris ꝛ volatilib⁹ celi ꝛ vniuerſis aĩantib⁹: q̃ mouent̃ ſuper terraz. nõ tamen ad omẽs creaturas rõnales ſe extendebat eius dñiũ. Ille enim hõ nõ dñatus fuiſſz angelis. qꝛ vt dicit ſanctus Thomas pria pte ſũme. q. 96. arti. vltio. Dñiũ dicit ſupioritatẽ reſpectu inferioris. angeli in ſtatu illo non fuerũt hoĩe inferiores ſed ſupiores. ſ; hõ quem tibi ꝓ̃ſento inq̃t btã virgo maius dñiũ ꝛ prelaturã hꝫ. qꝛ tu pater cõſtituiſti eũ heredem vniuerſoꝝ ad heb. 1. Et nõ ſolũ eſt dñs creaturarũ generaliter. ſ; ꝛ hoĩum ꝛ angeloꝛum ſpecialr̃. Unde ad heb. 1. Tãto melioꝛ eſt angelis eſſe- S. tho

ctus: quãto differentius pre illis nomen here-
ditauit. ⁊ cum introducit priogenitũ in orbem
terre: dicit. Adorẽt eũ omñes angeli eius. ⁊ ad
quẽ aliqñ angelorũ dixit ſede a dextris meis.
igitur maius dñinuz ⁊ ꝑlaturã hẽt iſte homo:
quem tibi ꝑſento inqt btã virgo deo patri: ꝙ̃
ille: quẽ ꝑdidiſti. De quo paulus exponit. Ad
heb. in ca. 2. Illud. ꝑs. 8. Omia ſubiecíſti ſub
pedibus eiꝰ. dicẽs in hoc ꝙ oia ſubiecit ei: ni-
hil nõ ſubiectũ dimiſit. Patet igiꝛ ꝙ hõ quez
tibi ꝑſento maior ẽ in dñinio hoĩe ꝑ te perdito:
⁊ ideo pro illo plene tibi ſatiſfatio quia melio-
rem hominem tibi reddo.

Quarta pars.

¶ Dixi quarto ⁊ vltio principaľr: ꝙ deus pater dicit
btẽ virgini: ꝙ̃ ſatiſfaciendo ꝓ hoĩe ꝑdito ſibi
offert filiũ ſuũ hodie in tẽplo dicẽdo: ecce hõ.
Uide virgo grõſa. hõ quẽ ꝑdidi fuit: de ſaber
en gran manera cõplido ⁊ dotado. Pro cõdi
gna igiꝛ ſatiſfactione talez eũ volo: ⁊ talem eũ
mihi redde. Scõm. n. ꝙ dicũt doctores. ſpeci
S. tho aliter ſanctus Thomas i pria pte ſũme. q. 94
Adã habuit ſciam omniũ ꝙ̃ poſſunt ſciri natu
raliter ab hoĩe. qꝛ oibus rebus inpoſuit noia
ꝟꝫ proprietates eaꝝ. de ſupnaturalibus habuit
quãtũ fuit neceſſariũ ad cõſequutionẽ illoruz.
ſic habuit maiorẽ ſciam. quã nunꝙ̃ habuit Sa
lomõ: qui ꝑceſſit in ſcia oẽs orientales ⁊ egip-
tianos ⁊ diſputauit ſuper lignis a Cedro ꝙ̃ eſt
in libano vſqꝫ ad yſopum: ꝙ̃ egrediꝛ de piete ⁊
iumentis ⁊ de volucribus ⁊ reptilibus ⁊ piſci
bus. 3. Rꝫ. 4. ¶ Sed ad hec oia rñdet btã ꝟgo
deo patri eius filiũ ſibi hodie in tẽplo offerẽdo.
ecce homo. in hoc dignior ⁊ pfectior hoĩe ꝑdi-
to: ꝙ̃ de ſcia es dotado infinida eternal. qui do
cet oẽs hoĩes ſciaz ꝑs. 93. Qui ſcit oia. ꝙ̃ ꝟbuz
ſcia viſionis. qui hꝫ ſciam diuinã. ꝙ̃ ſcit cogita
tiones hoium. futura cõtingentia. de cuiꝰ ſcia
dicit David ꝑs. 138. Mirabilis facta eſt ſcien
tia tua ex me cõfortata eſt ⁊ nõ potero ad eaz.
Ad iſtã oblationem faciendã deo patri ꝓ ho-
Ber. minis recõciliõe inuitat btãm virginem Ber
nardus in ſõe hodierno. di. ſibi ſic Offer filiũ
tuũ virgo ſacra. ⁊ beatum fructum vẽtris tui
dño ꝑſenta. Offer ad noſtrã recõciliationẽ. ho
ſtiam ſcãm deo placentẽ. ⁊ oio deus pater ob-
lationẽ nouã acceptabit. ¶ Ex hijs patꝫ: ꝙ hõ
ꝑſentatus ꝓ hoium recõciliatione deo patri in
templo hodie ꝑ beatã virginẽ hoĩe ꝑdito ꝙ̃ fuit
adam multo pfectior eſt. Nã ſicut gloſa: ſuper
illõ ad Ro. 5. Adã fuit forma futuri ade. i. xpi

Sicut. n. ille homo fuit formatus de terra: ſin
obra humanal. Ita iſte hõ xp̃us fuit formatus
de virgine: por inſpiracion diuinal. et ſicut ille
homo omniũ hoium fuit principiũ carnal. ita
iſte hõ fuit principiũ omniũ hoiuz ꝟꝫ fidẽ ſpiri
tual. Tertio ſicut ille hõ fuit hũane ꝑditionis
actor: ita iſte hõ fuit hũani generis repator et
ſaluator. Ac demũ Sicut de illo dormiẽte for
mata fuit eua. ita de iſto hoĩe in cruce penden
te formata eſt eccleſia. Sꝫ dicũt qꝛ ille homo
cõtcauit filijs ſuis mortez. iſte ſuiſqꝫ vitã / ⁊ plu
res põt iſte ſaluare ꝙ̃ ille ꝑdere. qꝛ vbi habun
dauit delictũ ſupabũdauit ⁊ gratia. hec glo-
ſa. Iſta bona in xp̃o hoĩe ꝑ beatam virginem.
hodie in tẽplo ꝑſentato ſunt multo maiora bo
na: ꝙ̃ quecũqꝫ mala fuerũt in adã hoĩe primo
per deum ꝑdito: ergo ꝑ equale plus btã virgo
ſatiſfacit deo reddendo ſibi hoiem pro hoĩe ho
die deo patri dicendo ecce hõ. Cõtentus deus
pater de hoĩe per beatã virginem hodie ſibi ꝑ
ſentato dicit illõ ꝙ ſcribiꝛ Geñ. 6. Non pma-
nebit ſp̃us meus in hoĩe in eternum. ſp̃us meꝰ
. i. ira mea: cõtentus ſum pacem cũ eo hr̃e vo-
lo. Propter qõ angeli cãtauerũt in natiuitate
ꝑ virginez deo ꝑſentati hoĩs Gloria in excelſis
deo: ⁊ in terra pax hoibus. Uolo inqt deus pꝛ
meritis. huius ꝟginis humilis m̃ris dei ⁊ ho
minis volo oẽs hoĩes ſaluos fieri ⁊ ad agnitio
nẽ veritatis venire. pri. Thi. 2. ¶ Dicatur hi
ſtoria qũo hodierna feſtiuitas tribus nomini-
bus noiaꝛ. ſ. purificatio. ypapanti. ⁊ cãdelaria
Primum nomen eſt humilitatis.
Secundum nomen eſt ſolemnitatis.
Tertium nomen eſt veritatis.
¶ Primũ nomen. ⁊c̃. quia btã virgo non tene
batur ad illaz purificationem: cũ lex dicat mu
lier ꝙ̃ ſuſcepto ſeĩe ⁊c̃. ipſa non fuit talis: qꝛ nõ
cõcepit ex virili ſemine: ꝟ miſtico ⁊c̃. Nõ tene
batur rõe ſui ex cauſa dicta. nõ rõne cauſe le-
gis: ꝙ̃ dicebat ꝙ. 40. die ꝑſentaret in templo
filiũ ꝙ̃ eſt ꝟm rabi moyſen. qꝛ in 40. diebus in
vtero matris filius cõcipiꝛ organizatur ⁊ aiaꝛ
nihil horũ fuit in virginis filio ieſu xp̃o quia to
tuz illud fuit i inſtãti. ꝟ voluit btã virgo ꝓpter
hũilitatem legi ſubici purificationis. ſicut eius
filius legi circũciſiõis. ꝟm Bernarduz. Itẽ qꝛ
cõformãns ſe xp̃o nõ venit ſoluere legez: ſꝫ ad
implere. Et iõ ſcõm ſanctũ Thomã. euãgeli-
ſta in euãgelio hodierno qñ dicit. Impleti ſũt
dies purgationis marie: nouiter addit ſecun-
dum legẽ non dicit ſecũdũ ſe. ¶ Scõm nomen
eſt ſolemnitatis ⁊c̃. dic de ſolemnitate ꝙ̃ fuit fa
cta ꝑ ſacerdotes: ⁊ qũo ſcõm originẽ ibi fuit in

terfectus zacharias pater ioannis baptiſte licet oppoſitum teneat hieronymus. ¶ Tertiuz nomen ⁊c. crederent aliq ꝙ btã virgo nõ propter hũilitatẽ ſ3 etiam ꝓpter neceſſitatẽ ⁊ legis obligationem ad dictã purificationẽ3 tenereť. cõtra hoc ꝓteſtanť cãdele quas hodie ptam⁹. qꝛ ſicut cera gñať ex apib⁹ ſine maſculini corruptione. Ita virgo ſuũ filiuz gñauit ſine hõis cõmixtiõe. Cãdele iſte etiã ſignãt xp̃m. qꝛ hñt tria. ſ. cera. lichinũ. ifra cerã ⁊ lumẽ. ita in xp̃o ſunt tria. ſ. caro eius v̾ginea: aĩa eius ſciſſima. ⁊ diuinitas. Bernardus accipe p cerã carnem de virgine veram ⁊c. vel dic ꝙ vocať hec feſtiuitas candelaria. ꝓpter extirpationem cult⁹ ydolatrie q̃ fiebat in roma in pricipio iſti⁹ mẽſis que vocabatur febrna ⁊c.

Sermo. viij.

Accepit euz ſymeon in vlnas ſuas. Luc. 2. et in euangelio ſolẽnitatis hodierne. ¶ In ſenſu lr̃ali euangelij hodierni de chriſto ſaluatore noſtro hẽmus tres lectiones litterales de chriſto.

Ber⁹. Prima quõ ſcõm legẽ moyſi p v̾ginẽ mariaz glorioſã matrẽ ſuaz ad tẽplum fuit de ptatus.

Secũda quomodo ibi per eãdem virginem ⁊ parentes eius domino fuit preſentatus.

Tertia quõ per ſimeonẽ ſacerdotẽ q̃ ꝓ tunc in vice ſua ſacerdocio fungebať fuit in manibus receptus bñs ⁊ colaudatus ⁊ de hoc loquitur thema dicens. Accepit eũ ſimeon in vlnas ſuas. i. in manibus ſuis ad eũ. ſ. iuxta ritũ legis domino offerendum ⁊ preſentandum.

¶ Super iſto ſenſu thematis poſſumus notare pro noſtra inſtructione morali. ꝙ quattuor genera rerum acceperunt criſtum lr̃aliter que alia quattuor deſignant ſpecialiter ⁊ moralr̃.

Primo accepit xp̃m aſina in humeris ſuis.

Scõo accepit xp̃m virgo maria in vẽtre ſuo.

Tertio accepit xp̃m crux in brachijs ſuis.

Quarto ⁊ vltio accepit ſymeonẽ xp̃3 in vlnis ſuis. vel in manib⁹ ſuis ⁊ de hoc thema. Accepit eũ ſymeõ in vlnas ſuas. ¶ Iſta quattuor genera reꝝ q̃ ptãt xp̃m deſignãt quattuor gña pſonaruz: q̃ accipiũt ⁊ ptãt xp̃3 moralr̃ ⁊ ſpũalr̃.

Prĩo aſina: q̃ portauit xp̃3 in hũeris deſignat p̃latos: q̃ ptãt ppl̃3 xp̃i por piedad ⁊ clemẽcia.

Scõo v̾go maria: q̃ portauit xp̃3 in vẽtre: deſignat incipientes: q̃ portãt criſtum per bonum propoſitum: de ſu conſciencia.

Tertio crux: q̃ accepit xp̃3 ĩ brachijs deſignat pficientes: q̃ portãt xp̃3: por aſpera penitẽcia.

Quarto ſymeon qui accepit xp̃m in vlnis vel manibus deſignat: las deuotas gentes. q̃ portant criſtum: meſclando obra cõ fe ⁊ creença.

Prima pars

¶ Dico primo ꝙ aſina que portauit vel accepit criſtuz in hũeris ſuis deſignat eccleſie p̃latos: qui portant populũ xp̃i per pietatẽ ⁊ clemẽtiã. Nõ eſt dubiũ: ꝙ illa aſina. q̃ accepit vel portauit xp̃m in hierl̃m in die ramorũ totum põdus corporis xp̃i ſenſit ⁊ ſuſtinuit ac portauit ſup humeros ſuos. Sic moraliter loquẽdo boni p̃lati eccleſiaſtici. portãt ſup ſe totũ põdus xp̃i corporis miſtici ⁊ membroꝝ eius. ſ. malos corrigendo. bonos defendẽdo iuſtos. ⁊ ignaros inſtruendo. paupibus ſubueniendo. ⁊ oẽs neceſſitates ⁊ anguſtias ſubditoꝝ per pietatẽ ⁊ clementiaz in ſe ipis ſuſcipiendo. Talis p̃latus fuit moyſes: q̃ portauit oĩa onera populi iſrael cui p̃latus fuit. ⁊ qꝛ hon⁹ portať in humero: dr̃ de eo. Deuteř. 32. diciť ꝙ portauit eũ in humeris ſuis. Et de ſacerdotio xp̃i ⁊ ep̃atu: q̃ maximus p̃ſentatus fuit. dicitur yſa. 9. ꝙ factus eſt principatus ſup humerũ eius. Et ꝓpter hoc dicit btũs Gregorius. ꝙ ep̃atus nomẽ ẽ oneris. nõ honoris. Greg. De onere principatus ſecłaris dicit Ioãnes de ſomnio pharaonis. ep̃ła. 4. ꝙ regale pondus regiminis eſt etiã giganteis humeris formidãdũ. quãto ergo magis onus eccleſiaſtici principatus erit formidandũ cũ ſit on⁹ principaliter aiaꝝ. ꝓ tãto q̃daz ſancti viri hoc onus. ſ. ep̃atus vel principatus eccleſiaſtici refutauerunt. Legitur enim de quodam gaufredo priore clare vallis q̃ fuit electus in ep̃m et cũ cogereť abeat o Bernardo ⁊ eugenio papa vt ep̃atum recipet. hũiliter recuſans dixit monacus fugitiuus eſſe potero. ſed ep̃s non ero. Iſte poſtmodum poſt mortem ſuam cuidam caro ſuo appens ⁊ cũ introganti quare nõ recepat ep̃atũ dixit. Si fuiſſem de nũero p̃latoꝝ: fuiſſem de nũero dampnãdorũ. ¶ S3 dices quõ igiť cũ ep̃atus vel pricipatus eccleſiaſticus ſit tanti oneris ⁊ picułi: multi tñ ad ipm aſpirant. ¶ Rño ſcõm Guillermũ piſieñ. in lib. ſuo de p̃bendis. vbi dicit. ꝙ iſta duo noĩa. honoꝝ ⁊ on⁹ concordãt in p̃ma ſillaba. ſed in hoc diſcordãt qꝛ primum. ſ. honoꝝ ſcribiť cũ aſpiratiõe. ſ. h. ſcõm nõ ſed onus. nõ inquit ipe ep̃i recipiunt ad primũ terminũ. ſ. honoꝝ. nõ ad ſcõz. ſ. onus. ideo ad ep̃atũ tm̃ aſpirãt. ¶ S3 dices q̃d faciet de ſcõo termino onus cuz ep̃atũ ſit ãnexũ.

¶ Alio recipiunt onus apparent ſicut chimere in fabricis eccleſiaſticarum de picte vel ſculpte: q̄ videntur totū onus hedificij ſuſtinere vl' portare: et tamen in rei veritate nihil ſuſtinent vel portant. non faciunt iſti ſicut bona aſina hieruſalē: que totū pōdus corporis xpi paciente portauit. ſed ſicut mala et laſciua ac in domita aſina q̄ onus prohicit. Sic iſti vel onus totaliter proiciunt: vel alijs portādū imponūt. de eis dixit criſtus Mat. 23. Alligāt onera grauia et in portabilia et imponūt in hūeros hoium: ipſi aūt nolūt eam mouere digito ſuo. Et vis videre cauſaz quare illa aſina: q̄ portauit xpm tam pacienter portauit eū et iſti nō. ſic mō iſtis tēporibus portāt xpm rō eſt. q2 illa aſina erat ornata veſtib⁹ aploꝝ. Veſtes apoſtoloꝝ ſunt v̄tutes et pfectiones apoſtolorū q̄ fuerūt in primitiua eccl'ia: ſpecialiter hūilitas et pauptas. Et q2 plati iſtis temporibus talibus v̄tutib⁹ apoſtoloꝝ nō ſūt ornati. ideo non ſic portāt xpm et pondus corporis ſui ſicut illa aſina. p tpe apoſtoloꝝ eccleſia erat mulier amicta ſole: et luna ſub pedibus eius. Apoc. 12. Modo tpe modernoꝝ epozꝝ econuerſo. Eccleſia eſt mulier amicta luna et ſol ſub pedibus. pꝫ igit q asina q̄ portauit criſtuz in hūeris ſuis: deſignat platos q̄ portāt onera populi xpi p pietatem et clementiam.

Secunda pars.

Dixi ſecundo principalr q acceperit vel portauit v̄go maria xpm in vētre: q̄ deſignat incipiētes: qui portāt xpm per bonū ppoſituz. de ſu ꝯſcia. xpo dixit mulier de turba. Luc. 11. Beatus vēter: qui te portauit. ¶ In portando xpm virgo maria iſtum ordinem tenuit.

Primo ad annūciationem angeli ipz ꝯcepit.
Scdo ipſum ſuo tempore portauit.
Tertio eam nutriuit. cuſtodiuit. conſeruauit.
Sic incipientes chriſtum concipiunt.
Primo: por buen penſar.
Scdo cū pariūt: por bien obrar.
Tertio nutriūt. cuſtodiūt ꝯſuāt: por biē pſeuerar.

¶ Primo ſpūaliter incipiētes bonuz xpm concipiunt: por biē pēſar: ſicut v̄go maria ad annūciationē angeli ꝯcepit xpm. ita iuſti ad annūciationem vel p̄dicationē p̄dicātis vel doctoris. vel inſtructionem plati clerici vel ſacerdotis. vel ad monitionē alicuius hois probi q̄ dr angelus loquentis de gaudijs paradiſi vel penis inferni. Cōcipiendo bonū opus et bonū ppoſitū de aliquo bono faciēdo. ſic concipiūt xpm: et dicunt cū propheta. yſa. 27. A timore tuo dn̄e concepimus: et pturiuimus ſpm̄ ſalutis.

¶ Scdo ſuo tpe xpm pariūt: qn̄ bonū ppoſituz q cōcepūt debito tpe in ope per executionem ponūt. nō paciendo aborſum: nec procurādo. ſed ppoſite reuocationē nō dilatādo vel plongando ppoſitū. ſic q tenēt fetū vel cōceptuz. per annū et per duos. et p multos annos cōtra naturā omniū mulierū. q̄ nō portāt fetuz niſi p 9. menſes. dicunt de bono propoſito concepto cras pariā vel poſt cras in exſecutionē ponā. et prolōgant de die in diē. de anno in annum. et implet in eis illō. yſa. 24. Venerūt filij vſq3 ad ptū et non habuit vim pturiēs. ¶ Tertio iſti incipiētes poſtq̄ in ventre ſui boni ppoſiti xpz conceperūt: et p executionē euiſdez ppoſiti pepererūt: ipm nutriūt cuſtodiūt et conſeruant. qn̄ in ſuo bono ope pſeuerāt nec deſiſtūt ad ſuggeſtionem diaboli: nec p dictum nec per factum cōtrariū cuiuſcūq3: q̄ cōcepit dolorem: et ppit iniqtatē. ps. 7. Scdm illō dictuz xpi. Mat. 10. Qui pſeuerauerit vſq3 in finem: hic ſalu⁹ erit. Et illud Bernardi cū omnes v̄tutes ad brauiū currāt: ſola pſeuerantia coronatur. Ber.

Tertia pars.

Dixi tertio principalr q accepit vel portauit crux xpz in brachijs: q̄ deſignat vel ſignat pficiētes: q̄ portāt xpm: por aſpera pn̄ia: de cruce enim dicimus. Beata cuius brachijs ſecli pependit preciū. Sic portāt eū pficiētes et veri pn̄itentes per aſpitatē ieiunioꝝ et abſtinentiarū. afflictionū. et vigiliarū. ſic portauit eū btūs petrus primus papa cuius cibus cothidianus fuit panis cū oliuis. vt hēt in legēda ſua. Sz mō maxime platis et clericis cibus iſte de oliuis conuerſus eſt in gallinis. Sic portauit euz apſus: in fame et frigore et nuditate: in erūnis in vigilijs multis. vt ipe inqt. 2. ad Cor. 13. Portauit eū apl's ſicut crux per aſpam pn̄iam. p tanto dixit. ad gall'. 2°. Criſto confixus ſuz cruci. et in ca. 6. Mihi aūt abſit gloriari niſi in cruce dn̄i nr̄i ieſu xpi. Sic portāt et accipiūt xpm veri penitētes: q̄ cum ſupradicto apl'o dicunt ad heb. vltio. Exeamus ad eum extra caſtra: improperiū eius portantes. Sic accepit et portauit xpm btūs andreas: q̄ videns crucē alōge exclamauit dicens. O bona crux diu deſiderata et iā cōcupiſcenti aio pparata: ſecurus et gaudens venio ad te: ita vt et tu ſuſcipias me exultās. diſcipulū eius q̄ pepēdit in te. ¶ Hic poteſt dicere ad mores ſuis q multi nō portāt xpm ſicut crux: in qua ipe pepēdit p penitētiam vel

obedientiam. ſed portant eum ſicut crux latronis ſiniſtri. ꝑ blaſfemiã: vl' ſicut ſymon cirene⁹ ꝑ coactionem ⁊ violentiam. Nõ ſicut crux latronis dextri per contrictionem ex qua conſequutus eſt veniam. Uide de hoc in ſñoe: Abyt ieſus trãſmare galilea in .2. parte: ſequebatur eum multitudo magna.

Quarta pars

¶ Dixi quarto principaliter ⁊ finalr̃: ꝙ accepit vel portauit ſymeõ xp̃m in vlnis ſuis. i. in manibus ſuis: q̃ deſignat las deuotas gẽtes: q̃ portauit xp̃z: meſclãdo obra cõ fe ⁊ creença. ¶ Symeon autez deſignat duo genera perſonarum.

Primo perfecte obedientes.

Scõo perfecte credentes.

¶ Primo ſymeõ deſignat ꝑfecte obediẽtes ſymeon portauit ⁊ accepit xp̃m in manibus ⁊ interp̃taẽ audiens triſticiã vel merorẽ. Iſti ſunt vere obediẽtes. q̃ qñ a prelato vl' ſuperiori audiũt mandatũ ꝙ eis inferat merorẽ vel triſticiam aut diſplicentiã nihilominus portãt xp̃z in manib⁹ cõplẽdo ꝑ opus p̃ceptuz ꝑlati. Multi ſunt: q̃ audiũt ꝑlatũ. ⁊ implẽt ore qð p̃cipiẽ: ſꝫ nõ ope iſti nõ ſicut ſymeõ portãt xp̃m in manibus ſꝫ in ore de quib⁹. Jo. in ca. 12. dicit Prope es tu ori eorum ſed longe arenibus eorum.

¶ Scõo ſymeõ deſignat ꝑfecte credẽtes. q̃ portãt xp̃m. i. fidẽ xp̃i nõ ſoluz in ore ſed ⁊ in manibus. i. in opatiõe. Nõ eñ ſufficit fideli catholico portare xp̃m in vẽtre. i. in corde cũ maria ꝑ deuotionẽ. ſꝫ ⁊ in ore cũ thoma ꝑ v̈balẽ ꝯfeſſionẽ. q̃ dixit Dñs meus ⁊ deus meus. Jo. 20. ſꝫ etiã reqͥriẽ ad ꝑfectionẽ vere fidei. ꝙ portet ipſum in manib⁹ ꝑ opationẽ. Debꝫ eni fidelis catholicus xp̃m in corde. i. fidẽ xp̃i ꝑ deuotionez ⁊ in ore ꝑ cõfeſſionẽ portare. Propter ꝙ dicit apl's ad Ro. 10. Corde crediẽ: ad iuſticiaz ore aũt: cõfeſſio fit ad ſalutẽ. Credulitas cordis ⁊ cõfeſſio oris ſunt de neceſſitate vere fidei. Uñ p̃s. 115. Credidi: ꝓpter qð loquut⁹ ſuz. Sꝫ credulitas cordis. nec ꝯfeſſio oris ſufficit ad ꝑfectionẽ vere fidei niſi aſſit/⁊ opus qð vere fidei teſtimoniũ dat ⁊ ꝯplemẽtũ. ſcðm eñ ꝙ ſcribiẽ Jac. 2. Demones credũt fidẽ xp̃i corde: ⁊ ore cã ꝯfeſſi ſũt multociẽs: vt pꝫ in euãgelio i multiſ locis. Sꝫ q2 in ope nõ hũt fidez xp̃i iõ nihil eis valet. Pro tãto Jaco. vbi ſupra d2 ꝙ corpus ſine ſpũ mortuũ eſt. Ita fides ſine opibus mortua eſt. ¶ De ſymeõe de quo loqͥmur ad lr̃az fit iſta queſtio. Uideẽ ꝙ ſymeõ exceſſit in xp̃z tãgẽdo ⁊ in vlnis ſuis ⁊ in manib⁹ accipiẽdo. q2 de xp̃o nihil deſiderauit niſi viſum dicẽs. Putas videbo. O ſi oculis meis videã: ⁊ ſolũ habuit a ſpũ ſcõ. reſpõſuz iuxta deſideriuz ſuũ de viſu. Quia rñſum accepit a ſpũ ſcõ non viſurũ ſe mortez niſi prius videret xp̃m dñi. vt hẽẽ in euãgelio hodierno. quare igiẽ ſupra viſum adhibuit tactũ. ¶ Rñio ꝙ viſiõe ſignaẽ fides iuxta illud Jo. 20. Q2 vidiſti me thoma: credidiſti. in manib⁹ vel i tactu ſignaẽ opatio ⁊ q2 nõ ſufficit fides ſine ope. iõ nõ ſuffecit ſymeoni videre xp̃m niſi ipm tangeret ⁊ in manib⁹ portaret. ¶ Patꝫ igiẽ declaratũ ꝙ q̃ttuor gña ꝑſonarũ accepũt ⁊ portauerũt xp̃z lr̃alr q̃ deſignãt ⁊ figurãt q̃ttuor gña q̃ xp̃m portauerũt ſpũalr.

Primo accepit xp̃m vel portauit aſina in humeris ſuis: q̃ deſignat ꝑlatos: q̃ portant ꝑplm xp̃i vel corpus eius miſticũ ꝑ pietatẽ ⁊ clemẽtiaz.

Scõo accepit vel portauit criſtum beata virgo in ventre ſuo: que deſignat incipiẽtes: qui portãt xp̃m ꝯcipiẽdo bonũ ꝓpoſitũ i ſua ꝯſcia.

Tertio accepit xp̃z vl' portauit crux i brachijs ſuis: q̃ deſignat ꝓficiẽtes: q̃ portãt xp̃z por aſpa pñia.

Quarto accepit xp̃z vl' portauit ſymeõ in vlnis ſuis. i. in manib⁹ ſuis: q̃ deſignat todas deuotas gentes que portãt xp̃m. meſclãdo obra con fe ⁊ creença ⁊ de hoc thema accepit eum ſymeon in vlnas ſuas. ¶ Feſtiuitas hodierna tribus nominibus nominatur.

Primo rõne virginis marie purificatio.

Scõo rõne ſymeonis ypapanti.

Tertio rõne extirpationis candelaria. dic de iſtis ⁊ vide hyſtoriam ⁊ fac finem.

Sermo nonus.

Uiderunt oculi mei ſalutare tuum Luc. 2. et in euangelio hodierne feſtiuitatiſ ſcribiẽ iſtud thema. Hoc v̈buz dixit ad lr̃am. hodie de xp̃o ſanctus ſacerdos ſymeon: quando virgo ipm in templo obtulit deo. ⁊ ipe in vlnis. i. in manibus ſuis eum accepit regraciando deo in cantico q2 ipm videbat ad oculum rerum ⁊ in preſentia quẽ toto corde videre deſiderauerat in tã lõga abſentia: potuit dicere ſibi xp̃us hodie illud. qð dixit apl's. Luc. 10. Beati oculi: q̃ vident que vos videtis. Amen dico vobis: ꝙ multi reges ⁊ prophete voluerunt videre: que vos videtis: et non viderunt. Iſte ſanctus ſacerdos ſenex et annoſus erat de illis ſanctis ⁊ btis: qui expectabãt redẽptionẽ iſrael. i. verũ meſſiã q̃ debebat redimere iſrael. nõ ſolũ ſm̃ carnẽ ſꝫ ſcðm ſpũm vt

habet in euangelio hodierno: ꝛ ſpūſſcūs erat in eo. et ſm Auguſtinū in ſuis ſmōib⁹ aduētū xp̄i veri meſſie deſiderādo dicebat: putaſne videbo: o ſi me inueniet illa natiuitas: ꝛ ſcō3 q̄ dicit textus Rñſum accepit a ſpū ſancto. nō viſurū ſe mortē niſi videret xp̄3 dñi q̄ erat meſſias. hodie ipſum vidit ꝛ in vlnis vel manibus ſuis a matre glorioſa virgine accepit ꝛ domino. obtulit ꝛ preſentauit. Pro quo dño regraciando de ſuo deſiderio completo in cantico dixit. Nūc dimittis ſuū tuū dñe ꝛc. q2 viderunt oculi mei ſalutare tuū. ſalutare. ſ. qđ dauid deſiderabat dicēs. ps. 84. Oſtēde nobis dñe miam tuā: ꝛ ſalutare tuu3 da nobis. ſalutare de quo iacob. geñ. 49. dicebat Salutare tuū expectabo dñe. ſalutare de quo yſa. ꝓphetabat. in. 52. Videbit omnis caro ſalutare dei: et hoc pro declaratione thematis et ſenſu litterali.

Aug⁹

¶ Pro declaratione themati ꝛ ſenſu ſpūali ē notādū: q̄ iſtō thā. Viderūt oculi mei ꝛc. non poteſt dīc synagoga q2 cū ad veritate3 alicu⁹ obiecti reqrant tria. ſ. obiectū potētie ꝓporcionatum. mediū illuminatum. oculus ſanus. nil horum habet ſinagoga. obiectum. ſ. chriſtum non habet propium: ſed diſtans expectant eū per tempora longiora. gratiam non hab3 illuminantem. oculum fractu3 h3 ꝛ cecitatē generatē. nō enim expectāt xp̄i miſteria ꝛ veri meſſie eſſe completa: ſ3 expectāt ea in futurum cōpleri: propter qđ ſpeculatores eius ceci oēs yſa. 56. et impletur in ea illud. yſa. 6. Exceca cor populi huius ꝛ aures eius agraua: et oculos eius claude: ne forte videat oculis ſuis: et auribus ſuis audiat: ꝛ corda ſua intelligat et conuertatur ꝛ ſanem eum. Propter hoc dicit Gregorius in proſa hodierna. yſayas cecinit. ſinagoga meminit: nunq̄3 tamen deſinit: eē ceca. ¶ Pōt tamen iſtud thema dicere eccl̄ia catholica: que credit xp̄3 verum meſſiam iam adueniſſe ꝛ oīa eius miſteria ꝯpleta eſſe. h3 oculu3 ſanum non fractum ꝛ impletur in ea: illud quod de ea prophetauit. yſa. Erūt oculi tui videntes preceptorem tuum. yſa. 30. Medium gratia illuminatum vidit: et videt eccleſia. hys diebus gloriam eius gloriā quaſi vnigeniti a pr̄e: plenū gratie ꝛ veritatis. Jo. p̄mo. Obiectum. ſ. verū meſſiam xp̄m nō longe ſ3 de prope. ꝛ impletur in ea: qđ dixit. ps. 84. Prope timentes eum ſalutare ipius: vt inhabitet gloria in terra nr̄a. ¶ Eccl̄ia igit catholica cū ſit videns: nō ſinagoga q̄ eſt ceca: pōt dīc deo prī regraciando de aduentu veri meſſie criſti hodie in templo oblato: ꝛ per ſuam glorioſam matrem preſentato thema in templū grās tibi ago dñe: q2 hodie viderunt oculi mei ſalutare tuū: q̄ eſt xp̄s verus meſſias in lege ꝓmiſſus.

¶ Proſequēdo ab inde materiā thēis in ſenſu morali: q2 thā loquit de oculis ꝛ de ſalutare ꝯſidero: q̄ tria ſunt ſalutaria oculis. ſ. ſpeculū. aqua. viride iuxta ꝯſuz vulgariū. aqua. viror. ſpeculū. tria ſunt q̄ letificāt oculū. q̄ tria hodie videt ql3 deuota ꝛ fidelis aīa in xp̄o nr̄o ſaluador. i ꝟgie glioſa mr̄e ſua: digna de honor. ꝛ i ſcō ſymeōe ſacerdote: muy auētajado ē valor.
Primo: primū ſalutare oculi videmus in criſto q̄ eſt ſpeculum: de mundicia ꝛ beldad.
Scđo: ſcđm ſalutare oculi videmus in virgine maria q̄ eſt aqua: pura ꝛ de grā claridad.
Tertio: tertium ſalutare oculi videmus in ſacerdote ſymeōe q̄ ē: varō de ꝟtud ꝛ ſantidad.

Prima pars

¶ Dico primo q̄ videmus primum ſalutare oculi in xp̄o ſaluatore nr̄o: q̄ eſt ſpeculū de mundicia ꝛ beldad. de ip̄o eni3 ſcribit Sap. 7. Cādor ē lucis eterne: ꝛ ſpeculum ſine macula. In hoc de ſpeculis ꝯſatie ꝓbat: q̄ oculus in ſpeculo delectatur: ibi eni3 tm̄ ſeip̄m ſpeculat eo q̄ interi⁹ mō ꝯtractus radij agregant ꝛ in ſupficie ſpeculari corpis reflectūt. tūc hō videt ſe vel faciē ſua3. videt feditatē ſuā vel mūdiciā ꝛ maculas abſtergit ꝛ ſordes lauat. ſic. ca. 42. Job cōprēdit maculas ſuas reſpiciēdo in ſpeculo diuinitatis xp̄i: pñiam in fauilla ꝛ cinere. Sic ꝓpter iſtud ſalutare oculi ꝓuocat nos. ps. 83. Ad reſpiciēdū in ſpeculo qđ eſt xp̄s cuiꝰ nr̄m dicēs Reſpice in faciem xp̄i tui. ¶ Criſtus autem fuit ſpeculum. planum plane ꝛ clare docendo.
Concauum humiliter moriendo.
Conuexum cum virtute reſurgendo.

¶ Primo planū ſpeculū xp̄us fuit: q2 plane ꝛ cōiter vixit: plana ꝛ clara docuit. Vñ interrogatus p annā3 pōtificē de doctrina eius. Joh. 18. dixit Ego palā locut⁹ ſū mūdo: ego ſemp docui in ſinagoga ꝛ in tēplo: vbi oēs iudei cōueniūt: ꝛ i oculto locut⁹ ſū nihil: iterroga eos q̄ audierunt. q̄ſi dicat mea doctrina clara eſt ꝛ plana non ſuſpecta. Doctrina enim aliqua de malo vel falſo ſuſpecta eſt propter duo.

¶ Primo q2 legit in locis ſecretis ꝛ eſcondidos. ꝛ cōtra hoc dicit Ego ſemp docui in ſinagoga ꝛ in tēplo: vbi oēs iudei conueniunt: ꝛ in oculto loquutus ſu3 nihil. ¶ Scđo doctrina ē de falſo vl' malo ſuſpecta: q2 audiētes ſon eſcādalizados y offendidos. ꝛ cōtra hoc dicit xp̄s

Interroga eos: qui audierunt. Speculum &
planũ fuit xp̃s clara ⁊ plana docẽdo ⁊ legẽdo.
non talia ſpecula phĩei ⁊ ypocrite maculata ⁊
deturpata: pulcra exteriꝰ ſʒ maculata ⁊ detur
pata interiꝰ. quos rephẽdit xp̃s in multiſ locis
in euãgelio: ſpãlr Mat. 23. ¶ Scḋo fuit xp̃s ſpe
culũ ꝯcauũ hũilr moriẽdo In ſpeculo eñi ꝯca
uo appet imago reuerſa ⁊ ſupius ⁊ inferius ⁊
dextrũ ⁊ ſiniſtrũ. Ita fuit i xp̃o in morte. ſũmꝰ
altiſſimus torq̃baꝛ. ſũme iuſtus accuſabaꝛ. ſũ
mus iudex plectebaꝛ. ⁊ ꝑ ſpeculũ ꝯcauũ accẽ=
diꝛ ignis deuotiõis ⁊ dilectiõis ad deũ. ⁊ ſicut
in ſpeculo integro nõ appet niſi vna ymago. ſi
aũt frãgaꝛ q̃lʒ ꝑticula ſuã imaginẽ repſentat.
Ita in xp̃o q̃ãdiu aĩa ⁊ corpus ꝯiuncta fuerũt in
vita. vna tñ imago appuit. ſ. hoĩs apõ populũ
in fidelem. Ꝧ cõfracto iſto ſpeculo in morte ꝑ ſe
ꝑationẽ aĩe a corpe appuerũt due imagines. ſ.
dei ⁊ hoĩs. ymago hoĩs appuit in corpe vulne
rato crucifixo ꝯclauato ſepulto ⁊ ꝯſignato. ſed
imago dei appuit in ſole eclipſato. terremotu
moſtrato. ⁊ velo lacerato. Lapidũ ciſſiõe ⁊ mor
tuoꝝ reſuſcitatione: vt merito fatereꝛ cẽturio
Uere filiꝰ dei erat iſte Mat. 27. ¶ Tertio fu
it xp̃s ſpeculũ cõuexũ reſꝑgẽdo qꝛ fuit cõcauũ
⁊ ꝓfundũ moriendo. Nam hẽꝛ ad phil. 2. Fa
ctus eſt obediẽs vſq3 ad mortẽ: mortem autẽ
crucis. ꝓpter hoc deus exaltauit illũ in reſur=
rectiõe: ⁊ dedit illi nomen: qḋ eſt ſup omne no
men ⁊c. et omnis lingua. ſ. hominum ⁊ ange=
lorum cõfiteatur: quia dñs ieſus xp̃s in gloria
eſt dei patris. Hoc ſpeculo ſine macula debe=
mus vti ad abſtergendum noſtras maculas.
Pol. Scḋm enim q̄ dicit policratus lib. 8. cap. 12.
Plato docuit vti ſpeculis: vt facierum macu
le abſtergantur: ⁊ quia cõmuniter ſpeculuʒ po
nitur in domo in patenti loco: ⁊ pendet in quo
dam ligno. Ideo iſtud ſpeculum quod eſt cri=
ſtus ponitur nobis in domo eccleſie in paten=
ti loco. ſ. in ligno crucis. cõiter ponitur crucifi
xus: vti cum aſpiciendo ⁊ mortem eius me=
morando noſtre faciei ⁊ conſcie maculas de=
tergamus. Ad hoc inuitamur per predicato=
res verbi dei: q̄ multi indeuoti peccatores au
diunt ⁊ perpendunt. Sed cum de predicatiõe
exeunt: ſtatim obliuiſcunꝛ. Et vitam ſuã ma=
laʒ ⁊ maculas nõ detergũt/ ⁊ cõſuetudine pec
candi deuicti quales. ſ. in ſpeculo crucifixi ma
culatos ſe dephẽderint obliuiſcũtur. Contra
quos btũs Iacõ. in ca. pᵒ. dicit. Si q̇s auditor
eſt verbi ⁊ nõ factor: hic cõpabiꝛ viro conſide
ranti vultum natiuitatis ſue in ſpeculo. Cõ=
ſiderauit enim ſe: et abijt ⁊ ſtatim oblitus eſt:
qualis fuerit. Et ideo bene p̃mittitur. Eſtote
factores verbi: non auditores tantum. ¶ Uidi
mus igitur hodie primum ſalutare oculi. ſ. ſpe
culũ in xp̃o: q̇ ẽ ſpeculũ de mũdicia ⁊ beldad.

Secunda pars.

¶ Dixi ſecũdo q̄ videmus hodie ſe
cunduʒ ſalutare ocu
li quod eſt aqua in virgine Maria: que eſt a=
qua pura: ⁊ de grã claredad. Btã v̄go ẽ fons
ortoꝝ. puteꝰ aquarũ viuẽtiũ q̇ fluũt impetu de
libano Canti. 4. Sicut aqua eſt cõis oibꝰ iux
ta illud vſus cõis aquaꝝ. ¶ Sic virgo bñdicta
eſt cõis oibꝰ dicẽdo angelis. ⁊ hoibꝰ. iuſtis et
petõribꝰ. ¶ Uñ Bernardꝰ. Maria oibꝰ oĩa fa Ber.
cta ẽ vt de plenitudie eiꝰ accipiãt vniuerſi. ca=
ptiuꝰ redẽptionẽ. eger curationẽ. meſtus ꝯſo=
lationẽ. reus veniã. iuſtꝰ gr̃aʒ. ãgelꝰ leticiã. fi=
lius carnis humane ſbam. deniq3 tota trinitas
gliã. vt nõ ſit q̇ ſe abſcõdat a calore eiꝰ. ꝓpter
hoc iſtar aq̃ oibꝰ ſe ex ponit yſa. 55. dicẽs. Oẽs
ſicientes venite ad aquas. q̃3 delectabile ẽ aĩa
bus ſctis ⁊ ſibi deuotis. videre ⁊ intueri iſtam
aquam ſalutiferam oculis animarum ⁊ conſci
entiarum ſuarum. Ipſe ſunt columbe de qui=
bus diciꝛ Canti. 5. q̄ oculi eorum deſuper ri=
uos aquarum: ⁊ reſident iuxta fluenta pleniſ
ſima. ⁊ nimirũ. ſi delectabilis ẽ eiꝰ aſpectꝰ. naʒ
plenitudine cãdoris eiꝰ admirabiꝛ oculꝰ. ſcri
biꝛ de ea Eccli. 43. Ipa eniʒ eſt regia heſter
de qua dicitur heſter. 2. q̄ erat formoſa valde
⁊ in credibili pulcritudine: oculis omniuʒ gra
tioſa. Unde anime ſancte ⁊ ſibi deuote ad eiꝰ
intuitum ſitibunde. dicunt ei Cantico. 6. Re=
uertere reuertere vt intueamur te. Fuit qui=
dã clericus beate virgini deuotiſſimus: q̇ dili= Exē.
gẽꝛ attẽdẽs illud qḋ ſcribiꝛ Cãtꝗ. 4. Quã pul
cra es amica mea q̃3 pulcra es: oculi tui colum
barum. ⁊ infra eodem capi. Tota pulcra es a=
mica mea: ⁊ macula nõ eſt in te. et infra in ca.
6. Pulcra es amica mea ſuauis ⁊ decora. Au
diens q̄ hec omnia de beata virgine intelli=
gerẽtur rogabat eaʒ deuotiſſime vt ei digna=
retur ſe oſtendere. Beatum ſe reputans ſi eaʒ
tã pulcram et ſpecioſam ſemel poſſet aſpicere.
Poſt multa venit ad eum angelus ex parte
beate virginis. d. Preces ſuas per eam exau
ditas. ⁊ mandans ſibi q̄ tali die et hora in ec=
cleſia videret eaʒ. Sed indignum eſſe nimis ⁊
inconueniens magnum vt poſtq̃3 oculi qui ta
tã ſpecioſitatem aſpexerint ⁊ decorem oium
excellentiuʒ: poſtea aliud terrenum videãt ⁊ ca
ducũ. Et clericus reſpõdit ãgelo. nõ curo idt

ANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS DEI

ſi fiam de cetero cecus pluſqȝ eam ſemel vide-
ro. cū aūt abiſſ; angel⁹ cepit ille ex infirmitate
multū eē ſolicit⁹ quid vltra cogitās faceret. ⁊
qūo poſt cecitatē lucrareť panē ſuū;. Itē qūo
amitteret oē gaudiu; ⁊ ꝯſolationē. Sicut dicit
tobias cecus angelo raphaeli. Quale gaudi-
um mihi erit: q̄ in tenebris ſedeo ⁊ lumen celi
nō video. Tādē cogitauit ꝙ qn̄ ipa ſibi appe-
ret: vnū oculū apiret ad eā videndu;: ⁊ alium
clauderet. ⁊ cū vn⁹ oculus mihi remāſerit vi
dēs. Hoc mihi inq̄t bene ſufficit: poſt aute; aſſi
gnata hora btāam v̄ginē cū in extimabili pul-
critudine vidit: ⁊ ipa diſpauit. Eo vno oculo
quo eā viderat orbato remanēte. ⁊ alio quo eā
non viderat vidente ⁊ ſeipſu; nimium argue-
bat quare oculū videntē clauſ̄at in tāta virgi
nis pulcritudine delectat⁹ ⁊ dicebat. Heu miſ̄
quare vnū clauſi. quare nō ambos aperui. vti
nam totus fuiſſe; oculus: vt eā poſſem vidiſſe
plenius. Cumqȝ vero btām virginē exoraſſet:
vt ſe ſibi itato oñderet vt reſiduo vidente ocu-
lo eā videret deſiderās vtroqȝ priuari: vt eam
poſſet iterū cōtemplari: miſſus eſt iterū ad eū
ex pte virginis angelus ꝙ exaudite erant pre
ces eius: ⁊ iter; btā v̄go ſibi appuit ⁊ vidente;
oculus non ꝑdidit ⁊ orbato viſum recupauit.
Ecce btā v̄go aqua pura nitida ⁊ clara: cui⁹
viſus ⁊ aſpectus eſt ſalutare oculi: potuit dīc
ille deuotus clericus. Vidi ⁊ aſperi aquā ſplē
dentem claram. et nitidam. ſ. virgine; mariā.
⁊ vnum ſcio ꝙ cum eſſem cecus modo video.
Io. 9. Vidimus hodie igiť ſcōm ſalutare ocu-
li. ſ. aquam in virgine maria: que eſt aqua pu
ra: ⁊ de gran claridad.

Tertia pars.

Dixi tertio ⁊ vltimo ꝙ videmus hodie tertiu; ſalutare
oculi: qđ eſt viroꝛ in ſancto ſacerdote ſymeone
q̄ eſt viroꝛ de v̄tud e ſantedad. Eccleſiaſtici.
40. ſcribiť. Grām ⁊ ſpēm deſiderabit ocul⁹ ⁊
ſuꝑ hoc virides ſantiones. ⁊ eccli. 39. Floꝛete
floꝛes q̄ſi liliū ⁊ date odoꝛē. ⁊ frōdete in grām.
qꝛ ſcti floꝛēt interi⁹ ꝑ ſctiñ ꝓpoſitū. ⁊ exterius
frōdēt ꝑ exēplū. iō grati ſunt oculis ad viden-
dū. ¶ Delectať ſiqđē ocul⁹ viri iuſti cū cernit.
Roſas martirum.
Violas confeſſoꝛum.
Et lilia virginum.
¶ Primo delectatur oculus. In iſtis trib⁹ flo
ribus viridis cōiter oculus delectatur: tāqȝ in
ſuo ſalutari/ viri iuſti tanqȝ in ſuo ſalutari ſpūa
li/ in vidēdo roſas martiꝝ. ſ̄m pliniū flos roſe i
ter floꝛes obtinet principatū. Roſa eſt pulche
rim⁹ floꝝ: ⁊ iō pricipalis ps hoīs q̄ eſt caput:
roſis ſolet coꝛonari. Et enim flos roſe aſpectu
ſuo dlectat viſum. fragrātia odoꝛatū. ꝑ quē cō
grue deſignať ꝑeminētia martyꝝ. Vñ ⁊ cala-
tus ſanguineas hñs roſas q̄ in viſu oñſus fu-
it luciano: vt hēť in hyſtoꝛia inuētiōis ſcti ſte-
phani: ſcm̄ ſtephanū ꝓthomartirē figurauit. ⁊
de ſymeōe q̄ iter ꝑtať obediēs ſcribiť eccli. 50.
Signās quel; martirē: q̄ deo p̄ri fuit obediēs
vſqȝ ad moꝛtē: q̄ſi archus refulgēs iter nebu-
las gloꝛie ⁊ q̄ſi flos roſarū in dieb⁹ v̄nis. Iſte
nr̄ ſymeō ſctūs ſacerdos de quo loq̄mur: que;
xp̄m hodie in manib⁹ ſuis ſuſcipiētē videm⁹:
eſt martir ꝑ deſiderio rei tā dilate ⁊ ꝓlōgate. ſ.
xp̄i aduēt⁹ ⁊ expectate. nā vt hēť in euāgelio.
Ipe expectabat redēptionē iſrael: ⁊ ſpūs ſcūs
erat ī eo. Expectare rē ſūme dſideratā magno
tpe iducit quādā mētꝭ afflictionē ⁊ martiriu;.
¶ Scđo delectať oculus viri iuſti tāqȝ in ſuo ſa
lutari ſpūali in videndo violas cōfeſſoꝝ. Flos
viole cū ad ꝑfectu; venerit: caput inclinat: et
depꝛimit. ⁊ puitatem ſbe recōpenſat magnitu-
dinis v̄tutis ⁊ fragantie. Sic ſcti confeſſoꝛes
maxime fuerūt hūiles de quoꝝū nūero iſte ſan
ctus ſymeon ſacerdos de quo loquimur eſt: q̄
xp̄m hodie confeſſus eſt in cantico confitendo
ipſum dei ⁊ oculoꝛum ſalutare Lumē ad reue
lationem gentium ⁊ gloꝛiam plebis iſrael.
¶ Tertio ⁊ vltio delectať oculus veri iuſti tāqȝ
in ſuo ſalutari ſpūali in vidēdo lilia v̄ginū. flo
re eni; lilij ſ̄m pliniū. vel gꝛoſus in coloꝛe. re-
dolēti⁹ in odoꝛe. efficati⁹ in v̄tute. talis flos li-
lij caſtitatꝭ. mūditie. ⁊ puritatis fuit iſte nr̄ ſan
ctus ſymeō de quo loq̄mur: ⁊ quē hodie vide
mus in manibus ſuis xp̄m accipiētem. de quo
ps. ſcribitur. Iuſtus germinabit ſicut liliu;: et
floꝛebit in eternū añ dñm. Vidim⁹ hodie liliū
in v̄gine maria ſe tanqȝ vnā ex alijs mulierib⁹
purificātē in templo de qua Canti. 2. Sicut li-
lium inter ſpinas ſic amica mea inter filias.
Vidimus hodie lilium in xp̄o in tēplo ſe domi
no offerentem qui de ſe dicit Canti. vbi ſupra:
Ego flos campi ⁊ lilium conuallium. Vidi-
mus hodie lilium in ſancto ſymeone ſacerdo-
te in templo criſtum in manibus ſuis accipien
te in: de quo vt in viriditate ſanctitatis virtutꝭ
⁊ perfectionis. alij iuſti cum imitentur eis di-
citur Eccleſiaſtici. 31. Floꝛete floꝛes q̄ſi liliu;.
¶ Finis ſermōis hodie ſ̄m repſentationē eclie
vidimus ſpūalr̄ tria: q̄ ſunt ſalutaria oculis.
Primo ſpeculum in chꝛiſto: qui eſt ſpeculum
de mundicia ⁊ beldad.

Scđo aliqua in virgine maria que est aqua pu
ra τ de gran claredad.
Tertio virorem in sancto symeone sacerdote:
qui est viror: de toda virtud τ santedad. Pro
pter quod ecclesia canonica: regraciando cri
sto de tanto beneficio. In persona omniuz mē
brorum suorum fidelium catholicorum dicit
cum dicto sacerdote symeone in cantico. Ui
derunt oculi mei salutare tuum: dicatur hysto
ria τ fiat finis.

Sermo decimus

Uiderũt oculi mei sa
lutare tuum. Luc. 2. et in euāge
lio solemnitatis hodierne. ¶ Uer
ba incepta sunt sancti senis sa
cerdotis symeonis: qui xp̄m hodie in templo ĩ
vlnis suis τ manibus accipiens: τ de hoc qđ
vidit ipsum in presentia quē diu desiderauerat
Scđm q responsum a spiritu sancto accepat
oculis corporalibus gratias deo agens in can
tico suo. Nũc dimittis seruũ tuũ dñe τc̄. Dicit v̄
ba incepta Deo grās tibi ago τ iã let9 τ ĩ pace
moriar qz viderũnt oculi mei salutare tuum.
¶ Pro materia p̄sentis sermonis ē notādũ q sen9
symeō sacerdos: q̄ istō thema in cātico dixit. in
prefacto cātico trib9 nomib9 xp̄m nominauit: τ
de tribus eũ laudauit. s. glīa plebis israel. Lu
mē ad reuelationē gētiũ. τ salutare tuũ. de hoc
in themate Uiderũt oculi mei salutare tuũ. in
istis tribus noibus laudauit xp̄m de tribus.
Primo de su prosapia generosa τ linatge ex
celēt. ppter qđ nominat eũ gloriã plebis israel.
Scđo de su dotrina radiosa q̄ faze el rudo itel
ligēt. ppt q dicit eũ lumē ad reuelatiōez gētiũ.
Tertio de su dotrina v̄tuosa pecado τ culpas
remitēt. ppter qđ vocat eum salutare tuum.

Prima pars.

¶ Dico primo q sanctus senex sacerdos symeō: q̄ cri
stuz hodie in tēplo in manibus accepit laudat
xp̄m in suo cātico de su p̄sapia gn̄osa τ linage
excellēt. propter qđ noiat eũ gloriã pleb israel.
¶ Nō est dubiũ fm sacrã scripturã q ista ē glo
ria pleb israel. q xp̄s ver9 messias d̄beat nasci
fm carnē de pplo isrl̄. s. de abraã τ de dauid q̄
bus facta fuit p̄missio de messia. Abrae dicte
sũt p̄missiones τ semini ei9. dicit apl's. ad gla.
3. Promissio sibi fuit facta geñ. 12. ō messia in
semie tuo bñdicent omēs gentes. qđ declarãs
aplus vbi supra dicit. Nō dicit in seminib9. q̄si
in multis sed in semine. quasi in vno: τ semini
tuo q̄ est xp̄s. ¶ Itē dauid dicit de seipso in ps.
131. Iurauit dñs dauid v̄itatē: τ nō frustrabit
eũ de fructu vētris tui ponã sup sedē tuã. p tā
to dr̄ Mat in ca. p°. Liber gñatiōis iesu xp̄i fi
lij dauid filij abraam. τ ibi dicit hieronym9 q
mathe9. xp̄m solũ hor duorũ. s. dauid τ abrae
filiũ noiat: qz ad hos tm̄ facta fuit de ipo p̄mis
sio. Cum igit dauid τ abraã sint pricipaliores
populi israel τ de istis fm carnē nat9 sit xp̄us
gliant iudei dicētes. q xp̄s τ verus messias ē
glia pleb israel. gloriāt dicētes. q sal9 ex iude
is est. Io. 4. et dicũt de xp̄o vero messia illud
Iudi. 15. tu glia hirrlm tu leticia israel tu hono
rificētia populi nr̄i. Sed lz hec v̄a sint de illis:
q̄ sunt d̄ pplo israel fz fidē τ spm̄ fm qđ decla
rat apl's ad gal. vbi supra. Nō tñ est veruz de
illis: q̄ sunt de pplo israel solũ fm carnez: q̄ sũt
iudei: q̄ nũc sunt: q̄ xp̄m nō recipiũt. nec ipsuz
iam venisse credũt. ppter qđ de eis scriptũ est
Osee. 4. Gloriã eor in ignominia conmuta
bo. Ipsi enim nō sunt in gloria sed τ in ignomi
nia τ cũ abraã τ ysaach p quē xp̄s intelligit in
mōte eccl'ie ad sacrificiũ xp̄i nō ascēdũt per fi
dē τ credētiã. s inferi9 remanēt cum pueris
τ asino portātes honora fuituri geñ. 22. Pro
tāto nec sunt veri filij abrae. nec dauid. nec eo
rũ glia ē verus xp̄s messias. ymmo ē eis lapis
offensiōis τ petra scandali vt scribit ysa. 28. et
pria petri. 2. Simile eis ↄtingit sicut multis q̄
gloriant q trahũt originē a parentib9 nobilibus
τ sunt ygnobiles virtutib9 τ morib9 cũ tñ. fm
poe. Illa solũ v̄a nobilitas sit q̄ aium morib9
ornat. sicut scribit Io. 8. Iudei corã xp̄o gliati
sunt dicētes Nos p̄rem habemus abraam et
cristus respondit eis. Si filij abrae estis opera
abrae facite. sup quo Crisostomus ad p̄positũ Criso.
dicit sic. Quid p̄dest ei gñō clara quē mores
deturpãt. aut q̄d nocet ei gñō villis quem mo
res adornant. vacuũ se ostendit a bonis mo
ribus qui gloriatur in parentibus. Cam nat9
de noe seruus fact9 est abraam filius thare lu
teor deorum cultor. Electus ē. n. aurum de
terra nascitur: aurũ tñ eligit τ terra cōtēnitur.
Nolite ergo gloriari dicētes. p̄rem hēm9 abra
am. Sed magis gloriari si opera abrae faci
tis. gloriari in parentibus rediculosum est vt
inquit franciscus Petrarcha. ¶ Nã vt dicit a Apu.
pulei9 d̄ deo socratis: talis glia nō est sua. p̄pa
s parentuz: generosus inquit es lauda parentes
diues es lauda fortunaz. Iuuenis es in senē
ctutem abiens. pulcher es expecta paulisper
τ nō eris. Et ideo dicit frācisus alieno gliari Frāc. Pet.

ridiculosa iactantia. veram laudem nisi de ꝓ-
Aug⁹ prio sūpṫis ab alio nō expectes. Scḋm eñ au
gustinū pmo de ciuita. dei. Glia pētuz nō facit
hoīes glīosos nec claros. ꝟ nec obscuritas fa-
cit eos in glīosos. ita ꝙ nec malis: nec viciosis
ꝓdest gnūs claritas. nec virtuosis ⁊ bonis no
cet obscuritas. dat exēplum de lucia kathilina
Salu. gnūe clarissimo morib⁹ pessimo. De quo dīit sa
Tuli⁹ lusti⁹ in cathilinario ⁊ Tuli⁹ i inuectiua ꝙ pro
priū filiū veneno iterfecit. cōtra p̄riam cōiura
uit fuit latro sichiari⁹ ⁊ homicida ⁊ multa alia
mala. Itē de vespesiano dicit eutropius roma
noꝝ hystorigraph⁹ ꝙ lȝ obscurenat⁹. tñ in im
pio optumis cōpand⁹. ⁊ de tito ei⁹ filio: q̄ ei su-
cessit: dicit ꝙ fuit oī gnūe ṽtut ⁊ mirabil' a deo
vt amor ⁊ delicie hūani gnūs putaref. Cōclu-
dif ḡ ⁊ ad ꝓpositū reducif ꝙ xp̄s verus messi
as nō est plebis israel fm carnē glīa: qꝛ nō eū
ymitātur in vera fide ⁊ credētia. ꝟ est gloria il
lozuȝ: q̄ sunt plebis israel fm spm̄: qui vere fi-
de ⁊ credulitate dicūt eū iā venisse: ⁊ mūdum
redemisse: ⁊ transisse in preteritum de hoc lau
dat xp̄m venientem messiam hodie sanctus se
nex sacerdos symeon in cantico dicens: ꝙ est
gloria plebis israel: ⁊ hoc pro prima pte s̄ōis.

Secunda pars.

Dixi in secūda pte principali ꝙ sctūs senex sacer
dos symeon qui xp̄m in templo in manib⁹ su-
is hodie accepit in cantico suo xp̄m laudat: de
su doctrina radiosa que faze el rudo entendi-
ent. Propter quod vocat eum in cantico Lu
men ad reuelationem gētiuȝ. Rudis populus
fuerūt gētiles: q̄ solum viuebant vita legis na
ture. Legeȝ non habebāt: nec prophetas: nec
reuelatiōes. Licet xp̄s omniū hoīuȝ ⁊ iudeoꝝ
⁊ gentiliū fuerit lux. Jo. I. Erat lux vera: que
illuminat omnem hominem venienteȝ in hūc
mundum. ⁊ ipse spālr dixit iudeis Jo. 6. Ego
sum lux mundi: qui sequitur me non ambulat
in tenebris. et Joh. 12. Ambulate dum lucem
habetis. q̄diu enim sum in mundo: lux sum
mundi. Tamen spiritualiter dicitur lumen ad
reuelationem gentium: ⁊ non iudeoꝛuȝ: quia
ipsis in infidelitate permanentib⁹: ⁊ christum
venisse non credentibus: ceci remanent. in te-
nebris ambulant. Iuxta illud quod ysa. in ca.
6. De eis predixerat. Exceca coꝛ populi hu-
ius ⁊ aures eius agraua. ⁊ oculos eius clau-
de: vt videntes non videant: ⁊ intelligentes
non intelligant. Propter quod dixit eis xp̄us
Jo. 3. Hoc est iudicium: quia lux venit in mun
dū. ⁊ hoīes magis dilexerunt tenebras q̄ lu-
ceȝ. Populus gētilis: q̄ credūt xp̄ȝ iā venisse:
⁊ eius misteria iam cōpleta. p ipsum illumina
ti sunt. Vñ tribus regibus oriētis qui fuerunt
primi gētiles qui ad xp̄m venerūt: ⁊ ipm̄ pmo
adorauerunt: vt hēf Mat. 2. Lumē stelle. ap
paruit mox xp̄o nato: que ipos ad videndū et
ad adorandum ⁊ credendum xp̄m ꝑduxit: q̄
stella fm Crisostomū xp̄m significabat: q̄ eos
p verā fidē ⁊ grāȝ ad cognoscēdū xp̄ȝ veniētē
deū ⁊ hoīem illuiābat. Pro tāto de ipis ꝓphe
tauit ysa. in ca. 60. d. Ambulabunt gentes. s.
gentiles in lumine tuo. et reges in splendore
oꝛtus tui. ¶ Sed possetis hic dicere quid est
hoc: ꝙ iudei subtiles qui deum ⁊ legeȝ cogno
scebāt. Unde in ps. 75. Notus in iudea de⁹.
in xp̄i veri messie cognitione non fuerunt illu-
minati. gentiles rudes qui legem non habe-
bant. nec deū cognoscebant. illi. s. iudei messi-
am expectant futurū. gentiles eum credunt iā
venisse: ⁊ transisse in p̄teritum. ¶ Respōsio per
talem moralem similitudinē: q̄ est ista qn̄ duo
hoīes incedunt sub eodē onere. vnus ante: a-
lius retro. sicut pȝ in bastarijs. qui p̄cedit cur-
uus incedit. nec onus atergo videt. Cōtrariuȝ
est de illo. qui vadit retro. qꝛ habȝ onus ante
oculos: ⁊ illud bene videt. Ad ꝓpositum ppl's
iudeoꝛū ⁊ gentiliuȝ erant tanq̄ duo homines
q̄ poꝛtāt onus legis dei: ⁊ ad illud portandum
obligant in qua lege de vero luie: q̄ est verus
messias xp̄s in lege promissus prophetabatur
⁊ de eius aduentu. Sed iudei qui precedebāt
oppressi onere legis: curui incedūt: lr̄am vidēt
non spūm sunt videntes ⁊ audientes litteram
non spūm Sicut q̄ est xp̄us in lege ꝯtentu non
vidēt: nec credūt eum venisse. sed expectāt fu
turū. cōtra quos dicit Job i ca. 3. Expectēt lu-
cē: ⁊ nō videāt neq̄ oꝛtū surgēt aurore. ⁊ ps.
68. dicit ꝯtra eos obscuref oculi eoꝝ: ne videāt
⁊ doꝛsum eoꝝ semp in curua. Nunq̄ si curuāt
oculi eouȝ. ⁊ statuerunt illos declinare in ter-
ram ps. 16. Quia solū hñt in ꝓmissiōe terrena
Sed gētiles qui seq̄bantur. viderūt lucē veri
messie xp̄i contentā in lege. Uiderunt eam iaȝ
venisse ⁊ omnia eius misteria completa fuisse.
Iudeis in cecitate remanētibus. Propf hoc
illuminati p istā luceȝ iudeis in cecitate rema-
nētibus. xp̄s dicif spūaliter lumē ad reuelatio
nē gētiū: ⁊ nō lumē ad reuelationem iudeoꝛū.
De xp̄o dicit deus pꝛ ysa. 49. Dedi te in lucē
gentiū. de gentilibus vel gentibus dicit xp̄o
gentes: que te nō cognouerunt: ad te current
propter dn̄m deum tuum ⁊ scm̄ israel: qꝛ glori

ficauit te. yſa. 55. Sic patet ꝙ ſanctus ſenex ⁊ ſacerdos ſymeon hodie laudat xp̄m i cātico de ſu doctrina radioſa: que faze el rudo entendient in hoc: ꝙ noīat euꝫ lumē ad reuelationē gētiū. populus rudis fuit gētil' q2 ſolū ſm legē nature viuebāt: nec deū cognoſcebāt: nec legē aut ꝓphās hēbāt / ⁊ hec de. 2. pte ſmonis.

Tertia pars.

¶ Dixi in tertia parte ⁊ vltima: ꝙ btūs ſenex ſymeō qui xp̄m in manibus ſuis hodie in templo accepit: in cantico ſuo cū laudat: de ſu obra virtuoſa culpas ⁊ peccados remetient. in hoc ꝙ nominat eum ſalutare tuū. Vñ in themate viderūt oculi mei ſalutare tuū. ¶ Pro declaratione iſtius partis eſt notādū: ꝙ iſtuꝫ ſciñ ſenē ſymeonē ſacerdotē non latebat: ꝙ dum virgo maria erat hñs in vtero de ſpū ſancto angelus apparuit in ſomnis ioſeph. d. ꝙ in ea natum eſt de ſpū ſctō eſt. pariet enīꝫ filiū ⁊ vocabis nomē eius ieſū: ip̄e enim ſaluū faciet populum ſuū a pctis eorūꝫ. Mat. 2. ¶ Item iſtum ſanctum ſenem ſacerdotem nō latebat ꝙ ſolum. 32. dies elapſi erant: ꝙ ieſus fuerat circumciſus. ⁊ vocatum eſt nomen eius ih̄s: qđ vocatū ē ab āgelo: priuſq̄ꝫ in vtero cōciperet. q2 ꝙ hoc nomē ieſus interp̄tat ſalus: ſaluator: ⁊ ſalutare. ideo quaſi noīando euꝫ noīe ſuo ꝓprio. qđ ē ih̄s ab effectu ſuo proprio. q2 debebat nos ſaluare: ⁊ a pctis redimere vocauit eum ſalutare in themate. d. Viderunt oculi mei ſalutare tuum.

¶ Sed poſſetis dīc non hoc potuit dicere iſte ſanctus ſenex ꝓ ſingulari laude xp̄o hoc nomē ſalutare cū alii fuerit hoc noīe ieſus nominati. ſ. ieſus naue. ih̄s filius ſirach. ieſus filius ioiade: ⁊ fuerunt ſalutare q2 populū iſrael in multis ſaluauerunt. ⁊ Joſeph quia ſaluauit egiptum: dictus eſt ſaluator mundi. ¶ Reſpōſio. ꝙ illi fuerunt ſalutare populi. quia ſaluauerūt populū tēporalr. Sed ieſus bñdict⁹ ſingulari ꝓrogatiua dr̄ ſalutare: q2 ſaluauit pplm ſpūaliter. Jlli ſalutare fuerunt: q2 ſaluarūt ppl̄m a penis corpis. nr̄ ieſus a penis ⁊ culpis anime ⁊ corpis. Jlli ſaluauerūt ꝓ tēpore: noſter ih̄s
Ber⁹ ꝓ eterno. ymaginat Bernardus ſup cātica ſmōe 15. ꝙ illi fuerūt ſicut baculus heliſei: qui pceſſit eliſeum ad ſuſcitandum mortuum. Dic hiſtoriam qūo poſitus eſt baculus ſup mortuū: ⁊ nec fuit illi vox: nec ſenſus nō ſuſcitauit mortuū: venit eliſeus poſuit ſe ſuper mortuum: et ſuſcitatus eſt mortuus. ¶ Sic venit benedict⁹
Ber⁹. ieſus. ⁊ ſuſcitauit in peccato mortuos. vñ Bernardus: pctū mors aīe eſt. nec ɔtritiōis mihi ſenſum nec cōfeſſionis reliquerat vocē. ⁊ eraꝫ mortu⁹: venit ih̄s. q̄ pctā dimittit. ⁊ vtrūq̄ꝫ mihi reſtituit. ⁊ ſenſū ɔtrictiōis ⁊ vocē ɔfeſſiōis: ⁊ dicit aīe mee: ſalus tua ego ſū. ps. 34. Jh̄s interp̄tat ſalus. ſic reuiuiſco: ſic ad vitā redeo: ⁊ quid miruꝫ ſi mors cedit: vbi vita deſcendit. Singulari ergo ꝓrogatiua ſanctus ſenex ſymeon xp̄m noīat ſalutare. q2 ſalus eſt omniuꝫ gn̄alis: ⁊ oēs ſaluat non ſolum a penis. ſꝫ etiā a culpis ⁊ peccatis. ¶ Et ſic patet tertium ⁊ vltimum noſtri ſermōis ꝙ ſanctus ſenex ſymeō in cantico xp̄m laudat: de ſu obra virtuoſa culpas ⁊ peccados remitient. in hoc quod dicit ſalutare tuum. Viderunt inquit oculi mei ſalutare tuum. Unde hodie dicit criſto cum ps 12. Exultauit cor meum in ſalutari tuo: cantabo domino qui bona tribuit mihi: ⁊ pſallam nomini dñi altiſſimi. ¶ Jn cātico igit hodie qđ incipit. Nunc dimittis ſeruū tuū domine: ſanctus ſenex ſymeon laudat chriſtum de tribus nominando eum tribus nominibus.

Primo laudat eum: de ſu proſapia generoſa ⁊ linatge excellent: propter quod nominat eū gloriam plebis iſrael.

Scđo laudat eum: de ſu dotrina radioſa que faze el rudo entendient. propter quod vocat eum lumen ad reuelationem gentium.

Tertio ⁊ vltimo laudat euꝫ: de ſa obra virtuoſa culpas ⁊ pecados remitient. propter quod vocat eum ſalutare tuum. viderunt oculi mei ſalutare tuum. dicatur hiſtoria feſtiuitatis.

Sermo vndecimus.

Paraſti ante faciem omnium populorum lumen. luc. in capi. 2°. et in euangelio hodierno. ¶ Honorabiles domini in eccleſiis ad oculum videmus: ꝙ in eminenti loco figitur lucerna: aut lampas vt inde omnes poſſint lumen accipere ⁊ videre. Luc. 8. Nemo accendit lucernaꝫ. ⁊ in abſcondito ponit. ⁊c. vt qui ingrediuntur lumen videant. Jſta lucerna mōraliter eſt virgo Maria. De ea. ps. 131. Paraui lucernam chriſto meo. Candela vel lucerna accenſa et illuminata aliquando extinguitur per pluuiam: aliquando per nocteꝫ. Jſta vero candela glorioſiſſima virgo maria ſic ſēp fuit illuminata p grāz: ꝙ nūq̄ per pluuiā tēptatiōis: nec p vētū tribulatiōis: nec p noctē pſecutiōis lumen pdidit. impletur de ea illud puer. vltimo. Non extinguetur in

[library stamp: ... ANDER PP VI ... FERDINANDVS ... SANTINVS ...]

nocte lucerna ei⁹. ¶ Ad ꝓpoſitū iſta aplicādo ego in preſenti debeo predicare verbum dei: quod dr̄ lucerna ꝛ lumen. ps. 118. Lucerna pedibus meis verbū tuū: ꝛ lumē ſemitis meis: ꝛ ideo indigemus lumine grē ad candelā ergo iſtā: vel lampadē q̄ eſt virgo maria accedamus cū corda ſalutatōis āgelice hūilr̄: ꝛ deuote lumē ab ea accipiam⁹: dicēdo. Aue maria.

¶ Paraſti ante faciem omnium populoꝝ lumen

nīū populoꝝ lumen Loco ꝛ ca. regiſtrat᷒. honorabiles dn̄i actoꝝ vniuerſitatis rerū ſicut in natura inſtituit: ꝙ aliqua eēnt alijs pfectiora: ꝛ alijs nobiliora ꝛ ſupiora. Sic etiā ordinauit vt illa puriora in puritate: ꝛ in pfectiōe tollerēt a creaturis nobilib⁹ ꝛ ipuris omnē ipfectionem. ꝛ hinc ē ꝙ ad tollendā in puritatē a eris q̄ erat ex vaporibus terreſtribus: parauit de⁹ toti vniuerſo: ꝛ pſentauit corpus lūinoſum: q̄ ſuo luie iſta purgaret. ſ. ſolē. ¶ Scōm. n. albumaſſar: niſi eēt lumen ſolis: in tātū aer vaporibus cōdēſaret̄: ꝙ oē viuens in terra moreret̄. Albu.
¶ Moraliter ꝛ ad ꝓpoſitū aīa rōnalis ꝓ ſtatu vie quo vnit̄ corpi / ꝛ vaporibus affectionū / ꝛ paſſionum carnaliū multas ſordes ꝛ feditates contrahit: qbus obſcurat̄: ꝛ tenebroſa efficitur. Apoc. 14. Obſcuratus eſt ſol: ꝛ aer de fumo putei. ꝛ ad lr̄am Geñ. pmo. Legitur ꝙ antequā deus ꝓduceret lumen. tenebre erant ſuper faciem abiſſi. ſed ad iſtā tenebroſitatem ꝛ obſcuritatē purgandū ab aīa rōnali p grām hodierna die vgo maria tota luīnoſa oib⁹ generaliter portauit: ꝛ pſentauit illud corpus lucidiſſimū filij ſui. q̄ eſt ſol de quo Malach. 4. Orie͂t vobis ꝛc̄. qui nouiter exortū eſt lumē in tenebris. in p⁹. 111. Et hoc eſt qđ in themate ſibi dr̄. Uirgo maria vt tenebroſitas ꝛ obſcuritas aīe purgaret̄ per grām. tu paſti ante faciē oīm populoꝝ lumē. ¶ Iſtud thema de virgine glorioſiſſima pōt deduci: ſic hēt̄ ex naturali ſciētia ꝛ cōtinēte videmus pratica ꝙ quattuoꝛ ſunt: q̄ pant ꝛ pſentant añ faciem oīz lumē.
Prīmū el cielo ꝛ firmamēto poꝛ ſu lūinoſidat
ſm el ſol el dia baſteciēdo ō fulgoꝛ y claridad
Tertiū luna enla noche ſcura ō tenebroſidad
Quartū ſtella q̄ da guia ſegura de saluedad.
¶ Sed deducendo iſtud ad propoſitum humiliter: ꝛ deuote virgini ſic dicam⁹ tu virgo es.
Cielo claro ꝛ luzient.
Sol temprado ꝛ calient.
Luna humoꝛ de gracia influent.
Stella lamar regient. Seqtur ergo: ꝙ tu paras / ꝛ pſentas lumen tuū oibus populis: delāte la faz de toda la gent. Et hoc eſt qđ ſibi dicit̄ in themate: paſti añ faciē oīuz ppl'oꝝ lumē

Prima pars.

¶ Dico primo ꝛ principalr̄: ꝙ habetur ex naturali ſciā: ꝛ cōtinue videt̄ ex pratica: ꝙ pat ante faciem omnīū populorū lumen. el cielo poꝛ ſu ꝛc̄. de⁹ enim fecit vt in celis orirēt lumen indeficiens Eccli. 24. et ſcōm phm in. 2. celi: ꝛ mundi. Celum agit in iſtis inferioribus triplici inſtrumento. motu. influētia. ꝛ lumine. Sed dicebā ſubiūgendo. ꝙ btā virgo eſt celum: claro ꝛ luzient. Uñ Aug⁹. ſi celū te vocez: altioꝛ es. Celum dr̄ virgo maria ꝓpter excellentiā. q̄ hȝ celum ſup oīa corpa. Sic ꝛ virgo maria ſup oīa ſub xp̄o creata. Uñ petr⁹ Damiani cōpans cōmiſſionem factā. Joanni de virgine maria cōmiſſioni facte: primo de eccleſia dicit ſic. Dicit dn̄s petro tibi dabo claues regni celoꝝ: nunc ꝯ btā virgo maria fratres chariſſimi celū nō fuit in cuius vtero ꝛ tota plenitudo diuinitatis pmanſit. ps. 10. Quia dn̄s in tēplo ſcō ſuo: dominus in celo ſedes eius. ¶ Et ꝙ beata virgo poſſit dici celū: patet ex tribus. Aug⁹
Primo ex celi ſituatione.
Scđo ex celi ſituati motione.
Tertio ex celi moti influxu / ꝛ operatione.
¶ Dico primo ꝙ celum dr̄ virgo maria ſi cōſideramus celi ſituationem ſm aſtrologos. Celum ſituatur in duobus polis. quoꝝ vnus ſemper nos appet alter ocultatur. vnus auſtralis. alter aqlonaris. ſ illi q̄ poſſent hitare ſub equinociali. vtrūqȝ viderent. Iſti duo poli. In quibus celū. i. virgo maria ſituat̄. q̄ marie diſtāt ſunt xp̄i diuinitas: ꝛ ē auſtralis dr̄ antarticus ꝛ xp̄i hūanitas: ꝛ eſt aqlonaris. Iſtū ſemp videmus qui eſt frigidus / ꝛ ſicus. ſignificat xp̄i hūanitatē. qui hūit frigiditatē pauptatis. ꝛ ſiccitatē pene hic ſemp appet: eccl'ie militāti Mat. vltimo. Ecce ego vobiſcum ſum vſqȝ ad conſumationē ſecli. Et baruch. 3. In terris viſus eſt. ꝛ cū hoibus cōuerſatus ē. Auſtralis ſemp ocultat̄: iſta ē diuinitas dn̄i: nemo vidit vnqȝ Jo. pmo. exo. 3. Nō videbit me hō. ꝛ viuet. Sȝ qñ hitabimus ſub eqnotiali: qñ nox equabit̄ dici: ꝛ nox vertet̄ in diem. ꝛ ps. 138. Nox ſicut dies illūīnabit̄: qñ veſpe ꝛ mane dies vn⁹: ibi vtrūqȝ videbimus. tūc totus hō erit complete btīficatus: btīficabit̄ aīa in viſiōe deitatis. corpus in viſiōe hūanitātis. Sȝ illō Auguſtini. egredietur ꝛc̄. Ex quo motiuo: venit illa oppinio ꝙ ſi hō nō peccaſſz: etiā incarnat⁹ xp̄s fuiſſet

[library stamp: ... FERDINANDVS ... SANCTI ... DER ...]

Odili. Sup iſtos duos pollos. fuit firma btã v̾go ſm ſuã totã intẽtionem/amorem/⁊ cogitationez verba/⁊ opa. Odilius cluniaceñ. vnũ ꝓcerto ſcimus: ꝙ omis marie vita: ⁊ actio ſemp intenta fuit in dño: celum ergo dr̄ btã v̾go exceli ſituatiõe. ¶ Scdo ex celi ſituati motione: ſm eni phm celũ mouet̃ ab intelligẽtia: q̄ eſt ãgelus. Sic virgo ab intelligẽtia gabrielis angeli ſibi dicentis. Aue gr̃a plena ⁊c̃. Ecce cõcipies ⁊c̃. ⁊ ſpũs ſanctus ſupueniet in te. mota eſt motu hũilitatis ad dicendũ: ecce ancilla dñi: fiat mihi ⁊c̃. ¶ Tertio dr̄ btã maria celũ ex celi moti influxu: ⁊ opatione. Dr̃ in .2. celi ⁊ mũdi: ꝙ celũ ꝑ ſuũ motũ opatur in iſtis inferioribus gñationes ⁊ corruptiones. Sic v̾go maria ꝑ motum ſuum. ſ. hũilitatis gñauit xp̄m: q̄ cã eſt gñois ſpũalis ⁊ corruptiõis multoꝝ. ſcõm ꝙ de eo dr̃ Luc̃. 2. Poſitus eſt hic in ruinã: ⁊ in reſurrectionẽ multorũ in iſrael. Propt̃ iſta tria. btã v̾go dr̃ celũ de quo in ps̃. 35. Dñe i celo mia tua.

Secunda pars.

¶ Secũdo dixi principal̾r ꝙ pat añ faciem oim populorum lumen: el ſol ⁊c̃. Lumẽ ſolis facit diẽ ſm phm. Dies eſt latio ſolis ſup terram. ſed dicebam ſubiũgẽdo ꝙ btã virgo eſt ſol temprado ⁊ calient. De xp̄o enim dr̃ in ps̃. 18. In ſole poſuit tabernaculũ ſuuz. in ſole. i. in btã virgine.

Albu. Sol eniz ſcõm Albumaſar inter creaturas puras maximus eſt. Sic btã virgo. Vñ Seneca

Senc. Cũ voles veram extimationẽ hr̃e homis animum intuere qualis/⁊ quantus ſit: alieno an ſuo magn⁹. Cõſtat enim ꝙ btã virgo ſuo ẽ magna: q̄ ſuo filio. lz oẽs ſancti recipiãt a criſto: tñ btã virgo recipit de ſuo. q̄ a xp̄o q̄ eſt ſuus. dicit enim filio mr̃. Luc̃. 15. Fili tu ſemp mecuz es: ⁊ oia mea tua ſunt. ⁊c̃. Alij ſcti alieno ſunt magni nõ ſuo ſicut btã virgo.

Tertia pars.

¶ Tertio dixi principal̾r ꝙ pat ante faciẽ oim populoꝝ lumẽ. luna ⁊c̃. Fecit enim dñs duo lũmaria magna. maius vt preeſſet diei. minus vt preeſſet nocti. Geñ. 1. et in ps̃. 135. Solem in poteſtatẽ diei. lunam ⁊ ſtellas in ptãtez noctis. Sed dicebam ſubiũgendo: ꝙ btã virgo: es luna humor ⁊c̃. De ipa in ps̃. 88. Luna ꝑfecta in eternũ. ¶ Luna eni põt dici btã v̾go ꝓpt̃. v. rõnes. ¶ Prima rõ. rõne poteſtatis: hz enim luna poteſtatẽ ſuper mare ⁊ oia in mari viuẽtia in pleni lunio ſunt meliora ſm yſidorũ. Sic btã virgo hz poteſtatẽ ſuper amaritudinẽ vite pſent̾. yſido. in ps̃. 88. Tu dñaris põti maris. Itẽ luna ſuo motu ⁊ v̾tute mouet mare ad litus. Sic beata virgo q̄ per ipam cõuertit̃ amaritudo inq̄etẽ: ⁊ dulcedinem. ꝑ litus vbi eſt termin⁹ maris q̄ es: ⁊ leticia deſignat̃. Vñ xp̄s poſt reſurrectionem ſtetit in litore: q̄ añ in mari dormiebat. de iſta luna. ſ. virgine maria. dr̃ in ps̃. 65. Conuertit mare in aridam. ¶ Scda rõ quare virgo maria dr̄ luna eſt rõne hũilitatis. Luna eniz licet poſt ſolem oẽs planetas in lumine excellat. tñ eſt oim infima. Sic btã virgo q̄ oẽs in lumine gr̃e excellit: poſt xp̄m ſe facit. ⁊ reputat infimã per hũilitatẽ. ⁊ dicit. ſe ancillaz. Ezel. 33. Sup luna nõ dabit lumen ſuũ. nõ dicit nõ lucet: ſed nõ dabit. i. manifeſtabit q̄ i hũilitate abſcõdit ¶ Tertia rõ quare virgo dr̃ luna: eſt rõne mire benignitat̾. luna hz ſinglr̃e hoc ꝙ appet tã de die q̄z de nocte. vñ ſm yſidorũ dr̃ diana q̄ de die ⁊ de nocte appet. Sic virgo appet: ⁊ dat lumen ſuũ tã iuſtis: q̄ dicũtur dies: q̄z peccatoribus. q̄ dicũtur nox. vt de ea dicat̃ illõ. Act. 15. Magna diana ephesioꝝ. i. criſti annoruz magna ⁊ mira eius benignitas. yſido. ¶ Quarta ratio quare v̾go dr̄ luna eſt rõne dignitatis. Hz luna hanc dignitatẽ vt feſtũ reſurrectiõis ſcõm ipſius curſum citius aut tardius celebret̃. ſemper enim poſt lunam. 14. kalendaꝝ aprilis eſt plena. prima dominica ſequẽnti eſt paſcha. ſic ⁊ reſurrectio ſpũalis a morte pcti ad vitã gr̃e conſeqtur motũ volũtat̾ virginis: ⁊ pſupponit plenitudinẽ ſue gr̃e. Eccli. 43. A luna ſignuz diei feſti. ¶ Quinta rõ ⁊ vltia eſt rõne vnitat̾. ſm ypocratẽ eſt mediũ luna coniũgẽs celeſtia cum terreſtribus. Sic v̾go cõiũgit naturã diuinam cũ hũana. infimũ cũ ſũmo. cõiunxit virginitatẽ q̄ eſt portio angelica: q̄ eſt celeſtis cũ maternitate: que eſt portio terreſtris.

Quarta pars

¶ Sequitur quartũ principale ⁊ vltimũ vbi dixi. ꝙ pat ante faciez oim populorũ lumen: Stella q̄ da guia ſegura de ſaluedad. Sed btã virgo eſt ſtella: la mar regient. Vñ dr̄ maris ſtella. ¶ Poteſt enim beata virgo dici ſtella ſpecialiter matutina. et hoc propter tria. ¶ Primo rõne origis oritur in aurora. tẽpus in quo ſol illũiat dr̄ dies. in quo nõ dr̃ nox Geñ. 1. Appellauitq̄ lucẽ diem: ⁊ tenebras noctẽ. medium tẽpus dr̃ aurora. tũc iſta ſtella oritur: ⁊ ideo dr̄ matutina. Ad ꝓpoſitũ tẽpus in quo xp̄s non fuit. ſ. legis dr̄ nox. q̄ lz lucerent patriarche/⁊ ꝓphete. nõ

XANDER PP VI VALENTI... FERDINANDVS DE

tamen ꝙ poſſent facere diem. tempus xp̄i dici
tur dies. ad Ro.13. Nox ꝑceſſit: dies aūt appro
pinquabit. in medio horū btā virgo orta eſt. ſ.
in aurora q̄ eſt finis noctis ⁊ principiū diei: ⁊
ducit ſolem ⁊ nūciat diem. ⁊ iō dr̄ ſtella matu=
tina. Apoc. vlti. Ego ſum radix ⁊ genus da=
uid ſtella ſplendida ⁊ matutina. ¶ Scd̄o dr̄ be
ata v̄go ſtella matutina rōne lucis: hec eniꝫ ſtel
la qn̄ orit̄ plus habꝫ de luce q̄ȝ alie. Sic btā v̄=
go in ſuo ortu plus hꝫ de gr̄a q̄ȝ quicūq; poſt ſi
liū ſuū. ⁊ iō dr̄ lucifer. i. luceꝫ ferens. de ea pōt
dici illō. Sap. 7. Super oēm diſpoſitionē ſtel=
larū luci cōpata inuenitur prior. ¶ Tertio ⁊ vl
timo dr̄ btā virgo iſta ſtella rōne effectus vti=
lis. ſcd̄ꝫ aſtrologos eſt tēpata in qualitatibꝰ ſu
is ⁊ poſita inter nos ⁊ ſolē: tēpat eius ardoreꝫ
ne iſtis inferioribus noceat. ⁊ ſm̄ hoc vocat̄
venus. Sic virgo maria inter nos ⁊ eius filiū
poſita tempat eius irā: ⁊ mitigat: ⁊ cū nobis ef
cit amoroſū. ⁊ iō pōt dici venus. q̄ dicta ē dea a
moris. ¶ Cōcluēdo ⁊ finiēdo ſōcꝫ oēm dicamꝰ
ſic: pat/ ⁊ ꝑſentat añ faciē oīum populoꝝ lumē.
El cielo ⁊ firmamento por ſu luminoſidad.
El ſol el dia baſteciendo de fulgor y claridad
Luna enla noche ſcura de tenebroſidad.
Stella q̄ da guia ſegura de ſaluedad.
¶ Sꝫ tu v̄go glorioſiſſima vt deductū ē es celū
Claro ⁊ luzient.
Sol temprado ⁊ calient.
Luna humor de gracia influent.
Stella la mar regiēt. Seq̄tur ergo ꝙ tu paſti
⁊ ꝑſentaſti lumē oībus popul' delante la faz de
toda la gēte. ¶ Hoc eſt ꝙ dicit thema paſti ⁊c.
Iſtud lumen fuit xp̄s: quē ipa parit: ⁊ ꝑſenta
uit hodie in tēplo. ¶ Vn̄ ſciendū ꝙ feſtiuitas
hodierna tribus noibus nūcupatur: primū pu
rificatio. ⁊c. Hodie eſt dies purgationis marie
ſcd̄m legē. Nota ſm̄ legē q: nō ſcd̄m ſe. vt in=
quit ſanctus Thomas in vltia pte. nec ſecūdū
legē tenebat̄ niſi ſicut filius ad circūciſionem
rōe legi: nec ex pte ſui: nec ex pte filij nō obliga
bat. Sic ſolum & iſta fuit humilitas ſua: ⁊ ſic
angelus ſibi dixit. Aue gr̄a plena: ⁊ nos ꝑ iſta
die aliō ſibi dr̄e poſſumꝰ Aue hūilitate plena.
⁊ ſic ipa fecit ſuā hūilitateꝫ: nos tn̄ ꝓteſtamur
veritatē portando candelas. q̄ ſunt de cera. q̄
pura eſt: ⁊ cuꝫ puritate ab apibus generatur:
⁊ producitur. ⁊ dic hyſtoriam: ⁊ pro noſtra in
ſtructione morali poſſumꝰ ꝑ ordinē. iij. notare
Primum ſuper criſti oblatione.
Scd̄m ſuper eius redemptione.
Tertium ſuper ſymeonis contracatiōe habes
in ſermone. 4. iſtius feſti ante finem.

Sermo duodecimus.

Paraſti ante faciem
omniū populorū lumen. Luc. 2.
et in euāgelio hodierno. Sanctꝰ
ſenex ſacerdos ſymeō hodie xp̄ꝫ
in tēplo manibus cōtractādo: ⁊ accipiendo in
cantico ſuo. qd̄ compoſuit Nūc dimittis ſuuꝫ
tuū dn̄e. xp̄ꝫ de tribus laudauit. propter qd̄ cū
tribus noibus noiauit. ſ. gloriā plebis iſrael. lu
mē ad reuelationē gētiū. ⁊ ſalutare tuū. Nos
fideles ⁊ deuoti catholici. qui hodie de glioſa
matre ſua feſtiuamus. Quia ſm̄ ꝙ dicit Ber Ber.
nardꝰ. Mr̄is ⁊ filij indiuidua ē glia atq; ꝑco=
niū honorq; mr̄is refert̄ ad filiū. Scd̄m dama Dam.
ſcenū eā merito collaudādo tribꝰ noibꝰ ſupra
dictis eā poſſumꝰ extollere ⁊ merito collaudare
¶ Primo poſſumus dr̄e ꝙ ipa eſt glia ⁊ pleb
iſrael: cū ipa natā ſit ex ſemie abrae. orta de tri
bu iuda: clara ex ſtirpe dauid. abraam enim ⁊
dauid fuerūt gloria plebis iſrael: cuꝫ ad ipſos
ſolū facta fuerit ꝓmiſſio. ꝙ xp̄s de eis ſm̄ car=
nē naſceret̄. Certū eſt ꝙ xp̄s ſm̄ carnē natus
eſt de virgine glorioſa maria. Vn̄ Mat. ꝑmo
De qua natꝰ eſt ieſus. q̄ vocat̄ xp̄s. Pro tāto
pn̄t dr̄e ſibi oēs: q̄ ſūt de plebe iſrael ſcd̄m ſpm̄
illud. iudic. 15. Tu gloria hieruſalem: tu leti=
cia iſrael: tu honorificentia populi noſtri.
¶ Scd̄o poſſumus dr̄e: ꝙ ipa eſt ſalutare dei ⁊
nr̄m. cū rex nr̄ per eam opatus ſit ſalutē in me=
dio terre. vt ſcribit̄ in pꝰ. 71. Et per eā vt di=
cit Bernardus ſup miſſus eſt omelia 2. Beni Ber.
gna manus oipotētis quicq̄d creauerat: recre
auit. qd̄ infirmū fuerat ſanauit ⁊ qd̄ cōfractuꝫ
fuerat: ſolidauit. ⁊ iō vocat eā ibidem genitri=
cē vite matrē ſalutis. Sicut eniꝫ ſymeō hodie
in cantico deū laudauit: q: ſalutare dei vidit:
ita virgo maria in cātico deū magnificauit ⁊
in deo ſalutari ſuo eius ſpūs exultauit. Luc.
prio. d. Magnificat aia mea dn̄m: ⁊ exultauit
ſpūs meus in deo ſalutari meo. De ipſa dicit
dominus yſa. 51. Salus mea inſēpiternū erit.
¶ Tertio btā virgo poſſumus dr̄e: ꝙ eſt lumē
ad illuminationē gētiū. nā de ea dicit dn̄s yſa.
60. Ambulabunt gentes in lūie tuo. ⁊ nos dici
mus ſibi in pꝰ. 35. Apō te eſt fons vite: ⁊ in lu=
mine tuo videbimus lumē: q: igit̄ ꝑ ſanctū ſe=
nem ſymeonē ſacerdotē qui virginis filiū in tē
plo hodie in manibus ſuis accepit: dn̄o obtu=
lit ⁊ ꝑſentauit in cantico ſuo ipe virginis filius
de tribus laudat̄. ſ. ꝙ eſt gloria plebis iſrael. ſa
lutare dei. ⁊ lumen ad reuelationē gētiū. ⁊ ho

Dam. nor matris ad filium referatur. Scðm dama-
ſcenũ. hic eſt ꝙ de q̃bus laudamus filiũ: poſſu
mus laudare m̃rem. ⁊ ſpecialiter ĩ nr̃o thema
te. De. 5. ſ. ꝙ eſt lumen eã colaudamus: qñ de
ea xp̃o regraciãdo dicimus: paſti añ faciẽ om
niũ populorum lumen. ¶ In quib⁹ v̾bis ꝑ lau
de virginis debemus attendere. ⁊ deuote cõ-
ſiderare: ꝙ btã virgo maria ꝑ xp̃m filiũ ſuum
glorioſum tribus generibus hominum miſe-
ricorditer paratur: et preſentatur.
Primo. alos iuſtos indigentes para que los
ayude: ꝓpt q̃ð regraciamur filio ſuo. q2 iuſtiꝭ ĩ
ſubſidiũ m̃rem ſuã parauit iuxta ꝑmã thatiꝭ ptẽ.
Scðo: alos peccadores q̃ deſfalleçẽ pa q̃ ſus
maculas alipie. añ faciẽ. iuxta. ſcðã thatiꝭ ptẽ.
Tertio: a todas las triſtes gentes pa q̃ las cõ
ſuele. dando eis lumen iuxta tertiã ptẽ thatis.

Prima pars

Dico primo ꝙ miſericorditer fili
us virginis portat: ⁊
p̃ſentat m̃rem ſuã glorioſam: alos iuſtos indi
gentes ⁊c. propter q̃ð filio de m̃re regraciãdo
dicimus gr̃as tibi deus: q2 m̃rem tuã añ faciẽ
omniũ populoꝝ paſti. ſpãl̾r iuſtis in ſubſidiũ.
añ omnes iuſtos paratur: ⁊ preſentatur beata
virgo in eorum adiutorium: ⁊ ſubſidiũ tripl̾r.
Primo recreando los que trabajan.
Scðo guiando los caminantes.
Tercio confortando los que ſe temen.
Dico p̃io ꝙ btã virgo ꝑ xp̃m filiũ ſuũ glo-
rioſam miſericorditer portať ⁊ p̃ſentať iuſtis
in ſubſidiũ recreando los traballantes. licȝ vir
tus quarũdam reꝝ ꝓpter cõtinuationẽ opatio
nis nõ minoreť vel decreſcat vt in corporibus
celeſtibus: q̃ nullã cõtrarietatẽ hñt in opando
ↄtinue: ⁊ iõ non indigẽt refici aut nutriri. Sed
que hñt cõtrarietatẽ ⁊ reſiſtentiã in talib⁹ vir
tus decreſcit ꝓpter laborem: ⁊ iſta indigẽt ſu
pradictis. Patet de arboribus: q̃ q̃̃to plus: ⁊
melius fructificant tãto plus de nutrimento a
Aug⁹ terra recipiũt. ⁊ hec eſt rõ ſcðm Auguſtinum
4. ſup. geñ. ad l̃ram quare in ipſa reꝝ cõdiuio
ne deus ſupiorẽ ptẽ mũdi alimentoꝝ gñib⁹ nõ
impleuit. ſed inferiorẽ: q2 ſupius non erãt cor
pora: q̃ irefectione aut nutritiõe indigerent: ſ
bene hic inferius. Itẽ in btis eſt cõtiã vnifor-
mitas ſine repugnãtia. ⁊ iõ lȝ cõtie opeñť lau-
dando deũ v̾tus tñ coꝝ nunq̃ȝ minuiť: ⁊ iõ nõ
indigẽt nutrimẽto. In nobis autẽ q̃ mortales
ſumus ſemp eſt repugnãtia ſpũs ↄtra carnẽ: et
ecõtrario vt inq̃t apl̾s Agal. 5. Ideo cibo ⁊ nu
trimento indigem⁹ ad cõtinuandũ nr̃am bonã
opationem. q̃ð quidẽ nutrimentũ ⁊ cibũ: q̃ eſt
cibus angeloꝝ ⁊ hoĩum. ſ. xp̃s in vẽtre ſuo v̾-
go maria nobis parit: ⁊ hodie in tẽplo nobis p̃
ſentauit. Ita ſibi dicit. p̃s. 64. Paraſti cibum
illorũ. ſ. in vẽtre tuo. Cibus illoꝝ. ſ. xp̃s fili⁹ tu
us eſt panis viuus. q̃ de celo deſcendit. In vẽ
tre tuo fuit piſtatus ⁊ format⁹ ꝑ piſtatorẽ ſpm̃
ſanctum: ⁊ ꝑ te nobis ꝓ nutrimento daturus.
Nobis datus nobis natus ex in tacta virgĩe.
⁊ talis eſt p̃paratio eius. Iſte panis ⁊ cib⁹ iu-
ſtos nutrit. ⁊ in eternũ in eis vitam cõſeruat.
q2 qui manducat hũc panẽ viuet in eternum.
Io. 6. Figurã de hoc habemus. Exo. 37. vbi
deus p̃cepit moyſi fieri menſam in tabernacu-
lo de lignis ſethim: q̃ eſſent de aurata auro pu
riſſimo: in qua eſſẽt panes de ſimilla puriſſima
ſemper corã dño. Iſta mẽſa facta de lignis ſe-
thim in putribilibus figurat btãȝ virginẽ pro
pter mentis ⁊ carnis in corruptionem. Unde
Ambroſi⁹ Uirgo erat maria nõ ſolũ mente ſ Amb.
etiam corpore: ita vt nullus dolus ſincerũ alte
raret afectum. De hac mẽſa ⁊ pane murmura
bãt iudei increduli in. p̃⁹. 77. d. Nunq̃d panẽ
poterit dare: aut parare menſam populo ſuo.
Fuit iſta mẽſa de aurata ꝑ hũilitatẽ. q̃ ſicut au
rum hoibus ſũme deo placet. q2 reſperit inq̃t
hũilitatẽ ancille ſue: ecce enim ex hoc beatam
me dicẽt oẽs gñatiões. Auguſtinus in ſmone Aug⁹.
de aſſumptione Facta eſt ſcala celeſtis marie
humilitas: per quã deus deſcendit ad terras.
Panes de ſimilla puriſſima ſunt dona virtu-
tũ virginis: ⁊ perfectiones q̃ cõtra tribulatio-
nes mundi: ⁊ aduerſitates nos nutriunt: ⁊ re
creant ſi de eis comedere vellimus. Unde p̃s.
22. Dicit de btã v̾gĩe Paraſti in ↄſpectu meo
menſam aduerſus oẽs: q̃ tribulant nos. ¶ Sed
mõ iſtis tẽporibus nõ q̃rũt homies comedere
de pane ⁊ nutrimẽto in mẽſa v̾gis pato nobis
ſpũal̾r. ſed de pane pato in mẽſa tpal' dignitatꝭ
corporaliter. Mẽſa dignitatꝭ tpal' eſt eccleſia:
vbi ẽ panis pinguis. de quo dr̃. geñ. 49. Aſer.
pinguis eſt panis e⁹. ⁊ in v̾ſu Pinguis eſt pa
nis xp̃i: ⁊ p̃bebit delicias regibus. de iſto pane
comedũt. 27. reges. de q̃bus dr̃. Iudi. in ca.
primo. ꝙ amputatis ſũmitatib⁹ manũ ⁊ pedũ
colligebãt reliq̃as de mẽſa dñi. Iſti ſunt q̃ am
putatis manibus bone opatiõis: ⁊ pedib⁹ ſan
cte afectiõis comedũt dignitates: ⁊ tẽporales
honores de menſa eccleſie ⁊ regnoꝝ mundi:
q̃ nõ debẽt dari niſi dignis ⁊ emeritis. Uale- Uale.
rius. lib. 4. Ponit ꝙ q̃dam emit iactũ retbis mari⁹.
a quibuſdam piſcatoribus in mari iuxta tẽplũ
delphici apollinis. ⁊ cõtingit illo iactu extrahi

ANDER PP VI VALENTINUS FERDINANDUS DEI

menſam aurcam magni ponderis: ꝙ habere
voluit emptor iactus. Piſtatoribus cōtra di=
centibus ⁊ dicētibus: ꝙ tm̄ de piſtibus pactio
interceſſerat. tandē placuit cōſulere. 7. ſapien
tes de ꝗbus. 18. de ciuitate dei. ca. 24. Cuius
eſſe deberet. ſapientes vero ſup hoc oraculum
appollinis conſulutātes acceꝑūt rn̄ſuꝫ Sapiē
tiſſimo oīum deberēt dari. ¶ Moralit̄ menſa
ꝓpter ꝙ fiūt diſſenſiōes ⁊ letigia eſt dignitas
eccleſiaſtica: vel honor mūdanus hec iudicio
dei dāda eſt ſapiēti ſm deū non ſcdm mundū.
Quia de ſapia mundi multa mala ſequūtur.
vt pꝫ Jac. 3. Sequūtur etiā mala ⁊ ſcādala fal
ſitates ⁊ doli. Vn̄ cōtra tales ſapiētes dicebat
p̄s. 68. Fiat menſa coꝝ corā ipſis in laqueuꝫ ⁊
in tetributiones ⁊ in ſcandalū. habes alibi de
ſcandalo ⁊ deſtructione troie. ꝙ euenit ꝓpter
pomū aureū. debꝫ vero dari p̄dicta menſa ſapi
entibus ſm deum. quoꝝ ſapia bona eſt ⁊ pudi
ca ⁊c̄. vt ſcribit̄ Jac. 3. Et talibus ſapiētibus
ſm deū dicit Btā virgo Tu comedes panē in
menſa mea. ſecūdo. Regū. 14. ¶ Dixi 2°. ꝙ
btā virgo ꝑ xp̄m filiū ſuuꝫ glorioſum p̄ſentat̄:
ac patur iuſtis in ſubſidium. guiādo los cami=
nantes. ¶ Pro quo eſt notādum: ꝙ lꝫ cogniti
onem habētia poſſint ſe dirigere ⁊ mouere. ꝗ
tm̄ cognitiōe carēt non niſi ab alio dirigantur.
hinc ē ꝙ pueri ī pueritia cognitiōe carētes re
gūtur: ⁊ dirigūtur ꝑ pedagogos. Vn̄ pitago=
ras ad directionē pueroꝝ addidit alphabeto.
yſido. y. grecam l̄ām: ꝗ vt dicit yſidor⁹ ad ſimilitu=
dinē hūane vite ſcripta eſt. nā pria ps linea re
cta eſt: ⁊ ſignificat pueritiam rectā. Vicius nō
ad mixtā. ps alia cōtinet lineaꝫ rectā: ⁊ obliqꝫ:
⁊ ſignificat adoleſcentiā. ꝗ immediate tēdit in
xtutē vel vicium. Ad ꝓpoſitum cognitio hūa
na in p̄ſenti ita debilis ad ſalutē noſtroꝝ ma=
xime eſt: ꝙ ea ſola vix pōt hō quātūcūqꝫ ſapi=
ens ſe perfecte regere in p̄ſenti. Sed ad modū
pueroꝝ indigem⁹ dirigi ab aliꝗ pedagogo. nō
eſt hois via eius vt ābulet: ⁊ dirigat greſſus
ſuos. Jere. 4. Pro directōe ergo nr̄a xp̄s puſ
ſimus marie filius panit: ⁊ p̄ſentauit nobis ho
die glorioſam virginē m̄rem ſuā tanꝗ peda=
gogū ī nos dirigētē ⁊ ſic pueri ꝑ l̄ām. y. dirigū
tur. Jta iuſti manſueti ⁊ mites per virginē ma
riam. De ea in p̄°. 24. Scriptū ē Diriget mā
ſuetos ī iudicio. Docebit mites vias ſuas. vie
ꝑ quas iuſtos dirigit ſunt due. ſ. iuſticia ꝑ quā
recte diſponūtur ad deū ⁊ proximū. ⁊ iudiciū
per qd̄ recte diſponuntur ad ſeip̄os. Vn̄ in p̄s.
98. Sibi dicim⁹ Tu paraſti directiōes iudiciū
⁊ iuſticiā in iacob tu feciſti. Sed ſūt multi ma
li ⁊ indeuoti: qui ab ea nolunt dirigi ſed a mū
do eos ducente cuius lata eſt via: ⁊ multi am=
bulant ꝑ eā. ⁊ ducit ad perditionē Mat. 7. de
qua via ſcribit̄ prouer. 14. Eſt via ꝗ videtur
hoi recta: ⁊ nouiſſima eius ducūt ad mortem.
Btā virgo ſemper te dirigit ꝑ bonā viā: ꝗ du=
cti ad vitā inuenies eaꝫ in itinere tuo. quaſi al
terū raphaelem ſplēdidā: ⁊ precinctā: ⁊ quaſi
ꝑatā ad ambulandum in viā: ꝗ ducit ad ciui=
tatem ꝑadiſi. bene nouit: ⁊ oīa itinera eius fre
quenter ambulauit Tho. 5. que ſemper ꝑata ē
dirigere te. pro quo tibi cōſulit thobias in ca.
4. Omni tēpore benedic eaꝫ. ⁊ pete ab ea: vt
vias tuas dirigat: ⁊ omni tp̄e cōſilia tua in ip̄a
ꝑmaneāt. Ora eam deuote cuꝫ p̄s. 85. Deduc
me dn̄e ī via tua: ⁊ īgrediar in veritate tua:
letetur cor meum: vt timeat nomen tuum.
¶ Dixi. 3. quo ad iſtā ꝑtem ꝙ btā virgo ꝑ xp̄m
filiū ſuuꝫ glorioſum p̄ſentatur. ac ꝑat̄ iuſtis in
ſubſidiū cōfortādo los trepidantes. ¶ Vn̄ no=
ta ꝙ illud ꝙ facit hoies trepidare eſt ap̄hen=
ſio ymaginatiōis de aliꝗ terribili aduenienti.
qd̄ naturaliter hō horret ⁊ ex illa ap̄henſione
cōſeqtur in corpore diſpoſitio ꝯformitatis illi
ymaginationi: ꝗ facit hoiem timere ⁊ inde eſt.
ꝙ ambulans ſup trabē iacētē ſup terrā non ti
met: ſed ſi de ea fiat pons ſuper aliquā magnā
aquam nō audebit trāſire. Cauſa eſt app̄hen=
ſio aque ꝙ timet: eo ꝙ in ea ſubmgēt. ſi de pō
te caderet. Trabes eſt cōſideratio aie negligē
tis conſiderare ſuū ſtatum vel ꝑiculum ꝙ tra=
bem ponit ſup terram: dum hic viuit: ⁊ ſic ſine
timore tranſit: ⁊ nō timet: qꝛ de eo nō conſide
rāt. Luc. 6. ypocrita trabē: ꝗ in oculo tuo ē: nō
conſideras. Sed iuſti qui ꝯſiderāt trabē ſicut
pontem ſup magnā aquā futuri iudicij ⁊ extre
mi ſemꝑ timēt: ne in aquā dānatiōis cadāt in
egipti flumine. Vn̄ Gregorius ſup illo verbo Greg
Job. 7. Oculi mei in me ⁊ nō ſubſiſtā. Hoc iu
ſti voci cōgruit cuius mens venturo examini
ſemꝑ intēdit. Omne enim qd̄ agit metuit. dum
caute conſiderat: ante ꝗ iudicē ſtabit. intuet̄
potētiam illius magnitudinis. ⁊ pēſat quanto
reatu cōfectus ſit. ꝓprie infirmitatis. nōne pa
uebat: ⁊ tremebat Job. illud iudiciū qn̄ dice=
bat. Quis mihi det vt in inferno ꝓtegas me:
⁊ abſcōdas me: donec ꝑ tranſeat furor tuus:
⁊ cōſtituas mihi tēpus: ī quo recorderis mei.
Cōtra iſtos trepidantes data ꝑata eſt btā vir=
go maria ꝑ filiū ſuū glorioſum in cōfortationē
⁊ adiutoriū. De ea ſcribit̄ Job in ca. 4. Vacil
lantes cōfirmauerūt ſmōes tui: ⁊ genua tre=
mentia cōfortaſti. Sēꝑ eius filius ꝓ nob oſ̄dit

patri latus & vulnera. semp mr̄ filio pectus &
vbera: nec est aut pōt eē nobis repulsa vbi tot
Ber. occurrūt caritatis i signia ſm Bernardū. Ip
ſa est bersabe mr̄ salomonis cui filius dicit. 3°.
R̄. 2. ¶Pete mr̄ mea ame: qđ vis: neqꝫ enim
fas est: vt auertam faciem tuā. ¶Patet igitur
ꝙ btā virgo paɼ & p̄sentaɼ misericorditer p̄ ſuuꝫ
gloriosum filiuꝫ. Justis in subsidiū: recreando
los treballantes: guiando los caminantes: &
cōfortando los trepidantes. et hoc de primo:
& principali: & maiori pte sermonis.

Secunda pars

¶Dixi in secūda parte principali sermonis. ꝙ hodie misericorditer filius vgis portat: & p̄sentat gloriosā vginē mr̄em suā: alos pecadores &c. Añ faciē omnuꝫ populoꝝ. Juxta scđam ptem thematis. ¶Nō pōt melius macula: q̄ est ante faciem cognosci & abstergi q̄ꝫ duobus modis. ¶Primo respiciendo aquam mundissimam. Scđo speculum clarissimum.

¶Primo ꝙ in aqua mūdissima videat & resplendet vultus hois: & si que sint faciei difformitates. in aq̄s resplendēt vultus ꝓspicientiū scribitur prouer. 27. Aqua mūdissima est virgo maria. q̄ꝫ vidit Jo. apoc. Ultio Splēdidaꝫ aquā tāq̄ꝫ cristallū ꝓcedētē de sede dei & agni. q̄ꝫ grat̄ oēs possum° accipe: & ibi nos & facies nr̄as aspicere. q̄ sunt nr̄e mentes & conscie.
Greg. Scđm ꝙ dicit Gregorius sup Job. 15. Facieꝫ ei° operuit crasitudo. & mac̄las cogitat & visas possimus abstergere. Nā in ea repn̄taɼ nobis illa facies gloriosissimi filij sui pleniq oium grārū: q̄ ostēdit: & delet omnē pctī maculā. Ibi in ista aqua videmus quō verum hēt nobis illud. Treno. 4. Denigrata est sup carbones
Aug° facies eoꝝ. vñ ſm Augustinū ad quēdam comitē Aia in pctō nigrior est coruo. Istā aquaꝫ aspicere vt abstergeret maculas sue ꝯscie toto corde desiderabat psalmista. qñ dicebat. Tibi dixi: cor meū exq̄siuit te facies mea. faciē tuam dñe reqraꝫ ps. 26. Sed multi sunt: qui nō prospiciūt se in ista aqua splēdidissima gloriose virgis marie: nisi qñ sunt in aduersitate & tribulatione. De q̄bus dicit. ps. 82. Imple facies eoruꝫ ignominia: & q̄rent nomē tuū dñe. Sed ꝯtra eos ꝯtrariū determinat ipsemet. ps. 104. dicens. Querite dñm: & cōfirmamini. q̄rite faciem eius semp in oī tpe: & in prosperitate & in aduersitate. ¶Scđo in speculo clarissimo videtur faciei macula: qꝛ ibi appet facies hois: & si q̄ sint ibi deformitates. Uñ p̄sto fuit p̄m°. ſm

ꝙ hēɼ in lib. de uit̄. phoꝝ. q̄ docuit hoies se in speculis aspicere. vt si haberēt faciem mūdaꝫ: & pulcram in mūdicia cōseruarēt. Si fedā & inmūdam eam abstergerēt: & maculas remouerent. & moyses de mandato dñi. Exo. 28. Fecit in tabernaculo lauatoriū: in quo lauabant se sacerdotes: in quo possūt speculari: vt añq̄ꝫ ad altare accederēt: inspicere possent. si haberent aliquā maculā abluendaꝫ: & eā abstergerent. Ut dicit mr̄ in hystorijs. Speculū clarissimū est virgo maria. ipa est cādor lucis eterne. & speculum sine macula. vt de ea scribitur Sap. 7. Sancta & immaculata virginitas: et pulcherrima & deo placēs hūilitas. purissima castitas. & tota ipsius vita pfectissima sctitas. propter ꝙ dicit spōsus Canti. 4. Tota pulcra es amica mea: et macula nō est in te. Ad intuēdum & videndū facies nr̄as in isto speculo: vt nroꝝ viciorū/ & pctoꝝ maculas abstergam°: ꝓuocat nos Ambrosius in lib. de sctā vginitate: ita dicēs. Sit nobis tanq̄ꝫ in ymagie descripta vita marie. in qua veluti i speculo refulget spēs castitatis. & forma virtutis hinc sumantꝰ exempla viuēdi. vbi tanq̄ꝫ in exēplari magisteria pbitat̄: q̄d corrigere q̄d fugere: q̄d cauere q̄d tenere oñdūt. Sed sunt multi pctōres q̄ ad istud speculuꝫ clarissimū virgis. Opponūt facies cōsciaꝝ suarum: & maculas facieꝝ suaruꝫ non abstergūt. Supbus videt in speculo clarissimo virginis hūilitatē. Luxuriosus castitatē. Auarus pauptatē: & sic de alijs peccatoribus qui intuēdo virgineꝫ gloriosam: & pfectiones ac vtutes: & suas vident maculas facieꝝ cōscientiarū suarū: & nō abstergūt. Isti ꝯpantɼ viro cōsideranti vultum natiuitatis sue in speculo. sicut scribit Jac. p̄mo. de quo ibi seq̄ɼ ꝙ cōsiderauit se: & abijt. & statim oblit° ē qualis fuerit.
Alb. hyo. (margin, beside "Speculū clarissimū")
Amb. (margin, beside "ꝓuocat nos Ambrosius")

Tertia pars.

¶Dixi in tertia pte principali & vltia sōis. ꝙ hodie misericorditer filius virginis portat & p̄sentat gloriosam virginem mr̄em suā: a todas tristes gētes &c. dando eis lumē. ſm Origenem in principio super
Orig Joānem. Uita p̄sens ad futurā se hēt: sicut tenebre ad lumen. & iō iusti in hac vita existētes tanq̄ꝫ in tenebris sunt sine gaudio: & cum tristicia desiderātes videre lumen. Uñ dixit tobias in ca. 5. Quale gaudiū mihi erit: q̄ in tenebris sedeo: & lumen celi non video. qꝛ q̄ dulce lumē/ & delectabile oculis Eccles. 11. Per cōseq̄ns desiderāt videre lumē. Lumen qđ magis iusti: & illi q̄ sunt in gr̄a. Desiderāt videre:

ALEXANDER PP VI VALENTINUS FERDINANDUS DEI

et ſic gaudium: ⁊ conſolationem hec eſt xp̄us
filius virginis. qui eſt fons vite. ⁊ lumen pur.
in quē deſiderant angeli pſpicere. vt dicit bea
tus petrus pria petri 2. Q̄s videre nō poſſunt
niſi mediāte btā virgine: qꝛ apȯ eam eſt. Apȯ
eam eſt ille fons vite: ad quē ipa nos in vitat.
Apoc. 21. dicēs. Ego ſicienti dabo de fonte vi
te gratis. Apud eā eſt illud lumen: ꝙ gratiſſi=
me nobis preſentat. Unde ſibi regraciando
dicimus cuꝫ. ps. 35. Apud te eſt fons vite: ⁊ in
noie tuo videbim⁹ lumē. ¶ Finis ſōis regraci
mur xp̄o ṙgis filio: q̄ hodie glīoſiſſimā m̄rem
ſuā an̄ faciē oium populoꝝ portat/⁊ pſentat.
Primo alos iuſtos indigentes aquellos ayu
dando. propter quod regraciando ſibi dicūt.
grates tibi domine ieſu: qꝛ in nōm adiutoriuꝫ
m̄rem tuā nobis paſti iuxta thetꝭ primā ptem.
Scōo alos peccadores deſallentes ſus macu
las limpiando. an̄ faciē iuxta ſcōaꝫ thetꝭ pteꝫ.
Tertio a todas triſtes gentes aquellas conſo
lando dando eis lumen iuxta tertiam.

Sermo tertiuſdecimus.

SUſcepimus de⁹ mi
ſericordiā tuā i medio tēpli tui. i
ps. 47. ſcribitur tha iſtō. ¶ Oēs
ſancti patres xp̄i aduētū deſide=
rantes in hoc fuerūt equales: ꝙ oēs viderunt
diem xp̄i venientis in carne in ſpū ⁊ oculo mē
tali. Dixit xp̄s iudeis de abraam Jo. 8. Abraā
pr̄ veſter exultauit vt videret diem meū: vidit
ſ. ſpū ⁊ oculo mentali ⁊ gauiſus. ¶ Sed nō fue
runt equales in hoc: ꝙ oēs viderēt diem criſti
venientis in carnem in pſentia oculo corpali.
Viderūt eū apl̄i in pſentia oculo corpali. Un̄
dixit eis xp̄s Luc. 10. Beati oculi: q̄ vident. q̄
vos videtis: Amen dico vobis. quod multi re
ges ⁊ pphete voluerūt videre. que vos vide=
tis. ⁊ nō viderūt. ⁊ audire. q̄ auditis. ⁊ nō au=
dierūt. Ad ppoſitum ſanctus ppheta Dauid
Sāctus ſenex ſymeō de quo in euāgelio hodi=
erno ꝙ ipe expectabat redemptionem iſrael. ⁊
ſpūs ſanctus erat in eo. ⁊ rn̄ſum accepit a ſpū
ſancto. nō viſurum ſe mortē. niſi videret xp̄m
dn̄i. Jn hoc fuerūt equales: ꝙ q̄lꝫ eorum deſi=
derabat videre diem aduētus xp̄i incarnē. Di
cebat dauid iſtū diem xp̄i deſiderando in. p⁹.
84. Oſtēde nobis dn̄e miam tuaꝫ. ⁊ ſalutare
tuum da nobis. Sed in hoc fuerūt in equales.
ꝙ ſalutare. qȯ dauid deſiderabat. qȯ erat xp̄s
verus meſſias in ſpū: ſctūs ſenex ſymeō hodie
vidit in tēplo nō ſolum oculo ſpūali ſꝫ etiā cor=
porali. Unde dixit hodie xp̄o in manibus ſu=
is accipiendo xp̄m in cātico. Nūc dimittis ſer
uum tuū dn̄e ſcōm ṽbū tuū in pace. Qꝛ vide
rūt oculi mei ſalutare tuū. Miſericordiaꝫ vero
quā dauid deſiderabat hodie vidit dauid. in tē
plo non oculo corpali: ſꝫ ſolum mentali. hec ip
ſe dauid fatet̃ in incepto thāte dicens. Suſce=
pimus deus miam tuam in medio templi tui.
¶ Pro pſecutiōe pſentis thātis ⁊ materie. eſt
deuote notādum: ꝙ triplex reperio templuꝫ in
quo ſuſcipimus dei miſericordiam pro quo re
graciando deo dicimus. Suſcepimus de⁹ mi
ſericordiam tuam in medio templi tui.
Primum templum eſt anima rationalis.
Scōm templum eſt vterus virginalis.
Tertium templuꝫ eſt dom⁹ eccleſie materialꝭ.
Jn primo templo ſuſcepimus dei miſericor=
diam per iuſtificationem.
Jn ſcōo tēplo ſuſcepim⁹ miaꝫ dei p icarnatōeꝫ.
Jn. iij. tēplo ſuſcepim⁹ dei miam p ipi⁹ oblatio
nē vel pſentationem ⁊ de hoc thema ſpālr dicit
Suſcepim⁹ deus miaꝫ tuā in medio tēpli tui.

Prima pars.

¶ Dico primo ꝙ eſt tēplū aie rōna
lis: in quo ſuſcepim⁹
dei miaꝫ p iuſtificationē. De tēplo aie rōnalis
dicit apl̄s prima. ad Cor. 6. Uos eſtis tēplum
dei viui. Jn iſto tēplo deus hitat: ⁊ poſuit ſedē
ſuā per grāꝫ. Dn̄s in tēplo ſancto ſuo dn̄s in ce
lo ſedes eius. Aia polluta ⁊ deturpata p pctm̄
non eſt tēplū dei ſꝫ diaboli. pro tāto dicit Gre= Greg.
gorius in omelia. Tergat ſordes praui opis.
q̄ deo ppat domū mentis. De aia p pctm̄ pollu
ta: ⁊ per peccatuꝫ deturpata dicit. ps. 78. De⁹
venerūt gentes. i. demones in hereditatē tuā.
polluerūt templū ſanctū tuum. Debet ḡ illō, vt
deus ibi in hitet purgari p pn̄iam. ſcificari per
grām. ⁊ ornari p ṽtutum excellentiā. Sic fece
rūt machabei. 2. macha. 10. Et purgato iſto
templo p pn̄iam ⁊ ſcificato per grāꝫ. ⁊ ornato
per ṽtutū excellentiaꝫ: tūc ꝙ offert̃ ibi: adeo ac
ceptat̃ Sacrificiū iuſticie oblatōes ⁊ holocau
ſta. Sacrificiū iſtud eſt ſicut dicit. ps. 50. Spi
ritus cōtribulatus coꝛ cōtrictum ⁊ hūiliatuꝫ:
qȯ deus nō deſpicit. qꝛ culpā a tēplo aie expel
lit. ⁊ gratiam infundit. Tūc aie templū iuſtifi
cat: ⁊ in eo hitat. tūc ſuſcipitur ibi dei mia. Nā
ſm ꝙ dicit Aug⁹. ſup illo. ps. 144. Miſera=
tiones ei⁹ ſup oia opa eius. vn̄ hoc niſi eū iuſtifi Aug⁹
cat ipius. Jn iuſtificatōe impij oſtēdit̄ magna
dei mia. qꝛ ille q̄ per pctm̄ cōtra deū commiſiꝫ
debebat: nō ſolū adnihilari ſꝫ i inferno dapna

torum vbi perpetua pena gehẽnalis ignis per petuo cõdemnari. Nõ solum ab illo liberatur ꝑ grãa ⁊ virtutibus ornatur: ⁊ cũ sctis angelis ꝑpetue glie deputatur. Hec ẽ maria dei potẽtia: ⁊ maria dei mia. Vñ Gregorius in collecta. (Greg.) Deus q̃ oĩpotẽtiã tuã pcendo marie ⁊ miſerando manifeſtas. Querit sanctus Thomas in (S.tho) pria ſcõe. q. 103. Iſtum articulũ q̃onis ex dictꝭ auguſtini. Utrũ maius ſit iuſtos angelos creare: ꝙ pctõres iuſtificare. Et rñdẽdo dicit ſic. Iudicet q̃ põt. Utrũ maius ſit iuſtos angelos creare: ꝙ pctõres iuſtificare. Certe inq̃t ipſe ⁊ ſi vtrũꝙ eſt equalis potẽtie. pctõres tñ iuſtificare eſt maioris mie. Nã miſerationes eius / inquit Dauid. Sup oĩa opa eius. ¶ Patet igitur ꝙ primũ tẽplũ eſt aĩa rõnalis i quo ſuſcipim⁹ dei miam ꝑ eius iuſtificationẽ. de aĩa a peccato purgata: ⁊ liberata: ⁊ ꝑ grãz iuſtificata: deo grãs referim⁹ dicẽdo tibi grãs tibi deus: Quia ſuſcepimus miam tuã in medio tẽpli tui.

Secunda pars

¶ Dixi secũdo principalr̃ ꝙ ſcõz tẽplum eſt vterus virginalis: in quo ſuſcepimus dei miam. i. criſtũ ꝑ incarnationẽ. btã virgo in cuius vtero xp̃us eſt incarnatus: eſt tẽplũ illud de quo dicit. Ps. 64. Sanctũ eſt tẽplũ tuuz mirabile in eq̃tate. vere mirabile in equitate. Dicit Bernardus. (Ber.) qꝛ nullam cõtinet iniq̃tatẽ. ¶ Pro magno mirabili virgo glorioſa cõpatur tẽplo ſalomõis. qꝺ fuit valde mirabile. ⁊ hoc propter tria. Prio por la cauſa material: dẽ q̃ fue ſu oſtrucio. Scõo por la cauſa formal: de q̃ fue ſu ordiacio. Tertio por la cauſa final: ꝺ do fue ſu ſcificacio. ¶ Dico primo ꝙ btã virgo ſicut mirabile tẽplũ põt cõpari tẽplo ſalomõis. por la cauſa material. de q̃ fue ſu oſtrucio. Tẽplũ ſalomõis ſm ꝙ p3. 3. Re. 5. qꝺ ꝑcepit rex ſalomõ: oſtructũ fuit. Primo ex lapidibus precioſꝭ in fundamento. Scõo ex lignis cedrinis in tegumento. Tertio ex laminis aureis in decoramento. ¶ Dico primo ꝙ tẽplũ ſalomõis fuit cõſtructũ ex lapidibus ꝑcioſꝭ in fundamẽto. hẽr in textu Q. ꝑcepit rex ſalomõ: vt tollerẽt lapides precioſos. ⁊ ponerẽt in fundamẽto templi. ⁊ ſcõm ꝙ hẽr in textu Iſti lapides erãt magni ⁊ quadrati. Lapides iſti ſunt ꝟtutes: ⁊ dona: q̃ habuit btã ꝟgo in ſua origine ⁊ fundamẽtali principio. Propter ꝙ dicit Bernardus ꝙ añ fuit (Ber.) ſancta ꝙ nata. Sũt iſti lapides. i. ꝟtutes in ꝟgine ꝑcioſi ⁊ magni: qꝛ ſua magnitudine ⁊ ꝑcioſitate oĩum alioꝝ ſanctorum exſupant virtutes: ⁊ lapides precioſos. vñ Ancelm⁹. Una (Ance.) femina ſctõꝝ oĩũ trãſcendit merita. hec angelos vincit puritate. iuſtos ſupat ſctitate. hec omnium tranſcẽdit naturam ꝑpter filiũ dei dignitatẽ. Fuerunt iſti lapides in virgine quadrati glorioſa. Quadratũ habet ſex latera: ⁊ i quocũꝙ voluatur firmiter ſtat. ꝑpter ꝙ phs in pmo ethi. Compat virtuoſũ coꝛ quadrato. qꝛ ſicut quadratuz in oĩ latere bene ſedet: ita ꝟtuoſus bene ſe habꝫ in oĩ fortuna cõtingẽte. Iſta quadratura in ꝟgine ſignificat eius firmitatẽ: ⁊ cõfirmationem in bono ꝑ grãm ꝙ in fundamẽto ⁊ ſue originis principio accepit. Nam ad qꝺcũꝙ latus ſe voluerit ſemp firmiter ſtetit. et ꝑ pctũm nunꝙ corruere potuit. Ego puto inq̃t Bernardus. ꝙ copioſioꝛ ſcificatiõis grã ꝙ in (Ber.) alijs ſcificatꝭ in ipſam deſcenderit: que nõ ſolũ eius ortum. ꝑ ⁊ vitã deinceps ab oĩ pctõ immunem cõſuaret. qꝺ nemini in natis mulierũ creditur eẽ donatũ. ¶ De conſtructiõe huius glorioſi templi. ⁊ iſtis lapidibus ꝑcioſꝭ ⁊ q̃dratis q̃ in eius fundamẽto. i. in ſue originis pricipio ponũtur: pre admiratione dicũt xp̃o diſcipuli Mat. 13. et. 24. caplis. Magiſter aſpice q̃les lapides: ⁊ quales ſtructure. ¶ Scõo tẽplũ ſalomõis in ſua conſtructiõe fuit ex lignis cedrinis in tegumẽto. p3. 3. Re. 5. Iſta ligna q̃ a vermibus nunꝙ corrodũtur ſignificant in btã virgine ſui ꝑcioſi corpis puritatez: quã nũꝙ roſit vermis tẽptationis. fomes eniz pcti in ea fuit nõ ſolum ligatus ꝑ abraſus ⁊ totaliter extint⁹. Scõm ꝙ dicit Mag̃r. in. 3. d. 3. Sic ꝙ nunꝙ peccare potuit. qꝛ cõfirmata fuit in bono ꝑ grãm. fuit imo. vt ponũt ſci ⁊ deuoti doctores. Uermes tẽptatiõis q̃ alios rodebant ſuo corporali oculo: ⁊ aſpectu eos aſpiciendo in eis interficiebat: ⁊ omnem cõcupiſcẽtiam extinguebat. ⁊ ideo bñ ꝑ cedrũ figuratur. de quo dicit yſidorus. ꝙ ſerpẽtes ſuo odore interficit. Sic honeſtatis odoꝛ ex corpe ſuo glo (yſido.) rioſo ꝓcedẽs ſerpẽtẽ ãtiquũ diabolũ ⁊ pctũ occidit. ꝑpter qꝺ tãta cedri ꝟtute dotata de ſeipſa Eccli. 24. dicit: q̃ſi cedr⁹ exaltata ſũ i libano. ¶ Tertio tẽplũ ſalomõis in ſua cõſtructiõe fuit ex laminis aureis i decoramẽto: hẽr in textu 3. Re. 6. ꝙ nihil erat in templo ꝙ nõ auro tegeretur. Aurum qꝺ eſt ꝑcioſius oĩ metallo. Caritatem ſignificat in ꝟgine glorioſa: q̃ oĩum ꝟtutũ maioꝛ eſt. ſm aplm. Maioꝛ horum eſt caritas 1. ad Coꝛ. 13. Hec ꝟtus in virgine tanta fuit. ꝙ lꝫ xp̃m filiũ ſuũ pluſꝙ matres alie ſuos dilexerit. Uñ mag̃ ipſa fuit mr̃ xp̃i. quã aliqua mr̃ filij ſui. qꝛ q̃cq̃d xp̃s hũit ſm ꝙ hõ de corpulẽta

XANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS DEI

ſ0a:totum habuit a virgine mr̄e. Non ſic alij filij ꝛ iō eius gn̄o ōr circularis.quia vna linea clauditur.hēs in ſermōe quo natiuitat᷑.Liber gn̄ois ieſu xp̄i.ꝛ allegat᷑ ibi femina circundabit virū lꝫ ergo virgo ſup oēs mr̄es xp̄m filiuꝫ ſuum dilexerit ꝛ de paſſiōe ſua ſūme doluerit. ꝛ dolores quos nō hūit/in ptu ibi.vel ſimiles habuit. hēs ſuper illo anteq̄ꝫ ptiriret. ꝑpit tn̄ ꝓpter nimiam caritatem q̄ꝫ ad hūanuꝫ genus gerebat.q ꝓ ſalute oium pateretur:complacuit.ſcōm q dicit Bernardus.propter iſtō decoramētū auri corrn̄det virgini glorioſe in gloria aſſumpta ornatū.ꝛ veſtimētuꝫ de auro.vn̄ de ea xp̄o dicit Dauid.p̄s.44.In eius aſſūptiōe Aſtitit regina a dextris tuis in veſtitu deaurato.ꝛ cupiens nos q eaꝫ in auro caritatis imitaremur.dicit cuilꝫ nr̄m. Apoc.3.Suadeo tibi emere oē aurū probatum ignitum.vt locuplex fias.ꝛ veſtimentis albis induaris. Ber.

¶Dixi.2.q btā virgo tēplo ſalomonis cōpat᷑ por la cauſa formal de que fue ſu ordinacion. Tēpluꝫ enim ſalomōis ſic ordinatum erat q. Primo erat porticus in parte exteriori. Scd̄o erat tēplū qd̄ dr̄ ſanctū in pte interiori. Tertio erat tabernaculū q dr̄ ſcm̄ ſanctorum in parte vlteriori hec patet.3.Re.6.

¶Primo templū illd̄ ſic ordinatū erat q erat porticus an̄ tēplū in pte exteriori.ꝛ p illū intrabatur in tēplū. Erat aūt iſte porticus vigiti cubitos hn̄s lōgitudīs.et.10.latitudinis.Significat iſte porticus gn̄alr̄ fidem.qꝛ ſicut p porticum intrat᷑ in tēplū.ita p fidem intrat᷑ in templū xp̄i.i.eccleſiā extra q̄ꝫ non eſt ſalus:qꝛ extra eā nō eſt xp̄s. Iſte porticus ſpūālr̄ fidem q̄ꝫ habuit virgo.de xp̄o ſignificat.q̄ fuit in ea tāte lōgitudinis:q in ea incepit qn̄ dict᷑ angeli credidit.ꝛ cōſenſit.ꝛ nunq̄ꝫ poſtea fidem dimiſit. Ideo dr̄ in textu.q erat iſte porticus lōgitudinis.xx.cubitorum.xx.eſt nūerus ſuper habundās qꝛ fides in virgine ſ̄habūdans fuit ꝑ omnibus fidelibꝰ.qd̄ pꝫ in triduo mortis xp̄i: qn̄ oēs pdiderūt fidem:ꝛ in ſola virgie remanſit.Habuit iſte porticus in virgie.10.cubitos latitudinis.q̄ in ea ſignificat implecionem decem mandatoꝝ.ſine q̄bus fides mortua eſt.vt ſcribit᷑ Ja.2.p̄s.118. Latū mādatū tuū nimis. ꝛ ābulabā i latitudine.qꝛ mādata tua exq̄ſiui.

¶Scd̄o tēplū ſic ordinatū erat.q in pte interiori erat tēplū.q dr̄ ſcm̄.ꝛ ibi erat altare.vbi offerebant᷑ ſacrificia.ad qd̄ ſacerdos cotidie intrabat.Hec ps in virgie ſignificat eius animā glorioſam.in qua altare erat ſua voluntas intellectꝰ ꝛ memoria in quo p contēplationeꝫ:et deuotionem cōtinuā.ſeipam totā.actus cogitatus ꝛ opa deo in holocauſtum iugiter offerebat.Odilius clunian̄. Unū ꝓ certo ſcimus.q omis marie vita ꝛ actio ſemꝑ intēta fuit i dn̄o. Odil. Hoc altare in quo ſm̄ dei ꝑceptum Leuit᷑.6. Ignis caritatis ſemp ardebat.ad hoc altare itrabat cotidie xp̄s pōtifex futurorum bonorū ſēp eā p grām inhitādo.nā ſm̄ q dicit Bernardꝰ. Et ſi ſemel ꝓceſſit ex vtero:nūq̄ꝫ tn̄ receſſit ab aīo. Ber. In iſto altari acceptāt᷑ a deo Sacrificiū iuſticie oblatōes ꝛ holocaſta ſcribit᷑ i.p̄s.50

¶Tertio ꝛ vltio tēplū ſic ordinatū erat.q i pte vltīa erat tabernaculū.ꝛ ps q̄ dr̄ ſctāſcōꝝ ſicut capilla maior vel caput eccl̄ie.q̄ cōtinebat arcam federis.in qua erant tria.ſ.vrna aurea in qua erat manna.virga aarō.ꝛ tabule teſtamēti.Hec arca ſignificat btām virginem.q̄ dr̄ arca federis qꝛ p eā filio dei carnem aſumente renouatum fuit fedus pditū in deū ꝛ genus hūanum. In ea fuerūt tabule teſtamenti.i.impletio mandatorum:q̄ in illis tabulis cōtinebant᷑. Et virga aarō q̄ miraculoſe floruit.ꝛ fructuꝫ fecit.per qd̄ intelligit᷑ ſua mirabilis fecūditas ꝛ cōceptus.floruit mirabilr̄ virgo glorioſa in ſuo cōceptu:ꝛ fructificauit in ptu. Concepit ſine virili ſemine.pepit ſine corruptōe ꝛ dolore. Fuit etiā in virgine glorioſa vrna aurea.i.criſtus vel eius caro incorruptibil᷑ ſicut auruꝫ.de ea ſcriptū eſt in.p̄s.15. Nō dabis ſanctū tuum videre corruptionē. Et cōtinebat manna.qui cibus erat hn̄s oēm ſaporē.ꝛ ſignificat criſtuꝫ quātū ad diuinitatē:ex quo reficiūtur oēs btī ꝛ ſci ꝛ angeli in pr̄ia oi ſpūali dulcedine ꝛ ſapore. ¶Sed q̄d hoc ſignificat q in hac pte templi non intrabat ſacerdos niſi ſemel in anno.ꝛ in pr̄ia pte templi:q̄ dr̄ ſcā in qualꝫ die ad offerendum dona ꝛ ſacrificia. ¶Nūo hec ps tēpli ſanctaſcōꝝ ſignificat vterū virginis:i quo criſtus ſūmus ſacerdos nūq̄ꝫ introiuit niſi ſemel in anno grāe ibi ſumendo carnē. ¶Per aliam ptē tēpli q̄ dr̄ ſcā ſignificat᷑ aīa btē virginis:in qua parte cotidie ꝛ oi die intrabat:ꝛ continuabat ſūmus pōtifex xp̄s per grās multiplices v̄tutes ꝛ dona. ¶Et ſic finitur.2.ps ſmōis vbi dixi q eſt tēplū vteri virginalis in quo ſuſcepimus dei miam p incarnationē. Et qꝛ hec incarnatio fuit p ſpm̄ ſcm̄ vt patet.Luc.primo. Spiritus ſanctus ſuperueniet in te.ideo de dei miſericordia.Qui eſt chriſtus poſſumus dicere q in euāgelio hodierno Uenit ſpiritu in templum.

Tertia pars.

DER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS

❡ Tertium τ vltimuꝫ templuꝫ est domus ma-
terialis. τ hic suscipimus hodie dei miam per
xpi presentatõeꝫ. de quo deo pr̃i regraciando
in themate dicimus. Suscepimꝰ deus miaꝫ tu-
aꝫ. i. filiū tuū i medio tēpli tui. et de hoc festiui-
tas hodierna. dic historiā breuit᷑. ex qua histo-
ria possumus hēr. iij. spūalia documenta.

Primum in mr̃e filium offerente
Scōm in filio complacente.
Tertium in symeone suscipiente.

¶ Primo in mr̃e offerente habemus documē-
tum communitatis lꝫ virgo maria exēpta esset
a lege purificationis. qꝛ nō suscepto seie conce-
pit. nec filiꝰ ex ea natus vuluā apuit. imo inte-
grā huauit. qꝛ ṽgo ɔcepit. virgo pepit: τ post
ptū ṽgo pmāsit. tn̄ vt nō videret᷑ nec se dr̄aret
in alias mulieres singularē. sed cōem voluit se
subdere legi pro bona societate obſuāda q̄ est
in societate aliquoꝝ ɔformat se societati i licitꝭ
τ honestis. etiā si rōe sui illis nō indigeat. ꝟ vt
societati morē gerat. τ ne singularis τ distinctꝰ
ab alijs videat᷑. sic scādala euitantur. vn̄ ad vi-
tādū scādalū iudeoꝝ paulus circūcidit thimo-
theū cū nō eēt necessariū. Act. 15. ¶ Scōo in fi-
lio ɔplacēte hēmꝰ documētū humilitatis τ hoc
¶ Primo in sua oblatione. nam cum (in tribꝰ
esset dominꝰ oium τ diues in omnibus qui in-
uocāt illū: noluit tn̄ ꝑ se dari oblationē diuitū:
ꝟ pauperū. par turturꝝ/aut duos pullos colū-
barū. In colūba q̄ felle caret: dat nobis docu-
mentū simplicitatis. in turture q̄ gemit: dat no-
bis documentū pn̄ie pro pctīs. digna ista obla-
tio corꝛūs mr̄i τ filio ſm Bernardū. hēs in ser-
Ber. mōe supꝰ. Obtulerūt ꝓ eo dn̄o par turturꝝ/aut
duos pullos colūbarū. Nota ꝙ nō dixit duas
columbas: sed pullos columbarum. vide ibi.
¶ Scōo in legis obſuatōe dedit exēplū hūilita-
tis ad quā nō tenebat᷑. nā cū vna de istis aībꝰ
deberet immolari pro pctō. vide Leuitici. 12.
Cum cristus ab omni peccato esset simpliciter
alienus: ad hanc legem non tenebatur.
¶ Tertio in sua redēptiōe dedit exēplū hūilita-
tis. lex pmogeniti erat ꝙ redimeret᷑. 5. siclis. τ
cū redim sit huoꝝ nō dn̄oꝝ: τ ipse eēt dn̄s τ nō
huus: pꝫ ꝙ ad illā redēptioneꝫ nō tenebat᷑. sed
hoc ꝓcessit ex maxima hūilitate. nobis signifi-
cans ꝙ ipse nos seruos τ captiuos redimeret
per quinqꝫ vulnera in sua passione.
❡ Tertium τ vltimū documentum spirituale
habemus in symeōe suscipiēte. qō documētū ē
feruentissime caritatis. qō declarat᷑ ex tribus.

Primo ex responsione sibi data.
Scōo ex expectatiōe diu vl lōgeua desiderata
Tertio ex leticia demonstrata.

¶ Primo ondit᷑ in isto scō symeone sene fer-
uētissima caritas ex rn̄sione sibi data. Rn̄sum
accepit eīn a spū scō: nō visuꝝ se mortē τc̄. qui
recipit rn̄suꝫ aliqd petit. Iste senex petebat xpi
aduentū: τ certe ex nimia caritate q̄ ad pplm
dei habebat. Unde Ambrosius in omelia su- Amb.
per illo quod de eo in euangelio scribit᷑. Ecce
homo in hierl'm cui nomen symeon. τ hō iste
iustus τ timoratus: expectās redemptionem
israel. super ṽbo iustus. inqt Ambrosiꝰ. Bene
iustus: qui nō suā ꝟ populi gratiam reqrebat:
qui pro aliorum salute anxiꝰ orabat. τc̄.
¶ Scōo ondit᷑ in isto sene feruentissima cari-
tas in expectatione diu τ longeue desiderata.
licet enim diu desiderasset τ expectasset: tamē
non atediabat᷑ nec de seculo exire volebat: do-
nec cristum suis oculis conspexisset. Unde eo
viso dixit: Nunc dimittis τc̄. Quia viderunt
τc̄. Unde Ambrosius ibidem. Cupiebat sy- Amb.
meon corporeis vinculis fragilitatis absolui.
Sed expectabat videre pro missum. Sciebat
enim ꝙ beati oculi qui viderent.
¶ Tertio patet eius caritas ex letitia dr̄ata. q̄
letitia causatur in mente ex adoptiōe τ presen-
tia rei amate τ optate. qꝛ igitur xp̄m diu desi-
derauerit: patet ꝙ feruidē diligebat quē tam
letanter suscipiebat. Accepit inquit textus eū
in vlnas suas: τ benedixit deum dicens. Nūc
dimittis seruum. τc̄. Accipe eum tu in bra-
chijs cordis: τ stringe eum amplexibus amo-
ris. Benedic deum per vocem spiritualis ex-
ultationis: τ pete cum Symeone in pace con-
scientie te dimitti dicens. Nunc dimittis do-
mine seruum. τc̄. ¶ Habemus in presenti ser-
mone tria templa declarata.

Primum templū est aīe rōnalis: in quo susci-
pimus misicordiam dei ꝑ iustificationem.
Scōm tēplum vteri virginalis: in quo suscepi-
mus misericordiam dei per incarnationem.
Tertium tēpluꝫ domus materiał: in quo susci-
pimꝰ hodie misicordiā dei ꝑ xpi ꝓsentatione
Pro quolibet istorum deo patri dicimus. O
deꝰ gratias tibi quia Suscepimus misicordiā
tuam in medio templi tui. Quia igitur festum
hodiernū dicitur purificationis τ presentatio-
nis: pro nostra purificatione spūali τ presenta-
tione: dicamus domino in oratione hodierna.
Omnipotēs sempiterne deus magestatem tu-
am supplices exoramus: vt sicut vnigenitus fi-
lius tuus hodierna die cuꝫ nostre carnis sub-
stantia in templo est presentatus: ita nos faci-
as purificatis tibi mentibus presentari.

XANDER PP VI VALEN... FERDINANDVS DE

Iſſus eſt angelus gabriel a deo in ciuitatē. Luč.p°. in ca. et i euāgelio hodierno. Honorabiles dñi. Cuȝ veritas ita habeat et fides catholica firmiter credat ⁊ doceat: ꝙ hodierna die pro incarnatione filij dei nuncianda Angelus gabriel Miſſus ſit ad virginem Mariam: ⁊ virgo compet ⁊ ſimilis ſit cuidam nobili ciuitati vt ſtatim videbitur: idō in themate dr ꝙ Miſſus eſt angelus gabriel a deo in ciuitatem. ¶ Uñ honorabiles domini ad laudes virginis predicandas ⁊ ſuperexaltandas: preſentis ſermōis materia iuxta.3.ptes nři thematis principales: diuidet in.iij.tractat°.

Primus tractatus erit de vna alegoria en pſupueſto fundada. Allegoria vel figura preſupponitur in tertia parte thematis. ꝙ beata virgo ſit ciuitas: vel comparetur ciuitati.

Secūdus tractatus erit de vna meſſageria de perſona honrrada. Qui eſt angelus gabriel: iuxta ſecundam thematis partem.

Tertius ⁊ vltimus erit: dela autoridad que auia en poder ſobreexalçada: quia miſſus eſt a deo iuxta illam partem thematis. Iſtis tribus tractatibus declaratis patebit ꝙ en aqſte dia verum cōtinet verbū inceptum. Miſſus ē angelus gabriel a deo in ciuitatem.

Prima pars

¶ Primus ergo maior ⁊ principalis tractatus noſtri ſermōis: erit de vna alegoria ⁊c. Iſta eſt figura vel allegoria ꝙ beata virgo ad q̄ȝ hodie Miſſus eſt angelus gabriel ſecundum tertiam parteȝ noſtri thematis ciuitati comparatur. qđ partim allegorice ad virginem cōmendandū/partim moralr pro nřa deuotiōe ad eam excitādū deduco ſic. ¶ Quiqȝ ſunt q̄ multū cōueniūt ⁊ congruūt alicui nobili ciuitati. que quiqȝ ſimul in glorioſa virgine matre dei reperiuntur: propt̄ que nobili ciuitati poteſt merito comparari.

Primum eſt ꝙ ſit in ſitu bien fundada.

Scđm eſt ꝙ ſit de bono populo habitada.

Tertiū eſt ꝙ ſit de muchos bienes habūdada

Quartum eſt ꝙ ſit ſobre otras afamada.

Quintum eſt ꝙ ſit de ꝓprio nōbre intitulada

¶ Dico primo ꝙ ꝯuenit ⁊ ꝯgruit alicui nobili ciuitati ꝙ ſit in ſitu biē fundada. Communit circa ſitum ⁊ edificiuȝ videmus ꝙ ciuitas lau
Primo a fundamentis (dat a quattuor
Scđo a muris. Tertio a turribus. Quarto a portis. de oībus hijs laudatur ciuitas edificata per arfaxat regem medorum. Iud. in ca.p° in principio. De omnibus hijs etiaȝ laudatur ciuitas hieruſalē q̄ȝ vidit Ioānes deſcendētē de celo Apoč.21. ¶ Ad propoſitum beata virgo eſt nobilis ciuitas propter iſta quattuor: a quibus quantum ad ſitū ⁊ edificium ciuitas nobilis comēdatur. habet nāqȝ ciuitas virgis.

Primo fundamenta de firmeza.

Scđo muros de fortaleza.

Tertio torres de alteza.

Quarto puertas de nobleza.

¶ Primo habet ciuitas virgis fundamēta de firmeza. n. a principio ſue natiuitatis fundamētum eius ſm ſpm̄ ⁊ aīam fuit xp̄s: inquit ipſa Eccli.24. Sic in ſyō firmata ſū: ſic. ſ. ꝙ fundamētū meū ē xp̄s ihs. vñ dicit de° pr̄ artifex iſti° glioſe ciuitatis. yſa.24. Ecce ego mittā i fundamētis ſyō lapidē angularē. Lapis angularis ē xp̄s: q̄ cōiūgit duos pietes. i. duos populos. ſ. iudeos ⁊ gētiles. de quo lapide dicit dauid i. ps.117. Cōtra iudeos Lapidē quē reꝓbauerūt edificātes: hic factus eſt in caput anguli. Ex quo poſſumus hr̄e iſtō correlariū. ꝙ quātūcūqȝ cōtra iſtā ciuitatē virgis deſcēderit pluuia tēptationū. venerint flumina pſecutionū. flauerint vēti detractionū: nunqȝ iſta ciuitas cecidit. q: fūdata eſt ſupra firmaȝ petram ſcribitur Mat.7. Petra aūt erat xp̄us. inqt Apl's.1.Cor.10. de quo dicit.1.Cor.3. ꝙ fundamētū aliđ nemo pōt ponere: p̄ter id ꝙ poſituȝ eſt q̄ eſt xp̄s ieſus. Uel poſſumus dr̄e loquendo ſm carnalē genealogiam btē marie virginis. ꝙ fundamēta ſue ciuitatis ſunt p̄triarche ſci/reges/⁊ ꝓphete ex q̄bus originē traxit. de quibus dicit. ps.86. ꝙ fundamēta eius in mōtibus ſcis. ¶ Ex hoc in eius laudeȝ poſſumus elicere iſtud correlarium. ſ. ꝙ ex quo iſta glorioſa ciuitas eſt ſita ⁊ fundata in mōtibus: habet quattuor excellentias mirabiles.

¶ Prima ꝙ eſt clariſſima. q: in mōtibus p̄mo ⁊ ſine obſtaculo deſcēdit prīa illuīatio ſolis. vñ ſeqt ꝙ iſta ciuitas ē bona ꝓpillis q̄ vidēt deſcuramentū. qui hūt maltum viſum ⁊ debile in hijs que pertinent ad ſalutem. De iſta ciuitate dicitur Apoč.21. ꝙ habet claritatē dei: ⁊ lumē ei° ſimile lapidi iaſpidis ⁊ criſtalli q̄ hūt lumē/oculi cōfortatiuum/nō offenſiuum ſicut ſol.

VALENTINVS FERDINANDVS

¶ Scđa excellentia iſtius ciuitatis ex quo eſt ſi
ta in mõtibus: eſt ꝙ eſt ſaniſſima. vñ ſeqͥᵗ ꝙ ẽ
ſalubris infirmitatẽ paciẽtibus. vñ hic inueniᵗ
ſirupus. purga. medicina. cõtra oẽm infirmi=
tatẽ. vñ videtur ꝙ ſit ciuitas capharnauȝ: vbi
non ypocras ſꝫ ſũmus medicus ieſus curauit
multos infirmos. filium reguli. Joan. 4. Ser
uum paraliticuȝ cẽturionis. petri ſocrũ. Mat.
8. Paraliticũ a qͣttuor in lecto portatũ. mat. 9
¶ Tertia excellẽtia iſtius ciuitatis ex quo eſt ſi
ta in montibus eſt ꝙ eſt mundiſſima qꝛ nõ re=
tinentur ibi feditates: ſed totuȝ deſcendit ad
valles. Unde videtur ꝙ ſit bona para quiẽ vi
ue caſtament. ipa ciuitas aurum mundum ſi=
mile vitro mundo. Apoc. 21. ¶ Quarta ⁊ vlti=
ma excellentia iſtius ciuitatis ex quo eſt ſita ĩ
montibus eſt ꝙ ẽ potẽtiſſima. qꝛ qđ eſt in mõ
te eſt in alto ⁊ in patẽti. vñ videtur ꝙ ſit bona:
para quien viene de lexos tierras. non. n. põt
eam pdere auiſſu. qꝛ ſcriptum eſt Mat. 5. Nõ
põt ciuitas abſcondi ſupra monteȝ poſita. Ec
ce qͣttuor glorioſas excellentias nobis pctõri=
bus proficuas habet iſta glorioſa ciuitas: ex
quo habet fundamenta ⁊ ſitum in montibus.
vt merito eam ſuper exaltando dicamus cum
dauid in. ps. 47. Magnus dñs ⁊ laudabilis
nimis in ciuitate dei noſtri in mõte ſancto eiꝰ.
¶ Scđo dixi ꝙ laudaᵗ ciuitas: quando hꝫ mu
ros de fortaleza. tales muros habet ciuitas ṽ
ginis glorioſe. Unde oẽs iuſti ⁊ peccatores
dicunᵗ de ea illud ꝙ ſcribitur yſa. 26. Urbs
fortitudinis noſtre ſyõ ſaluator ponetur in ea
murus. Unde nota. 3. notabilia in hijs verbis
ſaluator: poneᵗ in ea murus: de ciuitate vir=
ginis glorioſe. Primum notabile ſuper iſto
verbo ſaluator. ꝙ ieſus eſt murus iſtius ciui=
tatis: quia ieſus ideȝ eſt ꝙ ſaluator. Scđm no
tabile ſuper hoc verbo poneᵗ in ea. i. intus eã
quia ſi ſaluator ponitur in ea q̇ eſt ihs ſequitur
ꝙ cõcluditur ab ea. Tertiũ notabile ſup illo ṽ
bo murus. qꝛ ſi ſaluator q̇ eſt ieſus poniᵗ in ea
murus: ſeqͥtur ꝙ concludit eam. qꝛ murus cõ
cludit ciuitatẽ. Sic ſeqͥtur ꝙ ſaluator q̇ eſt ihs
cõcludiᵗ a btã ṽgine: ⁊ btã ṽgo cõcludiᵗ a ie=
ſu ſaluatore. ⁊ ſic ſaluator ponitur in ea murꝰ.
Et qꝛ murus dᵗ a muniendo: ideo pro iſta die
in qua in iſta glorioſa ciuitate maxima: mirifi
ca dei miſericordia miſterium incarnationis fi
lij dei celebratum eſt: deo gͣs referendo de
ea dicit Dauid in. ps. 30. Benedictus dñs qͥ
mirificauit miam ſuã mihi: in ciuitate munita.
¶ Tertio dixi ꝙ laudatur ciuitas qñ hꝫ torres
de alteza: in quibus hõ poteſt ſe receptare / et
ab inimicis defenſare. Ad propoſitum quat=
tuor turres fortiſſimas ⁊ altas habꝫ murus ci
uitatis btẽ virginis: in qbꝰ ſe receptant / ⁊ de=
fenſant qui ſunt per ſuos inimicos inuaſi.
Prima turris: eſt alta humildad. iſta turris
ſcđm Bernardum tam alta eſt: ꝙ attingit vſqꝫ Ber.
ad ſedentem in trono dominũ mageſtatis. In
iſta ſe receptant et defenſant qui inuaduntur
ab inimico qui eſt ſuperbia ⁊ vanidad.
Scđa turris eſt: ſu alto nombre de claredad
Maria. i. illuminata. In iſta ſe receptant et de
fenſant: qui proſecuntur ab inimico qui eſt er=
ror ⁊ infidelitas. Bernardus Turris fortiſſima Ber.
nomen domini ad ipſum confugit iuſtus ⁊ ſal
uabitur. dicit Proberb. 17. Sapiens et tur=
ris fortiſſima nomen domine ad ipſam confu=
giet peccator et liberabitur.
Tertia turris alta iſtius ciuitatis eſt ṽginitas
in iſta ſe receptant ⁊ defenſant: q̇ pſequunᵗ ab
inimico qui eſt luxuria ⁊ carnalitas.
Quarta turris alta iſtius ciuitatis eſt conſtã
tia ⁊ firmitas. In iſta ſe receptant qui inua=
duntur ab inimico qui eſt perſecucio ⁊ aduer
ſitas. Sic iſta glorioſa ciuitas ẽ vna de ciuita=
tibꝰ refugij de qbus ſcribiᵗ. Joſue. 20. qꝛ hẽt
muros de fortaleza. turres de alteza: in qbus
hõ inuaſus ab inimico ſe receptat ⁊ defenſat.
Iſtis dicit. ps. 47. Circũdate ſyõ ⁊ cõplecti=
mini eam: narrate ſua beneficia q̇ recipitis in
turribus eius. Sic ponite corda veſtra in vir=
tute eius: vt enarretis in progenie altera. ⁊c.
¶ Quarto ⁊ vltimo dixi ꝙ laudaᵗ ciuitas quã
do habet portas de nobleza. porte ciuitatis vir
ginis fuerunt valde precioſe et nobiles. De
quibus dicitur Apoc. 21. ꝙ ſingule porte erãt
ex ſingulis margaritis. In ciuitate beate vir=
ginis fuerunt due porte. ſ. virginitas ⁊ mater
nitas. que in tantum fuerunt nobiles ⁊ precio
ſe: ꝙ de ipſis dicit. ps. 86. Diligit dominus por
tas ſyon ſuper omnia tabernacula Jacob.
Tabernacula Jacob ſunt omnes alie mulie=
res: que nunqꝫ tales / nec precioſas / nec a deo
dilectas portas habuerũt. nec inſimul. Quia
nunqꝫ aliqua inſimul fuit mater et virgo ſicut
virgo Maria. nec diuiſim: quia nunqꝫ aliqua
virgo fuit talis ⁊ tanta virgo. nec aliqua ma=
ter talis et tanta mater. De ciuitate virginis
⁊ portis eius dixit Jeremias. in cap. 31. Sic
prophetando. Ecce dies veniunt dicit domi=
nus ⁊ edificabitur ciuitas domino: a turre ana
neel vſqꝫ ad portas anguli. Nota ſpiritualiter
in iſto textu duo pulcra miſteria et ſecreta.
Primum ananeel interpretaᵗ gͣa: porta an=

ALEXANDER PP VI VALENTINVS
FERDINANDVS

ISSUS est angelus gabriel a deo in ciuitatē. Luc. p°. in ca. et i euāgelio hodierno. Honorabiles dñi. Luz veritas ita habeat et fides caholica firmiter credat ꝛ doceat: ꝙ hodierna die pro incarnatione filij dei nunciāda Angelus gabriel Missus sit ad vrginem Mariam: ꝛ virgo compet ꝛ similis sit cuidam nobili ciuitati vt statim videbitur: iō in themate dr̄ ꝙ Missus est angelus gabriel a deo in ciuitatem. ¶ Vñ honorabiles domini ad laudes virginis predicandas ꝛ superexaltandas: presentis sermōis materia iuxta. 3. ptes nr̄i thematis principales: diuidet in. iij. tractat⁹. Primus tractatus erit de vna alegoria en ꝑsupuesto fundada. Allegoria vel figura presupponitur in tertia parte thematis. ꝙ beata virgo sit ciuitas: vel comparetur ciuitati. Secūdus tractatus erit de vna messageria de persona honrrada. Qui est angelus gabriel: iuxta secundam thematis partem. Tertius ꝛ vltimus erit: dela autoridad que auia en poder sobreexalçada: quia missus est a deo iuxta illam partem thematis. Istis tribus tractatibus declaratis patebit ꝙ en aq̄ste dia verum cōtinet verbū inceptum. Missus ē angelus gabriel a deo in ciuitatem.

Prima pars

¶ Primus ergo maior ꝛ principalis tractatus nostri sermōis: erit de vna alegoria ꝛc. Ista est figura vel allegoria ꝙ beata virgo ad q̄ hodie Missus est angelus gabriel secundum tertiam partē nostri thematis ciuitati comparatur. qḋ partim allegorice ad virginem cōmendandū/partim moralr̄ pro nr̄a deuotiōe ad eam excitādū deduco sic. ¶ Quinq; sunt q̄ multū cōueniūt ꝛ congruūt alicui nobili ciuitati. que quinq; simul in gloriosa virgine matre dei reperiuntur: propt̄ que nobili ciuitati potest merito comparari.
Primum est ꝙ sit in situ bien fundada.
Scōm est ꝙ sit de bono populo habitada.
Tertiū est ꝙ sit de muchos bienes habūdada
Quartum est ꝙ sit sobre otras afamada.
Quintum est ꝙ sit de ꝓprio nōbre intitulada

¶ Dico primo ꝙ ꝯuenit ꝛ ꝯgruit alicui nobili ciuitati ꝙ sit in situ biē fundada. Communit̄ circa situm ꝛ edificiū videmus ꝙ ciuitas laudat̄ a quattuor.
Primo a fundamentis
Scdo a muris. Tertio a turribus. Quarto a portis. de oībus hijs laudatur ciuitas edificata per arfaxat regem medorum. Jud. in ca. p° in principio. De omnibus hijs etiā laudatur ciuitas hierusalē q̄ vidit Joānes descendētē de celo Apoc. 21. ¶ Ad propositum beata virgo est nobilis ciuitas propter ista quattuor: a quibus quantum ad sitū ꝛ edificium ciuitas nobilis comēdatur. habet nāq; ciuitas vginis.
Primo fundamenta de firmeza.
Scdo muros de fortaleza.
Tertio torres de alteza.
Quarto puertas de nobleza.
¶ Primo habet ciuitas virgis fundamēta de firmeza. i. a principio sue natiuitatis fundamētum eius fm spiritū ꝛ aīam fuit xp̄s: inquit ipsa Eccli. 24. Sic in syō firmata sū: sic. s. ꝙ fundamētū meū ē xp̄s ihs. vñ dicit de⁹ p̄r artifex isti⁹ gl'iose ciuitatis. ysa. 24. Ecce ego mittā i fundamēt syō lapidē angularē. Lapis angularis ē xp̄s: q̄ cōiūgit duos pietes. i. duos populos. s. iudeos ꝛ gētiles. de quo lapide dicit dauid i. ps. 117. Cōtra iudeos Lapidē quē reꝓbauerūt edificātes: hic factus est in caput anguli. Ex quo possumus hr̄e istō correlariū. ꝙ quātūcūq; cōtra istā ciuitatē vginis descēderit pluuia tēptationū. venerint flumina ꝑsecutionū. flauerint vēti detractionū: nunq̄ ista ciuitas cecidit. q2 fūdata est supra firmā petram scribitur Mat. 7. Petra aūt erat xp̄us. inq̄t Apl's. 1. Cor. 10. de quo dicit. 1. Cor. 3. ꝙ fundamētū aliō nemo pōt ponere: ꝑter id ꝙ positū est q̄ est xp̄s iesus. Vel possumus dr̄e loquendo fm carnalē genealogiam btē marie virginis. ꝙ fundamēta sue ciuitatis sunt p̄triarche sci/reges/ꝛ ꝓphete ex q̄bus originē traxit. de quibus dicit. ps. 86. ꝙ fundamēta eius in mōtibus scis. ¶ Ex hoc in eius laudē possumus elicere istud correlarium. s. ꝙ ex quo ista gloriosa ciuitas est sita ꝛ fundata in mōtibus: habet quattuor excellentias mirabiles.
¶ Prima ꝙ est clarissima. q2 in mōtibus p̄mo ꝛ sine obstaculo descēdit p̄ria illuīatio solis. vñ seq̄r ꝙ ista ciuitas ē bona ꝓ illis q̄ vidēt /escurament. qui hn̄t malum visum ꝛ debile in hijs que pertinent ad salutem. De ista ciuitate dicitur Apoc. 21. ꝙ habet claritatē dei: ꝛ lumē ei⁹ simile lapidi iaspidis ꝛ cristalli q̄ hn̄t lumē/oculi cōfortatiuum/nō offensiuum sicut sol.

¶Scõa excellentia iſtius ciuitatis ex quo eſt ſita in mõtibus: eſt ꝙ eſt ſaniſſima. vñ ſeq̄t ꝙ ē ſalubꝛis infirmitatē pacīētibus. vñ hic inuenit̄ ſirupus. purga. medicina. cõtra oēm infirmitatē. vñ videtur ꝙ ſit ciuitas capharnaūz: vbi non ypocras ſ̄ ſūmus medicus ieſus curauit multos infirmos. filium reguli. Joan. 4. Seruum paraliticuz cēturionis. petri ſocrū. Mat. 8. Paraliticū a q̄ttuoꝛ in lecto poꝛtatū. mat. 9

¶Tertia excellētia iſtius ciuitatis ex quo eſt ſita in montibus eſt ꝙ eſt mundiſſima qꝛ nõ retinentur ibi feditates: ſed totuz deſcendit ad valles. Unde videtur ꝙ ſit bona para quiē viue caſtament. ipa ciuitas aurum mundum ſimile vitro mundo. Apoc. 21. ¶Quarta ⁊ vltima excellentia iſtius ciuitatis ex quo eſt ſita ī montibus eſt ꝙ ē potētiſſima. qꝛ qđ eſt in mõte eſt in alto ⁊ in patēti. vñ videtur ꝙ ſit bona: para quien viene de lexos tierras. non. n. põt eam pdere auiſſu. qꝛ ſcriptum eſt Mat. 5. Nõ põt ciuitas abſcondi ſupꝛa montez poſita. Ecce q̄ttuoꝛ glorioſas excellentias nobis pctõꝛibus proficuas habet iſta glorioſa ciuitas: ex quo habet fundamenta ⁊ ſitum in montibus. vt merito eam ſuper exaltando dicamus cum dauid in. ps. 47. Magnus dñs ⁊ laudabilis nimis in ciuitate dei noſtri in mõte ſancto eiꝰ.

¶Scõo dixi ꝙ laudat̄ ciuitas: quando hz muros de foꝛtaleza. tales muros habet ciuitas v̄ginis glorioſe. Unde oēs iuſti ⁊ peccatoꝛes dicunt de ea illud ꝙ ſcribitur yſa. 26. Urbs foꝛtitudinis noſtre ſyõ ſaluatoꝛ ponetur in ea murus. Unde nota. 3. notabilia in hijs verbis ſaluatoꝛ ponet̄ in ea murus: de ciuitate virginis glorioſe. Primum notabile ſuper iſto verbo ſaluatoꝛ. ꝙ ieſus eſt murus iſtius ciuitatis: quia ieſus idez eſt ꝙ ſaluatoꝛ. Scõm notabile ſuper hoc verbo ponet̄ in ea. i. intus eā quia ſi ſaluatoꝛ ponitur in ea q̄ eſt ihs ſequitur ꝙ cõcluditur ab ea. Tertiū notabile ſup illo v̄bo murus. qꝛ ſi ſaluatoꝛ q̄ eſt ieſus ponit̄ in ea murus: ſeq̄tur ꝙ concludit eam. qꝛ murus cõcludit ciuitatē. Sic ſeq̄tur ꝙ ſaluatoꝛ q̄ eſt ihs cõcludit̄ a btā v̄gine: ⁊ btā v̄go cõcludit̄ a ieſu ſaluatoꝛe. ⁊ ſic ſaluatoꝛ ponitur in ea murꝰ.

Et qꝛ murus dr̄ a muniendo: ideo pro iſta die in qua in iſta glorioſa ciuitate maxima: mirifica dei miſericoꝛdia miſterium incarnationis filij dei celebꝛatum eſt: deo grās referendo de ea dicit Dauid in. ps. 30. Benedictus dñs qm̄ mirificauit miam ſuā mihi: in ciuitate munita.

¶Tertio dixi ꝙ laudatur ciuitas qñ hz toꝛres de alteza: in quibus hõ poteſt ſe receptare/ et ab inimicis defenſare. Ad propoſitum quattuoꝛ turres foꝛtiſſimas ⁊ altas habz murus ciuitatis btē virginis: in q̄bꝰ ſe receptant/ ⁊ defenſant qui ſunt per ſuos inimicos inuaſſi.

Prima turris: eſt alta humildad. iſta turris ſcõm Bernardum tam alta eſt: ꝙ attingit vſq3 (Ber.) ad ſedentem in trono dominū mageſtatis. In iſta ſe receptant et defenſant qui inuaduntur ab inimico qui eſt ſuperbia ⁊ vanidad.

Scõa turris eſt: ſu alto nombꝛe de claredad Maria. i. illuminata. In iſta ſe receptant et defenſant: qui proſecuntur ab inimico qui eſt erroꝛ ⁊ infidelitas. Bernardus Turris foꝛtiſſima (Ber.) nomen domini ad ipſum confugit iuſtus ⁊ ſaluabitur. dicit Proberb. 17. Sapiens et turris foꝛtiſſima nomen domine ad ipſam confugiet peccatoꝛ et liberabitur.

Tertia turris alta iſtius ciuitatis eſt v̄ginitas in iſta ſe receptant ⁊ defenſant: q̄ pſequunt̄ ab inimico qui eſt luxuria ⁊ carnalitas.

Quarta turris alta iſtius ciuitatis eſt conſtātia ⁊ firmitas. In iſta ſe receptant qui inuaduntur ab inimico qui eſt perſecucio ⁊ aduerſitas. Sic iſta glorioſa ciuitas ē vna de ciuitatibꝰ refugij de q̄bus ſcribit̄. Joſue. 20. qꝛ hēt muros de foꝛtaleza. turres de alteza: in q̄bus hõ inuaſus ab inimico ſe receptat ⁊ defenſat. Iſtis dicit. ps. 47. Circūdate ſyõ ⁊ cõplectimini eam: narrate ſua beneficia q̄ recipitis in turribus eius. Sic ponite coꝛda veſtra in virtute eius: vt enarretis in progenie altera. ⁊c̄.

¶Quarto ⁊ vltimo dixi ꝙ laudat̄ ciuitas quādo habet poꝛtas de nobleza. poꝛte ciuitatis virginis fuerunt valde precioſe et nobiles. De quibus dicitur Apoc. 21. ꝙ ſingule poꝛte erāt ex ſingulis margaritis. In ciuitate beate virginis fuerunt due poꝛte. ſ. virginitas ⁊ maternitas. que in tantum fuerunt nobiles ⁊ precioſe: ꝙ de ipſis dicit. ps. 86. Diligit dominus poꝛtas ſyon ſuper omnia tabernacula Jacob. Tabernacula Jacob ſunt omnes alie mulieres: que nunq̄ tales/ nec precioſas/ nec a deo dilectas poꝛtas habuerūt. nec inſimul. Quia nunq̄ aliqua inſimul fuit mater et virgo ſicut virgo Maria. nec diuiſim: quia nunq̄ aliqua virgo fuit talis ⁊ tanta virgo. nec aliqua mater talis et tanta mater. De ciuitate virginis ⁊ poꝛtis eius dixit Jeremias. in capl̄o 31. Sic prophetando. Ecce dies veniunt dicit dominus ⁊ edificabitur ciuitas domino: a turre ananeel vſq3 ad poꝛtaz anguli. Nota ſpiritualiter in iſto textu duo pulcra miſteria et ſecreta.

Primum ananeel interpretat̄ grã: poꝛta an-

ANDER PP VI VALENTINUS FERDINANDUS DE

guli fuit humilitas virginis. qꝛ per porta hūili tatis intrauit in eā xp̄s qui eſt angulus duoꝝ̄ pietū. Seq̄t̄ igit̄ ꝙ a ſalutatōe in qua dixit ſibi angel⁹ Aue gr̄a plena: q̄ fuit turris a naneel q̄ interp̄tat̄ gr̄a: vſq; ad illō v̄buȝ hūilitatis ꝙ dixit ip̄a Ecce ancilla dn̄i: in quo xp̄s intrauit ⁊ fuit incarnat⁹ in ea: ip̄a edificata eſt ciuitas dn̄o a turri ananeel vſq; ad portā anguli. ſcōm miſteriū ⁊ ſecretum ſup illo v̄bo porta anguli. due ſunt porte ſcōm ꝙ dictū eſt in ciuitate v̄gi nis. ſ. maternitas ⁊ virginitas. quaꝝ q̄lȝ eſt in angulo. Nā videtis ꝑ experientiaȝ ꝙ porta q̄ ē in āgulo: cōtingit̄ amouere ex vna parte nō a duabus. ita eſt in portis btē virginis. patȝ ꝑ exemplū. Nā mr̄nitas hēt duas portas. ſ. fecū ditatē: ⁊ iſta tāgit btāȝ v̄ginē. aliā portā hēt. ſ. coꝛruptionem: ⁊ iſta non tāgit eā. Simil'r v̄gi nitas habȝ duas portas. pr̄ia integritas: ⁊ iſta cōtingit btāȝ v̄ginē. Aliā portā hȝ. ſ. ſterilitas: ⁊ iſta nō cōtingit eā. ſic porte ſue ciuitatis ſūt i angulo: qꝛ cōtingūtur ab vna parte muri ⁊ nō ab alia. Sic clare patet intellectus ꝓph'e ꝙ de beata virgine dixit allegorice. edificabitur domino ciuitas a turri ananeel que interpreta tur gr̄a vſq; ad portam anguli. Sic ſumus ex pediti de noſtra ciuitate quo ad pꝛimum pꝛin cipale: qđ eſt in ſitu bien fundada.

Secunda pars

¶ Dixi in alia parte ſermonis ꝙ laudatur ciuitas: ſi es bien poblada. ¶ Unde honoꝛabiles dn̄i eſt notanduȝ pꝛo laude virginis. ꝙ. 6. faciunt bo nam populationem ⁊ laudabilem ciuitatem.

¶ Pꝛimum: rey pꝛeſident.
Secundumn: obiſpo reſident.
Tertium: conſello pꝛudent.
Quartum: ley regient.
Quintum: ſtudio ſufficient.
Sextum: pueblo pacifico ⁊ obedient

¶ Pꝛimo in iſta glorioſa ciuitate inuenies rey pꝛeſident. hic eſt rex deus magnus ſup oēs de os. pꝛo tāto dauid dicit de ea in. p̄s. 46. ꝙ eſt ciuitas regis magni. ¶ Scđo hic inuenies ep̄m reſidētē: iſtius ciuitat; ep̄s eſt. ſ. ſ. q̄ ſemp in ea reſidet: ⁊ nūq; ab ea recedit. fecit hic duos oꝛ dines hodie: ⁊ celebꝛauit q̄ ſolū ꝑtinēt ad ep̄ȝ ſ. ↄfirmationē: qn̄ ip̄am in gr̄a cōfirmauit. Sa cerdociū ⁊ coꝛpis xp̄i cōſecrationē: qn̄ in ciui tate vētris ſui coꝛp⁹ xp̄i foꝛmauit ⁊ ↄſecrauit. hoc ē ꝙ dixit ſibi angel⁹ hodie in euāgelio ho dierno. Sp̄us ſcūs ſuperueniet in te. ⁊c. Sed mirum videt̄ ꝙ hic ſit ep̄s: cū nō ſit hic eccl'ia cathedral̄. qꝛ Joannes dicit Apoc. 21. Tem plū non vidi in ea. R̄n̄o ⁊ dico ꝙ hic eſt eccl'ia cathedralis ⁊ templū. qn̄ dicit ioannes ꝙ tem plū non vidit in ea: dico ꝙ intelligit diſtinctū: vel aliud ab ea. Sed vidit ibi templum ꝙ eſt vnum cum ea quod eſt ip̄amet: qꝛ de ea dixit pꝛopheta malachias p̄ribus deſiderātib⁹ xp̄i incarnationeȝ. Statim veniet ad tēplum ſctm̄ ſuum dn̄atoꝛ dn̄s quē vos queritis. ⁊. p̄s. 64. Sanctū eſt templum tuū mirabile ineq̄tate.

¶ Tertio hic inuenenies ↄſel pꝛudēt. o cō quā ta pꝛudēcia ⁊ ↄſilio regit̄ ciuitas btē v̄gis. regi tur nāq; familiari ↄſilio. ſ. ſ. regit̄ ↄſilio diuino nō hūano: iō in eternū ꝑmanebit ⁊ durabit. qꝛ ſc̄m ꝙ dicit dauid in. p̄s. 32. Dn̄s diſſipat ↄſilia gētiū. repꝛobat cogitatōes populoꝝ: ⁊ repꝛo bat ↄſilia pꝛincipum. Cōſiliū aūt dn̄i in eternū manet: cogitatōes coꝛdis ei⁹ in gn̄one ⁊ gn̄o nem. gēs q̄ in neceſſitatib⁹ ſuis nō recurrit ad ↄſiliū iſtius ciuitatis: eſt gens ſine cōſilio et ſi ne pꝛudentia. de Uterono. 32°. ¶ Quarto hic inuenies ley regiēt. hic inuenies leges mie pl⁹ q̄; iuſticie. hic inuenies diſciplinam paternam ⁊ legem maternam. ꝓuer. 1. Audi filij mi diſci plinam patris tui: ⁊ ne dimittas legem matris tue. Lex iſta eſt lex miſericoꝛdie ⁊ clementie. ¶ Prouer. vlti̊o. Os ſuum aperuit ſapientie: et lex clemētie in lingua ei⁹. Hic inuenies legeȝ ſanctā. qꝛ obſ̄uātes eā facit ſctōs. Ro. 7. Lex q̄dem ſcā eſt: ⁊ mādatū iuſtū ⁊ bonū. Hic inue nies legē immaculatā ⁊ incoꝛruptam: qꝛ obſ̄ uatoꝛes eius facit imaculatos / ⁊ incoꝛruptos / hūiles ⁊ ſapientes ⁊ ad deū conuerſos. p̄s. 18. Lex dn̄i immaculata cōuertens aīas: teſtimo niū dn̄i fidele: ſapiam p̄ſtans ꝑuulis. Hic vlti̊o inuenies legē pacificā: qꝛ obſ̄uatoꝛes ei⁹ facit pacificos. pax multa inq̄t Dauid. p̄s. 118. Uir gini diligētib⁹ legē tuā: ⁊ nō eſt illis ſcādalū.

¶ Quinto in iſta ciuitate inuenies ſtudiū ſuffi ciēt. multū laudat̄ ⁊ commendat̄ ciuitas ⁊ pꝛi uilegiatur qn̄o ibi ſtudiū gn̄ale ⁊ vniuerſitas de hoc laudat̄ pariſius in frācia. yxonia in an glia. colonia in alemaia. bononia in ytalia. Sa lamantica in hyſpania. Ad pꝛopoſitum in ciui tate beate virginis eſt nobile ſtudium ⁊ maxi ma vniuerſitas quo ad tria.

¶ Pꝛimo quo ad magiſtrum in generali.
Scđo quo ad ſcientias in particulari.
Tertio quo ad ſtudētes diſcipulos i ſinglari.

¶ De pꝛimo quo ad magiſtrum in generali ibi magiſter regens ⁊ continue legens: eſt ſpirit⁹ ſanctus qui docet hoīeȝ ſciam in. p̄s. 93. 1. Re. 2. Nā deus ſciaꝝ dn̄s eſt. Scđo quo ad ſcias

in particulari. ¶ Hic docetur grammatica: por
congruo fablar. nõ legitur in euãgelio q̃ v̄go
locuta fuerit niſi ſepties et valde congrue.
Hic logica: por falſo eſquiuar.
Hic philoſophia natural τ moral: por virtuoſo obrar.
omnes virtutes intellectuales τ morales fue
Amb. runt in virgine ſecundum Ambroſium.
Hic ariſmetica que tractat de numeris: por be
neficio de recontar. Recogitabat ſemper om
Hier⁹. nia beneficia dei ſecundum Hieronymum.
Hic rectorica: por fermoſo ordenar. ꝓpoſite τ
prudenter ordinabat nõ ſolum verba oris: ſꝫ
Amb. τ oẽs geſt⁹ corporis. ſm̃ ãbroſiũ d̃ ſcã v̄ginitate
Hic muſica q̃ tractat de cãtu: por muy bien cã
tar. cõpoſuit canticũ iſtã virgo nobiliſſimũ
τ pulcherrimũ. Magnificat anima mea. τc̃.
Hic aſtrologia q̃ tractat de ſtellis: por la mar
ſeñorear. Ipſa eſt maria q̃ d̃ ſtella maris τc̃.
Hic geometria que tractat de menſuris: por
baxo meſurar. Menſurauit enim ſe baxe: di
cendo Ecce ancilla domini.
¶ Tertio laudat̃ ſtudiũ iſti⁹ ciuitatiſ quo ad ſtu
dẽtes. hic fuerũt nobiles ſtudẽtes: ſpãlr̃ .iij.
Primo hic ſtudiut Gabriel vida angelical.
Hier⁹. Nam angelis eſt cognata virginitas. Hiero
Amb. nymus. Et v̄ginitas ſoror ẽ ãgelor̃. ãbroſi⁹.
Scd̃o hic ſtudiut Joãnes euãgeliſta medici=
na virginal. q̃ñ v̄go elect⁹ a deo: v̄go in eũ ꝑ
Hier⁹. manſit. hieronymus in ꝓlogo ſup Joãnem.
Tertio hic ſtudiut criſtus nueſtra redempciõ
humanal. de quo ſtudio dixit. ps. 9. Annun=
ciate inter gentes ſtudia eius. ¶ Opus nr̃e re
demptionis dicitur ſtudium propter tria.
Primo quia ſtudere ꝓpriũ eſt hominis. de⁹
non ſtudet: non angelus: quia ſine diſcurſu in
telligit. non beſtia: quia non deliberat. Sed
ſtudere eſt proprium hoĩs. τ q2 opatiões ꝑti=
nentes ad noſtram redemptionem criſtus vt
homo exercuit: ideo dicimus q̃ ſtudiut.
Scd̃o propter modũ opandi: quia q̃ in ſtudio
fiunt: nõ ſubito ſed cum mora temporis fiunt:
Sic opera redemptionis cum longo ſpatio ꝓ=
ceſſerunt. Non ſic opera creationis ſed ſubi=
to: quoniam ipſe dixit τ facta ſunt. τc̃.
Tertio rõne operis vel effectus: q̃ñ eſt ſubtili
tas in opere. Naꝫ q̃ñ aliquod ſubtile facere in
tendimus: tunc ſtudemus. τ in noſtra redem
ptione criſtus operatus eſt opus valde ſubti=
le. Licet ſubtile opus fuerit in creatione quia
de nullo ſubtilior in hominis plaſmatione q2 a
nima cõiuncta limo: τ taꝫ fortiter q̃ neutrũ ab
alio velit ſepari. Maxima tñ ſubtilitas fuit in
hominis redemptione. vbi fecit q̃ mater eſſet
virgo. τ deus homo. Iſta fuerunt ſtudia ſubti
lia ꝓpter q̃ dicit. ps. Annũciate inter gentes
ſtudia eius. ¶ Patet ẽ q̃ ciuitas virginis glori
oſe eſt dotata de ſtudio ſufficient. Unde meri
to dici poteſt ciuitas Cariath ſepher ideſt ci=
uitas litterarum. Joſue. 15.
¶ Sexto τ vltio inuenies in hac glorioſa ciui=
tate: pueblo pacifico τ obediẽt. In iſta ciuita=
te nõ ſunt niſi duo Jurati. ſ. intellect⁹ q̃ ſemp ĩ
telligit verũ: q2 obiectũ intellect⁹ eſt ver. Et
volũtas qui ſemp opat̃ bonitatẽ: q2 obiectum
volũtatis eſt bonũ. Oẽs aũt potẽtie ſenſitiue τ
intellectiue: ſunt cõis populus q̃ in tãta viuũt
pace τ in tanta amicitia: q̃ ipſa d̃ꝛ proprie ci=
uitas: quia in ea eſt ciuium vnitas. eſt velut
archa noe in qua om̃ia animalia mitia τ ſilue
ſtria ferocia τ nal'r inimica: fuerunt paccatiſſi
ma. Exclamem⁹ igit̃ dñi ad btãm v̄ginẽ i iſto
paſſu ſic ſibi dicẽdo. O v̄go ſacratiſſima vtinã
placeret tibi τ tuo glo'ſo filio q̃ tal' eſſet popu=
lus nr̃e ciuitatis ſicut tue ciuitatis quietus et
pacificus τ in amicitia conſeruatus. Utinã a=
tẽderetis ad illõ q̃ dicit phus. 2. poli. ca. 5. A=
micitia maximũ bonũ putam⁹ ciuitatibus. ſꝫ
hic eſt bellum ciuile. q̃ð romã deſtruxit: hic di
uiſio qua omne regnum periit. q̃ñ oẽ regnum
in ſeipſuꝫ diuiſuꝫ τc̃. hic furta. hic homicidia.
hic latrocinia. deſpues que la iuſticia ſe par=
tio. quia iuſticia receſſit a noſtra ciuitate: ideo
habemus omnia iſta mala. yſa. 1. dicit̃ de nr̃a
ciuitate. Q̃ño facta eſt meretrix ciuitas fide=
lis. Juſticia hitabat in ea: nũc autẽ homicide.
breguis. cõfuſio. nr̃is demeritis exigentibus:
hic in nr̃a ciuitate oĩs diuiſio. oĩs ꝯtradictio.
quod vidit dauid in. ps. 54. dicẽs. Uidi iniq̃=
tatẽ τ cõtradictionẽ in ciuitate. iõ nõ poſſum⁹
eẽ ciues ciuitatis virginis. Nam dicit phs. 5.
poli. q̃ oparij qui maculãt corpus ſuũ in ope=
rando ſicut carnifices: nõ ſiunt ciues in ciuita
te bñ ordinata. ſed hic maculant non ſolũ cor=
pus: ſꝫ τ animam τ manus. q2 manus nr̃e ſan
guine plene ſunt. yſa. 1⁰. hic carnifices τ inter
fectores: non pecudum ſed hoium. Si igitur
iſti tales non ſunt ciues in ciuitate bene ordi=
nata: q̃ño erũt ciues in ciuitate ſcĩficata.

Tertia pars.

¶ Dixi in tertia pte ſmõis q̃ lau=
datur ciuitas ſi es
de muchos bienes habũdada. Specialiter de
victualibus. ſm vegetiũ de remilitari Ciuitas Veg.
nõ debet edificari: niſi i loco vbi copia victua=
liũ poſſit hñi. hec ꝓprie ſm Bernardũ ꝑtinet

ANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS DE

beate v̓gini.naꝫ nõ eſt gens nec populus q̃ ad
ciuitatem ſuaꝫ veniant: qui ſm ꝙ cõgruit ſue
dignitati vl̓ neceſſitati nõ inueniat cibũ ſibi cõ
gruentẽ ⁊ cõuenientẽ. Nã hic inuenit tota tri
nitas gloriam.angeli leticiam.iuſti grãm.pec
catores veniam. Ueniunt ad iſtam ciuitatem
captiui: ⁊ inueniũt redemptionẽ. Ueniũt tri=
ſtes: ⁊ inueniũt conſolationẽ.⁊ gñalr omibus
venictibus ad eaꝫ: oĩbus mie ſinum aperit.vt
de plenitudine eius accipiant vniuerſi. verba
ſunt Bernardi in ſmõe ſignũ magnum. Sed
dicetis. vnde venit tanta copia victualium ⁊
bonorum ad iſtam ciuitatem: vel per mare vl̓
per fluuium vel per terrã? Rñõ ꝙ per vtrũqꝫ.
Primo veniũt ꝑ mare.i.ꝑ amaritudinẽ paſſi
onis filij ſui: de gran aſperidad: cuius ipſa ha
buit maximum participium: ſm ꝙ dixit ſibi ſy
meon.⁊ tuã ipſius animã pertrãſibit gladius:
Oia enim bona q̃ meruit nobis amara paſſio
xp̄i: veniũt ⁊ trãſeũt per iſtã ciuitatẽ/⁊ ꝑ eã no
Ber. bis cõicãt. Bernardꝰ In te oculi totiꝰ creatu
re merito reſpiciũt: qm̃ in te/⁊ de te ⁊ per te/
benigniſſima manus omnipotentis quicquid
creauerat recreauit.
Scdo venit ad iſtam ciuitatẽ oĩum bonoꝝ ha
bũdantia: ꝑ fluuium de ſu habũdant gracia ⁊
gran ſantidad.de quo fluuio dicit.p̃s.45. Flu
minis impetus letificat ciuitatem dei.
Tertio venit ad iſtã ciuitatem iſta tãtoꝝ bono
rũ habũdantia: per terrã del merito de ſu hu=
mildad.ſicut terra eſt elementorũ infima: Ita
ipſa inter omnia creata ſe reputauit infimam
per humilitatem. Sic terra noſtra dedit fru=
ctum ſuum.p̃s.84. Ecce ergo quomodo lau
datur iſta ciuitas v̓ginis: quia es de muchos
bienes ⁊c. Propter quod de ea prophetauit
yſa.dicens in cap.33. Uidebunt oculi tui hie=
ruſalem ciuitatem opulentam.

Quarta pars

Dixi in quarta pte ſmõis ꝙ laudaꝝ
ciuitas: ſi es ſobre otras a fa
mada. Ciuitas beate virginis non ſolum ſu=
per alias laudatur de magna fama: ſed de ma
gna gloria. Pſalmiſta.compoſuit. p̃s.86.qui
incipit. Fundamenta eius in montibus ſcis.q̃
p̃s. totus loquiꝝ de fama ⁊ de gloria ciuitatis
virginis.⁊ ibi iſta ciuitas in fama ⁊ in gloria
ſuper alias ciuitates in.5. Super exaltatur.
Primo: en diuulgacion alta ⁊ glorioſa.
Scdo: en pfi cion vtil ⁊ prouechoſa.
Tertio: en opacion tranſcendent/miraculoſa
Quarto: en vera autoridad ⁊ irrefragable.
Quinto: en gozo ⁊ feſtiuidad d los habitãtes
concordable.
¶ Dico prio ꝙ famaꝝ ciuitas v̓gis btẽ.en diuul
gaciõ ⁊c.et hoc facit dauid in.p̃s.allegato: qñ
dicit: glorioſa dicta ſunt de te ciuitas dei. ¶ Et
hic notandum ꝙ de tribus ciuitatibus in ſcri
ptura dicuntur res mirabiles: ſʒ nõ glorioſe.
¶ Prima ciuitas ẽ babel q̃ laudaꝝ de ſũma al
titudie.geñ.xi.dixerũt filij noe poſt diluuiũ.ve
nite edificemꝰ nob ciuitatẽ: cuiꝰ culmẽ ptingat
celũ. Sʒ ciuitas v̓gis iſta glioſior ⁊ mirabilior
eſt: qꝛ altior.illa v̓ſus celũ iuit: ſʒ nõ atinxit. Ci
uitas v̓ginis celũ ptinxit: ⁊ celũ ad eã deſcen=
dit. Itẽ in babelis confuſum eſt labiũ: ⁊ homi
nes nõ cõicauerũt in idiomate.hic vnicũ ẽ la=
biũ: ⁊ deꝰ ⁊ hõ cõicãt in idiomate.nã ꝑ cõicati
onẽ idiomatũ dꝛ ꝙ deus eſt hõ ⁊ hõ eſt deus.
¶ Scda ciuitas que eſt famoſa in ſcriptura eſt
niniue.⁊ iſta laudatur de magna longitudine.
Unde dicitur Ione.iij.ꝙ erat niniue itinere
dierum trium. Sed ciuitas virginis glorioſe
glorioſior ⁊ laudabilior.qꝛ in ciuitate niniue
quantũcũqꝫ magna: nunq̃ꝫ vnus ſol conſtituit
niſi vnaꝫ diem. In ciuitate v̓ginis.iij.ſoles.ſ.
tres perſone diuine fecerunt vnam diem.i.cri
ſti incarnationem. de qua dixit Aplus. Nox
preceſſit dies apropinquabit. Ro.13.
¶ Tertia ciuitas famoſa eſt hieruſalem q̃ lau=
datur de magna pulcritudine. Apoc.21. Sed
ciuitas virginis multo pulcrior ⁊ glorioſior ẽ.
Nam hieruſaleꝫ pulcritudo erat litteralis: en
piedras luzientes ⁊ bien obradas: en aguas
corrientes ⁊ fuentes claras. Sed pulcritudo
ciuitatis virginis eſt ſpiritualis que conſiſtit:
en piedras viuas por gracia. E en fuẽtes ma
nantes por gloria. Ibi eſt chriſtus fons ſapi=
entie verbum dei. Eccleſiaſtici.primo. Pro=
pter quod dicit ſibi.p̃s.35. Apud te ẽ fõs vite:
⁊ in lumine tuo videbimus lumen.bene ergo
dat magnam famam iſti ciuitati pſalmiſta qñ
dicit: Glioſa dicta ſunt de te ciuitas dei.
¶ Scdo famatur iſta ciuitas: en pfecion vtil ⁊
prouechoſa; qñ dicit dauid in predicto.p̃s.in
perſona iſtius ciuitatis. Memor ero raab et
babilonis: ſcientibus me. Ecce alienigene
et tyrus ⁊ populus ethiopum hij fuerunt il=
lic. De Raab ſcribitur Ioſue ſcdo.ꝙ erat me=
retrix. Babilonia interpretatur confuſio et eſt
ciuitas diaboli. Dicit igitur iſta ciuitas. Si
raab ideſt mulieres male.et babilonici ideſt
peccatores de ciuitate diaboli ſciunt me ideſt
recurrunt ad me: memor ero coruꝫ non ad pu
niendum.ſed ad miſerenduꝫ.quod ꝓbat ꝑ ad

ANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS

nerbium deriuandi. Ecce inquit alienigene ideſt alieni prius a deo: et tyrus .i. in anguſtia poſſiti. Tyrus interpretatur anguſtia. et populus Ethiopum .i. infideles et ſarraceni: hij fuerunt illic ſcilicet ſe ſibi recomendando et memor fuit eorum.

¶ Tertio famatꝰ iſta ciuitas de operatio miraculoſa: qđ ſeqtur in eodem. ps̄. Maximū miraculum. Unde dicit. ps̄. ꝙ in tp̄e futuro ſyō dicet hō ⁊ ponitur ſyon in datiuo .i. ciuitati ſyon / vel hieruſalem / vel fideli anime dicet homo iſtam veritatem / ⁊ catholicam fidem. homo natus eſt in ea .i. xp̄s: ⁊ ip̄e fundauit eam. quaſi dicat. certe imo dicet ⁊ hō in criſti incarnatione ⁊ hoc eſt maximū miraculū. Nā nūꝗ̄ antea auditum fuit ꝙ architectus primus domum edificauit: et poſtea ibi natus fuit. hoc tamen fuit verum in chriſti incarnatione.

¶ Quarto afamatur iſta ciuitas: por vera autoridad ⁊ irrefragable. qꝛ forte dicetꝰ ꝙ hō eſt añ eā et ip̄e natus eſt in ea. hoc non poterit eē verum. Rñ. ps̄. ꝙ immo dicit. ꝙ dñs hoc narrabit in ſcripturis populorum .ſ. iudeorꝝ. yſa. 7. Ecce virgo concipiet ⁊c̄. et Jerem. 21. Nouū creauit dñs ſuper terraꝫ: femina circundabit virum. Et in ſcripturis xp̄ianorum hoc narratur: ⁊ principuꝫ horū .ſ. patriarcharꝝ ꝓphārꝝ ⁊ apl̄orꝝ: qui fuerunt in ea .i. in iſta ciuitate. ſuper hoc omnes ſunt concordes. nā omnes p̄dicauerūt ꝓphete xp̄m naſci de virgine maria.

¶ Quinto ⁊ vltio famatꝰ iſta ciuitas: de gozo ⁊ feſtiuidad delos habitadores cōcordable: In vltio verſu. ps̄. Ubi dr̄. Sicut letantiū omnium habitatio eſt in te. Et cā iſtius leticie ē. qꝛ deduxit eos dñs in viam rectā .ſ. iſtius fidei catholice: vt irent in ciuitateꝫ habitatiōis. ps̄. 106. O miſi iudei q̄ nūꝗ̄ ad iſtā ciuitatē venīūt. qꝛ principiū vie ad iſtam ciuitatē pueniendi: eſt credere ꝙ ſit x̄go. terminus vie: ē credere ꝙ ſit mr̄ dei. Judei nec intrant viam nec terminum attingūt: quia neutrum credūt. ⁊ iō ad eam nūꝗ̄ peruenīūt. O miſeri ſarraceni q̄ nūꝗ̄ ad iſtā ciuitatem peruenīūt: quia viā intrant credentes ꝙ ſit virgo: ſed terminū nō attingūt non credentes ꝙ ſit mater dei. de iſtiꝭ. ps̄. eodem. Errauerunt in ſolitudine in hoc mundo .ſ. in aquoſo: quia non hn̄t aquaꝫ gr̄e: ⁊ viam ciuitatis habitaculi non inuenerunt.

Quinta pars.

Quinto ⁊ vltimo principaliter dixi (⁊ hic finis) ꝙ laudatur ciuitas: ſi es de proprio nōbre intitulada. Roma ciuitas dicta eſt a romulo q̄ eā edificauit. q̄ malus hō fuit ⁊ caput malorū qꝛ fratrē ſuū romulū interfecit. Babilonia ciuitas non hēt bonū nomē: nā cōfuſio īterp̄tatꝰ. hieruſaleꝫ in p̄te hēt bonū nomen ꝓpter ſalem melchiſedech qui edificauit eam: ⁊ in parte malū propter iebuſeum q̄ fuit malus qui in ea habitauit. dicitꝰ ierubſalem de iebus ⁊ de ſalem vt dicit magiſter in hyſtorijs. Ceſaguſta in parte habet bonū nomen: ⁊ in parte malū. Jn parte verum: in parte falſum. Jn p̄te bonū ab octauiano auguſto q̄ dictꝰ eſt auguſtus qꝛ auxit rē publicam qđ fuit bonū. Jn p̄te malū qꝛ a iulio ceſare q̄ fuit primus q̄ poſt cartaginis deſtructionē ſuſcitauit bella ciuilia. ⁊ nr̄is meritiꝭ eri gentibꝰ hēt multos ſequaces in iſta ciuitate. Jn parte hēt iſta ciuitas ceſaguſta falſum nomen ab auguſto: qꝛ nullus eſt q̄ augeat rē publicā imo oēs deſtruunt eam. Jn parte hēt verū a ceſare q̄ fuit ceſſus in vētre mrīs. ⁊ hic oēs laborant circa cedes / ⁊ homicidia / ⁊ ſanguinis effuſionem. Non ergo nomē ciuitatis x̄ginis vocabitur roma / nec babilonis / nec hieruſalem / nec ceſaguſta: ſꝫ alio noīe magis ꝓprio ⁊ cognito ſibi ꝯueniēti. quod nomen inuenies Ezech. in vltio. ca. Ubi poſtꝗ̄ deſcribit quādā magnā ciuitatē in ponit ſibi nomē. d. ⁊ ſunt vltima x̄ba capituli. nomē ciuitatiꝭ dñs ibidē. hoc eſt nomē propiſſimū ciuitatis bt̄e x̄ginis qđ dixit ⁊ noīauit angelus in ſalutatiōe. dñs tecū. Ad iſtā ciuitateꝫ miſſus eſt hodie angelus gabriel pro miſterio incarnationis filiū dei nūciando qui fecit per ordinem quinꝗ̄.

Primo: ſaludes ⁊ buen amor preſento. d. virgini. Aue gratia plena dominus tecum.

Scđo: nueuas de honor explico dicens. Ecce concipies in vtero ⁊ paries filium ⁊c̄.

Tertio: poder alto de valor declaro dicendo ꝙ hoc non fieret naturaliter ſed ſupernaliter dicendo. Sp̄us ſanctus ſuperueniet in te. ⁊c̄.

Quarto: exēplo cō color allego. Et ecce heliſabet cognata tua ⁊c̄. ⁊ hic mēſi ēs ſextꝰ illi. ⁊c̄.

Quinto: cōſenſo de loor ſpero. nā hic celebratur matrimoniū quoddā īter filiū dei ⁊ naturā hūanā inter deū ⁊ x̄ginē mariam. Et ꝯſenſus pcium eſt cā efficiēs matrimonij ſm̄ mām̄ i ca. 4. et ꝓ iſto rūſo dando cōuenerūt Jurati iſtiꝰ ciuitatis intellectꝰ ⁊ volūtas: ⁊ totꝰ populꝰ .ſ. oēs x̄tutes in capꝰ. in cōſilio. Et reſpondit. d. Ecce ancilla dñi fiat mihi ſm̄ x̄bū tuū. ⁊ mox ſm̄ doctores virgo cōcepit dei x̄bū. mox x̄bū in vtero: mox intra vterū x̄bū caro. ¶ Hic finimus expediti de toto noſtro ſermone / ⁊ de

D iiij

FERDINANDVS

la alegoria en preſupueſto fundada.ſ. ꝙ vir-
go erat ciuitas/ ⁊ dela meſageria de perſona
hõrrada angelus gabriel/ ⁊ dela autoridad q̃
auia en ꝑoder ſobreralçada.qꝛ miſſus ẽ a deo.

Sermo ſecundus.

Miſſus eſt angelꝰ ga
briel adeo ad virginẽ.Luc.in ca.
prio.et in euãgelio ſolemnitatis
hodierne.¶Honorabiles dñi pro
introductione pſentis thematis ⁊ totius mate
rie ſermõis:ac ꝑ miſterio glorioſo incarnatio
nis filij dei de quo eſt feſtiuitas ⁊ ſolẽnitas ho
dierna elucidare: ⁊ i huic fidei declarare : Eſt
notandum ꝙ xp̃s in hũc mũdum veniens ad
curandum infirmitatem ⁊ morbum pcti totiꝰ
generis humani: venit vt medicus qui medi-
Augꝰ cinis vtitur in cura infirmoꝝ. vnde Auguſti-
nus ſuper illo.apl̃i pria thi.ꝑmo. Criſtus ihs
venit in hũc mũdũ pctõres ſaluos facere:quo
rum primus ego ſum.dicit ſic.Nulla cauſa ve
niẽdi xp̃o dño:niſi pctõres ſaluos facere. Tol
le morbos tolle vulnera: ⁊ nulla erit cã medi-
cine.De celo venit magnus medicus:qꝛ ꝑ to
tum mundum hõ iacebat egrotus. Modo ita
Augꝰ eſt ꝙ ſ̃m ſnĩam euiſdem venerabil' Auguſti-
ni lib.ꝑmo.de doctrina xp̃iana ca.14.et beati
Greg. Gregorij.24.moraꝝ.ſup illo Iob.33.Si fue-
rit pro eo angelus loquẽs vnum de ſimilibus
Mos medicine eſt vt aliqñ ſimilia ſimilibꝰ: a
liquando cõtraria cõtrarijs curent. Nam ſe-
pe calida calidis ſepe autem frigida calidis/
⁊ calida frigidis ſanare cõſueuit.Hunc modũ
xp̃s noſter medicus veniens ad curandũ ho-
Augꝰ mines ꝑ pctm̃ infirmos tenuit.Vñ Augꝰ.vbi
ſupra.Sapia dei hominem curãs ſeipam exi-
buit ad ſanandũ.ipſa medicus.ipſa medicina.
cõtraria contrarijs: ⁊ ſimilia ſimilibus appo-
nens.¶De contrarijs dat tria exempla.
Primuꝫ homo per ſuperbiã lapſus fuit :ideo
xp̃s humilitatẽ adhibuit ad ſanandum.
Scõꝫ nos ĩ mortalitate male vſi ſumꝰ vt more
remur.xp̃s mortalitate bñ ẽ vſus vt viueremꝰ
Tertio corrupto aĩo femine ingreſſus eſt mor
bus:integro corpore femine proceſſit ſalus.
¶De ſimilibus dat alia.3.exempla.
Primum per feminã dãnatos:ꝑ feiaꝫ libatos
Scõm homo homines.
Tertium mortalis mortales. morte mortuos
liberauit.hec augꝰ.Ad noſtrũ propoſitum de
ſcendendo ego repio ꝙ curã quã facit criſtus
noſter medicus ſpũalis de hũano genere per
peccatum infirmato in ſpẽ per iſta diſſimilia et
ſimilia facta: tanguntur in themate pre aſſum
pto ⁊ hoc tripliciter.
¶Primũ ſimile fuit quãtũ ad naturã intrinſe
cã ⁊ intellectualẽ.qꝛ infirmitas venit ꝑ ange-
lũ: ⁊ curatio ꝑ angelum:qui ſunt nature intel
lectualis.Sed diſſimile ⁊ contrarium quãtum
ad qualitates extrinſecam ⁊ mortalem.quia
infirmitas per angelum damnatum.ſ.lucife-
rum.curacio per angelum beatum.ſ.gabrie-
lem.ideo thema Miſſus eſt gabriel.
¶Scõm ſimile quãtum ad naturam corpora-
lem.qꝛ infirmitas per mulierem: ⁊ curatio per
mulierem.Sed diſſimile ⁊ cõtrariũ quantũ ad
qualitatẽ virtualẽ.qꝛ infirmitas per mulierẽ
malam.ſ.euam: curatio per mulierem bonaꝫ.
ſ.mariam. ⁊ quia mulier bona: ideo dicit the-
ma.ꝙ ad eã Miſſus eſt angelus gabriel qui ẽ
bonus: ⁊ a deo qui per eſſentiam ẽ ſũme bonꝰ.
Tertium ſimile fuit quantum ad integritateꝫ
carnalem.qꝛ infirmitas ꝑ mulierẽ integrã car
ne.ſ.per euã que nunq̃ a viro cognita fuerat:
⁊ curatio ꝑ ſimilem mulierẽ.ſ.mariã.Sed ec-
ce diſſimile quãtũ ad integritatẽ mentalem.qꝛ
infirmitas per mulierẽ integram carne ⁊ corru
ptam mente. Et curatio venit per mulierem
integram carne ⁊ mente.In quibus duobus
integraliter conſiſtit formalis rõ virginitatis.
⁊ ideo dicitur in themate.ꝙ angelus gabriel
Miſſus eſt ad virgineꝫ. Ad perfectam igitur
curam infirmitatis hũani generis indicandũ:
⁊ pro feſtiuitate hodierna deuote celebrãdũ:
noſtrũ thema voluit nobis denũciare ꝙ Miſ
ſus eſt angelus gabriel ad virginem: ⁊ hec di
cta ſufficiant pro thematis introductiõe: ⁊ for
ma preſentis ſ̃monis.¶Proſequendo materi
am ego reperio ꝙ.7.de cauſis pro noſtra ſalu
te ſpũali Miſſus eſt angelus gabriel ad virgi
nem que correſpondẽt.7.gaudijs virginis
quos habuit in.7.miſterijs ſui filij benedicti.
Prima cauſa eſt:por innocencia retornar.
Scõa eſt:por generacion acabar.
Tertia eſt:por dios brauo amanſar.
Quarto:por eſtado nueuo aprouar.
Quinto:por la ꝓphia en ſer ꝯplida mãifeſtar
Sexto:por cõtemplaciõ exalçar.
Septimo ⁊ vltio:por la gloria deſignar.

Prima pars

¶ Dico primo principalr ꝙ prima
cauſa principalis ꝓ
pter quẽ Miſſus eſt angelus gabriel ad virgi
nem: es por innocencia retornar. Certum eſt

ꝙ deus creauit primum hoiem adā in ſtatu innocentie perfectiſſimo q̄z ſi cõſeruaſſet nullus ab eo deſcendentiū mortez nec penā nec penalitates aliquas incurriſſet. ipſe perdidit iſtā innocentiam per pctm̄: ad ſuggeſtionem mulieris eue. Jdeo eccle. 25. A muliere initiuz pcti. ⁊ nos ꝑdidimus propter eā. q2 per vnum hominem pctm̄ intrauit in mūdū in quo oēs peccauerūt: inqt Aplus ad Ro. 5. ¶ Nūc eſt vidēdum q̄ ꝑſona fuit alia tā ſufficiens: q̄ poſſz reducere ⁊ reintegrare iſtuz innocentie ſtatuz. Et certe repies ꝙ ſola virgo. nam noueris ꝙ eua q̄ perdidit innocētiā hūit duo noia vnum in ſtatu innocētie virago. Aliud in ſtatu pcti. ſ. eua. Sed q̄s nos pōt reducere nec ꝓprie hoc nomē hr̄e virago. niſi v̄go ſcā dei genitrix maria. nam in virago ſunt tres ſillabe quarū media eſt. a. ſi dematur ꝑ ſincopā remanet virgo. a. ſignificat adam q̄ innocentiā ꝑdidit ꝑ pctm̄. Sed q̄s deleuit pctm̄ ade niſi virgo ſola. Luz ergo virago fuerit nomē eue in ſtatu innocentie: ⁊ de iſto noie virago per ſincopā auferendo. a. i. pctm̄ ade remanet virgo: ſequit̄ ꝙ ſola virgo eſt illa q̄ reducit ſtatum innocentie: nomen iſtius virginis eſt maria: vt hr̄ in euāgelio hodierno. ¶ Et videte quō ꝓprie v̄go maria pōt dici virago qḋ ē nomē inocētie ꝓpt. iiij. Primo q2 virago dr̄ quaſi viril̄r agēs vel virilia faciēs. ſicut pātaſilea ⁊ amazones mulieres: q̄ faciebāt vel exercebant arma cōtra inimicos. Jta glorioſa virgo maria fecit opus virile: qm̄ accinxit fortitudine lūbos ſuos. prima votum virginitatis emitendo abſq3 oi ꝑcepto ⁊ conſilio: ſed ſolū familiari. ſ. ſ. conſilio. Tūc
Ber. fuit mulier virilis ⁊ fortis. Scdm̄ Bernardū de qua querit Salomō. Mulierem fortem q̄s inueniet? et rūdit ſibi Bernardus. per hec verba. ꝙ virgo maria eſt mulier fortis de qua q̄rit. Nā manum ſuam miſit ad fortia. ꝓuer. 31. Scdo btā virgo pōt dici virago: q2 vt dictum eſt virago ſincopatum remanet virgo: ⁊ non ſolum virgo fecit ſincopam abſtrahendo. a. i. pctm̄ ade de medio dictionis totius hūani generis: ſ3 etiam iſta ſincopa fuit in ea hūilitas q̄ de medio dictionis cordis ſui abſtraxit omnē ſuperbiā ⁊ ꝑſumptionē. hūit ſimul hūilitatez ⁊ virginitatem. Jn quo ſtat ornatum ⁊ pulcritudo cuiuſlibet virgis. Jere. in ca. 2. de ipſa ꝓphetauit. nunq̄d obliuiſcet̄ virgo ornamenti ſui. Tertio btā virgo pōt dici virago. quaſi viruz agens ſiue regens. ipſa enim agebat ⁊ regebat virum xp̄m. q̄ in inſtāti ſue cōceptionis ſtatim fuit vir ꝑfectus cū oi plenitudine grãx. de quo ſeqtur. 21. Nouum creauit dn̄s ſuper terram femina circūdabit virum. Jſtū virū regebat: qm̄ non ſolū ſibi ſ3 ⁊ ioſeph viro ſuo in omnib⁹ obediebat. Nam deſcendit cum illis in nazareth: ⁊ erat ſubdictus illis. Luc. in cap. 2. Quarto ⁊ vltimo btā virgo pōt dici virago: ⁊ ꝓprius ⁊ ꝑfectius q̄z eua. q2 eua dicta eſt virago q2 de viro adā ſumpta eſt: ⁊ btā virgo multo dignius ⁊ perfectius. Nā vir. ſ. xp̄us ſuper oēs virtuoſos eſt de ea ſumptus ita ꝙ dr̄ virago: q2 vir de ipſa ſumptus eſt. Ūn̄ ſicut adā dixit de eua hoc nunc os ex oſſibus meis ⁊ caro de carne mea: ita beata virgo pōt ſimil̄r dīc de xp̄o. hoc nūc os ex oſſibus meis ⁊c̄. Ecce igit̄ prima cauſa quare angelus gabriel miſſus eſt ad virginem: por innocencia retornar. Quia innocentia ꝑdita per adam ⁊ euā per v̄ginem debebat reduci. Hec cauſa corrn̄det p̄mo gaudio virgis in quo gabriel angelus dixit ſibi p̄mum verbū Aue qḋ reducit innocentiā. Naz aue eſt vocabulū in quo eſt nomen eue mutatum ⁊ reuerſatū. in quo deſignatur ꝙ ꝑ virginem hoc nomen eua qḋ fuit in ſtatu pcti i quo eua adduxit pcti ve. Super totū genus hūanum: mutat̄ per virginem pctm̄ delendo: gratiam ⁊ innocentiam reducendo. Et iō aue dr̄ i. ſine ve. Aue inqt gabriel virgini marie. Aue v̄go quia ve. ſine te dat̄. eua cōuerſa noſceris: ſi. a. prime ponat̄. per euā ve. tūc miſſis: nunc per aue mutat̄ ve. ve eue diſſipatur: ⁊ dolor pri
mi vulneris per te virgo ſanatur.

Secunda pars

Dixi ſecūdo principal̄r ꝙ ſecunda cauſa quare angelus gabriel Miſſus eſt ad v̄ginē (eſt por generacion acabar. Scdm̄ ꝙ ponit Ancelmus. Ance.
Triplex fuit modus ante virginem ꝓducendi vel generandi hominem. Primo deus ꝓduxit hoiem ſine hoie ⁊ ſine muliere: vt adaz. Scdo de hoie ſine muliere: vt euaz. Tertio de hoie ⁊ muliere: vt cōis probat vſus. Sed deficiebat quartus modus. ſ. de muliere ſine hoie. optebat ꝙ cōpleretur iſte quartus modus in v̄gine. q2 mulier gn̄ans hoiem ſine hois coniunctiōe dr̄ v̄go. Et vbicūq3 eſt gn̄o ſine corruptiōe: ibi eſt v̄ginitas. iſte modus eſt cōpletus in v̄gine maria q̄ concepit non ex virili ſemine: ſ3 miſtico ſpiramine. Ūn̄ gabriel angelus hodie qm̄ ipſa dixit. Quō fiet iſtud qm̄ virum non cognoſco: Rn̄dit ſibi dando quartū modū generandi. d. Sp̄us ſanctus ſuperueniet in te ⁊c̄. Per iſtum quartum moduz gn̄andi

homines exules a celo propter peccatū ade:
debebant reduci ad celū. Vñ dixit deus xp̄o
in celo: habrahe exiſti in terra. geñ. 15. Genera
tione. 4. reuertētur huc. Ecce 2. cauſa qua-
re Miſſus eſt angelus gabriel ad v̄ginē: por
generació acabar. que cā. ſcdo gaudio v̄ginis
corrñdet. qñ xp̄o virgo ꝑpit filiū ſuū ꝑmoge
nitum: ⁊ fuit ſimul mr̄ ⁊ virgo: ⁊ fuit. 4ᵒ. mo
dus gñandi cōplectus. Genuit puerpa regem
cui nomen eternū ⁊ gaudiū mr̄is hñs: cum v̄
ginitatis honore. nec primam ſimilē ⁊c. Sic v̄
go ī iſto gaudio pacificauit duos inimicos an
tiquiſſimos. ſ. mr̄ ⁊ virgo: qui nunꝙ̄ in eadem
Ber. muliere potuerūt ꝯuenire. qr ſeculo inqt Ber
nardus. nō eſt auditū: ꝙ virgo eēt q̄ pepit. ꝙ
mr̄ eſſet que virgo ꝑmāſit. ⁊ propter iſtā pacē
ꝙ̄ fecit inter iſtos duos inimicos: dicit ātiquꝰ
verſcificator. ſup hos ciues proprio ꝑcellit ho
nore / virgo que lege piendi pudorē / nō pdēs:
mr̄is meruit cū virgine nomen / in qua cōcor-
dant duo noīa lite ſepulta / que ſecum pugna-
re ſolent lites ꝙ̄ nomen. nec iam diſcordāt ma
ter virgoꝙ̄: ſed litibus pulſis: ſe iam pacis ad
oſcula vertunt.

Tertia pars.

¶ Dixi tertio principal'r ꝙ. 3. cauſa qua
re angelus gabriel miſſus eſt ad
virginem: eſt por dios brauo amançar. Legi-
mus de vnicornio ꝙ eſt al' terribile ⁊ ferox: et
ſi ꝓſequit a venatoribus: nunꝙ̄ tñ ab eis capi
pōt: niſi ſit ibi aliqua v̄go ad cuius gremium
cōfugit: ⁊ ibi capit ⁊ manſueſcit. filius dei ihs
xp̄s ante īcarnationē fuit vnicornis in. ps. 28.
Queādmodum vnicornuū filius. fuit tūc val-
de terribilis ⁊ ferox. qd̄ pꝫ. Nam pro ſola cogi
tatione ſuperbie: lucifer cum ſuis ꝓiecit de ce
lo. ꝑ ſola cōmeſtiōe pomi: adam ⁊ euā de padi
ſo. Omnē mūdū deleuit diluuio. Sodomitas
igne complutos: demerſit in inferno. Oēs ſan
ctos p̄res quātuncūꝙ̄ ſibi acceptos ⁊ gratos:
poſuit in limbo. Sed ecce ꝙ in gremio virgis
marie factus eſt māſuetus. ⁊ impleta eſt pro-
phia zacha. 9. Rex tuus venit tibi manſuetus.
Ecce. 3. cauſa quare Miſſus eſt angelus ga-
briel ad v̄ginem: por dios brauo amançar. q̄
cā corrñdet. 3. gaudio virginis quod fuit: qñ re
ges venerūt ab oriente in bethleē ad eū adorā
dum. ¶ Vñ noueritis ꝙ illi dñi reges voluerūt
venari iſtū vnicornū: ⁊ ſequuti ſunt ſtellam q̄
fuit illis canis demōſtra. Iſta ſtella fuit q̄dam
que eſt in celo q̄ dr̄ canis: ⁊ ſecuti ſunt iſtū ca-
nē ab oriente vſꝙ̄ in bethleem. et in. 13. Die in
uenerunt iſtum vnicorniū in virginis gremio
manſuetum: ⁊ ibi eum ceperūt / ⁊ eum adora-
uerūt. ꝙ̄ ſine dubio nō cepiſſent: niſi in virgis
gremio inueniſſent.

Quarta pars

¶ Dixi quarto principaliter ꝙ 4. cauſa
quare angelus gabriel miſſus ē
ad virginem: eſt por eſtado nueuo aprouar. V̄
ginitas eſt ſtatus nouus. de quo dr̄ Apoc. 14.
Cātabant ſci canticū nouū: añ ſedem dei ⁊ ag
ni. Nam antiquitus in lege. veteri nō erat vir
ginitas: ſꝫ matrimoniū ⁊ fecūditas. nō erat ſta
tus virginitatis in lege aprobatus: ſꝫ iprobatꝰ
⁊ maledictus. quia maledicta oīs mulier erat
infecunda. Quia igitur iſte ſtatus incepit in
v̄gine glorioſa: qr virginitatis votū emiſit pri
ma: iō conueniens fuit vt angelus gabriel vir-
go ad virginē mitteret: ad aprobādū v̄ginita
tis ſtatū. Eo ꝙ angelis eſt cognata v̄ginitas.
Scdm̄ hieronymū. ⁊ ſcdm̄ Ambroſiū. virgini Hierꝰ
tas ſoror eſt angelorū. Ex iſta igit cā ad apro Amb.
bandū virginitatꝭ ſtatū Miſſus eſt angelus
gabriel ad v̄ginem. q̄ cauſa corrñdet. 4ᵒ. gau
dio virginis qd̄ fuit de xp̄i reſurrectiōe. Reſur
rectio xp̄i fuit ſtatus nouus: ⁊ cōcordat ⁊ con
uenit cum ſtatu virginitatis. Vñ dixit criſtus
ſaduceis de. 7. viris qñ interrogauerūt eū in
reſōe cuiꝰ erit vxor rñdit. In reſōe nec nubēt
nec nubent: ſed ſunt ſicut āgeli dei in celo. Itē
in reſōe xp̄s hūit corpus glorificatū / incorru
ptibile / impaſſibile ⁊ clar. Claritas enim ⁊ im
paſſibilitas: ſunt dotes corpis glorificati. Sic
virginitatis virtus eſt impaſſibilis ⁊ incorru-
ptibilis. qr in vera virgine: etiā ſi ꝑ violentiā
opprimeret corpꝰ: mēs remaneret integra. ⁊ ꝑ
ꝯſequens principale virginitatis integraliter
remaneret. hoc ſctūs Thomas. 2. ſcōe. q. 152.
arti. 1. ad. 4. et. q. 124. arti. 4. ad. 2. Unde di
xit Lucia. Nō inqnatur corpus niſi de cōſen-
ſu mentis: ⁊ ſi me in vitā violari feceris: caſti
tas mihi duplicabit ad coronam. Itē virgini-
tas hēt claritatē īnerā. qr etſi nō generat fili-
os carnales q̄ gñant cum turpitudine ⁊ obſcu
ritate: gñat ſpūales qd̄ eſt valde ꝑcioſū ⁊ ma
gne claritatis. vnde Sap. 4. O ꝙ̄ pulcra ē ca
ſta gñō cum claritate. Generant enim v̄gines
filios ſuos ſpūales: ſicut apis filios ſuos corpo
rales. Vñ Gregorius in pfa. ſabbati ſci. O ve Greg.
re btā ⁊ venerabilis apis. cuius nec ſexū ma-
ſculum violant. fetus nō caſſant. nec filij deſtru
unt caſtitatē. ſic ſancta cōcepit v̄go maria. vir
go peperit: ⁊ poſt partum virgo permanſit.

Quinta pars.

¶ Dixi quinto principalr̄ ꝙ quīta cauſa
quare angelus miſſus eſt gabri-
el ad virginem: eſt poꝛ la ꝑfecia ſer complida
manifeſtar. Vn̄ euāgeliſta Matheus. in cap.
pmo. Narrata conceptōe virgīs per angelum
nūciata: ⁊ p ſpm̄ ſcm̄ opata: ſubiūgit. Hoc aūt
totum factum eſt: vt ad impleret̄ ꝙ dictuꝫ eſt
a dn̄o per ꝓpham. d. Ecce virgo concipiet et
pariet filiū. Sed qn̄o hoc coꝛrn̄det. 5°. gaudio
v̄ginis quod fuit de aſcenſiōe filij in celū. Eſt
notādum ꝙ illa ꝓphia incipit yſa. 7. de cōce-
ptu ⁊ ptu v̄ginis: ⁊ cōtinuatur vſqꝫ ad ſequēs
octauuꝫ capl̄m incluſiue. vbi agit̄ de noīe filij
quod eſt velociter ſpolia / detrahe / cito pre-
dare / quātū ad primā ptē ꝓphie. Ecce virgo
cōcipiet: impleta eſt prophia in filij cōceptiōe.
quātuꝫ ad ſcd̄am pictet filium ⁊ vocab̄ nomen
eius emanuel: impletum eſt in filij dei natiui-
tate. quantū ad nomē filij qd̄ eſt velociter ſpo-
lia detrahe cito p̄dare: impletum eſt in paſſiōe
⁊ reſurrectiōe: qn̄ infernū ſpoliauit: ⁊ p̄dā ſan
ctorum patrū inde eduxit. Et hoc quātum ad
opus factum: ſolū aūt hoc impletum eſt in filij
dei aſcenſiōe quātum ad opus manifeſtatum.
qꝛ ſm̄ Iuriſtas tunc opus dr̄ fieri: qn̄ innote-
ſcit. prophia igitur cōpleta ⁊ totalr̄ cōpleta ē:
qn̄ videntibus aplīs ⁊ btā virgine: patēter ce
los aſcēdit: ⁊ ſpolia ⁊ p̄dā ſcōꝝ patrū quā ab i
ferno abſtulerat: ſecū duxit. vn̄ i. ps. 67. Aſcē
deus in altū: captiuā duxit captiuitatē. de quo
btā v̄go q̄ hoc vidit: ſinglr̄are gaudiū habuit.

Sexta pars.

¶ Dixi ſexto principalr̄ ꝙ ſexta cā pro-
pter quā miſſus eſt āgelus gabri
el ad virginem: eſt poꝛ cōtēplacion exalçar. ꝓ
hoc notādum ꝙ due ſunt vite virtuoſe ⁊ ſan-
te: qbus in p̄ſenti vita fideles catholici virtuo
ſe viuūt. ſ. actiua ⁊ cōtemplatiua. que ſunt vie
parate recte eundi in celū. actiua bona. contē
platiua melioꝛ. de quibus dicit. ps. 24. Vias
tuas dn̄e demōſtra mihi: ⁊ ſemitas tuas edo-
ce me. In iſtis duabus vitis: in p̄ſenti ſeclo v̄
tuoſe vixit btā virgo. ⁊ per iſtas vias tendit in
celū. Ideo ſm̄ doctores in feſto aſſūptiōis vir
ginis legit̄ euāgeliū. Intrauit iħs in quoddaꝫ
caſtellū ⁊ mulier ⁊c. qꝛ ibi fit mētio de duabus
ſoroꝛibus. ſ. martha ⁊ maria: q̄ iſtas duas vi-
tas deſignant: quas btā virgo in ſe hūit multū
perfecte. ¶ Habuit enim virgo maria. 3. ope-
ra actiue Marthe: ⁊ alia. tria. contemplatiue
marie que in illo euangelio adnotantur.

¶ Primum opus actiue marthe fuit. ꝙ ſuſce-
pit xp̄m in domo ſua. Unde textus intrauit ie-
ſus. ⁊c. ⁊ mulier q̄dam martha noīe: excepit il
lum in domū ſuā. Hoc opus fecit v̄go hodie in
xp̄i cōceptiōe. excepit xp̄m in domū ſuam. ſ. ſui
vteri virginalis. de qua domo dr̄ Dom⁹ pudi
ci pectoris templum repente fit dei: intacta ne
ſciens virum: verbo concepit filium.

¶ Scd̄m opus actiue marthe fuit: ꝙ ſatagebat
circa frequens miniſteriū. Hoc opus fecit vir-
go maria in xp̄i pueritia ⁊ nutrictiōe. Sepe et
frequēter erat ſolicita de filio ſuo. qꝛ erat puer:
vt bene cuſtodiret eū. pꝫ qn̄ pdidit eum poſtea
inuenit eū in medio doctoꝝ dixit ſibi fili quid
feciſti nobis ſic? pater tuus et ego. ⁊c. Dicit v̄
go maria illud. Eccli. 24. In habitatione
ſancta coram ipſo miniſtraui.

¶ Tertium opus actiue marthe fuit ꝙ erat ſo-
licita ⁊ turbata erga plurima. Hoc opus bea-
ta virgo fecit in criſti paſſione: vbi fuit turba-
ta / ⁊ ſolicita / ac doloꝛe plena. Tunc in ea fuit
impletū illud dictū ſymeonis. Luc. in. cap. 2.
Tuam ipſius aīam pertrāſibit gladius. Ecce
quomodo virgo habuit. iij. opera actiue mar-
the. ¶ Habuit alia. iij. opa contēplatiue marie.

¶ Primū opus ɔtēplatiue marie fuit: ꝙ ſtans
ſecus pedes dn̄i audiebat verbum illius. Hoc
habuit beata virgo cum a criſto audiuit etiaꝫ
in preſentia ſua: multa de ſecretis diuinis / et
de beatitudine eterna / et dicebat cuꝫ. ps. 84.
Audiam quid loquatur in me dn̄s deus. ⁊c.

¶ Scd̄m opus cōtemplatiue marie fuit: ꝙ ipſa
ſeruiebat xp̄o ſola ſine martha. Vn̄ martha di
xit criſto. non eſt tibi cure dn̄e ꝙ ſoroꝛ. ⁊c. hoc
opus fecit beata virgo maria poſt aſcenſioneꝫ
xp̄i viſitādo ſanctuaria ⁊ loca reſurrectionis /
paſſionis / aſcenſionis / poſtpoſitis alijs curis.
que viſitatio (ſm̄ Ambroſiū de ſctā virginita- Amb.
te) magis cōtēplatiue ⁊ ſpūalr̄ fuit: q̄ꝫ actiue ⁊
coꝛpoꝛalr̄. In ea cōplebatur illud. apl̄i ad gal.
5. Spū viuimus: ſpū ⁊ ambulemus. hoc fecit
ſola apoſtolis: quos vt fratres habebat: quia
erant per mundum diſperſi ad predicandum.

¶ Tertium opus cōtēplatiue marie fuit: ꝙ me
lioꝛem ptē elegit. hoc opus fecit virgo maria:
eligēdo virginitatē. Nā ſm̄ Bedam. Bona ē Beda
caſtitas coniugalis. melioꝛ cōtinentia vidua-
lis. optima pfectio virginalis. hoc etiā opus fe
cit virgo maria: qn̄ elegit ſup oīa cōtemplatio
nem diuinoꝝ. ſemper enim ſpūalr̄ rapiebatur
in cōtemplatione ⁊ amoꝛe filij ſui. Vn̄ Odil⁹ Odi.
cluniaceñ. Vnū ꝓ certo ſcim⁹ ꝙ oīs marie vi

ta ⁊ actio ⁊c. Ecce ergo ꝙ beata v̾go habuit
in ſe duas vitas.ſ.actiuam q̃ eſt bona. ⁊ contẽ
platiuã q̃ melioꝛ ⁊ ꝑfectioꝛ eſt. Et qꝛ angelus
gabriel eſt totus contẽplatiuus et virgo: ideo
Miſſus eſt ad virginẽ cõtẽplatiuã: poꝛ cõtem
placion exalçar. Sed eſt videnduꝫ quõ iſta. 6.
rõ propter quã miſſus eſt angelus gabriel ad
virginẽ: poꝛ cõtemplació ⁊c. corrñdet.6.gau-
dio virginis qḋ habuit qñ ſpũs ſctũs fuit miſ-
ſus ſuper eam ⁊ ſuꝑ aplós. Et certe multum
bene. Nam ſpũs ſanctus eſt ꝑcioſiſſimũ donũ.
qḋ non datur niſi in magna ꝯtemplatiõe exñti
bus ⁊ eſt ita ꝙ ꝓ tũc qñ ſpũs ſcũs miſſus fuit
ſuper v̾ginẽ mariã ⁊ aplos: de quo virgo ma-
ria habuit ſectũ ⁊ ſpũale gaudiũ: ipi in cõtem
platione erãt: qꝛ in oꝛõne ⁊ ſic in cõtẽplatiõe.
Unde act. in ca.2.dr̃ de aplis qñ recepũt ſpm̃
ſanctum. Erãt ꝑſeuerantes vnanimiter in oꝛa
tione cũ mulieribus ⁊ maria mr̃e ieſu. ⁊ ſequit̾
ſtatim. Factus eſt repente de celo ſonus: tan-
ꝗ̃ aduenientis ſpũs vehemẽtis ⁊c. Et appa-
ruerũt illis diſptite lingue tanꝗ̃ ignis: ſeditq̇ꝫ
ſupꝛa ſingulos eorũ ſpũs ſcũs. Ecce igit̾ quõ
vita contẽplatiua ꝑeminet actiue. qꝛ ſpũs ſan-
ctus qui eſt tã precioſum donũ: venit ſuper v̾-
ginem mariã ⁊ aplos: exñtibus in cõtempla-
tione. de quo ſine dubio ipa ſinglarit̾ ẽ gauiſa.

Septima pars.

¶ Dixi 7. ⁊ vltio ⁊ hic erit finis ſmõis.
ꝙ.7.cauſa propter quã gabriel
miſſus eſt ad virginẽ: eſt poꝛ gloꝛia deſignar.
Multum gloꝛia celeſtis deſignat̾ in ſtatu vir
ginali. Un̄ Mat.25. Simile eſt regnũ celoꝝ.
10. virginibus. ⁊ in decretis.32.q.1. Nuptie
terrã replent: v̾ginitas ꝑadiſum. per hoc nõ in
telligitur ꝙ cõiugati non intrẽt ꝑadiſuꝫ. Sed
intelligit̾ ꝙ coniugati nõ intrãt ꝑadiſum / cõiu
gati. qꝛ in ꝑadiſo nõ eſt ſtatus coniugatoꝛum:
ſed virginum. ⁊ ꝙ coniugati q̃ intrãt ꝑadiſuꝫ:
non ſeruãt legem coniugatoꝛũ ſ; virginum. in
ꝑadiſo nec nubẽt nec nubẽt̾: ſ; ſunt ſicut ange-
li dei in celo. Mat.22. In cuius figuram ⁊ ſi
gnum vt ſcribit̾. Jo.19. In atriũ ſũmi pontifi-
cis: ioãnes introduxit p̾mũ coniugatũ. Sed
eſt videndum quõ hec vel iſta. 7. ⁊ vltima rõ
7ª. ⁊ vltio gaudio virgis coꝛrñdet quod fuit
ꝙ in celũ in coꝛpe ⁊ in aĩa ꝑ glorioſum filiuꝫ in
gloꝛia eſt aſſumpta. Et certe repies ꝙ multũ
bene ⁊ propꝛie. Nã cũ ſtatus gloꝛie ſit ſtatus
virginũ vt dictuꝫ eſt: Idcirco virgo aſſumpta eſt
ad gloꝛiã vt ipa ſit gloꝛie ⁊ ꝑadiſi ꝑta: ⁊ per ip
ſam oẽs coniugati ⁊ virgines ⁊ cuiuſcũq̇ꝫ con
ditionis exiſtant: tanꝗ̃ per poꝛtam ad gloꝛiã
intrent: propter qḋ ſibi dicim⁹ Aue maris ſtel
la dei mr̃ alma atq̇ꝫ ſemꝑ virgo felix celi poꝛta.
Hec poꝛta dñi iuſti intrabũt per eã ſcribit̾ in.
ꝑs.117. Et cantat eccl̃ia. Paradiſi poꝛta per
euam cũctis clauſa eſt: ⁊ per mariam virginẽ
iterũ patefacta eſt. Eua paradiſi poꝛta oĩbus
clauſit: v̾go maria oĩbus aꝑuit. Bernardus. Ber.
Crudelis eua per quã ſ̾pens antiquus celum
nobis clauſit: ſ; fidelis maria que etiã viris et
mulierib⁹ celũ aꝑuit. Propter hoc dicit Ber Ber.
nardus loquẽdo ade ꝑ hec v̾ba. Noli vltra di
cere o Adã: Mulier quã dediſti mihi cibauit
me ligno vetito. Dic poti⁹ mulier quã dediſti
mihi: cibauit me fructu bñdicto. Reddit̾ tibi
femina ꝓ femina. prudẽs ꝓ fatua. hũilis ꝓ ſu-
perba: q̃ pro ligno moꝛtis tibi attulit lignũ vi
te. ¶ Finis ſmonis. 7. declaraui vobis rõnes
ꝓpter quas miſſus eſt angelus gabriel ad vir
ginem q̃ ſepteꝫ gaudijs v̾ginis principalibus
coꝛrñdent: q̃ habuit de filio ſuo glorioſo.
Prima: poꝛ innocencia retoꝛnar. coꝛrñt ꝑmo
gaudio. dla ſu cõcepció poꝛ el ſpũ ſcõ obꝛada.
Scd̃a: poꝛ generació acabar. coꝛrñdet 2. gau
dio dela natiuidad alos paſtoꝛes reuelada.
Tercia: poꝛ dios braũo amançar. coꝛrñdet.3.
gaudio dela adoꝛació poꝛ los reyes ꝑſentada.
Quarta: poꝛ eſtado nueuo aꝓuar. coꝛrñdet
q̇rto gaudio: dla reſurrecció en vida glĩficada.
Quinta: poꝛ la ꝓꝑhia ſer ꝯplida v̾ificar coꝛrñdꝫ
5. gaudio dla aſcẽció: ſobꝛe los cielos leuãtada
Sexta: poꝛ cõtemplació exalçar. coꝛrñdet. 6ᵒ
gaudio dela miſſion del ſpũ ſanto alumbꝛada.
Septima ⁊ vltia: poꝛ la gloꝛia deſignar. coꝛrñt
7ᵒ. ⁊ vltio gaudio dela ſu aſſumpció enel cie-
lo coꝛonada. ¶ Placeat altiſſimo ieſu xp̃o ⁊
ſue glorioſe mr̃i virgini marie: ꝙ ſic iſta miſte
ria virgis ⁊ filij ſui glorioſi firma fide hic in vi
ta ꝑſenti poſſimus credere: ꝙ in ꝑadiſo in ſta
tu gloꝛie valeamus clare videre.

Sermo tertius.

NOmen virginis ma
ria. Luc. pꝛio. et in euãgelio ho-
dierno. ¶ Honoꝛabiles dñi euan-
gelium hodiernũ cõtinet in ſnĩa
incarnationem filij dei dñi nr̃i ieſu xp̃i: virtute
ſpũs ſci factã ⁊ celebꝛatam in ventre virginis
glorioſe marie: de qua ſancta mr̃ eccl̃ia hodie
ſolemniꝫat. Et reperio ꝙ non ſine diuino mi-
ſterio in pꝛincipio iſtius euangelij: tres perſo-
ne excellentes ⁊ multum honoꝛabiles: ſuis ꝑ

ALEXANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS DE

prijs nominibus nominantur.
¶ Prima perſona: eſt la incarnacion nunciāt
por mſageria. ⁊ iſta perſona eſt angelꝰ gabri
el. de qua in principio euāgelij Miſſꝰ ē āgelꝰ
¶ Scōa perſona: eſt la incarnacion teſtificant
por ſu buena cōpañia. Iſta pſona fuit Joſeph
ſpōſus cuſtos ⁊ teſtis fidelis vgīs marie. Vñ
ſeqtur in euangelio: ꝙ Miſſus eſt angelꝰ ga
briel ad virginem ⁊c. cui nomen erat ioſeph.
¶ Tertia perſona: eſt la incarnaciō creent ⁊ in
petrant: ⁊ iſta pſona es la vgē maria. vñ ſeqꝛ
in euāgelio ⁊ eſt nr̄m thema. Nomē virginis
maria. ⁊ dimiſſ noībꝰ primarū perſonarꝫ. ſ. ga
briel ⁊ Joſeph: ſolū de noīe virginis marie eſt
dicendū qȯ non ſine diuīo miſterio ꝓ nr̄a ſpūa
li ſalute in euāgelio eſt expſſum. ¶ Introduco
⁊ declaro nr̄m thema faciēdo duo fūdamēta.
Primum fundamētuꝫ ſm pħm nomen dicitꝛ
a noticia. res eñ p ſuas ꝓprietates cognoſcū=
tur: iō ſm ſuas ꝓprietates noīa imponuntur:
vt p noīa impoſita: eorꝫ cognitio ⁊ noticia ha=
beatꝛ. Patet hoc. nā qꝛ adam ſciuit oēs ꝓprie
tates ⁊ virtutes rerū creatarum ⁊ de eis hūit
noticiam: iō formatis cūctis dñs animātibus
terre / ⁊ vniuerſis volucribus celi: adduxit ea
ad adam: vt videret qd vocaret ea. Omne enī
inqt dñs quod vocauit adaꝫ anime viuentis:
ipſum eſt nomen eius ſuper. Geneſ. 2.
Scōm fundamentū ex quo rebus nomen im=
ponitꝛ vt de earꝫ virtutibus ⁊ ꝓprietatibꝰ noti
tia hēatur: ſeqtur ꝙ eſt nobis valde neceſſari
um vt illius rei nomē ſciamus ⁊ cognoſcamꝰ:
cuius ꝓprietate ⁊ virtute marie indigemus.
Cōiter enim qñ de aliquo volumꝰ hēre notiti
am: de ſuo noīe eū vel alios interrogamꝰ. di=
cimus eñ ſibi qȯ eſt nomen veſtrū. quō voca=
mini. vel alijs dicimꝰ qȯ eſt eiꝰ nomen. iſto mō
angelus qui luctauit cuꝫ iacob quē ſuparē nō
potuit: interrogauit eum. d. qȯ eſt nomen tibi.
Geñ. 32. in fine. Et pr̄ ſamſonis interrogauit
angelum qui ſibi cōceptū ⁊ natiuitatē ſamſo=
nis nūciauerat: quo noīe vocaretur. Judi. 13.
¶ Ad propoſitū iſtis fundamētis preſuppoſitis
deſcendendo. Btā mater dei vgo ſctā maria
multas bonas vtutes ⁊ ꝓprietates hꝫ: quibꝰ
valde indigemus. habet virtutem ⁊ proprie=
tē ꝙ eſt hūilis. ꝙ eſt virgo. ꝙ ē miſericors. ⁊ pi
etatis ac mīe mr̄. Et lꝫ alie virtutes ⁊ proprie
tates ſue ſint nobis propicie ⁊ neceſſe ⁊ valde
amicabiles: tñ vltia. ſ. ꝙ eſt miſericors ⁊ mr̄ mi
ſericordie valde indigemus. Vñ Bernardus
loquens ad virginē Ait. ꝙ ſis virgo ⁊ hūilis: Ber.
nō negamus. ſ ꝙ ſis pia ⁊ virgo letificamur
tibi congaudemus in virtutibus ceteris: ſꝫ in
hac potius nobis ipſis. Laudamus virginita=
tem: miramur hūilitatē. Sed mīa miſis ſapit
dulcius. hanc amplectimur carius. recorda=
mur ſepius: ⁊ inuocamus crebrius. habet iſtā
proprietatē btā virgo ꝙ eſt aduocata pctōꝝ.
Dicimus ſibi in antiphona Salue regina. eya
ergo aduocata nr̄a illos tuos miſericordes ocu
los ad nos cōuerte. Sua enim ꝓtectiōe ⁊ ad=
uocatione nos pctōres multum indigemus.
vñ Caſiodorus dicit btē virgini in quadā ora Caſio.
tione ſic. Tu patrona hūani gñis: tu reis ⁊ af=
flictis medicina ſingularis. quis tuo nō egeat
munere: cū omnibus ſit peccare cōe: ⁊ vt igitur i
nr̄is neceſſitatibus ⁊ piculis ſue proprietates
⁊ vtutes nos poſſint ꝓficere: nomen ſuum qȯ
ſm illas ſibi impoſitū eſt: nō debemus ignora
re propter qȯ Lucas euangeliſta dans nobis
de eo notitiam dicit nobis in themate. ꝙ No=
men virginis maria. qȯ eſt thema. Et hoc ꝓ
introductione thematis ⁊ declaratione. ¶ In
preſenti ſermone ad laudem virginis tres cō=
tēplatiōes iuxta tres ptes thatis ſūt tractāde.
Pria ꝯtēplatio erit de ſu fama ⁊ loor diuulga
da a mucha gent. iuxta primā ptē thatiſ. nomē.
Scōa ꝯtēplatio erit de ſu mūdicia en valor cō
ſuada ſcāmēt. iuxta ſcōam ptē theiſ. virginis.
Tertia ⁊ vltia ꝯtēplatio erit de ſu benignidad
⁊ amor en peligros demōſtrada al indigent.
iuxta tertiam partem thematis. maria.

Prima pars.

¶ Dico primo ꝙ ad laudem virgi=
nisglorioſe erit pri=
ma contēplatio de ſu fama ⁊ loor diuulgada a
mucha gent. iuxta primā partē thatis. Nomē
Nomen accipitꝛ in ſcriptura pro fama celebri
diuulgada p opa virtuoſa ⁊ ardua ⁊ memoria
digna. ſic voluit mathathias ꝙ filij eius ꝓ de=
fenſione legis haberēt famā ⁊ nomē eternum
d. eis. Mementote opū patrū vroꝝ q̄ fecerūt
in gñonibus ſuis: ⁊ accipietis gloriaꝫ ⁊ nomē
eternum. 1. Macha. 2. Sic voluerunt habere
laudem ⁊ famoſum nomen in hoc mundo.
Aliqui: por edificios fazer. vt illi qui fecerunt
turrim babel. patet. geñ. 11. Aliqui: por en ba=
tallas vençer ⁊ ſeñoria auer. vt romani greci
troiani ⁊c. Aliqui: por ſciēcias y libros copo=
ner. vt virgilius. ouidius. terentius. ⁊ omerus
vt pꝫ in hyſtorijs. Sed nomē iſtoꝝ nō eſt eter
num celebre ⁊ famoſum. Scriptū eſt enim in
ps. 9. Nomen eoꝝ deleſti in eternuꝫ / ⁊ in ſecu
lū ſeculi. Vñ dicūtiſti Sap. 2. Nomen noſtrū

ANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS DEI

oblimionem accipiet per tempus: ⁊ nemo habebit memoꝛiam operū nr̄oꝝ. ⁊ cauſa eſt qm̄ iſti vocauerūt noīa ſua in terris ſuis. ps. 48. et nō ī celo ¶ Nomē eīn btē vgīs famoſū ⁊ celebꝛe ē: qꝛ eternū eſt ⁊ diuulgatū ē ī celo ⁊ ī tra.
In celo apud deū eternalment.
In terra apud homines marauilloſament.
¶ Pꝛimo in celo apud deū eternalment. vnde dicit ſibi tota trinitas illud qđ deus dixit moyſi Exo. 33. Inueniſti grām corā me ⁊ noui te ex nomine. Nomen btē virginis diuulgatū eſt in celo apud pſonas trinitatis: qm̄ elegit eā deus ⁊ preelegit eā. Elegit dn̄s ſyon. i. btām virginem: per eternā pdeſtinationem. elegit eam in hītationem ſibi m. ps. 131. Vn̄ dicit deus de ea. ſ. deus filius. elegi mihi hierlm̄. i. btām virginem vt ſit nomen meū ibi. Itē famoſum eſt nomen btē virginis in celo apđ ſcōs ⁊ pdeſtinatos: qꝛ ipa principalius eſt ī numero illoꝛum quoꝛū noīa ſunt ſcripta in libro vite Apoc. 3. et quoꝛum nomina ſcripta ſunt in celis. Mat. 5.
¶ Scđo nomē btē virgis famoſum ⁊ diuulgatum eſt in terris apud homines marauilloſament: et hoc apud tria genera hominum.
Pꝛimo apud fideles catholicos: poꝛ la honoꝛ que enella adoꝛan ſobꝛe exalçada.
Scđo apud iudeos perfidos: poꝛ el ſecreto q̄ ygnoꝛan dela .m. cerrada. Tertio apud ſarracenos varios: poꝛ el priuilegio quele atoꝛgan dela virginidad conſeruada.
¶ Pꝛimo famoſum ⁊ diuulgatum eſt nomē beate virginis in terris apđ fideles catholicos: poꝛ la looꝛ q̄ enella adoꝛā ſobꝛe exalçada. Famoſum eſt nomen ⁊ laudabile btē virgis apđ fideles catholicos: propter multos honores quos ſibi attribuūt magnaꝝ virtutū. ſ. ꝙ ē hūil ꝙ eſt virgo. ꝙ eſt miſericoꝛs. Sed ſuper oēs honores quos in ea adoꝛant venerātur ⁊ laudāt eſt iſte ꝙ eſt mr̄ dei. Nec vlla natio hec in terris fatet ab ea: niſi fideles catholici xp̄iani. vn̄
Ber. Bernard⁹ In ea ſi laudauero vgīnitatē: multe mihi offerri vgīnes poſt eam. ſi hūilitatē pdicauero: inuenietur foꝛte vel pauci q̄ mites facti ſunt ⁊ hūiles coꝛde: docente eius filio. ſi multitudinem ei⁹ mīe voluero magnificare: ſunt ⁊ mulieres ⁊ viri mie: quoꝛū pietates nō defuerūt: ⁊ cū ſemine eoꝝ pmanet bona hereditas. Vnū eſt in quo nec pꝛimā ſimilem viſa eſt: nec hr̄e ſequētē. Gaudium videlꝫ mr̄is cū virginitatis honoꝛe marie puilegium eſt qđ alteri non dabitur: vgo ⁊ mr̄: non cuiuſcūqꝫ ſed dei. Ecce ꝙ nomen ⁊ fama btē vgīnis: apud fideles catholicos: de multis vtutibus laudat ⁊ magnificat. Sed ſpecialit ſingulariter ⁊ priuilegialit in hoc ſuperexaltatur: ꝙ eſt mr̄ dei.
Vn̄ damaſcen⁹ Maria pexcellentiā đr theothocos grece. Mater dei latine. ⁊ incarmine. Dam.
el que quiere cō ſabieza ⁊ braueza tus looꝛes cōcludir: no puede fazer mayoꝛ alteza ni nobleza: q̄ madre de dios te dezir. con la trinidad caſada. empo tal amadoꝛ: guanaſte poꝛ vn pecadoꝛ. Potes hic facere q̄ſtionē quō xp̄iani laudant de hoc nomen ⁊ famā ſemp vgīnis: ⁊ ſuperexaltāt: ꝙ ſit mr̄ dei: cuꝫ hoc nō ſit expreſſum in tota ſacra ſcriptura. ⁊ hoc fuit obiectio neſtoꝛij heretici. Sed dicēdum ꝙ lꝫ hoc nō ſit expſum in ſacra ſcriptura: tn̄ deducitur ex expreſſis in eadem. Vide ſup hoc ſcm̄ Thomā in vltia pte. ſūme. q. 35. arti. 4. in pmo arti. ⁊ ī ſolutiōe ad eundē. S.tho
Propter iſtā igit dignitatem ꝙ btā vgo eſt mr̄ dei: quā fideles xp̄iani ī ea colūt pdicant cōfitent ⁊ adoꝛant: nomen vginis ⁊ fama eſt apđ eos cum honoꝛe maxio ⁊ laude diuulgatū. Vn̄ dicit ſibi qlꝫ fidelis catholicus illud. Eccli. 51. Laudabo nomē tuū aſidue: ⁊ colaudabo illud in cōfeſſiōe. i. confitendo ⁊ firmiter credēdo: ꝙ es hūilis / ꝙ es vgo / ꝙ es miſericoꝛs. ⁊ tāqꝫ digni⁹ ⁊ pꝛicipalius: ꝙ es mater dei. ¶ Scđo famoſum ⁊ diuulgatū eſt nomen vgīs in terris apud iudeos pfidos: poꝛ el ſecreto q̄ ignoꝛā dela .m. cerrada. p̄ quo notandum ꝙ yſa. in ca. 9. de xp̄o meſſia vero ī lege pꝛomiſſo ſcribit iſte text⁹. Paruulus natus eſt nobis ⁊ filius datus eſt nobis. ⁊ vocabitur nomen eius admirabilis ⁊c. et ſeqt. Et multiplicabit eius impiū: ⁊ pacis non erit finis Super ſoliū dauid ſedebit ⁊ ſup regnum eius ⁊c. vt cōfirmet ⁊ coꝛroboꝛet illud vſqꝫ in ſempiternum. ¶ Hic notanda ſunt quattuoꝛ.
Pꝛimum ꝙ iſte textus eſt ⁊ continet totam vnam ſententiam de meſſia.
Scđm ꝙ iſta ſententia cōtinet tres clauſulas. quarum media eſt. multiplicabit ei⁹ impiū. ⁊c.
Tertium ꝙ pꝛima littera iſtius termini multiplicabit ē .m. clauſa: q̄ iudei noīant lemarbe.
Quartū ꝙ ſcđm artē ⁊ doctrinam lraꝝ iudeorum .m. repitur clauſa in pꝛincipio vel in fine alicuius ſnīe. ⁊ ꝙ in medio clauſa repiatur eſt cōtra naturam artē ⁊ vſum. cū igit in iſta ſentētia iſtius textus in medio ſnīe q̄ incipit Multiplicabit eius impiū .m. clauſa ſit reperta: mirati ſunt doctoꝛes ⁊ rabini iudeoꝝ ⁊ deum ſup hoc ꝯſuluerūt. d. Dn̄e q̄d eſt hoc ꝙ contra artē ⁊ naturā. vſum ⁊ doctrinā: iſta .m. in medio ſnīe ſit clauſa? quibus ſm̄ qđ dn̄t ipſi in tal muto. R̄ndit dn̄s illud qđ ſcribitur yſa. 24.

Secretum meum mihi ſecretum meum mihi. Iſtud ſecretū deus iā reuelauit: ſ; iudei ceci ⁊ duri obſtiati ⁊ ſ̄dꝫ (Iuxta maledictionē eis datam yſa.6. Excecca cor popl'i hui⁹ ⁊ aures ei⁹ agraua ⁊ oculos eius claude) Iſtud ſecretuꝫ nec oculis fidei vident: nec auribus audiunt: nec corde intelligunt. ⁊ iō non cōuertūꝶ nec ſanantur: ſm ꝙ ibi hētur yſa.6. Secretū de quo loquitur textus eſt iſtud. Apō iudeos nomen ꝟginis incipit.p.m. ⁊ dēſīt mariam. apud ſarracenos p.m. ⁊ dēſīt mariem. apud xp̄ianos incipit per.m. ⁊ dēſīt maria. Qō ꝗ in medio ſeñic ſit contra artem vſum ⁊ naturam.m.clauſa: ſignificabat ꝙ verus meſſias xp̄us filius dei de quo dꝛ tota ſnīa: in medio tēpoꝝ) iuxta dictuꝫ abachu. In medio annoꝝ notū facies in cap.3. (Naſcereꝶ de ꝟgine maria clauſa. ſm ꝙ ꝓphetauit yſa. in ca.7. Ecce virgo cōcipiet ⁊c. Cōtra cōem artē: cōem vſuꝫ ⁊ naturā. ⁊ hoc ē ꝙ dicit Hiero⁹. quod vſus neſcivit ars ignorauit. pauit celū ⁊ ſtupuit. ⁊ oīs natura miratur: hoc eſt ꝙ ꝑ gabrielē virgini nūciatur: ⁊ in virgine adimpletur. Ex iſto ſecreto qō ignorant ignorātia craſa ⁊ affectata ⁊ ceca: iudei de ꝟgine maria ⁊ eius famoſo noīe admirātur: licꝫ in incredulitate ꝑmaneāt: ⁊ non ꝟginem: ſed corruptā eam credant: ⁊ xp̄m eius filiū de Ioſeph viro ſpōſo ſuo gn̄aſe. propter qō de hoc eos reꝑhendendo ⁊ incredulitatē eoꝝ exprobando: dicit eis beata virgo Malachi. primo. A ſolis ortu vſqꝫ ad occaſum: laudabile eſt nomen meum in gentibus: ⁊ vos polluiſtis illō. ¶ Dixi.3. ⁊ vltimo ꝙ famoſum ⁊ diuulgatum eſt nomen virgis in terris apō ſarracenos varios: por el priuilegio quel atorgā dela virginidad conſeruada. Iudei nec cōcedūt eam ꝟginem: nec mr̄em dei. ⁊ iō iſti oēm laudem ab ea negāt. excecati ſunt. ꝓphias non intelligūt. ⁊ ſecretetum ſupradictū dela.m.clauſa ignorant. Sarraceni virginem eā credūt: ſed mr̄eꝫ dei negant. iſti in ꝑte laudant: ⁊ in ꝑte vituperant. viā intrāt: ſ; non attingūt terminū. ⁊ ideo errāt. ⁊ de eis in.ps.106. diciꝶ. Errauerūt in ſolitudine ⁊ in aquoſo: viā ciuitatꝭ hītaculi nō inuenerūt. cum toto hoc tn̄ qꝛ virgo habetur apud eos: nomen eius ⁊ fama in magna reuerētia eſt: vt poſſimus dīc cū veritate de nomie ⁊ fama btē virgis: ꝙ diuulgatum eſt nomen ei⁹ vſqꝫ ad introitū egipti. Nota dicit vſqꝫ ad introitum egipti. nō dicit vſqꝫ ad finem vel terminum. qꝛ introitus laudis virgis: eſt ꝙ eſt ꝟgo. finis et terminus eſt ꝙ eſt mr̄ dei. ad quē finē vel terminū ſarraceni nō peruenūt. ¶ Sic patet ꝙ nomē virginis eſt famoſuꝫ apud fideles catholicos: por loor que en ella adoran. ⁊c. Apud iudeos perfidos: por el ſecreto ꝗ ignorā dela.m.cerrada. apud ſarracenos varios: por el priuilegio quel atorgan ⁊c. ¶ Sic ſum expeditus de pria ꝯtēplatiōe ſmōis de btā ꝟgine de ſu fama ⁊ loor ⁊c. iuxta ꝑmā ꝑtē thatꝭ nomē

Secunda pars

¶ Dimittendo ſcđam cōtemplationem ꝗ es de ſu mūdicia en valor cōſuada ſantamēt: iuxta ſcđaꝫ ꝑtē thematis. virginis. qꝛ ſatis iam dictum eſt hic de virginitate eius qꝛ eſt la marbe.m.cerrada. Trāſeo ad.3. ⁊ vltimā cōtēplationem: ꝗ es ō ſu benignidad ⁊ amor en peligros dſada al indigent. Iuxta tertiā ꝑtē thematis maria. Maria interpretatur maris ſtella. Vn̄ ſibi dicimus Aue maris ſtella: dei mr̄ alma. ¶ Pro quo notandum ꝙ beata virgo ſtella nominaꝶ generaliter: ⁊ nominibus trium ſtellarum ſpecialiter. quarum noīa ſcripta exp̄ſſata repun⁹. ¶ Primo btā virgo ſtella nominatur generaliter: quia ſicut ſtella ſine corruptione ſua ⁊ diminutione aliqua ꝓfert ſuū radium: ita virgo concepit ⁊ ꝑepit ſuum filiū. ſicut ſidus radiuꝫ: ꝓfert virgo filiuꝫ: pari foꝛa/ neqꝫ ſidus radio: neqꝫ ꝟgo filio: ſit corrupta. inquit Gregorius. Itē ſicut radius non minuit ſtelle claritatem: ſic nec filius virginis matris integritatem. ¶ Scđo ſpecialiter tres ſtelle inter alias in ſcriptura inueniunꝶ nomiate. Prima matutina. Scđa veſptina. Tertia ſtella maris. Prima vocaꝶ lucifer. Scđa ven⁹. Tertia trāſmōtana ⁊ iſta dꝛ ſtella maris. iſtis trib⁹ ſtellꝭ ſpāꝉr ꝯpaꝶ ¶ Primo ſtelle matutine ꝗ dꝛ lucifer. (ꝟgo maria iſta ſtella apꝑet in aurora ⁊ ducit die: expellit tenebras noctis: ⁊ ducit lucē diei que eſt ſol. iſta ſtella eſt virgo maria ꝗ aurore cōpaꝶ. Que ē iſta que ꝓgrediꝶ quaſi aurora. Can.6. Que etiā lucifer dꝛ: qꝛ fert ⁊ ducit ſolem xp̄ꝫ: qui diem grē facit. de quo dicit Apls ad Ro.13. Nox preceſſit dies aūt apropinquabit. dicimus de ea. Felix nāqꝫ es ſacra virgo maria et omni laude digniſſima: qꝛ ex te ortus eſt ſol iuſticie xp̄s deus nr̄. Itē.2. iſta ſtella in ſuo ortu habet plus de luie ꝗ alie. Sic virgo maria in ſua natiuitate habuit plus ō luie grē: ꝗ ꝗcūqꝫ poſt ſuum filiū. de ea eīn ſcribiꝶ Sap.7. Super omnem diſpoſitionē ſtellaꝝ luci cōpata inuenitur prior. Itē.3. ⁊ vltio iſta ſtella in ortu ſuo letificat ⁊ dat gaudiū itinerantib⁹. infirmos alleuiat. aues incipiūt cantare. ⁊ ꝓpter diem venturum

turum quem nunciāt: omnia letificantur. Sic
beata virgo ortu ſuo dedit gaudiū iuſtis i hoc
mundo. Itinerantibus pctōribus ⁊ infirmāti
bus. angelis in celo cātātibus: ⁊ gnālr toti mū
do. Vñ ſibi dicimus. Natiuitas tua dei geni=
trix virgo: gaudiū annūciauit vniuerſo mun=
do. Ipſa eſt illa nobilis ſtella de qua prophe=
tauit Balaā. Orietꝛ ſtella ex iacob. Nūe. 24.
¶ Scdō eſt ſtella alia ſpecialis nocturna et veſ
pertina: q̄ dr̄ ven⁹. cuius proprietas ſm aſtro
logos. eſt ꝙ eſt tempata in qualitatibus ſuis:
⁊ poſita inter nos ⁊ ſolem: tēpat eius ardorem
ne iſtis inferioribus noceat. Et iſta ſtella apō
poetas dr̄ dea amoris. Iſta ſtella eſt btā vgo.
q̄ tā tempata eſt in qualitatibus virtutū ſuaꝝ.
hūilitatis. virginitatis. mīe ⁊ pietatis: ꝙ ponit
ſe inter nos ⁊ ſolem xpm: contra nos propter
pctā nr̄a iratum. Sic eſt venus in reſpectu no
ſtri ⁊ oīum pctōꝝ. ⁊ dea amoris: quos multū
amat ⁊ diligit. Vñ dicimus ſibi in pſa. Nō ab
horres pctōres: ſine quibus nūq̄ fores digna
¶ Tertio ⁊ vltio eſt alia ſtella q̄ di= (tāto filio.
citur ſtella maris ⁊ dicitur trāſmontana: ad q̄
oēs nauigātes ſemꝑ pro ſua directione reſpici
unt. ⁊ in maris periculis conſtituti: per eam ſe
regūt: vt ad ſalutꝭ ⁊ ſaluationis portū ꝑueniāt.
Iſta ſtella maris ⁊ trāſmontana eſt vgo ma=
ria: ad quā oēs nauigantes in mari magno hu
ius mūdi reſpiciūt. Hoc mare magnū ⁊ ſpati
oſum manibus illic reptilia quorum nō eſt nu
merus in. ps. 103. Vbi infinita pericula ſūt vn
darum ⁊ tēpeſtatū ⁊ aduerſitatū. ⁊ ad ipaꝫ v=
ginē mariā ſicut ad ſuā veram directionē ⁊ vi
am: reſpiciūt vniuerſi: vt ad portū ſaluationis
Ber. ꝑueniant. Vñ Bernardus ſup miſſus eſt. Ne
auertas oculos a fulgore huius ſideris: ſi non
vis obrui ꝓcellis. Si inſurgūt venti tēptatio=
num: ſi ſuperbie vndis iactaris: ſi ambitionis
detractiōis vel emulatiōis fluctibus eleuaris:
reſpice ſtellam. inuoca mariā. Si criminū im=
manitate turbatus. conſcie feditate ꝯfuſus. Iu
dicij orrore ꝑterritus. Si baratro deſpationis
incipias abſorbi: cogita mariam. In ꝑiculis ⁊
anguſtijs in rebus dubijs: mariā cogita. mari
am inuoca. ipam ſequēs non deuias. ipam ro
gans nō deſpas. ipam cogitās non erras. ipſa
tenēte nō corruis. ipſa ꝓtegente non metuis.
ipa duce nō fatigaris. ipa propitia ꝑuenis. ⁊ ſic
intemetipo expiri poteris: ꝙ merito dictum ſit
nomen virginis maria. i. ſtella maris. Iſta eſt
ſtella q̄ nauigātes ꝑducit ad ſalutis portum. fi
gurata in ſtella q̄ magos ꝑduxit. ad eum q̄ nr̄e
ſalutis ⁊ ſaluationis eſt portus Mat. 2. Ipſe
eſt portus placida manens quiete. ipſe eſt no=
bis reqes laboꝝ ⁊ patens vnū miſis aſillum
Boetius. in metro. ¶ Patet igitꝛ in pſenti ſer=
mone tres cōtēplationes ꝑ tractatas ad laudē
vgis marie. iuxta. 3. ptes nr̄i themat ꝑaſūpti.
¶ Prima de ſu fama ⁊ looꝛ diuulgada a mucha
gente. Iuxta primam ptem thematis. nomen.
Scdā: de ſu mūdicia en valoꝛ cōſeruada ſan=
tament. iuxta ſcdām pteꝫ. virginis. Tertia: de
ſu benignidad ⁊ amoꝛ en ꝑiglos dāda al indi
gent. iuxta tertiā. maria q̄ interpretatur Ma=
ris ſtella. fac hic finē ſiuis: vel cōtinua per iſtū
modum. pro cōcordantia poſſumus dr̄e bea=
te virgini. illud. ps. 8. O btā virgo q̄ admira=
bile eſt nomen tuū in vniuerſa terra. Et quia
ſm Bernardū. Maria oībus ſapiētib⁹ ⁊ inſi= Ber.
pientibus debitricem ſe fecit: reperio ꝙ nomē
virginis quod eſt maria: non ſolū apud inſipi
entes iudeos perfidos ⁊ ſarracenos varios:
ſed ⁊ apud ſapientes catholicos qui ſunt.
Grammatici congrui.
Logici philoſophi.
Deuoti theologi ē admirabile nomē vgis ma
Apō primos nomen virginis eſt/ poꝛ (rie.
ſu ſingular ſignificacion.
Apud ſcdōs: qꝛ nō ſubicitꝛ tpi. ni a corruption
Apud tertios. qꝛ del ſe integra toda perfecciō.
¶ Apud grāmaticos prio nomen vgis eſt ad=
mirabile: poꝛ ſu ſpecial ſignificaciō. de nomie
q̄rūt grāmatici. Dñs q̄ pars? ⁊ rñt nomē. qua
re. qꝛ ſignificat ſbam cuꝫ qualitate propria vl
cōi. Nota propria vel cōi. de noīe maria ſi in=
terrogatꝛ que pars: aliter oportet rñdere ⁊ di=
cere nomen. quare: qꝛ ſignificat ſbam cū quali
tate propria ⁊ cōi. qualitas ꝓpria: virginitas.
qualitas cōis cum alijs mulieribus: mr̄nitas.
¶ Apud logicos ⁊ philoſophos nomē virginis
eſt admirabile: qꝛ nō ſubicitꝛ tēpori nec corru=
ptioni. dicit logicus ꝙ nomen eſt vox ſignifica
tiua ad placitum. Sic nomē virgis ꝙ eſt ma=
ria: ſignificat dei mr̄em ad placitū. qꝛ deo ipſa
placuit. Vñ dicit nobis virgo. Congratulami
ni mihi oēs q̄ diligitis dñm: qꝛ cuꝫ eēm puula
placui altiſſimo: ⁊ de meis viſcerib⁹ genui de
um ⁊ hoīem. Itē logicus dicit. ꝙ nomen ſigni
ficat ſine tpe. phs dicit ꝙ tēpus eſt cauſa corru
ptionis. oīa nāq̄ corrūpūtur ⁊ tabeſcūt in tpe
in. 4. phi. Ille vero mulieres que pri⁹ fuerūt
virgines: poſtea mr̄es ſꝫ non ſine corruptione:
ille ſunt virgines in tpe ſed btā virgo maria q̄
pepit: ⁊ vgo poſt ptum quē genuit adorauit:
Iſta eſt vgo ſine tpe: qꝛ in eternum. genuit pu
erpera regem cui nomen eternum. ⁊ gaudiuꝫ

mr̄is hūs cum virginitatis honore. nec primā ſimilē viſa eſt: nec habere ſequētem. Verſus. Trāſit ad ethera. Virgo puerpera virgula ieſſe. nō ſine corꝑe ꝫ ſine corruptiōe: trāſit ad cē.

¶ Apud deuotos theologos nomē vgis eſt admirabile: qꝛ ex eo integraꝛ toda ꝑfecta orōn. xp̄s theologus ſūmꝰ docet nos orare dicēdo. Pr̄ nr̄ qui es in celis. Angelꝰ gabriel ꝑitus theologus docet nos orare. Aue maria grā plena dominus tecū. Et qꝛ ex ſn̄ia grāmaticoꝝ oīs ꝑfecta orō integraꝛ ex noīe ꝛ vbo. Nomē qđ ſpūaliter integrat nr̄am orōnē eſt maria. ꝛ iđ qñ ad eā oramꝰ: eā ſuo ꝓprio noīe noīamus dicēdo. Aue maria. Verbū qđ cū iſto noīe nr̄am ꝯponit orōnē ꝛ ītegrat: ē illud. qđ ē filiꝰ dei ꝛ filius vgis marie. de quo Jo. 1. Verbū caro factū ē. Et nō ſolū nomē qđ ē maria nr̄am orōnē integrat: ꝫ ꝛ cū vbo pñtat. Et iđ ꝯſulit Bernardꝰ
Berꝰ ꝙ nr̄as orōnes ꝑmo ad iſtō nomē dirigamus: vt eas vbo filio dei ꝛ ſuo repñtet. vñ dicit Bernardus. Fraꝛ qcq̄d deo offerre pas marie cōmēdare memēto. ¶ Placeat altiſſimo ꝙ ſic nomē vgis qđ ē maria qđ ē interꝑtatū ſtella marꝫ in mari huiꝰ mūdi nos velit dirigere: ꝙ portuꝫ ſalutꝫ ꝛ ſaluatiōis q̄ ē xp̄s exꝰ filiꝰ i glīa poſſumꝰ attigere. q̄d nob̄ ꝯcedat mr̄ ꝛ filiꝰ pr̄ ꝛ ſpūſſcūs.

Sermo quartus

Aue gratia plena dominꝰ tecū Luc. 1. et i euāgelio ſolēniſat huiꝰ ſcribiꝛ tha iſtō ¶ Dñi honorādi hoīes q̄ ſequūꝛ ſtudia: iſtud hūt in pratica: ꝙ qñ ſcolares būe morigerati ꝛ ꝯpoſiti ſcolas itrāt: vl' occurrūt mr̄o: magiſtrū ſalutāt ei hūilr̄ reuerētiam exibēdo.
Caſſiodorus Et rōnē huiꝰ reddit Caſiodorus li. 4. epl'arū dicēs ſic. Juſtū ē inq̄t vt q̄ ē ſcia ꝑditꝰ: reddaꝛ honore reuerēdus. Ad hoc hēmꝰ ꝯcordātiam vocalē ꝛ ſi nō realē: de quodā xp̄i diſcipulo q̄ ei occurrēs eū ſalutauit. d. Aue rabi Maꝛ. 26

¶ Ad ꝓpoſitū. Dñi in hac die hodierna oēs ſic theologie ſtudētes: ſcolas ſcē eccl'ie igredimur. i qua hodie legiꝛ difficilima. 9ª. ſacratiſſime theologie tercij ſn̄iaꝝ. ſ. de filij dei incarnatiōe. de duaꝝ naturarū in xp̄o ypoſtatica viniōe. magr̄ qui iſtā lectionē legit hodie: ē vgo maria. ad eū co vt boni ſcolares ꝛ būe morigerati: ꝑ humili ꝛ debita reuerētia: iſti magr̄e redēda ꝛ pñtāda: humilr̄ ei occurrere debemus ſalutādo eā verbis thematis lib. ꝛ ca. allegatis: dicendo. Aue maria. ꝛc̄. ¶ Aue grā plēa dñs tecū. lib. ꝛ capꝰ allegatꝫ. Reuerēdi dñi cōiter videmꝰ ꝛ in pratica hoc habemus: ꝙ ꝑſona prudēs ꝛ ciuiliter edocta qñ ꝯtingit alicui honorabili dñe obuiare: tū ex ꝑte ſue vtutis ꝛ ciuilitatis. tū ex ꝑte dñe ſi ē maxime dignitatis: cōſueuit eā ſalutare. ꝙ iſtud vez cōtineat pꝫ in exēplo ſaluatoris nr̄i q̄ poſt reſurrectiōeꝫ ſuā occurrēs reuerēdis mulierībꝰ at dñabꝰ: ait eis. auete Maꝛ. 28

¶ Ad ꝓpoſitū dñi. ꝑſona prudēs ſapiēs ꝛ ciuilr̄ edocta ſi ē in reꝝ creatarū natura: ē archāgelꝰ gabriel. vñ ſm̄ aliquos fuit de ſupmo ordie. et ſm̄ ꝙ dicit ſcūs thomas vltia ꝑte ſūme. q. 20. Saltē fuit in ordine archangelorū ſūmus. iſta taꝫ notabil' ꝛ ciuilis ꝑſona: occurrit hodie cuidam honorabili dñe. ſ. virgini glorioſe. ꝛ propter ſui ciuilitatem: ſiue ꝓpter dñe maximam dignitatem: humiliter la a ſaludada diziendo le las palabras començadas. Aue gratia plena dñs tecum. Verum vt iſtam ſalutationē tā altā intelligamus: ꝛ eam deuotius in nr̄is cordibꝰ hēamus: cū iſta ꝑſona tā ciuili. ſ. archāgelo gabriele: vnū dialogum faciamus. Iſtā ſalutationem admirando: ſpālr̄ ſuper primo verbo. Aue. poſſumꝰ ſibi dīc. archāgele gabriel ꝛ nos cōſideramus multas reuerētias / multas ſalutatiōes / regibus principibꝰ ꝛ alijs q̄ plurimis factas: ꝛ in eis petiꝛ optaꝛ vl' deſideratur.

Aliquibus vida con duracion. Vt arta xerxi regi. Neemie. 2. Rex in eternum viue.

Aliquibus ſalud o ſaluacion. vt abſaloni. 2º. Regū. 16. Salue rex.

Aliquibus de dios bendicion. vt booz. Ruth. 2º. Benedicat tibi dominus.

Aliqbꝰ gozo y cōſolaciō. vt tobie. in. 5. ca. gaudiū tibi ſit ꝛc̄. Sꝫ tū talē ſalutatōem taleq̄ reuerētiā exibitā alicui ꝛ ꝑ talē vbū explicatam. ſ. Aue: nō legimꝰ. marie etiā admiramur cū tu hēas tertū formalr̄. Jo. in epl'a ſcōa. Nec aue ei dicatꝰ. Ad iſta ſic ꝑ nos ꝓpoſita. Rñdet archangelus gabriel. videatis. vos admiramini qꝛ ego dixi iſtā dñaꝫ ſalutādo. Aue. qꝛ aue idē eſt ꝙ ſine ve. ſine dolore. ¶ Ego reperio in ſcriptura ꝙ ve accidit hominibus tripliciter.

Primo por experiencia de males. Jere. 10. Ve mihi ſup cōtrictiōe mea. plaga mea peſſ. ma.

Scđo por indigencia de bienes. Jere. 4. Ve nobis quoniam vaſtati ſumus.

Tertio por abſencia de ſolazes y plazeres: ita dicit ſapiēs eccl'i. 4. ve ſoli: qꝛ ſi cadit nō hꝫ ſubleuātē ex hijs q̄ nō miremini ſi talē ſalutatōem iſti tā honorabili dñe preſentam. quoniā ipſa.

No ha de males experiencia. Ideo dicitur ſibi Aue idest ſine ve.

No ha de bienes indigencia: iđ dr̄ grā plena.

c.

LEXANDER PP VI VALENTINUS FERDINANDUS DEI

No ha de ſolares abſencia.ideo ſibi ſubiungi=
tur dñs tecũ. Dñe ergo ꝛ non in merito ſibi di
xi. Aue gr̃a plena dñs tecũ. Uñ dicit nob iſte
archangelus vt maiorem deuotionẽ ad iſtam
virginẽ ꝛ honorabilem dñaꝫ habeamꝰ. In ſa
lutatione ꝑ me ſibi ꝓpoſita: de ip̃a declaro vo=
bis tres notabiles contemplationes.
Prima ley comun no la ha alcançada. ſobre
todos ſeñalada: ha muy grande perfecion. qꝛ
ſibi dicitur Aue idest ſine ve.
Scd̃a copioſa es y habũdada. delante de dios
aceptada. por ſingular dileccion. id̃ gr̃a plena.
Tertia va muy biẽ acompañada. con grã cuy
dado. y guarda por diuina protecion. Et ideo
ſibi dicitur. Dominus tecum.

Prima pars.

Dico q̃ p̃rio ꝛ principalr̃ in p̃ria ↄtem
platione de iſta honorabili dña:
ley comũ ꝛc̃. qꝛ aue. i. ſine ve. ¶ Uñ ꝓ declara=
tiõe iſtiꝰ dñi eſt notãdũ. ꝙ ꝓpt̃ pcĩn ade lex fu
it cõis: ꝙ oẽs quotquot i iſto mũdo naſcerẽt̃:
hẽrẽt ve. i. dolorẽ. vñ dixit q̃dã in v̾ſu. ve mihi
naſcenti. ve nato. ve moriẽti. ve ꝙ ſine ve non
viuit filius eue. Iſta lex promulgata eſt ꝛ ſcri
pta. Apoc. 8. Ue ve ve hitantibꝰ ſup terrã. vñ
dñi conſidero ꝙ ſm ꝙ in iſto textu habetur tri
plex ve. Ita de lege cõi omnes quotquot in
iſto mundo naſcebant̃ incurrebant triplex ve
ſiue triplicem dolorem.
Primum ve de la flaqueza y enfermedad.
Scd̃m ve de peccado ꝛ iniquidad.
Tertium ve de ſubiecion ꝛ penalidad.
¶ Dico primo ꝙ de lege cõi q̃ſquis in hoc mũ=
do naſceret̃: hꝫ ve de flaq̃za ꝛc̃. de quo ſcribit̃
Iere. 45. Ue mihi miſ̾o: qꝛ addidit dñs dolo
rẽ dolori meo. Iſta debilitas ꝛ miſ̾ia i hoibꝰ:
eſt ꝓpter dificultatẽ ad bonũ ꝛ ꝓnitatẽ ad ma
lum. Nã ſenſus ꝛ cogitatio hoĩs ꝓna ſunt ad
malũ ab adoleſcẽtia ſua Geñ. in ca. 8. ſm eniꝫ
ꝙ dicit mꝛ ſniaꝝ in. 2. di. 32. Sẽp eñi in quocũ (Ma=giſter. ſniaꝝ.)
q̨ ꝑ viam cõem nato: quãtũcũq̨ ſcũs ſit relinq̃
tur ex pctõ q̃dã qualitas: q̃ dr̃ fomes. inclina=
tiua ad malũ: ꝛ retractiua a bono. De iſta eñi
qualitate in hoĩe quãtũcũq̨ ſctõ: pro ſua dura
tione in vita preſenti: loquitur Cenomaneñ ſu
per verbo illo apoſtoli. Uideo aliam legem in
membris meis repugnanteꝫ legi mentis mee.
Sic hoc lex eſt membrorum in diſſolubili atra
mento cõſcripta. q̨ nec baptiſmus lacerat. nec
tempus deſtruit. aut ſanctitas voluntatum ab
radit. hec ille. Ecce ergo primum ve quod ho
mines hñt de lege cõi de flaqueza ꝛc̃. Sed vi=
dete dñi ꝙ lex cõis in iſto ve: beatam virgineꝫ
non attingit. Nam anteq̨ de vtero matris ſue
naſceretur: ſpiritus ſancti gratia fomitem vel
qualitatem de natura ſua ad malum incli=
nantem et a bono retrahentem ſic abraſſit et
euacuauit vt aliquibus doctoribꝰ placet. vel
ſic debilitauit ꝛ extenuauit vt alijs placet: ꝙ
nunq̨ potuit eam ad bonum difficultare ꝛ ad
malum aliquod inclinare. Formaliter ſunt v̾
ba magiſtri ſententiarũ. lib. 3º. diſtĩtõe tertia. (Ma=giſter. ſniaꝝ.)
Patet ergo ꝙ virgo fuit ſine primo ve.
¶ Dixi ſcd̃o ꝙ de lege cõi ꝛc̃. habet ve de pec=
cado ꝛc̃. d̾ iſto ve ſcribit̃ yſa. p̃rio. Ue gẽti pec
catrici. Iſtud ve dñi ẽ tale: ꝙ de lege cõmuni
nullus i hoc mũdo ſimplr̃ ꝛ abſolute quãtũcũ
q̨ ſcũs põt eẽ: q̃ pcĩn veniale vel mortale non
cõmitat. vñ Augꝰ li. de natura ꝛ gr̃a ad iſtõ ꝓ (Augꝰ)
poſitũ. Si oẽs ſci ꝛ ſctẽ ↄgregari poſſent ꝛ q̃re
ret̃ ab eis an pcĩn haberẽt: q̃d rñderent niſi ꝙ
ioãnes ait p̃ria Io. 1. Si dixerimꝰ ꝙ pcĩn nõ ha
bemꝰ nos ip̃os ſeducimꝰ ꝛ v̾itas i nob nõ eſt.
hec ille. Sꝫ videte dñi ꝙ in iſto ve lex cõis be=
ataꝫ v̾ginẽ nõ attingit. vñ ſtatim in ſupradict̃
v̾bis ſubiũgit Augꝰ. Excepta ſcã v̾gine ma= (Augꝰ)
ria de qua ꝓpter honorẽ dñi cuꝫ de pctĩs agit̃
nullam prorſus hr̃e q̃oneꝫ volo. ꝛ ſic patꝫ quo
modo virgo fuit ſine ſcd̃o ve de peccado.
¶ Dixi. 3. ꝙ de lege cõi ꝛc̃. habet ve de ſubieci=
on ꝛc̃. De iſto ve: Ezech. 2. Scripte erant in
libꝰ. lamẽtationes/carmẽ ꝛ ve. i. ve. ſꝫ docto
res ſignificat penã vel penalitatẽ. ꝛ reperio ꝙ
propter pctĩn tres pene fuerũt a deo date.
Prima mulieribus. de parir con dolor.
Scd̃a hominibus. de treballar cõ ſudor.
Tertia vtriſq̨. de en tierra ſe tornar por muy (eſtrecha rigor)
¶ Pr̃ia pena data fuit mulie=
ribꝰ: de parir cõ dolor Geñ. in ca. 3. In dolore
p̃ies filios. Sꝫ ab iſto ve p̃ealı: btã v̾go excipit̃.
qꝛ filiũ ſuũ nõ cũ dolore pepit: ſ; cũ maximo gau
dio ꝛ maxia mẽti delectatõe. vñ eccl̃ia. Neſciẽs
mꝛ v̾go vir ꝛc̃. Scd̃a pena data hoibꝰ: fuit de
traballar ꝛc̃. Geñ. 3. In ſudore vultꝰ tui veſce
ris pane tuo. Sꝫ ab iſta p̃ea excipit̃ v̾go. quia
mũdanã ſollicitudinẽ nõ hũit: ſ; ſolũ de dño co
gitauit. quia prima ad Cor. 7. Uirgo cogitat
ſolum que domini ſunt. Tertia pena data vtri
ſq̨ es de en tierra tornar. ꝛc̃. Unde vtriſq̨ di
cit̃. Reuerteris in terraꝫ de qua ſũptus es. qꝛ
puluis es. ꝛc̃. ¶ Sed ab iſta pena excipitur vir
go. qꝛ ſcd̃m doctores ↄſtat ꝙ nõ ẽ incinerata:
Sꝫ i corpe ꝛ i aĩa ſup ãgelos regnat cũ xp̃o btã.
pꝫ q̃ declaratũ ꝙ tertiũ ve de ſubiecciõ a penali
dad: in btã v̾gĩe locum nõ habꝫ. ¶ Ex quibus

VALENTINVS FERDINANDVS

dictis pñt elici tria correlaria. ¶ Primũ ꝺ eua
ſ. ꝙ qꝛ iſtud triplex ve. eua hñt. ꝛ ab ipa in ali
os venit: idcirco notãter non fuit noiata Eua
añ pctñ: ſed ſoluꝫ poſt. ad denotãdũ ꝙ ꝓpter
ſuũ pctñ triplex ve ſiue dolor venit in mũdũ.
Unde eua cõponitur cũ tribus interiectiõibꝰ
dolẽtis. ſ. a. e. u. ¶ Scõm correlariũ ẽ de maria
ſ. ꝙ qꝛ iſtõ triplex ve maria nõ hñt. ꝟ ſolũ eua:
idcirco nõ in merito marie ꝺꝛ aue. ꝙ ſignificat
trãſpoſitũ ꝛ mutatũ nomẽ eue. Unde ſibi ꝺꝛ ꝑ
eccleſiam. Sũmẽs illud aue gabrielis ore ꝛc̃.
¶ Tertiũ correlariũ de eua ꝛ maria. ꝙ eua in
ſtatu innocentie dicta ẽ virago. ꝛ de virago dẽ
pta. a. q̃ ſignificat adã qui ꝑdidit ſtatũ innocẽ-
tie ꝑ ſincopã remanet virgo. In ſignum ꝙ per
ꝟginẽ q̃ eſt maria: debebat ſtatus innocentie
repari. ¶ Et ſic pꝫ prima cõtẽplatio de iſta vir
gine glorioſa declarata. ſ. q̃ lex comun ꝛc̃. ideo
ſibi ꝺꝛ aue. i. ſine ve. Pro cõcordia igitur di-
co illum deuotũ verſum cuilꝫ vrm. Si vis vi-
uere ſine ve: tu cuꝫ ſis filius eue. funde frequẽ
ter aue: mr̃i que liberat aue. Quia qui dixe-
rit ſibi aue: cõicat operibus illius. Joannis in
epiſtola ſcõa. ꝛ hoc de prima contemplatione.

Secunda pars.

¶ Sed dixi in ſcõa contemplatione
de iſta virgine glorio
ſa ꝙ copioſa es. ꝛc̃. quia eſt gr̃a plena: declarã
Berꝰ. do iſtam ꝑticulã Bernardus omel'. 3. Sup miſ
ſus eſt: ita inq̃t. Legimus ſtephanum plenuꝫ
gr̃a. ꝛ aplõs ſpũ ſcõ repletos. Sed longe diſſi-
milit a maria. Seq̃r. hñc quoqꝫ maria ꝺꝛ gr̃a
plena: qꝛ deo ꝛ angelis ꝛ hoibus grata. deo ꝑ
humilitatẽ. angelis ꝑ virginitatẽ. hoibꝰ ꝑfecũ
ditatẽ. ¶ Uñ dñi moralr loquẽdo ꝙ aliqõ vas
ſit plenuꝫ liquore aliquo in tribꝰ põt cognoſci.
Primũ ſi vas ꝺ illo liquore ãpliꝰ ꝯtiere ñ põt
Scõm ſi vltra margines iſuſus liquor effluat.
Tertiũ ſi vas tactũ vl' pulſatũ ſtati ꝺ liq̃re efũ-
¶ Ad ꝓpoſitũ dñi vas admirabile opꝰ ex (dat
celſi eſt btã ꝟgo de quo xp̃s põt ꝺꝛe Act. in ca.
9. Uas electõis ẽ iſta mihi. Iſtud vas ẽ plenũ
liquore gr̃e. pꝫ ex prĩo ſigno plenitudinis. Am
plius eniꝫ de gr̃a cõtinere non põt: nec magis
põt recipe. Recepit eni filiũ dei quo nihil ẽ ma
Anſelmus. iꝰs. vñ Ancelmꝰ. Deꝰ ẽ illõ quo maiꝰ cogita
ri nõ põt. Itẽ recepit in ſe filiũ dei qui ẽ fons ꝛ
Hierꝰ. plenitudo gr̃e. ꝓ tãto Hieronimꝰ ſup illo ꝟbo.
gr̃a plena. bñe gr̃a plena. Ceteris enim ꝑ ꝑtes
preſtat gr̃a marie vero ſimul ſe tota iſũdit gr̃e
plenitudo. hec ille. ¶ Itẽ pꝫ ex ſcõo ſigno qꝛ vl-
tra margines infuſus liquor effluit. Uñ omẽs
creature ex ſua exuberãtia ꝺ iſta gr̃a recipiũt.
vñ Bernardus in ſ̃oe ſignũ magnũ. Maria Berꝰ.
oibꝰ oĩa facta ẽ. ſapiẽtibꝰ ꝛ inſipiẽtibꝰ copioſiſ
ſima caritate ꝺbitricẽ ſe fec̃. Oibꝰ miſicordie ſi
nũ apuit: vt de plẽitudie eiꝰ accipiãt vniuerſi.
Captiuꝰ redẽptionẽ. triſtis ꝯſolationẽ. Eger
curationẽ. pctõr veniã. Iuſtꝰ gr̃aꝫ angelꝰ leti
ciam ꝛc̃. Dicit mr̃ Albertꝰ de ꝓprietatibꝰ ele- Albertus.
mẽtoꝝ ꝙ natura ordinauit i medio orbiuꝫ pla
netaꝝ: ſolẽ. in quo colligũť ꝟtutes ſtellaꝝ oiuꝫ.
ꝛ illas collectas: trãſmitit lune ꝑ lumẽ ſuuꝫ. qꝛ
ipa eſt ꝓpinq̃or inferioribꝰ: ꝛ mouet ea maxie
ꝓpter qõ luna aplĩs regina mundi ꝺꝛ. Ad ꝓ-
poſitũ ſol iuſticie xp̃us (oriet̃ ſol iuſticie vobis
timẽtibꝰ nomẽ meũ Malachi. 4) ſtat i medio
planetaꝝ. ſ. ſcõrum veteris ꝛ noui teſtamẽti. ꝛ
oium gr̃aꝝ ꝛ ꝟtutũ in ſe recolligẽs ꝑfectiones:
ipas regine mũdi. ſ. ꝟgini glĩoſe (q̃ intelligit̃ ꝑ
lunã. in ps. 88. Sic̃ luna ꝑfecta in eternũ) trãſ-
mitit: vt ipa nobis iſſuat. qꝛ ẽ nob ꝓpinq̃ſſima
ꝑ affectũ miſicordioſſime ꝯpaſſiõis. ¶ Itẽ pꝫ 3.
ꝛ vltio ex. 3. ſigno qꝛ quãtũcũqꝫ modicũ tacta
vel pulſata: ſtati de liquore ſue gr̃e effũdit. Si
gnũ iſtud pꝫ i vaſſe aq̃ familiaritatꝭ. hoc decla
rat Bernardus ſup illo ꝟbo pietatꝭ ꝛ mie ꝙ di Berꝰ
xit. vinũ nõ hñt. vbi ſic ait. q̃d mix ſi pietatẽ exi
bẽt viſcera pietatꝭ? q̃d de fõte pietatꝭ ꝓcederet
niſi pietas? nõne qui pomũ in manu ſua dimi-
dia die tenuit: reliqua dici ꝑte pomi ſeruabit o
dorem? quãtuꝫ ergo illa viſcera ꝟtus pietatis
affecit: in q̃bꝰ nouẽ mẽſibus ipa dia pietas re
quieuit. Nã ꝛ añ repleuit mẽtẽ quã ventrem.
Et ſi ꝓceſſit ex vtero: nunq̃ tñ receſſit ab aio.
Et ſubiũgit Bernardus ad nr̃m ꝓpoſituꝫ. ſic
Dico vobꝭ fr̃es ſi pie a vobis fuerit pulſata nõ
deerit vr̃e neceſſitati. miſicors eni ẽ ꝛ mr̃ mie
qñ ſi ꝯpaſſa ẽ verecũdie illoꝝ a q̃bus fuerat in
vitata: multo magꝭ nobis: ſi pie fuerit inuocata.
¶ Patꝫ g̃ ex triplici ſigno plenitudis ꝙ iſta ꝟ-
go glorioſiſſima eſt plena gr̃a. vt ſic finiať ſcõa
cõtẽplatio in qua dixi ꝙ copioſa es. ꝛc̃. Quia
eſt gr̃a plena. vt nos ꝓ concordãtia hoc fatea
mur dicẽtes. ꝙ hoc eſt verũ qꝛ de plenitudine
eius omnes accepimus gratiam Iohan. jᵒ.

Tertia pars.

¶ Dixi in tertia contemplatione ꝛ
vltia ꝙ iſta glĩoſa
virgo va bien ſiẽpre acompañada ꝛc̃. Ideo ꝺꝛ
Dñs tecũ. Iſta ꝑticula dñs tecum: multuꝫ bñ
tractať a doctoribꝰ. tñ cã breuitatꝭ cũ bñardo
ꝛ auguſtio. ꝑ dñs tecũ: intelligit ãgelus in mẽ-
te ꝛ in vẽtre. vñ Auguſtinꝰ. Dñs tecum: vt ſit Augꝰ

in corde tuo. ⁊ ſit in vtero tuo. adimpleat mē=
tem tuā. adimpleat vētrē tuū. Et ſm imagina
olchot tionē Olchoti: iſta ps. 3. cōtemplatiōis: ē cōfir
matiua ⁊ corroboratiua ſcōe cōtēplatiōis. vñ in
ſcōa cōtēplatiōe dr. ꝙ ē grā plena. Iſtud coro
borat ⁊ ꝓbat ꝑ hoc ꝙ ſubiūgit. Dñs tecum.
Quicūq3 eñ hz cōtēta in iſto terio dñs: hz ple
nitudine3 grē. Vñ imaginatio. doc. eſt iſta. ꝙ
plenitudo fontalis grāꝝ q̄ eſt in xpo: venit ad
nos ꝑ ſeptē riuulos. i. ſeptē ſacramēta q̄ cōtinē
tur in iſto termino Dñs per ſuas ſeptem lrās.
Pria. e. d. in quo dimiſſio pctōꝝ. Ecce pnīa.
Scōa. o. i q̄ ordo clicoꝝ. ecce ſacramētū ordis
Tertia. m. i q̄ mrīmoniū ꝯiugatoꝝ. ecce mrīmo
Quarta. i. i q̄ initū xpianoꝝ. ecce baptiſm⁹ (niū
Quinta. n. in quo nexus ꝯfirmatorum. Ecce
confirmatio in quo ligantur.
Sexta. u. i quo vntio extremorū. Ecce extre
Septia. s. in quo ſcīn ſcōꝝ. Ec= (mā vntionē
ce euchariſtia. cōcludit ḡ ex iſta imaginatiōe.
nō in merito xgo glioſa tu es grā plena: qr cū
tota plenitudo grāꝝ veniat ꝑ riuulos. 7. ſacra
mentorū q̄ cōtinent in iſto terio dñs: tu es grā
plena: qr dñs tecū. q̄cunq3 eñ grē cōtinent in
iſto terio dñs: ſunt tecū. ⁊ ſic dñs tecū in mēte.
Itē. 2. intelligit iſta ꝑticula ſm Auguſtinum.
Dñs tecū in vētre: hoc eſt ꝑ carnis aſſūptionē
q̄ quidem aſſumptio vel incarnatio in hac die
glorioſiſſima facta eſt. ⁊ vt videatis qūo ⁊ mo
dū hiſtorie euangelium beati Luche hodier=
nū volo declarare. Et ſic ſmonem terminare.
¶ Euāgeliū hodiernū qd loquitur de xpi incar=
natiōe/ ⁊ xgis ſalutatōe/ ⁊ ſua glioſa ꝯceptōe:
Expoſitio e= incipit. Miſſus ē angel⁹ a deo. Angel⁹ mitti
u. āgel. ad xginē mariā debuit ꝑ nūciāda xpi incarna
miſſus tiōe. vñ ſecuta ē hūani gñis repatio ⁊ ſaluatio:
eſt. ⁊c. ſicut Miſſus ē angel⁹ ad euā xginē ad ꝑcurā
dū in ea iobediētia3 ⁊ petm: vñ ſequuta ē hoīs
Beda deuiatio ⁊ ꝑditio. vñ Beda in omelia hodier=
na. Aptū ꝓfecto hūane reſtaurationis pricipiū
vt angelus mitteret a deo ad xginē ptu conſe
crandā diuino. qr ꝑditiōis hūane fuit cā cum
ſpēs a diabolo mittebat ad mulierē ſpū ſuper
bie decipiendā. immo ipe diabol⁹ in ſpente ve
niebat: qui genus hūanu3 deceptis ꝑentibus
primis immortalitatꝭ glia nudaret. S3 qūo ꝓ
bamus ꝙ iſte angelus eēt ⁊ noiaret gabriel.
Greg ſm eñ Gregor. hoc ſcim⁹ ꝑ operationē quā fecit
nam ex ope que faciūt: ſorciūt nomen angeli.
Traditio hebrayca hab3 ꝙ abraam vidit tres
angelos: quos tertus vocat viros. Geñ. 19°.
Miſſos ad hoc. Primus vt conceptum ſarre
nunciaret: qui fuit ſupra naturam ſola dei vir

tute: ideo iſte angelus ex hoc ope dicit micha
el. Qr cū mire xtutꝭ aliqd agit: michael mitti
pibet. Inqt Gregorius. michael eñ interptat
virtus dei. Scōs angelus ſubuertit ciuitates
Sodomā ⁊ gomorrā. ad qd requirebatur ma
gna fortitudo: iō ex hoc ope ille āgel⁹ dicebat
gabriel qr gabriel iterptat fortitudo dei. Ter
tius āgel⁹ curauit abraā de dolore circūciſiōis
qr circūciſus ē ia3 valde ſenex. iō iſte āgel⁹ ex
hoc ope dicebat raphael. qr raphael interptat
medicina dei. Ad ꝓpoſitu3 inqt Gregori⁹. qr Greg
āgel⁹ miſſus ad xginē illū nūciare veniebat: q̄
poteſtates aereas debellare debebat ad ꝙ for
titudo dei reqrebat: iō ille āgel⁹ fuit gabriel. q̄
interptat fortitudo dei. ⁊ nō ſolu3 fuit āgel⁹: ſ3
archāgel⁹ ⁊ de ſupmo ordie. vt dicit. ſ. thomas S. tho
vltia pte ſūe. q. 30. Fuit iſte āgel⁹ gabriel miſ
ſus a deo imediate: qr qd nūciabat: erat xbu3
dei. Cui nunciabat: erat futura mr̄ dei. Itē qd
nūciabat: erat ſūmū ſecretum dei. de quo yſa.
24. Secretū meū mihi. ſecretu3 meū mihi. et
erat ſal⁹ ⁊ repatio mūdi: qd imediate fuit op⁹
dei. Seqt. ꝙ Miſſus ē in ciuitate3 galilee cui
nomē nazareth. In nazareth xps nūciat⁹ ⁊ cō
cept⁹ eſt ſm Bernardū q̄ interptat flos: qr de
cebat in flore cōcipi. in flore nutriri: ⁊ in flore Ber.
nūciari: illū qui de ſe dicit. Ego flos cāpi ⁊ li=
liū cōualliū. florigera3 pātriam amat: flos de ra=
dice ieſſe. Inqt Bernardus. Nota hic ꝙ dñs
voluit cōcipi in nazareth. naſci in bethlee3: qr
erant ciuitates parue. ⁊ crucifigi in hierl'3 que
erat ciuitas magna: ad cōfutādū ⁊ deſtruēdū
ſuperbiā: ⁊ hoium mūdi gloriā. qui naſci in ci
uitatibus magnis reputāt ad gloriā: in paruis
ad dedecus. ⁊ in magnis pati penā vel condē
pnari: ad vituperiū reputāt. Pcōtrariū fecit
xps: ad cōfutādā ⁊ deſtruēdā hoiu3 vanā glo
riā. Natus ⁊ ꝯceptus eſt in villa parua. cruci
fixus in hierl'3 ciuitate magna. ¶ Miſſus ē hic
angel⁹ gabriel ad xginē ⁊ deſponſatam. Fuit
virgo deſponſata propter tria.
Primo rōne ſui ne infamaret. ſm Ambroſiū. Amb.
Scōo rōne ptus vt diabolo celaret. ſm Augu Aug⁹
Tertio rōe nr̄e natiuitatis ſpūal quaex (ſtinū
eccl'ia naſcimur q̄ xpo deſpōſata ē ⁊ virgo. vñ
Criſoſtom⁹ ſup Mat. Qm futurū erat vt oēs Criſo.
ſci de xgie naſceret deſpōſata xpo ecclia: iō xps
de xgie viro deſpōſata ꝯcipi voluit: ne digni⁹
naſceret ſui q̄ dñs. S3 vt ꝑ oia filij pñe natiui
tatꝭ imitaret exēpl'3: qb⁹ paul⁹ ſcōa co. 11. dic De
ſpōdi eñ vos vni xo xginē caſtā exibere xpo.
ſeqt i textu ꝙ dſpōſata erat viro cui nomē erat
ioſeph ⁊ nomē xgis maria. Nō ſine magno dei

miſterio nomē ioſeph ſpōſi v̄gis hic exprimit
Magnū eñ v̄tutū miſteriū in hoc noie ioſeph
includit.¶ Quattuor eñ pſone v̄tuoſe ⁊ cele=
bres i ſcriptura repiūt hoc noie ioſeph noiate.
Prim⁹ ioſeph fuit fili⁹ iacob. in iſto laudat v̄
t⁹ prudētie: q2 v̄acit pharaōis ſōniū expoſuit.
Scōs ioſeph vir marie. in iſto laudat v̄tus tē
Hier⁹. pātie: q2 cū vxore ɔtinuit ⁊ v̄go fuit ſm hiero.
Terti⁹ ioſeph abarimathia. in iſto laudat v̄t⁹
fortitudis: q2 audact ad pilatū itroiuit. Jo. 19.
Quart⁹ ioſeph iuſtus de quo Act. p⁹. In iſto
laudat virtus iuſticie: q̄ in noie obtinuit. No
mē igit ſpōſi v̄gis hic exprimit ioſeph vt eius
virtus ⁊ bonitas oñdat. ⁊ nomē v̄ginis marie
ſilr: q2 vir ⁊ vxor ad pia iudicant. et ſm quēdā
deuotū doctorē: q2 ioſeph virtuoſus: iō nomē
eius hic exprimit. q2 decebat virtutū ſacrari=
um cū virtuoſo hic ɔiugiū. Seqt. Et igreſſus
angelus ad eā dixit Aue gr̄a plena ⁊c. Nota
ſup ingreſſus angelus ad eā / q̄ digna erat dia
ſalutatiōe. q2 clauſa erat. nō foris. non in vijs.
nō in plateis vagabat. p̄cepit enim xp̄us Luc.
10. Per viam neminē ſalutaueritis. Sciebat
enim virgo q̄ euagatio tollit caſtitatem. et q̄
dina foris egreſſa perdidit virginitatem Geñ.
34. Sciebat enim q̄ in plateis planctus ⁊ fo=
ris dicitur ve. Amos. 5. Quia igitur clauſa do
mi manebat: ⁊ non in vijs aut plateis foris va
gabat: ideo tanq̄ ſalutatione digna: angelus
cum humili reuerentia eam ſalutauit dicens.
Aue gratia plena ⁊c. quaſi diceret Aue virgo
inquid angelus: quia ve ſublato ſub cuius ma
ledictionis diſpendio totum manſit genus hu
manum maledictum: maledictionem mutas
in benedictionē. ⁊ clemēta huius nominis qō
eſt Aue: contrario ordine diſponens ad iſtius
caſtigationis vocabulū quod eſt Aue. Nomē
eue transferes in aue: ⁊ veteris teſtamenti tene
bras: in euangelij virtutis lucē. Aue ſine ve di=
ceris. Nā ve ſine te datur: eua conuerſa noſce
ris. Si a primo ponatur. per euam tunc ve mi
ſeris. nunc per aue mutatur. ve eue diſſipatur
⁊ dolor primi vulneris: per te virgo ſanatur.
Joan. beleth ¶ Venerabiles dñi ſup totū aue maria. Joan
nē beleth in ſmōe hodierno ſi placet ſic inq̄en
tem audiamus. Loqt de angelo q̄ p̄parauit dño
hoſpicium vteri v̄ginalis. p̄parauit hic āgel⁹
hoſpiciū ex ſalutatiōe: dicens aue. ſigillum no
ticie impreſſit ex nomie. d. maria. In hoc loco
maria ecclia addidit: qō tñ inferius angel⁹ nō
obmiſit. d. Ne timeas maria. dilatauit cellaria
ex gr̄arū plenitudine. d. Gratia plena. patefe
cit thalamū: in dñi deſcenſiōe. d. Dominus te
cū. Purpurauit thorū bñdictōe. d. Bñdicta
tu in mulierib⁹. laudauit cibū ex fructificatiōe
d. Bñdict⁹ fruct⁹ vētris tui. Additio ē eliſabet.
Aue illō. ad mariā: fuit oliua colūbe ad arcā.
gr̄a plena: fuit ros hermō ⁊ vngētū barbe aa=
rō. Dñs tecū: fuit vrbs fortitudinis nr̄e ſyō. be
nedicta tu in mulierib⁹: fuit ille iudich de olo=
ferne triūph⁹. Bñdict⁹ fructus vētris tui: fuit
ad cibū vetitū ade: p̄dulce ⁊ ſuaue antidotū.
Aue inq̄t angelus: vt maior oñdat q̄ prius ſa
lutat maria: qm̄ noti ⁊ familiares: angeli ⁊ v̄
gines. Vere gr̄a plena: qm̄ a te eſt omnis gra
tia. Dñs tecū: qui ſeruus factus ē in terris: vt
dña eēs in celis. Bñdicta tu in mulieribus: te
canēte Magnificat aīa mea dñm. Bñdict⁹ fru
ctus vētris tui: q̄ eſt flos gr̄e ⁊ meriti. Fruct⁹
glorie ⁊ p̄mij: in terra viuētiū replēs v̄gis vte
rū. hec joānes beleth.¶ Pōt hic q̄ri quare an=
gelus in ſalutatōe nō noiauit eā nomie p̄prio
maria dicēdo. Aue maria. ſ3 dixit Aue gr̄a ple
na ⁊ tū poſtea noiauit eā maria dicēdo. Ne ti=
meas maria: inueniſti gr̄am apō dñm.¶ Rñō Ma
ria interp̄tat illuiata. vel illuiatrix. Illuminari
ſpūalr / effect⁹ gr̄e eſt. q2 igit cā prior ē ſuo ef=
fectu ſaltē natura. Sicut ſol prius radio ⁊ ig=
nis calore: iō āgelus primo dixit eā gr̄a plena:
poſtea noiauit eā mariā. in ſignū q̄ eſſe mariā
i. illuminatā vel illūinatricē: a gr̄a dī depēdet.
In ſignū hui⁹ maria magdalena in ſtatu pctī
in euāgelio nō noiat maria ſed mulier. Ecce
mulier q̄ erat i ciuitate pctātrix. Luc. 7. Poſt
pctm̄ vero noiat maria. ſeq̄bant eū mulieres
inter quas maria Magdalene Luc. 23. et in
multis alijs locis dī maria in euāgelio.¶ Seqt
q̄ cū audiſſet turbata eſt in ſmōe ei⁹. ſm ſniaz
doctorū turbata ē: nō p̄pter angelicam viſio=
nē: q2 videre angelos erat cōiter aſſueta: cum
angelis ſit cognata v̄ginitas: ⁊ multum nota.
Et v̄ginitas ſoror eſt angelorū ſm Ambroſiū. Amb.
ſed p̄pter viri corpalē ſpēm ⁊ allocutionē. q2
ſm Bedā. Virginū ē trepidare ⁊ ad oēs vi= Beda
ri ingreſſus pauere.¶ Sequit. Cogitabat qua
lis eſſet iſta ſalutatio. Nouerat virgo prudēs
diuerſas eſſe ſpecies ſalutationis.
Prima fatue ſe amantium: que dr̄ proditio=
nis. ⁊ illa eſt qñ aliq̄s verbo ſalutationem
optat alicui dñe: aqua inquirit per peccatum
eius mortem. hec ſalutatio ſimilis eſt ſalutatio
ni iude: qua xp̄m ſalutauit. d. Aue rabi.
Scđa ſalutatio dr̄ pditōis. ⁊ ē qña q̄rit ſal⁹ cor
pis: ɔtēpta ſalute aīe. de iſta ſalutatione dicit
dñs. Luc. 10. Neminem per viam ſalutaueri=
tis. i. non optetis ſalutem corporis in via: con

tra ſalutē aīe. vl' ſalutē tēporalē: ꝯtra eternalē.
Tertia ſalutatio dicitur perfectionis ⁊ eſt ſan=
ctorum virorū qͥ̄ exoptāt ſalutem anime prin=
cipalr̄ ⁊ ſuper oīa: deinde corporis. ſic prece=
dentes ⁊ ſequentes xp̄m in die ramorum opta
bant ſalutem aīarum qͥ̄ dicebant ſibi. Oſāna
.i. obſecro ſalua i excelſis q̄ꝛ igiꝰ v̄go ab āgelo
ſalutabaꝰ: ⁊ nouerat iſtū triplicē moꝫ ſaludādi
Cogitabat cuiꝰ iſtoꝝ modoꝝ eēt iſta ſalutatio.
¶ Sed ſup turbatiōe qua turbata ē in ſ̄ōe āge
li: ⁊ ſup cogitatōe qua cogitabat q̄lis eſſet iſta
ſalutatio. Angelꝰ rn̄det ſibi ſic. Ne timeas ma
ria: inueniſti gr̄aꝫ apd̄ dn̄m. Ecce ꝯcipies ⁊ pa
ries filiū. ⁊c̄. qͥ̄ dixet. Hinc maria ne timueris.
nihil hic doli fraudis vel iſidie ſuſpiceris: ne ti
meas tu q̄ es caritate plena: q̄ꝛ pfecta caritas
foras mitit timorem. nō ſum hō: ſ꞉ ſpūs. nec ſa
thane: ſ꞉ dei angelus. Inueniſti gr̄am apd̄ do
minū. gr̄aꝫ: ab hūano gn̄e p̄ditā: ſ꞉ p te redditā.
Non tibi ſoli retinendam: ſ꞉ p te nobis gratis
donādā. Ecce ꝯcipies ⁊ paries filium ⁊ voca
bis nomē eius ieſum. i. ſaluatorē: q̄ꝛ ipe ſaluū
faciet populū ſuū a pc̄tis eorū. Luc. in cap. jꝰ.
Paries quidē filiū: ⁊ virginitatis nō pacieris
detrunctū. efficieris grauida: ⁊ eris mr̄ ſemp i
tacta. Modū q̄ris. d. Quō fiet iſtud qm̄ virū
non cognoſco. Nūo modus erit: q̄ꝛ ſpūs ſctūs
ſuperueniet in te: ⁊ virtus altiſſimi obūbrabit
tibi. Sic concipies ⁊ pies v̄go: ⁊ eris mr̄ non
cognita viro. ⁊ ſicut qd̄ natū eſt ex carne caro
eſt: ⁊ ꝙ natum eſt ex ſpū ſpūs eſt: ita ꝙ natum
eſt de ſpū ſancto: ſanctuꝫ eſt. qd̄ eīm ex te naſce
Ber. tur ſcm̄ vocabꝛ̄ filiꝰ dei. ¶ Attēde inq̄t Bernar
dus q̄ꝫ reuerēter dixit angelꝰ qd̄ naſcetur ex te
ſcm̄ vocabꝛ̄. Si eīm dixiſſet ſcā caro / vel ſctūs
hō / vel ſcūs infans: paꝝ dixiſſe videreꝰ. ponit
ergo indefinite ſcm̄: q̄ꝛ q̄cq̄d ſit illd̄ qd̄ maria
genuit: ſcm̄ ꝓculdubio ſinglariter fuit poſt ex
emplo de eliſabeth p angelū dato: poſt dio poſ
ſe ⁊ infinito allegato: q̄ꝛ nō erit īpoſſibile apud
deū oē verbū: p̄bet v̄go angelo cōſenſū. d. Ec
ce ancilla dn̄i: fiat mihi ſ̄m v̄bū tuuꝫ. p̄bet vir
go cōſenſum: p quē mox cōcepit dei v̄bū. mox
Greg v̄bū in vtero: mox īra vteꝝ v̄bū caro. Gregꝰ
18. moraliuꝫ. Mox in iſtāti ſ꞉ꝫ doctores virgo
cōcepit ſine corruptiōe: cōcepit cum maxima
mentis delectatōe. cū cōcepti corpis pfecta or
ganizatiōe. cū ꝯcepti corpis aīatiōe. cū ꝯcepti
vſu liberi arbitrij ⁊ plena rōne. cuꝫ concepti ⁊
oīum v̄tutū donorū ⁊ gr̄arū repletione. Cuꝫ
diuini verbi ypoſtatica vniōe. iſta ſeptē in in=
ſtanti cōcurrerūt dato p v̄ginē cōſenſu ⁊ expli
cato per verba. Ecce ancilla dn̄i. ⁊c̄. ¶ Et no=
tanduꝫ ꝙ ſ̄m Ugonem ꝙ li ſ̄m pōt teneri hic Ugo.
nomialr̄. ꝓ ſcd̄a parte ſalutatōis ipius angeli.
Prima pars ē Aue gr̄a plena. Scd̄a ps Dn̄s
tecū. q. ꝙ v̄go angelo dixet. Fiat mihi ſ̄m v̄bū
tuū: qd̄ ē dn̄s tecū. Sic v̄go p iſtā ꝯceptionem
effectā eſt mr̄ dei. Regina celoꝝ. dn̄a angeloꝝ.
mie mr̄. aduocata pc̄toꝝ. ⁊ ſue mie nos partici
pes efficiat / ipſa que cū patre ⁊ eius filio ⁊ ſpū
ſancto in celis viuit ⁊ regnat. amen.

Sermo quintus.

Benedicta tu in mu=
lieribus. Luc. in ca. jꝰ. ⁊ in euan
gelio hodierno. ¶ Honorabiles
dn̄i fideles ⁊ deuoti xp̄iani catho
lici ſicut informati ⁊ docti per ſaluatorem nr̄m
xp̄m ad deū prēm orādo dn̄t Paꝰ nr̄ q̄ es in=
celis: ita inſtructi ⁊ informati p angelū gabrie
leꝫ: ad v̄ginē filij dei prīs mrēꝫ orādo inquūt:
Aue gr̄a plena dn̄s tecū. Bn̄dicta tu in mulie
ribꝰ: nā ⁊ bn̄dictꝰ fructꝰ vētris tui: ſūt v̄ba eli
ſabeth. Et notate ꝙ laudat āgelꝰ mrēꝫ dn̄i. d.
Aue gr̄a plena ⁊c̄. Bn̄dicta tu in mulieribus.
laudat eliſabeth filiū. d. Bn̄dictꝰ fructꝰ vētris
tui. nos vero ſicut boni ⁊ fideles ac deuoti ca=
tholici: laudes mr̄is ⁊ filij ꝯcludimꝰ: cū in fine
orōnis ⁊ ſalutatiōis dicimꝰ. Sancta maria mr̄
dei: ora ꝓ nob̄ pc̄tōribꝰ. de tota iſta ſalutatiōe
vltimā ptē dictā p angelū recepi ꝓ thāte. Bn̄=
dicta tu in mulieribꝰ. ¶ Et ꝓ deductiōe thāt
⁊ totius materie ſ̄ōis p̄ſentꝭ: ꝓ explicādis lau
dibus v̄gis: ſ̄m p̄ſentē feſtiuitateꝫ intēdo ſ̄m
thā tractare in p̄ſenti ſ̄mōe. iij. cōtēplationes.
Pria ꝙ v̄go mr̄ dei gl̄ioſa i ſe ē bn̄dicta. ſingu
Scd̄a ꝙ v̄go gl̄ioſa mr̄ dei iter ⁊ cū (larmēte
alijs mulieribus eſt benedicta. comūmente
Tertia ꝙ virgo glorioſa mr̄ dei inter ⁊ ſupra
alias mulieres eſt bn̄dicta priuilegiadamēte.

Prima pars.

¶ Dico primo ꝙ prima contempla
tio q̄ꝫ in p̄ſenti ſ̄mōe
intēdo p tractare: eſt ꝙ v̄go gl̄ioſa mr̄ dei in ſe
eſt benedicta ſingularment. videmus enim et
in ſcriptura habemus: ꝙ tria genera hoīum ⁊
perſonarum benedicuntur ⁊ in ſe dn̄t bn̄dicti.
Primo quiē es cōſagrado al cultu diuinal.
Scd̄o quiē ha renōbre afamado de gl̄ia ſpāl.
Tertio quiē de v̄tudes es loado por todos en
¶ Dico prio ꝙ bn̄diciꝰ ⁊ bn̄dictꝰ dr̄: (general
el q̄ es ꝯſagrado al culto diuinal. In lege vete
ri ⁊ noua ſacerdotes ⁊ ep̄i ⁊ miniſtri diuio cul

ALEXANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS DEI

tui deputati: conſecrabantur ⁊ benedicebant. In vtraqꝫ eñi lege ⁊ veteri ⁊ noua: tēplū/ eccl'ia ⁊ altaria benedicebantur ⁊ benedicuntur: vt pꝫ. Nūeri. 7. et in alijs locis. Ratio ē. Qꝛ q̄ diuino cultui deputantur: non debent in alios vſus emācipari. vt eſt regula iuris: ⁊ ideo per tales conſecrationes ⁊ benedictiōes innuebatur: ꝙ ſoli deo ſeruire debebant. ¶ Ad ꝓpoſitū ⁊ q̄d inter hoies ⁊ mulieres ſingulariter reperiemus magis deo ⁊ cultui ſuo applicatum q̄ꝫ beatam ⁊ glorioſam virginē mr̄em dei: ipa eſt illa virgo de qua apl's. 1. Cor. 7. Uirgo cogitat q̄ dei ſunt. ipa eſt templū dei: hodie ꝑ ſūmū ep̄m qui eſt ſpūs ſanctus cōſecratuꝫ. qñ dixit ſibi angelus. Spūs ſcūs ſupueniet in te ⁊c. de iſto tēplo dicit. ps. 64. Sācrū eſt tēplū tuū mirabile ineq̄tate. ipa ē altare tēpli vl' ecclie dei: i quo hodie ſūm⁹ ſacerdos q̄ ē ſpūs ſcūs: corp⁹ xp̄i ꝯſecrauit/ formauit/ organiſauit/ ⁊ aīauit: qñ ipa dixit angelo. Ecce āc illa dñi: fiat mihi ſm vbū tuū. ¶ Et debem⁹ hic notare ꝙ bñdictiōes epoꝝ/ vel ſacerdotū/ ⁊ alioꝝ q̄ dīo cultui deputātur: fiunt ꝑ aliqua bona verba que deſignant virtutem illius: ⁊ perfectionem ⁊ vſum eius qui conſecratur ⁊ bñdicitur. Sic in cōſecratiōe ⁊ bñdictiōe btē vgis q̄ fuit facta p. ſ. ſ. ſpūaliter tres oratiōes ⁊ ſnīe explicate ⁊ dicte fuerunt per angelum: quarum quelibet in virgine glioſa fecit ſpālē ꝯſecrationē ⁊ bñdictionē. Pria bñō fuit Aue gr̄a plena. ⁊ iſta bñdictio cōſecrauit in vgīe ſu entēdimiēto y aīa rōnal. Scd̄a bñdictio fuit dñs tecū. ⁊ iſta ꝯſecrauit in virgine ſu carne y vientre virginal.

Tertia bñdictio fuit bñdicta tu i mulierib⁹: ⁊ iſta ꝯſecrauit in vgīe toda ſu vida ⁊ obra diuinal. qꝛ ſꝫ btā virgo fuit tēplū dei: ⁊ altare ſacrificioꝝ dei. ⁊ miniſtra dei (iuxta illō ꝙ ipa dicit Eccli. 24. In hītatione ſcā corā ipo miniſtraui) idō fuit cōſecrata ⁊ bñdicta ſingul'r. propter qō dicim⁹ ſibi in pria pte Auē. Bñdicta tu. ipa eſt bñdicta inter mulieres Jahel Jud. in ca. 5. ¶ Dixi. 2. ꝙ ille bñdicit ⁊ eſt ab oīb⁹ bñdictus qui ha renōbre afamado de gloria ſpecial. qñ aliquis facit aliqō opus glorioſū ⁊ inſigne ⁊ dignū laude ⁊ memoria: tūc talis ab oibus benedicitur. ⁊ nō ſolū ipe bñdicit: ſꝫ ⁊ benedicitur dies in qua natus eſt: ⁊ terra in qua nutrit⁹ ē: ⁊ mr̄ q̄ eū pepit: ⁊ vbera q̄ ſuxit. Iſte quattuor benedictiones fuerunt date ioſeph. Gen. 49. Ubi ſic Oīps benedicet tibi benedictionibus celi deſuper. Iſta eſt bñō prima que eſt diei qꝛ dies eſt a ſole q̄ eſt in celo. Seq̄t. ⁊ benedictionibus abiſſi iacētis deorſum. Iſta eſt bñō ſcd̄a terre q̄ iacet deorſuꝫ qꝛ eſt infima oīum elemētorū. Seq̄t. ⁊ bñdictionib⁹ vberꝝ ⁊ vulue. Iſte ſūt due bñdictōes ſequētes. ſ. mr̄is q̄ eū pepit: ⁊ vberꝝ q̄ ſuxit. ¶ Ad ꝓpoſitū btā virgo ha nōbre de gloria ſpecial. fecit. n. vnū opus iſigne/ virtuoſum ⁊ arduū. ⁊ nō ſolū vnuꝫ: ſed multa ⁊ memorie digna. deum ⁊ hoiem genuit. Inimicum hūani generis tanq̄ꝫ altera iudich holofernem ſuperauit ⁊ vicit. deū ⁊ homies angelos ⁊ homies pacificauit ⁊ recōciliauit. Uirga ieſſe floruit: virgo deum ⁊ hoiem genuit. Pacē nobis reddidit. in ſe reconcilians ima ſūmis. Matrem ⁊ virginē inimicos antiquiſſimos in ſe vniuit: ⁊ in pace ⁊ amicitia coniunxit. Unde in vſu. Partus ⁊ integritas diſcordes tempore longo: virginis in gremio: federa pacis hñt. Propter iſta opa iſignia ⁊ memorie digna: btā vgo acq̄ſiuit ſibi magnuꝫ nomen de gloria ſpecial. propter qō debem⁹ vginem bñdicere: ⁊ ſibi dicere illō Judich. 13. Benedicta es tu a dño deo excelſo: qꝛ nomē tuuꝫ ita magnificauit: vt nō recedat laus tua d̄ ore hoīum qui memores fuerint vtutis tue ⁊ non ſolum debemus eā bñdicere: ſꝫ ⁊ diē in qua nata eſt: ⁊ terrā in qua nutrita ē. ⁊ pr̄em q̄ eā genuit: ⁊ mr̄em q̄ eā pepit: ⁊ vbera q̄ ſuxit. ⁊ omnibus iſtis dr̄. Bñdicti vos a dño qui fecit celum ⁊ terraꝫ ſcribitur in. ps. 113. ¶ Dixi tertio ⁊ vltimo ꝙ ille ab omnib⁹ benedicitur ⁊ eſt benedictus: qui de virtudes es loado por todos en general. Bñdicere. n. idē eſt ꝙ bonū dr̄e. ⁊ de vtuoſis ⁊ pfectis perſonis oēs dīt bonum. Ad ꝓpoſitum in virgine glioſa fuit ois vtus/ ois pfectio/ ⁊ ſpūal' pulcritudo. ſm eñi Hieronimū i ſbōe aſſūptōis. Nihil vtutiſ/ nihil ſpeōſitatiſ/ nihil cādoris/ nihil gr̄e/ pulcritudis ē ⁊ decoriſ ꝙ nō reſplēdeat i maria. Figurat quo ad hoc btā vgo i ruth. cui dictū fuit ꝑ booꝫ. ruth i ca. 3. Bñdicta filia tu a dño: qꝛ ſcit ois pplus q̄ habitat intra portas vrbis: mulierem te eē vtutis. Nota q̄ hītat intra portas vrbis Urbs eſt eccleſia catholica vbi hītant fideles ⁊ deuoti ad xp̄m ⁊ btām vginem. ⁊ iſti oēs bñdicūt ſibi: qꝛ ſciunt eē illā que cū veritate dicit Eccli. 24. In me ois gr̄a vie ⁊ veritatis: in me omis ſpes vite ⁊ virtutis. Sarraceni in pte bñdicunt ſibi: qꝛ dīt eſſe eam virginē ⁊ mr̄em. Sed in pte non benedicunt ſibi: qꝛ ſi dīt eam virginem ⁊ mr̄em: non tñ dei matrē. de ſarracenorum laude: ⁊ de iudeoꝝ vituperio: qui nec ꝯcedūt vginē/ nec dei mr̄em: nō curandū eſt nobis. qꝛ nō eſt ſpōſa laus in ore pctōris/ ⁊ de iſtis dicit btā vgo xp̄o in. ps. 108. Maledicēt illi ⁊ tu benedi

Hier⁹.

ces.⁊ nos laudādo ⁊ btām virginē bn̄dicēdo:
contra iſtos ſibi dr̄e debemus. Gen̄.27. O be
ata ⁊ glorioſa virgo maria dei mr̄. qui bene di
xerit tibi ſit ille bn̄dictus: ⁊ qui maledixerit ti=
bi: maledictionibꝰ repleat̄. ¶ Et ſic do finē pri
me cōtemplationi. in qua dixi ꝙ debebā tracta
re: qūo beata virgo in ſe eſt bn̄dicta ſingular=
mente propter qđ ſibi dicimus in prima parte
thematis. Benedicta tu.

Secunda pars.

¶ Dixi ſecundo principalr̄ ꝙ ſcđa
contēplatio q̄ in ꝓ
ſenti ſermōe intēdo tractare: eſt iſta. ꝙ btā vir
go mr̄ dei inter ⁊ cum alijs mulieribus: eſt bn̄
dicta comūmente. ita ꝙ li in dicit ibi medium
ꝑticipatiōis. ¶ Pro hoc notādum ꝙ mulieres
benedicūt̄ in lege veteri propter mr̄nitatē: in
lege noua propter v̄ginitatē. ſeq̄tur ex hoc. ꝙ
cum btā virgo fuerit mr̄ ⁊ virgo: ꝙ apō vtrā=
q̄ legem ⁊ cū mulieribus vtriuſq̄ legis ipſa ē
benedicta. hūc itaq̄ ipſa dicit filio ſuo dilecto
⁊ ſpōſo. Cant. 7. Omnia poma noua ⁊ vetera
ſeruaui tibi dilecte mi. Pomū vetus eſt ma=
ternitas. pomū nouū eſt virginitas. Benedi=
cta ipſa q̄ eſt mr̄ cum mulieribus q̄ benedicte
ſunt in veteri lege: Sed eſt mr̄ ſine corruptiōe
Benedicta ipſa q̄ eſt virgo cum mulieribꝰ q̄
benedicūtur in noua lege: ſ eſt virgo cū filia=
tione. habet eñ deū ⁊ hoiem filiū. Benedicta
ipa que eſt petra anguli ſicut eius filius lapis
anguli: quā petrā murꝰ vel pies niſi ex vna pte
non tāgit. maternitas habet duas ptes vel an=
gulos. primus corruptio. q̄ mr̄es cōiter ſunt
corrupte. ⁊ ex iſta parte iſte murus vel paries
btām nō tangit virginē. Habet iſte murus vł
pies aliam ptē vel angulū. ſ. fecūditatem. ⁊ ex
iſta parte virginem tāgit. Itē habet murus v̄
ginitatis duas ptes vel angulos. primus ſteri
litatem. ⁊ ex iſta pte hic murus btām virginē
non tāgit. habet ſcđam ptē vel angulum hic
murus vel pies integritatē: ⁊ ex iſta pte v̄ginē
tangit. De iſta petra anguli que eſt btā virgo.
Iere. 31. Edificabr̄ ciuitas dño a turre anane
el vſq̄ ad portā anguli: ⁊ exibit vltra normā
menſe. vltra normā menſe erit: q̄ norma in=
tegritatis in menſa mr̄nitatis: ⁊ norma fecun
ditatis in mēſa virginitatis: nō cōiter reperiū
tur. Uide hanc auctoritatē pulcerrimā de bea
ta virgine expoſitam in ſermōe prio Miſſus ē
angelus gabriel a deo in ciuitatē. Btā virgo
igitur glorioſa mr̄ dei: benedicta eſt in mulie=
ribus. i. inter mulieres comūmente vel ꝑticipa

tiue: q̄ cum mulieribus. ve. le. q̄ fuit mater:
⁊ noue legis q̄ fuit virgo: benedicit̄. poſſumꝰ
de ea dr̄e illud Eccli. 24. In multitudine ele
ctorum habebit laudem: ⁊ inter bn̄dictos bn̄=
dicetur. Et ſic do finem ſcđe contemplationi
in qua dixi ꝙ tractarē ꝙ beata v̄go mr̄ dei in=
ter ⁊ cū alijs mulieribꝰ eſt bn̄dicta comūmēte.

Tertia pars.

¶ Dixi in tertia cōtemplatiōe nr̄i ſermo
nis ⁊ vltia ꝙ intendo tractare ꝙ
beata virgo glorioſa mater dei eſt benedicta
in. i. ſupra alias mulieres priuilegiadament.
¶ Priuilegium communiter ſtat in tribus.
Primo en ꝑfeciō eminēt: de ꝓrogatia ſinglar
Scđo en compaciō excedēt: a otro ſu egual.
Tertio en exempciō eximiēt: de regla general
Et hijs tribꝰ modis btā v̄go ē bn̄dicta in. i. ſu
¶ Prio priuilegiū ſtat en (pra alis mulieres
ꝑfeciō eminēt de perrogatiua ſingular. Qñ a
liquis habet aliquā excellentiam virtutē vel
dignitatē ſuper alios: dicimus ꝙ in illo eſt pri=
uilegiatꝰ. Sic Ioānes baptiſta poſt xp̄m ⁊ be
atam v̄ginem fuit priuilegiatus ꝓrogatiua ſin
gulari. cuius priuilegiū allegauit xp̄us. Luc.
8. ꝙ Inter natos mulierū non ſurrexit maior
ioanne baptiſta. Btā virgo habet cōe cū mu=
lieribus q̄ ſunt mr̄es: ꝙ eſt mr̄. cum mulieribꝰ
virginibus: ꝙ eſt v̄go. ſ ſuper eas priuilegiat̄
⁊ dignificatur: q̄ habet vtrūq̄. eſt enim mr̄ ⁊
virgo. Itē quelē aliarū matrū eſt mr̄ hois ⁊ pu
ri hois Btā virgo ſuper eas priuilegiat̄: q̄ eſt
mater nō ſolū hois ſed dei ⁊ hois. vñ Bernar Ber.
dus. Marie priuilegiū eſt ꝙ alteri nō dabit̄.
virgo ⁊ mr̄ nō ſolū hois ſed dei ⁊ hois. de iſto
priuilegio laudat eā Beda in omelia. Loquen Beda
te ieſu ad turbas. d. O veneranda dña electa
⁊ ꝓelecta que mr̄ eſt: ⁊ v̄go eſſe non deſinit. O
admiranda puella: q̄ ſaluo virginitatis pudo=
re. genuit genitorē. O felix ancilla: q̄ creatorē
⁊ gubernatorē genuit vniuerſoꝝ: ⁊ virgo per
manſit in eternū. Propter iſtud priuilegiū di
cit eam benedictā Eccl'ia. dicit. n. in rñſorio.
Benedicta ⁊ venerabilis es v̄go maria: q̄ ſi=
ne tactu pudoris inuēta es mr̄ ſaluatoris. Et
iſta benedictio ad nos redundat: et ex pte ſui
glorioſi filij: q̄ ſibi ſicut abraē dictū eſt in ſemi
ne tuo benedicent̄ omēs gentes Gen̄. 22. Et
ex pte ſua: q̄ ſibi ſicut abraē dictum eſt. In te
benedicentur oēs cognationes terre gen̄. 12.
¶ Dixi. 2. ꝙ priuilegium ſtat en cōpaciō a otro
ſu egual. qñ vna qualitas vel virtus aut perfe
ctio eſt in duobus vel in pluribꝰ: ⁊ inter illos

FERDINANDVS

vnus portat auātagium: p exceſſum dicim⁹ q̃ in tali virtute vel qualitate ille ē priuilegiat⁹. ſic inter ſapiētes priuilegiatus fuit ſalomō. inter fortes ſamſon. ¶ Ad ꝓpoſitum. 7. mulieres fuerūt virtuoſe ⁊ perfecte: q̄ de ſuis ꝟtutibus in veteri lege laudant̄ ⁊ bñdicūtur. ⁊ ī illis virtutibus btā virgo cum eis cōicat. Sed p exceſſum priuilegiat̄: q̄ꝛ ipa oēs illas in illis ꝟtutibus excedit. ¶ Primo laudat̄ ſarra de fe ⁊ creençia. ad heb. II. Fide ⁊ ipa ſarra ſterilis in conceptōe ſeminis accepit virtutem: qm̄ fidelem credidit eū qui repromiſ͛at. Sed maria ꝟgo multo plus per exceſſum hūit de fide ⁊ credentia q̄ȝ ſarra. Sarra enim ſterilis genuit: ſ͛ de promiſſo dubitauit. Vñ dicit geñ. 18. Nunquid pariturа ſum anus. Maria virgo ꝟgo genuit: ⁊ angelo nunciāti plene credidit. vnde eliſabeth dixit ſibi. Luc. 1. Btā q̄ credidiſti. ⁊c. Scđo laudatur rebeca de beldad por excelencia. Geñ. 24. đr ¶ Puella decora nimis ꝟgoq̄ȝ pulcherrima. Sed maria ſpecioſioꝛ: quia ſpecioſum forma p̄ filijs hoīum genuit: ⁊ ſua ſpecioſitate angelus delectat⁹: ſibi dixit illud. ps. 44. Audi filia ⁊ vide ⁊ inclina aurē tuaȝ: q̄ꝛ cōcupiuit rex ſpeciē tuā. ⁊ xp̄us ſua ſpecioſitate ⁊ pulcritudine delectatus: ſibi dicit Cant. 6. Veni electa mea ⁊c. q̄ꝛ cōcupiuit rex ſpēȝ tuā. Tertio laudatur rachel de amoꝛ q̄ le touo Jacob ⁊ bien querēcia. fuit. n. valde dilecta p Iacob ꝓ qua ſeruiuit pr̄i ſuo labā ſeptē annis: et videbātur illi dies pauci pre amoꝛis magnitudine. Geñ. 29. Sed ꝟgo maria amabilioꝛ p xp̄m. quia in ea cōſumatus eſt ille amoꝛ p quē antiqua odia ſunt reuocata. ⁊ in cāticis per totum vocat eam xp̄s amicam. dilectam. ſpōſā. que nomina amoꝛis maximi ſunt indicatiua. Quarto laudat̄ lia de fecundidad. geñ. 29. et 30. Sed virgo maria fecūdioꝛ: q̄ꝛ in vno filio ſuo primogenito ⁊ carnali q̄ꝛ de carne ſua virtute. ſ. ſ. formato: multa milia filioꝛum ſpūaliter gñauit. ꝓ tāto dicit Aplus de ei⁹ filio. q̄ ipe eſt primogenitus in mult̄ fr̄ib⁹. ad Ro. 12. ca. Quinto laudatur heſter de humildad. q̄ dicit deo heſter. 14. Tu ſcis q̄ abhoīner ſignū ſuperbie. Sed virgo maria hūilioꝛ q̄ꝛ cum eligeretur regina qui eſt gradus dignitatis: dixit ſe ancillam. Ecce ancilla dñi q̄ eſt ſtatus hūilitatis. ꝓpter quā hūilitem meruit eē mr̄ dei. Regina celoꝝ. ⁊ dña āgeloꝝ. vñ dicit in cātico ſuo Luc. 1. Quia reſpexit humilitateȝ ancille ſue: ecce enim ex hoc beataȝ me. ⁊c. Sexto laudatur iudich de foꝛtaleza. interfecit. n. holofernem inimicū iudeoꝛum. Sed virgo maria foꝛtioꝛ: q̄ꝛ ipſa interfecit ⁊ cōtriuit caput ſerpentis antiqui diaboli inimicū oīum hoīum ⁊ populoꝛuȝ. Ipa virgo eſt illa mulier de qua dixit dñs ad ſ͛pētē. Geñ. 3. Inimicitias ponam inter te ⁊ mulierem: ⁊ ipſa cōteret caput tuum. Septimo ⁊ vltimo laudat̄ delboꝛa de gran ſabieza. Fuit. n. prophiſſa ⁊ ſpū ſapie plena ⁊ totū populū iſrael iudicauit. Iudicū. 4. Sed ꝟgo maria ſapientioꝛ. nam in eam venit xp̄s in quo ſunt oēs theſauri ſapie ⁊ ſcie dei. ad Col. 1. ¶ Propter qđ de ea đr. q̄ ſapia increata que ē filius dei in ea edificauit ſibi domū. prouer. 9. Ecce quō btā virgo in ꝟtutibus ſupradictis excedit oēs iſtas excellētes ⁊ notabiles mulieres ex priuilegio q̄ ſtat in cōꝑatione excedēte a otro ſu ygual. propter qđ ſuper eas eſt benedicta. et ideo ꝯgrue poſſum⁹ ſibi dr̄e illō Iud. 13. Bñdicta tu pre oīb⁹ mulierib⁹ ſup terram. ¶ Dixi. 3. ⁊ vltio q̄ priuilegium ſtat en excepcion eximient de regla general. Vñ priuilegiuȝ dicit̄ quaſi priuās legem. ⁊ regula iuris eſt: q̄ perſone priuilegiate: a regulis gñalibus excipiunt̄. Ad ꝓpoſituȝ. tres ſūt regule generales cunctaȝ mulierū q̄ mr̄ ē date ī maledictionē eue. Prima concebir con coꝛrupciō cōtaminada. Scđa parir cō doloꝛ aflicta ⁊ tribulada. Tertia moꝛir con pena graue y deſpues ſer incinerada. Iſte regule gñales fuerūt date ī maledictioneȝ eue. Geñ. 3. Multiplicabo erūnas tuas. ⁊ cōceptus tuos. in doloꝛe pies filios. ſeq̄tur. Puluis es ⁊ ī puluerē reuerteris. ab iſtis regul̄ btā ꝟgo tāq̄ȝ pſona priuilegiata excipit̄. A prima regula q̄ eſt cōcebir cō coꝛrupciō ⁊c. excepta ē: q̄ꝛ ꝟgo fuit ⁊ ſine coꝛruptōe ꝯcepit: non ex virili ſemine: ſed miſtico ſpiramine. A ſcđa regula q̄ eſt parir con doloꝛ ⁊c. tanq̄ȝ pſona priuilegiata excipitur. nam yſa. vltimo de ea dicitur. Anteq̄ȝ parturiret peperit quaſi. d. Anteq̄ȝ veniret partus eius cum doloꝛe: ꝑpit maſculum. ⁊ eccleſia de ea dicit. Neſciēs mr̄ virgo virum peperit ſine doloꝛe. ⁊c. A tertia regula q̄ eſt moꝛir con pena graue ⁊c. tanq̄ȝ perſona priuilegiata virgo maria excepta eſt: q̄ꝛ nō minoꝛis priuilegij eſt q̄ȝ ioannes euāgeliſta de quo Beda dicit ſup illo Sic euȝ volo manere donec veniā. q̄ ioānes moꝛtuus eſt ſine pena. nec eſt incinerata: ſ͛ in coꝛpe ⁊ in aīa ſuper choros angeloꝛū cum eius filio exaltata: vt ponit Aug⁹. in ſ͛mōe de aſſumptōe. vide ibi rōnes. Vnde patet q̄ ex priuilegio ſpāli Btā virgo maledictionē eue ⁊ aliaꝝ mulieruȝ mr̄um nō incurrit: immo ipa eſt p quā oīs maledictio ſoluta eſt: ⁊ celeſtis bñdictio in totum

Beda

Aug⁹

ALEXANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS DEI

Greg venit mundum. vt dicit Gregorius. Propter
quod benedicendo eã debemus sibi dĩce illud
Judich. 15. Tu gloria hierl'm. tu leticia israel.
tu honorificentia populi nr̃i. iõ manus dñi con
fortauit te: τ eris benedicta in eternum.
¶ Ad laudem τ gloriã btẽ virginis tres cõtẽ=
plationes ſunt declarate in preſenti ſermone.
Prima q btã virgo glorioſa dei mr̃ eſt bendi
ta ſingularmente. Scõa q in. i. cũ alijs mulie=
ribus comunmente. Tertia q in. i. ſupra alias
oẽs mulieres priuilegiadamente. ¶ Placeat
ſue mĩe q ipa benedicta ſic nobis velit bñdice
re q benedictionẽ ſui filij qua electis bñdicet.
d. Uenite benedicti pr̃is mei Mat. 25. Poſſi
mus conſequi hic per grãz τ in futuro p gl'iaz.

Sermo ſextus.

BEnedicta tu in mu=
lieribus. Luc. 1. et in euãgelio ho
dierno. Intellect⁹ thematis quẽ
habeo pro preſenti: eſt dr̃e v̑gini
gl'ioſe mr̃i dei marie. Bñdicta tu virgo in. i. ſu
pra alias mulieres. ¶ Pro declaratõe thema=
tis ocurrit mihi iſta imaginatio. Habemus ex
ſacra ſcriptura q in lege noua bñdicũtur mu=
lieres virgines. In lege veteri mulieres mr̃es
eis nãq dixit deus añ diluuiũ benedicẽs. Cre
ſcite τ multiplicamini τ replete terraz. Geñ. 1.
et. 9. capl'is. Btã virgo glorioſa mr̃ dei maria
conſiderãs q ipa hẽbat benedictionẽ noue le=
gis cũ virginibus qr erat v̑go: optãs τ deſide
rans q haberet benedictionẽ veteris leg' cũz
mr̃ibus: τ q eſſet mr̃: deo patri ſic orabat. Nũ
tãtũ vnaz benedictionẽ hẽs pr̃. Geñ. 27. q. d.
Non tm̃ vnã hẽs immo duas hẽs/mihi quoq
obſecro vt benedicas: quaſi dĩcet. Jam habeo
vnam benedictionẽ noue. legis. ſ. virginitatis
qr ſum v̑go. mihi quoq obſecro vt bñdicas. ſ.
alia bñdictione veteris legis vt ſiz mr̃. Si eniz
ſum mr̃ τ virgo: habeo benedictionẽ vtriuſq
legis: τ ſic ero benedicta inter. i. ſup alias mu
lieres. τ iõ mihi quoq obſecro vt benedicas.
vtraq bñdictiõe Exaudita ẽ btã v̑go τ de ſua
orone τ petitiõe hũit vtrãq benedictionem. ſ.
veteris legis qr eſt mr̃: τ noue legis qr eſt vir
go. quas benedictiões inſimul nulla mulieruz
habet. qd denũciat ſibi angelus. d. Benedicta
tu in mulierib⁹. i. inter τ ſupra alias mulieres.
qr alie mulieres benedicte: vel ſolũ ſũt mr̃es:
vel ſolũ ſunt virgines. Tu vtrũq hẽs. ſ. q es
mr̃ τ virgo: τ iõ benedicta tu in mulieribus. i.
ſuper alias mulieres. ¶ Pro proſecutiõe mate
rie preſentis ſermonis notant doctores q iſta
pars benedicta tu in mulieribus: ẽ tertia pars
ſalutatiõis angeli: q̃ deriuat τ deſcendit a dua
bus primis ptibus p̃cedentibus q̃ ſunt. gratia
plena. prima. Dñs tecũ. ſcõa τ iſte due clauſu
le reſpiciũt duas v̑ginis benedictiões. pria ſue
mentis virtualis. ſcõa ſui vteri v̑ginal'. τ ſeq'.
Bñdicta tu in mulierib⁹ q̃ſi q dĩcet ſibi ãgel⁹.
Primo benedicta tu in mulierib⁹. i. ſupra mu
lieres in tua mente: por obra virtuoſa. τ ideo
tibi premiſi primam clauſulã. Aue grã plena.
Scõo benedicta tu in mulieribus. i. ſupra ali=
as mulieres in tuo vẽtre: por concepcion ma=
rauilloſa. τ ideo dixi tibi ſcõam clauſulaz Dñs
tecum. ſ. in ventre ſm Auguſtinũ. ſcõm iſtũ in Aug⁹
tellectũ doctorũ: intendo tractare duas ſequẽ
tes contemplationes iuxta materiã thematis.
Pria q btã virgo glorioſa mr̃ dei eſt bñdicta
in mulierib⁹. i. ſup alias mulieres: por genera
ciõ de dios τ hombre marauillandoſe natura.
Scõa q beata virgo glorioſa mater dei eſt bñ
dicta in. i. ſupra. τc̃. por multiplicacion de vir
tuoſo renombre ſobrepujante en meſura.

Prima pars

¶ Dico primo q iuxta materiã the
matis intẽdo tractare primã cõtemplationẽ q btã virgo glorioſa
mr̃ dei eſt benedicta in mulierib⁹. i. ſupra vel
ſup alias mulieres: por generacion de dios τ
hõbre. τc̃. ſcriptũ eſt in. ps. 85. Benedictionez
dabit legiſlator. ſ. marie virgini pre alijs muli
erib⁹. benedictionẽ dedit ſibi q mr̃ τ v̑go fuit.
ꝑ maiorem benedictionem ſup oẽs mulieres ſi
bi dedit: qñ virgo permanẽs: mr̃em dei caz fe
cit. de hoc ſingul'r benedicit. de hoc honorat.
Fulbert⁹ eps τ Beda in omelia. Nihil manus Fulb. Eps. Beda
ad honoris marie cumulũ accedere põt: q̃ vt
dei filium virgo concipet τ virgo mr̃ pareret.
Ex hoc benedicũt ſibi oẽs gẽtes. ex hoc btãm
eam predicant oẽs gñatões. Figurat btã vir=
go in lia. que cũ zelpha ancilla ſua pepiſſet de
Jacob viro ſuo Aſer: dixit. hoc ꝓ beatitudine
mea. Beatã me dicent oẽs generatiões habet
Geñ. 30. Per liã que fuit vxor iacob: intelligi
tur btã virgo q̃ fuit vxor dei pr̃is propter ꝓlis
cõitatẽ. Dicimus eñ q qñ ab hoĩe τ muliere
ꝓcedit proles eadem caſte τ legitime: q ſunt
vir τ vxor. Deus pr̃ τ btã virgo eundem filiũ
habuerũt caſta τ legitima generatõe τ iõ indi
cantur ſicut vir τ vxor. vñ pſalmiſta. ps. 127.
Dicit deo patri de btã virgine. Uxor tua ſicut
vitis habundans: in lateribus domus tue. ſ.

ecclesie. Per zelpha ei⁹ ancilla: intelligit͛ eius
caro virginea q̄ spūi virginis ⁊ deo semp sub=
iecta fuit. propter qḋ ipa dixit āgelo. Ecce an
cilla dn̄i. Per aser qui interp̄tatur diuitie: in=
telligitur xp̄s virgīs marie filius q̄ dicit. Me=
cum sunt diuicie ⁊ gloria Prouer. 8. zelpha ḡ
ancilla lie aser pere: est v̄ginem mariā de car=
ne sua virginea xp̄m dei filiū cōcipe ⁊ gn̄are.
quod fuit ꝑ btitudine sua. Nam hoc ipsamet
dicit in Cantico. Ecce eni ex hoc btām me di=
cent oēs generationes Et propter istā dei et
hoīs cōceptionem ⁊ generationē: est singulari
Ber. ter bn̄dicta. qꝛ f͛m Bernardū. Per hoc ipa fu
it via ꝑ quā saluator ad nos venit. ꝑ hoc fuit i
ventrix grē. genitrix vite. mr̄ salutis. ꝑ hoc ipa
dedit cel' gloriam. terris deū. pacez hoīb⁹. fidē
gentibus. finez vicijs. vite ordinē. mūdo disci
plinam. Ad hoc genus benedictiōis nulla ali
arū mulierū ascēdit vel attingit. nec mr̄es nec
virgines. Nō mulieres mr̄es: qꝛ in bn̄dictiōe
eis data. Gen̄. 1°. et. 9. eis dr̄. Crescite ⁊ multi
plicamini ⁊ terrā replete. ita ꝙ mr̄es hn̄t bene
dictionem q̄ fuit data Jacob in pinguedie ter
re. Uirgines hn̄t benedictionē q̄ fuit data Ja
cob. i. rore celi. i. in fructu spūali ⁊ celesti. Uir
go gloriosa maria hꝫ in vtroqꝫ benedictionez.
in pinguedine terre cū mr̄ibus: ꝟ excedit eas:
quia ille hn̄t solūmō in pinguedinē terre conci
piendo ⁊ pariendo hoīes terrenos solū: Bea=
ta virgo cōcepit hoīem de terra quātū ad ma=
teriaz: terra nr̄a dedit fructū suum in. ps. 84.
Et etiā de celo quātū ad modu3 cōcipiendi ⁊
pariēdi. qꝛ de celo celsus ꝓdijt: excepit formā
hoīs dr̄ in hymno. Et iō excedit mr̄es in bene
dictiōe. qꝛ qui de terra est de terra loquitur: ⁊
qui de celo venit sup oēs est Jo. 3. Itē btā vir=
go excedit in benedictiōe mulieres virgines.
qꝛ etsi ille hn̄t benedictionē in rore celi. i. in fru
ctu spūali ⁊ celesti: btā virgo cū sit virgo virgi
num ⁊ virgo singularis. Hoc hꝫ singulari⁹ su
per eas multomagis. ⁊ iō deus pr̄ ei benedicē
do sup virgines dicit Gen̄. vbi supra. In rore
celi desup. i. super alias virgines erit bn̄o tua.
Ros celi est filius dei sicut eni ros fecūdat ter
ram ⁊ amplificat medulas in granis. Sic fili⁹
dei aias sctās in q̄bus se transfert gr̄am: fru=
ctificare facit spūalr: ⁊ amplificat in eis grana
i. opa virtuosa. Unde ipe dei filius dicit Osee.
14. Ero quasi ros: ⁊ israel quasi liliū germi=
nabit. Iste ros de celo descēdit in virginē ma=
riam hodie assumēdo ex ea carnē. qḋ optabat.
ysa. dicendo in ca. 45. Rorate celi desup ⁊ nu
bes pluāt iustum: apiat͛ terra ⁊ germinet sal=
uatorez. ⁊ ex hoc ipsa est sup omnes mulieres
benedicta in eternū. vnde in. ps. 131. Ros her=
mon qui descēdit in mōtē syō. Sequit͛ illic mā
dauit dn̄s benedictionē: ⁊ vitā vsqꝫ in seculū:
Ros hermō est xp̄s qui hodie descēdit in mon
tem syō. i. btām virginez de qua pro hodierna
die: dr̄ in. ps. eodē. Elegit dn̄s syon: elegit eaz
in hitationem sibi. Sibi ⁊ nulli alteri carnē as=
sumendo ex ea. ꝓpter qḋ ipsa est in eternū be=
nedicta sup oēs mulieres ⁊ v̄gines ⁊ mr̄es. et
ideo sequit͛ in textu Illic mādauit dn̄s benedi
ctionem: ⁊ vitā vsqꝫ in seculum. ¶ Sic sum ex=
peditus de pria contēplatōe: in qua dixi ꝙ tra
ctarē ꝙ beata v̄go maria ē super alias mulie
res benedicta: por cōcepcion ⁊ generacion de
dios ⁊ hōbre marauillandose natura. Un̄ dici
mus sibi orando in p̄clara illa ātiphona Alma
redemptoris mr̄. tu q̄ genuisti natura mirante
tuum scm̄ genitorē. virgo prius ac posteri⁹ ga
brielis ab ore: sumēs illud aue: pctoꝝ miserere.

Secunda pars.

¶ Dixi scd̄o pricipalr ꝙ tractarē in scd̄a
cōtemplatiōe ⁊ pte s͛mōis ꝙ btā
virgo est super alias mulieres benedicta: por
multiplicació de virtuoso renōbre q̄ sobrepu=
ya a toda creatura sine ꝓportiōe ⁊ mensura. Be
ata nempe virgo gloriosa maria obtinet super
oēs alias mulieres ⁊ etiā puros hoīes multas
⁊ diuersas v̄tutes: ꝓpter quas est sup oēs be=
nedicta: et de illis obtinet gloriam ⁊ nomen
eternum. ¶ Et reperio inter alias sex excellen=
tias q̄ noiate fuerūt ꝑ moysen in benedictioni=
bus Joseph deute. 33. vbi textus hꝫ sic. De be=
nedictiōe dn̄i terra eius ⁊ de pomis celi ⁊ ro=
re atqꝫ abisso subiacente de pomis fructuū so=
lis ac lune. ¶ Nota hic sex benedictiōes quas
habet virgo super omnes alias mulieres.
Prima dela humor que la henchia de gracia
habundante tangitur in textu quādo dicitur.
De benedictione domini terra eius.
Scd̄a dla ardor q̄ concebia a virgindad muy
grāde tāgit͛ in textu qn̄ dr̄. Et de pomis celi.
Tertia dla dulçor que la rebtia de mia no mē
guāt tāgitur in textu quādo dicitur Et rore.
Quarta dla honor q̄ no q̄ria d̄ sup bia ⁊ elació
tāgitur in textu qn̄ dr̄ Atqꝫ abisso subiacente.
Quinta en la amor que siempre hauia a bue=
na opacion tāgit͛ in textu qn̄ dr̄ De pomis fru
Sexta ⁊ vltima en defecto que (ctuū solis.
no suffria dela humana condicion. Tangitur
quando dicitur In pomis fructuum lune.
¶ Dico primo ꝙ prima bn̄o q̄ habuit btā v̄go

ſuper omnes alias mulieres: eſt dela humor q̄
la enchia de gracia habūdant. ⁊ iſta bñ̃o tangi
tur in textu qñ dr̄. de benedictiōe dñi terra ei⁹
Bñ̃o terre eſt ꝙ ſit hūoroſa/ ⁊ irrigua/ ⁊ aq̄s
habūdans: vt poſſit fructificare. Siccitas enī
⁊ ſterilitas ē maledictio terre ⁊ nō benedictio.
¶ Dixit dñs ad adā poſt pctm̄. maledicta terra
in ope tuo. Geñ. 3. Sed hodie venit benedictio
terre in btā virgine. de qua dicit. ps. 84. Bñ̃=
dixiſti dñe terram tuā. ⁊ hoc inq̄t ipſemet pſal=
miſta Quia viſitaſti terrā. ſ. btām virginē. et
inebriaſti eam: multiplicaſti locupletare eam.
Flumen dei repletū eſt aq̄s. Ex quo ſeq̄tur ꝙ
ipſa eſt ſuper alias mulieres benedicta: por la
humor que la henchia de gr̄a habūdantment.
Rō dictat ⁊ cōuincit ꝙ ibi eſt amplius de hu=
more: vbi aduenit tota plenitudo fontalis aq̄.
Criſtus aūt qui eſt fons aq̄ gr̄e totus hodie ad
uenit in virginē: ⁊ cōicauit ſibi in plenitudine
hūorē gr̄e. propter qō dixit ſibi angelus. Aue
gr̄a plena. Et ad iſtā benedictionē nullus ho
minū aut mulierū attingit. Quia ſm̄ Hierony
Hier⁹. mū. Ceteris per ptes pſtat̄ gratia. Marie ve=
ro tota ſe infundit gr̄e plenitudo. In ſignū hu=
ius Joānes in Apoc. 18. dicit ſe Vidiſſe ange=
lum deſcentē de celo: ⁊ illuminata eſt terra a=
gloria eius. Angelus eſt xp̄s. terra btā virgo.
in quā hodie iſte angelus deſcendit: ſumendo
ex ea carnē. in quo ſm̄ nomē ſuū. Maria que
interp̄tatur illuminata: multū hūit de benedi=
ctiōe ⁊ gloria. q̄r illuminata eſt a gloria eius.
non ſolū de hūore gr̄e implendo eius mentē.
Sed ⁊ eius vētrē. de redundantia iſtius bene
dictionis ꝑ btām virginem ad nos venit: ⁊ de
plenitudine eius accipimus. Nam vt hr̄. p⁹.
Paralip. 13. Propter arcā dñi q̄ poſuit dd̄ in
domo obededō benedixit ei dñs ⁊ oībus q̄ ha=
bebat. Arca eſt virgo maria. vñ de ea dicit. ps.
131. Surge dñe in requiem tuā: tu ⁊ archa ſcifica
tionis tue. Obededō interp̄tatur ſuus in ter=
ra. in quo figurat̄ ꝙ ſeruientes btē virgini hic
in terra: q̄r archa. i. virgo eſt repoſita in domi
bus coꝝ. i. aīaꝝ ſuaꝝ ꝑ deuotionem: benedixit
dñs eis ⁊ oībus q̄ hñt. Per merita enī btē vir
ginis ⁊ orōnes ſuas: benedixit dñs domui iſrl̄
i. deuotis laycis ⁊ benedicit domui aarō. i. de=
uotis religioſis ⁊ clericis. ⁊ benedixit oībus q̄
timent dñm puſillis cū maioribus hr̄. ps. 113.
¶ Sed notādū ꝙ iſtius benedictiōis non ſunt
ꝑticipes qui ſunt de gñe Eſau qui perdidit be
nedictionē. q̄r intentus fuit venationi ⁊ gule.
De cuius gñe ſunt oēs guloſi ⁊ oēs ambitioſi:
qui venātur dignitates ⁊ honores mūdi. Sed

ſolum qui ſunt de genere Jacob qui ſub plan=
tator dr̄: ⁊ figurat ſub plantatores vitioꝝ qui
meruit a patre benedici vt patet. Geneſ. 27.
¶ Dixi ſcd̄o ꝙ ſcd̄a bñ̃o q̄ habuit btā virgo ſu
per oēs alias mulieres: eſt dela ardor que con
cebia a virginidad muy gran. Notat̄ in textu
quando dr̄. De pomis celi bñ̃o eius. Per po=
ma celi: intelligūtur v̄tutes virginitatꝭ ⁊ hūili
tatis que ſunt a celo quas ſup oēs habuit bea
ta virgo. Ipſa nāq̄ p̄rima votum virginitatis
emiſit: ⁊ hūillima fuit. ⁊ propter iſta duo p̄rīci
palr̄: a deo ſuper oēs mulieres dr̄ benedicta.
Unde hodie dicit xp̄s de ea Cāti. 6. Deſcendi
in ortum meū. ſ. btām virginē q̄ eſt ortus con=
cluſus fons ſignatus Cant. 4. Ut viderē po=
ma cōuallū. poma. ſ. fructus v̄ginitatis: q̄ bea
ta virgo ꝑtulit in valle hūilitatis. ¶ Sed nota
tu domicella vel religioſa q̄ in virginitate vir=
ginē glorioſā mariā vis aliqualiter imitari. ꝙ
in figura ſcribit̄. Daniel. 13. ꝙ ioachim habe=
bat pomeriū vicinū domui ſue: in quo cotidie
de ambulabat ſuſāna vxor ſua: clauſis hoſtijs
pomerij ioachim. Joachim figurat deū p̄rēm.
qui hꝫ pomeriū vicinū domui ſue. ſ. v̄tutē vir=
ginitatis. Nā bona eſt caſtitas cōiugalis/ me
lior cōtinentia vidual̄. optīa pfectio v̄ginalis.
ſm̄ Bedā. ⁊ per cōſequēs vicinius v̄ginitas Beda
cōiūgitur optimo qō eſt deus. Suſāna vxor io
achī ſignificat virginē mariā vxorē dei p̄ris:
qui cotidie de ambulat in iſto pomerio v̄gini=
tatis. ſed ſemꝑ clauſis hoſtijs pomerij. Hoſtia
iſtius pomerij ſūt duo. Primū integritas mē
tis. Scd̄m integritas carnis in quibus cōſiſtit
formalis rō v̄ginitatꝭ. Sꝫ in multꝭ mulieribus
modo iſta duo hoſtia ſunt apta. ⁊ mens ad cō
ſenſum: ⁊ corpus ad effectū. ⁊ carēt oībus po=
mis mūditie virginalis. ⁊ de iſtis dr̄ Exo. 10.
Deuorata eſt herba terre ⁊ quicq̄d pomoꝝ in
arboribus fuit. in alijs ſolū eſt vnum hoſtiū a=
pertū. ſ. mentis: rēanēte clauſo hoſtio carnis.
⁊ in iſtis virginitatis poma ſūt diminuta ⁊ im
pfecta. ⁊ de iſtis dr̄ Job. 5. Trāſierūt quaſi na
ues poma portātes: q̄ ſolum relinquūt odorē
pomoꝝ ⁊ non ipſa poma. Sic iſti tales ſolū de
virginitate hñt odorem: ſꝫ non fructū. Tu er=
go domicella vel religioſa q̄ cū btā virgine in
pomerio virginitatis ambulare deſideras: vi=
de ꝙ hoſtia pomerij q̄ ſunt duo ſupradicta: ha
beas clauſa. ⁊ hoc duplici ſera. ſ. amoꝛꝭ ⁊ timo
ris dei. ⁊ tunc poteris dīc xp̄o amatori v̄ginū.
illō Can. 7. Oīa poma noua ⁊ vetera ſ̄uaui ti
¶ Dixi. 3. ꝙ tr̄ia bñ̃o q̄ hūit btā (bi dilecte mi.
virgo ſup alias mulieres: eſt dela dolçor q̄lla

tenia: de mīa no mēguante. Tāgiť in textu qñ
dicitur. Et de roze celi. Ros ſignificat miam
beate vḡginis. qꝛ ſicut ros tēpat ſolis ardoꝛem.
ſic mia btē virginis tēpat irā filij: ꝛ refrigerat
cuiuſcūqꝫ tēptationis hūane ꝛ diabolice tribu
lationem. ꝛ qꝫ lōge / late / ꝛ profunde / patꝫ per
Ber. Bernardū. ſuper Miſſus eſt. ſic. d. Quis mie
tue o btā virgo: longitudinē / latitudinem / ſub
limitatē ꝛ ꝓfundū ſufficit ꝯſiderare / lōgitudo
nāqꝫ ſubuenit in neceſſitatibus vniuerſis. La=
titudo replet oꝛbem terrarū. ſublimitas: ciui=
tatis ſuperne hieruſalem inuenit reſtauratio=
nem. profundū: ſedentibus in tenebris ꝛ vm=
bra moꝛtis obtinuit redēptionē. Et iō ſibi di
cimus illud Oſee. Miſericoꝛdia vr̄a quaſi nu
bes matutina ꝛ quaſi ros. De mia vḡginis glo
rioſe habemus figurā Exo. 16. vbi hēř ꝙ filijs
iſrael in deſ͂to murmurātibus: dedit deus car
nes mane ꝛ veſpe. ꝛ iacuit ros ꝑ circuitum ca
ſtroꝝ: opiens ſuperficiem terre. Filij iſrael ſi=
gnant fideles: qui ꝑ deſertum huius mūdi ver
ſus terrā promiſſiōis tendūt. vbi tēptatiōes et
tribulationes ſuſtinēt. ante xp̄i incarnationem
ſpāl'r murmurabāt: pꝛe defectu cibi ſpūalis ꝛ
cōſolatōe ſpūs ſci. ß prouiſum eſt eis in incar=
natione de carne agni immaculati xp̄i. de quo
Jo. baptiſta. Ecce agnus dei. Joh. 1. Et hoc
mane. In ſuo coꝛpe vero a natiuitate ei⁹: vſqꝫ
ad ſuā moꝛtē in ſua p̄ſentia. In quo tempoꝛe i
terris viſus eſt: ꝛ cū hoibus cōuerſatus ē. Ba
ruch. 3. Et veſpe. ꝛ hoc in vltia cena in ſacra=
mēto qñ dixit nob Mat. vltio. Ecce ego vobi
ſcum ſum vſqꝫ ad cōſumationē ſeculi. Itē pro
uidit nobis de roꝛe mie btē vḡginis. ꝛ hoc ꝑ cir
cuitum caſtroꝝ qꝛ ſicut dictuꝫ eſt inuocantib⁹
ſubuenit vniuerſis. Sed pōt ꝓ nunc q̄ri illud
Job. 38. Quis genuit ſtillas roꝛis? qs eſt qui
miam beate virginis imitando ſtillam ſeu gu
ticulā paupibus impēdat? nō pꝛelati. qui ſcōm
Bernardū ad eugeniuꝫ Curāt ꝺ aſina plu ſqꝫ
Ber. de aia. Uñ iqt Bernardus cōtra eos. Freqns
eſt eis collatio cum miniſtris: de expēſis fami
lie ꝛ equoꝝ: rara diſputatio cū p̄biteris de pec
catis populoꝝ. cadit aſina ꝛ eſt qui adiuuet: ca
dit aia ꝛ non eſt qui reputet. nec iſtā ſtillaꝫ ſeu
guticulam roꝛis mie btē virginis paupibus in
pendūt hoies potētes ꝛ diuites: qui bona ſua
eis nō diſtribuūt. nec cum magdalena pedes
ieſu xp̄i qui ſunt pauperes vngūt. Et propter
hoc ꝓhibiti ſunt celi ne darēt roꝛē ſuū. Aggei
1°. Quia iudiciū ſine mia fiet illi qui nō fecerit
miam. Jaco. 2. Et ꝓpter hoc ſumus ſicut mō
tes gelboe: qꝛ nec pluuia gratie criſti: nec ros
mie btē virginis venit ſup nos. 2. Re. primo.
¶ Dixi. 4. ꝙ quarta bñō quā hūit btā vḡgo ſu=
per alias mulieres ꝛ etiā hoies eſt dela pōpa.
q̄ no tuuo de ſuperbia ꝛ elaciō. tāgitur in textu
qñ ꝺr: Et de abiſſo ſubiacēte. Abiſſus eſt om
nibus rebus inferioꝛ qō fuit ipā per humilita=
tem. pōt nāqꝫ dīc illud Eccli. 24. Profun=
dum abiſſi penetraui. ꝛ hoc qñ dixit Ecce an
cilla dñi. tūc ꝑ hūilitatē fecit ſe oibus inferioꝛē
ſicut abiſſus. Unde Bernardus admirās iſtū Ber.
abiſſum ſue hūilitatis dicit. Que ē hec tā ſubli
mis humilitas: que cedere nouit honoꝛibus. i
ſoleſcere gloꝛia neſcit. m̄r dei eligebaꝛ: hūilita
tem tñ non obliuiſcebatur. Sed poſſum⁹ q̄re=
re ꝓfundum abiſſi quis dimenſus eſt. Eccli.
1°. 1. Quis ꝑuenit ad perfectiōeꝫ hūilitatis vir
ginis: nec adminimū gradū. q. d. nullus quia
res q̄ ꝓna eſt ad aſcenſum: nō pōt deſcendere
niſi apponatur ſibi aliqd pōderoſum iſtud de=
pꝛimens ꝛ pōdus: eſt conſideratio ꝓpꝛie fra=
gilitatis. honoꝛ diē maieſtatis: ꝛ timoꝛ eterne
dampnationis. ꝛ qꝛ pauci iſta pondera ſibi ap
ponunt: iō ſemꝑ ad aſcenſum magiſquā ad de
ſcenſum ꝓni ſunt: qꝛ apponūt ſibi alia q̄ eos ꝓ
uocant ad aſcenſum. q̄dam gñis nobilitatem.
alij ſtatus dignitatē. alij ſcie pꝛoſpitatem. ꝛ qō
peius eſt qui iſta non hñt de eis idola ſibi foꝛ=
mant. ꝛ iō pauci perueniunt ad perfectam hu=
militatem. contrarium fecit btā vḡgo iō pōt ſibi
dici illō Job. 38. In nouiſſimū abiſſi ābulaſti.
¶ Dixi. 5. ꝙ quinta bñō quā habuit beata vḡgo
ſuper omēs mulieres: eſt dela amoꝛ q̄ ſiempꝛe
auia a buena opacion. tāgiť in textu qñ ꝺr In
pomis fructum ſolis. Uidemus ꝙ virtus ſola
ris ꝑtingens ad ꝓfundum terre: ipam frōdiuꝫ
floꝛū / fructuum venuſtate decoꝛat. Sic gra=
tia dei habūdātius deſcēdēs in virginē: eā pꝛe
omnib⁹ decoꝛā reddit: ꝛ oꝛnatā opibus virtu
oſis. vt poſſit de ſe ipā dici illō Eccli. 26. Sicꝰ
ſol oꝛiens mūdo in altiſſimis: ſic mulieris bo=
ne ſpēs. i. virtus ꝛ opatio bona. In figurā hu=
ius p̄cepit Neemias in ca. 7. ꝙ pte hierl'm nō
aperirentur: vſqꝫ ad caloꝛem ſolis. hierl'm be
ata virgo ſpāl' ciuitas vbi deus habitabat. pro
pter qō dicebaꝛ ciuitas ſancta. ꝛ nō ſolū habi=
tauit deus in iſta hierl'm in mēte ſpūal'r: ſed in
ventre coꝛpoꝛal'r. pte iſtius ciuitatis ſunt ſen=
ſus. Neemias. i. xp̄s. qui iſtā ciuitatē edifica=
uit talem qualē ꝛ decere ſciebat ꝛ ſibi placitu=
ram nouerat: voluit ꝙ pte eius non apirentur
vſqꝫ ad caloꝛē ſolis. vt in luce gr̄e ꝛ caloꝛe ca=
ritatis: fructus bonoꝝ operū habūdantius ꝓ=
ferret. ß moꝛal'r. aduſti triplici igne q̄ eſt in mū

do.ſ.carnalis delectationis. Humane elatiõis
⁊ mundane ambitionis.de quibus pria.Joã.
2.Nõ pñt videre ſolem iſtũ.de iſtis dr in.ps.
57.Sup cecidit ignis ⁊ nõ viderunt ſolem.
¶Dixi.6.⁊ vltimo ꝙ ſexta bñ̃o quã hꝫ btã vir=
go ſup oẽs mulieres eſt que deffecto no ha te
nido dela humana cõdiciõ.tãgitur in textu qñ
dicitur. In pomis fructuũ lune. Deffectus cõ
ditionis hũane ſunt ꝓnitas ad malũ: ⁊ dificul
tas ad bonum.a quibus btã virgo fuit in mu=
nis.qꝛ ꝓna ad faciendum bonũ ⁊ euitãdũ ma
Nota lũ:propter copioſam ⁊ habũdantẽ grãm pre ſ
uationis vel ſanctificationis q̃ in ipſa fuit. Vñ
Ber⁹. Bernardus. Ego puto ꝙ copioſior ſcificatio
nis bñ̃o in ipã fuit: vt nõ ſolum eius ortuꝫ: ſed
⁊ vitã deiceps ab oĩ pctõ immunẽ cuſtodiret.
qð nemini in natis mulieruꝫ creditur eẽ dona=
tum.⁊ hoc notaẽ in luna fructificãte.q̃ tunc eſt
in augmẽto nõ in decremẽto. Vñ dicit textus
In pomis fructuum lune. Qñ.n.luna eſt ĩ de
cremento:nõ hꝫ virtutẽ fructificãdi ꝑ tũc.De
btã virgine dicimus luna.i.defectus hũane cõ
ditiõis ſub pedibus eius. Apoc.12.de iſtis.6.
bñdictionibus btẽ virgis habemus figuraꝫ in
heſter de qua legiẽ in ca.10.ꝙ erat fons puus
creſcens in fluuiũ:qui in ſolẽ ⁊ lunã ↄuerſus:ĩ
aquas plurimas redũdauit.Heſter ſpõſa reg
aſueri.virgo maria ſpõſa ⁊ mr̃ regis xpi. Fuit
fons propter gratie habũdantiã quo ad pmaꝫ
bñonẽ.paruus ꝓpter ſuperbie carentiam quo
ad quartã.Creſcẽs propter cõtinentie virgi=
nalis eminentiã.quoad ſcðam / Creuit in flu=
uiũ magnum propter mĩe gñalis redũdantiã.
quoad tertiam qui in ſolẽ lunãq; cõuerſus eſt:
propter ṽtutẽ bñe operandi ⁊ maluꝫ euitandi
quoad quitã ⁊ ſextã bñones. Sic ĩ aquas plu
rimas redũdauit:excellentis grẽ ⁊ bñdictõis:
que ſunt aque ſalientes in vitam eternam. Jo.
7.¶Patet in iſto ſermone contemplationes
duas de beata virgine declaratas.
Pria ꝙ bñdicta ẽ ſup oẽs mulieres:porla ↄce
pciõ o gñacion de dios ⁊ hõbre marauillãdoſe
Scða ꝙ bñdicta eſt in.i.ſupra alias (natura
mulieres:por ſu virtuoſo renombre q̃ excede
toda meſſura.¶Placeat altiſſimo ꝙ virgineꝫ
benedictã nos ſic cum angelo benedicamus:
ꝙ laudes eius in pſenti in bñonibus ſeminan
do:de ſuis benedictionibus metamus vitam
eternã in futuro ꝙ nobis concedãt mater ⁊ fi=
lius pater ⁊.ſ.ſ.amen.

Sermo ſeptimus.

BEnedicta tu in mu=
lieribus ⁊ benedictus fruct⁹ vẽ=
tris tui. Luc.in cap.1⁹. Geñ.21.
habetur Qñ̃o yſaac benedixit
Jacob.in qua benedictiõe impetrauit ſibi ro=
rem celi.pinguedinẽ terre.frumentũ.vinuꝫ.et
oleum. Eſau optãs a pr̃e benedici: dixit. Nũ
vnã tm̃ benedictionem hẽs pr̃ mihi? Obſecro
quoq; vt benedicas mihi.⁊ yſaac benedixit ei.
d. In pinguedine terre ⁊ in rore celi deſup erit
bñ̃o tua. Super iſta hyſtoria Aug⁹.ſpũalr lo= Aug⁹
quendo dicit ſic. Sicut iacob ⁊ eſau in ſuis be
nedictionibus cõem habuerũt rorẽ celi:ita bo
ni ⁊ mali in eccleſia cõe hñt verbum dei.Sol⁹
iacob in ſua bñone hũit frumentũ vinũ ⁊ oleũ.
quia lꝫ oẽs audiant dei verbum:ſoluꝫ tm̃ boni
conſequũtur verbi fructũ.hec ag⁹.¶Honora=
biles dñi in preſenti nõ ſolũ hic ſumus ad ver
bum dei audiendũ:ſ ⁊ ad fructũ verbi pcipiẽ
dum.⁊ ſi añ ſupradictã hyſtoriam attendum⁹:
Jacob nunq; fructũ bñonis attinxiſſet: niſi cõ
ſilium ⁊ auxiliũ mr̃is hũiſſet. Mater nr̃a eſt ṽ
go maria.ipã eſt ſtella matutina.mundi prin=
ceps ⁊ regina.⁊ mr̃ mĩe ſm ꝙ cãtat Eccleſia.
ideo vt verbũ pdicationis in nobis poſſit fru=
ctificare:eius conſiliũ fauorem ⁊ auxilium de
bemus inuocare dicendo. Aue maria grã.⁊c.
¶Benedicta tu in mulieribus ⁊c. Iſtud the=
ma ad laudẽ btẽ virgis ꝓponiẽ ⁊ ſibi dr / ꝙ eſt
benedicta in mulieribus.cauſa ⁊ rõ redditẽ.qꝛ
eſt benedictus fructus vẽtris ſui. Ita ꝙ ẽ ſnĩa
doctor ꝙ ponitur hic ⁊ pro qꝛ. quia pã eſt ex
fructu bñdicta: ⁊ nõ fructus ex ea.iſtius cau=
ſalis ratio:reducitur in triplici exemplo.
Primum eſt in arte.
Scðm in natura.
Tertium in ſcriptura.
¶Primũ exemplum in arte.in artificialibus
enim effectus pfectionẽ ſignat ſue cauſe.cõiter
enim dr ꝙ opus comẽdat magrm.⁊ Ambro= Am=
ſius ſup illo ṽbo ad.Ro.1⁹. Inuiſibilia dei per broſi⁹.
ea que facta ſunt ⁊c. dicit.ꝙ et ſi deus non põt
cognoſci a nobis neq; ei⁹ pfecto ſm ſuã eſſen=
tiã:qꝛ natura inuiſibilis eſt:(quia deus ẽ ſpũs
Jo.4.). Põt tamen cognoſci p eius opa.ſ.ce
lum ⁊ terra mare ⁊ oĩa q̃ in eis ſunt.ps.145.
Vnde ibi Ambroſius.vt deus qui natura in=
uiſibilis eſt auiſibilibus poſſet ſciri:opus fecẽ ꝙ
opificẽ ſuũ ſui viſibilitate dſauit. hẽmus ĝ iſtõ
ĩ exẽplo arti ꝙ effect⁹ pfectionẽ ſignat ſue cãe.
¶Scðm exemplũ in natura.ſi in artificialibus
effect⁹ ſignificat pfectionẽ ſue cauſe:afortiori

in naturalibus. qꝛ ars imitatur naturã in quã
tũ põt. Ariſto. in. 2. phi. In naturalibus enim
pater ⁊ mr̃ ſunt cauſe naturales filij vel filie. et
tota pfectio ꝓlis redundat ex perfectiõe parẽ=
tuꝫ: qꝛ imago dẽat perfectionẽ illius cuius eſt
Aug° imago. filius enim eſt imago pr̃is. Scõm Au=
guſtinũ. iõ Prouer. 10. Filius ſapiens letifi=
cat pr̃em qꝛ. ſ. ſapia filij redũdat in laudẽ pr̃is.
¶ Tertiũ exemplũ in ſcriptura Mat. 7. xp̃us
dixit totã beatitudinẽ ⁊ pfectioneꝫ arboꝛ: a bo
no fructu iudicari ita ꝙ a fructu malo dicit̃ ar
boꝛ mala: ⁊ a bono bona. Et a malo fructu vl'
a nõ fructu: arboꝛ dr̃ maledicta. ⁊ ꝑ cõſequẽs
a bono fructu benedicta Mat. 21. et Mar. 11.
Scribitur: ꝙ qꝛ xp̃s nõ inuenit fructũ in qua
dam arboꝛe: arboꝛ fuit maledicta. ⁊ per conſe
quẽs vbi reꝑit̃ fructus bonus: erit arboꝛ bene
dicta. ¶ Ad ꝓpoſitũ iſta aplicando. btã virgo ẽ
artifer. xp̃us artificiatũ ⁊ opus: vt in exemplo
artis / Btã virgo mr̃. xp̃s eius filius. vt in exẽ
plo nature / beata virgo arboꝛ. xp̃s fructus: vt
in exẽplo ſcripture. ⁊ cum opus redũdet in pfe
ctionem artificis. ⁊ fili⁹ in pfectionẽ pr̃is. fru=
ctus in pfectionem arboris. cuꝫ ergo xp̃us ſit
opus artis marie muy excellent. fructus a to=
dos plaziẽt. filius de looꝛ digne vniuerſalmẽt.
Sequitur ꝙ ex hoc btã virgo in p̃ſenti vita ex
altata eſt dignamẽt. Ideo ſibi in themate dici=
tur. Bñdicta tu in mulieribus: qꝛ benedictus
fructus vẽtris tui. ¶ Pro declaratione amplι
oꝛi iſtius thematis notanda ſunt tria.
Primo ꝙ in iſto thẽate ſũt due clauſule. quaꝝ
pꝛia. ſ. bñdicta tu in mulierib⁹: eſt vltia ps ſa=
lutatiõis angeli. Scõa que ſibi additur: bene=
dictus fructus vẽtris tui: eſt laus ab eliſabeth
virgini dicta: poſt ſalutationem angeli: ⁊ con=
ceptionem criſti. patet in textu. Luc. primo.
¶ Scõo eſt notãdũ ꝙ qñ angelus virgini lau=
dando eam dixit. Aue gr̃a plena ⁊c. Benedi=
cta tu ⁊c. Nõ potuit rõnabilr̃ addere iſtaꝫ lau
dem benedictus fructus vẽtris tui. Quia no
dum virgo criſtum cõcepat: nec fructum ven
tris ſui habebat. qꝛ ieſus benedictus fructus
vẽtris ſui pro tunc ſolum erat in floꝛe. de quo
yſa. 11. Flos de radice eius aſcendet. poſtmo=
dum fuit in ope: qñ dixit. Ecce ancilla dñi fiat
mihi ſm vbũ tuũ. ꝓ illo inſtãti ⁊ non añ: ieſus
fili⁹ dei fuit fruct⁹ vẽtris marie ꝑ ꝯſequẽs poſt
dici potuit vgini marie. bñdict⁹ fruct⁹ vẽtris
tui.
¶ Tertio ⁊ vltio eſt notãdũ ꝙ dia diſpo=
ſitiõe factũ eſt vt iſta laus eliſabeth vgini dicta
Benedictus fructus vẽtris tui. poſt imediate
laudes angeli in ſalutatiõe angelica adderet̃:
vt apud homines ⁊ angelos triumphantem ⁊
militãtem. Eccleſias: virgo mr̃ dei laudaret̃.
gabriel. n. erat angelus: ⁊ de eccleſia triũphã=
te. eliſabeth hõ vel mulier: de eccl̃ia militãte.
poſt laudes angeli immediate addit̃ laus ho=
minis. In ſignum ꝙ apd hoies ⁊ angelos triũ
phantem ⁊ militãtem eccleſias. Uirgo laudat̃
⁊ ſuperexaltatur. vt de ipſa vere poſſit dici ꝙ
dicit Apl's. de Lucha. 2. ad Coꝛ. 8. Laus ei⁹
eſt in euãgelio ꝑ oẽs eccleſias. ¶ In p̃ſenti ſer=
mone ſolũ volo ꝓſeq̃ materiã d laude quã eliſa
beth vgini dicit. Benedictus fructus ventris
tui. Et repio ꝙ ꝓpt̃ ſex poſſum⁹ ⁊ dbem⁹ lau
dare ⁊ benedicere fructũ ventris vgis marie
dicẽdo ſibi. Benedictus fructus ventris. ⁊c.
Prio qꝛ ẽ fruto honoꝛable ⁊ de grã gñoſidad
Scõo qꝛ ẽ fruto cõicable no retinẽt ꝓpꝛiedad.
Tertio qꝛ ẽ fruto agradable auido cõfacilidat
Quarto qꝛ ẽ fruto a todos ſobꝛepujable en v=
tuoſidad
Quinto qꝛ eſt fruto a otros no cõ=
parable poꝛ ſu exceſſiua bondad.
Sexto quia ẽ fruto apꝛouechable a todos ſus
deuotos dando ſanidad.

Prima pars

¶ Dico primo ꝙ laudãdo btãm vgineꝫ poſſumus ſibi
dicere Bñdictus fructus ventris tui: qꝛ ẽ fru
cto honoꝛable ⁊c. Iſte fructus vẽtris tui vgo
glorioſa: eſt fructus regalis ⁊ de gñe regio. de
quo iurauit dñs regi dauid veritatẽ ⁊ non fru
ſtrabit̃ eum dicẽs. De fructu ventris tui ponã
ſuper ſedẽ tuã. in. ps. 131. Iſte fructus ventris
tui eſt fruct⁹ honoꝛabil' de quo tu dicis Ecli.
24. Floꝛes mei fructus honoꝛis ⁊ honeſtat̃.
¶ Et videte fideles catholici ⁊ deuoti virgini:
duo notabilia ⁊ multũ honoꝛifica fructus vir=
ginis in hijs verbis ſuis. Floꝛes mei fructus
honoꝛis ⁊ honeſtatis. Primũ in hoc ꝙ ſimul
dicit. floꝛes mei fructus. mir̃ videtur ꝙ nõ di=
ſtingat inter floꝛẽ ⁊ fructũ cum diſtinta ſint: ⁊
flos fructũ p̃cedat tpe. ⁊ flos nõ ſit fructus: ſed
diſpoſitio ad fructũ. Ad hoc dicendũ ꝙ in hoc
dẽat ſingularis cõceptio filij dei in vgine glio=
ſa: ⁊ ſingularis benedictio fructus vẽtris ſui.
Unde debemus cogitare tria in btã virgine.
Primũ ꝙ ipſa fuit q̃dam arboꝛ p̃cioſiſſima in
qua primo precceſſit gema. i. bona cogitatio. et
hoc habuit verum quando angelus ſalutauit
eã: Et ipſa cogitauit qual' eſſet iſta ſalutatio.
Scõo ꝙ in ea ſubſequuta ẽ folũ. i. bona locu=
tio. hoc hũit verum: qñ angeluꝫ interrogauit.
Quomodo fiet iſtud ⁊c.

Tertio q̄ in ea ſubſequutus ē flos.i.maxima
hũiliatio.hoc habuit verum qñ angelo nunciā
ti ſibi:conſenſuꝫ p̄buit.d.Ecce ancilla dñi.⁊c̄.
Et qꝛ iſte flos nō preceſſit fructuꝫ incarnatio
Greg. nis filij ſui ꝑ tēpus aliqđ:(qꝛ ſm̄ q̄ dicit Gre=
gorius.Mox v̄bum in vtero mox intra vterũ
verbũ caro)iō nō diſtinguit inter florem ⁊ fru
ctum.diſpoſitionem ⁊ formā:qꝛ ſimul ⁊ in eo=
dem inſtāti fuerat.Secus in alijs mulieribus:
in quaꝝ cōceptōe caro prius formatur.poſtea
aīatur.poſtea corpus organizaẗ.Cōtrariũ fuit
in conceptiōe virginis marie qñ verbuꝫ in ea
caro factũ eſt.qꝛ totũ fuit ſimul ⁊ in eodē inſtā
ti iō non diſtinguit inter florem ⁊ fructũ.nō qꝛ
idem ſint:ꝟ qꝛ ſimul cōcurrerũt.flos ſue hũili=
tatis:⁊ fruct⁹ ventris ſui xp̄s filius dei ꝑ aſſũp
tionē hũanitatꝭ.iō ſimul dicit flores mei fruct⁹.
¶Scđo videte fideles catholici ⁊ deuoti virgi
ni:ſcđm honorificũ ⁊ notabile fruct⁹ v̄gis ma
rie.propter qđ eſt dignũ benedictiōe:qꝛ dixit
virgo.q̄ fructus ventris ſui eſt honoris ⁊ ho=
neſtatis.Nota iſta duo honoris ⁊ honeſtatis.
Actus gñois vel conceptiōis cuiuſꝫ hois vel
mulieris:dupliciter pōt fieri.vel extra matri=
moniũ ⁊ ſic eſt dānabilis ⁊ vicioſus:vel infra
m̄ rimoniũ ⁊ ſic eſt laudabilis ꝟ verecũdoſus.vñ
p̄ verecũdia(vt inq̄t gloſa)eliſabeth poſtq̄ꝫ cō
cepit ioānem occultauit ſe menſibus ſex.Ad dā
dum ergo intelligere btā virgo q̄ cōceptio filij ſui
glorioſi q̄ fuit fructus ventris ſui:q̄ celebra=
ta fuit nō ex virili ſemine ſꝫ miſtico ſpiramine
non fuit vicioſa:dicit q̄ fuit honeſtatis.Itē qꝛ
non fuit verecũdoſa:dicit q̄ fuit honoris.⁊ ꝓ
pter hoc dicit flores mei fructus honoris ⁊ ho
neſtatis.Itē fructus vētris marie eſt fructus
honorabilis ⁊ valde gñoſus:qꝛ ē deus ⁊ hom
bre hũal.iō benedictus fructus vētris tui vir=
go:qꝛ ſm̄ Apoſtolũ Deus eſt ſuꝑ oīa bñdict⁹
in ſecula.ad Ro.9.et in eo ipletur illud yſa.4.
Erit germen dñi in magnificentia ⁊ gloria ⁊
fructus terre ſublimis.¶Patet ergo primum
principale q̄ laudando virgineꝫ ſibi poſſum⁹
dīc Benedictus fructus vētris tui quia eſt ho
norable ⁊ de gran generoſidad.

Secunda pars.

Dixi ſcđo q̄ poſſumus dīc in laudem
virgis benedictus fructus ven=
tris tui:qꝛ es fructo cōicable nō retinēt ꝓprie
dat.De iſto fructu đr q̄ eſt btē virginis ⁊ pro=
prium qꝛ eſt ſuũ ⁊ nullius alterius.Non.n.hꝫ
ptē aliquis hō:ſicut in fructu ventris ceteraꝝ
mulierũ.⁊ ꝑ cōſequēs ipa ſola habet ꝓprieta=
tem ⁊ poſſeſſionem iſtius fructus.Uez tñ iſtā
proprietatē ſibi nō retinet:ſꝫ oibus cōicat.De
ea nāq̄ꝫ ſcriptura in.p̄s.84.Et enim dñs da=
bit benignitatē:⁊ terra nr̄a dabit fructũ ſuuꝫ.
Iſta terra eſt benedicta v̄go maria.de qua in
p̄s.eodem.Benedixiſti dñe terrā tuam.de ea
enim ſola đr.q̄ dabit fructũ ſuum.i.ſuũ ꝓpriũ
hoc enim nō pōt dici de alia terra.nō de terra
materiali:qꝛ illa nō dat fructũ ſuum quā dedit
ſibi deus añ pctm̃.Geñ.p̄mo.Germinet terra
herbā virētem ⁊ facientē fructuꝫ iuxta genus
ſuum.ꝟ dat ſpinas ⁊ tribulos qđ in maledictio
nē deus dedit ade poſt pctm̃.Geñ.3.Maledi
cta terra i ope tuo:tribulos ⁊ ſpinas germina=
bit tibi.Itē qꝛ terra materialis nō dat fructuꝫ:
niſi in ea ſemineẗ qđ non eſt ſuũ ſed alienũ.licꝫ
virtute ſua ⁊ hũoris ⁊ ſolis ipm reddat multi=
plicatũ.⁊ de ipa veri⁹ pōt dici q̄ reddit fructũ
alienum:q̄ꝫ det ſuũ proprium.Nec pōt dici de
terra cuiuſꝫ hois vel mulieris cōis q̄ creata ē
de terra:q̄ in ꝯceptiōe vel gñone hois det fru
ctum ſuum propriũ.qꝛ nec mulieri cōcipiēti ē
propriũ:nec hoi gñanti:ſꝫ vtriſq̄ꝫ cōis.De ſo=
la ergo v̄gine maria pōt cōgrue dici q̄ dat fru
ctum ſuum ꝓpriũ ⁊ nō alienũ qꝛ totuꝫ ſm̄ cor
pulentā ſbam eſt ſuũ:nullo alio hoie in eo cum
ea cōicāte.qꝛ non ex virili ſemine:ꝟ miſtico ſpi
ramine verbũ dei factum caro fructuſq̄ꝫ ven=
tris floruit.Ecce ergo q̄ de btā virgine ⁊ de
nulla alia muliere habet verũ:terra nr̄a dabit
fructum ſuũ.i.ꝓpriũ ſuum.Et tñ cum ſit pro=
priũ ſuuꝫ:iſtā proprietatē non ſibi ſoli retinet.
Sed oibus dat ⁊ cōicat.Unde Bernardus ſu Ber⁹.
per miſſus eſt.bñdictus fructus vētris tui:qꝛ
per ipm tibi ⁊ alijs bño venit.in ipſo benedic=
te ſunt oēs gētes.de cuius plenitudine bñonis
tu accepiſti cum ceteris:q̄ꝫq̄ꝫ diferentius a ce=
teris:⁊ cōicas ceteris.de te enim ſcriptuꝫ eſt.
Etenim dñs dabit benignitatē ⁊ terra nr̄a da
bit fructuꝫ ſuũ.noli ergo vltra dīc.O adā mu
lier quā dediſti mihi cibauit me fructu vetito.
dic poti⁹.Mulier quā dediſti mihi cibauit me
Fructu bñdicto.Reddiẗ tibi femina pro femi
na.hũilis ꝓ ſuperba.prudens ꝓ fatua.q̄ ꝓ fru
ctu mortis tibi attulit fructum vite.pro cōica=
tione benedicti fructus vētris ſui:nō ſolum ꝓ
p̄ſenti ꝟ pro futuro exoramus virginem bene=
dictā:in illa preclara āīphona Salue regina
dicentes.⁊ ieſum bñdictum fructum ventris
tui nobis poſt hoc exilium oñde.o clemens.o
pia.o dulcis maria.¶Patet igiẗ ſcđm princi=
pale q̄ laudando virginem poſſumus ſibi dīc
Bñdictus fruct⁹ vētris tui qꝛ eſt fructo cōica

ble no retinent propriedad.

Tertia pars.

¶ Dixi terno ꝙ in laudem virginis ſibi
dicimus Bñdictus fructus ven
tris tui: quia eſt fructus agradable auido con
facilidad. Pro hoc notãdũ ꝙ fructus glorio
ſe vẽtris marie fructui nucũ compatur: q̃ fru=
ctus ſunt in bono foro ⁊ apud pueros valde di
lecti. nuces habent proprietatem medicinaleʒ
ↄtra pices. Unde cõiter dicit̃ Poſt pices nu=
ces. Piſces nutriũtur in aq̃ aliquando ama=
ra ⁊ ſalſa aliquãdo dulci: vt in flumio. q̃ ſigni=
ficant tribulatiões aduerſitates ⁊ mala huius
mũdi. Uñ ps. 68. Saluum me fac deꝰ: qm̃ in
trauerũt aque vſq; ad aiam meam. Sed homi
nes qui ſunt ſicut piſces nutriti in aqua amari
tudinis huius mundi vel dulcedinis munda=
nalis: in remedium habẽt ⁊ in medicinam fru
ctum ventris virginis marie qui eſt xp̃us. qui
cõparat̃ fructui nucũ de quo fructu dixit xp̃s.
Poſt piſces nuces. Itẽ de nucibus ẽ bonũ fo
rũ: ſic de multis ſanctis q̃ in tribulationibꝰ ho
mines iuuant. ſicut katerina. antonius. blaſiꝰ
⁊ ſic de multi alijs. Sed maius foruʒ habemꝰ
de fructu ventris benedicite virginis. qꝛ ipſuʒ
nobis cõicat ⁊ ſpãliſſime per ſuam interceſſio=
nem q̃ omnium ſcõꝝ interceſſionibus preemi=
net nos iuuat. ideo de fructu ventris marie q̃
eſt xp̃s: dꝛ in verſu. Iudico de nucibus preua
let vna tribus. qꝛ igit̃ iſtum fructum vẽtris v
ginis marie habemus in nr̃is neceſſitatibꝰ /an
guſtijs ⁊ piculis/ in bono foro ⁊ facilr̃: ideo ſe
cure poſſumus ad eum accedere: ⁊ d eo ꝑ de=
uotionem ⁊ inuocationeʒ comedere. Et ideo
Bernardus in ſmõe ſignum magnũ. Securũ (Berꝰ.)
acceſſuʒ hẽs o hõ ad deũ. vbi hẽs filiũ añ pr̃eʒ.
ante filiũ mr̃em. filiꝰ oſtẽdit pr̃i latus ⁊ vulne=
ra: mr̃ oñdit filio pectus ⁊ vbera. iaʒ vo nulla
põt hr̃i repulſa: vbi tot oñdũtur caritatis in ſi=
gnia. Btã virgo eſt terra q̃ dat nobis fructũ ſu
um. ſ. xp̃m in panẽ ⁊ q̃ dat nobis fructum ſuuʒ
in vinũ. Ip̃a eſt mulier fortis de qua ſcribitur
Prouer. 31. ꝙ de fructu manuum ſuarum plã
tauit vineam. Et de qua dixit ps. 103. ꝙ eſt ri=
gans mõtes de ſuperioribus ſuis ⁊ de fructu
operum ſuorum ſaciabitur terra. ¶ Patet igi=
tur tertium principale ꝙ in laudem virginis
ei dicimus. Benedictus fructus ventris tui:
quia eſt fruto agradable auido con facilidad.

Quarta pars

¶ Dixi quarto principalr̃ ꝙ in laudẽ v=
gini dr̃e poſſumꝰ. Bñs fructꝰ vẽ
tris tui: qꝛ eſt fruto q̃ a todos ſobrepuja y exce
de en vtud vtutes nãq; fructuũ: cõiter i tribꝰ
Primo in odore fraganti. (attẽdũt.
Scdõ in dulcore delectãti.
Tertio in ſapore recreanti.
¶ Primo fructꝰ marie vẽtris ſup excedit oẽs
alios fructꝰ in odore fragãti. ip̃e fructus ven=
tris marie ẽ filiꝰ dei pr̃is: ⁊ vgis mr̃is: de cuiꝰ
odore dixit deꝰ pr̃. Ecce odor filij mei ſicͭ odor
agri pleni: cui bñdixit dñs. Geñ. 27. Nota ꝙ
iſtud vbũ hʒ verũ de fructu vẽtris marie poſt
xp̃i incarnationẽ in eiꝰ vtero: ⁊ nõ añ. pʒ. quia
ſʒ ꝙ hẽt̃ ad lr̃aʒ in textu. Iſtũ odorẽ ſenſit yſa
ac ex fragrãtia veſtimẽtoꝝ eſau q̃bꝰ indutus
erat Iacob valde bonis: q̃ rebeca mr̃ Iacob a
pud ſe hẽbat domi/ yſaac. ſm Bernarduʒ. Eſt (Berꝰ.)
deus pr̃. Iacob ẽ dei ⁊ vgis filius. veſtitus ve
ſtibus Eſau. ſ. humanitatis ade quã in virgi=
ne aſſumpſit. que veſtes habebant duo.
Primũ ꝙ erãt valde bone: qꝛ aſſũpſit hũani=
tatẽ ſine pctõ: ⁊ in illa puritatis altitudine que
fuit in adam dempta pena ſm ꝙ dicit Augꝰ. (Augꝰ)
ſuper illo. Io. 3. Qui de celo venit ſup oẽs eſt.
Scdõ dr̃ de iſtis veſtibus: ꝙ apd̃ ſe hẽbat eas
rebeca mr̃ Iacob domi. qd̃ ſpũalr̃ ⁊ ad lr̃aʒ ve
rũ hʒ. qꝛ btã vgo hẽbat carnẽ hũanitatꝭ quam
xp̃s aſſũpſit in vẽtre ſui vteri vginalꝭ q̃ factꝰ ẽ
domꝰ dei ⁊ tẽplũ dei. vñ de vẽtre ſuo dr̃ i hym
no. Domꝰ pudici pectoris tẽplũ repẽte fit dei:
in tacta neſciẽs viꝝ: vbo cõcepit filium. Sic ḡ
yſaac. ſ. deus pr̃ vt ſenſit veſtimentoꝝ fragan=
tiã quibus indutus erat Iacob valde bonis.
ſ. hũanitatis xp̃i: qd̃ fuit in icarnatõe. q̃ veſtes
erãt Eſau. ſ. Adã pilloſi ⁊ pecatorꝭ quas rebe
ca mr̃. ſ. vgo maria apd̃ ſe hẽbat domi. hoc eſt
in ſuo vtero vginali. ꝓ illo inſtãti. quo fuit Ia
cob. i. dei filiꝰ fructꝰ vẽtris ſui: tũc dixit yſaac. i.
deus pr̃. Ecce odor filij mei ſicͭ odor agri ple=
ni: cui bñdixit dñs. Bernardus. An nõ qꝛ bñs (Berꝰ.)
fructus vẽtris tui vgo maria tibi bñdixit dñs.
Ager plenus gratijs ⁊ vtutibꝰ eſt virgo ma=
ria cui dixit angelus. Aue gr̃a plena q̃ pro tũc
hũit theſaurũ abſcõditũ in agro ſui vteri vir=
ginalis Mat. 13. Ecce ergo quõ fructꝰ vgis
marie excedit omnes alios fructus in odore.
¶ Scdõ excedit oẽs alios in dulcore delectãti.
de dulcore iſtius fructꝰ admirãs pſalmiſta di=
cit. ps. 30. Quã magna multitudo dulcedis tue
dñe quã abſcõdiſti timẽtibꝰ te. Nota duo q̃ di
cit pſalmiſta. De dulcedine iſtius fructus.
Primum ꝙ eſt magna.

FERDINANDVS ... PP VI VALENTINVS

Scōm ꝙ eſt abſcondita.
Quo ad primū dicit ꝙ magna taꝫ magna ē ꝙ
non poſſumus de ea attingere niſi principiuꝫ.
vñ Eccli.11. Initiū dulcoris hꝫ fructus illius.
Scōo dicit.ps.ꝙ iſta dulcedo eſt abſcondita.
dulcedo iſtius fruct⁹ ē diuinitas: q̄ abſcōdita
eſt i hūanitate. Iuxta illō qō dic̄ ꝓpha.yſa.45
Uere tu es de⁹ abſcōdit⁹.dulcedinē iſtius fru
ctus ipe ꝓmiſit ſedatur in p̄ria (Apoc.2. Uin
cēti dabo manna abſcōditū:) nō tm̄ oībus.ſ ſo
lis electis ⁊ dilectis ꝓ p̄mio ⁊ mercede ⁊ poſt
mortē.vñ.ps.126.Cū dederit dilectiſ ſuis ſōnū:
ecce hereditas dñi: filij merces fruct⁹ vētris.ſ.
virginis marie.pro tunc dicent Omnes electi
illud Cant.2. Fructus ei⁹ dulcis gutturi meo.
¶ Tertio fruct⁹ vētris v̄gis marie excedit oēs
alios fruct⁹: in ſapore recreātī.hoc ſenſit. pſal
miſta.qui nos inuitat ad guſtādū de eo.d.ps.
33. Guſtate ⁊ videte qm̄ ſuauis eſt dñs.tā ſapi
dus eſt fruct⁹ marie: ꝙ q̄ ſemel guſtat ⁊ de eo
comedit p deuotionē: p ampli⁹ appetitū exci-
tat ⁊ eſurieꝫ ac deſiderium comedendi. Unde
ipe dicit Eccli.24. Qui edūt me ad huc eſu
riēt. Iſte fructus fuit allatus de terra promiſſi-
onis ad virginem mariam: per exploratorem
terre archangelum gabrielem. Cuius odore/
dulcore/ Sapore/ filij iſrael recreati: ad illā pa
triam ire cum laboribus ⁊ magnis difficultati
bus feſtinarūt. Sic ⁊ nos debem⁹ facere: attē
dentes ad illud qō ſcribit Sap.3. Bonorum la
borū glioſus eſt fruct⁹. ¶ Sic pꝫ quartū prici-
pale in quo dixi ꝙ in laudē v̄gini dēe poſſum⁹
bñdictus fructus ventris tui: qꝛ eſt fructus a
todos ſobrepujable en virtuoſidad.

Quinta pars.

Dixi .5. ꝙ in laudē v̄gini dēe poſſum⁹.
Bñs fruct⁹ vētris tui: qꝛ ē fruct⁹
a otros no cōpable poꝛ ſu exceſſiua bondad. be
ata ⁊ glorioſa v̄go maria nō eſt ſolū arboꝛ bo-
na q̄ bonos fruct⁹ facit. Mat.7. Sed ⁊ arboꝛ
Beda meliꝛ ⁊ optīa. vñ ſm Bedaꝫ. Bona arboꝛ eſt
caſtitas cōiugalis. melioꝛ continentia vidua-
lis. optima pfectio virginalis. Cum igit btā v̄
go per pfectioneꝫ virginalē eēt arboꝛ optima:
ſequitur ꝙ fructus ſuus eſt optimus. qꝛ ſi bo-
na arboꝛ bonos fructus facit. p cōſequēs meli
oꝛ arboꝛ melioꝛes fructus facit. ⁊ optima opti
mos fructus facit. fructus vētris virginis glo
rioſe eſt bonus. melioꝛ. optimus.
Bonus in integritate.
Melioꝛ in puritate.
Optimus in fruitionis totalitate.

¶ Primo fructus arboꝛis ſūt boni: qñ ſunt in
tegri ⁊ ſinceri. de fructu virginis dicim⁹ ꝙ hꝫ
integritatē ⁊ ſinceritatē qꝛ eſt virgo. dicit Be Beda
da ſuper Luchā ꝙ ſicut xp̄s natus eſt tp̄e pa-
cis: ad dandū innuere ꝙ multū diligebat pa-
cem: ita natus eſt de v̄gine: ad dandū innue-
re ꝙ multū diligebat v̄ginitatē. In ſignū hu-
ius voluit hr̄e m̄rem v̄ginē. virginē pcurſorē.
v̄gineꝫ familiarē. ¶ Scōo fructus arboꝛis ſunt
melioꝛes qñ hñt cum integritate ⁊ ſinceritate
puritatē. ⁊ de fructu vētris v̄gis ſcribit Pro
uer.3. Puriſſimi fruct⁹ ei⁹. ¶ Tertio fruct⁹ ar
boꝛis dr̄ optim⁹: qñ hꝫ fruitionē i ſua totalitate
fruct⁹ eñ dr̄ a fruēdo ſm Auguſtinū: qꝛ hō co Aug⁹.
medit eos ifruitiōe ⁊ delectatōe. fruct⁹ vētris
v̄gis eſt optim⁹: qꝛ ipo fruūt btī in p̄ria. vñ di
cit petrus p̄ria pe. p̄⁹. ꝙ ipſe ē in quē deſiderāt
angeli ꝓſpicere. fructu etiā v̄gis fruunt hoīes
ſci catholici ⁊ deuoti: hic invia. ⁊ i celo: qꝛ q̄c-
q̄d hꝫ interius in diuinitate ⁊ exteri⁹ in hūani-
tate: optime ſapit. ¶ Sunt.n. aliq̄ fructus quo-
ruꝫ medulla que eſt intus comedit: ⁊ coꝛtex q̄
ē foris ꝓhicit. vt nuces/ amigdala/ caſtanea/
Iſti fructus ſignāt multos bonos ſeculares q̄
ſūt boni intus: ⁊ tm̄ cū oꝛatu veſtiū foris ⁊ mū
dano ſtatu: tegūt pñie fructū quē faciūt. de iſtiſ
comedit a pfectis qō eſt itra: nō qō ē extra ſ ꝓ
hicit. ita ꝙ iſti fructus non ſunt totaliter boni.
¶ Sūt alij fructus cuius coꝛtex comedit ⁊ me
dulla pꝛohicitur. vt prune/ ⁊ datili. Iſti fructus
ſignificāt ypocritas ſpeciem ſanctitatis haben
tes ⁊ virtutem abnegantes ſm Apl'm. de q̄b⁹
dic̄ xp̄s Mat.7. ꝙ veniūt cū veſtimētiſ ouiū in
triſecus ⁊c̄. A fructib⁹ eoꝝ cognoſcetis eos. ⁊
Sap.4. De ipis ſcribit. Uana ē ſpes illoꝛum
⁊ laboꝛ ſine fructu. et nec iſti fructus ſunt tota
liter boni. ſed ſoluꝫ ꝙ exterius eſt. ¶ Sunt alij
fructus quoꝛum nihil comedit ſed totū ꝓhicit
vt glandes/ q̄ ſūt cibus poꝛcoꝛū. ⁊ iſti ſunt tota
liter mali q̄ nec interius nec exteri⁹ ſunt boni.
de quibus dicitur Sap.4. Fructus eoꝛum in
utiles ⁊ acerbi ad manducandum.
¶ Sunt alij fruct⁹ quoꝝ totū comedit. ſ. coꝛtex
⁊ medulla vt vua ficus. ⁊ de iſtis nihil pꝛohici
tur qꝛ totū eſt bonū. talis ē fruct⁹ v̄gis marie.
de quo qō ē int⁹ in diuinitate. i. opa q̄ facit ſm
diuinitatē: ⁊ ꝙ ē extra. i. opa q̄ fac ſm hūanitatē
totū comedit ⁊ i coꝛpat cū magna fruitiōe: in
mentib⁹ deuotoꝝ. In padiſo etiā vbi nō come
demus niſi fructus per fruitionem beatificaꝫ:
ſolū de fructu virginis marie comedemus cū
maria fruitione ⁊ delectatione. Anima nr̄a co
medet de hoc ꝙ hꝫ intus in diuinitate. ⁊ coꝛpꝰ

DER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS DE

noſtra comedunt ⁊ fruentur de hoc q̃d hʒ extra in hũanitate. hec ē ſnĩa Auguſtini ſup illo. (Aug°.) Jo.10. Ingredientur ⁊ egredientur ⁊ paſcua inuenient. ¶ Patet igitur quintum principale q̄ in laudem virgini marie dĩc poſſumus. Benedictus fructus ventris tui: q̄r eſt fructus a otros no cõpable por ſu exceſſiua bondat. In eo q̄ omnis fructus eſt bonitas. Nã cũ ipe ſit lux vera q̃ illuminat oēm hoiem venientem in hũc mundum. Jo. primo. de ipſo ſcribitur ad Eph.5. q̄ fructus lucis eſt in oĩ bonitate.

Sexta pars.

¶ Dixi ſexto ⁊ vltio q̄ i laudē ꝟgini dĩc poſſum⁹. Bñs fruct⁹ vētris tui: q̄r eſt fruto ꝓuechoſo q̃ a todos ſus deuotos da ſanidad. Fruct⁹ bñe digeſti in arbore ⁊ maturi: illi ſunt ſani. fructus indigeſti ⁊ qui ꝓcurāt infirmitatē: ſunt infirmi ⁊ ſunt in triplici dĩa.

Primi ſunt vermenoſos.
Scdi ſunt amargoſos.
Tertij ſunt humoroſos ⁊ ventoſos.
Primi ſunt de luxuria ⁊ carnal delectacion
Scdi ſūt fruct⁹ de auaricia ⁊ mũdanal poſeſiō
Tertij ſūt fruct⁹ de ſupbia ⁊ tēporal ambiciō.

¶ Primi fruct⁹ maleſani ⁊ ꝓcurātes ifirmitatē: ſūt de luxuria ⁊ carnal delectaciō. ⁊ iſti ſunt vermenoſos. videm⁹ iterdũ pomum extrinſece pulcherrimi colorꝭ/ ſuauis odoris/ ⁊ aparet bonum: ⁊ interius latet vermis. Sic de luxuria. Videmus mulierem palcraʒ depictā/ bñ coloratā. bñe redolentem de muſquet algalia. Sed cum ſcelus fuerit perpetratũ: nihil remanet de tota delectatōe: niſi xmis cōſciaʒ corrodēs. q̃ niſi in hac vita iterficiat̄: viuet ineternũ yſa. vltimo. Vermis eorum nō morieť. Iſte ē vermis qui momordit ederā ſub cuius vmbra Jonas delectabatur. Jone. in ca.4. Que ſtatim poſt morſum aruit. Jonas columba ſimplex ⁊ innocens. delectatur ſub vmbra edere. ideſt requie ſue conſcie. q̄r ſm Aplm ſcda Co. 1. Gloria nr̃a hec eſt: teſtimoniũ cōſcie nr̃e. ꝫ p delectationē carnalē ſtatim aret edera: q̄r turbat̄ ⁊ verecũdat̄ ꝯſcia. ꝓ tanto iſtis ſpālr dicit Apl's Ro.6. Quē fructũ hũiſtis: in quib⁹ nũc erubeſcitis. Nam finis illorum mors eſt.

¶ Scdi fruct⁹ maleſani ⁊ ꝓcurātes ifirmitatē: ſūt de auaricia ⁊ mũdanal poſſeſſiō. ⁊ iſti ſunt amargoſos. auari itēdētes in acq̄ſitione rerũ tēporaliũ: multas amaritudines hñt. Vñ dixit Boeti⁹.2. de cōſolatōe. Quã multis amaritudinib⁹ dulcedo felicitatꝭ hũane reſpſa eſt. Iſti comedũt fructũ auaritie inſipidum ⁊ infirmum: ⁊ male ſapit eis cibus dulcis ⁊ ſanus ⁊ immo apparet eis inſipidus. vt fruct⁹ orōnis. deuotionis. vel cōtēplationis. In cui⁹ figuraʒ legit̄ Joſue.5. q̄ q̄ʒ cito filii iſrael icepũt comedere fruct⁹ terre ꝓmiſſiōis: ſtatim defecit eis manna dulcedinis ⁊ dies conſolationis. quia diuitibus huius mundi ⁊ auaris habentibus conſolationem in terrenis: ſtatim deficit eis ⁊ amareſcit cibus ſanus ſpũalis ⁊ dulcis que ē ꝯſolatio de dis. ꝯtra iſtos dicit. Sapiēs eccl's. 5. Qui amat diuicias: fructũ nō capiet ex eis.

¶ Tertij fruct⁹ maleſani ⁊ ꝓcurātes ifirmitatē: ſūt de ſupbia ⁊ tēporal ambiciō. ⁊ iſti ſūt hũoroſos ⁊ vētoſos. ꝓcurāt iſti fruct⁹ hũores iflatinos ⁊ ventoſos in pompa ⁊ vento vanitatꝭ huius mũdi. Nolũt iſti qui comedũt iſtos fruct⁹ alijs ſub eē: ꝫ oib⁹ ꝑeē. nolũt ſub aliquo humiliari: ꝫ ſuper oēs exaltari: ꝯtra quos dixit dñs p ꝓphetā yſa.10. Viſitabo ſup fructu magnifici cordis. ¶ Ad propoſitum reuertendo. fructus ventris marie fructus ſanus eſt.

Nō vermenoſo p luxuriā: q̄r amator ꝟgitatꝭ ē
Nō amargoſo p auariciā. q̄r ſectator paup̄tatꝭ
Nō vētoſus p ſupbiā: q̄r doctor hũilitatꝭ (eſt
eſt. Mat.11. Diſcite a me q̄r mitis ſuʒ ⁊ hũilis corde. Eſt fruct⁹ ſan⁹/ bñe digeſt⁹/ ⁊ maturus: ⁊ oib⁹ ex eo comedētib⁹ ꝓcurat ſanitatē. ⁊ minꝰ q̄r de btā virgine dicit Jo. apoc.22. q̄ eſt lignum vite afferens fructus duodecim p ſingulos menſes: ⁊ folia eius valent ad ſanitatem gentium. p cōſequēs afortiori arguēdo. ſi folia valēt ad ſanitatē gentium: quāto magis fructus. ¶ Patʒ ergo q̄ in laudem ꝟgini dĩc poſſumus Bñdictus fructus vētris tui ꝓpter ſex q̃ ſunt in preſenti ſmōe pricipalr p tractata

Prio q̄r ē fruto honorable ⁊ de grā gñoſidad
Scdo q̄r ē fruto cōicable: no retinēt ꝓpedad.
Tertio q̄r ē fruto agdable: auido cō facilidad
Quarto q̄r eſt fruto a todos ſobrepujable: en virtuoſidat
Quinto q̄r eſt fruto a otros no cōpable: por ſu exceſiua bondad.
Sexto q̄r eſt fruto ꝓuechable a todos ſus deuotos dādoles ſanidad.

¶ Cōcluēdo ergo eius laudes beate virgini dicamus illud q̄ ſcribit̄ deutero.28. Benedicta tu in ciuitate. i. in paradiſo. Benedicta tu in agro. i. in iſto mundo. Benedictus fructus ventris tui qui eſt xp̄us filius dei ⁊ tuus. ⁊ bñdicte reliquie tue. i. oēs tibi deuoti qui ſunt in pſenti mundo. ¶ Placeat virgini benedicte p benedictũ fructum ventris ſui: q̄ de ſuis ⁊ filij ſui tot ⁊ tantis benedictionibus: nos participes efficiat hic per gratiam: ⁊ in futuro per gloriam. Amen.

ALEXANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS DEI

Sermo octauus.

Maria inueniſti gra=
am apud dominum. Luc. in cap.
prio. Pro declaratione aliquali
thematis: ⁊ materie pſentis ſmōis
eſt deuote notandum. q̄ archangelus gabriel
hodie ad virginē mariā miſſus ꝓ incarnatōe
filij dei in eius vtero virginali nūcianda: eam
ſalutauit. d. Aue gr̃a plena. ⁊c. et in tota ſalu=
tatione non nominauit eam nomine ſuo ꝓprio
d. Aue maria. Sed poſtq̄ꝫ virgo angelū audi=
uit ⁊ qualis eēt iſta ſalutatio cogitauit: eā ſuo
noīe ꝓprio noīauit. d. ſibi thā inceptū. Maria
inueniſti gratiam apud dn̄m. de hoc cōiter aſſi
gnāt doctores iſtā rōnē. Si in ſalutatōe āgel⁹
v̄ginē ſuo ꝓprio nomīe noīaſſet: dixiſſet Aue
maria: ⁊ ſeq̄ret̄ gr̃a plena. ⁊c. Angelus vero
non ſic ſalutationē ordinauit: ſ; prio poſuit gr̃a
plena ⁊c. Poſtea in thāte predicto eam ſuo ꝓ
prio noīauit. d. et nominās mariā. Et cauſa ē.
q̄r gr̃a dei eſt lux. Maria iterp̄tat̄ illuiata vel
illuiatrix. eē illuminata vel illuminatricē: hoc
depēdet a luce gr̃e diuine tanq̄ꝫ effectus a ſua
cauſa. vt igit̄ angelus daret innuere q̄ cā prior
eſt ſuo effectu. Et virginē mariā eē illuiatam
⁊ illuiatricem hoc hēbat a plenitudine gr̃e dei
q̄ erat in ea ⁊ eſt lux diuina: ideo per prius di=
xit angelus Aue gratia plena. ⁊ poſt ſubiun=
xit in themate Nomē ſuū qđ eſt maria. qđ ē di
ctū. Illuiata. q. cū v̄itate inuēs ⁊ ſignificans:
q̄ ipa erat maria. i. illuminata q̄ ꝑ pri⁹ tēpore
vel natura fuit gr̃a plena ſicut cā tp̄e vł natura
prior ē ſuo effectu. dicit ꝫ angel⁹ v̄gini glioſe
in hac die: eā ſuo noīe ꝓprio noīando. Maria
inueniſti gr̃am apud dn̄m. ⁊ hoc pro thematis
introductione. ¶ In quo q̄dē themate iuxta fe=
ſtiuitatē hodiernā laudes virginis ꝑtractādo:
noto. duas deuotas conſiderationes ⁊ cōtem
plationes iuxta duas partes eius.
Prima eſt como nos deuemos alegrar: por
la recobrāça delo que auiamos ꝑdido. hoc no
tat̄ in pria pte thatꝭ qū dr. Maria inueniſti gr̃az
Scda conſideratio vel contemplatio eſt: co=
mo deuemos loores a dios dar: por la manc=
ra de bienauenturança que la virgen alli ha
tenido. Et hoc apud dominum. iuxta ſecun=
dam partem thematis.

Prima pars

¶ Dico ergo primo q̄ prima conſi=
deratio noſtri ſmonis
erit como nos deuemos alegrar por la reco=
brança ⁊c. Hoc notat̄ in prima parte thematis
qū virgini dicit āgelus. maria. Inueniſti gr̃az
Ad ꝓpoſitū nr̃e imaginatōis: dicit Bernard⁹ Ber⁹.
ſic. Inueniſti qđ q̄rebas maria v̄go. Inueniſti
qđ inuenire potuit an̄ te nemo. gratiā videlicꝫ
apud dominū. q̄ꝫ gr̃am. dei ⁊ hominū pacem.
mortis deſtructionē. vite repationē. ⁊ de hoc
multū debemus letari: q̄r nos habebim⁹ ⁊ re
cuperabimus iſtaꝫ gratiam q̄ꝫ inuenit maria.
Et rō eſt q̄ñcūq̄ꝫ aliquis perdit aliquaꝫ rem
ſibi caram ⁊ precioſam ⁊ ſuam: et alius inue=
nit eam: ille qui inuenit eam tenetur reſtitue=
re eam illi qui perdidit illam cuius erat. Ita
mandat deus in lege. Leuit. 6. in principio.
Ad propoſitum deus creauit Adam in ſtatu
innocentie ⁊ in gratia ſcđm doctores in. 2. Ip
ſe vero per pctm̄ ꝑdidit iſtam gr̃am nō ſolū ꝓ
ſe ſ; ꝓ toto hūano genere. Uirgo maria inuenit
eā. Un̄ angel⁹ dicit ſibi maria tu inueniſti gr̃az:
q̄ꝫ. ſ. adam perdidit ⁊ cui per deum data erat:
ꝑ cōſequēs debemus letari ⁊ gaudere: q̄r nos
recuperabim⁹ eā ⁊ virgo reſtituet eaꝫ nobis.
al̄ faceret cōtra legē. Et notate q̄ nō ſic pōt re
ſpōdere nobis btā v̄go maria petēdo ab ea q̄
reſtituat nobis gr̃am quā nos ꝑdidim⁹ ⁊ ipa i
uenit: ſic pōt rn̄dere xp̄s ꝑ mulierē q̄ perdidit
dragmas. 10. figuratus. ⁊ per illū q̄ habebat
c. oues ⁊ perdidit vnā de qua ſcribit̄. Luc. 15.
vbi habetur q̄ de. 10. dragmis quas hēbat ꝑ
didit vnam ⁊ accēdit lucernā ⁊ euertit domuꝫ
⁊ queſiuit diligenter donec inuenit. Iſta mu=
lier ſignificat criſtum. 10. dragme. 10. ordines
nouem angelorum ⁊. 10. hominum. Iſtā ꝑdi=
dit per pctm̄: ⁊ fuit i poſſe diaboli. xp̄s v̄o accē
dit lucernā in icarnatōe qū ille q̄ ſoluꝫ erat lux
pura in natura ſua: fact⁹ ē lumē in teſta carnis
nr̃e. ⁊ cū lucerna euertit domū ſignagoge: i le
galiū mutatōe ⁊ ſacramētoꝝ ecclie inſtitutiōe
q̄ſiuit diligēter eā etiā incluſiue vſq̄ꝫ ad paſſio
nem ⁊ mortē. tunc enim in poſuit in humeros
ſuos ouē quā ꝑdiderat. ſ. in brachijs crucis.
vn̄ Ambroſi⁹. Brachia crucis: humeri xp̄i ſūt Amb.
tūc enim inuenit ouē ⁊ dragmā. ſ. hoīeꝫ quē ꝑ
pctm̄ perdiderat ⁊ diabolus detinebat. tunc ſi
diceret ſibi diabolus Tu inueniſti iſtaꝫ ouem
vel dragmā: ego tenebā eam: reſtitue eam mi
hi. Certe merito poterat ſibi rn̄dere xp̄s. nō fa
ciaꝫ q̄r tu tenebas qđ nō erat tuū: ego iueni q̄
eſt meū ⁊ nō tuū. ⁊ ſic nō teneor tibi ad reſtitu
tioneꝫ. Non ſic pōt rn̄dere nob v̄go maria de
gr̃a q̄ꝫ inuenit. q̄r nos perdidimus illam ⁊ erat
nr̃a per deum nob data: ⁊ iſ̄a inuenit illaꝫ: per

DER PP VI VALENTINUS FERDINANDUS DEI

conſeq̄uēs iuſte poſſumus eā petere ꝛ ſibi dīc
ꝙ reſtituat nob̄ illā. vñ Berꝰ. dicit angelꝰ ma= Berꝰ.
rie. Inueniſti grāz. inueniſti nō emiſti. qꝛ iam
nō eēt grā. nō inq̄t hūiſti: qꝛ res hita vt ꝑpria
cuſtodit. Sed dicit inueniſti. quia res inuenta
illis qui amiſerāt reſtituit. Inueniſti ergo gra
tiā nō tibi retinēdā: ſ; pctōribꝰ q̄ eā amiſerāt re
ſtituēdā. Currāt ergo pctōres ad mariam qui
grām amiſerūt in peccādo: ꝛ illam inueniēt a
pud illā hūilr ſaludando. dicāt ergo v̄gini. ſe=
cure redde nobis rē nr̄am quā inueniſti. qꝛ ſic
ab angelo audiuiſti. maria inueniſti grāz. ade
amus ḡ cū fiducia ad tronū grē eius: vt miam
cōſequamur ꝛ grām inueniamꝰ in auxilio op=
tuno. ad heb. 4. Queramꝰ a v̄gie glīoſa grāz
quā ipſa inuenit ꝛ nos ꝑdidimꝰ: ꝛ ſine dubio.
Recupabimus eā: ſi eā querimꝰ cō buena fiā=
ça. vñ ipſa dicit nobis cū filio ſuo Luc. xi. Pe
tite ꝛ accipietis. querite ꝛ inuenietis. pulſate ꝛ
aperietur vobis. et Mar. xi. Omnia quecūq;
orantes petitis: credite quia accipietis ꝛ eue=
nient vobis. Recuperabimus eam multiplica
da en habundancia. dicemus cum regina ſab
ba. 3. Re. 10. Non credidi narrantibus mihi:
donec ipſa veni probaui ꝛ vidi ꝙ dimidia ꝑs
nūciata mihi non eſſet. Recuperabimus eam
ſin nēgua tardança. quoniā vt ſcribitur Sap.
6. Beata virgo facile vr̄ ab hijs qui diligunt
eam: ꝛ inuenitur ab hijs qui querunt illam.
¶ Sic expedio me de prima conſideratione et
contemplatione iſtius ſermonis in qua decla=
raui como nos deuemos alegrar por la reco=
brança delo que auiamos perdido. perdide=
ramus ergo gratiam: maria v̄go eā inuenit. ꝛ
libēter melioratam ꝛ non peioratam. eā nobis
reddit hec conſidaratio notata fuit in pria par
te thematis. Maria inueniſti gratiam.

Secunda pars.

Dixi in ſcōa ɔſideratōe ac ɔtēplatione
pricipali nr̄i ſmōis qd̄ ē vidēdū
como deuemos loores a dios dar. por la mane
ra dla biēauēturāça q̄ la v̄gē alli ha tenido. et
hoc apud dñm. iuxta ſcōam ꝑtē themati;. ¶ No
tant ſup iſto v̄bo doctores. ꝙ valde bene dixit
angelus. Apd̄ dñm. nō dixit apd̄ mundū. mun
dus enim dat ſuas grās hoibus mūdi: in pro=
ſperitatibus ꝛ honoribꝰ. in diuicijs. in delecta
tiōibꝰ. S; de iſtis gracijs mūdi ſcribit. ꝑuer.
vltio. Fallax grā ꝛ vana ē pulcritudo. fallax ē
grā mūdi in ſuis delicijs ꝛ blādicijs. qꝛ quāto
plus blandit alicui: tāto plus eu; perdit. ꝛ de
tali cū iuda proditore dicit. quēcunq; oſcula=
tus fuero: ipſe eſt tenete eum. Non ergo dicit
āgelꝰ v̄gini. Inueniſti grām apd̄ mūdū. ſ; apd̄
dñm. ¶ Et ꝑ iſta cōſideratōe ꝛ cōtēplatiōe eſt
notādū ꝙ v̄go maria inuenit grām apd̄ dñm:
propter tria que apud magnos principes ꝛ do
minos ſolent homines inuenire gratiam.
Primo por palabra gracioſa. ſic iudic inuenit
gratiam coram holoferne. cui per eum dictum
eſt. Inueniſti grām corā me. Iudic. 12.
Scōo por obra virtuoſa. Sic tobias inuenit
gratiam coram ſalmanaſar rege: quia in capti
uitate poſitus: viā v̄itatis nō deſuit. Tobie. 1.
Tercio. por joya precioſa. ſic Jacob inuenit gra
tiam coram Eſau quē placauit munꝰribus ꝛ
inuenit gratiam coram eo. Geñ. 32. Per iſta
tria ſimili mō btā virgo inuenit grām apd̄ dñz.
¶ Primo por palabra gracioſa. Pauca v̄ba
dixit btā v̄go ꝛ paucis vicibꝰ locuta ē: qꝛ non
niſi ſeptē vicibꝰ vt hēt in euāgelio. ſ; ſup oīa v̄
ba grata ꝛ gratiſſima q̄ loquuta ē: ꝛ ꝑ q̄ inuenit
grām apd̄ dñm: fuit illud hūilitatis v̄bū. Ec=
ce ancilla dñi fiat mihi ꝛc. tā gratū fuit deo iſtō
verbum ꝛ tā acceptu;: ꝙ ſtatim ipo dicto fuit
mr̄ dei facta. de iſto v̄bo tā deo grato dñt hoīes
admirando ſm̄ Bernardū. Que eſt hec tam Berꝰ.
ſublimis hūilitas q̄ cedere nouit honoribꝰ. i ſo
leſcere glīa neſcit. mr̄ dei eligit: hūilitatē tñ nō
obliuiſcit. De iſto ꝛ ſup iſto verbo dicit ipa be
ata virgo. Quia reſpexit hūilitatē ancille ſue:
ecce enim ex hoc btām me dicēt oēs gñones.
Sup iſto verbo tā hūili tā deo grato: ſcribitur
Luc. 4. ꝙ mirabāt oēs āgeli in verbis grē q̄
ꝑcedebāt de ore eiꝰ. ꝑpter iſtō verbū dicit ſibi
āgelꝰ gabriel: qd̄ ſcribit in. ps. 44. Diffuſa ē
grā i labijs tuis: ꝑpterea bñdixit te deꝰ i eťnū.
¶ Scōo inuenit btā virgo grāz apd̄ dñz por o=
bra virtuoſa. tria eñi virtuoſiſſima opa repio i
btā virgine: ꝑpter q̄ inuenit grām apud dñm.
Primū ante todos primeramēt v̄gidat voto.
Scōm a deuia ɔ ſtado innocētia retorno.
Tertiū la pena dada vniuerſalmēt no icurrio.
¶ Primu; opus v̄tuoſiſſimū btē v̄gis fuit: ꝙ
añ oēs mulieres primeramēt v̄ginidad voto.
nō timuit maledictionē q̄ dabat ſterelibꝰ in le
ge Exo. 23. et deutero. 7. Vbi pro bñdictiōe
dr̄. nō erit apd̄ te ſterilis. ꝑ ɔſequēs ꝑ locū a cō
trarijs. ꝑ maledictiōe ſterilitas reputabat. o=
ꝑbrioſa erat virginitas in lege: ꝑpter adiūta;
ſterilitatem. vñ eliſabeth ſterilis ɔcepto ioāne
Luc. 1. dixit. Sic fecit mihi dominus in diebꝰ
q̄bus reſpexit auferre opprobrium meum in=
ter homines. Simile dixit Rachel nato Jo=
ſeph. Geneſ. 30. Hoc opprobrium virgo cōtē

ANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS DEI

ſit ſterilitatis: vt deo offerret ſacrificium gratiſ
ſimũ ꝛ inſolitũ virginitatiſ. prima ꝛ ſola: ꝛ añ eã
nulla. ſola ſine exemplo placuiſti dño ieſu xpo.
In hoc virgo ſacratiſſima dẽmoſtrauit ſe fortẽ
Ber⁹ ꝛ virtuoſam cõtra carnẽ. vñ Bernardus dicit
de ea. ꝙ i hoc ipa fuit illa mulier fortis de qua
dr Prouer. vltio. ꝙ accinxit fortitudĩe lũbos
ſuos: ꝛ manũ ſuã miſit ad fortia. qꝛ exñs incar
ne voluit viuere preter carnez: qd eſt opus an
Hier⁹. gelicum potius ꝙ̃ hũanum ſm Hieronymuz.
Ber⁹. Et iõ ſm ꝙ dicit Bernardus qꝛ ꝓ amore ca=
ſtitatis ꝛ virginitatis maledictuz legis incarne
ſua ſuſtinuit. iſtã grãm apd deũ inuenit: ꝙ ↄci
pere ꝛ pere meruit illũ qui ꝑ carnẽ ſuaz de ma
ledicto legis nos redemit. ad Gal. 3. in quo a=
legiꝫ opprobrio ꝛ maledicto ſine fractõe ſui voti
liberata fuit: qꝛ ꝛ mr̃ fuit / ꝛ virgo permanſit.
¶ Scõm opus virtuoſiſſimũ virginis fuit: ꝙ in
nocentiam a deuido ſtado retorno. Eua pdi
dit innocentiam: ſed maria ipſam reduxit. pro
pter hoc angelus nomen eue coram virgine
tranſmutauit: dicendo ſibi. Aue. Sũmens il=
lud aue gabrielis ore: funda nos in pace: mu=
tans eue nomen. Item virago fuit nomen eue
in ſtatu innocentie. auferendo de medio dictio
nis. a. ſ. adam qui principaliter perdidit eam:
remanet virgo. in quo datur innui: ꝙ et ſi per
adam ꝛ euam innocentia fuit perdita: per vir=
ginem tamen fuit recuperata. ſecundũ ꝙ po=
nit magiſter hyſtoriarum.
Ma= Tertium opus virtuoſiſſimum virginis fuit:
giſter. ꝙ la pena dada vniuerſalment no incurrio.
hyſto= Pena generalis fuit data mulierib⁹ ĩ partu
riarũ. cum dolore. Iſtam penaz virgo non incurrit:
quia de ea ſcribitur yſa. vltimo. Antequã par
turiret peperit. Quis vnꝙ̃ audiuit tale: aut
quis vidit huic ſimile? neſciens mater virgo
virum peperit ſine dolore: ſaluatorem ſeculo=
rum ꝛc. Item pena data eſt genaralis et vni=
uerſalis hominibus ꝛ mulieribus de in cinera
tione. Geñ. iij. Reuerteris in terram de qua
aſſumptus es: quia puluis es et in puluerẽ re=
uerteris. Iſtam penam virgo maria non in=
currit: quia non eſt in cinerata. Sed ſcõm Au
Aug⁹. guſtinuz in ſermone de aſſumptione: in corpe
ꝛ in anima cum ſuo filio eſt ſuper omnes cho=
ros angelorum exaltata. Ecce quot virtuoſa
habuit virgo maria: propter que inuenit grãz
apud dñm. ꝛ non tñ vnam grãm: ſed multas
gratias. ꝛ ideo videtur ꝙ de ea prophetauit ſa
piẽs Prouer. 4. Dabit domin⁹ capiti tuo au
gmenta grãrũ: ꝛ corona inclita proteget te.
¶ Tertio ꝛ vltimo inuenit gratiaz apud dñm

beata virgo: por joya precioſa. hoc iocale fuit
virginitas. qꝛ precioſuz eſt ꝛ magni precij. Il
la. n. res ẽ preecioſa ꝛ magni ꝓcij: q ſi ſemel ad
mittitur: nũꝙ̃ recuparí põt: nec per hoiem nec
per deũ. quod habet locum in virtute virginita
tis. vñ Hieronymus. ꝛ hẽr. 32. q. 5. Si paulus Hier⁹.
Audacter loquar cũ deus oĩa poſſit: nõ põt ſu
ſcitare virginẽ poſt ruynã. Iſtud iocale tã pre=
cioſum obtulit deo beata virgo: dicendo ſibi il
lud qd dixit Jacob Eſau. Geñ. 33. Si pro qꝛ
inueni gratiam in oculis tuis accipe munuſcu
lum de manu mea. Ecce quomodo beata vir
go inuenit gratiã apud dominũ ꝙ̃ nos perdi=
deramus: per multas virtutes ꝛ opera virtuo
ſa. ſ ſpãliter per hũilitatez ꝛ virginitatẽ. Dicit
beatus Bernardus ſup miſſus ẽ. ꝙ i iſtis dua Ber⁹.
bus virtutib⁹ quaꝝ vna. ſ. hũilitas nob ꝓcipit.
alia conſulitur. ſ. virginitas: vt apud dñm inue=
niamus grãm: debemus virginẽ imitari. dicẽ
do nobis ſic. Pulcra pmixtio virginitatis ꝛ hu
militatis. Seqr̃. Audis virginẽ. audis ꝛ hũlẽ.
ꝛ ſi nõ virginitatẽ imitaris: ſaltẽ virgis hũilitatẽ
ſecteris. laudabilis virtus virginitas: ſ magiſ hu
militas. Iſta ꝓcipit: illa cõſulit. ad illaz inuita
ris: ad iſtã cogeris. põt qs deo placere poſt vir
ginitatẽ amiſſaz. ſ ſine hũilitate audeo dicere:
nec marie virginitas placuiſſet. vnde ipſa dicit
Quia reſpexit hũilitatẽ ancille ſue: non dixit
virginitatẽ ancille ſue ꝛc. Sic do finem ſcõe cõ=
ſiderationi ꝛ contemplationi iſtius ſmonis in
qua declaraui. Como deuemos loores a dios
dar por la manera de bienauenturãça que la
virgen ha tenido. apud dominum iuxta ſecũ=
dam partem thematis. ¶ Placeat virgini glo
rioſe que apud dominum inuenit gratiã ꝙ de
plenitudine quã inuenit gratie nobis det in ꝓ=
ſenti gratiã ꝛ in futuro gloriam. Amen.

Sermo nonus

Quomodo fiet iſtud
quoniam virum non cognoſco?
Spiritus ſanctus ſuperueniet in
te. Luc. prio. et in euangelio ho=
dierno. ¶ Pro ſententia lr̃ali thematis decla=
randa. Notãdũ ꝙ hẽmus in euãgelio hodier
no ꝙ angel⁹ gabriel virgini marie nunciãs ꝙ fi
lius dei in ei⁹ virginali vtero icarnaret. dicẽdo
ſibi. Ecce concipies in vtero ꝛ paries filium
ꝛ vocabis nomẽ eius ieſuz. Sup hoc vbo fecit
angelo qſtionẽ virgo: ꝛ angelus dedit rñſionez
virgini. que. ſ. virginis qſtio: ꝛ ãgeli reſpõſio: i
themate ꝓpoſito ꝑtinent. qſtio virgis. Quõ fi=

et iſtud quoniam virum non cognoſco? Rño
angeli. Spūs ſcūs ſupueniet in te. ¶ Preſens
ſō ↄtinebit ſolū duas ptes pricipales in qbus
due deuote cōſideratōes: laudes virginis iux
ta feſtiuitatē hodiernam explicantes.
Prima pars ꝛ cōſideratio pſentis ſermonis:
erit ſuper virginis ad angelum queſtione.
Scda ſuper angeli ad virginem reſponſione.

Prima pars

¶ Quantum ad primum ſuper q̄ſtiōe quā fecit vir
go āgelo ꝛ cā q̄rendi: ſunt deuote notāda .2⁹.
¶ Primū ꝙ btā virgo añ angeli annūciatiōez
ꝛ ſalutatiōnē/ac xpi incarnationē: pria ꝛ ſola ſi
ne exēplo alterius mulieris cuiuſcunqꝫ: vouit
Ber⁹ deo v̄ginitatē. nō curauit (ſm ꝙ dicit Ber⁹) de
legis opprobrio vel maledictio: in qua oppro
briosa ꝛ maledicta erat ſterilis. legē nō carna
liter: ſꝫ ſpūalr intelligēdo. qꝛ nouū cāticū ſolis
v̄ginib⁹ in regno dei de cātare. datꝫ eſt Apoc.
14. Prima ꝛ añ oēs cupiēs intonare: poſtq̄
illud canticū cantāt alie v̄gines ſequētes ag
nū quocūqꝫ ierit. vn̄ de btā v̄gine in. ps. 44.
ſcribit. Adducent regi v̄gines poſt eā. de alijs
virginibus in hymno dr̄. Quocunqꝫ pgis v̄gi
nes ſequuntur atqꝫ laudibus: poſt te canen
tes curſitant: hymnoſqꝫ dulces perſonant.
¶ Scdo eſt deuote notāduz. ꝙ qñ angel⁹ v̄gini
dixit. Ecce cōcipies ꝛ pies filiū: recordata vir
go de ſue v̄ginitatis voto: cogitauit de modo
qūo filiū de quo ſibi loq̄bat angel⁹ ↄcipet ꝛ pa
reret. Cogitauit nāqꝫ ſi iſte cōcept⁹ ꝛ pt⁹ cū v̄
ginitate pmanerēt. ꝛ ſi v̄ginitas ꝛ mr̄nitas ſi
mul ſtarēt. vel ſi in v̄ginitatꝫ voto de⁹ cū ea di
ſpēſaret. vel ſi eēt cōis: vl̓ naturalis. vl̓ ſpāl̓. et
ſupra natural̓. ei⁹ ↄcept⁹ ꝛ pt⁹. ꝛ loquēdo āge
lo de mō cōi ↄcipiēdi ꝛ piendi mulierū: eū iter
rogauit. d. Qūo fiet iſtud qñ virum nō cogno
Ber⁹. ſco? Sup quo v̄bo Bernardus. Nō q̄rit v̄go
an fiet: ſed qūo fiet? Qūo inquit fiet iſtud. vt
vtero graueſcā. graueſcam pudico: ꝛ īmunis
ſim a marito. ꝙ ↄcipiam intacta: ꝛ gñem clau
ſa. Dic mihi igit̄ angele dei: qūo fiet iſtud qñ
virū nō cognoſco? qꝛ p v̄ginitatis votum vir
me nō cogniturā propono. Itē dilatando ma
teriam ſup queſtiōe v̄ginis facta angelo: dicit
v̄go āgelo. v̄ſus dicit. In oib⁹ adde modū. mo
dus ē pulcherrima v̄t⁹. ꝛ poete. eſt modus in
rebus ſunt certi deniqꝫ fines. qō vltra citraqꝫ
neq̄t inſiſtere rectū. ſcriptū eſt Prouer. 5. Ne
innitaris prudētie tue: ſꝫ prudētie tue appone
modū Prouer. 23. Ego nolo prudētie mee i
niti: ſꝫ tu tuis dictꝫ ꝛ prudētie tue/appone mo
dum/peto de hoc qō dicit mihi p prudētie tue
modo. ꝛ dico tibi qūo fiet iſtud qñ vir nō co
gnoſco? Itē angele dei: ego gñandi vel pdu
cendi hominem non reperio niſi tres modos.
Primus modus ē pducere hoiez ſine hoie et
muliere. iſte modus ↄplect⁹ ꝛ verificat⁹ fuit ī
adā. qō in ↄceptu ꝛ in ptu meo de quo loq̄ris:
nō pōt hr̄e locū. qꝛ ſi ego hēo cōcipe ꝛ parere fi
lium: nō erit ſine muliere. qꝛ ego ſum mulier.
Scds modus pducere hoiez de hoie ſine muli
ere. iſte mod⁹ cōplect⁹ ꝛ v̄ificat⁹ fuit in eua. q̄
modus in ↄceptu mō ꝛ ptu de quo loq̄ris: non
pōt hr̄e locum: qꝛ ego non ſum hō ſed mulier.
Tertius modus eſt pducere hoiem de hoie ꝛ
muliere qui ē modus naturalis: cū corruptōe
ꝛ fractiōe v̄ginitatꝫ ꝛ corpis vtriuſqꝫ. ſ. viri et
mulieris. queadmodū cōis pbat vſus. q̄s mo
dus in cōceptu ꝛ partu filij mei de quo loq̄ris:
nō pōt hr̄e locū: qñ virū nō cognoſco. i. p v̄gi
nitatꝫ votū iā ſtrictā me nō cogniturā ppono.
peto ḡ a te modū. filiū de quo mihi loq̄ris ↄcipi
endi ꝛ piēdi. ꝛ dico tibi qūo fiet iſtud qñ virū
nō cognoſco. quaſi dicat virgo angelo. Scdm
Bernardū. Cū dñs cōſcie mee teſtis ācille ſue Ber⁹.
votū eē ſciat virū nō cognoſcere: qua lege quo
ordine ſibi placebit vt iſtud fiat. vt virgo cōci
piam: ꝛ clauſa pmaneā. Ut ieſum pariam ꝛ in
tactam remaneā. vt ſꝫ mente ꝛ carne ꝛ propo
ſito virgo pulcherrima ꝛ incognita viro.
¶ Hic querunt aliqui. Maria de conceptu ſuo
ꝛ modo concipiendi: angelum interrogauit.
Simile fuit de zacharia ſuper conceptuz ꝛ na
tiuitate Ioānis baptiſte. vt habet Luc. in ca.
primo. Unde dixit iſtimet angelo dicenti ſibi.
Eliſabeth vxor tua pariet tibi filium. Unde
hoc ſciam? ꝓ iſtam interrogationez quā fecit:
punitus fuit: ꝛ penā mutitatis incurrit. Unde
dixit ſibi iſtemet āgelus. Pro eo qō non credi
diſti verbis meis: eris tacens ꝛ non poteris
loqui: vſqꝫ in diē natiuitatis eius. Si igitur za
charias ex interrogatione ꝛ queſtiōe quā iſti
āgelo fecit penā incurrit. Cur ergo maria ſup
conceptu ꝛ partu filij dei ex ea fiendo: eundez
angelum interrogare auſa fuit? Quare ꝙ pe
nam incurreret ſicut zacharias non timuit.
¶ Reſponſio Bernardi. Pectorū cognitor nō Ber⁹.
verba ſed corda pręuidit. Nec quid dixerit
quiſqꝫ: ſed quid ſenſerit iudicauit. Erat enim
interrogantium diſſimilis cauſa. Species per
diuerſa. Hec ↄtra naturā credidit: ille p natu
ra dubitauit. hec integre rei ordinem querit:
Ille ꝙ deus iubet fieri nec poſſe pſcribit: hec

Amb. interrogat de partu ꝟginali: ille diſputat de cõ
ceptu cõiugali. Ambroſius ſuper Luchã. Nõ
ꝗ de effectu dubitauit: ſꝫ qualitatẽ effectꝰ inq̄-
ſiuit. d. Quõ fiet iſtud ⁊c̄. Merito proinde et
illaz benedictionez hĩc meruit: ⁊ iſtã nõ admi
ſit: vt lõge glorioſioꝛ fieret ⁊ ex fecũditate ꝟgi
nitas. ⁊ ex virginitate fecũditas. Magnũ q̄p-
pe eſt eſſe virginem: ſꝫ longe amplius per oẽm
modum eſſe ꝟginem mr̄em. ¶ Sic do finez pri
me conſiderationi vel cõtẽplationi mei ſmõis
cuius tractatus fuit ſuper q̄ſtiõe vel interroga
tõe quã fecit ꝟgo angelo Quõ fiet iſtud quo-
niam virũ nõ cognoſco? li quõ non fuit inter-
rogatio dubitatiua: ſꝫ admiratiua. per cõtrariũ
interrogatio zacharie. Nõ fuit dubitatiua imo
potius negatiua.

Secunda pars

¶ Dixi in ſcḋa parte ⁊ conſideratiõe pre
ſentis ſermõis: que ẽ ſup rñone
data virgini ꝑ angelum. Spũs ſanctus ſupue
niet in te. q. dicat angelus ꝟgini. Rñdo: ſcḋm
Ber⁹. Bernardum. modũ inq̄ris quõ virgo ꝑias et
poſt partũ ꝟgo ꝑmaneas: quõ fiet in te qui fec̄
te: audi me ⁊ nõ perturberis in te. Spũs ſcũs
ſuperueniet in te. pies q̄dem filiũ ⁊ virginitatꝭ
non pacieris detrimentũ. efficieris grauida: ⁊
eris mr̄ ſemper in tacta. qꝛ verum erit ĩ te: qḋ
ſpũs ſanctus ſuperueniet in te. Iſte eſt modus
diuinus nõ hũanus. ſupra ⁊ cõtra naturã: nõ
ſcḋm naturã. Iſte eſt modus nouiter pratica-
tus in te: ⁊ in oꝛdine quartꝰ. ¶ Primus modus
eſt ꝓducere hominez ſine muliere ⁊ ſine hoie.
Iſte modus praticatus fuit in adam. Scḋus
modus producere hoiez de hoie ſine muliere.
iſte modus praticatus eſt in eua. Tertius mo
dus eſt ꝓducere hoiem de hoie ⁊ muliere. iſte
modus praticatꝰ eſt cotidie in natura. Quar
tus modus eſt producere hoiem de muliere ſi
ne hoie. Iſte modus nunq̄ fuit alꝭ praticatus:
ſꝫ nunc nouiter praticabĩ in te. qꝛ hodie Spũs
ſanctus ſupueniet in te. Iſte eſt modus virgo
glorioſa inquit angelus producẽdi hoiez qua
drupliciter de quo hẽs ĩ ſcriptura in. 4. locis.
¶ Primo Geñ. 15. vbi deus qui erat in celo lo-
quens abrae qui erat in terra loquẽs de capti
uitete filioꝛũ iſrael in egipto futura: dicit. Ge-
neratiõe quarta reuertũtur huc. i. ad celũ. hoc
non habet locum ꝟgo niſi in gñatiõe tua que ẽ
quarta ⁊ quartus modus generãdi: in qua et
per quã hoies qui in huius mundi egipto ſunt
exules ⁊ captiui: reuertũtur ad celũ. io tibi ſup
plicant homines tibi deuoti qui ſunt in egipto
⁊ in terra in illa preclara antiphona. Salue re
gina: dicentes. Ad te clamamꝰ exules filij eue
in hac lachꝛymarum valle. Jeſum benedictuz
fructũ ventris tui nobis poſt hoc exilium oſtẽ
de. ⁊ hoc in celo. Scḋo de iſto mõ. 4⁹. gñandi
⁊ producendi hoiem: habeẗ yſa. 7. Ecce vir
go cõcipiet ⁊ piet filiũ. hoc non pōt intelligi de
ꝟgine q̄ primo eẽt virgo poſt coꝛrupta: ⁊ poſt
coꝛruptionem de viro cõcipet ⁊ peret. qꝛ hoc
dabaẗ ꝓ ſigno miraculoſo per prophetaz regi
Achaç: ſuper liberatione ciuitatis hierl̃m ab
obſidione ⁊ expugnatiõe quã duo reges cõtra
eam facere intẽdebãt. virginem nãq̄ poſt coꝛ-
ruptionẽ concipe de viro: nullũ eſt miraculũ.
Intelligiẗ ergo ꝙ virgo exñs ⁊ ꝑmanens vir-
go: cõcipiet ⁊ pariet filium qḋ eſt miraculum.
⁊ iſte modus concipiendi ⁊ pariendi habebit
locuz in te. Quia ſpũs ſcũs ſuperueniet in te.
Tertio de iſto. 4. modo generandi ⁊ producẽ
di hoiem ſcribitur Jere. 31. Nouũ creauit dñs
ſuper terraz: femina circũdabit virꝫ. Nota cir
cũdabit. qḋ circũdatur: vna linea claudiẗ: qꝛ
ĩ circulo nõ eſt niſi vna tm̃ linea. Generatio fi-
lij tui vna linea claudetur. linea tua ſolummõ:
⁊ eris mr̄. Alie autez hoium genratões: duabꝰ
con lineis claudũtur. ſ. pr̄is ⁊ mr̄is. ⁊ iſte erit
quartꝰ modus qui praticabĩ in te iſto modo:
ꝙ ſpũs ſanctus ſuperueniet in te. Quarto et
vltĩo de iſto quarto mõ gñandi fit mentio in ſa
cra ſcriptura. Mat. 1. vbi deſcribitur xp̄i gñõ.
Liber generationis ieſu xp̄i ⁊c̄. et cõcludiẗ in
fine. Jacob aũt genuit ioſeph virum marie de
qua natus eſt ieſus qui vocaẗ xp̄s/ Notãdum
ꝙ non dicit de quibus: qꝛ xp̄s ſolũ generatus
⁊ natus eſt a ꝟgine mr̄e: nõ ab hoie patre. hoc
autem virgo glorioſa praticatuz fuit in te: qm̃
ſpũs ſanctus ſuperuenit in te. In ſignũ huius
ſcribitur. Mat. 1⁰. ꝙ inuenta es in vtero hñs
de ſpũ ſancto. de quo certificatus eſt ꝑ angelũ
vir tuus Joſeph: qui dixit ſibi. qḋ in ea natum
eſt de ſpũ ſancto eſt. ¶ Pro tãto btã virgo ſcḋm
Augꝰ Auguſtinũ in ſmõe hodierno de mõ concepti
onis filij dei ꝑ angelum informata ⁊ edocta: di
cit nobis ſic. Eraz inquit maria in domo mea
puella iudea ex ſemine dauid regis generata.
Adulta facta ſum ⁊ deſpõſata cõiugi: ⁊ placui
alteri: nõ interueniẽte adulterio: ſꝫ interceden
te ſpũ ſcõ. Deſpõſata ſum hoi iudeo: ⁊ placui
hominũ deo. deſponſauit me vir iudeus: ad a-
mauit me criſtus deus. hec Auguſtinus.
¶ Pro fine ſermõis pōt hic queri. an ſicut ex
hoc ꝙ xp̄s ſumpſit carnẽ in virgine ꝟgo diciẗ
mr̄ dei ⁊ xp̄i: ita ex hoc ꝙ ſpũs ſanctus ſua vir

tute celebrauit ⁊ fecit xp̄i icarnatiōeꝫ in v̄gie: pr̄ xp̄i merito dici possit. Dicimus enim in simbolo. incarnatus est de sp̄u scō ex maria v̄gie. Queritur sic ex hoc ꝙ incarnatꝰ est ex maria v̄gine v̄go dr̄ mr̄ dī ⁊ mr̄ xp̄i. Assimili ex hoc ꝙ icarnatus est de sp̄u scō spūs sanctus possit dici pr̄ dei ⁊ pr̄ xp̄i/ q̄ꝫ maxime cuꝫ li. ō. dicat causam actiuam. ¶ Pro responsione ad istaꝫ questionem notāda sunt duo. Primū ꝙ multi heretici dixerūt ꝙ lꝫ virgo maria cōcepit ⁊ peperit: non tñ propter hoc dicenda erat mr̄ dei: ſ solum hoīs. de nūero istorum fuit Nestorius qui cōtra Hieronymū dicebat. Nihil mihi dicas qđ nō ē sacra scriptura ꝓcedit. ⁊ ſm eundeꝫ Hieronymū Qđ ē sacris scripturis auctoritatē nō habet: eadē facilitate qua dr̄ ꝯtēpnitur. Sed in tota sacra scriptura expsse non habetur (inq̄t nestorius) ꝙ btā virgo sit mr̄ dei: ſ bene iesu. Mat. 1ꝰ. Cum eēt despōsata maria mr̄ iesu. ⁊ mr̄ pueri. Mat. 2. Accipe puerū ⁊ mrēꝫ eius: ergo non debet dici mr̄ dei. ¶ Ad hoc respōdet sanctus Thomas vltia pte sūme. q. 35. arti. 4. In solutiōe ad primū. ꝙ lꝫ non inueniatur expresse in sacra scriptura ꝙ virgo sit mr̄ dī: tñ deducitur ex expressis in eadē. vñ Mat. 1. habetur expresse ꝙ maria est mr̄ iesu. Jo. vltio habetur etiaꝫ expsse ꝙ iesus est filius dei. Hec aūt scripta sunt vt credatis ꝙ iesus ē filꝰ dei. ex istis ergo expssis in sacra scriptura deducitur ꝙ maria est mat̄ iesu. Sed iesus est filius dei. ergo maria est mr̄ dei. Itē ad Ro. 9. Expresse habetur. ꝙ iesus est sup oia bñdictus deꝰ. Sꝫ habetur expresse ex dictis supius sacre scripture ꝙ maria est mr̄ iesu: ergo concluditur ex expressis in sacra scriptura: ꝙ maria est mr̄ dei. ¶ Scđo ⁊ vltio (et hic est finis) est notādū ſm ꝙ dicit sanctus Thomas vltia pte sūme. q. 32 arti. 1. et. 3. ꝙ spūs sctūs non pōt dici ꝓprie pater xp̄i: ex hoc ꝙ ipe actiue celebrauit in v̄gine eius incarnationē. qr pr̄ ⁊ filꝰ cōicāt in eadem spē ⁊ natura. ⁊ filius ꝓcedit a pr̄e ſm similitudinem nature ⁊ spēi. Licet autē spūs sctūs celebrauerit xp̄i incarnationem in v̄gine maria actiue ſm naturā hūanam: tñ scđm illaꝫ naturaꝫ maria ꝓpe pōt dici mr̄ dī ſm ꝙ hō. qr in spē ⁊ natura hūana ſm quā dicitur mr̄ dei ⁊ xp̄i: cum illo cōicat. ⁊ eam xp̄s ab illa carneꝫ ipa cā ministrante accepit. non tñ xp̄s dici pōt filius spūs sancti ſꝫ ꝙ hōmo: quia nec spēꝫ nec naturam hūanam ab eo accepit. nec sibi spūs sanctus per modum gn̄onis dare potuit: qr nemo dat ꝙ non habet. ¶ Sic sum expeditus de toto sermone: ⁊ de q̄stione quā fecit sup xp̄i incarnatione virgo maria angelo. Quomodo fiet istud qm̄ virum non cognosco? Et de r̄nsione quā fecit angelus virgini. Spūs sanctus superueniet in te. ¶ Placeat virgini gloriose ⁊ eius filio hodie incarnato ꝙ spūs sanctus qui in eā superuenit hodie in nobis veniat cotidie dando nobis in presenti gratiam ⁊ superueniat in futuro per gloriam. Amen.

Hierꝰ. — S. tho — Sāctꝰ thōas.

Sermo decimus.

Spiritus sanctus superueniet in te. Luc. prio. et in euāgelio hodierno. ¶ Pro in petrāda grā in p̄senti sermōe: debemꝰ diligenter attēdere videre ⁊ notare. ꝙ spiritꝰ sanctus de quo pria pars thematis loq̄tur: nō in eadem hitudine ⁊ respectu ad nos se habet ⁊ btām v̄ginem mariam. Spūs scūs enim ad beataꝫ virginem in tali hitudine ⁊ respectu se habet: ꝙ semel venit in eam in sua cōceptiōe. Postea supuenit in filij dei incarnatiōe: ⁊ nūq̄ꝫ ab ea recedit aut recessit per culpā: sed semper in ea remanet ⁊ remāsit p grām. Dicit deꝰ pr̄ beate v̄gini. ysa. 59. Spūs meus qui est i te ⁊ verba mea q̄ posui. ⁊c. a modo ⁊ vsq̄ꝫ in sempiternū. de nobis nō est sic: qr aliq̄n a nobis recedit p culpam: postea reddit per suā meram volūtatē ⁊ dignatiōeꝫ clementiā ⁊ grām. Jo. 3. Spūs vbi vult spirat: ⁊ vocem eius audis: ⁊ nescis vñ veniat: aut quo vadat. Est verꝫ qđ semel offensus spūs scūs ⁊ recedens a nobis p culpam: nunq̄ꝫ ad nos reuenit nisi hūilr ⁊ cuꝫ magna cordis cōtrictiōe per nos fuerit inuocatus ⁊ inuitatus. Vñ inuocamus eū in ꝓsa. d. Ueni scē spūs ⁊ emitte celitus: lucis tue radium. Sed nec hoc adhuc sufficit nisi p̄ocīniū beate virginis interueniat que filio suo dn̄o nostro iesu xp̄o dicit ꝓ nobis in. ps. 103. Emitte spm̄ tuū ⁊ creabūtur: ⁊ renouabis faciem terre. vt igitur in p̄senti sermōe gloriosa v̄gine mr̄e dei mediāte: grām spūs sci possimus impetrare: cū archāgelo gabriele in die hodierna ipaꝫ debemꝰ deuote salutare: dicēdo. Aue maria.

¶ Spūs s. supueniet i te. li. ⁊ cap. supiꝰ allegatis.

¶ Pro introductiōe thematis ⁊ materia presentis ſmonis noueritis ꝙ Mr̄ sniar libro. prio. d. 10. Dicit ꝙ iste terminus spūs sctūs aliq̄n sumitur in vim vnius dictiōis vel ꝓ vna dictione: ⁊ tūc a proprietate dr̄ solum de tertia persona trinitatis. aliq̄n sumitur ꝓ duabus dictiōibꝰ distinctis: spūs ⁊ sctūs ⁊ tūc dr̄ ē qualꝫ psona diuina de pr̄e ⁊ de filio ⁊ de spū scō. de qualꝫ per

Magister. sniar.

ſona angelica beata: τ de anima humana que
eſt in gr̃a. Rationẽ huius dicti aſſignat ſanct⁹
Thomas in dicta di. ar. 4. d. φ iſte terminus
ſpũs ſanctus aliqñ dr̃ a ſpiratiõe τ tũc ſolũ di=
citur de tertia perſona trinitatis: q̃ a p̃re τ filio
procedit per ſpirationem. Aliqñ dr̃ a ſpũalita
te τ ſubtilitate qꝛ res magis ſubtiles τ magis
a mat̃ia remote: ſpũs τ ſpũales dñr: τ iſto mõ
de deo p̃re dicimus φ ẽ ſpũs τ ſcũs. idem de fi
lio. idem de ſpũ ſancto. Jo. 4. Spũs eſt deus.
li deus ſtat eſſentialr ꝓ qualꝫ perſona diuina.
Idem dicimus de quolꝫ angelo φ eſt ſpũs et
ſanctus in. ps. 103. Qui facit angelos ſuos ſpi
ritus. τ ad heb. 1. Omnes ſunt adminiſtratorij
ſpũs. Idez dicimus de qualꝫ aĩa hũana Dañ.
3. Bñc ſpũs τ anime iuſtorũ dño. His ꝓ fun=
damẽto preſuppoſitis τ declaratis: ſimul cũ vir
gine glorioſa congaudẽdo: in die hodierna de
cõceptione filij dei iuxta ſuã inuitationem qua
nos inuitat. d. congaudete mecũ τ cõgratula
mini: quia cũ eſſem puula placui altiſſimo τ de
meis viſceribus genui deũ τ hoiem. thema ꝓ
poſituꝫ qđ ſibi dirigit̃ ſimul cũ ea colloquẽdo:
ſic poſſumus deducere iſto mõ Tres ſunt ſpi
rit⁹ ꝟgo glõſa i gñe τ ſci: τ nõ pl'es φ iſti repi
Prim⁹ con el cielo jũtamẽte creado. (untur.
Scõs de dios padre engendrado.
Tertius amor de dos nombrado.
Prim⁹ ſpũs τ ſcũs ẽ τẽ. vñ archãgel⁹ gabriel
venit ad te: tirãdo toda pena τ todo mal.
Scõs ſpũs τ ſcũs eſt fijo de dios padre omni=
potent: τ iſte venit in te: p̃dicẽdo carne hũal.
Tertius ſpũs τ ſanctus eſt que haze en dios
grande viñõ. τ iſte ſuperuenit in te formando
hombre nunca tal. Et de iſto ſpũ dicit thema.
Spũs ſanctus ſuperueniet in te. ¶ Modo pro
cedamus per partes iſtius diõnis τ ꝓcedendo
do ꝑ ordinem retrogadum: faciemus de vlti=
mo primum: τ de primo vltimum.

Prima pars.

¶ Dixi tertio τ erit primũ in ordine dicẽ
di. φ eſt quidã ſpũs τ ſcũs amor
de dios nõbrado que haze en dios grande vni
on. τ de iſto ſpũ τ ſancto: dixit angelus virgi=
ni. Spũs ſanctus ſupueniet in te: Formando
hombre nueuo nunca tal. Iſte ſpũs eſt ſpirit⁹
ſanctus tertia perſona in trinitate: qui dr̃ nex⁹
τ ligamentũ patris τ filij. Iſte venit ad virgi=
nem in prima ſui ſcificatione: τ nunq̃ ab ea re
cedens: in eã ſuperuenit in filij dei cõceptiõe.
τ iõ ſignãter dixit ſibi angelus ꝓ conceptione
filij dei. Spũs ſanctus ſuperueniet in te. Vir=
tute enim ſpũs ſancti hodie in vtero virginis
dei filius eſt incarnatus: τ hõ nouus τ ſingula
ris formatus. que nouitas apparet. in quattu=
or. p̃mo in corpe. 2⁹. in aĩa. 3. in ſuppoſito 4. in
Primo in corpe xp̃i: qꝛ non ſicut alia (modo
corpa hoium deciſſum τ deriuatũ eſt. qꝛ nõ ex
virili ſemine: ꝫ miſtico ſpiramine. nõ ſicut alia
corpa formatũ: qꝛ in ſtãti organizatum τ linea
tum: alia in 40. diebus. non ſicut alia corru=
ptum τ puluerizatũ. alia corpa de puluere ſũt
ante τ in corruptioneꝫ τ puluerẽ reuertuntur:
corpus criſti non: ſed de eo in. ps. 15. Scriptuꝫ
eſt. Non dabis ſanctũ tuum videre corruptio
nem. nouus ergo hõ eſt xp̃us quo ad corpus.
Scđo apparet nouitas formatiõis hois xp̃i ꝑ
ſpm̃ ſcm̃ in aĩa. qꝛ nunq̃ alteri⁹ hominis ſic gra=
tificata: ſic virtutibus τ donis dotata. ¶ Hic ẽ
gr̃a vnionis oẽs gr̃as excedẽs. Auguſtinus: Aug⁹
In rebus ꝑ tẽpus exortis illa fuit ſũma gr̃a:
que hominez faceret deũ: τ deũ faceret hoiez.
¶ Hic eſt in aĩa xp̃i gr̃a ſingularis hominis ple
na q̃ mas no cabe. Jo. 1. Vidimus eũ plenum
gr̃e τ veritatis. ¶ Hic in aĩa xp̃i fuit gr̃a capitis
que en los miembros deſciende. Jo. vbi ſupra
De plenitudine eius omẽs accepimus gr̃az. τ
breuiter hodierna die in iſta cõceptõe tãta gr̃a
collata fuit aĩe xp̃i: φ dicit Magiſter. lib. 3. d. Ma=
14. φ maiorẽ deus ei conferre non potuit. giſter.
Tertio apparet iſta nouitas incarnationis cri ſniar.
ſti: rõne ſuppoſiti. quia lꝫ xp̃s deus τ homo ſit:
non tamen eſt ſuppoſitum in rõne hũanitatis:
ꝫ ſolum in ratione diuinitatis. ita φ ſolum eſt
in chriſto ſuppoſitum diuinum τ vnicum.
Quarto apparet iſta nouitas in incarnatione
xp̃i in modo. qꝛ in eodem inſtãti in eius conce
ptione concurrerũt in ſimul quinq̃. ſ. perfecta
corporis xp̃i organizatio. aĩatio. liberi arbitrij
vſus τ exequutio. gr̃aꝝ omniũ / ꝟtutũ / ac do=
norũ replectio. τ verbi dei ypoſtatica vnio. de
quibus nouitatibus. doc. in. 3. ſniarum. τ pro=
pheta Iere. 31. Nouum creauit dñs ſup terrã:
femina circundabit vir. Iſtã nouitatẽ ignora
uit ſalomõ qñ dixit Prouer. 30. Tria ſunt mi
hi difficilia τ quartũ penitus ignoro. ſ. viã viri
in adoleſcentia. τ ꝑm aliam lr̃am in adoleſcen
tula. ſ. btã virgine glorioſa. Et qꝛ iſte nouita=
tes in xp̃i incarnatione lꝫ facte ſint ꝑ totam tri=
nitatẽ: tñ apropriantur ſpũi ſcõ. Unde in ſim=
bolo qui conceptus eſt de ſpũ ſancto: iõ ſcribit̃
Mat. in ca. 1. qđ in ea natum eſt: d ſpũ ſancto
eſt. τ de iſto ſpũ ſancto dixit angelus virgini i
thate. Spũs ſctũs ſupueniet in te: formãdo hõ
bre nueuo nũca tal. τ hoc de p̃ia parte ſmõis.

Secunda pars

¶ Dixi ſcḋo principalr in ſcḋa pte ſermonis ꝙ quidã eſt ſpūs ⁊ ſcūs: por dios padre engendrado. Iſte eſt xp̄s filius dei omnipotēt. De quo angelus dixit virgini. Spiritus ſanctus ſupueniet in te.i.intra te prendiēdo carne humanal. Iſte ſpūs ſanctus eſt filius dei pr̄is ⁊ filius virginis mr̄is. de quo dixit angelus ꝟgini in euangelio hodierno. Ecce cōcipies in vtero ⁊ paries filium: ⁊ vocabis nomen eius ieſum. ¶ Nota ſuper hoc cōcipies in vtero.i.intra vterū tres ꝓprietates ꝯceptiōis ꝟgis ſup excellētes ⁊ differētes a ꝯceptōe aliarū mulierꝫ. Prima in ꝯceptiōe aliaꝝ mulierum reqrit̄ principiū paſſiuum: ⁊ quātum ad hoc concipiūt in vtero. ⁊ principiū actiuum q̄ eſt hō maſculus: ⁊ quātū ad hoc extra vterū. Btā virgo quo ad vtrūqꝫ principium concepit in vtero.i.intra vterum. Scḋa in cōceptione aliarū mulierū: reqrit̄ principiū materiale ⁊ quātū ad hoc cōcipiūt in vtero. ⁊ pricipium formale quod eſt ex pte hoīs: ⁊ quātuꝫ ad hoc extra vterꝫ. btā virgo quātū ad principiū materiale qḋ fuit ex parte ſua ⁊ principium formale qḋ fuit ex parte ſpūs ſancti: cōcepit in vtero. Tertia in cōceptiōe aliarū mulierum: corpus recipit corpulentam ſbām in vtero ⁊ ab extra vterū. qꝛ a pr̄e ⁊ mr̄e. in cōceptiōe virginis totam corpulentā ſubſtātiā recepit xp̄s in vtero ꝟgis ⁊ nihil ab extra ¶ Vn̄ ſequūt̄ duo correlaria. Primū ꝙ plus habet beata virgo in xp̄o filio ſuo: q̄ quecūqꝫ mr̄ in ſuo. rō nam nō hn̄t alie mulieres in filiis ſuis niſi partem: quia patres hn̄t etiā ptē. Beata virgo habet totum: quia totam corpulentam ſubſtantiam.

Scḋm correlarium qꝛ reſpectus ⁊ relatio filiationis ſuſcipit magis ⁊ minus: magis xp̄us eſt filius virginis: q̄ quicūqꝫ alius ſue mr̄is. Generatio eiꝫ xp̄i de virgine: eſt quarta gn̄o. de qua deus dixit abrae. Gen̄.15.4. Generatiōe reuertēt̄ huc. dic que eſt quarta gn̄atio qꝛ de muliere ſine viro. ¶ Patet igit̄ declaratum ꝙ xp̄s eſt ſpūs ⁊ ſcūs de dios padre engendrado fijo ſuyo omnipotēt. ⁊ de iſto dixit angelus virgini. Spūs ſanctus ſupueniet in te.i.intra te prendiendo carne hūal. de quo aduentu dictum fuit ſcis pr̄ibus per ꝓphetaꝫ. Malach. 3. Statum veniet ad tēplū ſcm̄ ſuū.ſ. vterū ꝟginis dominator dominus queꝫ vos queritis. ⁊ hec de ſecunda parte ſermonis.

Tertia pars.

¶ Dixi primo ⁊ principaliter (modo eſt vltimum ⁊ hic magis materia dilatab̄ qꝛ poſtillabitur euangeliū hodiernum) ꝙ eſt quidā ſpūs ſanctus con el cielo iuntamente creado. ⁊ de iſto nos dicimus virgini. Spūs ſcūs veniet ad te: tirando pena ⁊ todo mal. Iſte ſpūs ſanctus eſt archāgelus gabriel: qui ſimul cum celo fuit creat⁹. Nam ſm̄ doctores in ſcḋo ſniaꝝ quattuor fuerunt ſimul creata. natura angelica. celū empireum. materia prima. ⁊ tempus. De iſto ſpū ſcō qui eſt angelus gabriel: dr̄ in figura.3.Re.19. iſte textus. Ecce ſpūs grādis ⁊ fortis ſubuertens mōtes/ ⁊ cōterens petras: ⁊ nō in ſpū dominus. ⁊ poſt ſpm̄ cōmotio: ⁊ nō in comotiōe dn̄s. ⁊ poſt cōmotionem ignis: ⁊ non in igne dn̄s. ⁊ poſt ignē ſibilus aure tenuis: ⁊ ibi dn̄s. Nota.

Iſte textus debet notari ⁊ deuote cōtemplari: qꝛ hic cōtinet̄ euāgelium hodiernū: ⁊ tota hyſtoria incarnationis filij dei in ꝟgine glorioſa. Vn̄ quattuor ꝯtēplationes notāt̄ in iſto textu: in q̄b⁹ corrñdēt q̄ttuor ptes euāgelij hodierni. Prima cōtēplatio iſtius textus eſt de vn mēſagero o legado excellēt ⁊ muy honrrado. ibi. Spūs grandis ⁊ fortis. ⁊ huic cōtemplatiōi: corrñdet prima pars euangelij hodierni. Miſſus eſt angelus gabriel: vſqꝫ ad illam parteꝫ. Que cum audiſſet turbata eſt in ſermōe ei⁹. Scḋa contēplatio textus eſt de vn callar bien penſado y prudent ibi in textu. ⁊ poſt ſpiritum comotio. ⁊ huic contemplationi corrñdet ſcḋa pars euāgelij. Que cū audiſſet turbata eſt ⁊c. vſqꝫ ad illā partē Spūs ſctūs ſupueniet in te. Tertia contemplatio ſupradicti textus: eſt de vn obrar q̄ no ha tardado luziēt ⁊ ꝟtuoſo ibi. ⁊ poſt motionē ignis. ⁊ huic cōtēplationi corrñdet tertia pars euāgelij Spūs ſcūs ſupueniet in te: vſqꝫ ad illaꝫ partem Ecce ancilla domini. Quarta ⁊ vltia cōtemplatio ſupradicti text⁹: es de vn trato atorgado a dios plazient ⁊ humildoſo ibi. ⁊ poſt ignem ſibillus ⁊c. Et huic contemplationi corrñdet quarta ps euāgelij ⁊ finalis. Ecce ancilla dn̄i fiat mihi ſm̄ ꝟbū tuū.

¶ Dico primo ꝙ tāgit̄ in textu ſupradicto ⁊ figura circa ſolēnitatē hodiernam ⁊ hyſtoriaꝫ: de vn menſajero o legado excellent ⁊ muy hōrroſo. in principio textus qn̄ dr̄. Ecce ſpiritus grandis ⁊ fortis ſubuertēs mōtes: ⁊ cōterens petras. Iſte legat⁹ eſt angelus gabriel de quo euangeliū incipit. Miſſus eſt angelus gabriel. Iſte ſpūs eſt grandis: qꝛ in ordine archangelorum ſupremus. vt dicit ſanctus Thomas in vltia pte ſūme.q.50. Fuit fortis: pꝫ ex noīe. S. tho

quia gabriel interpretatur fortitudo dei. patet
etiã ex ope. quia eſt ſubuertẽs mõtes ⁊ conte=
rens petras. ad lr̃am mõtes ſubuertit ⁊ petras
contriuit: cũ ſodomã ⁊ gomorrã ⁊ totã pẽtapo
lim deſtruxit. Habet traditio hebrayca q̃ a ca
tholicis doctorib⁹ nõ improbaẜ ꝙ illi tres an=
geli quos vidit abraam de q̃bus dr̃. Geñ. 19.
Tres vidit ⁊ vnũ adorauit. hñt noĩa ex opere
q̃ fecerũt. Primus venit adnũciãdũ cõceptũ
ſarre qd̃ fuit ſupra naturã ⁊ virtute dei: iſte di=
Greg. ctus eſt michael qui interp̃taẜ virtus dei. Gre
gorius. Cũ enim mire virtutis aliq̃d agiẜ: micha
el mitti ꝓhibetur. Scd̃s venit ad curãdũ abra
am de dolore quã paſſus ẽ in circũtiõe. Iſte di
ctus eſt raphael qui interpretaẜ medicina dei.
Tertius venit ad ſubuertẽdũ ſodomã ⁊ totam
pentapolim. iſte dictus eſt gabriel q̃ interp̃taẜ
fortitudo dei. Gabriel igiẜ eſt ſp̃us grandis et
fortis ſubuertẽs mõtes ⁊ cõterẽs petras. Iſte
ſp̃us miſſus eſt a deo ad virginẽ. O pulchra ⁊
gratioſa legatio. qñ aliq̃s legatus ad aliquã ꝑ
ſonam ſolẽnem mittiẜ. per mitẽtẽ cõiter conſi=
derãtur duo. Primum ꝙ de negotio pro quo
mittiẜ: ſit plene informatus. Scd̃m ꝙ perſone
ad quã mittiẜ acceptus ſit atq; grat⁹. Sic apl̃i
cum audiſſent hieroloſimis q̃ recepit ſamaria
verbũ dei miſerũt ad eos petrum ⁊ ioãnem. Pe
trũ ſcientẽ ⁊ Ioãnem gratioſum iuxta eorũ in=
ter ꝑtationes: ꝑſimile hic legatus miſſus a deo
⁊ tota trinitate ad v̾ginẽ: erat de negotio incar
nationis filij dei ꝓ quo mittebaẜ plene informa
tus: q̃ erat archangelus q̃bus alta reuelãtur
miſteria diã. ⁊ erat virgini ad quã mittebatur
multum gratus: q̃ angelis eſt cognata v̾gini
Hier⁹. tas. ⁊ virginitas ſoror eſt angelorum. Hieroni
mus. Sequiẜ in textu. ꝙ iſta v̾go erat deſpõſa
ta viro cui nomẽ erat Ioſeph. certũ eſt ꝙ inter
virginẽ ⁊ Ioſeph: fuit vera deſpõſatio ⁊ verũ
matrimoniũ. ſm̃ doc. qd̃ q̃dem abſq; carnali co=
pula põt eẽ. Et de hoc ẽ tractatus ſpãl in. 4°.
ſniaꝝ. d. 30. Nomen tñ ſpõſi virginis Ioſeph.
Ber⁹. Scd̃m Bernardũ. hic exprimittiẜ: q̃ magnum
v̾tutum miſteriũ in Ioſeph noĩe continetur.
¶ Fuerunt enim quattuor Ioſeph noĩati: i q̃b⁹
quattuor virtutes cardinales deſignantur.
Primus eſt Ioſeph filius Iacob. In iſto mani
feſtaẜ virt⁹ prudẽtie: q̃ ſõniũ ꝑhois expoſuit.
Scd̃s Ioſeph ẽ vir marie. in iſto v̾t⁹ tẽꝑantie:
q̃ cũ vxore ꝯtinuit ⁊ fuit v̾go ſm̃ hieronimũ.
Terti⁹ Ioſeph ẽ abarimathia. in iſto v̾t⁹ forti
tudis: q̃ audacẜ ad pilatum introiuit Ioh. 16.
Quartus Ioſeph ẽ iuſtus. de quo Act. 1°. In
iſto virtus iuſticie: q̃ ab hac cognoĩatus fuit.

Nomen ergo Ioſeph viri ⁊ ſpõſi virginis hic
exprimitur: in quo tot virtutes cõtineẜ. Quia
ſm̃ ꝙ inq̃t Bernardus. Decebat virtutum ſa Ber⁹.
crariũ cum virtuoſo hẽc cõſortiũ. ¶ Sequiẜ in
textu. Et nomẽ virginis maria. Hic poſſum⁹
formare vnam orõnẽ in laudẽ huius noĩs ma
ria: queadmodũ antiq̃ ꝑhi ⁊ magni rectorici q̃
dicebanẜ oratores: in laudem alicuius magni
⁊ virtuoſi formabãt. ⁊ nos in laudẽ virgĩs poſ
ſumus formare ⁊ ꝑ orare iſto mõ. dĩt grãmati
ci ꝙ oĩs bona ⁊ ꝑfecta orõ cõponitur ex nomi
ne ⁊ verbo. Verbũ qd̃ nr̃am orõnem debꝫ cõ=
ponere ⁊ formare: eſt illud. de quo Io. 1. Ver=
bum caro factũ eſt. Iſtud verbũ ſignat cũ tpe:
rõne hũanitatis aſſumpte. At vbi venit plenitu
do tẽporis in quo miſit deus filium ſuum. ⁊c̃.
Nomen qd̃ nr̃am orõnem debꝫ formare ⁊ cõ=
ponere: eſt maria q̃ habet veriſimas ꝓprieta=
tes noĩs. Maria q̃ pars? nomen. Quare quia
ſignificat ſb̃am cũ qualitate ꝓpria vel cõi. imo
ꝓpria ⁊ cõi. maria ecce ſb̃a. qualitas propria
virginitas. immo propriiſſima: q̃ virgo ſingu
laris. ⁊ ſola v̾go digna dici. Qualitas cõis mẽ
nitas. ſignat ſicut nomen maria ſine tempore:
q̃ que ſunt in tpe corrũpũtur ⁊ caleſcũt. in. 4.
phiſico. Sed huius ſacratiſſimi noĩs ſignifica=
tum maria: corruptionem nõ patiẜ in corpe nec
in mente. ¶ Seq̃ẜ in textu. Et ingreſſus ange=
lus ad eã dixit. Aue gr̃a plena dñs tecũ. bñdi=
cta tu in mulierib⁹. ¶ Hic nota ſm̃ Auguſtinũ. Aug⁹.
ꝙ virgo erat ſalutatiõe digna q̃ erat in domo.
non extra domũ. erat in domo clauſa ⁊ abſcõ=
dita. ipſa eſt in hebreo alma. de qua yſa. 7. Al
ma concipiet ⁊ pariet filiũ. alma in hebreo eſt
virgo abſcõdita vel in domo clauſa: non ꝑ viã
⁊ vicos vagans. ergo ſalutatiõe digna: q̃ xp̃s
nos docuit. Luc. 10. Per viã neminẽ ſaluta=
ueritis. Hic diſcatis domicelle virgines puel=
le ⁊ iuuẽcle non vagari per plateas ⁊ vias ſo=
laciando. Sed ſitis in tẽplo vel in eccl̃ia oran=
do. aut in domibus v̾ris manibus operando: quia
euagatio tollit caſtitatẽ. habeatis exemplum in
dina filia Iacob. q̃ egreſſa ⁊ vagans foris do=
mum ꝑ plateas ⁊ vicos vt videret mulieres re
gionis illius: ꝑdidit virginitatem. hẽẜ hec hy=
ſtoria. Geñ. 34. Et id̃ merito angel⁹ v̾ginẽ ſa
lutauit dicẽdo. Aue gr̃a plena. q̃ inuenit eam
intra domũ nõ extra. vñ textus. Ingreſſus ad
eam dixit Aue ⁊c̃. Sciebat q̃ foris planctus et
in plateis ve. Amos in ca. 5. inq̃t angelus vir=
gini. Aue virgo. q̃ ſubtus maledictiõis diſpẽ
dio totũ manſit vſq; ad te genus humanũ ⁊ tu
maledictionẽ mutas in bñdictionẽ. ⁊ clemẽtia

huius nominis quod eſt aue contrario ordine diſponens: ad iſtius caſtigatiōis vocabulum qđ eſt eua nomē eue trāſfers in aue: ꝛ veteris teſtamenti tenebras: In euāgelij vertis lucē. Aue ſine ve diceris. qꝛ ve ſine te daꝛ: eua conuerſa noſceris: ſi. a. primo ponatur: per euā tūc miſsis: nūc ꝑ aue mutaꝛ ve eue diſſipaꝛ: ꝛ dolor primi vulneris ꝑ te ꝟgo ſanaꝛ. ¶ Vñ honorabiles dñi ſup iſta glīoſa ſalutatōe ꝑ angeluꝫ ꝟgini p̄ſentata aliqualr̄ in morādo ſup p̄mo ꝟbo aue debemus deuote tria conſiderare.

Primo ſu figural ſignificacion dola ſanta trinidad es demonſtrada.

Scđo ſu general erpoſicion do la virgen ſola es preuilegiada.

Tertio ſu literal conuerſion do eua es corregida ꝛ emēdada.

¶ Dico p̄io qꝛ i iſto vocabulo aue poſſumus cōtēplari ꝛ cōſiderare ſu figural ſignificacion ꝛc. Aue eñi in ſua reſonatiōe. vt vña dictio ꝓnunciatur: in quo d̄iaꝛ die eſſentie vnitas. in ſua cōpoſitiōe ex trib᷒ lr̄is itegratur: in quo d̄ſaꝛ pſonarum trinitas. Itē in hoc vocabulo aue. 3. vocales exiſtunt. a. u. e. a ſignat patrem. u. filiū. e. ſ. ſ. Patet/ hoc cōſtat qꝛ. a. apđ oēs gētes p̄ria lr̄a eſt: qꝛ ipa p̄ria naſcentibus vocē apit ſm̄ Papiam. in alphabeto greco vbi alpha. in hebrayco. vbi aleph. in latino. vbi. a. primatū ꝛ pricipatū obtinet. Ita deus pr̄ inter pſonas diuinas ipe principiū eſt. pr̄ eſt principiū totius diuinitatis libro. I. d. I9. Exiui a p̄re ꝛ veni in mūdū. ꝛ i hymno. A patre vnigenitus ad nos venit ꝑ ꝟginē. Scđo. u. ſignat filium dī. u. enīꝫ hꝫ tria quandoqꝫ eſt vocalis. qñqꝫ ꝯſonās. qñqꝫ nota nūalis. vt v3. 5. Sic dei filius aliqñ fuit vocalis añ incarnationem: quia pſone voceꝫ faciebat ꝛ non cū alio. fuit cōſonans in incarnatiōe: qꝛ cū alio ſonum fecit. ſ. cum hoīe. ob qđ verꝫ eſt dīc. Deus ē hō ꝛ hō eſt deus. fuit nota nūalis in paſſione: quia reddit nūerū. 5. et hoc in quinqꝫ plagis principalibus quas in ſuo corpe d̄ſauit. de quibus apoſtolus. I. Cor. 14 volo in eccleſia. 5. ꝟba loq. Tertio per. e. deſignaꝛ perſona. ſ. ſ. qꝛ. e. in hoc vocabulo aue: eſt vltima in ſonādo. Ita ſp̄us ſanctus pſona vltima in emanando. Et notādū qꝛ de vocalibus. a. formaꝛ in pectore. i. in faucibus. o. in dentibus. u. in labijs. e. in gutture. ꝛ iđ deſignat ſpm̄ ſanctū qui in gutture format doctorum verba. ꝛ predicatorꝫ. iuxta illđ Ambroſij. Tu rite promiſſū patris ſermone ditās guttura. ¶ Patet igitur primum qꝛ in hoc vocabulo aue por ſu figural ſignificacion. ꝛc.

Amb.

Pa- pias.

¶ Dixi. 2. qꝛ in iſto vocabulo aue de ſu general erpoſicion la virgen ſola es preuilegiada. Exponitur eñi gñalr̄ aue. i. ſine ve. lꝫ enim ve triplex in oēs trāſeat. ſ. culpe. pene. ꝛ pulueris. iuxta illud Geñ. 3. Puluis es ꝛ in puluerem reuerteris. ꝛ Apoč. 8. Ue ve ve. oibus hitātib᷒ ſuper terrā. Vñ verſus ve mihi naſcēti. ſ. pcti. ve nato. ſ. pene. ve morienti. ſ. pulueris: btā ꝟgo ab iſto triplici. ve excepta ꝛ priuilegiata ē. nam in ſua natiuitate pctīn nō hūit. in ſuo ptu dolorem pene non ſenſit. in ſua morte pulueri aut corruptioni non ſubiecta fuit. in corpe ꝛ in aīa ſm̄ Auguſtinū aſſūpta fuit. ve ab ea abijt.

Aug᷒

¶ Dixi. 3. qꝛ in iſto vocabolo aue poſſumus notare q̄ por ſu literal cōuerſiō eua es corregida ꝛ emendada. Patꝫ. qꝛ cōuertēdo lr̄as iſti᷒ termini eua. faciēdo de vltīa primā: fit aue. ¶ Ex quo poſſum᷒ iferre tria correlaria. (Apoč. 11

Primum qꝛ per aue nomē eue mutaꝛ. vnde i hymno. Sūmens illud aue gabrielis ore: funda nos in pace mutans eue nomen.

Scđm qꝛ eua eſt nomen doloris. pꝫ qꝛ cōponitur ex tribus interiectionib᷒ dolentis. ſ. a. e. et eu. Sed aue qđ corrigit ꝛ emēdat eua/ eſt nomen gaudij ꝛ dulcoris. pꝫ. qꝛ aue exponitur ſine ve. Itē qꝛ eua ſit nomen doloris: pꝫ qꝛ fuit impoſitum eue poſt pctīn ꝛ ſic ē nomen doloris.

Tertium correlariū qꝛ prim᷒ ſtat᷒ innocētie i quo impoſitum fuit eue nomen virago: redditum eſt ꝑ virginē cui dictū eſt aue. Patet. qꝛ ſm̄ Magiſtrū hyſtoriaꝝ. Virago ſincopatuꝫ. et. a. dēptum: remanet virgo. in quo daꝛ inuiqꝛ innocentia fuit ꝑdita per euā: ꝟ recupata ꝑ ꝟginem mariā. Ecce qꝛ miſteria tā grandia i primo ꝟbo ſalutationis dicte ꝑ angelū virgini aue. ſunt cōprēſa. Exēplo igitur iſtius angeli virginem ſalutātis ꝛ dicentis aue. Si vis viuere ſine ve tu cū ſis filius eue. Funde frequēter aue: mīi qui liberat a ve. qꝛ q̄ dixerit ſibi aue cōicat in opibus illius. Io. in pl̄a ſcđa. I. ca.

Ma- giſter. hyſto.

Et hic finitur p̄ria pars euāgelij hodierni de vn meſajero ſo legado excellent ꝛ muy hōrroſo. Et iſte eſt angelus gabriel miſſus a deo ad ꝟginē. ad quā ingreſſus dixit. Aue gr̄a plena. Iſte eſt in figura ſp̄us grandis ꝛ fortis ꝛc. Et non in ſpū dicens. ſ. ꝑ carnis aſſumptionem.

¶ Dixi. 2. qꝛ tāgitur in ſcđa pte euāgelij vn caſtillar bien penſado prudent. Iſtud tangitur ibi. Que cum audiſſet turbata eſt in ſm̄ōe ei᷒ ꝛc. Et ad hoc corrñdet illđ qꝛ d̄r in figura. ꝛ poſt ſpm̄ commotio. Iſta cōmotio in ꝟgine ſm̄ doctores fuit ſtudioſa cogitatio ſue mentis: ſuper ſalutatione ſibi propoſita. Unde poſſumus notare de virgine glorioſa in tertu tria que ſunt

ANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS DEI

magni ⁊ profundi miſterij.
Primum que oyo. que cum audiſſet.
Scḋz queſe turbo. turbata eſt in ſmone eius.
Tertiū que penſo. ⁊ cogitabat qualis ⁊c̄. i hec c
impleuit preceptū ſapiētis. Eccli. 32. Audi ta
cens ⁊ ſimul queres: ⁊ in medio magnatoꝝ
loqui nō pſumas ⁊ vbi ſunt ſenes non multū
loquaris. in hoc etiā imitata eſt pꝛem ſuum da
uid q̄ dicit ps. 76. Turbatus ſum ⁊ nō ſuꝫ lo=
quutus. ¶Sed videamus prio q̄d audiuit: et
repiemus ꝙ in auditā ſalutationem. ex oībus
veteris teſtamenti ſalutatōibꝰ cōfectā. nā iſta
ſalutatio antiqua eſt ſm ptes nō ſm totū nam.
Primum verbum aue: dictum eſt Tobie per
angelum. gaudium tibi ſit Tobie. 5.
Scḋm verbum gratia plena. dictuꝫ eſt heſter.
mirabiľ es tu ⁊ facies tua plēa ē gr̄aꝝ heſt. 4.
Tertium verbum Dn̄s tecum. dictum eſt per
āgelū gedeō dn̄s tecū viroꝝ fortiſſime. Jud. 9
Quartū verbum benedicta tu in mulieribus
dictum eſt iudic Bn̄dicta tu a dn̄o p̄ oībꝰ mu=
lieribus ſup terrā Jud. 13. Sed ſm oēs partes
ſimul: nunq̄ iſta ſalutatio dicta ē niſi v̄gini ma
rie Jta ꝙ v̄go audiuit in auditā ſalutationeꝫ.
¶Sed. 2. videamus de quo v̄go fuit turbata.
⁊ repiemus ſm doctores. ꝙ nō de angelica vi
ſione: qꝛ angelos ſepe videre ꝯſueuit. Sed de
hūana. Apuit enim ſibi angelus in forma hois
pulcherimi viri: quos videre nō conſueuit nec
Beda alloq̄. Vn̄ dicit Beda. ꝙ v̄ginū eſt ad oēs vi=
ros pauere ingreſſus. Sed ſuper hoc angelus
eam confortās ſibi dixit. Ne timeas maria in=
Berꝰ. ueniſti gr̄am apō dn̄m. q. dr̄et ſm Bernarduꝫ
Ne timeas maria v̄go Angelum: angeloꝝ co
gnata. ne timeas tu caritate plena: qꝛ foras ti=
morē mittit caritas perfecta. Ne igiť maria ti
mueris. nihil hic doli/nihil fraudis/nihil iſidie
ſuſpiceris. non ſum hō: ſꝫ ſpūs. nō ſathane: ſed
dei angelus. O ſi ſcires quātū tua hūilitas deo
placet Jnueniſti gr̄am ab hūano gn̄ꝰ pditā. ſꝫ
pte redditaꝫ. nec tibi ſoli retinēdā. ſꝫ pte nobis
reddēdaꝫ. ¶Tertio ⁊ vltio videamꝰ in quo co
gitauit. ⁊ repiemus ſm doctores. ꝙ in angeli
finali concluſiōe audiuerat enim in auditā ſalu
tationem. viderat inſolitaꝫ viſionem. Cogita=
bat q̄d hec hēbāt ꝓ concluſione. de quo ange=
lus eam certificauit. d. Ecce concipies in vte
ro. i. intra vterum: non extra vterū ⁊ pies filiū
⁊ vocabis nomen eius ieſum. paries quidem
filiū: ⁊ virginitatis nō pacieris detrimentum.
efficieris grauida: ⁊ eris mr̄ ſemꝑ intacta. hoc
q̄dem ex vaticinio antiquo. yſa. 7. Ecce v̄go
cōcipiet ⁊ piet filiū ſꝫ nouuꝫ ex miraculo Jere.

31. Nouum creauit dn̄s ſup terram: femina cir
cūdabit virum. Et hic finiť ſcḋa pars euāge=
lij. ſ. de vn callar bien penſado ⁊ prudent que
pars tāgiť ibi Que cum audiſſet turbata ē in
ſermōe ⁊c̄. Et ad hanc ptē corrn̄det ⁊ in figu=
ra dr̄. Et poſt ſpm̄ comotio ⁊ non in comotie=
ne dominus. ſ. per carnis aſſumptionem.
¶Dixi. 3. ꝙ tāgitur in tertia parte euāgelij vn
obrar que no ha tardado luzient ⁊ v̄tuoſo. ibi
Spūs ſanctus ſuperueniet in te ⁊c̄. et ad hanc
ptē corrn̄det ꝙ dr̄ in figura. ⁊ poſt comotioneꝫ
ignis. ¶Pro iſta pte eſt notādū ꝙ virgo glo=
rioſa audita ſalutatōe angelica ⁊ ſcita ſua fina
li cōcluſiōe. ſ. ꝙ in ea debebat filius dei incar=
nari ⁊ ſumere carnē hūanaꝫ: cogitauit de quo
dam ꝓpoſito qō mente cōcepat ⁊ de illo votuꝫ
emiſat. Et poſt deſpōſationē cū Joſeph: am=
bo ſimul votū fecerūt de ꝑpetua virginitate cō
ſeruāda. ⁊ iō in v̄bis angeli de conceptiōe filij
dei non dubitauit. Sꝫ ꝓpter ꝓpoſitū cōceptuꝫ
⁊ iam votū emiſſum: modū cōcipiendi ſcire vo
luit. q. volens certificari: ſi filiū dei concipet et
v̄go remaneret. Ideo dixit angelo Quomō fi
et iſtud qm̄ virū nō cognoſco. i. me nō cognitu
rā ꝓpono quaſi dr̄et ſm Bernardū. Cū dn̄s te Berꝰ.
ſtis cōſcie mee ancille ſue votū eſſe ſciat: virū
non cognoſcere: qua lege. quo ordine ſibi pla
cebit vt iſtud fiat. ꝙ ieſum piam ⁊ virgo pma
neā: vt ſim virgo mente ⁊ carne ꝓpoſito ⁊ in
cognita viro. Ad hoc rn̄det āgelus Spūs ſan
ctus. ⁊c̄. q. d. Hoc fiet per opus ſpūs ſci non ho
minis. qꝛ non ex virili ſemine: ſꝫ miſtico ſpira=
mine verbū dei factū caro. Jncarnatio eniꝫ fi=
lij dei in v̄gine maria: lꝫ per totā trinitatē fue=
rit facta: tamen atribuiť ſpūi ſctō. qꝛ fuit facta
ex caritate ineffabili: ⁊ ex gr̄a in extimabili q̄ a
tribuūtur ſpūi ſancto. ⁊ qꝛ ſpūs ſctūs eſt ignis
⁊ cōpatur igni. Vn̄ deſcendit ſup aplos in ſpē
ignis. Act. in ca. 2. ideo iſti. tertie pti euāge=
lij. Spūs ſcūs ſuperueniet in te corrn̄det ꝙ dr̄
in figura. ⁊ poſt commotionē ignis ⁊ nō i igne
dn̄s. ſ. per carnis aſſumptionem.
¶Dico quarto ⁊ vltio ꝙ tāgiť in tertia pte euā
gelij vn trato atorgado a dios plaziēt ⁊ humil
doſo ibi. Ecce ancilla dn̄i ⁊c̄. Et huic pti cor=
reſpōdet ꝙ dr̄ in figura. ⁊ poſt igneꝫ ſibilus au
re tenuis ⁊ ibi dn̄s. ¶Pro declaratiōe iſtiꝰ ptſ
ſunt hic breuiť contemplanda ⁊ vidēda tria.
Primum de vna ſupplicacion de gēt honrra
da ala virgen prouocante.
Scḋm dela declaració de aqueſta palabra cō
ſenſo atorgante.
Tertium de vna execucion en obra poſſada

ſubita ⁊ no tardante.
¶Dico prio ꝙ eſt videndum in iſta finali par=
te de vna ſupplicació de gent hórrada ala vir
gen. ⁊c. Unde ſciẽdū ꝙ inter angeli ſalutatio
nem. ꝟginis cogitationẽ. de mō cōcipiendi in
ƭrogationez ⁊ certificationez ⁊ cōſenſus adhe
ſionem: aliqua temporis morula media fuit. in
q̄ oēs ſci patriarche / pphe / ⁊ alij ſancti q̄ erāt
in limbo. vt Adā / Noe / Abraā / Moyſes / Da
Ber⁹. uid / yſa / Jeremias / ⁊ alij ſm Bernardū. virgi
ni ſuplicāt. Super rñſione angelo danda per
hec ꝟba. Rñſum a te expectat ꝟgo gabriel an
gelus. hoc idem hō reddimẽdus. Reſpōde ꝟ
bum nr̄e redemptiōis: illoꝝ quos miƭabilr̄ pre
miƭ ſnia dānationis. Ecce principiuz tibi nr̄e
ſalutis offerƭ inquiunt. ſi cōſentis: ſtatum libera
bimur. in ſempiterno dei verbo facti ſumus ⁊
ecce morimur: in tuo tū mō rñſo reficimur et
ad vitam reuocamur. ergo dn̄a reſponde ver=
bum: ⁊ ſuſcipe verbū. profert tuum: ⁊ ſuſcipe
diuinum. Emitte tranſitorium ⁊ amplexare
eternum. Ecce ſupplicatio ſanctorum patruz
virginem ad conſenſum prouocantes.
¶Dixi. 2. ꝙ videndū eſt dela declaracion de a
queſta palabra el conſenſo otorgāte. Ecce an
Ber⁹. cilla dn̄i fiat mihi. ⁊c. imaginaƭ Bernardus. ꝙ
poſt ꝟginis prudentẽ meditationez. ꝙ poſt cō
cipiendi modi veram informationẽ. poſt ſan=
ctorū patrum cordialem ſupplicationem: ſum
pſit in ꝟgine hūilitas audatiā. ꝟginitas loque
lam. verecūdia cōfidentiā. apit ꝟgo cor fidei.
labia ꝯfeſſiōi. viſcera creatori. d. Ecce ancilla
dn̄i: fiat mihi ſm verbū tuū. Iſte ē ſibillus au
re tenuis: ⁊ hic dn̄s. per carnis aſſumptionez.
Hugo ¶Et notādū hic ſm Ugonem ꝑ declaratione
iſtius ꝟbi. Scōm verbū tuū. ꝙ li ſm non ſolū
teneƭ hic aduerbialr̄: ſ pōt teneri etiā noialr̄.
ſic intelligẽdo ꝙ de ſalutatione angelica fiant
tria verba q̄ ſunt tres orōnes perfecte.
Primum verbum Aue gratia plena.
Scōm Dominus tecum.
Tertium Bn̄dicta tu in mulieribus. eſt igitur
ſenſus fiat mihi ſm verbū tuū. ꝙ dixiſti mihi.
ſ. Dn̄s tecum per carnis aſſumptionem.
¶Dixi. 3. ⁊ vltio (et finis) ꝙ vidẽdū eſt de vna
execució en obra poſſada ſubita ⁊ no tardant.
vt enim ꝟgo cōſenſum prebuit ⁊ hoc ꝟbū Ec
ce ancilla dn̄i fiat mihi ⁊c. dixit: mox ⁊ inſtanti
Criſtus fuit incarnatus. Mox inqt Gregori⁹
Greg. Uerbū in vtero: mox intra vterū verbum ca=
ro. cū tāta ſcia gr̄a potẽtia ⁊ excellentia: quāta
habet nūc in celo. Excepto ꝙ tūc fuit paſſibi=
lis ⁊ mortalis. Nūc vero glorificatus impaſſi
bilis immortalis. Sic concludiƭ ꝙ hoc ꝟbum
Ecce ancilla dn̄i: eſt ſibillus aure tenuis ⁊ ibi
dn̄s. ¶Et ſic vidimus ꝑ fine ⁊ cōcluſiōe ſmo
nis ꝙ incarnatio xp̄i hodie in vtero ꝟginis ce
lebrata: facta eſt ꝑ opationem ſpūs ſcti ꝑpter
qđ gabriel virginem certificans de mō incar=
nationis dixit ſibi in themate. Spūs ſcūs ſup=
ueniet in te. ¶Placeat altiſſimo ꝙ ſic in xp̄i in
carnatione in vẽtre glorioſe ꝟginis hodie cele
brata q̄ eſt articulus fidei catholice poſſimus
hr̄e firmā fidem ⁊ credentiā: ꝙ ꝑ eam hic con=
ſeq̄mur gratiam ⁊ in futuro gloriam.

Sermo vndecimus.

Ecce ancilla domini
fiat mihi ſm verbū tuū. Luc. p⁹.
et in euāgelio hodierno. ¶Pro
declaratōe pfecta ⁊ intellect⁹ nr̄i
themat; ſunt duo notāda. Primū ꝙ ſm ſniaz
ſcōꝝ doctoꝝ incarnatio filij dei in ꝟgine glorio
ſa maria: fuit quoddā ſpūale mr̄imonium in=
ter xp̄m ⁊ naturā hūanam: in ventre vteri vir
ginalis hodie ſolẽniter celebram⁹. hoc dicunt
doctores. ſup illo. Mat. 22. Simile eſt regnū
celorū hoi regi: q̄ fecit nuptias filio ſuo. de qui
bus nuptijs in figura dr̄. Jo. 2. ꝙ die tertia nu=
ptie facte ſunt i cana galilee: ⁊ erat mr̄ ihu ibi.
Prima dies fuit lex nature.
Scōa dies fuit lex ſcripture.
Tertia dies fuit lex gr̄e. q̄ incipit in die ſacratiſ
ſima hodierna. celebrate ſunt iſte nuptie in ca
na ꝙ interpretaƭ zelus: q2 ex maxio ⁊ feruen=
tiſſimo amoris zelo: xp̄s filius regis dei patris
naturā nr̄am fragilem de limo terre formataz
in vnitate ſui ſuppoſiti aſſumpſit: ſeipm in ꝟgi
nali vtero incarnādo. Fuerūt etiaz iſte nuptie
⁊ mr̄imoniū in galilea q̄ interptaƭ tranſmigra
tio. q2 ab in ſimo gradu nature intellectualis
vſq3 ad ſūmū: exaltauit naturā nr̄am. vt q̄ ſo=
lum erat hō: eēt deus ⁊ hō. qn̄ verbum caro fa
ctum eſt ⁊ hītauit in nobis Jo. 1. Seqƭ. ꝙ erat
mr̄ ieſu ibi. Certe verū eſt q2 thalamus iſtarū
nuptiaruz fuit in vtero ſuo patus. ipſa fuit tha
lamus ⁊ thalamera: xp̄s dei filius hodie in vte
ro ſuo tanq̄ ſponſus de thalamo ſuo fuit. O q̄
glorioſus thalamus bn̄e depictus ⁊ in cortina
tus: de tribus cortinis precioſiſſimi coloris.
Prima de nigro profunde humilitatis. vn̄ di=
cit Cant. 1. Nigra ſum ſ formoſa.
Scōa ꝟginalis puritat; ibidẽ. Pulcra ſū. ſ. ꝑ
Tertia de rubeo ardẽtj caritat;. vn̄ (ꝟginitatẽ
ſequitur in textu. Sicut pelles ſalomonis que

ANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS DEI

erāt rubꝛicate. ¶Hoc matrimonium hodie.
Fuit iniciatum.
Fuit ratificatum.
Fuit conſumatum. Fuit initiatum enla ſaluta ciō honrroſa. Qn̄ angelus ſibi dixit. Aue grā plena dñs tecum. Fuit ratificatū enla declaracion dubdoſa: qn̄ virgo pecijt ab āgelo Quō fiet iſtud ⁊c̄. Et angelus ſibi rn̄dit. Sp̄us ſc̄us ſupueniet ⁊c̄. Fuit cōſumatū enla conceſſiō humildoſa: Qn̄ virgo dixit. Ecce ancilla dñi fiat mihi ⁊c̄. quod eſt v̄bū thematis ꝑ aſſūpti.
¶Scd̄o ꝓ pfecta declaratōe nr̄i thematis eſt notandū. q̄ hec v̄ba virginis glorioſe Ecce ancilla dñi fiat mihi ⁊c̄. Sūt verba cōcedencia ⁊ conſēcientia in m̄rimoniū ſupradictum. ſ. xp̄i ⁊ nr̄e nature hūane. qd̄ factū eſt hodie i ſuo vtero virginali. Dicit mr̄ ſniar̄ in. 4°. d. 27. ca. 3. In principio. q̄ efficiēs cā m̄rimonij eſt conſenſus. Nō quicūq3: ꝫ per verba expſſus. nec de futuro. ꝫ de p̄ſenti. ita q̄ conſenſus explicatus ꝑ verba de p̄ſenti: facit m̄rimoniū validū atq3 firmū. Ad ꝓpoſitū. angelus gabriel qui ex pte filij dei ad tractādū iſtud m̄rimoniū cū virgine maria tanq̄ eius ꝓcurator venerat: iā conſenſum filij dei v̄gini explicauerat. ⁊ quia in m̄rimonio non ſufficit conſenſus vnius partis: ſed req̄rit conſenſus ambar̄ partium. ſ. viri ⁊ mulieris inter quos debet m̄rimonium celebrari: ꝓm qd̄ ponit mr̄ ſniar̄ vbi ſupra. Ideo angelus gabriel filij dei p̄ris in iſto m̄rimonio ꝓcurator: qui virgini marie in hoc matrimonium filij dei ſui p̄cipalis conſenſum eplicauerat: vt m̄rimoniū eēt firmū ⁊ validū: a virgine in hoc m̄rimoniū conſenſum req̄rebat ⁊c̄. quē cōſenſum virgo concedit ⁊ angelo verbis de p̄ſenti explicat. d. ſibi. Ecce ancilla dñi fiat mihi. ſ. in p̄ſenti: ꝓm verbū tuū. Et hec ſufficiant ꝓ thematis declaratōe. ¶Pro proſecutōe materie p̄ſentis ꝓmōis due deuote ɔtēplatiōes ſūt iuxta materiā feſtiuitatis hodierne ꝑ tractāde.
Prima ɔtēplatio erit q̄ nō ſolum vnū matrimoniū ꝫ tria m̄rimōia dios ha q̄rido obrar hodie glīoſamēt enla v̄gen celebrados. Scd̄a cōtēplatio erit como la v̄gē aq̄llos pudo acabar con manera ſufficiēt en extremos tā diſcordes Per iſta verba dicēdo. Ecce ancilla dñi ⁊c̄.

Magiſter. ſniar̄.

Prima pars

¶Dico primo q̄ p̄ria cōtēplatio p̄ſentis ꝓmōis erit q̄ nō ſolum vnum ꝫ tria m̄rimonia dios ha q̄rido obrar: hodie glorioſamēt enla virgen celebrados. Non ſolum vnū ꝫ tria matrimonia. ¶Honorabiles dñi hodie celebrauit deus in virgīe glorioſa tria matrimonia mediātibus v̄bis ſui conſenſus de p̄ſenti. Ecce ancilla dñi ⁊c̄. Que verba fecerūt iſta matrimonia valida atq3 firma.
Primū m̄rimoniū fuit ētre dios ⁊ hōbre tēpo(ral.
Scd̄m fuit entre madre ⁊ v̄gē cn̄al
Tertiū fuit entre fe ⁊ entendimiēto humanal.
¶Primū m̄rimoniū celebratū in vētre virginis: apuerta cerrada. Scd̄m in carne v̄ginis: con integridad conſeruada. Tertiū in mente virginis: de gracia alūbrada. Et q2 m̄rimonium non eſt niſi mixtura ⁊ vnio atq3 cōiūctio indiſolubil' ⁊ ſacramētal' duor̄. ſ. viri ⁊ vxoris in vna carne ⁊ volūtate: ꝓm qd̄ hētur Gen̄. 1°. et ad ephe. 5. capl'is. Ideo Bernardus. loquēs de iſtis tribus matrimonijs in v̄gine glorioſa hodie celebratis in ꝓmōe dicit ſic. Tria opera tres mixturas fecit oīpotēs Illa mageſtas in aſſumptōe carnis nr̄e: Ita mirabiliter ſingularia: ⁊ ſimplr̄ mirabilia: vt talia nec facta ſint nec fienda amplius ſuper terrā. Cōiūcta q̄nippe ſunt adinuicē Deus ⁊ hō. mr̄ ⁊ v̄go. fides (⁊ cor hūanū.
¶Primū matrimoniū qd̄ fecit deus hodie in glorioſa virgine: es entre dios ⁊ hōbre tēporal. Hodie deus qui ē eternus homini ſiue nr̄e nature hūane q̄ eſt tēporal': temporalr̄ eſt cōiūctus. ad Gal. 4. At vbi venit plenitudo tēporis: miſit deus filiū ſuum natū ex muliere. ⁊ iſta ɔiūctio figurat in ſacramento m̄rimonij ꝓm q̄ ponit Magiſter ſniar̄ lib 4. d. 26. et Ap̄ls ad eph. 5. Loquēs de matrimonio dicit. Sacramentū hoc magnum eſt in xp̄o ⁊ eccl̄ia. Uerum eſt tn̄ q̄ aliq̄ heretici dixerūt iſtud matrimoniū inter deum ⁊ hoīem ē impoſſibile: q2 nō videbāt modū quō deus noſtre nature cōiungeret: cū noſtra natura ſit limus/ ⁊ de limo terre formata. Deus ſuprema pulcritudo ⁊ iō a limo dedignaretur: queadmodū manus munda: ſi cōiūgat luto in mundo. Sed iſtis rn̄det Aug°. in lib. de agone xp̄iano dicens. Timēt inq̄t heretici qd̄ fieri non pōt. ſ. ne hūana carne veritas ⁊ v̄ba dei inq̄net: et tn̄ p̄dicant iſtū viſibilem ſolē radios ſuos ꝑ oēs feces ⁊ ſordes/ corporum ſpargere: ⁊ eos mūdos ⁊ ſinceros a corruptōe ſuare. Si ḡ viſibilia munda viſibilibus inmūdis cōtingi poſſūt ⁊ non inquinari: quāto magis in cōmutabil' ⁊ inuiſibilis veritas naturā nr̄am ſine ſui contaminatōe aſſumpſit: ⁊ ab oībus infirmitatib° liberauit. In iſto matrimonio. ſ. dei ⁊ hoīs: de° p̄r pōt dici vir ſiue maritus: ⁊ btā virgo vxor. q2 videmus q̄ qn̄ eadē ꝓles eſt cōis duobus. ſ. viro ⁊ mulieri: et ab vtroq3 legitime gn̄ata:

Ber°.
Magiſter. ſniar̄.
Aug°.

vir dicitur maritus ⁊ mulier vxor. ſic eſt in ca
ſu nr̃o de deo p̃ře ⁊ btã virgine: aquorũ quolꝫ
dei filius ẽ legitime gñat⁹: ⁊ vtriuſqꝫ fili⁹ cum
veritate noĩatus. vñ deo p̃ři de ṽgine glioſa di
cit dauid. p̃s. 127. Uxor tua ſicut vitiꝫ habun=
dãs in laterib⁹ domus tue. ſ. vtriuſqꝫ eccl'ie. ſ.
triũphãtis ⁊ militãtis. ¶ Sed dixi ꝙ iſtud ma=
trimoniũ. ſ. dei ⁊ hoĩs fuit celebratũ in vẽtre ṽ
Aug° ginis: apuerta cerrada. vnde Auguſtinus in
ſermone hodierno tractans illam figurã Eze
chiel'. 44. Uidi portaꝫ in domo domini clau
ſam. Ad iſtud propoſitũ dicit ſic: Quid ẽ por=
ta ĩ domo domini clauſa: niſi ꝙ maria ſemper
erit intacta? ⁊ q̃d eſt vir nõ tranſibit per eaꝫ:
niſi ꝙ Joſeph non cognoſcet eam? ⁊ quid eſt
dominus ſolus ingredietur ⁊ egredietur p̱ eã:
niſi ꝙ ſp̃us ſanctus impregnauit eaꝫ ⁊ angelo
rum dñs naſcetur per eam? Sic expedio me
de primo matrimonio entre dios ⁊ hombre tẽ
poral. quod fuit hodie celebratum in ventre ṽ
ginis apuerta cerrada.

¶ Dixi. 2°. ꝙ ſcðm mr̃imoniũ qð fec̃ deus ho=
die in glorioſa ṽgine: eſt entre madre ⁊ ṽgen
eternal quod fuit celebratum incarne virgis
cõ integridat conſeruada. Iſtud matrimoniũ
ab antiquo philoſophi ⁊ naturales tractaue=
rũt: ſed perficere non potuerũt. Quia viderũt
⁊ inuenerunt partes multum diſcordes. pro=
pter quod concluſerũt pro impoſſibili: mulie=
Ber°. reꝫ poſſe concipere ſine viro. propter qð dicit
Bernardus. A ſeculo non eſt auditum ꝙ vir=
go eſſet que pepit. ꝙ mr̃ eſſet q̃ virgo perman
ſit. Sed licet iſtud matrimonium fuerit ſupra
naturam: de eo tamen exemplũ habemus in
natura. dicit ph̃us. 7. de animalib⁹ ꝙ vas ce
reum ſi bene vndiqꝫ clauſuꝫ in mari p̱iciatur:
modici temporis proceſſu inuenietur plenum
aqua dulci. que remanente clauſo introiuit p̱
ſubtiles poros: ⁊ aque ſalſedinem excluſit.
Ad propoſitum vas cereum luminis fomen=
tum aptiſſimum eſt btã virgo in. p̃s. 22. Factũ
eſt cor meũ tanq̃ꝫ cera. Fuit iſtud vas vndiqꝫ
clauſum ⁊ exterius ⁊ interius. Unde angelus
inuenit eam clauſam incarne: quia virgo fuit
⁊ virum non cognoſcere diſpoſuit. ⁊ in men=
te: quia nunq̃ꝫ vane cogitationi cor ſuum ape=
ruit. ideo de ea ſcribitur Cant. 4. ꝙ eſt ortus
concluſus fons ſignatus. Fuit hoc ſacratiſſi=
mum cereum vas in mari huius mundi proie
ctum et excluſa a ſe ſalſedine et amaritudine
eius: qꝛ nõ habet amaritudinẽ cõuerſatio ei⁹.
Sapiẽtie. 8. Per ſubtiles poros quia per viſũ
angeli ⁊ eius auditũ: inuenta eſt plena aqua
dulci. ſ. filio dei. cuius dulcedo ſup̱ mel ⁊ fauũ
ſua clauſura integra ⁊ ſincera remãte. Et hoc
eſt ꝙ dicit Aug°. in ſermõe ſupradicto de por Aug°
ta clauſa. Quid ẽ ꝙ clauſa erit in eternum: ni
ſi ꝙ maria virgo ante partum: virgo in partu
⁊ virgo poſt partum. Sic expedio me de ſcðo
matrimonio entre madre ⁊ virgen eternal. qð
fuit hodie glorioſe celebratum: incarne virgi
nis con integridad conſeruada. Unde dici=
mus ſibi. Beata es maria q̃ dominuꝫ portaſti
creatorem mundi: genuiſti eum qui te fecit: et
in eternum permanens virgo.

¶ Dixi. 3. ⁊ vltio quo ad iſtũ tractatũ ꝙ tertiuꝫ
mr̃imoniũ qð fecit de⁹ hodie in glioſa ṽgine:
eſt entre fe ⁊ entẽdimiẽto humanal. qð fuit ce=
lebratũ in mente ⁊ in aĩa virginis de gracia a
lũbrada. Iſtud matrimonium conuenire ⁊ p̱
ficere inter partes fuit valde difficile: quia cor
humanum cõiter non aſſentit: niſi illis q̃ ſunt
proportionata ſue nature. In alijs in q̃b⁹ intel
lectus per naturam nõ cõprehendit: valde di
ficilr̃ ⁊ tarde aſſentit: quia excedũt facultatem
ſue nature. ideo xp̃s reprendens apoſtolos de
hoc ꝙ dure ⁊ cum difficultate credebant arti=
culis fidei: dicebat eis. Luc. 24. O ſtulti ⁊ tar
di ad credendum. Beata virgo hoc matrimo
nium celebrauit ⁊ partes concordauit: quia ṽ
bis angeli ex parte dei ſibi dictis fidem prebu=
it et nullatenus dubitauit. De quo Eliſabeth
eam plurimum commendauit dicens ſibi. Be
ata que credidiſti: quoniam perficientur in te
que dicta ſunt tibi a domio. ¶ Nota hic in iſtis
dictis eliſabeth q̃ttuor mira ⁊ excellentiſſima.
¶ Primuꝫ ꝙ beata virgo dictis angeli. ſ. ꝙ de⁹
eſſet homo ⁊ mater virgo credidit ⁊ nullate=
nus dubitauit. in quo prefertur zacharie ſacer
doti: qui angelo nuncianti ſibi conceptum Jo
hannis non credidit ſed dubitauit. Et ideo pe
nam mutitatis incurrit.

Scðm ꝙ ſicut pro nõ credendo angelo zacha
rias penam mutitatis incurrit. Ita virgo ma=
ria pro eo qð angelo credidit premiũ meruit:
quia mater dei fuit: ⁊ virgo permanſit. et hoc
eſt ꝙ dicit ſibi Eliſabeth in textu. Beata que
credidiſti: quoniam perficientur in te que di=
cta ſunt tibi a dño. Nota li q̃m q̃ ẽ cauſal'. hec ẽ
ſententia Bernardi. ita ꝙ credulitas ⁊ fides ṽ
Tertium ꝙ iſta credulitas [illegible]ginis fuit ca cã.
⁊ fides in virgine maria: fuit a grã ſp̃us ſci.
Mirum eſt inquit Ber°. Quomodo cor hu Ber°.
manũ hys duobus. ſ. ꝙ deus eſſet homo ⁊ ma
ter virgo: fideꝫ acomodauerit. Sicut enim fer
rum et teſta non poſſunt miſceri: ſic et hec duo

...NDER PP VI VALENTINVS ... FERDINANDVS

nequeunt coniungi: ſi non miſceat ea glutinuʒ
ſpiritus ſancti. Credidit maria: ⁊ nos credi-
mus. Nam tam facile et tam potenter perſua
ſum eſt vniuerſo orbi ꝙ deus ſit homo et ma-
ter virgo: vt hoc etiaʒ mihi credibile faciat cre
dentium multitudo. Juuenes enim ⁊ virgi-
nes ſenes cum iunioribus potius elegerunt
mori mortibus mille: ꝗ̃ ab hac fide deficere.
Quarto ⁊ vltimo nota in iſta credulitate vir-
ginis ⁊ matrimonio fidei ⁊ cordis humani in
eius mente per ſpiritus ſancti gratiaʒ celebra
to. ꝙ licet prima duo matrimonia hodie in vir
gine celebrata. ſ. dei ⁊ hominis matris ⁊ vir-
ginis fuerint magna mira ⁊ glorioſa: iſtud ta-
men matrimonium. ſ. fidei et cordis humani
etiam in ea hodie celebratum: fuit glorioſior.
Aug° Unde Auguſtinus. in libro de v̄ginitate. Be
acior certe fuit maria percipiendo fidem cri-
ſti: ꝗ̃ concipiendo carnem criſti. Nihil enim
criſti propinquitas marie profuiſſet: niſi ipſuʒ
felicius corde ꝗ̃ carne geſtaſſet. ¶ Sic do fineʒ
tertio matrimonio entre ſe ⁊ entendimiēto hu
manal. quod fuit hodie celebratū in aīa ⁊ men
te virginis glorioſe de gr̄a alūbrada. Et ſum
expedictus de prīa cōtemplatione nr̄i ſmōis i
qua declaraui ꝙ non ſolū vnum mr̄imoniū: ſ
tria matrimonia deus voluit opari hodie glo-
rioſament enla virgen celebrados.

Secunda pars

Dixi in ſcd̄a contemplatione et finali
noſtri ſermonis ꝙ eſt videnduʒ
Quomō virgo iſta matrimonia pudo acabar
con manera ſufficient entre extremos tan diſ-
cordados. per iſta verba dicendo. Ecce ancil
la dn̄i. ⁊c̄. ¶ Pro quo notandum ꝙ partes et
extrema iſtius matrimonij. ſ. deus ⁊ homo mr̄
⁊ virgo. Fides ⁊ cor humanum: vſq3 in tēpus
preſens fuerūt indignātis nature nā de⁹ hoieʒ
tamꝗ̃ infimū contēpnebat. mr̄ virgineʒ ꝓ op-
probrio ⁊ maledictiōe reputabat. Cor huma-
nuʒ niſi in ſibi proportionatꝭ ⁊ ſm ſuā naturā:
aſſenſum non prebebat. Et ſic ſm ꝙ ſcribitur
Job. 9. Nō fuit inuētus qui manū ſuā poſſʒ po
nere ſup ambobus. ſ. deo ⁊ homie mr̄e ⁊ virgi
ne fide ⁊ humano corde. Beata v̄go iſtas par
tes concordauit ⁊ pacificauit ac vniuit: ⁊ iter
eas matrimoniū fecit. d. Ecce ancilla dn̄i. ⁊c̄.
Uide modum. dicit ph̄us in prīo de generatio
ne ꝙ elemēta ſunt indignātis nature ⁊ multuʒ
inter ſe diſcordant. qꝛ ignis calidus / aer humi
dus / aqua frigida / terra ſicca / ⁊ iō difficile eſt
de eis facere mixtionem ⁊ vnionem: niſi dimit
tant proprias excellentias ⁊ dignitates. ſ. gra
dus altos eorū quos hn̄t in ſūmo. ⁊ ideo ponit
ibi ſctūs Thōas ꝙ elemēta ſʒ ꝓpias formas nō   S̄ āct° thōas.
ſunt in mixto. ſm proprias formas. i. ſm excel
lentias ⁊ dignitates: ſed ſolum in virtute. ꝙ ē
dictum. ꝙ non ſunt formaliter in mixto ſed ſo-
lum virtualr. Ad propoſituʒ hec aplicādo. btā
v̄go iſta vidēs extrema. ſ. deus ⁊ hō. mater ⁊
virgo. fides ⁊ cor humanū tā diſcordātia tā in
ter ſe indignantia: nullatenus ſe in vnitatē cō-
pacientia. ⁊ vidēs ꝙ miſcere ⁊ vniri poterant
ꝑ dimiſſioneʒ ꝓprie dignitatis ⁊ gradus excel
lentis: Ad hoc vt ea vniret ⁊ pacificaret et in
matrimoniuʒ copularet: dimiſit ſuam nō vnā
ſed multas proprias dignitates ⁊ multos gra
dus excellentes: nominādo ſe nomine qui nō
eſt dignitatis: ſed ſeruitutis ⁊ hūilitatis: nō ex
cellentie: ſ humilis obediētie. Jſtud nomē eſt
ancilla. dixit. Ecce ancilla domini fiat mihi ſe
cundum verbū tuum. Nonne magna excellē-
tia fuit in virgine ⁊ dignitas. Tota ſalutatio
angelica ⁊ queliʒ eius pars? Nonne magnā di
gnitatem ⁊ excellentiam arguebat in virgine.
Aue quod interpretatur ſine ve. Nonne ma-
gnam dignitatem arguebat in ea gratia ple-
na. Nonne dominus tecum. Nonne benedi-
cta tu in mulieribus. Nonne inueniſti gratiā
apud dn̄m. Nonne ſpiritus ſanctus ſuperueni
et in te ⁊ virtus. ⁊c̄. ¶ Nōne ecce concipies in
vtero ⁊ paries filium: ⁊ vocabis nomen eius
ieſum. i. ſaluatorem. ⁊ dabit illi dn̄s deus. ⁊c̄.
Omnes iſtas dignitates ⁊ gradus excellētes
virgo dimiſit dicendo. Ecce ancilla domini ⁊
ſic elemēta ⁊ extrema taʒ diſtantia et diſcordā
tia miſcuit et vniuit: et inter ea matrimonium
celebrauit. Et quia ancilla nomen eſt ſerui-
tutis ⁊ humilitatis: non eſt nomen excellentie
⁊ dignitatis: et per hūilitateʒ iſta matrimonia
celebrauit. de ſe ipſa in cantico dicit. Luc. p°.
Quia reſperit humilitatem ancille ſue: ecce
enim ex hoc beatam me dicent omnes gene-
rationes. Et placeat vobis notare ſuper ver-
bo reſperit humilitatem ancille ſue. ꝙ ſecūdū
Bernardū ſup miſſus eſt omelia. ſcd̄a. De⁹ q̄ i
carnari debebat de mr̄e vel i matre: elegit ſibi
eam q̄ eſſet virgo ⁊ humilis: ⁊ in ſe ſimul iſtas
duas v̄tutes haberet. vn̄ Ber°. factor hoīum   Ber°.
vt hō fieret naſciturus de hoīe: talē debuit ſibi
matrē eligere quin poti⁹ cōdere: qualeʒ ⁊ de-
cere ſciebat: ⁊ ſibi placiturā nouerat. voluit igi
tur eē v̄ginem: de q̄ immaculata immaculat⁹
ꝓcederet ōniū maculas purgatur⁹. Uoluit et
hūilē: de qua mitiꝭ ⁊ hūilis corde ꝓdiret: hāc

VALENTINVS FERDINANDVS

in ſe virtutũ hoibus exemplum ſaluberrimum oſtenſurus. Ita ꝙ ſcdm Bernarduz. iſtas duas virtutes in virgine deus multum dilexit. ſ. virginitatem ⁊ humilitatem. quia ſecundum eum Uirginitate maria placuit: ſed humilitate concepit. ¶ Sz q̃rit̃ ⁊ ſit q̃ſtio quã iſtarũ virtutum in virgine plus dilexit. ¶ Et respondetur ſm eundem Bernardum. ꝙ hũilitatem. ſ quõ hoc ꝓbatur: certe in exẽplo viſitato ⁊ palpabili. Uidemus ꝙ ſi aliquis homo diligit. duas mulieres illã iudicabitur magis diligere: quã ſepius reſpicit ⁊ in eam oculum figit. quia vbi amor: ibi oculus dicit. poe. Sic fuit de criſto in beata virgine. Legimus ꝙ reſpiciebat in ea humilitatem: non ſic legimus de virginitate. vnde ipſa dicit. Quia reſpexit humilitatez. nõ dicit virginitatem ancille ſue. ⁊c̃. ¶ Ancilla fuit beata virgo. quia habuit tria q̃ ſunt in omni bona ancilla: iuxta tres partes thematis preaſſumpti.

Primo bona ancilla debet eſſe prompta a ſeruir: talis fuit beata virgo que dicit deo patri ĩ prima parte thematis. Ecce. nam ecce dicit prõptitudinez. dicit ergo deo patri prompte. illud Geneſ. 16. Ecce ancilla tua ĩ manu tua eſt: vtere ea vt libet.

Scdo bona ancilla debet eſſe humilis en ſu dezir: talis ancilla eſt beata virgo que in ſecũda parte thematis angelo nominat ſe ancillam dicens. Ecce ancilla domini. ancilla eſt nomen humilitatis. ⁊ ideo dicit deo patri. Ruth in ca. 3°. Ego ſum Ruth ancilla tua.

Tertio bona ancilla debet eſſe aparejada a obedeſcer. Talis ancilla fuit beata virgo que per angelum dixit deo cuius dicebat ſe ancillam obediendo ⁊ conſentiendo. Fiat mihi ſecundum verbum tuum. Ecce virtus ſue obedictie. Et factũ eſt ita. Geneſ. primo. Quia dictis hys verbis ſtatim in illo inſtanti. Deus homo fuit. mater virgo permanſit: et reb⁹ ſupra naturam intellectus humanus credidit et fidem dedit. ¶ Placeat humilitati ⁊ virginitati fidei ⁊ credulitati virginis glorioſe: quia ſicut ipſa credidit ⁊ nos credamus. Dicet̃ enĩz nobis illud Mat. 8. Sicut credidiſti fiat tibi. ⁊ ſicut per ſuam fidem ⁊ credulitatem ipſa eſt beata. iuxta dictum eliſabeth Beata que credidiſti: ita nobis per fidem ſue beatitudinis et glorie per te ſia cõcada. mediãte pro nobis ipſa coram patre et filio et ſpiritu ſancto: que eſt in celis regina coronada. Amen.

Sermo duodecimus.

Fiat mihi ſecunduz verbum tuum. Luc. 1°. et in euãgelio hodierno. hoc noſtrum thema eſt verbum per quod virgo maria glorioſa angelo gabrieli hodie nunciãti ſibi incarnationem filij dei in eius vtero virginali fienda reſpondit. ⁊ deo pr̃i in m̃rimonio etiã hodie ĩ ea celebrãdo ĩter ei⁹ filiũ ⁊ naturaz hũanã ↄſenſit. dixit eñ ãgelo. Fiat mihi ſm verbum tuũ. Et q̃ in nr̃o thãte ↄſidero. iij. terios Primus eſt Fiat: quod eſt verbũ impatiuũ. Scd̃s eſt ſm: quod eſt aduerbium relatiuuz. Tertius ẽ Uerbũ tuũ: qd̃ eſt nomẽ poſſeſſiuũ Ideo ex iſta imaginatione duas cõtẽplatiões intẽdo pertractare in preſenti ſermone.

Prima pars

¶ Prima cõtẽplatio erit de v̉gĩe gl'ioſa q̃ fue la razõ q̃ por fiat al angel reſpõdio dicẽdo. Fiat mihi. ꝑ iſta ↄtẽplatione declarãda debemus deuote notare. ꝙ btã v̉go ſecretoꝝ diuinoꝝ ꝑ angelum edocta ⁊ nõ ignara: ſciebat ꝙ per incarnationem filij dei in ſuo vtero virginali fienda: homo microcoſm⁹. i. minor mundus debebat recreari: ſicut in principio temporũ macrocoſmus. i. maior mundus fuerat creatus. Et hoc eſt ꝙ dicit Auguſtinus ſuper Geñ. ad l̃ram. ꝙ recreatio mũdi: debuit creationi eius aſſimilari. Nunc autez ita eſt ꝙ creatio macrocoſmi. i. maioris mũdi fuit facta per iſtud verbũ imperatiuum fiat. Uñ vt ſcribit̃ Geñ. 1°. Celo ⁊ terra creatĩ in matia informi: quãdo deus voluit res ĩ ſua pulcritudine ⁊ perfectione oñdere ⁊ declarare: dixit deus. Fiat lux ⁊ facta eſt lux. Fiat firmamentum in medio aquarum: ⁊ diuidat aquas ab aquis. ⁊ factum eſt ita. et ſic de alijs rebus creatis que per fiat fuerunt create. Sic igitur creatio mundi macrocoſmi fuit per fiat facta. Aſſimili ⁊ recreatio hois microcoſmi: per fiat debuit fieri. Et iõ iſte verſus Ipſe dixit ⁊ facta ſunt: ipſe mandauit ⁊ creata ſunt: bis ſolum in ſacra ſcriptura reperitur. Prio in pſ. 32. Exultate iuſti in domino. propter mũdi ⁊ macrocoſmi creationẽ. Scd̃o in pſ. 148. Laudate dñm de celis. propter minoris mũdi hominis microcoſmi recreationẽ. Ad hec attendens btã virgo: reſpõdit angelo ꝑ fiat: vt mũdi recreatio aſſimilet̃ creationi in hoc ꝙ macrocoſmus. i. maior mũdus fuit per fiat creatus: ⁊ microcoſmus. i. minor mũdus qui eſt homo: per fiat recrearetur. ¶ Unde hic notan Aug⁹

dum eſt pro laudibus virginis marie iuxta fe=
ſtiuitatē hodiernā explicādis ꝙ in creatōe mū
di ꝑ iſtud v̄bū in peratiuum fiat: fecit deus.
¶Primo la luz primerament.
Scōo el cielo ⁊ firmament.
Tertio la mar no ſobrexient.
Quarto el ſol ⁊ la luna reſplandecient.
Quinto las aues que volan altament.
Sexto el hombre a todos principal preſident.
Iſta. 6. per ſimile fecit deus in creatione mun
di in virgine maria ⁊ eius filio glorioſo. In mū
di enim recreatione beata virgo fuit.
¶Primo luz de reſplendor.
Scōo cielo firme en ſu vigor.
Tertio mar ſin amargor.
Quarto ſol ⁊ luna de claror.
Quinto aue volant en altura.
Sexto eiꝰ glioſus filiꝰ fuit hō ſeñor d̄ toda cre (atura.
¶Dico primo ꝙ in mūdi creatōe v̄go
maria fuit luz de reſplendor. de ipa dixit deus
ꝓ mūdi recreatiōe. Fiat lux ⁊ facta ē lux. Sed
qualis lux: certe reſpondent ꝙ lux.
¶Primo toda bella ⁊ reſplādēt. vñ dicit. qꝛ i ip
ſa eſt tātus ſplēdor: qꝛ qui eā creauit requieuit i
tabernaculo ſuo. Cant. 4. Tota pulcra es a=
mica mea ⁊ macula nō eſt in te. Scōo fuit lux
btā virgo tenebra no ſofrient. de ea dicit Geñ.
1°. Vidit deus lucē ꝙ eēt bona: ⁊ diuiſit lucez
Tertio fuit lux btā v̄go a todos pla (a tenebꝛ[
zent. Eſt dulce lumen ⁊ delectabile oculis.
Hierꝰ. Eccl'ſ. 11. d̄ ea dicit Hieronymꝰ. Nihil ſplēdo
Ma= ris. nihil gr̄e. nihil cādoris. nihil v̄tut[: qđ non
giſter. reſplēdeat in maria. de luce. pꝰ creata i creati
ſniar. one mūdi dicit mr̄ ſniar. in 2°. et Augꝰ. 11. de
Augꝰ ciuitate dei ꝙ ex ea formatus eſt ſol in quarta
die. ⁊ allegorice vel ſpūalr̄ loquēdo: hoc habz
verū in mundi recreatione in virgine maria.
¶Pria dieſ fuit recreatōiſ: i q̄ adā fue formado
Scōa dies fuit deuiatōis: in q̄ adā ha pecado.
Tertia dies fuit leg[⁊ cognitōis: in quo adaz (fue retornado
Quarta dies fuit gr̄e ⁊ redē=
ptionis: in quo xp̄us eſt incarnado. In iſta die
que eſt quarta de luce que eſt beata virgo: for
matus eſt filius dei hō qui eſt ſol iuſticie xp̄us
deus nr̄. Btā igitur virgo in recreatōe mundi
fuit primo lux de reſplādor. ⁊ de ea dicit̄ Sap̄.
7. Luci comparata inuenitur prior.
¶Dico. 2°. ꝙ in recreatione mūdi. ſ. hominis
microcoſmi beata virgo fuit ciclo firme en ſu
vigor. Beata virgo dicitur celum quo ad ſu=
am ſanctiſſimam animam: ⁊ terra quo ad ſuū
ſanctiſſimū corpus vel carnē. vñ dñs. Iere. 23.
Celū ⁊ terrā. i. aiaz ⁊ corpus marie ego impleo.
Et nota verba ꝑ ordinem. primo dicit celum
poſtea terram ⁊ ſequitur ego impleo. qꝛ prius
deus impleuit mariā in aīa ꝑ gr̄am fidem ⁊ di
lectionem: ꝗꝫ in corpe. ꝑ corpis ſui formationē
⁊ nr̄e nature vnionē. de iſto celo dicit. p̄s. 102.
Dñs in celo. i. in virgine maria parauit ſedē ſuā.
Dicit̄ etiā v̄go maria firmamētū. i. firmū ens.
⁊ hoc duplr̄. ¶Primo quo ad ſe. Scōo quo ad
nos. Quoad ſe: quia firmata fuit in oī v̄tute:
⁊ ↄfirmata in gr̄a. Spālr̄ in die hodierna d̄r. n.
ꝙ nullomō potuit peccare venialr̄ nec moralr̄
ꝓ tāto dicit nobis Eccli. 24. Sic in ſyon fir=
mata ſum. Sic. ſ. ꝙ in virtute proficio et per
vicium nec in minimo deficio. Eſt etiaz firma
mentum btā virgo quo ad nos: quia ſibi deuo
tos quantūcūqꝫ fragiles: mīſicorditer in vir=
tutibus firmat: ⁊ in bonis confirmat. De ipſa
prophetauit yſaie. in caplo. 40. in fine. Qui
dat laſſo virtutem et his qui non ſunt fortitudi
nem ⁊ robur multiplicat. deficiēt pueri ⁊ labo
rabūt: ⁊ iuuenes in infirmitate cadēt. qui autē
ſperant in maria. ſ. mutabunt fortitudinē: a ſu
ment pennas vt aquile: current et non labo=
rabunt. ambulabunt et non deficient. De quo
libet deuoto beate virginis dicitur Eccli. 3°.
In fine. In tempore caſus ſui: inueniet firma=
mentum. De quo debemus deum laudare et
benedicere dicendo. illud Daniel. 3. Bñdictꝰ
es dñe in firmamento celi. i. in virgine maria
q̄ es firmamētuz celi. i. eccleſie militāt[. Nōne
virgo firmamētū eccl'ie militātis fuit in paſſio
ne xp̄i: qñ perdita fide i omibus xp̄i diſcipul' in
ipſa ſola eccl'ia remanſit. quia fidem non per=
didit: ſ; ſola conſeruauit. Cū ergo oīa opera
dei dñi benedicant: in qualz creatura debemꝰ
deū bñdicere: ſpālr̄ in v̄gine maria. qꝛ ē firma
mentū. i. firmū ens/quo ad ſe ⁊ quo ad nos et
dr̄. Bñdictus es dñe in firmamento celi. i. in
btā virgine in qua opa tua ſingularia demon=
ſtrant̄. Celi enarrāt gloriā dei ⁊ opa manuum
eius annūciat firmamentum in. p̄s. 18.
¶Dixi. 3°. ꝙ in recreatione mundi. ſ. hominis
microcoſmi btā virgo fuit mar ſin amargor.
Beata virgo velut mare habuit amaritudi=
nem quo ad ſe. Sed dulcedinem quo ad nos.
¶Primo quo ad ſe hūit amaritudinē i paſſiōe fi
lij ſui: qñ ſuam ipſius animā iuxta prophetiam
ſymeonis pertranſiuit gladius. Luc. 2. Pro
tunc iuxta ſui nois interp̄tationē fuit: maria. i.
amarū mare. pro tunc dicit propheta ſibi tre=
norum. 2. Magna velud mare. cōtrictio tua.
Fuit tamen dulce mare quo ad nos: nam dul=
cedinem omniuz fluuiorum in ſe reſcepit quia

omnia flumina intrant mare. Eccl'es primo.
Et ſuã ⁊ alioꝝ ſcõꝝ dulcedinem ſine menſa ꝑ
ſuam gr̃am ⁊ miam nobis tranſmittit per ipã
Berꝰ. habemus oẽ bonũ. nam vt dicit Bernardus.
ſup miſſus ẽ. Per eã / ⁊ in ea / ⁊ de ea: benigna
manus oipotẽtiſ quicquid creauerat recreauit. qđ
infirmum erat ſanauit. qđ cõfractũ ſolidauit.
quod abiectum reduxit. ⁊ quod perierat reno
uauit vel reuocauit. ⁊ hoc ſine menſa. vñ Job
de ea dicit in ca. 11. ꝙ lõgioꝛ ẽ terra mẽſa ei⁹ ⁊ la
¶ Dixi. 4. ꝙ in recreatõe mũdi. ſ. (cioꝛ mari.
hoīs microcoſmi btã virgo fuit ſol ⁊ luna reſ=
plãdiẽt. dr̃ de ea Cant. 6. ꝙ eſt pulcra vt luna
electa vt ſol. Et de filio dei dr̃. ꝙ in ſole. i. in v̾
gine poſuit tabernaculum ſuum. in. p̃s. 88. Di
cit deus pater. Tronus ei⁹ ſicut ſol in conſpe
ctu meo ⁊ ſicut luna perfecta in eternum. In
ſole enim tria poſſumus conſiderare.
Primo ſu virtud perfectiua.
Scđo ſu magnitud quãtitatiua.
Tertio ſu operacion effectiua.
¶ Primo en ſu virtud ꝑfectiua Sol inter ⁊ ſu
per oīa alia luiaria in v̾tute nõ hꝫ parẽ. qꝛ ſol⁹
lucet. ⁊ habet lucẽ ꝓpriã ⁊ nõ cõicatã. ſic ꝙ ip
ſe cõicat alijs nõ ecõuerſo. Sic btã v̾go inter
et ſuper alias mulieres ſola lucet in hoc ꝙ eſt
virgo ⁊ mater. et non ſolum mater: ſed mater
dei. nec primam ſimilẽ viſa eſt: nec habere ſe
quẽtem. ¶ Et ſi dicatur ꝙ non habꝫ ꝓpriũ lu
men gr̃e: ſꝫ habꝫ cum cõicatũ ſibi a filio. ¶ Re
ſpõſio: ꝙ illud lumẽ gr̃e a filio ſibi cõicatum eſt
ſuum ⁊ propriũ. quicquid enim hꝫ filius eſt ꝓpriũ
ſuum: ⁊ quicquid hꝫ mr̃ eſt proprium filij. vnde ip
ſa filio ſuo dicit Luc. 15. Fili tu ſuper mecum
es: ⁊ omnia mea tua ſunt: ⁊ tua mea ſunt. ha=
bet ergo lumen proprium ſicut ſol. Alij ſancti
participatum. de ipſa ſcribitur Eccli. 26. Si=
cut ſol oriens mundo. ſic mulieris bone ſpeci=
es: in ornaamentum domus ſue.
¶ Scđo poſſumus conſiderare ſolẽ en ſu ma=
gnitud quantitatiua. et dicunt aſtrologi ꝙ ſol
occies eſt maioꝛ terra. Sic virgo maria com=
paratur ſoli quia in octo preuilegijs eſt maioꝛ
omni muliere terrena etiã homine poſt xp̃m.
¶ Primo maioꝛ eſt omni muliere in humilita
te. quantitas ſpiritualis menſuratur ſc̃m humi
litatem. ſic menſurat chriſtus animam. Qui=
cunqꝫ humiliauerit ſe ſicut paruulus iſte: hic
maioꝛ eſt in regno celoꝛum. Conſtat ꝙ humi=
litas virginis Marie fuit maioꝛ omni humi=
litate creaturarum poſt criſtum. quando di=
Berꝰ. xit. Ecce ancilla domini. ſecũdũ Bernardũ.
Scđo maioꝛ eſt maria omni muliere in virgi=
nitate. quia et ſi alie mulieres ſunt virgines: ip
ſa eſt virgo virginum: ⁊ virgo ſingularis ⁊ ſo
la virgo digna dici. Et de ea ſcribitur in. p̃s.
44. Aducentur regi virgines poſt eam.
Tertio maioꝛ eſt virgo omni muliere in ma=
ternitate. quia et ſi alie mulieres ſunt matres:
Maria non ſolum mater ſed mater ⁊ virgo.
Alie mulieres ſunt matres ſolum hoīs: ma=
Quarto virgo maria eſt ma= (ria dei ⁊ hoīs.
ioꝛ omni muliere cum filio ſuo in natura ⁊ con
ſubſtantialitate. Alie mulieres ſolũ habẽt par
tem in filijs ſuis quantum ad ſubſtãtiam ⁊ na
turam quã filij a matribus recipiunt quia etiam
habent partem viri: beata virgo nõ habet par
tem in filio ſuo ſed totum: quia totam ſbam et
naturã ab ea recepit ſola matre: ⁊ a nullo ho
mine patre. Unde ſequitur. ꝙ ſi filiatio ſuſci=
pit magis ⁊ minus. Beata virgo maria ẽ ma
gis mater criſti quã aliqua alia mater ſui filij.
Quinto btã v̾go maria ẽ maioꝛ oī muliere ⁊ ho
mine in poteſtate. Certe ꝯſtat ꝙ nõ ẽ creatura
nec ſcũs nec ſctã nec hõ nec mulier. q̃ tã potẽs
ſit ĩ ꝑadiſo ⁊ in mũdo ⁊ in vtraqꝫ eccl'ia militã=
ti ⁊ triũphãti apđ dñm: ſicut eſt v̾go maria. ꝓ=
pter qđ ipſa dicit Eccli. 24. In hierl'm pote=
ſtas mea. Nimirũ eſt berſabe mater ſalomonis
cui ipſe dicit. 3. Re. 2. Pete mater mea ⁊c̃.
Sexto btã v̾go maria oī hoīe ⁊ muliere ẽ ma=
ioꝛ ĩ puritate. puritas. n. maioꝛ vel minoꝛ: atten
dit̾ ꝑ receſſũ a cõtrario ſuo q̃ ẽ turpitudo vel ĩ
puritas. conſtat autẽ ꝙ btã virgo ab oī in pu
ritate pluſquã alij ſci receſſit que moꝛtale vel ve
niale pctm̃ nunquã commiſit: decuit enim dicit de
ea Anſelm⁹. vt ea puritate niteret: qua maioꝛ Anſelmus.
ſub deo nequit intelligi.
Septimo btã virgo maioꝛ eſt omni homine in
gratia. quia ipſa habet totam plenitudinẽ gra
tie: ceteri vero non habent niſi partem. Unde
Hieronymus. ſuper illo. Luc. p̃io. Aue gratia Hierꝰ.
plena. Ceteris per partes preſtatur gr̃a: ma=
rie vero totam ſe infundit gratie plenitudo.
Octauo ⁊ vltio btã v̾go maria maioꝛ ẽ oī hoīe
poſt xp̃m ⁊ etiã angelis in gl'ia. ipa. n. hꝫ gl'iam
intus ⁊ extra in aīa ⁊ in coꝛpe. Alij ſolũ in aīa.
Omnis gloꝛia eius ab intus in fimbꝛis aureis.
nimirum qꝛ eſt regina que aſtat a dextris re=
gis inueſtita de aurato circundata varietate
in. p̃s. 44. Ecce ergo ꝙ virgo maria poteſt
dici ſol quãtũ ad magnitudinẽ quãtitatiuã. Eſt
enĩ ſol occies maioꝛ terra: ⁊ btã virgo in octo
maioꝛ eſt oīm hoīe ⁊ muliere. ipa eſt ſol illumi
nans qui per omnia reſpexit: ⁊ gloꝛia domini
plenum eſt opus eius Eccli. 42.

¶ Tertio poſſumus conſiderare ſolem: en ſu o-
peració effectiua. opatio ſolis effectiua ē q̄ p ſu-
os radios purgat vapores q̄ conſurgunt ex in
Albumaſar. puritate aeris terreſtres. ſm eñ Albumaſar.
Niſi eſſet lumē ſolis: in tm̄ aer vaporibus cō-
denſaretur: q̄ omne viuēs in terra moreretur.
Moralr anima noſtra pro ſtatu preſentis vie
quo vnitur corpori ⁊ vaporibus affectionum
⁊ paſſionum carnalium: multas ſordes ⁊ fedi
tates contrahit: quibus obſcura efficit̄ ⁊ tene
broſa. Sed ſol cum ſuo lumine ⁊ radio. i. bea-
ta virgo cum ſuo filio: iſtas feditates ⁊ obſcu-
ritates a nobis purgat ⁊ mundat per ſuaʒ gra
tiam ⁊ miſicordiam. Tunc de iſtis vaporib⁹
et feditatibus impletur illud. Sap. 2. q̄ ſicut
nebula diſſoluitur: que fugata eſt a radijs ſo-
lis. ⁊ Nau. 3. Dicitur de beata virgine. Ortus
eſt ſol ⁊ auolauerunt locuſte. Item beata vir
go in mundi recreatione eſt luna propter quat
tuor rōnes. Prima rōne ſue poteſtatiſ. luna hʒ
poteſtatem ſuper mare ⁊ oia in mari viuentia
yſid°. in plenilunio ſunt meliora ſm yſidorum. Sic
beata v̄go habʒ poteſtatē ſuper mare amaritu
dinis vite preſentis in. ps. 88. dicit̄. Tu domi
naris poteſtati maris. Item luna ſua virtute:
mouet mare ad litus vbi eſt quies ⁊ terra fir-
ma naʒ fluxus ad intra: eſt motus proprie ma
ris. Ad extra: ex virtute lune. Sic beata vir-
go mouet amaritudinem vite preſentis: ad li-
tus vbi eſt quies ⁊ gaudium. de euaſione per-
iculi ad terram firmam vbi eſt locus conſola
tionis ⁊ gaudij. ⁊ tunc habet veruʒ quod dici
tur in. ps. 65. Conuertit mare in aridam.
Scōo beata virgo dicitur luna rōne ſue hūili-
tatis. lʒ poſt ſolem omnes alias planetas in lu
mine excellat: tamen eſt omnium infima. Sic
beata virgo poſt ſolem. i. criſtuʒ omnes. alios
ſcōs excellit: tamē facit ſe infimam p hūilitatē.
dicit enim ſe ancillam. Ecce ācilla domini ⁊c.
Itē luna creſcit ⁊ decreſcit: ſed ſucceſſiue ali-
quādo eñ creſcit aliqñ decreſcit. Btā v̄go ſēp
creſcit p v̄tutē ⁊ ſcitatē: ⁊ ſemp decreſcit vl' de
creſcebat apud ſeipam p hūilitatē. Sic inuenit
grām apud dñm vt ſibi dixit angelus. Sciuit
qđ ſcriptū eſt Eccli. 3. quāto maior es: hūilia
te in oibus ⁊ corā deo inuenies grāʒ. Pro tāto
d ea ſcribit̄ ezech. 33. Luna nō dabit lumē ſuū
nō dicē nō lucebit ſ nō dabit. i. maifeſtabit. qr i
hūilitate abſcōdit. Tertio btā v̄go dr luna rō
ne dignitatiſ. hʒ. n. hāc dignitatē luna: vt feſtū
reſrōis ſm ipi⁹ curſū citi⁹ aut tardi⁹ celebret̄
ſēp enim poſt lunā. 14. kalēdarū aprilis q̄ eſt
plena: prima dominica ſequenti celebratur pa
ſcha ⁊ feſtum reſurrectionis. ſic ⁊ feſtum no-
ſtre reſurrectionis ſpiritualis. ſ. de ſtatu pec-
cati ad ſtatum gratie: de qua Apoc. 20. Bea-
tus ⁊ ſanctus qui habet partem in reſurrectio
ne prima: conſequitur motum voluntatis vir-
ginis ⁊ plenitudinem ſue gratie. Ipſa eſt qua
ſi luna plena in diebus ſuis. Eccli. 50. Ideo
de ea ſcribitur Eccli. 43. A luna ſignum diei
¶ Quarto ⁊ vltimo beata virgo dicitur (feſti.
luna: rōne ſue benignitatis. lucet. n. taʒ de die
q̄ de nocte. propter qđ ſm yſidorum. dicitur yſid°.
diana: qr ⁊ de die ⁊ de nocte apparet. Sic bea
ta virgo apparet ⁊ dat lumen ſuum tam iuſtis
qui ſunt in die gratie: q̄ peccatoribus qui ſunt
in nocte peccati. vtriſq̄ dicit. ps. 120. Per di-
em ſol non vret te: nec luna per noctem. Pro
pter iſtam ſuam benignitateʒ ⁊ quia dicit̄ dia
na: dicitur de ea Act. 3. Magna diana ephe-
ſeorū. i. criſtianorum. magna. ſ. ⁊ mira eius be
nignitas. ¶ Patet igitur q̄ in mundi recrea-
tione. ſ. hominis microcoſmi: beata virgo fuit
ſol ⁊ luna de claror: ⁊ de ea dicit Iob in ca. 31.
Vidi ſolem cū fulgeret: ⁊ lunā incedētē clare
¶ Quinto pricipalr dixi q̄ in mūdi recreatiōe
ſ. hois microcoſmi: btā v̄go fuit auis volāt en
altura. In. 5. die creationis de⁹ fecit aues q̄ in
altū ⁊ in celū volūt. ⁊ in recreatōe de⁹ fecit be
atā v̄ginem alte volāteʒ in celū p cōtemplatio
nem. de ea ⁊ filio ſuo glorioſo dicit Iob. in ca.
5. Homo natus ad laborem ⁊ auis ad volādū.
⁊ de ea dicit xp̄s Mat. 6. Reſpicite volatilia
celi. i. contemplationes virginis alte in celum
volantes. Beata virgo plus fuit contēplatiua
⁊ celeſtis: q̄ actiua ⁊ terreſtris. Odilus Clu Odilus.
niaceñ. Vnum pro certo ſcimus. q̄ omnis ma
rie vita ⁊ actio: ſemper intēta fuit in domino.
non fuit Martha diuiſa ⁊ circa plurima turba
ta. Cui dixit criſtus. Luc. 10. Martha mar-
tha ſolicita es et turbaris erga plurima: ſed
fuit maria: que in ſe vnica. Cui chriſtus dixit
vnum eſt neceſſarium. Solum enim contem-
plationi diuine celeſti intendebat. Figuratur
beata virgo in ſacrificio quod domino Abra-
am obtulit de animalibus ⁊ auibus Geneſ.
15. Et dicit̄ i textu. q̄ animalia diuiſit: aues ve
ro nō diuiſit. qr btā v̄go nō fuit diuiſa circa mū
dana: ſʒ tota vnita et recollecta circa celeſtia
et dia. Ipa ē auis ad alta trāſuolās. puer. 26.
¶ Sexto principaliter ⁊ finalr quo ad iſtā cōtē
plationem dixi q̄ in mundi recreatione. ſ. ho-
minis microcoſmi: virginis filius ieſus xp̄us
fuit homo formatus ſeñoreant a toda creatu-
ra. de iſto homine dicit hodie deus pater pſo-

nis trinitatis. Faciamus hoīem ad imaginem
⁊ ſimilitudinē nr̄am. Nota faciam⁹. nō dixit fi
at hō ſicut de alijs reb⁹ creatis dixit: Sȝ dixit
Magiſter. ſniaꝝ. faciamus. qḋ vbū ſm magiſtrū vbuȝ ē ↄſilij ⁊
deliberatōis. q̄ꝛ de mūdi recreatōe. ſ. hoīs mi=
crocoſmi: magna deliberatio ⁊ ↄſiliū fuit in cō
ſiſtorio trinitatis. vñ legit̄ de btō auguſtino in
libro confeſſionū. ꝙ non ſaciabat̄ conſiderare
altitudineȝ conſilij diuini ſuper ſalutē generis
humani. Seq̄t̄ in textu. Gen̄. i. ꝙ creauit ho=
minē maſculum ⁊ feminam creauit illos. In
recreatione maſculus hō fuit criſtus. Femina
beata virgo maria. ſeq̄tur in textu. ꝙ benedi=
xit illis. d. Creſcite ⁊ multiplicamini ⁊ replete
terram. Iſtud creſcere ⁊ multiplicare fuit ſpi=
ritualr̄ in xp̄o ⁊ virgine glorioſa. Creuerunt
.n. et multiplicati ſunt ⁊ repleuerunt terram p
fidem ⁊ credentiam de eis. que per predicatio
nem apoſtolorum in tantū creuit ⁊ multipli=
cata eſt: ꝙ in omnem terraȝ exiuit ſonus eoꝝ:
et in fines orbis terre verba eorum. Non ſunt
loquele neq̄ȝ ſermones: quorum non audian=
tur voces eorum. Ante enim criſtum ⁊ beatā
virginem: non erat fides nec cognitio de vero
deo. Sed poſt criſtum etiā tempore beate vir
ginis per p̄dicationem apoſtoloruȝ et aliorum
ſcōꝝ doctorum ⁊ predicatorum: in tātū fides
⁊ cognitio de xp̄o vero deo ⁊ de beata virgine
eius m̄re creuit ⁊ multiplicata eſt: ꝙ imple=
ta eſt illa prophetia yſa. xi. Repleta eſt terra ſci
entia domini. ⁊ illa prophetia. Iere. xxxi. Om=
nes cognoſcent me a minimo vſq̄ȝ ad maxi=
mum dicit dn̄s. ¶ Patet igitur pro cōcluſione
noſtre contemplatiōis ꝙ ex quo recreatio mū
di. ſ. hominis microcoſmi debebat creationi
maioris mūdi macrocoſmi aſſimilari: congru
um fuit ꝙ ſicut maior mundus creatus fuit p
iſtud verbum fiat: ꝙ per iſtud met minor mū
dus. ſciȝ homo recrearetur. Ecce quare et
que cauſa fuit ꝙ virgo maria angelo ſibi nun
cianti criſti incarnationem in ea fiendam con
cedendo et conſenſum prebendo: dixit fiat.
Fiat inquid michi ⁊c. Orabat deo patri cum
Pſalmiſta dicendo. Fiat manus tua ſuper vi
rum dextere tue ⁊ ſuper filium hominis quem
confirmaſti tibi. ps. 79. Uir dextere patris: ē
xp̄s qui ſedet ad dexteram patris. Eſt etiam
vir ille de quo prophetauit Iere. in cap. xxxi. Et
hodie impletum eſt in virgine maria ⁊ in cri=
ſto. Nouum creauit domin⁹ ſuper terram fe=
mina circundabit virum.

Secunda pars

¶ Dixi ſcđo principaliter in ſcđa contē=
platione ꝙ eſt videndū de virgi
ne glorioſa en ſu pieſa ⁊ coraçon de qual pala
bra entendio. Qñ angelo dixit. Scđm vbum
tuū. ⁊ pro iſta contēplatione notanduȝ. ꝙ hec
verba virginis Fiat mihi ſecundū verbum tu
um: poſſunt conſiderari dupliciter.
Primo ꝓut vgo reffert ea ⁊ dirigit ad deum
p̄rem ex cuius parte angelus ſibi loquitur.
Scđo poſſūt ↄſiderari ꝓut vgo reffert ea ⁊ di
rigit ad angelum qui ſibi loquitur.
¶ Dico primū ꝙ hec vba virginis fiat mihi ſm
vbū tuū: poſſunt ↄſiderari prout virgo reffert
ea ⁊ dirigit ad deum patrem ex cuius parte an
gelus ſibi loquitur. Et tunc dico ꝙ intelligit
beata virgo hec verba ꝙ li ſm vbū tuum no=
minaliter de verbo dei patris de quo Ioā. p°.
In principio erat verbū. ⁊ tunc hec verba vir=
ginis ſunt ſicut quedam orō deprecatiua ad
dn̄m patrem dicens ſibi. O deus pat̄ tu habes
verbū vnū qḋ ē tuū ⁊ in te ē primū. Iſtud vbū
eſt filius tu⁹. Obſecro ḡ ꝙ iſtḋ verbū qḋ ē tuū
⁊ in te eſt primū: fiat in me ſm. ¶ Et ꝓ declara
tiōe huius eſt notandū ꝙ duplex eſt verbum.
Primū ꝙ ē mētale ⁊ inuiſibile: qḋ ē i mēte vl' i
(corde.
Scđm vbū eſt illḋ met vbuȝ qñ pro=
fertur ab ore: ⁊ fit audibile: vel quādo ſcribit̄
in libro. ⁊ fit viſibile. Filius dei verbum patris
ante incarnationem fuit in mente vel in corde
dei patris inuiſibile. Uñ ipſe dicit in. ps. 44.
Eructauit cor meum verbum bonum. et ſic
eſt primum verbū in virgine maria. Iſtḋ met
verbum hodie eſt ſcriptum per ſpm̄ ſanctū de
quo intelligit̄ illud Ioh. 8. Ieſus autem incli
nans ſe digito qui eſt ſp̄us ſanctus ſcribebat i
terra. Hodie induit carnē: ſicut verbum men=
tis induit vocem ⁊ ſic eſt hominibus viſibile ⁊
audibile ⁊ fit ſm verbum. Sic verbum qḋ eſt
in mente primum fit Scđm: quando egredit̄
per os aſſumēdo vocem. Ita xp̄us aſſumendo
carnem in virgine: factum eſt ſm verbuȝ. Et
de iſto verbo quod eſt in corde ⁊ in mente dei
patris eſt primum. in virgine matre per aſſū=
ptionem carnis facto ſecūdo. Sicut verbū mē
tis in hoīe fit ſcđm per os prolatum. Orabat
deum patrem virgo benedicta. d. O deus pa=
ter verbum eſt tuum ⁊ in te eſt primū ⁊ eſt ver
bum cordis vel mentis: obſecro ergo ꝙ in me
fiat Scđm per aſſumptionem carnis. Exau=
dita eſt autem virgo ⁊ factum eſt ita. quia ſm
Gregorium. Vox verbum in vtero. vox in= Greg.
tra vterum. Uerbum caro factum eſt. Ioh.
primo. Et ꝙ iſta fuerit intentio beate virgi

ALEXANDER PP VI ... FERDINANDVS

Ber°. nis: declarat Bernardus. Super miſſus eſt in
perſona virginis ita loquēs. Fiat in me v̄bū
nō trāſitoriū ſꝫ eternū. nō qđ trāſit ꝓlatum: ſed
quod ꝑmanet natū. carnē in ductū: non aere
formatum. Fiat mihi v̄bū tuū nō tm̄ audibile
auribus. ſꝫ viſibile oculis. palpabile manibus.
geſtabile humeris. ⁊ angelus ſcđm Bernar-
dum ad iſtā intētionem v̄gini loquēs dicit ſic.
O dn̄a rn̄de verbū ⁊ ſuſcipe verbum. rn̄de tu
um: ⁊ ſuſcipe diuinū. Emitte trāſitoriū: ⁊ am
plexare ſempiternū. Iſtud eſt verbū de quo di
cit deus pr̄ per ꝓphetā. yſa. 55. Verbū quod
egredietᷣ de ore meo: non reuertetᷣ ad me va-
cuum: ſ; proſpabitᷣ in hijs ad q̄ miſi illum. Miſ
ſit illum deus hodie incarnem vt infirmitates
⁊ pctā nr̄a ſanaret: ⁊ in hoc ꝓſpatus eſt: quia
ſm ꝙ dicit p̄s. 106. Miſit verbum ſuū ⁊ ſana-
uit eos: ⁊ eripuit eos de interitionibus eorū.
¶ Dixi. 2. ꝙ hec verba virgis ſm verbum tu-
um: poſſūt conſiderari alio mō. ſ. prout virgo
refert ea ⁊ dirigit angelo qui ſibi loqtur. ⁊ tūc
li ſcđm pōt teneri duplr. Vno mō aduerbialiť
quaſi velit āgelo dīc btā virgo. Fiat mihi ſm
verbum tuū. ſ. qđ dixiſti mihi: ꝙ cōcipiā ⁊ piā
filium: ⁊ ꝙ filius altiſſimi vocabitᷣ: ⁊ ꝙ illū cō
cipiam nō ex virili ſemine: ſ; miſtico ſpiramie
q: dixiſti mihi Spūs ſcūs ſupueniet in te ⁊ vir
tus altiſſimi ⁊c. Alio modo li ſm poteſt teneri
Hugo. noialr ſm Hugonē. q. d. Btā virgo angelo. tu
dixiſti mihi in ſalutatione tria verba: perfectā
orationem ſignificatiua. Primū verbum fuit
Aue grā plena. Scđm fuit Dn̄s tecū. Tertiū
fuit Bn̄dicta tu in mulieribus. Fiat mihi ſcđm
verbum tuū qđ mihi dixiſti: qđ eſt Dn̄s tecū.
Ita ꝙ ſicut eſt dn̄s mecū in mēte: ſit dn̄s mecū
in vētre. Sicut eſt dn̄s mecū in mēte per grāz.
ſit mecum in vētre accipiēdo de mea carne cor
pulentā ſbam. ¶ Due ḡ cōtēplationes ſunt tra-
ctate in p̄ſenti ſmone de virgine glorioſa.
Prima q̄ fue la razon que por fiat al angel re
ſpondio dicendo ſibi. Fiat mihi.
Scđa en ſu piēſa ⁊ coraçō de qual palabra en
tendio Qn̄ angelo dixit ſm verbum tuum.
¶ Placeat virgini glorioſe p ſuā ſanctā miam
vt ſicut p fiat celebrata eſt hodie in ventre ſuo
glorioſo filij dei ⁊ ſui in carnatio. Ita per fiat
nobis mittat ſuā cōſolationem ſupplicat quilꝫ
noſtrū ſibi cū pſalmiſta dicēdo. p̄s. 118. Fiat mi
ſericordia vt conſoletᷣ me. veniāt mihi miſera
tiōes tue ⁊ viuā hic p grāz ⁊ in futuro per glo-
riam. Amen.

Sermo tertiuſdecimus.

Dabid dn̄s vobis ſi-
gnum. Ecce virgo cōcipiet ⁊ pa
riet filium. yſa. 7. et in ep̄la hodi
erna. ¶ Pro declaratiōe thematis
ex fundamēto ſacre ſcripture repio ꝙ ſi aliqđ
hoī proponitᷣ ꝙ eius naturalē intellectū ⁊ i ge
nium non trāſcendit: ad hoc vt ſibi ꝓpoſito cre
dat ⁊ aſenciat ſufficit ſibi rō vel demōſtratiua
vel pſuaſiua vel creditiua. Sed ſi illud qđ hoi ꝓ
ponitur ingeniū eius ⁊ intellectum excedit ⁊ ē
ſupra vel cōtra naturā: deficiēte ſibi rōe: petit
ad hoc vt ſibi ꝓpoſito aſenciat miraculū aliqđ
atqꝫ ſignum. pꝫ hoc in ſacra ſcriptura. propo-
nebatᷣ iudeis ⁊ phariſeis ꝙ xp̄s hēbat poteſta
tem infinitā. ⁊ q: ad aſſenciēdū iſti ꝓpoſito eo
rum rō naturalis vel intellectus non attinge-
bat: volētes de hoc certificari a xp̄o petierunt
ſignum dicētes ſibi Mat. 12. Magiſter volu
mus a te ſignum videre. ꝓponebatᷣ ap̄lis mun
di cōſumatio. tēpli deſtructio. an̄ xp̄i aduentū.
finale iuditium ꝓpinquum. ⁊ q: iſta ſupra na-
turā erāt: ⁊ facultatē ſui intellectus ⁊ ingenij
excedebāt: dixerūt xp̄o. Mat. 24. Magiſter
qn̄ hec erūt ⁊ qđ ſignum aduētus tui? ⁊ cōiter
iudei eruditi in cognitiōe dia per ſigna q: ac-
ceperūt legem in mirabilibus ⁊ ſignis Exo.
19. De oībus que erāt ſupra naturā petebant
ſigna. Vn̄ dixit xp̄s iudeo regulo. Jo. 4. Niſi
ſigna ⁊ prodigia videritis nō creditis. Ad ꝓ-
poſitū ſcis prībus in lege nature ⁊ ſcripture pa
triarchis regibus ⁊ prophīs: multa fuerūt ꝓ-
miſſa ⁊ reuelata de xp̄o vero meſſia vēturo: ſꝫ
ſpālr tria que hodie in hac die ſacratiſſima cō-
plentur. ⁊ de quolꝫ iſtoꝝ q: ingenium ⁊ intelle
ctū hūanū ex ſupat ⁊ tranſcendit: de⁹ dedit eis
Primū fuit eis de xp̄o vero meſſia re- (ſignū
uelatū: ꝙ diuinam naturā ⁊ humanā in ſe de-
bebat vnire i ſuppoſito ⁊ de hoc dedit dn̄s eis
ſignum in ſacramento mr̄imonij. Scđm ꝙ in
hoc mūdo xp̄s quo ad corpus ⁊ aīam debebat
digne viuere ⁊ vitā ſuam in oī ſcitate finire. de
hoc dedit eis ſignū in archa diluuij generalis.
Tertiū ꝙ hūanū genus debebat redimere ⁊
a demonis poteſtate liberare. ⁊ de hoc dedit
dominus ſignum in conceptu virginali.
Primum ſignū datum fuit ade. Scđm ſignū
datum fuit noe. Tertiū ſignum datū fuit yſaie
de quo ip̄e dicit nobis in themate. Dabit vob̄
dominus ſignum Ecce virgo concipietᷣ ⁊ pa-
riet filium.

Prima pars.

…NDER PP VI VALENTINUS FERDINANDUS DE…

¶ Dico primo ꝛ principalr̃ ꝙ ſanctis pa
tribus in lege nature ꝛ ſcriptu=
re de xp̃o vero meſſia in lege ꝓmiſſo: circa ea q̃
facere debebat ꝓpter ſalutẽ nr̃am: fuit reuela
tum ꝙ naturã diuinã ꝛ hũanaꝫ in ſe debebat
vnire ꝛ de hoc dedit eis dñs ſignũ in ſacramẽ
to matrimonij. Iſtud ſignum datũ fuit Adam
ſcribitur Geñ. 2. ꝙ īmiſit dñs ſoporem in a=
dã. in illo ſopore de eius coſta formauit euam
ꝛ dixit adaꝫ poſt dormitionẽ. Hoc os ex oſſibꝰ
meis. ꝛc. quãobrẽ relinq̄t hõ p̃rem ꝛ m̃rem ꝛc.
Augꝰ. Et erunt duo in carne vna. ſm qđ dicit Augꝰ.
9. ſuper geñ. ad lr̃am ca. vltio. Iſtum ſoporem
īmiſit dñs in adã: vt mens eius ꝑ extaſim an
gelice curie inter eẽt: ꝛ in trãs in ſanctuarium
dei intelligẽt in nouiſſima. ſ. xp̃i incarnationeꝫ
paſſionẽ. xp̃i ꝛ eccl'ie deſpõſationẽ: ꝛ indiſſolu
bilem vnionẽ. ibi in illa extaſi ſm Auguſtinuꝫ
vidit adaꝫ ꝙ ſicut dormiebat in illo ſopore: ita
xp̃s dormiret in cruce. ꝛ ſicut latus ſibi apieba
tur: vt formaretur eua: ita xp̃o latus in cruce a
pireť vt formareť eccl'ia ꝛ horuꝫ miſterioꝝ xp̃i
ſ. incarnationis ꝛ vnionis nature diẽ ꝛ huma
ne: deſpõſationis xp̃i ꝛ eccl'ie: hũit ſignum ſa=
cramentum matrimonij qđ ibi cõtraxit cũ eua
in illis verbis ꝓphice dictis per ipſuꝫ. relinq̄t
hõ patrẽ ꝛ m̃rem. ꝛc. ¶ Et ad videndũ q̃uo ſi=
gnum corrñdet ſignato eſt ſciendum ꝙ ſm ꝙ
Ma= dicit Magiſter in. 4. d. 26. in ſacramento ma
giſter. trimonij. Due ſunt cõiunctiones. prima corpũ
ſniaꝝ. ꝛ ſignat vnionẽ duaꝝ naturarũ in ſuppoſito di
uino xp̃i. Scđa aĩoꝝ. ꝛ ſignat coniũctioneꝫ xp̃i
ꝛ eccl'ie per gr̃am. ꝛ ideo Apl'us de iſto ſacra=
mento ad Eph. 5. dicit. Hoc ſacramentũ ma=
gnum eſt in xp̃o ꝛ eccl'ia. Magnum eſt in xp̃o
quo ad primã vnionẽ. ꝛ eccleſia quo ad ſcđaꝫ.
ꝛ iđ ſm doctores matrimoniũ eſt oĩum ſacra=
mẽtoꝝ ſignificatõe maius: q2 ſignat duarũ na
turarum in xp̃i ſuppoſito vnionẽ. ꝛ xp̃i ꝛ eccle
ſie deſpõſationeꝫ. Uide multa pulcra ſi vis de
iſta materia in gloſa ſuper dicto apl'i allegato.
Sacramẽtũ hoc magnum eſt. ꝛc. ¶ Sed hic q̃
Sctꝰ rit ſanctus Thomas in vltia p̃te ſũme. q. pria.
thõas. arti. 5. Si adã in illo ſopore xp̃i incarnationẽ ꝛ
paſſionem ꝑ reuelationẽ vidit: cuꝫ dicãt cõiter
doctores ꝙ xp̃us non eſt incarnatus aut paſ=
ſus niſi ꝓpter pctm̃ ade tollendũ: nunq̄t p̃ceuī
dit ꝛ fuit preſcius ſui pcti. Si dr̃ ꝙ ſic: igiť aut
cõplacuit in iſto aut diſplicuit. ſi cõplacuit: igiť
añ pctm̃ peccauit. q2 cõplacere de pctõ p̃ſenti
p̃terito vel futuro eſt peccare. Si diſplicuit: cũ
diſplicentia ſit pena: g̃ añ pctm̃ hũit penã. ꝛ ſi=
mile argumentũ fit de angelo ſi fuit preſciꝰ ſui
caſus. libro. 2. d. 4. ¶ Ad hoc reſpondit ſctũs
Thomas ꝙ adam in illa viſiõe vel reuelatiõe
nõ p̃uidit pctm̃ ſuũ: nec fuit preſcius ſui caſus
nihil enim ꝓhibet ꝙ aliq̄s videat aliquẽ effe=
ctum: ꝛ ignoret eius cauſã. Sicut aliq̄s videt
eclipſim ꝛ in aſtrologia nõ inſtructus: ꝛ neſcit
cauſaꝫ eclipſis. ¶ Patet g̃ primũ ꝙ ſanctis pa
tribus in lege nature ꝛ ſcripture de xp̃o vero
meſſia in lege ꝓmiſſo: circa ea q̃ facere debe=
bat propter ſalutẽ nr̃am fuit reuelatum ꝙ na=
turã diuinã ꝛ humanã in ſe debebat vnire ꝛ de
hoc dedit eis dñs ſignũ ī ſacramẽto m̃rimonij.

Secunda pars.

¶ Dico 2. ꝙ ſanctis p̃ribus in lege ſcri=
pture de xp̃o vero meſſiã in lege
promiſſo circa ea q̃ facere debebat propter ſa
lutẽ nr̃am: fuit reuelatum ꝙ in hoc mũdo quo
ad corpus ꝛ aĩam debebat digne viuere et in
oĩ ſanctitate vitã ſuã terminare. Et đ hoc dñs
dedit eis ſignum in arca diluuij gñalis. Iſtud
ſignum fuit datũ Noe. Et ad videndum q̃uo
corrñdet ſignato: ſciendũ. ꝙ totũ principiũ me
diũ ꝛ finis corpis xp̃i ꝛ vite xp̃i: figuralr̃ cõti=
netur in arca Noe ꝑ quã ipſe ꝛ totũ genus hu
manũ fuit p̃ſeruatũ a diluuio. ꝛ hoc ex ſnĩa Au Augꝰ
guſtini. 15. de ciuitate dei ca. 16. Pꝫ ſi conſide
ramus in archa quattuor intrinſeca ꝛ eſſentia
lia: ꝛ quattuor extrinſeca ꝛ accidentalia.
Primuꝫ in archa noe intrinſecũ ꝛ eſſentiale:
eſt eius officiũ ꝛ deputatio. deputať enim arca
ad hoc officium vt theſauri. Iocalia ꝛ q̃cunq̧
p̃cioſa ibi cõſueť ꝛ reponanť. qđ cõpetit corpi
xp̃i. q2 in eo hitat ꝛ cõſuať oĩs plenitudo diui
nitatis ſm ꝙ dicit Apl's. qđ eſt iocale p̃cioſius
ꝙ in mundo poſſit eẽ. in ip̃o nãq̧ ſunt oẽs the=
ſauri ſapie ꝛ ſcie. dei abſconditi. ad Coloſ. 1ᵒ.
Scđm arche intrinſecũ ꝛ eſſentiale: eſt quãti=
tiua dimenſio q̃ talis ſicut in arca noe. repiť in
corpe xp̃i. Nam ſm ꝙ dicit Augꝰ. vbi ſupra. Augꝰ
Corpus xp̃i ſic eſt quãtificatũ: ꝙ eius longitu
do vſq̧ ad veſtigia ſepcies tm̃ hꝫ quãtũ latitu
do q̃ eſt ab vno latere ad aliũ. ꝛ decies quãtuꝫ
altitudo que eſt a dorſo vſq̧ ad vẽtreꝫ. vt ſi me
ciatur hõ ſupinus vel ꝓnus ꝛ ſic quãtificata ẽ
Noe arca cuius longitudo. ccc. cubitorum. la
titudo quinquaginta. altitudo triginta. Geñ.
6. cap̃. Patẽt hec conſiderare volenti.
Tertium arche noe eſſentiale ꝛ intriſecũ: erat
ſua formalis ꝓportio Arca enim ꝛ oĩa q̃ erant
in ea erãt quadrata qđ ꝑfectionẽ ꝛ v̾tutẽ totꝰ
vite ꝛ ſocietatis xp̃i ſignat. virtuoſum eniꝫ ſm
ph̃m. in. 1. Ethico. Cõpatur corpi quadrato.

VALENTINVS … FERDINANDVS

quia ſicut quadratum bñ ſedet in omni late=
re: ita v̓tuoſus bñ ſe hȝ in oĩ fortũa cõtingente.
xp̃s eniȝ hñt quattuoꝛ euãgeliſtas faciũt vnã
quaternitatẽ. duodecim ap̃li faciunt tres qua
ternitates. 72. diſcipulos faciũt. 18. Quater=
nitates. ita ꝙ oĩa fuerũt quadrata ⁊ v̓tuoſa.
Quartum arche noe intrinſecũ: erat materia
lis cõſtructio. que erat de lignis ſethim im pu=
tribilibus ⁊ corpus xp̃i de caſtiſſimis virginis
⁊ puriſſimis ſanguinibus ⁊ incorruptibilib9.
ideo de ea dixit. ps. 15. Non dabis ſctm̃ tuum
videre corruptionẽ. Quintũ arche noe extrin
ſecum accidẽtale: fuit ꝙ erat de lignis leuiga
tis q̃ erãt ligna cõplanata ⁊ ad inuicem corrñ
dentia ⁊ regulata. Figurabat ꝙ in xp̃o oĩes
motus ⁊ vires potentie ſenſitiue ⁊ intellectiue
erãt ordinata ⁊ abſq; rebelliõe aliqua q̃etata.
Aug9 hic figurabat inq̃t Aug9. ꝙ aĩalia ferocia ⁊ na
turalr̃ inimita erant in archa paccatiſſima.
Sextum qd̓ erat in arca: eſt qd̓ erat bicamera
ta qd̓ ſignat in xp̃o duas naturas ⁊ tricamera=
ta qd̓ ſignat in xp̃o. 3. ſbas. Septimum qd̓ erat
in arca eſt ꝙ erat hoſtiũ ĩ latere ⁊ diuerſe mãſi
uncule. qd̓ ſignat in xp̃o vuln9 in latere dextro.
⁊ diuerſe manſiuncule. i. diuerſe plage in qui=
bus peccatores a peccatis quietantur
Octauũ qd̓ erat in arca noe eſt ꝙ erat linita bi
tumine intrinſecus. qd̓ ſignat in xp̃o gr̃aȝ gra
tum faciẽtẽ. ⁊ extrinſecus: qd̓ ſignat gr̃am gra
tis datã. Iſta eſt expoſitio Auguſtini de archa
Noe ⁊ de corpe xp̃i. ⁊ ſic pȝ ſcd̓m qd̓ ſcis patri
bus ĩ lege nature ſcripture de xp̃o vero meſſia
in lege promiſſo ⁊c̃. ꝙ in hoc mũdo quo ad cor
pus ⁊ aĩam ⁊c̃. Et de hoc dñs dedit ſignuȝ in
arca diluuij generalis.

Tertia pars.

Dixi 3. principalr̃. ꝙ ſcis pr̃ibus in le=
ge nature ⁊ ſcripture de xp̃o ve=
ro meſſia in lege ꝓmiſſo circa ea q̃ facere debe
bat propter ſalutẽ n̄ram: fuit reuelatum ꝙ hu
manũ gen9. ⁊c̃. Et de hoc dñs dedit eis ſignũ
in cõceptu v̓ginali. Iſtud ſignum fuit datũ vel
reuelatuȝ yſa. 7. De quo dicit nobis in thema
te. Dñs dabit vobis ſignum. Ecce v̓go conci
piet ⁊ piet filiũ Scribit̃ ꝙ rex ſirie ⁊ iſrael tẽpo
re regis achaȝ venerũt hierl̃m ⁊ obſederũt eã.
finalr̃ pro liberatõe ciuitatis p yſaiã ex pte dñi
fuit datum ſignũ in conceptu virgineo. Dabit
dñs vobis ſignum. Ecce v̓go concipiet ⁊ piet
filium: ⁊ vocabit̃ nomẽ eius emanuel. Iſta cõ
tra hierl̃m obſidio figurat obſidionem diaboli
ſpũalr̃ cõtra nos. Sed n̄ra dr̃ liberatio in cõ
ceptu v̓gineo. qui q̃dẽ cõceptus de quo dedit
ſignum yſaias hodie cõplet̃ in virgine glorio=
ſa mr̃e dñi maria. Vñ mathe9 euãgeliſta nar=
rãs in ſui euãgelij ca. 1. Quomõ maria in ven
ta eſt in vtero hñs de ſpũ ſcõ: ſubiũgit. Hoc to
tum factum eſt vt adimpleretur qd̓ dictum eſt
a dño per prophetã. Ecce v̓go cõcipiet ⁊ piet
filium ⁊ vocabit̃ nomen eius emanuel. ¶ Ve=
rũtamẽ ĩplet̃ modo illõ qd̓ dixit ſymeõ de xp̃o
ꝓphetãdo Luc. in ca. 2. Poſitus eſt hic in ſi=
gnũ cui cõtradicet̃. q2 iſti ſigno glioſo de con=
ceptu v̓gineo: cõtradicũt iudei illud in pugnã
tes ⁊ pro impoſſibili reputãtes ꝙ v̓go exñs v̓
go ↄcipiat ⁊ piat. aſſerentes ⁊ affirmãtes ꝙ text9
yſaie allegatus Ecce v̓go ⁊c̃. nõ intelligit̃ ſic
nos xp̃iani et fides catholica affirmat de v̓gĩe
maria: ⁊ mouẽt̃ ad hoc ↄiter q̃ttuoꝛ argumẽtis.
Primum q2 vbi nos dicimus v̓go: ipi nõ dñt
virgo ſed alma. qd̓ quidem vocabulum ⁊ ſi ſi=
gnificet virginem vel adoleſcentulam: non ta
men ꝙ ſimul in ea ſtent virginitas ⁊ ptus.
Scd̓m q2 iſtõ ſignũ fuit datũ achaȝ ⁊ cõcept9
marie de xp̃o fuit per. 500. annos poſt achaȝ.
nõ ḡ põt itelligi vt fides catholica aſſit dicũt ipi
Tertium argumẽtum. q2 xp̃s non eſt vocatus
hemanuel. ſ; ieſus ſm ꝙ pȝ Luc. 2. et ꝓphia di
cit ꝙ vocabit̃ hemanuel. ḡ nõ põt dici de xp̃o.
Quarto q2 oportet ꝙ prophia intelligat̃ de a
liquo filio: dñt aliqui iudeoꝝ doctores ⁊ rabi
ni ꝙ intelligit̃ de Ezechia filio achaȝ q̃ dictus
eſt hemanuel. Alij dñt ꝙ itelligit̃ de filio yſaie
de quo ĩ ſequẽti caplõ dicit propha. Acceſſi ad
prophetiſſam q̃ cõcepit ⁊ pepit filium. Conclu
dunt ergo iudei ꝙ nullomõ intelligit̃ de criſto
nec de v̓gine matre eius ſicut nos criſtiani di=
cimus ⁊ firmiter credimus ⁊ confitemur.
¶ Pro rñſione ad primũ ẽ ſciẽduȝ ꝙ in ebray
co ſunt tria vocabula. quaſi idẽ ſignificantia. ſ.
nahara. bethula. ⁊ alma. Primũ accipitur ꝓ
muliere adoleſcente paucoꝝ dieꝝ: nõ habẽdo
reſpectum ad virginitatem vel corruptioneȝ.
Scd̓ȝ accipit̃ ꝓ v̓gine: nõ habẽdo reſpectũ ad
etatem an adoleſcens/iuuenis/vel ſener.
Tertium pro muliere habendo. 2. reſpectus.
ſ. ad adoleſcentiã ⁊ v̓ginitatẽ. ⁊ q2 iſta duo ſi=
mul fuerũt in btã v̓gine: ꝓpha diuinitus illu=
ſtratus poſuit. alma ⁊ nõ aliqd̓ aliud. de uoca=
bulis ſupradictis. Dicit ergo ꝓpha. alma. i. a
doleſcens ⁊ v̓go ſimul. q2 iſta duo dicit. Alma
cõcipiet ⁊ piet filium. Et ꝙ ita debebat neceſ
ſario intelligi: patȝ. q2 ſignum qd̓ debebat dari
achaȝ pro liberatõe ciuitatis ſm̃ v̓itatẽ ⁊ ter=
tius ⁊ rabi ſalomonis: debebat eẽ valde mira=

NDER PP VI VALENTINUS FERDINANDUS DE

culoſum. Vñ dixit ſibi yſaias. Pete tibi ſignū a dño deo tuo in profundū inferni: ſiue in excelſum ſupra. In profundū inferni. i. i ſuſcitatiōe alicuius mortui. vel in excelſuꝫ ſupra. i. in celo ſicut in ſtatiōe ſolis fuit tpe ioſue. mō ꝙ virgo ꝛ adoleſcens concipet ꝛ filiū peret ꝟgine non remanente: nullū miraculum eēt. Oportet ergo ad hoc ꝙ ſit miraculum: ꝙ ꝟgo cōcipiat ꝛ pariat. in conceptu ꝛ ptu virgie remanēte: ꝛ hoc dio miraculo. qđ impletum eſt in virgine glorioſa hodie. ꝛ iō Aug°. cōtra iudeos in ſmōe hodierno. Que ſunt dei miracula niſi q̄ ſūt hominibus impoſſibilia. qui ſcripſit tabulas ſtillo ferreo: ipſe grauidauit mariā de. ſ. ſ. qui multiplicauit panes in hermo ſine rōne: ipſe ꝟginē ipregnauit ſine corruptiōe. ꝛ q̄ fecit virgā ſine pluuia germinare: ipſe fecit dauid filiam ſine ſemine gñare. ¶ Ad ſcōm dicendū iudeis. ꝙ non eſt verum ꝙ iſtud ſignū de cōceptu ꝟginis daret achaz: lꝫ ſibi ꝑ prophetā mitteret. d. Pete tibi ſignū a dño deo tuo. ꝛc. Sed ex quo inuitatus incredulus remanſit ꝛ ydolatra. Qꝛ dixit nō petā ꝛ nō tētabo dñm. Alia lr̄a hꝫ. ꝛ nō exaltabo dñm. Directū fuit domui dauid vt patꝫ ex textu vbi dꝛ. Audite ergo dom° dauid. ꝑpter hoc dñs dabit vobis ſignū. Ecce ꝟgo cōcipiet ꝛ ꝑiet filium. ꝛc. Qđ ſignū impletum eſt in virgine maria pricipalr̄ ꝛ realr̄. q̄ fuit de domo dauid. Ad illud qđ dꝛ ꝙ iſtud ſignuꝫ fuit ꝑ 500. annos poſt achaz. Dicendū ꝙ eſt ſignuꝫ prenoſticum reſpectu effectus futuri. Sicut gedeoni datum fuit ſignū in vellere indicatiuum future victore. Iudic. 6. Et eſt ſignu rememoratiuū reſpectu effectus p̄teriti. ſicut moyſi datum fuit ſignū Exo. 3. Hoc habebis ſignum ꝙ miſim te cū eduxeris populū meuꝫ de egipto. Immolabis deo ſup mōtē iſtū. Tale ſignuꝫ rememoratiuū reſpectu effectus p̄teriti fuit hoc ſignum ſacratiſſimū. nec obſtat magna diſtantia tēporuꝫ. qꝛ ſignuꝫ rememoratiuū ita in magna diſtātia reſpicit p̄teritū: ſicut ſignum ꝑnoſticum futurū. ¶ Ad tertiū dicendū eſt ꝙ intelligit̄ de xp̄o. ꝛ qñ dñt ꝙ non eſt vocatus hemanuel. ſ3 ieſus: dicendū ꝙ imo. qꝛ eſt nomen qđ imponit̄ ſm rōneꝫ indiuiduale vt ſortes. et ſic xp̄s vocatus eſt ieſus. Eſt nomē qđ imponit̄ ſm ſpēm vt hō. ꝛ ſic xp̄us vocatus eſt hō. Eſt nomē quod imponit̄ ſm ꝓprietatē vel aliquā ꝟtutem excellētē: vt liberalis vocatur alexander. Fortis vocatur Samſon. Hercules vel achiles. ꝛ iſto mō xp̄us vocatus eſt hemanuel: ꝓpter excellentiſſimā ꝛ diam ꝓprietatē quam habꝫ ꝙ in eius ſuppoſito dia natura p̄iter ꝛ humana ſimul coniunguntur. Unde hemanuel interp̄tat̄ nobiſcū deus. quo noīe ſepe vocauit eū virgo maria: cū vt verū deum ꝛ hoīem adorando. ꝛ ita implet̄ lr̄a hebrayca que habet ꝙ illa halma vocabit nomen eius hemanuel.

Aug°

¶ Ad quartū qñ dñt iudei ꝙ ille filius erat ezechias filius achaz vel erat filiū yſe de quo in ſequēti caplo dicit ipſe. Acceſſi ad propħiſſam que concepit ꝛ pepit filium. ꝛ iſte vel ezechias vocatus eſt hemanuel vt patꝫ in dicto caplo. ¶ Dicendū ꝙ pꝫ manifeſte vtrūqꝫ eē falſum. ꝛ primo de Ezechia. qꝛ vt patet in. 4°. lib. Re. Achaz regnauit per. 16. ānos in cuius. 4°. anno data eſt ꝓpħia. qñ incepit regnare: fili° ei° ezechias: habebat. 25. annos deptis ꝗ quattuor de regno p̄ris ſui in quoꝝ. 4°. data eſt propħia: patet ꝙ vſqꝫ ad tēpus regni ſui. de regno patris non tranſierūt niſi. 12. anni. demptis igitur iſtis. 12. de. 25. Sequitur ergo ꝙ qñ data fuit propħia ezechias iam habebat. 13. annos. Sequitur ergo ꝙ propħia in eo non pōt veriſicari qꝛ iam erat natus. Patet. 2°. ꝙ nō pōt intelligi propħia de filio yſe. propter illō qđ in ſequēti caplo dꝛ. Acceſſi ad propħiſſaꝫ. propter. duo p̄io quia illo filio yſaie qui ſm textum nomen eius fuit accelara / velociter. Spolia / detrahe / cito predare / nec de eius nomie nec de eius vita. nec de ei° geſtis. aut morte nulla mēcio fit in ſcriptura. ſm ergo Hieronymū. cadeꝫ facilitate qua dꝛ cōtēpnit̄. Scđo qꝛ nō eſt verum ꝙ yſaias accederet tūc ad ꝓpħiſſam vxorem ſuam: nec ipſa concipet ꝛ peret illum filiū de quo intelligūt iudei. Ratio qꝛ in textu premittit̄. adhibui mihi duos teſtes fideles vriaꝫ ſacerdotē ꝛ zachariā filiuꝫ Barachie. ꝛ ſtatim ſequitur. Acceſſi ad ꝓpħiſſam q̄ cōcepit ꝛ pepit filium. ¶ Modo dico iudeis duo. Primo ad q̄d propħa inducebat iſtos teſtes. indigebat eīn teſtibus in agendo ad cōcubitum prophetiſſe vxoris ſue? Iſtud eſt turpe dīc. Scđo peto ab eis qui fuerunt iſti teſtes fideles? non vrias qui fuit in tpe achaz: qꝛ idolatra erat. pꝫ 4. Re. 16. Et ſic nō fidelis. nō vrias ſacerdos qui fuit tpe Ioachiꝫ de quo Iere. 26. Fuit vir propħās in nomine dñi. nō vrias filius ſemei: qꝛ a tpe achaz ꝛ yſaie vſqꝫ ad tēpus Ioachim in quo fuit iſte ꝓpħa: fluxerūt pluſquā. c. anni. Sicut pꝫ per tpa q̄ regnarūt reges qui fuerūt in medio. vt pꝫ quartū librū. Re. diſcurrenti. Itē alius fidelis teſtis zacharias filius Barachie qui eſt vltimus de. 12. Prophis minoribus: nō erat adhuc natus. ipſe fuit. 2°. anno darij regis pſarum qui ſucceſſit ciro qui dedit li=

Hier°.

FERDINANDVS

quia ſicut quadratum bñe ſedet in omni late=
re: ita ꝟtuoſus bñ ſe hȝ in oĩ fortũa cõtingente. xp̄s enĩ hũit quattuoꝛ euãgeliſtas faciũt vnã quaternitatẽ. duodecim apl̄i faciunt tres quaternitates. 72. diſcipulos faciũt. 18. Quaternitates. ita ꝙ oĩa fuerũt quadrata ꝛ ꝟtuoſa. Quartum arche noe intrinſecũ: erat materialis cõſtructio. que erat de lignis ſethim impu=tribilibus ꝛ corpus xp̄i de caſtiſſimis virginis ꝛ puriſſimis ſanguinibus ꝛ incorruptibilibꝰ. ideo de ea dixit. ps. 15. Non dabis ſctm̄ tuum videre corruptionẽ. Quintũ arche noe extrinſecum accidẽtale: fuit ꝙ erat de lignis leuigatis q̄ erãt ligna cõplanata ꝛ ad inuicem corrñdentia ꝛ regulata. Figurabat ꝙ in xp̄o oẽs motus ꝛ vires potentie ſenſitiue ꝛ intellectiuẽ erãt ordinata ꝛ abſq̄ rebelliõe aliqua q̄etata.
Augꝰ hic figurabat inq̄t Augꝰ. ꝙ aĩalia ferocia ꝛ naturalr̄ inimica erant in archa paccatiſſima.
Sextum qđ erat in arca: eſt qđ erat bicamerata qđ ſignat in xp̄o duas naturas ꝛ tricamerata qđ ſignat in xp̄o. 3. ſbãs. Septimum qđ erat in arca eſt ꝙ erat hoſtiũ i latere ꝛ diuerſe mãſiuncule. qđ ſignat in xp̄o vulnꝰ in latere dextro. ꝛ diuerſe manſiuncule. i. diuerſe plage in quibus peccatores a peccatis quietantur
Octauũ qđ erat in arca noe eſt ꝙ erat linita bitumine intrinſecus. qđ ſignat in xp̄o grãz gratum facietẽ. ꝛ extrinſecus: qđ ſignat grãm gratis datã. Iſta eſt expoſitio Auguſtini de archa Noe ꝛ de corpe xp̄i. ꝛ ſic pȝ ſcđm qđ ſcis patribus i lege nature ſcripture de xp̄o vero meſſia in lege promiſſo ꝛc. ꝙ in hoc mũdo quo ad corpus ꝛ aĩam ꝛc. Et de hoc dñs dedit ſignuȝ in arca diluuij generalis.

Tertia pars.

Dixi 3. principalr̄. ꝙ ſcis pr̄ibus in lege nature ꝛ ſcripture de xp̄o vero meſſia in lege ꝓmiſſo circa ea q̄ facere debebat propter ſalutẽ nr̄am: fuit reuelatum ꝙ humanũ genꝰ. ꝛc. Et de hoc dñs dedit eis ſignũ in cõceptu ꝟginali. Iſtud ſignum fuit datũ vel reuelatuȝ yſa. 7. De quo dicit nobis in themate. Dñs dabit vobis ſignum. Ecce ꝟgo concipiet ꝛ piet filiũ Scribit ꝙ rex ſirie ꝛ iſrael tẽpore regis achaz venerũt hierlm̄ ꝛ obſederũt eã. finalr̄ pro liberatõe ciuitatis p yſaiã ex pte dñi fuit datum ſignũ in conceptu virgineo. Dabit dñs vobis ſignum. Ecce ꝟgo concipiet ꝛ piet filium: ꝛ vocabit nomẽ eius emanuel. Iſta cõtra hierlm̄ obſidio figurat obſidionem diaboli ſpũalr̄ cõtra nos. Sed nr̄a dr̄ liberatio in cõceptu ꝟgineo. qui q̄dẽ cõceptus de quo dedit ſignum yſaias hodie cõplet in virgine glorioſa m̃re dñi maria. Unũ matheꝰ euãgeliſta narrãs in ſui euãgelij ca. 1. Quomõ maria inventa eſt in vtero hñs de ſpũ ſcõ: ſubiũgit. Hoc totum factum eſt vt adimpleretur qđ dictum eſt a dño per prophetã. Ecce ꝟgo cõcipiet ꝛ piet filium ꝛ vocabit nomen eius emanuel. ¶ Uerũtamẽ iplet modo illđ qđ dixit ſymeõ de xp̄o ꝓphetãdo Luc. in ca. 2. Poſitus eſt hic in ſignũ cui cõtradicet. q2 iſti ſigno glĩoſo de conceptu ꝟgineo: cõtradicũt iudei illud impugnãtes ꝛ pro impoſſibili reputãtes ꝙ ꝟgo exñs ꝟgo ꝯcipiat ꝛ piat. aſſentes ꝛ affirmãtes ꝙ textꝰ yſaie allegatus Ecce ꝟgo ꝛc. nõ intelligit ſic nos xp̄iani et fides catholica affirmat de ꝟgĩe maria: ꝛ mouet ad hoc ꝗter q̄ttuoꝛ argumẽtis.
Primum q2 vbi nos dicimus ꝟgo: ipi nõ dñt virgo ſed alma. qđ quidem vocabulum ꝛ ſi ſignificet virginem vel adoleſcentulam: non tamen ꝙ ſimul in ea ſtent virginitas ꝛ ptus.
Scđm q2 iſtđ ſignũ fuit datũ achaz ꝛ cõceptꝰ marie de xp̄o fuit per. 500. annos poſt achaz. nõ ꝗ põt intelligi vt fides catholica aſſit dicũt ipi
Tertium argumẽtum q2 xp̄s non eſt vocatus hemanuel. ſ; ieſus ſm ꝙ pȝ Luc. 2. et ꝓphia dicit ꝙ vocabit hemanuel. ꝗ nõ põt dici de xp̄o.
Quarto q2 oportet ꝙ prophia intelligat de aliquo filio: dñt aliqui iudeoꝝ doctores ꝛ rabini ꝙ intelligit de Ezechia filio achaz q̄ dictus eſt hemanuel. Alij dñt ꝙ itelligit de filio yſaie de quo i ſequẽti caplo dicit propha. Acceſſi ad propheteſſam q̄ cõcepit ꝛ pepit filium. Concludunt ergo iudei ꝙ nullomõ intelligit de criſto nec de ꝟgine matre eius ſicut nos criſtiani dicimus ꝛ firmiter credimus ꝛ confitemur.
¶ Pro rñſione ad primũ ẽ ſciendũ ꝙ in ebrayco ſunt tria vocabula. quaſi idẽ ſignificantia. ſ. nahara. bethula. ꝛ alma. Primũ accipitur ꝓ muliere adoleſcente paucoꝝ dieꝝ: nõ habẽdo reſpectum ad virginitatem vel corruptioneȝ.
Scđz accipit ꝓ ꝟgine: nõ habẽdo reſpectũ ad etatem an adoleſcens/iuuenis/vel ſenex.
Tertium pro muliere habendo. 2. reſpectus. ſ. ad adoleſcentiã ꝛ ꝟginitatẽ. ꝛ q2 iſta duo ſimul fuerũt in btã ꝟgine: ꝓpha diuinitus illuſtratus poſuit. alma ꝛ nõ aliqđ aliud. de vocabulis ſupradictis. Dicit ergo ꝓpha. alma. i. adoleſcens ꝛ ꝟgo ſimul. q2 iſta duo dicit. Alma cõcipiet ꝛ piet filium. Et ꝙ ita debebat neceſſario intelligi: patȝ. q2 ſignum qđ debebat dari achaz pro liberatõe ciuitatis ſm ꝟitatẽ ꝛ tertius ꝛ rabi ſalomonis: debebat eẽ valde mira=

culoſum. Vñ dixit ſibi yſaias. Pete tibi ſignũ
a dño deo tuo in profundũ inferni: ſiue in excel
ſum ſupra. In profundũ inferni. i. i ſuſcitatiõe
alicuius mortui. vel in excelſuꝫ ſupra. i. in celo
ſicut inſtatõe ſolis fuit tpe ioſue. mõ ꝙ virgo ⁊
adoleſcens concipet ⁊ filiũ peret ỽgine non re
manente: nullũ miraculum eẽt. Oportet ergo
ad hoc ꝙ ſit miraculum: ꝙ ỽgo cõcipiat ⁊ pa-
riat. in conceptu ⁊ ptu virgĩe remanẽte: ⁊ hoc
dio miraculo. qḋ impletum eſt in virgine glo
Aug° rioſa hodie. ⁊ iḋ Aug°. cõtra iudeos in ſmõe
hodierno. Que ſunt dei miracula niſi q̃ ſũt ho
minibus impoſſibilia. qui ſcripſit tabulas ſtil-
lo ferreo: ipſe grauidauit mariã de. ſ. ſ. qui mul
tiplicauit panes in heremo ſine rõne: ipſe ỽginẽ
ĩpregnauit ſine corruptiõe. ⁊ q̃ fecit virgã ſine
pluuia germinare: ipſe fecit dauid filiam ſine ſe
mine gñare. ¶ Ad ſcḋm dicendũ iudeis. ꝙ non
eſt verum ꝙ iſtud ſignũ de cõceptu ỽginis da
ret achaz: lꝫ ſibi ꝑ prophetã mitteret. d. Pete
tibi ſignũ a dño deo tuo. ⁊c. Sed ex quo inuita
tus incredulus remanſit ⁊ ydolatra. Qꝛ dixit
nõ petã ⁊ nõ tẽtabo dñm. Alia lr̃a hꝫ. ⁊ nõ ex-
altabo dñm. Directũ fuit domui dauid vt patꝫ
ex textu vbi dꝛ. Audite ergo dom° dauid. ꝑ-
pter hoc dñs dabit vobis ſignũ. Ecce ỽgo cõ
cipiet ⁊ ꝑiet filium. ⁊c. Qḋ ſignũ impletum eſt
in virgine maria pꝛĩcipalr̃ ⁊ realr̃. q̃ fuit de do
mo dauid. Ad illud qḋ dꝛ ꝙ iſtud ſignuꝫ fuit ꝑ
500. annos poſt achaz. Dicendũ ꝙ eſt ſignuꝫ
prenoſticum reſpectu effectus futuri. Sicut ge
deoni datum fuit ſignũ in vellere indicatiuum
future victore. Iudic. 6. Et eſt ſignu rememo
ratiuũ reſpectu effectus p̃teriti. ſicut moyſi da-
tum fuit ſignũ Exo. 3. Hoc habebis ſignum ꝙ
miſerim te cũ eduxeris populũ meuꝫ de egipto.
Immolabis deo ſuꝑ mõtẽ iſtũ. Tale ſignuꝫ re
memoratiuũ reſpectu effectus p̃teriti fuit hoc
ſignum ſacratiſſimũ. nec obſtat magna diſtan
tia tẽporuꝫ. qꝛ ſignuꝫ rememoratiuũ ita in ma
gna diſtãtia reſpicit p̃teritũ: ſicut ſignum p̃no
ſticum futurũ. ¶ Ad tertiũ dicendũ eſt ꝙ intel
ligit̃ de xp̃o. ⁊ qñ dĩt ꝙ non eſt vocatus hema
nuel. ſ; ieſus: dicendũ ꝙ imo. qꝛ eſt nomen qḋ
imponit̃ ſm rõneꝫ indiuidualẽ vt ſortes. et ſic
xp̃s vocatus eſt ieſus. Eſt nomẽ qḋ imponit̃
ſm ſpẽm vt hõ. ⁊ ſic xp̃us vocatus eſt hõ. Eſt
nomẽ quod imponit̃ ſm ꝓprietatẽ vel aliquã
ỽtutem excellẽtẽ: vt liberalis vocatur alexan
der. Fortis vocatur Samſon. Hercules vel a
chiles. ⁊ iſto mõ xp̃us vocatus eſt hemanuel:
ꝓpter excellentiſſimã ⁊ diam ꝓprietatẽ quam
habꝫ ꝙ in eius ſuppoſito dia natura ꝑiter ⁊ hu

mana ſimul coniunguntur. Unde hemanuel
interp̃tat̃ nobiſcũ deus. quo noĩe ſepe vocauit
eũ virgo maria: cũ vt verũ deum ⁊ hoĩem ado
rando. ⁊ ita implet̃ lr̃a hebrayca que habet ꝙ
illa halma vocabit nomen eius hemanuel.
¶ Ad quartũ qñ dĩt iudei ꝙ ille filius erat eze
chias filius achaz vel erat filiun yſe de quo in
ſequẽti capl̃o dicit ipſe. Acceſſi ad prophiſſam
que concepit ⁊ pepit filium. ⁊ iſte vel ezechias
vocatus eſt hemanuel vt patꝫ in dicto capl̃o.
¶ Dicendũ ꝙ pꝫ manifeſte vtrũqꝫ eẽ falſum. ⁊
primo de Ezechia. qꝛ vt patet in. 4°. lib. Re.
Achaz regnauit per. 16. ãnos in cuius. 4°. an
no data eſt ꝓphia. qñ incepit regnare: fili° ei°
ezechias: habebat. 25. annos dẽptis ꝗ quattu
or de regno pr̃is ſui in quoꝝ. 4°. data eſt pro-
phia: patet ꝙ vſqꝫ ad tẽpus regni ſui. de regno
patris non tranſierũt niſi. 12. anni. demptis igi
tur iſtis. 12. de. 25. Sequitur ergo ꝙ qñ data
fuit prophia ezechias iam habebat. 13. annos.
Sequitur ergo ꝙ prophia in eo non põt veriſi
cari qꝛ iam erat natus. Patet. 2°. ꝙ nõ põt in
telligi prophia de filio yſe. propter illḋ qḋ in ſe
quẽti capl̃o dꝛ. Acceſſi ad prophiſſaꝫ. propter.
duo prĩo quia illo filio yſaie qui ſm textum no
men eius fuit accelara / velociter. Spolia / de-
trahe / cito predare / nec de eius nomie nec de
eius vita. nec de ei° geſtis. aut morte nulla mẽ
cio fit in ſcriptura. ſm ergo Hieronymũ. eadeꝫ Hier°.
facilitate qua dꝛ cõtẽpnit̃. Scḋo qꝛ nõ eſt ve-
rum ꝙ yſaias accederet tũc ad ꝓphiſſam vxo
rem ſuam: nec ipſa concipet ⁊ peret illum filiũ
de quo intelligũt iudei. Ratio qꝛ in textu pre-
mittit̃. adhibui mihi duos teſtes fideles vriaꝫ
ſacerdotẽ ⁊ zachariã filiuꝫ Barachie. ⁊ ſtatim
ſequitur. Acceſſi ad ꝓphiſſam q̃ cõcepit ⁊ pe-
pit filium. ¶ Modo dico iudeis duo. Primo
ad q̃d propha inducebat iſtos teſtes. indige-
bat eĩ teſtibus in agendo ad cõcubitum pro-
phetiſſe vxoris ſue? Iſtud eſt turpe dĩc. Scḋo
peto ab eis qui fuerunt iſti teſtes fideles? non
vrias qui fuit in tpe achaz: qꝛ idolatra erat. pꝫ
4. Re. 16. Et ſic nõ fidelis. nõ vrias ſacerdos
qui fuit tpe Ioachiꝫ de quo Iere. 26. Fuit vir
prophãs in nomine dñi. nõ vrias filius ſeme:
qꝛ a tpe achaz ⁊ yſaie vſqꝫ ad tẽpus Ioachim
in quo fuit iſte ꝓpha: fluxerũt pluſquã. c. anni.
Sicut pꝫ per tpa q̃ regnarũt reges qui fuerũt
in medio. vt pꝫ quartũ librũ. Re. diſcurrenti.
Itẽ alius fidelis teſtis zacharias filius Bara
chie qui eſt vltimus de. 12. Prophis minori-
bus: nõ erat adhuc natus. ipſe fuit. 2°. anno da
rij regis pſarum qui ſucceſſit ciro qui dedit li-

centiam iudeis reedificandi templum. ⁊ a tem
pore achaz et yſaie uſqꝫ ad tempus darij: fluxe
rūt pluſqꝫ ducenti anni. Nō ergo iſte acceſſus
yſaie ad prophetiſſam nec de iſtis teſtibus ali=
quid cōtrariū veritati. que ergo dicūt iudei ē ve
ritas iſtius textus? Certe dicendo. ꝙ veritas
iſtius ꝓphie eſt ꝙ deus ⁊ ſpūs ſcūs aſſumpſit
iſtos duos ſupradictos teſtes: ⁊ acceſſit ad ꝓ
phetiſſaz. i. ad ỽginem mariā q̄ hūit ſpm̄ pro=
phetie ⁊ cōcepit ⁊ pepit filiū ieſum xp̄m ſalua=
torē nr̄z. nā qn̄ dr̄ in textu Adhibui mihi duos
teſtes ⁊c̄. loqͥt ſpūs ſcūs ꝑ ſeipm̄ ⁊ non ꝓphā
ſicut enim loqͥtur ꝑ ꝓphām ita pōt ꝑ ſeipſum
loqui. Iſtos duos teſtes fideles quos deus ſpi
ritus ſcūs ſibi adhibuit: fuerūt vrias filius ſe=
mei de quo dictū eſt. qui ꝓphetauit multa ma
la contra ciuitatē: q̄ euenerūt in captiuitate ba
bilonica. zacharias filius barachie q̄ ꝓpheta=
uit multa bona ſpālr̄ de aduētu meſſie. zacha=
rie. 9°. Exulta ſatis filia ſyon. ⁊c̄. Ecce rex tu
us. ⁊c̄. Et qn̄ dr̄. ꝙ adhuc nō erant nati ſꝫ futu
ri erāt. Hic dicendū ꝙ nō obſtat. qꝛ p̄teritū ⁊
futurū totum eſt deo p̄ſens. ⁊ ita loqͥt de p̄teri=
to ⁊ futuro ſicut de p̄ſenti. Et poſt ꝓphias iſto
rum ſeqͥtur immediate in textu totuz in pſona
dei ⁊ ſpū ſci. ⁊ acceſſi ad ꝓphiſſam . ſ. virginē
mariam q̄ prophetauit in cātico Magnificat
aīa mea dn̄m. ⁊ cōcepit ⁊ p̄pit filiū. Iſte acceſ=
ſus fuit ſpūalis: ⁊ hoc per ſpm̄ ſcm̄ ſicut ſibi di
cit angelus in euāgelio hodierno. Spūs ſctūs
ſupueniet in te. Luc. 1°. Videāt ergo iudei tar
gum. ⁊ trāſlationem caldaycam. cui cōtradice
re nō pñt nec audēt: qꝛ iſtā ꝓphīam ſic expo
nit. ꝙ multum ad cōfirmationē fidei catholice
facit. ſm̄ ꝙ notat totum hoc Magiſter nicho=
laus de lyra. yſaie. in ca. 8. cōcludiť ergo cōtra
iudeos ꝙ ſignū datum ꝑ yſaiā de ꝯceptu virgi
neo: hodie compleť in virgine maria ⁊ in ieſu
xp̄o eius filio. de quo dicit thema. Dabit dn̄s
vobis ſignū. Ecce ỽgo cōcipiet ⁊ ꝑiet filium.

Nico=
laus.
de lyra

¶ In quibus verbis videte de ꝯceptiōe glioſa
ỽgis ⁊ ieſu xp̄i filij ſui ꝓ ꝯclōe ⁊ fine ſ̄ōs tria.
¶ Primo que ya es tirado el antigo ſcarnimen
to. Notatur in. Ecce.
Scōm que es reparado de innocentia el eſta=
do. notatur in. Virgo.
Tertium que es ayudado por fe o entendimen
to. Notatur in hoc ꝙ ỽgo cōcipiet ⁊ ꝑiet filiū.
¶ Dico primo ꝙ in ſupradictis verbis notatur
ꝙ in cōceptōe ỽginis ⁊ in incarnatōe xp̄i: es
ya tirado ⁊c̄. qđ notať in Ecce. qđ cū ſit aduer
biū dēandi: ſm̄ Auguſtinū ꝑ ipm̄ opprobrioſe
antiqͥtus idolatre fidelibus inſultabāt. o Vbi

Aug°

eſt deus tuus. de nr̄o ecce dēabāt lapidē / vel
lignū. ignē / aut ſolem / aut lunā qui diuerſi pro
deo colebāt. Ad hoc opprobriū nō poterāt re
ſpōdere antiqui añ incarnationē qꝛ deum ad
oculū nō poterāt demōſtrare. ⁊ iō Dauid dice
bat in. p̄s. 41. Fuerūt mihi lachrime mee pa=
nes die ac nocte ⁊c̄. Vbi eſt deus tuus. Sꝫ mō
in ỽginis cōceptōe ⁊ xp̄i incarnatōe: deus qui
erat inuiſibil': factus ē ad oculuz viſibil': ⁊ ſic ꝑ
ecce dēabilis. Et rñdēdo opprobrio i fideliū ⁊
idolatraꝝ: dicimus dēando. Ecce deus ſalua
tor meus. yſaie. 12.
¶ Dixi. 2°. ꝙ in virgīs cōceptōe notať: que es re
parado de innocēcia ⁊c̄. In iſto termio virgo. ꝓ
quo notādum ꝙ ſm̄ ꝙ patz ex textu. Geñ. 2°.
Eua mr̄ oīuz viuētiū duplici fuit noīe noīata.
¶ Primū nomē eiꝰ fuit virago i ſtatu inocētie
Scōm nomē eue in ſtatu nature corrupte. Sꝫ
quis hoc nomen virago ⁊ rē. i. innocentiaz re
duxit ⁊ recupauit niſi virgo? Vñ ab iſto noīe
virago auffert. a. i. adam vnde venit nobis ſta
tus culpe: ⁊ reducit ſtatum innocētie. virago
enim ſm̄ Magiſtrū in hyſtorijs ſincopatū re=
manet virgo. ¶ Quattuor eniz inter alia mala
venerūt nob̄ in ſtatu culpe ꝑ mulierē ỽginē ⁊
angelū virginē. quorū ꝯtraria nob̄ in ſtatu grē
ꝑ angelum virginē ⁊ mulierē ỽginem q̄ i euā=
gelio hodierno Miſſus ē āgelꝰ gabriel notāť.
¶ Primo ꝑ angelum ỽginem ⁊ mulierem vir=
ginē venit pctm̄ ⁊ mors gñalis A muliere em̄
initiū pcti: ⁊ inuidia diaboli morsītroiuit i or
bē terraꝝ. Iſte āgelꝰ fuit diabolꝰ ⁊ mulier eua.
Sꝫ per angelum virginē ⁊ mulierē virginē per
cōtrariū venit nobis vita ⁊ ſalus ſpūalis. Iſte
angelus virgo: fuit gabriel. ⁊ iſta mulier ỽgo:
fuit maria. ⁊ de hoc in principio euangelij ho=
dierni Miſſus eſt angelus gabriel ⁊c̄. ad vir
ginem cuius nomen maria. ¶ Scđo ꝑ angelū
virginem ⁊ mulierē virginē venit nobis tēta=
tionem de falſia. iſte angelus virgo fuit diabo
lus. ⁊ mulier ỽgo eua. cui dixit tētando. Cur
p̄cepit vobis deus ⁊c̄. nequaqꝫ moriemini. ⁊c̄.
et dixit falſuz. Quia deꝰ dixerat. In quacūqꝫ
die comederitis: morte moriemini. Sed ꝑ con
trariuz ꝑ angelū virginem ⁊ mulierē virginē:
venit nobis annunciaciō de alegria. Iſte an=
gelus fuit gabriel. iſta virgo fuit maria. cui di
xit ſalutādo ⁊ annūciādo. Aue grā plena dn̄s
tecū. ⁊c̄. Aue ſine ve diceris: qꝛ ve ſine te dať.
Eua cōuerſa noſceris: ſi. a. prio ponať. ꝓ euaz
tūc miſſis: nūc per aue mutatur ve eue diſſipať
⁊ dolor primi vulneris per te virgo ſanatur.
¶ Tertio ꝑ angelū ỽginem ⁊ mulierē ỽginez:

Ma=
giſter.
hyſto.

DER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS

naſcitur quilȝ filius ire ⁊ in peccatis gñat. iſte
angelus fuit diabolus ⁊ mulier eua. Sed p cō
trarium p angelum ꝟginē ⁊ mulierē virginē:
naſcitur ieſus filius grē p ſpm̄ ſctm̄ formatus.
Iſte angelus fuit gabriel qui hoc declarauit.
v. Spūs ſcūs ſupueniet in te ⁊c. Iſta mulier fu
it virgo maria q̄ ipȝ concepit nō ex virili ſemi
ne: ſ miſtico ſpiramine. Iſta eſt quarta gñō de
qua dictū eſt abraā. Geñ. 15. Scito pre noſcēs
ꝙ peregrinū ſit ſemen tuū in terra nō ſua ſubi
cient eos ſuituti. ⁊c. Et nota totū textuȝ ⁊ dic
vſqȝ ibi gñone aūt quarta reuertēt huc. Nota
ꝙ iſta q̄rta gñō eſt quartus modus ꝓducendi
hominem. ſ. de femina ſine viro ⁊ vide bñe.
¶ Quarto ⁊ vltio p angelū virginem ⁊ mulie=
rem virginē: venit ſupbia ⁊ vanitas. Iſte an=
gelus fuit diabolus: ⁊ mulier eua. q̄ ſine dubio
peccauit pctō elationis ⁊ ſuperbie. Sed p con
trariū p angelū virginē ⁊ mulierē ꝟgineȝ: ve=
nit māſuetudo ⁊ hūilitas. Iſte angelus fuit ga
briel ⁊ mulier virgo fuit maria q̄ dixit ſibi nar
rato toto proceſſu ſue legatiōis ⁊ filij dei incar
nationis. Ecce ancilla dñi fiat mihi ſm ꝟbuȝ
tuum. qꝛ igitur p mulierem ꝟginem ſtatus in
nocentie fuit deſtructus: ſ per virginem mu=
Berᵒ. lierē fuit repatus: dicit Bernardus. ade in ſer
mōe hodierno. Ne dixeris vltra o adā mulier
quā dediſti mihi dedit mihi de ligno vetito. dic
potius mulier quā dediſti mihi cibauit me fru
ctu benedicto. Reddit nempe tibi femina pro
femina. prudens pro fatua. humilis pro ſuper
ba. que pro ligno mortis tibi attulit lignū vite.
¶ Vltimū qd̄ erat videndū in iſta bñdicta vir
ginis conceptōe ⁊ xpi incarnatiōe: eſt ques a=
yudado por ſe lentēdimiēto. qd̄ notat ibi. Vir
go cōcipiet ⁊ piet filiū. hoc enim ex fide credi=
Berᵒ. mus: qꝛ ſupra naturā eſt. Ideo Bernardus di
cit. ꝙ hodie cōiūcta ſunt ad inuicē mr̄ ⁊ virgo
deus ⁊ homo. fides ⁊ cor humanum.
¶ Finis ſermōis ⁊ cōcluſio. patȝ igitur ꝙ tria
principalia concurrerūt in incarnatione xpi. ſ.
Primo duaruȝ naturaꝝ vnio: de quo deus de
dit ſignū in matrimonio.
Scdō corpis xpi formatio ⁊ diſpoſitio. de quo
deus dedit ſignum in archa diluuij.
Tertio homis a poteſtate diaboli liberatio: de
quo deus dedit ſignum in conceptu virgineo.
de iſto tertio ſigno dicit thema. Dabit dñs vo
bis ſignū. Ecce virgo ⁊c.

Sermones de incarnatiōe

p thema de eplis ⁊ euāgelijs dñicaꝝ ꝯcurrētiū
Dñica tertia in. 40. de epiſtola.

Sermo quartuſdecimus.

F Ructus lucis in oī
bonitate. ad eph. in ca. 5. et i epl'a
cōcurrentis dñice ſcribitur iſtud
thema. Feſtiuitas hodierna me
mouet ad accipiēdum. Iſtud thema qd̄ eſt de
epl'a dñice cōcurrētes. ⁊ qꝛ loqt de luce: tres
luces repio hodie in ſimul cōcurrentes: de q̄=
bus mentio fit in ſacra ſcriptura ⁊ de quibus ē
feſtiuitas hodierna.
Prima lux eſt debaxo de nube encerrada.
Scda lux eſt de donde aq̄ſta es principiada.
Tertia lux eſt por el dia deſignada.
Prima lux eſt la incarnada diuinidad.
Scda lux eſt la virgen de dios madre ſegun
la humanidad.
Tertia lux eſt angelus gabriel dia de luz ⁊ de
gran claredad. de qualȝ iſtaꝝ luminū eſt feſtū
hodiernum ⁊ de eis verificatur thema. Fru=
ctus lucis in omni bonitate.

Prima pars.

¶ Dico primo ꝙ repio primā lucē deba
xo de nube encerrada: dela en=
carnada diuinidad. diuinitas eſt lux. ⁊ deus ē
lux. Deᵒ lux eſt: ⁊ tenebre in eo non ſunt vlle.
pria Io. 1ᵒ. Iſta lux nō poterat ab hoibus vi=
deri. qꝛ ſm ꝙ dicit Apl's Lucē hitat in acceſſi
bilem quaȝ nemo hoium videt nec videre pōt
pria Thimotheū. 6. Et qꝛ nō videbatur iſta
lux nec cognoſcebatur: ⁊ qꝛ hec lux erat deᵒ:
idō antiq̄tus diuerſe opiniones fuerunt de deo.
Aliqui dixerunt ꝙ deus erat ſol. vt indi qui
adorabāt ſolem.
Aliqui ꝙ ignis. vt caldei qui adorabāt igneȝ.
Aliqui ꝙ luna.
Aliqui ꝙ elementa.
Aliqui ꝙ planete.
Aliqui ꝙ fortuna. vt ponit Bernardus ſuper Berᵒ.
cantica ſmōe. 6. catholici dicebāt cum aplo ꝙ
erat lux: ſ in acceſſibilis: ⁊ idō a nemine hoium
poterat videri. ſ qꝛ dulce lumen ⁊ delectabile
oculis: idō vt ab eis. videret: orabant deū cum
pſalmiſta. d. ps 42. Emitte lucem tuā ⁊ veri
tatem tuā. et yſaie. 36. Emitte nobis luceȝ mi=
ſerationū tuaꝝ. deus aūt mixtus hoibus: miſit
eis lucem ſuā. i. filiū ſuū taliter ꝙ poſſent eum
videre. ſ abſcōditum occultatū ⁊ clauſum ſub
quadā nube. ſ. nr̄a hūanitate. filius dei ē de na
tura ſolis immo eſt ſol iuſticie xp̄s deus nr̄ vt
ꝓphetauerat Malachias in ca. 4. d. Orietur

ſol iuſticie vobis timentibus nomen meum.
Modo ita eſt ꝙ lꝫ ſolē poſſent videre in ꝓpria
rota ⁊ eſſentia aquile q̄ ſūt viſus acutiſſimi. qꝛ
angeli eorū ſemꝑ vident faciē p̄ris. Mat. 18.
Tamen hoīes nō poterāt eū videre: niſi abſcō
deret ſe in nube nr̄e hūanitatis. qḋ hodie veri
ficatū ⁊ impletū eſt in vētre virgīs glorioſe: et
impletū eſt illud Ezech. 32. Solē nube tegā.
oculta uit autē ⁊ abſcōdit iſta lux. ſ. filius dei.
Aliqua in ſua conceptione.
Aliqua in ſua paſſione.
Aliqua in ſua aſcenſione.
Abſcondit ⁊ ocultauit in ſua conceptiōe ſuā
magnitudinem.
Abſcondit ⁊ ocultauit in ſua paſſione ſuā for
titudinē.
Abſcōdit ⁊ ocultauit in ſua aſcen
ſione ſuam ſapientiam.

¶ Primo lux vera q̄ eſt filius dei: ocultauit in
ſua conceptiōe ſuā magnitudinē. Qm̄ deꝰ ma
gnus dn̄s: ⁊ rex magnus ſuper oēs deos. ps.
94. Tamen in cōceptiōe ſua ⁊ aſſūptiōe noſtre
hūanitatis: nō videt̄ magnus imo valde puꝰ.
Ille qui excellētior ē celo. ⁊ ꝓfūdior inferno.
lōgior terra. ⁊ latior mari. Scḋm ꝙ ſcribitur
Job. 11. Aſſumendo nr̄am hūanitatē in ſua cō
ceptiōe factus eſt valde puus. ibi ſm̄ Bernar- Ber⁹.
dum. cognoſcit̄ lōgitudo breuis. latitudo an-
guſta. ꝓfunditas plana. Iſta abſconſio iſtiꝰ lu
cis: facta eſt hodie ī vētre glorioſe v̄ginis ma
rie. propter qḋ ſibi dicimus in v̄ſu. Uirgo dei
genitrix quē totus nō capit orbis: ī tua ſe clau
ſit viſcera factus homo.

¶ Scḋo iſta lux q̄ eſt filius dei: ocultauit ⁊ ab-
ſcōdit in ſua paſſiōe ſuā v̄tutē ⁊ fortitudinem.
debebat nāq̄ preliari cū diabolo in paſſione: ⁊
hoc cū maxia fortitudine. ꝓpter qḋ dicebāt ſi-
bi ſci p̄res. yſaie. 51. Cōſurge / cōſurge / indue-
re fortitudinē brachiū dn̄i. ſꝫ iſtam fortitudinē
ocultauit ⁊ clauſit in cruce: tenendo manus fi
xas ⁊ clauatas ī cornibꝰ crucis. Uñ abachuc
in ca. 3. dicit. Splēdor eius vt lux erit. cornua
in manibꝰ eiꝰ. Ibi abſcondita eſt fortitudo eiꝰ
et patet ꝙ ibi abſcōdita erat fortitudo eiꝰ qꝛ ꝑ
crucem vicit mortē fortiſſimam ⁊ diabolū for
tiſſimū. Nam ſeq̄tur in textu. Ante faciē eius
ibit mors. Egredietur diabolus an̄ pedes eiꝰ
vide iuſtum dei iudiciū. Diaboli ⁊ demōes ab
ſconderūt ⁊ ocultauerūt hoī laqueū mortis in
ligno ſcie boni ⁊ mali: et hoc hō ignorauit. et
xp̄s lux vera filius dei p̄ris abſcondit eis laq̄-
um. Uñ capti ſunt in ligno crucis: ⁊ etiā ipſi
hoc ignorauerūt. vñ Ap̄ls p̄ria. Cor. 2. Sapiē
tiam loq̄mur inter ꝑfectos: q̄ in miſterio abſcō
dita eſt: q̄ nemo principū huius ſeculi cogno
uit. Si enim cognouiſſent: nūq̄ dn̄m glīe cru
cifixiſſent. ⁊ iḋ dixit cōtra eos. ps. 34. Ueniat
illis laqueus quē ignorāt. ⁊ captio q̄ abſcōde
rūt apprehēdat eos: ⁊ in laq̄ū cadant in idipſū.

¶ Tertio lux vera q̄ eſt filius dei: abſcondit et
ocultauit in ſua aſcēſione ſuos miſterios de al
teza. Nam ſm̄ ꝙ dicit Dioniſius multi angeli Dio⁹.
etiā vſq̄ ad diē aſcenſiōis xp̄i: miſteria incar
nationis / paſſiōis / ⁊ aſcenſiōis nō plene ſciue
rūt. ꝓ tāto in die aſcēſionis interrogauerunt.
Quis eſt iſte q̄ venit de Edom tinctis veſtibꝰ
de boſra? yſaie. 63. Iſtam lucem qui eſt xp̄s ſic
ocultatā in vētre virginis: hodie ſub nube nr̄e
hūanitatis fideles catholici ⁊ gentiles populi
vident ꝑ fidē ⁊ firmā credentiam. Credūt xp̄m
iam incarnatū. iam veniſſe ⁊ hūatū. Nam vt
ſcribitur yſaie. 9. Populus gētiū qui ambula
bat in tenebris vidit lucē magnā: hitātibus in
regiōe vmbre mortis lux orta ē eis. Iſta lux ē
xp̄s incarnatus. ſꝫ iudei non vidēt iſtā lucē nec
eam recipiūt: nec in eam credūt ſꝫ eā expectāt
venturā. Contra quos deriſorie ⁊ opprobrioſe
dicit Job in cap. 3. Expectēt lucem ⁊ nō vide
ant. ¶ Sed pōt hic q̄ri quare iudei non vident
iſtā lucē. ſ. xp̄m incarnatū nec in ea credunt: ſꝫ
ꝯtinue aliū expectāt meſſiā in lege ꝓmiſſum q̄
nūq̄ veniet nec videbūt eū. propter qḋ deri-
ſorie de eis dicit Job. Expectēt lucem ⁊ nō vi
deant. ¶ Nūc ꝑ iſtud tale exēplū: qn̄ duo hoīes
incedunt ſub graui onere vnus an̄ aliꝰ retro:
ſicut patꝫ in baſtaxijs: q̄ p̄cedit curuus īcedit:
nec onus atergo videt. cōtrarium eſt de illo q̄
ſequit̄. Quia hꝫ onus an̄ oculos: ⁊ illud bene
videt. Ad ꝓpoſitum. iudei ⁊ gētiles tanq̄ duo
hoīes: onus legis dei portabāt: in qua de hac
luce qui ē xp̄s incarnatus ꝓphabat̄. ſꝫ iudei q̄
ante ibāt oppreſſi onere legī: curui incedunt. a
tendūt ad lr̄am nō ad ſpm̄. ad tēporalia eis ī le
ge ꝓmiſſa: nō ad ſpūalia in lege cōtēta. Sicut
erat xp̄i incarnatio: ⁊ huius lucis q̄ xp̄s eſt ſub
nube nr̄e hūanitatis ocultatio. ⁊ iḋ nō viderūt
nec vidēt eā: ſꝫ adhuc expectāt eā. cōtra quos
Job. Expectēt lucem ⁊ nō videāt. propter qḋ
dicit pſalmiſta de eis. ps. 68. Obſcurent̄ oculi
eoꝝ ne videant ⁊ dorſum eorū ſemꝑ in curua.
ſemper vadūt curui ⁊ in curuati ad ſenſū lr̄a-
lem. non erecti nec recti ad ſenſum ſpūalem.
Sed gentiles q̄ ſequebāt̄ dimittētes lr̄am ⁊ ac
cipiētes ſpm̄: qꝛ ſm̄ doctrinā eis datā ab ap̄lo.
lr̄a occidit. ſpūs aūt viuificat: viderūt iſtā lucē.
ſ. xp̄m incarnatū in lege ꝓmiſſum: ⁊ ei credide
rūt. Pro tāto ꝓphetauit yſaias in cap. 60. d.

Surge illuminare hierl'm qꝛ venit lumē tuū ꝛ
gloria dñi ſuper te orta eſt ꝛ ambulabunt gen=
tes in luce tuo: ꝛ reges in ſplendore ortus tui.
Nota ꝙ dicit gētes.i.gētilles: nō dicit iudei.
habem⁹ ergo primā lucē en nube encerrada:
q̄ es la encarnada diuinidad. Iſta ē lux ieſus
dei filius hodie ſub nube nr̄e hūanitatis abſcō
ditus: ꝛ incarnatus in vētre ꝟginis glorioſe.
Sed eſt videnduꝫ quō thema de eo verificat̄.
Fructus lucis in oī bonitate. ¶ Pro quo ſciē=
dum ꝙ ſm ph̄m qñ aliqd eſt primuꝫ in aliquo
gñe: oīa cōtēta ſub illo gñe ꝑticipāt ꝑfectioneꝫ
illius gñis: ꝛ recipiūt ꝑfectionē ab illo prio. Si
cut oē ꝙ eſt lucidū: recipit ꝑfectionē lucendi a
ſole. ꝛ omne ꝙ eſt calidum: ab igne. ꝛ dulce a
melle. ꝛ albū a niue. Nūc ita eſt ꝙ primū qd̄ ē
in bonitate: eſt lux. In principio creauit deus
celum ꝛ terrā. ꝛ nō dixit de⁹ ꝙ celū eēt bonū:
nec terra bona. ſꝫ creata luce: ſeqt̄ in textu. Ui
dit deus lucem ꝙ eēt bona. Nota qd̄ primum
ꝙ in ſcriptura vocat̄ bonū eſt lux. in quo deſi=
gnat̄ ꝙ oīa alia q̄ ſūt bona: a bonitate lucis ꝓ
cedūt ꝛ a luce ſunt bona. Iſta lux bona ē xp̄s
filius dei in ꝟgine incarnat⁹ hodie. de quo dr̄
Sap̄. 7. ꝙ eſt candor lucis eterne ꝛ imago bo
nitatis illius. A cuius bonitate oīa hn̄t ꝑticipa
tionem bonitatis. vn̄ pſalmiſta de eo dicit. ps.
103. Apiente te manū tuā: oīa implebūtur bo=
nitate. ꝛ ſic pꝫ ꝙ thema de xp̄o filio dei hodie i
virgine incarnato verificat̄. Fructus lucis in
oīni bonitate. ꝛ hec propria ꝑte ſmōis q̄ conti
net ꝙ eſt lux de baxo de nube encerrada. Et
iſta eſt icarnata diuinitas q̄ eſt xp̄s: hodie ſub
nube nr̄e hūanitatis in vētre ꝟginis ocultat⁹.
ꝛ de hoc feſtiuitas hodierna.

Secunda pars.

¶ Dixi 2⁹. principalr̄ in ſcd̄a parte ꝙ es
lux de dōde aq̄ſta es ꝑicipiada
la qual es la ꝟgen de dios madre ſegun la hu=
manidad. Beata virgo maria eſt.
Lux tota pulcra ꝛ cū ſplēdore. Tota pulcra es
amica mea ꝛ macula nō ē i te. dicit ſibi ſpōſus
Itē eſt lux. tenebras nō ſuſtinēs (Cant. 4⁰.
qꝛ omnē tenebrā expellit in eā Et diuiſit deus
lucem a tenebris. Geneſ̄. primo.
Itē eſt lux. oībus placens. natura. n. lucis hec
Am= eſt dicit Ambroſius vt oīs eius in aſpectu grā
broſi⁹. ſit. Oīa hec hn̄t locū in btā ꝟgine. Nam ſm
Hier⁹. ꝙ dicit Hieronym⁹ / nihil ſplēdoris / nihil glo
rie / vel grē / nihil candoris / nihil virtutis: qd̄
non reſplendeat in maria. Figurat̄ iſta glorio
ſa lux in luce in ꝑicipio mūdi creata. de qua di

cit Magiſter in. 2⁹. ſniaꝝ et Aug⁹. 11. de ciui= Mgr̄. ſniaꝝ.
tate dei. ꝙ ex ea quarta die fuit formatus ſol. Aug⁹
hēmus eniꝫ q̄ttuor. dies allegorices ꝛ ſpūales
Primū diē creatōis in quo adā fuit format⁹.
Scd̄m diē deuiatōis in quo adā peccauit.
Tertiū diē leg' ꝛ cognitōis i q̄ adā fuit repat⁹.
Quartū diē grē ꝛ redēptiōis in quo xp̄s eſt in
carnat⁹. hec eſt dies hodierna ꝛ quarta i qua
de luce primo creata. ſ. btā ꝟgine formatus eſt
ſol iuſticie xp̄us deus noſter. ¶ Dicit̄ autē lux
btā ꝟgo moralr̄: ꝓpter tria ꝓprie i luce repta.
Primo qꝛ lux eſt ſui ipſius cōicatiua.
Scd̄o qꝛ lux eſt errantium directiua.
Tertio quia lux eſt diſcordantiū vnitiua.
¶ Primo dr̄ btā virgo lux: qꝛ lux eſt ſui ipſius
cōicatiua. queādmodū eī lux ſolis omnibus
in dn̄ſ ꝛ gñalr̄ ſe cōicat ꝛ bonis ꝛ malis: ꝛ re=
bus mūdis ꝛ inmūdis: Ita beata virgo ꝑ ſuā
miam ꝛ pietatē ſe cōicat ꝛ angelis / ꝛ hoīb⁹ / ꝛ
iuſtis / ꝛ pctōribus. hēt̄. Io. in cap. 2. ꝙ in nu=
ptijs in quibus fuerūt ꝛ xp̄s ꝛ btā virgo: defi=
ciente vino: btā ꝟgo cōpaſſa ē verecūdie ꝛ ne
ceſſitati inuitātū. ꝛ pietate mota dixit filio cri
ſto. Uinū nō hn̄t. ſuper iſta hyſtoria laudādo
ꝛ admirando pietatem ꝟginis glioſe ꝛ miaꝫ
dic̄ Bernardus ſic. Quid mirū ſi pietatem eri Ber⁹.
bēt viſcera pietati: ꝗd de defonte pietati ꝓce
deret niſi pietas: nōne q̄ pomum in manu ſua
dimidia die tenet reliqua diei ꝑte pomi reſua
bit odorē: quātū ergo putas viſcera illa ꝟtus
pietatis affecit: in quibus nouē menſibus ipſa
oīa pietas requeuit. Nam ꝛ añ repleuit mētem
q̄ꝫ ventrem. ꝛ cū ꝓceſſit ex vtero: nullaten⁹ tm̄
receſſit ab aīo. hec Bernardus. Btā virgo ſm Ber⁹.
eundem Bernardū. in ſermōe ſignū magnum
lux eſt ſui ipſius cōicatia. nā angelis cōicat leti
ciam / iuſtis grām / pctōribus miam / ꝛ toti tri=
nitati gloriā / afflictis cōſolationē / captiuis re=
demptionē / nec eſt inqt Bernardus q̄ ſe ab=
ſcondat a calore eius. propter qd̄ ſibi dicit dñs
yſaie. 49. Dedi te in lucem gētiuꝫ vt ſis ſalus
mea. i. meorū vſqꝫ ad extremū terre. ¶ Sed di
ces ꝗd eſt ꝙ lux btē virgis oībus ſe cōicat: tn̄
iudeos nō illuminat. ¶ Rn̄o ꝗd eſt ꝙ lapidem
durū lux nō pōt viuificare: ꝗd ꝙ arboreꝫ ſiccā
lux nō facit fructificare: ꝗd ꝙ feneſtra clauſa
lux domū nō pōt illuminare: Rn̄ſ qꝛ act⁹ acti
uorum ſm Ph̄m ſunt in paciente diſpoſito, in
2⁹. de aīa. Ad ꝓpoſitū iudei ſunt lapides duri
arbor ſicca: feneſtra clauſa: aplica. ꝛ Albert⁹ Alb̄r⁹
q̄rit in libro de marmorib⁹ ꝗd ꝙ lux ſolis ge=
nerat in aliquibus lapidibus imagines ꝛ ſpu
mit: in alijs nō: Rn̄dit qꝛ materia illoꝝ eſt grā

…ANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS DEI…

nis ⁊ rebellis ⁊ inobediens. Sic in ꝓpoſito iſti
ſunt graues ⁊ rebelles ⁊ non diſpoſiti nec obe
dientes habēt materiā durā. ⁊ eſt populus du
re ceruicis. Et de ipis dicit Job. 24. Ipi fue=
rūt rebelles lumini. iō erūt tenebris deputati/
iuditio damnati/ ⁊ implebitur in eis ꝙ dixit
xp̄us. Jo. 3. Hoc eſt iudicium quod fiet. ſ. quia
lux venit in mundum ⁊ homines magis dile=
xerunt tenebras ꝗ̄ lucem.
¶ Dixi. 2°. principal'r in iſta ſcđa pte ſmōis ꝙ
btā virgo dr̄ lux: qꝛ lux eſt errātiū directiua. vi
demus ꝙ qui in tenebris ambulat ⁊ in nocte:
ſi ſemel viam ꝑdat: ꝑ totā noctē erat donec illu
ceſcat dies. ⁊ ſic tales per lucē dirigūt̄: ⁊ in vi
am reducūtur. Uia ꝑ quā itur ad vitā: ē mul=
tum arta. Mat. 7. Arta eſt via q̄ ducit ad vi=
tam: ⁊ pauci incedūt ꝑ eaꝫ. ⁊ iō vocat̄ ſemitta.
Prouer. 4. Juſtoꝝ ſemitta quaſi lux ſplēdet.
⁊ qꝛ ſic arta ⁊ pauci incedūt ꝑ eā: nitit̄ diabo=
lus ab ea hoies extrahere ⁊ ponere in via lata
ꝑ quā multi incedūt: ⁊ ducit ad ꝑditionē. vt ſic
errēt: Sicut illi q̄ ambulāt in tenebris. ⁊ in tali
bus verificatur illđ Job. 12. Palpabūt. q. i te
nebris ⁊ nō in luce. Et errare facit eos. q. ebri
os. ¶ Nota ſuper iſto verbo errare facit eos. q.
ebrios ꝙ ebrij cōiter in duobus errant.
Primo in inceſſu.
Scđo in viſu.
¶ Primo errāt in inceſſu nam quātūcūqꝫ q̄s
fortis ſit ⁊ ſanus ſi non pōt incedere niſi cadat
vel ceſpitet: ebrius iudicat̄. ſpūal'r qui in tene
bris pctōꝝ ambulāt: offendūt ⁊ cadūt ac ruūt
in diuerſa gña pctōꝝum. ⁊ hoc ex defectu lucis
grē. Jo. 11. Siq̄s ambulat in die non offendit:
qꝛ lucē huius mūdi videt. ſi ambulauerit in no
cte offēdit: qꝛ lux nō ē in eo/ ⁊ nimiꝝ ſi tales of
fendūt ⁊ cadunt: qꝛ in via lutoſa ⁊ lubrica fre=
quēter hō cadit. Talis eſt via peccantiuꝫ. ps.
34. Fiāt vie illoꝝ tenebre ⁊ lubricū. Uidem⁹
ꝙ poſt magnam in vndationē aquaꝝ: vbi lux
ſolis luceꝫ cito fit ſiccitas ⁊ via mūdat̄. nō i vijs
lutoſis qꝛ nō eſt ibi lux ſolis. nec attingit nec tā
git. Moral'r. magna in vndatio aquaꝝ vitioꝝ
⁊ peccatorū. In terra facta eſt. Oſee. 4. Ma
ledictū ⁊ mēdacium ⁊ homicidiū/ ⁊ furtum/
⁊ adulteriū in vndauerūt ſup terraꝫ: ⁊ ſāguis
ſanguinem tetigit. ⁊ poſt iſtā in vndationē vbi
lux virginis marie q̄ interꝑtat̄ illuminatrix q̄ ē
mater grē mīe nō tāgit ⁊ nō attingit. Am=
bulantes ꝑ viam huius ſeculi vel mūdi cadūt
⁊ ceſpitāt: ⁊ ſicut ebrij errāt. Iſtū errorem co=
gnoſcēt dāpnati in iuditio. qui dicēt illđ. Sap.
5. Errauimus a via veritatis: ⁊ lumen iuſti

cie non illuxit nobis.
¶ Scđo errāt ebrij in viſu. Solet nāqꝫ eis q̄nqꝫ
vnū appere duo. ⁊ duo lumina/ vnū lumen. et
vna candela/ due candele. ⁊ iō credūt aliq̄ñ et
volūt extinguere vnā qꝛ ſufficit eis alia: ⁊ de=
cepti remanēt qꝛ non erat niſi vna: ⁊ ſic rema=
net eis nulla. Spūal'r. lumē ⁊ candela eſt vita
p̄ſens. Uita erat lux hoium. Jo. 1. Modo ita ē
ꝙ multi ſunt ꝙ ex quo poſſūt viuere ꝑ vnū an
nuꝫ: credūt viuere ꝑ duos: ⁊ de facto nō viuūt
niſi ꝑ vnū. ⁊ ſic ſicut ebrijs vna cādela apet eis
due: differūt cōuerſionē ſuā/ cōfeſſionē ⁊ ſatiſ=
factionē/ de anno prio ⁊ p̄ſenti: ad annū futuꝝ.
⁊ ſcđꝫ. ⁊ moriūt̄ in prio ⁊ nō remanet eis ſcđo.
et ſic errāt ſicut ebrij in viſu: qꝛ vnus annus a
ꝑebat eis duo. ⁊ vnū lumen duo lumina. ⁊ vna
candela due cādele. Et implet̄ in eis illđ Job.
28. Nōne lux impij extinguet̄. vadit q̄lꝫ iſtorū
talium ad infernū: ⁊ de quolꝫ iſtoꝝ verificatur
illud. ps. 48. In eternū nō videbit lumen. Cō
tra iſtū errorē ⁊ ebrietateꝫ dicit nobis btā ỽgo
que eſt lux erantiū directiua cū filio ſuo: illud.
Jo. 8. Ego ſuꝫ lux mūdi. qui ſeq̄t̄ Me nō am
bulat in tenebris: ſed habebit lumine vite.
¶ Tertio ⁊ vltio principal'r dixi ꝙ btā ỽgo eſt
lux: qꝛ ē diſcordātiū vnitiua. Scđm. n. ꝙ dicit
actor de naturis reꝝ lux concordat ⁊ vnit ele=
mēta in mixto q̄ multū inter ſe diſcordāt. quia
ignis calid⁹/ aqua frigida/ terra ſicca/ aer hu
midus. Per lucē tñ in mixto ⁊ in quolꝫ corꝑe
vniūt̄. Scđꝫ tñ doctrinaꝫ phī in. 2°. de gñone.
Ad hoc vt elemēta vniant̄ in mixto: opꝫ ꝙ in=
tenſiones eoꝝ. i. gradus eoꝝ excellentes corrū
pantur/ ⁊ iō ponit ibi ſcūs Thomas ꝙ elemen
ta nō ſm̄ ꝓprias formas: ſ; ſolū in ỽtute ſunt i
mixto. hoc eſt dr̄ē nō formal'r ſ; ỽtual'r. Ad ꝓ=
poſitum moral'r. ꝑ elemēta hoies mūdi intelli=
gūtur. qꝛ ex eis cōponūtur ⁊ in eis reſoluunt̄.
ad Gal'. 4. Eramus ſub elemētis huius mun
di ſuiētes. Spūal'r ꝑ elemēta q̄ regūt mundū:
poſſumus intelligere hoies in dignitatibus et
officijs poſitos ad regendū. qui ad hoc ꝙ con
cordent ⁊ vniantur in cōitate vel regno. Ubi
ſunt multa mixta diuerſaꝝ cōditionū ordinum
⁊ ſtatuū: oportet ꝙ dimittāt ꝓprias excellenti
as: nō de honorib⁹ gradib⁹ ⁊ ꝑfectiōibus ſibi
datis ſuꝑbiendo. alias ꝓpter eoꝝ ſuꝑbiā nō fa
cient in mixto. i. cōi populo vnionem ſ; diſſolu
tioneꝫ ⁊ diuiſionē. Cōcordia ergo iſtoꝝ elemē
toruꝫ: hꝫ fieri mediāte luce hūilitatis ỽgis ma
rie. Cōiter videm⁹ ꝙ illi q̄ volūt p̄ſſiari: cauſa
ſunt deſtructiōis ⁊ diſſolutiōis cōitatis ⁊ cu=
iuſcūqꝫ ſocietatis. Illi vero qui conſeruant

Sāct⁹ thōas.

ſe in humilitate ad moduꝫ terre que infimuꝫ locũ tenet in elemẽtis: nõ ſolũ ſunt ad cõcordiaꝫ ⁊ cõſuationẽ apti: Sed ⁊ cũ hoc ad ꝑducẽdũ fructũ bonoꝝ multoꝝ. ſicut terra q̃ ꝑducit fructũ maximũ. ⁊ iõ q̃rit Job in ca. 38. ¶Per quã viã ſpgit lux ſup terram? Nota nõ dicit ſuper ignẽ/ nec ſup aerẽ/ nec ſuper aquã/ ſ; ſup terram. i. ſup humiles. ¶ Sed dicunt multi in ciuitate vel cõitate. Nũ ego cõſtituo me in hũilitate non apciando me vel ꝓpriã excellẽtiã vel ſtatum meũ: hñt me alij in deſpectum ⁊ pro nullo reputatum. ¶ Sed rñdet iſtis Job ꝙ imo erat ob hoc hic efficiũtur magis clari ⁊ magis lucidi. vnde cuilꝫ tali dicit. Cum te conſumptum putaueris: orieris vt lucifer. exemplum in die hodierna i virgine glorioſa maria. q̃ quaſi hũiliſſima valde dicendo ſe ancillã. Facta eſt regina. ⁊ ideo in mr̃em dei eſt aſſumpta ⁊ electa. Et verificatur de ea illud Heſter in cap. 10. Fons paruus creuit in flumen maximum. ⁊ in lucem ſolemq; conuerſus eſt. ¶ Patet igitur ꝙ beata virgo eſt lux ſ;m ipſius cõicatiua/ errantium directiua/ ⁊ diſcordantium vnitiua. Sed eſt videndum quomõ thema de iſta luce verificatur. Fructus lucis in omni bonitate. ⁊ certe bene ⁊ cum veritate. Quia per ipſam omnia bona ſunt nobis cõicata. vñ Bernardus. ſup Miſſus eſt. In te inq̃t virgo reſpiciũt oculi totius creature. q2 a te oĩa habemus bona. nã in te ⁊ per te ⁊ de te: benigna manus omnipotentis q̃cq̃d creauerat recreauit. quod infirmũ fuerat ſanauit. quod confractum ſolidauit. et quod abiectuꝫ reduxit: ⁊ qð ꝑierat renouauit. Tu benedicta in ventrix gratie/ genitrix vite/ mater ſalutis/ celis dediſti gloriam/ ſris deũ/ fidem gentibus/ finem vicijs/ vite ordinem/ moribus diſciplinam. Tua humilitas deo grata: nobis veniam impetrat/ Caritas copioſa/ operit multitudinem peccatorum/ ⁊ fecunditas glorioſa: nobis confert fecunditatem meritorũ. Ecce quot/ qualia/ ⁊ quãta habemus ab iſta luce glorioſa. quia non ſolũ vnũ ⁊ multa bona: Sed ⁊ omnia bona. propter quod dixit ſapiens de ea. Sap̃. 7. ¶ Propoſui pro luce habere illaꝫ: quia venerũt mihi oĩa bona pariter cum illa/ propter quod thema de illa dicitur i veritate. Fructus lucis in omni bonitate.

Berꝰ

Tertia pars.

¶ Dixi tertio ⁊ vltimo (⁊ finis ſermõis) ꝙ eſt tertia lux por el dia deſignada. ⁊ iſta eſt angelus gabriel de muy gran claredad. Angelus vt habetur. Luc. 2. ¶ Paſtoribus in natiuitate dñi cum magna luce ⁊ claritate appuit. ⁊ ſine dubio archangelus gabriel cũ magna luce ⁊ claritate ṽgini ſe p̃ſentauit. ⁊ cum maiori luce ⁊ claritate ṽginem inuenit. quia ſcriptum eſt. Dies diem ſupat: ⁊ lux lucẽ Eccli. 33. Lux iſtius angeli per lucem diei deſignatur. Nam ſ;m qð dicit Auguſtinus. ſuper geneſ. ad lr̃am. declarãdo illud Geñ. 1°. Appellauitq; lucem diem ⁊ tenebras noctem. per diem intelliguntur angeli boni. per noctem demones ⁊ angeli mali. Et cũ beata virgo etiaꝫ per ſuaꝫ magnam luminis claritatem dicatur dies. de qua in. p̃s. 41. In die mandauit dñs miſericordiã ſuam. ideo de virgĩe ⁊ de gabriele angelo. de eua ⁊ de diabolo angelo: exponit ille ṽſus. p̃s. 18. Dies diei eructat ṽbuꝫ ⁊ nox nocti indicat ſcientiam. dies. ſ. angelus gabriel. Diei. ſ. virgini marie: eructat verbum. ſ. illud euangeliũ hodierni. Aue gratia plena dominus tecum. ⁊ nox. ſ. diabolus qui eſt tenebra. nocti. ſ. Eue tenebroſe: indicat ſcientiam. ⁊ hoc quando ſibi dixit. Geneſ. 3°. Eritis ſicut dij ſcientes bonum ⁊ malum. Sed videamus quomodo de iſta luce per diem deſignata que eſt gabriel: verificatur thema. Fructꝰ lucis in omni bonitate. Et reperio ꝙ proprie de luce iſtius. dicitur Eccli. 31. ꝙ ſtabilita ſũt bona illius in domino. in quo eſt omnis bonitas. Nota ſtabilita. quia firma ſunt bona eius per confirmationem in gratia ⁊ in bono. quia ſic poteſt facere bonũ: ꝙ non poteſt facere malum. per conſequẽs Fructus iſtiꝰ lucis ẽ in oĩ bonitate. ¶ Itẽ fructus iſtius lucis archangeli gabrielis ẽ in oĩ bonitate: q2 nũciauit nobis illum in quo ẽ oĩs bonitas. Unde dixit ṽgini Exo. 33. Oñdã tibi oẽ bonum. ſ. xp̃m i te incarnãdũ. qui erit verus deꝰ ⁊ verus hõ. in quo ẽ oẽ bonum: ⁊ ꝑ quẽ hoĩes ꝯſequẽt btitudineꝫ q̃ eſt ſtatus oĩum bonoꝝ. ſ;m qð dicit Boetiꝰ. 3. de ꝯſolatõe proſa ſcđa. ¶ Patet igit ꝙ i feſtiuitate hodierna iſimul cõcurrerũt tres luces.

Augꝰ

Boeꝰ

¶ Prima lux debaxo de nube encerrada: que es la incarnada diuinidad.

Scđa lux de dõde aq̃ſta es p̃cipiada: q̃ es la ṽgen de dios madre quãto ala humanidad.

Tercia lux eſt por el dia deſignada: que eſt angelus gabriel luz de muy gran claridad. Et de qualibet iſtarum luminũ verificat thema. Fructus lucis in omni bonitate. ¶ Placeat altiſſimo ſaluatori noſtro ieſu criſto hodie in ṽgine incarnato: ꝙ per ſuam lucem hodie demonſtratam in ſua humanitate: ⁊ ſue matris que eſt lux plena omni pietate. et archangeli

ALEXANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS SAPIENS DEI

gabrielis q̄ circumfulſit mira claritate: poſſim⁹ attingere lucē hic grē ꝛ i futo glie. Ad quā ꝛc.

Sermo quintus decimus.

per thema de dn̄ica tertia in quadrageſſima.

IN digito dī eicio demonia. Luc. in ca. xi. et in euāgelio dn̄ice concurrēns. Iuxta tenorem ſacre ſcripture tres ſunt digiti dei quibus eiciūtur demonia.

Primus ē p quē aproprietate xp̄s ē icarnat⁹.
Scd̄s p quē miſicorditer petōr ē iuſtificatus.
Tertius per quem miniſterialiter peccatum peccatori homini eſt remiſſum. de iſtoꝝ quolꝫ dicit thema. In digito dei eicio demonia. ſ; de primo ſolū erit ſermo p̄ſens: ꝓpter feſtiuitatez hodiernā q̄ ē icarnatōis ſaluatoris nr̄i ih̄u xp̄i.

¶ Dico igiť primo principalr̄ ꝙ primus digitus dei qui eicit demonia: eſt p quē apropriet ate ꝛc. ¶ Circa iſtū tractatū in quo cōſiſtit totus ſ̄mo hodiernus: ſunt duo videnda principalr̄
Primū quis eſt iſte digitus dei.
Scd̄ʒ in pſona cui⁹ hoc th̄a. In digito dei eicio demonia proponitur.

¶ Quātū ad primū ſciēdū ꝙ digit⁹ dei p quez apropriet ate xp̄s ē icarnat⁹: eſt pſona ſpūs ſci. in pſonis nāqꝫ diuinis ſ̄m theologos doctores Pať dr̄ brachium. filius dr̄ manus. Spūs ſanctus dicitur digitus. ꝛ hoc apropriet ate.

¶ Prio pr̄ dr̄ brachiū. d quo yſias. petēdo icarnationē xp̄i in ca. li. dicebat. Cōſurge ꝯſurge iduere fortitudinē brachiū dn̄i. ad eiciēdū. ſ. demones de hoc mūdo. In brachio ē fortitudo: ſ; nō exercet eā niſi p manū. Sic in deo pr̄e ē fortitudo: ſ; nūqꝫ exercuit eā niſi p filiū. ꝛ iō dauid petēdo xp̄i icarnationē clamabat ad prē;. Emitte manū tuā de alto. p̄s. 143. Itē man⁹ opatur mota a brachio ꝛ in v̄tute brachij. ſ; nō ſine digitis. Ita fili⁹ opať eiciēdo demones de mūdo hoc: ſ; nō ſine ſpū ſcō: q̄ dr̄ digit⁹ ꝓpť diuerſitatē ꝛ diſtinctionē donoꝝ ſuoꝝ. ſ̄m eni beatū Auguſtinū. Spūs ſcūs dr̄ digit⁹: q2 digiti ſūt ptiti ꝛ diſtincti. In nullis. n. mēbris magl̄ ap-
Aug⁹ paret ptīcio: q̄ȝ in digitl̄. inq̄t Aug⁹. Ideo ſpūs ſcūs dr̄ digit⁹: q2 dať deptitus ꝛ diſtinctus in
Ambroſi⁹. diuerſ donis. De ſpū ſctō dicit Ambroſius. in hymno Veni creator ſpūs. tu ſeptiformis munere dextre dei tu digit⁹. Hic ē digit⁹. ſ. ſpūs ſanctus q̄ apropriadamēt ieſu xp̄o ha incarnado de quo th̄a dicit. In digito dei eicio demonia. Et qūo hoc ꝓbam⁹ q2 in euāgelio hodierno dixit v̄gini nūciando angel⁹ gabriel incarnationem filij dei. Spūs ſanctus ſupueniet in te ꝛc. Sic v̄go cognouit ꝛ intellexit ꝙ ope ꝛ virtute ſpūs ſci: xp̄s filius dei incarnat⁹ fuit. ꝛ dīc potuit illud q̄d ſeq̄ť Exo. in ca. 8. Digitus dī eſt hic. hanc veritatem ꝛ fidem catholicam inuenimus in ſacra ſcriptura. Ioh. in ca. 8. vbi dr̄ ſic. Inclinans ſe ih̄s: digito ſcribebat in terra.

¶ In iſta auctoritate videte totam incarnatio- Nota
nem filij dei deſcriptam quātum ad quattuor.
Prio q̄ntū ad pſonā icarnatā q̄ ē ih̄s. (nās ſe
Scd̄o quātū ad modū qūo ē icarnata q2 incli-
Tertiū quātū ad pſonā q̄ incarnationez operata eſt quia digito ſcribebat.
Quarto ꝛ vltimo quātum ad pſonā in qua incarnatio eſt celebrata quia in terra.

¶ Dico prio ꝙ in auctoritate allegata deſcribī incarnatio filij dei quātū ad pſonā icarnatā q̄ ē ih̄s. vn̄ āgel⁹ dixit v̄gini in euāgelio hodierno. Ecce ꝯcipies in vtero ꝛ pies filiū ꝛ vocab nomē ei⁹ ieſum. ¶ S; hic fit q̄ſtio q̄re magi fili⁹ q̄ȝ pr̄ vel ſpūs ſctūs fuit incarnat⁹. ¶ Rn̄o doctoꝝ ſpālr̄ ſci Thome in vltima pte ꝙ propter tria. S. tho
Primo ex parte cauſe effectiue.
Scd̄o ex parte finis.
Tertio propter interpoſitum impedimentuz.

¶ Primo ex pte cauſe effectiue. incarnatio eni xp̄i fuit p maximā artē ꝛ ſapiētiā: ſ̄m eniʒ Gre- Greg.
goriuʒ. In moralib⁹ ſup illo Iob. 40. Qui dīc de leuiatā. q. hamo capiet eū. In icarnatōe xp̄i appuit ars ꝛ prudētia piſcatoris. q̄ hamū occultat in eſca. ꝛ piſcis videns eſcā ꝛ nō hamū: capitur ꝛ tranſfigiť in hamo. hamus fuit dītas. Eſca fuit hūanitas. hamus igiť dītas in eſca hūanitatl̄ ocultat⁹. diabol⁹ igiť vidēs eſcā hūanitatl̄: ꝛ hamū latētis diuinitatis nō intelligēs captus ē a diuinitate. q2 igiť hic fuit ars ꝛ magna ſapia: ſol⁹ fili⁹ debuit incarnari q̄ ē ars pa-
tris ſ̄m Auguſtinuʒ: ꝛ cui atribuiť ſapientia. Aug⁹
Fons ſapientie verbum dei. Eccli. prio.

¶ Scd̄o ratione finis. quia per incarnationem xp̄i hō cōſequiť hereditatē eternā: q̄ nō dať niſi filijs. ꝛ p primogenitū filiū dei diuidiť alijs filijs. optuit ergo ꝙ incarnaretur filius dei naturalis qui eſt primogenitus in multis fratribus ſ̄m Aplm̄: vt alij filij adoptiui eſſent celeſtis hereditatis heredes. Heredes quidē dei: coheredes autem criſti. ad Ro. 8.

¶ Tertio ꝓpter interpoſitū impedimētū. ad ꝯſequendū illam hereditatez: q̄d erat pctm̄ primi hominis ade. Pctm̄ eniʒ ade fuit per apetitum ſcientie. appecijt eſſe vt deus ſciens bonum et malū. Gen̄. 3. Ideo peccauit cōtra filiū cui attribuitur ſcia. et p cōſequēs ad delendū iſtud

impedimentum ⁊ peccatum: debuit incarnari
plus filius ꝙ̃ pater vel ſpũs ſanctus.
¶ Scḋo deſcribit̃ icarnatio filij dei quantũ ad
modũ quo ei⁹ pſona ẽ icarnata. qꝛ iclinãs ſe ie
ſus. icarnatio filij dĩ facta ẽ p vnionẽ itimã dua
rũ naturaꝝ. ſ. ꝟbi dĩ ⁊ carnis: ſiue nature hũa-
ne in vẽtre ꝟgis glioſe. iuxta illḋ Jo. p⁹. Ver-
bum caro factũ eſt. ꝓpꝛie hoc declarat̃ ⁊ expli
cat̃ in iclinatõe. qꝛ iclinare: ẽ caput pedibus a
ꝓpinquare. ⁊ quãto magꝭ aliqs caput iclinat:
tãto magis illud pedibus apropinquat. Sic re
cte iſta inclinatio fuit in incarnatõe filij dei. nã
caput eſt ditas. pꝛia. Coꝛ. xi. Caput xp̃i deus ẽ.
pedes ſunt humanitas. vnde in. p̃s. 8. Dauid
quẽ recitat de xp̃o. Aplũs ad heb. in cap. 2⁹.
Omnia ſubieciſti ſub pedibus eius. quando ꝗ
diuina natura / nature humane in vẽtre virgi
nis glorioſe apropinquauit: ipſa caput inclina
uit. Et ſicut qñ quis caput tantũ iclinat ꝙ pe-
des tangit. caput ⁊ pedes vniũtur. Ita xp̃s in
incarnatõe tantũ caput inclinauit. i. diuinã na
turã: ꝙ cum pedibus humanitatis vniuit. Et
ſicut caput ⁊ pedes in coꝛpe diſtant maxime: ⁊
ſi vniatur propter diſtantiã extremoꝛuꝫ eſt ma
xima vnio. Ita inter naturã diuinam ⁊ huma
nam in pſona xp̃i eſt maxima vnio ⁊ tanta vni
tas: ꝙ in rebus creatis vnio inueniri non põt
Ber⁹. maioꝛ. vñ Ber⁹. ad eugeniũ de conſideratõe.
lib. 5. Vnio duaꝝ naturaꝝ in xp̃o poſt vnioneꝫ
triũ pſonaꝝ in eſſentia increata tenet arcẽ. Et
patꝫ de ſũma iſta vnione in exẽplo palpabili ta
li. Si aliqua res tertia aliqͣbus duabus rebus
coniũgatur: ⁊ ille due inter ſe ſepent̃. ⁊ tertia
nunꝙ̃ ab eis quãtũcũꝙ̃ illa ſepentur: ſignuꝫ ⁊
argumentum eſt ꝙ maxie eis coniungit̃. Ad
propoſituꝫ. coꝛpus xp̃i ⁊ eius aĩa erant vnita:
⁊ diuinitas eis cõiũcta. Verũtñ in moꝛte xp̃i /
coꝛpus xp̃i ⁊ aĩa fuerunt ſeparata: nunꝙ̃ tñ ab
eis diuinitas ſeparata fuit: qꝛ quod ſemel aſſũ
Mg̃ri pſit nunꝙ̃ dimiſit. Magiſter in. 3. ſententiarũ.
ſniaꝝ. Modus ergo quo criſtus eſt incarnatus i vẽ
tre virginis glorioſe: eſt inclinãdo ſe. Et hũc
modum expꝛimit auctoꝛitas quando dicit. In
clinans ſe ieſus. xp̃us enim in ſua incarnatiõe
inclinauit celos ⁊ deſcendit. ſcribit̃ in. p̃s. 17.
¶ Tertio in auctoꝛitate allegata deſcribit̃ pſo-
na q̃ incarnationẽ opata ẽ. qñ dĩ. Digito ſcribe
bat. Iſte digitus a ꝓpꝛiate ẽ ſpũs ſcũs / tertia i
trinitate pſona: cui op⁹ incarnatõis xp̃i apro-
pꝛiat̃: lꝫ p tres pſonas trinitatꝭ ſimul fuerit opa
ta. vñ i ſimbolo. Et icarnat⁹ ẽ de ſpũ ſcõ ex ma
ria virgine ⁊ hõ fact⁹ eſt. ¶ Sed hic debemus
videre duo principaliter.

Primũ quare incarnatio xp̃i apropꝛiatur / ma
gis ſpũi ſancto: ꝙ̃ alteri perſone diuine.
Scḋm quare incarnatio xp̃i comparatur ſcri-
pture: qꝛ dĩ in auctoꝛitate. ꝙ digito ſcribebat.
¶ Quãtũ ad pꝛimũ lꝫ pr̃ ⁊ fili⁹ ⁊. ſ. ſ. opati fue-
rũt cõiter icarnationẽ filij dei: ⁊ ẽ ꝟꝫ illḋ vul-
gariũ tres digiti ſcribũt. ⁊c̃. multiplicẽ tñ rõnẽ
aſſignãt doctoꝛes q̃re ſpũi ſcõ atribuit̃ pluſꝙ̃ al
teri pſone. vt ſcũs Thomas in vltia pte ſũme.
q. 32. ar. 1⁹. Specialr̃ tñ ⁊ principalioꝛẽ iſtã aſſi
gnant. qꝛ eſt opus gr̃e ⁊ ſũme gr̃e q̃ ſemp ſpũi
ſcõ atribuit̃. vñ Aug⁹. 14. ḋ trinitate. In reb⁹ Aug⁹
p tẽpus exoꝛtis: illḋ fuit ſũma gratia q̃ deuꝫ fa
ceret hominem ⁊ hominẽ faceret deum.
¶ Quãtum ad ſcḋm quare incarnatio xp̃i ꝯpa
tur ſcripture. Sciẽdũ ꝙ ꝓpter tria xp̃i icarna-
tio ſcripture ꝯpat̃. qꝛ in ſcriptura tria requirũt̃.
Pꝛimo terminus vel ꝟbũ qḋ ſcribẽs ſcribit.
Scḋo ſunt lr̃e quibus illud ſcribit̃. qͣlꝫ eniꝫ ſcri
bens qñ ſcribit aliquẽ terminũ: ſcribit eũ medi
antibus aliqͣbus lr̃is vt. a. b. c. ⁊c̃.
Tertio eſt liber in quo ſcribit.
¶ Pꝛio in ſcriptura ẽ termin⁹ vel ꝟbũ ſcriptũ.
Termin⁹ ſcribit̃ vel ꝟbũ vt videat̃: ⁊ hõ de eo
recoꝛdet̃. Triplex nãꝙ̃ ẽ ꝟbũ vl̃ terius ſm qḋ
dñt logici pꝛim⁹ mẽtal̃. Scḋo vocal̃. Tertius
ſcript⁹. Verbũ mẽtale nõ põt ſcribi qꝛ ẽ i itelli
gibile. Quis eniꝫ intelligit vel cognoſcit qḋ a
lius hꝫ in coꝛde. Jeremias dicit i ca. 17. Pra
uuꝫ eſt coꝛ hoĩs ⁊ inſcrutabile ⁊ q̃s cognoſcet
illud? Verbũ vocale ſolũ ẽ audibile. ꝟbũ ſcri-
ptũ ſcribit̃ ⁊ fit viſibile. Ad ꝓpoſitũ. xp̃s filius
dei q̃ ab eterno erat ꝟbũ ſicut ſcribit̃ Jo. 1⁹. In
pꝛĩcipio erat verbũ. Solũ erat in coꝛde pr̃is ⁊
ideo ab aliquo non potuit ſcribi: quia erat in
intelligibile. Solus pr̃ dicebat. Eructauit coꝛ
meum verbum bonum. Poſtea fuit reuella-
tum prophetis per auditum: ⁊ tunc ſolum fuit
audibile. Sed modo in fine mundi volens de⁹
filium ſuum eẽ viſibilẽ: eũ ſcripſit in icarnatõe
qꝛ verbũ ſcriptũ eſt viſibile ⁊ non ſolũ audibi-
le. ⁊ iḋ dĩ. Jo. 1. Verbũ caro factũ ẽ: ⁊ vidim⁹
gloriaꝫ eius gloriã quaſi vnigeniti apr̃e. Ecce
quare xp̃i incarnatio ſcripture cõpatur. qꝛ cuꝫ
xp̃s ab eterno fuerit dei ꝟbũ mentale ⁊ in itel-
ligibile: poſtea fuit prophetis p auditum reuel
latum. ⁊ ſic fuit verbum vocale et audibile.
Nunc incarnatum et viſum ⁊ hominibus ma
nifeſtatũ. quia In terris viſus eſt: ⁊ cuꝫ homi
nibus cõuerſatus eſt. Baruc. 3. Eſt ſicut ver-
bum ſcriptum ⁊ viſibile. propter qḋ xp̃us dixit
Aplĩs. Beati oculi qui vident q̃ vos videtis.
dico. n. vobis ꝙ multi reges ⁊ ꝓphete volue-

rũt videre que vos videtiſ ⁊ nõ viderũt. Scḋo
⁊ tertio. in opere ſcripture conſideraẗ liber ĩ quo
ſcribens ſcribit. Sic in iſta ſcriptura incarna-
tionis filij dei repiẗ liber in quo digitus. i. ſpũs
ſanctus ſcribit. Quis liber eſt ꝟgo maria. mr̃
dei ſacratiſſima. de qua ſcribiẗ. Mat. in ca. pͦ
Liber gñonis ieſu xp̄i. Et qꝛ ſcriptura fit per
lr̃as vt per. a. b. c. quia q̇cunqꝫ ſcribit per ali-
quas lr̃as ſcribit: Ideo debes notare ꝙ digi-
tus dei. i. ſpũs ſanctus ſcripſit in libro virginis
ſacratiſſimo filium dei: ſicut in ꝑgameno virgi
neo: per duas litteras alphabeti.
Primo per lr̃am. h. in eius incarnatione.
Scḋo per lr̃am. x. in ſua paſſione.
Primo digitus dei qui eſt ſpũs ſanctus: ſcri-
pſit filium dei in libro ꝟgis ſacratiſſime: per li
Abbas Joach teraꝫ. h. in incarnatõe. Abbas Joachim in lib.
ſuo de ſeminibus lr̃aruꝫ: ⁊ de lr̃is latinis ſicut
de ebraycis ⁊ grecis: dicit duo. Primo ꝙ ſũt
numerales. Scḋo ꝙ ſunt prophetice ⁊ figura
les. qꝛ quelꝫ ſignat ⁊ figurat aliquã ꝓphetiam
de xp̄o. Quãtũ ad hoc ꝙ ſunt numerales: diẗ
ꝙ q̄lꝫ valꝫ in nũero. c. ⁊ icipit nũerus p̄ricipale
latine. a. A conditõe vrbis rome qꝛ eſt caput
latinoꝝ. Ita ꝙ. a. ſignat primũ cẽtenariũ ꝯditi
onis vrbis rome. b. ſcḋm ⁊ ſic de alijs. ⁊ ꝑ cõſe
quẽs cũ. h. ſit lr̃a. 8. ſignat. 8. centenarium ꝯdi
tiõis vrbis rome. Et ecce ſm̄ veritatẽ hiſtorie
Martinus. in cro. ꝙ xp̄s natus eſt ĩ octauo centenario vrbis ro-
me. ſm̄. ff. martinũ in cronica ſua. ꝗ cum. h. ſit
p̄ria lr̃a iſtius termini hõ: ſeqẗ ꝙ quãtũ ad nu
merũ iſta lr̃a. h. deſignat xp̄m ĩ icarnatõe. Iſto
mõ. ꝙ xp̄us in. 8ͦ. cẽtenario vrbis rome debe
bat fieri hõ. Itẽ hoc met pꝫ de ꝓphia quã faẗ
de hoc lr̃a. h. qꝛ ſm̄ dictũ abbatẽ ioachi iſta lr̃a
h. ſignat ⁊ figurat icarnationem ꝓpter duo.
Primo qꝛ. h. ſm̄ p̄ſcianũ nõ ẽ lr̃a ſꝫ aſpiratio: ⁊
ꝓferẗ cũ aſpiratõe. Ita xp̄s fuit ſcriptꝰ ĩ lib. ꝟ-
gis ſacratiſſime cũ aſpiratõe. ſ. ſ. qꝛ nõ ex virili
Greg. ſeie ſꝫ miſtico ſpiramie (Inq̇t Gregoriꝰ.) ꝟbuꝫ
dei factũ caro ⁊ c̃. hoc ẽ ꝙ rñdit ãgelꝰ ꝟgini qñ
dixit ſibi. Quõ fiet iſtud qñ viꝝ nõ cognoſco.
Berꝰ. i. me nõ cogniturã ꝓpono. ſꝫ Ber. Rñt ange
lus gabriel. Spũs ſcũs ſupueniet ĩ te ⁊ ꝟtꝰ al-
tiſſimi obũbrabit tibi. i. ĩ vẽtre tuo ꝟgineo cau
ſabit vmbrã. Umbra cãẗ a corpe opaco añpoſi
to corpi lucido. Ita tãta fuit vmbra ĩ ventre ꝟ
ginis in icarnatõe xp̄i ꝑ hũanitatẽ opacaꝫ ⁊ di
uinitatem lucidam in eorum coniunctione.
Scḋo. h. ſignat xp̄ꝫ in icarnatõe. qꝛ ſola. h. me
tro aut ꝟſui nõ deſeruit. h. ꝟſificatores pro nul
la habuerunt. Ita xp̄m ⁊ ſolũ xp̄m ꝑ naturam
illud generale metrum ⁊ verſum omnes in a-
dam moriũtur: nõ cõprehendit. Sic pꝫ quõ di
gitus dei qui eſt ſpũs ſanctus: ſcripſit per lr̃am
h. in libro virgĩs ſacratiſſime xp̄m ieſum in ſua
incarnatione. Scḋo digitꝰ dei qui eſt ſpũs ſan
ctus: ſcripſit filiũ dei in ꝑgameno virgineo ꝟ-
ginis glorioſe: per lr̃aꝫ. x. in ſua paſſione. Pri
ma lr̃a iſtius termini xp̄s. de quo dr̃ Mat. xͦ.
De qua natus eſt ieſus qui vocatur xp̄s. eſt. x.
q̄ deſignat ⁊ figurat crucem xp̄i. vñ ſm̄ ꝙ dñt Papi Catho con.
Papias ⁊ catholicõ. lr̃a. x. vſqꝫ ad tempus ce
ſaris Auguſti non erat apud latinos. ⁊ digne
hoc tempore aſſumpta eſt: quo criſti nomen in
ſonuit. Scribitur enĩꝫ in modũ crucis: ⁊ ſigna
bat ꝙ xp̄s debebat eicere ⁊ liberare mundum
a poteſtate demonis per cruceꝫ. Iuxta illud qḋ
dicit Gregorius. Per ligniꝫ ſui facti ſumus Greg.
⁊ per ſanctam crucẽ liberati ſumus. Iſtã lr̃am
x. que ſignat crucem ⁊ paſſionem xp̄i: ſcripſit
ſpũs ſanctus in pergameno virgineo cum ſtil-
lo ⁊ acerbiſſimo doloris gladio ſm̄ qḋ dictuꝫ
fuerat ſibi per ſymeonem Luc̃. 2. Tuam ipſiꝰ
animam pertranſibit gladius. Scriptor iſtiꝰ
libri ſacratiſſimi q̄ eſt ſpũs ſanctus qui ſcripſit
in iſto libͦ xp̄ꝫ. per. h. in incarnatione: ⁊ per. x.
in paſſione: dñt pater ⁊ filius. illud yſaie. 8. Su
me tibi librum grandem. i. grandia continen-
tem. Quis liber eſt beata virgo maria: qꝛ con
tinuit in ſe quem totus non capit orbis: ⁊ queꝫ
celi celorum capere nequeunt. Sequitur ĩ tex
tu. Et ſcribe in eo ſtillo hõis. i. ieſuꝫ hõiem. qꝛ
incarnatus eſt de ſpũ ſcõ: ⁊ homo factus eſt. ⁊
hoc in icarnatõe ſeqẗ in textu. Velociter ſpo-
lia / detrahe / cito predare. Iſta ſcriptura facta
eſt per. x. ⁊ per crucem in paſſione. Per cru-
cem enim ⁊ paſſionem ſuam depredatus eſt ⁊
ſpoliatus infernum: ſanctos patres inde libe-
rando. Iſte liber deſignatur per terram. Bea
ta virgo eſt celum ⁊ terra. Eſt celum ꝑ ꝟgini
tatẽ. ps. 35. Dñe in celo mĩa tua. Eſt terra per
humilitatẽ. Terra eſt magis infima ⁊ baſſa in
ter omnia elementa: ita virgo inter oẽs crea
turas. Ecce ancilla domini. Ancilla nomẽ eſt
hũilitatiſ. Btã ꝟgo ẽ terra de qua. ps. 84. Dñ
dixiſti dñe terrã tuã. terra nr̃a dedit fructũ ſuũ
⁊ ps. 71. Rex nr̃ añ ſecula: opatus ẽ ſalutẽ in
medio terre. iõ ĩ auctoritate ſupius allegata de
ſignaẗ pſona ĩ qua icarnatio ẽ celebrata. ſ. btiſ
ſima ꝟgo maria: qñ dr̃. Inclinãs ſe ihs: digito
ſcribebat / ĩ terra. ¶ Sꝫ ꝓ materia nr̃i ſmõis cõclu
dẽda ⁊ teriãda hic erit d̃ tribus queſtionibꝰ.
Prima: ſi fuit decẽs ⁊ cõueniẽs deũ icarnari.
Scḋa: quomodo eſt poſſibile ꝙ ſolus xp̄s fue
rit incarnatus: ⁊ non pater nec ſpũs ſanctus.

Tertia ⁊ vltima quomodo ⁊ de quo thema ve
ritatem cõtinet ꝙ ꝑ xp̄i incarnationem de mū=
do eiecta ſunt demonia. quia dicit thema. In
digito dei eicio demonia.
¶ Dico p̄rio ꝙ eſt vidēdū de iſta q̄ſtione ſi fuit
decēs ⁊ ꝯueniēs ꝙ deus incarnaret᷑. motiuum
dubitādi ē ꝓpter aliquos hereticos q̄ dixerunt
ꝙ de⁹ nō poterat icarnari: qꝛ diuinitas d̄turparet᷑
a limo n̄r̄e hūanitatis. ſicut man⁹ mūda cū vnit᷑
luto īn mūdo. ¶ Ad iſtam q̄ſtionē r̄ñdēt docto
res ꝙ decens ⁊ cõueniēs fuit q̄ de⁹ incarna=
ret᷑: ⁊ ꝓpter ſuā bonitatem ⁊ pietatē: ⁊ ꝓpter
ſuū amorē ⁊ caritatē. ¶ Primo ꝓpter ſuā bo=
nitatē ⁊ pietatē. ꝓp̄ria nāq ⁊ itriſeca rō boni ē
Dio⁹ ſ̄m Dioniſiū de diui. noib⁹. ca. p̄⁹. ꝙ ſe cõicet:
⁊ ſit ſui ip̄i⁹ diffuſiuū. Cū ḡ deus ſit bon⁹: opor
tet ꝙ ſe cõicet. ⁊ cū ſūme bon⁹: oportꝫ ꝙ ſūme
ſe cõicet creature hūane q̄ fit ꝑ incarnationeꝫ
in qua hō fit de⁹ ⁊ de⁹ hō. cū enim ſn̄ia ſit oīum
philoſofātū hoīeꝫ eē dei ficādū ꝑticipatōe diuinita
tis. q̄d mix: ſi de⁹ ſit fact⁹ hō ꝑticipatiōe huma
nitatis? vnigenit⁹ ſiq̄deꝫ dei filius inq̄t ſanct⁹
S. tho Thomas in ſmōe corp̄is xp̄i. Volēs nos ſue
diuinitatis eē ꝑticipes: naturā noſtrā aſſūpſit:
vt homines deos faceret fact⁹ ē homo. Et de
hoc ponit aliqua exēpla actor de v̄tutibus tra
ctatu de fide ca. 20. Fons iuxta poſſibilitatem
ſuam riuum emittit. ⁊ ſol ſecūdum virtutē ſuā
lumen ⁊ calorem vbiq diffundit. Item ſcōm
fontem fit riuus. ⁊ ſi ſtilla vel gutta pietatis et
miſericordie hoc potuit in multis ſanctis vt ꝓ
redemptione captiuorum ſe venderent: q̄d mi
rū ſi potuit in fonte mie eius immenſitas vt per
ſuam incarnationem carnem noſtram captiuā
ſuſcipet: vt nos captiuos redimeret?
¶ Scđo conueniens ⁊ decens fuit deum incar
nari: propter eius amorem ⁊ caritatē. Cū enꝫ
amor non poſſit recompenſari niſi per amorē.
Seneca ſ̄m Senecam. Si vis amari ama / Cum er=
go dn̄s p̄cipiat ſe ab homine ex toto corde
diligi ex toto corde / ⁊ ex tota mente / ex tota a=
nima ⁊ hoc ſit maximum ⁊ p̄rimū mādatū: vt
patꝫ. Mat. 22. Decens ⁊ cõueniēs fuit vt ip̄e
tm̄ quātū debꝫ hoīem diligeret. ꝙ eē nō potuiſ
ſet niſi ꝓ hoīe incarnatus fuiſſet. ⁊ iō dauid xp̄i
incarnationē petens in. p̄s. 7. d. Exurge dn̄e
in p̄cepto quod mandaſti. ¶ Ad rationē here
ticoꝝ dicentium ꝙ diuinitas in incarnatione detur
paretur a limo noſtre hūanitatis: ſicut manus
munda a luto: ¶ R̄ñdet Aug⁹. in libro de ago=
ne xp̄iano per exemplum de ſole. q̄ tranſit ꝑ fe=
ces ſordes ⁊ immundas: ⁊ tamen nō inq̄natur
Aug⁹ nec deturpat᷑. Timent inq̄t Aug⁹. heretici ꝙ
fieri non pōt ne hūana carne veritas ⁊ ſb̄a dei
inq̄net᷑: ⁊ tm̄ p̄dicant iſtum ſolem viſibilem per
oēs ſordes ⁊ feces corporū radios ſpargere ſu
os ⁊ mundos a corruptōe ſeruare. Si ḡ viſibi=
lia mūda viſibilibus in mūdis ꝯtingi pñt ⁊ nō
inq̄nari: quāto magis icõmutabil's ⁊ iuiſibilis
veritas hoiem ſine ſui cõtaminatōe aſſumpſit:
⁊ ab omnib⁹ eius infirmitatibus liberauit.
¶ Scđo erat vidēdū p̄cipalr̄ quō fuit poſſibi
le ꝙ ſolus xp̄s fuit icarnat⁹: ⁊ non p̄r nec ſpūs
ſcūs. rō dubitādi. qꝛ ſūt vnū in eēntia. ⁊ docto
res dīit ꝙ eēntia diuina eſt icarnata in. 3. ſentētiaꝝ
¶ Ad iſtud r̄ñdent doctores. per exēpluꝫ de in
duitōe vnius dn̄e vel hoīs qui induitur a ſe
ipſo ⁊ ab alijs duobus: ip̄e tamen ſolus rema= Bona.
net indutus vel veſtitus. Exēplū eſt dn̄i Bo= uentu.
na uētura. Aliud exempluꝫ dat Aug⁹. in libro Aug⁹
de icarnatione contra iudeos. de ſono cithare.
vbi concurrunt tria. ſ. ars / manus / ⁊ corda / q̄
ſola ſonū reddit / ars dicat inq̄t Aug⁹. Man⁹
tangit / corda reſonat / tria pariter operantur:
ſed ſola corda ſonum excutit. Sic pater filius
⁊ ſpūs ſanctus ſimul operantur: ſed ſolus cri=
ſtus carnem accepit: ⁊ operatio in tribus con
ſiſtit. Sed quomodo pertinet ad ſolam cordaꝫ
ſoni redditio: ſic ad ſolum criſtum carnis hu=
mane ſuſceptio. hec Auguſtinus.
¶ Tertio ⁊ vltiō (⁊ finis ſ̄ōis) ē vidēdū d̄ quo
⁊ quō th̄a v̄itatē ꝯtinet: ꝙ ꝑ xp̄i icarnationem
eiecta ſint de mundo demonia: qꝛ th̄a dicit. In
digito dei eicio demonia. ¶ R̄ñō ꝙ iſtud th̄a d̄r
de duab⁹ ꝑſonis. Primo de xp̄o principaliter.
vñ xp̄s dicit ꝓ tēpore incarnationis ⁊ paſſiōis
ſue. Io. 12. Nūc iudiciū ē mūdi Nūc p̄inceps
huius mūdi eiciet᷑ foras. Scđo iſtud thema d̄r
de beata virgine ⁊ merito. Unde Ber⁹. Si= Ber⁹.
cut fluit cera a facie ignis: ſic ⁊ demonia fugi=
unt a facie beate virginis. Sed videamus de
modo quō merito quo meruit in incarnatōe fi
lij dei: btā virgo eicit demonia. R̄ñō. mod⁹ iſte
figuratus eſt in rege aſſiriorum. qui volens op
p̄rimere Ezechiam regē iude ⁊ hieruſalem ⁊
populum eius: dictū eſt ſibi ex parte dn̄i vt ha=
bet᷑ yſaie. 37. Circulū ponam in naribus tuis.
In freno os tuum: ⁊ reducam te per viam per
quam veniſti. Iſte rex Aſſiriorum ſignat de=
monem qui affligebat homines ante aduen=
tum et incarnationem chriſti. Cui dictum eſt
a domino. Circulum ponam ⁊c. Circul⁹ eſt cri
ſtus incarnatus. In incarnatōe xp̄i fact⁹ ē cir
culus: qꝛ diuinitas eſt p̄cipiū cõiūcta ē hūanitati
q̄ eſt finis: ⁊ ſic factus ē circulus. Nares dia=
boli: ſunt acuti ſenſus odoramentorum. In=

ANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS DEI

clinationum hominum ad malum. ſm ꝙ tētat hoīes. Sȝ iſte nares obſcurate ſunt ꝑ circuluȝ .i. xp̄m incarnatū. īō ſibi dicit᷑. Circulū ponā in naribus tuis. Seq̄tur in auctoritate. In frenabo os tuū. equ⁹ ſine freno pōt comedere ⁊ bibere ⁊ deuorare. Cū freno bibere ⁊ lente: ſ; nō comedere deuorādo. añ xp̄i incarnationem demon comedebat hoīes ⁊ deuorabat: quia erat ſine freno. ¶Poſt incarnationem vero non. ſed pōt eos bibere lente temtando ſicut equus īfrenatus antequā bibat tētat aquā bibit. ⁊ guſtat et ſi eſt ſibi dulcis. ſi non: dimittit. Sic demon homini ſi temtōi conſentit: bibit. ſi non: dimittit. Et ideo incarnatio fuit frenum demonis. Unde in textu. Infrenabo os tuum. Sequit᷑ in auctoritate. Reducam te per viam per quā veniſti. via per quā venit demon immundum: fuit per mulierem Euaȝ. ⁊ via per quā eiect⁹ eſt: eſt per mulierem mariaȝ. Inductus eſt demon per feminam: ⁊ eiectus per feminam. Inductus eſt per euaȝ virgineȝ. Eiectus ē ꝑ mariam vͦginē. Iductus eſt per euā ſuperbaȝ: eiectus eſt per mariā humilem. Maria ē illa mulier de qua dixit deus ſꝑenti. Inimicitias ponam inter te ⁊ mulierem. Ipſa conteret caput
Ber⁹. tuum. Gen̄. 3. Bernardus. Noli iam dicere o adam mulier quā dediſti mihi cibauit me fructu vetito. ſed dic. Mulier quam dediſti mihi cibauit me fructu benedicto. Redditur tibi femina pro femina/ prudens profatua/ humilis pro ſuperba. ¶Patȝ ergo qūo de criſtro incarnato principaliter ⁊ de virgine glorioſa meritorie: dicitur thema vere. In digito dei eicio demonia. ⁊ de virgine glorioſa poteſt dici illud ꝙ ſcribitur Mat. 8. Eiciebat ſpiritus imūdos. ¶ Placeat altiſſimo criſto filio virginis incarnato: ꝙ ſic demones a nobis vellit eicere: ꝙ in preſenti eius gratiam poſſimus acquirere: ⁊ in futuro eius gloriā hereditare. Ad quā. ⁊c̄

Sermo decimus ſextus: ꝑ thema de dñica quarta in quadrageſſima.

SIgna faciebat ſup hys. Ioh. 6. et in euangelio preſentis vel cōcurrentis dñice ſup iſtud thema. Honorabiles dñi. ꝑ hoīuȝ opib⁹ tempalr̄ regulādis: ꝑ reb⁹ futuris dr̄andis ⁊ hoīes de illis certificādis: de⁹ fecit ⁊ opat⁹ ē ſigna. vt. n. ſcribit᷑ Gen̄. 1°. in. 4. die creatōis fecit de⁹ ſolē ⁊ lunā: ⁊ poſuit ea infirmamēto celi vt diuiderēt diē ⁊ noctē: ⁊ eēnt in ſigna/ ⁊ tpa/ ⁊ dies ⁊ annos. Per ſigna enim vt ponit Ioānes. Saliſberieñ ī ſuo policraticō lib. 2. Suā deus inſtruit creaturā: vt nūc elemētorū vocib⁹: nūc ſenſibiliū ac inſenſibiliū rex indicijs: ꝓut elemētis nouerit expedire: q̄ ventura ſunt manifeſtat. futuras nāq; tempeſtates. ⁊ aeris ſerenitates: tanq; ſigna q̄daȝ añcedētia prelocuntur: vt. homo q̄ ad laborē natus ē: ex hijs poſſit ſua exercitia temparare. hinc agricole. hinc naute familiaribus q̄buſdaȝ expitis. q̄d. quo tpe geri opteat: colligūt qualitateȝ futuri tēporis ex eo ꝙ preterijt mecientes. quare nō in cōtēptu habēdā rōȝ ſignoꝝ puto: q̄ a dīe diſpoſitionis archano: ⁊ quodā nature ſecreto ꝯſilio: infallibilis ad q̄rit᷑ notitia futororū. ¶Uñ eſt tñ ꝙ lȝ de⁹ in plurib⁹ ⁊ ꝓ plurib⁹ rebus fecerit ſigna gñalr̄ vt dicit pͥma ps thatꝭ Signa faciebat. tñ in aliq̄b⁹ reb⁹ deus fecit ſigna ſpālr̄ vt dicit ſcd̄a pars themat. Sup hijs q̄d eſt ꝓnomē demōſtratiuū. ¶Et repio ꝙ de⁹ ſpecialiter loquendo fecit tria ſpecialia ſigna.

Primum in homine creato.

Scd̄m in pctō vindicato.

Tertium in ieſu xp̄o incarnato. ⁊ de iſtis trib⁹ ſignis ſpecialiter dicit thema. Signa faciebat ſuper hijs. ¶ Primū ſignū fuit impreſſum. naȝ qñ homo fuit creatus: impreſſa fuit in eius aīa dei imago: ſicut ſigillum in primit᷑ in cera. De quo ſigno dicit. ps. 4. Signatuȝ eſt ſuper nos lumen vultus tui domine. ¶ Scd̄m ſignum fuit iratum quando in vindictā pctī: deus miſit irām indignationis ſue. Miſit ſigna ⁊ prodigia in medio tui egipte in pharaonem ⁊ in omnes ſeruos eius. in. ps. 135. ¶Tertium ſignum fuit amicitie ⁊ pacis. et hoc in chriſti incarnatione. De quo ſigno ſcribitur. Gen̄. 9. Arcum ponam in nubibus celi: et erit ſignum federis inter me et terram. licet de iſtis tribus ſignis thema dicatur. Signa faciebat ſuper hijs: tamen de vltimo ſigno ſpālr̄ ⁊ ſolū in preſenti ſmone eſt loquenduȝ. q̄d fecit deus ꝑ xp̄m icarnatū. q̄d fuit ſignū amicitie ⁊ pacis. de quo ſigno ē feſtiuitas hodierna. ¶Et ꝓ ꝓſecutōe materie ē ſciēdū. ꝙ in icarnatione xp̄i de q̄ hodie celebram⁹ feſtū: ex fūdamēto fidei catholice ⁊ ſcōꝝ doctoꝝ ſnīa: debebant cōcurrere tria.

Primū nature dīe ⁊ hūane cōiūctio ⁊ vnio. ⁊ de hoc de⁹ fecit ⁊ dedit ſignū ade ī ſomno.

Scd̄ꝫ corporis xp̄i formatio: ⁊ ei⁹ vite ſcā ordīatio ⁊ de hoc fec̄ de⁹ ⁊ dedit ſignū noe ī arca diluuij

Tertiū a poteſtate diaboli liberatio hoīs: ⁊ de hoc fec̄ ⁊ dedit ſignū xp̄e: in ꝯceptu virgineo.

¶Dico prio ꝙ in incarnatione xp̄i quā hodie celebramus: debebat fieri nature dīe ⁊ hūane

coniunctio ꝛ vnio. ꝛ de hoc dedit ſignũ ade in
m͞ri monio. pſeq̄re iſtã materiã ſic hẽs in ſmõe
Dabit dñs vobis ſignũ. Ecce v̾go cõcipiet ꝛ
ꝑiet filiũ. ꝛ ẽ in ordie. 13. ꝛ ſermonem conclude
ſic. patet ergo ꝙ deus fecit tria ſpãlia ſigna.
Primũ ĩ hoie ĩ ſua creatõe qd̃ fuit ſignũ ipſiũ.
Scdm in pctõ ĩ ſua punitõe qd̃ fuit ſignũ iretũ.
Tertiũ in ieſu xp̃o in ſua incarnatõe qd̃ fuit ſig
nũ amicitie ꝛ pacis. Et de hijs trib⁹ ſignis di
cit tha. Signa faciebat ſuper hijs. ¶ Placeat
xp̃o filio dei hodie ꝓ nobis incarnato ꝛ hũana
to: ꝙ ſicut ꝓ nob fecit ſigna ĩ ſua ĩcarnatiõe ꝛ ĩ
ſua paſſiõe: ꝓ nob etiã faciat ſigna in n͞ra glori
ficatione. vbi erit dñs noiatus in ſignũ eternũ
qd̃ nõ auferet yſa. 55. ꝙ nobis concedat. ꝛc.

Sermo decimus ſeptimus

per thema de dñica in paſſione.

IEſus autem abſcõ=
dit ſe. Jo. 8. et in euãgelio p̄ſenti
vel ↄcurrẽti dñice. hodierno die
venerabiles dñi ẽ feſtiuitas ĩcar
natiõis filij dei: ĩ qua in vter v̾gis aſſũpſit hũa
nã carnẽ. ꝓpter qd̃ thema ꝓpoſui ꝙ ĩ iſta aſſũ
ptõe Jħs abſcõdit ſe. ¶ Et ꝓ declaratione n͞ri
themat̾ eſt notãdũ ꝙ vn⁹ ẽ n͞ri themat̾ ſenſus
l͞ralis quẽ l͞ra euãgelij ↄtinet. Ali⁹ ẽ n͞ri thema
tis ſenſus ſpũal̾: quẽ p̄ſens feſtiuitas intendit.
Cõtinet l͞ra euãgelij ꝛ ſenſus l͞ralis: ꝙ Jħs ab
ſcõdit ſe a iudeis: q̄ tulerũt lapides vt iacerẽt
in eũ. de viſibili faciẽdo ſe inuiſibilem. Intelli=
git feſtiuitas hodierna ꝛ ſenſus ſpũalis: ꝙ ho
die abſcõdit ſe ieſus per contrarium de inuiſi=
bili faciendo ſe viſibilem. ¶ Sed ſtatim hic ar=
gues cõtra me ꝛ dices. videt̾ ꝙ intellectus v̾
ſit falſus. q͞z qui vult ſe facere inuiſibilẽ ꝓprie
abſcondit ſe. quia illa abſconſio reddit eum in
uiſibilem. Sed qui vult ſe reddere viſibilẽ nõ
ſe abſcondit: imo ſe manifeſtat. ꝛ in loco publi
co ſe ponit vt videatur ꝛ fiat viſibilis. Luc. 11.
Nemo accendit lucernam ꝛ in abſcondito po
nit nec ſub modio ſed ſuper candelabrum: vt
qui ingrediuntur lumen videant. Quõ verita
Nota tem põt habere ꝙ ieſus vt redderet ſe viſibilẽ
abſcondit ſe. ¶ Sed ad iſtud argumentum ego
reſpõdeo ꝙ ieſus eſt de natura ſolis imo Sol
iuſticie. Malachie. 4. Licet. n. ſolẽ poſſunt in
ꝓpria rota ꝛ eſſentia videre aquile viſus acu=
tiſſimi: nõ tamen poſſunt eũ videre hoies: niſi
in aliqua nube abſcondat ſe. Sic ſolem xp̃m l͞z
in ꝓpria rota ꝛ eſſentia añ ſuam incarnationẽ
viderent angeli in paradiſo qui ſunt ſicut aqui
le acutiſſimi viſus: iuxta illud angeli eo͞r ſemꝑ
vident faciem p͞ris. Mat. 18. Tamẽ hoies nõ
poterãt eum videre: niſi abſcõderet ſe in nube
n͞re hũanitatis: in vẽtre v̾ginis glorioſe in ſua
incarnatione. ꝛ ꝓ tũc impletur illud Ezel. 32.
Solem nube tegã. i. abſcondã. Sic ieſus qui
hoibus ante incarnationẽ in ꝓpria rota ꝛ eſſẽ
tia erat inuiſibilis: vt hoibus appereret viſibilis
in nube n͞re hũanitatis: hodie in ventre v̾gis
glorioſe marie abſcondit ſe. hodie poſſum⁹ ſi=
bi d͞ie illud yſaie. 45. Uere tu es de⁹ abſcõdi=
tus ſaluator iſrael. ad iſtũ ſenſum ꝓ explicãdo
miſterio feſtiuitatis hodierne: intelligit̾ thema
dicẽs ꝙ ieſus abſcõdit ſe. ¶ Et ꝓ tractatu ꝛ de
claratõe marie iuxta feſtũ qd̃ eſt excellentie. ꝛ
iuxta tẽpus qd̃ eſt p̄ñie. Ego repio tres abſcõ
ſiones de ieſu in quarum qual͞z thema h͞z verũ
Jeſus abſcondit ſe.
Pria abſcõſio eſt de ſu eẽntia incõphenſible.
Scda abſcõſio eſt de ſu clemẽcia compaſible.
Tertia abſconſio eſt de ſu obediencia por do
es viſible.

Prima pars

¶ Dico prio ꝙ de ieſus repio primã ab=
ſcõſionẽ de ſu eſſẽcia incõphẽſi=
ble. q̄s enim ãgel⁹ vel ſcũs nec itellect⁹ creat⁹
põt videre ꝛ ↄphẽdere ihm ĩ ꝓpria natura ꝛ q̄
ditate. ſ. in eẽntia dia? ꝛ pfectiones ſuas eẽntia
les? null⁹. rõ q͞z tal̾ natura dia ĩ ſe incõphẽſibil̾
eſt ꝛ abſcõdita ẽ. vñ dicit Apl̾s pria thi. 6. Lu
cẽ hitat ĩ acceſſibilẽ: quã nẽo hoiu͞z vid͞z / nec vi
dere põt / abſcõdita ſũt ab oculis tuis põt dici
cuil͞z ãgelo / cuil͞z ſctõ / cuil͞z intellectui creato.
Luc. in ca. 19. Itẽ q̄s põt cognoſcere vl̾ videre
qũo ihs v̾bũ p͞ris ꝑ gñonẽ eẽnã ꝓcedit a cor de
p͞ris. de quo dicit pſ. Eructauit co͞r meũ ver=
bũ bonum in. ps. 44. De hoc hũit reuellatio
nẽ Job. Sed dixit ad me. dictũ eſt v̾bũ abſcõ=
ditũ. Job. in ca. 4. Multi fuit hoc reuelatũ: ꝟ
de eis d͞r: ꝙ erat v̾bũ abſcõditũ ab eis Luc. 18.
Itẽ q̄s vid͞z vel itelligit nõ ſolũ eẽntiã dina͞z. ꝟ
a ꝓpata ſibi q̄ ſũt potẽtia / ſapia? dl̾cedo / boni
tas / ꝛ clementia. oĩa hec abſcõdita ſũt. Quis
põt ꝑcipe potẽtiã qua ihs mũdũ creauit? q̄s ſa
piam qua hoies redemit? q̄s dulcedinẽ bonita
tẽ ꝛ clemẽtiã qua ſcõs btificauit? de quo dicit.
ps. 30. Quã magna multitudo dl̾cedis tue dñe
quã abſcõdiſti timẽtib⁹ te. hoc eni ab itellectu
oium viuẽtiũ abſcõditũ ẽ ꝛ ĩcõphẽſibile. ꝓpter
qd̃ dic̾ Apl̾s ꝙ nec oculus vidit / nec auris au
diuit / ꝛ ĩ co͞r hois nõ aſcendit: q̄ ꝑpauit de⁹ dili
gẽtib⁹ ſe pria Co͞r. 2. Quis põt cogitare dulce

dinē illius glorie & premij: qđ deꝰ dat ꝓ modi
co bono ope ſcis in paradiſo? Certe nullus: quia
hoc abſcōditū eſt. Vñ dicit xpus exprimendo
dulcedinē glie & pmij quā deus dat ſcis in pa=
radiſo cōparans eū māne. Apoc. 2. ſic Vincen=
ti dabo manna abſcōditū. Itē & vltio qs poteſt
ſcire nec intelligere diam ꝓuidentiam qua ab
eterno diſpoſuit iſtū ſaluare: illuz dānare. qua
cum nōduz nati eſſent nec aliqđ mali vel boni
egiſſent. Jacob dilexit Eſau odio hūit. Scōm
ꝙ dicit Apl'us ad Ro. 9. Certe nullus. qr iſta
abſcōdita & in ꝯphenſibilia ſunt. propter qđ di
Augꝰ xit Augꝰ. ſuper illo Joh. 6. Nemo pōt venire
ad me. niſi pr̄ meꝰ traxerit illū. Quare iſtū tra
hat & illū nō trahat: noli iudicare ſi nō vis era
re. & iō dixit apl's hoc admirando. O altitudo
diuitiaꝝ ſapie & ſcie dei ꝙ̄ in comprehenſibilia
ſunt iudicia eiꝰ: & i veſtigabiles vie eiꝰ. nā hec
ſacramēta ſunt ſcecul' abſcōdita / ad eph. i ca. 3

Secunda pars.

Dixi 2ᵒ. pricipal'r ꝙ de ieſu repio ſecū
dam abſcōſionē de ſu clemencia
cōpaſſible. Nouerit̄ ꝙ ieſus hēt duas facies.
Nota vnā clemētie quā oſidit in ſua incarnatione. d
qua dixit pſalmiſta. Propter dilationē incar=
natōis. ps. 12. Vſquequo dn̄e obliuiſceris me?
in finem. vſquequo auertis faciē tuā ame. glo
ſa faciei aduerſio: eſt incarnationis dilatio.
Habet ieſus aliā faciē. ſ. ire / furoris & iuſticie:
quā oſidet ihus malis in iuditio. de qua. ps. 6.
Dn̄e ne in furore tuo. &c. Primā. ſ. clementie
abſcondet. Vñ deute. 32. Abſcondā faciē me
am ab eis. ſ. clemētie / & conſiderabo nouiſſima
eorū. Scōam. ſ. iuſticie & ire manifeſtabit con
tra malos ita aſpam & iratā. ita fortē / ita terri
bilem: ꝙ eligibilius eſt ſcis viris pro illo tem
pore eē in inferno cū tota pena inferni: ꝙ̄ vide
re illam faciē iuſticie ieſus ita iratā & turbataz.
hoc elegit Job in ca. 14. ſic dicens. Quis mi=
hi det vt in inferno ꝓtegas me. & abſcōdas me
donec ptrāſeat furor tuus: & cōſtituas mihi tē
pus in quo recorderis mei? & iō dicit eccleſia.
Dn̄e dū veneris iudicare terrā vbi me abſcon
dam a facie ire tue: quia peccaui nimis in vita
mea. In viſiōe iſtius faciei mali erūt valde tur
bati & alterati: qr Loqͥt ad eos i ira ſua & in fu
rore ſuo cōturbabit eos. ps. 2. Boni ab iſta fa
cie ire ieſus erūt abſcōditi: qr facies mie & cle
mentie ieſu: ſemp erit eis apta & manifeſta. et
ideo dicit pſalmiſta de bonis. Abſcondes eos
in abſcōdito faciei tue a cōturbatōe hoīuz. ps.
30. Sed qđ remediū ꝙ ieſus nō abſcondat a
te faciē ſue clementie in iudicio: qr ſi abſcōdit
ſtatim eris in turbatōe alioꝝ. ps. 29. Auertiſti
faciem tuā a me: & factus ſum conturbatus.
Certe duplex remediū hēs ꝙ ieſus faciē ſue
clementie a te non abſcondat.
Primum affirmatiuum. ſ. ꝙ te abſcondas.
Scōm negatiuum. ſ. ꝙ te non abſcondas.
Primū affirmatiuū ꝙ te abſcōdas i loco vbi
Scōm negatiuū ꝙ in te nō abſcōdas (ſalueris
peccatum quia condempnaberis.
Primū remediū ad hoc ꝙ xpus a te nō ab=
ſcōdat faciē ſue clemētie in iuditio: eſt ꝙ tu te
abſcondas in loco vbi ſalueris. Iſtud eſt ꝙ cō
ſulit tibi Jeremias ꝓpheta in ca. 2. Abſcōde=
re in foramine petre. Quid eſt petra niſi xps.
Apl's pria Cor. 10. Petra aūt erat xps. Scōz
ergo Bernardū. ſuper cantica. Abſcōdere te i Berꝰ.
foramine petre: nō ē aliđ niſi abſcōdere te in fo
ramine xpi. in foramine lateris. in foramie ma
num & pedū xpi: que ſūt. 5. foramina q̄ ꝓ te re
cepit in paſſiōe. Illa foramina deuote cogitan
do & cōtemplādo. qr illa ſunt foramina vbi ſal
uaberis & ieſum nō videbis iratū. Ad iſtud ꝓ
poſitū Berꝰ. in ſmōe. 61. ſic. Petra refugium Berꝰ.
erinacijs. petra aūt erat xps. & vbi tuta / firma
ꝙ infirmis requies: niſi in vulneribꝰ ſaluatoris?
tāto illic ſecurior hito: quāto ille potentior ē ad
ſaluandū / fremit mūdus / premit corpus / dia
bolus inſidiat / nō cado. Fūdatus enim ſuz ſu
pra firmam petrā. Peccaui pctm̄ grande tur
babit conſcia: ſ non ꝑturbabit: qm̄ vulneruz
dn̄i recordabor. Nempe vulneratus eſt ꝓpter
iniqtates meas. qđ tā ad mortem: qđ nō a xpi
morte ſaluet? Patz archanū cordis: ꝑ forami
na corpis. patēt viſcera mie dei nr̄i: in q̄bus vi
ſitauit nos oriēs ex alto. In quo clariꝰ ꝙ luxiſſz
bone ieſu ꝙ tu ſuauis & mitis es & multe mie:
ꝙ̄ ꝙ aīaz tuā poneres nō ſolū pro amicis & ini
cis tuis: ſ pro adiectis & dānatis. Habemus
igitur iſtud remediū affirmatiuū. ſ. ꝙ nō vide
as i iuditio faciē ieſu iratā. ſ. ꝙ te abſcōdas i lo
co vbi ſalueris. Iſtud eſt remediuz qđ dat tibi
ꝓpha dicēs. Abſcōdere in foramine petre. i. in
foramine vulnerū xpi & plagaꝝ paſſionis xpi.
Simile remediū dat tibi yſa. in ca. 2. Abſcōde
re i foſſa hūo. Foſſe ſūt plage xpi. foderūt &c. in
Scōo hēs aliđ remediū negatiuū. ſ. (ps. 21
ꝙ non abſcōdas pctm̄ qr cōdēnaberis. nō ab
ſcōdas pctm̄. ſ. cōfeſſori. Scribit̄ eni Prouer.
28. Qui abſcōdit ſcelera ſua nō dirigetur: qui
aūt cōfeſſus fuerit. & relinqͥt ea: miam conſe
quetur. Ex iſta auctoritate poſſumus ꝓbare Nota
cōtra iudeos ꝙ cōfeſſio pctōrum que fit hoī in

noua lege: Jam fuit declarata in veteri lege qr dixit auctoritas. Qui abſcōdit pctā ſua ꝛc. Poſſum⁹ enim dicere ſic. Ex iſta auctoritate. Pctā abſcōdi nō debet ſꝫ confiteri. ſi ergo abſcondi pñt. ĝ deo vel hoī. nō primū: qr ad heb. 4. Omia ſunt nuda ꝛ apta oculis eius. et ps. 68. Delicta mea a te nō ſunt abſcōdita. ĝ pctm̄ abſcondi hoī nō debꝫ imo dꝫ cōfiteri hoī. dicit ergo. Qui abſcōdit ſcelera ſua. ꝛc. Qui autē cōfeſſus fuerit ea. ꝛc. Hoc xp̄s de nō abſcondēdo pctm̄ ſꝫ cōfitendo: oñdit nobis in figura qñ dixit leproſis. Jte oſidite vos ſacerdotibus. et ſeqꝛ. ꝙ dū irent mūdati ſunt qđ fit per cōtritionē. ¶ Sꝫ hic pñt fieri due bone ꝛ pſicue qſtio Prima ad qđ neceſſaria ē confeſſio: ſi (nes. ante p cōtritionē facta ē pcti mūdatio? nā dr̄ i textu. ꝙ dū irēt mūdati ſunt ¶ Rñō ꝙ ppt̄ 4. Primo quia non delet peccatum contritio: niſi in voto habeatur confeſſio.

Scđo quia contritio niſi ſit ſuper habundans: non delet totam penā: ſed ꝯmutat etnā i tpalē.

Tertio quia confeſſio eſt ſacramentum ꝛ confert grāā. ꝛ delꝫ aliqđ ō pena actoritate clauis.

Quarto qr illa oſtiſio q̄ erat plagarū ad extra: erat figura oſtēſionis plagaꝝ ad intra que debebat fieri in lege noua. Tūc eniꝫ ſacerdoti oſtēdebat plagas publicas: ſꝫ non ocultas. de qb⁹ ps. 18. Ab ocultis meis mūda me dñe. Et de iſtis ſcripta eſt actoritas ſupradicta. Qui abſcondit ſcelera ſua nō dirigeꝛ: qui aūt confeſſus fuerit ꝛc. ¶ Sed pōt hic q̄ri. qđ oportet ꝙ iſta publicatio ꝛ manifeſtatio pctoꝝ fiat mō in lege noua hoī p cōfeſſionem: ex quo in lege veteri non fiebat niſi deo p ſolam cōtritionē. quid oportet mō addere ꝯfeſſionē? Rñō qr tūc offendebaꝛ ſolus deus. mō hō ꝛ deus. ꝛ qr deus factus eſt hō: iō oportet ꝙ reuelles et publices pctm̄ tuū. deo p cōtritionē ꝛ hoī p cōfeſſionēꝫ ꝛ dicas cum pſalmiſta in. ps. 31. Delictū meuꝫ cognitū tibi feci: ꝛ iniuſticiā meam⁹ nō abſcōdi. ¶ Remedia ergo ſunt duo bona ad hoc ꝙ ieſus faciem ſue clementie in die iudicij a te non abſcondat. ſicut abſcōdet a malis. ſ. ꝙ tu te hic abſcondas in foramine petre. i. in vulneribus paſſionis xp̄i. Jlla ſemꝑ cogitando ꝛ ꝯtemplādo Et ꝙ nō abſcōdas pctā tua p cōfeſſionem ſacerdoti ꝛ curato illa manifeſtando. qr ſicut dictuꝫ ē Qui abſcondit ſcelera non dirigeꝛ. ſ. in finali iuditio. de qua directiōe dixit. ps. 24. Diriget manſuetos in iuditio: docebit mittes vias ſuas.

Tertia pars.

¶ **Sequitur** tertia pars pr̄icipalis et vltia ſmōis ꝙ reꝑitur i ſcriptura tertia abſcōſio de ieſu de ſu obediencia: por do es viſible. Jſta abſcōſio ē ſicut dictū eſt ſicut abſcōſio ſol' i nube: vt ab hoib⁹ poſſit videri. Jſta abſcōſio ē ſic abſcōſio luis quā oculi egri ſuſtinere non pñt in ſe ꝛ in ſua eſſētia nuda. ꝛ vt fiat viſioni taliū oculoꝝ ꝓporſionata: ponit in lāterna qr oculis egris odioſa lux: que puris ē amabil' inqt Aug⁹. in lib. cōfeſſionum. Angeli in padiſo hēbāt oculos ſanos: iō videbāt lucem ieſuꝫ. in ſua eſſentia ꝛ diuinitate nude ꝛ clare. Sed hoies hēbāt oculos infirmos: iō optebat ꝙ viderēt illō lumen mediante nube ꝛ lanterna nr̄e hūanitatis. Nubes ꝛ lāterna fuit btā virgo maria: in qua incarnata et abſcōſa ꝛ incorpata fuit iſta lux. ¶ Et pro forma iſtius ptis ſunt tria principaliter notanda in quibus ſtabit totus ſermo. Aug⁹

Primo qđ in nube vel lāterna noſtre humanitatis abſcondit ieſus.

Scđo quibus abſcondit illa ieſus.

Tertio ꝛ vltio qb⁹ iſta abſcōſa reuelauit ih̄s.

¶ Dico prio ꝙ eſt vidēdū qđ in nube vel lāterna nr̄e hūanitat' abſcōdit ih̄s ꝛ dico p hoc. iij.

Primuꝫ ꝙ aliqua abſcōdit ih̄s in ſua icarnatione.

Aliqua in ſua paſſione.

Aliqua in ſua aſcenſione.

¶ Primo in ſua incarnatiōe abſcōdit quattuor/ ſuā magnitudinē/ lōgitudinē/ ꝛ latitudinē/ ꝛ profunditateꝫ. Jſta ſunt ita magna: ꝙ de eis dicit Job. xi. Excelſior celo eſt. pfūdior inferno/ lōgior terra menſura eius: ꝛ latior mari. ſꝫ iſta abſcondit ih̄s in ſua incarnatōe. Nam ibi ſꝫ Bernardū. Cognoſciꝛ lōgitudo breuis/ latitudo anguſta/ pfunditas plana/ Totuꝫ hoc abſcondit in ſua incarnatōe in ꝟgine gl'ioſa. ꝛ iō de ipa canit eccl'ia. Uirgo dei genitrix queꝫ totus non capit orbis. ꝛc. Ber⁹.

¶ Scđo abſcōdit ieſus in ſua paſſiōe alia q̄ttuor. ſ. fortitudinem/ pulcritudinē/ ſanitatē/ ꝛ dignitatē. Uoluit. n. pliari cū diabolo ꝛ eum deuicit ex ꝟtute ſue marie fortitudinis. ſed totaꝫ iſtā fortitudinē abſcōdit in cruce: tenendo manus fixas ꝛ clauatas in cornibus crucis. Abachuc. 3. Loquens de cruce xp̄i. Cornua. ſ. crucis in manibus eius. Jbi abſcōdita eſt fortitudo eius. ꝛ pꝫ fortitudo ſua ibi abſcōdita. qr per eam vicit fortiſſimā mortē. ꝛ fortiſſimū diabolū. nā ſeqꝛ. Añ faciē eius ibit mors: ꝛ egrediet diabolus ante pedes eius. Quia. n. demones abſcōderunt nob laqum mortis. Jn ligno ſcie boni ꝛ mali: iō xp̄s abſcōdit eis laqueum.

Unde capti ſunt in ligno crucis. vt impleret il
lud. pſ. 34. Veniat illis laqus quē ignorāt: ⁊
captio quā abſcōderūt ⁊c. Itē in ſua paſſiōe ie
ſus abſcōdit ſuā pulcritudinem. Ipſe nāq; erat
ſpōſus forma pre filijs hoīum in. pſ. 44. Et
facies ſua plena grāꝝ heſter. 4. Sed in paſſio
ne ſua abſcōdit ieſus ſuā pulcritudinē: in turpi
tudinē yſaie. 53. Nō erat ei ſpēs nec decor. ab
ſcōditus eſt vultus eius ⁊ deſpectus. Vñ nec
reputauimus eū. ſpōſa vidit eū candidū ⁊ ru-
Ber°. bicūdū Cant. 2. vñ Ber°. Uidit eū in ſua paſ
ſione hiſpidū / piloſū / ⁊ nigrū: quaſi cū dolore
⁊ admiratōe loqtur Ber°. xp̄o in paſſiōe ⁊ di-
cit. O dñe es tu mutat⁹? es de Jacob qui erat
blandus ⁊ lenis: in Eſau qui erat hiſpidus et
pilloſus. Et xp̄s: o bernarde? Et qd mirū? nō
legis ꝙ qñ Jacob debuit optinere bñdictionē
a p̄re indutus eſt veſtibus Eſau: ⁊ vt eſſet ſi-
milis ⁊ appareret eſau piloſus. peliculaſq; edo
ruꝫ hūit collo ⁊ manibus circūligatas. ſic ego
vt ꝓ adā Eſau piloſo ⁊ pctōre: optinerem bñ
dictionē a p̄re. Indutus ſum veſtibus ſuis ſue
hūanitatis valde bonis: q̄s mr̄ mea rebeca. i. v̄
go maria apud ſe hēbat domi. ⁊ in vtero ſuo v̄
ginali ⁊ pelliculis edoꝝ. i. ſuoꝝ pctōꝝ ꝑ penas
ſum cooptus. Et Ber°. ſmōe. 28. ſuꝑ cantica
Agnoſco bone ieſu ſub pellibus edi q̄ pctm̄ ſi-
gnant ⁊ maluꝫ: qui pctm̄ nō fecit. ⁊ collum per
qd mali cōtagiuꝫ nō trāſiuit. Noui ego Eſau
hiſpidus ⁊ piloſus pctōr. ꝙ tu bone Jacob ſis
lenis natura. Mittis ⁊ hūilis corde. vñ ḡ nūc
ad inſtar eſau piloſus ⁊ hiſpidus appares: cu-
ius nā rugoſa ⁊ tetra facies hec? ⁊ vñ hij pilli?
Rñdet Ber°. hij pilli mei ſunt. Naꝫ piloſe ma
nus ſimilitudinē exprimūt pctōris. ⁊ bene i ha
bitu meo: qꝛ mihi bñdictio vendicat. mihi he-
reditas poſtulat. Induiſti bone Jacob formā:
vt ſuſcipes cām: ꝓ me pateris: non pro te. Ob
hoc qdē vox vox Jacob ē: ſꝫ man⁹ / man⁹ ſunt
Eſau. Ecce ergo qūo xp̄s ieſus abſcondit ſu
am pulcritudinē ⁊ mutauit eā in turpitudinē.
Itē abſcōdit in paſſione ſanitatē in infirmitate
quia dicit ꝓpħa yſa. in cap. 53. Nos reputaui-
mus eum / quaſi leproſum / ꝑcuſſum a deo ⁊ hu
militatū. virū doloris ſciētē infirmitatē. Itē ab
ſcondit dignitatem in cōtēptū ⁊ in litē: qꝛ cuꝫ
latronibus ⁊ hoīcidis ⁊ cū iniqs ⁊ cum ſcele-
ratis deputatus eſt. iō yſaias vbi ſupra. ⁊ Cuꝫ
ſceleratis deputatus eſt. cū tñ prius eēt in ex-
cellentia ⁊ dignitate. ¶ Itē. 3. ⁊ vltio abſcōdit
ieſus in ſua aſcentiōe vnū. ſ. tēpus / dieꝫ / ⁊ ho-
ram iudicij. vñ diſcipulis q̄rentibus. Act. i°.
Dñe ſi in tp̄e hoc reſtitues regnum ⁊c. Rñdit
non eſt v̄rm noſce tempora vel momenta ⁊c. et
iō Aug° xi9. de ciuitate dei dicit. Omniū calcu Aug°
lantiū digitos reſoluit ⁊ quieſcere iubet: q̄ ait.
Non eſt v̄rm noſce tp̄a vel momēta ⁊c. Quia
de die illa ⁊ hora nemo ſit niſi pr̄ ſolus. Mat.
24. De abſcōſione iſtius tēporis. Apl'ſ prima
Cor. 4. Nolite ante tēpus iudicare: quoadu
ꝙ veniat dñs qui illuminabit abſcondita tene
brarum: ⁊ manifeſtabit cōſilia cordiuꝫ. Illud
erit tēpus in quo nihil abſcōditū qd nō reuelle
tur: ⁊ oculltum quod nō ſciatur. Luc. 12. Ec-
ce que ſunt illa que abſcondit ieſus in ſua in-
carnatione / paſſione / ⁊ aſcenſione.
¶ Dixi. 2. ꝙ eſt vidēdū qb⁹ ſupradicta abſcō
dit ieſus. ꝓ quo ſciendum eſt ꝙ ſupradicta q̄ i
ſua incarnatōe / paſſiōe / ⁊ aſcenſione abſcōdit
ieſus: abſcōdit ea tribus gn̄ibus perſonarum.
Primo angelis beatis.
Scđo demonibus damnatis.
Tertio ſanctis a deo amatis.
¶ Primo āgelis beatis. nā ſꝫ Dioniſiū Multi Dio°.
angeli etiā vſq; ad diē aſcenſionis xp̄i miſteria
incarnationis ſue. vite ⁊ p̄dicatiōis ſue. etiam
paſſionis: nō plene ſciuerūt. imo iſta miſteria
ab eis abſcōdita fuerūt. iō in ei⁹ aſcenſione in
terrogauerūt. Quis eſt iſte q̄ venit de edō ⁊c.
¶ Scđo ieſus abſcōdit iſta miſteria demonib⁹
damnatis. vñ Apl'ſ pria Cor. 2. Sapiam loq-
mur in miſterio q̄ abſcōdita eſt: quā nēo prin-
cipū huius ſeculi cognouit. Si enim cognouiſ
ſent: nunq̄ dñm glorie crucifixiſſent. Licet enī
demones ſcḋm doctores ſcirent prophias. et ꝙ
xp̄s deberet eſſe deus ⁊ homo. pati. ⁊ de virgi-
ne naſci in genere: nunq̄ tamen in ſpecie ſciue
runt. ꝙ in hoc homine criſto complerentur.
¶ Tertio ieſus abſcōdit iſta miſteria ſcīs a deo
amatiſ. Quis eniꝫ a deo magis dilectus q̄ Io
annes baptiſta? qui tñ de miſterio incarnatio-
nis loquēs dicit Io. i°. Qui poſt me venit añ
me factus eſt: cuius non ſum dignus corrigiā
calciamenti eius ſoluere. Sup quo dicit Gre- Gre-
gorius. ꝙ iō ait ꝙ ſoluere corrigiā calciamēti gori°.
eius dignus nō exiſtit: qꝛ incarnatōis eius mi
ſteriū inueſtigare non ſufficit.
¶ Tertio ⁊ vltio ꝓ fine ſmōis videndum eſt
q̄bus iſta abſcōdita reuelauit ieſus. ⁊ lꝫ Apl'ſ
dicat ꝙ mō in tp̄e grē oībus fidelibus ⁊ catho
licis iſta miſteria abſcōdita ſint reuelata: quia
deus inq̄t reuelauit nobis per ſpm̄ ſcm̄ prima
Cor. 2°. Tñ in principio tēporis grē deus iſtos
iſta abſcondita reuelauit. duobus ſpāliter.
Primo cuidā ꝑſone gn̄oſe. ſ. archangelo ga-
brieli. Et cuidā hūilime v̄gini. ſ. marie. Mat.

DER PP VI VALENTINUS FERDINANDUS DE

n. Abſcondiſti hec a ſapientibus.i.angelis be
atis.⁊ prudētibus.i.demonibus damnatis:⁊
hoībus a deo amatis: ⁊ reuelaſti ea paruulis.i.
hūilibus gabrieli ⁊ marie ꝟgini.¶ Rōnes aūt
qꝛ iſtis reuelauit miſteriū abſcōditū incarna-
tionis filij dei: pñt aſſignari q̄ttuoꝛ pricipales.
q̄ tangūt in euāgelio hodierno.q̄ rōnes fundā
Beda tur in dictis Bede qui dicit.ꝙ mundi repatio
debet eſſe per contrarium ad mundi perditio-
nē: qꝛ ↄtraria cōtrarijs curant̄.repiem⁹ nāqꝫ.
¶ Primo in mūdi pditōe ꝑ pctm̄: ꝙ ꝑ angeluꝫ
ꝟginem ⁊ mulierez ꝟginē venit pctm̄ ⁊ mors
gn̄alis. A muliere inq̄t initiuꝫ pcti. Eccli.10.
Et in vidia diaboli mors introiuit in orbē ter
rarū. Iſte angelus fuit diabolus: ⁊ mulier fuit
Eua. In repatōe mūdi per grām per cōtrariū
per angelū virginē ⁊ mulierem ꝟginē: Uenit
nobis vita ⁊ ſalus ſpūalis. Iſte angelus ꝟgo
fuit gabriel: ⁊ iſta mulier virgo fuit maria. et
de hoc in principio euangelij hodierni. Miſ-
ſus eſt āgel⁹ gabriel. ⁊c. Et nomē ꝟgis maria.
¶ Scdo in mūdi pditione ꝑ pctm̄: ꝑ angelū vir
ginem ⁊ mulierem virginē nobis venit tētatio
falſitatis. Iſte angelus virgo fuit diabol⁹: iſta
mulier virgo fuit eua: cui angelus dixit tētan-
do. Cur precepit vobis deus ⁊c. Nequaꝗ̄ mo
riemini ⁊c. Et dixit falſum. Qꝛ deus añ predi
xerat ade. In quacūqꝫ hora vel die comederis
morte morieris. Geñ.2. Sed ꝑ cōtrariū in re-
patione mūdi ꝑ grām: per angelū ꝟginē ⁊ mu
lierem ꝟginez Uenit nobis annūciatio letitie.
Iſte angelus fuit gabriel: ⁊ ꝟgo fuit maria. ti-
bi ꝟgini ſalutando dixit. Aue gratia plena. ⁊c.
¶ Tertio in mūdi pditione ꝑ pctm̄: per angelū
ꝟginē ⁊ mulierez ꝟginem: naſcit̄ q̄lꝫ filius ire
⁊ incorruptōe gn̄atus. Iſte angelus fuit diabo
lus: ⁊ mulier fuit eua. Sed in repatiōe mundi
ꝑ grām: naſcitur ieſus fili⁹ grē ꝑ ſpm̄ ſctm̄ for-
matus. Iſte angelus ꝟgo fuit gabriel: ⁊ muli
er virgo maria. cui angelus dixit. Spūs ſctūs
ſupueniet in te: ⁊ virtus altiſſimi obūbrabit ti-
bi.i.de te faciet vmbram: vt videri poſſit ſol.
¶ Et notate hic ꝙ q̄ttuoꝛ fecit ſpūs ſanctus de
maria: vt ihs qui erat ſol ⁊ in ꝓpria natura ab
hoībus inuiſibilis: ab hoībus poſſet videri.
Primo de maria fecit nubez. qꝛ ſol de ſe inui
ſibilis: bene poteſt videri ſub nube.
Scdo d̄ maria fecit lāternā. qꝛ lux q̄ de ſe ocul̄
egris ē inuiſibilis: in lāterna pōt videri.
Tertio de maria fecit parietē. qꝛ ſol q̄ de ſe ē in
uiſibilis: mediāte piete ⁊ poſt pietē pōt videri.
⁊ iō d̄r de xp̄o Cant.2. En ſtat poſt parietem.
Ber⁹. ⁊ ibi pulcre. Ber⁹. ad iſtud propoſitum.

Quarto ⁊ vltimo ſpūs ſanctus de maria fecit
vmbram. qꝛ qui de ſe eſt inuiſibilis: in vmbra
pōt videri. ⁊ hoc eſt quod dicit āgelus virgini
marie. Spūs ſctūs ſuperueniet ⁊c. Et virtus
altiſſimi obūbrabit tibi. Iſta vmbra ſm̄ Ber-
nardū. eſt maria vel caro marie: mediāte qua
xp̄s qui de ſe ſicut ſol inuiſibilis eſt nobis viſi-
¶ Quarto ⁊ vltio in mūdi ꝑ pctm̄ (bilis fact⁹ ē
pditione: ꝑ angelū virginē ⁊ mulierē ꝟginem:
venit ſuperbia ⁊ vanitas. Iſte āgelus fuit dia
bolus: ⁊ mulier eua. Sed per cōtrariū in mū-
di repatione ꝑ grām: per angelū ꝟginē ⁊ mu-
lierem ꝟginem: venit manſuetudo ⁊ hūilitas:
Iſte āgelus fuit gabriel ⁊ mulier ꝟgo fuit ma
ria. que angelo de tota ſua legatōe rñſuꝫ dedit
d. Ecce ancilla dñi fiat mihi ſm̄ verbū tuum.
¶ Concluſio toti⁹ ſmonis. Multe d̄ ieſu repiū
tur abſconſiōes. ſꝫ vt ipe qui de natura ſua erat
inuiſibilis nob̄ viſibilis fieret: abſcōdit ſe in vir
gine glorioſa. de ea carnez aſſumendo. in qua
carne ⁊ hūanitate noſtra nobis fit viſibilis: ſi-
cut lumē in lāterna / ſol in nube / ſol poſt pietē /
ſol in vmbra / ⁊ hoc eſt qd̄ thema intelligit. Ie
ſus autem abſcondit.

Sermo decimus octauus:

per thema de Dñica in ramiſpalmaꝝ. de epl̄a.

Formā ſerui accipi-
ens. in ſimilitudinē hoium fact⁹:
⁊ hitu inuentus vt hō humiliauit
ſemetipm̄. ad Phil.2. et in epl̄a
concurrentis dñice. ¶ Pro declaratiōe thema
tis ⁊ materia pſentis ſmōis: debemus attēde-
re. ꝙ xp̄s ſaluatoꝛ nr̄ dixit nobis. Mat.11. Di
ſcite a me qꝛ mitis ſum ⁊ hūilis corde. In iſta
auctoritate pꝫ ꝙ xp̄s in hūc mundū hūit offici
um alicui⁹ mr̄i q̄ ſuis diſciplis legit aliquā lecti
onem vel lectōes. Nos enim ſumus diſcipuli
q̄bus dicit. Diſcite a me. Iſta.n. cōiter d̄r diſci
pulis. Diſcite. Lectio quā nobis legit ⁊ docet
eſt de cordis humilitate. vnde dicit Qꝛ mitis
ſum ⁊ hūilis corde. ¶ Iſtā lectionē xp̄s nr̄ no-
ſter diuiſit in.7.ptes.i.in 7.lectōes hūilitatis
quas exercuit ⁊ 7.gn̄erib⁹ diſcipuloꝝ legit.
¶ Primam lectionē legit hūilitatis nobilibus
gn̄oſis: hodie in ſuſceptiōe nr̄e hūanitatis. In
iſta lectōe docet iſtos nō ſupbire de nobilitate
aut gn̄is claritate. qꝛ ipe filius dei nobilis ⁊ ge
neroſus: cū in forma dei eēt ⁊ mageſtate: non
rapinā ⁊c. tn̄ ſemetipꝫ exinaniuit Formā ſui ac
cipiens. vt inq̄t thema. O hō dicit Ber⁹. cuiꝫ Ber⁹.
nobili ⁊ gn̄oſo qui audit iſtam lectionē. O ho

mo pudet te fortaſſe humilem hominem: ſaltē humilem imitare deum.

¶ Scd̄am lectionem hūilitatis xp̄s legit diuitibus potētibus in ſua natiuitate. In iſta lectione docet diuites diuitias cōtēnere. Nam ille cuius totius mūdi eſt aurū ꝛ argentū: i ſua natiuitate elegit pauptatē. Luc. 2. Inuenietiſ inf. ā tē pānis inuolutum: ꝛ poſitū in preſepio.

¶ Tertiam hūilitatis lectionē xp̄s legit in mundis luxurioſis in ſua circūtiōe. vir qui nōdum pctī vulnus hūit: alligaturā vulneris nō refugit. Ꝙ alligaturam in illo membro in quo luxuria magis viget ꝛ dñatur accepit.

¶ Quartam lectionē hūilitatis xp̄us legit graduatis ꝛ ſupioribus. ꝛ hoc in baptiſmo. Ubi iſtis pfectis ꝛ graduatis docet ſuos minores ꝛ ſubditos nō ꝯtēpnere: ſ; eis ſe ſubdere ꝛ humiliari. Sicut ipe fecit Joanni baptiſte in baptiſmo. Cui iohānes dixit. Ego a te debeo baptiſari: ꝛ tu venis ad me. ꝛ xp̄s ſibi rñdit. Sine mō. ſic docet nos implere oēm iuſticiā. vbi vide in gloſa. triplicem gradum iuſticie. Primum ſubdere ſe maiori. qḋ eſt hūilitatis iuſticia. Scōm ſubdere ſe equali. qḋ eſt maior hūilitatis iuſticia. Tertium ſubdere ſe minori. qḋ eſt oīus hūilitatis iuſticia. ꝛ gradus maxim⁹.

¶ Quintaꝫ lectionem hūilitatis xp̄s legit vere penitentibus in aſini ꝛ aſine ſeſſione: qñ intrauit hieruſalē. In iſta lectōe eos docuit ꝙ ſedeant ſuper aſinam ꝛ eq̄tēt. i. carnē ipam caſtigādo ꝛ in ſuitutē redigendo. p pñiam / ieiunia et afflictiōes / alias nec alr̄: hieruſalē ſupernā intrare non poterūt: niſi ſup aſinā eq̄tēt. Iſtaꝫ lectionem bñdidicit paulus qui pria. Cor. 9. dic̄. Ego caſtigo corpus meū ꝛ in ſuitutē redigo.

¶ Sextā lectionem hūilitatis xp̄us legit platis ꝛ pſidentibus in pedū diſcipuloꝝ ablutiōe. In iſta lectōe eos docuit infima officia non dedignari: ꝛ ſuis ſubditis deſuire. Unde dixit eis Scitis q̄d fecerim vobis. i. q̄d ſignat hoc ꝙ feci vobis? Uos vocatis me mr̄ ꝛ dñe ꝛ bene dicitis in hoc ſum enim pſidens. Sed exēpluꝫ dedi vobis: vt quemadmodū ꝛc̄. ſ. veſtris ſubditis etiam in infimis ꝛ minimis ſeruiendo.

¶ Septimā ꝛ vltimā lectionē hūilitati xp̄s legit ꝟtuoſis ꝛ pacientib⁹. ꝛ iſtā legit in iſta ſeptimā-
Ser⁹. na q̄ñ fuit paciēs. ſm̄ Bernardū ꝛ hūil' ad. iij. Primo ad verba. pria pe. 2⁹. Cū maledicereť nō maledicebat. Dicebatur ſibi ꝙ erat demoniacus. ꝛ ſamaritanus. ſ; dixit Jo. 8. Humiliter ꝛ ſine iniuria. Ego demonium nō habeo. ꝛc̄. Scōo ad facta. cū patereť nō cominabať: ſ; ait cū alapa ſibi p ſuū dareť. Si male locut⁹ ſū ꝛc̄. Tertio ad verbera ꝛ tormenta. q: ſicut ouis ad occiſionē ductus eſt: ꝛ ſicut agn⁹ corā tōdēte non appuit os ſuū: niſi ſolū ad orādū dicendo. Pater ignoſce illis ꝛc̄. In iſta lectiōe docuit veros paciētes nō reſiſtere malo. Iniurias ꝛ contumelias illatas eq̄nimiter tollerare. iuxta dictum. pe. pria. pe. 2⁹. Non reddentes malū p malo neq; maledictuꝫ p maledicto: ſꝫ ecōuerſo benedicētes. ꝛ iuxta dictū ſapientis. Eccli. 2. Omne qḋ tibi aplicatū fuerit: accipe ꝛ in dolore ſuſtine: ꝛ in hūilitate tua paciētiaꝫ habe: qm̄ in igne pbať aurū ꝛ argentum: homines vero receptibiles i camino hūiliatiōis. Ecce ſeptē lectōes quas xp̄s mr̄ nr̄ in toto ſuo pceſſu quē fecit in hoc mūdo. Legit diuerſ⁹ diſcipulis ſuis de ꝟtute hūilitatis. ¶ Sed primaꝫ lectionē legit hodie in hac die bñdictiſſima ſue incarnatōis de qua thema. Formam ſui accipiens: in ſimilitudinē hoium factus. ꝛ hitu inuentus vt hō: hūiliauit ſemetipm̄. Hodie i ventre ꝟgis glorioſe formam ſui aſſumpſit. hodie heres puulus ē. ꝛ nihil differt a ſuo cuꝫ ſit dñs omniū. ad Gall'. 4. Hodie ibi met in ſilitudinē hoium eſt agnitus. quo ad paſſibilitates ꝛ penas. hodie xp̄s efectus ē helias. hō ſimilis nobis paſſibilis. Jaco. 5. Hodie ibimet cū habitu ꝛ veſte hoīs apparuit. hoc eſt ꝙ dicit totū thema. ſ. Formā ſui accipiens in ſimilitudinē ꝛc̄. hūiliauit ſemetipm̄. ¶ Sed intrando materiam icarnatōis xp̄i de qua feſtiuitas hodierna aliq̄ dubia in pſenti ſmōe ſūt ꝑtractāda ꝛ ſpāl'r. iij.

Prima pars

¶ Primo nāq; dubitať q: videť ꝙ xp̄s fuerit verus hō eiuſdeꝫ ſpēi cum alijs hoibus ꝛ naturalis. Suſcitatur iſta q̄ſtio ex dictis in themate qñ dr̄. Formā ſui accipiens in ſimilitudinem hoium factus. ꝛ hoc. Quia ſimilitudo nō arguit idēptitatē ſpēi vel eſſentie vel pſone: imo arguit diſtinctionē. Uidemus. n. ꝙ aliq̄s ſimilať regi: nō eſt tñ idē in perſona cum rege nec in eſſentia nec in ſpē. Sicut imago q̄ nō eſt eiuſdem ſpēi vel nature cuꝫ illo cuius eſt imago. ꝛ hō pictus ſimil' eſt homini vero: nō tñ in natura nec in ſpē ſunt ideꝫ. q: igiť non dicit thema hō factus. ſ; in ſimilitudinem hoium factus: videť ꝙ nō fuerit ver⁹ hō: ſ; ſimilis hoi vero. q: ſimilitudo. nō dicit idēptitatem. ſ; cōformitatē. ¶ Ad iſtā q̄ſtionē eſt dicēdum ꝙ xp̄s fuit verus hō in ſpē ꝛ natura cum alijs hoibus hodie in ventre ꝟgis glorioſe. vñ ſꝫ ꝙ firmiter tenet / docet / ꝛ pdicat fides catholica: hodie icarnatus ē de ſpū ſcō ex maria ꝟ-

gine ꝛ hõ fact⁹ eſt.i.verus hõ fact⁹ ē. Dicit̃ tñ in themate. In ſimilitudinē hoīum factus.qꝛ lꝫ ſit verus ꝛ eſſential' hõ ꝑ naturã:tñ in aliq̄b⁹ habet ſimilitudinē ꝛ diſſimilitudinem cum a=lijs.ꝛ hoc ſpecialiter in duobus.

¶ Primo hꝫ ſimilitudinē in ſpē ꝛ in natura.ſ3 habꝫ diſſimilitudinem in pctõ.qꝛ nos ſum⁹ natura filij ire.ad Eph.2⁰. In pctīs naſcimur ꝛ concipimur. Unde.ps.50. Ecce eniꝫ iniq̃tatibus cõceptus ſum:ꝛ in pctīs cõcepit me mater mea.xp̄s aũt pctm̃ nõ fecit: nec inuentus ē dolus in ore eius prima Petri.2⁰.

¶ Sc̄do xp̄s hꝫ cũ alijs hoīb⁹ diſſimilitudinem in culpa: ꝛ ſimilitudinē in pena.ad Ro.8. Miſit deus filiũ ſuuꝫ in ſimilitudinē carnis pctī.ſ. non quoad culpã:ſ3 quoad penas in q̃b⁹ ſilis ē alijs hoībus.vñ Aplus ad heb.2. Debuit per oīa fratribus aſſimilari:vt miſericors fieret. Aſſimilari.ſ.quo ad penas ꝛ ex hoc fit homo miſericors:qꝛ penam quã videt in alio:ſentit ī corpore ꝓprio.ꝓpter hoc ſeq̇t.4.ca. Nõ hēmus põtificem q̄ nõ poſſit cõpati infirmitatib⁹ nr̃is. Tēptatũ aũt ꝑ oīa ꝑ ſimilitudine abſq3 pctõ. Jacob qui lenis erat ꝛ blãdus:nõ erat Eſau pillosus.ſ3 indutus veſtibus eſau valde bonis q̃s rebeca apud ſe hēbat domi: ꝛ pelliculis edoꝝ circũdatus manib⁹:ſimilis fuit eſau ꝛ ꝓ eſau acceptus. Jacob lenis ꝛ blãdus ſignat xp̄m ſine pctõ blandũ ꝛ mittē. Eſau pilloſus: ſignat adã pilloſuꝫ ꝛ pctõrē ꝛ penis ꝓ pctõ ſubiectũ. Indutus fuit hodie Jacob veſtibus eſau nr̄e hũanitatis. Eſau pilloſi.ſ.ade: quas Rebeca mr̄.i.vgo maria apõ ſe hēbat domi.i.ī ſuo vtero vgīali.de quo dr̄ Dom⁹ pudici pectoris ꝛc. Ualde bonis:qꝛ ſine pctõ ꝛ in illa puritatis altitudine ꝛ innocentia:q̄ fuit ī adã ãꝑta pena.

Aug⁹ ſm̄ qꝛ dicit Aug⁹.ſuper illo. Jo.3. Qui de celo venit ſup oēs eſt. Et tñ ſi Jacob fuit indutus veſtibus Eſau pilloſi ꝛ pectoris: non tamen ſeq̇t qꝛ fuerit ip̄e pilloſus aut pctõr. Sed ſimil' non in culpa.ſ3 in pena. Licꝫ ſeip̄m in ſacrificium obtulerit ꝓ pctõ.figurat̃ in pelle edi:

Ber⁹. nam edus offerebat̃ in lege ꝓ pctõ.vñ Ber⁹.ſmõe.28.ſup cantica. Iſtã figurã de Jacob et Eſau ptractãs ad iſtud ꝓpoſitũ:dicit ſic. Intelligens ꝑ Jacob xp̄m ꝛ ſeip̄m ꝑ eſau. Agnoſco ſub pelle edi manũ q̄ pctm̃ nõ fecit: ꝛ collũ per qd̄ mali cõtagiũ nõ trãſiuit.noui ego eſau. Hiſpidus ꝛ pilloſus pctõr: qꝛ tu bone Jacob ſis lenis natura. Mitis ꝛ hũilis corde/blandus aſpectu/benign⁹ ſpũ/ſuauis eloq̄o/ꝛ ſuper hoc vtus letitie oleo pre pticipib⁹ tuis. vñ ꝙ nũc ad iſtar eſau hiſpidus ꝛ pilloſus apes? cuius nam rugoſa ꝛ tetra imago tua? ꝛ vñ hij pili? Et rñdꝫ ipſemet Ber⁹. hij pili mei ſunt.naꝫ piloſe manus:ſimilitudinē exprimũt pctõris.

¶ Patꝫ igit̃ qꝛ lꝫ xp̄s ſit ꝛ fuerit verus hõ cum alijs hoībus eiuſdem nature ꝛ ſpēi: dr̄ tñ in ſimilitudinē hoīum factus:qꝛ cũ alijs hoīb⁹ habet aliquã ſimilitudinē.ſ.quoad penas: ꝛ aliq̄ꝫ diſſimilitudineꝫ.ſ.quo ad culpas. Qui eniꝫ ē ſimilis alteri:oportet qꝛ in aliquo ſit diſſimilis: Nam ſi ī omibus eēt ſimil':iam nõ ſimilis.ſed ille eſſentialiter ꝛ idemptice diceretur.

¶ Itē.2.rñdē ad ꝑdictã q̄ſtioneꝫ dicendo.qꝛ lꝫ xp̄s fuerit hõ verus ꝛ eiuſdē nature ꝛ ſpēi cuꝫ alijs hoībus ꝛ in hoc fuerit eis ſimilis:tñ ī alio fuit eis diſſimilis.ſ.in hoc qꝛ alij hoīes hñt naturã hũanaꝫ ſuppoſitã ſuppoſito ꝓprio. Ita qꝛ in alijs hoībus natura ꝛ ſuppoſitũ nõ differũt realr̃:in xp̄o vero ē totũ cõtrariũ.qꝛ habꝫ naturã hũanã vnitã ꝛ ꝯiũctã nõ ſuppoſito ꝓprio:ſ3 alieno.ſ.ꝑſone ꝛ ſuppoſito vbī dei. Juxta illud verbũ Caro factũ eſt. Natura hũana ꝛ filius dei hodie in vētre vgīs ſunt vnũ vel vnite:nõ cõfuſſione ſbē:ſ3 vnitate perſone. Salua vtriuſq3 proprietate ſbē in vnã ꝯuenīēte pſonã ſuſcipit̃ a mageſtate hũilitas/a vtute infirmitas/ab eternitate mortalitas/inq̇t Leo papa ī ſõe natiuitatis.ꝛ hec ē rñſio doctoꝝ in.3.ſniaꝝ. Leo. papa.

Secunda pars.

¶ Secundã queſtionē quã facere poſſumus in pſenti circa materiã icarnatõis xp̄i ꝛ circa thema:eſt ſup hoc qꝛ dr̄.qꝛ xp̄s hodie hitu eſt inuēt⁹ vt hõ. Querit̃ q̃s fuerit iſte habitus. Et ad hoc rñdēt doctores qꝛ hitus hic accipitur pro veſte.ita qꝛ ē ſenſus Aplī.qꝛ xp̄s hodie inuētus eſt veſte et habitu nr̄e hũanitatis veſtit⁹. hũanitas enim xp̄i cõparatur veſti vel habitui propter tria.

Primo qꝛ hitus vel veſtis.veſtito cõformat̃. ſic natura hũana hodie in xp̄o ꝑ ſpm̄ ſcm̄ excellenter eſt formata ꝛ deo eſt conformata:ꝑ gratiam ſingularis hominis capitis: ꝛ vnīõis que fuit ſũma gratia.qꝛ ſm̄ Auguſtinuꝫ In rebus ꝑ tēpus exortis.pria fuit ſũma gratia:que deũ faceret hominem: ꝛ hominem faceret deum. Aug⁹

Sc̄do cõpat̃ natura hũana in xp̄o veſti vel habitui:qꝛ veſtis nõ a ſe ſ3 veſtito ſuſtentat̃. Sic natura nr̄a humana in xp̄o non ſuſtētatur in ſe nec a ſe in ſuppoſito ꝓprio:ſ3 ſolum in ſuppoſito criſti qui eſt ea veſtitus.

Tertio cõpat̃ natura hũana in xp̄o veſti vl' habitui:qꝛ veſtitus ī veſte ornat̃. Sic xp̄s ornatus eſt nobis in veſte hũanitatis. Hodie eniꝫ vbi

FERDINANDVS DEI ... VALENTINVS

caro factum eſt. ⁊ poſt in natiuitate/vita/con
uerſatione/⁊ predicatiōe in terris viſus eſt et
cum hoibus conuerſatus eſt Baruc. 3.

Tertia pars.

¶ Tertiā queſtionē quam facere poſſu
mus in p̄ſenti circa materiaꝫ
incarnationis xp̄i eſt iſta. Cū veſtis veſtitum
mutet ⁊ alteret qꝛ de nudo facit eū veſtitū: er-
go videtur ꝙ xp̄s in ſua icarnatiōe fuit muta-
tus. Itē qꝛ ꝙ actualiter ⁊ ab extrinſeco euenit
alicui: aliquā mutationē facit in eo. Sꝫ iſto mō
veſtis aduenit veſtito ⁊ hūanitas xp̄o: ergo ꝑ
ſimile hūanitas in xp̄o faciet aliquā mutatōeꝫ.
Aug° ¶ Reſpōdūt doctores ad hoc ſpālr Auguſtin⁹
tractādo iſtū textuꝫ Apl'i Hitu inuētus vt hō.
libro. 83. q. q. 73. Et dicit qō illoꝝ q̄ eueniunt
nobis ab extrinſeco.
Quedam mutāt nos ⁊ in ſe nō mutātur vt ſūt
accidētalia q̄ eueniunt nobis in aīa/vt ſapia/
ſcia/fortitudo/iuſticia/q̄ in ſe nō mutāſ: ſ; mu
tāt nos. Nam ſapia de ſtulto facit ſapiētē. ſcia
de ignorāte ſcientē. fortitudo de debili fortem.
Iuſticia de iniuſto. iuſtum tempantia de gulo
ſo ſobrium: ⁊ de incōtinente caſtum.
Alia q̄ eueniūt nobis ab extrinſeco ſunt q̄ mu
tāt nos ⁊ mutāſ a nob. ſicut cib⁹ q̄ facit de infir
mo ſanū. ⁊ de debili fortē. ⁊ mutaſ a nobis per
calorem ⁊ digeſtionem in aliam ſpeciem.
Alia ſunt que eueniunt nobis ab extrinſeco: q̄
nec mutāt nos nec illa mutāſ ſic anul⁹ i digito
Alia ſūt q̄ nō mutāt nos ſ; mutāſ a nobis i me
lius formādo ⁊ cōmutādo. ſicut veſtis nō mu-
tat veſtitum eſſentialr: imo ipa ab eo mutatur
⁊ formatur. Nā ex viſta vel ꝓiecta aut deposi-
ta: nullam hꝫ formaꝫ ſ; eā ſuſcipit qn̄ induitur.
Iſto mō xp̄s inducēdo veſtē nr̄e hūanitatis nō
ipſum mutauit eſſentialr: ſ; ipe hūanitatē nr̄aꝫ
mutauit ⁊ in melius cōmutauit: formando eaꝫ
excellētius. ⁊ ſibi vniēdo intimi⁹ ꝙ̄ veſtis ve-
ſtito vniatur. Nec forma mat'e. de hoc in. 3.
ſniaꝝ. d. 5. ¶ Utrū hec ſit maxia vnionū. ⁊ ſi dr
ꝙ imo. qꝛ facta eſt in iſta incarnatiōe mutatio
formaꝝ qꝛ de forma dei in formam ſui. Uñ in
epl'a hodierna. Qui cum in forma dei ⁊c. For
mam ſui accipiēs. ¶ Dicendū. ꝙ nō fuit muta
tio in forma dei nec in ipo xp̄o qui eſſentialr eſt
illud qō erat. Eſt ſolū mutatio in forma ſui. i.
in hūanitate aſſūpta. Sicut pꝫ in exēplo de co-
lūna que eſt immobilis ⁊ fixa. ⁊ ſi aliqs ponit
ſe ad dexterā colūne: colūna efficitur ſiniſtra. ⁊
ſi ad ſiniſtrā: colūna efficiſ dextera: nulla mu-
tatione facta in colūna: ſ; in illo q̄ primo poſuit

ſe ad dexteram. poſtea ad ſiniſtram columne.
Similimō xp̄s nullatenus in aliquo ē mutat⁹.
ſ; hūanitas eius eſt mutata ⁊ in nobilius ꝯmu
tata ⁊ formata. qꝛ aſſumpta eſt ⁊ vnita cū for-
ma dei non vniōe eſſentiali vel fbali: ſ; perſona
li. ¶ Patet ergo ꝙ in hac die ſacratiſſima xp̄s
dei fili⁹ mltū hūiliauit ſemetipm ⁊ hoc i trib⁹.
Primo de dios ⁊ alto ſeñor ſes fecho baxo ⁊
menor. iuxta primā ptē thatꝭ. Formā ſui acci-
Scdo de ſano viuiēt ſin dolor: viue cō (piēs.
pena como otro pecador. iuxta ſcdam ptē the-
matis. In ſimilitudinem hominum factus ⁊c.
Quo ad penas ⁊ paſſibilitates.
Tertio de puro y grāde en ſu valor: ſes veſti-
do de nr̄a ropa cō la qual ſufre frio ⁊ calor. iux
ta tertiam thematis ptē. Habitu inuētus ē hō.
¶ Placeat altiſſimo ꝙ ſicut hodie ꝓ nobis in
tātū voluit ſe hūiliare: ſic hic per grām ⁊ in fu-
turo ꝑ gliam nos vellit exaltare.

Sermo decimus nonus. ꝓ
thema de Dn̄ica in octauas paſche.

Uenit Ihus ianuis
clauſis: ⁊ ſtetit in medio. Io. 20.
et in euāgelio dn̄ice occurrētis.
¶ Honorabiles dn̄i mō habemus
duas feſtiuitates Primā p̄ſentē. ſ. dn̄ice icar-
natiōis. Scdam cōcurrētē. ſ. dn̄ice reſurrectio
nis. ⁊ ꝓ explicanda imaginatione mea: quātū
ad ꝓpoſitū pertinet: ꝯſidero tres ptes in icepto
thate. in qbus ꝓ p̄ſentiꝭ ſmōis forma ⁊ materia
cogitaui fundare tres contemplationes.
Prima erit concordatiua duorum ſacramēto
rū que iter ſe habēt maximā ſimilitudinē. iuxta
primā thematiꝭ pteꝫ. Uenit ih̄s ianuis clauſis.
Scda erit cōiūctiua duoꝝ differētium q̄ maxie
vniūtur. iuxta ſcdam thematis partem.
Tertia erit ꝓuocatiua oīum gētiū ad btām xgi
nē inocādū. qꝛ ſtetit i medio. iuxta. iij. thatꝭ ptē

Prima pars

¶ Dixi primo ꝙ p̄ma contēplatio noſtri
thematis erit cōcordatiua duorū
ſacramentoꝝ ⁊c. Qꝛ venit ih̄s ianuis clauſis.
iuxta primā thematis ptē. Pro quo ſciendū
ꝙ magna xp̄i duo ſacramēta: ſunt. eius incar-
natio ⁊ eius reſurrectio. Iſta ſacramēta i hoc
cōcordāt. qꝛ qōlꝫ iſtoꝝ celebratū ē ianuis clau
ſis. Declaremus hoc prio de ſacramēto incar-
natōis. Certum eſt ꝙ xp̄s incarnat⁹ ē ⁊ carnē
ſumpſit de xgie glorioſa. ⁊ etiā nat⁹ eſt de ea-
dem ianuis clauſis. i. in integritate mētis q̄ eſt

vna ianua. ꝛ integritate ac virginitate carnis: que eſt alia ianua in v̄gine cõſuata. Et iſte ē articul' fidei catholice Incarnat' ē de ſpū ſcõ ex maria virgīe. vñ dicit Eccl'a. Deſcendit de celo deus verus a pr̄e genitus. Introiuit ī vterum v̄gis. nobis vt aperet viſibilis. Indutus carne hūana ꝓthoplātis edita. ꝛ exiuit p clauſam portā deus ꝛ hō/lux ꝛ vita/cõditoꝛ mundi. Itē Ezech. 44. ſcribiť. Uidi portā in domo dñi clauſaȝ. ꝛ dixit dñs ad me. Porta hec clauſa erit ꝛ nõ apieť: ꝛ vir nõ trāſibit p eam. ꝗ ſolus dñs īgrediť ꝛ egredꝫ p eā. ſuper quibus

Aug' Auguſtinus dicit ſic. Quid eſt porta in domo dñi clauſa: niſi ꝙ maria ſemp eriť intacta? Et qđ ē ꝙ vir nõ tranſibit p eaȝ: niſi ꝙ Joſeph nõ cognoſcet eā? ꝛ qđ ē ꝙ ſolus dñs intrat ꝛ egreditur per eā: niſi ꝙ ſpūs ſcūs in pregnabit eā: ꝛ angeloꝝ dñs naſceť per eam? ꝛ qđ eſt clauſa erit in eternū: niſi ꝙ v̄go ē in ptu/v̄go añ partum/virgo poſt ptū/hec Aug'. Hāc etiā ſniaȝ cõprehēdit ꝓphia yſaie. 7. Ecce v̄go cõcipiet ꝛ piet filiū. Certū eſt ꝙ iſta ꝓphia intelligiť de v̄gie exiſtēte v̄gine: ꝛ duabus ianuis clauſis. ſ. integritate mētis ꝛ integritate carnis. nā alias nullū fuiſſet miraculum: ꝙ virgo añ partum ꝛ añ conceptum cõcipet ꝛ peret filium: nõ remanente v̄ginitate in cõceptu/nec in partu/ Cū iſtud ſignū fuit datū ꝓ miraculo domui iude: ꝓ liberatõe hierl'm. ꝛ tale ſignū miraculoſum ꝓmittebať per yſaiam ꝓpham regi achaȝ qñ ſibi dicebať. Pete ſignū tibi a dño deo tuo in profundū inferni: ſiue ī excelſū ſupra: ¶ Patet igiť ꝙ ſacramentū incarnatõis fuit celebratum in v̄gine glorioſa Januis clauſis: qꝛ ſuata in v̄gine ītegritate mētis: ꝛ ītegritate carnis. ¶ Scõo pꝫ ex euāgelica hyſtoria ꝙ ſacramentum reſurrectõis celebratū ē etiā ianuis clauſis. Nam cū xp̄s in reſurrectõe hūit quattuoꝛ dotes corpis glorificati. ſ. claritatem/agilitatem/impaſſibilitatem/ꝛ ſubtilitateȝ/cõſtat ꝙ p dotem ſubtilitatis potuit penetrare dimēſiones: ꝛ res clauſas ſub intrare. qđ bis in ſua reſurrectõe xp̄s opatus ē. nam ſm tenorē ꝛ ſniaȝ euangelij. Jo. 20. Bis intrauit ad diſcipulos ianuis clauſis. Prio in die reſurrectõis abſente aplo Thoma. Scõo poſt dies. 8 pſente thoma. vt pꝫ Joh. in ca. vbi thema. Si igiť ſacramentū incarnatõis celebratū eſt ianuis clauſis: ꝛ ſacramentū reſurrectõis ad idē: patꝫ ꝙ iſta duo ſacramēta incarnatõis ꝛ reſurrectionis ſibi inuicē aſſimilāť. hoc eniȝ ꝛ iſtā ſniaȝ cõprendit btūs Gregorius. in euāgelio vbi tha=

Greg. cõtra aliquos admirātes ꝙ ianuis clauſis xpſtus ad diſcipulos intrauit. vbi dicit ſic. Illud corpus dñi intrauit ad diſcipulos ianuis clauſis: qđ vꝫ ad hūanos oculos p natiuitatē ſuam clauſo exijt vtero v̄gis. qđ ergo mirū ſi ianuis clauſis poſt reſurrectionē ſuā in eternū iam victurus intrauit q̄ moriturus veniens nõ aperto vtero v̄ginis exiuit: hec Gregori'. ¶ Patꝫ ergo ex hijs prima pars nr̄i ſmõis ꝛ pria contemplatio declarata. ſ. cõcordatiua duoꝝ ſacramentorum. ſ. icarnatõis ꝛ reſurrectionis q̄ua valde aſſimilanť iuxta primam partem thematis. Uenit ieſus ianuis clauſis.

Secunda pars.

¶ Dixi in ſcõa pte ſermõis principali: ꝙ tractabiť ſcõa cõtēplatio cõiūctiua duoꝝ differentiū ꝛc. iuxta ſcõaȝ themati ptem nāqꝫ q̄ pars? rñdit grāmaticus ꝯiūctio. itaqꝫ p iſtā dictionem et/denotať ꝯiūctio aliquaꝝ rerum diſtantium ꝛ ſepataꝝ. ¶ Ad ꝓpoſitū. res īfinite ſepate ꝛ diſtātes: ſunt natura dīa ꝛ natura hūana. ꝛ tñ hodie in vtero glioſe marie v̄ginis cõiūcte ſunt: ꝛ ſupme ꝛ marie ꝯiūcte ſunt. ¶ Et notate ꝙ duo ſunt hic declaranda. Primum ꝙ natura dīa ꝛ hūana hodie in v̄gis vtero ꝯiūcte ſunt. 2° ꝙ marie ꝛ ſupme ꝯiūcte ſūt. ¶ Primū ꝙ natura dīa ꝛ hūana in vtero virginis hodie cõiuncte ſint ī pſona filij dei: iſtud dicit articulus fidei Incarnatus ē d' ſpū ſcõ ex maria v̄gine ꝛ hō factus ē. ꝛ iſta vnio ꝛ ꝯiunctio: põt ꝯſiderari in figura circulari q̄ ſm geometras eſt figura pfectiſſima. In figura nāqꝫ circulari videmus ꝙ finis cõiungiť pricipio. ſm enim doctores catholicos talis fuit cõiunctio nature dīe ꝛ hūane in vtero v̄gis. nam natura dīa eſt principiū. Jo. 8. Ego principium qui ꝛ loquoꝛ vobis. ꝛ in. pſ. 109. Tecū principium ī die v̄tutis tue. natura hūana ē finis. patet in ordine creatõis ꝙ vltio ꝛ in fine oium rerum creatarum creatus ē hō. vt patꝫ. Geñ. 1°. Sequitur ergo ꝙ ſi in virginis vtero natura dīa que eſt principium et natura humana que eſt finis cõiūgunť: ꝙ iſta cõiunctio aſſimilať figure circulari. vbi finis ꝯiūgiť pricipio. Pro tāto de iſta cõiunctõe p iſtā cõiunctionē et deſignatā. dicit xp̄s. Apoc. 1. Ego ſuȝ alpha ꝛ o. pricipiū ꝛ finis. ꝛ yſa. 44. Ego ſum primus ꝛ nouiſſimus ꝛ abſqꝫ me nõ eſt deus ꝛ Jo. ca. p°. Et v̄bū caro factum eſt. i. filius dei qui eſt verbū dei: hō factus eſt. ¶ Scõo eſt declarādū q̄uo iſta cõiunctio eſt ſūma ꝛ maria inter oēs ꝯiūctiões poſſibiles. ꝛ hoc declarari põt tripl'r. Primo poꝛ determinacion doctoral.

FERDINANDVS DEI

Scḋo por autoridad ſcriptural.
Tercio por exemplo euidente.

¶ Primo declarat iſta maxima vnio ⁊ ſuprema coniunctio: por determinació ⁊c. Determinatio eſt doctoꝝ in .3. ſniaꝝ. d. 5. ꝙ inter oīa q̄ vniunt ⁊ coniungūtur in aliquo .3ᵒ. Unio diē nature in ſuppoſito filij dei ⁊ nature hūane: maxīe vniūtur. vñ dicit Bernardus .5. de cōſideratiōe ad eugeniū. ꝙ vnio naturaꝝ in ſuppoſito ſibi poſt vnionē. trium pſonaꝝ in eſſentia increata: tenet arcem. ¶ Scḋo declarat iſta maxia vnio et ſuprema coniunctio: por autoridad ſcriptural. auctoritas ſacre ſcripture ē in. ps. 17. de xpo. Inclinauit celos ⁊ deſcendit. Ad lr̄am inclinare eſt caput pedibꝰ apropinq̄re. Et videmus ad lr̄am ꝙ quātomagis q̄s inclinat: tāto magiſ caput pedibꝰ apropinquat. ⁊ ſi tm̄ hō iclinaretur ꝙ caput ⁊ pedes ſimul coniungerent. Illa eſſet maxia inclinatio: ⁊ diſtātiū maxīe maxia vnio. Ad ꝑpoſitū caput i xpo eſt diītas. ꝑia. Cor. xi. Caput xpi deus ē. pedes i xpo ē hūanitas i. ps. 8. Oīa ſubieciſti ſub pedibꝰ eius. i. ſub hūanitate xpi. vel ſub xpo inquātū hō vt ꝓbat ⁊ declarat Apl's ad heb. 2. Cū ergo in corpe caput ⁊ pedes maxīe diſtēt ⁊ p mariam inclinationem vniant: ſeq̄t cū diuinitas ſit caput ⁊ hūanitas pedes in xpo: ꝙ p incarnationē q̄ fuit inclinatio maxia: in vtero vgis glioſe marie ſūt vnita ⁊ coiuncta. ¶ Tertio ⁊ vltio iſta maxima coiunctio declarat por exēplo euidente. Uidemus in exēplo familiari ꝙ ſi aliqua res tertia aliq̄bus duabus rebus ꝯiungat: ⁊ ille due res inter ſe ſepent ⁊ tertia ab eis nunq̄ quātūcūq̄ ſepatis ſepet: ſignū eſt ꝙ maxīe eis coiūgitur. Ad ꝑpoſitū. Corpus xpi ⁊ eius aīa erāt vnita ⁊ diītas eis coiuncta. Uerūtamen in morte xpi corpus ⁊ aīa fuerūt ſeparata: nunq̄ tn̄ diītas a corpe nec ab aīa ſepata fuit. q2 ꝙ ſemel aſſumpſit nunq̄ dimiſit. Magiſter in .3. ſniaꝝ. vñ cōcludit ꝙ vnio ⁊ coiunctio diē nature ⁊ hūane que fuit facta hodie in pſona filij dei in ventre vginis glorioſe: fuit ſūma ⁊ maxia coiunctio. Et iſta vnio deſignat ⁊ ſpecificat p iſtā ꝯiunctionem. et. ¶ Et in hoc explicit ſcḋa ꝯtēplatio nr̄i ſmōis in qua dixi ꝙ eēt ꝯiunctiua duorum differētiū. ſ. nature diē ⁊ hūane in vētre virginali: qḋ notat in ſcḋa pte nr̄i thematis. et. Iſta coiunctio facta ē hodie in vētre vgis glorioſe tribus pſonis cōcurrentibus. ſ. gabriele nunciante. Spiritu ſancto operante. ⁊ virgine cōſenciente.

Mgr̄ ſniaꝝ.

Tertia pars.

¶ Dixi in tertia ⁊ vltia pte principali nr̄i ſmonis ꝙ tractabit tertia contēplatio q̄ erit prouocatiua ⁊c. q2 ſtetit in medio. pro cuius declaratione ſciendum ꝙ
Eſt medium logicale.
Eſt medium morale.
Eſt medium phiſicū ⁊ naturale. Et in quolz iſtorum mediorum ſtat btā virgo maria.

¶ Dico primo ꝙ ē mediū logicale. ⁊ iſtud ē mediū q̄ logici in ſilogiſmo cōcludūt extremitatē maiorem de minori. Et de mō inueniendi iſtō medium facit ariſtotiles magnū ꝓceſſuz in. 2. poſterioꝝ. Ad ꝑpoſitū. Sancti pr̄es multum deſiderauerūt incarnationē xpi: ⁊ volebāt facere ſilogiſmuz in quo maior extremitas q̄ eſt deus ꝯcluderet de minori extremitate que eſt hō. ſ nunq̄ potuerūt inuenire iſtud medium / nec in tpe pr̄iarchaꝝ / nec in tpe ꝓphaꝝ / nec in tempore legis nature / nec in tpe legis ſcripture. Uenit btā virgo in tpe legis gr̄e: ⁊ inuenit iſtud mediū. Nota Ipſa eniz ſtetit in iſto medio: ⁊ fuit iſtud mediū per qḋ maior extremitas que ē deus verificatur de minori extremitate que ē hō. ⁊ in ipa ⁊ per ipam eſt vez dīc ꝙ deꝰ eſt hō ⁊ homo eſt deus. q̄ ꝓpoſitiōes verū hn̄t in hac bn̄dictiſſima die incarnatiōis xpi. ⁊ poſſumus dīc ꝙ in iſta die rex nr̄ opatus eſt ſalutē in medio terre. ps. 71. i. in beata virgine.

¶ Dixi. 2. ꝙ eſt mediū morale. iſtud eſt mediū virtutis de quo ariſtotiles in. 2. ethicoꝝ dicit. ꝙ virtus ſtat in medio. Iſtud mediū nō ꝑticipat naturā extremoꝝ: q2 extrema ſunt vicioſa. Iſtud medium ⁊ in iſto medio ſtat btā vgo. in quo oīs vtus ⁊ nullū vicium. nā ſm Hieronymuz. Hier⁹. Nihil gr̄e / nihil vtutis / nihil cādoris qḋ nō reſplendeat in maria. ¶ Dixi. 3. ⁊ vltio ꝙ eſt mediū phiſicū ⁊ naturale. Sciendū ꝙ naturalis phiſicus ponit tria media. Primum in circulo. Scḋm in celo. Tertiū in mūdo. ⁊ in quolibet iſtoꝝ ſtat btā virgo. Prio naturalis phiſicus ponit mediū in circulo: ⁊ eſt illud ꝙ directe ⁊ equalr̄ reſpicit oēs ptes circūferētiales ⁊ ⁊ oēs linee protractate ab eo vſq̄ ad circunferentiaz ſunt equales ſm geometriā. Iſtud medium eſt btā vgo. Nos pctōres ſumus in circulo. de nob dicit. ps. xi. In circuitu impij ambulant. ⁊ ipa oculo ſue pietatis equalr̄ reſpicit oēs. ⁊ linee protracte ſue clemētie pietatis ⁊ miſericordie: vſq̄ ad pctōres qui ſunt in circunferentia oēs ſunt equales. Nā ſm Bernardū. Berᵒ. Maria oibus oia facta eſt. ſapiētibus ⁊ inſipientibꝰ / copioſiſſima caritate debitricē ſe fecit / oibus mīe ſinū apit / vt de plenitudine eiꝰ acci

piant vniuerſi. ¶ Scđo phicus naturalis ponit
mediū in celo. ⁊ iſtud mediū ē circulus eq̄noti
alis. in quo cū ē ſol: noctes ⁊ dies coequātur.
Iſtud mediū eſt btā virgo. naʒ cū in ea fuit ſol
iuſticie per incarnatione hodierna die: factū ē
equinotiū. q̄ꝛ creatura ad equalitatē ſuppoſiti
eſt aſſūpta. imo ibi nox cōuerſa eſt in diem. ⁊ ī
pleṫ illud. ps. 138. Nox ſicut dies illuminabiṫ.
Dicūt aſtrologi ꝙ ſub equinotiali ē habitatio
optima: ⁊ diſpoſitiones nobiles. nec aer ibi di
ſtēpatur. Et quidam ex hoc theologi poſue-
rūt ibi eſſe padiſum terreſtrē: propter loci tem
piem. Oīa iſta moralr verum hñt in beata vir
gine. q̄ꝛ q̄ morāṫ ſub ea hñt diſponēs nobiles
⁊ v̄tuoſas. ⁊ nō pōt eis accidere aliqua diſtēp
antia ſpūalis. ⁊ cū ſit plena grā ⁊ ſup oēs muli
eres bñdicta: iō repiṫ in ea padiſus. Q̄ꝛ gratia
dei ſicut paradiſus ī bñdictiōib⁹. Eccli. 44.
¶ Tertio ⁊ vltio phicus naturaľ ponit mediū ī
mūdo qđ ē terra. Iſtud mediū ē v̄go glorioſa
maria ꝑpṫ duo. Prio q̄ꝛ mediū mūdi qđ ē ter
ra eſt infimū mūdi ⁊ ad ipam ꝯcurrūt aq̄. Sic
⁊ virgo maria īfima ꝑ humilitatem. vnde di-
cit hodie angelo. Ecce ancilla dñi. ⁊ iō ad eaʒ
ꝯcurrūt aq̄ grāꝝ. ps. 103. Inter mediū mōtiū ꝑ
tranſibūt aque. Scđo q̄ꝛ ad mediū mūdi qđ ē
terra: moueṇṫ naturalr grauia tanq̄ȝ ad locuʒ
cōtinentem: ⁊ maxime ſe ſaluantem. Sic qui
onere pctōꝝ grauantur: currunt ⁊ mouen-
tur ad virginem glorioſam: tanq̄ȝ ad ſalutis re
fugiū ⁊ remediuʒ ſingulare. Senſibilr namq̄ȝ
experimur ꝙ ſi q̄s de malo culpe confundiṫ aut
erubeſcit: aut d̄ malo pene dolet aut gemiſcit:
ad terram oculos ſubmittit quaſi ꝙ ibi inueni
et a deo datum remedium ſingulare. Sic qui
in ſe ipo confunditur dolet aut triſtatur: in hāc
terram. i. virginem glorioſam oculos ſubmit-
tat: quia ibi reperiet remedium ſingulare. Sic
faciebat Daniel. d. Deieci vultum meum in
terra. in. cap. 10. Et ibidem Vult⁹ meus ter-
re herebat. Habʒ. n. btā v̄go notabiles ꝓprieta
tes terre q̄ ponūt phicus ⁊ phs. d. Terra nō ca
dit ſ3 cadētia ſuſcipit/ nūq̄ȝ hoi iraſciṫ/ benigna
nimis/ idulgēs vſib⁹ hoiuʒ/ ſemp āſilla. peſti
fera aīalia non nutrit/ ſemina ſuſcipit/ genita
reddit. Sic ⁊ virgo publicanorum ⁊ peccato-
rum amica cui omnia iſta aplicari pñt. ¶ Pa-
tet ergo ꝙ virgo ſtat in medio/ logicali/ ⁊ mo-
rali/ phiſico/ ⁊ naturali. ꝓpter q̄ oīa inq̄t Ber Ber⁹.
nard⁹ ad mariā ſicut Ad mediū/ ſic ad archā
dei/ reſpiciūt q̄ in celo hitāt/ ⁊ q̄ in iferno/
⁊ q̄ nos p̄ceſſūt/ ⁊ nos q̄ ſum⁹/ ⁊ q̄ nos ſequēṫ
⁊ nati natoꝝ/ ⁊ qui naſcentur ex illis.

Sermo vigeſimus: ꝓ the-
ma de Dñica. 3. in quadrageſima.

Beat⁹ vēter qui por-
tauit te. Luč. 11. et in euāgelio ho
dierno vel concurrēti. Honora
biles dñi ex ſacra ſcriptura repio
ꝙ virgo glioſa mr̄ dei ꝓ trib⁹ horis ⁊ tēporib⁹
dicta eſt beata in poſitiuo. beatior in compara
tiuo. beatiſſima in ſuperlatiuo.
Primo in poſitiuo dicta eſt beata: qñ dei filiū
concepit corporaliter in ventre.
Scđo in cōpatiuo dicta ē beatior: quando dei
filium concepit ſpūaliter in mente.
Tertio in ſuperlatiuo dicta eſt beatiſſima: qñ
cum dei filio regnauit in gloria eternaliter.

Prima pars.

¶ Dico prio ꝙ v̄go maria mr̄ di dicta ē
btā ī poſitiuo: qñ dei filiū ꝯcepit
corpaliṫ ⁊c. et de hoc ē feſtiuitas hodierna. dič
btūs Ber⁹. ſup euāgelio hodierno. Miſſus ē Ber⁹.
āgel⁹ gabriel. v̄gitate maria deo placuit: ſ3 hūi
litate ꝯcepit dei filiū. qđ pʒ. q̄ꝛ euāgeliū hodier
nū icipit Miſſus ē āgel⁹ a deo. ⁊c. ad v̄ginē: ⁊
nomē v̄gis maria. et v̄go dixit āgelo. Q̄uo fi-
et iſtō qñ vir nō cognoſco. i. me nō cogniturā
ꝓpono? ⁊ āgel⁹ ſibi rñdit. Spūs ſcūs ſupueni
et ī te. vſq̄ȝ hic loq̄ṫ euāgeliū de v̄gitate glioſe
marie: ſ3 nō diç ꝙ ex iſta v̄gitate ꝯcepit filiū dei
ſ3 ſeq̄ṫ in fine euāgelij ꝙ dixit āgelo v̄ba marie
hūilitatꝭ. Ecce āilla dñi fiat mihi. ⁊c. Et hūs
v̄bis dictꝭ: imediate filiū dei ꝯcepit. vñ ſ3m gre Greg.
goriū. 18. moraľ. Mox v̄bū ī vtero. mox infra
vterꝭ v̄bū caro. Ecce ꝙ ſi ex pria pte euāgelij.
narraṫ ꝙ btā v̄go ex v̄ginitate deo placuit: ex
vltia tñ pte narraṫ ꝙ fuit hūilis ⁊ hēṫ ꝙ dei fili
um ꝯcepit. ⁊ ex hoc btā v̄go dicta ē ab oīb⁹ ge
neratōib⁹ btā ī poſitio. vñ ipa ī ſuo cātico Luč.
p⁹. Q̄ꝛ reſpexit hūilitatē āille ſue: ecce eni ex
hoc btām me dicent oēs gñones. Nota v̄ba q̄ꝛ
reſpexit hūilitatē ⁊c. Ecce eni ex hoc btāʒ me
dicēt ⁊c. ⁊ ſūt hic duo d̄uote ⁊ attēte notāda.
Primū ꝙ pl⁹ dilexit de⁹ in v̄gine glioſa hūili
tatē q̄ȝ virginitatē. pʒ. Q̄ꝛ ſi aliq̄s hō diligeret
duas mulieres: diceremꝰ ꝙ pl⁹ illaʒ diligit q̄ȝ
magꝭ ⁊ frequētiꝰ reſpicit. q̄ꝛ ſ3m poe. vbi amor
ibi oculus. Nūc ita ē ꝙ nō dicit btā v̄go q̄ꝛ re-
ſpexit v̄ginitatē ancille ſue ⁊c. Sʒ dicit Quia
reſpexit humilitatem ancille ſue: vnde ſeq̄tur
noſtrum propoſitum ꝙ plus chriſtus in virgi
ne glorioſa dilexit humilitatem q̄ȝ virginitatē.

ANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS DEI

¶ Scðm debent notare ex hoc mulieres ꝟgies caſte ⁊ cōtinētes ꝙ par valꝫ eis ſua ꝟginitas ⁊ caſtitas: niſi in eis aſſit hũilitas. Tales enim ꝟgines ſunt fatue ⁊ nō prudētes. q̄ hñt lāpadē caſtitatis ſine oleo hũilitatis. Mat. 25. Atten- Berꝰ. dāt iſte ad Bernardũ ſup miſſus ē. q̄ dic̄. Plꝰ placuit deo marie hũilitas q̄ꝫ ꝟgitas. ¶ Patꝫ ḡ primũ ꝙ btā ꝟgo dicta ē btā in poſitiuo: qñ dei filiũ ꝯcepit corpalr̄ in ſuo ventre virginali.

Secunda pars

¶ Dixi 2. ꝙ in cōpatiuo btā ꝟgo maria dicta ē beatioꝛ: qñ dei filiũ ꝯcepit ſpũalr̄ in mēte. vñ hēmus ex tenore euangelij. Luc. 1. ꝙ poſtq̄ꝫ btā virgo cōcepit in ſuo vētre virginali dei filiũ corpalr̄: habuit ad viſitandũ Eliſabeth. que dixit ſibi. Btā que credidiſti: qm̄ pficient̄ in te q̄ dicta ſunt tibi a dño. Et nota hic ꝙ loquit̄ virgini eliſabeth laudando eā de cōceptōe qua cōcepit filiũ dei in mēte ⁊ corde p fidē. qꝛ dicit Btā q̄ credidiſti. ⁊ in ꝯpatōe iſtiꝰ cōceptōis in mēte p fidē ad illā qua ꝯcepit dei filiũ in vētre p carnē: iſta ꝯceptio eſt beati- Augꝰ oꝛ. Nā ſm Auguſtinũ i lib. de ꝟgitate Beatioꝛ fuit maria in ꝯcipiēdo fidē xpi: q̄ꝫ carnē xpi. nihil eñi ꝓpiq̄tas xpi marie ꝓfuiſſꝫ: niſi ipꝫ feliciꝰ fide ꝙ carne geſtaſſꝫ. vñ hēmꝰ ⁊ ꝯcludimꝰ. ꝙ btā ꝟgo in ꝯpatiuo fuit beatioꝛ qñ per fideꝫ ⁊ credentiam dei filium ꝯcepit in ſua mente.

Tertia pars.

¶ Dixi 3. ⁊ vltio ꝙ in ſuplatiuo btā ꝟgo maria dicta eſt btiſſima qñ cuꝫ filio dei regnauit eternalr̄ in glīa. Iſtō fuit i die qua in corpe ⁊ i aīa in celũ fuit aſſūpta: ⁊ ſuper Hierꝰ. oēs āgelos exaltata. vbi ſm Hieronymũ. refulget clariſſima iter ꝟgies. Cādidioꝛ iter martires. vbi millia milliũ angeloꝝ ei miniſtrāt: ⁊ decies cētena millia aſſiſtūt. ꝑ illo tunc fuit btiſſima. nā dicit Salomō hoc ꝓuidēs in ſpũ Cant. 6. ꝙ viderũt eā filie ſyō. i. aīe ſcōꝝ patrum veteris legis: ⁊ btiſſimaꝫ p̄dicauerũt ⁊ regine. i. aīe ſanctoꝛum patrũ noue legis: laudauerunt eā. ¶ Patet ergo ꝙ glorioſa virgo maria pro diuerſis horis ⁊ tēpoꝛibus fuit beata in poſitiuo beatioꝛ in cōpatiuo ⁊ btiſſima in ſuperlatiuo. Btā in poſitiuo: qñ dei filiũ ꝯcepit corpalr̄ ⁊c̄. Beatioꝛ in ꝯpatio: qñ dei filiũ ꝯcepit ſpũalr̄ ⁊c̄ Btiſſima in ſuplatiuo: qñ cũ filio dei regnauit (eēnalr̄ ⁊c̄ ¶ De pria iſtaꝝ btitudinũ extollēs vocēꝫ q̄daꝫ mulier de turba: laudauit ⁊ exaltauit filiũ ſimul ⁊ mr̄ēm ſpālr̄ ꝓ die hodierna dicēdo filio in thāte. Btũs venter q̄ te portauit.

quaſi ꝙ vellit dr̄e iſta mulier xpō dei ⁊ ꝟginis filio duo q̄ ſunt principales tractatus nr̄i ſmōis. Primũ. Btũs vēter q̄ te portauit: ex pte tua qꝛ in tuo vtero cōceptꝰ eſt de ſpũ ſcō mirabilr̄. Scðm. Btũs vēter q̄ te portauit ex pte ſua: qꝛ honoꝛē meruit ſup oēs vteros ⁊ priuilegium. ¶ Dico p̄io ⁊ eſt primꝰ p̄icipal' tractatꝰ nr̄i ſmōis. ꝙ iſta mulier de turba extollēs vocē laudat ſimul filiuꝫ ⁊ mr̄em dicēs filio. Btũs vēter qui te portauit ex pte tua qꝛ in eo conceptꝰ es de ſpũ ſcō ⁊c̄. Btũs vēter btē ꝟgis. Honorabiles dũt/ex pte totiꝰ ſciſſime trinitat' gñalr̄: ⁊ ex pte filij quem portauit ſpecialiter.
Primo btũs vēter btē ꝟgis ex pte filij/ qꝛ ibi ⁊ inde accepit nr̄aꝫ corpulētiam ⁊ per nouem menſes fecit perſonalem reſidentiam.
Scðo btũs vēter btē ꝟgis ex pte p̄ris: q̄ vt filium gñaret cōtra legē cōeꝫ ſibi dedit ꝟtuoſam (potētiā.
Tertio btũs venter btē ꝟgis ex pte ſpũs ſci: q̄ in eo vt filius incarnaret̄ mirabilia oſtendit ſue benignitatis ⁊ clementie.
¶ Dico primo ꝙ beatus venter beate virginis ex parte filij quem portauit: quia ibi ⁊ inde accepit noſtram corpulentiam ⁊ per. 9. menſes fecit perſonalem reſidentiam. et ſic eſt intellectus thematis. Beatus venter qui te portauit. i. quia te beatum portauit. Non enim a ventre filius: ſed a filio venter beatificationem accepit. in hoc ⁊ pro hoc ꝙ in illo ventre. Ipſe filius beatus accepit noſtram carnem ⁊ corpulentiam: ⁊ per nouem menſes ibi fecit perſonalem reſidentiam. in quo ⁊ ex quo ille vēter magnum participium beatitudinis accepit beati filij quem portauit. Sicut vas nouum a vino quod' continet recipit odoꝛem ⁊ non econtrario. ⁊ quanto vinum tenet amplius: tanto odorem ſuat diutius. iuxta dictum oratij. Quo ſemel imbuta recēs ſeruabit odoꝛem: teſta diu. Ideo beatus venter beate virginis: qꝛ filium portauit: aquo prouenit eius beatitudo. ⁊ non ſolum portauit per vnum diem nec per vnum menſem: ſed per nouem mēſes. Et ſicut dicit Bernardus. Nōne qui pomuꝫ dimidia die in Berꝰ. manu ſua tenuit: reliqua diei parte pomi ſeruabit odoꝛem. quāto magis venter beate virginis ſeruabit odoꝛeꝫ beatitudinis filij ſui beati quē portauit ⁊ ex p̄icipatōe illius beatitudinis dicet̄ ei Btũs vēter. Cũ in ipō filiꝰ btũs. 9. mēſibꝰ portatꝰ ⁊ clauſus fuerit. ⁊ ſi ex vtero ꝓceſſit: nunq̄ꝫ tamen ab animo receſſit.
¶ Dico. 2. ꝙ btũs venter btē virginis ex parte dei patris: q̄ pater vt filiũ generaret ꝯtra legē cōem dedit ei virtuoſam potentiam. Nā de le

ge cōi mulier ad generādū filiū: non hȝ niſi po
tētiā paſſiuaȝ. ⁊ in hoīe vel in viro eſt potentia
actiua. Mulier ſe habet ſicut materia. vir ſicut
forma que dat eſſe formale rei. In beata virgi
ne ad generandum filiuȝ dei. ⁊ fuit potētia paſ
ſiua ⁊ materialis ſicut in alijs mulierib⁹: ⁊ me
lius diſpoſita virtute agētis qui fuit ſpūs ſcūs.
Quia de puriſſimis ⁊ caſtiſſimis ſanguinib⁹
Dama v̄ginis formatū fuit corp⁹ xp̄i. ſm Damaſceñ.
ſcen⁹. libro. 3. ſniaꝝ. Et fuit etiā in ea potētia aliquo
modo actiua. ſ. ꝑparando materiā ⁊ ſeipam ꝑ
virginitatem/humilitatem ⁊ obediētiā. vt poſ
ſit cōcipere ſine viro. vnde dicit Damaceñ vbi
ſupra. ꝙ virgo maria virtutem ſuſceptiuaȝ v̄=
bi dei habuit ſimul ⁊ generatiuā. de hoc ſanct⁹
S. tho Thomas in vltia parte ſūme. q. 32. arti. 4. In
corpore in fine. ⁊ in ſolutione ad ſecundum.
¶ Dixi. 3. ꝙ beatus venter btē v̄ginis ex parte
ſpūs ſancti in quo vt filius incarnaretur. ⁊c.
Dzauit namq̄ ſpūs ſanctus in ventre v̄ginis
glorioſe hodie tria mirabilia.
¶ Primū mirabile ꝙ ibi deū fecit hoiem ⁊ ma
trē fecit v̄ginē. ⁊ intellectui hūano de reb⁹ ſup
naturalib⁹ q̄ ei⁹ naturā ⁊ ꝯprenſionē excedūt
Ber⁹. dedit credētiā ⁊ fidē. Tria inqt Bernardus.
Mirabilia fecit in aſſumptōe carnis nr̄e oīpo
tēs diuina mageſtas ita mirabiliter ſingularia
⁊ ſingulariter mirabilia: vt nūq̄ ante facta nec
fienda ſint amplius ſuper terram. Coniuncta
ſunt adinuiceȝ deus ⁊ homo/mater ⁊ virgo/
fides ⁊ cor hūanū/ mr̄eȝ ⁊ v̄ginē ſimul i vnuȝ
ꝯuenire: ⁊ de tā lōgo tpe ſeparata ⁊ diuiſa pacifi
care: phi ꝑ impoſſibili reputauerūt. Cū btūs vē
ter btē v̄gis in quo ſm dicit v̄ſus. Part⁹ ⁊ in
tegritas diſcordes tpe lōgo: v̄gis i vtero fede=
ra pacē hūt
¶ Scōm mirabile ꝙ i vētre v̄gis
hodie fecit ⁊ dzauit ſpūs ſcūs ꝙ q̄ fecit vētrē:
factus ē in eodē vētre. hoc ē magnū mirabile.
ſicut ſiqs faceret prius domum ⁊ poſtea naſce
ret in eadē domo. de iſto mirabili. i. ꝑs. 86. Hō
natus ē in ea: ⁊ ipſe fūdauit eā altiſſim⁹. in quo
textu videte q̄ttuor mirabilia ꝯtra naturā: ⁊
cōem cōceptionem ventris aliaꝝ mulierū. naȝ
in cōi curſu conceptionis mulierum.
Primo nō concipit hō pfectus: ſꝫ in potentia.
Scōo cōcipiēs nō remanet v̄go: ſꝫ corrupta.
Tertio non eſt mr̄ filio poſterior: ſꝫ prior.
Quarto nō ē fili⁹ alteri⁹ nature a mr̄e: ſꝫ eiuſ=
dē cū ipa ⁊ ſolū cū ipa. In ſacra v̄o ⁊ mirabili
vētris v̄gis ꝯceptōe: inueniūt iſta. iiij. ꝯtraria.
Primo qꝛ filius cōceptus eſt hō pfect⁹ ſubito
⁊ in inſtāti. vn̄ dicit textus. Homo natus eſt in
ea. homo. ſ. ⁊ vir pfectus. hoc eſt nouū qō fecit
dn̄s ſup terrā. ꝙ femia circundabit viꝝ. Iere. 31.
¶ Scōo in iſta ventris virginis conceptōe: con
cipiēs mr̄ eſt ⁊ v̄go remanet integralr. Cū di
cit textus. Hō natus eſt in ea. Nota in ea. i. in
tra eā: nō ab extra eā. nihil. n. hȝ a viro ſꝫ totuȝ
habȝ a ſe ipa ⁊ ſpū ſcō. qō. n. in ea natum ē: de
ſpū ſcō eſt. Mat. p⁹. Hoc fuit oſtēſuȝ in rubro:
q̄ ardebat ⁊ non cōburebat. Exo. 3. vn̄ eccla.
Rubrū quē viderat moyſes in ꝯbuſtū: ꝯſuatā
agnouim⁹ tuam laudabilem virginitatem. ⁊c.
¶ Tertio in iſta ventris virginis cōceptōe mr̄
eſt poſt filium vltima: ita ꝙ prius fuit filius q̄
mater. hoc dicit textus. Ipſe fundauit eam/ ⁊
per conſequens cum fundator ſit prior funda=
mento ⁊ domo fundata: ſequitur ꝙ filius fun=
dans matrem prior fuit matre fundata. Sicut
prior eſt fabricator: q̄ domus fabricata. ⁊ hoc
dixit. Ipa virgo. Eccli. 24. Qui creauit me:
requieuit in tabernaculo meo. ¶ Quarto ⁊ vl=
timo in iſta mirabili virginis conceptione: nō
ſolum eſt filius eiuſdē nature cū ipa mr̄e. Sed
etiā alterius ab ipa qꝛ ē nature diuine. de qua
natura non eſt ipſa. hoc dicit textus. Fūdauit
eam altiſſimus. i. deus. hoc dixit ſibi hodie an
gelus gabriel. Filius altiſſimi vocabitur. i. fi=
lius dei. hoc dabatur ꝑ ſigno Achaȝ. yſaie. 7.
Ecce virgo concipiet ⁊c. Vocabitur nomen
eius emanuel ideſt nobiſcum deus. ¶ Tertiuȝ
⁊ vltimū mirabile qō in vētre v̄gis hodie fecit
⁊ dzauit ſpūs ſcūs: ē qō in vētre puo formauit
hoiem magnū imo deū maximū. Et ille queȝ
celi celoꝝ capere nō poterāt vel neqūt. Scōo pa
lipomenō. 2. hodie capt⁹ ⁊ cōcluſus ē in vētre
puelle puo. vn̄ canit eccla. Quē terra pontus
ethera ⁊c. et cui luna ſol ⁊ oīa ⁊c. Geſtāt puelle
viſcera. ⁊ iteꝝ. Virgo dei genitrix quē tot⁹ nō
capit orbis in tua ſe clauſit viſcera fact⁹ hō. et
iō ex hoc btā dr̄. Qꝛ btā viſcera marie v̄gis q̄
portauerūt eterni prīs filiū. dicit ſ mulier. Ex
tollens vocē de turba xp̄o filio v̄gis ipm ſimul
cū mr̄e laudādo. Btūs venter q̄ te portauit ex
pte tot⁹ ſcīſſime trinitat̄ gn̄alr: ⁊ tua ſpālr qꝛ
ibi ⁊ inde accepiſti noſtram corpulentiam: et
per nouem menſes feciſti perſonalem reſiden
tiam. Beatus ergo venter btē v̄ginis q̄. 9. mē
ſibus xp̄m portauit. pro iſto tēpe poſſum⁹ dīc
btē v̄gini/ btūs vēter tuus/ btā v̄go: qꝛ Vēter
tuus ſicut aceruus tritici. Cant. 7. in. prio. n.
tēpore illorum menſium: bene fuit vēter v̄gis
glorioſe aceruus tritici. qꝛ portauit illū granū
frumenti ⁊ tritici. de quo Io. 12. Qd cadens
in terra ⁊ mortuum in paſſione: fecit fructum
centuplum in reſurrectione. de quo in. ꝑs. 4.

ANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS DEI

A fructu frumenti. vini ⁊ olei ſui multiplicati
fideles: in pace criſti requieſcunt.

Secunda pars.

¶ Dico ſcḋo principaliter ⁊ eſt ſcḋa prin
cipalis pars noſtri ſermonis: ꝙ
iſta mulier de turba extollens vocem ⁊ in altū
eleuans: laudat ſimul matrem ⁊ filium dicens
ſibi. Beatus vēter qui te portauit. ex parte ſua
quia meruit honorem. ⁊c̄. Pro iſto honore vē
tris virginis glorioſe quem meruit ſuper om=
nes ventres mulierum mundi: poſſumus ſibi
dr̄e illud Cant. 5. Beatus venter tuus o beata
virgo: qꝛ eſt venter eburneus. diſtinct⁹ ſaphi
ris. Venter virginis dicit̄ eburne⁹: quia ſicut
ebur eſt frigidus per caſtitatem/ albus ꝑ vir=
ginitatem/ ſolidus ꝑ perpetuā mentis ⁊ corpis
integritatem. ¶ Ubi notat̄ ꝙ q̄ttuor priuilegia
habuit venter btē virginis ſuper alias mulie=
res mūdi. q̄ in ſimul cōgregata: nunq̄ȝ vēter al
terius mulieris hūit. q̄ priuilegia per quattuor
saphiros ſingularis excellentie deſignantur.
Prim⁹ ſaphirus ventris virginis eſt ꝙ nūq̄ȝ
audiuit opprobrium ſterilitatis.
Scḋs ſaphirus ē ꝙ eū nō corrupit vir ꝑ carna (litatē
Tertius ſaphirus ꝙ nō pepit cuȝ dolo=
re ⁊ penalitate.
Quartus ſaphirus eſt ꝙ non genuit vel pepe
rit filium peccati vel iniquitatis.
¶ Dico primo ꝙ primum priuilegium vētris
virginis deſignatum per primum ſaphirū eſt
ꝙ nūq̄ȝ audiuit ⁊c̄. Iſtū ſaphirū hr̄e nō potuit
ꝑ lōga tēpora ſarra vxor abraā. ⁊ rachel aſimi
li. ꝓpter qḋ tradidit ancillā ſuaȝ balā viro ſuo
Jacob. q̄ cū filiū pepiſſet: dixit rachel. Exau=
diuit dn̄s vocē meā. ⁊ cū poſtea ipamet pepiſſȝ
Joſeph: dixit. Abſtulit dn̄s opprobriū meum.
Lia v̄o cū parere deſiſſet: infelicē ſe reputauit.
ꝓpter qḋ tradidit ancillā ſuam zelpham viro
ſuo Jacob. q̄ cū filium pepiſſet: lia dn̄a eius re
putauit ſe beataȝ: ⁊ dixit. Hec pro beatitudine
mea. Btām q̄ppe me dicēt oēs mulieres. Iſtū
ſaphiꝝ hr̄e nō potuerunt lōgeuis temporibus
mater ſamuel/ mr̄ ſamſonis/ anna mater vir=
ginis/ eliſabeth mater Joānis. q̄ oēs longo tē=
pore opprobrium ſterilitatis audierūt. vn̄ eli=
ſabeth poſtq̄ȝ cōcepit Joānē: occultauit ſe mē
ſibus. 5. dicens. Qꝛ ſic fecit mihi dn̄s in dieb⁹
quibus reſperit auferre opprobrium meum.
Luc. p⁹. Sterilitas in lege: fuit opprobriū/ ma
ledictio/ ⁊ in felicitas mulieris/ fecūditas ve=
ro: btitudo/ felicitas/ ⁊ benedictio. Btā virgo
iſtū ſaphiꝝ hūit: ꝙ nunq̄ȝ hoc opprobriū audi=
uit. qꝛ cum eſſet iuuencula. habuit ⁊ concepit
⁊ pepit filiū ⁊ dei filiū. ⁊ talē filium de quo ipa
mi̇̄tū gauiſa eſt ⁊ ꝙ de hoc ſecū gaudeāt: hor=
tat̄ oēs mulieres ⁊ hoīes dicēs. Cōgratulami
ni mihi oēs q̄ diligit(is) dn̄m qꝛ cū eſſē puula pla
cui altiſſimo: ⁊ de meis viſcerib⁹ deū ⁊ hoieȝ (genui
¶ Dixi. 2. ꝙ ſcḋs ſaphir⁹ ⁊ priuilegiū
vētris virginis ē ꝙ non corrupit eam vir. ⁊c̄.
Nunq̄ȝ alia mulier hūit iſtū ſaphirū. ſ. ꝙ eſſet
v̄go ante partū/ in ptu/ ⁊ poſt partum. non de
hoīe: ſꝫ de ſpū ſcō dei filiū cōcepit ⁊ peperit: nō
ex virili ſemine: ſꝫ miſtico ſpiramine. Verbuȝ
dei factum caro: fructuſq̄ȝ ventris floruit. Al=
uus tu neſcit virginis. Clauſtra pudoris per
manent. Vexilla virtutum micant: verſatur
in templo deus. Et ex hoc venter virginis eſt
beatus. Unde ſibi dicimus. Beata es maria
que dominum portaſti creatorem mundi ge=
nuiſti: eum qui te fecit ⁊ in eternuȝ permanes (virgo.
¶ Dixi. 3. ꝙ tertius ſaphirus ⁊ pri=
uilegium ventris virginis: eſt ꝙ non peperit
⁊c̄. Nunq̄ȝ enim aliqua mulier nec filiarū eue
habuit hunc ſaphirum. Omnes ſubiacent ma
ledictioni Eue. Gen̄. 3. In dolore paries fili=
os. Ab hac regula excipitur venter virginis
glorioſe. qui ſicut concepit ſine libidine: ita et
peperit ſine dolore dicente Eccl̄a. Neſciens
mater virgo virum peperit ſine dolore ſalua=
torem ſeculorum. ⁊c̄. Hoc eſt qḋ dicit yſaias
in. cap. vltio. Anteq̄ȝ parturiret peperit. Quis
vnq̄ȝ audiuit tale? aut quis vidit huic ſimile?
¶ Et nota ꝙ in iſto textu ponuntur tres ſen=
tentie affirmatiue. Prima ꝙ peperit. Secun=
da ꝙ parturiuit. Tertia ꝙ partus p̄ceſſit ptu=
ritionem. qḋ eſt cōtra naturam aliarū mulieꝝ:
⁊ iḋ mirabile ⁊ in auditū. vn̄ ſeq̇t̄. ꝙ ⁊ ſi beata
virgo caruit dolore in partu vt tenet ⁊ docet fi
des catholica: non tamen euaſit dolores ptus
poſt. Quia illos habuit tempore paſſionis fi=
lij ſui. Sicut ſibi dixerat ſymeon. Luc. 2⁰. Tu
am ipſius animam pertranſiuit gladius. Su=
per quo verbo dicit Damaſcenus ad iſtud pro (Dama
poſitum ſic. Dolores quos effugit maria pari= (ſcen⁹.
ens: hos ſuſtinuit tempore paſſionis.
¶ Dixi. 4⁰. ꝙ quartus ſaphirus ⁊ priuilegi=
um virginis ventris beate: eſt ꝙ non genuit.
⁊c̄. Non habent hunc ſaphirum mulieres que
extra limites matrimonij generant in forni=
catione vel in adulterio: que ſunt in felices et
non beate. Melius enim et felicius eis fuiſ=
ſet non filios generare: q̄ȝ ſic generare. De qui
bus poteſt dici illud. Luc. 23. Beate ſteriles
que non genuerunt: et vbera que non lactaue

runt. Et de filijs ſic generatis: dicitur. Sap̄.
3. et. 4. caplis. Filij adulterorum in conſuma
tione erunt/ ⁊ ab iniquo thoro ſemen extermi
nabitur. Adulterine plantationes non dabūt
radices altas. Beata virgo genuit filium ſci=
tatis/ filium caſtitatis/ ⁊ virginitatis/ hono=
ris/ ⁊ honeſtatis. Eccli. 24. inquit ipſa Fru
ctus mei fructꝰ honoris ⁊ honeſtatis. De ſan
ctiſſima generatione filij ſui dicitur Sap̄. Ubi
ſupra. O quā pulchra eſt caſta generatio cum
claritate. Immortalis eſt enim memoria illius:
quia apud deum nota eſt ⁊ apud homines. et
ſequitur. ꝙ in perpetuū coronata triumphat.
¶ Finis. Mulier de turba que fuit ſecundū do
ctores Beata marcella ancilla marthe: extol=
lens vocem ⁊ in altum eleuans: laudat ſimul
filium ⁊ matrem dicens filio. in noſtro thema=
te. Beatus venter qui te portauit. per duas cō
templationes ⁊ conſiderationes.
Primo btūs vēter q̄ te portauit ex p̄te totiꝰ
ſciſſime trinitatꝭ gñalr. ⁊ tua ſp̄aliter: qꝛ conce
ptus es de ſpū ſancto mirabiliter.
Scḋo btūs vēter q̄ te portauit ex p̄te ſua: qꝛ
meruit honorē ſup oēs ⁊ priuilegia. ¶ Place
at altiſſimo ꝙ ſic ventrē ⁊ conceptū. mr̄e ⁊ fi
liū extollendo vocē ꝑ fidē ⁊ credentiā ſimus di
gni collaudare: ꝙ eorum beatitudinis in cele=
ſti gloria participium poſſimus habere.

Incipiunt ſermones de feſto aſſumptionis.

Eni ſpō=
ſa mea veni de
libano veni co
ronaberi. Cāt.
4. ſcribit iſtud
thema. ¶ Hono
rabiles dñi ſen
tētia eſt ſci euā
gelij ꝙ ad pce
ptionē p̄mij ce
leſtis gl̄ie quo
vnuſquiſqꝫ pro ſuis iuſtis laboribus ⁊ meritis
premiatur: ſub iſto termino Ueni vel Uenite
quod eſt inuitatoriū quemlibet criſtus vocat.
patet Mat. xi. Ubi chriſtus dicit. Uenite ad
me omnes qui laboratis ⁊c. Patet in vltima
vocatione electorum quando dicet eis. Ueni
te benedicti patris mei ⁊c. ¶ Super hoc queri=
tur ⁊ iſta queſtio mouetur. Que ē cauſa qua=
re ſic ſub inuitatorio vocat p̄miandos. ¶ Ad iſtā
queſtionem eſt moralis reſſio doctor iſta. qꝛ p̄
mium celeſtis glorie in ſacra ſcriptura dr̄ cena.
Luc. 14. Hō quidam fecit cenam magnam. dr̄
prandium. Mat. 20. Ecce prandium meum
paraui. dicit̄ nuptie. Apoc. 19. Beati qui ad ce
nam agni nuptiarum vocati ſunt. Et quia ad
iſta ſupradicta nullus venit cōiter niſi inuita=
tus. Unde vocati ad ſupradictam. ſ. cenā. ⁊c.
Omnes fuerunt inuitati vt patet in capitulis
vbi ſupra: ideo ad tale premiū ſub inuitatorio
quod eſt Ueni vel Uenite: chriſtus generali
ter omnes vocat. ¶ Ad ꝓpoſitum. hodie ē illa
dies ſacratiſſima ⁊ bñdicta in qua dei filiꝰ xp̄s
ihs mr̄em ſuā v̄ginē gl̄ioſaꝫ ꝓ ſuis laboribꝰ ⁊
meritis. ꝓ ſuis gratijs ⁊ multiplicatis priuile
gijs. in vita eterna vult p̄miare. hec ē illa p̄cla
ra feſtiuitas ⁊c. Ideo hodie gl̄oſe ⁊ hūillime
ſicut filio deꝫ mr̄em. ⁊ talis ⁊ tantꝰ filiꝰ/ talem
⁊ tātā mr̄em: ſub inuitatorio qḋ ē Ueni. eā vo
cat ad gl̄iam celeſtē dicēs in thate. Ueni ſpon
ſa mea ⁊c. Et hec ſufficiāt ꝓ introductōe the=
matis. ¶ Pro perſecutiōe iſtiꝰ thatis erūt in p̄
ſenti ſermone due ſolum contemplationes.
Pria ↄtēplatio erit ſpeculari Si ex p̄te v̄gis i
uitate pñs ↄuiuiū pōt recipere excuſationem.
Scḋa ↄtēplatio erit in dagare ex p̄te filij inui=
tātis: qḋ ē ſuū motiuū ⁊ principalis intentio.

Prima pars

¶ Dico ꝙ prima contemplatio iſtius ſer=
monis erit ſpeculari ſi ex parte
virginis inuitate. ⁊c. Motiuum iſtius ſpecu=
lationis eſt. Quia illi de quibus legitur in euā
gelio ꝙ fuerunt inuitati ad cenam/ prandium
⁊ nuptias: de eis dicitur ꝙ ceperūt ſe ſimul ex
cuſare omnes. ⁊ alius venit in villam ſuaꝫ ⁊c.
Alius dixit villam emi. Alius iuga boum emi
quinqꝫ. Alius vxorem duxi. ⁊ ſequitur ꝙ qui=
libet dixit Rogo te habe me excuſatum. Nun
quid ergo virgo maria deberet vel poſſet ſicut
iſti ſe ab hoc conuiuio excuſare. Reſpōdeo et
dico ꝙ non. ⁊ eſt duplex ratio moralis.
Prima ⁊ breuis quia per illos qui ſe excuſa=
uerunt a cene conuiuio prandij ⁊c. Per que
vita eterna ⁊ gloria deſignatur: figurantur il=
li qui circa huius mundi vicia ſunt intenti. vt
ille qui villam emit: circa dominium ⁊ ſuper=
biam. Qui iuga boum: circa cupiditatē ⁊ aua
riciam. Qui vxorem duxit: circa lubricitatē ⁊
luxuriam. In btā ⁊ glorioſa v̄gine maria: hec
locum nunqꝫ habuerunt: cum oīs eius actio
operatio ⁊ cogitatio: in hoc mundo ſemper fu
erit verſata ⁊ occupata circa deum ⁊ diuina.
Uñ Odilꝰ cluniaceñ. Unū ꝓ certo ſcimꝰ ꝙ odli.

omnis marie vita ⁊ actio: ſemper intēta fuit in dño. ¶ Scḋa rō moralis q̄ btā v̄go ab h° ɔuiuio nō ſe poſſit aut potuerit rōnabilr excuſare: eſt iſta. Videm° eni cōiter q̄ aliq̄s p aliū inuitat° propter tria ab eius cōuiuio totalr ſe excuſat.
¶ Primo ſi no es cōplidament ɔuidado. ſicut qñ ſub dubitatōe inuitat̃. Dicit enim mr̃ petr°
petr° d palu de. de palude q̄ aliqua ɔuiuia ſunt impfecta ſicut dubitatiua/interrogatiua/ vt qñ dr̃ Vultis bibere. ⁊ q2 iſtud dr̃ ſub dubitatōe. iō hō ſe excuſat dicendo grates vobis. Alia ſunt impfecta ſicut negatiua. vt qñ dr̃ Si fuiſſetis prāſus: biberitis. i. q2 nō eſtis prāſus nō bibetiſ. Alia ſūt complecta ⁊ perfecta. vt qñ dicitur Pro certo vos bibetis etiā vellitis nollitis. pro tanto dicit gloſa. Luc. 24. De peregrino criſto eunte in emaunus ſup illo verbo coegerūt eum ibi manere. dicit ibi gloſa. Hoſpites non ſolum ſunt inuitandi ſ3 ⁊ trahendi. excuſat ſe ergo hō totalr a cōuiuio qñ nō eſt cōplidament combidado.
¶ Scḋo excuſat ſe hō rōnabiliter qñ nō eſt bene indut°. ⁊ hoc ne ſibi dicat̃ illō. Amice quō huc intraſti non hñs veſtē nuptialē. Mat. 20.
¶ Tertio excuſat ſe hō rōnabilr: qñ in tali ɔuiuio nō eſt debite honoratus. vtpote qñ non ſuitur ſibi iuxta decentiā3 ſuā. Ad ppoſitū. oīs hec ocaſio in inuitatōe btē virginis excludit̃. ppter quod nec pōt nec deb3 rōnabilr ab iſto ſui filij conuiuio ſe excuſare. nam
Primo eſt perfecte inuitata g̃oſis v̄bis. Vñ dicit ſibi ſuus filius inuitādo in pria thematis parte. Veni ſponſa mea. ſponſe a ſuis ſponſis complete ⁊ cordialr inuitantur.
Scḋo eſt bene induta ⁊ veſtibus excellētie. iō dicit ſibi xp̄s ſu° fili° inuitādo in ſcḋa thati pte Veni de libano. liban°. i. iterptat̃ cādidatio ⁊
Tertio ē debite honorata ſup oēs (pulcritudo ⁊ trāſcendēter: iō dicit ſibi xp̄s eius filius inuitando in tertia pte themat̃. Veni coronaberis
¶ Dico prio q̄ btā v̄go nō pōt nec deb3 rōnabiliter ſe ab hoc cōuiuio excuſare: ppt̃ primū q̄ nō ſit pfecte inuitata ⁊c. vñ dicit ſibi xp̄s ei° fili° inuitādo. Veni ſpōſa mea. qḋ ē v̄bū gratiſſimū
Ber°. ⁊ cordiale. vñ Ber° ſup cātica ſ̄moē. 7. Nō ſūt inuēta eq̄ dulcia noīa q̄b° dulces ad inuicē exprimāt affect°: ſicut ſpōſus ⁊ ſpōſa. q̄ppe q̄b° oīa cōia ſunt: nihil pprīū/ nihil a ſe diuiſu3 habētib°/ vna vtriuſq̄ hereditas/ vna domus/ vna mēſa/ vnus chorus/ vna etiā caro. ppter hāc relinq̄t hō p̄rēm ⁊ m̄rēm ⁊ adherebit vxori ſue: ⁊ erāt duo in carne vna. Hec quoq̄ iubetur nihil oīnus obliuiſci populū ſuū ⁊ domum p̄ris ſui: vt ɔcupiſcat ille decorē ſuū. hec Ber°

vñ etiā xp̄s Cant. 2. Eā inuitando: noīat eam tribus noīb° glo̾ſ: in q̄b° eā ɔmendat de trib° v̄tutib° glioſis. vñ xp̄s ſibi dicit ſic i textu. Surge ⁊ ppa amica mea/ columba mea/ formoſa ⁊ veni. in iſto textu nota q̄
¶ Primo vocat eā amicā ppter ei° gratā hūlitatē. ex hūilitate eni multū fuit deo placibilr ⁊ amica Ber°. Magi placuit deo marie hūilitas: Ber°.
q̄3 v̄ginitas. ex hūilitate eni fuit cora3 deo tota pulcra. ppt̃ qḋ dicit ſibi Cant. 6. Tota pulcra es amica mea ⁊ decora. ¶ Scḋo vocat eā colūbā ppter ei° excellētē m̄nitatē. Colūba eni3 ē m̄r ⁊ multū fecūda. vnica ē colūba mea. pfecta
¶ Tertio vocat eā formoſa3 ppt̃ (mea. Can. 6 ſue v̄ginitat̃ integritatē. Carnis eni3 integritas maxime facit hoīes ⁊ mulieres formoſos. ppter qḋ v̄go de ſe ipa dicit Cant. 1. Nigra ſū ſ3 formoſa. ppter iſtud. Igit̃ modū inuitādi ſic gratū/ ſic curioſum: v̄go a cōuiuio ſui filij non pōt ſe rōnabilr excuſare. ppt̃ primū q̄ q̄s a cōuiuio alicui° ſe excuſat. f. qñ nō eſt pfecte inuitatus. Nā virgo p filium ſuū cordialiter eſt inuitata gratioſis verbis. q2 ſibi dicit Veni ſponſa mea. qḋ eſt v̄bū dulce ⁊ gratiſſimu3. ⁊ iplet̃ nūc i ea illud yſaie. 62. Gaudebit ſpōſus ſup
¶ Dixi. 2. q̄ btā v̄go nō pōt ſe ex= (ſpōſā ſuā. cuſare rōnabilr ab hoc ɔuiuio: ppt̃ hoc q̄ nō ſit bñ induta. q2 dicit ſibi xp̄s. Veni de libano qui interp̄tatur candidatio ⁊ pulcritudo. Vñ btā v̄go fuit ornata dupliciter. ¶ Primo in aīa de pulcritudine. grā ⁊ charitate. ¶ Scḋo in corpore dotibus corporis glorioſi.
¶ Primo de ornatu ⁊ pulcritudine aīe btē virginis dicit prio. Hieronym° i ſ̄moē hodierno. Hier°.
q̄ nihil v̄tutis nihil ſpecioſitat̃/ nihil grē nihil ſplendoris: qḋ nō reſplendeat in maria. Ite3 ſcḋo Bernardus ſup Miſſus ē tractans illud Ber°.
ſpē tua ⁊ pulcritudine tua ⁊c. Dicit. q̄ btā virgo ſpē ſua ⁊ pulcritudine ſua in celeſtibus cognita: celi ciuium in ſe prouocauit aſpectus. propter quod hodie dum celū aſcenderet: ei° pulcritudinē admirātes dixerūt. Cant. 6. Que ē iſta q̄ progredit̃ ſicut aurora ɔſ̄gēs. pulcra ⁊c. Itē. 3. dicit Bernardus. in iſto met tractatu. q̄ btā virgo ſpē ⁊ pulcritudine ſua non ſolū celi ciuium ⁊c. ſ3 celeſtis regis animū in ſui concupiſcentiam inclinauit. Vñ dicit ſibi. Audi filia ⁊ vide ⁊c. quia concupiuit rex ſpēm tuam. propter qḋ eam inuitando dicit ſibi. Hodie rex celorū. Veni electa mea ⁊ ponam in te tronū ⁊c.
Patet ergo q̄ beata virgo fuit bene ornata i anima: pulcritudine ⁊c.
¶ Scḋo in corpe fuit ornata dotibus glorioſis.

cõſtat eniʒ ſm Auguſtinũ q corpus btē v̾gis
ornatũ fuit pfectioribus gratijs ꝛ dotibus cor
poris glorificati: cũ in corpe ꝛ i aia ſit aſſũpta:
vt pie credit eccl'a. Sed ad hoc poſſumus dīe
q corpus btē v̾gis ē ornatũ ꝛ decoratũ excel
Prīo i capite de corona muy traſcē (lētiſſime
dēte. In capite ei⁹ corona ſtellaꝝ.xii. Apoc.xii.
Scđo in corpe de vn veſtir de oro reſplandeci
ente. Vñ Dauid in. ps.44.hodie dicit xpo.
Aſtitit regina adextris ꝛc.
Tertio in humeris de vna luziente mãtilla. Ip
ſa eſt mulier amitta ſole. Apoc.xii.
Quarto in pedib⁹ de vna honeſta calçadura.
Et luna ſub pedibus ei⁹. Apoc. vbi ſupra. lu=
na propter ſui mutabilitateʒ: ſignat tempalia:
que beata virgo habuit ſub pedib⁹. tēporalia
etiã ſunt ſicut ſotulares. qui nõ ſolum ſunt ſub
pedibus: ꝛ ab eis calcant̄: verũ etiã q coope=
riũt pedes. in quo ſignatur q hõ debet ſe coo=
perire ꝛ iuuare temporalibus: quantum ē ne=
ceſſe. ꝛ debet calcare illa: quãtum nõ eſt neceſ
ſe. Aliqui tamē ſunt qui habēt ſotulares deſu
per quaſi totalr̄ aptos: ꝛ valde modicum clau
ſos. de quibus fuit beata virgo. quia valde mo
dicum temporalibus vſa fuit: ſed ea quaſi to=
taliter contēſcit ꝛ calcauit. Beata igitur virgo
ſic decorata ꝛ ornata tam in corpore ꝙ in ani=
ma: a conuiuio filij ſui nõ poteſt ſe rationabilit̄
excuſare: propter ſm̄ qđ non ſit debite ornata.

¶ Sed dixi. 3. et vltimo quo ad iſtam contem
plationeʒ. q non poteſt ſe excuſare propter ter
tium. ſ. q non ſit ibi debite honorata. quia ſibi
dixit criſtus in tertia parte thematis. Veni co
ronaberis. coronat namq̄ eam hodie criſtus:
corona glorioſa que eſt gemata ꝛ compoſita.
duodecim ſtellis idest duodecim prerogati=
uis ꝛ priuilegijs. quorum quattuor ſunt a ce=
lo. q̄ttuor a corpore ſuo vl' carne. q̄ttuor ab aia.
Pria ſtella de celo ſcificatio copioſa. Ieremi
as fuit i vtero ſcificat⁹. Iere.i. Io. plus: q2 ſpũ
Ber⁹. ſcõ replet⁹. Luc.i. Btã v̾go plus. ſm Bernar
dum. Ego puto q copioſior. ꝛc. Scđa ſtella
de celo ſalutatio honorifica. mal⁹ ãgel⁹ ſaluta
uit eã. ī. ſ bon⁹ mariã. d. ſibi Luc.i. Aue gratia
plena dñs tecũ. Tertia ſtella de celo de ſpũ ſcõ
opus mirabile. Spũs ſcũs ſupueniet in te: ꝛ v̾
tus altiſſimi obũbrabit tibi. Quarta ſtella de
celo filij dei cõceptio miraculoſa Qđ eni ex te
naſcetur ſcm̃: vocabit̄ filius dei. Ecce ergo
q̄ttuor ſtellas in corona virgis: quas hʒ a celo.
¶ Sequũt̄ alie q̄ttuor q̄s hʒ a corpe vl' a carne.
Pria d v̾ginitate quã ipa ſtatuit pria. n. emiſit
votũ v̾ginitatis. vñ dixit dauid. ps.44. Addu
cent̄ regi v̾gines. ſ poſt eã. Scđa q2 ē vera mr̄
ꝛ itegra v̾go. ꝛ i hoc nec pmã ſimilē viſa ē. ꝛc.
gaudium mr̄is hñs cum virginitatis honore.
Tertia ɔceptio ſine mixtione viri q2 non ex vi
rili ſeie: ſ miſtico ſpiramine. Quarta partus ſi
ne dolore. Neſciēs mr̄ v̾go vir pepit ſine dolo
re. Ecce quattuor ſtellas in corona virgis q̄s
hʒ a carne. ¶ Sequũt̄ alie. iiij. q̄s habʒ ab aia.
Prima deuotiõ feruent cum hũilitate Quia
reſpexit humilitatem ancille ſue ꝛc. Luc.2.
Scđa cõuerſatio grata: cũ tēpantia ꝛ honeſta
te. nã ſm Ambroſiũ de ſctã virginitate. In om
nibus fuit honeſta.
Tertia fides excedēs: maior eſt eniʒ fides ma
rie: quã oium aploꝝ. pʒ tempore paſſionis. Itē
fide xpm cõcepit. Luc.2. Btã q credidiſti. ꝛc.
Quarta martiriũ ei⁹ aium vulnerãs. fuit eniʒ
cordis nõ corpis. iõ Hieronym⁹. Iure pluſꝙ Hier⁹.
martir fuit ꝛc. Itē pʒ magnũ martiriũ: q2 nũꝙ
maior martir fuit. dic. Et nota q ſcio de illis q
viderũt xpi paſſionē. q nec ipi. nec btã v̾go ha
buerũt martiriũ corpis: q2 ibi ſuſtinuerũt mar
tiriũ mētis. ꝛ ſcriptũ ē Naũ.i. Nõ ɔſurget ſup
euʒ duplex tribulatio. ¶ Sic pʒ qũo corona btē
virginis q hodie coronat̄ a filio: hʒ.xii. ſtellas
fulgētes. i. xii. ꝓrogatiuas ꝛ priuilegia. quarũ
quattuor a celo. quattuor a carne. quattuor ab
aia. ſic in ppetuuʒ coronata triũphat Sap.4.
¶ Vñ pʒ q a cõuiuijs filij ſui nõ põt ſe rõnabilr̄
excuſare. ꝑpt̄ tria p q cõit̄ q̄s ab aliquius ſe ex
Primũ q nõ ſit pfecte inuitat⁹. hoc (cuſat. ſ.
non habet locum in ea: quia filius ſuus eaʒ in
uitando ſibi dicit. Veni ſponſa mea.
Scđm q2 nõ ſit bene indutus quia filius ſuus
ſibi dicit Veni de libano. i. de pulcritudine.
Tertiũ q nõ ſit debite honoratus q2 fili⁹ ſuus
ſibi dicit Veni coronaberis ꝛ hoc pro prima
contemplatione.

Secunda pars.

¶ Viſo igit̄ q btã v̾go a filij ſui conuiuio
nõ põt ſe rõnabilr̄ excuſare q fu
it prima nr̄i ſmõis ɔtēplatio: eſt vidēdũ de ei⁹
filio inuitãte: qđ fuit inuitãdi eius motiuum ꝛ
principalis itētio. ¶ Pro quo noto mihi q q2
in nr̄o thãte triplex ponit̄ inuitatoriũ: q2 trib⁹
vicibus ibi dr̄ Veni. Idcirco repio q a tribus
hodie btã v̾go ē inuitata. Et ē videndũ de cu
iuslʒ iſtoꝝ triũ motiuo inuitandi. Inuitat̄ enim
aliquis triplici motiuo vel intentione.
Primo ad reddendum equiualens.
Scđo ꝑpter gaudium ſocietatis.
Tertio ad obtinēduʒ fauorē ſeu aliqđ comm

ab eo qui inuitatur.
Propter primum motiuum inuitat eam eius
filius deꝰ ⁊ hõ incarnatꝰ. ⁊ dic̃ ſibi pͥmũ Ueni.
Propter ſcðm motiuũ inuitat eam quilʒ ſan-
ctus ⁊ angelus beatus. ⁊ dicit ſibi ſcðm Ueni
Propter tertium motiuũ inuitat eam omis iu
ſtus ⁊ pctõꝛ i hoc mũdo poſitꝰ ⁊ dicit ſibi tertiũ
¶ Dico prioq̄ pͥmũ motiuũ inuitãdi ali- (Ueni
quẽ ẽ ad reddẽdũ ⁊c̃. Exẽplũ: vt ſi aliq̈s fecit
curialitates alicui extraneo in domo vel in pa
tria ſua: propter curialitates q̃ ab eo recepit ſi
cõtingat talem venire in domũ vel in eiꝰ pͣtã:
libẽter eum inuitat. Ad ꝑpoſituʒ iſto motiuo
hodie xp̃s inuitat btãm v̾ginem mr̃em ſuã ve-
niẽtẽ ad celũ q̃ eſt domus ⁊ pͣia ſua. q. ſibi. d.
Ueni glorioſa mr̃ mea ad domũ meã celeſteʒ.
Fui. n. in domo tua vteri v̾ginalis per nouem
menſes. In domo tua materiali infans ⁊ puer
Ubi tuo lacte me pauiſti. fui iuuenis ⁊ adole-
ſcens: vbi de tua paupcula ſb̃a me nutriuiſti et
ſuſtentaſti vt hoiem filiũ / adoraſti vt deũ verũ /
veni ergo volo reddere tibi ſil'e gaudiũ. ⁊ i do
Berꝰ. mo mea te reſcipe. Iſta ẽ imaginatio Bernar-
di in ſmõe hodierno q̃ incipit. Intrauit ieſus
in quoddã caſtellũ vbi ſic ait. In caſtellũ huiꝰ
mũdi intrans ieſus prius maria eum ſuſcepit:
iõ ab eo ſuſcipit̃ hodie. Sanctã ingrediẽs ciui
tatẽ. Sed cum quãto putas honoꝛe / cũ quãta
glĩa ⁊ exaltatõe / nec in terris dignioꝛ locus v̾
ginalis vteri tẽplo in quo dei filium maria ſu-
ſcepit: nec in celis regali ſolio: quo dei filꝰ ma
riam ſublimauit. xp̃i gr̃onem ⁊ marie aſſũpſio
nem Quis enarrabit? quãtũ eniʒ gr̃e in terris
adepta eſt pre ceteris: tm̃ ⁊ i celis obtinet glo
rie ſingularis. q̄ ſi oculus non vidit nec auris
audiuit ⁊c̃. qð prepauit gignẽti ſe ⁊ qð certum
eſt pre oibus diligenti ſe quis ſcire poterit? hec
Bernardus. xp̃s ergo hodie ducendo ſuã ma
trem. ſuã inuitatã ad domũ ſuã celeſtẽ. Prece
dit ante eã ſicut Dauid añ archã. ⁊ tota celeſti
turba ſubſeq̄t̃. hoc enim ꝑphetatũ fuerat ꝑ da
uid in. p̃s. 131. q̃ dixit. Surge dñe in requiem
tuã tu ⁊ archa ſcĩficatõis tue. ¶ Patet ergo de
motiuo quo hodie inuitat v̾ginẽ filius q̄ ẽ red
dere equalens ⁊c̃. ¶ Dixi. 2. q̄ ſm̃ motiuũ iui
tãdi aliquẽ eſt ꝑpter gaudiũ ſocietatis. ꝑpter
hoc motiuũ q̃lʒ ſcũs ⁊ angelus dicit ſibi ſcðm
Ueni. Ad lꝛam pſone grãte ⁊ dilecte: multum
letificãt vnã magnã ſocietatẽ. Sic oẽs angeli
⁊ bti fuerũt hodie in celo letificati ad aduẽtuʒ
Berꝰ. btẽ v̾gis. Uñ Berꝰ. in ſmone hodierno tra-
ctãs illud Eliſabeth. Luc̃. 2. Ex quo facta eſt
vox ſalutatõis tue. ⁊c̃. Ad iſtud ꝑpoſituʒ dicit
ſic. Hodie v̾go glorioſa ad celos aſcendẽs: ſu-
pernoꝝ ciuium ſine dubio cumulauit gaudia.
Unde ſi eius ſalutatio ip̃m exultare fecit i gau
dio quẽ m̃r̃na adhuc viſcera claudebant: q̄ ſi
puulĩ nõdũ nati anima liq̄facta eſt vt maria lo
quuta ẽ: q̃d putamus q̃d nã fuerit illa celeſtiũ
exultatio: cũ ⁊ vocem audire ⁊ btãm eius pre
ſentiam videre meruerũt. Merito dñt oẽs bti
⁊ ſci inuitãdo btẽ v̾gini illud. p̃s. 79. Ueni vt
ſaluos facias nos. ⁊ ip̃a rñdet ꝑ illud qð ðr za-
charie. 2. Lauda ⁊ letare filia ſyõ: q2 ecce ve-
nio ⁊ hitabo in medio tui. ¶ Dixi. 3. ⁊ vltioq̄
tertiũ motiuũ inuitãdi aliquẽ: eſt ad obtinen-
dũ. ⁊c̃. Et ꝑpter hoc motiuũ inuitãt eã hodie
ad celũ Ois iuſtus ⁊ pctõꝛ. ⁊c̃. Et dicit ſibi ter
tium. Ueni inq̃ũt virgini hodie ad celũ: vbi in
ter nos ⁊ filiũ tuũ tu eris mediatrix. inter nos ⁊
angelos ⁊ oẽs btõs amicitie cõſuatrix. ꝑ no-
bis contra demones tu debellatrix ⁊ defenſa-
trix. ¶ Sʒ dices q̃uo nos in hoc mũdo exñtes:
inuitamus v̾ginem ad celũ ⁊ nos hic remane
mus? nõne eẽt nobis melius q̄ ip̃a hic remane
ret nobiſcũ. ¶ Rñ̃o dicendo q̄ nõ. q2 iõ ip̃aʒ ce
lo damus ⁊ ad celũ inuitamus: vt ꝑ ip̃am ma-
xima bona a celo reportemus. Nã ſi damꝰ: ac
cipiemus. ⁊ ſi magna damus: magna accipie-
mus. Iſta eſt imaginatio Bernardi in ſmone Berꝰ.
hodierno vbi ſic ait. Hodie p̃cioſum munꝰ ter
ra nr̃a direxit in celũ: vt dando ⁊ accipiẽdo fe
lici amicitiarũ federe copulent̃ hũana diuinis.
Uñ illo enim aſcendit fructus terre ſublimis:
Uñ data optima deſcẽdũt. Aſcendẽs xp̃s in
altum: dedit dona hoibꝰ. Et aſcendẽs maria
in celũ. nõne quoq̄ ipſa dona hoibus p̃ſtabit?
Certe ſic. q2 nec facultas ei deeſt nec volũtas /
regina celoꝝ eſt / miſicoꝛs ẽ / mr̃ filij dei vnige
niti eſt / q̃d quã filiuʒ mr̃i denegare: q̈s poterit
cogitare? qui cũ ſalomon ſibi dicit. Pete mat̃
mea qð vis. neq̄ ei fas eſt vt auertã faciẽ tuã.
Ex q̈bꝰ oibꝰ pʒ. de triplici motiuo triũ q̃ hodie
inuitãt btãm v̾ginẽ ad celũ. Inuitat̃ enim eam
Primo ieſus xp̃s eius filius ad reddendũ ⁊c̃.
⁊ dicit ſibi primum Ueni.
Scðo oĩs ſanctus ⁊ beatꝰ propter gaudiũ. ⁊c̃.
⁊ dicit ſibi ſcðm Ueni.
Tertio omnis iuſtus ⁊ peccatoꝛ: ad obtinen-
dum ⁊c̃. Et dicit ſibi tertium. Ueni.
¶ Patet igit̃ q̄ hodie btã virgo ꝑ eiꝰ filiũ gra
tioſe inuitat̃ q2 dicit ſibi Ueni ſpõſa mea. Spe
cioſe adoꝛnatur: quia dicit ſibi Ueni de libano
Glioſe honoꝛat̃: q2 dicit ſibi Ueni coꝛonaberis.

Sermo ſecundus

In omnib⁹ requieꝫ queſiui ⁊ in hereditate dñi morabor. Eccli. 24. ¶ Honorabiles dñi videm⁹ naturalr̄ ꝙ q̄lꝫ laborās appetit quietē. Quies eniꝫ corpus ꝯſuat: ⁊ aīaꝫ v̄tutib⁹ ornat. in. 7. phiſicoꝝ dicit ph̄us Sedendo ⁊ q̄ſcēdo fit aīa prudēs. Per ꝯtrariū laboꝛ cum ſit afflictiuus ⁊ vexatiu⁹: vtrūqꝫ deſtruit laſſat ⁊ fatigat. iō dñt doctores. ꝙ hō ī ſtatu innocētie fuit inſtitutus ad opandū ſ; nō ad laborādum. Tulit. n. deus hoīem: ⁊ poſuit eū in padiſo vt oparet̄. Geñ. 2. In ſtatu vero peti inſtitut⁹ eſt ad laborādū. Hō nat⁹ ad laborē. Job in ca. 5. Et iō opari hoī fuit natura: laborare ē hoī pena. Et cā eſt. qꝛ laboꝛ cāt̄ ex reſiſtentia ⁊ rebellione mat̄ie ſup quā aliqs agit. ⁊ talis reſiſtētia: cāt in eo fatigationē ⁊ laborem dicit Ariſtotel'. in. 2. Celi ⁊ mūdi. ꝙ intelligentia q̄ mouet celum: bñ opat̄: ſ; non laborat. Et cauſa eſt. qꝛ celū ſibi nō reſiſtit. ſic p oīa fuiſſet de hoīe in ſtatu innocētie. qꝛ nihil fuiſſet ſibi rebelle aut reſiſtēs. iō bñ opatus fuiſſꝫ: ſ; non laboꝛaſſet. In ſtatu vero peti: totū ē ſibi rebelle ⁊ reſiſtens. ⁊ nō ſolū in opibus ſenſitiuis organo alligatis: ſ; etiam in puris intellectis. vnde ps. 72. Exiſtimabā vt cognoſcerē: hoc laboꝛ eſt añ me. Ideo in oībus q̄ opat̄: hꝫ laborem. ⁊ qꝛ laboꝛ ē afflictiuus ⁊ vexatiuus. nam nihil opamur ſine laboꝛe: de oīb⁹ opib⁹ ſuis dicit ſalomon Eccl's. 1°. Vidi oīa opa mea ⁊ in hījs quoqꝫ laboꝛ ⁊ afflictio ſpūs. iō oīa quietē ⁊ requiem appetūt poſt laborē: tanq̄ remediū contra laborem. Ad ꝑpoſitū. Btā virgo maria in vita p̄ſenti multū laborauit ⁊ nō vane ⁊ inutiliter: ſ; meritorie ⁊ vtilr̄. quia ꝑ ſe ⁊ pro nobis. Eccli. 24. dicit ſic. Videte ꝙ nō mihi ſoli laboraui. ſ; oībus exquirentibus veritatē iō poſt iſtū tm̄ ⁊ tam cōtinuꝫ laborē: qꝛ p tot annos in iſto mūdo laborauit. dic de eius etate qñ aſſūpta fuit: ſicut hēs in hyſtoria hodierna. Appetit q̄etē ⁊ reqem dicit cū Pſalmiſta hodie. ps. 114. Couerte dñe aīaꝫ meā in reqem tuā. Iſtā requiem btā virgo in oīb⁹ rebus huius mūdi q̄ſiuit: ſ; ſolū in hereditate dñi q̄ eſt gloria padiſi inuenit. ad quā hodie eſt aſſūpta: ⁊ ibi ꝑ perpetuo morā trahit. ⁊ hoc eſt q̄d dicit nobis in p̄ aſſumpto themate. In oībus reqem q̄ſiui: ⁊ in hereditate dñi moraboꝛ. ¶ Circa materiā p̄ſentis ſmōis de virgine glorioſa. Tres cōſideratiōes vel ꝯteplatiōes hēm⁹ videre ⁊ ptractare.

Primo eſt videndū quare v̄go glorioſa reqēem non inuenit in hoc mūdo defectuoſo.

Scdo eſt videdū quare in hereditate dñi. ſ. in gloria paradiſi pluſq̄ in alio loco ſuam requiem eſt conſecuta.

Tertio eſt videndū aquibus laboribus in hereditate dñi: requiem inuenit.

Prima pars

¶ Dico p̄io ꝙ eſt videndū quare virgo glorioſa ⁊c. Non inuenit ⁊c. Et pro iſta cōſideratōe vel cōtēplatōe eſt ſciendū ꝙ btā virgo q̄ſiuit reqem alaboribus ſuis: ſed non potuit inuenire eā in hoc mūdo: ꝑpter duas rōnes. quaꝝ p̄ria ē lr̄alis ⁊ natural' ſcd̄a moralis. ¶ Prima rō eſt iſta. qꝛ vbi nūq̄ eſt requies ſ; ſemp motus. vbi nunq̄ par. ſ; ſemp lis ⁊ bellū: nō pōt requies inueniri. Talis eſt mūdus iſte vbi oīa ſunt inmotu/ i lite/ ⁊ inguerra. Vñ Frācīſcus petrarcha de remedio vtriuſq̄ fortūe. Ex oībus inq̄t q̄ mihi lecta placuerūt: nihil crebius ad memoriā reddit: q̄ illud eracliti Oīa ſm litē fieri. ſicut eniꝫ vniuerſa teſtāt̄. Nōne rapide ſtelle obuiāt firmamēto. contra inuicem elemēta cōfligūt/ terre tremunt/ maria fluctuāt/ aer quatit̄/ bellum in mortale gerūt venti/ tēpora tēporibus cōcertāt/ ſecū ſingula: nobiſcum oīa/ ver hūdum/ eſtas arida/ autūn⁹ mollis/ hyems hiſpida ⁊ q̄ viciſſitudo dr̄: pugna eſt. Et nimirū ſi oīa litē piāt: attento quāta in cōiūgio diſſonātia. quot q̄rele. quot ſuſpitiones amantium/ q̄ ſuſpiria/ q̄ dolores/ imo in intimis aīe penetrabilibus. Vnus q̄ſq̄ ſecum bellū gerit aſſidue. Nā ⁊ corpus q̄ contrarijs eſtuet ac turbet̄ hūoribus: ab hījs quoqꝫ quos phiſicos dicimus cōpredimus. quare animus q̄ diuerſis ſecum pugnet affectibus. Vnus quiſq̄ nō aliū ſ; ſeipꝫ interroget: ſibiqꝫ reſpōdeat. quā vario reciproco mētis in pulſu modo huc rapit̄: mō illuc/ nunq̄ totus/ nuſq̄ vnus/ ſecū ip̄e diſſentiēs/ ſeip̄m diſturpens. hec Franciſcus. Patet ḡ ꝙ in hoc mūdo deffectuoſo nunq̄ eſt quies: ſ; ſemp mot⁹. nūq̄ ē par: ſed ſemp lis. ⁊ iō non pōt in eo reqes inueniri. ¶ Scd̄a rō moralis quare v̄go btiſſima nō potuit in hoc mūdo inuenire reqem: ē qꝛ mūdani homines querunt requiem in hoc mundo in tribus inquibus veraciter non eſt requies. ¶ Primo in honorib⁹ ⁊ iſti ſunt ambicioſi ⁊ popoſſi qui nunq̄ ſunt in reqe: ſ; ſemp cogitant de honoribus ⁊ ꝑmotionib⁹ mūdanis. ⁊ i eis verificatur ill'd. Job. 47. Coꝛ impij quaſi mare feruēs. q̄d quieſcere nō pōt. In ſimilib⁹ honoribus ⁊ ꝑmotionibus. Btā virgo non inuenit reqeꝫ. Nā cum ſummus honoꝛ ſibi nūciaret

Petrarch

per angelum.ſ. ꝙ eſſet mr̄ dei: non ſe in illo ho
nore exaltauit ſꝫ humiliauit.d. Ecce ancilla dn̄i.
ſciuit ꝙ q̄ ſe humiliat exaltabit: ⁊ q̄ ſe exaltat hu
miliabitur. ſciuit ꝙ ſuperbus ⁊ circa honores
mūdi occupatus: ꝑ nocte nec mente requieſcit
Eccles in ca.2. ¶ Scd̄o hoīes mūdi q̄runt re=
quiē i diuicijs tēporalibus. ſicut ille diues q̄ di
xit aīe ſue. Aīa mea hēs multa bona repoſita i
annos plurimos. requieſce/comede/bibe ⁊ epu
lare. Et ſibi rn̄dit deus. Stulte hac nocte aīaꝫ
tuam repetēt a te.ſ. demones Ea q̄ cōgregaſti
cuius erūt? In hijs btā virgo nō inuenit requi
em: qꝛ paupercula fuit. ſciuit enim ꝙ diuites nō
hn̄t requiem ſꝫ laborē. ſcriptū eſt enim Eccli.
31. Laborabit diues in cōgregatione ſbe ſue.
¶ Tertio hoīes mūdi q̄rūt requiem in delecta=
tionibus carnalibꝰ. ⁊ veraciter nō eſt ibi requi
es. Vn̄ mulier vaga ⁊ garrula ꝑ quam ſignat
caro: eſt quietis impaciens. Prouer.7. In fi
guraꝫ huius ſcribit. Judicū.17. ꝙ dalida mo
leſta erat ſamſoni ꝑ multos dies: nec ei ſpaciuꝫ
ad quieſcendū tribuebat. Virgo maria i hijs
delicijs carnalibus requiē nō inuenit: qꝛ v̄go
caſtiſſima fuit. Sciuit ꝙ qui ſūt dediti delicijs
carnalibꝰ: ſunt ille ſpūs in mūdus de quo ſcri
bitur. Luc.11. ꝙ ambulat ꝑ loca inaquoſſa: q̄=
rens requieꝫ ⁊ nō inuenit. ¶ Patet ḡ pria ꝯſidera
tio vel contemplatio nr̄i ſmonis. Quare v̄go
glorioſa requiem nō inuenit in hoc mūdo de=
fectuoſo.

Secunda pars

¶ Dixi ſcd̄o principalr̄ ꝙ eſt videndum
in ſcd̄a cōſideratōe vel cōtēplati
one p̄ſentis ſmōis quare btā v̄go in heredita=
te dn̄i ⁊ in gloria padiſi pluſq̄ȝ in alio loco: ſuaꝫ
requiem obtinuit. ¶ Et ꝑ iſta cōtemplatōe de
claranda debemus notare. ꝙ pſalmiſta in.ps.
14. Querit a dn̄o iſtā queſtionē. Dn̄e q̄s habi
tabit in tabernaculo tuo: aut q̄s requieſcet in
mōte ſcō tuo? Et repio ꝙ xp̄s dei filius ꝑ iſta
die rn̄dit. pſalmiſte. ad ſuā queſtionē dicendo.
ꝙ v̄go maria mr̄ ſua. Iſtius rn̄ſionis vere pro
prie ⁊ ꝯgrue rō eſt. Jus naturale ē in cordibꝰ
hoīum impreſſum. et Mat.7. ſcriptuꝫ. Oīa
q̄cunq; vultis vt faciāt vobis hoīes: eadem fa
cite illis. Sed inq̄t xp̄s mr̄ mea virgo glorioſa
fecit ꝑ me ſpālr̄ ꝙ ego veniens in mūdū requi
eui in tabernaculo ſuo. vn̄ ipa dicit in epl'a ho=
dierna.ca. vbi thema. Qui creauit me requieuit
in tabernaculo meo. ergo idem debeo ſibi face
re ⁊ facio hodie ꝙ ipa requieſcat in tabernacu
lo meo. Vn̄ ḡ q̄ris ame dauid. Quis hītabit i
tabernaculo tuo: aut q̄s requieſcet in monte ſcō
tuo. Dico tibi ꝙ mr̄ mea. quia ius naturale in
quo quilꝫ obligat alteri ſpālr̄ filius mr̄i: hoc re
quirit Bernardus. pro tāto in ſmōe hodier= Ber.
no ſuper vbo euāgelij hodierni Intrauit ieſus
in quoddam caſtellū ⁊c. Ad iſtud ꝓpoſitū di=
cit ſic. In caſtellū huiꝰ mūdi intrās ieſus priꝰ
maria eū ſuſcepit: iō ab eo ſuſcipit hodie San
ctam ingrediens ciuitatē. nec enim in terris di
gnioꝛ locus v̄ginalis vteri tēplo: in quo dei fili
um maria ſuſcepit. nec in celis regali ſolio: in
quo dei filius mariā ſublimauit. Quātū enim
grē in terris adepta eſt p̄ ceteris: tm̄ ⁊ in celis
obtinet glorie ſingularis. Btā v̄go eſt colum
ba que cū nō inueniret vbi requieſceret pes eiꝰ
ad archā reuerſa eſt. Gen̄.8. Archa eſt celeſtis
gloria in qua repoſiti ſūt oēs theſauri ſcie ⁊ ſa
piētie. ad Colloſ.2. Vel archa ē btā virgo vbi
fuit repoſitus totus theſaurus nr̄e redēptiōis.
de qua archa ꝑ die hodierno dicit xp̄o Dauid
in.ps.131. Surge dn̄e in requiē tuā: tu ⁊ archa
ſcificatōis tue. ⁊ pro iſta die btā virgo intrās i
hereditate dn̄i.i. in ciuitate padiſi dicit qd̄ hēt
in eodem.ps. Hec eſt requies mea in ſeculū ſcli:
hic hītabo qm̄ elegi eā. Patꝫ ergo ſcd̄a contē
platio ⁊ cōſideratio nr̄i ſmōis Quare btā vir
go hodie in hereditate dn̄i ⁊ nō alibi requiem
ſuam obtinuit.

Tertia pars.

¶ Dixi tertio ⁊ vltio ꝙ erat videndū in
tertia pte ⁊ finali cōtēplatiōe nr̄i
ſmōis: ꝙ cum quies vel requies laboribus op=
ponat: erat videndū a q̄bus laboribus btā vir
go in hereditate dn̄i requiem inuenit. Et pro
hoc ſciendū ē ⁊ deuote notādū: ꝙ btā v̄go ho=
die in hereditate dn̄i hūit requiē a tribꝰ. Qui
bus requies ⁊ quies cōtrariātur.
Primo de motu non ceſſante.
Scd̄o de metu cui opponitur ſecuritas.
Tertio a labore qui corpus vexat.
¶ Primo btā v̄go hodie In hereditate dn̄i ha
buit requiē a motu non ceſſante: hoīes enīꝫ in
hoc mūdo nunq̄ȝ quieſcūt ſꝫ ſemp ſunt in motu
Job ca.13. Hō natus de muliere breui viuens
tempore ⁊c. Et nunq̄ȝ in eodeꝫ ſtatu pmanet.
qui vero eſt in motu nō quieſcit. Btā v̄go ho=
die In hereditate dn̄i nō eſt in motu. ſirma eſt ⁊
firma. In ſyō firmata ſum. inq̄t ipa in epl'a ho=
dierna. Ipa eſt firmamentū qd̄ fecit deus ſcd̄a
die.i. firmū ⁊ ſtabile/ens nō mobile/nō in mo
tu/⁊ nimirꝫ: qꝛ motus eſt actus impfecti. Ari=
ſtotelis in.3. phiſicoꝝ. ⁊ in.2. celi ⁊ mūdi. Dis

motus eſt propter indigentiam. Btā virgo ꝓ
die hodierna nō eſt impfecta: nec aliqbus indi
get. in btitudine eſt: vbi nulla ē indigētia: cum
ſit ſtatus oium bonoꝝ aggregatiōe perfectus.
Anſel mus. vt inqt. Boetius. 3. de cōſolatiōe. et Anſelmus
Beatitudo eſt ſufficientia oium cōplentiū mo
dorum. Btā aūt virgo hodie btitudie videt de
um: ⁊ ſic qeſcit amotu omē eius deſideriuȝ. qꝛ
habet deū qui ē ſūmū bonū cūtaqꝫ bona intra
Boeꝰ. ſe cōtinens vt ait Boetius. 3. de cōſolatiōe vbi
ſupra. proſa. ſcōa hȝ qcquid vult: ⁊ nihil mali
vult: ergo ſeqꝉ ꝙ btā v̄go hodie quieſcit amo
tu nō ceſſante in cuius ſignū ⁊ figurā: celū em
pireum vbi eſt hereditas dñi. i. gloria padiſi in
qua ipa quieſcit ⁊ eſt locus btoꝝ: nō mouetur.
⁊ poſt iudiciū qñ erit cōplecta btitudo ſcōꝛuȝ:
celum nō mouebitur ꝓ illo tunc. qꝛ iurauit an
gelus p viuētē in ſecula ſeculoꝝ: ꝙ tēpus non
erit amplius. Apoc. 10. Et ꝑ ꝯſequēs nec mo
tus: qꝛ tēpus eſt nūerus ⁊ mēſa motus. in. 4.
phiſicoꝝ. Ideo ꝓ die hodierna. de glorioſa v̄=
gine maria dicit Dauid. in. ps. 124. Qui con
fidūt in dño ſicut mōs ſyō nō commouebiꝉ i eter
nū qui hitat in hieruſalē. rōnabiliter ḡ btā vir
go cōfidentiā hūit in dño: qꝛ mī rōnabilr cōfi=
dit in filio. ⁊ iō dicit Dauid ꝙ nō commouebi
tur in eternum: qꝛ habitat in hieruſalem.
¶ Scōo btā virgo hodie in hereditate dñi. i. in
gloria paradiſi hȝ reqem a timore q. n. eſt in ti=
more: nō eſt in reqe. Qꝛ timor eſt apꝛēſio ma
li iminentis q nō ſinit hoiem eſſe ſecurum nec
quietum. Vñ xp̄s veraciter timuit in nocte añ
paſſionem in oꝛone: qñ incepit pauere ⁊ tede=
re ex apꝛēſione paſſionis future. ⁊ qꝛ timuit: fu
it ductus in agoniā. ⁊ factus ē ſudoꝛ eius ſicut
gutte ſangīs ⁊c̄. Et tūc oꝛauit. Pater ſi poſſi
bile eſt ⁊c̄. In hereditate dñi vbi eſt btā virgo
. ſ. in gloria padiſi: nullus eſt timoꝛ. Timetur
enīȝ cōiter. atribꝰ rebꝰ. ſ. a morte a dolore ⁊ cla
more. qñ venūt hoſtes ⁊ clamaꝉ ala arma ala
arma. In hereditate dñi. i. in gloria padiſi non
eſt mors neqꝫ lucꝰ. Sȝ nec vllus doloꝛ vt ſcri
bitur. Apoc. 21. Qui hitāt ibi: nō eſuriēt neqꝫ
ſicient amplius neqꝫ cadet ſup illos ſol neqꝫ vl
lus eſtus: qm̄ prioꝛa abierūt. Item non eſt ibi
clamoꝛ cōtra hoſtiū inſultus. propter qō poꝛte
hereditatis dñi ⁊ glorie ſemp ſunt apte ⁊ nūqꝫ
clauſe / claudūꝉ enīȝ pte / alicuius ciuitatis ſpe
cialiter de nocte: cōtra inſultus hoſtium. ⁊ de
hereditate dñi dicit ibi textꝰ Apoc. vbi ſupra.
ꝙ pte eius p noctem nō claudūtur. Qꝛ igitur
btā virgo hȝ in hereditate dñi reqem a timore
quis timoꝛ cōiter magis eſt de nocte q̄ꝫ de die
ſpecialiter contra hoſtes: iō dicit ſibi Dauid. i
ps. 90. Non timebis v̄go glorioſa a timore no
cturno. A ſagitta volāte in die: a negotio ꝑ am
bulante in tenebris: ab incurſu ⁊ demonio me
ridiano. Vbi nota quattuoꝛ timores quos ha
bemus vel debemus hīc. ſm Bernardū ſuper Berꝰ.
cantica. ⁊ pſalmū. Qui hitat. Aqbꝰ btā virgo
non timet nec aliquis qui in hereditate domini
Primo btā virgo in hereditate do= (moraꝉ
mini nō a timore nocturno timet qō ſuſcitat ho
ſtis caro ꝑ luxuriam qꝛ de die tēptat: ⁊ de no=
Scōo nō timet a timore ſagitte vo= (cte opaꝉ
lantiſ in die. ſ. proſpitatis quā ſuſcitat hoſtis mū
dus ꝑ ſupbiam ⁊ inuidiaȝ per quā potēs ⁊ di=
ues hō eleuaꝉ in ſupbiam: paup ⁊ miſer in in=
uidiam. Inuidia nāqꝫ eſt minoꝛū reſpectu ma
ioꝛū. Job. 5. Paruulum occidit inuidia.
Tertio nō timet a negotio per ambulāte in te=
nebris quē ſuſcitat hoſtis fictus. Negotium ꝑ
ambulās in tenebris eſt ypocriſ. ſm Bernar= Berꝰ.
dum qꝛ in tenebris cōiter hoies decipiunꝉ. ita
ypocrite decipiūt totum munduȝ. Quarto nō
timet btā virgo in hereditate dñi: ab incurſu ⁊
demonio meridiano. quē timorē ſuſcitat hoſtis
diabolus: ꝑ tēptationes callidas et ſubtiles q
dꝛ demonium meridianū: qñ in eo verificaꝉ il
lud apli angelus ſathane trāſfigurat ſe in an=
gelum lucis. 2. Coꝛ. 11. Ab iſto demonio meri=
diano nō timuit btā virgo ſpālr q occurſuȝ ali
cuius demonis hodie in ſua aſſūptiōe non hēre
meruit. vt habeꝉ in hyſtoria. ⁊ ſemp demones
eius pſentiam fugiūt ⁊ ſpālr hodie qñ viderūt
eam terribilem cōtra eos tanqꝫ caſtroꝛū acies
oꝛdinata. Canꝉ. 6. ſuper quo dicit Bernardꝰ. Berꝰ.
Sicut fluit cera a facie ignis: ſic ⁊ demōes flu
unt ⁊ fugiūt aduentum beate virginis.
¶ Tertio ⁊ vltio btā virgo hodie in heredita=
te dñi. i. in gloria padiſi hȝ requieȝ a labore cor
poris. Oēs qui ſunt ſci ⁊ bti in hereditate dñi
requieſcūt a laboꝛibus. ſ. ſpūs non corporum.
iuxta illō. Apoc. 14. A mō iā dicit ſpūs vt req
eſcāt a laboꝛibus ſuis. Btā virgo nō ſolū a la=
bore ſpūs. Sed ⁊ corpis reqeſcit. Habet enim
non ſolū in ſpū: ſ etiā in corpe reqem: cuȝ ſit in
corpe ⁊ aīa ſup oēs angelos hodie exaltata ex
ſnīa Auguſtini in ſmōe hodierno. Diſcipulis Augꝰ.
dixit xp̄s. Mat. 11. Inuenietis requiem aiabꝰ
vr̄is. non dixit ⁊ corpibus vr̄is. imo reqes cor
porum cotidie petūt: deſiderātes reunionē cū
corpibus aiaꝝ vt ſcribiꝉ. Apoc. 6. Sed vt dꝛ i
textu. ꝙ date ſunt illis ſingule ſtolle albe q ſunt
reqes aiaꝝ. de reqe v̄o corpoꝝ quā deſiderāt:
dictum eſt eis ꝙ expectēt adhuc modicum tē

pus donec impleatur nũerus fratrum ſuorũ. Non dr̃ hoc btẽ virgini. Cũ iam ⁊ aĩe ⁊ corporis requiem ſit adepta: ⁊ in corpe ⁊ in aĩa ſit cũ ſuo ⁊ dei pr̃is filio. In hereditate dñi collocata. iõ ꝓ iſta die ipa dicit omibus ſuis deuotis. Eccli. 51. Videte ⁊ probate oculis vr̃is ꝙ modicum laboraui ⁊ inueni mihi multam requiẽ.

¶ Vidim⁹ ꝰ in p̃ſenti ſmõe de v̾gine glorioſa tres deuotas cõſiderationes vel cõtẽplatões.

Primã quare requiẽ non inuenit in hoc mũdo deffectuoſo.

Scd̃am quare in hereditate dñi. ſ. in gloria padiſi pluſq̃ in alio loco ſuam requiem inuenit.

Tertiam qbus laborib⁹ in hereditate dñi requiem obtinuit. propter q̃ thema incepit ⁊ dixit. In oibus requiẽ q̃ſiui: ⁊ in hereditate domini morabor. ¶ Placeat altiſſimo eius filio dño ieſu xp̃o fructui ſui ventris bñdicto: ⁊ m̃ri ſue glorioſe: vt de requie ⁊ quiete quã obtinet in hereditate dñi in p̃ſenti vita p̃ grãm ⁊ in futura p̃ gloriam nobis pticipiũ faciat ⁊ in nobis compleat illud. ps. 126. Cũ dederit dilectis ſuis ſõnũ: ecce hereditas dñi filij merces fruct⁹ vẽtri

Sermo tertius.

IN ſyon firmata ſu[m] Eccli. 24. et in Ep̃la hodierna. Pro declaratõe themat' ⁊ mat'ie ſermõis ⁊ imaginatõis q̃ mihi in p̃ſenti occurrũt: ad laudẽ v̾ginis glorioſe tres tractatus ſunt in p̃ſenti ſermone declarandi.

Primus ꝙ ſyon mons eſt cui beata virgo cõparatur figuraliter.

Scd̃s q̃uo cũ btã v̾go dicat' ſyõ põt dicere tha ꝓpꝛie.

Terti⁹ q̃ e illa firmitas de qua btã v̾go dicit In ſyõ firmata ſum vere.

¶ Primus ꝰ tractatus q̃ in p̃ſenti ſmõe eſt declarandus ẽ ꝙ ſyon mons eſt cui beata virgo comparata eſt figuraliter. ¶ Et pro hoc eſt notandum ⁊ ſciendum ꝙ beata virgo dr̃ mõs general'r propter vnum. ⁊ mõs ſyõ ꝓpter tria.

Primo beata virgo dicitur mons generaliter propter nobilitatem fructus.

Scd̃o dr̃ mõs ſyõ: ꝓpter altitudinẽ ſue ↄtẽplationis.

Tertio dicitur mons ſyon: quia deo ſpecialiter ibi parata eſt habitatio.

Quarto dr̃ mons ſyon: qꝛ inde ſalus ⁊ gloria noſtra deriuata eſt.

Prima pars.

¶ Dico primo ꝙ btã virgo dr̃ mõs gñaliter: poꝛ ſui nobilitatem fruct⁹. dicit .n. Palladius in libro ſuo de agricultura ꝙ mõtes raro inueniuntur ita fertiles ſicut valles. tñ q̃n fructificant: lȝ pauciores: nobiliores tñ q̃ valles fructus ꝓducũt. Vñ ibi Palladius. Cãpi largius vinũ/mõtes nobilius ferũt. Palladi⁹. Ad ꝓpoſitũ. btã virgo aliaꝝ mulieꝝ in reſpectu dr̃ mõs. Alie mulieres dñt valles. et lȝ alie mulieres habũdãtius ꝓduxerũt fructum qꝛ vnũ vel duos vel tres filios ⁊ plures: tñ beata virgo nõ hũit nec ꝓduxit niſi vnum: ⁊ ille nobilioꝛ fructus ſup oẽs. ſ. xp̃s deũ nr̃. de quo ſibi dr̃ Luc. 1. Bñdict⁹ fructus vẽtris tui. Iſtũ fructum ꝓpter ſui nobilitatẽ ⁊ dulcedinẽ deſideramus: ⁊ hic cũ guſtamus p̃ ſuauẽ cõtẽplationẽ. in p̃ria comedemus. incorporabim⁹ per viſionem ⁊ fruitionẽ btĩficam. Hic dicit nobis pſalmiſta. ps. 33. Guſtate ⁊ videte qm̃ ſuauis ẽ dñs. ⁊ in patria dicem⁹. Fructus eius dulcis gutturi meo. Cant. 2. Propter qđ v̾gini ſupplicamus dicẽtes. Ieſum bñdictũ fructus vẽtris tui nobis poſt hoc exiliũ oñde. ⁊c. De alijs mulieribus que ſunt valles: dr̃. ps. 64. Valles habũdabũt frumẽto. Btã v̾go cũ ſit mõs: non ſic habũdauit qꝛ ſolum vnũ granũ frumẽti hũit de quo. Io. 12. Niſi granũ frumenti cadẽs in terra mortuum fuerit ⁊c. Cecidit in terra mortuũ in paſſiõe/ortuȝ fecit fructũ multũ/ in reſurrectiõe ⁊ in apłoꝝ p̄dicatione. Iſtud tñ granum frumẽti: multo nobilius eſt q̃ copia ⁊ habũdantia frumenti aliaꝝ mulieꝝ. Et ex pte btẽ v̾ginis: q̃ eſt mõs qui nobilius q̃ valles ꝓducit iſtũ granũ ſine hũana agricultura: ⁊ ex pte ſua: nã ex eo cõficit' panis qui de celo deſcẽdit. ⁊ ex pte electoꝝ: q̃ ſpũal'r ⁊ per fidẽ de iſto grano frumẽti ⁊ pane ex eo cõfecto reficiuntur hic in ſacramẽto: ⁊ p̃ claram viſionem reficientur in celo. vñ zacharie in. cap. 9. Quid bonũ eſt eius ⁊ q̃d pulcrũ eſt eius: niſi fructũ electorum ⁊ vinũ germinans v̾gines? Btã ergo virgo rõne ſue nobiliſſime fructificatõis: eſt mõs coagulatus mõs pinguis. ſcribit' in. ps. 67.

¶ Dixi. 2. ꝙ btã virgo dr̃ mõs ſyõ ſpãl'r ꝓpter altitudinẽ ſue cõtẽplationis. Syõ enim interp̃tatur ſpeculatio vel cõtẽplatio. qđ pꝛopꝛie conuenit btẽ v̾gini: q̃ fuit tota cõtemplatiua ⁊ celeſtis: pluſq̃ actiua ⁊ terreſtris. Vita fuit non diuiſa/plus maria q̃ martha. nam ſm̃ Odilũ cluniaceñ. Odili⁹. Vnũ pro certo ſcimus ꝙ oĩs marie vita ⁊ actio ſemp intẽta fuit in dño/ iõ de ea legitur euãgeliũ hodiernũ vbi hẽt' ꝙ maria optimã ptẽ elegit q̃ non auferetur ab eã. Luc. 10.

¶ Dixi. 3. ꝙ btã virgo dr̃ mõs ſyõ ſpãl'r qꝛ ibi deo hitatio pata eſt. ad lrãm mons ſyõ erat in

hieruſalem in quo ſimul tria erant. Primo ca
ſtrũ ⁊ fortaliciũ ciuitatis. Scđo domus regis.
Tertio tẽplũ p ſalomonem hedificatum vt po
Nicolaus de lyra. nit magr̃ Nicholaus de lyra ſup illo. ps̄. Ego
aũt cõſtitus ſum rex ab eo ſup ſyõ mõtẽ ſanctũ
eius. In iſto mõte rõne tẽpli qđ dr̃ ſpālr̃ dom⁹
dei. dr̃ ꝙ deus hitabat in eo. in. ps̄. 67. Mõs
in quo bñplacitũ eſt deo hitare in eo. et. ps̄. 9.
Pſallite dño q̄ hitat in ſyon. ẜ ſĩ ibi deus hita
bat nõ corporalr̃: ẜ ſpūalr̃. nõ localr̃: ẜ ſpālr̃. in
quãtũ ꝑces ⁊ orõnes orantiũ ⁊ ſupplicantium
ibi exaudiebat vt hẽr. 3. Re. 8. In btā virgine
vero deus hitauit multo ſingulari⁹ ⁊ ſpālr̃⁹ qꝛ
⁊ corporalr̃ ⁊ ſpūalr̃ ⁊ ſpālr̃. Corporalr̃: in ea
aſſumendo nr̃am carnẽ hũanam qꝛ in ea Ver
bũ caro factũ eſt: ⁊ hitauit in nobis. Io. prio.
Spūalr̃: ipam iplendo ſua grã dia. vñ dixit ſi
bi angelus. Aue grā plena dñs tecũ. Luc. p⁹.
Et ſpecialr̃: ipam exaudiendo in oibus q̄ pe
tit. dicit enim ſibi hodie Et nũc ⁊ ſemp illđ. 3.
Re. 2. Pete mr̃ mea a me qđ vis. neq̃ eni fas
eſt vt auertā faciẽ tuā. iđ de virgine glorioſa ꝑ
ꝑrie exponi põt illud. ps̄. 131. Elegit dñs ſyon
elegit eā in hitationẽ ſibi. In iſto verſu ſup ver
bo elegit nota ꝙ duplex ẽ electio. Pria qñ eli
gũtur de multis pauci. ⁊ iſta eſt electio ꝑdeſti
nationis ſcẽ: qua deus ab eterno elegit ſaluan
dos. et de iſta electõe Apl̄s ad Eph. p⁹. Ele
git nos añ mũdi cõſtitutionẽ. de iſta electõe di
cit xp̄s. Mat. 20. Multi ſunt vocati pauci ve
ro electi. Iſta electõe elegit de⁹ btām virginez
ſingulariter in. ⁊ ſupra omnes ꝑdeſtinatos. ad
maiorem grãm in ꝑſenti: ⁊ gloriam in futuro.
vñ de ea dicit pſalmiſta. De iſta electõe elegit
dñs ſyon. Alia eſt electio qua eligr̃ de paucis
vnus. iſta electõe elegit dñs btām v̄ginem ſo
lum. vt de ea carnem aſſumeret ſpālr̃: ⁊ de iſta
electõe dicit verſus. Elegit eā in hitationez ſi
bi. ſ. ⁊ nulli alteri: ⁊ iplet̃ illud. Prouer. 9. Sa
pientia edificauit ſibi domũ. Sic elegit eā de⁹
prima electione ⁊ ꝑelegit eā ſup oẽs mulieres.
Scđa electõe. Elegit ꝙ dñs ſyõ elegit eā in ha
bitationẽ ſibi. poſſumus ꝙ dr̃e de xp̄o In pace
factus eſt locus eius: ⁊ hitatio eius in ſyõ. i. in
beata virgine. ſcribitur in. ps̄. 75.

¶ Quarto ⁊ vltio btā v̄go dr̃ ſpālr̃ mons ſyõ
qꝛ inde ſalus ⁊ glīa nr̃a deriuata eſt: qđ pre
dixerat dñs ꝑ ꝓphā. yſaie. 46. Dabo in ſyõ
ſalutẽ: ⁊ in hierlm gloriā meaz. ⁊ ab hīc primo
In mõte ſyõ erit ſaluatio. Iſta ꝓphia iplet̃ in
btā v̄gine a qua venit nobis ihs q̄ interꝑtatur
ſalus ⁊ ſaluatio. Ipe enim ſaluũ fecit populuz
ſuũ a pctis eoꝝ. Mat. p⁹. Hoc eſt ꝙ dicit pſal-
miſta. ps̄. 13. Dabit dñs ex ſyon. i. beata virgi-
ne: ſalutare iſrael. Salutare iſrael ẽ ihs q̄ quo
ipa dicit. Luc. 1. Exultauit ſp̄us meus in deo
ſalutari meo. ¶ Patet ꝙ primus tractat⁹ decla
ratus ꝙ ſyõ mõs eſt cui btā v̄go ꝯpar̃ figuralr̃

Secunda pars

¶ Secũdũ tractatum nr̃i ſmõis ſimul cũ. 3. declarando. ſ. Quo
modo cũ btā virgo dicat̃ ſyõ põt dicere thema.
In ſyon firmata ſum. ⁊ que eſt illa firmitas de
qua dicit Firmata ſum. Eſt ſciendũ ⁊ deuote
cõtẽplandũ ꝙ videt̃ implicare cõtradictionez
ꝙ btā virgo ſit ſyõ ⁊ dicat in ſyõ firmata ſum.
quia qui firmatur in alio innitit̃ ⁊ firmatur.
Vel tanq̃ in fundamento. vt domus: iuxta illđ
Mat. 7. Fundata erit ſupra firmam petram.
Vel tanq̃ in iuuamẽto. vt amicus firmat̃ in iu
uamẽto amici. iuxta illud Prouer. 18. ſcribit̃
Qui iuuatur a fratre quaſi ciuitas firma.
Vel tanq̃ in refugio contra hoſtes ⁊ defenſa
mẽto. vt populus iſrael de quo dr̃ in. ps̄. 104.
ꝙ deus firmauit euz ſuper inimicos eius. Iſta
ſunt firma: ẜ non in ſeipſis. ẜ in alio. Cum igit̃
btā virgo dicat̃ ſyõ vt pꝫ ex prio tractatu. ⁊ di
cat in ſyõ firmata ſum: videt̃ ꝙ ſit firmata in ſe
ipa ⁊ non in alio. ¶ Sed ad iſtā imaginationez
eſt dicendũ ꝙ ꝑter btām virginẽ repiũtur alie
tres ſyon in quibus ⁊ de quibus ipa dicit in ſy
on firmata ſuz. Prima ſyõ eſt materialis ⁊ hy
ſtorica. ⁊ iſta ẽ ciuitas hieruſalẽ de qua in. ps̄.
86. Diligit dñs portas ſyõ ſuper oia taberna-
cula iacob / glorioſa dicta ſũt de te ciuitas dei.
Scđa ſyõ figural̃ ⁊ allegorica. ⁊ iſta eſt xp̄s de
quo yſaie. 26. Vrbs fortitudis nr̃e ſyõ: ſalua-
tor ponet̃ in ea murus. Saluator ẽ ihs q̄ inter
ꝑtat̃ ſaluator. ⁊ pria pe. 2. Ponam in ſyõ lapi
dem angularẽ. Lapis angularis eſt xp̄s q̄ fa
ctus eſt in caput anguli. in. ps̄. 117. Tertio ſyõ
eſt ſupnalis ⁊ anagogica. ⁊ iſta ẽ glīa celeſtis.
de qua yſaie. 35. Venĩẽt in ſyõ cũ laude ⁊ leti
tia ſempiterna ſup capita eoꝝ. Gaudiũ ⁊ leti
tiaz obtinebũt: ⁊ fugiet dolor ⁊ gemit⁹. In qua
libet iſtaꝝ ſyõ btā virgo eſt firmata: ⁊ de qualꝫ
dicit thema. In ſyõ firmata ſum. ¶ Cõiter enĩz
res dr̃ firma vel firmata. tribus modis.
Primo quando nec poteſt cadere nec defice-
re. ⁊ iſto modo beata virgo firmata eſt in ſyon
materiali ⁊ hyſtorica.
Scđo qñ ab alio ipulſa nõ mouet̃. ⁊ iſto modo
btā v̄go firma ẽ in ſyon figurali ⁊ allegorica.
Tertio qñ ſecuritatẽ habet ꝙ illud qđ hꝫ nõ
põt amittere. ⁊ iſto mõ btā virgo firmata eſt in

ALEXANDER PP VI VALENTINUS FERDINANDUS DEI

ſyon ſupernali ⁊ anagogica.
¶ Dico prio ꝙ firma vel firmata dr̄ res q̄n nō pōt cadere. Res que ſtat recta ⁊ nō pōt cade-re in ſua rectitudine: ſtat firma. Et iſto modo btā vgo firmata eſt in ſyō materiali ⁊ hyſtori-ca. firma. i. in grā cōfirmata. Licʒ. n. btā virgo in ventre ſue mr̄is fuerit ſcificata vel ab eter-no pſuata. ⁊ i grā cōfirmata pluſq̄ Jeremias/ pluſq̄ Joānes baptiſta/ ita ꝙ peccare nec ve-
Ber⁹. nialr̄ nec mortaliter potuerit. Qr ſm Bernar dū. Copioſior ſcificatōis grā pluſq̄ in alijs ſan ctificatis in eā deſcendit. Jta ꝙ nō ſolū eius or tum ſʒ ⁊ vitā deinceps ab oī pctō īmunem cu ſtodierit. qḋ nemini in natis mulierū creditur eſſe donatum. ⁊ tūc fomes pcti in ea ligat⁹ fue rit. Licʒ in cōceptōe filij ſui glorioſi adhuc per amplius firmata ⁊ ꝯfirmata fuerit in grā. ⁊ fo-
Mgr̄ mes pcti in ea abraſſus fuerit. ſm Magiſtruʒ
ſniaꝝ. libro. 3. d. tertia. Tū adhuc ꝑ ampli⁹ in ſyō hy ſtorica hoc ē in hierl'm in die pēthecoſtes: quā do oēs apl'i erāt pſeuerantes in orone cū muli eribus ⁊ maria matre ieſu. Et repleti ſunt oēs ſpū ſcō: firmata ⁊ in grā cōfirmata ē. Tūc ver bo dn̄i celi. i. apl'i firmati ſunt in. ps. 32. Talr ꝙ non potuerūt peccare mortaliter ſʒ bn̄ venialr. vt pʒ de petro quē repħēdit paulus ⁊ ſibi in fa ciem reſtitit ⁊ reprehēdit euʒ qr repħenſibilis erat. ad Gall'. 2. Sed ꝑ ampli⁹ ⁊ habūdātius btā vgo firmata. i. ꝯfirmata eſt grā ſpūs ſancti. Jta ꝙ mortalr nec venialr nunq̄ peccare po-
Aug⁹. tuit. Vn̄ Aug⁹. de natura ⁊ grā. Si oēs ſancti ⁊ ſcē dū hic viuerēt interrogati fuiſſent vtrū ſi ne pctō eſſent: oēs vna voce rn̄diſſent. Si dixe rimus ꝙ pctm̄ nō hēm⁹: ipi nos ſeducimus ⁊ veritas in nobis nō ē. Excepta inq̄ btā virgi ne mr̄e dei. de qua cū de pctis agit̄ nullam vo-lo prorſus queſtionē hr̄e. Scim⁹ enim ꝙ ma-ior grā collata eſt ei ad vincendū ex oī pte pctm̄. qr illum concipe ⁊ parere meruit: quē conſtat nullum hūiſſe pctm̄. Et qr ꝓ tūc ſic firmata ē ⁊ in grā cōfirmata erat in via: dicebat ſibi ſuus filius glorioſis illud. ps. 31. Jntellectuʒ tibi da bo ⁊ iſtruā te i via hac qua gradieris firmabo ſuper te oculos meos.
¶ Dixi. 2. ꝙ firma vel firmata dr̄ res q̄n ab a-lio impulſa ⁊c̄. Tūc dr̄ ꝙ talis res ſtat bene fir mata. Btā vgo fuit mota ⁊ cōmota ⁊ impulſa in paſſiōe filij ſui. Tūc venerūt flumina pſecu-tionum. flauerūt vēti tribulationū. ⁊ non ē mo ta nec cecidit a fide: qr firmata erat ſupra fir-maʒ petrā. Luc. 6. Secus de aplis q̄ relicto eo oēs fugerūt ⁊ fidē pdiderūt. Mat. 26. Speci aliter hodie iſto mō firmata ē in ſyō allegorica
qui eſt xp̄s. Taliter ꝙ nō poteſt a ſua gloria ⁊ dilectiōe moueri. De quib⁹ q̄ ſunt in gloria. di cit Pſalmiſta. ps. 124. Qui ꝯfidūt in dn̄o ſi-cut mōs ſyō: nō cōmouebit̄ in eternū qui habi tat in hierl'm. Sed ſpāliꝰ ⁊ ſup oēs ſcōs ⁊ an gelos ⁊ btōs virgo maria confidit in dn̄o ſicut mr̄ in filio: ⁊ talis ⁊ tāta mr̄ in tali ⁊ tāto filio: cuʒ ſui filij ſuper oēs alias matres ſit plus mr̄: cum magis in eo hēat qr totā naturam ⁊ ſbam ab ea recepit vl' accepit ſine pticipio viri: ⁊ nō ſic in alijs filijs aliaꝝ mulierum hʒ verū: ergo ipa rōnabilr̄ ſup omēs magis cōfidit in dn̄o q̄ oēs alij bti ⁊ ſci. Sicut mr̄ debʒ cōfidere de fi-lio. Sequit̄ ergo ꝙ non cōmouebr̄ in eternum qr firmata eſt in ſyō allegorica. i. in xp̄o eius fi lio. Hodie in vgine glorioſa ⁊ eius filio implet̄ prophia. Eccli. 15. Obuiauit illi. ſʒ xp̄o. Virgo maria: quaſi mr̄ honorificata. ⁊ firmabr̄ in illo ⁊ nō flectet̄: ⁊ cōtinebit illum ⁊ nō cōfūdetur: ⁊ exaltabit illā apō ꝓximos ſuos. ¶ Videte hic in iſta ꝓphia quattuor de btā vgine ꝓ die ho-dierna q̄ in textu dicūtur. Primū qḋ eſt mr̄ ho norificata. Btā virgo eſt mr̄ honorificata: qr ē mr̄ dei ⁊ hois. xp̄o eius filio in celū aſcenden-do ſibi xp̄s dixit. 3. Re. 2. Pete mr̄ mea qḋ vis neq̄ enim fas eſt vt auertā faciē tuaʒ. Hic qn̄o xp̄s venit ad eam cū ꝓceſſiōe angeloꝝ ⁊ ſcōꝝ. mater honorificata ē qr poſita eſt hodie in tro no ſalomōis regis ieſu xp̄i filij ſui. hodie Poſi tus eſt tronus mr̄is regis q̄ ſedet ad dexteram eius. ſ. in celo. 3. Re. 2. Scōm dr̄ in auctoritate firmabit̄ in illo. ſe ſup eū innitēdo. vnde dn̄t ho die angeli admirādo. Que eſt iſta q̄ aſcendit de deſerto delicijs affluens innixa ſuper dilectuʒ ſuū Cant. 8. Tertiū dr̄ qḋ ꝯtinet eū amplexan do. que iā eū cōtinuit in ſuo vtero cōcipiendo ⁊ claudēdo. vn̄ dicit Leua ei⁹ ſub capite meo ⁊ dextera illius amplexabit̄ me. Cant. 2°.
Quartū dr̄ ibi ꝙ xp̄s eius fili⁹ exaltat eā apō ⁊ ſuper ꝓximos ſuos. i. ſup oēs angelos q̄ ſunt eius ꝓximi ꝑ vginitatē. qr virginitas ſoror eſt angeloꝝ ſm Ambroſiū. hoc hʒ veꝝ hodie quā- Am-
do exaltata eſt ſcā dei genitrix ſup choros an- broſi⁹.
gelorum ad celeſtia regna. Firmat̄ hodie btā virgo in illo vbo filij ſui Honora pr̄em tuum ⁊ mr̄em tuā. Scit ꝙ filius ſuus eſt veritas ⁊ ſcri ptum eſt Prouer. 12. Labiū veritatis firmuʒ
¶ Dixi. 3. ⁊ vltio ꝙ firma vel (erit in ꝑpetuū firmata dr̄ res q̄n ſecuritatē hēt ⁊c̄. ꝙ illud qḋ habet nō pōt amittere. ⁊ iſto mō firmata ē btā virgo in ſyō ſupnali ⁊ anagogica. i. in paradiſi gloria vbi ſecura eſt de ſua btitudine eterna. ⁊ nō ſolū aīe: ſʒ etiam corporis. ſecuritas vt dicit

FERDINANDUS DEI ... PP VI VALENTINUS

Anſelmus. Anſelmus. eſt potior pars beatitudinis. Oẽs
ſancti ſecuri ſunt de eorũ ꝑpetua btitudine ⁊ ſi
non eſſent: nõ eſſent bti. Quãtũcũqꝫ enĩ bea=
titudo cõſiſtat in viſiõe ⁊ fruitiõe: ſi illã viſionẽ
⁊ fruitionem non haberẽt cũ permanẽtia eter=
na: nõ eſſent bti. Qꝛ btitudo importat ꝑmanẽ
S. tho tiaꝫ. vt pulcre deducit ſcũs Thomas vlti a pte
ſũme. q. 45. arti. 2. In corꝑe de claritate corpo
ris xp̃i glorificati. vbi dicit. Qꝛ lꝫ illa fuerit cla
ritas corpis glorioſi quãtum ad eſſentiã: nõ tñ
quãtũ ad modum eſſendi. qꝛ non fuit ibi ꝑ mo
dum ꝑmanẽtis: ſꝫ ꝑ modũ trãſeũtis. Simile fu
it de viſione dĩa moyſi in rubo: ⁊ pauli in raptu
In quibus qꝛ illa viſio nõ fuit ꝑmanens ſꝫ trã=
ſiens: dicimus ꝙ nõ fuerũt bti. Qꝛ btitudo in
portat ꝑmanẽtiã. Btã aũt virgo glorie ⁊ bea=
titudinis ſue quã hꝫ: ſecuritatẽ obtinet ꝙ nũqꝫ
eam ꝑdet. ⁊ ſic eſt firmata ⁊ ſecura in ſyõ ana=
gogica. xp̃s eſt ibi lux qui facit ibi primã diem.
Btã virgo eſt firmamẽtũ. i. firmũ ens factũ in
ſcõa die. ſcribitur Prouer. 29. Tronus ei⁹ in
eternuꝫ firmabit̃. ¶ Pro iſta die celi. i. ſci enar
rãt gloriã dei ⁊ opa manuũ eius ãnũciat firma
mentũ. i. btã virgo. in. p̃s. 18. ¶ Patꝫ ꝗ ꝙ bea=
ta virgo hodie põt dĩc thema. In ſyon firma=
ta ſum. quia taliter firmata eſt.
Primo qꝛ nõ põt ſuo caſu dẽficere: ſic firmata
fuit in ſyon materiali ⁊ hyſtorica.
Scõo quia ab alio non põt impelli nec moueri
Sic firmata fuit in ſyõ allegorica ꝗ eſt xp̃s.
Tertio qꝛ ſecuritatem hẽt ꝙ ea ꝗ habet iaꝫ nõ
põt ꝑdere. Sic firmata eſt in ſyõ anagogica. ꝗ
eſt celeſtis gloria. iuxta ꝗ dictum dauid in. p̃s.
150. Laudate dñm hodie in ſcis eius. ſꝫ ſpãlr ĩ
firmamento v̾tutis eius. i. in btã v̾gine. Nam
ĩpa eſt vas caſtroꝝ ⁊ in excelſis ĩ firmamento
reſplendens. Eccli. 43. ¶ Placeat ſue clemẽ
tiſſime pietati ⁊ miſericordie ꝙ nos
Infirmos ꝗ poſſumus cadere
Debiles ꝗ nõ poſſum⁹ ꝑ nos ad bonũ moueri.
Timidos ⁊ de bonis opib⁹ ⁊ glĩa nõ ſecuros
nos faciat fortes ⁊ firmos taliter: ꝙ ꝑticipium
ſue firmitatis in gloria poſſimus obtinere.

Sermo quartus.

IN habitatione ſan
cta coram ĩpo miniſtraui. Eccli.
24. et in epl̃a hodierna. Honora
biles dñi in euangelio hodierno
fit menſio de duabus ſororib⁹. ſ. martha ꝗ xp̃o
miniſtrabat: ⁊ maria ꝗ cõtẽplabat̃ ⁊ v̾buꝫ ei⁹
audiebat. Per quas due vite deſignãt̃. ſ. acti
ua in martha. ⁊ contemplatiua in maria. de ꝗ=
bus loqt̃ euãgeliũ hodiernũ quãtũ ad hyſtori
am. Euãgeliũ nihil facit ad feſtiuitatẽ hodier
nam: ſꝫ ſolũ quãtũ ad figurã ⁊ allegoriam. Fi=
gurat̃ enim ꝑ iſtas duas ſorores btã v̾go ma=
ria ꝗ fuerũt martha actiua. ⁊ maria cõtẽplati=
ua. Quas vitas didicit a ſuo filio glorioſo qui
vtrãqꝫ vitã tenuit. actiuã miracula in vrbe faci
endo ⁊ in firmos curando. ⁊ cõtemplatiuã in
mõte ſolus orãdo. Pertinet etiam euãgelium
hodiernũ figuralr̃ ad btãm virginẽ. dũ hodie
trãſiuit de actiua mirabili ⁊ trãſitoria. Ad con
templatiuã meliorẽ immutabilem ⁊ ꝑpetuam.
ꝓpter qõ pro die hodierna de ea in fine euãge
lij dr̃: Maria optimã ꝑtem elegit ꝗ nõ auferet̃
ab ea. De vita actiua btẽ virgis quã exercuit ĩ
hoc mũdo ꝗ figuratur ĩ martha ꝗ miniſtrabat
⁊ circa frequẽs miniſteriũ ſatagebat ꝗꝫ didicit
a ſuo filio glorioſo: qui nõ venit miniſtrari ſed
miniſtrare. Mat. 20. loquit̃ nobis in thema=
te. In hitatõe ſancta corã ĩpo miniſtraui. ¶ Et
ꝓ materia p̃ſentꝫ ſmõis ſciendũ ꝙ duplex ẽ ha
bitatio ſcã in ꝗbus btã virgo miniſtrauit deo ⁊
hoibus. ſ. militãs ⁊ triũphans. Et ſm iſtã ma
teriam erunt duo tractatus in p̃ſenti ſermone.
Primus quomodo beata virgo In habitatio
ne ſancta miniſtrauit deo.
Scõs qũo miniſtrauit hoibus. Sic patebit ve
ritas thẽatis Qũo ĩ hitatõe ſcã miniſtrauit deo
⁊ hoib⁹. ꝓpter qõ dicit thã. In hitatõe ſcã ⁊c.

Prima pars

DIco primo ꝙ primus tractatus iſti⁹
ſmonis erit qũo in hitatõe ſan=
cta btã virgo miniſtrauit deo ⁊ xp̃o eius filio ⁊
qꝛ didicit a ſuo filio Qui maior ẽ inter vos ſit
miniſter vr̃. Mat. 20. iõ Luc. 1. Cum magna
⁊ maior oibus mulieribus ab angelo nũciare
tur: qꝛ filius dei de ea naſceret̃ ⁊ mr̃ dei dicere
tur: Statim videns vel audiens iſtã preeminẽ
tiaꝫ ⁊ magnitudinẽ quã haberet ſup oẽs mun
di mulieres: iuxta ſniam ⁊ cõſiliũ xp̃i eius filij
glorioſi ſupradictaꝫ Qui maior ẽ inter vos ſit
miniſter veſter: noĩauit ſe ancillã dicẽs. Ecce
ancilla dñi. Ancilla ẽ nomẽ miniſterij. ⁊ iõ me
ruit ꝓpter iſtud miniſteriũ ⁊ ꝓmptitudinẽ ſer
uiendi ꝙ ſtatim fili⁹ dei in eius vtero cõcipet̃.
vt merito potuerit ſibi dĩc tota ſcã trinitas illõ
qõ dixit Eliſe⁹ ad mulierẽ ſunamitẽ. 4. Re.
4. Ecce ſedule in oibus miniſtraſti nobis: ha
bebis in vtero filiũ. Miniſtrauit enĩ xp̃o filio
eius in hitatõe ſcã militãtis eccl̃e. Tanqꝫ alte
ra actiua martha in. 7. opibus miſicordie cor

poralis nō ſpūalis: qꝛ illis nūꝗ̄ xp̄us indiguit.
¶ Primo in paſcendo ⁊ potādo. q̄ ſunt pria duo
opa mīe. iuxta illud Eſuriui ⁊ nō dediſtis mi-
hi manducare. Sitiui. ⁊c̄. Certū eſt ꝙ btā vir-
go in infantia xp̄m ſuo lacte pauit. Itē in etate ꝑ
fecta cum ieiunaſſet. 40. diebus ⁊. 40. nocti
bus in deſerto: poſtea eſuriijt. pie credit ꝙ btā v̄
go cibū ſibi pauit quē ſibi āgeli miniſtrauerūt.
de quo dr̄ ꝙ acceſſerūt angeli ⁊ miniſtrabant ei.
¶ Tertio miniſtrauit ſibi cū in ſuo (Mat. 4.
hoſpitio recipiendo. iuxta illud Hoſpes eram ⁊
collegiſtis me. Certū eſt ꝙ in hoſpitio ventris
ſui fuit receptus: qñ in ea fuit incarnatus. ⁊ in
domo ſui pector' ꝑ fidem hoſpitatus. tūc Dom'
pudici pectoris templum repēte fit dei. In tac
ta neciens virum: verbo concepit filium.
¶ Quarto miniſtrauit ſibi in. 4. opere mīe. nu
dum veſtiēdo: añ incarnationē xp̄s in pura for
ma dei: nudus erat: nec veſtimēto idigebat. ſꝫ
in incarnatione hitū hūit: ⁊ veſtē hūanitatis i-
duit. quā ꝺ̄ pecia btē virgis ⁊ ſue carnis habu
it. qñ in ſimilitudinē hoīum factus: habitu ē in
ventus vt hō. ad Phil'. 2. Veſtiuit eū etiā ſta
tim in natiuitate. ⁊ in voluit ac cooperuit debili-
bus pānis: qñ reclinauit eū in ꝑſepio. Luc. 2.
Et ſtrinxit in fantilia mēbra ſtricta faſcia. iux-
ta illud. Vagijt infans inter arta poſitus ꝑſe-
pia. Membra pānis inuoluta v̄go mr̄ alligat.
manus pedes atqꝫ crura ſtricta cingit faſciā.
¶ Quinto miniſtrauit ſibi btā virgo de quinto
ope mīe qđ eſt infirmos viſitare. de quo. Infir
mus erā ⁊ viſitaſtis me. Infirmus fuit xp̄s ꝓ-
pter penas ⁊ paſſibilitates nr̄as quas aſſūpſit.
propterqđ dicit Apl'us ad heb. 5. ꝙ pōtifex ē ꝓ
nobis cōſtitutus a deo vt offerat dona ⁊ ſacrifi
cia: Qui ꝯdolere pōt hijs q̄ ignorāt ⁊ errāt: qm̄
⁊ ipe circūdatus eſt infirmitate. In iſta infirmi
tate penaꝝ ⁊ laboꝝ ſuoꝝ. ac fatigationū ſuarū:
Btā v̄go cum viſitauit ei cōpaciendo ⁊ conſo
lando: ⁊ mie opa impendendo: ſm̄ ꝙ neceſſi-
tas exigebat. Sicut natualr̄ viſitat in infirmita
te cōpatit̄ ⁊ cōſolat̄ ⁊ miſeret̄ filio mr̄. Nunqd
obliuiſci pōt mulier infantē ſuū: vt nō miſereat̄
filio vteri ſui? yſaie. 49. Et ſi hoc eſt verū ge-
neralr̄ de qualꝫ muliere reſpectu ſui filij: quan
tomagis de btā v̄gine reſpectu xp̄i qui magis
eſt eius filius q̄ꝫ quicunqꝫ alius ſue mr̄is.
¶ Sexto ſibi miniſtrauit btā virgo in. 6. ope mi
ſericordie de quo. Incarcere erā ⁊ veniſtis ad
me. Carcer in quo fuit xp̄s ſtrictus afflictus ⁊
tenebroſus: fuit crux. vbi dum xp̄s ibi pēderet
Suſtinuit maximā afflictionē ⁊ penam ſenſus.
Tenebroſus fuit ille carcer. Nā tūc facte ſunt
tenebre ſup vniuerſam terram. Mat. 27. In
iſto carcere (ſm̄ qđ dicit apl's) Cū clamore va
lido ⁊ lacrimis obtulit ſpm̄ deo pr̄i. ad heb. 5.
Et qꝛ ibi aīam reddidit deo pr̄i: dixit vel dice
re potuit illud. ps. 141. Educ de carcere aīam
meam. In iſto carcere btā v̄go ſibi miniſtrauit:
qꝛ pro eo iuuando ⁊ liberando a carcere iſto ſi
deo placuiſſet ꝑſens fuit. Vñ. Joh. 19. Stabat
iuxta crucem maria mater ieſu.
¶ Septio ſibi miniſtrauit btā virgo de. 7. ope
mie qđ eſt ſepelire mortuos. Vñ in ſepultura
ſua ꝑſens fuit. ⁊ ponere eū in ſepulcro Joſeph
abarimatia ⁊ nichodemū vidit. ⁊ de lacrimis
⁊ ploratu ꝑdolore ⁊ cōpaſſione ac triſtitia xp̄o
habūdantiſſime miniſtrauit. Pro iſtis opib'
mie in quibus btā virgo xp̄o miniſtrauit q̄ ſunt
opa actiue: xp̄s in figura vocat matrem ſuā v̄-
ginem glorioſam marthā. Que ſatagebat cir
ca frequēs miniſteriū. in qua figurat̄ vita acti
ua dicendo ſibi. Martha martha ſolicita es et
turbaris erga plurima ¶ Nota duo verba. ſoli
cita es. et turbaris. Quomodo habent verum
in virgine glorioſa reſpectu chriſti filij ſui.
¶ Primo nota v̄bū ſolicita es. nōne ſolicita fuit
v̄go maria circa xp̄m: qñ nūciata eius natiuita
te paſtoribus: ⁊ volētes videre v̄bū qđ dictum
erat ꝑ angelū: venerūt in bethleē ⁊ ipam prio
ante alios inuenerūt. vñ dicit textus Venerūt
feſtinantes: ⁊ inuenerūt mariā ⁊ Joſeph ⁊ in
fantē poſitum in ꝑſepio. Nota ꝙ inuenerūt pri
mo mariam q̄ꝫ Joſeph. nec puerū. vbi notatur
diligens ſolicitudo marie circa pueꝝ. Itē. nō-
ne ſolicita fuit virgo maria circa xp̄m: qñ nūꝗ̄
eum dimittebat: ſꝫ ſemꝑ cū eo erat. nec ſic legit̄
de Joſeph. vñ magi venientes ad adorandum
puerū nō ſine illa pueꝝ iuenerūt: ſꝫ ſine Joſeph
Vñ textus Inuenerūt pueꝝ cū maria mr̄e ei'.
⁊ nihil loquit̄ de Joſeph. Itē. nōne ſolicita vi-
detur fuiſſe virgo mr̄ xp̄i: qñ fugiens in egiptū
⁊ rediens āgelus dixit. Joſeph Accipe puerū
⁊ mr̄em eius. filiū a mr̄e nō diſiūgens aut ſepa
rans. Ubi notat̄ cura ⁊ diligentia ⁊ ſolicitudo
quā mr̄ ꝺ̄ filio gerebat. Pro iſtiergo ſolicitu-
dinibus ⁊ miniſterijs: dicit ſibi xp̄us vocando
eā marthā ꝓpter actiuā quā circa eum exerce
bat. Martha martha ſolicita es. ¶ Scđo nota
verbum turbaris erga plurima. Nōne hoc v̄-
bum turbaris erga plurima poterat dicere xp̄s
mr̄i ſue virgini glorioſe: qñ per triduū ipa eum
requirēte cū Joſeph inter cognatos ⁊ nō inue
niēs ⁊ poſt iter doctores eū inueniens audien
tem. ⁊ interrogantē illos: dixit ſibi. Fili quid fe
ciſti nobis ſic? Ego ⁊ pr̄ tuus dolētes quere-

VALENTINVS FERDINANDVS

bamus te: pre perditione tua: qz vbi eſſes ig-
norabamus. Nonne pro tunc vgo erat turba
ta τ triſtis effecta: τ poterat xps eius filius ſi-
bi dīce. Turbaris erga plurima. Item in paſſio
ne filij qñ ipſius animam gladius pertranſibat
vt ſibi predixerat ſymeon. Luč. 2. Qñ nō ſine
dolore τ cruciatu mīno filiū ſuū illudi/flagel
lari/crucifigi/τ mori videbat/virgo in corde
τ corpe turbabaẗ/nōne pro tunc poterat dice-
re ſibi filius. Turbaris erga plurima. Itē qñ
compaſſione naturali τ ex ſenſetiua parte infe
riori aīe: filium a paſſione cupiebat liberare. et
ex parte ſupiori aīe q̄ eſt rō: ſemp dīe voluntati
cōformis nō poterat dolere qz redēptionē hūa
ni gñis per eius mortem fiendaʒ deſiderabat.
τ ꝙ deo placebat volebat. Sicut criſtus q̄ di-
xit in oratione. Non ſicut ego volo ſed ſicut tu.
Nonne pro tunc beata virgo poterat dicere ſi
cut dixit xps. Jo. 12. Nunc anima mea turba-
ta eſt: τ quid dicam? Patet ergo ꝙ propẗ mi
ſteria vite actiue figurate in martha que vir-
go maria exercuit circa criſtum: xps eius fili⁹
pōt ſibi vel potuit dicere. Martha martha ſoli
cita es: τ turbaris erga plurima. ¶ Sic patʒ de
claratus primus tractatus nr̄i ſermōis. ſ. qūo
beata virgo In hitatione ſancta. i. in militanti
eccleſia: miniſtrauit deo filio ſuo glīoſo. τ prin
paliter de. 7. opibus mīſcordie vite actiue. ꝑ
pter qō ipā dicit thema. In hitatōe ſancta co-
ram ipſo miniſtraui. et filius pro iſta eccleſia ſi
bi dicit in. ps. 100. Ambulās in via immacu-
lata hic mihi miniſtrabat. Et ad iſta opera pi
etatis nos prouocans: dicit nobis beata vir-
go illud Apli. prima. ad. Cor. 4. Sic. ſ. opera
miſericordie actiue exercendo: nos exiſtimet
homo vt miniſtros criſti.

Secunda pars

¶ Dixi 2°. principaliter in ſcōo tractatu
ſermonis ꝙ eſt videndum Quo
modo beata virgo in habitatione ſancta in ec-
cleſia militanti ſeruiuit: τ ſeruit nunc in trium
phanti τ miniſtrat hominibus. ſ. iuſtis τ pec-
catoribus vt thema pro omnibus dicat. In ha
bitatione ſcā corā ipſo miniſtraui. ¶ Pro iſto
tractatu eſt deuote notādū. ꝙ beata virgo In
habitatione ſancta τ in eccleſia militanti. τ in
qua ē triūphāti: miniſtrat dō ꝑ hoib⁹. τ ꝙ mi-
niſtrat hoib⁹: poſſum⁹ contēplari ex duobus.
Primo por doctrina τ licion.
Scōo por iuſticia τ razon.
¶ Prio por doctrina τ licion. Iſtā doctrinā et
lectionem btā vgo didicit a filio ſuo. Luč. 22.
Qui maior eſt inter vos: fiat ſicut iunior. τ q̄
pceſſor eſt: fiat ſicut miniſtrator. Modo con-
ſtat ꝙ in habitatione ſancta tam eccleſie mili-
tantis q̄ triumphantis/vbi btā vgo hodie eſt
aſſumpta: ipſa eſt maior in merito gratia τ glo
ria τ precedit omnes. Ergo ſequitur ꝙ ex do
ctrina τ lectione ſibi data τ per eam ſuo cordi
impreſſam: in habitatione ſancta hominū iuſto
rum τ pctōꝝ eſt miniſtra. Et pōt dīe In ha
bitatione ſcā pro hoibus corā ipo miniſtraui.
¶ Scōo ꝙ ipā miniſtret hominibus In hitatōe
ſancta padiſi vbi hodie in gloria eſt aſſumpta
patʒ por iuſticia τ razon. ſcribiẗ ſcđa. Cor. 3°.
Habundat miſterio iuſticie in gloria. Juſtum
enim ē τ iuſticia hoc reqrit ꝙ ſicut fili⁹ vginis
glorioſe miniſtrat hoibus in gloria: nam ſicut
ſcribitur. Luč. 12. Filius ſuus glorioſus i glīa
paradiſi ſuis ſeruitoribus hominibus miniſtrat.
Nā precingit ſe. Sicut/magiſter ſale/τ faciet
illos diſcumbere: τ tranſiens miniſtrabit illis.
Ergo cum habundet miniſterium iuſticie in
gloria. Et mater ſua glorioſa que hodie i glo
ria eſt aſſumpta: hominibus miniſtrabit. τ de
habitatione ſancta glorie pro hoib⁹ ſiba dicet.
In habitatione ſancta corā ipo miniſtraui. vñ
reperio ꝙ hoibus iuſtis τ peccatorib⁹ in via:
miniſtrauit in preſenti eccleſia: τ i patria in ce
leſti gloria de omnibus membris ſui corporis
precioſi τ ſpecialiter de ſex.
Primo de corde incređendo.
Scōo de ore in aduocando τ conſiliando.
Tertio de auribus nr̄as preces exaudiendo.
Quarto de oculis pie nos reſpiciendo.
Quinto de manibus in accipiēdo τ reddēdo.
Sexto de toto corpe τ pedib⁹ in bonū eligen-
do τ malum reprobando.
¶ Dico prio ꝙ btā vgo miniſtrauit oib⁹ hoib⁹
iuſtis τ pctōrib⁹ in via: τ etiā nūc miniſtrat in
glīa: prio de ſuo corde in credendo. Ex corde
eni btē vgis qñ angelus ſibi nūciauit de conce
ptu ſaluatoris: pceſſerūt fides. vnde dixit ſibi
eliſabeth. Btā que credidiſti. τ ꝯſenſus. qñ di
xit angelo. Ecce ancilla dñi τc. Luč. prio. Et
ex hijs duob⁹ inciata ē ſal⁹ mūdi. ꝑpter qō qz
credidit pricipaliter i corde: meruit ꝯcipe ver
bū cordis dei patris de quo ipe dicit i. ps. 44.
Eructauit cor meū verbū bonū. In hoc mini
ſtrauit nobis iſtam docēdo lectionē. ſ. ꝙ qñ an
gel⁹ vł dia inſpiratio nob reuelat vel nūciat ꝙ
p diuinū timorē τ aliqđ bonū ꝓpoſitū xpʒ i cor
de ꝯcipiamus τ pturiamur τ ꝑ opus ei creda
m⁹ τ nullaten⁹ reſiſtamus. ſcriptuʒ ē. n. yſaie.
26. A facie tua dñe ꝯcepim⁹ τ pturiuim⁹ ſpm̄
k

ſaluꝫ a facie tua.i.a reuelatōe tua vl' iſpiratiōe.
Nã ſi ei reſiſtimꝰ: digne nobis beata virgo di=
cere poterit illud. Act.7. Dura ceruice ⁊ i cir
cũciſi cordibus ⁊ auribus. Uos ſemper ſpiri
tui ſancto reſiſtitis. ¶ Scd̃o beata virgo mini
ſtrat oĩbus hominibus iuſtis ⁊ pctõribus de
ſuo ore in aduocãdo ⁊ ꝯſiliãdo. In vtraqꝫ.n.
habitatione ſancta ⁊ militãti ⁊ triũphãti: Eſt
aduocata noſtra. ⁊ hic ſibi dicimꝰ. Eya ergo
aduocata noſtra. Ibi aduocatũ habemus filiũ
Berꝰ. apud prẽm: ⁊ apud filiũ mrẽꝫ. Ideo dicit Ber
nardus. Securũ hẽs acceſſum ad deum o hõ.
Nã filiꝰ oñdit prĩ latus ⁊ vulnera: mr̃ filio pe
ctus ⁊ vbera. Nec vlla põt hr̃i repulſa vbi tot
occurrũt amoris inſignia. Itẽ miniſtrauit nob
btã vgo nõ ſolũ aduocando: ſʒ ⁊ ꝯſiliãdo. Fuit
figurata in Rebeca q̃ ꝯſiliũ dedit filio ſuo Ja
cob: quo mediãte bñdictionẽ obtinuit prĩs ſui
ꝯſiliũ fuit iſtõ. vt haberet duos edos optimos
q̃bus pr̃ libenter veſcebat̃: ⁊ pelliculas pone=
ret in collo ⁊ manibus: ⁊ patri ipa repreſenta=
ret ⁊ patet: ⁊ ſic eius benedictionem obtineret
quod ⁊ factum eſt. vt patet. Geñ.27. Ad pro
poſituꝫ. Beata virgo eſt rebeca q̃ nobis ſuis fi
lijs ꝯſiliat̃ ꝙ hẽamus bñdictionẽ prĩs dei oĩpo
tentis. Meuꝫ eſt ꝯſiliũ ⁊ eq̃tas inq̃t Prouer.
8. dicit. Cuiꝫ noſtrũ ſicut Rebeca dixit Jacob
Fili mi acqui eſce cõſilijs meis. ⁊ q̃d cõſilium
dat nobis? Certe ꝙ hẽamus duos edos obti=
mos. i. penitentiam optimam ⁊ ſatiſfationem:
de duobus pctĩs in genere que comiſſimus. ſ.
per cogitationem / ⁊ opatione / edus offerebat̃
in ſacrifitio pro pctõ. Precipit ḡ ꝙ pelliculas
ponamus in collo: ꝓpter pctã cogitatiõis que
deſcendunt a capite. i. ab intentione ⁊ veniunt
ad collum ideſt ad cogitationeꝫ. ⁊ in manibꝰ:
propter peccata que comitimꝰ opere que per
manus quibus opus facimus ſignificant̃. Iſti
ſunt duo Edi obtimi quibus deꝰ libenter ve=
ſcitur: maxime ſi a btã virgine ſint parati: et ꝓ
parte noſtra ſibi preſentati. Et ſi ſic facimus:
ſine dubio mediante ea bñdictioneꝫ dei patris
obtinebimus. Illam. ſ. Uenite bñdicti patris
mei percipite regnum q̃ dabit̃ vltimo electis ꝑ
eius filium ſicut benedictionẽ obtinuit Jacob
pr̃is mediante rebeca. Sed miſi peccatores q̃
non acq̃eſcunt iſto vginis cõſilio tam bono et
tam ſalutari. ꝓpter q̃d non obtinebunt patris
benedictionem: Sed maledictionẽ illã. ſ. quã
vltimo dabit eius filius patris ex parte: ma=
lis peccatoribus ⁊ damnatis. Ite maledicti in
ignem eternum. propter quod ipſa dicit oĩbus
qui nõ acq̃euerunt ꝯſilijs ſuis. illud Prouer.
prio. Quia deſperiſtis omne conſilium meuꝫ:
Ego in interitu veſtro iridebo ⁊ ſubſanabo:
cum vobis quod timebatis aduenerit.
¶ Dico.3. ꝙ beata virgo miniſtrauit in hitatõe
ſcã. i. in militanti ecclĩa iuſtis ⁊ peccatoribus
de auribus: in nr̃as preces exaudiendo. Btã v
go noueris ꝙ fuit nobis ⁊ miniſtrat de ſuis au
ribus nos audiẽdo: ⁊ preces noſtras exaudiẽ
do. ⁊ vult ꝙ etiã nos audiamus eam: ⁊ mini=
ſtremus de auribus noſtris. Et ꝙ audiamus
eam de hijs que dicit nobis: nõ tamen ſine ſa=
lario vult ꝙ audiamus eam. Uñ dicit. Ecclĩ.
24. Qui audit me non confundet̃: ⁊ qui ope
rantur in me non peccabunt. et qui elucidant
me: vitaꝫ eternam habebunt. In iſto textu no
ta ꝙ beata virgo tribus generibus hominum
promittit ſalarium ſi ſibi miniſtrãt. nec vult ꝙ
de miniſterio ſibi exibito: pmiũ non reptent.
Prio promittit ſalariuꝫ ſibi miniſtrantibus ꝑ
obediẽtiã. dicit iſtis. Qui audit me nõ ꝯfũdet̃.
Scd̃o promittit ſalariũ bñ opantibꝰ ꝑ ſe reuerẽ
tiã. Qui opant̃ inq̃t in me nõ peccabunt.
Tertio promittit ſalarium eam digne laudan
tibus de magna preeminentia. Qui elucidant
me vitam eternam habebunt propter q̃d dicit
Prouer. 8. Btũs hõ qui audit me. et q̃ me iue
nerit inueniet vitam: ⁊ auriet ſalutem a domi=
no. Item beata virgo ſi nos ſibi miniſtramus
de auditu ⁊ auribus noſtris: vult nobis mini=
ſtrare ⁊ miniſtrat In habitatione ſancta vbi
reſidet que eſt celeſtis gloria etiam de ſuis au=
ribus noſtras preces audiendo ⁊ exaudiendo
⁊ pro nobis continuo filio dicit illud Dauiticũ
p̃s. 85. In clina aurem tuam ⁊ exaudi me quo
niam inops ⁊ pauper ſum ego. Audit deus et
exaudit preces que de bono corde bene diſpo=
ſito ⁊ preparato procedunt. Sed de iſta diſpo=
ſitione ⁊ bona preparatione quis iudicat? Cer
te beata virgo mater chriſti non ſolum per vi=
ſum: ſed per ſuum ſacratiſſimum auditum. vn
de dicit virgini Dauid. p̃s. 9. Deſiderium pau
perum exaudiuit dñs: preparationẽ cordis eo
rum Audiuit auris tua. Nõ eſt abreuiata ma
nus dñi vt ſaluare nequeat: nec eſt agrauata
auris matris eius vt non exaudiat. ſcribitur
yſaie. 59. Qui habet aures audiendi: audiat
beatam virginem. Mat. 13. et Luc. 8. capitu=
lis. Quia ipſa parata eſt eum audire ⁊ de au=
ribus ſuis ſibi miniſtrare et ſeruire Scriptum
enim eſt de ea. yſaie. 30. Miſerans miſerebi=
tur tui. Ad vocem clamoris tui: ſtatim vt au=
diet reſpondebit tibi.
¶ Dixi. 4. ꝙ btã virgo miniſtrauit in hitatiõe

ſancta ⁊ militanti ⁊ triũphãti eccl'ia hoibus iuſtis ⁊ pctõrib⁹: de oculis ſuis i reſpiciẽdo ⁊ illuminando. ¶Primo in reſpiciẽdo ſemp. n. oculi ꝟgis reſpiciũt nos: ⁊ ĩ iſto tã pio ⁊ amoroſo reſpectu de ſuis oculis nob miniſtrat. Oculi ꝟginis ſũt colũbaꝝ Cant. 4. Que felle ⁊ liuore carent. Et ſi veꝝ eſt de eius filio qᷓ ſcriptũ eſt in. p̃s. 33. Oculi dñi ſuꝑ iuſtos: ⁊ verum eſt de mr̃e ꝙ oculi dñe ſuꝑ peccatores ⁊ iuſtos. Sicut oculi bone mr̃is ſuꝑ puerũ ne cadat. Et ſi ceciderit: ꝙ releuet. Vñ dicit cuilibet ſuo deuoto. In via hac qua gradieris firmabo ſuper te oculos meos. p̃s. 31. Vis ꝙ oculi ꝟginis ſuper te reſpiciant: ſis hũilis qꝛ filius eius humilis. ⁊ ipa humilis. humilia reſpiciunt in celo ⁊ in terra. ut. p̃s. 112. Si ſis ſuꝑbus ⁊ altus nõ reſpiciẽt te oculi mr̃is nec filij: ſꝫ beemoth diaboli. de quo dicitur. Job. 41. ꝙ omne ſublime videt oculus eius. ꝓ iſto miniſterio oculorũ ſuoruꝫ: eam rogamus ꝙ nos reſpiciat. Et ſibi ſuplicamus in illa preclara antiphona. Salue regina. o. illos tuos miſericordes oculos ad nos conuerte. Scd̃o miniſtrat oculis ſuis nobis beata virgo in illuminando. Nam aſpectus oculorum ſuorum cecis reddit viſum. Legitur

Exẽplum. de quodam deuoto ꝙ legens in canticis ꝙ Tota pulcra eſt virgo maria ⁊ macula in ea non eſt ⁊ oculi ſui ſunt columbarum ⁊ multa alia de eius eximia pulchritudine: nimium eam deſiderabat videre. Et reſponſo per angelum ex parte btẽ virgis accepto ꝙ exaudite erãt p̃ces ei⁹: dixit ſibi ãgel⁹ ꝙ ex poſt orbatus eẽt oculis. qꝛ in dignũ eẽt vt viſa tãta pulcritudine ex poſt aliq̃d terrenũ qᷓ reſpectu illius pulcritudĩs ẽ turpe videret. Cogitauit vero iſte quid facturus eẽt ſi viſuꝫ oculoꝝ ꝑderet deliberauit ꝙ qñ eã videret vnuꝫ oculũ manu ſuppoſita clauderet: ⁊ cuꝫ alio videret. Et ſic ſolũ viſuꝫ vni⁹ oculi ꝑderet. Cũ aũt btãm ꝟginem iã videret vel vidiſſꝫ oculo ſoluꝫ vno quo eã viderat orbato altero ſincero remanẽte: tñ delectat⁹ fuerat in pulcritudine viſa: ꝙ ↄcupiuit viſum alteri⁹ oculi ꝑdere: ſolũ ꝙ illaꝫ cũ illo ſano iteꝝ videret ⁊ dixit angelo ꝙ ſi mille oculos haberet obtabat omnes perdere ſolum ꝙ iterum eam videret. Exauditus eſt: iteruꝫ eam vidit: ⁊ nec viſum illius oculi perdidit: ſꝫ illius quẽ ꝑdiderat recuperauit. ¶Poterat dĩe beata virgo iſti ⁊ alijs ſibi deuotis illud qᷓ criſtus dixit diſcipulis. Mat. 13. Beati oculi qui vident que vos videtis. ¶Patet ergo ꝙ beata virgo miniſtrauit In habitatione ſancta in reſpiciendo ⁊ illuminando ⁊ ipam dedit de⁹ i lucem gentium: vt aperiret oculos cecorũ. yſaie 42.

¶Dixi. 5. ꝙ btã virgo miniſtrauit in habitatione ſancta ſpãir mõ in eccl'ã triumphanti hoib⁹ iuſtis ⁊ pctõribus de ſuis manib⁹ in dãdo ⁊ retribuendo. Ipa ẽ referendaria in curia ſũmi põtificis ieſu xp̃i filij ſui q̃ recipit ſupplicationes in manu ſua a iuſtis ⁊ pctõribus: ⁊ ipa preſentat eas ſũmo pontifici eius filio ieſu xp̃o dicendo. ꝙ ſignet eas per fiat. Dicit enim ſibi Fiat mihi ſcd̃m verbum tuuꝫ. Ipe vero rñdit. Nõ eſt ꝟbũ qᷓ tibi feci vl' dixi: per qᷓ dicis mihi ꝙ ſignẽ ſupplicatiões ꝑ te mihi preſentatas per fiat. Et ipſa reſpõdet eſt verbũ qᷓ mihi dixiſti qñ fui hic aſſũpta ſcriptũ. 3. Re. 2. ¶Pete mater mea ame qᷓ vis neqꝫ eni fas eſt vt auertam faciem tuam. Tunc xp̃us ſũmus pontifex ad ſue matris complacentiam: ſignat ſupplicationes per fiat. Ipa dicit ⁊ facta ſunt. Ipa mandat ⁊ creata ſunt. Signat ſ vero ſupplicationibus per manus ſuas. Sic impletur in ea quod ſcribit Cant. 5. Manus ei⁹ tornatiles. qꝛ qᷓ recipiũt reſtituũt. Reſcipiunt ſupplicationes a iuſtis ⁊ pctõribus ⁊ ſignatas de manu pontificis ſũmi filij ſui ieſu chriſti per fiat: reſtituit eas ſupplicationibus. ideo dicit Bernardus. Ber⁹. Ad iſtud ꝓpoſitũ btẽ virgini. ꝑ te benigna manus oĩpotẽtis q̃cq̃d creauerat recreauit. qᷓ pierat reduxit. qᷓ infirmum ſanauit. ⁊ qᷓ confractum fuerat conſolidauit. Sic poſſum⁹ dĩe de btã virgine. ꝙ ipſa eſt illa mulier que manus ſuas aperuit inopi: et palmas ſuas extendit ad pauperem. ¶Prouerbiorum. vltimo. Et quilibet peccatoruꝫ ⁊ iuſtorum poteſt de ea dicere illud Sapie. 7. Venerunt mihi omnia bona pariter cum illa: ⁊ in numerabilis honeſtas per manus illius.

¶Dixi ſexto ⁊ vltimo ꝙ beata virgo miniſtrat de toto corpore ⁊ pedibus in boni electione et mali reprobatione. Btũs Joãnes euãgeliſta. hodie vidit eam in gloria celeſti. Apoc. 12. In plenitudine glorie ſue ⁊ dicit. ꝙ ſignum magnum apparuit in celo: mulier amicta ſole ⁊ luna ſub pedibus eius. Hic in iſto textu deſcribit eam dupliciter nobis miniſtrantem.

¶Primo de toto corpe. qꝛ dicit. ꝙ ẽ amicta ſole Scd̃o de pedib⁹. qꝛ dicit. ꝙ luna ſub pedibus eius. Iſta duo ſũt miniſteria in quib⁹ docet bonũ eligere: ⁊ melius non tã bono. vel bonũ malo preponere. in hoc ꝙ dicit qᷓ eſt amicta ſole. Docet nos ſpũalia p̃ponere. in hoc ꝙ dicit qᷓ luna ſub pedibus eius. Docet nos temporalia que deſignantur per lunam mutabilem cõtẽpnere et calcare. In hoc miniſtrat toti eccle

ſaluꝫ a facie tua.i.a reuelatōe tua vl' iſpiratiōe.
Nā ſi ei reſiſtimꝰ: digne nobis beata virgo di=
cere poterit illud. Act.7. Dura ceruice ꝛ i cir
cūciſſi cordibus ꝛ auribus. Uos ſemper ſpiri
tui ſancto reſiſtitis. ¶ Scdo beata virgo mini
ſtrat oībus hominibus iuſtis ꝛ pctōribus de
ſuo ore in aduocādo ꝛ ꝯſiliando. In vtraqꝫ.ſ.
habitatione ſancta ꝛ militāti ꝛ triūphāti: Eſt
aduocata noſtra. ꝛ hic ſibi dicimꝰ. Eya ergo
aduocata noſtra. Ibi aduocatū habemus filiū
Berꝰ. apud prēm: ꝛ apud filiū mrēꝫ. Ideo dicit Ber
nardus. Securū hēs acceſſum ad deum o hō.
Nā filiꝰ oñdit prī latus ꝛ vulnera: mr̄ filio pe
ctus ꝛ vbera. Nec vlla pōt hr̄i repulſa vbi tot
occurrūt amoris inſignia. Itē miniſtrauit nob
btā vgo nō solū aduocando: ſꝫ ꝛ ꝯſiliādo. Fuit
figurata in Rebeca q̄ ꝯſiliuꝫ dedit filio ſuo Ja
cob: quo mediāte bn̄dictionē obtinuit pr̄is ſui
ꝯſiliū fuit iſtō. vt haberet duos edos optimos
q̄bus pr̄ libenter veſcebat̄: ꝛ pelliculas pone=
ret in collo ꝛ manibus: ꝛ patri ipa repreſenta=
ret ꝛ patet: ꝛ ſic eius benedictionem obtineret
quod ꝛ factum eſt. vt patet. Geñ.27. Ad pro
poſituꝫ. Beata virgo eſt rebeca q̄ nobis ſuis fi
lijs ꝯſiliat̄ q̄ hēamus bn̄dictionē pr̄is dei oīpo
tentis. Meuꝫ eſt ꝯſiliū ꝛ eq̄tas inq̄t Prouer.
8. dicit. Cuiꝫ noſtrū ſicut Rebeca dixit Jacob
Fili mi acquieſce cōſilijs meis. ꝛ qđ cōſilium
dat nobis? Certe q̄ hēamus duos edos obti=
mos.i. penitentiam optimam ꝛ ſatiſfationem:
de duobus pctīs in genere que comiſſimus.ſ.
per cogitationem / ꝛ opationē / edus offerebat̄
in ſacrifitio pro pctō. Precipit ꝫ q̄ pelliculas
ponamus in collo: ꝓpter pctā cogitatiōis que
deſcendunt a capite.i. ab intentione ꝛ veniunt
ad collum ideſt ad cogitationeꝫ. ꝛ in manibꝰ:
propter peccata que comitimꝰ opere que per
manus quibus opus facimus ſignificant̄. Iſti
ſunt duo Edi obtimi quibus deꝰ libenter ve=
ſcitur: maxime ſi a btā virgine ſint parati: et ꝓ
parte noſtra ſibi preſentati. Et ſi ſic facimus:
ſine dubio mediante ea bn̄dictioneꝫ dei patris
obtinebimus. Illam.ſ. Uenite bn̄dicti patris
mei percipite regnum q̄ dabit̄ vltimo electis p
eius filium ſicut benedictionē obtinuit Jacob
pr̄is mediante rebeca. Sed miſi peccatores q̄
non acq̄eſcunt iſto vginis cōſilio tam bono et
tam ſalutari. ꝓpter qđ non obtinebunt patris
benedictionem: Sed maledictionē illā.ſ. quā
vltimo dabit eius filius patris ex parte: ma=
lis peccatoribus ꝛ damnatis. Ite maledicti in
ignem eternum. propter quod ipſa dicit oībus
qui nō acq̄euerunt ꝯſilijs ſuis. illud Prouer.
prio. Quia deſperiſtis omne conſilium meuꝫ:
Ego in interitu veſtro irridebo ꝛ ſubſanabo:
cum vobis quod timebatis aduenerit.
¶ Dico.3. q̄ beata virgo miniſtrauit in hītatōe
ſcā.i. in militanti eccl'ia iuſtis ꝛ peccatoribus
de auribus: in nr̄as preces exaudiendo. Btā v
go noueris q̄ fuit nobis ꝛ miniſtrat de ſuis au
ribus nos audiēdo: ꝛ preces noſtras exaudiē
do. ꝛ vult q̄ etiā nos audiamus eam: ꝛ mini=
ſtremus de auribus noſtris. Et q̄ audiamus
eam de hijs que dicit nobis: nō tamen ſine ſa=
lario vult q̄ audiamus eam. Uñ dicit. Eccli.
24. Qui audit me non confundet̄: ꝛ qui ope
rantur in me non peccabunt. et qui elucidant
me: vitaꝫ eternam habebunt. In iſto textu no
ta q̄ beata virgo tribus generibus hominum
promittit ſalarium ſi ſibi miniſtrāt. nec vult q̄
de miniſterio ſibi exibito: p̄miū non reptent.
Prio promittit ſalariuꝫ ſibi miniſtrantibus p
obediētiā. dicit iſtis. Qui audit me nō ꝯfūdet̄.
Scdo promittit ſalariū bn̄ opantibꝰ p ſe reuerē
tiā. Qui opant̄ inq̄t in me nō peccabunt.
Tertio promittit ſalarium eam digne laudan
tibus de magna preeminentia. Qui elucidant
me vitam eternam habebunt propter qđ dicit
Prouer.8. Btūs hō qui audit me. et q̄ me inue
nerit inueniet vitam: ꝛ auriet ſalutem a domi=
no. Item beata virgo ſi nos ſibi miniſtramus
de auditu ꝛ auribus noſtris: vult nobis mini=
ſtrare ꝛ miniſtrat In habitatione ſancta vbi
reſidet que eſt celeſtis gloria etiam de ſuis au=
ribus noſtras preces audiendo ꝛ exaudiendo
ꝛ pro nobis continuo filio dicit illud Dauiticū
p̄s.85. Inclina aurem tuam ꝛ exaudi me quo
niam inops ꝛ pauper ſum ego. Audit deus et
exaudit preces que de bono corde bene diſpo=
ſito ꝛ preparato procedunt. Sed de iſta diſpo=
ſitione ꝛ bona preparatione quis iudicat? Cer
te beata virgo mater chriſti non ſolum per vi=
ſum: ſed per ſuum ſacratiſſimum auditum. vn
de dicit virgini David. p̄s.9. Deſiderium pau
perum exaudiuit dn̄s: preparationē cordis co
rum Audiuit auris tua. Nō eſt abreuiata ma
nus dn̄i vt ſaluare nequeat: nec eſt agrauata
auris matris eius vt non exaudiat. ſcribitur
yſaie.59. Qui habet aures audiendi: audiat
beatam virginem. Mat.13. et Luc.8. capitu=
lis. Quia ipſa parata eſt eum audire ꝛ de au=
ribus ſuis ſibi miniſtrare et ſeruire Scriptum
enim eſt de ea. yſaie.30. Miſerans miſerebi=
tur tui. Ad vocem clamoris tui: ſtatim vt au=
dierit reſpondebit tibi.
¶ Dixi.4. q̄ btā virgo miniſtrauit in hītatiōe

ſancta ⁊ militanti ⁊ triūphāti eccl'ia hoībus iu
ſtis ⁊ pctōrib⁹: de oculis ſuis ī reſpiciēdo ⁊ il-
luminando. Primo in reſpiciēdo ſemp. n. ocu
li ɤ̄gis reſpiciūt nos: ⁊ ō iſto tā pio ⁊ amoroſo
reſpectu de ſuis oculis nob miniſtrat. Oculi ɤ̄
ginis ſūt colūbaꝝ Cant. 4. Que felle ⁊ liuore
carent. Et ſi veꝝ eſt de eius filio qd ſcriptū eſt
in. ps. 33. Oculi dn̄i ſup iuſtos: ⁊ verum eſt de
m̄re ꝙ oculi dn̄e ſup peccatores ⁊ iuſtos. Si-
cut oculi bone m̄ris ſup puerū ne cadat. Et ſi
ceciderit: ꝙ releuet. Un̄ dicit cuilibet ſuo de-
uoto. In via hac qua gradieris firmabo ſuper
te oculos meos. ps. 31. Uis ꝙ oculi ɤ̄ginis ſu-
per te reſpiciant: ſis hūilis qr filius eius humi
lis. ⁊ ipa humilis. humilia reſpiciunt in celo ⁊
in terra. in. ps. 112. Si ſis ſupbus ⁊ altus nō re
ſpiciēt te oculi m̄ris nec filij: ſ; beemoth diabo-
li. de quo dicitur. Job. 41. ꝙ omne ſublime vi
det oculus eius. p iſto miniſterio oculorū ſuo
ruꝫ: eam rogamus ꝙ nos reſpiciat. Et ſibi ſu
plicamus in illa preclara antiphona. Salue re
gina. o. illos tuos miſericordes oculos ad nos
conuerte. Scd̄o miniſtrat oculis ſuis nobis be
ata virgo in illuminando. Nam aſpectus ocu
lorum ſuorum cecis reddit viſum. Legitur
Exē- de quodam deuoto ꝙ legens in canticis ꝙ
plum. Tota pulcra eſt virgo maria ⁊ macula in ea
non eſt ⁊ oculi ſui ſunt columbarum ⁊ mul-
ta alia de eius eximia pulchritudine: nimium
eam deſiderabat videre. Et reſponſo per an
gelum ex parte btē virgis accepto ꝙ exaudi-
te erāt pces ei⁹: dixit ſibi āgel⁹ ꝙ ex poſt orba
tus eēt oculis. qr in dignū eēt vt viſa tāta pul-
critudine ex poſt aliqd terrenū qd reſpectu il-
lius pulcritudis ē turpe videret. Cogitauit ve
ro iſte quid facturus eēt ſi viſuꝫ oculoꝝ pderet
deliberauit ꝙ qn̄ eā videret vnuꝫ oculū manu
ſuppoſita clauderet: ⁊ cuꝫ alio videret. Et ſic
ſolū viſuꝫ vni⁹ oculi pderet. Cū aūt btām ɤ̄gi
nem tā videret vel vidiſſꝫ oculo ſoluꝫ vno quo
eā viderat orbato altero ſincero remanēte: tn̄
delectat⁹ fuerat in pulcritudine viſa: ꝙ ocupi
uit viſum alteri⁹ oculi pdere: ſolū ꝙ illaꝫ cū il
lo ſano iteꝝ videret ⁊ dixit angelo ꝙ ſi mille o-
culos haberet obtabat omnes perdere ſolum
ꝙ iterum eam videret. Exauditus eſt: iteruꝫ
eam vidit: ⁊ nec viſum illius oculi perdidit: ſ;
illius quē pdiderat recuperauit. Poterat dr̄e
beata virgo iſti ⁊ alijs ſibi deuotis illud qd cri
ſtus dixit diſcipulis. Mat. 13. Beati oculi qui
vident que vos videtis. Patet ergo ꝙ beata
virgo miniſtrauit In habitatione ſancta in re
ſpiciendo ⁊ illuminando ⁊ ipam dedit de⁹ ī lu
cem gentium: vt aperiret oculos cecorū. yſaie (42.
¶ Dixi. 5. ꝙ btā virgo miniſtrauit in ha-
bitatione ſancta ſpāir mō in eccl'a triumphanti
hoīb⁹ iuſtis ⁊ pctōribus de ſuis manib⁹ in dā
do ⁊ retribuendo. Ipa ē referendaria in curia
ſūmi pōtificis ieſu xpi filij ſui q̄ recipit ſupplica
tiones in manu ſua a iuſtis ⁊ pctōribus: ⁊ ipa
preſentat eas ſūmo pontifici eius filio ieſu xpo
dicendo. ꝙ ſignet eas per fiat. Dicit enim ſibi
Fiat mihi ſcd̄m verbum tuuꝫ. Ipe vero rn̄dit.
Nō eſt vbū qd tibi feci vl' dixi: per qd dicis mi
hi ꝙ ſignē ſupplicatiōes p te mihi preſentatas
per fiat. Et ipſa reſpōdet eſt verbū qd mihi di
xiſti qn̄ fui hic aſſūpta ſcriptū. 3. Re. 2. Pete
mater mea a me qd vis neq; eni fas eſt vt auer
tam faciem tuam. Tunc xpus ſūmus pontifex
ad ſue matris complacentiam: ſignat ſupplica
tiones per fiat. Ipa dicit ⁊ facta ſunt. Ipa man
dat ⁊ creata ſunt. Signat; vero ſupplicationi-
bus per manus ſuas. Sic impletur in ea quod
ſcribit' Cant. 5. Manus ei⁹ tornatiles. qr qd
recipiūt reſtituūt. Reſcipiunt ſupplicationes
a iuſtis ⁊ pctōribus ⁊ ſignatas de manu ponti
ficis ſūmi filij ſui ieſu chriſti per fiat: reſtituit
eas ſupplicationibus. ideo dicit Bernardus. Ber⁹.
Ad iſtud ppoſitū btē virgini. p te benigna ma
nus oīpotētis qcqd creauerat recreauit. qd pie
rat reduxit. qd infirmum ſanauit. ⁊ qd confra-
ctum fuerat conſolidauit. Sic poſſum⁹ dr̄e de
btā virgine. ꝙ ipſa eſt illa mulier que manus
ſuas aperuit inopi: et palmas ſuas extendit
ad pauperem. Prouerbiorum. vltimo. Et
quilibet peccatoruꝫ ⁊ iuſtorum poteſt de ea di
cere illud Sapie. 7. Uenerunt mihi omnia
bona pariter cum illa: ⁊ in numerabilis hone-
ſtas per manus illius.
¶ Dixi ſexto ⁊ vltimo ꝙ beata virgo miniſtrat
de toto corpore ⁊ pedibus in boni electione et
mali reprobatione. Btūs Joānes euāgeliſta.
hodie vidit eam in gloria celeſti. Apoc. 12. In
plenitudine glorie ſue ⁊ dicit. ꝙ ſignum mag-
num apparuit in celo: mulier amicta ſole ⁊ lu-
na ſub pedibus eius. Hic in iſto textu deſcribit
eam dupliciter nobis miniſtrantem.
Primo de toto corpe. qr dicit. ꝙ ē amicta ſole
Scd̄o de pedib⁹. qr dicit. ꝙ luna ſub pedibus
eius. Iſta duo ſūt miniſteria in quib⁹ docet bo
nū eligere: ⁊ melius non tā bono. vel bonū ma
lo preponere. in hoc ꝙ dicit qd eſt amicta ſole.
Docet nos ſpūalia pponere. in hoc ꝙ dicit qd
luna ſub pedibus eius. Docet nos tempora-
lia que deſignantur per lunam mutabilem cō-
tēpnere et calcare. In hoc miniſtrat toti eccle

ſic ⁊ ſeruit: docens ei ꝙ reducatur ad ſtatum
primeuum in quo erant omnia communia:
⁊ vendebant domos ⁊ agros ⁊ afferebant pre
cia ⁊ ponebant ante pedes apoſtoloꝝ. quaſi
pedibus calcanda vt ſcribiť. Act. 4. Sed iſtõ
miniſteriũ ⁊ ſeruitium male accipiunt mõ oẽs
illi qui ꝓferũt temporalia ſpũalibus. Joãnes.
Uidit hodie mariã mulierẽ cõmictam ſole et
luna ſub pedibus eius. Sed nos videmus ho
die mulierem eccleſiam. Amictã luna: ⁊ ſoleꝫ
ſub pedibus eius: quia temporalibus pluſꝙ̃
ſpũalibus eſt intenta. Non ſic docet nos in ſuo
miniſterio beata virgo: que eſt amicta ſole. i.
ſpiritualibus ⁊ habet lunam. i. temporalia ſub
pedibus eiꝰ. ¶ Patet ergo ꝙ beata virgo ma
ria In habitatione ſancta ⁊ militãti ⁊ trium=
phanti miniſtrat deo ⁊ hominibus de ſex mem
bris corporis ſui precioſiſſimi.
Et de corde ſuo incredendo.
Et de ore ſuo in aduocando.
Et de auribus ſuis nr̃as ꝓces exaudiendo.
Et de oculis ſuis in nos. reſpiciendo.
Et de manibus ſuis in accipiendo ⁊ dando.
Et de toto corpore ⁊ pedibꝰ ſuis in bonũ eli=
gendo ⁊ malũ reprobando. ꝓpter qḋ dicit the
ma. In hitatiõe ſancta corã ipſo miniſtraui. et
qꝛ deo ⁊ hoibus miniſtrauit: ideo a deo patre
hodie in celis eſt honorificata. Dixerat enim
eius filiꝰ. Jo. 12. Si q̃s mihi miniſtrauerit: ho
norificabit eũ pr̃ meus. ⁊ cuꝫ filio ⁊ ſpũ ſancto
collocata: qꝛ eius filiꝰ dixerat vbi ſupra. Qui
mihi miniſtrat me ſequať: ⁊ vbi ſuꝫ ego illic ⁊
miniſter meus erit. ¶ Placeat altiſſimo ⁊c.

Sermo quintus

IN ciuitate ſanctifi=
cata ſimiliter requieui. Eccli. 24.
et in ep̃la hodierna. Pro nr̃i the
matis vera declaratiõe ⁊ ad bea=
tã v̓ginẽ ſpãlr ꝓ die hodierna glorioſa debita
applicatiõe: Eſt ſciendum ⁊ deuote notanduꝫ
Augꝰ ꝙ ſm beatũ Auguſtinũ ꝑ totum ſuuꝫ ꝓceſſuꝫ
librorum de ciuitate dei a principio mũdi poſt
peccatum malorum angelorũ ⁊ hominis: due
inceperunt edificari ciuitates. Una dei ⁊ al=
tera diaboli. Una hieruſalem. Altera babilo=
nia. Ciuitatem bonam hieruſalem: incepit edi
ficare Abel bonus ⁊ iuſtus. Babiloniam ve=
ro incepit edificare chaym malus ⁊ reprobus.
Abel munera aprobantur: ⁊ chaym reproban
tur. Geñ. 4. Ciuitas diaboli que ẽ babilonia
incepit edificari per caym. et colit multos de=
os. Sicut patet tertio de ciuitate dei ꝙ roma=
ni cuilibet rei ſuuꝫ deũ aſſignabant. Babiloni
ci habuerũt pro deo ignem. Dñs dictus deꝰ di=
xit abraam qui eduxit me de hur caldeorum.
Geñ. 15. Judei hur ignem dicunt quem adora
bant caldei. ſm Magiſtrũ hyſtorialẽ. Judei Mgi hyſto.
habuerunt pro deo ſolem. / egiptij arietem / ro
mani iouem / ⁊ multos alios deos coluerunt et
habuerunt deorum multitudinem oneroſam
vt dicit Auguſtinus vbi ſupra. Ciuitas dei hie Augꝰ
ruſalem que incepit edificari per abel: habuit
⁊ habet cultũ ſolũ vniꝰ veri dei. Ciues iſtius
ciuitatis oẽs vna voce ⁊ vno ore confitentur.
Credo in vnum deuꝫ patrẽ omnipotẽtem. ⁊c.
Pria ciuitas babilonia q̃ eſt ciuitas diaboli:
ẽ ciuitas polluta / ſordida ⁊ maculata. vñ ⁊ dij
coꝝ in ſordibus delectabantur. vt pꝫ in ludis
ſcenicis vbi ſupra per Auguſtinũ ⁊ deꝰ acarõ
belzebub Deus muſcarum in ſordibus habita
bat. In iſta ciuitate oẽs ciues regium obſer=
uabant edictum qḋ ſcriptuꝫ eſt. Apoc. vltimo
Qui in ſordibus eſt ſordeſcat adhuc. Scđa ci
uitas hieruſalem que eſt ciuitas dei eſt ciui=
tas mũda / ſancta ⁊ immaculata. Ipſa ciuitas
eſt aurum mundum: ſimile vitro mũdo. nec in
trat in ea aliquid coinquinatum: faciẽs abho=
minationem ⁊ mendatium. Foris ſunt canes
⁊ venefici. ⁊ inpudici ⁊ homicide. Et idolis ſ̓
uientes. et omnis qui amat ⁊ facit mendatiuꝫ.
Apoc. Penultimo / ⁊ vltimo caplis. Rex iſtiꝰ
ſanctificate ciuitatiſ dicit oibus ciuibus ſuis il=
lud qḋ ſcribiť. Leuit. in. cap. 19. Sancti eſtote
qm̃ ego ſcũs ſuꝫ. Et ꝑ Joãnẽ euãgeliſtã publi
catũ oibꝰ ciuibꝰ facit ꝓ mulgari edictũ. Apoc.
Ubi ſup̃ q̃ ſãctꝰ ẽ ſcificeť adhuc. Ad ꝓpoſitũ.
Btã v̓go maria hodie de hoc ſclo. neꝗ̃ eripiť.
dixit cũ aplo. Nõ hẽmꝰ hic ciuitatem manen=
tem: ſed futuraꝫ inquirimus. ad. heb. vltimo.
Sed ad quam vadit ciuitatem? Certe non ad
babiloniaꝫ ciuitatem diaboli. pollutam / turpẽ
⁊ maculatam. Nam cũ locus debeat congrue
re locato ſm Ariſtotilẽ in. 4. phiſicoꝝ. Et ipſa
ſic ſãcta / munda ⁊ immaculata. vnde ſibi dici
mus Sancta ⁊ imaculata virginitas: quibus
te laudibus ⁊c. Sequitur ꝙ tanꝗ̃ ad locum ſi
bi conuenientem / decentem / et congruentem
Uadit ad ciuitatem ſanctificataꝫ. hoc eſt qḋ di
cit nobis in themate. In ciuitate ſanctificata ſi
militer requieui. Et pro thematis ĩtroductiõe
⁊ declaratione hec dicta ſufficiant. ¶ Pro pro
ſecutione materie in preſenti ſermõe de laudi
bus virginis glorioſe erunt tres tractatus iux
ta tres partes thematis preaſſumpti.

Primus tractatus erit de condigna habitatione virgini preparata: ideo dr In ciuitate sanctificata. iuxta primam thematis partem.
Scđs tractatus erit de sua benigna cõuersatione. iuxta scđam thematis similiter.
Tertius tractatus erit de sua digna beatitudine. q̃ nihil aduersum timet: ideo dicit Requieui. iuxta tertiam thematis partem.

Prima pars.

¶ Dico primo ꝙ primus tractat⁹ p̄sentis s̄monis in laudē v̄gis gl'ose: erit de hitatōe ꝯdigna ⁊c̄. Que hitatio ē in ciuitate scificata iuxta primā thatis ptē. Condigna hitatio ē p v̄gine gl'osa ciuitas scificata: propter duo v̄ba in prima pte thatis expssa. s. ciuitas ⁊ scificata. Cōdigne enī btā v̄go in ciuitate debȝ reqescere: qꝛ ipa est ciuitas ⁊ p consequēs in ciuitate debȝ reqescere. de ea ꝓphetauit. Jeremias ꝓpha. in. ca. 31. Edificabit̃ dño ciuitas aturre ananeel vsq̧ ad portā anguli. vide istā auctoritatē expositā mirabil'r ⁊ pulcre de btā v̄gine in pͥo s̄mōe annūciatōis Missus est angelus ⁊c̄. Nota ibi bene ⁊ dic totuȝ. Btā virgo est ciuitas refugij ⁊ nobilioꝛ q̄ aliqua de illis de quibus. Numeri. 35. et Deute. 19 et Josue. 20. Quia ille ciuitates non poterāt protegere nisi innocētes a culpa vt patet in textu. Ista ciuitas refugij ⁊ innocentes ⁊ peccatores saluat: dum modo veniāt penitentes. ꝓpter quod de ea dicit Dauid. 86. Gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei. Et que gloriosa? ꝙ memoꝛ es raab que fuit meretrix: sed penituit qn̄ suscepit exploratores cuȝ pace. vt habetur. Josue. 2. et babilonis. Quia ezechiam regem vel populum quē tenebat captiuū ad propria libere reddire pmisit: ⁊ tirus ⁊ populus ethiopum. qui ad te fuerunt ⁊ iuenerūt tanq̄ ad ciuitatem refugij te pro auxilio innocando: omnes tales fuerūt a te protecti ⁊ defensati tanq̄ in ciuitate refugij. Unde ad istud propositum Bernardus inqt. Btē v̄gini. Sicut a te despectus ⁊ a versus impossibile est ꝙ nō pereat: ita ad te ꝯuersus ⁊ respect⁹: impossibile ē ꝙ peat. De ista ciuitate dr. Act. 9. Ingredere ciuitatē ⁊ ibi dicetur quid te oporteat facere. qꝛ q̄cq̄d bonū facere possumus ⁊ debemus: in vita marie tanq̄ in imagine descripta reperiemus. vn̄ Ambrosius. Sit nobis tanq̄ in imagine descripta vita marie: in qua velut in speculo refulget species castitatis: ⁊ forma virtutis. hic sumāt⁹ exempla viuēdi. Ubi tanq̄ in exēplari imago ē expssa ꝓbitatis. ⁊ ibi q̄d corrigere/ q̄d fugere/ quid tenere debeamus ostēdit. hec ambrosius. [Ambrosi⁹.]

¶ Itē digne btā virgo debȝ reqescere in ciuitate scificata ꝓpter scđm v̄bū/ scificata/ Sactificata enī fuit btā v̄go triplici scificatiōe plusq̄ oēs alij sancti. ¶ Primo plusq̄ Jeremias aut Joānes baptista i vtero mr̄is sue copiose Bernardus. [Ber⁹.] Nō minus Jeremia: aut a Joāne baptista in vtero legit̃ scificata. seq̄t̃. Ego puto ꝙ copiosioꝛ sanctificationis grā in illaȝ descendit que non solum eius ortum sanctificaret: s; ⁊ vitā deinceps ab oī peccato immuneȝ custodiret: qđ nemini credit̃ in natis mulierū eē do. ¶ Scđo fuit scificata btā v̄go in ꝯceptōe (natiui gloriosi filij plene. tunc. n. dixit angelus ei. Aue grā plena. ⁊ spūs scūs (cuius ē ꝓpriū scificare) q̄ iā primo in eā venerat sanctificando eā in sua natiuitate: Supuenit in eā qn̄ i ei⁹ ventre glorioso suus fili⁹ recepit nr̄am hūanitateȝ dixit enim sibi angelus. Spūs scūs superueniet i te. ⁊c̄. et subiūgit. Quod enī nascet̃ ex te sanctū vocabit̃ filius dei. Mirum ꝗ scriptum est ad Ro. 11. Si radix sancta ⁊ rami. ¶ Tertio ⁊ vltimo scificata fuit btā virgo cum apostolis ⁊ sup aplos: In spūs sācti receptiōe habūdanti⁹. nā ⁊ si aplī tunc habuerunt primicias spiritus vt dicit apostolus. ad. Ro. 8. Cōstat ꝙ multo magis super eos beata virgo. Quia apostoli potuerunt post receptionem spūs sancti peccare venialiter: vt patet de petro quē repr̄hēdit paulus quia repr̄hensibilis erat. ad Gall'. 2. Beata virgo nec venial'r nec mortal'r. In oibus istis vicibus btā v̄go fuit scificata: ⁊ ver fuit qđ de ea scribit̃ in. ps. 45. Scificauit tabernaculū suuȝ altissim⁹. Quare igit̃ s̄ȝ qđ p pb̄ȝ allegatū ē. Locus d̄bȝ corrñdere locato: ⁊ btā v̄go ē ciuitas ⁊ scificata: merito igit̃ hodie dȝ reqescere in ciuitate scificata hodie in gloria. Ipsa est vas in honorē sanctificatum scđa. ad thimoteum 2°. ¶ Patet ergo primus nr̄i sermōis tractat⁹ de hitatione condigna virginis gloriose: que est iuxta primā ptem thatis. In ciuitate scificata.

Secunda pars

¶ Dixi scđo principaliter ꝙ scđs tractatus nr̄i s̄mōis in laudem v̄ginis gloriose est de sua benigna conuersatiōe iuxta scđam ptē thematis in qua dicit. Sil'r. Certum est ꝙ hoc aduerbiū similiter. dicit cōformitatē vni⁹ rei ad alterā/ societatē/ participationeȝ/ ⁊ vnitatē sine discrepātia. Et pro isto tractatu est notādū ꝙ btā v̄go s̄ȝ qđ dicit Bernardus i s̄mōe hodierno hodie in celū ascendēs: ꝓpter similitudinem ⁊ cōformitateȝ quā habuit cū ci- [Ber⁹.]

nibus ciuitatis ſcificate: in eis gaudium ma=
gnum generant. ⁊ in ingreſſu eos ſtati ſaluta
uit. ex qua ſalutatione valde letificauit. Nam
ſicut dicit Ber⁹. Si eius ſalutatio ip̄ꝫ exultare
fecit in gaudio ꝙ materna adhuc viſcera clau
debant: quid putamus que nam fuerit illa ce=
leſtium exultatio cum ⁊ vocem audire ⁊ bea=
tam eius preſentiam videre meruerunt. gau=
dium igitur habuerūt ciues ciuitatis ſcificate:
qñ beata virgo hodie ciuitatē intrauit ⁊ eoꝝ ꝑ
petua facta eſt conciuis. Sed ſpecialr̄ multuꝫ
gaudent ciues alicuius ciuitatis: qñ nou⁹ hi=
tator adueniēs: eis per omnia eſt vnanimis ⁊
conformis. Unde contemplor ꝙ in feſtiuitate
hodierna: oīa genera ſanctoꝝ ⁊ ciuium ſupno
rum virgini glorioſe occurrerūt ⁊ qlꝫ corā ipa
aduenit ⁊ ſibi reuerētiā exibuit quilibet ſe ſuo
titulo nominando. ⁊ ipſa eos venerabiliter ac
honorabiliter recepit eis ſe conformando: et
per iſtud aduerbium. ſimiliter reſpondendo.
¶ Prio nāq₃ occurrerūt ⁊ veniūt vel venerūt
ad eā patriarche: ⁊ exibent ei reuerentiam dicē=
tes ſibi. ꝙ genus ſuū regali gaudet analogia.
Ber⁹. ⁊ ipa rn̄dit eis Et meū ſilr̄. Uñ ſꝫ Bernardū i
ſmōe Signū magnū. ꝙ ex regib⁹ orta ⁊ clara
ſtirpe dauid nata. hec eſt prima de. 12. Stellis
q̄ in eius corona fulgore rutillat ſingulari. Na
tiuitas glorioſe virginis marie ex ſemie abrac
orta de tribu iuda clara ex ſtirpe Dauid.
¶ Scđo occurrunt hodie virgini glorioſe in ce
lum aſcendendo ⁊ venerūt ad eam hūilr ſi=
bi reuerentiam exibentes: prophete. ⁊ ſibi di=
cunt ꝙ de deo predixerunt: ſpū ſcō inſpirati. et
ipa rn̄det. Et ego ſilr̄. vñ ꝓphetādo dic̄. Luc.
in. ca. 1. Magnificat aīa mea dñꝫ. ſm̄ eniꝫ do=
ctores in iſto cātico Multa btā v̄go propheta
uit de xp̄o. Nō eni minoris imo maioris ꝯditio
nis ē q̄ȝ delbora: q̄ ꝓphetauit ⁊ fuit ꝓpha apō
iudeos. ⁊ q̄ȝ ſibilla q̄ fuit ꝓph̄tiſa apō gētiles: q̄
prophetauit de xp̄o multa. vñ cōtra iudeos di
Greg. cit Gregori⁹ Si nō ſuis vatib⁹ credat vl' gētili
bus ſibilis v̄ſib⁹ hec p̄dicta ¶ Tertio occurrūt
hodie v̄gini glioſe in celū aſcēdēdo ⁊ veniunt
ad eā ſibi hūilr reuerētiā exibēdo apli: ⁊ ſibi di
cūt. ꝙ mūdū illuminarunt in oī pte gnalr. ⁊ ꝙ
de eis dixit xp̄s. Mat. 5. Uos eſtis lux mūdi.
⁊ ipa rn̄det. Et ego ſimilit. d̄ ea ſcribit Heſter.
8. Judeis noua lux oriri viſa ē. Btā v̄go ē lux
que cōparat̄ aurore. eius filius meſſias verus
quē adhuc iudei expectāt: eſt lux q̄ illuminat
oēm hoiem venientēq₃ in hunc mūdum. Jo. 1.
Nunq̄ȝ tñ ꝑfidi iudei ab iſta luce illuminabū=
tur: licet illuminari expectēt qꝛ cōtra eos dicit
Job. 3. ca. Expectent lucē ⁊ non videant. nec
ortū ſurgētis aurore. bñ tñ iſtā lucē aurore vi=
derūt hodie angeli ⁊ ciues celeſtes: qñ aſcēdē
te ea in celū dixerūt admirādo. Que ē iſta q̄ ꝓ
gredit̄. q̄ſi aurora ꝯſurgēs: ꝑpulcra vt luna ele
cta vt ſol. ¶ Quarto occurrūt hodie v̄gi marti
res ſibi reuerētiā exibēdo ⁊ dīt ſibi ꝙ paſſionē
grauē ſuſtinuerūt ⁊ ipa eis rn̄det Et ego ſilr̄
dicēs. Uos eſtis martires ⁊ ego ſilr̄. nā i paſſiōe
filij mei maius ego ſuſtinui in corde martiriuꝫ
ſicut mihi dixerat ſymeō Tuā ipius aiaꝫ ptrāſi
bit gladius: q̄ȝ vos i corpe. Jure eniꝫ inqt Hie Hier⁹.
ronym⁹ in ſmōe hodierno Pluſq̄ȝ martir fuit: q̄
nimio amore vulnerata: teſtis eſtitit ſaluato=
ris: ⁊ ꝑmerore in aīo cruciatū ſuſtinuit paſſio=
nis. Certū eſt eniꝫ ꝙ xp̄s maius ſuſtinuit mar
tiriū ⁊ dolorem in ſua paſſione: q̄ȝ aliq̄s marti=
rū. ⁊ de illo dolore xp̄i beata virgo magis q̄ȝ a
liquis martirum habuit participiū. ¶ Quinto
occurrūt hodie virgini ꝯfeſſores ſibi reueren=
tiam exibentes ⁊ dicunt ei ꝙ fidē ꝯtra hereti=
cos defenderūt. ⁊ rn̄det eis btā v̄go Et ego ſi
militer. ſpālr in triduo paſſionis criſti. Oēs eni
qui fuerunt de ſe quella filij mei: habuerunt ſe
ad eum per fidem ⁊ amoreꝫ: ⁊ ꝑ iſta duo adhe
ſerūt ſibi. Tēpore paſſionis ſue aliq̄ ꝑdiderūt
totū vt iudas q̄ fidem ꝑdidit ⁊ amorē. Alij per
diderūt vnuꝫ. ſ. fidē ſꝫ nō amoreꝫ. vt apl'i ⁊ alij
ſancti ⁊ ſancte mulieres. Alij retinuerūt totuꝫ
vt ego ſola que nec fidem perdidi nec amoreꝫ.
Jtē etiam beata virgo defendit fidem deſtru=
endo oēm prauitatem hereticam. vnde ſibi di
cimus Gaude maria virgo cunctas hereſes
ſola interemiſti in vniuerſo mūdo. ¶ Sexto oc
currunt hodie virgini glorioſe in celum aſcen
denti virgines ſibi reuerentiam exhibentes: ⁊
dicunt ſibi. ꝙ ipſe carnem vicerunt tanq̄ȝ ini=
micum. et ipſa reſpondet eis Et ego ſimiliter.
Jpſa eſt virgo virginum ⁊ virgo ſingularis. ⁊
ſola virgo digna dici. ⁊c. katerina/ agnes/ lu=
cia/ cecilia/ ⁊ alie: ſunt virgines ſed poſt eaꝫ.
Unde. ps. 44. Adducent̄ regi virgines poſt
¶ Septimo. occurrunt hodie virgini (eam.
angeli coram ea genu flectentes cum ſit Regi
na celorum ⁊ domina angelorum. ⁊ dīt ſibi ꝙ
ipſi ſemper munditiam virginalem dilexerūt.
Et ipſa reſpōdet eis. Et ego ſimiliter. Unde Am=
Ambroſius dicit. ꝙ angelis eſt cognata vir= broſ⁹.
ginitas. et Hieronymus. Uirginitas ſoror eſt Hier⁹.
angelorum. ⁊ de beata virgine dicit in ſermo=
ne hodierno. Nihil eſt pulcritudinis nihil can
doris mundicie ⁊ decoris: quod non reſplen=
deat in virgine maria.

VALENTINUS FERDINANDUS

¶ Octauo. occurrũt hodie ỽgini glorioſe hũilr
eniin reuerẽtiã exhibẽtes oẽs ſci gñalit dicẽdo
ei. ꝙ bonis opib⁹ regnũ celeſte meruerũt. ⁊ ip
ſa eis rñdet ⁊ ego ſilr. ꝑpter hoc aſcendit xp̃s
ſup celos ⁊ ꝑparauit ſue caſtiſſime mr̃i imorta
litatis locum. ꝑpter hoc glorioſa ⁊ felix hodie
mirãtib⁹ celeſtis curie ordinib⁹: ad ethereum
ꝑuenit thalamum: quo pia ſui memorie in me
mor nequaq̃ exiſtat. ¶ Ecce quõ cõuerſatio ⁊
familiaritas glorioſe ỽginis ciuibus ciuitatis
ſcificate eſt bñ cõueniẽs. qꝛ cũ oib⁹ gñrib⁹ ci-
uiũ cõcordat ⁊ vnitatẽ hꝫ. qḋ pꝫ in hoc. qꝛ cũ
oibus cõcordando ⁊ in aliquo nõ diſcrepãdo:
oibus dicit ſimiliter. iḋ vt nos cũ ea concorde
mus ⁊ cũ ſuis ciuibus vnitatis ⁊ amicitie pri-
cipium habeamus: Oremus ad eã ⁊ ſibi dica-
mus illud. Eccli. 5. O beata ỽgo Iuſtifica pu
ſillum ⁊ magnũ ſimiliter. ⁊ ſi vis ſibi ⁊ alijs ci-
uib⁹ celeſtibus eſſe conformis: ſicut ipſa. Ua
de quoq; ⁊ tu fac ſimiliter. Luc. 10. et hec ḋ. 2⁹
et principali tractatu noſtri ſermonis.

Tertia pars.

¶ Dixi 3. ⁊ finalr in vltio tractatu iſti⁹ ſ
mõis in laudẽ ỽgis glioſe: ꝙ tra
ctaret de ſua digna btitudine qua nihil aduer
ſum timet. qꝛ dicit / reqeui / iuxta. tertiã thatis
ptẽ. ¶ Reqeſcit nẽpe glorioſa ỽgo maria in ci-
uitate ſcificata. ſm tres potẽtias ⁊ vires ſciſſi-
me aĩe ſue: q̃ in illa ciuitate in quolꝫ ciue habẽt
¶ Primo ſm potẽtiam rõnalẽ ibi re- (reqẽꝫ.
quieſcit in ſuo filio fidelr ⁊ cõfidẽter. multũ. n.
ipa cõfidit de filio ſuo: pluſq̃ alia mr̃ de ſuo. et
rõnabilr. qꝛ eſt magis ei⁹ mr̃: q̃ q̃cũq; alia mr̃
filij ſui. de filio ſuo dicit ipſa in epl̃a hodierna.
Qui creauit me: reqeuit in tabernaculo meo.
⁊ ꝑpter hoc dicit Dauid filio de ſua mr̃e ỽgie.
Habitabit in tuo tabernaculo: reqeſcet ĩ mõte
ſcõ tuo. ps. 14. Qꝛ iuſtũ eſt vt ſicut tu reqem
hũiſti in tabernaculo ſuo ꝙ ⁊ ipa in tuo reqeſ-
cat. Implet etiã prophia Iob. Pro iſta die de
beata ỽgie in. ca. 36. Reqes mẽſe tue: erit ple
na pinguedine. ¶ Scḋo reqeſcit in ciuitate ſcifi
cata btã virgo ſm potentiã iraſcibilem. qꝛ ſtat
cum quolꝫ ſuo cõciue amicabiliter. non iraſci
tur cum eis ſed ſemp ſunt in bona pace amici-
tia ⁊ dilectione. In illa ciuitate ſanctificata ne
mo ibi leditur. nemo in videt / nulla ibi diſcor-
dia / cuncta ſunt conſona / tranquilla ſunt om-
Rab⁹. nia / ingis / ſplendor / Raban⁹ in ſermone de
omnibus ſanctis. ¶ Tertio quieſcit in ciuitate
ſanctificata beata virgo ſecundum potentiam
concupiſcibilem: quia habet omnia bona ha-
bundanter. Eſt enim in beatitudine que eſt
Status omniũ bonorum agregatione perfe-
ctus. Boetius. 3⁹. de conſolatione proſa ſcḋa. Boe⁹.
In illa ciuitate ciues nihil deſiderãt quod nõ
habeant: quia deum habent ⁊ per conſequens
omnia bona habent. Deus eſt ſummũ bonum
cunctaq; intra ſe cõtinens. Boetius vbi ſupra
Ibi ẽꝫ qḋ dicit Raban⁹ vbi ſupra Nullũ ibi
deſideriũ / nulla honoris pulſat aut poteſtatis
ambitio / nullus ibi diaboli metus / inſidie de-
monum nulle / terror gehẽne procul. dicit Iob
cuilibet ciui iſtius ciuitatis ⁊ etiam btẽ virgi-
ni. in. cap. 11. Requieſces: ⁊ non eſt qui exterre
at. de requie animarum in hac ciuitate ſecũdũ
iſtas tres potentias: de virgine beata ⁊ quoli
bet ſuo conciue: dicit chriſtus virginis filius
yſaie. 32. Sedebit populus meus in tabernacu
lis fiducie: quo ad primum. In pulcritudine pa
cis quo ad ſcḋm. Et in reqe oppulẽta quo ad
tertium. In ciuitate vero diaboli polluta ⁊ ma
culata ciues q̃ ſũt mali ⁊ dãnati: iſtã requiem
in potentijs animarum ſuarum non habent.
¶ Nõ prio in potẽtia rõnabili. qꝛ ſemp hñt rõ-
nẽ turbatam ↄtra dictamẽ recte rõis cupiẽtes
ad nihilari. Turbati ſũt ⁊ moti ſunt ſicut ebri⁹
inqt. pſalmiſta. ps. 106. Et oĩs ſapiẽtia eoꝝ de
uorata eſt. ¶ Nõ hñt. 2⁹. reqeꝫ in potẽtia iraſci
bili. qꝛ ſemp ſunt irati. ſemp maledicunt patri
⁊ mr̃i qui eos genuerunt. Blaſfemant deum
⁊ ſanctos vt habetur Apoc. 16. Odiunt ſe ip-
ſos ⁊ ſocios. Et ibi falſificat illa regula. So-
latium eſt miſeris ſocios habere penarum.
¶ Non. 3⁹. habẽt reqem in ↄcupiſcibili: qꝛ ſunt
bonis operibus priuati. In ciuitate ſanctifica-
ta ſũt oĩa bona. de q̃bus. ps. 26. Credo vide
re bona domini in terra viuentium. In ciuita-
te diaboli polluta ⁊ maculata omnia mala. qꝛ
ignis / grando / nix / glacies / ⁊ ſpiritus procel-
larum ⁊ ſulphur pars calicis eoꝝ. vt ḋr. ps. 10.
Ibi ſemp ſunt in labore / laſſi / ⁊ fatigati / ⁊ in il
lis ciuibus illius ciuitatis. Implet illud. Tre
noꝝ. 5. Laſſis non dabatur requies. ⁊ propha
dicit de eis Iere. 16. Seruietis dijs alienis qui
non dabunt requiem vobis die ac nocte. Nõ
ſic beata virgo que ĩ ciuitate ſanctificata habꝫ
requiẽ: ⁊ dicit pro die hodierna illḋ. Eccli. 51.
Modicũ laboraui ⁊ inueni mihi multã requi-
em. ¶ Patet ẽ in preſenti ſmõe in quo circa lau
des btẽ ỽginis glorioſe fuimus occupati tres
tractatus: iuxta tres partes thematis de ea de
clarati.
Primus de ſua condigna habitatione que eſt
In ciuitate ſcificata. iuxta primã thatis ptem.

Scōs de ſua benigna cōuerſatiōe qꝛ dicit. Si
militer: iuxta ſcōam thematis partem.
Tertius de ſua beatitudīe. iuxta tertiā thema
tis ptē Requieui. ꝑ cōcluſiōe ⁊ fine ſmōis iuxta
ↄſiliū apl̄i. ad heb. 4. Feſtinemus ingredi il-
lam requiem in qua eſt btā virgo Adeamus
cū fiducia ad tronum glorie vel grē eius vt mi
ſericordiā cōſequamur ⁊ grām inueniamus in
auxilio oportuno.

Sermo ſextus.

AB initio et ante ſe-
cula creata ſum. Eccli. 24. et in
epiſtola hodierna. ſnīa litteralis nr̄i
thematis vere ⁊ ꝓprie Ad vir-
ginē mr̄em dei aplicata eſt iſta. Ab initio ⁊ añ
ſecula creata ſum. i. ab eterno ⁊ añ oīa ſecula ⁊
ante oīa tēpora creata ſum. i. ordinata ſum vt
eſſem. ſ. Regina celoꝝ. mr̄ regis angelorū. ad-
uocata hoīum iuſtoꝝ ⁊ pctōꝝ. ⁊ ꝙ ſic opteat in
telligi thema pꝫ. Nam nō poſſumus cū verita
te dic̄e ꝙ btā virgo fuerit creata vel ꝓducta in
eſſe reali ⁊ Ab initio ⁊ añ ſecula: ꝓpter primū
verbū thematis Ab initio qđ hic dicit eternita
tem. Nā btā virgo nō ꝓducta nec creata fuit
ab eterno realr̄. nec propter ſcōm thematis vˀ-
bum. Añ ſecula. qꝛ btā virgo nō fuit ꝓducta i
ſuo eſſe perſonali ⁊ reali añ ſecula. Nec añ tē-
pus: ſꝫ in fine tēporis ⁊ ſeculoꝝ. Fuit eniꝫ tpe a
poſtolorū qđ eſt tēpus finis ſeculoꝝ. Pro iſto
enim tēpe dicit Apl's. I. ad Cor. 10. Nos ſumꝰ
in quos fines ſeculoꝝ deuenerunt. Nec ꝓpter
tertiū verbum thematis. Creata ſum. qꝛ crea
tio nō fuit añ tēpus: ſꝫ ſimul incepit eē cū tēpe.
ſm enim doctores in. 2. ſniaꝝ. Deus in princi
pio creationis ſimul creauit quattuor coeua. ſ.
naturā angelicam / celū empireum / ⁊ maťiam
primam / ⁊ tēpus / ſimul cū iſtis nō fuit creata
⁊ in eē reali ꝓducta btā virgo. nō pōt ergo the
ma dic̄e Ab initio ⁊ añ ſecula creata ſuꝫ: ď cre-
atione ⁊ ꝓductione ſua in eſſe reali. Oportꝫ ğ
ꝙ intelligatur de ꝓductione mentali ⁊ intelle
ctuali qua deus creauit ab eterno eam diſpo-
nendo in mente ſua ⁊ ordinando ꝙ eēt futura
mr̄ dei. Sicut artifex ꝑ ydeaꝫ ⁊ ſimilitudinem
ꝑconceptā de re quā intēdit producere: ſꝫ illaꝫ
ſimilitudinē producit eā talem qualē in mente
habet. Sic deus ſupmus artifex qui oēs res ꝑ
ſimilitudinē ⁊ ydeam qualē in mente hꝫ de eis
ꝓducit etiā totū mūdū. vñ Boetius. 3. de cōſo
latōe. proſa. 9. Tu cūcta ſuperno ꝓducis ab ex
emplo. mundum mente gerens: ſimiliqꝫ imagi
ne formans. Produxit ab eterno beatam vir
ginem in ſua cōceptōe mentali: ⁊ ordinauit vt
eēt futura mr̄ dei. Regina celoꝝ. mr̄ regis an-
geloꝝ. aduocata hoīum iuſtoruꝫ ⁊ pctōꝝ. ⁊ ad
hūc intellectuꝫ ipa dicit thema. Ab initio ⁊ añ
ſecula creata. i. ad ſupradicta ordinata ſum.
Iſtum themat̄ intellectū declarat ipa vˀgo glo
rioſa Prouer. in. ca. 8. vbi de ſe ipa dicit. Dñs
poſſedit me in initio viarum ſuaꝝ anteqꝫ q̄cqꝫ
faceret a pricipio. ab eterno ordinata ſum. ſ. ad
ſupradicta. ⁊ hec ſufficiāt pro vero ⁊ ꝓprio the
matis intellectu. ac eiꝰ declaratōe ⁊ itroductio
¶ Pro materia ꝑſentis ſmōis repio qua- (ne
druplex ſeculum ꝑ quoꝝ quolꝫ btā virgo in in
tellectu ſupradicto dicit Ab initio ⁊ añ ſecula
Primum ſeculū eſt naturale. (creata ſum.
Scōm ſeculum eſt doctrinale.
Tertium ſeculum eſt ſpūale.
Quartum ſeculū eſt eternale.

Prima pars

¶ Dico prio ꝙ eſt primū ſeculū natura-
le de quo dicit ſimul cū alijs btā
virgo thema. Ab initio ⁊ añ ⁊c. ſeculū proprie
⁊ ſecula ſm Papiā: dñr tēpora q̄ gnōnibꝰ cō Papias.
ſtāt. ⁊ inde dñr ſecula ꝙ ſequaꝛ: ab eūtibꝰ eni
alijs: alia ſuccedūt. ita ꝙ large loquēdo ⁊ pro
prie: ſeculū vel ſecula ſunt tpa gnationū diuer
ſarum ſibi ſuccedentiū. Stricte loquēdo dicūt
alij ꝙ ſeculum eſt tempus 50. annoꝝ qđ ebrei
vocāt iubileum. qđ ꝓbāt. qꝛ ſuus iudeus qui
erat captus vł emptus q̄ dicebat ſe amare deū
vxorem ⁊ filios: aure ꝑcuſſa iubeť ſeruire vſqꝫ
in ſeculum. i. vſqꝫ ad. 50. annū qui erat iubileꝰ
in quo ſerui redunebāť. vt pꝫ Exo. 21. Intel-
ligendo ergo ſeculum ꝓ tēporibus gnationuꝫ
diuerſaꝝ que ſibi ſuccedūt: poſſumꝰ dic̄e ꝙ ſe-
culū naturale incepit aprincipio mūdi: Et du
rauit vſqꝫ ad Moyſen. In iſto ſeculo homīes
abſqꝫ lege ſcripta ⁊ ſine libris ſolū dictatōe rō-
nis naturalis circa agenda ſe gubernabāt. pre
cepta leg̃ naturalis implebāt. Scripta in cor-
dibus eorum. Primū affirmatiuū. ſ. Oia que
cūqꝫ vultis vt faciāt vobis hoīes: eadeꝫ faci-
te illis. ď quo. Mat. 7. et. Luc. 6. caplis. Scōꝫ
negatiuū. Nō facias alťi qđ tibi nō vis fieri. ď
quo Tobie. 4. Sic viuēdo nemīnē iniuriabāt
nec calūniaꝫ faciebant. Circa credenda ⁊ ſpe-
randa: ꝑ creaturas ſe regebant. qꝛ ſm Aplm.
Inuiſibilia dei: ꝑ ea q̄ facta ſunt intellecta con
ſpiciūtur. ad Ro. I. Nos mō nō ſumus in iſto
ſeculo. Iā trāſiuit iſtud ſeculū. libros ⁊ ſciētiaꝫ
habemus. doctores ⁊ ꝑdicatores audimus: ⁊

tñ nec in deo credimus nec ſꝑamus. Bonū nō opamur/ primos iniuriamus/ ꝑ homicidia/ ꝑ diffamatōes ⁊ furta/ ꝑ trāſgreſſionem aliorꝫ p̄ceptorum de dilectōe ꝓximi/ deum blaſphemamus ⁊ nō veneramur/ ꝑ trāſgreſſionē p̄ceptoꝝ de dilectōe dei. propter qđ volēs nos renocare ꝓpħa ab iſtis malis ꝑ ꝯſyderationē bonoꝝ qui erāt in iſto ſeculo. in crepatiue dicit nobis. yſaias. 46. Reddite p̄uaricatores ad cor: ⁊ recordamini/ prioris ſeculi. De iſto ſeculo dicit btā v̄go ad intellectuꝫ ſupradictū. Ab initio et añ hoc ſeculū creata ſum. ſ. vt in me ⁊ ꝑ me circa agēda/ credenda ⁊ ſꝑanda ꝯplerent̄ oia bona: ⁊ multuꝫ maiora q̄ fuerunt in iſto ſeculo. ⁊ cauerem omnia mala.

Secunda pars

¶ Dixi 2. ꝙ ſcđm ſeculū doctrinale qđ icepit a moyſe: ⁊ durauit vſqꝫ ad xp̄m. Tūc hoīes habuerūt doctrinā ⁊ legē ſcriptam: datā a deo Moyſi in monte ſinai. ſedēs quaſi in cathedra magiſtrali. vt patꝫ Exo. 19. et 20. capitulis. Hoīes tunc in iſto ſeclo. ꝑ iſtam doctrinā ⁊ legem circa agēda. Credēda ⁊ ſperanda ſe gubernabāt quo ad moralia. cerimonialia ⁊ iudicialia. q̄ tria in ſūma lex continet iuxta illud Apl'i. ad Ro. 7. Lex ſancta eſt. quo ad cerimonilia. ⁊ mandatuꝫ iuſtum. quo ad iudicialia. ⁊ bonum quo ad moralia ⁊ ad Gal'. 4. dicit apoſtol's Priuſqꝫ veniret fides ſub lege eramus ꝯcluſi. Et qꝛ tūc hoīes in iſto ſcl'o hēbāt maiorē cognitionē de deo ꝑ legē datā: et magiſ erāt illuminati circa agenda/ credēda ⁊ ſꝑanda qꝫ i priori ſeculo naturali: ido pctā que fiebāt in iſto ſeculo: grauiora reputabāt̄ ⁊ grauius puniebāt̄. qđ pꝫ ꝑ penas quas lex inferebat ꝓpter qđ dicit pſalmiſta q̄ fuit in iſto ſcl'o. p̄s. 89. Poſuiſti iniq̄tates nr̄as i ꝯſpectu tuo. ſ. illas reputās grauiores. Ea grauius puniēdo. ⁊ cauſa ē qꝛ ſeclm nr̄m in illuminatōe vultus tui. De iſto ſeculo dicit btā v̄go ad intellectum ſupradictū. Ab initio ⁊ añ hoc ſeculū creata ſum. ſ. vt ꝑ me ⁊ in me circa credēda/ agenda ⁊ ſꝑanda ꝯplerent̄ oia bona: ⁊ multo maiora q̄ fuerūt in illo ſeculo. In illo enim ſeculo hoīes gubernabāt̄ ⁊ regebāt̄ ꝑ legē eis datā ꝑ Moyſen. Sed btā virgo ꝑfectior lex fuit qꝫ illa ⁊ qꝛ lex: ⁊ quia talis lex. ¶ Primo qꝛ lex. legis ꝓprium eſt vicia ſtirpare qđ non ꝑfecte fuit lex moſayca que ꝑmiſit aliqua mala minora tanqꝫ bona: vt vitaret maiora. vt libellū repudij ne vxores interficerēt. Deute. 24. Et dare vſuras extraneis ne fratres ꝓprios grauarent vt habetur Deut̄. 23. Propter quod dixit xp̄s iudeis de libello repudij. Mat̄. 19. Ad duritiaꝫ cordis vr̄i moyſes ꝑmiſit vobis libellum repudij. Sed btā virgo ꝑfectior lex fuit qꝫ iſta. qꝛ ⁊ vicia oia ſtirpauit: ⁊ act⁹ hūanos ad bonuꝫ ordinauit: ⁊ hoīes ad felicitatē induxit. Et veritateꝫ plene ⁊ lucide tradidit. que ſunt quattuor eſſentialia legis cuiuſlꝫ. ſm qđ ponit Ariſtotiles in. 2. Politicoꝝ. Propt̄ qđ ip̄a ſicut bona ⁊ pia mr̄. Prouer. 6. dicit nobis. Cōſerua fili mi p̄cepta pr̄is tui: ⁊ ne dimittas legē mr̄is tue. ¶ Scđo ꝑfectior lex btā virgo qꝫ illa moſayca: ꝑ quā hoīes in illo. 2. ſeculo regebāt̄ur: qꝛ talis lex. qꝛ illa lex erat timoris: qꝛ penas tranſgredientibus inferebat. Btā v̄go lex amoris: que penas ⁊ culpas remittit. Illa ꝑſeq̄bātur peccatores ꝑ iuſticiā: btā virgo ꝑſeq̄t̄ eos ꝑ miam. Ipſa ē lex dn̄i imaculata ꝯuertēs aīas teſtimoniū dn̄i fidele ſapiaꝫ preſtās puul'. in. p̄s. 18. Propter quod dauid de ea dixit dn̄o Cuſtodiaꝫ legem tuam ſemper in ſeculuꝫ ⁊ in ſeculum ſeculi. p̄s. 118.

Tertia pars.

¶ Dixi 3. ꝙ fuit ⁊ eſt tertiū ſeclm ſpūale. ⁊ iſtud ſeculū fuit ⁊ icepit a xp̄o: ⁊ durabit vſqꝫ ad finē mūdi. in quo oia hēmus ſpūalia ⁊ credibilia agēda ⁊ expectāda. qꝛ intelligimus oia ſpūalr. nō carnalr ⁊ lr̄alr: ſicut in p̄cedēti ſeculo. iuxta illud Apl'i. ſcđa. Cor. 3. Littera occidit ſpūs aūt viuificat. Nō promittūtur in iſto ſcl'o tp̄alia ſicut in alio vel p̄cedenti ſcl'o: ſꝫ ſpūalia ⁊ celeſtia. De iſto ſeculo ſcribitur ad Ro. 8. Nihil nūc. i. in iſto ſeculo dānatiōis eſt hijs q̄ ſunt in xp̄o ieſu. qꝛ nō ſm carnē ambulāt ſꝫ ſm ſp̄m. Btā aūt virgo nō ſolū fuit in hoc ſeculo realr: ſꝫ añ hoc ſecl'm fuit electa ⁊ preelecta. Qꝛ elegit eam de⁹ ⁊ p̄elegit eaꝫ: vt eēt mr̄ dei ſuꝑ oēs mulieres ſingulariter. ⁊ ad iſtum intellectū dicit thema ꝓ iſto ſeculo ſimul cum alijs p̄teritis. Ab initio ⁊ añ ſecula creata ſuꝫ. Verū eſt tñ ꝙ qꝛ ab iſto ſeculo filius ſuus glorioſus iam receſſat: ⁊ iam in. 4. ſecl'o reſidebat: qđ eſt ꝑpetuū ⁊ eternū. qđ incipiet a reſurrectiōe gn̄ali ⁊ vſqꝫ in eternuꝫ durabit. de quo in. p̄s. 144. Regnū tuū regnū oium ſecloꝝ. et dn̄atio tua in oi gn̄atōe ⁊ gn̄atiōe. Ideo ꝓpter filij ſui amorem ⁊ deſideriū: exns in hoc ſeculo. 3⁹. Quartū ſeclm ꝑpetuū ⁊ eternū deſiderabat. ꝓpter qđ dicit qđ ſeq̄t̄ in textu themat̄. Et vſqꝫ ad futurū ſeculū nō deſinā qđ ē quartum. vbi reſidet fili⁹ meus. i. vſqꝫ tenet̄ hic incluſiue. i. in illo ſeculo etiā nō deſinam. ſicut ibi

PP VI VALENTINVS
FERDINANDVS

Sede a dextris meis. Donec ponam ⁊c. i. ⁊ eti
am poſtꝗ̃ poſuero inimicos tuos. ⁊c. Sede a
dextris meis. ⁊ loquẽdo de hoc. 4°. ſeculo ſi-
mul cũ alijs dicit btã virgo. Ab initio ⁊ añ ſe-
cula creata ſuʒ. Ouidi⁹ lib. 4. metamorphoſe
os. Deſcribit quattuor ſecula: quorũ. Primũ
dicit aureum. Scõm argenteũ. Tertiũ ereuʒ.
Quartũ ferreũ. Primũ optimũ ⁊ bonũ in cõ
patiõe alioꝝ. Scõm malum. Tertium peius.
Quartũ peſſimum. ⁊ de quolʒ iſtoꝝ ad intelle
ctum ꝓdictũ ⁊ de omibus ſimul dicit ꝟgo. Ab
¶ Primũ aureũ in quo ho- (initio ⁊ añ ſcl'a ⁊c.
mies viuebãt i innocẽtia. victus coꝝ fuit pcus
⁊ tardus. Fruct⁹ / nuces ⁊ poma vt pulcre po
Boe⁹. nit Boetius. 2. de cõſolatõe metro. 5. vide ibi.
Felix nimiũ prior etas ⁊c. Veſtes erant de la
na oviũ in colore ꝓprio. Nõ erat ſcarlatũ nec
purpura. tũc nõ erant iudicia. quia nullus ali
um iniuriabat: ſ alienũ tanꝗ̃ ſe diligebat. Et
iõ merito illud ſeculũ dicebat aureum. qꝛ ſicut
aurũ ꝓcellit oia metalla: ſic illud tẽpus oia alia
Vñ de iſto ſcl'o dicit Senaca ad lucillũ in iſto
ſeculo aureo Soli ſapiẽtes gubernauerunt.
¶ Scõm ſeculũ iaʒ fuit malũ ⁊ minus laudabi
le qd̃ fuit argẽteũ. ⁊ nõ tñ valʒ ſicut auꝝ. Tũc
cupiditas incepit pullulare: fraus ⁊ caliditas
creſcere. Tũc incepũt hoies vẽdere ⁊ emere:
põdera ⁊ menſas inuenire. tunc qlʒ ab alio ſe
diuidere: ⁊ meũ ⁊ tuũ introducere. ⁊ ſic cõe de
ſtruere: ⁊ ꝓpriũ facere. Tũc incepũt inſurge-
re bella: ⁊ hoies ſine qete viuere. Vñ dicit Se
neca. Quietã vitã agerent hoies: ſi hec duo ꝓ
nomina de medio tollerentur meũ ⁊ tuum.
¶ Tertiũ ſeculũ fuit peius qd̃ fuit ereum. qꝛ es
eſt peius ꝗ̃ argẽtum. Iſtud eſt ſeculũ aduoca
toꝝ. tũc incepũt leges / canones / fori / ⁊ cõſue-
tudines. Hoies creuerũt in ingenio ⁊ ſcia ⁊ ꝑ
ſubtilitates ⁊ aduocationes: ⁊ ꝑ ſonoroſas al-
legationes aduocationũ qꝛ es eſt ſonorosum:
cõtra ꝟitatẽ ⁊ iuſticiã loquẽtiũ inceperũt face
Caſſio re de tuo meum. Pro iſto ſcl'o dicit Caſſiodo-
dorus rus. Vidi morbũ ad cuius curã nõ repiebatur
medicus. Nõ vidi cãm ad quã tuẽdã nõ repie
¶ Quartũ ſeculũ qd̃ ſucceſſit: ẽ (tur aduocat⁹
ferreũ. iſtud fuit ſclʒ gẽtiliũ / grecoꝝ / troianorũ
⁊ rõanoꝝ. in quo hoies diuerſa gña armoꝝ fa-
bricauerũt ꝓtectiua ⁊ inuaſiua / caſtra / turres
⁊ fortalicia: vt vi armoꝝ facerent de tuo meũ.
vt ꝙ in ſecl'o ereo obtinere nõ potuerũt vi ver
borum: Saltẽ in iſto ſeculo ferreo obtinerẽt vi
armoꝝ. Iſtud ſeculũ fuit romanoꝝ. ſm qd̃ po-
Aug⁹ nit btũs Aug⁹. ꝑ totũ proceſſum. 10. prioruʒ li
broꝝ de ciuitate. vbi dicit ꝙ romani ſumpſerũt

ferrũ cõtra oẽs gentes ⁊ nationes. i. arma. In
iſto ſeculo fuerũt hoicidia / furta / ⁊ latrocinia /
ſanguis effuſio / piuria ⁊ oia mala. Iſtud ſcl'm
eſt nequã ⁊ peſſimũ. d̃ quo dicit Aplſ. ad. Ro.
12. Nolite cõformari huic ſeculo. In hoc ſcl'o
fuit btã virgo in quo immaculatã ſe cuſtodiuit
Sciuit ꝙ religio ſcã ⁊ imaculata hec ẽ: Imma
culatũ ſe cuſtodire ab hoc ſeculo. Jaco. 4. A
quo ſeculo hodie eſt erepta. Dicim⁹ hodie de
ea. Regina mũdi hodie d̃ hoc ſeculo nequã eri
pit: ⁊ in ſeculũ ſeculoꝝ qd̃ eſt ſeculum celeſtis
glorie cũ ſuo glorioſo filio collocata. Vbicũꝗ̃
enim inuenies in ſcriptura ſeculũ ſecli ⁊ ſecl'm
ſeculorum: intelligitur de ſecl'o glorie celeſtis.
Vide gloſaʒ ſuꝑ verſuʒ. ꝑs. 145. Exaltabo te
deus meus rex: ⁊ bñdicã noi tuo in ſeculũ ⁊ in
ſeculũ ſeculi. ¶ Hic in iſto ſeculo btã ꝟgo hʒ et
Primũ cũ filio ſuo regnat. vñ dicit (facit tria
ꝑs. 145. ſibi. Regnũ tuũ regnũ oium ſeculorũ:
⁊ dñatio tua in oi gñone ⁊ gñonẽ. Scõm cũ a-
lijs ſcis ⁊ beatis ore deũ laudat. nã dicit Pſal
miſta. ꝑs. 83. Beati q̃ hitãt in domo tua dñe in
ſecula ſeculoꝝ laudabũt te. Et ipſa dicit ſuo fi-
lio. ꝑs. 144. Per ſingulos dies bñdicã tibi: ⁊
laudabo nomẽ tuũ in ſeculũ ⁊ in ſeculuʒ ſecli.
Tertiuʒ. filiũ ſuũ cũ alijs ſcis tota mente ⁊ cor
pore ⁊ deuotiõe adorat. de q̃bus d̃r Apoc. 4.
Adorabãt viuẽtẽ in ſecula ſeculoꝝ. ¶ Ecce q̃t
tuor. Secula deſcripta de q̃bus ad intellectuʒ
ꝓdictum dicit hodie btã virgo. Ab initio ⁊ an-
te ſecula creata ſum. i. ordinata ſum. Ad iſtuʒ
honorẽ gloriã ⁊ exaltationeʒ in qua hodie ſuꝑ
oẽs ſcõs ⁊ angelos exaltata ſum.

Sermo ſeptimus.

IN plenitudine ſan-
ctorũ detẽtio mea. Eccli. 24. et
in epl'a hodierna. Pro ꝟgie glo
rioſa ꝑfecte laudandũ: debemus
facere figurã circularẽ. qꝛ figura circularis eſt
ꝑfectiſſima. Hodie eſt vltimũ gaudiũ btẽ ꝟgi-
nis qd̃ fuit eius aſſumptio in celũ. Primũ ei⁹
gaudiũ fuit. eius ꝑ angelũ ſalutatio. cõiũgam⁹
ergo vltimũ primo: ⁊ erit circulus ꝑfect⁹. hoc
habebit debitã executionẽ: ſi cũ eius vltio gau
dio aſſũptionis de quo hodie celebramus: cõ-
iungimus gaudiũ ei⁹ dñice annunciationis et
angelice ſalutatõis dicẽdo. Aue maria gr̃a ⁊c.
¶ In plẽitudie ſcõꝝ. ⁊c. lib. ⁊. ca. Regi. Vt vi
deatis honorabiles dñi in ꝓſenti meã imagina
tionẽ. ⁊ thã nr̃m ad honorẽ ⁊ laudẽ ꝟginis ha
beat declarationẽ: noueritis ꝙ ſm qd̃ dñt hy-

ſtorie ⁊ ponunt antique cronice. quedam ciui
tas fuit in hyſpania In bono aere ⁊ optiõ loco
ſita / nobilis / pulcra / potẽs ⁊ habũdãs. q̃ voca
ta eſt Emerita. Ideo qꝛ rõani ꝑ qete ⁊ hitatio
ne illoꝝ q̃ multũ ꝓ re publica laborarũt ⁊ ma
gna meruerãt: illam dedicarunt ⁊ aſſignarunt.
ideo in poſuerũt ſibi nomẽ Emerita. q. ciuitas
emeritoꝝ. ¶ Ad ꝓpoſitũ. btã virgo glorioſa ma
ria q̃ hodie ẽ hoc ſeculo nequã eripit: ꝓ re pu
blica totius hũani gñis multum laborauit. naꝫ
ex ea Ortus eſt ſol iuſticie xp̃s de⁹ nr̃. Qui ſol
uens maledictionẽ: dedit benedictionẽ. In to
ta vita ſua ei⁹ cogitatio / locutio / vita / ⁊ actio /
Odil⁹ ſemper intenta fuit in dño. vt dicit Odilius clu
maceñ. Ideoq꜄ ꝓ meruit ꝙ ex ea dei filius cor
pus nr̃e redẽptiõis ſuſciperet. per quẽ oĩs male=
dictio ſoluta eſt: ⁊ celeſtis bñd in totum venit
mundum. De labore quẽ ptulit btã virgo ꝓ re
publica ⁊ ſaluatõe hũane nature: poſt xp̃m di=
cit ipa cũ aplõ. pria. ad. Cor. 15. Habũdantius
oĩbus laboraui. et Eccli. 33. Nõ mihi ſoli labo
raui ſꝫ oĩbus exqrentibus diſciplinam. iõ ꝓpt
hũc laborẽ: reportare. debꝫ pmiũ ⁊ qetẽ. Scri
ptum eſt enim. Sap. 10. Reddet deus merce=
dem laborũ ſcõꝝ ſuorum. iõ eius filius glorio=
ſus hodie tanq̃ bñ emerite in labore ⁊ tẽpe. qꝛ
ſexagenaria. Uel ſm alios ſeptuagenaria ĩ eta
tate: aſſignat ſibi ꝓ ſua qete ⁊ hitatõe ppetua
ciuitatẽ padiſi: q̃ merito vocat Emerita qꝛ ꝓ
¶ Ampli⁹. videm⁹ ꝙ qñ (emerit) deputata.
aliqua nobilis pſona mutat hitationẽ ſuam de
vna ciuitate ad aliã. Oĩbus qb⁹ erat ꝓpitia ⁊
recipiebãt ab ea bñficia: libenter ab ea petũt ⁊
interrogãt vbi eſt vel ẽẽ debet eius hitatio: vt
ſi pro ſuis neceſſitatibus ad ipam recurſuꝫ ha
beant: eam poſſint facilius inuenire. Sic diſci=
puli Joãnis interrogauerũt xp̃m. Jo. 1. d. Ra
bi vbi hitas. Ad ꝓpoſitũ. Btã virgo maria ho
die tranſfert ſe de ciuitate huius mũdi ad ciui=
tatẽ Emeritã padiſi Sua mĩa ſemp nobis fuit
ꝓpicia. Multa nobis cõtulit bñficia: ⁊ pro no
ſtris neceſſitatibus ea cotidie indigemus. Tu
patrona hũani gñis. tu reis ⁊ afflictis medici=
na ſingularis. Quis tuo nõ egeat munere: cũ
Ber⁹. omibus ſit peccare cõe? inqt ei Bernardus in
qdã oõne. Faciam⁹ ḡ ſibi duas qſtiões in pñti
¶ Prima cũ diſcipulis Joãnis. an eſt iſta glo
ſa vgo maria Ubi hitas? Et ad iſtã qſtionem
nobis rñdet p illud. Eccli. 24. Exaltaui ſuper
terraꝫ hitationẽ meã. Et hoc de ciuitate Eme
rita hoc eſt de qua dico vobis in Epl'a hodi=
erna. In ciuitate ſcĩficata ſilr requeui. ꝓ iſta ci=
uitate dico vobis ⁊ certifico vos cum pr̃e meo

Dauid. d. Hec eſt requies mea in ſecl'a ſcl'i. hic
hitabo qñ elegi eam. ps. 131. ¶ Scđam qſtionẽ
quã hodie poſſumus facere btẽ virgini eſt iſta.
que cauſa virgo glĩoſa. Quare illã ciuitatem
Emeritã padiſi ꝓ tua Requie ⁊ hitatõe ppetua
elegiſti. ¶ Et ad iſtã queſtionẽ nobis rñdet be
ata virgo tres ptes themati Preaſſumpti In
plenitudine ſcõꝝ detẽtio mea. Iſto mõ tria ſũt
q̃ me mouẽt ⁊ quelꝫ hoĩeꝫ vel pſonaꝫ ad eligẽ
dũ ſibi aliquã ciuitatẽ vel locum admanẽduꝫ.
Primuꝫ qñ oĩbus bonis habundat. ideo ele
gi mihi ciuitatẽ Emeritã padiſi: qꝛ eſt In ple
nitudine. iuxta primã thematis partem.
Scđm qñ eſt hitata honorificis ciuibus. ideo
ego iſtã elegi quia eſt Sanctorũ. iuxta ſecũdã
thematis partem Ex hoc denuntio vobis.
Tertiũ qñ ibi ſuꝫ pro ſẽp collocacta. ⁊ iõ ibi De
tentio mea. iuxta tertiã thematis partem.

Prima pars

¶ Dico prio ꝙ btã virgo dicit nobis ꝙ
elegit ſibi ciuitatẽ Emeritã padiſi
ꝓ ſua perpetua hitatõe: qꝛ eſt ⁊c. Juxta pri=
mam thematis ptem. In plenitudine. Ciuitas
Emerita padiſi ẽ ciuitas plenitudinis ⁊ habũ
dantie oĩum bonoꝝ. Ciuitas huius mũdi ter=
rena: eſt vbi repit vacuũ qđ eſt cõtra naturaꝫ.
Aſpexi terrã ⁊ ecce vacua erat. ⁊ nihil dicit ꝓ
pheta. Jere. in. ca. 4. Sed in ciuitate emerita
padiſi nõ repit niſi plenũ qđ ꝯuenit cũ natura.
Et illud plenũ eſt ſupra naturã. ſm eni Ber= Ber⁹.
nardũ ſup cantica ſmõe. xi. tractãs illud Apl'i
Deus erit oĩa in oĩb⁹. dicit. i. ſufficientia ⁊ ple=
nitudo oĩum. qꝛ ibi videbim⁹ deũ ſine ſmio /
amabim⁹ ſine medio / cohẽbim⁹ ſine malo / ple
ni deo / pleni iubilo / pleni gaudio. de quo xp̃s
dicit Petite ⁊ accipietis: vt gaudiũ veſtrum
ſit plenũ. Iſtius plenitudinis ſup oẽs ſcõs bea
tos. hꝫ pticipium btã virgo in ciuitate paradiſi
Emerita. Cũ eni plenitudinẽ habuerit in ciui
tate huius mundi terrena gr̃e ⁊ meriti ſup oẽs
viatores: ſeqt ꝙ hꝫ in ciuitate emerita padiſi
plenitudinẽ pmij ſup oẽs cõprehẽſores. Cũ ex
regula coronata theologoꝝ gr̃a ⁊ meritũ vie=
reſpondent ⁊ ꝓportionent cũ pmio pr̃e. In via
enim btã virgo hũit plenitudinẽ gr̃e ⁊ meriti.
ꝙ probat ex trib⁹ ex pimẽtis p q̃ manifeſte de=
mõſtrat ꝙ aliqđ vas liquore quẽ ꝯtinet ẽ ple=
Primũ experimentum eſt ſi vas de illo (num.
liquore non poteſt amplius recipere.
Scđm ſi qualꝫ ptẽ vaſis liquor impleuit.
Tertium ſi ex ſuper habũdantia liquoris vas
ſuperexit ⁊ tranſfundit liquorem.

...ANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS...

De aſſumptione.

¶ Primum experimentuz qꝺ ꝺr̄at aliqꝺ vas li-
quore qꝺ cōtinet plenū eſſe : eſt ſi non pōt am
plius recipe. tūc ſine heſitatōe aliqua dicimus
ꝙ illud vas eſt plenū. Iſtud experimētū hēmus
ꝑ fidem ⁊ credentiam de btā ꝟgine ſup oēs
ſanctos. Uas admirabile opus excelſi btā vir
Hier°. go. Nā ſm̄ Hieronymū ſuper illo. Luc. I. Aue
grā plena in ſmōe hodierno. Ceteris ꝑ partes
pr̄at grā: Marie vero totā ſe infundit grē ple
Ber°. nitudo. Legim⁹ inqt Bernardus. Stephanū
plenū grā. Et aplos ſpū ſcō repletos: ſꝫ longe
diſſimilr a maria. ¶ Scōm experimētū ꝙ ꝺr̄at ali
quod vas liquore qꝺ ꝯtinet eē plenū. Eſt qñ
quamlꝫ ptē vaſis liquor implet. Tūc ſine heſi
tatōe dicimus ꝙ illud vas illo liquore ē plenū
Iſtud experimētū hēmus ꝑ fidē ⁊ credētiam de
btā virgine. Cū eniꝫ dia grā in ſcōꝝ aias tanꝗ̄
in ſbꝫ propriū ſe trāſferrat: In aias ſcās ſe trāſ
fert. Sap. 7. Cōſtat ꝙ in glorioſa maria virgi
ne nō ſolū in aia ſꝫ ⁊ in ventre ⁊ in facie ⁊ in to
Aug° to corpe. ſm̄ Auguſtinū ſup illo angeli dicto.
Dñs tecum. vñ dicit. Dñs tecū in mēte. Dñs
tecum in vētre. Et iō vt inqt Aug°. Angelus
dixit ſibi Aue grā plena. quo ad plenitudinem
mētis. Dñs tecū. quo ad plenitudinē ventris.
qꝺ patꝫ ex hoc qꝺ ſubiungit. Ecce cōcipies in
vtero. Fuit etiā grā plena in facie ⁊ in toto cor
pore. Uñ ſm̄ teſtimoniū iudeoꝝ Cum eēt pul
cerrima in facie: nunꝗ̄ fuit ab aliquo cōcupi-
ta. imo faciei ſue aſpectus tāte ꝟtutis fuit: ꝙ in
quocūꝗ̄ eam aſpiciēte oēm motū carnis extin
guebat. vñ poſſumus ſibi dicere. illud Heſter.
4. Mirabilis es tu dña qꝛ nō ſolū aia tua. Sꝫ
⁊ venter tuus ⁊ corpus tuū ⁊ facies tua plena
¶ Tertiū experimētū qꝺ ꝺr̄at aliqꝺ (eſt grāꝝ.
vas liquore quod ꝯtinet eē plenum eſt. Qñ ex
ſuphabūdantia liquoris vas ſuperit. Tunc ꝓ
certo dicimus ꝙ vas illud eſt plenū. Iſtud ha
bemus experimētū in btā ꝟgine. Nā ex habūdā
tia ⁊ copia ſui liquoris ⁊ grē ſuper effluit: ⁊ de
dit nobis De plena grā ſua nō in aliquo dimi
nuta. ⁊ ſic poſſum⁹ cū veritate dr̄e illud Io. in.
ca. I. De plenitudine eius oēs accepimus gra
Ber°. tiam. imaginat btūs Ber°. in ſmōe hodierno
ꝙ btā ꝟgo eſt rebeca ad quā miſit abraā per
quē intelligit deū. Per nūciū ſuuꝫ eliezer per
queꝫ intelligit angelū gabrielē. Cū eēt rebeca
vxor filij ſui yſaac per quē intelligit deū filium
⁊ vt patꝫ hyſtoria. Geñ. 24. Rebeca de plena
ydria ſua de fonte dedit bibere Eliezer: ⁊ ca-
mellis ſuis auſit aquā donec cūcti biberēt. Su
per iſta hyſtoria dicit Beruard⁹. ſic. De plena
ydria tua aquā bibimus ꝟgo ſacra. Bibit an-

Sermo ſeptimus

gelus / bibit camellus / bibit architiclinus / Bi
bit angelus / Qꝛ virū non cognoſco. Bibit ca
mellus ꝙ de hūilitate ſingulariter ſingularis.
Sed nō in hijs duobus metretis plena ē ydria
tua. Capit me tretas binas ⁊ ternas / bibat ar
chiticlinus / auriat miniſter angelus ⁊ ferat ar
chiticlino. i. prī trinitatis principio. Bonū vi-
num ſuaſti vſꝗ̄ adhuc. ſ. ꝙ ꝟginitate remanē
te dei filio fecundaris. Ait eni tibi angel⁹ Qꝺ
enim ex te naſcet ſcm̄ vocabitur filius dei. ac ſi
dicat. Cū eo ſolo tibi iſta gñō eſt cōis. Patet
igit plenuꝫ vas ex pte liquoris. de quo vas nō
pōt amplius recipe. Et ex pte cuiuſlibꝫ partis
vaſis quas ptes liquor debet replere. ⁊ ex ſup
habūdantia liquoris quia vas ſup effluit: ꝓba
tur ⁊ declaratur btām virginem liquore gra-
tie fore plenā. Qꝺ pōt adhuc declarari quo-
dā exemplo familiari. Qꝛ ad modicū tactum
alicuius vaſſis liquore pleni vtputa ſi tacca ſit
aqua plena: ſup effluet ⁊ effūdet aquā. Sic ad
modicū Tactū marie btē ꝟgis cū vno Aue ma
ria: Statim ꝺ ſup effluenti plenitudine ſue grē
nobis effundet. vñ Bernardus dicit ſibi ſic. Il Ber°.
le ſolus O btā virgo laudes tuas ſileat: qui te
in ſuis neceſſitatibus inuocatā nō ſenſit affuiſ
ſe. Et quid mirꝫ ſi inuocata a deo: q̄ etiā nō vo
cata pſto es. Et ſi iſtā plenitudinem btā virgo
hūit hic in via in merito: nunqd maiorē hēbit
in ciuitate paradiſi. Emeritā in pmio: Cuꝫ in
illa ciuitate impator ſupme rome ſemp pmiet
vltra condignū ex theologoꝝ antiqua regula
coronata. Dicit nobis igit btā virgo rñdendo
ad queſtionē de ſua hitatōe ꝑ nos factaꝫ: cum
Dauid prē ſuo. Hec reqes mea. ſ. ciuitas padi
ſi Emerita in ſeculū ſeculi / hic hitabo. ⁊c. Et
eſt cauſa qꝛ oibus bonis habūdat. Nam eſt in
plenitudine iuxta primam partē thematis. Et
hoc de prima parte ⁊ prio tractatu nr̄i ſmōis.

Secunda pars

¶ Dixi 2. pricipalr ꝙ btā virgo nobis di
cit qꝺ elegit ſibi ciuitatē Emeri-
tam pſonali ꝓ eius ppetua hitatōe: qꝛ illa ciui
tas eſt bonis ciuibus hitata qꝛ ſanctoruꝫ iuxta
ſcōam thematis. ¶ Pro iſto tractatu ſciendꝫ
ꝙ impator ſupme rome qui ꝟgini glorioſe pro
ſua hitatōe ppetua iſtā ciuitatem aſſignauit: di
ſpoſuit ꝙ hodie in pceptōe poſſeſſiōis hitatio-
nis dicte ciuitatꝭ nō intraret: ſine oium ſancto
rum ſocietate honorifica. ⁊ non ſolū cum oium
ſcōꝝ ſocietate: Sed ⁊ cū oium ſcōꝝ ꝓceſſione.
hoc poſſum⁹ videre ⁊ intelligere ex ꝓphia quā
fecit dauid. Pater ſuus de ea ꝓ iſta die dicēs.

Surge dñe in requiem tuā: tu ⁊ archa ſanctifi
cationis tue. Sacerdotes tui induanť iuſticiā:
⁊ ſcī tui exultēt. ps. 131 Et qꝛ iſti ſcī debebant
virgini ꝓceſſionaliter occurrere dicit Dauid.
ps. 49. Cōgregate illi ſcōs eius: q̄ ordināt te=
ſtamētū eius ſup ſacrificia. Jubeť ģ in hac die
ſacratiſſima p virgīs filiū: archangelo gabrie=
li virginis panimpho ⁊ ſecretario: vt pro ſue
mr̄is in ciuitate padiſi Emerita glorioſa rece
ptione: ſcōꝝ ꝓceſſionem ordinet: diſtiēta loca
prout congruit q̄buſtȝ aſſignando. Jnq̄t enim
virginis filius gabrieli. illud Job. 38. Nunq̄d
(affirmatiue) tu noſti ordinem celi ⁊ pones rō
nem eius in terra. Qui iuſſui dñi ſui ⁊ virgīs
filij hūiliter obtēperans: pro dei genitricis oc=
curſu proceſſionem ſanctorum diſponit ⁊ ordi
nat: ſtationes ⁊ loca aſſignando quibuſlibet ꝓ
ut ſequitur in hunc modum.

¶ Primo virginibus aſſignauit Orbē lune.
Scōo confeſſoribus Orbem mercurij.
Tertio martiribus Orbem veneris.
Quarto apoſtolis Orbem ſolis.
Quinto prophētis Orbem martis.
Sexto patriarchis Orbem iouis.
Septimo ⁊ vltimo angelis Orbem ſaturni.

¶ Primo btā ⁊ glōſa virgine ad celi ciuita=
tem Emeritā aſcendēte vt honorabilr̄ ⁊ ꝓce=
ſſionalr̄ ab oībus ſcīs dicte ciuitatis cōciuibus
recipeť: gabriel aſſignauit v̄ginibus Orbē lu=
ne. ⁊ cōgrue iſtum locū ⁊ orbem v̄ginibus aſſi
gnauit qui eſt igni cōiunct⁹: ⁊ ab ignis cōbu=
ſtione remanet alienus. Sic v̄ginitas inter v̄=
tutes ceteras ſine combuſtione ꝑmanet. Cum
tū igni cōcupie ⁊ cum carne ſit ſemp coniūcta.
Hier⁹. pro tāto dicit Hieronymus. qꝛ eē in carne ⁊ vi
uere ꝑter carnem: vita angelica eſt nō hūana.
Hic ordo v̄ginū depcatus eſt v̄ginem cū fuit i
loco eis aſſignato: vt earū eēt ꝑpetuo prioriſa.
vt ſicut fuit iſtius ordinis prima in terris: ſic ⁊
eius ducatū gereret in celis. Quib⁹ v̄go an=
nuēs: eis gratiſſime rūdit. qꝛ vt v̄go ⁊ virginū
v̄go eaꝝ volebat eē prioriſſa ⁊ hēre perpetuam
cōicationem / ſʒ ꝑpter alias v̄tutes: cum alijs
ſcīs hēbat pticipationē: ⁊ iō dicit eis. qꝛ cū ple=
nitudine ſcōꝝ eēt ſua hitatio. Vn̄ dicit eis tha.
Jn plenitudine ſanctorum detentio mea.

¶ Scōo btā ⁊ glorioſa v̄gine ad celi ciuitateȝ
Emeritā aſcendente: ꝓceſſionabilr̄ occurrūt
ſancti cōfeſſores in loco eis aſſignato p gabrie
leȝ qui eſt Orbis mercurij ⁊ merito. qꝛ ſm qō
Ptolome⁹ dicit Ptolomeus mercurius ſue coſtellatio
nis aſpectu ſciam tribuit. ⁊ ad eloquiū menteȝ
aptat. hic paulus agrecis dictus eſt mercuri⁹:
quia eloquens erat ⁊ dux verbi. Act. 14. Hu=
ius coſtellationis aſpectu ſancti ꝯfeſſores ſcia
ſpālr̄ diuina ⁊ ad ſalutē neceſſaria claruerūt:
⁊ claro eloqo ac nitido xpi gloriā ſunt cōfeſſi.
Hic ordo confeſſoꝝ p̄catus eſt v̄ginem cū fuit
in loco eis aſſignato in hunc modum. Tu dña
magiā ſcie radio ſplēduiſti. q̄ diui e ſapie lumē
pepiſti. Suplr̄ petimus vt ſicut ieſu dñi cōfeſſi
one fundata xpi nomē itrepide in terris es cō=
feſſa: ita ⁊ in celis corā pr̄e cōfitearis nos tuuȝ
corā hoibus filiū cōfitētes. ⁊ annuit ſupplicati
oni iſtorū btā virgo ſic dicens eis. Scio qꝛ cor
de credit ad iuſticiā ore aūt confeſſio fit ad ſa=
lutē. vt dr̄. Ro. 10. Scio qꝛ filius meus cariſſi=
mus de vobis dixit. Luc. 12. Qui me ꝯfeſſus
fuerit corā hoibus: cōfitebor ⁊ ego eū corā pr̄e
meo. Jn cōfeſſione ergo nois filij dei ⁊ mei: vo
biſcū hēo cōiūctionē. Sed p v̄tutes alias: cum
ſanctis alijs habeo pticipationem. ideo Jn ple
nitudine ſanctorum mea erit detentio.

¶ Tertio btā v̄gine glorioſa ad celi ciuitatem
Emeritā p amplius aſcendēte: ꝓceſſionabilr̄
ſibi occurrūt ſcī martires in loco p gabrielem
eis aſſignato qui eſt Orbis veneris. ⁊ cōgrue
hic locus mr̄ibus aſſignať: qꝛ ſm aſtrologos
eius irraditio eſt rubicundis ⁊ cum circa ſtel=
lam hanc veſpe ruboꝛ oriť: p̄ſagium eſt tempo
ris ſereni ſm Ptolomeū. Vere ſu⁹. Sero ru
bens celū: cras indicat eē ſerenū. vn̄ Mat. 16.
dicit xp̄s phariſeis. Facto veſpe: dicitis. ſerenum
erit. Rubicūdū eſt enim celū. Sic martires in
rubeis coloribus ⁊ ſanguineis delectati: p cri
ſti noie martiriū pacientes: in veſpe huius mū
di qō fuit eis ſigñū ſerenitatis future: Jn rubi
cūdis coloribus ſui ꝓprij ſanguinis ſe dealuerūt.
Lauātes ſtollas ſuas in ſanguine agni. Horuȝ
ſupplicatio ad v̄ginem fuit vt in ſuis plus pri=
cipatū gereret ⁊ ducatū. qō vt nō reiciat. cā ſe
xus: Semiramis babilonie allegať q̄ ſʒ Augu Aug⁹
ſtinum. 17. d ciuitate dei. Jn rebus bellicis eo
tēpore ducatū gerebat apō aſſirios: quo Del
bora apō iudeos. Sciebāt nāq; martires qꝛ v̄
go maria pluſq̄ martir fuit: quia nimio amore
vulnerata teſtis extitit ſaluatoris. ⁊ ꝑmerore i
aīo cruciatū ſuſtinuit paſſiōis. vt inq̄t Ambro Am=
ſius. Supplicationem iſtoꝝ conceſſit virgo. d. broſi⁹.
Firma cōſtātia ⁊ martirū paciā vobiſcuȝ hēo
ꝯiūctionem. Sed p v̄tutes alias cum ſcīs alijs
hēo pticipationeȝ. ⁊ iō Jn plenitudīe ſcōꝝ mea
(erit detētio

¶ Quarto btā virgine glīoſa ad
celi ciuitatē Emeritā p ampli⁹ aſcendēte: oc=
currūt ſibi ꝓceſſionabilr̄ ſcī apl̄i in loco per ga
brielē eis aſſignato q̄ eſt Orbis ſolis. ⁊ hoc ꝓ=

FERDINANDVS ... VALENTINVS

prie. Nam ſol .12. menſes facit ꝑambulans in
zodiaco .12. ſigna celi. Apl'os vero fuiſſe .12. ne
mo dubitat. ⁊ ſunt duodecim ſtelle mulieris a
micte ſole. Apoc. 12. Itẽ ſol eſt lux mundi. ⁊ de
iſtis apl'is dixit xp̄us. Mat. 5. Uos eſtis lux
mũdi. Iſti v̄ginẽ dep̄cant̃ ⁊ ſibi ſupplicãt: ꝙ ſi
cut lucẽ hũit oī carens tenebra: Sic ipa ſit lux
ad p̄riam dirigẽs oẽs. de eccl'ia. de qua xp̄s fi=
lius ſuus dixit. Io. 12. Ambulate dũ lucẽ hẽtꝭ:
ne tenebre vos cõp̄hendãt. Suplicatõi iſtorũ
v̄go rñdit ſic. Ego ſum mulier amicta ſole. Io
annis. teſtimonio. Apoc. 12. Qui ẽ vnus de ve
ſtris. Uos eſtis lux mũdi teſtimonio filij mei.
Mat. 5. Per illuminationẽ oīum fideliũ: vo=
biſcũ hẽo cõiũctionẽ. Sed ꝑ v̄tutes alias cũ
omnibus ſanctis alijs participationem: iõ In
plenitudine ſanctoꝝ mea erit detentio.

¶ Quinto btã v̄go gl'ioſa ad ꝑadiſi ciuitatem
Emeritã ꝑ ampliꝰ aſcẽdente: occurrũt ſibi ꝓ
ceſſionaliter ꝓp̄he in loco ꝑ gabrielem eis aſſi=
gnato qui eſt orbis martis. ⁊ hoc cõgrue. Nã
ſꝫm Ptolomeũ. Ueneri ſociatus: influit voca
lem aptitudinẽ ad canendũ. ⁊ iõ ſunt in illo or
be ꝓp̄he qui mirabiles cantus ⁊ hymnos pro
pheticos de xp̄o ⁊ btã v̄gine ordinarunt. Aliq̄
de p̄terito vt Moyſes. aliq̄ de futuro vt yſaias
Alij de p̄ſenti vt Ioãnes baptiſta. Ceteri tãtũ
cecinere vatũ ⁊c. Hij ſupplicant v̄gini vt inter
ipos velit eẽ maior ⁊ p̄ria cantoriſſa. Cũ cãti=
cus ſuꝰ. Magnificat aĩa mea dominũ merito
emineat vniuerſ. vt ſicut altera maria dudũ in
populo iſrael. Precentrix fuit in choro canen
tium: Ita ⁊ ipa maria v̄go ſacratiſſima in p̄ria
ſit precentrix in choro deũ laudantiũ. Suppli
cationẽ iſtoꝝ ꝯceſſit ⁊ ſignat btã v̄go eis dicẽs.
Ratione diuini cãtus vobiſcũ hẽo ꝯiũctionẽ:
ſꝫ ꝑ v̄tutes alias cũ oībus alijs ſanctis ꝑticipa
tionẽ: ⁊ iõ In plenitudĩe ſcõꝝ erit detẽtio mea.

¶ Sexto loco v̄gine gl'ioſa ad ciuitatẽ Eme=
ritã ꝑadiſi aſcenſum ꝑ ampliꝰ ꝯtinuãte: occur
rũt ſibi proceſſional'r ſcĩ p̄riarche in loco ꝑ ga=
brielem eis aſſignato qui eſt Orbis iouis. ⁊ ꝓ
prie. q2 ſꝫm Ptolomeũ illud ſidus dr̃ fortuna=
tum. Et in iſtis p̄riarchis fortũa ꝓ optia fuit:
cum ex eis ſꝫm carnem virgo ⁊ filius eius xp̄s
traxerũt originẽ gl'oſam. Hij ſcientes ꝙ grã ⁊
gloria nõ deſtruũt naturã ſꝫ ꝑficiũt eã: ſibi ſup=
plicant ꝙ apõ deum hẽat eos recomiſſos cor=
dial'r. Sicut filia nimis cara. quibus rñdet eis
ꝯcedendo ⁊ dicẽdo. ꝙ ꝑ carnis natiuitatẽ ab
eis hũit nacẽtia. Sed ꝑ virtutes alias cũ om
nibus ſcĩs habꝫ ꝯueniẽtiã. ⁊ iõ dicit eis ꝙ In
plenitudine ſanctorum erit ſua detentio.

Septimo ⁊ vltimo loco virgine glorioſa ad ci
uitatẽ Emeritã paradiſi aſcendẽte: ꝑ amplius
occurrũt ſibi ꝓceſſionaliter oẽs ſcĩ angeli in lo
co ꝑ gabrielem eis aſſignato qui eſt Orbis vel
celum ſaturni. qđ ꝯuenit eis proprie. quia ſꝫm
Ptolomeũ eius influẽtia eſt in viſiõe: ⁊ q̄ ſub
eo naſcũtur ſemꝑ ſunt bñ videntes. Tales ſũt
angeli qui lꝫ ſꝫ Apl'm. ad. heb. pꝰ. Omẽs ſint
adminiſtratorij ſp̄us miſſi in orbẽ terre ꝓpter
eos q̄ hereditatẽ capiũt ſalutis: Tñ ſemꝑ intẽ
dunt viſioni diuine eſſentie ⁊ fruitioni. Nã an
geli eoꝝ ſemꝑ vidẽt faciẽ p̄ris mei q̄ in celis eſt
Mat. 18. Iſti virginẽ alloquẽtur ꝑ iſtũ modũ.
O virgo ſacratiſſima al'm tẽpe p̄terito tue vir
ginitatis v̄tute delectati ſororẽ te nr̄am voca=
uimus. Nã virginitas ſoror eſt angeloꝝ. Am
broſius. Soror nr̄a puula ẽ Cant. 5. Sꝫ poſtq̄
dñm nr̄m hoiem vidimus de te natũ: honores
ab hoibus nõ expoſcimꝰ. dicit. n. angelus Ioã
ni. Qui cecidit ad pedes eius vt adoraret eũ
Uide ne feceris. Apoc. 19. Ubi gloſa aſſignat
rõnẽ p̄dictã. Q2 deus factus fuit hõ. dicũt er=
go angeli O virgo ſacratiſſima reſide nobiſcũ
vt poſtq̄ deus hõ factus eſt dñs nr̄ tuus filiꝰ:
te eius matrẽ hẽamus iam nõ in ſororem: ſꝫ in
dñam ⁊ reginã. Oībus iſtis ſcõꝝ ordinibus cõ
ceſſit ⁊ ſignauit ſuas ſupplicatões: ⁊ quilꝫ ſꝫm
ſuã ꝯditionem. In hac ꝓceſſiõe canticũ corã
v̄gine decãtauit. Et cãticũ oīum ꝯtinet̃ in illa
antiphona p̄clara. Aue regina celoꝝ / aue dña
angeloꝝ / hoc fuit canticũ angelorum / ſalue ra
dix ſancta / hoc canticũ regũ ꝓphaꝝ ⁊ p̄riar
chaꝝ ex q̄bus traxit radicẽ ſꝫm carnẽ. vñ dicit
in ep'l'a hodierna Radicaui in populo honorifi
cato. Seq̄t̃ in antiphona. Ex qua mũdo lux ẽ
orta. hoc canticum apl'oꝝ q̄ fuerũt lux mundi.
Mat. 5. Seq̄t̃. Gaude glorioſa: ſuꝑ oẽs ſpeci
oſa. hoc cãticũ ꝯfeſſoꝝ qui fatẽt̃ cũ dauid ꝙ ip
ſa ſpecioſa forma p̄filijs hoium Diffuſa eſt grã
in labijs tuis. ſ. in ꝯfeſſiõe vere fidei catholice.
Seq̄t̃. Uale valde decora: hoc cãticũ v̄ginũ.
decora fuit in virginitate. Q2 v̄go virginũ. ⁊
Dauid dixit. ps. 44. Adducent̃ regi v̄gines
ſꝫ poſt eam. Seq̄t̃. Et ꝓ nobis xp̄m ſemꝑ exo=
ra. hoc cãticũ gñal'r oīum ſcõꝝ viatoꝝ. Sic be
ata virgo cũ tali ꝓceſſiõe ⁊ cãtu: ꝑ filiũ ſuũ glo
rioſum ſupra oẽs choros ſcõꝝ eſt deducta. In
qua ſolẽnitate ſufficit ꝙ oīs multitudo ſancto=
rum eſt: ⁊ cum ipis dñs. ſcribit̃ Nũeri. 16. Et
ꝓpter hoc btã virgo dixit ꝙ ciuitatẽ Emeritã
paradiſi ſibi eligit. pro ſua ꝑpetua hitatõe. q2 ẽ
aſſociata ⁊c. Et hoc ſcõꝝ. iuxta ſcđam ꝑtẽ the=
matis. Et hoc de ſcđa ꝑte ⁊ tractatu nr̄i ſꝫmõis.

Ptolomeꝰ

Ambroſiꝰ.

Ptolomeꝰ

Ptolomeꝰ

FERDINANDVS VI ... SANCTVS ... VALENTINVS ... DER PP VI

Tertia pars.

¶ Dixi in .3. pte principali ꝛ vltia ꝙ ꝓpt̃ ſupradicta. ſ. ꝙ ciuitas Emerita paradiſi eſt oibus bonis habũdãs. qꝛ eſt in plenitudine. ꝛ eſt bonis ciuibus aſſociata. qꝛ ſcõꝝ Ideo dicit nobis ex hoc ꝑpetue hic ſuꝫ collocata. Et iõ ibi detẽtio mea. ¶ Pro breui materie iſtius tertij tractat⁹ nr̃i ſmõis ẽ ſciẽdũ ꝙ ꝓpt̃ tria aliqs õtinet ſe libent̃ i aliq̃ loco vl' ciuitate
Primo qꝛ habet ibi amicos ꝛ parentes.
Scõo propter gaudium quod dat omnib⁹ ibi reſidentibus.
Tertio qꝛ inde ſuis ſruitoribus benefacit.
¶ Dico prĩo ꝙ libenter ſe detinet aliqs in loco vel ciuitate vbi ſunt ſui amici ꝛ parẽtes. In ciuitate Emerita paradiſi ſũt parẽtes btẽ v̾gis: pr̃ ꝛ mr̃ ꝛ ſorores Spõſ' r eius fili⁹ glorioſus q̃ eſt ciuitatis dñs. Qui recipit eã ibi cũ tãto honore ꝛ glĩa: ſicut decebat tm̃ filiũ tantã mrẽm. Ipſa nãqꝫ recepit euꝫ hic in mũdo in ſuo vẽtre v̾gineo: ꝛ xp̃us eã recepit in ciuitate Emerita
Ber⁹. paradiſi introno regio. Bernardus in ſmone hodierno qui incipit Intrauit ieſus i quoddaꝫ caſtellũ. In caſtellũ huius mũdi intrãs ieſus. Prius maria eum ſuſcepit. iõ ab eo ſuſcipitur hodie Sãctã ingrediens ciuitatẽ. Sed cũ quãto putas honorẽ. Cũ quãta glĩa ꝛ exultatione? nec in terris dignoꝛ locus / v̾ginalis vteri templo in quo dei filiũ maria ſuſcepit: nec in celis regali ſolio quo dei filius mariam ſublimauit. Fratres: xp̃i gñonem ꝛ marie aſſũptionẽ quis enarrabit? quãtũ eniꝫ gr̃e in terris adepta eſt ꝑ ceteris: tm̃ ꝛ in celis obtinet glĩe ſingularis. ꝙ ſi oculus non vidit / nec auris audiuit / ꝛ in coꝛ hois nõ aſcẽdit q̃ preparauit deus diligentibus ſe: qđ ꝑparauit gignenti ſe: ꝛ quod certuꝫ eſt pre omnibus diligenti: quis ſcire poterit?
¶ Dixi .2. ꝙ libẽter ſe detinet aliqs in aliqua ciuitate vel loco: vbi dat gaudiũ ibi habitãtib⁹. Talis fuit glorioſa v̾go maria q̃ hodie totã ciuitatẽ Emeritã ꝛ omẽs eius hitatores letificauit. Uide ſi placet hic imaginationem Bernar-
Ber⁹. di in ſmone hodierno ſup illo v̾bo Eliſabeth ad btãm virginẽ. Ex quo facta eſt vox ſalutationis tue in auribus meis ꝛc̃. In vtero meo. Ubi ad ꝓpoſituꝫ dicit ſic. Hodie virgo glĩoſa ad celos aſcendẽs: ſupnoꝝ ciuiũ ſine dubio cumulauit gaudia. Uñ ſi eius ſalutatio exultare ipm̃ fecit in gaudio queꝫ mr̃na adhuc viſcera claudebãt: ꝙ ſi puuli nõdũ nati aĩa liq̃facta eſt vt maria locuta eſt: Quid putamus q̃ nã hodie fuerit illa celeſtiũ exultatio: cũ ꝛ vocẽ audire ꝛ btãm ei⁹ ꝑſẽtiã videre meruerũt. hec Bernardus.
¶ Dixi .3. ꝛ vltio ꝙ libẽter ſe detinet aliqs in aliquo loco vel ciuitate: qñ inde ſuis ſruitoribus põt ſubuenire. Ex hoc detinet ſe beata v̾go i ciuitate Emerita padiſi vbi facit negotia nr̃a ibi ꝓ nobis. Perpetua eſt aduocata: ꝛ ꝯtinue de ciuitate paradiſi mittit nobis et dat diuerſa munera grãꝝ. Uñ Bernardus in ſmõe hodierno ad iſtud ꝓpoſitũ ſic. Hodie ꝑcioſum munus terra nr̃a direxit in celũ: vt dãdo ꝛ accipiendo felici amicitiaꝝ federe copulẽtur hũana diuis. Illo eniꝫ aſcendit fruct⁹ terre ſublimis: vñ data optia deſcendũt. Aſcendens xp̃s in altũ dedit dona hominibus: ꝛ aſcendens maria in celũ nõne ꝛ ipſa dona vtiqꝫ hominibus ꝑſtabit? certe ſic. qꝛ nec facultas ei deeſt / nec volũtas / Regina celoꝝ eſt / miſicors eſt. Mater filij vnigeniti eſt dei. q̃ ꝙ quã filium mr̃i denegare qs poterit cogitare: q̃ cum ſalomone ſibi dicit. Pete mr̃ mea qđ vis. neqꝫ enĩ fas eſt vt auertam faciẽ tuaꝫ. ¶ Patet ḡ (et hic finis ſmonis) oibus nobis q̃ ea cotidie indigemus: ꝙ inueniemus eam in ciuitate Emerita paradiſi quã ꝓ ſua hitatõe perpetua ſibi elegit i eternũ: vt inde nobis cotidie ſubuenire poſſit Ber⁹.

Sermo octauus.

Quoddaꝫ caſtellũ et mulier q̃dã. Luc. 10. et in euangelio hodierno. Honorabiles dñi ꝓ declaratõe nr̃i thematis ꝛ debita applicatõe ad btãm v̾ginem. Eſt ſciẽdũ ꝛ deuote notãdũ. ꝙ ex ſacra ſcriptura hẽmus ꝛ fide tenemus: ꝙ alius eſt ſtatus vite preſentis: ꝛ alius vite future.
Primus ſtat⁹ ẽ bellicoſus ꝛ formidoloſus.
Scõs ſtatus eſt pacificus ꝛ quietus.
¶ De prio ſtatu vite ꝑſentis q̃ eſt bellicoſus ꝛc̃. dicit Iob. in. cap. 7. Milicia eſt vita hominis ſuper terram. alia lr̃a habet temptatio.
¶ De ſtatu vero vite future q̃ eſt pacificus ꝛc̃. dicit Dauid in. ꝑs. 147. Lauda hieruſalẽ dominũ. Poſuit fines tuos pacẽ. Ibi eſt triplex genus pacis q̃ deſcribit Auguſtinus. 19. de ciuitate dei. ſ. pax tẽporis. pctõris ꝛ eternitatis. Cõiter enim apl's in ſuis eplis Salutationes mittit ꝑ hec v̾ba / grã vobis ꝛ pax / per grãm q̃ datur ad reſiſtendũ pctõ ꝛ ad merendũ vitam eternã: qđ eſt in ꝑſenti vita vbi ſolũ ſtatus meriti eſt ꝛ reſiſtẽtie cõtra pctm̃ (vñ ſm̃ doctores Minimus gradus grẽ ſufficit cuilꝫ pctõ ꝛ tẽtationi reſiſtere) ſignãt bona q̃ habẽt in ꝑſenti

ALEXANDER PP VI VALENTINUS FERDINANDUS DE

vita ⁊ pro tanto dixit xp̄us paulo. Sufficit tibi
grã mea.ſ. ꝓ ſtatu vite p̄ſentis. ſcḋa. ad. Cor.
12. Per pacē vero ꝑ quã deſignatꝛ ꝑfectiſſima
quies: deſignantꝛ bona vite future. de quibus
dicit ꝓpha. yſaie. 32. Sedebit populus meus ĩ
pulcritudine pacis. In tabernaculis fiducie: ⁊
in reqe opulenta. Ad propoſitũ hec aplicando
in nr̄o themate Quoddaꝫ caſtellũ ⁊ mulier q̄
dam. ꝑ duas ptes ſuas btã ⁊ glorioſa v̄go ma=
ria deſcribitꝛ quãtũ ad ſtatũ vite p̄ſentis quem
Ber°. hūit hic. Et quãtũ ad ſtatũ vite future quē ho
die in gloria celeſti conſecuta ē. et ſm hoc erũt
in p̄ſenti ſmõe iuxta ptes noſtri thematis duo
principales tractatus.

Primus tractatus erit de v̄gine glioſa ĩ ſtatu
vite p̄ſentis per q̄d deſignata ⁊ dicit pria pars
thematis. ꝙ per quoddam caſtellum.

Scḋs tractatus erit de v̄gine glioſa in ſtatu vi
te future vbi hodie ē aſſũpta q̄uo eſt in titulata
⁊ dicit ſcḋa pars thatis. ꝙ mulier q̄dã / quod=
dã ⁊ q̄dã ꝑ excellentiam hic ponantur.

Prima pars.

Primus igitꝛ nr̄i ſmonis tractatus
erit de v̄gie glioſa videre
⁊ ſpeculari in ſtatu vite p̄ſentis per q̄d fuit de=
ſignata. ⁊ dicit pria pars thematis. ꝙ ꝑ quod=
dam caſtellũ. Pro declaratõe imaginationis
iſtius tractatus eſt ſciendũ: ꝙ xp̄s ſaluator nr̄
in hũc mũdum veniēs: venit vt diabolũ ⁊ ſu=
os ſequaces expugnaret / ⁊ eius opa q̄ contra
hoiem fecit deſtrueret. Vñ pria. Io. 3. Criſtus
venit in hũc mũdũ vt diſſoluat opa diaboli. Et
fecit recte ſicut bonus dux p̄lij: qui volens cõ
tra aliquē potētē militē preliari: ſibi ꝓuidet de
armis ꝓtectiuis ⁊ inuaſiuis: vt illũ poſſit ex=
pugnare validiꝰ. ⁊ de villis muratis ⁊ caſtris
vbi cũ ſuis ſe poſſit receptare: vt illũ poſſit ĩ pu
gnare ſecurius. Sic xp̄s ſaluator nr̄ fecit ĩ hũc
mundũ cõtra diabolũ veniens p̄liaturus qꝛ ꝓ
uiſſit ſibi de btã v̄gine glioſa Maria: tanq̄ꝫ de
caſtello forti quodã ⁊ munito. habili ⁊ ſufficiē
ti ad diabolũ expugnandũ. ¶ Caſtellũ aũt fuit
virgo maria triplici rõne. ¶ Prio rõne ſue hu
militatis. Caſtellũ eſt nomē diminutiuuꝫ. qꝛ ꝑ
diminutionē a caſtro caſtellum dꝛ. Btã virgo
nõ dꝛ caſtellũ ſimplr: ſꝫ caſtelluꝫ diminutione.
qꝛ virtus hũilitatis ꝑ quã ipa diminuit ⁊ mino
rauit ſe: fuit eius ſpãliſſimuꝫ ⁊ potētiſſimuꝫ ac
fortiſſimũ munimētũ. Qñ enim ꝑ angelũ ſibi
nũciabatꝛ ꝙ eſſet mr̄ dei: ipa minorauit ſe ⁊ di
minuit dicendo ſe ancillam. Ecce ancilla dn̄i.
Tũc iſtud caſtellũ fuit fortiſſimũ atq̄ꝫ tã valli
dum: ꝙ nunq̄ꝫ a diabolo potuit expugnari.
¶ Scḋo btã virgo dꝛ caſtellũ rõne ſue caritatiſ.
In oi enim acceptõe caſtrũ ⁊ caſtellum ſignat
fortitudinem. ⁊ fortiſſima v̄tus ē caritas in v̄=
gine maria: qꝛ in ea aque multe. i. tribulatiões
multe nõ potuerũt extiguere caritateꝫ. qꝛ for=
tis eſt vt mors dilectio. Cant. 8. ¶ Tertio bea=
ta virgo dꝛ caſtellũ rõne ſue caſtitatis. Caſtrũ
vel caſtelluꝫ dꝛ a caſtrãdo qꝛ caſtrati hoies in
eis ſolent cõuerſari: nõ q̄deꝫ realr ſꝫ effectualr
eo ꝙ mulieres ſolēt a caſtris ſeq̄ſtrari vt inq̄t
Vegetius de re militari qꝛ ꝑ eoꝝ contuberniũ Vegetius.
molleſcere ſolet aius bellatorum. Btã igitꝛ vir
go dꝛ caſtellũ: qꝛ caſta ⁊ hũilis ⁊ in caritate fir
mata ac fundata. In iſto caſtro ⁊ caſtello Ve
niens ieſus in hũc mũdũ cõtra diabolũ pugna
turus: ſe receptauit ⁊ intrauit in iſto caſtello.
Aphendit arma ⁊ ſcutũ. i. aiam ⁊ carnē: vt cõ
tra diabolũ nobis in adiutoriũ exſurgeret pro
quo añ incarnationē ad eũ orabat pſalmiſta di
cens. p̄s. 34. Aphende arma ⁊ ſcutũ: ⁊ exur=
ge in adiutoriũ mihi. Effunde frameã ⁊ cõclu
de aduerſus eos q̄ ꝑſecuntꝛ me: dic aie mee ſa=
lus tua ego ſum. In iſto caſtello v̄ginis glioſe
fuit murus ⁊ turris q̄ ſe inuicē ab in pugnanti
bus ⁊ expugnantibꝰ defendebãt. Murus vir
ginitatis: ⁊ turris hũilitatis / murũ v̄ginitatis
defendit turris hũilitatis / ⁊ turrē hũilitatiſ mu
rus virginitatis. Prio murũ v̄ginitatis cõiter
directe expugnat luxuria. Sed ſi ei pugnare il
lum nõ põt: ſubuenit in eius adiutoriũ ſupbia.
Nam cõiter qui pſiſtũt in v̄ginitate: in pugnã
tur ꝑ ſupbiã q̄ eos facit de virginitate ſupbire.
Sed iſta expugnatio inimicoꝝ: in caſtello btē
virgis locũ nõ hũit. qꝛ turris hũilitatis a mu=
ro v̄ginitatis oēm ſupbiam repellit. Scḋo tur=
rē hũilitatis cõiter directe expugnat ſupbia. ſꝫ
ſi non põt: venit in eius adiutoriuꝫ luxuria. vt
qḋ nõ põt expugnare ſupbia: ſaltē expugnet lu
xuria. Sed iſta expugnatio inimicoꝝ in caſtel
lo btē virginis locũ nõ hũit cõtra turrē hũilita
tis: qꝛ iuuit eam murus virginitatis. qui ab ea
oēm repullit libidinē ⁊ luxuriam. Sic muro et
turri ſe inuicem iuuãtibꝰ ⁊ defendētibus: mu
rus qui eſt v̄ginitas ⁊ turris q̄ ē hũilitas in ca
ſtello btē virgis ſemp fuerunt illeſa. nec vnq̄ꝫ
potuerũt aliqualr ab inimicis expugnari. De
iſto caſtello btē v̄gis incipit euãgeliũ hodier=
nũ. Intrauit ieſus in quoddã caſtellũ. ⁊ hoc in
ſua incarnatiõe. ⁊ bene in textu Apponitꝛ hoc
nomen ieſus qḋ interp̄tatꝛ ſaluator. qꝛ pro ſalu
te noſtra ibi intrauit: contra diabolum inimi=
cum humani generis pugnaturus. Tũc dixit

ſalus populi ego ſum. figuratus in ieſu naue q̄
fuit maximus in ſalutem electoꝝ dei. Eccli.
46. De iſto caſtello beate virginis dicit nobis
criſtus. Mat. 21. Ite in caſtellū qḋ cōtra vos
eſt. i. coram vobis eſt: ⁊ ibi inuenietis aſinam
alligatam. Caſtellum eſt beata v̄go qḋ contra
nos eſt. i. coram nobis eſt: qꝛ ſemp reſpicit ſua
pietate ⁊ mia nos. Ad iſtud caſtellum precipit
nobis criſtus ire per mundiciam ⁊ caſtitateꝫ:
qꝛ ibi inueniemus aſinam alligatam. i. carneꝫ
rationi ⁊ ſpūi ſubditam. Hoc eſt caſtellum in
quo cum ingrederetur ieſus: occurrerunt ei.
10. viri leproſi. Luc. 17. i. omnes peccatores.
decem preceptorum tranſgreſores. ⁊ leuaue-
runt vocem dicentes Jeſu preceptor miſerere
noſtri. vñ patet pria imaginatio ⁊ primus tra
ctatus ſermōis iuxta primā ptem thematis: de
virgine glorioſa in ſtatu vite preſentis: qui eſt
bellicoſus: per quid fuit deſignata ⁊ dicit pri-
ma pars thematis. ꝙ per quoddam caſtellū.
quoddam. ſ. per excellentiam ſingularem.

Secunda pars.

¶ Dixi in. 2. tractatu principali nr̄i ſ̄mōis
ꝙ eſt videndū de v̄gīe glīoſa pro
ſtatu vite future in quē p ſuū glorioſuꝫ filiū ho
die eſt aſſumpta ſuper oēs trāſcendenter: quō
eſt intitulata ⁊ dicit ſcḋa pars thatis ꝙ mulier
q̄dā. Pro imaginatōe iſtius tractat⁹ ē notādū
ꝙ ſm qḋ dictū eſt iſta determinatio q̄daꝫ dicit
ſingularitatē ⁊ excellētiaꝫ quā habꝫ btā v̄go in
glīa. ſicut quoddā adiūctū. caſtello qū dr̄ qḋdam
caſtellū: dicit ſingularitatē ⁊ excellētiā quā ha
buit btā virgo in via. ¶ Et pro iſto tractatu no
tandum ꝙ in ſacra ſcriptura reperio. 9. nomia
cōia mulieꝝ ſingularitatē ⁊ excellentiam indi-
cantia: q̄ omnia per excellentiaꝫ ⁊ ſingularita
tem de btā virgine dici poſſunt. Et iō recte dr̄.
Mulier q̄dam. in ſcriptura enim reperio.
Primo mulierem bonam.
Scḋo mulierem fortem.
Tertio mulierem ſanctam.
Quarto mulierem diligentem.
Quinto mulierem ſapientem.
Sexto mulierem timentem.
Septimo mulierem virtuoſam.
Octauo mulierem gratioſam.
Nono mulierem glorioſam.
¶ In numero iſtarum omnium reperitur bea-
ta virgo: ⁊ ſemper mulier quedam p excellētiā
⁊ ſingularitatem exceſſiuam ſuper omnes.
¶ Dico primo ꝙ in ſcriptura repio mulierē bo
nā. de iſta dr̄. Eccli. 26. Mulieris bone btūs
vir. Nūerus. n. ānoꝝ illi⁹ duplex. et Prouer.
18. Qui inuenit mulierē bonā: inuenit bonū. et
qui expellit mulierē bonā: expellit bonum. In
nūero iſtaꝝ fuit btā virgo mulier q̄dā p excellē
tiam ſingularē: qꝛ ab ipa nobis ꝓuenit ſalua-
tor xp̄s deus nr̄. q̄ nō ſolū eſt bonū ⁊ ſūmū bo-
nū: ſ; ⁊ oē bonū. Seq̄r ḡ ꝙ ipa per excellentiā
dicetur mulier quedam. ſ. bona ſuper omnes a
lias bona ⁊ ſūme bona. Unde de ea dicit Sa-
lomon. Sap. 7. Uenerunt mihi omnia bona
pariter cū illa: ⁊ innumerabilis honeſtas p man⁹ illius.
¶ Dixi. 2. ꝙ reperio in ſcriptura mu-
lierē fortē. de iſta dr̄. Eccli. vbi ſupra. Mulier
fortis oblectat viꝝ ſuuꝫ. In nūero iſtaꝝ fortium
fuit btā v̄go mulier q̄dā p excellentiā ſingula-
rem. Nā antiq̄tus non inueniebantur mulie-
res fortes. ꝓpter qḋ q̄ſiuit Salomō Prouer.
31. Mulierem fortem quis inueniet. ⁊ licꝫ iſti⁹
q̄ſtionis ipe teneret ptē negatiuā quo ad illud
tēpus in quo ipe erat: ꝙ dr̄et ad q̄ſtioneꝫ nul-
lus pro meo tēpe: credebat tamen ptē affirma
tiuam pro futuro tēpe: qḋ procul erat ⁊ diſta-
bat. Unde ſubiūxit. Procul ⁊ de vltimis fini
bus precipium eius. Hoc non habꝫ veꝝ niſi in
btā virgine: cuius tempus a tēpe ſalomonis ꝓ
cul diſtabat: ⁊ iō pro ea dixit procul ⁊c. Mu-
lier fortis quedam: per excellentiam beata v̄-
go fuit. q̄ Accinxit fortitudine lumbos ſuos:
vouendo prima virginitatem. Et manū mi-
ſit ad fortia: vincendo diabolum humani ge-
neris inimicum: ⁊ totam eius poteſtateꝫ. Ipa
eſt mulier illa quedam de qua dixit deus ad ſ̄
pentem. Inimicicias ponam inter te ⁊ mulie-
rem: ⁊ ipſa conteret caput tuum. Geneſ. 3°.
¶ Dixi. 3. ꝙ reperio in ſcriptura mulierem ſan-
ctam. Eccli. vbi ſupra. Gr̄a ſuper gr̄aꝫ mulier
ſancta ⁊ pudorata. In nūero iſtaꝝ mulieꝝ ſan
ctaꝝ fuit btā virgo mulier q̄daꝫ per excellētiaꝫ
ſingularem ſcribitur primo. Re. 2. Nō ē ſcūs vt
eſt dñs. ⁊ per ſimile poſſumus dr̄e de beata v̄-
gine: ꝙ nō eſt ſcā vt eſt dña. ſ. v̄go mari ⁊ ideo
ſibi dicimus. Sācta maria piaꝝ piiſſima inter
cede ꝓ nobis ſanctaꝝ ſctiſſima. Mirabilis de⁹
in ſcis ſuis. inq̄t. ps. 67. Sed mirabiliſſim⁹ ho
die in btā virgine cui gloriam dedit ſcitatis a-
mictū. Eccli. 47. Et coronaꝫ aureaꝫ poſuit
ſuper caput eius expreſſaꝫ ſigno ſcitati. Eccli.
45. Pro hodie dicit David virgini marie in
ps. 144. oēs ſci in gloria Magnificentiā glīe
ſcitatis tue loquētur ⁊ mirabilia tua narrabūt. et
nos hodie eā rogamus ⁊ ſibi ſupplicamus per
illud qḋ dictuꝫ fuit Judith in. ca. 8. Ora ꝓ no
bis: quoniam mulier ſancta es.

¶Dixi.4.ꝙ reperio in ſcriptura mulierem di
ligentem ⁊ amoroſam Prouer.12. Mulier di
ligens corona eſt viro ſuo.in numero iſtarum
mulierum diligentium beata virgo eſt mulier
quedam per excellentiam: que criſtum filium
ſuū plus dilexit ꝗ̄ aliqua mundi mulier filium
ſuum ac virū.qꝛ magis hūit cauſaꝫ diligēdi ꝗ̄
alia mulier: cū totā ſbam ⁊ corpulentiaꝫ filius
ab ipſa accepit. Non ſic eſt verum de alijs mu=
lieribus.propter qḋ ipſa dicit. Eccli.24. Re
ſpectu filij ſui. Ego mr̄ pulcre dilectionis.
¶Dixi.5.ꝙ repio in ſcriptura mulierē timentē
deū.de qua Prouer.vltio. Mulier timēs deū
ipſa laudabif. In nūero iſtarū beata virgo eſt
mulier q̄dam per excellentiā:q̄ de criſto ⁊ ſup
xp̄m filiū ſuū multos timores hūit:ſpāſr quan
do cū in tēplo pdidit.⁊ reqrēs eū inter cogna=
tos ⁊ notos non inuenit.⁊ poſt triduū eū inue
niens inter doctores:cum dolore ⁊ timore pre
concepto de perditione ſibi dixit. Fili quid fe=
ciſti nobis ſic. Luc.2°. Item quando propter
herodis perſecutionem in egiptū fugit:⁊ poſt
mortem herodis in terram iſrael monente an=
gelo redeunte audiens ꝙ archelaus regnaret
in iudea pro patre ſuo defunto dicit textus.
Mat.2.ꝙ timuit illo ire.et quia chriſtum fi=
lium ſuum ſuper omnes mulieres dilexit:Sic
⁊ ſuper omnes mulieres de ipſo timuit.et cōi=
ter dicitur ꝙ in virgine glorioſa verificatum ē
commune prouerbium Qui amat timet.ideo
ſue dilectioni de criſto adiungit virgo timorē.
Eccli.vbi ſupra.d. Ego mater pulcre dile=
ctionis ⁊ timoris.¶Dixi ſexto ꝙ repio in ſcri=
ptura mulierem ſapientem ingenioſam. Pro
uerbi.18. Sapiens mulier edificat domum ſu=
am. In numero iſtarum mulierum beata vir=
go eſt mulier quedam per excellentiam ſingu
larem.ſ.ſapiens:quia in ea dei filius qui non
ſolum eſt ſapiens quia in eo ſunt omēs theſau
ri ſapientie ⁊ ſcientie dei.ad Colloſ.pzio. Sed
etiam eſt ipſa ſapientia in ea.ſ.in virgie maria.
⁊ ſic in illa edificauit ſibi domum Prouer.9.
Domus debet congruere habitatori. Cū igif
habitator et edificator domus virginis fuerit
ſapientia. Et effectus ſapie ſit facere hominē
ſapientem. Seq̄tur ergo ꝙ cū ſapia dei patris
filius fuerit ſūma ſapientia :et ſibi ⁊ ſoli ſibi in
beata virgine edificauerit domum : ſequitur
ꝙ beatam virginem ſuper omnes mulieres fe
cit ſapientem. De filio edificāte domus iſtius
dr̄. Mat.7. Similabo eū viro ſapiēti q̄ edifi=
cauit domum ſuam ſupra petraꝫ. Et de domo
edificata que eſt beata virgo dicitur Judich.
11. Non eſt talis mulier ſuper terram in aſpe=
ctu in pulcritudine.⁊ in ſenſu v̓boꝝ. Ipſa eſt
regina heſter. De qua ſcribitur heſter.15.ꝙ
fide ⁊ ſapientia ceteros precellebat.¶Dixi.7.
ꝙ reperio in ſcriptura mulierem virtuoſam in
ter iſtas ⁊ nominatur Ruth.de qua ſcribitur
Ruth.3. Scit omnis populus qui habitat itra
portas vrbis te eſſe mulierem virtutis.ſed in
hoc.ſ.in virtute ſuper ruth ⁊ ſuper omēs alias
mulieres btā virgo eſt mulier quedaꝫ p excel=
lentiam ſingularem.ſ.virtuoſa.nā dicit hiero Hierꝰ.
nymus in ſermōe hodierno Nihil v̓tutꝭ nihil
grē nihil pulcritudinis aut decoris: qḋ non re
ſplendeat in maria. Quicq̄d v̓tutꝭ ē vel eē pōt
in alijs mulieribus diuiſim ⁊ particulariter:in
beata virgine eſt ſuper comuntim ⁊ generali=
ter.ideo dicit ipa/ Eccli.24. In me omis grā
vie ⁊ veritatis: In me oīs ſpes vite ⁊ v̓tutis.
¶Dixi.8.ꝙ reperio in ſcriptura mulierem gra
tioſam.vnde Prouer.11. Mulier gratioſa in
ueniet gloriam. In numero iſtaꝝ mulierū btā
virgo eminet:⁊ eſt mulier q̄daꝫ p excellentiaꝫ
ſingularē. Cū eniꝫ grōſitas ſit effectus gratie:
⁊ ipſa gratiaꝫ in ſua plenitudine hūit ſup oēs:
angelus enim ſibi dixit. Aue grā plena.ſuper
quo hieronymꝰ. Ceteris p ptes praſ grā. Ma Hierꝰ.
rie vero totam ſe infundit gratie plenitudo.ab
iſta plenitudine gratie fuit ſup oēs puras crea
turas gratioſa. vñ Bernardus exponens illḋ Berꝰ.
gratia plena. Vere gratia plena qꝛ deo ange=
lis ⁊ hoibus grata/deo per hūilitateꝫ/angelis
p v̓ginitatē/hoibus p fecūditateꝫ/hūit gratiaꝫ
beata virgo aqua ſup oēs creaturas fuit grōſa
non ſolum in mente quādo dixit ſibi āgelꝰ aue
gratia plena. Sed ⁊ in ventre quādo dixit ſibi
Dñs tecum.hūit gratiam in toto corpore.ſpe
cialiter in facie.vñ dicimus ſibi heſter.4. Mi
rabilis es tu:⁊ facies tua plena eſt gratiaruꝫ.
et in ore. Nam de ea pōt dici illud ꝙ ſcribitur
de eius filio. Luc.4. Mirabanf oēs in v̓bis
gratie que procedebant de ore eius. Et dauid
dicit de ea in.pſ.44. Diffuſa eſt grā i labijs
tuis propterea benedixit te deus in eternuꝫ.p
concluſione ergo poſſumus dīc de btā v̓gie ꝙ
ipa eſt heſter de qua ſcribif in.ca.2.ꝙ erat o=
culis oiuꝫ grōſa.¶Dixi.9.⁊ vltio ꝙ in ſcriptu
ra repio mulierē glorioſaꝫ.vñ qꝛ ex grā ſm do
ctores cōſeq̄f gloria.io Prouer.vbi ſupra dr̄
Mulier grōſa inueniet gliaꝫ. btā virgo ſuper
omnes mulieres ⁊ omnes creaturas poſt cri=
ſtū hodie in iſta die eſt mulier q̄dā p ſingularē
excellentiam. qꝛ ſicut hic in vita preſenti fuit
mulier q̄daꝫ per ſingularitatem excedēdo oēs

mulieres ⁊ homines ⁊ angelos in gratia: ita ⁊ nunc in vita futura eſt mulier quedam ſingulariter omnes excedens in gloria. ideo ſibi dicimus. O glorioſa domina excelſa ſupra ſidera. vñ Bernardus in ſmōe hodierno. Quātū

Ber°. in terris gratie adepta eſt preceteris: tñ ⁊ i celis obtinet glorie ſingularis. nimirū. ꝙ tñ oēs excellat in gloria: ⁊ in hoc ſit mulier quedam ſuper omnes ſingularis: quia ſuper oīnes fuit hūilis. ⁊ ſcriptum eſt Prouer. 15. Gloriā ꝑcedit hūilitas. ⁊ Job. 22. Qui humiliatus fuerit: erit in gloria. ⁊ Prouer. 29. Hūilem ſpū ſuſcipiet gloria. ď alijs ſanctis dixit dauid. ps. 149 Exultabunt ſancti in gloria. Sed multo plus ſingularius excellentius ⁊ per exceſſuꝫ. de muliere quedam. ſ. de beata virgine dici debet. et ratio eſt. quia gloria aliorum ſanctorum eſt ab intus ſolum. ſ. in anima gloria iſtius mulieris: quedam. ſ. beate virgis ab intus ⁊ extra in corpore ⁊ in aīa. vñ ſm ꝙ pie credit eccleſia ex di-

Aug° ctis ⁊ rōnibus Auguſtini: glorioſa virgo maria in celuꝫ hodie in corpore ⁊ aīa eſt aſſūpta. Gloriam iſtius mulieris quedam. ſ. glorioſe virginis. vidit Joānes euangeliſta hodie. Apoc. 12. vbi dicit ſic. Signū magnū aparuit in celo. Mulier amicta ſole: ⁊ luna ſub pedibus ei⁹: ⁊ in capite eius corona ſtellarum. 12. Nota in iſto textu tria que dicit Joannes euangeliſta ⁊ deſcribit de iſta muliere quedam. ſ. beata virgine: deſignatiua ſue magne glorie.

Primū indumētū reſplēdēs. qꝛ ē amicta ſole.

Scōm honor tranſcendens. quia in capite ei⁹ corona ſtellarum duodecim.

Tertium humilis ſupplicatio ſuorū oīum deuotorum qꝛ luna ſub pedibus eius.

¶ Primo in ſupradicto textu Joannes euangeliſta deſcribit deſignatiuuꝫ glorie excellentis beate virginis ⁊ mulieris quedam. primū indumentum reſplendens quia eſt amicta ſole. Iſte amictus ſolis eſt ineffabilis claritas et gloria qua eſt veſtita iuxta illud. ps. 103. Amictus lumine ſicut veſtimento. ⁊ ſm Bernardum in ſermone Signum magnum. Iſte amictus ſolis eſt gloria filij ſui qua ipſam veſtit et ipſa veſtit᷑. Criſtus enim veſtis eſt qua veſtiri debemus. iuxta illud apoſtoli: In duimini dñꝫ

Ber°. ieſum xp̄m. vñ Bernardus ad iſtū ꝓpoſitū: ꝙ̄ familiaris ei facta es o domina. ꝙ̄ ꝓxima. imo ꝙ̄ intima. veſtiſti eum tue ſubſtantia carnis: ⁊ ille te veſtit ſue gloria mageſtatis. Veſtiſti nube ſolem: ⁊ ipſa ſole veſtiris. Nouum fecit dominus in terra: vt mulier virum circundaret. et nouum fecit dominus in celo: vt mulier amita ſole appareret. ¶ Scdō in ſupradicto textu Joannes euangeliſta deſcribit ſecunduꝫ deſignatiuuꝫ excellentis glorie beate virginis et mulieris quedam: ď ſuo honore tranſcendētī. Quia in capite eius corona ſtellarum duodecim coronatur hodie in gloria beata virgo per eius glorioſum filium: corona duodecim ſtellarum. i. duodecim priuilegiorum virtutum ⁊ gratiarum / quas ſup omnes habuit pure creaturas. Quattuor primas habuit a celo. quattuor ſcdās a carne ſua. quattuor tertias ab aīa ſua. Vide eas pulcre in ſermone primo iſtius feſti. Veni ſponſa mea. Veni de libano: Veni coronaberis. ⁊ dic eas: ⁊ conclude ſic. Iſta mulier quedam. ſ. glorioſa maria imperpetuū coronata triūphat. Sap. 4. ¶ Tertio ⁊ vltimo in ſupradicto textu Joannes euangeliſta deſcribit tertium deſignatiuuꝫ excellentis glorie beate virginis. Iſtius mulieris quedā: ꝙ ē humilis ſupplcaitio ſuorū fideliū deuotoꝝ qꝛ dicit ꝙ Luna ſub pedibus ei⁹. imaginat᷑ Ber°. ꝙ ſicut ille qui ſupplicat ad pedes illius ſe ponit cui ſupplicat vt poſſit illa pro quibus ſupplicat optinere: ita tota eccleſia ⁊ credentium multitudo que deſignatur per lunam quia mutabilitati ⁊ alterationi ſubmittit᷑ ſicut luna: ad pedes virginis ſe proſternit hodie ⁊ ſemper: vt cum eius filio poſſit hic obtinere gratiam ⁊ in futuro gloriam. Unde dicit Bernardus ſic in ſermone Signum magnum in fine. O beata virgo plena gratia: ſit tue pietatis gratia. ipſam quam apud deum inueniſti gratiam notam facere toti mundo. Sanctis precibus tuis obtinendo reis veniam / Egris medelam / puſillis corde robur / afflictis conſolationem / periclitantibus auxilium ⁊ conſolationem. Tibi matri miſericordie prouoluta iacens pedibus tuis luna deuote ſupplicat: vt in lumine tuo lumen videat. et per te mediatricem gratiam veri ſolis obtineat: ꝙ̄ vere pre omnibus amauit et ornauit ſtola glorie te induens: et coronaꝫ pulchritudinis in capite tuo ponens. hec Bernardus. ¶ Patet ergo ꝙ beatā ⁊ glorioſa virgo ſemper maria pro ſtatu vite preſentis fuit quoddam caſtellum ⁊ pro ſtatu vite future in qua hodie cum filio ſuo glorioſo viuit et regnat eſt mulier quedaꝫ. Placeat ſibi ſanctiſſime ac piiſſime miſericordie ꝙ ſuis meritis ⁊ interceſſione: de ſtatu vite preſentis bellicoſo nos transferat ad ſtatum vite future in quo hodie ipſa eſt pacifico ⁊ glorioſo.

Ber°.

Sermo nonus.

Domine non eſt tibi
cure ꝙ ſoror mea reliquit vel di=
mittit me ſolam miniſtrare? Dic
ergo illi vt me adiuuet. Luc. 10.
et in euangelio hodierno. ¶ Pro thematis de
declaratione ⁊ ad beatam virginez de qua ho
die feſtiuamus debita applicatione: Eſt ſcien
dū ⁊ deuote notādū. ꝙ euangeliū hodiernum
loquit̃ de duabus ſororibus. ſ. martha ⁊ ma=
gdalena. maria hyſtorialr̃ thema nr̃m intēdit
⁊ loquitur de alijs duabus ſororibus. ſ. carne
vel corpore ⁊ anima virginis marie ſpūalr̃ ac
figuraliter. ⁊ pro thematis introductione ⁊ de
claratione: intendo duo facere.

Primum quō caro vel corpus ⁊ anima virgi
nis dicantur ſorores intendo declarare.

Scōm hoc declarato: inceptum thema ad no=
ſtrum propoſitum applicare.

Prima pars

¶ Quātū ad primū quomodo corpus
vl' caro ⁊ aīa x̄ginis marie p
methaforā vel p ſimilitudinez poſſint dici ſoro
res: declaro ſic. Sorores dn̄t vere vel metha=
forice mulieres in quibus concurrūt tria.

Primum generatio ab vno principiata.

Scōm vnio per naturam colligata.

Tertiuz amor ⁊ dilectio cordis ⁊ nō variata.

¶ Pmo ſorores dn̄t mulieres q̄ hn̄t vnū gn̄o=
nis principiū. Sicut. n. filij q̄ ꝓceſſerūt ab adā
⁊ eua vt caym ⁊ abel dn̄t fratres: ita ⁊ mulie=
res dn̄t ſorores. itaq3 procedentes per genera
tionem ab vno principio ſiue actiuo ſiue paſſi=
uo: vel ab altero vel ab vtroq3 dn̄t frēs vel ſo=
rores. vt eſau ⁊ Jacob dn̄t frēs: lia ⁊ rachel ſo
rores q2 ab vno principio p gn̄atione ꝓceſſūt.
Iſta intētiōe dicit textus. Job in. ca. pº. ꝙ filij
Job faciebāt conuiuia ⁊ vocabāt ibi tres ſorores
ſuas. Iſto mō caro ⁊ aīa btē x̄gis dicunt ſoro
res ſpūalr̃. Naz ſpeciali ꝓrogatiua ⁊ ſingulari
preordinatōe diuina ꝓceſſerūt a deo tanq3 pa
tre ⁊ vno principio. Ab initio. n. ⁊ ante ſecula
creauit. i. ordinauit deus animam btē x̄ginis
vt eſſet hodie ſuper oēs ſcōs ⁊ angelos in gra
tijs ⁊ meritis exaltata: ⁊ carnem btē virginis:
vt de ea eēt ditas incarnata. ⁊ elegit eam deus
ad hoc ⁊ preelegit eam. Elegit dominus ſy=
on. i. eius animam contemplatiuaz. Elegit eā
. ſ. eius carnē ſanctiſſimā in hitationē ſibi ⁊ nō
alteri. ⁊ hoc vt de ea carnem ſumeret: ⁊ de nul
la altera. Sic caro et aīa virgis dn̄t ⁊ poſſunt
dici ſorores ⁊ filie vnius patris ab vno princi=
pio ⁊ patre Ab initio ⁊ ante ſecula ſua ordina
tione ad ſupradicta procedētes. ⁊ dici pōt eis
illud. Mat. 23. Unus ē pater vr̄ qui in celˀē.

¶ Scōo dixi ꝙ ſorores dn̄t mulieres iter quas
eſt vnio per naturā colligata. in linea naturali
ꝯſanguinitatis vel vnōis: vir ⁊ vxor primū te
nēt locū q2 ſunt duo icarne vna. ⁊ fratres ⁊ ſo
rores ibi includūtur: quia ſunt duo non incar
ne vna: ſed de carne vna. Sic ſpiritualiter. ca
ro ⁊ anima beate virginis naturaliter. Sunt
vnita: ⁊ magis q̄3 quicunq3 alij fratres ⁊ ſoro=
res. Nam inter fratres ⁊ ſorores: aliquando
ſunt iurgia. Unde dixit Abraam Loth. Geñ.
13. Ne queſo ſit iurgium inter me ⁊ te: fratres
enim ſumus inter animā virginis ⁊ eius car=
nez: vires eius ſuperiores ⁊ inferiores: nunq3
fuit bellum. figuratur in archa Noe in qua om
nia animalia mitia ⁊ inmitia. i. oēs vires ſen=
ſualitatis ⁊ rationis fuerūt pacatiſſima. geñ. 8.

¶ Tertio ⁊ vltimo quo ad hoc dixi ꝙ ſorores
dicuntur mulieres que habēt inter ſe amorez
⁊ dilectionem cordis non variatam. Qñ. n.
duo tm̄ ſe diligūt ꝙ in vna voluntate concor=
dant ⁊ nunq3 diſcordant: dicimus ꝙ ſunt fra=
tres vel ſorores Iſto mō religioſi dn̄t fratres
frat Joānes / frat Fernādus / ⁊ religioſe ſoro
res / ſoror Joana / ſoror katherina. Iſto mō cri
ſtus non confunditur nos vocare fratres vt di
cit Aplus. ad. heb. 2. et dicit. ps. 21. Narrabo
nomen tuum fratribus meis. Iſto modo caro
⁊ aīa btē virgis dn̄t ſorores: quia inter ſe ſem
per amorem indiuiſibilē ⁊ cordialē habuerūt.
nunq3 inter ſe in amore diſſenſerunt. nec ſecū
aut cum alijs diſcordauerunt. qua ꝓpter quat
tuor gn̄a pſonarū hodie btā3 x̄ginē vocāt ſoro(rē.
Prima pſona eſt xps q̄ vocat eam ſoro=
rem ea3 cū charitate inuitando dicens. Cant.
5. Ueni in ortum meum ſoror mea ſponſa.

Scōa perſona ſunt angeli q̄ vocāt eam ſororē
propter virginitatem. Uirginitas enim ſoror
eſt angelorum iuxt Ambroſius. vnde dicunt Am=
de ea hodie angeli. Soror nr̄a paruula eſt. i. broſiº.
humilis. Cant. 8. Tertia perſona ſunt oēs ſci
qui vocant eam ſororem ꝓpter ꝯformitatē di
uine volūtatis. vñ de ea dicit quilz ſcōx hodie
illud. Mat. 12. Fecit volūtatem pr̄is mei qui
in celis eſt: ideo meus frater ⁊ mea ſoror eſt.

Quarta ⁊ vltima pſona tota natura humana
vocat eā ſororē hodie ad eā cū hūilitate ſuppli
cādo ⁊ dicēdo ſibi illud. Geñ. 12. Dic obſecro
ꝙ ſoror mea es: ⁊ viuat anima mea ob gratiaz
tui. Unde patet ꝙ tribus his p̄dictis modis
caro ⁊ aīa btē x̄gis ſorores merito dici poſſūt.

Secunda pars

¶ Secūdū ꝙ ꝓpoſui.ſ.inceptū thā ad
nr̄m ꝓpoſitū applicare.vñ
hito ꝑ cōſtāti ꝙ caro ⁊ aīa virgīs dicant̄ ſoro
res:ꝑ rato ⁊ cōſtāti ſancta mr̄ eccl'ia tenet de
v̄gine glīoſa duo.primū ꝙ iſta die v̄go dei ge
nitrix mortē ſubijt tēpalē ⁊ ipletuȝ eſt in ea ſic
in filio ſuo illud Apoſtoli Statutum eſt omni=
bus hominibus ſemel mori.ad.heb.9.
¶ Scd̄m ꝙ virgo glorioſa mortis nexibus de
primi non potuit:quia tertia die(vt tradit hy=
ſtoria)per criſtum fuit a morte reſuſcitata: et
in corpore ⁊ in anima ſuper choros angeloruȝ
⁊ omnīū ſanctorum exaltata.per conſideratio
nem igitur deuotaȝ contemplor ꝙ in iſto me=
dio in quo mortua fuit v̄go ⁊ caro ab aīa ſepa=
ta:caro beate virginis de anima ſorore ſua ꝑ
reſurrectione ſua xp̄o filio ſuo ſupplicans inq̄t
per hunc modum.Domine non eſt tibi cure ꝙ
ſoror mea.i.anima mea que eſt ſoror mea reli
quit me ſolā miniſtrare?dic ergo illi vt me ad=
iuuet.ſ.vt ad me reuertatur:⁊ ſimul tibi in ce=
leſti gloria miniſtremus.Iſtam ſupplicationē
cauſat virgo criſto ſuo filio.tribus rationibus
⁊ motiuis rogando eum ꝙ attendat ad tria q̄
in tribus partibus noſtri thematis continent̄.
¶ Primo ad ſtatutum quod ipſe ordinauit.ſ.
Honora patreȝ tuum ⁊ matrem tuam . et hoc
tangitur in prima thematis parte quādo dicit.
Domine non eſt tibi cure.i.ſit tibi cure.
¶ Scd̄o ad debitum quod ipſa iam ſoluit iſtud
eſt debitum mortis.⁊ hoc tangit in ſecūda par
te thematis quando dicit.Soror mea.i.anima
mea reliquit me ſolam : quia per mortem ſepa
rata eſt a me:⁊ ſic relicta ſum ſola.
¶ Tertio ad titulum notabile quo ipſa eſt pri=
uilegiata titulus iſte eſt de exemtionibus qui
in virgine habet locū propter qd̄ concludit dic
ergo illi vt me adiuuet reuertendo.ſ.ad me vt
non ſim puluerizata aut incinerata.
¶ Dico primo ꝙ beata virgo ſupplicando fi=
lio pro ſua reſurrectione ⁊ eius anime ad car=
neȝ reunione:allegat ſtatutū.⁊c̄.dicendo. Do
mine non eſt tibi cure.q.d.imo ſit tibi cure.ſta
tutum preceptiuum tu ordinaſti.Honora pa=
trem tuum ⁊ matrem tuam. ad quod ſtatutuȝ
criſtus qui non venit ſoluere legem ſed adim
plere.Mat.5.Magis obligatur ſue matri:q̄ȝ
aliquis alius filius reſpectu ſue matris:i quā=
tum ipſe eſt magis filius virginis glorioſe q̄ȝ a
liquis alius filius ſue matris.Nam xp̄s totam
ſuaȝ ſbam ⁊ corpulentiam recepit a ſua matre
virgine glorioſa.q̄ȝ aliquis alius filius recipit
a patre ⁊ mr̄e.Sic virgo ⁊ xp̄s ſunt duo incar
ne vna:quia caro xp̄i eſt caro marie.⁊ ex car=
ne vna:q2 ſoluȝ de carne virginis. Alij filij cū
ſuis matribus ſunt duo non de carne vna:ſed
duorum.ſ.patris ⁊ matris.quod pulcre decla
rat magiſter Jacobus deuoragine in quodam
ſmōe de q̄dragesima btē v̄ginis qui icipit.Hic
eſt filius meus dilectus. pertractans illud Je
remi.31.Nouum creauit dominus ſuper ter=
ram femina circundabit virum duabus ratio=
nibus.Prima ſuper verbo circundabit.quia
cetere figure lineis clauduntur pluribus :cir=
cularis ſolum vna. Sic caro ceterorum filio=
ruȝ diuerſis lineis perficitur quia patris ⁊ ma
tris:generatio vero criſti dicitur circundatio:
quia facta eſt tantum de vna linea.ſ.de carne
virginea. Scd̄a ratio q2 quod circūdat̄ ex om
ni parte eſt clauſuȝ. Nam ſi in aliqua parte eſ
ſet aptū:nō eēt circūdatū.Sola btā v̄go i vte=
ro ſuū filiū circūdedit:q2 añ partū i ptu ⁊ poſt
ptū v̄go clauſa pmāſit.Cū igit̄ dicit btā v̄go fi
lio ſuo xp̄o.Tu es fili⁹ me⁹ pluſq̄ȝ aliq̄s ali⁹ fili
us ſue mr̄is.⁊ ſtatutū ⁊ p̄ceptū tuuȝ fuit Hono
ra p̄rem tuū ⁊ mr̄eȝ tuā.Cura igit̄ de lege ꝑ te
poſita honora p̄reȝ tuū ⁊ mr̄eȝ tuā tu q̄ nō veni
ſti ſoluere legē ſ3 adiplere. ſcriptū ē Tobie.4.
Honoreȝ exhibebis mr̄i.cura tibi de bono noīe.
Eccli.51.Nā ⁊ ſi deo gn̄alr cura eſt de oib⁹:ti
bi ſp̄alr cura deb3 eē de me q̄ ſuȝ mr̄ tua. Naȝ
ſcriptū eſt pria.thimoteuȝ.5.Siq̄s ſuoꝝ marie
domeſticoꝝ curaȝ non h3:eſt infideli deterior.
ſic patȝ q̄uō beata v̄go ſupplicās criſto pro re=
ſurrectiōe ſua cauſat ſupplicationē ex prio mo
tiuo.ſ.propter ſtatutum ⁊c̄.de quo debet eſſe ſi
bi cure.ideo dicit ſibi i prima parte thematis.
Domine non eſt tibi cure.ſ.i.ſit tibi cure.
¶ Dixi.2.ꝙ beata virgo ſupplicans criſto ꝑ
reſurrectione ſua: ſupplicationem ſuaȝ cauſat
ſcd̄o motiuo.ſ.propter debitum ⁊c̄.et hoc i pte
ſcd̄a thatis quando dicit.Soror mea reliq̄ me
ſolam.i.anima mea. Q2 per morteȝ ſeparata
eſt a me.Poſſet enim vel poterat chriſtus ſe
excuſſare dicendo matri ſue virgini glorioſe.
ꝙ per peccatum ade oportet oēs homies ſol
uere debitum mortis quod et ipſa ſoluit vn=
de Apl's.Statutū eſt oib⁹ hoībus ſemel mori.
ad heb.9.et.p̄s.88.Quis eſt homo q̄ viuet ⁊
non videbit mortem.Sed ad hoc beata virgo
reſpōdit.ꝙ hoc debituȝ hodie ipſa iam ſoluit:
quia de ea dicimus hodie. Regina mundi de
hoc ſeculo nequā eripitur.ſ.per mortem.¶ S3
diceret aliquis mirum videtur aſſerere ꝙ btē

ANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS

virgo fuerit mortua cum de morte ſua aliud in
Hier°. ſacra ſcriptura non reperiat̃. ⁊ dicit Hierony=
mus cōtra iouinianū. Nihil mihi dicas niſi de
ſacra ſcriptura ꝓcedat. ⁊ inde Hieronymus.
qđ de ſacris ſcripturis auctoritatē non habet:
eadem facilitate qua dr̄ contempnitur. ⁊ inde
Hieronymus magꝭ ad ꝓpoſitū. Nō inenit̃ apđ
latinos aliqs tractatoꝝ de btē marie morte ali
quid a pte dixiſſe. nullus hoc fideli⁹ enarrare
potuit ꝙ̃ Joānes euāgeliſta: q̄ hāc añ crucem
dñi accepit in ſuā. nec cōtra morē fili⁹ mr̄em re
liqui. nec tñ aliqđ in ſcript⁹ poſteris retinēdum
mādauit. ¶ Rñt̃ ad hoc. ꝙ multa fecit ihs q̄ nō
ſunt ſcripta in libro hoc. Jo. vltio. ⁊ lꝫ hoc non
habeatur ex auctoritate ſacre ſcripture: hētur
tñ ex auctoritate eccl̃ie. Sine cuius auctorita=
te ſcriptura ſacra nō habꝫ auctoritatem. vnde
Aug° Aug°. cōtra manicheū. Ego euāgelio nō cre
derē: niſi eccl̃ie ſcē me comoneret auctoritas.
Eccl̃ia hꝫ in orōne hodierna. Venerāda nob
dñe huius diei feſtiuitas opē ꝯferat ſalutarē:
In qua ſcā dei genitrix mortē ſubijt tēporalē
auctoritate igit̃ eccl̃ie ꝯmoniti: credere debe=
mus ꝙ btā vgo mortua ē tēpal̃r. Licꝫ poſt in
corpe ⁊ in aīa ſup ſcōs omnes ⁊ angelos in ce
lum ſit aſſumpta feliciter. ¶ Poſſumus ergo di
cere cum veritate illud. Nūeri. 20. Mortua
eſt maria. patꝫ igit̃ ſcōm motiuū virgis pro re
ſurrectione ſua xp̄o filio ſuo hūiliter ſuplicātiſ.
qđ eſt propter debitum ⁊c. quod eſt debitum
mortis. Hoc tangit in ſcđa thematis parte qñ
dicit. Soror mea. i. anima mea reliquit me ſo=
lam. quia per mortem ſeparata eſt a me.
¶ Dixi. 3. ⁊ vltimo pricipal̃r ꝙ btā vgo ſuppli
cans xp̄o pro reſurrectione ſua cauſat ſuā ſup=
plicationē. 3. motiuo. ſ. ꝓpter titulum ⁊c. Et
hoc tangit beata virgo in tertia pte thematis
qñ dicit. Dic ergo illi vt me adiuuet. ¶ Poſſet
enim ſibi dicere xp̄s ſe excuſſando. ꝙ non ſuffi
cit ꝙ ſoluerit debitum mortis. Sed oportet ꝙ
ſoluat debitum incinerationis ad quod obliga
tus fuit adā pro ſe ⁊ tota ſua poſteritate. Geñ.
3. ¶ Puluis es ⁊ in puluerem reuerteris. Sed
beata virgo ſibi reſpondet per regulam ⁊ titu
lum de exemtionibus. vbi habetur ꝙ perſone
priuilegiate a regulis generalibus ſunt excipi
ende. Cuꝫ igitur ipſa ſit priuilegiatiſſima poſt
filium ſuum: ergo ab illa regula In cineratio=
nis que eſt generalis eſt excipienda ad quod
allegat. 14. rationes. ¶ Prima ratio eſt ſcri=
Aug° pture diālis. quā format Auguſtinus ⁊ eſt iſta
Quia cum prima mulier que fuit cā ꝑditionis
ꝓpter ſuum pctm̄ fuerit expulſa de paradiſo ſi
mul in corpore ⁊ in anima: ꝑ conſequens vgo
maria q̄ eſt ſcā mulier debꝫ deduci in pādiſum
ſimul in corpe ⁊ in aīa. al̃r nō tam perfecta ⁊ bo
na fuiſſet mul̃r cōſtruens ⁊ repans ſicut mala
fuit mulier deſtruens ⁊ diſſipans. Sic ergo fie
ri debet vt ſicut eua fuit eiecta ſimul in corpe ⁊
in aīa de paradiſo: ꝙ virgo maria ſimul in cor
pore ⁊ in aīa in paradiſum reducatur. tenet cō
ſequentia. quia contrariorum eadem eſt diſci
plina inquit ¶ Phus. in. 6. Thopicorum.
¶ Scđa rō. q̄ eſt etiā ſacre ſcripture. grā potētī
or eſt ꝙ̃ culpa. ⁊ vbi culpa habundat: grā ſup
habūdat. ad. Ro. 5. Vbi habundauit delictū:
ſuperhabundauit ⁊ gratia. Cum igitur in eua
tantum habundauerit culpa ꝙ culpa ſimul in
corpe ⁊ in aīa eiecerit eā de pādiſo: ergo tātuꝫ
ſup habūdare debuit grā in maria cū hūit ple=
nitudinē grē: ꝙ in corpe ⁊ in aīa reduxerit eaꝫ
ad paradiſum. ¶ Tertia rō eſt q̄ etiaꝫ ſumit̃ ex
ſacra ſcriptura. Eue fuit dictū. Geñ. 3. Mul=
tiplicabo erumnas tuas ⁊ conceptus tuos. In
dolore paries filios. ⁊ ſub viri poteſtate eris.
Sicut igit̃ exemit criſtus ab iſtis virginē ma
trem ſuam. ſ. A multiplicatione cōceptus quia
nunꝙ̃ niſi ſemel ⁊ nō de viro ſed de ſpiritu ſan
cto concepit. Cum dolore non pepit: imo cum
gaudio. dicēte eccl̃ia. Dum paris ⁊ gaudes cā
tāt celi agmina laudes. xp̄m virum perfectum
ſub ſua poteſtate habuit. Nam erat ſubdictus
illis. Luc. 2°. Sicut docet tenet ⁊ predicat fi=
des catholica. Nonne ergo ſicut exemit cor=
pus virginis ab iſtis ⁊ excepit: ipſum etiam a
putredine conſeruauit? ¶ Quarta ratio ſicut
exemit corpus virgineum ab iſta regula In
dolore paries filios: cur non ⁊ ab iſta puluis
es ⁊ in puluerem reuerteris? Cauſa videtur
eſſe iſta. Quia ſicut plus voluit parcere ma=
tri parienti: ꝙ̃ ſibi naſcenti. Nam mater pepe
rit ſine dolore ⁊ cum magno gaudio. Ipſe ve=
ro mox natus cum dolore ⁊ triſtitia fuit ⁊ cum
magno planctu ⁊ fletu. Quia primam vocem
plorans ſimilem alijs hominibus emiſit vt de
eo. ſcribitur Sapie. 7. Quare ergo non ⁊ in
illo in quo pepercit ſibi moriēti. ſ. ꝙ corpus ſu
um non fuit corruptum nec in putredinē ver
ſum? vnde in. pſ. 15. Non dabis ſanctum tuū
videre corruptionem. non parcet ⁊ miſi moriē
ti. ſ. ꝙ corpus eius nō corrūperetur nec incinerē
redigeretur? rō videtur bona: quia caro xp̄i ē
caro marie ⁊ ecōuerſo. Cū ḡ caro xp̄i nō ſit ici=
nerata: ḡ nec caro marie. ⁊ ſi caro marie ē ici=
nerata: ergo ⁊ caro xp̄i cum ſint eadē caro ꝙ
non eſt dicēdū. videmus. n. cōiter ꝙ boni filij

FERDINANDVS ... PP VI VALENTINVS

amplius per tunc matri ꝙ ſibi. aliq̄ñ etiam ma
li filij. Quis ergo hoc negare audebit non de
malo nec ſolum de bono ſed ⁊ de optimo filio?
¶ Quita rõ. putredo ⁊ vermis opprobriū hūa
ne cōditiõis eſt iuxta illud. ps. 21. Ego ſū vmis
⁊ nõ hõ opprobrium hoīum ⁊ abiectio plebis.
Oprobrium contrarium eſt honori. Cū3 igiꝉ
ad filij benignitatē3 pertineat mr̄i ſeruare ho-
norem iuxta preceptum de veneratione paren
tum: ⁊ xp̄s dixit ꝙ nõ venit ſoluere legē ſ3 ad
īplere: ergo ſicut filius voluit ipſo de ea naſcēte
eius v̄ginitatem ſeruare integrā: quare ⁊ ipſa
moriente non opprobrium putredinis ⁊ corru
ptionis ab ea faciet alienum. Cum proprie v̄-
ginitati in corrupte in mente ⁊ in carne: in cor
ruptibilitas nõ ſolum mentis. Sed etiam car-
nis dēbeat pro premio merito correſpõdere? ꝙ
maxime in virgine glorioſa maria que mr̄ dei
⁊ virgo ſingularis ⁊ virginū3 v̄go ẽſt ſup oēs.
Berꝰ. Item Bernardus ſuper cantica ſmone. 2. de
xp̄o ⁊ loq̄tur de ſe ipſo. Puto me ſpernere nõ
poterit os de oſſibꝰ meis ⁊ caro de carne mea.
Si ergo nos ſpernere non põt xp̄s cum ſimus
cū3 eo de eadem carne in ſpē: quõ virginē ſper
Augꝰ net cum qua eſt eadem caro nūero. Augꝰ. To
ta tranſlata eſt virgo maria ⁊ in celū3 aſſūpta:
ne pars remaneat cum verbo: ⁊ pars cum ver (me
¶ Sexta rõ de btā virgīe. Dauid diē pre-
uidens hodiernam ꝓphetauit. ps. 44. Aſti-
tit regina a dextris tuis in veſtitu de aurato:
circūdata varietate. Certū eſt ꝙ hodie eſt di-
es coronationis regine. hodie vidit eam Joā-
nes euangeliſta amictā ſole: ⁊ lunam ſub pedi
bus eius ⁊ in capite eius corona ſtellarū3. 12.
Cum ergo in decens videatur vt in die coro-
nationis regine nõ in eodē ornatu ⁊ pulcritu-
dine corpis ⁊ veſtitu appeat cū3 rege. Et rex
in illa coronatõe apparuerit cū veſtibus ſuis re
galibus quattuor glorificati corporis ornatus
dotibus: per conſequens regina a dextris eiꝰ
aſtat hodie dicens. Apoč. 18. Sedeo vt regina
⁊ vidua non ſum ⁊ luctū3 amplius non vide-
bo. in ſimili cum rege corporis ornatu appare
bit. vt ſicut in veſtimēto regis ſcriptum ē Rex
regum ⁊ dominus dominantiū3: ⁊ in veſtimē
to regine etiam ſcriptum ſit. Reginarum regi
na ⁊ dominantium domina. Septima ratio eſt
Auguſtini. in poteſtate ſaluatoris eſt capillū3
de ſanctorum capite non perire. Luč. 21. Nun
quid ⁊ hoc facere poterit in matris corpore.
Augꝰ Auguſtinus. Si ſola ſua gratia inter crepitan
tes flammas non ſolum puerorū3 corpora ſed
⁊ veſtimenta voluit ſeruare in vita: nunquid
hoc curabit in matre propria qd̄ fecit in veſte
aliena? Jonas in ventre Ceti ſeruatus eſt. et
Daniel datꝰ intē paratiſſime fami leonū. ⁊ non
ſeruabitur maria tantis dotata meritis digni-
tatum: ⁊ ſpecialiter quia mater dei eſt ⁊ regis
hominum ⁊ angelorum? ¶ Octaua ratio. cri-
ſtus ſic voluit eſſe totus mr̄is: vt nullum car-
nalē haberet patrem. Sic voluit totam ſuam
eſſe matrem: vt alios non haberet fratres. Si
ergo noluit ex ea generari homines vellet ge-
nerare vermes? quod noluit cõicare homini-
bus: cõicabit vermibus? ¶ Nona ratio eſt. cri
ſtus dixit Joannis. 12. Ubi ego ſum ibi ⁊ mi-
niſter meus erit. Ubi eſt aduerbium locale.
Sed cum beata virgo ſuper omnes homines
mundi criſto miniſtrauit: vñ ipſa dixit. Eccli.
24. In habitatione ſancta coram ipſo mini-
ſtraui. Ergo beata virgo ibi in illo loco erit
vbi criſtus eſt. Si dicatur verum eſt ſcđm ani
mam. Replica. ꝙ ſecundum hoc. ſ. ſcđm ani-
mam etia3 ſunt omnes qui xp̄o miniſtrauerūt.
Et ſic in hoc beata v̄go ſuper alios nullū3 pri
uilegium obtineret qđ dicendum non eſt. Ite3
oppinio eſt inter doctores ꝙ ſancti qui cū xp̄o
ſurrexerunt ſunt in corpore ⁊ in anima ī celo.
⁊ hoc tenet Hieronymus. Augꝰ. oppoſitum di Hierꝰ.
cit. Si pars affirmatiua eſt vera a fortiori btā
virgo cum ſuper omnes obtineat excellentia3
ſingularem erit in corpe ⁊ in aīa in celo. ſi ne-
gatiua eſt vera ſicut dicit Augꝰ. adhuc de btā Augꝰ
v̄gīe dici deb3 ꝙ ē in corpe ⁊ ī aīa ī celo. q2 ſm
ꝙ allegat Augꝰ. Si merito ꝑ oībꝰ marie viuē
ti data eſt gr̄a: nunq̄d in morte erit minuēda?
abſit inq̄t Augꝰ. Q2 ſi oīum ſcōꝝ mors in con
ſpectu dñi ꝑcioſa: marie v̄o mors ſane ꝑcioſiſ-
Berꝰ. ſima eſt dicenda. ¶ Decima rõ eſt Bernardi.
ſic dicētis. Dignīꝰ iocale indigniori theca ſua-
ri deb3. Btā v̄go maria iocale dignū: q2 tro-
nus dei. Thalamus ⁊ tabernaculū. archa vbi
fuerūt oēs theſauri ſapie ⁊ ſcie dei: ergo digni
us erit ꝙ in celo integrū ſueꝉ: ꝙ ꝙ in terrā co
rūpatur ⁊ in puluerem redigaꝉ. Fideles ergo
catholici ⁊ đuoti beate virgini. Nolite vobis
iſtū ꝑcioſū3 theſaurū3 theſaurizare ī terra vbi
erugo ⁊ tinea demoliū: ſ3 theſaurizate eū in celꝰ
⁊ vbi eſt theſaurus tuꝰ ibi ⁊ cor tuū. Mat. 6.
¶ Undecima rõ ⁊ ē Bernardi. Deꝰ voluit ⁊
vult in reuerētiam ⁊ honore3 ſuū in terris cru
cem coronā clauos ⁊ alia paſſionis ſue inſtru-
menta. Nunquid alicubi ⁊ ſimile ⁊ plus de
matre ſua voluiſſet ſi eſſet in terris: niſi quia
maiorem honorem ſibi ſeruat in celis?
¶ Duodecima rõ eſt iſta iuris ciuilis. ff. de legi

bus.l.princeps. ¶Princeps legibus ſolutus ē.
Auguſta non: ſed ipſe tribuit ei vt eiſdem pri=
uilegijs gaudeat cū auguſto. Sed iſtud ē pri=
uilegiuꝫ auguſti ꝙ ſedet ad dexterā pr̄is i cor
pore ⁊ in aīa in celo: ſimili ḡ priuilegio debꝫ au
guſta gaudere. ¶Tredecia ratio ē iſta.ſ.ꝯueni
ēs fuit vt xp̄i reſrectio acceleraret᷑ vt reſ᷑gēdi
hoībus ſpem daret: nōne ⁊ cōueniēs fuit vt et
ſue m̄ris acceleraret᷑ reſurrectio vt reſurgen=
di mulieribus ſpem daret q̄ magis puſillani=
mes ſunt q̄ꝫ hoīes ⁊ deſidentes. ¶Quartade=
cima rō ⁊ vltīa eſt v̄tute epiq̄ye conſurgēs. de
qua virtute dicit Ariſtotel᷑. in.5.ethicoꝝ et ſan
S.tho ctus Thōas ſcd̄a ſcd̄e.q.cēteſima.20.ꝙ redu
cit ius legale ad ius naturale. Jus legale ē pul
uis es ⁊ in puluerē reuerteris. Jus naturale ē
honora pr̄em tuū ⁊ m̄rem tuā. reducat᷑ ḡ iſtud
ius legale ad naturale cuꝫ potuerit hoc facere
legiſlator v̄gis filius: ⁊ in plebib᷑ eq̄tas ex ope
filij in ſua m̄re ⁊ dicemus filio: Sanctū eſt tuū
Aug° mirabile in equitate in.ps.64. Et ſubdit Au
guſtinus in ſmōe ꝓ iſtis rōnibus ꝯfirmandis.
v. Si hoc.ſ.de v̄gis aſſūptōe nō hēt᷑ auctorita
te ſacre ſcripture: nec eſt in aliquo cōtra ſacrā
ſcripturā. Credamus ḡ pie ꝙ hec eſt veritas.
⁊ v̄itas fiat auctoritas ſine qua nihil valet au=
ctoritas. Cōcludit ḡ btā v̄go ſupplicādo filio ꝓ
ſua reſurrectōe: ⁊ in celū in corpe ⁊ in aīa aſſū
ptione. propter titulū priuilegij. ⁊c̄. dicendo fi
lio. Dic ḡ illi.ſ. aīe mee vt me adiuuet ad car=
nem reuertēdo: vt nō incineret᷑ aut puluerize=
tur. Sed rōnibus p̄dictis in corpe cuꝫ aīa ſup
oēs angelos in celū exaltet᷑ Fili igit᷑ lꝫ aīe mee
inq̄t v̄go xp̄o fac: qd̄ ſcribit᷑ in.ps.85. Fac me
cum ſignū in bonū vt videāt qui oderūt me et
cōfundant᷑: qm̄ tu dn̄e adiuuiſti me ⁊ ꝯſolatus
es me. Et ſtatim ex iſtis motiuis ſupradictis.
Supplicatio v̄gis ſup reſurrectiōe ſua ſignata
eſt ꝑ fiat: ⁊ cū honore mirabili ſup oēs choros
angelorum eſt in celum exaltata.

Sermo decimus

Aria optimam par
tem elegit. Luc.10. et in euange=
lio hodierno. Euāgeliū hodier=
nū honorabiles dn̄i qd̄ de duabꝰ
ſororibus.ſ.maria ⁊ martha loquit᷑ l̄ralr̄: nihil
facit ad feſtiuitatē hodiernā niſi allegorice vel
figuralr̄. Nā per marthā ſignificat᷑ vita actiua
q̄ eſt bona. Per mariā vita cōtēplatiua q̄ eſt
melior ⁊ optīa. quas vitas in p̄ſenti exercet ſcā
m̄r eccl'ia. de q̄bus dicit pſalmiſta. ps.24. Vi
as tuas dn̄e demonſtra mihi: ⁊ ſemitas tuas
edoce me. Jſtas vitas in preſenti vita exercuit
btā v̄go. ⁊ q̄r dimiſſa prima vita.ſ. actiua q̄ eſt
bona: hodie trāſtulit ſe ad ſcd̄am in glīa celeſ=
ti q̄ eſt melior ⁊ optīa: id̄ dicit tha. Maria opti
mam ptē elegit. ¶Dn̄t doctores ꝙ vita cōtem
platiua eſt melior q̄ꝫ actiua. 9. rōibus quas al=
legat ſcūs Thomas in ſcd̄a ſcd̄e.q.182. arti.1. S.tho
¶Prima rō eſt. q̄r ꝯtēplatiua cōuenit hoi ſm
illud qd̄ in eo optimū eſt.ſ.ſm intellectū ⁊ reſ=
pectu obiectoꝝ intelligibiliū: actiua vero habꝫ
obiecta extriſeca. ¶Scd̄a rō. q̄r cōuēit hoi ſꝫ il
lud qd̄ ſibi ꝓpriū eſt.ſ. v̄tutes intellectuales:
actiua vero req̄rit vires inferiores q̄ ſunt cōia
hoibus ⁊ brutis. ¶Tertia rō. q̄r magis pōt eē
vnita ⁊ cōtinua. Vn̄ ⁊ maria deſcribit᷑ aſſidue
ſecus pedes dn̄i ſedens ⁊ v̄bū eius audiens:
nō ſic de martha. ¶Quarta rō. q̄r maior eſt i ea
d'lectatio. Aug°. de verbis dn̄i: Maria epula= Aug°
bat᷑: martha turbabat᷑. ¶Quinta rō. q̄r magis
ſibi ſufficiens ⁊ paucioribꝰ indiget: q̄r ſolū vnū
habꝫ neceſſariū. Secus de actiua. Nā martha
ſolicita turbabat᷑ erga plurima. ¶Sexta rō. q̄r
cōtēplatiua ꝓpter ſe diligit᷑: actiua ad cōtēpla
tiuā finalr̄ ordinat᷑/ꝯtēplatiua finis: actiua via
⁊ finis potior eſt hys q̄ ſunt ad fineꝫ Ariſtotel᷑.
in.3.ethicoꝝ. ¶Septīa rō. q̄r cōtēplatiua conſi
ſtit in quiete ⁊ ocio in.ps.33. Guſtate ⁊ videte
qm̄ ſuauis eſt dn̄s. Actiua in labore vt ſupius
dictū eſt. ¶Octaua rō. q̄r cōtēplatiua circa di=
uina ꝯſiſtit: actiua circa hūana. Aug°. vbi ſu= Aug°
pra Jn principio erat v̄bū/ecce qd̄ maria au=
diebat. Verbū caro factū eſt. Ecce tibi mar=
tha miniſtrabat. ¶Nonam rōnē addit xp̄us q̄
ſuperius eſt allegata. q̄r cōtēplatiua remanet i
via: ⁊ in p̄ria nō auferet᷑. Actiua ſolū eſt in via
⁊ in p̄ria auferet᷑. Auguſtinus vbi ſupra in pſo Aug°
nā xp̄i. Maria optimā ptē elegit. nō tu malaꝫ.
Sed illa meliorē/audi vn̄ meliorem. Q̄r non
auferet᷑ ab ea: a te auteꝫ aliq̄n auferet᷑. Aug°.
vbi ſupra hec. ¶Patet ḡ ꝙ inter duas vitas
actiuā ⁊ cōtēplatiuā quibus in p̄ſenti vita ſcā
exercet᷑ eccleſia: cōtēplatiua eſt melior imo op
tima. ⁊ q̄r iſtā elegit hodie btā virgo: aſſūpta ē
⁊ exaltata vbi tota eſt cōtēplatiua. Jdeo de ea
in thāte d̄r. Maria optimaꝫ ptē elegit. ¶Pro
ꝓſecutiōe materie p̄ſentis ſmōis ſciendum ꝙ
in.4°. rebus que ſub electione cadūt: Virgo
maria optimam partem elegit.

Primo in ſua carne mortali Virginitatem.
Scd̄o in ſtatu cōiugali Fecunditatem.
Tertio in ſua vita temporali Paupertatem.
Quarto in ſuo vultu corporali Honeſtatem.

Quinto in ſua locutione Caritatem.
Sexto in rebus ſpūalibus Humilitatem.
Septimo in rebus celeſtibus Cōitatē.
Octauo in periculis ⁊ malis Miaz ⁊ pietatē.

¶ Dico p̄io q̄ optimā ptē ⁊ pfectaz elegit ſibi maria.ſ.in ſua carne mortali v̄ginitatē. Licet bona ſit fecūditas cōiugalis.melioꝛ caſtitas vi
Beda dualis: Optima tū pfectio virginalis.ſm Bedam. Voluit deus Mariā eſſe virginē nō ſo
Ber⁹. lum mēte ⁊ carne: ſꝫ ⁊ pfeſſiōe.vt inquit Bernardus. Inter fecūditatē cōiugalē ⁊ caſtitatē
Hier⁹. vidualem ⁊ pfectionē virginalē. Hieronym⁹ faciens ꝯpatōēz p aliquas methaforas ⁊ ſilitudines dicit.q̄ virginitas eſt optīa.vñ ad victoriam v̄ginē dicit ſic. Locū hñt virginitas/caſtitas/cōiugalitas. Ita vt virginitas ſit aurū/caſtitas argentū/ꝯiugalitas ferrum. Virginitas diuitie/caſtitas mediocritas/ꝯiugalitas/pauptas. Virginitas pax/caſtitas redēptio/cōiugalitas captiuitas. Virginitas ſol/caſtitas auroꝛa/coniugalitas nox/Virginitas regina/caſtitas dña/ꝯiugalitas ancilla. Quia igitur btā virgo in ſua carne mortali iſtā ſuper alias elegit: p cōſequēs optimā ptē elegit. Ipa Judic merito dici pōt q̄ lacrimis pñie corp⁹ ſuum lauit.i.opa carnis non hñit ⁊ vnxit ſe mirto optio.ſ.carnis mortificatōe: ⁊ v̄tutū odoꝛe.

¶ Scdō btā v̄go elegit i ſta (Judi.in.ca.10 tu cōiugali fecūditatē. In iſto ſtatu optimū eſt fecūditas: cum ꝯiugalitatis ⁊ matrimonij ſit finis. Et finis melioꝛ ſit imo optimū ſup omia q̄ ſunt ad finem. Btā virgo in ſtatu cōiugalitatꝭ hñit ſuper oēs mulieres optimū. Hñit deū patrem virū.⁊ ipa fuit eius vxoꝛ. q2 videmus q̄ qñ vnus hō ⁊ vna mulier hñt eūdem filium caſte ⁊ legitime gñatum. Vir dr̄ maritus ⁊ mulier dr̄ vxoꝛ. Pro tāto deus pr̄ dr̄ vir eius: ⁊ ipa eius vxoꝛ q2 hñt eūdem filium.ſ.xp̄m. Ad iſtū intellectū de ea dicit pſalmiſta.ps.127. Vxoꝛ tua ſicut vitis habūdās in lateribus dom⁹ tue. Filius eius gñatus eſt optimus: q2 hꝫ p̄rēz optimū ⁊ m̄rem optimam.vñ poſſumus dr̄e filio Tobie.10. Filius optimi viri es tu. Btā v̄go eſt mr̄ optia.ipa ſumpſit de optimis terre frugibus: ⁊ dedit viro ſuo.ſ.deo p̄ri munera ieſum filiū ſuum. Gen̄.43. Propter qd̄ xp̄s eius filius dr̄ datū optimū ⁊ donum pfectuꝫ: deſcēdēs a p̄re luminum. Jaco.primo.

¶ Tertio btā virgo elegit in ſua vita tēpoꝛali
Ber⁹. pauptatē. Bernardus. Maria mr̄ dei ita paupercula fuit: q̄ vix ad inuoluendū filiuz pānos hr̄e potuit.⁊ pſepe ad reclinandū: ⁊ locū ad reponendum. q̄ aūt in tēpoꝛalib⁹ pauptas ſit optimum: patet exemplo ſaluatoris de quo dicit Bernardus. q̄ cū oīa bona habūdarēt i celis: ſola pauptas ibi deficiebat. pp̄ter qd̄ filius dei deſcēdit de celis: vt ſibi eā copularet in terris. Qꝫ etiam ſue glioſiſſime m̄ri ⁊ ſocijs ſuis aplis cōicauit.iuxta illud Jaco.5. Nonne deus elegit paupes in hoc mūdo heredes regni qd̄ pmiſit deus diligētibus ſe? Et vere optīa paupertas: q̄ hoiez facit beatū. Mat.5. Beati pauperes ſpū: qm̄ ipſoꝝ eſt regnū celoꝝ. Vere optima pauptas: q̄ facit deo ppinquuz.vñ paſtores paupes de propinquo venerūt ad xp̄m eadem die qua fuit eis nūciata xp̄i natiuitas. q2 i regione eadē erāt vigilātes ⁊ cuſtodiētes vigilias noctis ſupra gregē ſuū. quē inuenerunt in maria pauptate: q2 pānis inuolutum ⁊ poſitū in pſepio. Luc.2. Diuites vero reges: de valde lōge ad xp̄m venerūt q2 de oriente ⁊ in.13. diebus. Mat.2. Beata virgo in ſua vita temporali iſtā pauptatē cū filio ſuo elegit q̄ eſt optima: q2 hoiem facit deo ppinquū ⁊ beatū. ppt qd̄ dicit ſibi ſpōſus. Cant.in.ca.p̄io. Meliora ſunt vbera tua: q̄bus cū puo lacte in pauptate xp̄m lactaſti: vino diuitiaꝝ. q2 diuitie homines letificant ſicut vinū. fragrātia vnguentis optīs. v̄tutuꝫ ⁊ grāꝝ.

¶ Dixi.4. q̄ btā virgo elegit in ſuo vultu coꝛpali honeſtatē. Dicit beatus Hieronymus in libro de ortu v̄gis. q̄ Hier⁹
cum eēt btā virgo triuꝫ annoꝝ ita macro geſtu incedebat. pfecte loq̄bať. ⁊ dei laudibus vacabat: vt nō infantula putareť ſꝫ magna. Fuit in moꝛibus etiam honeſta. in ꝯuerſatōe placida: in vita ſcā. vñ Ambroſius de ſctā virginitate. Ambroſi⁹
Talis fuit maria: vt eius vnius vita oium fuerit diſciplina. hoc eſt optimuꝫ qd̄ pōt eē ſpālr̄ i mulieribus. propter qd̄ poſſumus dicere de beata virgine q̄ fuit v̄tute decoꝛa/optīa glia/et optimis oꝑibus oꝛnata.2. Macha.in.ca.5.

¶ Dixi.5. q̄ btā virgo elegit in ſua locutione tarditatē ſcribiť Prouer.10. Sermo oportunus optimus ē. Tūc ſmo eſt opoꝛtun⁹: qñ pfertur breuiter. pp̄ter qd̄ Seneca. Volo te ad Sene.
ſūmū eſſe breuiloquꝫ. pp̄ter qd̄ dixit Hierony Hier⁹.
mus. prius veniat ſmo ad limina q̄ ad linguā. Iſtud optimū qd̄ eſt in locutionibus elegit beata virgo. Nā breuiter ⁊ prudētiſſime eſt locuta. Reuolue oīa euangelia. ⁊ inuenies btām v̄ginem breuiſſime eē locutā: ⁊ paucis verbis. Quia ſolū.7. ⁊ plurius verbum qd̄ dixit: fuit i oōne in qua dixit. Magnificat aīa mea dñz. in quo inſtruxit nos q̄ verbis oꝛonis plurimis inſiſtere debemus. Qꝫ optime ⁊ vtilr̄ btā virgo fuerit loquuta lꝫ breuiter: trib⁹ v̄bis ſuis ſpālr̄

DER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS DE

patet in quibus deus opatus eſt mirabiliter.
¶ Primo in verbo eius locutionis qñ Eliſabeth
ſalutauit. Qꝛ ad illud verbũ infans in ei⁹ vte
ro exultauit. Luc. i. ¶ Scđo in verbo eius locu
tionis: qñ in nuptijs dixit. Uinũ non hñt / ⁊ fi=
lio ⁊ miniſtris / q̃cunq; dixerit vobis facite / qꝛ
ibi xp̃s aquã in vinũ cõuertit. ¶ Tertio in ver=
bo locutionis qñ filio dixit cuȝ dolore. Fili q̃d
feciſti nobis ſic. Qꝛ xp̃s ab inceptis deſiſtit. et
infem ſequutus: ſibi ſubdictus fuit. Nã deſcẽ
dit cum illis ⁊ venit in nazareth: ⁊ erat ſubdi=
ctus illis Luc. 2. Ecce ſmo btẽ virgis breuis
⁊ tardus: ⁊ iuxta ſniam apli ſale cõditus. Sci=
uit bñ btã virgo illud Jaco. p̃⁹. Sit oĩs hõ ve=
lox ad audiendũ: ⁊ tardus ad loquẽdũ. Et il=
Sene. lud Senece. Utere frequẽtius auribus q̃ lin
gua. quare cõcludit ꝙ in ſua loquutiõe elegit
optimũ qꝛ tarditatẽ ⁊ breuitateȝ. Ipſa eſt vna
de nũero illoꝝ de q̃bus dixit xp̃us. Luc. 8. Hij
ſunt qui in corde bono ⁊ optio audiẽtes: x̃buȝ
retinent ⁊ fructum afferunt in paciencia.
¶ Dixi. 6. ꝙ btã virgo elegit in rebus ſpũali=
bus hũilitatẽ. In edifitio optimũ ꝙ põt eſſe eſt
Am= fundamẽtũ. Et de btã virgine q̃ ſm Ambroſi
broſi⁹. um in libro de ſcã x̃gitate fuit corde hũilis. x̃=
Hier⁹. bũ grauis. Dicit Hieronymus in ſmõe de aſſũ=
ptione ſic. Pria marie x̃tus fundamentũ om
niũ x̃tutũ ⁊ cuſtos / hũilitas fuit / ⁊ de ipa glo
riatur. d. Qꝛ reſpexit hũilitatẽ ancille ſue: ec=
ce enim ex hoc ⁊c̃. O q̃ȝ optimũ fundamẽtũ fe
cit in edifitio virtutũ ſpũalium qñ dixit. Ecce
ancilla dñi fiat mihi ⁊c̃. Ipa fuit figurata in iu
dith qñ angelo ab ea expectãti cõſenſum ⁊ ipa
aſſenciendo dixit. Ecce ancilla dñi. q. ꝙ rñdẽ
do ⁊ cõſentiendo dixit Sicut altera iudith an
gelo ſic. Que ſum ego vt cõtradicã dño meo?
Dñe qđ erit ante oculos eius bonũ ⁊ optimuȝ
faciam. q̃cq̃d antẽ illi placuerit: hoc mihi erit
optimum omnibus diebus vite mee.
¶ Dixi. 7. ꝙ btã virgo elegit in rebus celeſti=
bus cõitatẽ in regno celorũ ⁊ glĩa ſcõꝝ. Deus
x̃tutũ cui⁹ eſt totũ qđ eſt optimũ: hoc habȝ op
timũ ꝙ oĩum eſt cõis. Nã deus ibi ẽ oĩa in om
nibus. pria. ad. Cor. 15. Et hoc etiã ibi hȝ vir=
Ber⁹. go maria optimũ: ꝙ tota ẽ de cõi. naȝ ſm Ber
nardũ. In celeſti glĩa angelus ab ea recipit le
titiam / tota trinitas glĩam / filij perſona carnis
hũane ſbam / ⁊ occurſus. ſ. x̃gis ad q̃lȝ ſan=
ctorum in glĩa vſq; ad ſũmũ eius: neq; ẽ qui ſe
abſcõdat a calore eius. ⁊ licet btã x̃go hoc ha=
beat optimũ in glĩa ꝙ tota ſit de cõi: ſpãlr tñ ip
ſa eſt filij ſui ⁊ filius ſuus eſt ipi⁹. ⁊ ꝓ iſto ſtatu
ipſa dicit filio illud. Luc. 15. Fili tu ſemꝑ mecũ
es: ⁊ omnia mea tua ſunt: ⁊ tua mea ſunt. De
iſto optimo qđ eſt cõitas in glĩa celeſti de bea=
ta virgine: ſcribit. i⁹. Re. 9. Cuius erũt queq;
optia iſrael. Nõne regis. ſ. filij x̃gis ⁊ ꝑ conſe
quẽs iſtud optimũ erit ⁊ regine m̃ris: qꝛ rex ⁊
regina totum hñt ꝓ indiuiſo. Iſta enim duo
pronõia meũ ⁊ tuũ: inter eos diuiſa ⁊ ſeparata
nullatenꝰ repiũt. ¶ Dixi. 8. ⁊ vltio ꝙ btã x̃go
elegit in ꝑiculis ⁊ malis miam ⁊ pietatẽ. Pec
catores in hoc mũdo ſunt tribulati afflicti ⁊ ꝓ
pter pctm̃ miſi. Qꝛ miſos facit populos pctm̃
Prouer. 14. Sed inter mala nr̃a ⁊ ꝑicula ac
miſias: ipa ſua pietate ⁊ gr̃a elegit pietatẽ. In
mari. n. huius mũdi interfluctus maximos et
ꝑicula laborantibus: optimũ (in tali caſu i ma
ri ꝑiclitãtibus) eſt hře vnã cordã ad quã recur
rãt vt eam firmiter teneãt. vt poſſint a malis pe
riculis liberari. Iſta corda ẽ x̃gis marie pie=
tas ⁊ mia. ſm enim Senecã. Miſicordia vici Sene
na eſt miſie trahitq; nomẽ ex ea. Nã mia ideȝ
eſt ꝙ miſoꝝ corda. Ad eius miam ſicut ad mi
ſoꝝ cordam recurrimus in huius mũdi malis
ꝑiculis cõſtituti qñ ſibi dicimus. Salue regina
mie. Uñ Ber⁹. loquẽdo ꝓ nobis cũ virgĩe di Ber⁹.
cit ſibi ſic. Nos x̃go tui ſuuli tibi gaudemus i
x̃tutibus ceteris. Sed in mia potius nobis ip
ſis / laudamus x̃ginitatẽ / imitamur hũilitatẽ /
ſ mia miſis ſapit dulcius. Hanc amplectimur
carius / recordamur ſepius / ⁊ crebrius inuo=
camus / hec Ber⁹. Hoc eſt nobis optimũ qđ in
nr̃is ꝑiculis ⁊ malis btã virgo elegit. ſ. miam
⁊ pietatẽ. hoc facit ſua gr̃a qua ſtabilimur / cõ=
fortamur / roboramur / optimũ eſt enim gr̃a. ſ.
beate virginis ſtabilire cor. ad. heb. in. cap. 13.
¶ Patet ergo ꝙ in. 8. rebus eligibilib⁹ beata
virgo habuit electionem in quibus ſemper eli
git optimum.
Prio i ſua carne mortali x̃gitatẽ qđ ẽ optimũ
Scđo in ſtatu ꝯiugali fecũditatẽ qđ ẽ optimũ.
Tertio i ſua vita tẽpali pauꝑtatẽ qđ ẽ optimũ.
Quarto in ſuo geſtu corporali honeſtateȝ qđ
eſt optimum.
Quito i ſuo ſ̃e ⁊ loq̃ tarditatẽ qđ eſt optimũ.
Sexto in rebus ſpiritualibus humilitatem qđ
eſt optimum.
Septimo in rebus celeſtibus cõitatem quod
eſt optimum.
Octauo in ꝑiculis ⁊ malis miam ⁊ pietatẽ qđ
eſt optimum. vñ ſeq̃t ꝙ cũ veritate poſſum⁹ di
cere ⁊ de ea th̃a cõcludere. Maria optimam
partem elegit.

Sermo vndecimus

Maria optimã par
tem elegit. Luc. 10. et in euan=
gelio hodierno. Repio ex ſacra
ſcriptura ꝙ vita hominũ ex ſua
latitudine diuidit in tres ptes. ſ. in vitam natu
re ⁊ iſta pars bona eſt. In vitã grẽ ⁊ iſta pars
melior eſt. In vitã glie ⁊ iſta pars optia ẽ. Iſtã
ptẽ elegit hodie vgo maria: bñ ergo tha de ea
dicit. Maria optimã ptẽ elegit. ¶ Et debemꝰ
hic notare ꝙ iſtã electionẽ cũ virgie maria nõ
faciũt hodie quattuor genera perſonarum.
¶ Prio dãnati inferno deputati. Nam electio
iſtoꝝ ptis peſſime eſt. de iſtis dicit Pſalmiſta.
ps. 33. Mors pcatoꝝ peſſima. ⁊ lz ꝓ nunc ſolũ
iſtorum in iferno ſit aia: tñ finalr ibi deſcendẽt
viuẽtes vita nature in corpe ⁊ i aia. vbi ignis/
grando/nix/glacies/⁊ ſpũs ꝓcellaꝝ ps cali=
cis coꝝ. vt dr. ps. 10. ¶ Scdo nõ faciũt iſtã ele=
ctionem hodie cũ virgine marie pctõres i hoc
mundo in vicijs delectati. Nam electio iſtorũ
ptis: mala eſt. In vicijs enim ⁊ pctis viuere:
malum eſt. dicũt eligendo iſti Sapie. 2. Veni
te fruamur bonis q̃ in terra ſunt/vino pcioſo/
⁊ vnguẽtis nos impleamus/coronemus nos
roſis: anteꝙ̃ marceſcãt. nõ ſit pratuz qd non ꝑ
trãſeat luxuria nr̃a. qñ hec eſt ps nr̃a ⁊ hec eſt
¶ Tertio nõ faciũt hodie electionem (ſors.
iſtius ptis cũ vgine maria pfecti actiui circa ꝓ
ximũ occupati. que ps bona ẽ. actiui q̃ circa ꝓ
ximos p opa pietatis intẽdũt: deo fuiũt ⁊ i hoc
ſibi adherent. ⁊ quilz coꝝ cũ Pſalmiſta dicit
ps. 72. Mihi aũt adherere deo bonũ eſt. pars
bona iſtoꝝ eſt illa de qua dr Eccli. 26. Pars
bona mulier bona. Sunt enim ſicut bone mu=
lieres que libentius exercẽt opera pietatis.
¶ Quarto electionẽ iſtius ptis faciũt hodie cũ
vgine maria Oẽs ſci ⁊ beati: qui in cõtẽplati
one glie exiſtũt. que ps optia eſt. de qua tha di
cit. Maria optimã ptẽ elegit. ¶ Aliter poſſumꝰ
introducere iſtud thema ſic. Hodie feſtiuamꝰ
de aſſũptõe vgis glorioſe q̃ in hereditate dñi.
ſ. in glia celeſti ꝓ parte hereditatis ſue elegit
hĩc deũ. vñ dicit cum Dauid. pñe ſuo in. ps. 15.
Dñs pars hereditatis mee. ꝓ die hodierna fi=
lio ſuo quã in celũ ſup oẽs ſcõs ⁊ angelos aſſũ
pſit. dicit Tenuiſti manũ dexterã meã ⁊ in vo
lũtate tua deduxiſti me ⁊ cum gloria ſuſcepiſti
me. Defecit caro mea ⁊ cor meũ. ſ. a mũdo deꝰ
cordis mei ⁊ ps mea deus in eternuz. ps. 72.
Si igit btã virgo hodie in glia celeſti pro par
te hereditatis ſue elegit hĩc deũ: ⁊ deus ẽ opti
mũ qd eſt in rebus: vñ in orõne dicimus Deꝰ
virtutum cuius eſt totum qd eſt optimum. Se
quit igit ꝙ thema bñ de virgie maria cõcludi
tur. Maria optimã ptẽ elegit. ¶ Verũ q2 euan
geliũ hodiernũ lr̃alr loquit de duabus ſorori=
bus. ſ. martha/⁊ maria/per quas due vite. ſ.
actiua ⁊ cõtẽplatiua intelligũtur. q̃ vie ſunt di
recte eundi in celũ hoibus pfectis in hoc mun
do quas ſcire volebat ⁊ deſiderabat dauid. qñ
dicebat. Vias tuas dñe demonſtra mihi ⁊ ſe=
mittas tuas edoce me. ps. 24. Et qualz iſtaꝝ tenuit xp̄s ſm Gregoriũ. 28. moraliũ. Q2 cri Greg.
ſtus aliqñ deſcendit ad ciuitatem pdicare ⁊ in
firmos curare: qd ptinet ad actiuã. aliqñ aſcẽ=
dit ad mõtẽ ſolus orare: qd ptinet ad cõtẽplati
uam. q2 igit ex xp̄i ſnia in euangelio hodierno
Vita actiua eſt bona ⁊ cõtemplatiua melior ⁊
iſtã hodie elegit btã virgo ſeqt ergo ꝙ Ma=
ria optimã ptẽ elegit. ¶ Pro materia ſmonis
pſentis euãgeliũ hodiernũ nõ ſolum lr̃alr ſ; fi=
guralr ⁊ allegorice declarãdo. q2 in iſto ſenſu
allegorico ptinet ad ſolẽnitatẽ hodiernaz: in p
ſenti ſmõe de martha ⁊ maria q̃ ſunt actiua vi
ta ⁊ cõtẽplatiua de q̃bus euangeliuz loquitur.
intendo componere tres tractatus.
Primus tractatus erit de vnione ꝙ inter ſo=
rores dilectio faciebat.
Scdus tractatus erit de excellentia marie ſu=
per martham.
Tertiꝰ tractatꝰ erit d ſnia quã audiuit martha
q̃ ponit in thate. Maria optimã ptẽ elegit.

Prima pars.

Dixi prio ꝙ primus tractatus erit de
martha ⁊ maria de q̃bus euãge
liũ loquit de vnione ⁊c. Et ſuper hoc dicit euã
geliũ hodiernum ꝙ erãt ſorores. vñ textus lo=
quendo de martha dicit. Huic erat ſoror noie
maria. Allegorice ſic. Vita actiua ⁊ cõtẽplati
ua in preſenti vita: ſorores ſunt q̃ ſimul hitãt ſi
mul ſtãt. Nam ſicut dicit Bernardus ſmone. Berꝰ.
51. Super cantica. Cõtubernalis ſunt. inuicez
hitãt piter. eſt quippe ſoror marie martha. ali=
qñ ſponſa. i. aia cõtẽplatiua eſt in ſõno qetis. i.
cõtemplationis: ⁊ dicit. In pace in idipm dor=
miam ⁊ reqeſcaz. Tũc dicit ſpõſus alijs deuo
tis aiabus. adiuro vos filie hierlm nõ euigila=
re faciatis dilectã meã. Sed poſtea ſpõſus eaz
ſuſcitat a tali cõtẽplatione: vt per opa actionis
ſaluti intẽdat primoꝝ. dicit cum ſibi Cant. 2.
Surge propera amica mea ⁊ veni. ſuper quo
dicit Bernardus. Quotiẽs ſpõſa a cõtẽplati= Berꝰ.
ua corruit: in actiuã ſe recipit. de quo nõ debet
triſtari. nã inqt. nec eſt vñ ſubeat mẽtẽ. q. ꝓ in

ANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS D

termiſſo interuallo iocunde contemplationis triſtitia cũ talibus fuerit iocũdata florib' atq; fructibus pietatis. Dicit eniꝫ Bernardus. de ſe ipo. Paciẽter ego auellor ab in fecũde rachel' amplexibus: vt mihi exuberet fruct' profectuũ vr̃oꝝ. minime prorſus pigebat me i turbate quietis: p cura ſmõis cũ video in vobis germinare ſemen meũ: atq; ex eo augeri incrementa iuſticie vr̃e. Caritas eniꝫ q̃ nõ q̃rit que ſua ſunt: iã id dudum facile pſuaſit: nl. ſ. deſiderabilium meoꝝ vr̃is pferre vtilitatibus. /orare/legere/ſcribere/ meditari/ ꝛ ſi qua alia ſpũalis ſtudij lucra: hec arbitratus ſum ꝓpter vos detrimenta. ¶ Pat; ergo q martha ꝛ maria. i. vita actiua ꝛ contẽplatiua: in pſenti vita magnã vnionẽ hñt qꝛ ſorores ſunt/ſimul ſtãt/ ſimul hitant/ ꝛ de actiua q̃ prior tpe ſic lia lippa oculis: aſcendit ad cõtẽplatiuã. ꝛ de cõtemplatiua venuſta ꝛ poſterior tẽpe ſicut rachel: deſcendit ad actiuã. ¶ Sed diceret aliq̃s. Quare deus in pſenti vita inter marthã ꝛ mariaꝫ. cõtemplatiuã ꝛ actiuã tãtã ligaꝫ voluit: q ſint ſorores q ſimul hitẽt ꝛ ſtent. nunq̃d fuiſſ; melius eas ſepare vt eſſet in pſenti vita impfectis hoĩbus ſola actiua. vel ſola cõtẽplatiua: vel aliq̃ eſſent ſolũ actiui. Alij ſolum cõtẽplatiui. et non ſolũ ſimul opteret ꝛ eẽt neceſſariũ q ſimul eẽnt. aliq̃ ꝯtẽplatiui aliq̃ actiui. ¶ Rñ' q nõ fuit expediens diſſoluere iſtã germanitatẽ propter duas rõnes. ¶ Pria rõ eſt naturalis ꝛ rõni cõformis. Ariſtotel' de problemmatib' pticula. ſexta problemmate. xo. querit iſtã queſtionem. Quare magis hõ laborat ambulando viã planã: q̃ ambulando nõ planã. ſ aliquãtulũ montuoſam. ¶ Et rñdit Ariſtotel'. q ambulãdo viam planã: cõtinue incedit vniformiter. ꝛ vniformiter fatigant mẽbra ꝛ inſtrumẽta quibus motus exercet. ſicut genua/cura/tibie. quia in hys cõtinue ſuat vnus modus vna figura mouendi. In motu vero nõ plano vbi aliq̃ aſcenditur. aliq̃ deſcendit: nõ eadem figura mot' obſuatur. Sed mẽbra aliqua plus: aliqua minus vexãtur. qđ pat;. qꝛ aſcendendo plus laborat in tibijs ꝛ genibus. deſcendẽdo in femoribus. ꝛ ꝓpter iſtã alternationẽ laboris inter ptes ſupra genua ꝛ ſub genua: cõiter eſt minor labor ꝛ minor fatigatio. Iſto mõ moraliter ad ꝓpoſitũ redeũdo cõtingit hoĩ viuenti in hoc mũdo virtuoſe. fragilitas. n. hũana nullo modo ſuſtinet aut pmittit q mens hoĩs vniformiter exerceat in cõtẽplando ꝛ aſcendẽdo ad celeſtia. qꝛ corpus nimis fatigaret: l; aĩa recrearet. vñ neruus femoris Jacob in lucta cũ angelo cõtemplatiua emarcuit. Geñ. 32. Nec iterum expedit q hõ ſemp deſcẽdat ad terreſtria per opa actiue. qꝛ occupando ſe circa temporalia pris diſpẽſanda: aĩa deſicaret ꝛ arida efficeretur. q̃ p cõtẽplationẽ ꝛ orõnẽ ꝛ diuinam laudẽ impiguat. ꝛ iõ oportet ſic vitaꝫ virtuoſi hoĩs alternare: q aliq̃ p cõtẽplatiuã aſcẽdat deo fruẽdo. Aliq̃ p actiuã deſcendat proximũ adiuuãdo. hoc vidit Jacob i figura. Geñ. 28. Qñ vidit ſcalã ſuper terrã cuius cacumen tãgebat celũ. ꝛ dñm innixũ ſcale. ꝛ angelos aſcẽdentes ꝛ deſcendẽtes p ſcalã. Scala eſt vita ꝛ ſtatus pſens p quã ad celũ itur. ꝛ ad celum angelos aſcendẽtes: ſignificat illos q̃ viuũt vita ꝯtẽplatiua. deſcendẽtes: ſignificat illos q̃ vita actiua. primi aſcendũt ad deũ per cõtemplationem: ꝛ illumet. ſcđo deſcendunt ad ꝓximũ per actionem. Sic martha ꝛ maria. actiua ꝛ ꝯtemplatiua. ſorores ſunt in pſenti vita: nec valent aliqualr ſepari. ¶ Scđa rõ quare iſta germanitas inter martham ꝛ mariã actiuã ꝛ ꝯtẽplatiuã in pſenti vita diſſolui nõ põt: eſt qꝛ pceptũ de dilectiõe dei ꝛ de dilectiõe ꝓximi in tm̃ ſunt ligati in amore: q quaſi due ſorores ſunt ꝛ coruꝫ liga diſſolui nõ põt in vita pſenti: qꝛ nec dilectio dei ſine dilectiõe proximi eẽ val;. qꝛ ſm Aplm̃. ad. Ro. 12. Qui diligit proximũ: legeꝫ implet. et xp̃s. Mat. 22. In hys duobus mandatis vniuerſa lex pẽdet ꝛ prophe. ſm Bedã. Actiua vita eſt qua proximo in caritate ſociamur. Cõtẽplatiua ẽ q̃ in dei amore ſuſpiram'. Sequit ergo q iſte due vite tanq̃ due ſorores magnã ligam hñt amoris: ꝛ nullatenus diſſolui poſſunt in via: ꝛ l; cõtẽplatiua ſit ſimplr melior ꝛ pfectior: tñ in caſu pro iuuamine ꝓximi ꝛ caritate magis actiua eſt eligenda. ſicut dicit Ariſtotel'. in. 3. Thopicoꝝ. q phari eſt melius q̃ ditari. ſ ditari: melius eſt quam phari neceſſitatẽ pacienti. Ex iſta imaginatiõe Bernardus ſup cantica. 11. p'. cap. ſuper illo qđ ſponſa oſculũ petijt ſpõſi dicens. Oſculetur me oſculo oris ſui in eo qđ ſponſa deſiderat cõtẽplatiuaꝫ: prefert actiuã ꝯtẽplatiue. qꝛ vero rñdet ſponſus denegando oſculũ ſponſe ſibi dicẽdo. Meliora ſunt vbera tua vino. Bernardus contra ſpõſam q̃ petit oſculũ contẽplatõis: in perſona ſpõſi dicit ſibi ſic. Oſculũ q̃dem qđ poſtulas: te q̃dem delectat. Sed vbera quib' puulos alis quos ꝛ paris: meliora ſũt vino ꝯtẽplatõis. hoc eſt neceſſarior. Aliũ ſiq̃dem eſt q vinuꝫ letificat coꝛ hoĩs: ꝛ aliũ qđ edificat multos. ꝛ ſi rachel formoſior: lia tñ fecũdior eſt. Noli ergo nimis inſiſtere oculis ꝯtemplationis: qꝛ meliora

Beda

Ber'.

Ber°. ſunt vbera predicationis. ⁊ de ſe ipo dicit Ber
nardus ad iſtud ꝓpoſitū in quodaꝫ ſmone. ꝙ
dum actiuā dimittēdo ſimplr cōtēplationi va=
carē: ⁊ in ea nimis delectarer. Habui ꝓpoſituꝫ
firmum ad actiuā nō deſcendere. in quo perſti=
tiſſē: niſi qꝛ venerūt inqt diſcipuli ⁊ in dignati
ſunt cōtra me. d. vt quid pditio hec? potuit eni
vnguētū iſtud cōtēplatiōis venūdari multo ⁊
dari paupibus ꝑ actiuā p̄dicationis. ¶ Sed di=
cetis ꝙ nō eſt bona ꝯpatio facta de germanita
te marthe ⁊ marie. actiue ⁊ cōtēplatiue. ⁊ dile
ctione dei ⁊ ꝓximi in hac vita. qꝛ martha acti=
ua nō remanebit in p̄ria: dilecto tñ proximi re=
manebit. ¶ Rñ°. ꝙ dilectio ꝓximi ı̄ p̄ria rema
Aug° nebit ſicut dilectio dei. imo dicit btūs Aug°. in
libro de diligendo deū. ꝙ iſta duo p̄cepta ſolū
in p̄ria implebūtur / verūtñ / lꝫ dilectio ꝓximi ı̄
p̄ria remaneat: nō tñ remanebit ibi ꝑ actiuam
ẜ per cōtēplatiuā. ⁊ martha ibi cōuertet̄ in ma
riam. Ad ꝓpoſitū hec applicando. glorioſa v̄=
go maria in preſenti vita fuit maria ⁊ martha.
odili°. maria ꝑ cōtemplationē. Vñ de ea dicit Odili°
cluniaceñ. Vnū pro certo ſcimus ꝙ omis marie
vita ⁊ actio: ſemꝑ intēta fuit in dño. Fuit etiam
martha ꝑ actionem ⁊ miniſteriū. Miniſtrauit
enim xp̄o ſicut martha in. 7. opibus mie. hēs
in ſmōe iſtius feſti qui incipit. In hitatōe ſan=
cta corā ipo miniſtraui. vñ tota trinitas ſibi di=
cit illud qd̄ dixit Eliſeus mulieri ⁊ ſunamitte.
4. Re. 4. Ecce ſedule in omibus miniſtraſti
nobis. ¶ Vñ cōcludo ⁊ pficio primū tractatuꝫ
nr̄i ſmōis de martha ⁊ maria de qbus loquit̄
euāgeliū hodiernū. de vnione quā faciebat in=
ter eas dilectio. Erāt enim ſorores. dicit tert°
euangeliū. ꝙ intrauit ihs in quoddaꝫ caſtellū:
⁊ mulier qdā martha noie excepit illū in domū
ſuā. ⁊ huic erat ſoror nomine maria.

Secunda pars

¶ Secundus pricipalis tractat° nr̄i
ſermōis erit de iſtꝭ du=
abus ſororibus de excellētia marie ⁊c. allego=
rice ẜꝫ qd̄ dictū eſt maria. i. vita cōtemplatiua
ſimplr pfectior ē q̄ꝫ martha actiua. Sed iſtud
auātagium ⁊ iſta pfectio in textu euangeliȷ̄ ex
plicat̄ ſingulariter in. 5. ¶ Prio qꝛ martha ve
xabat̄ ⁊ laborabat. Maria vero ſedebat ⁊ qui
eſcebat. qꝛ d̄ martha d̄r ꝙ ſtetit ⁊ ſolicita erat:
de maria ꝙ ſedebat. ¶ Scdo quia martha dicit
textus ꝙ murmurabat ꝯtra ſororē. d. Dñe eſt
tibi cure. ⁊c. Maria nō legit̄ ꝙ ſemꝑ iſta mur
muratiōe aliqd marthe dixerit: ẜ tacuit. ¶ Ter
tio qꝛ marthe dixit xp̄s Turbaris erga pluri=
ma. Maria deuota ſolum ſedens ſecus pedes
dñi audiebat verbum illius. ¶ Quarto qꝛ mar
tha tota in ſe diuiſa erat qꝛ dicit textus ꝙ ſata
gebat circa frequēs miniſteriuꝫ. Maria vero
tota in ſe recollecta ⁊ vnita ⁊ propter eam di=
xit xp̄s Vnū eſt neceſſariuꝫ. ¶ Quinto ⁊ vltio
qꝛ pars quā martha elegit defecit: marie aūt
non. vñ dicit xp̄s. Non auferet̄ ab ea.
¶ Dico prio ꝙ primū auātagiū ⁊ pfectio quā
habuit maria ſuꝑ marthā: fuit qꝛ martha labo
rabat ⁊c. De martha d̄r ꝙ ſtetit qd̄ inducit la=
borem. ⁊ ꝙ ſolicita erat. qd̄ inducit vexationē.
dicit gloſa ſuper illud Act. 7. Ecce video ce=
los aptos ⁊ ieſum ſtātē ⁊c. Stare pugnātis vel
adiuuātis eſt in pugna: ⁊ alterius adiutorio la
bor eſt. In ſolicitudine vexatio eſt. propter qd̄
dicit Hieronymus ſuꝑ illo v̄bo xp̄i Nolite ſoli hier°.
citi eſſe dicētes Quid māducabim° ⁊c. Mat.
6. ꝙ labor eſt exercendus ⁊ ſolicitudo tollēda
De maria d̄r ꝙ ſedebat. Sedere qes eſt ⁊ ma
gnū auātagium. qꝛ ſcd̄m ꝙ dicit phs in. 7. phi
ſicorum. Sedendo ⁊ qeſcendo fit aia prudēs.
Iſtud auātagium hūit btā v̄go in vita p̄ſenti.
qꝛ non ſolum in opibus marie cōtēplatiue que
exercuit nō laborauit: ẜ etiā in opibus marthe
actiue laborē nō hūit nec fatigationeꝫ. nec cor
poris laſſitudinē ẜ recreationē. vñ labor ſuus
erat fructuoſus. ⁊ ſm ꝙ dicit Seneca. Fructu Sene.
oſus labor gnoſos aios non fatigat ſed recreat
ſm Ambroſiū de ſcā v̄ginitate. ¶ Poſt aſcenſio Am=
nem dñi ſanctuaria. ſ. loca paſſionis reſurrecti broſi°.
onis / aſcenſionis / viſitabat ⁊ illa per ambula
bat: non quidem corpore: ẜ ſpū. ſm illud Apli
ad gal. 5. Spū viuimus: ſpū ⁊ ambulemus.
¶ Dixi. 2. ꝙ ſcd̄m auātagiū ⁊ pfectio qd̄ hūit
maria ſuper marthaꝫ: eſt ꝙ martha fuit rebrō
cant ⁊ murmurabat. nā d̄r in textu. ꝙ martha
indignata cōtra ſororē ſuā mariaꝫ dixit criſto.
Dñe non eſt tibi cure ⁊c. ⁊ non legit̄ ꝙ maria
ad hoc v̄bū rñderet. Nimiꝝ qꝛ bonū aduoca=
tum ⁊ defenſorē ꝓ pte ſua hēbat. et idō bñ tace=
re poterat. ¶ In tribus. n. locis legit̄ in euāge=
lio ꝙ contra mariam fuerit murmuratum.
¶ Primo ꝑ diſcipulos: qñ vnguētū ſuꝑ caput
xp̄i effundit. Mat. 26. Vidētes aūt diſcipuli ı̄
dignati ſunt dicētes. Ut qd pditio hec? potuit
enim vnguētū iſtud ⁊c. Ad iſtā murmuratio=
nem nō maria: ẜ xp̄us pro maria rñdit: Quid
moleſti eſtis huic mulieri ⁊c. ¶ Scdo murmu=
ratū fuit cōtra mariā ꝑ marthā. qꝛ in miſterio
eam non iuuit. ẜ ad iſtā murmurationē nō ma
ria ẜ xp̄s ꝓ maria rñdit: ꝙ optimaꝫ ptē elegit.
¶ Tertio murmuratū fuit cōtra mariā ꝑ phari

ſeu3 q2 xp̄m tetigit. Luc. 7. Hic ſi eſſet propha ſciret vtiq3 ⁊c. Sed ad iſtā murmurationē non maria: ſed xp̄s pro maria rn̄dit. d. ſibi. Uides hanc mulierē ⁊c. vſq3 dimiſſa ſunt ei pctā multa qm̄ dilexit multum. ¶ In quo moralr̄ edocemur q̄ qn̄ cōtra nos murmurat̄. Iniurie nobis dicūtur / diffamatiōes / contumelie / detractiones: taceamus ⁊ nō rn̄deamus. q2 xp̄s reſpōdebit pro nobis. Iſtā lectionē nō ſolū a maria hēmus: ſ3 a xp̄o. Qui cū malediceret̄ non maledicebat: et cum pateretur non comminabatur. Pria. Pe. 2°. Et qui tanq3 ouis ad occiſionē ductus eſt: ⁊ ſicut agnus coram tondente nō apuit os ſuū. yſaie. 53. Hoc auātagiu3 ⁊ pfectionē v̄go maria hūit i vita pſenti. Multi cōtra eam murmurauerūt ⁊ obloquuti ſunt .ſ. aliq̄ heretici. d. q̄ nō fuit virgo poſt partu3. ſ3 hūit multos filios a Joſeph alios. Fundātes ſe in textu. Luc. 2. Joſeph nō cognouit ea3 donec pepit filiū ſuū primogenitū. tenentes li donec excluſiue. cu3 teneat̄ incluſiue. Item iudei murmurabāt cōtra eam ⁊ obloquuti ſunt. d. q̄ de adulterio gn̄auit. de quo etia3 Joſeph timuit: ppter quod volebat occulte dimittere eam. Mat. 1. Sed ad oīa iſta nō legit̄ q̄ ipſa reſpōderet: ſ3 xp̄s p ea rn̄dit. p angelū a Joſeph ſcrupulum auferendo: ⁊ de ſuo cōceptu certificando dicēs Joſeph. Mat. 1. Joſeph fili dauid noli timere accipere mariam coniugem tuam. qd̄ enim in ea natum eſt: de ſp̄ū ſancto eſt.

¶ Dixi. 3. q̄ tertiū auātagiū ⁊ pfectionē qd̄ habuit maria ſup martham: eſt q̄ de martha dixit xp̄s. Turbaris erga plurima. Sed de maria d̄r in textu q̄ ſedens ſecus pedes dn̄i audiebat v̄bū illi°. Hoc hūit virgo maria in pſenti vita. Cu3 martha turbatione in paſſiōe filij ſui: ſ3 auantagiū hūit cū maria in verbi dei auditiōe. vn̄ ſuper illo v̄bo. Luc. 11. Bti q̄ audiūt v̄bum
Beda dei ⁊c. Beda dicit ſic. Hoc in loco beate dei genitricis excellentia cōmendat̄ q̄ verbū dei audiuit ⁊ ſupra oēs hui° vite mortales cuſtodiuit

¶ Dixi. 4. q̄ quartū auantagiū ⁊ pfectionem quā hūit maria ſuper martha3: ē q2 martha tota erat in ſe diuiſa q2 textus dicit Erga plurima. Maria vero tota in ſe recollecta ⁊ vnita. q2 xp̄s pro ea dixit. Unū eſt neceſſariu3. Martha actiua h3 p obiecto immediato proximū: ⁊ l3 obiectum vltimatū ſit vnū q2 primus: q2 tn̄ proximus pluribus indiget: h3 multa obiecta ptialia ⁊ diuiſa ſ̄m pluralitatē ⁊ diuerſitatē indigētie proximoꝝ. Et iō dicit xp̄s. Martha turbaris erga plurima. Maria vero cōtēplatiua habet p obiecto imediato deū. qui paucis imo q̄ nullis indiget. ⁊ iō dicūt doctores q̄ cōtemplatiua magis ſibi ſufficiēs eſt q̄3 actiua: ⁊ paucioribus indiget. per cōſequens magis vnita. hoc auātagiū hūit btā virgo q̄ in nullo cogitabat de mūdo ſ3 ſolum de deo. pria. Co2. 7. Uirgo cogitat q̄ dei ſunt. qui aūt h3 vxorē: cogitat vt placeat vxori ⁊ diuiſus eſt. p tanto ipa v̄go fuit vnita ⁊ vna cū deo quia ſ̄m Aplm̄. prima. Co2. 6. Qui adheret deo vnus ſp̄ūs ē cum eo.

¶ Dixi. 5. ⁊ vltio q̄ quintū auātagium ⁊ perfectionē qd̄ hūit maria ſuper marthā eſt q̄ pars quā martha elegit defecit. Marie aūt nō. Uñ dixit xp̄s. Maria optimā ptē elegit q̄ nō auferet̄ ab ea. vn̄ cōſtat q̄ actiua hic incipit primo q̄3 cōtemplatiua. ⁊ prius tp̄e. Nam lia prior tēpore q̄3 rachel. ⁊ in pria nō remanet: ſ3 auferet̄ Cōtēplatiua vero ex actiua hic incipit: ⁊ in patria nō deficit. imo ibi martha cōuertit̄ in mariam: ⁊ actiua in cōtēplatiuā. Sic eſt hodie i virgine maria q̄ trāſlata in gl'iam deſiuit eē martha p vitā actiuā: ⁊ cōtinuat̄ in ea maria p contemplatiuā q̄ nunq̄3 auferet̄ ab ea. dic de honore ſue aſſumptionis ſicut vis q2 pulcra inuenies dicta ſanctorum.

Tertia pars.

¶ Tertius tractat° pricipal' nr̄i ſ̄mōis ⁊ ē ſnīa q̄3 audiuit martha. q̄ ponitur i thate. Maria optimā ptē elegit. ſup quo Aug°. in pſona xp̄i loquendo marthe ſic. Non tu malā: ſ3 illa meliorē. ⁊ bn̄ meliore3: q2 a te aliqū auferet̄: ab illa aūt nunq̄3 auferet̄. et iō Gregori°. Quāuis actiua bona ſit: melior Gregori°.
tn̄ eſt cōtemplatiua. q2 iſta cū mortali vita deficit: illa vero in inmortali vita pleni° excreſcit.
¶ Placeat pietati ⁊ mīe v̄ginis q̄ de meliori pte qua3 hodie in vita eterna ſibi elegit: nobis participium faciat.

In feſto aſſumptionis virginis ſermo de euangelio.

Maria optimam partem elegit que non auferet̄ ab ea. Luc. 10. et in euāgelio hodierno. Euangelium hodiernū non cōgruit ſolēnitati pſenti ſ̄m hyſtoriam. ſ3 ſ̄m allegoriam ſolū ⁊ figurā. ⁊ ſolū ppter thema inceptum. Maria optimā ptē elegit ⁊c. ¶ Uidemus eni in eccl'ia q̄ ppter aliqd̄ vnū v̄bū vel ſaltim vnā ſnīam qd̄ ponit̄ in aliquo euāgelio qd̄ illi cōuenit ſolēnitati: legit̄ totū illud euangeliū. vt in exaltatiōe ſc̄e crucis legit̄ illud euā

ALEXANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS DE

geliū Erat hō ex phariſeis nichodemus nomine ꝛc̄. ꝑpter illud verbū ſolū qḋ eſt in fine euangelij. Et ſicut moyſes exaltauit ſerpētē in deſerto: ita exaltari oportet filiū hoīs. Sic euangeliū hodiernū qḋ incipit. In trauit ihs i quoddam caſtellū ꝛc̄. Legimus in feſtiuitate hodierna: ꝑpter vltimum verbū vel ſniam qḋ optime cōgruit p̄ſenti ſolēnitati. Maria optimam ptē elegit q̄ non auferet̄ ab ea. ¶ Et eſt deuote notādū ꝙ in iſtis v̾bis nr̄i thematis hodie btā virgo maria cōmendatur ꝛ laudatur in tribus ptibus ſuis. de tribus ſingularibꝰ priuilegijs: in quibus tribus perſonis trinitatis aſſimilat̄.
¶ Prio btā virgo cōmendat̄ de potētia dominante in pria thematis pte qñ dr̄ maria: Maria. n. interp̄tatur dn̄a. propter hoc aſſimilatur pr̄i prie pſone trinitatꝭ cui appropiat̄ dn̄iū ꝛ potētia
¶ Scḋo btā virgo ꝯmendatur ꝛ laudatur de prudentia nō errāte in ſcḋa pte thatꝭ qñ dr̄. Optimā ptē elegit. ꝑpt̄ hoc aſſimilat̄ filio ſcḋe pſone trinitatꝭ cui attribuit̄ ſapia ꝛ prudētia
¶ Tertio ꝛ vltio btā v̾go cōmēdat̄ ꝛ laudatur de glīa ꝑdurāte in. 3. thematis. Nō auferetur ab ea. propter hoc aſſimilat̄ ſpūi ſancto tertie pſone trinitatis: qui hūilibus (de quorū nūero eſt btā v̾go) in p̄ſenti dat grāꝫ. Jaco. 4. et in futuro glīam. qꝛ hūilē ſpū ſuſcipiet gloria ſcribitur Prouer. 29. Nec auferet̄ iſta glīa a v̾gine maria. vñ ipa orauit cū dauid in. p̄s. 50. Et exaudita eſt ꝓ ſua reuerētia. Spm̄ ſanctū tuū ne auferas a me. imo eſt in glīa ꝑ ſpm̄ ſanctum cōfirmata ꝛ letificata hodie: ꝑpter quod ad p̄rem orabat. qḋ in eodem p̄s ſeq̄t̄. Redde mihi leticiā ſalutaris tui ꝛ ſpū principali cōfirma me. ꝑ appropriata igit̄ triū pſonaꝝ. ſ. potētie pr̄is. qꝛ eſt maria. i. dn̄a potētiſſima. Sapie ꝛ prudentie filij. qꝛ optimā ptē elegit. Clementie ſpūs ſci. qui hūilibus in p̄ſenti dat grām et i futuro gloriam. Que nunq̄ auferet̄ ab eis qꝛ
Anſelmus. de ꝑpetuitate glīe ſunt ſecuri. Nam ſm̄ Anſelmum. Securitas eſt potior ps glie ꝛ beatitudinis. Multo minus auferetur a v̾gie glorioſa q̄ hodie gloria ꝛ honore coronata eſt ꝛ a filio ſuſcipit̄. vbi cōplet dies ſuos in bono: ꝛ annos ſuos in glīa. Job. 36. Per iſta tria pſonaꝝ trinitatis appropriata: btā v̾go laudat̄ ꝛ cōmēdat̄ in incepto themate. Maria optimam partem elegit que non auferetur ab ea.
¶ Pro ꝓſecutiōe materie p̄ſentis ſmōis erit tractādū de electiōe btē virginis qꝛ dicit thema. ꝙ elegit. electio eius fuit bona: qꝛ ipa fuit maria. ꝛ illuminata. ꝛ ſic bn̄ elegit. ꝛ de re electa in qua fuit prudēs: Qꝛ optimā ptē elegit. ꝛ de vtilitate ꝛ poſſeſſione perpetua rei electe: Qꝛ non auferetur ab ea. et circa hoc erunt ſolum duo tractatus in preſenti ſermone.
Primus erit videre ꝛ cōtemplari quomodo ſua electio fuit ꝛ prudens iuxta hoc qḋ dicit thema. ꝙ optimam partem elegit.
Scḋs tractatus erit videre ꝛ contemplari q̄d de ſua electione poſſidet eternaliter. iuxta hoc quod dicit thema. Optimā ptē elegit q̄ non auferetur ab ea. In hijs duobus tractatibus erit totus proceſſus noſtri ſermonis ꝛ materie.

Prima pars

¶ Dico primo ꝙ primus tractatus noſtri ſmōis erit videre ꝛ cōtemplari de electione virginis marie quō diſcreta fuit ꝛ prudens. qḋ patꝫ in hoc Qꝛ optimā ptē elegit. Et ꝓ iſto tractatu eſt ſciendū ꝙ electio prudentiaꝫ ꝛ diſcretionē importat ſm̄ ph̄m in. 3. Ethicoꝝ. ꝑpter qḋ in pueris ꝛ aīalibꝰ brutꝭ non cadit electio: qꝛ diſcretione carēt. Btā virgo in eligendo ſapiēs ꝛ diſcreta fuit. imo in ſūmo: Qꝛ optimam ptē elegit. triplex enim electio reperitur in pratica ꝛ in ſcriptura.
¶ Prima eſt de bono malo reprobato de qua yſaie. 7. Ut ſciat reprobare malū ꝛ eligere bonuꝫ. et Mat. 13. Elegerūt bonos i vaſa ſua: malos aūt foras miſerunt. ſic eligere: prudentie eſt ꝛ bonū eſt. ¶ Scḋa electio eſt de duobus bonis melius. de iſta electione. 1. Mach. 5. dixit iudas Simoni fratri ſuo. Elige tibi viros vade ꝛ libera frēs tuos. ſ. de bonis meliores et fortiores. ſic eligere: maioris prudentie. eſt et maius bonū eſt. ¶ Tertia electio eſt de multis bonis optimum. ꝛ ſic eligere ſupreme prudētie eſt. qꝛ eſt electio de optimo. Iſtā electioneꝫ fecit hodie virgo maria qꝛ elegit hēc deuꝫ pro parte ſua. dicit. n. p̄s. 15. Dn̄s pars hereditatis mee. ꝛ p̄s. 72. Deꝰ cordis mei pars mea deus in eternū. Deus enim in rebus optimū eſt. dicimus in oōne Deus v̾tutū cuius eſt totū qḋ eſt optimuꝫ. Seq̄tur ergo ꝙ virgo maria i ſua electiōe fuit. ſapiens ꝛ prudēs: Qꝛ optimam partem elegit.

Secunda pars

¶ Sed intrando. ſcḋm tractatum nr̄i ſermonis dixi ꝙ eſt videndū ꝛ cōtēplandū q̄d virgo maria de ſua electiōe poſſidet eternaliter. Iuxta hoc qḋ dicit thema. Optimā ptē elegit q̄ non auferet̄ ab ea. ¶ Pro quo ſciēdum ꝙ inter ſexdecim glīa pſonarū de multis partibus quas habent: beata virgo elegit par

tem optimā ꝗ non auferetur ab ea.
Primi ſunt mulieres ⁊ hoīes ꝯiugati. ⁊ inter
iſtos elegit ptē optimā q̄ nō auferetur ab ea.
Scdī ſunt religioſi voto obligati. ⁊ inter iſtos
elegit partē optimā ꝗ non auferetur ab ea.
Tertij ſunt dn̄i ⁊ magnates. ⁊ iter iſtos btā v̄
go elegit optimā partē q̄ nō auferetur ab ea.
Quarti ſunt homines defectuoſi ⁊ pctōres. ⁊
inter iſtos beata virgo Elegit optimā partē
que non auferetur ab ea.
Quinti ſunt iuſti ⁊ in gratia cōſeruati. ⁊ inter
iſtos btā v̄go Elegit optimā ptē q̄ nō auferet̄ ab ea.
Sexti ⁊ vltimi ſunt ſancti i gloria ex=
altati. ⁊ inter iſtos hodie btā v̄go Elegit opti
mam partem que nō auferetur ab ea.

¶ Dico primo ꝙ primū gen⁹ hoīum iter quos
btā virgo Elegit optimā partē q̄ non auferet̄
ab ea ſunt mulieres ⁊ hoīes cōiugati. Mulie=
res cōiugate q̄ viros hn̄t ⁊ filios ꝑiūt: habent
in ſuo cōiugalitatis ſtatu. tres partes.
¶ Primā ptē cōceptio cū mixtione viri. ⁊ iſtā
virgo nō elegit: imo auferet̄ ab ea. qꝛ nō ex vi
rili ſemie: ſ; miſtico ſpiramine ꝯcepit: ſicut an=
gelus dixit ſibi. Luc. 1. Sp̄us ſcūs ſupueniet in
te ⁊c. ¶ Scdām ptē hn̄t ptum cū dolore ⁊ iſtam
ptē virgo nō elegit: imo auferet̄ ab ea. qꝛ Ne=
ſciens m̄r v̄go vir̄ pepit ſine dolore. Anteq̄ p
turiret pepit. yſaie. lxvi. ¶ Tertiā ptē hn̄t gn̄o=
nem filij naturalis ⁊ iſtā ptē virgo elegit: q̄ nō
auferetur ab ea. Iſta pars fuit optima: qꝛ fili⁹
eius fuit ſup oēs mulierū filios optimus. Naʒ
eſt datum optimū ⁊ donū pfectuʒ deſurſuʒ de
ſcendens a prē luminū. Iaco. 1. Maria ergo i
ter ꝯiugatas mulieres Optimā partē elegit: q̄
non auferetur ab ea.

¶ Dixi. 2. ꝙ ſcdm genus hoīum ⁊ mulierū in
ter quos btā virgo Elegit optimā ptē que nō
auferetur ab ea: ſunt religioſi ⁊ religioſe voto
obligati. hn̄t. n. in ſuo ſtatu iſti tres partes.
¶ Prima pars eſt puro hoī hūiliter obedire. ⁊
ad hoc eos obligat votū obediētie. Iſtā ptē nō
elegit hodie btā virgo: imo auferet̄ ab ea. Nō
eni obligat̄ i obediētia ꝑori nec abbati/nec pri
oriſſe/nec abbatiſſe in hoc mundo: ſ; ſoli criſto
filio ſuo vero deo in celo. ¶ Scdā pars iſtoꝝ eſt
indigentiā pati: ⁊ paupt̄atē ſuſtinere. ⁊ ad hoc
eos obligat votum paupt̄atis. Iſtā partem nō
elegit hodie btā virgo: imo auferet̄ ab ea. ha=
bet diuitias ⁊ gl̄iam ꝓ ſe in. p̄s. cxi. Gloria ⁊ di
uitie in domo eius. ⁊ pro oībus qui iuocāt eā:
habet qđ dicit Ap̄lus de ſuo filio. Diues eſt in
oēs qui inuocant illum. ¶ Tertia pars iſtoꝝ eſt
caſte viuere ⁊ ſcē in v̄ginitate ⁊ cōtinentia. et
ad hoc eos obligat votum caſtitatis. Et iſtam
ptē elegit btā virgo maria: q̄ non auferetur ab
ea. qꝛ nomē eternū m̄ris hn̄s cū v̄ginitatis ho
nore. dicimus ſibi Btā es maria q̄ dn̄m porta
ſti. creatorē mundi genuiſti. qui te fecit ⁊ i eter
num ꝑmanes v̄go. Iſta pars eſt optima. eſt au
ruʒ optimū qđ naſcit̄ de fluuio ꝑadiſi q̄ đr phy
ſon. Geñ. 2. Phyſon interp̄tatur oris muta=
tio. ſignificat btām v̄ginē q̄ os dei iuſticie con=
tra pctōres mutat in os mie: ſua interueniente
pietate ⁊ mia. Dicit̄ in textu. ꝙ ibi naſcit̄ aurū
optimū. ⁊ aurū terre illius optimū eſt. qꝛ virgi
nitas in virgine maria cuʒ dei m̄rnitate: pars
optima eſt. hec virtus caſtitatis ⁊ cōtinētie in
religioſis eſt aurū optimuʒ. obediētia paupt̄as
⁊ alie virtutes: ſunt lapides p̄cioſi. Sed ꝓ iſt̄
temporibus deplorat. Iere. in ca. 4. dicēs ꝙ
Obſcuratū eſt aurꝝ. mutat⁹ eſt color optimus
Diſpſi ſūt lapides p̄cioſi in capite oīuʒ plateaꝝ.

¶ Dixi. 3. ꝙ tertiū genus hoīum inter quos be
ata v̄go Elegit optimā ptē q̄ non auferet̄ ab
ea: ſunt magni dn̄i tēporales. hn̄t iſti in ſuo ſta
tu tres ptes.
¶ Prima pars iſtorū ē dn̄iuʒ tē=
porale iſtā ptē nō elegit btā virgo: imo auferet̄
ab ea. dixit. n. cum filio ſuo iſtā ptē nullatenus
eligendo ſ; a ſe auferēdo. Io. 19. Regnū meuʒ
non eſt de hoc mūdo. ¶ Scdā pars iſtoꝝ eſt ſta
tus ⁊ pōpa realis. Iſtā partē btā virgo nō ele=
git: imo aufertur ab ea. Nā reges cuʒ magno
ſtatu ⁊ pōpa ad eam venerūt: ⁊ in ſtatu paup=
culo ipam cū filio inuenerūt. Mat. in. ca. 2. eti
am paſtores. Luc. 2. ¶ Tertia pars iſtoꝝ eſt hu
militas cordis. qꝛ eſt optima ps in magnis do
minis ꝙ ſint hūiles. Vn̄ ſapiens ꝓ optio iſtā
ptē conſulit. Eccl. 4. Quāto maior es hūilia
te in oībus. qꝛ magna potētia dei ſoluʒ ab hūili
bus honorat̄/in magnis dn̄is optimū eſt hūili
tas. O quā bn̄ ſimul ſtāt hūilitas ⁊ mageſtas i
quit Gregorius. Eſt de humilitate ſicut de ci Greg=gori⁹.
fra in algoriſmo q̄ ꝑ ſe nihil valet. ſ; lr̄a nuña=
li ſibi primo addita: facit eam valere decuplū.
Si. 2. loco alia cifra addat̄ prīc: facit lr̄am va
lere triplum. ⁊ ſemꝑ in decuplo ⁊ ſic deinceps
multiplicādo cifras. Ita quātūcunq̄ magnus
dn̄s hēat multas lr̄as nūales q̄ multas ſignāt
virtutes: ſi cifra eis addat̄ in decuplo facit eas
valere. et ſi cifre multe. i. multe hūilitates i eis
multiplicent̄: ⁊ eoꝝ v̄tutes ſemꝑ multiplicabū
tur ad decuplū in valore. ꝑ iſtā ptē. ſ. hūilitatis
habent iſti fructus optimos. Iob. 21. Iſtā par=
tem hūilitatis cū iſtis tanq̄ optimā elegit v̄go
maria: q̄ tanq̄ optia ps v̄ginitat̄ in reſpectu deo
placuit. vnde Bernardus. Plus placuit deo

marie humilitas: q̄ virginitas. Et iſta nunq̄
¶ Dixi. 4. q̄ quartū genus (auferet̄ ab ea.
hoīum inter quos btā v̄go Elegit optimā ptē
ſunt hōīes defectuoſi ⁊ pctōres. contra iſtos
enim ꝑcedit̄ cōiter per triplicem ptē. ¶ Pria
pars eſt denūciatio accuſatiua. Accuſant̄. n. a
pud iudicē q̄ debꝫ eos corrigere. iſtā ptē nō ele
git v̄go maria: imo aufert̄ ab ea qꝛ neminē ac
cuſat: imo oēs pctōres excuſat. Cōfidentes de
ea pctōres dīit illud apl̄i. ad. Ro. 8. Quis vos
accuſabit aduerſus electos dei? quis eſt q̄ con
demnet? ſi deus pro nobis: quis cōtra nos? et
Ber⁹. deus filius v̄ginis inq̄t Bernardus eſt ꝑ nob.
⁊ mr̄ filij dei eſt ꝑ nobis. qꝛ filius oſtēdit pr̄i la
tus ⁊ vulnera: mr̄ oſdit filio pectus ⁊ vbera.
nec vlla poterit eē repulſa: vbi tot occurrūt ca
ritatis inſignia. ¶ Scōa pars qua ꝑcedit̄ ꝯtra
iſtos eſt iuſticia executiua. qꝛ facto ꝑceſſu con
tra eos: ꝑceditur ad executionem. Iſtā partē
nō elegit beata virgo: qꝛ nō ꝑcedit cōtra pctō
res ꝑ iuſticiā: imo in filio cōtra pctōres iuſtici
aꝫ aufert ⁊ tēpat iraꝫ. ⁊ ſic iſta ps aufert̄ ab ea.
¶ Tertia ps qua ꝑcedit̄ ꝯtra iſtos: eſt mīa cō-
paſſiua. Iſtā ptē elegit btā v̄go circa pctōres
tanq̄ optimā: ⁊ nunq̄ auferet̄ ab ea. ꝑ tāto vo
cāt eā pctōres reginaꝫ mīe. de ſua mīa dicitur
in. ps. 102. q̄ eſt ab eterno ⁊ vſq̄ in eternum.
⁊ ſic nūq̄ auferetur ab ea.

¶ Dixi. 5. q̄ quītū gen⁹ hoīuꝫ inter quos btā
v̄go Elegit optimā ptē: eſt hoīuꝫ iuſtorum in
grā ꝯſuatoꝝ. Iſti hūt in ſtatu ſuo grē tres ptes
¶ Pria ps iſtoꝝ ē grā ſolū ſufficiēs. qꝛ ſolū eis
ſufficit ꝑ merito vite etne. ⁊ iſtā ptem nō inter
iſtos elegit virgo maria: imo aufert̄ ab ea. qꝛ
maiorē grām quā ſolū ſufficiētē hꝫ. ¶ Scōa ps
iſtoꝝ ē grā habūdās ⁊ pfecta. ⁊ iſtaꝫ ptē elege
rūt ſtephanus q̄ plen⁹ fuit grā: ⁊ apl̄i q̄ ſpū ſcō
repleti. ſ₃ nec iſtā ptē elegit maria ſolū: qꝛ ma-
iorē grām quā ſolū ꝑ ea habūdātē hꝫ: ⁊ ſic iſta
pars aufert̄ ab ea. ¶ Tertia pars iſtoꝝ eſt grā
ſuperexcedens ⁊ copioſa. Et iſtam ptē elegit
virgo: qꝛ non ſolum habet gratiam ſufficiētē
⁊ habundantem: ſ₃ plenam ⁊ exuberantē ⁊ co
pioſe ad nos ſe difundentem. Quia de pleni-
tudine eius omnes accepimus grāꝫ. Jo. 1. Et
iſta diffuſio ⁊ cōicatio tam copioſa: eſt optima
pars grē que nūq̄ in virgine glorioſa ceſſabit
ſed in eternum durabit. Et ſic maria optimaꝫ
partem elegit que non auferetur ab ea.

¶ Dixi. 6. ⁊ vltio q̄ vltimū genus hoīuꝫ inter
quos btā v̄go maria elegit optimā ptē ſunt ſci
in gloria exaltati. ⁊ inter iſtos hodie maria op-
timam parteꝫ elegit que non auferetur ab ea.

Iſti in gloria habēt tres partes. ¶ Prima ps
aliqui habent gloriam cuꝫ angelis inferioris
ierarchie. ⁊ iſta pars eſt bona. Iſtam partē nō
elegit hodie v̄go: imo aufertur ab ea. ¶ Scōa
pars. alij habent gloriā cum angelis ſuperio-
ris medie ierarchie: ⁊ iſta pars ē melior. Iſtā
partem non hodie elegit beata virgo maria:
imo aufertur ab ea. quia non habet gloriaꝫ cū
angelis medie ierarchie: ſed multo plus habꝫ
maiorē gloriam. ¶ Tertia pars. alij hūt gloriā
cum angelis ſupreme ierarchie: ⁊ iſta pars eſt
optima quam hodie elegit beata virgo. nō. n.
elegit ſolū ſup iſtos hēe gloriā: imo ⁊ ſup iſtos
⁊ ſuper oēs choros angeloꝝ. quia hodie Exal
tata eſt ſancta dei genitrix ſup choros āgeloꝝ
ad celeſtia regna. Hodie poſitus eſt tronus re
gis mr̄i ſalomonis. 3. Re. 2. Sup oēs angelos
vn̄ dicit Gregori⁹ in ſmōe hodierno. Tron⁹ Gre-gori⁹.
btē v̄gis hodie celiloꝝ glificat̄ ⁊ venerat̄ etiaꝫ
ab āgelis. Sicut eniꝫ hic ī via iter viatores op
tinuit optimū ⁊ ſupmū grē: ita hodie iter ꝯphē
ſores optinet optimū ⁊ ſupremum glorie. quia
ſ₃ Bernardū. Quātū in terris grē adepta ē p̄ Ber⁹.
ceteris: tm̄ ⁊ in celis obtinet glie ſingularis. et
iſta pars nunq̄ auferet̄ ab ea. vn̄ pro die hodi
erna patꝫ q̄ thema veritatem cōtinet. Maria
optimā ptem elegit que non auferetur ab ea.

Sermo duodecimus p thema de Dominica concurrenti.

Quid hoc audio de te
redde rationeꝫ. Luc. 16. et in euā
gelio dominice currentis ſup iſtō
thema. ¶ Honorabiles dn̄i tha ꝑ
poſitum eſt quedam queſtio que hodie beate
virgini que aſcendit in celum fit per quattuor
genera pſonarū. pro quo ſciendū ⁊ notandū.
Primo q̄ ignorantes appetūt ſcire vt infor-
mentur. Oēs enim homines natura ſcire deſi
derant in primo metha. ariſtotelis.
Scōo in prudētes dubitationes mouere ſolēt:
vt laudēt̄. vt dicat̄ q̄ apti ſūt ⁊ clerici ac ſubti
Tertio admirantes queſtionē faciūt: vt (les
effectuū cauſe eis innoteſcāt. ꝓpt admirari. n.
inq̄t Philoſophus Ceperunt philoſophi phi-
loſophari. vbi ſupra.
Quarto ſpeculantes alta ſpeculari vt in ſua
ſcientia ⁊ ſtudio firmentur. Omnes iſti pri-
mi vt informentur. Scdī vt laudēt̄. Tercij vt
oculta eis manifeſtēt̄. Quarti vt alte ſciēntie
⁊ queſtiones eis declarentur cōſueuerūt face
re queſtiōes. ¶ Ad propoſitū. btē v̄ginī hodie

ALEXANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS

tem optimã que non auferetur ab ea.
¶Primi ſunt mulieres ⁊ hoies ꝯiugati. ⁊ inter iſtos elegit ptē optimã q̄ nō auferetur ab ea.
Scdi ſunt religioſi voto obligati. ⁊ inter iſtos elegit partē optimã que non auferetur ab ea.
Tertij ſunt dñi ⁊ magnates. ⁊ iter iſtos btã v̄go elegit optimã partē q̄ nō auferetur ab ea.
Quarti ſunt homines defectuoſi ⁊ pctōres. ⁊ inter iſtos beata virgo Elegit optimã partē que non auferetur ab ea.
Quinti ſunt iuſti ⁊ in gratia cōſeruati. ⁊ inter iſtos btã v̄go Elegit optimã ptē q̄ nō auferet ab ea.
Sexti ⁊ vltimi ſunt ſancti i gloria exaltati. ⁊ inter iſtos hodie btã v̄go Elegit optimam partem que nō auferetur ab ea.
¶Dico primo q̄ primū gen⁹ hoīum iter quos btã virgo Elegit optimã partē q̄ non auferet ab ea ſunt mulieres ⁊ hoies cōiugati. Mulieres cōiugate q̄ viros hñt ⁊ filios pūt: habent in ſuo cōiugalitatis ſtatu. tres partes.
¶Primã ptē cōceptio cū mixtione viri. ⁊ iſtã virgo nō elegit: imo auferet ab ea. q̄ nō ex virili ſemīe: ſ; miſtico ſpiramine ꝯcepit: ſicut angelus dixit ſibi. Luc. i. Spūs ſcūs ſupueniet in te ⁊c. ¶Scdam ptē hñt ptum cū dolore ⁊ iſtam ptē virgo nō elegit: imo auferet ab ea. q̄ Neſciens m̄r v̄go vir̄ pepit ſine dolore. Anteq̄ ꝑturiret pepit. yſaie. lxvi. ¶Tertiã ptē hñt ꝗnonem filij naturalis ⁊ iſtã ptē virgo elegit: q̄ nō auferetur ab ea. Iſta pars ſuit optima: q̄ fili⁹ eius fuit ſup oēs mulierū filios optimus. Nā eſt datum optimū ⁊ donū pfectū deſurſū deſcendens a pr̄e luminū. Iaco. i. Maria ergo inter ꝯiugatas mulieres Optimã partē elegit: q̄ non auferetur ab ea.
¶Dixi. 2. q̄ ſcdm genus hoīum ⁊ mulierū inter quos btã virgo Elegit optimã ptē que nō auferetur ab ea: ſunt religioſi ⁊ religioſe voto obligati. hñt. n. in ſuo ſtatu iſti tres partes.
¶Prima pars eſt puro hoi hūiliter obedire. ⁊ ad hoc eos obligat votū obediētie. Iſtã ptē nō elegit hodie btã virgo: imo auferet ab ea. Nō eñi obligat i obediētia pori nec abbati/nec priorisse/nec abbatiſſe in hoc mundo: ſ; ſoli criſto filio ſuo vero deo in celo. ¶Scda pars iſtoꝝ eſt indigentiã pati: ⁊ pauptatē ſuſtinere. ⁊ ad hoc eos obligat votum paupertatis. Iſtã partem nō elegit hodie btã virgo: imo auferet ab ea. habet diuitias ⁊ gl'iam ꝓ ſe in. ps. cxi. Gloria ⁊ diuitie in domo eius. ⁊ pro oibus qui inuocāt eã: habet qd̄ dicit Aplūs de ſuo filio. Diues eſt in oēs qui inuocant illum. ¶Tertia pars iſtoꝝ eſt caſte viuere ⁊ ſcē in v̄ginitate ⁊ cōtinentia. et ad hoc eos obligat votum caſtitatis. Et iſtam ptē elegit btã virgo maria: q̄ non auferetur ab ea. q̄ nomē eternū m̄ris hñs cū v̄ginitatis honore. dicimus ſibi Btã es maria q̄ dñm portaſti. creatorē mundi genuiſti. qui te fecit ⁊ i eternum pmanes v̄go. Iſta pars eſt optima. eſt aurū optimū qd̄ naſcit̄ de fluuio padiſi q̄ dr̄ phyſon. Gen̄. 2. Phyſon interptatur oris mutatio. ſignificat btãm v̄ginē q̄ os dei iuſticie contra pctōres mutat in os mie: ſua interueniente pietate ⁊ mia. Dicit̄ in textu. q̄ ibi naſcit̄ aurū optimū. ⁊ aurū terre illius optimū eſt. q̄ virginitas in virgine maria cū dei m̄nitate: pars optima eſt. hec virtus caſtitatis ⁊ cōtinētie in religioſis eſt aurū optimū. obediētia pauptas ⁊ alie virtutes: ſunt lapides p̄cioſi. Sed ꝓ iſtis temporibus deplorat. Iere. in. ca. 4. dicēs q̄ Obſcuratū eſt aur̄. mutat⁹ eſt color optimus Diſpſi ſūt lapides p̄cioſi in capite oiū plateaꝝ.
¶Dixi. 3. q̄ tertiū genus hoīum inter quos beata v̄go Elegit optimã ptē q̄ non auferet ab ea: ſunt magni dñi tēporales. hñt iſti in ſuo ſtatu tres ptes
¶Prima pars iſtorū ē dñiū tēporale iſtã ptē nō elegit btã virgo: imo auferet ab ea. dixit. n. cum filio ſuo iſtã ptē nullatenus eligendo ſ; a ſe auferēdo. Io. 19. Regnū meū non eſt de hoc mūdo. ¶Scda pars iſtoꝝ eſt ſtatus ⁊ pōpa realis. Iſtã partē btã virgo nō elegit: imo aufertur ab ea. Nā reges cū magno ſtatu ⁊ pōpa ad eam venerūt: ⁊ in ſtatu paupculo ipam cū filio inuenerūt. Mat. in. ca. 2. etiam paſtores. Luc. 2. ¶Tertia pars iſtoꝝ eſt humilitas cordis. q̄ eſt optima ps in magnis dominis q̄ ſint hūiles. Vñ ſapiens ꝓ optio iſtã ptē conſulit. Eccl'. 4. Quāto maior es hūiliate in oibus. q̄ magna potētia dei ſolū ab hūilibus honorat̄/in magnis dñis optimū eſt hūilitas. O quã bñ ſimul ſtāt hūilitas ⁊ mageſtas inquit Gregorius. Eſt de humilitate ſicut de cifra in algoriſmo q̄ d̄ ſe nihil valet. ſ; l̄ra numinali ſibi primo addita: facit eam valere decuplū. Si. 2. loco alia cifra addat̄ pr̄e: facit l̄ram valere triplum. ⁊ ſemp in decuplo ⁊ ſic deinceps multiplicādo cifras. Ita quātūcunq̄ magnus dñs hēat multas l̄ras nūales q̄ multas ſignāt virtutes: ſi cifra eis addat̄ in decuplo facit eas valere. et ſi cifre multe. i. multe hūilitates i eis multiplicent̄: ⁊ eoꝝ v̄tutes ſemp multiplicabūtur ad decuplū in valore. ꝓ iſtã ptē. ſ. hūilitatis habent iſti fructus optimos. Iob. 22. Iſtã partem hūilitatis cū iſtis tanq̄ optimã elegit v̄go maria: q̄ tanq̄ optia ps v̄gitat̄ in reſpectu deo placuit. vnde Bernardus. Plus placuit deo

Grego- ri⁹.

marie humilitas: ꝙ virginitas. Et iſta nunꝙ
¶Dixi. 4. ꝙ quartuꝫ genus (auferet͂ ab ea.
hoium inter quos btā v̄go Elegit optimā ptē
ſunt hoīes defectuoſi ꝛ petōres. contra iſtos
enim ꝓcedit͂ cōiter per triplicem ptē. ¶Pria
pars eſt denūciatio accuſatiua. Accuſant͂.n.a
pud iudicē q̄ debꝫ eos corrigere. iſtā ptē nō ele
git v̄go maria: imo auferꝫ ab ea qꝛ nemīnē ac
cuſat: imo oēs petōres excuſat. Cōfidentes de
ea petōres dīt illud apli. ad. Ro. 8. Quis vos
accuſabit aduerſus electos dei? quis eſt q̄ con
demnet? ſi deus pro nobis: quis cōtra nos? et
Ber⁹. deus filius v̄ginis inqt Bernardus eſt ꝓ nob.
ꝛ mr̄ filij dei eſt ꝓ nobis. qꝛ filius oſtēdit prī la
tus ꝛ vulnera: mr̄ oſdit filio pectus ꝛ vbera.
nec vlla poterit ee repulſa: vbi tot occurrūt ca
ritatis inſignia. ¶Scḋa pars qua ꝓcedit͂ ↄtra
iſtos eſt iuſticia executiua. qꝛ facto ꝓceſſu con
tra eos: ꝓceditur ad executionem. Iſtā partē
nō elegit beata virgo: qꝛ nō ꝓcedit cōtra petō
res ꝑ iuſticiā: imo in filio cōtra petōres iuſtici
aꝫ aufert ꝛ tēpat iraꝫ. ꝛ ſic iſta ps auferꝫ ab ea.
¶Tertia ps qua ꝓcedit͂ ↄtra iſtos: eſt mia cō=
paſſiua. Iſtā pteꝫ elegit btā v̄go circa petōres
tanꝙ optimā: ꝛ nunꝙ auferꝫ ab ea. ꝓ tāto vo
cāt eā petōres reginaꝫ mie. de ſua mia dicitur
in. ps. 102. ꝙ eſt ab eterno ꝛ vſqꝫ in eternum.
ꝛ ſic nūꝙ auferetur ab ea.
¶Dixi. 5. ꝙ quītuꝫ gen⁹ hoiuꝫ inter quos btā
v̄go Elegit optimā ptē: eſt hoiuꝫ iuſtorum in
gr̄a ↄſuatoꝝ. Iſti hn̄t in ſtatu ſuo gr̄e tres ptes
¶Pria ps iſtoꝝ ē gr̄a ſolū ſufficiēs. qꝛ ſolū eis
ſufficit ꝑ merito vite etne. ꝛ iſtā ptem nō inter
iſtos elegit virgo maria: imo auferꝫ ab ea. qꝛ
maiorē gr̄am quā ſolū ſufficiētē hꝫ. ¶Scḋa ps
iſtoꝝ ē gr̄a habūdās ꝛ pfecta. ꝛ iſtaꝫ ptē elege
rūt ſtephanus q̄ plen⁹ fuit gr̄a: ꝛ apli q̄ ſpū ſcō
repleti. ſꝫ nec iſtā ptē elegit maria ſolū: qꝛ ma=
iorē gr̄am quā ſolū ꝓ ea habūdātē hꝫ: ꝛ ſic iſta
pars auferꝫ ab ea. ¶Tertia pars iſtoꝝ eſt gr̄a
ſuperexcedens ꝛ copioſa. Et iſtam pteꝫ elegit
virgo: qꝛ non ſolum habet gratiam ſufficiēteꝫ
ꝛ habundantem: ſꝫ plenam ꝛ exuberantē ꝛ co
pioſe ad nos ſe difundentem. Quia de pleni=
tudine eius omnes accepimus gr̄aꝫ. Io. 1. Et
iſta diffuſio ꝛ cōicatio tam copioſa: eſt optima
pars gr̄e que nūꝙ in virgine glorioſa ceſſabit
ſed in eternum durabit. Et ſic maria optimaꝫ
partem elegit que non auferetur ab ea.
¶Dixi. 6. ꝛ vltio ꝙ vltimū genus hoiuꝫ inter
quos btā v̄go maria elegit optimā ptē ſunt ſci
in gloria exaltati. ꝛ inter iſtos hodie maria op=
timam parteꝫ elegit que non auferetur ab ea.
Iſti in gloria habēt tres partes. ¶Prima ps
aliqui habent gloriam cuꝫ angelis inferioris
ierarchie. ꝛ iſta pars eſt bona. Iſtam partē nō
elegit hodie v̄go: imo aufertur ab ea. ¶Scḋa
pars. alij habent gloriā cum angelis ſuperio=
ris medie ierarchie: ꝛ iſta pars ē melior. Iſtā
partem non hodie elegit beata virgo maria:
imo aufertur ab ea. quia non habet gloriaꝫ cū
angelis medie ierarchie: ſed multo plus habꝫ
maiorē gloriam. ¶Tertia pars. alij hn̄t gloriā
cum angelis ſupreme ierarchie: ꝛ iſta pars eſt
optima quam hodie elegit beata virgo. nō. n.
elegit ſolū ſup iſtos hēe gloriā: imo ꝛ ſup iſtos
ꝛ ſuper oēs choros angeloꝝ. quia hodie Exal
tata eſt ſancta dei genitrix ſup choros āgeloꝝ
ad celeſtia regna. Hodie poſitus eſt tronus re
gis mri ſalomonis. 3. Re. 2. Sup oēs angelos
vn̄ dicit Gregori⁹ in ſmōe hodierno. Tron⁹ Gre=
btē v̄gis hodie celiloꝝ glificat͂ ꝛ venerat͂ etiaꝫ gori⁹.
ab āgelis. Sicut eniꝫ hic ī via iter viatores op
tinuit optimū ꝛ ſupmū gr̄e: ita hodie iter ↄphē
ſores optinet optimū ꝛ ſupremum glorie. quia
ſꝫ Bernardū. Quātū in terris gr̄e adepta ē p Ber⁹.
ceteris: tm̄ ꝛ in celis obtinet glie ſingularis. et
iſta pars nunꝙ auferꝫ ab ea. vn̄ pro die hodi
erna patꝫ ꝙ thema veritatem cōtinet. Maria
optimā ptem elegit que non auferetur ab ea.

Sermo duodecimus ꝑ thema de Dominica concurrenti.

Quid hoc audio de te
redde rationeꝫ. Luc. 16. et in euā
gelio dominice currentis ſup iſtō
thema. ¶Honorabiles dn̄i tha ꝓ
poſitum eſt quedam queſtio que hodie beate
virgini que aſcendit in celum fit per quattuor
genera pſonarū. pro quo ſciendū ꝛ notandū.
¶Primo ꝙ ignorantes appetūt ſcire vt infor=
mentur. Oēs enim homines natura ſcire deſi
derant in primo metha. ariſtotelis.
Scḋo inprudētes dubitationes mouere ſolēt:
vt laudet͂. vt dicat͂ ꝙ apti ſūt ꝛ clerici ac ſubti
Tertio admirantes queſtionē faciūt: vt (les
effectuū cauſe eis innoteſcāt. ppt͂ admirari. n.
inqt Philoſophus Ceperunt philoſophi phi=
loſophari. vbi ſupra.
Quarto ſpeculantes alta ſpeculari vt in ſua
ſcientia ꝛ ſtudio firmentur. Omnes iſti pri=
mi vt informentur. Scḋi vt laudet͂. Tercij vt
oculta eis manifeſtet͂. Quarti vt alte ſententie
ꝛ queſtiones eis declarentur cōſueuerūt face
re queſtiōes. ¶Ad propoſitū. btē v̄ginem hodie

ALEXANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS DE

in celum aſcendenti: iſta quattuoꝛ gña pſonaꝝ
in noſtro themate incepto queſtionez faciunt.
Quid hoc audio de te redde rationem.
¶ In prudentes ꝛ ignorantes: ſunt in fideles ꝛ
iudei perfidi. quia per thema inceptum virgi=
ni duas queſtiones faciunt. ¶ Prima eſt iſta.
Quid hoc audio de te. ſ. ꝙ es vera mater ꝛ vᷣ
go imaculata. ¶ Scða ē iſta. Quid hoc audio
de te. ſ. ꝙ te mors nō ſupauit: ſ; ad vitā es reſti
tuta. ꝛ iſta nos nō credimus. ergo redde rōnē
¶ Admirātes ꝛ ſpeculātes ſūt fideles catholici
ꝗ p thā Inceptū alias duas faciunt q̄ſtiones.
¶ Prima ē iſta Quid hoc audio de te. ſ. ꝙ in
tegra es ꝛ non reſoluta nec in puluerizata. cō=
cludūt oēs iſti in ſuis qōibus virgini redde ra
tionem. Quid hoc audio de te. ¶ Scða eſt iſta
Quid hoc audio de te. ſ. ꝙ ſup oēs angelos re
cta via es exaltata. ꝛ lꝫ iſta credimus: nō tñ in
telligimus bñ. ḡ redde rōnem. hec eſt ſñia the
matis ꝛ declaratio. ¶ Beata virgo oportet ꝙ
reſpondeat ad iſtoꝝ q̄ſtionem: ꝛ de q̄ſitis red=
dat rōnem. Nā ipa eſt voluntati diuine in om
nibus confoꝛmis ꝛ voluntas diuina pria. Pe.
in. ca. 2. declarat ſic. Sic eſt volūtas dei: vt bñ
faciētes obmuteſcere faciatis in prudentiū ho
minū ignorātiā: pati oī poſcenti reddere rōnez
Btā igit virgo maria ex volūtate dei iſtas q̄ſti
ones nullatenus vult dimittere inſolutas: ſed
reſpondere vult ad ſingulas.
¶ Ad primam ꝗ fit per infideles ꝛ iudeos per
fidos que eſt iſta. Quid hoc audio de te ꝙ ma
ter es. ꝛc̄. Et quia hoc nos non credimus: er
go redde rationem. ¶ Ad iſtam queſtionez red
dendo rōnem btā virgo rñdit ſic primo. rōni.
Uos legiſtis. yſaie. 7. Uirgo ꝯcipiet ꝛ pꝛiet fi=
liū. ꝛ iſtud nō intelligit in ſenſu diuiſo. ſ. ꝙ mu
lier virgo concipiet ꝛ pariet filium: ꝛ pro tem
poꝛe quo concipiet ꝛ pariet filium non erit vir
go. quia hoc dabatur pro ſigno miraculoſo p
yſaiam pro liberatione ciuitatis hieruſalem re
gi Achaz: lꝫ ipſe noluerit ſignum petere. Sic
enim concipere virginem ꝛ filium parere: nul
lum eſſet miraculum. et ſic opoꝛtet ꝙ textus in
telligatur de virgine que ante partuz ꝛ in par
tu remaneat virgo. ¶ Scðo nonne ſcriptuz eſt.
Iere. 31. Nouum creauit dominus ſuper ter=
ram femina circundabit virum. quod circun=
datur vna linea clauditur. Ego ſum illa mu=
lier ꝛ femina que in vtero meo virū perfectuz
xp̄m filium meum vna linea. ſ. ſolum mea ſine
viro clauſi: ꝛ ſic virgo ante partum / in partu /
ꝛ poſt partum permanſi. ¶ Tertio angelus mi
hi ſuper hoc interrogāti qūo hoc fieret vt filiū

conciperez ꝛ perem ꝛ virgo manerez: dixit ꝙ
p ſpm ſcm fieret hoc miſteriū. Et nō erit ipoſ=
ſibile apō deū omne vbū. Dic mihi iudee icre
dule qūo virga aaron frondiuit ꝛ floꝛuit ꝛ fru
ctum fecit: ꝛ dicam tibi Quomodo virgo pe=
perit. dicit ergo virgo verba Auguſtini ad vo Aug°
luſianuz. Demus deum aliqd poſſe qō nos fa
teamur inueſtigare non poſſe. in rebus eni mi
rabilibus: tota ratio faciēdi eſt potētia faciētꝭ.
ꝛ ſic queſtionē tuam primā reddo rationem.
¶ Ad ſcðam queſtionem qua queritis Quid
hoc audio de te ꝙ te mors non ſuperauit. ꝛc̄.
¶ Ad iſtam queſtionem reſpondeo tibi ꝙ fui
moꝛtua et ſum viuens: per filium hodie reſu=
ſcitata. Nam ſi filius meus reſuſcitauit puel=
lam in domo. Mat. 9. Adoleſcentem in poꝛ=
ta. Luc. 7. Amicum ſuum Lazarum quatri=
duanum fetentem in ſepulcro ad preces ſoꝛo=
rum eius. Marie ꝛ marthe. Ioh. 11. Et iſtud
bene cōſtauit iudeis. Nam habetur in textu
ꝙ propter iſtud miraculum multi ex eis cre=
diderunt in eum. Io. 12. Si ergo ad inſtanti=
am ſoꝛoꝛum lazari filius meus reſuſcitauit a=
micum ſuum lazarum. De quo diſcipulis ſuis
dixit vbi ſupꝛa. Lazarus amicus noſter moꝛ=
tuus eſt. et ſoꝛoꝛes lazari miſerunt ſibi dicen=
tes. Ecce quez amas infirmatur: nunquid igi
tur ad oꝛationem meaz que ſum mater ſua. Si
cut reſuſcitauit amicum ſuum: reſuſcitauit et
potuit me reſuſcitare matrem ſuam? arguitur
per locum a maioꝛi cum mecum magis ꝙ̄ cū
lazaro maioꝛi amicitiarum federe ſit cōiūctus.
¶ Itē ſcðo. Certuz ē ꝙ finalis reſurrectio erit
in fine mundi. et iſte eſt articulus fidei. Clarū
eſt ꝙ hec reſurrectio virtute reſurrectiōis filij
mei fiet: ſicut ipe dicit marie ꝛ marthe quando
dixit ſibi. Reſurget frater tuus. ꝛ iteruz. Ego
ſum reſurrectio ꝛ vita. Cōſtat ꝙ iſtam vtutez
non habebit de nouo: ſ; iam habet eam ab an=
tiquo. Sicut igitur accelerauit iſtā vtutem in
amico: nunqd in mr̄e etiaz accelerare potuit?
ſine dubio ſic / quia voluit / potuit / ꝛ decuit.
¶ Ad queſtiōes per vos mihi factas reddo ra=
tionez et ſi. ſi pro quia. rationes meas non cre
ditis: dico vobis ꝙ de icredulitate veſtra red
detis rationem in die iudicij. Mat. 12.
¶ Ad tertiā ꝛ quartā q̄ſtiōes ꝗ p admirātes et
ſpeculantes fideles catholicos fiunt hodie bea
te virgini. Reſpondit beata virgo ꝛ pro maio=
ri coꝛuꝫ fidei confirmatione nō vult eas dimit
tere inſolutas. quia non faciunt iſtas queſtio=
nes ex incredulitate: ſed ex ſola admiratione
et fideli ſpeculatione. ¶ Ad primaz q̄ſtionē qū

DER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS DE

dicũt. Quid hoc audio de te ꝙ integra es. ꝛc. redde rõnem. Mouẽtur iſti ad faciendũ iſtaꝫ q̃ſtionem btẽ virgini catholici ꝛ ſibi deuoti: ex regula gñali dicta ade. Geñ. 3. Puluis es et ĩ puluerem reuerteris. ¶ Sed ad iſtam queſtionẽ rñdet eis hodie reddendo rõnẽ ꝛ ſpãir ſex rationes. fac iſtas rationes ð illis quas habes in ſermone. Domine non eſt tibi cure. ꝛc.

Primã illã Putredo ꝛ vermiꝫ hũane ꝯditõis opprobriũ eſt. ꝛ eſt ibi in ordine. 5.

Scðam illã Sicut exemit corpus virgineum ab illa regula In dolore paries filios ꝛc. Et ẽ ibi in ordine quarta.

Tertiã illã de coronatõe regie: ꝛ ẽ in ordĩe. 6.

Quartã illã Xp̃s ſic voluit tot⁹ eẽ m̃ris: vt nullũ carnalẽ hẽret pr̃eꝫ. ꝛ ibi ẽ in ordine octaua.

Ber⁹. Quintã illã quã dicit Bernard⁹ ſup cãtica de ſe ipo. ꝛ eſt immediate poſt quitam rõnem ibi.

Sextam illam de epiqueya que eſt in ordine vltima. ꝛ alias de illis rationibus que ibi ſunt ſi vis dicere dicas. ſpãliter illam iuris ciuilis. ff. le. princeps ꝛ eſt 12: ꝛ illam de epiqueya.

¶ Ad ſcðam q̃ſtionẽ in qua admiratiue ꝛ ſpeculatiue fideles catholici q̃rũt hodie a v̾gĩe glioſa qñ dicũt: Quid hoc audio ð te: ꝙ exaltata es recta via in celũ ſuper omnes angelos. reddere rõnẽ. Mouẽt iſti ad faciẽdũ iſtã q̃ſtionem v̾gini. ex iſto motiuo: qꝛ ſciũt hominẽ minorẽ angelis. p pſalmiſtã. p̃s. 8. Minuiſti eũ paulo mĩ⁹ ab angelis. Equaleꝫ ãgelis: Erũt ſicut ãgeli dei. Mat. 22. ſ maiorẽ angelis hoc nunq̃ ſciuerũt. Ideo videntes hodie v̾ginẽ ſup oẽs angelos exaltatã: q̃rũt ab ea nõ negando ſed admirãdo. Quid hoc audio de te redde rõnem.

¶ Ad iſtam queſtionem reſpondet eis beata v̾go reddendo rationem ſic. Tantum cuilibet correſpondet de gloria in celo quãtũ in terris de gratia. hoc patet ex theologorum regula coronata: ꝙ gratia ꝛ gloria cõmenſurant̃. Sed ego in via ꝛ hic in terra habui plus de gratia q̃ aliq̇s angeloꝝ vel hoium: ergo non immerito hodie ſup omnes ſum in celis in gloria exaltata. hoc dicit deuotus me⁹ Bernardus in ſ̾mone hodierno.

Ber⁹. Quãtũ gr̃e in terris adepta ẽ p̾ceteris: tm̃ ꝛ in celis obtinet glĩe ſingularis. ꝙ ſi oculus nõ vidit nec auris audiuit q̃ preparuit deus diligentibus ſe: qð preparauit gignẽti ſe. ꝛ ꝙ certũ eſt pre omnibus diligenti: quis ſcire poterit? Ecce quõ beata virgo de queſtionibus ſibi factis hodie reddidit rationẽ. Sic voluit rõnẽ ponere cum ſeruis ſuis. Mat. 18.

Gregori⁹. ¶ Nos ꝗ fideles catholici glorificem⁹ v̾gineꝫ vt inq̇t Gregorius. quã hodie p̾adiſus excepit gaudẽs: quã angeli cũ laudib⁹ ꝓſequũt̃: quaꝫ apoſtoloꝝ chorus venerat̃: quã martires cãdidati btificãt: quã ſcõꝝ confeſſoꝝ ſtollatus ꝯcelebrat nũerus: Cui hodie ſanctaꝝ v̾ginuꝫ cuꝫ ſuis palmis victricibus exultans occurrit exercitus. quoniam hec eſt per quam omnis maledictio ſoluta eſt: ꝛ celeſtis benedictio in totũ venit mundum. Hec eſt in cuius vtero eccleſia ꝯiuncta eſt deo federe ſempiterno.

Sermo quartus decimus

In hac die q̃ ad pacem tibi. Luc. 19. et in euangelio hodierno vel dñice currẽtiꝫ vel occurrẽtis. ¶ Pro declaratõe thematis: ꝛ applicatõe debita ad v̾ginẽ glorioſaꝫ de qua hodie feſtum aſſumptiõis in celeſti gloria celebramus: eſt notandum. ꝙ dies vite p̾ſentis temporalis. ꝛ dies glorie celeſtis et̃nalis ꝯtrario ſe habent tripliciter.

Prio primi ſũt dies vacui. ſcði ſũt dies pleni.

Scðo primi ſunt dies mali. ſcði ſunt dies boni.

Tertio primi ſunt dies pugne laborioſe. ſecũdi ſunt dies pacis glorioſe. In iſtis diebus hodie intrat beata virgo per ꝯueniẽs thema quo ſibi dicitur In hac die que ad pacem tibi.

¶ Dico primo ꝙ dies vite preſentis temporalis ſunt dies vacui. In iſtis diebus terra eſt inanis ꝛ vacua. Geneſ. primo. Et dicit propheta. Iere. 4°. cap. Aſpexi terram ꝛ ecce vacua erat. Patet iſta vacuitas iſtorum dierum vite preſentis temporalis: qꝛ tempus oĩa ꝯſumit ꝛ eſt ſm̃ Poetas ſaturnus qui filios ſuos deuorat. et quãdo homo de iſta vita ꝛ temporali trãſit: nihil ſecum ſed vacuus recedit. Unde Uirgilius qui fecit ſpãliter tres libros. ſ. librũ de bucolicis vbi tradit artem paſtoralis cure: ꝛ ibi dicit ſe paſtorem. Librum de georgicis vbi tradit artem agriculture: ꝛ ibi dicit ſe aratorem. Tertium librum eneydorum vbi docet artem milicie ſiue pugne: ꝛ ibi dicit ſe militem vel equitem. In fine dierum ſuoꝝ feciꝫ iſtos verſus. Paſtor arator eques fui. ſcilicet in illis. libris rura ſcidi: capras paui: hoſtes ſuperaui. nec de rure ſato ſegetes: nec de capris bene paſtis lac: nec de hoſte proſtracto ſpolia vlla tulli. quia ſcilicet vacuus receſſi. Uacuitatem iſtorum dierum vidit Iob. in. ca. 7. Ubi ait Habui menſes vacuos et noctes laborioſas. In iſtis diebus btã v̾go nõ eſt. Sed in illis diebus vite eternalis de quibus. p̃s. 72. Conuertetur populus meus hic: et dies ple-

ALEXANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS

ni inuenientur in eis. In diebus iſtius vite tē=
poralis fuit plena gratia: per ꝯſequens in die=
bus glorie celeſtialis erit plena gloria. q2 grā
vite ⁊ gloria pn̄ie ſibi proportiōabilr corrñdēt.
pro tāto in epiſtola hodierna dicit ſe eſſe in ple
nitudine non in vacuitate. qñ dicit In plenitu
dine ſanctorum detentio mea.

¶ Dixi. 2. ꝙ dies vite pn̄tis tēpalis ſunt di=
es mali. Vñ dixit Jacob regi pharaoni. Geñ.
47. cum interroganti quot ſūt dies annoꝝ vi
te tue: reſpondit dies peregrinatiōis vite mee.
cxxx. annorum. Sunt parui ⁊ mali. ⁊ Aplus.
ad. hepħ. 5. Redimentes tempus: quoniam di
es mali ſunt. mali ſunt quia homines ſunt ma
Aug° li. vñ Auguſtinus. Ex quo adā incepit eē ma
lus: inceperunt dies eſſe mali. malicia homi=
num malicia dierum. In iſtis diebus beata v̄
go non eſt. ſ in diebus vite eternalis qui ſunt
boni. Vbi ducit dies ſuos in bono: ⁊ annos ſu
os in gloria. Job. 36.

¶ Dixi. 3. ꝙ dies vite preſentis temporalis ſūt
dies pugne laborioſe. Iſti ſūt dies pugne ⁊ di=
es belli. Job. 26. Omnia fiunt hic ſm litē: ſm
petrarcha. qd̄ dicit Eraclitus. ⁊ frāciſcus petrarcha. Ex
oibus que mihi lecta placuerunt nil crebrius
ad memoriam reddit: q̄3 illud eracliti. Omnia
ſecundum litem fieri. ⁊ ſi homines aliquando
videantur eſſe pacifici inter ſe. Tamen verū
eſt qd̄ dicit. p̄s. 11. In corde ⁊ corde loquuti ſūt
.i. duplici corde loquuntur. q2 loquuntur pacē
cum proximo ſuo mala autem in cordibus eo
rum. p̄s. 27. Sic contritio ⁊ in felicitas i viis
eorum ⁊ viam pacis non cognouerunt. p̄s. 13.
¶ Pro ꝓſequutiōe maſie tres erūt tractat⁹ p̄
ſentis ſmōis in qb⁹ tria pricipalr de btā ⁊ glio=
ſa v̄gine ſunt videnda ⁊ pertractanda.
Primus tractatus in gloria celeſti in quo in
ſe beata virgo habet pacem.
Scd̄s tractatus cum quibus habet pacem.
Tertius tractatus que ſunt rōnes qb⁹ ꝓbare
poſſumus ⁊ deducere ꝙ ibi habet pacem.

Prima pars

¶ Dico prio ꝙ prim⁹ nr̄i ſmōis tractat⁹
erit videre i glia celeſti i quo i ſe
ſubiectiue h3 pacē. ⁊ ꝓ hoc ſciēdū ꝙ btā v̄go i
hac die celeſtis. glie hab3 pacē in tribus ſue a
ie potētiis: in quibus homines in vita pre=
ſenti nullatenus habent pacem.
Primo in potentia rationali nil contra ius eli
gens. non enim vult nec eligit aliqd ꝯtra rōnē.
Scd̄o i potētia ꝯcupiſcibili nil penurie ſētiēs.
Tert⁹ i potētia iraſcibili nil rācoris vl' ire patiēs

¶ Dico primo ꝙ in hac die btā virgo i celeſti
gloria h3 pacem in potētia rationali nil contra
ius eligens non vult nec eligit aliqd contra ra
tionem. Scit reprobare malum ⁊ eligere bo=
num quod ſm rōnem eſt. ⁊ de duobus bonis
quod melius eſt: qd̄ magis ſm rōne3 eſt. ⁊ de
multis bonis quod inter illa optimū eſt. vnde
hodie Optimam ptem elegit: q̄ non auferetur
ab ea: quod ſumme ſcd̄m rationē ē. Sic habet
pacem cū potentia rōnali ſua. quā pacem non
habent hoies. Sācti in hac vita: q2 in eis ſen=
ſualitas ꝯtra rationem inſurgit: ⁊ guerra3 ſibi
facit. qd̄ fatetur Aplus. ad. Ro. 7. Video aliā
legē in membris meis: q̄ lex ē ſenſualitatis: re
pugnātē legi mētis mee. ſ. rōis. Hec eſt lex mē
broꝝ i diſſolubili atramento ꝯſcripta: quā nec
baptiſmus oblacerat: nec tēpus deſtruit: nec
ſcitas volūtatū abradit. ſm cenomanēſem. i q̄ Ceno
dā epl'a. Sic ſci hoies nō in vita p̄ſenti cū potē maēſ.
tia rōnali hñt pacē: q2 multa faciūt ꝯtra deum
⁊ legem dei ⁊ cōtra rōnem. Non ſic in btā vir
gine/ nec in ſanctis qui ſunt in gloria. de qui=
bus dicit Dauid in. p̄s. 118. Pax multa diligē
tibus legem tuam: ⁊ non eſt illis ſcandalum.

¶ Dico. 2. ꝙ beata virgo in die glorie h3 pacē
cū potētia ſua ꝯcupiſcibili ī nihilo penuriā ſu
ſtinēs. Omne deſideriū ei⁹ ſaciatū eſt: nil vl=
tra deſiderat iā h3/ videt/ ⁊ tenet deū ⁊ ieſum
filiū ſuū: circa quē ſolū ſua potētia ꝯcupiſcibi
lis v̄ſabat̄. dicit Cant. 3. Inueni quem diligit
aīa mea tenui eum nec dimittam. Sic habet
pacem cū potētia ſua cōcupiſcibili. ⁊ dicit cum
agnete hodie. Ecce quod ꝯcupiui iam video
quod ſperaui iam teneo: ipi ſu3 ꝯiuncta i celis
quem in terris poſita tota deuotione dilexi.
Iſtam pace3 nullus h3 in hac vita temporali:
q2 potētia ꝯcupiſcibilis etiā in ſcis ſemꝑ deſi=
derat qd̄ non habet. ſ. deū ⁊ beatitudine3. ꝓpt̄
qd̄ de ſua potētia ꝯcupiſcibili dicebat Aplus.
Cupio diſſolui ⁊ eſſe cum xp̄o. nec aliqd hic po
tentia ꝯcupiſcibilis repit: quod poſſit eius ſa=
ciare appetitu3. non ſaciatur hic oculus viſu:
nec auris auditu. Eccles. in. cap. 1. In gloria
vero quilibet ſanctoꝝ habet pace3 ⁊ q̄ete cum
potētia ſua ꝯcupiſcibili. ideo dixit Auguſtin⁹ Aug°
in p̄mo. ꝯfeſſionū. Feciſti nos domine ad te ⁊
inquietum eſt coꝛ noſtrū donec quieſcat in te.
Ibi eſt prudentia/ ibi virtus/ ibi intellectus/
ibi lumen oculorum ⁊ pax Baruch. in. ca. 3.

¶ Dixi. 3. ꝙ hodie beata virgo in celeſti glia
hab3 pacē cū potētia iraſcibili rācoris ⁊ ire nil
patiēs. Neminē odit ꝯtra neminē iraſcit. imo
ſecūdu3 Bernardum. Omnes diligit iuſtos ⁊ Ber°

peccatores. qꝛ omnibus copioſiſſima caritate debitricem ſe fecit. etiã contra malos rancorẽ non ſeruat: ſꝫ ꝓ pace eorum rogat ⁊ illud iplet ꝑs. Rogate que ad pacẽ ſunt hierlm ⁊ impletur etiaꝫ in ea illud qđ dicit Dauid pr̃ ſuus. ꝑs. 119. Cum hys qui oderunt pacem eram pacificus verificatur in ea illud. Job. 5. Beſtie terre pacifice erunt tibi. Beſtie ſunt motus iraſcibil' qui non ſolum in beata virgine ſecum hñt pacem. ſed cum oibus alijs dicit criſtus hodie de virgine glorioſa. In pace ⁊ equitate ambulauit mecuꝫ ⁊ multos auertit ab iniquitate Malachi. 2. ¶ Sic patet pri mus tractatus noſtri ſermonis quõ beata virgo hodie in gloria celeſti in ſe habet paceꝫ in potentia rõnali cõcupiſibili ⁊ iraſcibili. ꝓpter qđ ſibi thema cum veritate dicimus. In hac die que ad pacem tibi.

Secunda pars..

¶ Dixi 2. ꝙ ſcđs tractatꝰ principalis noſtri ſmonis eſt videre cũ qbꝰ beata v̄go hodie in celeſti glĩa habꝫ pacẽ. ¶ Pro quo ſciẽdũ ꝙ ipſa hꝫ pacẽ cũ tota trinitate. cuꝫ oibꝰ angelis ⁊ oibꝰ ſcis. ipſa hodie ſcãm ciuitatem intrãs. primum dixit Pax huic domui. Mat. 10. Luc. 10. caplis. Et ipſi eã interrogant illud. 1. Re. 16. Eſt ne igreſſus tuꝰ pacificus? ⁊ reſpondet ipſa pacificus. Ibi habet paceꝫ beata virgo cum ſeptem generibus perſonaruꝫ. ¶ Primo cuꝫ ſuo filio propter amorẽ cordialẽ filius ſuus eſt Salomõ rex pacificus. De quo ſcribitur. Eccli. 47. ꝙ imperat in diebus pacis. ⁊ ipſa eſt berſabee mr̃ eius: que cum eo regnat in pace. quia poſitus eſt tronus ſalomonis mr̃i eius: ⁊ ſibi ipſe dicit. 3. Re. 2. Pete a me mater mea ꝙ vis nec fas enim eſt vt auertam faciem tuam. ¶ Scđo habet cum angelis pacem propter mundiciam virginalẽ. virginitas enim ſoror eſt angelorum: inqt Ambroſiꝰ. Fratres autem ⁊ ſorores cõiter habẽt paceꝫ. ¶ Tertio habet pacem cum regibus ⁊ patriarchis: per genealogiam regalem eſt ex ſemine Abrae orta de tribu iuda clara ex ſtirpe Dauid. Qui aũt ſunt de eodẽ gñe: cõiter hñt pacẽ ¶ Quarto habet pacem beata virgo in celeſti glĩa cum apoſtolis: ꝓpter pricipatũ generalẽ. Ipſos conſtituit principes ſuper omnem terrã in. ꝑs. 46. Beatam virginem conſtituit principiſſaꝫ non ſolum ſuper omnem terram: quia eſt mundi princeps ⁊ regina: ſed etiam ſuper omnes celos. Propter quod ſibi dicimus. Aue regina celorum. ¶ Quinto in celeſti gloria beata virgo habet pacem cum mr̃ibus ꝓpter dolorem penalem. ſm enim Hieronymũ. Btã virgo in paſſione filij pluſq̃ martir fuit. ⁊ ſic in martirio cuꝫ martiribus cõuenit/ ⁊ i hoc cum eis habet pacem. ¶ Sexto habet paceꝫ cũ confeſſoribus ꝓpter credulitatem cordis ⁊ ꝓpter confeſſionem vocalem. Sciuit. n. bene beata virgo illud apoſtoli ad. Ro. 10. Corde creditᷣ ad iuſticiã ore aũt confeſſio fit ad ſalutem. ¶ Septimo habet pacẽ cũ virginibꝰ ꝓpter mũdiciã ⁊ caſtitatẽ nuſq̃ talẽ cõuenit. n. cũ v̄ginibus in caſtitate ⁊ v̄ginitate. ſꝫ in hoc etiam eas excedit: qꝛ v̄go ſingularis ⁊ ſola v̄go digna dici/ ⁊ dixit Dauid. ꝑs. 44. Adducẽtᷣ regi v̄gines. ſꝫ poſt eã. ¶ Habꝫ pacẽ gñalr btã v̄go cum oibus q̃ ſunt in paradiſo cuiuſcũqꝫ gradus. ſtatus ⁊ cõditiõis exiſtãt. ⁊ in ipſa cũ eis ſimul ipletᷣ illud. ꝑs. 36. Manſueti hereditabunt terram: ⁊ delectabuntᷣ in multitudie pacis. ¶ Et ſic patet ſcđs tractatus nr̃i ſermonis: in quo erat videndũ cũ quibus btã v̄go hodie in celeſti glĩa habet pacem: rõne cuius pacis ſibi thema cuꝫ veritate dicimus In hac die que ad pacem tibi tibi. ſ. cum alijs.

Ambroſiꝰ.

Hierꝰ.

Tertia pars.

¶ Dixi 3. ⁊ vltio ꝙ debemꝰ videre q̃ ſũt rõnes qbꝰ ꝓbare poſſumꝰ ⁊ deducere: ꝙ btã v̄go in celeſti glĩa hꝫ paceꝫ. ⁊ lꝫ circa hoc aliqua ſint iam dicta. Tñ ꝑ amplius dico ꝙ hoc probare poſſumus ⁊ deducere per ſeptem breues rationes.

¶ Prima rõ eſt rõne loci ⁊ termini pacẽ habẽtis. Ipſa eſt in celeſti hierlm de qua dixit. ꝑs. 147. Lauda hierlm dñm. lauda deum tuum ſyon. quia poſuit fines tuos pacem.

¶ Scđa rõ eſt rõne regis pacifici ⁊ pacẽ diligẽtis. ibi ꝑſidet deꝰ pr̃: q̃ nõ eſt deꝰ diſſentionis ſꝫ pacis. pria. Cor. 14. Et deus filius: q̃ eſt princeps pacis. yſaie. 9. Et deus ſpũs ſanctus: cuius fructus eſt gaudium ⁊ pax. ad Gal. 5.

¶ Tertia eſt rõne populi pacem iuramẽto retinentis ꝓpter qđ oẽs ſunt ſolicin ſeruare vnitatem ſpũs in vinculo pacis. ad. Eph. 4.

¶ Quarta eſt rõne feſti regnalis coronatiõis excellentis. ibi. n. eſt feſtum coronationis regine: q̃ ſolẽniter celebrari nõ pt̃ ſine pace. Ipſa hodie aſſiſtit a dextris regis in veſtitu de aurato Optata cũcti mortalibꝰ pace fruẽs. Heſter. 15.

¶ Quinta ratio eſt ratione generalis leticie populi gaudẽtis. Sicut letãtiũ oĩum habitatio ẽ i te ꝑs. 86. Et cuius pticipatio eiꝰ in idipſꝫ. iqt. ꝑs. 120. ꝙ ẽ argumẽtũ marie pacis. vñ. 1. Mach. 14. Fecit pacẽ ⁊ letatꝰ ẽ iſrael leticia magna.

Sexta rõne ſocietatis in pace ꝑmanentis de q̄bus dicimus btē v̄gini Cant. 8. Mille tui pacifici mille .i. gn̄alr oēs ſci. ponit̄ hic finitū ꝓ infinito vel pro ꝑpetuo / cū mille ſit limes nūerorum. dr̄ hic tui: qr oēs ſunt filij ſui. cuz ſint frēs oēs filij ſui: q̄ eſt filiꝰ dei. qr ſcriptū eſt Mat. 5. Btī pacifici qm̄ filij dei vocabūtur. ¶ Septia ꝛ vltima rō eſt ꝑ quā deducimus ꝛ ꝓbare poſſumus ꝙ btā v̄go in celeſti glīa hʒ pacē rõne bn̄dictionis ad oēs ꝑuenient̄. De qua ſcriptū eſt i ps. 28. Dn̄s benedicet populo ſuo in pace. In feſto hodierno coronatōis regine tanto ꝛ taʒ excellenti xp̄s dei ꝛ virginis filius ſicut magnus ep̄s dat benedictionem omnibus dicēs. Pax dn̄i ſit ſemper vobiſcum. De qua pace inquit

Berꝰ. Bernardus. Pax iſta exupat oēm ſenſuz: iſta eſt pax ſup oēm pacē: cordis exultatio: in deficiēs flumē letitie: gaudiū plenū / cogita q̄cq̄d vis / ꝛ q̄cq̄d potes exoptare / excedit oēm cogitationem oē deſideriū exuperat iſta pax de qua dictum eſt. Bn̄dicat tibi dn̄s ex ſyō: ꝛ videas bona hierlm oībus diebus vite tue. hierlm viſio pacis interpretatur. ¶ Patēt igitur tres tractatus ꝛ contemplationes in p̄ſenti ſmone declarati. Primus q̄ū beata v̄go hodie in celeſti glīa hʒ pacē. Scōs cuz q̄bus habet pacem. Tertius de rõnibꝰ ꝛ motiuis ꝓbantibꝰ ꝙ ipſa hʒ hodie in celeſti glīa pacē. ꝓpter qđ thā ſibi in v̄itate dr̄. In hac die que ad pacem tibi.

Sermo quintus decimus

In hac die q̄ ad pacē tibi. Luc. in. ca. 19. et in euangelio dominice p̄ſentis vel ꝯcurrentis vel proxime occurrēti. ¶ Pro declaratione thematis eſt notandum ꝙ btā v̄go hodie eſt in die celeſtis glorie. vbi ſolum eſt dies pacis que dies in vita preſenti nullatenꝰ eſſe poteſt. Nam ſm qđ dicit Auguſtinus. 19. de ciuitate dei. Pax celeſtis ciuitatis eſt ordinatiſſima ꝛ cōcordatiſſima ſocietas ciuiū fruēdi deo: ꝛ ſe inuicē i deo. qđ i vita p̄ſenti locū hr̄e nō pōt. nā ſm qđ dicit phs. 8. đ aialibꝰ. Aialia inter ſe pugnāt ꝛ hn̄t guerrā ꝓpter cibi ꝑcitatem: ꝛ in regiōibꝰ vbi hn̄t cibū in habundātia nullatenꝰ pugnāt aut guerrā hn̄t. Ad ꝓpoſitū in vita p̄ſenti eſt cibi ꝑcitas: qr nihil hic repit̄ ꝙ ſaciet hoīs appetituʒ. īđ q̄lʒ vult alīi auferre qđ poteſt ꝛ ſic eſt pugna ꝛ guerra. Sed in vita celeſti in futuro ſaciabitur hominis appetitus tanq̄ʒ in magna habundantia in viſione ꝛ fruitione dei. Et ideo non erit ibi pugna ſed pax firma. ibi ſignabitur illa ſupplicatio. ps. Fiat pax in virtute tua ꝛ habundantia in turribus tuis. Ibi propter magnam pacem implebit̄ illa prophia. yſaie. xi. Habitabit lupus cuʒ agno vitulus ꝛ leo ꝛ ouis ſimul morabuntur. Cum igitur beata virgo ſit hodie in vita celeſti vbi ſemꝑ pax regnat: poſſumus cum veritate ſibi thema dr̄e. In hac die q̄ ad pacē tibi. ſuꝑ quo v̄bo dies ꝛ pax erūt in p̄ſenti ſ̄mōe duo tractatꝰ. Primꝰ q̄ ſūt dies vite tēpal'i q̄bꝰ pax nō repit̄ Scōs qui ſunt dies glorie celeſtialis in quibꝰ btā virgo i pace ꝯſtituit̄ ꝓpter qđ de q̄lʒ iſtaꝝ dieꝝ ſibi dicimꝰ In hac die q̄ ad pacem tibi.

Prima pars.

¶ Dico primo ꝙ primus tractatꝰ nr̄i ſmonis eſt videre q̄ ſūt dies vite p̄ſentis in q̄bus pax non repit̄: ꝛ ſic de nullo in vita preſenti verificari poteſt. In hac die que ad pacem tibi. ¶ Et pro hoc notandum ꝙ ſolum ſunt ſeptem dies in vita preſenti. in quibus nulli hominuʒ poteſt dici. In hac die que ad pacem tibi. Primus dies vite preſentis in quo nulli poteſt dici In hac die que ad pacem tibi eſt dies Dominica. Secundus dies lune. Tertius dies martis. Quartus dies mercurij. Quintus dies iouis. Sextus dies veneris. Septimus dies ſabbati.

¶ In prima die dominica nulli in hac vita exiſtenti poteſt dici In hac die que ad pacem tibi: quia in hac die homini virtuoſo facit guerram ſuperbia et vanitas. In hac die regnat ſol. per quem intelligitur ſuperbia et vanitas: quia in hac die homines per ſuperbiam volunt videri clari et lucidi ſicut ſol manifeſtando ſe ipſos et opera ſua: quemadmodum ſol omnia manifeſtat et totum hoc eſt vanitas. Unde Eccles. in. cap. 2º. Vidi vniuerſa ſub ſole ꝛ ecce omnia vanitas ꝛ ideo Auguſtinus Augꝰ de verbis domini ſuper illo. ps. 4º. Ut quid diligitis vanitatem ꝛ queritis ꝛc. Adhuc vacua adhuc inutilia ad huc pompatica: iam clamat veritas: et adhuc queritur vanitas. quia igitur in die iſta dominica moraliter loquendo cuilʒ homini virtuoſo facit guerram ſuperbia ꝛ vanitas: nullatenus tali dici poteſt thema. In hac die que ad pacem tibi. ¶ In ſecūda die que eſt dies lune nulli in hac vita exiſtenti poteſt dici In hac die q̄ ad paceʒ tibi. Quoniam homini virtuoſo facit guerram humana proſperitas. In iſta die regnat luna: que creſcit et decreſcit. Signat humanam proſperitatem q̄ aliq̄n creſcit aliquando decreſcit. ꝛ ſicut in lu-

na ſemper apparet macula: ita in proſperitate
huius mundi ſemper aparet macula culpe vel
pene. Iſta ē dies de qua Amos.8. Erit in die
illa dicit dñs occidet ſol ⁊ tenebreſcere faciam
terrā in die luminis: cū lumine ꝓſꝑitatꝫ mūda
ne ſtat ſimul tenebra pcti in aīa ⁊ in mente. qꝛ
igiť in iſta die moralr loquēdo cuiꝫ hoī ṽtuo=
ſo facit guerrā hūana ꝓſꝑitas nullatenus tali
dici pôt. In hac die q̃ ad pacē tibi. Nō enim in
hac die verificari pôt illud. ps.120. Per dieꝫ
ſol nō vret te neqꝫ luna per noctem. ¶ In tertia
die que eſt dies martis nulli in hac vita dici po
teſt In hac die que ad pacem tibi. Qm̄ homi=
ni virtuoſo facit guerram odium ⁊ iniquitas.
In iſta die regnat mars que ſuſcitat rixas ⁊ o
dia Eſt deus bellorū ſm. Poe. et dies pſen=
tis vite ſunt dies pugne ⁊ dies belli. Iob.28.
ꝙ bellum ⁊ guerram etiam habēt hoīes boni
in quibus ſemper eſt pugna inter carnē ⁊ ſpm̄
virtutes ⁊ vicia. ſenſualitatem ⁊ rationem. In
malis etiaꝫ eſt pugna ⁊ guerra: qꝛ pr̄ inſurgit
cōtra filiū: ⁊ filius cōtra prēm. Impletur illud
ꝙ dixit xp̄s. Mat.10. Tradet frať fratrem in
mortē ⁊ pater filium. ⁊ inſurgent filij in paren
tes: ⁊ morte afficient eos. qđ eſt ſignum mani
feſtum finis mundi. propter qđ de iſta die mar
tis q̃ rixas ⁊ bella ſuſcitat ⁊ eſt ſignū finis mū
di. dicitur in. ps. Iuxta eſt dies perditionis: et
adeſſe feſtinant tēpora. In iſta igitur die. nul=
li perfecto ⁊ ṽtuoſo dici poteſt In hac die que
ad paceꝫ tibi. ¶ In quarta die que eſt dies mer
curij nulli in hac vita dici pôt In hac die q̃ ad
pacem tibi: qm̄ hoī virtuoſo facit guerrā aua=
ritia ⁊ tenacitas. In iſta die regnat mercurius
qui eſt deus mercatorum ⁊ nummorum. In iſta
die a minore vſqꝫ ad maioreꝫ a propheta vſqꝫ
ad ſacerdotem omnes auaritie ſtudent. Iere.
6. Auari ⁊ mercatores cuꝫ laboribus ſuis vſu
ris et baraterijs ſuis theſaurizant et ignorant
cui congregāt ea vt dr̄. ps.38. Regula eſt q̃ nō
fallit. De male acquiſitis non gaudebit terti=
us heres. Iſta eſt dies de qua maledicendo di
xit propheta Iere.7. Induc ſuper eos diem
afflictionis: ⁊ duplici contritione cōtere eos do
mine deus noſter. Iſta eſt dies mercurij aua=
ricie ⁊ acquiſitionis pecuniarum. qꝛ cum affli
ctione maxima ⁊ laboribus ⁊ acquirunť dupli
ci cōtrictione conterūtur auari. qꝛ auaritia nō
ſolum cōterit aīam. ſed etiam corpus. In iſta
igiť die in qua regnat cupiditas: ⁊ radix oium
maloꝝ eſt cupiditas ſm Aplm: nulli virtuoſo
⁊ pfecto dici poteſt In hac die q̃ ad pacē tibi.
¶ In quinta die que ē dies iouis nulli dici pôt
In hac die q̃ ad pacē tibi: qm̄ hoī virtuoſo fa=
cit guerraꝫ ambitio ⁊ dignitas. In iſta die re=
gnat iupiter q̃ erat ſūmus deoꝝ. ⁊ ꝑ ambitionē
oēs hoīes iſto tēpe volūt eſſe ⁊ apperere dij ⁊ in
oibus q̄rūt ſūmū in gradu in honore in officio
in veſtibus. hoīes tā in mundo ⁊ in ſtatu ſecu
lari q̄ʒ in eccleſiaſtico. Reſpiciūt ad honores ⁊
non ad onera. non attendunt ꝙ hec duo nomi
na honor ⁊ onus conſimiliter ſonant in pria ſil
laba tm̄ hoc nomen honor cū aſpiratiōe ſcribiť
⁊ non hoc nomen onus. ſic omnes aſpirant ad
honores de onere non curantes. Cum tamen
qui vnum habent ad reliquū teneātur. de iſtis
dicitur. ps.77. Defecerūt in vanitate dies eo
rum ⁊ anni eorum cum feſtinatione. Sic patꝫ
ꝙ nulli in hac vita dici poteſt In hac die que
ad pacem tibi. ¶ In.6. die que eſt dies veneris
nulli dici pôt In hac die q̃ ad pacē tibi. qm̄ cui
libet facit guerrā luxuria ⁊ carnalitas. In iſta
die regnat venus q̃ ſm. poe. dea amoris luxu=
rie ⁊ voluptatis dr̄. Dicūt luxurioſi. ꝙ in iſta
die deus dedit vxorem ade Euam. De coſta
ſua vt maior amicitia ⁊ complacentia eſſet in=
ter eos. Debent per oppoſitum cogitare luxu=
rioſi ꝙ in iſta die criſtus ſuſtinuit mortem / fla
gella / paſſionem / tormenta / crucem ⁊ amarā
paſſionem: ⁊ effudit ſanguinem proprium vt
nos dimitteremus delectationes carnis: et ar
dorem ſanguinis per ieiunium ⁊ penitentiam
temparemus. et ipſi non curant de criſto neqꝫ
de eius paſſione. ſed ſolum de carnis delecta=
tione. Iſta eſt dies in qua yſaias propheta di=
cit in. ca.58. Ecce in diebus ieiunij veſtri inue
nitur voluptas veſtra. ſ. ad carnalia. ſm glo=
ſam. Sic patet ꝙ in hac die in preſenti vita nul
li dici poteſt In hac die que ad pacem tibi.
¶ In.7. die que eſt dies ſabbati nulli dici pôt
In hac die que ad pacem tibi. quoniam cuiꝫ
facit guerram gula ⁊ voracitas. In iſta die re
gnat Saturnus qui dicitur a ſaturando. ⁊ gu=
loſi cupiunt ſaturari et implere ventres ſuos
⁊ appetitus deſideriorū ſuorum ſaturare. di=
cunt ꝙ in paradiſo omnes ſunt ſaciati qꝛ Da=
uid dixit. ps.15. Saciabor cum apparuerit glo
ria tua. Dicunt etiam ꝙ pro eis Dauid dixit.
ps.30. Non confundētur in tempore malo et
in diebus famis ſaturabunť. Sed decepti ſūt
quia in paradiſo ſaturantur deo qui eſt cibus
ſpiritualis. Hic cupiunt ſaturari cibo carnali:
et contingit iſtis ſicut iudeis in deſerto q̃ man
ducauerūt ⁊ ſaturati ſūt nimis ⁊ ira dei aſcen
dit ſup eos. ps.77. ſcriptum eſt Prouer.30.
per tria moueť terra. Et vnū iſtoꝝ eſt perſtul

m iiij

tum: cum ſaturatus fuerit cibo. Dicunt iſti guloſi. ꝙ in paradiſo dñs faciet cõuiuium pinguiuꝫ ⁊ medullatoꝝ ⁊ vindemie de fecate. yſaie. 25. Et iō vt ſcribitur Job in ca. 1. Ipſi faciūt conuiuia per domos. Unus quiſqꝫ in die ſuo occidūt vitulos/iugulāt arietes/comedūt carnes ⁊ bibūt vinū ſꝫ qđ ſcribit̃. yſaie. 22. Et faciunt magna feſta. Sed implebit̃ in eis illud qđ ſcribitur pꝛio Machabeoꝝ in. ca. 1. Dies feſti eiꝰ conuerſi ſunt in luctum. ſ. pauptatē ⁊ miſiam. patet ergo ꝙ in iſta die ſabbati p̄ſentiꝫ vite: nulli pōt dici in hac die q̄ ad pacem tibi. qꝛ cōtra abſtinentiā ⁊ pcitatē facit guerrā gula ⁊ voꝛacitas. de iſta die dicit propħa. Jere. 13. Diē hominis nō deſideraui. ¶ Patet ḡ primꝰ tractatꝰ nr̄i ſermōis declaratus. ſ. q̄ ſūt dies vite p̄ſentis tēpoꝛalis ī q̄bus pax non eſt nec dici alicui pōt In hac die que ad paceꝫ tibi.

Secunda pars..

¶ Secundus tractatꝰ pꝛīcipalis noſtri ſmōis eſt videre q̄ ſunt dies glorie celeſtialis ī quibus btā virgo maria in pace cōſtituit̃. ꝓpter qđ de quolꝫ illorum dieꝝ ſibi dicimus. In hac die q̄ ad pacē tibi. ¶ Et per hoc eſt deuote notāduꝫ ꝙ iſti ſunt dies ꝟtutum ⁊ meritoꝝ. fidei ⁊ ſpei ⁊ caritatis iuſticie/temperātie fortitudinis ⁊ prudentie/ quas ꝟtutes hic btā virgo hūit in vita p̄ſenti: ⁊ in pr̄ia adhuc hꝫ quātū ad hitus: ſꝫ non quo ad vſus. Unñ in. 3. ſniaꝝ doctores dīit ꝙ virtutes in pr̄ia remanēt: ſꝫ non eoſdem vſus ⁊ actꝰ hūit ſicut in via. Ibi iſte virtutes ⁊ dies earum
Augꝰ pacifici ſunt ⁊ q̄eti. Nā ſm qđ dicit Augꝰ ſup. Geñ. ad lr̄am virtutes in pr̄ia nō ſunt laborioſe. nec eniꝫ in ope tēperātie libidine ſupantur: aut in ope fortitudinis aduerſa tollerant̃: aut ī ope iuſticie iniuſti puniūtur: aut in ope prudētie mala euitāt̃. vna eniꝫ ⁊ tota ꝟtus ibi ē amare quē videas: ⁊ ſūma felicitas hr̄e quē amas. Dies ḡ glorie ſunt dies iſtaꝝ ꝟtutum que non laborāt: pacifice ⁊ quiete ſunt ⁊ cum vitio aliquo nullatenus guerrā hūt. ¶ Sed ꝓ fine noſtri tractatus ⁊ p̄ſentis ſmōis eſt videndū qui ſunt iſti dies ſigillatim: in q̄bus in glr̄ia btā ꝟgo eſt pacifica ⁊ pro qualꝫ iſtoꝝ dierum ſibi dicimus In hac die q̄ ad pacē tibi. et repio ꝙ iſti ſunt. 8. dies ꝟtutuꝫ ꝟginis quos hic in via meruit habere in patria pacificos. ſunt

¶ Prima dies virginis ī gloria eſt ſue fidei luminoſe. Iſta eſt dies ſua dñica: ⁊ dies ſolis clari ⁊ luminoſi. Fides enim ſua fuit clariſſima/ firmiſſima/ſine dubij ⁊ erroꝛis obſcuritate aliqua qđ non ſic fuit in fide apoſtoloꝝ ⁊ aliorum qui fuerunt de ſeq̄lia xp̄i. Nā ſol fidei qui facit iſtā diē: paſſus eſt eclipſim ⁊ tenebrā: ⁊ impletum eſt in eis illud Amos. 8. Tenebreſcere faciam terrā in die luminis. Non ſic in btā virgine q̄ ſemꝑ in fide fuit firma: nō errans neqꝫ dubia. ⁊ completū eſt in ea illud yſaie. 6. In die illa non occidet ſol tuus. qua ꝓpter poſſumꝰ ſibi dicere. In hac die q̄ ad pacē tibi. qꝛ cōtra diem dñicam ſue fidei luminoſe ⁊ magne claritatis: nunq̄ꝫ mouit guerram erroꝛ heretice prauitatis. ⁊ iō dicimus ſibi hodie. Gaude maria ꝟgo cūctas hereſes ſola interemiſti in vniuerſo mūdo. ¶ Scđa dies ꝟginis in gloria eſt mīe et pietatis. Iſta eſt ſua dies lune aliā intitulata miam deſignās. q̄ humida eſt ⁊ mr̄ roꝛis. Sic beata virgo hūida eſt erga pctōꝛes ꝑ miam in affectū: ⁊ roꝛida per miam in effectū. ⁊ dulcedinē ſue mīe ſuper pctōꝛes diſtillare nunq̄ꝫ ceſſat. Hec eſt dies virginis de qua Joelis. 2. In illa die ſtillabūt mōtes dulcedinē: ⁊ colles fluent lac ⁊ mel. Hec ē dies ſue lune de qua yſaie vbi ſupꝛa. Luna tua nō minuet̃. pro iſta die ſibi dicimus In hac die q̄ ad pacem tibi: qꝛ tue mīe ⁊ pietati ⁊ benignitati nunq̄ꝫ mouit guerram malitia nec crudelitas. ¶ Tercia dies btē ꝟginis in gloria eſt ꝟtus paciētie quā hic hūit cōtra omnē aduerſitatē. Iſta eſt ſua dies martis: que preſtat victoꝛiam in bellis ⁊ triūphat de inimicis. Ita btā ꝟgo in p̄ſenti vita ꝑ paciētiam ſuā oīa vicit aduerſa. Unñ. poe. maxima ꝟtutum pacientia pugnat in ermis: armatos ſolet vincere ſepe viros. ⁊ pro iſta victoꝛia correſpōdet ſibi in gloria dies martis victorie ⁊ triumphi: pro qua die ipſa dicit hodie in. ps. 139. Obūbraſti ſuper caput meū in die belli. Pro iſta die ſibi dicimus. In hac die q̄ ad pacē tibi: qꝛ cōtra martē ſue victorie glorioſe: nō mouet guerrā mars iſtius mūdi. ¶ Quarta dies beate ꝟginis in gloria ē dies mercurij. ſua virtus obedientie deo cōfoꝛmare ſine ꝯtrarietate: In omnibus deo obediuit. ⁊ volūtatē ſuā ſēꝑ voluntati diuine confoꝛmauit hic in via: pro quo corrñdet ſibi dies mercurij in gloria. qꝛ mercurius obedientiā ſignat. Eſt enim planeta q̄ q̄bus cōiūgit̃ confoꝛmatur. De iſta die virginis ſcribit̃. Eccli. 33. Dies diem ſuperat: ⁊ lux lucem. qꝛ obediētia quā hūit btā virgo ad deum ⁊ xp̄m filiū ſuū: ex ſupat oēm obediētiā poſſibilem quorūcūqꝫ religioſoꝝ ⁊ religioſarum huiꝰ mundi ad p̄latos ſuos. pro iſta die ſibi dicimꝰ. In hac die que ad pacem tibi. qꝛ diei ſui mercurij de ſua obedientia ſine ꝯtrarietate deo cō

VALENTINVS FERDINANDVS

formādo: nunq̄ꝫ mouit guerram dies mercu=
rij hꝰ vite p̄ſentis auaricie cupiditatis ⁊ tenaci=
tatis. ¶ Quinta dies btē virgis in gloria eſt di=
es iouis p ſuā caritatem amoroſam. In iſta die
regnat iupiter vel iouis: qui eſt planeta q̄ ſuos
⁊ nō ſuos iuuat. Sic caritas virginis q̄ exten=
dit ſe ad amicos ⁊ inimicos. Ad pctōres ⁊ iu=
ſtos eius caritas benigna eſt. alioꝝ miſ'ijs cō=
paciendo/ nō emulat/ alijs detrahendo/ nō q̄
rit que ſua ſunt: bona omnia ꝓprijs p̄ponen=
do/ nō irritatur/ nō cogitat malum/ non gau=
det ſuper iniq̄tate/ congaudet autē veritati:
oīa ſuffert/ oīa ſuſtinet. Pria. ad. Cor. 13. Sic
beata virgo p caritatē ſuā iuuat omēs q2 ſm
Ber⁹. Bernardum. Oībus ſapiētibus ⁊ inſipientibꝰ
copioſiſſima caritate debitricē ſe fecit. Sic ha=
bet in gloria diē iouis: in quo regnat Jupiter q̄
eſt iuuans pr̄: q2 oēs iuuat ⁊ pctōres ⁊ iuſtos.
De iſta die dicit cuilꝫ ſuo adiutorio indigenti.
ſcd̄a. ad. Cor. 6. Nūc tēpus acceptabile nunc
dies ſalutis. ait enim. Tēpe accepto exaudiui
te: ⁊ in die ſalutis adiuui te. ꝓ iſta die poſſumꝰ
ſibi dicere. In hac die q̄ ad pacē tibi. q2 in hac
die nō mouet ſibi guerrā mala volūtas inuidi
¶ Sexta dies btē virgis in gloria eſt di= (oſa.
es veneris ꝓpt̄ ſuā clemētiam viſceroſam: In
hac die regnat venus q̄ eſt planeta femineus.
In quo ſexu clemētia ⁊ cōpaſſio magis viget:
q2 non eſt creata hoībus ſupbia neqꝫ iracūdia
nationi mulierū. Eccli. in. ca. 10. Iſta clemen
tia in btā v̄gine multum regnat ſuper oēs ali=
os ſcōs: pro tanto eam inuocando ſibi dicimꝰ.
O clemēs/ o pia/ o dulcis maria. Pro iſta die
ſibi dicimus. In hac die q̄ ad pacem tibi: q2 in
hac die nō mouet ſibi guerrā duricia nec in cō
paſſio vicioſa. De iſta die ſcribit Malachi. 3.
Dies eius ſucceſa. ſ. clementia et benignitate.
quaſi caminus ignis/ caritas eſt ignis/ ⁊ ſpūs
ſanctus eſt caritas/ quē apli ⁊ virgo maria ha
bundātius receperūt in ſpē ignis. Act. in. ca. 2.
¶ Septima dies beate v̄ginis in gloria eſt dies
ſabbati per ſuā elemoſinā glōſam. In iſta die
regnat ſaturnus qui dr̄ a ſaturādo. Sic elemo
ſina btē v̄ginis ſaturat famelicos ⁊ paupes in
digentes ſibi dicimꝰ in. ps. 78. Cito anticipēt
nos mie tue: q2 paupes facti ſumus nimis. Sꝫ
quid dicit. reſpōdendo dauid. Pro elemoſina
btē virginis. Edēt paupes ⁊ ſaturabūtur. ps.
21. De iſta die ſua ꝓphetauit. yſaias. in. ca. 4.
In die illa erit germen dn̄i in magnificentia et
gloria. In magnificētia quo ad nos: cōferen=
do nobis elemoſinas ſpūales v̄tutū ⁊ meritoꝝ
e quibus valde ſumus pauperes. Ualde ma=
gnas ⁊ ſumptuoſas: q2 magnificentia eſt cir=
ca expēſas ſūptuoſas. in. 4. Ethicoꝝ. Et erit
in gloria quo ad ſe ipā. pro hac die ſibi dici=
mus. In hac die q̄ ad pacē tibi. q2 nō mouet ſi
bi guerrā pauptas ⁊ indigētia penurioſa. Di=
ues eſt in oībus qui inuocāt eam ⁊ nō pauper.
ideo dat nobis de panibus ſuis vt ſaturemur.
Leuit. 16. ¶ Octaua dies virgis in glia: nō no
minatur. Non enim hēmus nomia dieꝝ niſi ſe
ptem. ſ. dies dn̄ica lune martis/ mercurij/ io=
uis/ veneris/ ſabbati. Iſta dies btē virginis ī
gloria: eſt illa virtus ſua q̄ nomen aut famam
hr̄e nō vult q̄ eſt eius hūilitas que quantū iſta
dies in v̄gine ſit clara. lucida ⁊ ſerena: patet.
Q2 iſta dies ſue humilitatis: excellit ⁊ ſupera
uit diē ſue virginitatis. q2 magis ſm Bernar= Ber⁹
dum. placuit deo marie hūilitas: q̄ꝫ v̄ginitas.
Sic dies diē ſupat ⁊ lux lucem. Eccli. 33. De
iſta die ſcribitur zach. 14. Erit dies vna nota
dn̄o. q2 quāta fuerit iſta dies hūilitatis btē vir
ginis tā magna tā excedens ⁊ oēs alias ſupe=
rans: ſolum eſt notū dn̄o. ꝓ iſta die dicimꝰ btē
virgini. In hac die q̄ ad pacē tibi. q2 in iſta die
nō mouet ſibi guerrā ſuperbia pōpa neqꝫ vani
tas. ¶ Patet ergo ſcd̄s tractatus nr̄i ſermonis
qui ſunt dies glorioſi celeſtiales in q̄bus beata
v̄go in pace eſt cōſtituta ⁊ pro qualꝫ iſtaꝝ die=
rum ſibi dicimus. In hac die q̄ ad pacem tibi.
Iſti ſunt dies in q̄bus mia ⁊ veritas obuiaue=
runt ſibi iuſticia ⁊ pax obſculate ſunt. ps. 84.
In quibus deus p hymnos ⁊ ps ⁊ cantica lau
datur. de quibus dicit Dauid. Cātabimus ps.
noſtros cunctis diebus vite nr̄e in domo dn̄i
Dies igit̄ iſti ſunt pacifici q2 ſm qd̄ dicit Qui
dam non niſi in pacis tēpe bn̄ colit̄ pacꝭ actor.

Sermo ſextus decimus.

Domus mea domꝰ
orōnis vocabit̄. Luc. in. ca. 19. et
in euāgelio dn̄ice cōcurrentis p̄=
ſentis vel ꝓxime occurrentis ſcri
bitur p̄ſens thema. Hodie celebramus aſſum=
ptionem glīoſe v̄ginis marie in celū: de qua di
cit eccleſia. Aſſūpta eſt maria in celū. ⁊ q2 ſup
omēs choros angeloꝝ eſt exaltata vt dicit Ec
cleſia/ ⁊ ita credit fides catholica. Ideo ſciēn=
dum ꝓ introductione thematis. q2 angeli ho=
dierna die videntes v̄ginē glorioſam aſſum
ptā in celū: de hoc nō fuerūt admirati. Criſtū
enim iā aſcendentē in celū viderant ⁊ ſcōs ani
mas ipm comitātē: io aſſumptio ⁊ aſcenſio ſan
ctoꝝ in celū nō fuit eis q̄d nouū nec in ſolitū=

ꝙ videntes virginem aſcendentem in corpore ꝛ in aīa ſuper omnē naturā angelicam ꝛ cum tāta ſolēnitate ꝛ gloria: hoc fuit q̄d nouum eis ꝛ inſolitū: ꝛ iō in admirationem venerūt. ꝛ qꝛ admiratio queſtionē inducit. Nam propꝯ admirari ceperūt phi phari. in. i. methaphiſices. Ideo de virgine in celū aſcendēte fecerūt queſtionem q̄ ſcribiꝯ Cant. 8. Que eſt iſta q̄ aſcēdit de deſerto delicijs affluēs inixa ſuper dilectū ſuum. Ad iſtā q̄ſtionē rūdit xp̄s p̄ tres partes thematis dicēdo tria: ſicut rūderi ſolet ad tres queſtiones ſiue q̄ſitiua propoſitiōis cathegorice. ſ. que / qualis / quāta. Ad primū qd̄ q̄rūt angeli dicendo q̄ eſt: rūdet xp̄s p̄ primā thematꝭ ptem Domus mea eſt. Ad ſcd̄m qd̄ q̄rere pñt angeli qualis eſt: rūdit xp̄s. Domꝰ orōnis eſt. Ad tertiū qd̄ q̄rere poſſunt angeli quāta ē. rūdit xp̄s vocaꝯ ꝛ vocabiꝯ Domus orōnis.

¶ Pro pria rūſione ꝛ prima pte ſmōis: i qua dixit xp̄s angelis reſpondendo de glorioſa virgine mr̄e ſua. Domus mea eſt ꝛ etiā p̄ alia introductione totius thematis ſciendū. ꝙ deus habet tres domos: a quibus nobis hitātibꝰ in hoc mūdo lacrimarum valle ꝛ miſie p̄ueniūt multa bona. Prima domus eſt celuz materiale. ꝛ ab iſta domo p̄ueniūt nobis bona naturalia ſine partialitate.

Scd̄a domus eſt celū impiale. ꝛ ab iſta domo nobis p̄ueniūt bona celeſtialia cū ſecuritate.

Tertia domus eſt v̄go mr̄ diuinalis ꝛ ab iſta domo nobis proueniūt bona ſpūalia cum liberalitate ꝛ habundantia.

¶ Prima domus dei eſt celuz materiale ꝛ ab iſta domo nobis p̄ueniunt bona naturalia ꝛc. Celū eſt q̄dam domus dei que in nobis influit calorem / quo hoīes viuūt / arbores fructificāt dat fructus ꝛ pluuiā / calorem ſolis ꝛ tēpantie lune miniſtrat: ꝛ q̄cunq̄ alia bona hoībus ad vitā naturalez neceſſaria. ꝛ hoc ſine ptialitate. qꝛ ſolem ſuū oriri facit ſuper bonos ꝛ malos: ꝛ pluit ſuper iuſtos ꝛ iniuſtos. Mat. 5. Et quia celū p̄pter ſui magnitudinē tetigit oīa: iō de iſta domo dr̄ baruch. 3. O iſrael quā magna ē domꝰ dei

¶ Scd̄a domus dei eſt celū ipiale ꝛ ab iſta domo nobis p̄ueniunt bona celeſtialia ꝛc. cuz ſecuritate ab iſta domo dei ꝛ in iſta: beatitudinē ꝛ gloriā viſionem ꝛ fruitionem diuine eſſentie hēmus: de qua dicit. p̄s. iii. Gloria ꝛ diuitie in domo eius: ꝛ perpetuā / ppꝯ qd̄ Pſalmiſta dicit. Bti qui hitāt in domo tua domine: in ſecula ſeculorum laudabunt te.

¶ Tertia domꝰ eſt btā v̄go mr̄ diuinalis. ꝛ ab iſta domo nobis proueniūt bona ſpūalia cum habūdantia ꝛ liberalitate. De iſta domo dicit Pſalmiſta. p̄s. 64. Replebimur in bonis domus tue. Modo ita eſt ꝙ qꝛ bona ſpūalia non poſſunt hr̄i niſi per orōnē. vt dicit quedam gloſa ſuper illo. Luc. xi. Quecūq̄ orantes petieritis: credite quia accipietis ꝛ eueniēt vobis: ideo iſtā domū xp̄s ſpālr vocat domuz orōnis. v. in themate. Domus mea domus orōnis vocabitur. In q̄bus v̄bis de iſta domo q̄ eſt beata virgo placeat videre tria iuxta tres ptes thātis / ꝛ ſm̄ iſta tria erūt tres tractatꝰ i p̄nti ſōe.

Primus ꝙ iſta domus eſt honorabilis p̄pter eius dignam apropriationez qꝛ xp̄s dicit de ea Domus mea. i. mihi ꝛ nō alteri apropriata.

Scd̄s ꝙ eſt frequētabilis p̄pter ſuā grandem deuotionem qꝛ eſt Domus orationis.

Tertiꝰ qꝛ ē valde laudabilis p̄pter ſuaz famoſaz denoīatione qꝛ ſic vocabiꝯ. ſ. domꝰ orōnis.

Prima pars

¶ Dico prio pricipalr ꝙ domus dei q̄ ē beata virgo eſt honorabilis: p̄pter ſuam apropriationem. qꝛ xp̄us dicit de ea eſt Domus mea. Certū eſt ꝙ honorabilior domus q̄ ſit in ceſaraguſta ē aliafaria cū eſt quia eſt apropriata manſioni ꝛ habitatiōi regis. Talis domus eſt glioſa virgo maria. qꝛ eſt domꝰ regis eterni: ſibi ꝛ nō alteri ad hitādum ꝛ manenduz corpolr apropriata. De ea dr̄ Sap. 9. Sapia edificauit ſibi domum ꝛ in. p̄s. 131. Elegit dn̄s ſyō: elegit eam in hitationem ſibi. ppꝯ qd̄ rōne iſtius ſingularis apropriatiōis p̄pter quā d̄ ea dicit xp̄s. Domꝰ mea eſt. Eſt multū honorabilis. dr̄ cōiter ꝙ domus in qua deꝰ habitat ꝛ q̄ſcit: eſt celū. Dn̄s in templo ſcto ſuo: dn̄s in celo ſedes eius. in. p̄s. 10. Et celuz celi dn̄o: terrā aūt dedit filijs hoīum. p̄s. 113. Et p̄pter hoc ꝙ celū eſt hitatio ꝛ domus dei: eſt honorabile. ꝙ domus dei que eſt btā virgo: Eſt multo honorabilior celo. ſpālr ppꝯ tres rōnes

¶ Prima qꝛ lꝫ celum dicaꝯ domus dei: tñ non fuit creatum p̄ dei manſione nec hitatōe: qꝛ loco non indigebat. ꝙ pro angelis. Vñ ſtrabus. Strabus. Mor vt celū creatū eſt: ſcīs angelis repletum eſt. Domus dei q̄ eſt btā virgo fuit creata pro dei hitatione: qꝛ rōne hūanitatis in ea aſſūpte loco indigebat. vñ de ea xp̄us dicit. in. p̄s. 131. Hic habitabo quoniam elegi eam.

¶ Scd̄a qꝛ celum lꝫ eēt domus dei: non tñ poterat cape aut cōcludere mageſtatē dei. 2. paralipomenō. 2. Celū ꝛ celi celorū te capere nequeūt. Domus dei q̄ eſt btā v̄go: totam mageſtatez dei recepit ꝛ clauſit. Virgo dei genitrix

quem totus non capit orbis ⁊c̃.
¶ Tertia q2 lz celum domus dei ſit: tñ deus nõ
eſt ſubdictus aut ſubiect⁹ celo. Sed deus ſub
dictus aut ſubiectus eſt domui ſue q̃ eſt btã v̾
go. Erat enim ſubdictus illis. Luc. 2. Sic er-
go domus dei q̃ eſt btã virgo: honorabilioꝛ eſt
celo ꝓpter ſuã apropriationẽ. q2 xp̃us dicit de
ea eſt domus mea. verũ eſt tñ ꝙ lz iſta domus
dei q̃ eſt btã virgo apropriata ſit ſoli deo xp̃o ꝑ
habitatõe ſua corporali: cõis tamen eſt dom⁹
iuſtis oĩbus ⁊ pctõribus ⁊ ſcis angelis ꝑ habi
tatõe eorum ſpũali. q2 ab iſta domo ꝓuenіunt
nobis vt dictum eſt oĩa bona ſpũalia. Vñ ia
cob pr̃iarcha vidit eam in viſiõe. Geñ. 28. Et
dixit de ea. Dñs erat in loco iſto ⁊ ego neſcie-
bã. vere non eſt hic aliud niſi dom⁹ dei ⁊ porta
celi. In iſta auctoritate videte ẜm tres ptes ſu
as q̃ño bona ſpũalia hñt in habũdãtia. a domo
dei q̃ eſt btã virgo. ẜm enim phm in. 8. ethicoꝝ
Bonũ diuidit̃/in delectabile/vtile/honeſtuʒ
⁊ honorabile. Videte in iſta domo dei q̃ ē btã
v̾go: q̃ño ab ea in nos ꝓueniũt iſta bona.
Prĩo bonũ d̾lectabile ſine triſtitia q2 nõ ē hic
Scd̃o bonum vtile ⁊ proficuũ ſine a- (aliud
uaricia quia eſt domus dei.
Tertio bonum honeſtum ⁊ honorabile cum a
micitia quia eſt porta celi.
¶ Primo ab iſta domo dei q̃ eſt btã virgo: ad
nos ꝓuenit bonũ delectabile ſine triſticia. quia
nõ eſt hic aliđ. Bona huius mũdi ad nos nõ ꝓ
ueniũt ſine triſticia: q2 ſepe deſiderata nõ hñt̃
a nobis. vel ſi habẽtur: non totaliter: ſ3 oportet
ipa diuidi. Quidã hñt vnã ptẽ: quidam aliã.
⁊ ꝙ vnus portat: alius vult hr̃e ⁊ facere meuʒ
tuum. ſuper hoc venit inq̃etudo ⁊ guerra iter
hoĩes. Vñ Seneca dixit. Quietiſſimã vitam
agerẽt hoĩes: ſi hec duo ꝓnoĩa de medio tolle-
rentur meũ ⁊ tuum. ſuper hoc venit triſticia ⁊
odiũʒ/rancoꝛ/diſſenſio/⁊ diſio. ſicut inter ca-
nes q̃ rixant̃ ſuper oſſe rodẽdo. Hoc ſignificat
iſte terminus aliud. qui ſignificat diſionẽ ⁊ di
ſtinctionẽ ⁊ guerrã. Alius iuit in villam ſuã.
alius ad negotiationẽ ſuam. Mat. 20. In do-
mo vero ſacratiſſime virgis nõ eſt aliđ. nec di-
uiſio. q2 q̃cunq3 bona inde hñt̃: totaliter hñt̃: ⁊
ſine diõne hñt̃. quilz ibi bonũ qđ petit accipit:
⁊ quãtũ petit tãtũ accipit. petũt iuſti in iſta do-
mo gr̃am: ⁊ accipiũt. pctõres veniã: ⁊ inueni-
unt. angeli leticiam/tota trinitas gl̃iam/capti
uus redẽptionem/eger curationeʒ/triſtis con
ſolationem ⁊ recipiũt/nec eſt diſio inter peten
tes ⁊ accipiẽtes: q2 quilz tãtũ recipit quãtũ pe
tit. Sic nõ ē hic aliđ. i. diſio diſcoꝛdia vel guer
ra. ſ3 pax ⁊ verificatur illud d̾ iſta domo Luc.
10. Pax huic domui. ſic non eſt in iſta domo a
liud. ꝓpter quod de ea dicit Aplus. ad Gal. 1.
Quicũq3 euãgelizauerit vobis aliud: anathã
ſit. Sic figurantur bona iſtius domus in man
na: quod erat cibus d̾lectabilis: oẽ hñs delecta
mẽtũ ⁊ saporẽ ſuauitatis. De quo manna ſcri-
bitur. Exo. 16. ꝙ q̃ nec plus colligerat plus ha
buit: nec q̃ minus/minus. ita ꝙ tantum hẽbat
¶ Sed dices ego peto aliqñ a (vn⁹ ſicut ali⁹
btã v̾gine de bonis dom⁹ ſue: ⁊ nõ recipio nec
me audit. ¶ Rñ⁹. dixi tibi ꝙ bona dom⁹ ſue cõ
parãt̃ mãne. ⁊ ſcribitur Ioſue. 5. ꝙ qñ popul⁹
incepit comedere de frugib⁹ terre: defecit mã
na. ſic tu bonum delectationis ſpũalis a domo
btẽ v̾ginis nõ accipies: ſi delectationẽ ⁊ deſide
rium tuum in rebus tẽpalibus ponis: ⁊ de illis
comedis. Tũc enim deficiet tibi mãna. i. bona
ſpũalia ⁊ quãtũcũq3 petas nõ accipies. Ber- Ber⁹
nardus. Delicata eſt ſpũs ſancti cõſolatio: nec
dat̃ admittẽtib⁹ alienã. patʒ igit̃ ꝙ in domo dei
q̃ eſt btã virgo. hẽmus bonuʒ delectabile ſine
triſticia: q2 non eſt hic aliđ. i. diſio guerra vel
diſtinctio. qđ cauſat triſticiã. ¶ Scd̃o ab iſta do
mo btẽ v̾ginis habemus bonũ vtile ⁊ ſine aua
ritia q2 eſt domus dei. noueritis ꝙ domus dei
in francia ⁊ in alijs nationibus d̾r hoſpitale.
Beata virgo eſt hec domus hoſpitale: vbi ſi-
ne auaricia ꝓuidet̃ infirmis de oĩbus neceſſa-
rijs. vñ Bernardus. Maria omnibus ſapienti Ber⁹.
bus ⁊ inſipientibus copioſiſſima. caritate debi
tricem ſe fecit: vt de plenitudine eius accipiãt
vniuerſi. Ipa recepit paupes ⁊ infirmos in ho
ſpitali domus ſue: ⁊ habũdantiſſime eis neceſ
ſaria adminiſtrat. De eamet dicit xp̃us illud.
Luc. 14. Debiles cecos claudos itroduc huc
vt impleat̃ domus mea. vbi notantur tria gñа
infirmoꝛum in hac auctoꝛitate.
Primi ſunt debiles.
Scđi ceci. Tertij claudi.
¶ Debiles ſunt oẽs boni qui ſunt in via. qui lz
fidem ⁊ dilectioneʒ habeãt: tñ debiles ſunt. q2
cuʒ nõ ſint in gr̃a cõfirmati: cadere poſſunt. ⁊ ſi
cadunt: non poſſunt ſe iuuare niſi ex vna pte. ſ.
ex parte ſpũs/non carnis/q2 ſpũs ꝓmptus ē: ca
ro aũt infirma. Iſti dr̃e poſſũt. neemie. 4. de
bilitata eſt foꝛtitudo poꝛtãtis. Iſti debiles hñt
remediuʒ ⁊ curationẽ in iſta domo. debilis ha
bet remediũ qđ teneat ſe ad baculũ: ⁊ ſic iuuat̃
⁊ remediat̃ in debilitate ſua. Iſte baculus re-
pitur in domo btẽ virginis q̃ eſt cõfirmatio in
bono: q2 nunq̃ moꝛtaliter nec venialiter pec-
cauit. Si es ergo debilis ⁊ ꝓnus ad pctm̃ ⁊ ca

ſum: tene te ad baculum beate v̄ginis ⁊ petiti
vitabis ⁊ eris curatus. Dicit̄ cōiter debili. ſte
tis in domo: nō exeatis aduentū ventus eſt tē
ptatio. ⁊ iō ſi es debilis: nō offeras te vēto tem
ptationis. ſ; ſta in domo iſta. ¶ Sed qd ſi vēt⁹
ſit magnus: ⁊ intret ꝑ domum. Rñ⁹. ꝙ parua
pluuia facit ceſſare magnū vētū: ſm ꝙ cōiter
dr̄. Hic in iſta domo nō ē pua pluuia ſ; magna:
q̄ facit ceſſare ventū. i. tēptationem. Hic eſt cri
ſtus qui deſcendit in iſtā domū ſicut pluuia in
vellus ⁊c̄. ps. 71. Iſta domus nō pōt cōcuti a
vento. Ipa eſt illa de qua. Mat. 7. Venerūt
flumina ⁊ flauerunt venti ⁊c̄.
¶ Scd̄ī infirmi ſunt ceci: q̄ nec hn̄t fidem nec di
lectionem. De q̄bus ſophoie. I. Ambulauerūt
vt ceci q2 dn̄o peccauerūt. Iſti ceci hn̄t in iſta
domo remediū ⁊ curationē. ſ. fidem ⁊ dilectio-
nem bt̄e virgīs. In q̄bus tn̄ viguit: ꝙ ipa fuit
cauſa ꝙ xp̄s in ea incarnaret̄. vñ dixit ſibi eli-
ſabeth. Bt̄a q̄ credidiſti: qm̄ ꝑficient̄ in te q̄ di
cta ſunt tibi a dn̄o. Luc. I. Et ſuper iſto verbo
Aug⁹ dicit Auguſtinus. ꝙ felitior fuit maria ꝯcipiē-
do fidem xp̄i: q̄ȝ carnem xp̄i. Si ergo ſecus es
per fidei ⁊ dilectionis carētiā: vade ad domū
⁊ hoſpitale bt̄e v̄ginis q2 ibi curaberis. De iſtꝭ
cecis ſcribitur. Tren̄. 4. Errauerūt vt ceci in
plateis. Nota in plateis. nō dicit in domo: q2 ī
domo beate virginis oēs a cecitate curantur.
¶ Tertij infirmi ſūt claudi q̄ hn̄t fideȝ ⁊ non ca
ritatem. Claudicatio ꝓuenit ex inequalitate ti
biarū. hr̄e fidem de deo eſt vna tibia ſana: non
diligere deū eſt tibia clauda. Tales tibias ha-
bētes. vocat Pſalmiſta filios alienos dicens.
Filij alieni mētiti ſunt mihi: filij alieni in vete-
rati ſūt: ⁊ claudicauerūt a ſemitis ſuis. ps. 17.
In iſta domo bt̄e virginis iſti curant̄: q2 iſte ti-
bie. ſ. fides ⁊ dilectio ad equalitatē reducunt̄.
⁊ hoc qn̄ fides informat̄ gr̄a ⁊ dilectiōe. iuxta
p̄ceptū diuinū. Ex toto corde ex tota mente et
tota aīa. q2 igitur infirmi qui curatiōe idigēt:
ſalutem in iſta domo beate virginis cōſequū-
tur: ideo de ea ſcribit̄. Luc. 19. Salus domui
huic facta eſt. bene ergo dixit xp̄s. Debiles ce-
cos ⁊ claudos introduc huc: vt impleatur do
mus mea. ¶ Sic patet ꝙ in domo dei q̄ eſt bt̄a
virgo: hēmus bonuȝ vtile ⁊ ſine auaricia: q2 ē
domus dei ⁊ hoſpitale vbi infirmi curantur ⁊
ſanitatem recipiūt. ¶ Tertio ⁊ vltio ab iſta do-
mo dei bt̄e virginis hēmus bonū honeſtū ⁊ ho
norabile per amicitiā: q2 ē porta celi porta ſm
Yſido⁹ yſidorum dr̄ ab in portatiōe ⁊ ex portatōe re-
rum per eam facta: ⁊ ꝑ quā portā nr̄a vota vel
orationes in celum aſcendūt: ⁊ de celo exaudi
tiones vel in petrationes bn̄ficioꝝ ⁊ cōſequuti
ones ad nos deſcendūt: niſi ꝑ virginē mariam
que eſt porta celi. iuxta illud qd̄ canit eccl̄ia.
Aue maris ſtella ⁊c̄. Felix celi porta. Et tu re
gis alti ianua ⁊ porta lucis fulgida. Legi ꝙ in
abbacijs monachoꝝ ſunt due domus: vna no
uitioꝝ a qua poſſunt diſcedere. alia ꝓfeſſorū a
qua nunq̄ȝ: q2 ꝓfeſſi nunq̄ȝ de ordine pn̄t rece-
dere. ⁊ poſt profeſſionem nouicij inducunt̄ in
domū profeſſoꝝ. Deus eſt vnus magnus ab-
bas. in quo clamamus abba. pr̄. Ro. 8. In ſua
abbacia ſunt due domus: eccl̄ia militās que ē
nouitiorum a qua pn̄t recedere: ⁊ multi de fa-
cto recedūt ꝑ hereſim/ſciſma/vel pctm̄ morta
le. Scd̄a domus celū ⁊ eccl̄ia triūphans que ē
ꝓfeſſoꝝ: a qua null⁹ vnq̄ȝ recedit. ſed quādo no
uicij faciūt ꝓfeſſionem ⁊ intrāt iſtā domū: non
intrāt niſi ꝑ portam q̄ eſt bt̄a virgo/an̄ beatam
v̄ginem inter celuȝ ⁊ nos erat magnū chaos:
⁊ murus diuidens inter nos ⁊ deū ⁊ angelos:
nec erant comertia inter celeſtia ⁊ terreſtria.
Sed poſtq̄ȝ virga ieſſe floruit: virgo deuȝ ⁊ ho
minem genuit: pacem nobis reddidit in ſe re
concilians ima ſūmis: Facta eſt ipa virgo ce-
li porta: ꝑ quā deus deſcēdit ad nos: ⁊ nos aſ-
cendimus ad deum. ſic porta celi q̄ erat an̄ vir
ginem clauſa ſicut vidit. Ezech. in. cap. 44.
Per virginem fuit nobis apta. ⁊ iō dicit eccle
ſia. Paradiſi porta ꝑ euā cūctis clauſa eſt: et
per mariam virginē iteꝝ patefacta eſt. Et in
p̄ſenti hodierna feſtiuitate dicimus ⁊ cātam⁹.
Paradiſi porte ꝑ te nob̄ apte ſunt quas hodie
glorioſa cum angelis triūphās. Sic patȝ ꝑ to-
tum proceſſum declaratū ꝙ bt̄a virgo non eſt
aliud niſi domus dei ⁊ porta celi. ⁊ hoc de pri-
ma parte ſermonis.

Secunda pars.

¶ Dixi 2. principalr̄ ⁊ longe breuius ꝙ
domus dei q̄ eſt bt̄a virgo eſt fre
quētabilis ꝓpter ſtram grandem deuotioneȝ:
q2 domus orōnis eſt. lȝ de domo orōnis plura
in ſcriptura ꝯtineant̄ ⁊ legant̄: tn̄ repio ⁊ ſuffi-
cit mihi ꝓ iſto tractatu: ꝙ bt̄a virgo dr̄ domus
orōnis: q2 ipa in ſe ꝯtinet illud ex quo integra
tur ⁊ cōſtituit̄ oīs bona orō: q̄ ſunt nomē ⁊ v̄-
bum ſicut ponūt grāmatici. Nomen ex quo cō
ſtituit̄ orō deo placabilis: eſt illud de quo ſcri
bitur. Luc. p⁹. Nomen virginis maria. de eſ-
ſentia nominis ſunt tria.
Primū ꝙ ſignificat ſbām cum qualitate pro-
pria vel cōi. Dominus que pars nomen qua-
re quia ſignificat ſubſtantiam. ⁊c̄.

Scđm ꝙ ſignificat ſine tempore.
Tertium ꝙ reddit ſuppoſitum verbo.
¶ Primū habet maria q2 ſignificat rē cum
quãlitate ꝓpria.ſ.virginitas: ⁊ cõi.ſ.mr̃nitas.
⁊ in hoc excedit oīa noīa aliarum mulieꝝ: nec
enim primam ſimilem viſa eſt: nec hr̃e ſequen
tem.⁊ gaudiū mr̃is hñs cum ꝟginitatꝭ honore.
¶ Scđm habet maria ꝙ ſignificat ſine tēpe.di=
cit phs in.4.phiſicoꝝ.ꝙ oīa q̄ ſunt in tēpore:
corrūpūtur ⁊ in tpe tabeſcūt. Maria vero non
corrupta: ꝟ mr̃ ⁊ virgo integra. Mulieres ve
ro q̄ prio virgines poſtea cū corruptōe mr̃es:
ille ſunt ꝟgines cuꝫ tpe. Maria vero primo ꝟ
go poſtea mater ⁊ ſine corruptione: per conſe
quens ipſa virgo ſine tempore.
¶ Tertiū habet maria ꝙ reddit ſuppoſitum ꝟ
bo q̄ð ē tertia proprietas noīs: ⁊ hoc qñ ꝟbuꝫ
dei filius dei in ea ſuppoſitauit ⁊ aſſūpſit naturā
hūanam: qñ dixit Ecce ancilla dñi. Tūc ver=
bum caro factuꝫ eſt. Jo.1. Itē.2.principaliter
orõ placabilis ex verbo.hoc eſt illud verbum
de quo.Jo.1. In principio erat verbū.hoc ver
bum eſt filius dei ihs xp̄s: q̄ ſignificat actioneꝫ
⁊ paſſionem ⁊ cū tempe. Actionem in mundi
creatōe: qñ Oīa ꝑ ipſm facta ſunt. Jo.1. Tunc
ꝟbo dñi celi firmati ſunt ⁊ ſpū ⁊c̄. vt dr̄.ps.32.
Paſſionē: in hoīs redēptōe: qñ Paſſus ſub=
pontio pilato crucifixus mortuꝰ ⁊ ſepultus ē:
totū fuit in tpe.nam qñ venit plenitudo tēpo=
ris miſit deus ⁊c̄.ad.Gal.4. Iſtud verbū q̄ð
eſt filius dei ſemꝑ eſt cū noīe ⁊ in noīe q̄ð ē ma
ria: q2 eſt filius marie.vñ ſibi dicit.Luc.15. Fi
li tu ſemꝑ mecū es: ⁊ oīa mea tua ſunt ⁊ tua
mea ſunt. Si ergo in domo q̄ eſt virgo maria
ſēꝑ eſt nomen ⁊ ſēꝑ eſt verbum ex q̄bus inte=
gratur oīs bona ⁊ placabilis deo orõ: nunq̄d
ergo ⁊ ex hoc merito maria dicet̄ domus orõ
nis? certe ſic. Vñ dico tibi ⁊ clare ⁊ ex hꝫs pa
tet: ꝙ domus dei q̄ eſt virgo maria eſt frequē=
tabilis ꝓpter ſuā magnam deuotionem: q2 do
mus orõnis eſt.frequēta tu igit̄ iſtā domū orõ
nis: ⁊ facias in ea tuam deuotāꝫ orõnem. ⁊ vt
exaudiaris in ea: dic ei. Intret in cōſpectu tuo
orõ mea: Inclina aurem tuā ad ꝓcem meam.
ps.87. Et hoc de ſcđa parte ſermonis.

Tertia pars.

Dixi 3.(et finis) ꝙ domus dei q̄ eſt be
ata ꝟgo eſt valde laudabilis ⁊c̄.
q2 ſic vocabit̄.ſ.domus orõnis. De iſta domo
ſcribit̄ Marchi.11. Domus mea domus orõ=
nis vocabit̄ cūctis gentibus. Nota cūctis gē
tibus: q2 fideles ⁊ infideles in domo hac deuo
te orantes exaudiuntur. vñ Bernardus. Ille Berꝰ.
ſolus o btā maria ſileat tuas laudes: qui te in=
uocatā in ſuis neceſſitatibus nō ſenſerit affuiſ
ſe.de infidelibus legimus ꝙ multi ad iſtā do=
mum per orõnē cōfugerūt ⁊ exauditi ſūt. Ec
ce alienigene ⁊ tyrus ⁊ populꝰ ⁊c̄.ps.86. Iſta
domus ē aſillū romanoꝝ/⁊ domꝰ refugij: vbi
oēs cōcurrētes ſalui fiebāt/⁊ boni ⁊ mali/⁊ fi
deles ⁊ infideles/Oēs iſti dñt in domū dñi le=
tātes ibimus.in.ps.121. Pro tāto Boetiꝰ.4 Boeꝰ.
de cōſolatōe.m.10. Ad iſtā domū tanq̄ȝ ad aſil
lum ⁊ refugiū miſoꝝ incitat oēs ad veniēduꝫ
⁊ cōfugiendum.d. Huc oēs pariter venite ca=
pti: quos fallax ligat terrenas hītās libido mē
tes.hoc erit nobis req̄es laboꝝ.ſ.laborantibꝰ.
hic portus placida manens q̄ete.ſ.nauigantī=
bus.hoc patens vnū miſis aſillum.ſ.tribula=
tis afflictis pſecutis ⁊ pctōribus.vñ de iſto a=
ſillo ⁊ domo refugij dñt oēs inuitati ſupradicti
xp̄o illud.ps.30. Eſto mihi in deū protectoreꝫ
⁊ in domū refugij vt ſaluū me facias.⁊ q2 ſepe
⁊ frequēter oēs hic exaudiuntur: ideo iſta do=
mus eſt laudabilis ⁊c̄.q2 ſic vocabit̄.ſ.per fide
les ⁊ infideles.ſ.domꝰ orõnis.⁊ iō ſibi dicimꝰ.
Admitte piiſſima dei genitrix maria nr̃as pre
ces intra ſacrarium exauditionis.⁊c̄.
Cu2 igit̄ honorabiles dñi hodie ꝟginis glo=
rioſe marie eſt illa ꝓclara feſtiuitas oīum ſan=
ctorū feſtiuitatibꝰ in cōpabilis: in qua gl'ioſa
et felix mirantibus celeſtis curie ordinibꝰ ad
ethereū peruenit thalamū: quo pia ſui memo=
rū in memoꝛ nequaq̄ȝ exiſtat.ideo q2 ipa eſt il=
la mulier quā hodie in celo vidit Joānes cum
tāto aparatu ⁊ ornatu. Apoc.12.d. ꝙ ſignum
magnū apuit in celo mulier amicta ſole ⁊ luna
ſub pedibus eius ⁊ i capite eius ⁊c̄. Vt noſtri
ſui memoruꝫ in memoꝛ nequaq̄ȝ exiſtat ſuppli
cemus ſibi cuꝫ Bernardo in ſmone q̄ incipit Berꝰ.
Signū magnū apuit ⁊c̄. Vbi ꝑ ſoleꝫ intelligit
xp̄m per lunā nos creaturas mutabiles ⁊ ſibi
hūiliter ſic dicimus vel dicamus. Sit tue pie=
tatis gr̃a virgo btā ipam quā apud deū inueni
ſti gr̃am notā facere toti mūdo: gr̃am ſcis pre
cibus tuis obtinendo: reis veniam: egris me=
delam: puſillis corde robur: afflictis cōſolatio
nem: periclitātibus adiutoriū ⁊ liberationem:
tibi mr̃i mie prouoluta iacens pedibus tuis hu
na deuote ſupplicat: vt in lumine tuo. Lumen
videat ⁊ per te mediatricem gratiam veri ſo=
lis obtineat quā vere ꝓ omnibus amauit ⁊ or
nauit ſtollam induens te glorie ⁊ coronaꝫ pul=
critudinis in capite tuo ponēs. hec Bernar=
dus . Que nobis concedere dignetur mater

XANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS

cum filio qui cum patre et ſpiritu ſancto viuit
et regnat Amen.

Sermo decimus ſeptimus

Deus gratias ago ti
bi qꝛ non ſum ſicut ceteri homi=
num. Luc. 18. et in euangelio vt
ſupra in titulo. Sciētia eſt tā phi
loſophoꝝ ꝙ̄ theologoꝝ ⁊ oium ſcōꝝ doctorum
ꝙ ꝓ beneficijs a deo receptis vt viciū ingra=
tudinis euitemus: tenemur ſibi ad grāꝝ acti
ones. ⁊ ideo omēs dei laudes ⁊ horas canoni
cas: ꝯcludimus ⁊ finimus ꝑ bñdicamus dño:
deo grās. Poſt comeſtionē ⁊ refectionē dici=
mus. Agimus tibi grās ops deus ꝓ vniuerſis
beneficijs tuis ⁊c̄. Hoc principiū ⁊ ortum ha=
buit ab illo magno ꝯuiuio in quo xp̄s quiq̄ mi
lia hoium de quinq̄ panibus ordeaceis ⁊ duo
bus piſcibus ſaturauit: ⁊ de fragmentis q̄ ſup
auerūt iubente xp̄o aplis Colligite q̄ ſupaue=
rūt fragmēta ne pereāt / impleuerūt duodeciꝫ
cophinos fragmētorū. ⁊ ſequiꝭ in textu. ꝙ iſta
hominū multitudo poſtq̄ comederūt ⁊ ſatura
ti ſunt: Videntes ſignū qd̄ fecerat: ne viciū in
gratitudinis incurrerēt: dederūt deo grās. d.
Quia hic eſt vere ꝓpha: q̄ venturus eſt in mū
Ber. dum. Sup iſta hyſtoria. Bernardus ſup can=
tica ſmōe. 51. Docens nos ingratitudineꝫ eui
tare: ⁊ ꝓ bñficijs perceptis deo grās agere: di
cit ſic. Cōſidera diligenter q̄ tibi apponuntur:
vt nulla dei dona debita grāꝝ actōe fruſtenꝭ.
nō grandia / non mediocra / non puſilla Iube=
mur eñi colligere fragmēta ne peant. i. nec mi
nima beneficia obliuiſci. Nunq̄d nō perijt qd̄
datur ingrato inq̄d Bernardus. Ad ꝓpoſitū
beatiſſima virgo maria in hac vita ⁊ hodie re
cepit in gloria a deo cuꝫ alijs hoibus multa be
neficia: ſꝫ ſuper oēs hoies bñficia maiora ⁊ trā
ſcendentia. ꝓpter qd̄ illa recognoſcens ⁊ i gra
ta eē nolēs: hodie ꝓ bñficijs receptis magnis
⁊ maximis: ſup oēs hoies ⁊ mulieres deo red
didit grās dicendo ſibi thā. Deus grās ago ti
bi qꝛ non ſuꝫ ſicut ceteri hoiuꝫ. Et videte cau
ſam ⁊ rōnem quare btā vgo pro ingratitudi=
ne euitanda. Iſtas grās deo facit dicēdo i the
Sene. mate. Deus grās ago tibi. ⁊c̄. dicit Seneca. 2.
de bñficijs. ꝙ deus qñ dat alicui hoi aliqd̄ be=
neficiū vel bñficia: ludit cū illo ad ludum pile.
in quo ludo vnus pilā alteri mittit / alter pilā
reiacat ⁊ ſibi remittit: ⁊ ſi ſic facit nō faciendo
faltam: ludū lucraꝭ. et ſi nō: ludū ꝑdit. ꝑ pilam
intelligit Seneca beneficiū vel bñficia. mittēs
pilam eſt deus: qui mittit nobis beneficiū: reci
piens pilam: eſt hō qui recipit bñficiuꝫ. ⁊ ſi nō
reiacat ⁊ remittit pilā ad deū mittētem ꝑ grāꝝ
actionem: ſꝫ facit faltā: ꝑdit ludum ꝑ ingratitu
dinem de bñficio nō regraciando. Ad iſtū lu=
dum luſit hodie btā virgo maria cū deo. Miſit
ſibi pilas magnas ⁊ maximas ſup oib⁹ hoib⁹
mūdi ⁊ creaturis. ⁊ vt nō ꝑdat ludum: bñficia
recognoſcens nō facit faltā: ſꝫ reiacat ⁊ remit=
tit ſibi pilas grās ſibi referēdo ⁊ in themate di
cendo. Deus grās ago tibi: qꝛ nō ſuꝫ ſicut. ⁊c̄.
¶ Aliter pōt introduci thema iſtud ⁊ declara
ri ad laudeꝫ vginis glorioſe ſic. Verba noſtri
thematis lr̄aliter fuerūt cuiuſdam phariſei. ſpi
ritualr̄ ſunt btē virginis. ꝓut ſunt vba phari=
ſei: ſunt vba hois ſe laudantis. ⁊ publicanum
accuſantis. prout ſunt btē virginis: ſūt verba
neminē accuſantis: nec ſe laudātis ſꝫ ſolum re
graciantis. Ego cōtemplor in pſenti ⁊ habeo
iſtā imaginationē. ſ. ꝙ phariſeus fuit vnus ſa=
cerdos qui male ſciuit dīc miſſam ſuam: miſſe
ordinem ꝑuertēdo. Nā principiū miſſe dimi=
ſit ꝯfiteor deo. ⁊c̄. qꝛ peccaui nimis ⁊c̄. Et de fi
ne miſſe qui eſt bñdicam⁹ dño vel ite miſſa eſt
deo grās: principiū fecit. Potius publicanuꝫ
accuſando ⁊ ſe laudando: q̄ deo regraciādo.
qd̄ eſt cōtra ordinem miſſe ⁊ regulā officij miſ
ſe. Nam prio debuit dīc ꝯfiteor deo qꝛ pecca=
ui nimis ⁊c̄. iuxta illud qd̄ ſcribiꝭ Prouer. 18.
Iuſtus in principio ſmonis accuſator eſt ſui.
Iſte nō ſe accuſauit ſꝫ publicanū. Dimiſit prin
cipiū miſſe ꝯfiteor deo: incepit in fine Deo gra
tias. Sic miſſam ſuā male dixit: qꝛ ordinē per
uertit. Btā vgo imaginor ꝙ fuit q̄dam ſacer=
dotiſſa: q̄ miſſam ſuā ordinate dixit. Bene caꝫ
incepit: ⁊ hodie bñ finiuit. 7. ꝑ ordinē faciēdo.
¶ Primo dixit Cōfiteor deo ⁊c̄. Coram beato
petro curato ſuo ⁊ paſtore multotiens. nō ꝓpt
neceſſitatē qꝛ pcc̄ā nō habebat: nec poterat di
cere cū veritate Peccaui nimis cogitatōe ⁊c̄.
ſꝫ dixit propter duo. Primo ꝓpter hūilitateꝫ.
Nā ſꝫ Gregoriū Bonaꝝ menciū eſt ibi culpā Grego=
facere: vbi culpa nō eſt. Scd̄o ꝓpter reueren= gorius.
tiaꝫ ſacramēti pñie qd̄ filius ſuus inſtituit. Cu
ius cōfeſſio ſacramenti eſt pars. Sicut eniꝫ di Nota
cūt doctores ꝙ beata virgo baptiſmū ſuſcepit
quo nō indiguit ꝓpter remiſſionem pcc̄i prin=
cipaliter: ita ⁊ alia ſacramenta ⁊ ſi nō ꝓpter ne
ceſſitatē: tñ propter reuerētiam inſtituentis. et
vt illa aprobare videreꝭ. ⁊ ne ſola inter catho=
licos videreꝭ ſingularis. ⁊ vt eēt de corpe xp̄i
miſtico principale mēbrū q̄ per baptiſmū capi
ti vniūtur. vñ ⁊ oēs ſcificati in vtero tenebātur

propter hec duo ad baptiſmuz. Et qꝛ filius ſuus dixit. Jo. 3. Niſi qs renatus fuerit ex aqua ꝛ ſpũ ſcõ nõ põt videre regnũ dei. ¶ Scdo principaliter btã virgo in ſua miſſa poſt kyrieleyſon. ꝛc. Dixit multotiẽs canticũ angeloꝝ. Gloria in excelſis deo. Recordando quõ angeli in natiuitate filij ſui illud canticũ decantauerũt. ¶ Tertio dixit oꝛonem ſatis magnam ꝛ ꝓlixã. Magnificat anima mea dñm vſqꝫ in finem. ¶ Quarto dixit eplam. Ab initio ꝛ ante ſecula creata ſum vſqꝫ in finem: de ſe ipa in prima ꝑſona loquẽs. ¶ Quinto dixit euãgeliũ. Loquẽte ieſu ad turbas. Sepe mente reuoluẽs ꝛ deo regraciãs de ỽbis per mulierẽ de turba dicentis filio ſuo de ea. Btũs vẽter q̃ te portauit ꝛc. ¶ Sexto qꝛ in miſſa cõſecraẗ corpus xpi: recordata eſt etiã mẽte cũ maxima deuotiõe ꝛ grãꝝ actione reuoluit: qñ in die cõceptiõis filij ſui ipſa dicendo ỽba ſacramẽtalia Ecce ãcilla dñi fiat mihi ſm verbũ tuũ. Spũs ſanctus ſũmus epũs ꝛ ſacerdos ſuper ꝛ in altari ſui vteri virginalis corpus xpi ꝯſecrauit: nõ quidem naturã eius. ſ. diuinã in aliã trãſubſtãtiãdo: ſꝫ eã alteri vniendo. ſ. nature hũane. Nam ſicut dictis ỽbis ſacramentalibus ſtati ỽtute diuina panis trãſubſtantiatur in corpus xpi: ita dictis hijs verbis ꝑ btãm virginem Ecce ancilla dñi ꝛc. Statim natura diuina vnita eſt nature hũane in ſuppoſito ỽbi dei. Naꝫ ſm Gregoriũ. Mox (Gregoriꝰ.) verbũ in vtero. mox infra vterũ verbuꝫ caro. ¶ Septimo ꝛ vltio ꝑficiẽs ſuã miſſam hodie dicit Jte miſſa eſt: vel bñdicamus dño deo grãs deo ꝛ xpo filio ſuo regraciãs: q̃ ſibi dedit ſuper omnes hoies excellẽue ꝛ trãſcendẽter tot ꝛ tãta bñficia. in ſtate deo dicẽs. Deus grãs ago tibi: qꝛ nõ ſum ſicut ceteri hoium. ꝛ hec ſufficiant ꝓ declaratiõe thematꝭ: et imaginatõe quã ad laudeꝫ ꝛ gloriã virginis hẽo in ꝑſẽti ſmõe. ¶ Pro ꝓſequutiõe matẽe ꝑſentis ſmõis eſt videnduꝫ. Solũ q̃ ſunt illa bñficia q̃ btã virgo recepit a deo ſup oẽs hoies ſingulariter: pro q̃bus regraciando hodie in gloria celeſti aſſumpta dixit xpo filio ſuo. Deus grãs ago tibi: qꝛ non ſum ſicut ceteri hoium. Et repio ꝙ inter alia ꝛ multa ac diuerſa: quattuoꝛ ſũt bñficia q̃ recepit btã virgo omniũ hoium ꝛ mulieꝝ bñficia excedentia. pro q̃bus hodie xpo filio ſuo dicit. Deꝰ grãs ago tibi: qꝛ nõ ſũ ſicut ceti hoiuꝫ. Primo mater ſuꝫ ꝛ ỽgo vera ſine macula cõſeruata / ꝛ pro iſto bñficio. Grãs.
Scdo mors mihi non dñatur. qꝛ ad vitam ſuꝫ reuocata / ꝛ pro iſto beneficio. Deus grãs.
Tertio integra carne ſum ſincera. quia nõ pulnerizata / ꝛ pro iſto bñficio Deꝰ grãs ago tibi.
Quarto viam rectã aſcẽdi ſup oẽs angelos exaltata / ꝛ pro iſto bñficio Deus grãs. ꝛ qꝛ nunqꝫ alicui puro hoi tãta nec tã magna nec talia beneficia ſunt conceſſa: ideo inq̃t btã virgo filio ſuo Deus grãs ago tibi: qꝛ non ſũ ſicut ceteri hominum.

Prima pars

¶ Dico prio ꝙ de primo bñficio ſup omnes hoies ꝛ mulieres a deo recepto: Beata ỽgo hodie regraciando filio ſuo dicit. Mater ſum ꝛc. et pro iſto beneficio. Deus grãs ago tibi: qꝛ non ſum ſicut ceteri hoium. i. mulieꝝ. De iſto beneficio vide in ſmõe Quid hoc audio de te redde rationeꝫ: qꝛ ibi ſunt iſta quattuoꝛ bñficia ꝑ modum q̃ſtionum poſita. ꝛ dic de eis loquendo affirmatiue in preſenti in perſonam beate virginis. ꝛ ſubiũge in iſto primo beneficio. Deus dedit ſibi multa alia bñficia ꝛ gratias ſingulares ſpecialiter tria.
Primũ ꝙ cõcepit ſine mixtione.
Scdm ꝙ peperit ſine dolore penali.
Tertium ꝙ mr̃ dei fuit cum dominio impiali.
¶ Jſta ſunt priuilegia ꝛ beneficia: q̃ nunqꝫ alia mulier hũit nec hẽbit. vñ Bernardus. Marie priuilegiũ ẽ qd alteri nõ dabiẗ. ỽgo mr̃: nõ cuiuſcũqꝫ ſꝫ dei. (Berꝰ.) Pro iſtis ergo tot ꝛ tãtis bñficijs: q̃ ſup oẽs hoies. ſ. mulieres optinuit: deo grãs referens dicit. Deus grãs ago tibi: quia non ſum ſicut ceteri hominum. Aſſimilatur beata virgo Tobie: de quo dr̃. ca. 2. ꝙ erat gratias agens omnibus diebus vite ſue.

Secunda pars..

¶ Dixi 2. ꝙ de ſcdo beneficio ſup oẽs hoies ꝛ mulieres a deo recepto: Btã virgo hodie deo regraciando filio ſuo dicit. Mors mihi nõ eſt ſuperioꝛ. Et pro iſto bñficio dicit ſibi. Deus grãs ago tibi: qꝛ nõ ſuꝫ ſicut ceteri hoium. de iſto bñficio vide in ſmõe allegato vbi ſupra: Quõ beata virgo mortua eſt: ꝛ ad vitã reſuſcitata. qd fuit magnũ bñficium. ¶ Sed dices ꝓ iſto bñficio nõ põt dr̃e Deꝰ grãs ago tibi: qꝛ nõ ſum ſicut ceteri hoium: qꝛ alij hoies fuerũt de morte ad vitaꝫ reſuſcitati. Helias reſuſcitauit vnũ. heliſeus alium. xpus tres. ſ. puellam in domo. Mat. 9. Adoleſcẽteꝫ in porta. Luc. 7. Lazarũ fetẽtem in ſepulcro. Jo. 11. Et vt habetur in euãgelio. Jn reſurrectione xpi multa ſanctoꝝ corpora q̃ dormierãt ſurrexerũt. Mat. 27. Riꝰ. ꝙ imo põt thema cũ veritate dr̃e. Deus grãs ago tibi: qꝛ nõ ſuꝫ

XANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS DE

ſicut ceteri hoīum. q2 illi ad vitā reſuſcitati fue
rūt iterū morituri: beata vgo hodie reſuſcitata
ad vitā perpetuo victura. Hec eſt sniā beati
Aug° Auguſtini in libro de mirabilib⁹ ſacre ſcriptu
Hier° re. Hieronimus. oppoſitū tenet ⁊ dicit cum be
ato gregorio tenet etiā Hieronimus aūt ꝑ in=
tentiōe ſua allegat dictū illud Apli. ad heb. 9.
Statutum eſt oibus hoibus ſemel mori. Sed re
ſpōdit btūs Auguſtinus: ꝙ verū eſt cum pena.
ſ; ſine pena: multotiens pōt qs mori. Sicut pa
tet de puero ſuſcitato ab Elia. iſte fuit Jonas
q̄ petiuit aīe ſue vt moreretur: ⁊ mortuus ē ite
rum. Itē patet de lazaro qui diu Poſt xpi aſ=
centionem vixit: ⁊ poſt mortuus eſt iterū. ⁊ de
multis alijs in euāgelio ⁊ in miraculis ſcōꝝ.
Beatus auguſtinus cū in dubijs determinā=
dis magis adheret eccleſie q̄ hieronimo. Fū=
dat intētionem ſuā in ſacra ſcriptura: cui⁹ ma
ior eſt auctoritas inqt ipe: q̄ totius ingenij hu
mani pſpicacitas. Dicit enim btūs auguſtinus
ꝙ illi cum xpo ſurrexerūt: fuerūt illi vel aliqui
de illis q̄ enumerant ab aplo. ad heb. 11. Ut a
braam dauid. ⁊ alij ibi noīati. qḋ patet. q2 que
dam gloſa. ſuper Gen. de abraā Qui manda
uit ꝙ ſepeliret in terra promiſſionis: dicit ſic.
Magne cure fuit ſctis pr̄ibus ꝙ ſepelirent in
terra ꝓmiſſionis: ſꝑantes ꝙ xpo reſurgēte re=
ſurgerēt. De iſtis tū dicit aplus in fine iſtius ca
pituli. 11. Hij oēs teſtimonio fidei ꝓbati nō ac
cepūt repromiſſionem deo pro nobis meli⁹ ꝓ=
uidente: ne ſine nobis cōſumarētur. Btā ergo
virgo inſolidum ⁊ ſola hūit hoc priuilegium.
ꝙ mors illi nō eſt ſupior: q2 ad vitā eſt reuoca
ta ⁊ ſemel mortua fuit: nūq̄ amplius moritu
ra: ⁊ ita pōt cum veritate xpo filio ſuo tūa dice
re. Deus grās ago tibi: q2 non ſum ſicut cete=
ri hoīum. Diuiſiōes grāꝝ ſunt. ad Ro. 12. Sed
in beata vgine poſſumus dīce ꝙ viniones grāꝝ
ſunt ⁊ augmētatiōes. Hodie iplet in ca. illō
Prouer. 4. Dabit capiti tuo augmenta grā=
rum: ⁊ corona inclita ꝓteget te. Hodie dicit ſi
bi ſuus ſpōſus xpus. Ueni ſpōſa mea de liba=
no: veni coronaberis. ⁊ ꝓ iſto tanto bñficio. in
quo oēs hoies excedit: dat deo grās in thema
te dicēs. Deus grās ago tibi: q2 non ſum ſicut
ceteri hominum.

Tertia pars.

Dixi 3. ꝙ de tertio bñficio qḋ ſup om=
nes hoies ⁊ mulieres a deo rece
pto: hodie btā virgo regraciando deo filio ſuo
glorioſo dicit. Integra ſum ⁊ ſincera/ q2 non
puluerizata. ⁊ pro iſto bñficio dicit. Deus gra
tias ago tibi: q2 non ſum ſicut ceteri hominū.
Oēs hoies quātū ad corpus poſt mortē incur
rūt illam penam ade datā. Gen. 3. Puluis es
⁊ in puluerem reuerteris. Ab iſta regula grā
li ⁊ pena ꝓ filiū ſuū eſt exempta: ſ; qḋ pie cre
dit eccl'ia. Et beatus auguſtinus ad hoc facit
aliquas rōnes. Uēs in ſermōe Nō eſt tibi cure
dñe. dic illas quas volueris ⁊ conclude ſic. ad
Eph. in. ca. 4. ſcribitur. Unicuiq; nrm̄ data ē
grā: ſ; menſurā donationis xpi. Sed btē vir
gini data eſt iſta grā per xpm ſupra menſuram
grāꝝ alioꝝ hoiū: ꝓ qua ipa in themate hodie
xpo filio ſuo dicit. Deus grās ago tibi: q2 non
ſum ſicut ceteri hominum.

Quarta pars

Dixi 4. ⁊ vltimo ꝙ de quarto bñficio
qḋ recitat dicens Aſcēdi via re
cta ſup angelos exaltata dicit xpo filio ſuo ho=
die. Deus grās ago tibi: q2 nō ſum ſicut ceteri
hoiū. ¶ Scḋm enim fidē catholicā ⁊ sniam do=
ctorum. Alij hoium aſſumūtur ad gloriā cum
angelis pme ierarchie inferioris. Ego inqt v
go non ſum ſicut iſti: q2 maiorē gloriā habeo.
Alij hominū aſſumūtur ad gloriā cū angelis
medie ierarchie. Ego inqt virgo nō ſum ſicut
iſti: q2 altius q̄ iſti in gloria ſū aſſumpta. Alij
hoium aſſumūtur ad gloriam cū angelis ſup=
me ierarchie: Ego inqt virgo nō ſū ſicut iſti:
q2 altius ſū aſſūpta. Uñ hodie dicimus. Ex
altata eſt ſancta dei genitrix ſup choros ange
lorum ad celeſtia regna. Ego ſum illa de qua
ꝓphetādo pro iſta die dixit Tibi pr̄ meus da=
uid. ps. 44. Aſtitit regina a dextris tuis In
veſtitu de aurato circūdata varietate. Sic ſu=
per oēs hoies ⁊ angelos in gloria ſum aſſun=
pta: ſic non ſum ſicut ceteri hoiū: q2 melioris
conditiōis ſum q̄ ceteri hoiū. ergo ꝓ iſtis be
neficijs deo grās referendo: dicit in themate.
Deus grās ago tibi: q2 nō ſum ſicut ceteri ho=
minū. ¶ Scḋm enim theologoꝝ sniam. Gratia
⁊ gloria ꝓportionant. quātū igitur btā virgo
ſicut dicit Bernardus in ſmōe hodierno Gre Ber°
adepta eſt hic ꝑ ceteris: tātū ⁊ in celis obtinet
glorie ſingularis. ⁊ ſic nec in terra eſt locus di
gnior vteri vginalis thalamo i quo maria dei
filium ſuſcepit: ſic nec i celis regali ſolio i quo
dei filius mariam ſublimauit. Sic btā vgo ho
die in celeſti gloria ē aſſūpta vbi ē gaudium ⁊
leticia. grāꝝ actio ⁊ vox laudis. Yſaie. 51. Et
deo regraciādo dicit illō Apli. prima. Cor. 15.
Grā dei ſum id qḋ ſum: ⁊ grā eius in me va=
cua nō fuit. imo plena/ habūdans/ exuberans

et omnes puras creaturas excedẽs. Et ſic nõ
ſum ſicut ceteri hominum.

Sermo decimus octauus.

OMnis qui ſe exal-
tat hũiliabiẗ: ⁊ q̄ ſe hũiliat exalta
bitur. Luc. 18. et in euãgelio vt ſu
pra in titulo. Hodie honorabiles
dñi in laudẽ btẽ v̄ginis cũ veritate dicimus ⁊
cãtamus. Exaltata ẽ ſcã dei genitrix ſup cho-
ros angeloꝝ ad celeſtia regna. Sed ſi iſti⁹ ex-
altationis cauſaȝ q̄rim⁹: aſſignat nob eã thema
dicens. Qꝛ oĩs q̄ ſe exaltat hũiliabiẗ: ⁊ qui ſe
hũiliat exaltabiẗ. Iſtã cauſam ⁊ veritatẽ the-
matis in exemplo ſacre ſcripture videre poſſu
mus ſi ꝯſideram⁹ quõ euenit. Xp̃o ſe hũiliãti ⁊
lucifero ſupbiẽti: eue corde elate: ⁊ v̄gini marie
corde hũiliãte. phariſeo ſeipȝ laudãti: ⁊ publi-
cano ſeipȝ accuſanti: ſic ꝯſiderãdo v̄itatẽ the
matis reperiemus ꝙ Omnis qui ſe exaltat hu-
miliabitur: ⁊ qui ſe humiliat exaltabitur.
¶ Pmo de xp̃o habemus ad. phil. 2. ꝙ formã
ſui accipiens in ſimilitudinem hoĩum factus:
humiliauit ſemetipm factus obediens vſq̃ ad
mortẽ crucis. ⁊ propter iſtam humiliationem
quã fecit: ſeq̇ẗ. ꝙ deus exaltauit illũ: ⁊ dedit il
li nomẽ qḋ eſt ſuper omne nomen ⁊c̄. Et de lu
cifero ſupbiente legimus. ꝙ volẽs deo aſſimi-
lari ⁊ eẽ equalis. yſaie. 14. dixit In celũ ꝯſcẽ-
dam ſuper aſtra celi exaltabo ſolium meum. ⁊
propter iſtã exaltationem: quaȝ de ſe fecit vſq̃
ad celũ: fuit humiliatus vſq̃ ad infernũ. vñ ibi
in textu. verũtamẽ ad infernũ detraheris in ꝓ
fundũ laci. nimirũ qꝛ ſupbũ ſeq̇ẗ hũilitas ſcri-
biẗ Prouer. 29. de eua elata legim⁹ ꝙ ex tẽ-
ptatiõe ſpẽtis dicẽtis ſibi. Geñ. 3. Eritis ſicut
dij ſciẽtes bonũ ⁊ malũ: fuit in corde ſuo exal-
tata. nã voluit eẽ equalis deo ꝑ ſciam: ſicut lu-
cifer per potentiam. Et propter iſtam exalta-
tionem qua exaltata eſt ꝙ voluit ſimilis eẽ deo
in ſcientia: humiliata eſt vſq̃ ad ignorantiam
Ber⁹. non ſoluȝ humanam ſ; beſtialeȝ. vnde ſ; Ber
nardꝰ. Si fas eſt dicere iumẽta dicẽt. Ecce
adam. q. vnus ex nobis factus eſt. De virgine
maria legimus ꝙ quãdo angelus gabriel vſq̃
ad dignitatem matris dei eam exaltauit: tunc
magis fuit in corde ſuo humiliata dicendo.
Ecce ancilla domini. ꝓpter quã humiliationẽ
ipſa hodie eſt ſuper omnes angelos exaltata.
Ipſa enim dixit in cantico ſuo. Depoſuit potẽ-
tes de ſede: ⁊ exaltauit humiles. Exaltaui li-
gnum humile. ⁊ humiliaui lignum ſublime.
Dicitur de lucifero Eua ac adam ſuperbis: ⁊
de maria humili. Ezechiel. 17. De phariſeo ſe
ipſum laudante ⁊ publicano accuſante: dicit
textus. ꝙ deſcendit hic. ſ. publicanus iuſtifica
tus in domum ſuam ab illo. ⁊ cauſam reddẽs
ſtatim ſubiungit. qꝛ Omnis qui ſe exaltat ⁊c̄.
Si ergo hodie de beata virgine cum veritate
dicimus ⁊ cãtamus Exaltata eſt ſcã dei geni
trix ſuper choros angelorũ ad celeſtia regna:
cauſam verã huius aſſignat thã. d. ꝙ Oĩs q̄ ſe
exaltat hũiliabitur ⁊ qui ſe humiliat exaltabi-
tur. ¶ Pro iſtius thãtis proſequutiõe ⁊ mate-
rie: tres tractatus declarabũtur i p̄ſenti ſmõe.
Primus ꝙ non Oĩs qui exaltatur hũiliabi-
tur: nec omnis qui humiliatur exaltabitur.
Scḋs qꝛ omnis qui ſe exaltat humiliabitur: ⁊
qui ſe humiliat exaltabitur.
Tertius ꝙ quia beata v̄go hic ſe humiliauit:
ideo deus hodie in gloria exaltauit.

Prima pars

¶ Primus igiẗ tractat⁹ nr̃i ſmõis erit
declarare ꝙ nõ oĩs qui ex
altaẗ hũiliabiẗ nec oĩs q̄ humiliatur exaltabiẗ.
patet veritas iſtius ꝓpoſitiõis: quo ad p̃mam
ptẽ. nã deus hoĩes aliquos exaltat tripliciter.
Primo per bona naturalia.
Scḋo per bona temporalia.
Tertio per bona ſpiritualia.
¶ Pmo ꝑ bona naturalia aliq̄ ſup alios exaltã
tur vt igenio ſcia. facũdia ⁊ eloquẽtia. pulcritu
dine/ fortitudine/ ⁊ alijs bonis naturalib⁹. ⁊ ſi
de iſtis bñ vtanẗ ad dei ſuiciũ ⁊ vtilitatẽ eccle
ſie: ſunt grẽ gratis date de q̄b⁹ Aplus dicit ad
Ro. 12. Unicuiq̃ daẗ manifeſtatio ſpũs ad vti
litatẽ. ⁊ nõ ſeq̇ẗ ꝓpter hoc ꝙ iſti ſic exaltati hũi
lienẗ. Secus ſi male ſua exaltatiõe vtuntur. qꝛ
ſcriptũ eſt Iudich in. ca. 6. de ſua v̄tute gloriã
tes hũilias. ¶ Scḋo de⁹ exaltat aliquos ꝑ bona
tẽporalia: q̄ ſũt bona fortũe. ⁊ ſup alios illos in
hijs exaltat: ⁊ in eiſdem bonis alios humiliat.
Unde in. p̃s. 74. de deo ḋr. Hunc humiliat ⁊
hunc exaltat: quia calix in manu domini vi-
ni meri plenus mixto. Iſte calix ſimilis eſt il-
lis duobus dolijs: de quibus dicit Boetius.
ſcḋo de conſolatione ꝙ erant in limine iouis/
Unum plenum melle/ aliud plenum felle: et
quemlibet intranteȝ oportebat bibere de vtro
q̃. doliũ plenũ melle: ⁊ calix plenus vini meri:
ſignat diuitias. calix plenus vino mixto ⁊ do-
lium plenum felle: ſignat paupertatem. Iſte ta
men qui ſic eſt exaltatus per diuitias: ſi bñ eis
vtatur: nõ ſequitur ꝙ hũilieẗ imo exaltaẗ etiaȝ

ti

Am-broſi⁹: per diuicias. Vñ ſm Ambroſiuȝ. Diuitie ſicut ſunt nocumenta reprobis: ita pbis ſunt iuuamenta vtutis. Secus ſi male eis vtaꝛ. ſicut patȝ de diuite epulone: q̄ diciȷs exaltat⁹: eis male vtēdo vſq3 ad iſernum eſt hūiliatus. Luc. 16. Impletur in diuite illō. yſaie. 45. Glorioſos terre hūiliabo. Impleꝛ in lazaro paupe illud. p⁹. Re. 2. Dñs pauperē facit ⁊ ditat: humiliat/⁊ ſubleuat. ¶ Tertio deus exaltat aliquos p bona ſpūalia: qñ quis p vite eminentiā ⁊ doctrine excellentiā exaltaꝛ ad excellentiā dignitat⁹. de quo verificaꝛ illud. Luc. xi. Nemo accendit lucernā ⁊ ponit eā ſub modio ſ ſup cādelabrū: vt q̄ ingrediūꝛ lumē videāt. Iſti cū ſint ſapientes ⁊ virtuoſi: nullatenus hūiliantur ſ exaltātur. Sic dauid exaltatus fuit ad regnū. in. ps. 88. Exaltaui electū de plebe mea. Inueni dauid ſeruū meū: oleo ſcō meo ⁊c. Sic exaltatus fuit petr⁹ ad papatum ⁊ ſūmū ſacerdotiuȝ: de quo dicitur etiam in. ps. 106. Exaltent euȝ in eccleſia plebis: ⁊ in cathedra ſeniorum laudēt (euȝ.

¶ Scd̄a pars principalis nr̄i primi tractatus. ſ. q nō oīs q̄ hūiliaꝛ exaltabiꝛ: patȝ. qr pctōres et mali et ſuperbi hic dī iuſto iuditio p culpas/per plagas/per penas humiliantur: ⁊ etiam in futuro. Unde in. ps. 146. Suſcipiens manſuetos dominus: humilians autē peccatores vſq3 ad terram. Hoc facit eorum ſuperbia: qua ipſi contra deū ⁊ proximū ſe exaltant. Unde de antiocho peſſimo. ſcribitur. 2⁰. machabeoꝝ. 9. q ſuperbia repletus contigit illuȝ de curru cadere: et graui corporis colliſione membra vexari. Iſq3 qui ſibi videbatur etiam fluctibus maris iperare: ſupra humanū modum ſuperbia repletus: humiliatus ad terraȝ in geſtatorio portabatur. Contigit iſtis ſuper-
Sene. bis ⁊ malis ſecūdum imaginationem Senece in tragedia: ſicut fluctibus maris qui eleuantur. q. vſq3 ad celum: ⁊ poſtea in tantum a ſūmo vſq3 in infimum deſcendunt: q nihil de eis apparet. ⁊ in nihiluȝ rediguntur. Unde ſeneca. Tolluntur in altum: vt iterum grauiori lapſu ruant. et Pſalmiſta de iſtis. ps. 36. Uidi impium ſup exaltatum ⁊ eleuatum ſicut cedros libani: tranſiui ⁊ ecce non erat. Queſiui eum: ⁊ non eſt inuentus locus eius. et nimirꝫ: quia in altum voluit aſcendere vel conſcendere edificium: et non profundum facere fundamentū. contra quos ſcribiꝛ Prouer. 12. Qui
Gregori⁹. altam facit domum ſuā: q̄rit ruinā. vñ Gregorius in p⁹. mora. Sine mora perijt: quod magnis conatibus ad ſūmā peruenit. Pauliſper enim edificia in altum proficiunt: ſed repentinis caſibus terram petunt. propter quod conſulit Auguſtinus. Aug⁹ Magnus eē vis: a minimo incipe. Cogitas magnam fabricam conſtruere celſitudinis: a fundamento incipe humilitatis. ¶ Patet ergo veritas noſtri primi tractatus q non oīs qui exaltatur humiliatur: quod habet verū in bonis ⁊ virtuoſis: nec omis qui humiliatur exaltabitur/ qd̄ hȝ verū in pctōrib⁹ ⁊ malis. de quibus dicit Pſalmiſta. ps. 106. Propter iniuſticias eniȝ ſuas hūiliati ſunt.

Secunda pars..

¶ Secundus tractat⁹ nr̄i ſmōis eſt dclarare q oīs q̄ ſe exaltat hūiliabiꝛ: ⁊ q̄ ſe hūiliat exaltabiꝛ. Deus eniȝ aliquos hic exaltat p bona nature. fortūe/ vel gr̄e. ⁊ in iſtis nō hȝ ver Oīs q̄ exaltaꝛ hūiliabiꝛ. ⁊ aliquos hūiliat ppt mala culpe in penam: ⁊ eoꝝ pena hic incipit ⁊ in futuro ꝯtinuatur. ſm q dicit. Magr̄. lib. 4. d. 15. vt patet in pharone. i antiocho. in herode. Et in iſtis nō habet veruȝ Oīs q̄ hūiliaꝛ exaltabiꝛ. ſm q declaratū eſt in pmo ſtatim declarato tractatu. Sed habȝ verū nr̄m thema cū li ſe. Oīs q̄ ſe exaltat hūiliabiꝛ: ⁊ q̄ ſe hūiliat ⁊c. qr ſe hūiliare vtus eſt: ⁊ p vtutes quis exaltatur. vñ Prouer. xi. Sapia hūiliāti exaltabit caput illius. ⁊ ſe exaltare eſt vicium: ⁊ per vicia ⁊ peccata quis p deum humiliatur. Unde yſaie. 10. Sublimes humiliabuntur. ⁊ in. ps. 71. Humiliabit calūniatorem. Eſt ergo videnduȝ in iſto tractatu qui ſunt illi qui ſe humiliant virtuoſe: quia de quolibet tali eſt verum/ q exaltabitur. Et eſt videndum qui ſunt illi qui ſe exaltant vicioſe: quia de quolibet tali eſt verum q humiliabitur. ¶ Pro hoc igitur eſt notanduȝ q ſm grāmaticos iſte terminus qui/ teneꝛ ſubſtātiue. interrogatiue. ⁊ relatiue. ⁊ qr hic petimus ⁊ videre habemus Qui ſe humiliat: ideo dicere poſſumus q ille ſe humiliat virtuoſe.

Qui in ſe ſubſiſtit/ in ſolo deo confidendo.
Qui de ſe querit/ defectus ſuos reperiendo.
Qui finem ⁊ principiū reſpicit/ eis ꝯcordādo.

¶ Dico pmo q vtuoſe ſe humiliat: qui i ſe ſubſiſtit ⁊c. Sic iſte terminus q̄ ē nomē ſubſtātiuū: ſb̄a eſt que per ſe ſtat nulli alteri innixa: niſi ſoluȝ ſue cauſe efficienti. Ita verus hūilis qui ſe vtuoſe humiliat: nulli alteri hoīm innitiꝛ ſpeȝ ⁊ fiduciam imponendo/ non in amicis/ non in parentibus/ non i diuicijs/ non in potentia/ dignitate vel gradu: niſi in ſolo deo. q̄ ei⁹ cauſa eſt effectiua ⁊ ꝯſeruatiua. Cōtētus ē talis ſuo gradu ⁊ ſtatu ⁊ appodiamēta amicoꝝ vl' parē

tuꝫ non indiget. iō. Jere. 17. Maledictus hō
qui cōfidit in hoīe: ⁊ ponit carnē brachiū ſuuꝫ.
Beatus vir q̄ cōfidit in dn̄o: ⁊ erit dn̄s fiducia
eius. ¶ Scd̄m empedocleꝫ ph̄m Deꝰ eſt ſpa in
finita: cuius cētrū eſt vbiqꝫ: circumferentia vo
nuſq̄ꝫ. hūilitas eſt quedaꝫ reſtrictio ſui: q̄ hꝫ fie
ri de circūferentia ad centrū: vbi ꝑtes ſūt ma-
gis reſtricte. Sicut dilatatio ē de cētro ad cir-
cūferētiā vbi ꝑtes ſūt magis extēſe ⁊ minus re
ſtricte. ideo quocūqꝫ ſe vtat verus hūilis: ſem
per reperit deū q̄ eſt centrū immobile prope:
aquo immobilitatur: vt acētro non cū iſto mū-
do labente labatur. In nobis ergo ſtādo ſicut
ība: ⁊ in ſolo deo confidendo/non alteri rei cre
ate innitendo: vt ſimus veri humiles: iuxta cō
ſiliū Judith. 8. ca. Hūliemus illi aīas nr̄as in
ſpū cōtrito ⁊ humiliato ſeruientes illi. Iſta eſt
vera hūilitas cordis ꝙ eſt in medio aīalis de
qua dr̄ Mich. 6. Humiliatio tua in medio tui
eſt. ⁊ qui ſic ſe humiliat exaltabitur.

¶ Dixi. 2. ꝙ vtuoſe ſe hūiliat q̄ interrogat ⁊ de
Berꝰ. ſe q̄rit ⁊c̄. ſm̄ eni beatū Bernarduꝫ. vera hūili
tas nō orit̄ niſi de cognitōe ſui: ⁊ interrogatio
via eſt ad cognitionē. nūq̄ꝫ hō interrogat: niſi
de illo qd̄ neſcit vl̄ de quo dubitat: ⁊ hoc vt ſci
at vera igit̄ ſui hūiliatio: ꝯſiſtit in ſui iterroga
tione ad cor vel ſpm̄ ſuū. q2 ſm̄ qd̄ ſcribit̄ pria.
Cor. 2. Nullus ſcit q̄ ſūt hoīs: niſi ſpūs eiꝰ q̄ ī
poeta. ipō eſt. ⁊ catho plus alijs de te: q̄ꝫ tu tibi crede
re noli. verus igit̄ hūilis ſeipm̄ debet iterroga
re ꝑ q̄ vl̄ q̄s. qui q̄rit de ſba nō de accidentibꝰ
ita q̄ vere ſe hūiliat: iterrogat ⁊ q̄rit a ſe de ſibi
ītriſecis ſubſtātialibꝰ ⁊ eſſentialibꝰ: nō d̄ acci
dētalibꝰ ⁊ ex triſecis ſibi adueniētibꝰ. vt de di
uicijs ⁊ honoris gradibus: ſ3 de vicijs ⁊ vtuti
bus. ⁊ ſic ſe iterrogādo ⁊ diſcutiēdo: rn̄debit
ſibi ipi ꝑ illud qd̄ ſalomō d̄ ſe ipō dicit Sap. 7.
Sum q̄deꝫ ego mortalis hō ſilis alijs hoībꝰ et
ex genere terreno illiꝰ q̄ prior factꝰ eſt: in ven
tre mr̄is mee ex ſemine hoīs: primā voceꝫ ſimi
lem alijs emiſi plorās. in inuolumentis nutri-
tus ſuꝫ: ⁊ curijs magnis. Nemo enim ex regi
bus aliud habuit natiuitatis initium. ⁊ verita
tem illius reſponſionis ꝯſiderando: ſe humilia
bit ⁊ qui ſic ſe humiliat exaltabitur.

¶ Dixi. 3. ꝙ verus hūilis ſe hūiliat de ſe facien
do relationē. q2 q̄ tenet̄ relatiue. Relatiuū ē an
late rei recordatiuū Debꝫ g̃ prio hō vus hūil:
ꝯſequēs ⁊ vltimū qd̄ ē mors: referre ad ſuum
principiū qd̄ ē natiuitas: ⁊ ad ſuū mediū: qd̄ ē
vita. ⁊ in iſta relatione: ipe repiet ꝙ eius nati-
uitas fuit ploroſa. q2 quilibet ſtatim cū naſcit̄:
plorando de Adam vel de Eua conqueritur.
omnes dicunt. e. vel. a. quotquot procedūt ab
Eua. in holquot ſuper illo. Sapiētie. 7. Pri
mam vocem emiſi plorans. Scd̄o cōſiderare
ꝙ eius vita miſa eſt ⁊ laborioſa. Hō natus ad
laboreꝫ. Job. 5. Repiet etiā q̄d ſeq̄t̄ in. ca. 14.
Homo natꝰ de muliere breui viuēs tēpe reple
tus multis miſerijs. Tertio ꝙ eiꝰ mors ē acer
ba ⁊ doloroſa. in. ps. 30. Defecit in dolore vita
mea: ⁊ anni mei ī gemitibus. Et certe faciēdo
iſtā relationē: ꝓfūde ſe hūiliabit: ⁊ poſtea exal
tabit̄. ſupbi nō ſic ſe humiliāt in p̄ſenti. ſ3 ꝑ ſuaꝫ
gloriā ⁊ potētiā exaltātur: ⁊ iō in futuro hūilia
būtur. q2 ſcriptū ē Judith. in. ca. 6. De ſua glo
ria p̄ſumētes hūilias. Supbi ⁊ elati ſi aliq̄n in
p̄ſenti ſe hūiliāt: falſe ac ficte ſe humiliant. De
ipīs enim ſcribitur. Eccli. 19. Eſt q̄ neq̄ter ſe
humiliat: ⁊ interiora eius plena ſunt dolo. Et
eſt iuſtus qui ſe ſubmittit nimium a multa hūi
litate. In iſto textu circa tres partes ſuas ha-
bere poſſumus tria documenta moralia.

Primū circa hoc qd̄ dr̄. ꝙ ſupbꝰ ſe humiliat.

Scd̄m circa hoc qd̄ dicitur. ꝙ nequiter ſe hu-
miliat: quia interiora eius ⁊c̄.

Tertiuꝫ circa hoc qd̄ dicitur de iuſto. ꝙ ſe ſub
mittit a multa humilitate.

¶ Primo textus dicit ꝙ ſupbus ſe hūiliat. Cir
ca hoc hēmus hoc documentū morale. ꝙ iuſti
⁊ dei electi: multū ſe debēt vtute hūilitatꝭ inſi-
gniri. naꝫ ſi qd̄ minus videt̄ in eē ⁊ in eſt: ⁊ id
qd̄ magis. ſm̄ Ariſto. in. 2. thopicoꝝ. ſ3 ſupbus
ſe hūmiliat qd̄ minus videt̄ in eē: q2 ſupbia et
hūilitas ꝯtraria ſūt. g̃ afortiori debꝫ ſe hūiliare
hō vtuoſus. vn̄ Bernardus de gradibꝰ hūili- Berꝰ.
tatꝭ. Glorioſa virtus hūilitatis: qua ipa quoqꝫ
ſuperbia palliare ſe appetit ne villeſcat.

¶ Scd̄o textꝰ dicit de ſupbo ꝙ lꝫ ſupbꝰ ſe hūili
at: tn̄ falſe ⁊ ficte. q2 neq̄ter ſe hūiliat: ⁊ interio
ra eius ⁊c̄. In hoc hr̄e poſſumus morale docu
mētū. ꝙ hūilitas nr̄a nō debꝫ eē niſi vā: nō pal
liata nec ficta. q2 humilitas ficta eſt: vt exalte-
tur. quod tn̄ cōtrariū eſt: q2 nō ex illa hūilitate
ſeq̄tur exaltatio. ſ3 magna humiliatio ⁊ preci-
pitatio. In figuram huius ſathanās dixit xp̄o.
Mat. 4. Mitte te deorſuꝫ: vt precipitaret̄ de
tēpli pinaculo. et Luc. 4. habet̄ quidei duxe-
runt ieſum ad ſuperciliuꝫ montis in nazareth:
vt precipitarent eum. Iſta exaltatio non fie-
bat niſi ad humiliationem ⁊ precipitium.

¶ Tertio textus dicit de iuſto: ꝙ ſe ſubmittit a
multa hūilitate. in quo hēmꝰ documētū mora
le. ꝙ multa hūilitas ⁊ vera facit hoīeꝫ exalta-
ri. in quo verificat̄ ſcd̄a ps thar. Qui ſe hūiliat
exaltabit̄. de iſta multa humilitate q̄ conſiſtit.

In corde. iuxta dictum xp̄i. Mat. xi. Diſcite a me: quia mitis ſuꝫ ⁊ hūilis corde. In ore. iuxta illō. Orō hūiliātis ſe nubes penetrat. Eccli. 35. Nā oro ē oris rō. In ope. iuxta illō qḋ dixit dauid. Michol. 2. Re. 6. Añ ſaltabat coraꝫ archa. Ludam ⁊ vilior fiam pluſq̄ꝫ factus ſum: ⁊ ero hūilis in oculis meis. Eccli. 7. dicit̄ hūilia valde ſpm̄ tuū. Nota ꝯtra hūilitatē ſupbo⁊ fictā/ ⁊ nequā: nō dic hūilia valde oculos tuos vel vocē/ vel geſtum/ vel corpus tuuꝫ/ ſꝫ ſpm̄ tuuꝫ. ¶ Sed dices. In quo cognoſcit̄ iſta vera hūilitas cordis ⁊ ſpūs qua verus hūilis ſe humiliat/ nō necter/ nō palliate/ nec ficte. Rū°. q̄ iſtā humilitatē xp̄s docet in ſcriptura: ⁊ habemus exemplum de ea in natura. Primo criſtus docet eaꝫ in ſcriptura. Mat. 18. Quicūq̄ꝫ hūiliauerit ſe ſicut paruulus iſte: hic maior eſt in regno celorū. Nota ſicut paruulus. In puulo nulla eſt falſitas ſeu fictio: a puero enim extrahitur veritas. Scḋo de iſta vera humilitate nō ficta nec palliata habemus exemplum in natura. Aurū enim non cognoſcitur in colore. aliquando enim qḋ in colore videtur auꝝ: eſt auricalcum. ⁊ ideo cōiter dr̄. q̄ non omne quod lucet eſt aurum. ſed cognoſcitur trib⁹ modis. Primo per colliſionem. ⁊ confricationem ad lapidem durum.

Scḋo per ebulitionem ſuper ignem: quia verꝫ aurum non bullit ſed ſtat quiete.

Tertio p pcuſſioneꝫ martelli: qꝛ non reſonat. nō eniꝫ ē metallū qḋ ad pcuſſionē martelli non reſonet: niſi auꝝ. ſic vera hūilitas nō cognoſcit̄ in habitu vel geſtu exteriori. multotiēs eni ſub hitu hūili: latet cor ſupbū. ſꝫ ſi p ꝯfricationē ad xba dura ⁊ aſpa/ ⁊ pcuſſionē: ⁊ p ignē tribulationis nō ebulit per impacietiā ⁊ murmurationem: tale probat̄ eſſe verꝫ auruꝫ. Sic ē de vero humili q̄ ad ꝯfricatiōes ⁊ pſecutiōes ac tribulationes paciens ē/ oia ſuffert/ oīa ſuſtinet/ non murmurat ſub martello tribulationis ⁊ pſequtionis. ⁊ ideo Eccli. 2. In igne probat̄ aurum ⁊ argentum: homies vero receptibiles
Aug° dei in camino humiliationis. vñ Auguſtin⁹ ad iſtud ꝓpoſitū. Facile eſt veſtē cōtemptā hr̄e: Inclinato capite incedere: velum ſuper oculos dimittere: ſed verum humilem pacientia oſtendit iniurie. ¶ Patet igitur ſcḋo mē tractatus quō intelligitur Qui ſe exaltat humiliabit̄ ⁊ qui ſe humiliat exaltabitur.

Tertia pars.

¶ Dixi 3. ⁊ vltio tractatu noſtri ſmonis: q̄ eſt videndum ⁊ declarandum q̄ quia beata virgo hic ſe humiliauit: ideo de⁹ eam hodie in gloria exaltauit. ¶ Et pro hoc notandum. quia ſm phm̄. contrariorum eadē eſt diſciplina. ⁊ oppoſita iuxta ſe poſita magis eluceſcunt. Et franciſcus Petrarcha in libro de petrarcha.
remedijs vtriuſq̄ fortune. Optime omnis res ſui cōtrarij collatiōe cognoſcitur. ideo reperio q̄ ſuperbi ⁊ mali in preſenti vita exaltantur: ⁊ in futura humiliantur. ⁊ beata virgo per oppoſitum in preſenti vita ſe humiliauit: ⁊ per conſequens in illis chriſtus eam exaltauit. Et ſic habet verum noſtrum tha. Omnis qui ſe exaltat humiliabit̄: ⁊ qui ſe humiliat exaltabitur.

¶ Primo ſupbi ⁊ mali ac peccatores in pſenti vita ſe exaltant in corde p ſupbiam capitalem. De nabuchodonoſor dicitur. Judith primo. q̄ Exaltatum eſt cor eius nimis. Iſta exaltatio eſt mor demōſtratiua. in. pſ. 36. Inimici domini mox vt honorificati fuerint ⁊ exaltati: deficientes quemadmoduꝫ fumus deficiēt. Sed in futuro humiliabuntur per timoreꝫ maioris pene ⁊ mali in futuro habebunt penā: ſed ſemper timebunt de maiori pena. Quia ſemper videbunt coram ſe ⁊ cogitabunt de iſtis ſuis grauibus peccatis p quibus merebantur maiorē penā. Sap. 4. Uenient in cogitatione peccatorum ſuorum timidi: ⁊ traducent illos ex aduerſo iniquitates eorum. ¶ Scḋo mali ac ptōres in preſenti ſe exaltant in ore: per iactantiā vocalem. dicunt eniꝫ magna de ſeipſis in. pſ. 11°. Dixerunt linguam noſtram magnificabimus: labia nr̄a a nob ſūt: qs nr̄ dn̄s eſt? Talis fuit phariſeus q̄ ſe iactauit: ⁊ publicanuꝫ accuſauit. ſꝫ in futuro hūiliabit̄ p ſilētiū nūq̄ tale. 1. Re. 2. Impij tenebris ꝯticeſcēt. hic ſemp locuti fuerūt de ſe ipſis: dicēdo Magna falſa. ⁊ vana: ſꝫ ibi ppetuo tacebūt. Ibi exaudita erit oro pſ. 11. Diſpdat dn̄s vniuerſa labia doloſa: ⁊ linguam magniloquā. Naum. 2°. dicit gloſa. q̄ tātus erit terror in damnatis: vt nec ab eis ſinglutus erumpat. Sed more muſitantium: colūbarum obſcuro murmure lachrimas deuorabunt. ¶ Tertio mali in preſenti vita ſe exaltant in opere: per gloriam ⁊ pompam mundanalem. Mat. 23. Opera ſua faciunt: vt videantur ab hominibus. Dilatant philaterias/ magnificant fimbrias/ amant primos recubitus in cenis/ primas cathedras in ſinagogis. ſalutationes in foro/ ⁊ vocari ab omnibus rabi. Sed in futuro humiliabuntur vſq̄ ad ſubiectionem totaleꝫ in corpore ⁊ in anima ⁊ demonibus ſubicientur: ⁊ erunt contemptibiles ⁊ ignominioſi. ¶ De quolibet iſtorum qui ſic in pre

ſenti vita ſe exaltauit: dicit dominus. Abdie. primo. Si exaltatus fueris vt Aquila: ⁊ inter ſidera poſueris nidum tuum: inde detraham te humiliãdo. ſ. te. ſcriptum eſt yſaie. 45. Glorioſos terre hũiliabo. In futuro enim omnis vallis exaltabiť. i. humilis. ⁊ omnis mons ⁊ collis. i. ſuperbus humiliabiť: et ſic eſt verũ thema. ꝙ omnis qui ſe exaltat humiliabiť: ⁊ q ſe humiliat exaltabiť. Ad nr̃m finale propoſitũ applicando. beata vgo in p̃ſenti vita. Primo nõ ſe exaltauit in corde p ſupbiã: qꝛ hũilis fuit apud deũ. ppter qđ apđ eum grãm inueniet. vñ angelus dixit ſibi. Inueniſti grãm apđ dñm: ⁊ apud mũdũ famã. vñ ipa dicit. Qꝛ reſpexit humilitatẽ ancille ſue. ⁊c̃. vſqꝫ oẽs gñones. Nota oẽs gñones. ꝙ q̃druplex ẽ gñatio apđ quas beata ẽ virgo famoſa. Scđo nõ ſe exaltauit i ore p iactãtiaꝫ. vñ dixit Verbũ magne hũilitatis. Ecce ancilla dñi. hec ẽ ſublimis hũilitas inqt Ber⁹. Bernardus. Mater eligebať: ⁊ ancillam dei ſe ꝯfitebatur. Tertio nõ ſe exaltauit in ope per pompam ⁊ gloriam: naꝫ poſtq̃ filiũ dei ꝯcepit: in montanã vo iuit ad Eliſabeth: ⁊ ſibi cũ deuotione maxima in ſuo partu ⁊ natiuitate Joannis ſeruiuit. Vñ dixit ſibi Eliſabeth. Luc. primo. Et vnde hoc vt veniat mr̃ domini mei ad me? ⁊ qꝛ in iſtis non ſe exaltauit: ideo domino regraciando in. pſ. 130. dicit. Domine non eſt exaltatuꝫ cor meum: neqꝫ elati ſunt oculi mei. Neqꝫ ambulaui in magnis: nec in mirabilib⁹ ſuper me. Qꝛ igitur beata virgo i vita preſenti corde/ore/ ⁊ ope fuit humiliata: ideo hodie per filium ſuum deuicta morte eſt in gloria in corpore ⁊ anima exaltata. Hodie inqt ipa filio ſuo in. pſ. 72. Qui exaltas me de portis mortis: vt annũcieꝫ oẽs laudationes tuas in portis filie ſyon. ¶ Nota in iſto textu duas perfectas orationes que de beata virgine hodie verificanť. Prima exaltas me de portis mortis. porte mortis ſunt due. Prima culpa criminalis: per quã ſpiritus ad mortẽ ingrediť. Scđa porta pene generalis: per quã corpus ad mortem ingreditur et in puluerem vel in cinerem redigitur. Super iſtas duas portas mortis hodie exaltatur beata virgo: quia nec ſpirit⁹ ei⁹ vnq̃ peccauit: nec corpus eius incineratuꝫ fuit. nam ſimul in corpore ⁊ in anima a morte reſuſcitata: in gloria eſt aſſumpta vt pie credit Aug⁹ eccleſia: ſm Auguſtinũ in ſermone hodierno. ¶ Scđa oratio perfecta allegati textus ẽ vt annũcieꝫ omnes laudationes tuas in portis filie ſyon. porte filie ſyon ſunt gloria celeſtis ⁊ vita eterna. Oẽs laudatiões dei ſũt due. pria ſpũs. iuxta illđ. pſ. 150. Oĩs ſpũs. laudet dñm. Scđa corporis. quã ſci in p̃ſenti nõ hñt ſ3 hẽbũt in futuro. iuxta illđ eiuſdẽ. pſ. Exultatiões dei i gutture eoꝝ. btã vgo vtrũqꝫ hꝫ: qꝛ in corpe ⁊ i aĩa laudat deũ. ⁊ ſic hꝫ verꝫ de ea vſus. pſ. Exaltas me de port̃ mort̃: vt annũciẽ oẽs laudationes tuas ⁊ port̃ filie ſyõ. ¶ Pro iſta die glioſa qua in glĩa eſt exaltata: impleť in ea ⁊ filio ſuo. illud Eccli. 15. Obuiauit illi. q. mr̃ honorificata. ⁊ firmabitur in illo ⁊ nõ flectetur: ⁊ cõtinebit illuꝫ ⁊ non cõfundetur: ⁊ exaltabit illuꝫ apud ꝓximos ſuos: ⁊ noĩe eterno hereditabit illum dñs deus noſter vide in iſto textu. q̃ttuor de beata virgine que hodie in gloria exaltať. ¶ Primuꝫ ꝙ hodie obuiat filio ſuo exeũti ſibi obuiaꝫ cum magna dignitate: qꝛ eſt mater honorificata. Mater honorificata ẽ: qꝛ ẽ mr̃ dei: ⁊ fructus vẽtris ſui eſt honoris ⁊ honeſtatis. Eccli. 24. ¶ Scđm ꝙ obuiat filio ſuo ſibi obuiã exeũti cuꝫ ſecura firmitate. qꝛ impleť in ea hodie. Firmabiť in illo ⁊ nõ flecteť: ⁊ ꝯtinebit illũ ⁊ non confundetur. hoc habꝫ p grãꝫ ⁊ gloriã conſumataꝫ. ¶ Tertiũ ꝙ hodie obuiat filio ſuo ſibi obuiã exeũti cum priuilegiata ſingularitate: qꝛ impleť in ea. Exaltabit illũ apud ꝓximos ſuos. ſ. angelos. Qꝛ exaltata eſt ſuper choros angeloꝝ: qui ſunt eius proximi per virginitatem. ¶ Quartũ ꝙ obuiat filio ſuo ſibi obuiã exeũti: cũ titulo ⁊ fama ꝑpetuitatis qꝛ impletur in ea. ꝙ noĩe eterno hereditauit illã dominus deus noſter. Iſte titulus ⁊ nomen eternum eſt vt dicit eccleſia. Qꝛ nomen eternum habet. ſ. gaudiuꝫ mr̃is hñs cũ virginitati honore. ⁊ in hoc ſingularis: qꝛ nec primã ſimileꝫ viſa eſt: nec habere ſequẽtẽ. vere virgo ſingularis: qꝛ mr̃ eſt ⁊ virgo eſſe nõ deſiuit. vñ poeta inquit Partus ⁊ integritas diſcordes tẽpore lõgo: virginis in vtero federa pacis habent.

Sermo decimus nonus

Que eſt iſta que aſcẽdit de deſerto delicijs affluẽs/ innixa ſup dilectũ ſuũ. Cant. iii. ca. 8. Iſta ẽ q̃ſtio admiratiuũ ãgeloꝝ ſuper aſcẽſiõe vgis glioſe hodierna die i celũ ſuper oẽs choros eoꝝ: ⁊ ſup hoc notãda ſũt tria. Primũ ꝙ nõ admirati ſũt ãgeli qꝛ videbãt aſcẽſionẽ vgis i celũ ſm aĩaꝫ: qꝛ iã viderãt aĩas ſctoꝝ i celũ aſcẽdere cũ xp̃o: qñ aſcẽdẽs xp̃s i altũ captiuã duxit captiuitatẽ. i. aĩas ſcõꝝ patrũ ſm gloſã. Scđo qđ nõ admirati ſunt ãgeli qꝛ videbãt aſcẽſionẽ vgis ſm corpus: qꝛ iã viderãt

ALEXANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS

xp̄m aſcēdēre in celū ſm corpus ⁊ aīam: qui di
xerūt yſaie. 63. Quis eſt iſte q̄ venit de Edom
tinctis veſtibus de boſra. i. de rubeo. quod in-
telligitur de corpore criſti plagato ⁊ ſanguine
rubricato. Tertiū q admirati ſunt angeli qꝛ
ſciebant hominem minorē angelis. ps. 8. Mi
nuiſti eum paulominus ab angelis. ⁊ apl's hoc
intelligit de criſto. ad heb. 2. Sciebant homi-
nem equalem angelis. vn̄ xp̄us de hominibus
dixit. Mat. 22. Erunt ſicut angeli dei in celo.
ſ; qꝛ viderūt angeli hoiem. ſ. beatam virginem
non eis minorem: ſ; maiorem. Non eis equa-
lē/ ſ; ſuperiorem in gratia ⁊ gloria digniorē/
in ſitu ⁊ loco altiorem/ quia hodie Exaltata ē
ſancta dei genitrix ſuper choros angelorū ad
celeſtia regna. De hoc angeli admirati ſunt:
⁊ pre admiratione querunt in themate. Que
eſt iſta que aſcendit de deſerto delicijs affluēs
innixa ſup dilectū ſuū? In iſta q̄ſtiōe admirati
ua angeli tria faciunt. Juxta que tria ſm tres
ptes thati in p̄ſenti ſmōe Erūt tres tractatus.
Prio angeli in primo tractatu iſti° ſmonis de
btā v̄gine admirāt de ei° ꝑmotōe honorabili.
⁊ dicunt. Que eſt iſta que aſcendit.
Scd̄o āgeli in. 2. tractatu iſtius ſmōis de btā
v̄gine admirantur de eius ſtatu delectabili. qꝛ
aſcendit de deſerto delicijs affluens.
Tertio angeli in. 3. n̄ri ſermonis tractatu ad-
mirantur de beata virgine de eius amore inex
timabili. qꝛ aſcēdit innixa ſuper dilectū ſuum.

Prima pars

Primº ḡ tractat° n̄ri ſmōis erit de ad
miratōe āgelorū d btā v̄gie q̄ hodie
aſcēdit i celū de eius ꝑmotōe ⁊c. et dicit. Que ē
iſta q̄ aſcēdit? Sancti homines ⁊ patriarche ⁊
reges antiquitus deſcenderunt: ⁊ non aſcen-
derunt. Deſcendit Jacob quando dixit. De-
ſcendam in infernum lugens filium meum.
Gen̄. 37. Deſcendere videtur Job. quando
dixit. In profundum inferni deſcendent om-
nia mea Job. in. ca. 17. Deſcendebat Dauid.
quando in. ps. 27. dixit. Aſſimilabor deſcen-
dentibus in lacum. Salomon. Hominem ſcd̄m
corpus aſcendere non credebat: quādo de ſpi
ritu querebat. Quis nouit ſi ſpiritus filiorum
Adam aſcendat ſurſum. Eccles. 3. Prima
mulier Eua deſcendit ⁊ hoc triplr.
Primo de gratia ⁊ innocentia: in peccatū et
culpam. Fuit enim creata in gratia et innocē-
tia. ſecundum doctores.
Scd̄o de culpa in penam: quando dictum eſt
ſibi. In dolore paries filios. Gen̄. 3.
Tertio de iſta pena in multo maiorem penā:
quia in limbo et iferno. De quo moyſes. Exo.
15. dicit Deſcenderunt in profundum. quaſi la
pis. Nunc dicunt angeli admirando. Si ſan-
cti ⁊ patriarche ⁊ prophete ⁊ reges deſcende
runt ⁊ prima mulier deſcendit: quid ſibi vult
iſta ſecunda mulier que aſcendit? ideo admi-
ratiue querimus. Que eſt iſta q̄ aſcendit? qui
bus nos fideles catholici ac deuoti beate vir-
gini reſpondere poſſumus eorū admiramini
ſatiſfaciendo: eis dicendo. q beata v̄go hodie
aſcendit eo modo quo res duplr aſcēdere pōt:
ſi illud quod aſcenſum prohibet remoueatur.
Primo conſumptione elementi.
Scd̄o atrictione conuenientis.
Dico p̄io q poſſum° dr̄e angelis q̄ de aſcē
ſu beate v̄ginis hodie in celū admirantur: q
ip̄a aſcēdit in celū hodie ⁊ admirari nō debet
ꝑpter cōſumptionem elemēti. ſm phm. in. 4.
Celi ⁊ mūdi ad cōſūptionē elemēti ſūpioris:
Sequitur aſcenſus inferioris. ⁊ hoc ad replē
dum vacuum. Exemplū. Si aqua conſume
retur: aſcenderet terra in locum aque. ⁊ ſi aer
⁊ aqua: Aſcenderet terra in locū aeris. ⁊ ſi aer
aqua. ⁊ ignis conſumerentur: aſcēderet terra
in locum ignis: ⁊ ſic tangeretur ⁊ aſcenderet ī
celū. Ad propoſitum. Deus formauit hoiē de
terra. Gen̄. 2. Qd̄ eſt infimū elementū: ⁊ iō ſi
hō qui ē de terra vult aſcēdere in celū: oportet
q in eo tria elemēta. ſ. aer/ aqua/ ignis ſint cō
ſumpta. per q̄ tria elementa moralr̄ tria capi-
talia vicia intelliguntur. De quibus p̄ia. Jo.
2°. Omne qd̄ eſt in mundo eſt concupiſcentia
carnis ꝯcupiſcentia oculorū. et ſupbia vite q̄
tria impediunt hoiem ne aſcendat in celum.
¶ Primo ſupbia vite deſignatur ꝑ elemētū ig
nis. qꝛ ſicut ignis i quocūq; loco ⁊ de quacūq;
villi materia generetur ſtatim ſurſum aſcendit:
nec ſiſtit quātū in eo eſt: donec celū attingat:
ſic ſuperbi de quocunq; gradu ⁊ genere ſint/
quantūcūq; infimo: ſup alios volāt. nec ſiſtūt/
donec cum principe ſuo lucifero dicāt. In celū
aſcendam ⁊c. et quātū in ſe eſt celū aſcēderēt:
niſi ab illo reprimerēt/ q̄ principi ⁊ capitaneo
ſuo dixit. Uerū tamen ad infernū detraheris.
¶ Scd̄o ꝯcupia oculorū deſignat ꝑ elemētū ae
ris. qd̄ ſignificat auariciā. aer ē nutritiu° vite
humane. Homo enim viuit per aeris atratio-
nem reſpirando ad intra: ⁊ expirationē ad ex
tra emittendo. Atrahere aerem ad intra ⁊ ex-
pirare ad extra/ eſt neceſſariū vite hūane. ſic
⁊ res tēpales neceſſarie ſūt vite hūane. ſ; ſi illa
atrahim° ad intra ꝑ auariciā ⁊ non ſpiramus

ad extra per elemoſinã largiendo : tũc ſufoca mur ſpũaliter. Si enĩ hõ aerẽ quẽ atrahit ad i tra nõ expiraret ad extra : ſuffocaretᷣ. Sic fuit ſuffocatus ille q̄ dixit. Luc. 12. Anima mea ha bes multa bona repoſita in annos plurimos / requieſce / comede / ⁊ bibe / ⁊ epulare / ſed audi uit vocem ꝙ illa nocte ſuffocaretur. que ſibi di xit. Stulte hac nocte rapiet diabolus animam tuam : que congregaſti cuius erunt? ¶ Tertio concupiſcentia carnis deſignatur ꝑ elemẽtũ a que : q̄ terre magis vicina eſt ⁊ cõiuncta. Sic cõcupia carnis homini q̄ eſt de terra. modica gutta aq̄ frequenter ſuper lapidem : ipm perfo rat. vñ verſus Gutta cauat lapidem : non vi. ſꝫ ſepe cadendo. Sic facit modica imaginatio de lectationis carnalis ⁊ modicus aſpectus. vn de Dauid vnico aſpectu mulieris ſe lauantis : ex aduerſo fuit perforatus : ⁊ per luxuriam de prauatus. Dauid interpretaᷣ manu fortis. In hoc habemus documẽtũ morale ꝙ hoĩes ma gni ⁊ fortes ab iſta aqua luxurie ⁊ carnalitatꝭ ſuperantur ⁊ perforantur. Iſta tria elemẽta q̄ in pediũt aſcenſum in celum : conſumpta ⁊ to taliter deſtructa fuerunt in beata virgine.

Prĩo ignis ſupbie : in ea ꝯſũptꝰ fuit ꝑ hũilitatẽ Scd̃o aer auaricie : ꝑ pauptatẽ. iõ d̃r de ea ꝙ aſ cẽdit ſicut v̄gula gratilis ⁊ ſicca vbi thema. Tertio aqua luxurie totaliter in ea ꝯſũpta fuit ꝑ v̄ginitatẽ. Cũ igiᷣ iſtis tribꝰ elemẽtis ꝯſũptꝭ terra aſcendat in celũ : ſeqᷣ ꝙ angelis admirã tibus de ea poſſumus dĩe. Quid admiramini. Jeſus aſſũptꝰ eſt in celũ ⁊ etiam maria : qꝛ i ea cõſumpta ſũt tria elemẽta. ſ. aqua / aer / ignis.

¶ Scd̃o angelis admirantibꝰ de aſcẽſu btẽ v̄ ginis : i celũ poſſumꝰ rñdere. ꝙ btã v̄go hodie aſcendit in celum propter atractionem conue nientis. Quattuor ſunt que ꝑ naturã atrahũt. ſ. ſimile / calidũ / vacuum / ⁊ virtuoſum / Ora bat beata virgo xp̄m filiũ ſuũ qñ ipſe in celum aſcendit ſibi. d. Trahe me poſt te. Canti. prio. Exaudita eſt oratio ſua. Nam primo per na turam calidi atrahebat eam in celum calida ⁊ in flamata criſti caritas. Dignuꝫ enim erat vt ſicut caritas mr̃is traxit filium de celo. Ita ca ritas ⁊ amor filij traheret matrem ad celum.

¶ Scd̃o ꝑ naturã vacui trahebat v̄ginẽ in celũ Ille enim locus de quo dixit dauid xp̄o in. p̄s. 44. Aſtitit regina a dextris tuis in veſtitu de aurato. Vacuus erat ⁊ ſolum hodie eſt reple tus. Si natura vacuum non permittit : multo minus deus. et ſi ſedes ⁊ loca angelorum qui ceciderunt que vacua ſunt deus de hominibꝰ implebit : ⁊ vacuas non dimittet : quia in. p̄s. 109. Iudicabit in natiõibus implebit ruinas : a fortiori ſedem ⁊ locum regine implere debe bat qui vacuus erat. ¶ Tertio per naturam ſi milis atrahebat criſtus beataꝫ virginem in ce lũ. Et quis ſimilior mr̃i q̄ filius? et ſi xp̄s oẽs hoĩes quãtũ in ſe eſt ꝓpter ſimilitudinẽ nature in ſpẽ quã hꝫ cũ alijs hoĩbꝰ ab adam ſũptã tra hit in celum : vnde dicit Oſee. 3. In funiculis a dam traham eos. q̃to magis trahet beatã vir ginem matrem ſuam in celum. non ſolũ ꝓpter idẽptitatẽ ⁊ ſimilitudinẽ nature ſpecificã : ſꝫ eti am ꝓpᷣ ſimilitudinẽ quaſi nũeralẽ : cũ caro xp̄i ſit caro v̄ginis marie. ¶ Quarto ꝑ naturaꝫ vir tuoſi trahebat eã xp̄s in celũ. quẽadmodũ ada mas ex v̄tute quã habꝫ trahit ad ſe ferrum. vñ ipſa hodie in. p̄s. 72. xp̄o filio ſuo dicit. Tenui ſti manu dexteram meam : ⁊ in voluntate tua deduxiſti me : ⁊ cum gloria ſuſcepiſti me. Sic poſſumus dĩe angelis admirantibus de aſcẽ ſu v̄ginis hodie in celũ. Act. 1. Quid admira mini? Jh̄s aſſũptꝰ ẽ in celũ ⁊ etiã v̄go maria : qꝛ ih̄s traxit eã poſt ſe in celum / ⁊ per naturaꝫ calidi / ⁊ per naturã vacui / ⁊ ꝑ naturã ſilis / et per naturã virtuoſi. Iſto mõ maria hodie aſcẽ dit in celuꝫ. Aſcendit ſuper cherubin et vola uit ſuper pẽnas ventorum ſcribitur in. p̄s. 17. Et hoc de primo tractu noſtri ſermonis.

Secunda pars..

¶ Dixi 2. in ſcd̃o nr̃o principali tractatu ꝙ ãgeli de btã v̄gĩe admiranᷣ de ſtatu eiꝰ delectabili. qꝛ iuxta ſcd̃am ptẽ thẽatis. Aſcẽdit de deſerto delicijs affluẽs. Mirũ ẽ ꝙ in deſerto vbi ſũt ſpine ⁊ vepres : vbi ſunt loca ari da ⁊ inaquoſa : ſint d̃licie. ſcribiᷣ. Mar. in. ca. 1º. ꝙ erat ih̄s in deſerto cũ feris ⁊ beſtijs. non le gitur ꝙ in deſerto eſſent homines. ſꝫ beſtie. Quõ igiᷣ ibi erant delicie cũ feris ⁊ beſtijs. cũ xp̄us dicat Prouer. 8. Delicie mee eẽ cũ filijs hoĩuꝫ? bñ ḡ angeli hñt cauſaꝫ admirãdi hodie : cũ di catur ꝙ v̄go aſcẽdit de deſerto delicijs affluẽs. Cuꝫ in deſerto delicie nõ reperiaᷣ : imo aſpitates ⁊ duricie. dicitur enim Deute. 8. ꝙ non erat gutta aque in deſerto niſi aliunde apportareᷣ. Item ſpũaliter loquẽdo ſup verbo affluens. ¶ Primo quidã aſcendũt de deſerto huius mũ di cũ delicijs grẽ ⁊ glorie : ſed non affluunt de licijs : cum non habeãt propriũ meritũ : vt pue ri baptizati : q̄ ſolum merito criſti aſcendunt. ¶ Scd̃o quidam aſcendunt de deſerto huiꝰ mũ di cum delicijs gratie ſed non glorie : vt q̄ va dunt ad purgatoriuꝫ. Ubi ſunt in delicijs gra tie / ſed non glorie : quia ibi habent penam.

¶ Tertio quidam aſcendunt de deſerto huius
mundi cuȝ delicijs grē ⁊ glorie: ſolum quo ad
aīam ꝟ non quo ad corpus. vt oēs ſci q̄ ſunt in
ꝑadiſo circa xp̄m. Sed iſta virgo inquūt ange-
li aſcendit de deſto huius mūdi in celum ⁊ in
gloriā delicijs afflueñs: non ſolū in aīa: ꝟ etiā in
corpe ⁊ aīa. ⁊ nunq̄ȝ talem nec ſimilē poſt xp̄m
vidimus. ideo admiramur ⁊ dicimus. Que ē
iſta que aſcendit de deſto delicijs affluēs? Di
cimus enim ſibi. Job. xx. Nunq̄d ſuper oīpotē
tem delicijs affluēs? Sed nos fideles catholi-
ci ⁊ deuoti btē virgini iſti admirationi angelo
rum rn̄demus ⁊ dicimus ꝙ nō debēt admira-
ri. Q: delicie ſunt triplices. ſ. generales / ſpe-
ciales / ⁊ ſingulares.
Prime delicie generales: ſūt hoīuȝ ⁊ āgeloꝝ.
Scōe ſpāles: ſunt hoīum ⁊ non angelorum.
Tertie ſingulares: ſunt ſolum btē virginis.
¶ Prime delitie gn̄ales hoīum ⁊ angeloꝝ ſūt
tria eſſētialia beatitudinis. ſ. ſecuritas / viſio /
⁊ fruitio. Primū iſtaꝝ deliciaꝝ hn̄t ex pte dei
pr̄is: q: nihil pōt eis nocere. ⁊ ſic hn̄t delicias
ſecuritatis. Ezechiel'. 28. In delicijs paradiſi
fuiſti. Scōm iſtaruȝ deliciaꝝ. ſ. viſionis: hn̄t ex
pte filij: q: oīa eis neceſſaria ad ſuā beatitudi-
neȝ videbūt in v̄bo qui eſt filius dei. yſaie. 60.
Tūc videbis ⁊ affluens: ⁊ mirabiꝟ ⁊ dilatabi
tur coꝛ tuū. Tertiū iſtaꝝ deliciaꝝ. ſ. fruitionis:
hn̄t ex pte ſpūs ſancti q: ſola ſua bonitate gu-
ſtum ⁊ cibū iſtius fruitionis dat in pane dulce
dinis ⁊ fruitiōis: quē angelus ⁊ hō in pr̄ia mā
ducant. de quo Gen̄. 49. Aſer pinguis eſt pa
nis eius: ⁊ prebebit delicias regibus. ¶ Scōe
delicie ſpūales hoīum ⁊ nō angelorum. q̄ con
ſiſtūt in hoc ꝙ deus factus eſt hō: ⁊ nō ange-
lus. Nuſq̄ȝ angelos aphēdit: ꝟ ſemen Abrae.
ad heb. 2. Et ſpāliter conſiſtunt in tribus iſte
delicie angelorum.
Primum in honore ⁊ veneratione.
Scōm in amore ⁊ dilectione.
Tertium in glorioſa contemplatione.
Prīe dlicie hoīuȝ ⁊ āgeloꝝ ꝯſiſtūt ī honore et
veneratione. q: ex hoc ꝙ factus ē deus hō: na
tura hūana exaltata eſt ſuper oīa: ⁊ hō factus
eſt caput ⁊ dn̄s ⁊ deus angeloꝝ. ⁊ hō ab ange
lis adoraꝟ etiam latria. ⁊ hō non angelus ſtat
a dextris dei. Homo eſt naturalis filius dei nō
angelus. ad heb. I. Et ideo angelus ꝓhibuit
ſe ab hoīe poſt īcarnationē adorari. Apoc. 19.
Cōſuus tuus ſum ⁊ fratrū tuorum. Uide ibi
gloſaȝ. Scōe delicie hoīum nō angeloꝝ: conſi
ſtunt in amore ⁊ dilectiōe. ſcriptū eſt Apoc. I.
Dilexit nos ⁊ lauit nos a pctīs nr̄is in ſangui-
ne ſuo. Non intelligitur hoc de angelis: ꝟ ſolū
de hoībus. cum xp̄s paſſus ſit ꝑ hoībus ⁊ non
pro angelis. Tertie delicie hoīum nō angelo-
rum: cōſiſtunt in glorioſa cōtemplatiōe. Licet
enim angeli ſemꝑ videāt faciē pr̄is ⁊ ꝯtēplenꝟ
diuinitatē q: in ea deſiderant angeli ꝓſpicere.
pr̄ia. Pe. I. Nō tn̄ delectātur tot modis quot
homo q: angeli ſolum in intellectu. hō in intel
lectu ⁊ ſenſu. Auguſtinus de ſpū ⁊ aīa. Deus Aug*
factus eſt hō: vt totū hoīem in ſe beatificaret.
vt ſiue ingrederetur intus ꝑ ꝯtēplationē diui-
nitatis: ſiue egredereꝟ ꝑ contēplationem ex te
rius hūanitatis: paſcua inueniret. ideo dixit.
Job in. ca. 19. In carne mea videbo deū ſalua
torem meuȝ. ¶ Tertie delicie ſingulares q̄bus
fruitur ⁊ delectatur btā v̄go ſuper oēs ange
los ⁊ hoīes: ſunt multiplices. ⁊ ſpālr ac ſingu-
lariter quattuoꝛ. prime ꝙ v̄ginitatis eſt inſti-
tutrix ipa. n. Prima ⁊ ſuper oēs inſtituit reli-
gionem virginū. Ipa pr̄ia virginitateȝ vouit.
Ipa primo Accixit fortitudine lumbos ſuos:
guſtauit ⁊ vidit qm̄ bona eſt negotiatio eius:
⁊ non extingetur ī nocte lucerna eiꝰ Prouer.
vltimo. Scōe delicie v̄ginis ſingulares ſunt:
ꝙ mr̄ dei eſt ⁊ virgo vera. Un̄ hodie ſibi dici-
mus. Specioſa facta es ⁊ ſuauis: in delicijs v̄
ginitatis ſancta dei genitrix. Tertie delicie v̄-
ginis ſingulares: ſunt ꝙ ꝯcepit ſine ꝯmixtione
viri. Quarte ꝙ peperit ſine dolore penali: de
quo dr̄. Neſciens mr̄ v̄go virꝫ pepit ſine dolo-
re ſaluatorē ſeculoꝝ: ipm̄ regem angelorū ſo-
la virgo ⁊c̄. Si ergo angeli de aſcenſu v̄ginis ī
celum admirātur. Dicamus eis q̄d admirami
ni: Jeſus aſſumptus eſt in celū / ⁊ etiā ⁊ btā v̄
go affluēs delicijs ⁊ delectationibus ſupradi-
ctis. Ipa enim aſcenſura in celum ex maxima
ſui filij ꝓuidentia dixit illud Eccles. 2. Uadaȝ
⁊ affluā delicijs ⁊ fruā bonis. ⁊ hoc de ſcōo no
ſtri tractatu ſermonis.

Tertia pars.

¶ Dixi ꝫ. ⁊ vltimo in vltio nr̄i ſmōis tra
ctatu: ꝙ de btā v̄gine que hodie
Aſcendit in celū admirātur āgeli de eius amo
re inextimabili. q: aſcendit Innixa ſuꝑ dilectū
ſuum. i. ſuper filiū ſuū. ¶ Super verbo ſuꝑ poſ
ſumus notare. ꝙ btā virgo.
Aliq̄d habȝ infra: ⁊ ſubter filiū ⁊ dilectū ſuuȝ.
Aliq̄d hȝ iuxta ⁊ equalr cū filio ⁊ dilecto ſuo.
Aliq̄d habet ſuper filium ⁊ dilectū ſuum.
¶ Prīo aliq̄d hȝ infra ⁊ ſubter filiū ⁊ dilectum
ſuū: q: ille deus ⁊ creatoꝛ: ipa pura creatura.
¶ Scōo aliq̄d habet iuxta ⁊ equalr cū filio ſuo

ALEXANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS

in quãtum videtur eſſe vxor dei patris: qꝛ ha-
bet eundem filiũ legitimuꝫ cũ deo pře: ⁊ vir et
vxor ad parta iudicãt. vñ dauid ꝺ ea. ps. 127.
Vxor tua ſicut vitis habundans ⁊c. ¶ Tertio
habet aliqͩ ſuper filiũ ⁊ dilectum ſuũ: in quã
tum eſt eius mr̄ ⁊ ipa põt ſibi pcipe: ⁊ ipſe ſibi
vt mr̄i obedire. vñ ſibi dicimus in v̄ſu. Ora pa
Ber*. trem. iube natuꝫ: vt nos ducat ad optatũ. Ber
nardus. Deus cui angeli ſubditi ſunt: princi-
patus ⁊ poteſtates obediũt: ſubditus erat ma
rie / vtrũqꝫ ſtupor / vtrũqꝫ miraculũ / qꝫ femine
deus obtẽparet: hũilitas abſqꝫ mõ. qꝫ femina
deo imparet: ſublimitas abſqꝫ ſocio. ¶ Sup v̄-
bo innixa ſup dilectũ ſuũ: poſſum⁹ notare tria.
Primum ex parte dilecti ⁊ filij ad virginem
reuerentiam.
Scðm ex pte matris ad dilectũ filiũ excellẽtiã
Tertiũ ex pte vtriuſqꝫ familiaritatẽ ⁊ ꝯueniẽtiã
¶ Primo ſup hoc qꝫ ꝺꝛ innixa: poſſumus nota
re ex pte dilecti ⁊ filij ad mr̄em reuerentiã. ma
gna filij reuerentia oñdiť cũ mr̄ ſup ipm innitiť
qꝛ in hoc filius mr̄i vicem repẽdit: ſuper quã
ipſe multotiens innixus eſt. Jacob vidit ſcalaꝫ
.i. virginem mariã p quaꝫ ⁊ hoies ⁊ angeli ad
celum aſcendebãt: ⁊ dñm .i. filiũ ſuuꝫ innixum
ſcalle. Geñ. 28. et iõ hodie filius rependit vi-
cem mr̄i: occurrit ſibi cũ angelis ⁊ tota multi-
tudine beatoꝝ. ⁊ angeli vidẽt matrẽ innixã filio
¶ Scðo ſuper hoc qð ꝺꝛ innixa poſſumus nota
re ex pte mr̄is ad dilectum filiũ ⁊ ad oẽs crea-
turas excellentiam. ⁊ hͣ tripliciť. Primo in or
dine. ſuper oẽs creaturas exaltata. Exaltata
eſt ſancta dei genitrix ⁊c. Scðo i poteſtate. In
gloria celi poſt xp̄m v̄go eſt potẽtior. In hieru
ſalem poteſtas mea in qͣ ipſa. Eccli. 24.
Tertio in beatitudine. qꝛ ſuper oẽs creaturas
eſt beatior. ⁊ de ea ſcribitur Prouer. vltimo.
Multe filie cõgregauerũt diuitias: tu ſuper
greſſa es vniuerſas. ⁊ hodie videntes eam fi-
lie ſyon .i. aie ſancte: beatiſſimaꝫ pdicauerunt
Cant. 6. Tertio ⁊ vltio ſuper hoc qð ꝺꝛ innixa:
poſſum⁹ notare ex pte vtriuſqꝫ .ſ. filij ⁊ matris
familiarẽ ꝯueniẽtiã. Prio in amore: Quis .n.
ſuſtineret ſpãlr Rex magn⁹ princeps ⁊ dñs qꝫ
aliqs ſuper eum inniteretur: niſi eum ſpãlr di-
ligeret? vñ ipa dicit Cant. 2. Dilectus me⁹ mi
hi: ⁊ ego illi. Scðo in bonis q̃ eis cõia ſunt. vñ
hodie mr̄ dicit filio. Luc. 15. Fili tu ſup mecum
es: ⁊ oĩa mea tua ſunt ⁊ tua mea ſunt. Iſta in-
nixio mr̄is in filiũ rõne reuerentie filij / excel-
lentie mr̄is / ⁊ familiaritatis ac amoris vtriuſqꝫ
q̃ hodie in iſta die fuerũt: figurata ſunt. 3. Re.
2. Vbi ꝺꝛ qꝫ in aduentu mr̄is ſalomonis: Sur
rexit / rex in occurſum eius. Ecce filij reuerẽ-
tia. ⁊ poſitus eſt tronus mr̄i ſalomonis: q̃ ſedit
ad dexteram eius. Ecce mr̄is excellentiam. ⁊
illi petẽti rñdit. Pete mater mea qð vis: neqꝫ
.n. fas eſt vt auertaꝫ faciẽ tuam. Ecce conſen
ſus volũtatis ⁊ familiaritatis ꝯueniẽtia. Ceſſꝫ
igitur iam admiratio angeloꝝ qꝛ btã virgo
que hodie aſcendit in celum aſcendit.
Cum ꝓmotione honorabili. ideo aſcendit.
cũ ſtatu delectabili qꝛ aſcẽdit delicijs affluẽs
Cum amore inextimabili quia innixa ſuper di
lectum ſuum.

Sermo viceſimus.

Domini eſt aſſump-
tio nr̄a. ps. 88. Pro thãtis decla
ratione ⁊ quãtũ tãgit feſtiuitateꝫ
hodiernã ad virginem mr̄em dei
debita aplicanõe: habeo iſtã ꝯſiderationem. p
fecti ⁊ virtuoſi hoies q̃ ingratitudinis vicium
tanqꝫ peſſimũ ab horrent: qñ ꝓmouẽť ad ma-
gnas dignitates ſiue in ſpũalibus ſiue in tẽpo-
ralibus: i triplici habitudie ſe hñt. ad .iij. pſonas
¶ Primo ad ꝓmouẽtem illi regraciando hu-
militer: p honore quo ipm compleuit.
Scðo ad ſe promotũ ꝯfitendo patenť: dignita-
tem quam obtinuit.
Tertio ad notos parẽtes ⁊ amicos letificando
gñaliter: qͥ eťꝫ q̃ ꝺ ei⁹ ꝓmotõe leticiã habuit.
Sꝫ q̃ iſta tria ad altã dignitatẽ ꝓ mot⁹ non fa-
ciat: reputabiť ingratus. qꝛ ſm Senecam pri Sene.
mo de beneficijs. In gratus eſt q̃ nõ reddit .ſ.
gr̃as de pcepto beneficio. In gracior q̃ diſſimu
lat: ingratiſſimus oium q̃ oblitus eſt. ¶ Ad ꝓ-
poſituꝫ. Beatiſſima virgo maria hodie in celo
⁊ in gloria celeſti ſup oẽs hoies ⁊ angelos ma
gnũ imo maximum eſt bñficium cõſequuta: ⁊
ad magnam dignitatẽ ꝓmota. qꝛ ſuper oĩes
puros hoies ⁊ angelos: ⁊ exaltata. hodie dici-
mus Exaltata eſt ſancta dei genitrix ⁊c. Et
ideo ipſa hodie ad vitãdum vicium ingratitu
dinis facit tria predicta: que in tribus partib⁹
noſtri thematis adnotantur ⁊ ſcðm hoc erunt
tres tractatus preſentis ſermonis.
Prio humiliter regraciať erga ſuũ ꝓmouẽtẽ
⁊ dicit in pria pte thematis Domini eſt .ſ. iſta
promotio mea a domino eſt.
Scðo apte ꝯfitetur ſuũ gradũ tranſcendenteꝫ
in ſcða thematis .d. Aſſumptio eſt. Aſſumptio
hic ſũmitur in honorem ⁊ promotionem.
Tertio leticiam impťiť. deuotos pertingentẽ
qꝛ dicit eis in tertia thãtis. nr̄a eſt. Fructum ⁊

commodum ac vtilitatem ſue promotionis non ſibi appropriat: ſʒ cõe facit dicendo. Noſtra ē. ac ſi dicat. Nõ mihi ſoli vallet iſta promotio: ſʒ mihi ⁊ vobis q2 noſtra ⁊ de cõi eſt.

Prima pars

¶ Dico in prio igiť nr̃i ſermõis tractatu ꝙ btã virgo hodie magnũ in celum gradum ꝓmotiõis adepta. In gratitudinis viciũ nolens incurrere hũiliter regraciatur. ⁊c̄. d. in pria thatis. Dñi eſt. i. a dño eſt ꝓmotio mea. ꝑ grãꝝ actionibus deo omipotẽti qui eam promouit: dicit. Luc. i. Magnificat anima mea dñm. Et exaltauit ſpũs meꝰ in deo ſalutari meo. Q2 fecit mihi magna q̃ potens eſt. ⁊c̄. Fecit inq̃t btã virgo mihi dñs magna: me ad magna promouẽdo: Ideo regraciãdo ſibi dico. Magnificat aĩa mea dñʒ. Q2 fecit mi (hi magna.

Prio Dñs pr̃ fecit mihi magna me care diligendo, tanq̃ ſpõſam generoſam.

Scõo dñs filius Fecit mihi magna i me corporaliter in habitando tanq̃ aulam glõſam.

Tertio dñs ſpũs ſanctus Fecit mihi magna i me virtuoſe operando opationẽ miraculoſaʒ.

¶ Dixi primo ꝙ btã virgo hodie regraciando deo de ꝓmotiõe ſua: dicit. Magnificat anima mea dñm. ſ. prẽʒ. Q2 fecit mihi magna. me diligendo ⁊c̄. ¶ Pro declaratõe. huius poſſumꝰ hic deuote ꝯteplari. ꝙ deus pr̃ voluit hẽre vxorem ⁊ ſpõſam de qua filiũ haberet caſte ⁊ legitime gñatum. cõiter videmus ꝙ qñ aliq̃s vir vel aliqua mulier ſimul hñt eũdem filiuʒ ſic vt ꝑmittiť gñatũ: dicimus ꝙ vir eſt maritus, et mulier eiꝰ vxor. Sic ē ꝑ ſimile in dõ prẽ et btã ꝟgine: ꝙ hñt eũdẽ filiũ ieſuʒ xp̃m dñm nr̃m ſic caſte ⁊ legitime generatum ab vtroq3. ꝑ conſequens btã virgo vxor dei pr̃is merito dici põt. Sic vocat eam dauid. in. ps. 127. Deo prĩ. d. Vxor tua ſicut vitis habũdans in lateribꝰ domus tue. Et debemꝰ hic deuote notare. ꝙ magni dñi volẽtes eligere vxores: reſpiciũt cõiter (ad tria.

Prio ꝙ ſit nobilis ⁊ gñoſa.

Scõo ꝙ ſit familiaris ⁊ virtuoſa.

Tertio ꝙ ſit hũilis ⁊ gratioſa. propter iſta tria Deus pr̃ elegit beatã virginẽ in vxoreʒ de qua ipſe dicit. Sap. 8. Hanc amaui ⁊ exq̃ſiui a iuuẽtute mea: ⁊ q̃ſiui eam mihi ſpõſam aſſumere: et amator factus ſum forme illius. Cauſa ſtatim ſeq̃tur in textu: q2 gñoſitatẽ illius glorificat cõtubernuũ hñs dei. Sed ⁊ dñs oium dilexit eaʒ. Ecce tria ſupradicta in iſto textu. Quare dominus pater voluit ⁊ elegit beatam virginem ſponſam ⁊ vxorem.

Primo q2 fuit de magno genere ⁊ nobilitate fuit eniʒ ex ſemine abrae orta de tribu iuda clara ex ſtirpe dauid. ideo dicit textus. ꝙ dñs pr̃ generoſitatem illius glorificat.

Scõo elegit eam dñs pr̃ in ſponſam ⁊ vxoreʒ: q2 fuit de magna familiaritate ⁊ ſapiẽtia. ideo dicit textus. Cõturbenium hñs dei. familiares ⁊ amici ſunt ac piter habitant.

Tertio q2 fuit humilis et manſueta. ideo dicit textus. Et dñs oium dilexit eam. ſ. deus pr̃. q̃ dicit yſaie. ii. Super quẽ requieſcet ſpũs meus. i. amor ⁊ dilectio mea: niſi ſup hũileʒ? Alias ꝟgines deus diligit ⁊ ſunt ſpõſe dei ſpũalr: beata ꝟgo nõ ſolũ ſpũalr, ſʒ corporaliter. Alie ſunt ſpõſe ⁊ vxores dei ad gñonem ſpũalẽ: btã virgo etiam ad corporalẽ. Nã filiũ quem pr̃ gñat ſolũ mõ intellectualr: ipa eundem gñat corporaliter. Regraciando igiť btã virgo de bñficio hodie in celis ꝯſequuto dicit. Magnificat aĩa mea dñm. ſ. dñm patrẽ. Q2 fecit mihi magna me care diligendo ⁊c̄.

¶ Dixi. 2. ꝙ btã virgo de bñficio ꝑcepto igrata eſſe nolens dicit Magnificat aĩa mea dñm. i. dñm filiũ Q2 fecit mihi magna me corporaliter in habitãdo ⁊c̄. Filius dei hitauit in beata virgine nõ ſolũ in aĩa grẽ plenitudinem infundendo, vt patet ꝑ verba angeli: qui ſibi dixit. Aue grã plena: ſʒ etiam hitauit in btã virgine in ſuo vẽtre carnem nr̃am ⁊ naturã inde accipiendo. qđ patʒ ꝑ verba angeli q̃ ſibi ſubiũxit. Dñs tecum. qđ intelligit Auguſtinus. Do Aug. minus tecũ in ventre. Vterũ. n. virginis glorioſum, dñs filius elegit pro ſua hitatõe corporali ſolum: ⁊ pro nullo alio. vñ in. ps. 131. dauid dicit. Elegit dñs ſyõ: elegit eam in hitationeʒ ſibi. Virginis vterũ dñs filius elegit ſibi ⁊ nulli alteri pro ſua hitatõe corpali: ſicut quãdã aulam pulcherrimã ⁊ decoram. varijs ꝑamentis ⁊ cortinis ꝟtutũ adornatã. Vñ in iſta feſtiuitate dño filio dicimus in orõne. Deus qui virginalem aulã btẽ marie in qua hitaree eligere dignatus es. De iſto igiť bñficio regraciando btã virgo dicit. Magnificat aĩa mea dñm. ſ. filiuʒ. Q2 fecit mihi magna corpalr hitãdo ⁊c̄.

¶ Dixi. 3º. ꝙ btã virgo hodie regraciando de percepto beneficio dicit. Magnificat aĩa mea dñm. ſ. dñm ſpm̃ ſcm̃: Q2 fecit mihi magna in me virtuoſe opando ⁊c̄. Dñs ſpũs ſcũs virtuoſe ⁊ miraculoſe opatus eſt in btã ꝟgine incarnationem filij dei. iuxta illud qđ angelus dixit ſibi. Spũs ſanctus ſuꝑueniet in te: ⁊ ꝟtus altiſſimi ⁊c̄. De hoc regraciando dicit btã virgo illud Prouer. 8. Dñs. ſ. ſpũs ſcũs poſſedit me

in initio viarum ſuar. ¶ Ubi eſt deuote notandum ꝙ tres vias fecit ſpūs ſctūs in beatā virginem. ⁊ in qualibet ipſe poſſedit eam per protectionem ⁊ gratiam ſingularem.

¶ Primā viā fecit dñs ſpūs ſcūs in beatam ꝟginem in ſua ſcificatōe: dando ſibi gratiam ſuper alios ſcificatos. magis ſufficientē. Bernardus. Non minus a ieremia in vtero ſcificata: vel a Joāne ſpū ſancto repleta, ego puto ⁊c. Ber.

¶ Scōam viā fecit dñs ſpūs ſcūs in beatā virginem in filij dei cōceptōe: dando grām mřis excellentis. Alie enim mulieres ſunt matres: ſed non virgines. iſta mater ⁊ virgo. Alie matres ſolū hoīum. iſta dei ⁊ hoīs. ¶ Tertiā viam quā fecit dñs ſpūs ſanct⁹ in btām ꝟginem hodie in ſua aſſumptiōe: dando ſibi grām regine principātis. hodie ipa eſt mūdi princeps ⁊ regina. Hodie de ea iplet illō quod dixit xp̄o dauid. Aſtitit regina a dextris tuis in veſtitu deaurato ⁊c. Pro iſtis regraciādo hodie btā ꝟgo dicit. Magnificat aīa mea dñz. Quia fecit mihi magna. ſ. dñs pr̄, dñs fili⁹, dñs ſpūs ſanctus. Si qris a btā virgine adhuc de iſtis bñficijs magnis: rūdet tibi ſpāłr pro feſtiuitate hodierna illud. ps. 117. Dextera dñi fecit ꝟtutez in me. dextera dñi exaltauit me: dextera dñi fecit ꝟtutem. ¶ Nota hic qūo ſpāliter ꝓ die hodierna btā virgo regraciatur de tribus beneficijs tribus perſonis diuinis. ¶ Primo inqt regraciando dextera dñi. ſ. pr̄is fecit in me ꝟtutem: ⁊ hoc de morte ad vitam me reſuſcitādo. ⁊ nimir qꝛ ſibi atribuit potētia. ⁊ reducere ad vitā mortuos: ptinet ad potētiā dei. ¶ Scōo inquit regraciando dextera dñi. ſ. filij hodie fecit in me ꝟtutē: ⁊ hoc ſuper oēs angelos exaltando. ⁊ nimir qꝛ ſibi atribuitur ſapīa. ⁊ ptinet ad ſapiam filij ſuper ſuos miniſtros ⁊ ſuitores ſuam mřez exaltare ⁊ honorare Angeli aūt oēs ſunt adminiſtratorū ſpūs. ad heb. 1°. ¶ Tertio inqt btā virgo regraciādo dextera dñi. ſ. ſpūs ſancti hodie fecit in me virtutez: a lege cōi me eximendo ⁊ exceptādo. ſ. a pulueriʒatiōe. ⁊ mirū qꝛ ſibi atribuit grā bonitas ⁊ clementia: ex quibus pſone priuilegiate a regulis gñalibus ſunt exempte. ¶ Et in hoc finit nři ſermonis primus tractatus in quo dixi ꝙ btā virgo hodie in celum ꝓmota ⁊ exaltata humiliter regratiatur ⁊c. Dicendo in pria thematis pte. ꝙ ꝓmotio ſua dñi eſt. i. a dño eſt. ⁊ nos hūiles ſui deuoti insimul regraciando cū ea dicamus illud. ps. 117. A dño factuz eſt iſtud: ⁊ eſt mirabile in oculis nřis. hec eſt dies quaz fecit dñs: exultemus ⁊ letemur in ea. ⁊ hoc de primo tractatu noſtri ſermonis.

Secunda pars.

¶ Dixi in. 2. tractatu principali ꝙ btā ꝟgo ꝯfitetur aperte ſuū gradū ⁊c. Et dicit in ſcōa pte thematis Aſſumptio eſt. i. gradus altus honoris eſt. Dīa eſt inter aſſumptionem ⁊ aſcenſionē. qꝛ aſcenſio dicit ſolū mōmotū ſurſum: aſſūptio dicit ꝓmotionez ad dignitatem. ſicut dicimus ꝙ talis aſſumptus eſt ad papatū. vel ad cardinalatū. vel ep̄atum, et ꝙ aſcendit in celū ⁊ ꝙ aſſumptus eſt in celuz. Act. 1. et Mar. vltio. de btā virgine ad explicandū honorem ⁊ gradū ſibi hodie datū: ipamet dicit. ꝙ aſſūptio eſt. Hodie ipſa aſſūpta eſt ad regiam dignitatē: ⁊ ad duplex regnuz. ſ. angelor ⁊ hoīum. Hodie xp̄s iplet in ea illō zach. 11. Aſſumpſi mihi duas virgas. vnā vocaui decus: aliam funiculū. Iſte due ꝟge erāt in beata virgine: quas cū magno honore xp̄s aſſumpſit in celū. Prima quā vocauit decus eſt virginitas: que ſm Ambroſiū eſt ſicut flos in arbore ꝟtutum que pulcrior eſt. Scōa quā vocauit funiculum eſt mřnitas: q̄ ſicut funiculuz ligat deum cū hoibus: ex quo deus factus ē hō. Et beata ꝟgo eſt mř dei. Dicit dñs ꝑ ꝓphā ꝙ iſtas duas ꝟgas aſſūpſit. vnam ſup regnuz iſrael. i. celeſtez patriā in qua eſt. iſrael interptatur videns deū. qꝛ ibi oēs vident deuz. Aliā aſſumpſit ſuper regnū iuda. i. pſentē eccleſiam vbi ⁊ ſi deuz non videmus ꝑ ſpēm: tū credim⁹ per fidem ⁊ ꝯfitemur ꝑ linguā. Juda interp̄tat confeſſio. Hodie aſſumendo eā ad gradū regine principātis. Filius ſuus impoſuit ſibi duo diademata ⁊ coronas. primam ex gēmis q̄ rep̄ſentat ſuar virtutū p̄cioſitatez. Aliaz ex ſtellis. de qua Apoc. 12. In capite eius corona ſtellarum duodecim. q̄ rep̄ſentat p̄miorum claritatem. ¶ O quot aſſumptiones ⁊ ꝓmotiōes xp̄s de btā ꝟgie mře ſua hodie facit: tū repio ſpāłr ¶ Prima aſſūptio q̄ ad ei⁹ morte ipſe in ꝑſona ꝓpria deſcendit. Luc. 10. Factuz eſt dū cōplerent dies aſſūptiōis eius: ⁊ ipſe. ſ. fili⁹ firmauit faciē ſuā vt iret in hieruſalez. Firmauit filius dei ⁊ mřis ꝟginis. i. firmiter deliberauit faciem ſuā. Sicut q̄ ad locū aliquē ire diſponit illuc faciē dirigit. ire in hierlm. i. ad mortē, vł in morte btē virginis intereſſe: q̄ mors glorioſa intelligit per hierlm: q̄ viſio pacis interp̄tatur. Mors btē ꝟginis fuit hierlm: ꝓpter pacificaz ⁊ placidā aie a corpe abſolutionē. O q̄tū gaudiū inqt Dioniſius. 3. libro. de di. no. Illud fuit ⁊ feſtum: vbi xp̄s cuz apoſtolis angelis ⁊ Am-broſi⁹. Dioniſius.

[library stamp:] ...XANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS DE...

animarum ſanctorum hominum inter fuit.
¶ Scḋa aſſūptio ⁊ promotio honoris xp̄i de v̄gine hodie facta: fuit qꝛ ip̄am hodie ſup angelos ⁊ hoīes exaltauit. dicimus Exaltata ē ſancta dei genitrix ⁊c̄. Bernardus. Sicut hic ī terris nullus virginalis vteri thalamo locus dignioꝛ in quo maria xp̄m ſuſcepit: ita nec in celis locus altioꝛ regali ſolio in quo xp̄s mariam (aſſūpſit
¶ Tertio aſſumptio ⁊ p̄motio hono ris xp̄i de v̄gine facta fuit: qꝛ ip̄am ſcelerit̄ reſuſcitauit. a lege cōi pulueriʒatōis ⁊ icineratio nis eam exemit. vn̄ ap̄ls ad. Ro. xi. Que aſſūptio niſi vita ex mortuis. i. qualis ⁊ ꝙ digna fuiſſet iſta aſſumptio: niſi celeriter ſequuta fuiſſet poſt mortē vite reſtitutio ⁊ coꝛpis ab incineratione p̄ſuatio? Q̄ḋ factum eſt ⁊ ſic fieri debuit ⁊ decuit: ſpāliter propter tres rōnes. ¶ Prima qꝛ ſcḋm qḋ dicūt ph̄i in homogeneis idem eſt locus totius ⁊ ptis / vt totius terre ⁊ vni⁹ glebe: Cū ergo caro xp̄i ⁊ v̄ginis marie vnius ſint nature: qꝛ caro xp̄i de carne v̄ginis ſumpta eſt: ſeqtur igitur ꝙ ſimul in eodē loco eē debent. hanc
Aug⁹ rōnem ponit Auguſtinus in ſmōe hodierno.
¶ Scḋa rō celum eſt in coꝛruptibile. ſ; btā virgo celum eſt ⁊ nouē mēſibus in eius vtero criſtus hītauit ⁊ pro tūc verū fuit de vtero v̄ginali dicere illud. p̄s. 10. Dn̄s in tēplo ſcō ſuo: dn̄s in celo ſedes ei⁹. ergo a coꝛruptiōe erat p̄ſuāda.
¶ Tertia in btā virgine ſimul ſunt duo bona / vz. ſc. ⁊ / none / ſ. m̄ꝛnitas ⁊ v̄ginitas. ſ; m̄ꝛnitati coꝛreſpōdet in lege veteri felicitas. virginitati in lege noua coꝛreſpōdet in coꝛruptibilitas. ergo ſimul in p̄ria iſta duo dꝫ hr̄e. ſ. felicitatē propter m̄ꝛnitatē: ⁊ incoꝛruptibilitatē p̄pter virginitatē. Si vis dīe alias rōnes hēs ꝙ plures in ſmōe Dn̄e nō eſt tibi cure. Et hic eſt finis ſcḋi tractatus.

Tertia pars.

¶ Dico in. 3. ⁊ vltio tractatu principalr ꝙ btā virgo in celum p̄mota et exaltata lentiaꝫ imputur ⁊c̄. o. cis. in tertia pte thematis. Gaudete ⁊ letamini: qꝛ nō mihi ſoli valꝫ iſta promotio: ſ; mihi ⁊ vobis. qꝛ n̄ra ⁊ cōmunis eſt. ¶ Valꝫ. n. nobis p̄motio hodierna ⁊ exaltatio vel aſſumptio in celū btē virginis: ad tria ſpecialiter.
Prio qꝛ liberat nos a diabolica poteſtate.
Scḋo qꝛ conſolatur nos in anguſtia ⁊ oī malo
Tertio qꝛ exaltat nos ad gloriā celeſtialem.
¶ Dico primo ꝙ n̄ra eſt aſſumptio ⁊ p̄motio btē virginis: qꝛ liberat nos a poteſtate diabolica. Dicimus virgini hodie. illud. Gen̄. 47.
Salus n̄ra in manu tua eſt. Tu virgo glorioſa es delboꝛa in cuius manu traditus eſt ſiſara. i. diabolus ⁊ liberatus eſt populus. Judicuꝫ. 4. Tu es iudich q̄ manu tua caput abſcidiſti oloferņis. i. diaboli poteſtatē. Judich. 14. Dicat igitur quilibꝫ ſuus deuotus illud. p̄s. 143. Emitte ergo manuꝫ tuam de alto: Eripe me ⁊ libera me de aquis multis: ⁊ de manu filiorum alienoꝛum.
¶ Dico. 2. ꝙ n̄ra eſt aſſumptio ⁊ promotio beate v̄ginis: qꝛ ꝯſolatur nos in anguſtia ⁊ omi malo. dicit nobis in iſta aſſumptōe illud. yſaie. 68. Sicut mr̄ blandit̄ filio ſuo: ita ego conſolaboꝛ vos. Patet hoc. qꝛ p̄pter hoc nos vocamus eam m̄rēꝫ mīe ⁊ propter hoc in celis n̄ra conſtituta eſt aduocata: ⁊ ſibi dicimus. Eya ꝰ aduocata n̄ra / illos tuos miſericoꝛdes oculos ad nos ꝯuerte. Et ip̄a libēter hodie iſtud ſuſcipit officiū aduocationis. Ip̄a eſt berſabee mater ſalomonis q̄ vnicuiqꝫ n̄m ad ſe recurrenti ī neceſſitate dicit. 3. Re. 2. Bene ego loquar p̄ te regi / ⁊ patet qꝛ nō ceſſat pro nobis ad deum p̄ces effundere: ⁊ in neceſſitatibus p̄iculis ⁊ tribulationibus ac anguſtijs nos iuuare. vn̄
Bernardus. Sileat miam tuam o btā virgo: Ber⁹.
qui te inuocataꝫ in ſuis neceſſitatibus non ſen (ſerit affuiſſe.
¶ Dico. 3⁹. ⁊ vltimo ꝙ noſtra eſt aſſumptio ⁊ promotio beate virginis: quia exaltat nos ad gloriam celeſtialem. Ipſa eſt regina Heſter: que hodie aſſumpta eſt ad regnum per quam totus populus iudeoꝛum per regem Aſueruꝫ fuit exaltatus promotus ⁊ dignificatus. Sic ⁊ per heſter reginam. Humilem virginem glorioſam totus populus catholicoꝛum ⁊ criſtianoꝛum ad gloriam ſublimatus. Heſter. 4⁰. Gloria beate virginis ſicut ⁊ gratia: plena eſt ⁊ copioſa: ⁊ deſcendit ad nos. Propter quod dixit Pſalmiſta. p̄s. 84. Prope timentes eū ſalutare ipſius: vt inhabitet gloria in terra noſtra. ¶ Do finem ſermoni in quo vidiſtis tres tractatus de beata virgine declaratos ſuper p̄motione ⁊ aſſumptione ſua hodierna die in celum. ¶ Placeat ſue miſericoꝛdie ⁊ pietati ⁊ p̄celſe dignitati ꝙ ſicut hic ī vita preſenti de plenitudine gratie eius omnes accipimus gratiā ⁊ ita in celo de plenitudine glorie eius omnes accipiamus gloriaꝫ ꝙ nobis concedat ipſa cū filio qui in eternum viuit et regnat cum patre ⁊ ſpiritu ſancto. Amen.

De natiuitate beate virginis. Sermo primus.

Apientia Edificauit ſibi domum Prouer. 9. ſcribitur iſtud th͞a. ſentētia lr̄alis ē iſta. Sapiētia .i. dei filius edificauit nouiter ſibi domum ꝓ ſua habitatiōe .ſ. virginem mariam. ¶ Ad pſequendum in iſto ſmōe ſm ſniam lr̄aliter explicatā: ſunt videndi ⁊ cōponendi ſm tres ptes thematis tres tractat⁹. Primus quomodo hoc eſt verū: ꝙ dei filius pluſꝗ pr̄ vel ſpūs ſanctus dicatur ſapientia. Scd̄s quō hoc eſt ver̄: ꝙ dei fili⁹ q̄ dr̄ ſapia: nouiter edificauerit ſibi domū que ē xp̄go maria. Tertius quomodo hoc ē veruꝫ: ꝙ beata virgo dicatur Domus.

Prima pars

¶ Dico primo ꝙ eſt videndū in pr̄io huius ſmōis tractatu. Quō dei filius pluſꝗ pr̄. ⁊c. Dicatur ſapia. rō dubitandi ꝙ iſti ťmini potētia ſapia bonitas ⁊ clemētia: ťmini eſſentiales ſūt: ⁊ de qualibet pſona dicūť. ¶ Pro quo notādū ꝙ dicūt doctores in pr̄io ſententiaruꝫ ꝙ eſſentialr̄ pr̄ eſt ſapia. filius ſapia. ⁊ ſpūs ſcūs ſapia ⁊ oēs tres vna ſapia. tn̄ apropriate ſolus filius dr̄ ſapia. Sicut ſolus pr̄ potentia. ⁊ ſolus ſpūs ſcūs bonitas ⁊ clementia. Ratio ē iſta. notitiā aut cognitionē aliquā non hēmus de dō niſi p creaturas. Aplus Inuiſibilia dei p ea q̄ facta ſunt ⁊c. Ro. I. Studēt ergo doctores applicare pſonis diuinis illud qd̄ perfectionis eſt ī creaturis: ⁊ remouere illud qd̄ īperfectionis eſt. Uidemus in creaturis in pr̄e ꝓpter antiq̄tatē: ꝙ hꝫ pfectionem ſapie: ſꝫ defectum potētie. ⁊ idō ne ſimilis impfectio vel defectus aplicēť pſone patris in diuinis: dicim⁹ ꝙ in eo eſt potētia. Uidemus in creaturis in filio ꝙ propter iuuētutē in eo eſt pfectio potētie: ſed defectus ſapie / ⁊ idō ne ſimilis imperfectio ⁊ defectus applicēť pſone filij in diis: dicimus ꝙ in eo eſt ſapia. Uidemus in creaturis in ſpū hūano ꝙ ſignat quādam turbationē irā ſine furorem. Un̄ de hoīe turbato cōiter dr̄ ꝙ hꝫ ſpm̄ inaribus. ⁊ ideo ne ſimilis impfectio ⁊ dfectus applicetur perſone ſpūs ſancti in diuinis: dicimus ꝙ in eo eſt bonitas ⁊ clemētia. hec eſt doctrina Magiſtri ſniaꝝ catholica. libro. pmo. d. 34. vbi. ad. q. Qua q̄riť quare pr̄i attribuiť potētia. filio ſapia. ſpūi ſancto clemētia. ¶ Rūdet. Ne dei in mēſitatē ſimilitudine creature metiremur. In creaturis enim q꞉ pr̄ prior filio impfectio potētie. q꞉ filius poſterior pr̄e impfectio ſapie. In ſpū vero tumor ⁊ inflatio ſolꝫ notari. ideo occurrit ſcriptura. d. Prēm potētē: ne videatur filio minus potēs. filium ſapientem: ne videať pr̄e minus ſapiēs. Spm̄ ſcm̄ bonuꝫ: ne crudelis puteť q̄ mitis eſt. hec m̄r. Ecce quare filius dei pluſꝗ pr̄ vel ſpūs ſcūs dr̄ ſapia. et q꞉ ſapia eſt ars ſapientis artificis: ⁊ deus pať oia opatus ē p filiū ſicut p quādam artē / vt dicit Auguſtinus ſup illo. Jo. I. Oia p ipm̄ facta ſunt: ideo pſ̄a loquēdo de filio verbum dirigiť per pſalmiſtam. d. ꝗ magnificata ſunt opa tua dn̄e oia in ſapia feciſti. ps. 103. i. mediante filio tanꝗ p tuaꝫ artem ⁊ ſapiam. ⁊ ſic patꝫ primus tractatus. ſ. Quō hꝫ verum ꝙ dei filius pluſꝗ pr̄ vel ſpūs ſcūs dicať ſapientia: quia apropriate ⁊ non eſſentialiter. Mgr̄ ſniaꝝ. Aug⁹

Secunda pars.

¶ Secundus tractatus eſt iſte iuxta th͞a Quō hoc eſt verū ꝙ dei filius qui dr̄ ſapia: nouiter edificauerit ſibi domū. ſ. xp̄ginem mariaꝫ. rō dubitādi. q꞉ appet ꝙ nō nouiter ſibi domū edificauerit. Sed ab initio in mūdi creatione. Qn̄. n. creauit celum ⁊ terram: fecit fūdamētū. qn̄ in prima die lucem. in ſcd̄a firmamentuꝫ ⁊ ſic de alijs opib⁹ ſex dieruꝫ: fecit cameras ſalas ⁊c. Et ideo vocatur opus diſtinctiōis qn̄ pfecti ſunt celi ⁊ terra: ⁊ omis ornatus coꝝ. ⁊ tūc fecit ſupelectilia domus. ⁊ ꝙ tunc fuerit p dei ſapientiaꝫ creata domus: patꝫ. q꞉ propheta dicit de toto mundo ſic creato ⁊ ornato. Baruch. 3. O iſrael ꝗ magna eſt domus dei ⁊ ingens locus poſſeſſiōis eius. Itē de iſtamet domo in creatione mundi dič. Magr̄. in. 2. ꝙ ſexta die deus creauit hominem: ⁊ tanꝗ dn̄m in domo cōdita introduxit / vt dominareť piſcibus maris volucribus celi ⁊ vniuerſis aiantibus q̄ moueṅť ſuper terram. Patet ḡ ꝙ tunc ab antiquo ⁊ nō mō nouiter Sapia diuina edificauit ſibi domuꝫ. Reſpōſio ad hoc ꝙ verū eſt ꝙ dicit thema ꝙ mō nouiter Sapia edificauit ſibi domum in xp̄gine maria / non ab antiquo ⁊ in mundo creato. rō eſt ſm pħm in. 2. phiſicoꝝ. Omne agens agit ꝓpter finē: ⁊ a fine denoīať res. ⁊ queliꝫ opatio ⁊ Mgr̄ ſniaꝝ.

ANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS DE

actus ſumit ſpēm a fine. Ad ꝓpoſitū. In quo libet edifitio concurrunt quattuor cauſe prin=cipales ſm eūdem phm. efficiens. materialis. formalis/ ꝛ finalis. Ex iſtis ego ꝓbo/ ꝙ i creatione mūdi ſapia non edificauit ſibi domum. Quia in illa edificatiōe concurrere debebant quattuor cauſe ꝗ in themate a notaꝛ. Prima efficiens qꝛ ſapia. Scōa materialis qꝛ edificauit. ſ. de materia prima. Tertia formalis qꝛ domum. ꝗ habꝫ certā ꝛ determinatā formā. ſed deficit cauſa finalis ꝗ eſt prima ꝛ principalior. Qꝛ vt dictū eſt omē agēs agit ꝓpter finē. nō enim ſibi edificauit illā domū: qꝛ domo non indigebat. ſ; edificauit illam ꝓ alijs. Celū ꝓ angelis/ qꝛ ſm Strabū Mox vt celum creatum eſt: ſanctis angelis eſt repletū. et terrā ꝓ hominibus. ps. 113. Celum celi dn̄o: terrā aūt dedit filijs hoīum. Nunc aūt nouiter qn̄ venit plenitudo tēporis: in qua ex diſpoſitione alte trini=tatis ꝯſilij diuina ſapia debebat incarnari ꝛ in domo hītare: edificauit ſibi domū. ſ. vginē ſacratā mariam. ꝛ ita ſibi ꝙ nō alijs. Et ſi edificauit beatā virginē pro alijs domū: hoc fuit ad impetrandum grām diuinalē ſolū. tn̄ ſibi eam domū edificauit: vt aſſumeret hūanam carnē. Videas de iſta domo ꝓ thematis ꝯcordantia qui dicit. ps. 131. Elegit dn̄s ſyō: elegit eā i habitationem ſibi. ¶ Et hic notādū pro declara=tione iſtius auctoritatis. qꝛ duplex eſt electio. Prima qua eligūtur de pluribus pauci. ꝛ iſta eſt electio predeſtinatorum/ de qua apls. Elegit nos an̄ mūdi conſtitutionem. et Mat. 20. Multi ſunt vocati pauci vero electi.

Scōa electio eſt: in qua eligitur ꝺ paucis vnꝰ. ſicut de paucis fratribꝰ vnus prior. de paucis monachis vnus abbas. Exponiꝛ ꝗ de btā virgine auctoritas ſupradicta ſic. Elegit dn̄s ſyō .i. beatā virginem pria electione ꝑ eternam ꝑ=deſtinationem. Sed elegit eā in hitationem ſibi. ſcōa electione. ſ. ꝓ ſua incarnatione. Sic patet ſcōs tractatus. ſ. Quō habꝫ verū ꝙ dei fi=lius qui dr̄ Sapia nouiter edificauit ſibi domū .ſ. virginem mariam.

Tertia pars.

Tertius ꝛ vltimus tractatus eſt. ſ. Quō hoc eſt verū ꝙ bea=ta vgo dicaꝛ Domus. Nam doctores in ſenſu allegorico exponūt de btā virgine thema pre=ſens. Sapia edificauit ſibi domū. et Gregoriꝰ ꝺ btā virgine. Domus pudici pectoris tēplū repente fit dei. Intacta neſciens viruꝫ: verbo ꝯcepit filiū/ ꝛ ideo ꝓ iſto tractatu ſciendum. ꝙ beata virgo dicitur Domus: qꝛ tota perfectio domus. ſtat in fundamēto opimento ornamento. et beata virgo eſt domus. [margin: Gregoriꝰ.]

Primo bene fundata.

Scōo bene obſerata.

Tertio bene ornata.

¶ Primo fundamētū in ea fuit fides. Cogno=ſcitur bonū fundamētum alicuius domus: qn̄ pluuia deſcendit: venti flāt ꝛ in domū irruūt: ꝛ non cadit. qd̄ totū hꝫ verū in vgine ſola maria tēpe paſſionis. qꝛ in oībus defecit fides niſi in ipa. Vn̄ nota ꝙ vbū dictū petro. Ego rogaui ꝓ te vt non deficiat fides tua: ꝓ tūc ꝛ in ipa ſola verificaꝛ. Qꝛ in ipa ſola remanſit fides ec=cleſie. de qua fide textus intelligiꝛ ſupradictꝰ. ¶ Item nota ſcōo ꝙ ſicut ꝗcqd ꝑfectiōis ꝛ lau=dis in arbore eſt: emanat a radice: ꝛ ꝗcqd in domo: ꝓcedit a fundamento. Ita ꝗcqd perfe=ctionis ꝛ laudis in vgine: a fide ꝓcedit. patꝫ. Qꝛ potiſſimum qd̄ de ea dr̄ eſt/ ꝙ eſt mr̄ dei. ꝛ hoc ꝓceſſit a fundamento fidei. Vn̄ eliſabeth. Btā que credidiſti qm̄ ꝛc. Nota cauſalē qꝛ fides enim in ea fuit cauſa ꝯceptiōis xpi. ex qua fide ſm Auguſtinū virgo maria efficiꝛ glorioſior. ꝗ ex conceptiōe carnali xpi. Auguſtinus. [margin: Augꝰ] Felitior fuit maria cōcipiēdo fidem xpi: ꝗ carnem xpi. Nihil enim xpi ꝓpinꝗtas marie profuiſſet: niſi ipm felitius corde ꝗ carne geſtaſſꝫ. ¶ Ecce ꝗ quō iſta glorioſa domus eſt tā bene fundata: ꝛ nunix. Qꝛ ſapia edificauit eam ſi=bi. pro ꝯcordātia. de filio dei dr̄. Mat. 7. ꝙ ſimilabiꝛ viro ſapiēti: Qui edificauit domū ſuā ſupra petram. deſcendit pluuia. venerūt flumina. flauerūt venti ꝛ non cecidit: Fundata eniꝫ erat ſupra firmā petrā. ¶ Scōo btā virgo fuit domus bene opta ꝛ obſata. Tectum in domo virginis fuit caritas. tectū enim dat vltimā ꝑ=fectionem in domo. Sic pria ꝑfectio tanꝗ fundamētū i edificio ſpūali ē fides. ſm Magiſtrū libro. 3. d. 23. vltia tanꝗ tectū eſt caritas. iſtud tectum virginis domꝰ qd̄ eſt caritas: oēs cooperit. Qꝛ maria ſcdm Bernardū. Copioſiſſi=ma caritate oībus ſapientibus ꝛ inſipientibus debitricē ſe fecit. Quis dubitare pōt in affectū caritatis oīo trāſiſſe marie viſcera: in ꝗbus ipa que ex deo eſt caritas nr̄a indutus eſt miſ'a. ꝛ hic dat Bernardus. exemplū de pomo nonne qui pomum dimidia die in manu ſua tenuit: reliꝗ diei parte pomi ſeruabit odorē. quātum ergo putas marie viſcera illa virtus pietatis affecerit: in ꝗbus ipa diuina pietas. 9. menſibus requieuit. Nā ꝛ ante mētē repleuit ꝗ ventrem. ꝛ cum ꝓceſſit ex vtero: non receſſit ab animo. [margin: Mgr ſniaꝛ.] [margin: Berꝰ.]

¶ Tertio ⁊ vltimo domus beate virginis ē be-
ne ornata. Ornamenta in iſta domo glorioſa.
Hier. Sūt virtutes ⁊ grē. de q̄bus dicit Hieronim⁹
Q̄ nihil v̄tutis nihil candoris. nihil grē ⁊ pul
critudinis aut decoris: qd̄ nō reſplendeat i ma
ría. Iſta eſt domus ſalomonis quā edificaue-
rat/ quā vidit regina ſabba. 3. Re. 10. Decora
ta p̄parata adornata: qd̄ dr̄ in textu q̄ p̄ admi-
ratione nō hūit vltra ſpm̄. Et ſi vis videre ali
quātulū de ornatu iſtius ſacratiſſime domus:
vellis notare ⁊ aliquātulū ſpeculari. de iſta do
mo ſacratiſſima: illā auctoritatē q̄ ſcribit̄. agei
in. ca. 2. vbi dr̄ ſic. Magna eſt glīa domus dn̄i
⁊ iſtius nouiſſime: pluſq̄ꝫ prime. ¶ Vn̄ nota q̄
q2 hic ordo exprimit̄. ſ. nouiſſime ⁊ prime: poſ
ſumus declarare iſtam auctoritatē dupliciter.
¶ Primo allegorice vt per primā domū intel-
ligat̄ celū iuxta illud. yſaie. vltio. Celū mihi ſe
des eſt: p nouiſſimā btā v̄go. ⁊ q̄ maior ſit glo
ria iſtius domus nouiſſime. ſ. btē v̄ginis q̄ꝫ ce-
li: patet in tribus. Primo q2 vt dictū eſt celuꝫ
nō ē creatum ꝓ dei māſione: ſ ꝓ angeloꝝ habi
tatione. Sed domus btē virginis nō pro hita-
tione angeli non puri hois/ ſed dei hois. Ideo
dicit tħa. q̄ Sapia edificauit ſibi domū ⁊ nulli
alteri. Scd̄o prima domus. ſ. celum mageſta-
tem dei nō capit. 2. Paralipomenō. 2. Celū et
celi celoꝝ te cape neq̄ūt. Q2 deus nō ſolum eſt
in loco vero ⁊ rāli ſpatio: ſed etiaꝫ imaginatio.
Sed ſcd̄a domus beata virgo totā mageſtatē
dei in ſe claudit. Virgo dei genitrix quē totus
nō capit orbis: i tua ſe clauſit viſcera fact⁹ hō.
Tertio q2 deus p̄ric domui. ſ. celo nunq̄ꝫ ſe ſub
didit: imo ecōuerſo. ſ ſcd̄e. ſ. beate virgini ſub
ditus fuit ⁊ ei obediuit. Erat. n. ſubditus illis
Luc. 2. Patet ergo q̄ accipiendo celū ꝓ p̄ria
domo: ⁊ btām virginē pro ſcd̄a maior eſt glo-
ria domus domini ⁊ nouiſſime pluſq̄ꝫ prime.
¶ Scd̄o exponit̄ iſta auctoritas p iudeos i ſen
ſu literali ⁊ bn̄. dn̄t q̄ p̄ria domus eſt tēplum p
ſalomonē edificatū. Scd̄a domus poſt captiui
tatē babilonis p zorobabel/ neemiā/ ⁊ eſdram
reedificatum. Tertiū templum expectari non
d̄bet: ſicut aliq̄ pfidi iudei expectāt. ꝯtra quos
Iere. 7. Nolite cōfidere in v̄bis mendatij. d.
Templū dn̄i. tēplum dn̄i. tēplum dn̄i eſt. Scd̄ꝫ
dn̄t q̄ fuit magis glorioſum q̄ꝫ primū. Cauſaꝫ
aſſignāt aliqui iudei. primā q2 fuit maioris ſū-
ptuoſitatis. qd̄ falſum eſt. vt patꝫ eſdre. 3. et. 5.
capitul̄. Q̄n enim redibant de babilonia de ci
ri licentia vbi fuerūt per. 70. annos: In tran-
tes tēplum reedificatuꝫ ſenes qui primū vide-
rant plorabant: iuuenes q̄ nunq̄ꝫ alium vide-
rant gaudebant. Scd̄a cauſa q̄ aſſignatur p iu
deos q̄ maior gloria domus nouiſſime q̄ꝫ pri-
me: p maiorē durationem. q2 p. 20. annos pl⁹
durauit. Sed hec cauſa irrationalis eſt. q2 ma
ior duratio nō arguit maiorē perfectionem aut
gloriam. alias lapis maioris perfectiōis eēt q̄ꝫ
hō. Tertiā cauſam quaꝫ aſſignāt: eſt ꝓpt̄ ma-
iorem p̄cioſitatē auri ⁊ argenti quā ibi obtulit
alexander. Sed cōtra. q2 hoc nō arguit maio-
rem pfectionem in domo. nō meliorē equū faci
unt aurea frena inq̄t Seneca. al̄ moſt̄. Porra Sene.
eſſet maioris perfectionis q̄ꝫ rex: ⁊ mala muli
er q̄ꝫ bona. Itē q2 archa teſtamēti p̄cioſior fuit
apud iudeos oī auro: que non fuit in ſcd̄a do-
mo. Veritas ergo quare maior gloria domus
nouiſſime q̄ꝫ prime: ex textu habet̄/ q̄ ex aduē
tu meſſie. Vn̄ ibi in textu. Veniet deſideratus
cunctis gētibus: ⁊ implebo domū iſtā gloria. ⁊
erit maior gloria domus iſti⁹ nouiſſime. pluſq̄ꝫ
prime. q2 ibi meſſias fuit: non in prima domo
Ibi a mr̄e in die purificatiōis oblatus ⁊ preſen
tatus. ibi docuit. ibi miracula fecit. ¶ Nunc ad
ꝓpoſituꝫ ſi maior gloria domus dn̄i nouiſſime
q̄ꝫ prime/ q2 ibi oblatus ⁊ p̄ſentatus: nonne a
fortiori maior gloria v̄ginis domus q̄ꝫ p̄ric nec
ſcd̄e. Q2 in ea incarnatus ⁊ hūanatus ⁊ ex ea
de ſpū ſcō ꝯcept⁹ ⁊ gn̄at⁹? tenet ꝯſequētia: q2
maiorē arguit pfectionem in btā v̄gine ⁊ glo-
riam/ xp̄m in ea incarnari ⁊ hūanari: q̄ꝫ in ſe-
cundo templo vel domo xp̄m offerri vel p̄ſen
tari. ¶ Patet ḡ veritas tertij tractatus. ſ. quo-
modo habet verum q̄ beata virgo dicatur do
mus bene fundata ⁊c̄. de qua dicit totū thema
q̄ Sapia in hac die edificauit ſibi ⁊ non alteri
hanc domū. Edificare incepit dei ſapia in ſua
ꝯceptione. Sed hodie edificium pfecit in p̄ſen
ti ſolēnizatione. habitare ibi incepit in ſua i car
natione. d. illud. Sap. 8. Intrās in domū meā
cōquieſcā cum illa. Nō enim habet amaritudi
nem cōuerſatio eius. nec tediū cōuictus illi⁹.
¶ Honorabiles dn̄i ꝓ fine ſmōis reducatis ad
cor de quadam domo edificata in roma p ro-
mulum: q̄ dicebatur aſillum ⁊ domus refugij.
Iſta eſt virgo maria vt dicat quilibet filio ⁊ ſi-
bi illud. p̄s. 30. Eſto mihi fili virginis in deuꝫ
ꝓtectorem/ eſto mihi v̄go in domū refugij: vt
ſaluū me facias. hic p grāꝫ ⁊ in futuro p glīaꝫ.

Sermo ſecundus

Ego ſuꝫ radix dauid ⁊ genus. ſtella ſplendida ⁊ matu
tina. Apoc. 22. ſcribit̄ p̄ſens tħa

in laudem ⁊ gloriam natiuitatis virginis glo-
rioſe marie. Cuius feſtiuitatem hodie celebra
mus. hoc thema ꝑ eã in pſonã ſuã nobis ꝓpo-
nitur: ad eam laudandũ. ¶ Pro cuius thema
tis introductiõe eſt notãdum. ꝙ ꝓpter tria ho
mines cõiter laudantur.
Primo ꝓpter celſitudinem ⁊ dignitatem.
Scõo ꝓpter generis nobilitatem.
Tertio propter virtutem ⁊ probitatem.
Prime due laudes ſine tertia nihil valent. ter
tia ſine primis duabus multũ vʒ. ſʒ ſi omẽs iſte
tres cauſe inſimul in aliquo repirenẽ: dign⁹ eſ
ſet magna laude. Multi fuerũt in magna di-
gnitate: ⁊ fuerũt mali vt nero impator. Multi
in magna nobilitate: vt lucius cathilina: q̃ fuit
peſſim⁹ vt dñt hyſtorie: tñ multũ nobilis. mul-
ti in ignobilitate ſʒ in maxima ỽtute: ſicut Ve-
ſpeſſianus. de quo dicit Eutropius ꝙ lʒ oſcu-
re natus: tñ in impio optimis compandus. ⁊ d
tito eius filio dicit. ꝙ fuit a deo oĩ ỽtutum gñe
mirabilis: vt amor ⁊ delicie hũani gñis puta-
retur. Ad ꝓpoſitum. Btã virgo in ſua natiui-
tate de qua hodie feſtiuamus nõ hũit primum
ſolũ. ſ. dignitatẽ. Nec ſcõm cum primo ſolum.
ſ. gñoſitatem. Sed hũit tertiũ cũ duobus pris
ſimul. ſ. ỽtutẽ ⁊ ꝓbitateʒ. Et ꝓpter hoc in ſua
natiuitate eſt merito collaudanda. Vñ in ince
pto thãte de tribus ſupradictis merito collau-
daẽ ſm tres partes themat(is): ſm que tria erũt
tres tractatus in preſenti ſermone. Laudatur
namqꝫ beata virgo.
Primo de prioritate in eſſendo. vñ eſt honora
bilis. Ego ſum radix. Scõo de claritate in naſ-
cendo. vnde eſt nobil(is). Genus dauid. Tertio
de vtilitate in vidẽdo vñ ẽ delectabilis ſtella.

Prima pars.

¶ Dico primo in quo erit primus tracta
tus nr̃i ſmõis ꝙ laudaẽ btã vir
go i ſua natiuitate de prioritate in eſſendo ⁊c.
In prima pte thematis qñ dicit. Ego ſum ra-
dix. Videmus naturalr̃. ꝙ primũ qđ gignitur
de tota ſba arboris eſt radix. ita ſpũalr̃. primuʒ
ꝙ gñatũ eſt in arbore redẽptionis hũani gene
ris: eſt virgo maria. propter qđ dicit. Ego ſuʒ
radix. hec radix. ſ. btã virgo eſt hodie nata vt
ex ea ram⁹. i. filius dei naſcereẽ: ꝑ quẽ humani
generis redẽptio ſeqreẽ. Hec radix. ſ. ỽgo ma
ria prio orta eſt de populo iudeoꝝ ſm carneʒ.
Eccli. 24. Radicaui in populo honorificato.
ſʒ qꝛ hic populus cũ in honore eẽt non intelle-
xit: tranſplantata eſt ⁊ miſit radices in populo
gentiliũ. i. xp̃ianoꝝ a deo electo. vnde dixit ſibi
deus. In electis meis mitte radices. eccli. vbi
ſupra. hec radix. ſ. ỽgo glorioſa dat populo cri
ſtiano tria que dat quelʒ radix arbori.
Primo ſuſtentans fundamentuʒ contra om-
nem temptationem.
Scõo cõfortãs nutrimẽtũ circa deuotionem.
Tertio ỽo augẽs cremẽtũ i ỽtutẽ ⁊ pfectionẽ.
¶ Dico primo ꝙ hec radix arboris populi cri
ſtiani q̃ eſt virgo maria dat toti arbori fidelis
⁊ catholici populi/ fundamẽtũ ſuſtentans con
tra tẽptationem. Videmus ꝙ arbor ꝯcutitur
auentis ⁊ afluminibus. ſʒ ſi radices hẽat bene
terre fixas: fortiter ſtat. nec euellitur. Arbor fi
deliũ catholicorum cõcutiẽ auẽtis tẽptationũ
diaboli. a fluminibus perſecutionũ mũdi. ⁊ a-
pluuia delectationũ carnis. ſʒ non euellitur: qꝛ
a radice ſua forti q̃ eſt ỽgo maria ſuſtẽtaẽ ⁊ de
fendiẽ. Vñ Bernardus. Cuiʒ ramo arboris Ber⁹.
iſtius radicis dicit ſuper miſſus eſt Omelia. 2.
Si criminũ in manitate turbat⁹. ſi cõſcie fedi-
tate cõfuſus: ſi iudicij orrore pterritus: ſi bara
tro deſpatiõis abſortus: mariam cogita/ mari
am inuoca/ nõ recedat ab ore: nõ recedat a cor
de. Nã ipam cogitãs nõ erras: ipſam rogans
nõ deſpas: ipam ſequẽs nõ deuias: ipa tenẽte
nõ corruis: ipa ꝓtegente nõ metuis: ipa duce
non fatigaris: ipa propitia peruenis. hec Ber
nardus. Propter hoc dr̃ per aplm cuiʒ ramo
arboris populi xp̃iani in ſto in iſta glorioſa ra
dice. illud ad. Ro. xi. Nõ tu radicem portas: ſʒ
radix te. ⁊ nõ ſolum portat ramos fertiles. i. iu
ſtos: ſʒ ſteriles. i. pctõres. In hac arbore firmã
tur ⁊ radicanẽ puſillanimes ⁊ debiles ſuſten-
tãtur. Tẽptati fouenẽ. tribulati cõſolanẽ. ⁊ om
nes tanqꝫ mr̃ recipit. Oibus ſm Bernardum Ber⁹.
Copioſiſſima caritate debitricẽ ſe fecit. oẽs ſu-
ſtẽtat ne cadãt aut euellãtur. Iſta glorioſa ra-
dix: qꝛ eſt in ſira fortiẽ ⁊ adheret terre. i. ỽtuti
hũilitati per eã faciẽs ſe infimam ſicut terra: ⁊
ideo firmiter ſtat ⁊ ramos ſuſtẽtat. de ea ſcribi
tur Eccles. i. Gño pterijt: generatio aduenit:
terra vero in eternum ſtat.
¶ Dixi. 2. ꝙ hec radix arboris populi xp̃iani q̃
eſt ỽgo maria: dat toti arbori fidelis ⁊ catholi
ci populi ꝯfortãs nutrimẽtũ ⁊c. qñ hõ conſide
rat ꝙ quicũqꝫ ramus iſtius arboris ad radicẽ
recurrit habʒ nutrimẽtũ: qđ dat vigorẽ ⁊ forti
tudinẽ ſpũaleʒ. Qꝛ ſicut inqt Bernardus. iſti Ber⁹.
glorioſe radici. Sicut a te auerſus ⁊ dſpect⁹ ne
ceſſe eſt ꝙ cadat: ita ad te reſpectus ⁊ conuer
ſus impoſſibile ẽ ꝙ peat. Sileat ğ laudes tu-
as o beata virgo: qui te in ſuis neceſſitatib⁹ nõ
ſenſerit affuiſſe. ⁊ q̃d mirum ſi inuocata ades:

que etiam non vocata preſto es. Certe hu9 cō
ſideratis: rami ⁊ tota arboꝛ fidelis populi reci
piūt a radice btē virginis bonam deuotionem.
Pro tanto cuilibet fideli catholico dicit apl's
de btā virgine radice ſua/ Tu cum oleaſter eſ
ſes inſertus es in iſrael: ⁊ ſocius radicis ⁊ pin
guedinis factus es oliue. Quilȝ nām eſt olea-
ſter ꝑ peccatū oꝛiginale ⁊ actuale. ſꝫ per grām
baptiſmalem innocētia reſtituta inſtus ē illis.
ſ. angelis: qꝛ coꝛuȝ ꝑnio deputatus. Sed ecce
ꝙ multū quēlȝ ad deuotionē prouocare debȝ/
qꝛ ſeqꝫ. Socius radicis ⁊ pinguedinis factus
es oliue. Socij ſumus radicis. i. ꝟginis ꝑ grāȝ
ſuſtētātē. Ipa ſuſtētat nos ſicut radix ramū. et
per ſuā hūilitatem nō ſpnit nām ſocietateȝ/ et
ſocij etiam facti ſumus pinguedinis oliue: per
grām cōſeruātem ⁊ adiuuātem. Ipa eſt oliua.
ipamet de ſe ipā dicit. Eccli. 24. q. oliua ſpe-
cioſa in campis. Nota ꝙ non dicit in oꝛtis qui
cōcludunt: ⁊ ad eos difficilis eſt igreſſus: ſꝫ in
cāpis/ qui ſine clauſura ſūt/ ⁊ ad eos facilis eſt
acceſſus. Ex quo patȝ ꝙ ad beataȝ virginem
facilem habemus acceſſum.

¶ Dixi. 3. ⁊ vltimo ꝙ hec radix eſt arboꝛis po
puli xp̄iani fidelis. ſ. ꝟgo maria ad augens cre
mentū ⁊c̄. Iſti radici glorioſe dicimus in illa ꝑ
clara antiphona Aue regina celoꝝ. Salue ra-
dix ſcā. de ea ſcribiꝫ ad. Ro. vbi ſupra. Si ra-
dix ſcā ⁊ rami. Iſtius radicis rami ſunt iuſti ⁊
fideles catholici: qui ei per imitationem cōiū-
gūtur: ⁊ eius exēplo ð virtute in ꝟtutē creſcūt
⁊ augmentanꝫ ⁊ ſcīficanꝫ. de arboꝛe fidelis ca
tholici populi ðꝛ: Oſee. 14. Erūpet radix ei⁹.
ſ. beata virgo/ vt libani: ibunt rami eius. i. fide
les ⁊ ſibi deuoti creſcētes ⁊ augmētū capiētes
de ꝟtute in ꝟtutē: vſqꝫ quo videāt deū in ſyō. i.
in glīa ꝑadiſi. ⁊ ſic do finē pꝛio tractatui pſentꝭ
ſermonis. in quo dixi ꝙ beata virgo habȝ pri-
oꝛitatem in eſſendo ⁊c̄. Ipſa dicit in pꝛima the
matis. Ego ſum radix.

Secunda pars

¶ Dixi in. 2. tractatu pꝛincipali nſi ſmo
nis ꝙ btā ꝟgo laudaꝫ de clarita
te in naſcendo ⁊c̄. In ſcda thatis qū dicit. Ge-
nus dauid. Ipa eſt ð gnē regio oꝛta. vñ hodie
de ea dicim⁹. Regali ex ꝓgenie maria exoꝛta
⁊c̄. Ipa eſt de gnē dauid. vñ dicimus Natiui-
tas glorioſe ꝟginis marie ex ſemine abꝛae ⁊c̄.
clara ex ſtirpe dauid. propter quod ſibi dicere
poſſumus. Tobie. 6. Ex magno genere es tu
¶ Sed dices quid eſt hoc qð in euangelio hodi
erno eius genealogia non poniꝫ in recto oꝛdie
vꝫ linea: ſꝫ ſolū a lʼtere. Cū dꝛ Iacob genuit Io
ſeph virū marie de qua ⁊c̄. In iſta genealogia
euangeliſta ponit ſoluȝ mr̄em ⁊ filium. in alijs
pr̄es ⁊ filios: vel ſi ponit mr̄es vt in tribus lo-
cis pſuponit de qbus natus ē tolis. hic vero di
cit ſolū de qua natus eſt ih̄s ⁊c̄. ¶ Rñ⁹. ꝙ non
idē oꝛdo ſuaꝫ in alijs genealogijs ⁊ iſta. vt de
tur intelligi qꝛ ali⁹ eſt oꝛdo quo natus eſt xp̄s
de ꝟgine ſpālr: ali⁹ quo nati ſūt alij gnālr. xp̄s
ð muliere ſine viro. ⁊ ideo dicit. De qua dimit
tendo virum qui ibi nominatur. ſ. Joſeph na-
tus eſt ih̄s ⁊c̄. Alij autem nati ſunt de muliere
⁊ viro: vt abꝛaam genuit yſaac de ſara ſubau-
di. yſaac genuit Iacob de Rebeca ſubaudi et
ſic de alijs genealogijs criſti. genealogiaȝ euā
geliſta ſtatim finiuit: quia ſola ſingularis fuit.
⁊ nec precedēs generatio aliqua ei ſimilʼ fuit:
nec futura erit. de iſto gnē ⁊ gnōne xp̄i ⁊ btā ꝟ
gie figuralr ſcribiꝫ. Gēn. in. ca. 1. vbi ſic. Pro
tulit terra herbā virētē ⁊ facientem ſemen iux
ta genus ſuum. Notate verba ſignate miſte-
ria. Notate quinqꝫ verba ⁊ quinqꝫ miſteria.
¶ Primū ꝟbū eſt ꝓtulit. ꝙ idē eſt qð erūpit vꝫ Nota
germinauit. in quo ꝟbo notaꝫ natiuitas vel ge
neratio: illð qð ꝓtulit terra/ dicimus ꝙ illð ꝓ-
ducit vel gnāt. ¶ Scdm verbū eſt terra. per ter
ram baſſam ⁊ humilem ⁊ fructuoſam intelligi
tur virgo maria: de qua in. ps. 84. Benedixi
ſti domine terram tuam/ ⁊ terra noſtra dedit
fructum ſuum. ¶ Tertium eſt herbam viren-
tem. Ecce virginitas marie. herba virens eſt
virginitas. Herba arens eſt in matrimonio:
que eſt cum arentia ⁊ ſiccitate virginitatis her
ba fetens eſt illicitus concubitus. ¶ Quartum
verbuȝ eſt Afferentem ſemen. hic notatur glo
rioſe virginis maternitas et fecunditas. Eſt
enim beata virgo herba virens virginitate: ⁊
affert ſemen cum maternitate et fecunditate.
Semen iſtud eſt filius eius ieſus criſtus glo-
rioſus. quemadmodum herba virēs ſine cor-
ruptione ſemen producit. Sic virgo cum vir-
ginitatis honoꝛe criſtum genuit ⁊ parturiuit.
qð non eſt incredibile niſi rudibus et infideli-
bus. Unde ſecundum Ambꝛoſium in exame Am-
ron Omelia. 6. Vultures ſine cōmixtione ge- broſi⁹.
nerant. ⁊ ſecundum Lactantium libꝛo. 6. inſti
tutionum. Animalia quedam vento aut aura
concipe ſolēt. Quō ergo negaꝫ in dei mr̄e: qð
poſſibile nō negaꝫ i vulture. quō negabiꝫ a dei
ſpū virginem grauidare: cui facile eſt quidqd
vellit facere. Propter quod dicit angelus ꝟ-
gini. Luc. pꝛimo. Non erit impoſſibile apud
deum omne verbum.

XANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS DE

¶ Quintum ⁊ vltimū verbum eſt iuxta genus
ſuū. hoc intelligit̃ q2 ipa erat de gñe dauid. per
cōſequēs iuxta genus ſuū gñauit filiuꝫ de gñe
dauid. vñ in pricipio euāgelij hodierni. Liber
gñonis ieſu xp̄i filij dauid. ⁊ ſic iuxta genꝰ ſuū.
Uel aliter. Maria v̄go erat mr̄ ⁊ v̄go: q2 mr̄:
genenerauit hoīem de cuius gñe ipa erat. Q2
virgo: generauit filiū v̄ginē / ⁊ ſic iuxta genus
ſuū. ſicut deus pr̄ q2 deꝰ: gñauit filium deum.
⁊ ſic iuxta genus ſuuꝫ. ¶ Sic do finem ſcdo tra
ctatui: in quo dixi ꝙ beata virgo laudatur: q2
habet claritatem ⁊c. Uñ dicit in ſecunda the-
matis. ꝙ eſt genus dauid.

Tertia pars.

¶ Dixi 3. principaliter ⁊ vltio in. 3. tracta
tu ꝙ btā v̄go hodie laudat̃ ō vti
litate in videndo ⁊c. iuxta tertiā thātis. Stella
ſplendida ⁊ matutina. Stella matutina naſci-
tur cū magno lumine: ad cuius ortum gaudēt
itinerantes Aues incipiunt garrire ⁊ ad can-
tum prouocantur. Infirmi alleuiantur. ⁊ om-
nes qui fuerunt in nocte propter aduentum ſo
lis ⁊ luminis letificantur. Sic hodie beata vir
go in natiuitate ſua toti mundo dat gaudiuꝫ ⁊
letitiāꝫ: propter quod ſibi hodie dicimus. Na
tiuitas tua dei genitrix virgo gaudium annun
ciauit vniuerſo mundo. Ex te enim ortus eſt
ſol iuſticie ⁊c. Qui ſoluens maledictioneꝫ ⁊c.
Et ſolem iuſticie regeꝫ paritura ſupimū ſtella
matutina maris hodie proceſſit ad ortum. cer
nere diuū lumē gaudete fidles. ¶ Et hic ſūt no
Primuꝫ ꝙ ē ſtella matutina q̄ dr̄ (tāda tria.
lucifer: ⁊ ſtella veſptina q̄ dr̄ eſpus. quaꝝ cur-
ſus naturalis ē ꝙ ſtella matutina orit̃ in prici-
pio diei. ⁊ iō dr̄ lucifer. i. lucē ferēs. heſpus orit̃
in pricipio noctꝭ iō dr̄ heſpus. i. veſpum ⁊ tene
bras adducens. Scdm ē notādū ꝙ eua iſtū or
dinē iſtaꝝ duaꝝ ſtellaꝝ ⁊ curſum eaꝝ mutauit:
q2 in mane mūdi. i. in pricipio heſpum veri ſo-
lis occaſuꝫ ⁊ tenebras mortis nobis adduxit.
Turbauit ḡ eua ordinē iſtaꝝ ſtellaꝝ ⁊ curſuꝫ:
q2 in mane nō appet heſperus ſ; veſpere. Ter
tium eſt notādū. ꝙ v̄go maria ecōuerſo in ve-
ſpe mūdi vt lucifer appuit q̄ ortū vite ⁊ veri ſo
lis nobis nūciauit ⁊ lapſum eue repauit. Iſta
eſt illa glorioſa ſtella. ſ. v̄go maria q̄ magos re
ges ad xp̄ꝫ perduxit. de qua dicitur Mat. 2. ꝙ
Uidentes ſtellam gauiſi ſunt gaudio magno
valde. Ipſa virgo maria eſt quaſi ſtella matu-
tina in medio nebule. Eccli. 50. ¶ Sic do fineꝫ
ſermoni in quo patēt ad laudem virginis glo-
rioſe tres tractatus declarati.

Sermo tertius

LEx poſita ē ad gal.
in. ca. 3. et in Epiſtola dominice.
Honorabiles domini pro nr̄i the
matis declaratiōe ⁊ ad tam btāꝫ
virginem debita applicatione: eſt ſciendꝫ. ꝙ
ſm ſniam doctoꝝ ſpālr ſancti thome pria ſcde.
in tractatu de legibꝰ Abſq3. i. ſine lege diuina
li qua ois res aſtringit̃. vñ Boetiꝰ. 1. de ↄſola- Boeꝰ.
tione metro. 5. Legēq3 pati ſidera cogis: nil an
tiqua lege ſolutū / liqt ꝑprie ſtatiōis opus: oīa
certo fine gubernas Abſq3. i. ſine lege natura
li q̄ nunq3 a corde diſſoluit. vñ ſup illo ad. Ro.
2. Gētes q̄ legē nō hūt naturalr ea q̄ legis ſūt
faciūt q2 hūt opus legis ſcriptū in cordibꝰ ſuis
dicit btūs Augꝰ. 2. cōfeſſionū. Lex nature ſcri Augꝰ
pta ē in cordibus hoiuꝫ q3 nec vlla delet iniq-
tas. Abſq3 iſtis legibꝰ neceſſe fuit ponere legē
hūalē qua iter hoīes pax ⁊ vinculū indicit̃. Fa
cte ſunt eniꝫ leges hūane ſm yſidoꝝ. p pace ⁊ yſidoꝰ
pollitia hoiuꝫ ↄſuāda. ⁊ hoc ꝑpt̃ ſepteꝫ effectꝰ
quos opāt̃ neceſſarios ↄſuatiōis pacꝭ i hūana
Primꝰ effectꝰ legiꝭ ē malos repmere (pollitia
Scdo malefactores punire.
Tertius ignorantes inſtruere.
Quartus ad bonum inducere.
Quintus defectis ſuplere.
Sextus dubia declarare.
Septimus ⁊ vltimus v̄tutes ↄq̄rere. Iſti ſunt
ſeptē effectus legis: q̄ ꝑprius ⁊ verius in btā
v̄gine q3 in aliqua lege hūana inueniūtur. ſeq̄t̃
ḡ ꝙ diuina clemētia ab eterno diſpoſuit hodie
in hac die natiuitatis ſue eaꝫ nobis dare ⁊ pro
lege ponere ⁊ pro mulgare. ⁊ hoc eſt quod de
ea dicit thema. Lex poſita eſt.
¶ Dico prio ꝙ facte ſūt leges pro pace ⁊ poli-
tia hoium ↄſuāda. ⁊ hoc ꝑpter primū effectuꝫ
quē dat lex vel facit. q̄ eſt malos repmere. ma
li ↄtra bonos prio ꝑcedūt p audaciā in corde /
⁊ poſtea p effectū in ope. Leges volētes ↄſer-
uare bonos: nō ſolū intendūt cohibere ⁊ repri
mere in malis effectū operis: ſ; etiam audaciā
cordis. Unde yſidorus in libro. de. le. Facte yſidoꝰ
ſunt enim leges vt earuꝫ metu humana cohe
ceatur audatia: tutaq3 ſit inter probos innocē
tia ⁊ in ipis improbis formidato ſupplitio re-
primatur nocendi facultas ⁊ intentio. Hec ꝑ-
prietas legis ⁊ effectus: ꝑprius ⁊ pfectꝰ ē in
btā v̄gine q3 in aliqua alia lege. Nam ipſa re-
primit mala non ſolum ore ⁊ corde: ſed ⁊ aſpe
ctu ⁊ facie. dicūt iudei ⁊ hoc teſtāt̃ doctores ꝙ

quicunq̄ luxurioſus aſpiceret eam in facie: ſta
tiȝ in eo reprimebat luxuria ⁊ efficiebat caſtꝰ.
q̄cūq̄ ſupbus: ſtatim reprimebat in eo ſupbia
⁊ efficiebat hūilis. q̄cūq̄ inuidus ⁊c̄. et efficie
batur benignꝰ. quicūq̄ iroſus ⁊c̄. et efficiebat
caritatiuus. ⁊ guloſus efficiebat abſtinens ⁊
ſobrius. Ecce quō btā virgo in corde ſuo ⁊ in
ore ⁊ in facie ⁊ toto corpe reprimebat in hoi-
bus mala ⁊ vicia qui eſt primus effectus legis
ꝑpter qđ de ea nobis đr. Exo. 13. Erit .q. ſig-
nū in manu tua: ⁊ quaſi monimētuȝ añ oculos
tuos ⁊ vt lex dñi ſemper ſit in ore tuo.
¶ Dixi. 2. q̄ facte ſunt leges ꝑ pace et politia
hoium ↄſeruāda. ⁊ hoc ꝑpter ſcđm effectuȝ le
gis q̄ eſt male factores punire. Unde vbi thema
Lex propter tranſgreſſores poſita eſt. Gloſa
cohercendos ⁊ puniendos. Juſto enim qui
potuit tranſgredi ⁊ non eſt tranſgreſſus face-
re mala ⁊ non fecit. Eccli. 31. ſecundum qđ di-
cit Apl'us. prima. thimo. primo. Tali iuſto nō eſt
lex poſita. ſ. punitiua propter tranſgreſſionem
ſuam. Sed iniuſtis impijs ⁊ peccoribus. Hec
proprietas legis ⁊ effectus: proprius eſt in btā
virgine q̄ȝ in alia lege. In lege enim moyſi pu-
niebantur malefactores per iuſticiam ⁊ rigo-
rem / dentem pro dente / oculum pro oculo / vt
patet in ſpiciendo precepta iudicialia dicte le
gis. Sed beata virgo eſt lex que punit pecca-
tores per miſericordiam. clementiam ⁊ amo-
rem. Illa lex dicit ⁊ ſtatuit. Anima que pecca
uerit: ipa morietur. Ezechiel. 17. Lex que eſt
beata virgo dicit Nolo mortem peccatoris: ſȝ
vt magis cōuertat ⁊ viuat. Illa lex. ſ. moſayca
dicit. Cōuertātur petōres in infernū. ps. 9. Lex
q̄ eſt btā virgo dicit. A porta inferi erue dñe a-
Berꝰ. nimas eorū. Qȝ diſſimile inq̄t Bernardus ſuper
cantica ſmōe. 30. Se offerūt ad omnē cōſciam
ſuauitas huius ⁊ aſpitas illius. Quis ſane ex
quo reſpicit condēnātem ⁊ cōſolantē. plectētē
⁊ amplectētem. glorioſioꝛ ē ⁊ pfectioꝛ lex q̄ eſt
beata v̄go in punitiōe petōꝝ ⁊ trāſgreſſorū: q̄ȝ
lex moſayca. qꝛ illa punit tranſgreſſores per ri
gorem ⁊ iuſticiam. Lex que ē btā virgo ꝑ mi-
ſericordiā ⁊ clementiam. De ea enim ſcribitur
Prouer. vltimo. Os ſuum apuit ſapientie: ⁊
lex clementie in lingua eius.
¶ Dixi. 3ᵒ. q̄ facte ſunt leges ꝑ policia ⁊ pace
hoium ↄſuāda. ⁊ hoc ꝑpt tertiū effectū legis:
q̄ eſt ignorātes iſtruere. vñ ſm apl'm Lex mo-
ſayca data ē in remediū hūane ignorantie. ho
mines enim ante legem nec deū cognoſcebant
nec peccatum. Unde ad. Ro. 3. dicit per legeȝ
cognitio peccati. Et in. ca. 7. dicit Peccatū
non cognoui niſi per legeȝ. nam concupiſcien-
tiam neſciebam eſſe peccatuȝ. niſi lex diceret nō
concupiſces. Lex fuit data iudeis: ſicut pue-
ris inſcijs ⁊ ignorātibus datur pedagogus vt
eos doceat prima rudimēta. ſ. a. b. c. donec ad
ſtatuȝ virilitatis ⁊ perfectionis veniant: i quo
apti ⁊ diſpoſiti ſunt ad ſciendū ſcientias ⁊ cō-
cluſiones altas. Quarum ſciētia ad homines
pertinet nō ad pueros. Sicut pueri mouentur
ad diſcendū aliqđ bonum virtutis promiſſio-
ne alicuius muneris parui valoris vt fructi-
bus ⁊ nucibus ⁊ terrore flagelli: ſic iudei amo
re temporalium / que eis promittebantur in le
ge: ⁊ terrore penarum: adiſcebant virtutes et
bonum. Hoc eſt qđ dicit Apoſtolus. ad Gal. 3.
Lex pedagogus noſter fuit in chriſto. i. vſq̄-
quo venit criſtus: qui docuit nos ſcientiam fi-
dei catholice: quā ſcire pertinet nō ad pueros
ſed ⁊ ad viros perfectos. Et ideo ſubiungit a
poſtolus. At vbi venit fides: iam non ſumus
ſub pedagogo. Iſtum effectum legis. ſ. ignorā
tes inſtruere: perfectius pertinet ad beatam v̄
ginem q̄ȝ ad legem moſaycam / nec ad aliam
legem. Inſtruit enim nos de agendis creden-
dis ⁊ ſperandis ⁊ de omnibus ad ſalutem ne-
ceſſarijs. Primo ſicut magiſtra diſcipulos. et
hoc ore veritatem nobis dicēdo. Unde nobis
dicitur de ea Job. 22. Suſcipe ex ore eius le-
gem / ⁊ pone ſermones eius in corde tuo.
Secundo ſicut mater filios et hoc vita et opere
timorem domini nobis conſulendo. Unde di-
cit nobis in. ps. 33. Uenite filij audite me: timo
rem domini docebo vos. vnde Ambroſius de Ambroſiꝰ.
ſancta virginitate. Talis fuit maria: vt eius
vnius vita omniū noſtrū ſit diſciplina. Pro tā
to ipa ſicut bona mater dicit nobis Prouer. i
ca. pᵒ. Audi fili mi diſciplinam patris tui ⁊ ne
dimittas legem matris tue.
¶ Dixi. 4. q̄ facte ſunt leges ꝑ policia ⁊ pa-
ce hoium ↄſeruanda propter quartū effectū le
gis q̄ ē ad bonū inducere. vñ phs in. 2. ethic.
Intētio legis ē ciues facere bonos. hoc pfectiꝰ
repit in btā v̄gine q̄ȝ i alia lege hūana quacūq̄
illud enim. ps. 33. Declina a malo ⁊ fac bonū:
pfectius nos docet q̄ȝ aliqua lex ⁊ hoc duplr.
Primo p exemplū ⁊ vitam. ppt qđ de ea dicit
Ambroſius de ſancta v̄ginitate. Sit nob tāq̄ Ambroſiꝰ.
in imagine deſcripta vita marie: in qua velut
in ſpeculo refulget ſpecies caſtitatis ⁊ forma
virtutis. Hinc ſummatis exemplum viuendi:
vbi tanq̄ in exemplari magiſteria expreſſa ꝓ-
bitatis. qđ corrigere. quid fugere. quid tenere
quid cauere debeatis oſtēdunt. Si ergo tu ma-

XANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS D

¶ Quintum ⁊ vltimū verbum est iuxta genus suū. hoc intelligit̄ q2 ipa erat de gn̄e dauid. per cōsequēs iuxta genus suū gn̄auit filiuz de gn̄e dauid. vn̄ in pricipio euāgelij hodierni. Liber gn̄onis iesu xp̄i filij dauid. ⁊ sic iuxta gen⁹ suū. Uel aliter. Maria v̄go erat mr̄ ⁊ v̄go: q2 mr̄: genenerauit hoiem de cuius gn̄e ipa erat. Q2 virgo: generauit filiū v̄ginē/ ⁊ sic iuxta genus suū. sicut deus pr̄ q2 de⁹: gn̄auit filium deum. ⁊ sic iuxta genus suuz. ¶ Sic do finem scd̄o tractatui: in quo dixi ꝙ beata virgo laudatur: q2 habet claritatem ⁊c. Un̄ dicit in secunda thematis. ꝙ est genus dauid.

Tertia pars.

¶ Dixi .3. principaliter ⁊ vltio in .3. tractatu ꝙ btā v̄go hodie laudat̄ ō vtilitate in videndo ⁊c. iuxta tertiā thātis. Stella splendida ⁊ matutina. Stella matutina nascitur cū magno lumine: ad cuius ortum gaudēt itinerantes Aues incipiunt garrire ⁊ ad cantum prouocantur. Infirmi alleuiantur. ⁊ omnes qui fuerunt in nocte propter aduentum solis ⁊ luminis letificantur. Sic hodie beata virgo in natiuitate sua toti mundo dat gaudiuz ⁊ letitias: propter quod sibi hodie dicimus. Natiuitas tua dei genitrix virgo gaudium annunciauit vniuerso mundo. Ex te enim ortus est sol iusticie ⁊c. Qui soluens maledictionez ⁊c. Et solem iusticie regez paritura supinū stella matutina maris hodie processit ad ortum. cernere dinū lumē gaudete fid̄les. ¶ Et hic sūt notāda tria. Primuz ꝙ ē stella matutina q̄ d̄r lucifer: ⁊ stella vespertina q̄ d̄r espus. quaꝝ cursus naturalis ē ꝙ stella matutina orit̄ in pricipio diei. ⁊ id̄ d̄r lucifer. i. lucē ferēs. hespus orit̄ in pricipio noctis id̄ d̄r hespus. i. vespum ⁊ tenebras adducens. Scd̄m ē notādū ꝙ eua istū ordinē istaꝝ duaꝝ stellaꝝ ⁊ cursum eaꝝ mutauit: q2 in mane mūdi. i. in pricipio hespum veri solis occasuz ⁊ tenebras mortis nobis adduxit. Turbauit g̃ eua ordinē istaꝝ stellaꝝ ⁊ cursuz: q2 in mane nō appet hesperus ſ; vespere. Tertium est notādū. ꝙ v̄go maria ecōuerso in vespe mūdi vt lucifer appuit q̄ ortū vite ⁊ veri solis nobis nūciauit ⁊ lapsum eue repauit. Ista est illa gloriosa stella. s. v̄go maria q̄ magos reges ad xp̄z perduxit. de qua dicitur Mat. 2. ꝙ Uidentes stellam gauisi sunt gaudio magno valde. Ipsa virgo maria est quasi stella matutina in medio nebule. Eccli. 50. ¶ Sic do finez sermoni in quo patēt ad laudem virginis gloriose tres tractatus declarati.

Sermo tertius

Ex posita ē ad gal. iii. ca. 3. et in Epistola dominice. Honorabiles domini pro nr̄i thematis declaratiōe ⁊ ad tam btāz virginem debita applicatione: est sciendu3. ꝙ s̄m s̄niam doctoꝝ spālr sancti thome pria scd̄e. in tractatu de legib⁹ Absq3. i. sine lege diuina li qua ōis res astringit̄. vn̄ Boeti⁹. 3. de ꝯsolatione metro. 5. Legēq3 pati sidera cogis: nil antiqua lege solutū/ liqt ꝓprie statiōis opus: oīa certo fine gubernas Absq3. i. sine lege naturali q̄ nunq3 a corde dissoluit. vn̄ sup illo ad. Ro. 2. Gētes q̄ legē nō hn̄t naturalr ea q̄ legis sūt faciūt q2 hn̄t opus legis scriptū in cordib⁹ suis dicit btūs Aug⁹. 2. cōfessionū. Lex nature scripta ē in cordibus hoiuz q̄3 nec vlla delet iniqtas. Absq3 istis legib⁹ necesse fuit ponere legē hūalē qua iter hoies pax ⁊ vinculū indicit̄. Facte sunt eni3 leges hūane s̄m ysidoꝝ. ꝓ pace ⁊ pollitia hoiu3 ꝯfuāda. ⁊ hoc ꝓpt̄ septe3 effect⁹ quos opāt̄ necessarios ꝯfuatiōis pacis i hūana pollitia Prim⁹ effect⁹ legis ē malos reprimere Scd̄s malefactores punire.
Tertius ignorantes instruere.
Quartus ad bonum inducere.
Quintus defectis suplere.
Sextus dubia declarare.
Septimus ⁊ vltimus v̄tutes ꝯq̄rere. Isti sunt septē effectus legis: q̄ ꝓprius ⁊ verius in btā v̄gine q̄3 in aliqua lege hūana inueniūtur. seqt̄ g̃ ꝙ diuina clemētia ab eterno disposuit hodie in hac die natiuitatis sue ea3 nobis dare ⁊ pro lege ponere ⁊ promulgare. ⁊ hoc est quod de ea dicit thema. Lex posita est.

¶ Dico prio ꝙ facte sūt leges pro pace ⁊ pollitia hoium ꝯfuāda. ⁊ hoc ꝓpter primū effectu3 quē dat lex vel facit. q̄ est malos reprimere. mali ꝯtra bonos prio ꝓcedūt p audaciā in corde/ ⁊ postea p effectū in ope. Leges volētes ꝯseruare bonos: nō solū intendūt cohibere ⁊ reprimere in malis effectū operis: ſ; etiam audaciā cordis. Unde ysidorus in libro. de. le. Facte sunt enim leges vt earu3 metu humana coherceatur audatia: tutaq3 sit inter probos innocētia ⁊ in ipis improbis formidato supplitio reprimatur nocendi facultas ⁊ intentio. Hec ꝓprietas legis ⁊ effectus: ꝓprius ⁊ pfecti⁹ ē in btā v̄gine q̄3 in aliqua alia lege. Nam ipsa reprimit mala non solum ore ⁊ corde: sed ⁊ aspectu ⁊ facie. dicūt iudei ⁊ hoc testāt̄ doctores ꝙ

Boe⁹.
Aug⁹
ysido⁹
ysido⁹

quicunqȝ luxurioſus aſpiceret eam in facie: ſta
tiȝ in eo reprimebatur luxuria ⁊ efficiebatur caſtꝰ.
quicūqȝ ſupbus: ſtatim reprimebatur in eo ſupbia
⁊ efficiebatur hūilis. quicūqȝ inuidus ⁊c. et efficie
batur benignꝰ. quicūqȝ iroſus ⁊c. et efficiebatur
caritatiuus. ⁊ guloſus efficiebatur abſtinens ⁊
ſobrius. Ecce quō btā virgo in corde ſuo ⁊ in
ore ⁊ in facie ⁊ toto corpe reprimebat in hoi=
bus mala ⁊ vicia qui eſt primus effectus legis
ꝓpter qd̄ de ea nobis dr̄. Exo. 13. Erit. q. ſig=
nū in manu tua: ⁊ quaſi monimētuȝ añ oculos
tuos ⁊ vt lex dñi ſemper ſit in ore tuo.

¶ Dixi. 2. ꝙ facte ſunt leges ꝓ pace et politia
hoium ꝯſeruāda. ⁊ hoc ꝓpter ſcōm effectuȝ le
gis q̄ eſt male factores punire. Unā vbi thema
Lex propter tranſgreſſores poſita eſt. Gloſa
cohercendos ⁊ puniendos. Iuſto enim qui
potuit tranſgredi ⁊ non eſt tranſgreſſus face=
re mala ⁊ non fecit. Eccli. 31. ſecundum qd̄ di=
cit Apl̄us. prima. thimo. primo. Tali iuſto nō eſt
lex poſita. ſ. punitiua propter tranſgreſſionem
ſuam. Sed iniuſtis impijs ⁊ peccatoribus. Hec
proprietas legis ⁊ effectus: proprius eſt in btā
virgine ꝙ̄ in alia lege. In lege enim moyſi pu=
niebantur malefactores per iuſticiam ⁊ rigo=
rem/ dentem pro dente/ oculum pro oculo/ vt
patet in ſpiciendo precepta iudicialia dicte le
gis. Sed beata virgo eſt lex que punit pecca=
tores per miſericordiam. clementiam ⁊ amo=
rem. Illa lex dicit ⁊ ſtatuit. Anima que pecca
uerit: ipſa morietur. Ezechiel. 17. Lex que eſt
beata virgo dicit Nolo mortem peccatoris: ſꝫ
vt magis cōuertatur ⁊ viuat. Illa lex. ſ. moſayca
dicit. Cōuertātur pctōres in īfernū. ps̄. 9. Lex
q̄ eſt btā virgo dicit. A porta inferi erue dñe a=
Berꝰ. nimas eorū. ꝙ̄ diſſimile inqt Bernardus ſuper
cantica ſmōe. 30. Se offerūt ad omnē cōſciam
ſuauitas huius ⁊ aſpitas illius. Quis ſane ex
quo reſpicit condēnātem ⁊ cōſolantē. plectētē
⁊ amplectētem. glorioſior ē ⁊ pfectior lex q̄ eſt
beata v̄go in punitiōe pctōꝝ ⁊ trāſgreſſorū: ꝙ̄
lex moſayca. qꝛ illa punit tranſgreſſores per ri
gorem ⁊ iuſticiam. Lex que ē btā virgo ꝑ mi=
ſericordiā ⁊ clementiam. De ea enim ſcribitur
Prouer. vltimo. Os ſuum apuit ſapientie: ⁊
lex clementie in lingua eius.

¶ Dixi. 3ᵒ. ꝙ facte ſunt leges ꝓ policia ⁊ pace
hoium ꝯſuāda. ⁊ hoc ꝓpt tertiū effectū legis:
q̄ eſt ignorātes iſtruere. vñ ſm aplm̄ Lex mo=
ſayca data ē in remediū hūane ignorantie. ho
mines enim ante legem nec deū cognoſcebant
nec peccatum. Unde ad. Ro. 3. dicit per legeȝ
cognitio peccati. Et in. ca. 7. dicit Peccatū
non cognoui niſi per legeȝ. nam concupiſcen=
tiam neſciebam eſſe peccatuȝ. niſi lex diceret nō
concupiſces. Lex fuit data iudeis: ſicut pue=
ris in ſcijs ⁊ ignorātibus datur pedagogus vt
eos doceat prima rudimēta. ſ. a. b. c. donec ad
ſtatuȝ virilitatis ⁊ perfectionis veniant: i quo
apti ⁊ diſpoſiti ſunt ad ſciendūȝ ſcientias ⁊ cō=
cluſiones altas. Quarum ſciētia ad homines
pertinet nō ad pueros. Sicut pueri mouentur
ad diſcendū aliqd̄ bonum virtutis promiſſio=
ne alicuius muneris parui valoris vt fructi=
bus ⁊ nucibus ⁊ terrore flagelli: ſic iudei amo
re temporalium/ que eis promittebantur in le
ge: ⁊ terrore penarum: adiſcebant virtutes et
bonum. Hoc eſt qd̄ dicit Apoſtolus. ad Gal. 3.
Lex pedagogus noſter fuit in chriſto. i. vſqȝ=
quo venit criſtus: qui docuit nos ſcientiam fi=
dei catholice: quā ſcire pertinet nō ad pueros
ſed ⁊ ad viros perfectos. Et ideo ſubiungit a
poſtolus. At vbi venit fides: iam non ſumus
ſub pedagogo. Iſtum effectum legis. ſ. ignorā
tes inſtruere: perfectius pertinet ad beatam v̄
ginem ꝙ̄ ad legem moſaycam/ nec ad aliam
legem. Inſtruit enim nos de agendis creden=
dis ⁊ ſperandis ⁊ de omnibus ad ſalutem ne=
ceſſarijs. Primo ſicut magiſtra diſcipulos. et
hoc ore veritatem nobis dicēdo. Unde nobis
dicitur de ea Job. 22. Suſcipe ex ore eius le=
gem/ ⁊ pone ſermones eius in corde tuo.
Secundo ſicut mater filios et hoc vita et opere
timorem domini nobis conſulendo. Unde di=
cit nobis in. ps̄. 33. Uenite filij audite me: timo
rem domini docebo vos. vnde Ambroſius de Am=
ſancta virginitate. Talis fuit maria: vt eius broſiꝰ.
vnius vita omniū noſtrū ſit diſciplina. Pro tā
to ipſa ſicut bona mater dicit nobis Prouer. i
ca. pᵒ. Audi fili mi diſciplinam patris tui ⁊ ne
dimittas legem matris tue.

¶ Dixi. 4. ꝙ facte ſunt leges ꝓ policia ⁊ pa=
ce hoium ꝯſeruanda propter quartū effectū le
gis q̄ ē ad bonū inducere. vñ phs in. 2. ethic.
Intētio legis ē ciues facere bonos. hoc pfectiꝰ
repit in btā v̄gine ꝙ̄ i alia lege hūana quacūqȝ
illud enim. ps̄. 33. Declina a malo ⁊ fac bonū:
pfectius nos docet ꝙ̄ aliqua lex ⁊ hoc duplr.
Primo p exempluȝ ⁊ vitam. ꝓpt qd̄ de ea dicit
Ambroſius de ſancta v̄ginitate. Sit nob tāqȝ Am=
in imagine deſcripta vita marie: in qua velut broſiꝰ.
in ſpeculo refulget ſpecies caſtitatis ⁊ forma
virtutis. Hinc ſummatis exemplum viuendi:
vbi tanqȝ in exemplari magiſteria expreſſa ꝓ=
bitatis. qd corrigere. quid fugere. quid tenere
quid cauere debeatis oſtēdunt. Si ergo tu ma=

XANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS

lus prauus.pctōr es: ad exemplar ꝛ regulā be
ate ỽgis q̄ lex eſt ad bonū te inducens: vitam
Sene. tuā prauam corrige. Et ſm Senecā.xi.ep̄la
ad lucillū. Opus eſt exemplo ad qḋ mores nr̄i
ſe ipſos erigant. Si enim ad regulā: praua cor
rigas: tūc ad legem ꝛ regulam vite beate ỽgi
nis emendatus dices dn̄o de beata ỽgine cum
ps.118. Iniquitatem odio habui ꝛ abhomina
tus ſum ꝛ legem tuam dilexi. Scḋo beata vir
go ſicut perfectiſſima lex non ſolum ad bonum
nos inducit per exemplum ꝛ vitam: ſꝫ etiam p
verbum ꝛ doctrinam. Nam deualde paucis
ỽbis que loquuta fuit. vt habetur in euāgelio.
Documēta bonitatis nob tradidit ſaniſſima ꝛ
ỽtuoſa. vt ſibi merito. illḋ. ps.118. Dicam⁹ Bo
nū mihi lex oris tui: ſup milia auri ꝛ argenti.
¶ Dico.5. ꝙ facte ſunt leges pro pace ꝛ politia
hominum conſeruanda propter.5. effectum le
gis qui eſt deffectus ſuplire. Multotiens enī
propter varietatem tēporis ꝛ hoīum: leges in
ueniūtur deffectiue. patet de lege aſſueri regis
quā publicauit ꝯtra iudeos manifeſtū deffectū
cōtinēs de morte iudeoꝝ: q̄ poſtea fuit reuoca
ta ꝛ ſupleta ꝛ in melius emendata. Heſter. in.
Aulus gelius ca.16. Dicit etiā Aulusgeli⁹ libro.3. hyſtorie ro
manorum. ꝙ leges quibus roma regebat: per
curſum tēporis inuente ſunt deffectiue: ꝛ p ali
os ſuplete ſunt ꝛ in melius emendate. Sic etiā
frequenter accidit in iure canonico ꝛ ciuili. et
in foris aragonie valentie ꝛ conſuetudinibus
cathalonie. Ideo per alias leges ſuplentur et
emendantur. ¶ Ad propoſitum lex ſuplens def
fectus aliarum leguꝫ: eſt beata virgo. que nul
lum deffectum in ſe continet: ſed omnes aliaꝝ
legum deffectus/corrigit ſuplet ꝛ emendat. ꝛ
ratione principis que eam condidit qui eſt cri
ſtus. de quo Iob dicit. in. ca.36. ꝙ nullus ſimi
lis ei in legiſlatorib⁹. ꝛ ipſe de ſe ipſo dicit. Mat.
5. Non veni ſoluere legeꝫ: ſed adimplere. Et
etiā ratione ſui que alias leges corrigit ꝛ emē
dat: ꝛ earum deffectus ſupplet. Exemplum.
Lex moſayca habet iſtum deffectum: ꝙ prohi
bet manum/ꝛ non animuꝫ. Beata virgo hūc
deffectum ſupplet: q̄ vtrumqꝫ prohibet manuꝫ
ꝛ animuꝫ. propter qḋ dicit. ps.39. de ea. Legē
tuam in medio cordis mei. Preceptum cari
tatis eſt magnum ꝛ latuꝫ. de quo dicit. ps.118.
Latum mandatum tuum nimis. Lex moſay-
ca habet iſtum deffectum ꝙ facit eum paruuꝫ
ꝛ ſtrictuꝫ. Unde criſtus. Mat.5. Audiſtis qꝛ
dictum eſt antiquis Diliges amicum tuum et
odio habebis inimicum tuū. Sed iſtū deffectū
Ber⁹. ſuplet btā virgo per ſuam legeꝫ. q̄ ſm Bernar
duꝫ. Sapientibus ꝛ inſipiētibus iuſtis ꝛ pctō
rib⁹ amicis ꝛ inimicis copioſiſſima caritate de
bitricē ſe fecit: nec ē q̄ ſe abſcōdat a calore ei⁹.
Pro tanto quilibet ſibi deuotus. ſibi dicit illḋ
in. ps.118. Ueniant mihi miſerationes tue ꝛc.
Quia lex tua meditatio mea eſt.
¶ Dixi.6. ꝙ facte ſunt leges pro pace et poli-
tia hominum conſeruanda. propter ſextuꝫ effe
ctum legis qui eſt dubia declarare lex enīꝫ ſm
qḋ dicit phs. Proponit multitudini ſuāda ꝛ
intelligēda. In multitudine multi ſunt rudes
ꝛ pauci ſubtiles ꝛ intelligentes. Et ideo opoꝛ
tet ꝙ lex intelligibiliter ꝛ clare eis tradatur ac
lucide. Hunc deffectuꝫ habet lex moſayca que
obſcure tradebatur in enigmatibus et figuris
Nam in figura contingebat illis Prima.ad.
Cor.10. Lex euangelica clarius tradita eſt. p
pter quod dixerūt diſcipuli xp̄o. Ecce nūc pa-
lam loqueris: ꝛ prouerbium nullū dicis. Lex
q̄ eſt btā ỽgo clariſſima eſt. Cū enī lex ſua po
tius loquatur de mia q̄ de virtute alia. oībus
ſm Bernardū ſinum apit miſicordie ꝛ decla Ber⁹.
rat: vt de plenitudine eius capiant vniuerſi. ꝛ
beatus qui fuerit inſtructus in ſua lege tam lu
cida ꝛ tam clara. Implebitur enim in eo illud
ps.93. Btūs hō quem tu erudieris domine: et
de lege tua docueris eum. Iſta lex data eſt om
nibus ꝛ toti multitudini fidelium catholicorū.
Unde de ea dicitur. Neemie.8. Attulit eſdras
ſacerdos.i. criſtus legem coram multitudine.
¶ Dixi ſeptimo ꝛ vltimo ꝙ facte ſunt leges p
pace ꝛ policia hominū cōſeruāda. ꝑpt ſeptimū
ꝛ vltimū effectū legis q̄ eſt ỽtutes cōquirere.
Iſte ſm phm eſt finalis effectus legis: ordina
re hominem ad felicitatem ꝛ virtutem. Iſtum
effectum proprius ꝛ verius hꝫ lex btē ỽgis: q̄
quecūqꝫ lex hūana. Nā lex hūana ordinat ho
mines ad felicitatem temporalis pacis: Lex
beate virginis ad felicitatem pacis eternalis.
Ipa eſt lex que in eternum ſtat: Omnes qui te
nuerint eam beati Baruch.in.ca.5. Lex hu-
mana ꝛ ſi dat virtutes ꝛ procurat que ſuffici-
unt ad pacem temporis: nō tū ſufficiens eſt ad
danduꝫ pacem pectoris minus eternitati. Lex
que eſt beata virgo dat virtutes: ꝛ procurat q̄
ſufficiunt ad paceꝫ temporis ꝛ pectoris ꝛ eter
nitatis. Pro tanto dicit. ps.118. de ea chriſto.
Pax multa diligentibus legem tuam: ꝛ non
eſt illis ſcandalum. De iſta glorioſa lege que
eſt beata virgo dicitur in. ps.18. Lex domini
immaculata conuertens animas: teſtimoniuꝫ
dn̄i fidele ſapientiam preſtans paruulis. ¶ In
iſto textu nota q̄tuor virtutes iſtius glorioſe

legis.ſ.beate virginis in q̄bus ſupat omēs le-
ges hūanas in ſeptez effectibꝰ legū ſupradict꞉
dicit eni tertꝰ de iſta glioſa lege.ſ.v̄gie maria.
Prio qꝛ ē lex dn̄i imaculata.⁊ hoc p v̄ginitatē
Scd̄o ꝙ ē cōuertēs aīas.⁊ hoc p ſanctitatem.
Tertio ꝙ ē teſtimoniū dn̄i fidele.⁊ h̄ p v̄itatē.
Quarto ꝙ ē ſapiam preſtās puul'.⁊ hoc p hūi
¶Dico prio ꝙ btā v̄go eſt lex dn̄i ima- (litatē
culata: ⁊ hoc per virginitatē. ¶Et notādū ꝙ
vbi tertus dauid in hoc paſſu habet lex domi-
ni immaculata.trāſlatio Caſiodori habꝫ. Lex
domini irreprehenſibilis.⁊ vtrumqꝫ habꝫ vex
in beata virgine.ꝙ eſt Lex domini immacula
ta: ⁊ irreprehenſibilis. In quo ſuperat omnes
leges humanas ⁊ hoc in duobus. Primo qꝛ
leges humane ſunt maculate: qꝛ ſuſtinent ma
culas peccatoꝝ.vt patet in lege ciuili que ſu
ſtinet minora mala vt vitet maiora. Sicut pa-
tet de meretricibus: ⁊ de lege moſayca que ſu-
ſtinuit libellum repudij: ⁊ permiſit vſuram da
ri extraneis: ne fratres ſuos grauarent. vt pa-
tet Deutero.23. Lex vero beate virginis nul-
lam maculam ſuſtinet Sancta eſt ⁊ immacu-
lata.⁊ maculam aliquam nec magnaꝫ nec par
uam aliquatenus non permittit. Dicimus de
ea. Sancta ⁊ immaculata virginitas quibus
te laudibus efferam ⁊c̄. Ad.Ro.7. Lex ſan-
cta eſt ⁊ mandatum iuſtum ⁊ bonum. Scd̄o
leges humane reprehenſibiles ſunt: qꝛ pſonas
accipiunt: in ponunt grauia minoribus.leuia
maioribus. Sunt ſicut telle aranee vel aranea
rum. Sicut dixit Arthaxerces. que anima-
lia debilia retinent/et parua: magna et fortia
non poſſunt. immo telam frangunt/vt ponit
Valerius libro.9. Et impletur illud Abacu. Vale-
primo. Lacerata eſt lex ⁊ illud.ps. Tempus rius.
faciendi domine diſſipauerunt legem tuā. Lex
beate virginis nullatenus eſt reprehenſibilis:
quia magnos ⁊ paruos equaliter obligat/et
cuilibet dicit. Q̄to maior es humilia te in om
nibus: ⁊ coram deo inuenies gratiam Pro-
uerbio.4°. Sic non eſt reprehenſibilis: ꝙ ſit
partialis/⁊ pſonas accipiat. Dixit petrꝰ. Act.
in.cap.10. In veritate comperi: ꝙ non eſt ac-
ceptor perſonarum deus. Et de beata virgine
per ſimile dici poteſt In veritate cōperi: ꝙ nō
eſt acceptrix perſonarum mater dei.
¶Dixi.2.ꝙ btā virgo eſt lex conuertens ani-
mas. Notabilis effectꝰ legis eſt ꝯuertere aīas
de pctō in grām: de grā in maiorem gratiam:
⁊ de maiore grā in gloriā. Lex beate virginis
ꝯuertit aīas tripl'r.ſm modū triplicis ꝯuerſiōis
locoꝝ.ſ.ſimplex.p accidēs.⁊ p ꝯtrapoſitionez.
Primo conuertit animas peccatorum per cō
uerſionem ſimplicem de pctō in gratiam.
Scd̄o conuertit animas iuſtorum de gratia in
maiorem gratiam per cōuerſionē p accidens.
Tertio conuertit aīas ſanctoꝝ de gratia in glo
riam per conuerſionem per contrapoſitionez.
Primo conuertit aīas pctōꝝ de pctō in grām
per cōuerſionē ſimplicē.in qua ſm logicos fit
de predicato ſbm ⁊ ſubiecto p̄dicatuꝫ. Sic lex
beate virginis q̄n conuertit pctōrez de pctō in
grām: facit vt v̄tutes q̄ in eo ſubiciebantur et
vicia que predicabant̄ cōuertāt̄: ⁊ de ſubiecto
fiat p̄dicatū ⁊ de predicato ſubiectum. in pctō
enim ſupbia erat p̄dicatū ⁊ hūilitas ſubiectuꝫ.
In ꝯuerſione pctōris btā virgo facit de ſupbo
hūilem/de auaro liberalem/de luxurioſo ca-
ſtum/⁊ ſic de alijs vicijs ⁊ virtutibus ⁊ ſic fa-
cit d̄ p̄dicato ſubiectū ⁊ ecōuerſo. Iſta cōuerſi
one cōuertūtur pctōres de peccato in gratiam
p qua dicit eis. Joel.2. Conuertimini ad me in
toto corde veſtro in ieiunio fletu ⁊ planctu.
Scd̄o conuertit animas iuſtorum de gratia in
maiorem gratiam per cōuerſionem p accidēs.
in qua ꝯuerſiōe ſm logicos nō mutata q̄litas:
ſ; quātitas. Sic in iſta conuerſione animarum
iuſtorum non mutatur qualitas gratie: ſed au
gmentatur: ⁊ maior quātū ad quātitatē efficit̄
Tertio cōuertit aīas ſcōꝝ btōꝝ p ꝯtrapoſitio
nem. quia mittit eas de terminis finitis preſen
tis vie/in terminis infinitis glorie. Sic eſt ve-
rum ꝙ beata virgo eſt lex domini immacula-
ta conuertens animas.
¶Dixi.3.ꝙ beata virgo eſt lex que eſt teſtimo
nium domini fidele. Fidelis teſtis miſterioꝝ
criſti. Eſt Joānes euangeliſta q̄ peribet teſti-
monium de viſu. Unde narrata criſti natiui-
tate. dicēdo Uerbum caro factū eſt: ſtatiꝫ ſub
iungit Et vidimus gloriam eius. Jo.1. Nar-
rata chriſti paſſione: ſtatim ſubiungit Et qui
vidit teſtimonium perhibuit: ⁊ verum eſt te-
ſtimonium eius: ⁊ ille ſcit qui vera dicit. Et ſi
beatus Joannes teſtimonium de viſu peribꝫ:
nonne etiaꝫ beata virgo que in hijs oībꝰ pſens
fuit: ⁊ vidit. Et teſtimoniū verum pōt peribe
re. Maxime qꝛ de ea qd̄ ſcriptum ē. Joel.2°.
intelligi poteſt. Lex veritatis fuit in ore eius:
⁊ iniquitas non eſt inuenta in labijs eius. Be
ata ergo virgo eſt lex que eſt teſtimonium do-
mini fidele.⁊ de ea ſcribitur in.ps.88.ꝙ eſt lu
na pfecta in eternum: ⁊ teſtis in celo fidelis.
¶Dixi.4.ꝙ beata virgo eſt lex q̄ ſapiētiā pre
ſtat puulis.i.humilibus ſm gloſam: ⁊ hoc per
ſuam hūilitatem. Beata v̄go eſt deo ꝓpiqua p

XANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS D

in corruptionem ⁊ virginitatē. q2 ſm qđ ſcribi
tur. Sap. 6. Incorruptio primū facit deo. ſ3 do
⁊ diuine ſapie ē intriſeca p hūilitatē. ſcriptū eſt
Prouer. xi. vbi hūilitas ibi ⁊ ſapia. Btā vgo
fuit ſupra modū humilis. vñ ipſa dicit. Luc. i.
Qr reſpexit hūilitatē ancille ſue ⁊c. Bene igi
tur puulis ⁊ hūilib⁹ pōt preſtare ſapiam: cum
eam in ſe intrinſecam ⁊ non extrinſecaȝ hēat.
¶ Finis ſermōis. facte ſunt iſte leges p pace ⁊
politia hominum cōſeruanda. propter ſeptem
effectus quos operantur ſupradictos. qđ ve-
rius ⁊ propius inueniuntur in beata virgine:
ꝙ in aliqua lege humana per quecūqȝ princi-
pem ⁊ legiſlatorem/ordinata/qua propter ſu
mus legiſlator ⁊ iperator dei filius. Qui iſtaȝ
legem ab eterno condidit ⁊ ordinauit: hodie i
ſua natiuitate ſuis fidelibus catholicis tenen-
dam ⁊ obſeruandam pro mulgauit. ⁊ hoc eſt
qđ dicit thema de btā vgine. Lex poſita eſt.

Sermo quartus

Reſpicite volatilia ce
li. Mat. 6. et in euangelio domi-
nice cōcurrētis. thema Inceptū
eſt in laudē vginis glorioſe cui⁹
hodie natiuitatē celebramus. ſm tres ptes ſu-
as tria nobis explicat ſm que in pſenti ſmone
de virgine glorioſa erunt tres tractatus.
Primus tractatus erit de eius humilitate vir
tuali que nobis in exemplū ē data. Reſpicite.
Scđs tractatus erit de eius cōtemplatiōe cele
ſtiali in ſublimi exaltata. Uolatilia.
Tertius ⁊ vltimus tractatus erit de eius opa
tiōe ſupnali in corpore nobili deſignata. Celi.

Prima pars

¶ Dico prio ꝙ primus tractat⁹ pſentis
ſmōis de laudib⁹ vginis: erit d
ſua hūilitate virtuali ⁊c. q opaƚ p exemplar ad
hoc vt nō erret: oportȝ ꝙ exēplar aſpiciat. vñ
Sene. Seneca ad lucilluȝ epl'a. xi. Opus ē exēplo ad
qđ mores nr̄i ſe erigāt. q2 niſi ad exēpla reſpici
as: praua nō corriges. vt recte igiƚ opemur et
nō errem⁹: oportȝ ad exēplar reſpicere. ⁊ iđ di
xit de⁹ moyſi. Exo. 25. Inſpice ⁊ fac ſm exem
plar: qđ tibi in mōte mōſtratū eſt. ¶ Deſcēden
do magis ad materiam ego reperio ꝙ deus.
Reſpicit omnes homines generaliter.
Aliquos ſpecialiter.
Sed beataȝ virginē reſpexit ſup oēs ſinglariƚ.
¶ Primo reperio ꝙ deus reſpicit omnes ho-
mines generaliter habendo curam ⁊ prouidē
tiam de eis. vñ pſalmiſta. ps. 32. De celo reſpe
xit dñs/⁊ vidit oēs filios hoium. in quo patet
falſa opinio antiquoꝝ gentiliū dicentiū: ꝙ pui
dentia diuina ſolū erat circa res ſupiores ⁊ nō
circa inferiores. Eoꝝ opinio recitatur Job. in
22. cap. circa cardines celi pābulatur: nec noſtra
cſiderat. quā opinionē. pſalmiſta improbat. d.
De celo reſpexit dñs: vidit per eoꝝ curam et
prouidentiam oēs filios hoium. ¶ Scđo reſpi
cit ſup aliquos hoies deus ſpālr ⁊ hoc prio ſup
credentes corde. Iere. 5. Dñe oculi tui reſpi-
ciūt fidem. et Luc. 18. Dixit xp̄s ceco illumina-
to: Reſpice fides tua te ſaluum fecit.
¶ Scđo ſup penitētes cū cōtritione. vnde ipſe
dicit. yſaie. 66. ad quē reſpiciā niſi ad cōtritum
ſpū ⁊ trementē ſmones mōs. vñ de Petro qñ
peccauit ſcribiƚ. Luc. 22. Qr reſpexit i eū dñs/
⁊ ſeqtur. Et egreſſus foras fleuit amare.
Tertio ſuper merentes gloriā ⁊ ſaluationē. de
quolibet tali dr̄ Sap. 3. Habebit fructum in re
ſpectione aiaruȝ ſanctaꝝ. Hēa ⁊ mia i ſanctos
ei⁹: ⁊ reſpect⁹ ſup electos illius. Ecce ꝙ de⁹
reſpicit ſup oēs hoies gnālr. aliquos ſpālr. ſed
ſup oēs iſtos reſpicit btām vginē ſingulariter.
dās nobis documētū ⁊ doctrinā: ꝙ ad eā nos
ſingulariter reſpiciam⁹/⁊ ꝙ p eā ſicut per exē
plar non corruptū/nō falſuȝ/ſ3 veꝝ ⁊ pfectū vi
tā nr̄am regulemus. ideo Ambroſi⁹ de ſcā vir
ginitate Sit nob tanꝙ in imagine deſcripta vi Am-
ta marie: in qua velut in ſpeculo refulget ſpēs broſi⁹.
caſtitatiſ ⁊ forma vtutis. hinc ſūmam⁹ exēpla
viuēdi: vbi tanꝙ in exemplari magiſteria ex-
preſſa pbitatiſ. qđ corrigere. qđ fugere. qđ te-
nere. qđ cauere debeatis oſtēdit. ⁊ iđ dicit no
bis in thāte xp̄s vginis fili⁹. Reſpicite nō erre
tis ſingulariter ad mr̄em meā. Reperiunƚ multe
⁊ diuerſe vtutes in btā vgine: ad quas oēs ge
neraliter reſpicit deus. ⁊ ſingulariƚ q̄ttuor gnā
pſonaꝝ. quattuor vtutes in ea pnimio amore ⁊
delectatione reſpiciūt in beata vgine. Pria ē
vginitas. ⁊ ad iſtā vtutē reſpiciūt āgeli p amo
re ⁊ delectatiōe maxima quā ad illam habent.
q2 vginitas ſoror eſt angeloꝝ/inqt Ambroſi⁹. Am-
Scđa eſt mr̄nitas ⁊ fecūditas: ⁊ ad iſtā ſingu- broſi⁹.
lariƚ reſpicit de⁹ pr̄ p amore maximo: q2 illius
met filij cuius ipa ē mr̄ ipe eſt pr̄. Tertia ē ſan
ctitas ⁊ ad iſtam reſpicit deus ſpūs ſcūs: q2 di
xit ſibi angelus. Spūs ſcūs ſupueniet in te. ⁊c.
Et quod naſcetur ex te ſanctuȝ vocabiƚ filius
dei. Quarta ē humilitas et ad iſtā pre maxio
amore reſpicit deus filius. Unde ipſa beata
virgo de ſe dicit in cantico. Quia reſpexit hu
militatem ancille ſue ecce enim ex hoc ⁊c.
¶ Sed dices quomodo probatur ꝙ in iſta vir

tute humilitatis virginis filius dei magis dele
ctetur ⁊ magis eam dilexerit q̄ alias virtutes
¶Rñ⁹. ꝙ hoc dupliciť probare poſſumus.
Primo ex ſigno dẽato.
Scḋo ex effectu operato.
¶ Primo ex ſigno dẽato ſi eñ aliq̄s hō diligit
duas vł plures mulieres: ſignū demõſtratiuū
eſt ꝙ inter illas illā magꝭ diligit: ad quā magis
reſpicit. quia ſecundum Poe. Ubi amor ibi
oculus. Modo ad propoſitum. xp̄s filius dei
in glorioſa virgine matre ſua omnes virtutes
diligit ſpāliter humilitatem / ⁊ ꝟginitatē: ſ; ma
gis hūilitatē. qꝛ ꝟgo dicit. Reſpexit hūilitatē
⁊c̄. Et non dicit virginitatem. ¶ Scḋo proba-
Gregori⁹. tur etiam ex effectu operato. dicit Gregorius:
ꝙ probatio dilectionis exhibitio eſt operis. O-
pus operatum in beata virgine quod fecit eā
matrem dei: ex humilitate proceſſit non ex vir
ginitate. qḋ patet. Nam in principio euangelij
Miſſus ē: habeť. ꝙ Miſſus eſt āgel⁹ ad ꝟgi
nē. ⁊ deīde ſeq̄tur. Et nomē ꝟginis maria. ⁊ d̄
inde. Quō fiet iſtud qm̄ virū non cognoſco. et
totū euangelium. q. loq̄tur de ꝟginitatꝭ ꝟtute:
⁊ nō propter hoc ſequutus ē effectus ꝙ fuerit
mř dei. ſ; dicto in fine euangelij ꝟbo hūilitatis
Ecce ancilla domini: ſtatim ⁊ mox concepit fi
lium dei ⁊ fuit mř dei. ſic taliter ꝙ recte verba
Ber⁹. ſacramētalia videbāť. Pro tanto diť Bernar
dus. ꝙ magis placuit deo marie humilitas q̄
virginitas. Quia igitur iſtam virtutem humi
litatꝭ ſingulariť xp̄s dī fili⁹ ī ꝟgīe tā q̄ magꝭ di
lectā reſpexit: iſtā nob ī ꝟgīe ꝑponit ꝑ exēplar
ri: vt ad eā nos reſpiciam⁹ / ⁊ ꝑ eā nos diriga
mus. vñ Ber⁹. ſup miſſus eſt: audis ꝟginē au
di ⁊ hūilem. Si non virginitatē imiteris: ſal-
tem virginis humilitatem ſecteris. laudabilis
ꝟtus ꝟginitas: ſ; magꝭ humilitas. Iſta pcipiť:
illa conſulitur. ad illam inuitaris: ad iſtam co-
geris. Poteſt placere quis poſt virginitatem
amiſſam: ſine humilitate audeo dicere / nec ma
rie virginitas placuiſſet. ¶ Sic do finē primo
preſentis ſermonis tractatui de virginis glori
oſe humilitate virtuali ⁊c̄. iō dicit in pria thaꝭ
pte Reſpicite. ſ. humilitatē matris mee ⁊ pro
exēplari habete: qꝛ ego ſingulariter reſpexi eā.
Ego in altis habito: tamen humilia reſpitio ī
celo ⁊ in terra. in. p̄s. 112. Reſpiciamus ergo ⁊
pro exēplari habeam⁹ humilitatem virginis:
reſpiciamus eā: vt ipſa miſericorditer nos re
ſpiciat et dicamus ſibi ſupplicando illud. yſaie
64. Ecce dñā reſpice. populus tuus oēs nos.

Secunda pars..

¶ Dixi 2. principaliť ꝙ ſcḋs tñi ſmonis
tractat⁹ de btā ꝟgīne mře dei glo
rioſa erit de ſua ꝯtēplatōe ⁊c̄. iuxta ſm̄ ťminū
thatis Uolatilia. Certū eſt ſm̄ doctores ꝙ be
ata ꝟgo in ꝑſenti vita vtrāq; vitā tenuit ⁊ acti
uam ⁊ ꝯtēplatiuā. Fuit martha ⁊ maria: ⁊ or-
dine debito de actiua venit ad contēplatiuā.
Nā ſm̄ Bernardū ſup cātica ſmōe. 51. Sicut Ber⁹.
ꝑpoſterus ordo ē añ meritū exigere ꝑmiū ⁊
añ laborē ſumere cibū: ſic ⁊ lye fecūditate neg
lecta ſolis rachelis amplexibus oblectari. vnū
tanq̄ perfectiorem ⁊ digniorem magis elegit
contemplatiuam: ⁊ circa eam vacauit q̄ circa
actiuam. Unde Odilus cluniaceñ. Unū pro odili⁹.
certo ſcimus: ꝙ oīs marie vita ⁊ actio / ſemper
intenta fuit in dño. Ipſa optimam partem ele-
git: ideo promeruit. ꝙ de ea dei filius angelo
nunciante corpus noſtre redemptionis ſuſci-
peret. Iſta ſiq̄dē ꝟgis vita ꝯtēplatiua notať in
2. ťminū thaꝭ. Uolatilia. ⁊ hoc duplici d̄ cauſa
Primo ex proprietate nature.
Scḋo ex veritate figure.
¶ Prio ex proprietate nature. Uolatilia. n. in
altum aſcendunt: ⁊ volando alta petunt. Sic
vita contemplatiua in altum ſe extollit: nā ha
bet ꝑ immediato obiecto deū ⁊ diuina ſm̄ Be Beda
¶ Scḋo patet ex veritate figure. habe- (dam.
tur. Gen. in. ca. 15. ꝙ abraā fecit deo ſacrificiū
de aīalib⁹ ⁊ volatilib⁹: ⁊ aīalia diuiſit ⁊ d̄ illis
fecit fruſta. aues ꝟo dimiſit. ꝑ iſtō ſacrificiū qḋ
fecit abraā deo d̄ aīalib⁹ ⁊ volatilib⁹: itelligiť
figuraliť ſm̄ docto. Sacrificiū d̄ vita actiā ⁊ cō
tēplatiua. i quo ꝑ aīalia q̄ vadūt ꝑ terrā itelligi
tur vita actiā: q̄ diuidūť. qꝛ vita actiā diuiſa ē
in plurima. Luč. 10. et ꝑ volatilia q̄ volāt i celū
intelligiť vita ꝯtēplatiua: q̄ nō diuidiť. qꝛ vni-
ta ē ⁊ nō diuiſa. vñ dixit xp̄s. Unū ē neceſſariū
Sic do finē. 2. tractatui de ꝟgīe glioſa i quo di
xi ꝙ eēt de ſua ꝯtēplatōe celeſtiali: iuxta ſcḋā
ptē thaꝭ Uolatilia. de ſua alta ⁊ glioſa ꝯtēpla
tōe diť xp̄s ei⁹ fili⁹ ꝑ pſalmiſtā. p̄s. 49. Cogno
ui oīa volatilia celi ⁊ pulcritudo agri mecū ē.

Tertia pars.

¶ Dixi in. 3. ⁊ finali tractatu d̄ ꝟgīe glio
ſa: ꝙ eēt de ſua opatōe ⁊c̄. iuxta
tertiā ptē thaꝭ. Celi. ꝑ iſto tractatu ſciēdū: ꝙ
licē multꝭ modis fiat diuiſio celor. qꝛ aliq̄ in.
10. aliq̄ i. 9. aliq̄. i. 8. aliq̄ in. 7. ꝑpť plāetas
7. tñ celi magꝭ famoſi ⁊ ī ſacra ſcriptura noīati
ſūt. 5. primū celū aereū. ſcḋm celū igneū. tertiū
celū ſiderū. quartū celū aquꝫ. quītū celū empi
reū oibus iſtis celis merito beata ꝟgo ꝯpať.

Primum eſt celum aereum propter eius ſub
limen puritatem.
Scd̃o eſt celum igneum propter eius arden-
tem caritatem.
Tertio eſt celum ſidereū per eius pulcerrimā
formoſitatem.
Quarto eſt celum aqueū propter eius caſtiſ
ſimam virginitatem.
Quinto eſt celum empireū propter eius ſu-
perexcelſam dignitatem.
¶ Dico primo ꝙ btā virgo eſt celū aereū ꝓpter
ſublimen puritatē. Iſtud celū in ſupiori parte
eſt puriſſimū / nullis vaporibus vel materie ex
tranee ꝑmixtum: ꝙ ſic ab antiqͥs phis ē proba
tum. Nam mons olimpus eſt altiſſimus vltra
mediū aeris eleuatus: in quē ad cōſiderandū
de aſtris ⁊ motibus ⁊ influentijs coꝝ phi aſcē
debant. ſ; qꝛ ibi tanta erat aeris puritas ꝙ̄ na-
tura ferre nō poterat: ſpongias ad nares fere-
bāt aqua plenas: ex quibus groſſū aerē attrahe
bant: ⁊ ibi lrās ī pulueribus digito ſcribebāt:
quas in ſequēti anno inueniebāt intactas. Cū
ibi denuo aſcendebāt. qđ eē nequaꝙ̄ potuiſſ;:
ſi ibi vllus ventus vel aquaꝝ inundatio fuiſſ;.
Vñ patet ꝙ iſtud celū in illa ſupiori pte ē pu-
riſſimū / ⁊ nullis vaporibus infectū. de iſto ce-
lo đr in. ps. 148. Volucres celi ⁊ pices maris
⁊c. cōſtat / ꝙ in nullo alio celo. aues ſint niſi in
aere. Ad ꝓpoſitum. btā virgo eſt iſtud celum
ꝓpter oiodā vtriuſꝙ hois puritatē. Ipa fuit il
la ſtella puriſſima in iſto celo gn̄ata: q̄ magos
ꝑduxit ad xpm. Mat. 2. Ipi ſoli cōuenit illud.
Cant. 4. Tota pulcra es amica mea: ⁊ macu
la non eſt in te. in corpe. et illud Cant. 2. Ecce
tu pulcra es amica mea: ecce tu pulcra. bis di-
cit pulcra. ꝓpter duplicis hois. ſ. interioris et
exterioris pulcritudinē ⁊ puritatē. que tanta
Anſelmus. fuit in v̾gine. ꝙ ſm Anſelmū. de conceptu v̾-
ginali maioꝛ ſub deo neqͭ intelligi. decuit inqͭ
Anſelmus. vt btā v̾go ea puritate niteret: qua
maioꝛ ſub deo neqͭ intelligi. Moralr. O vti-
nam aliqͩ in nobis eſſet de iſta puritate. de no
bis pōt dici illud. Job. 15. Celi non ſunt mundi
in conſpectu eius / nō ſumus nos iſtud celum
ſm ptē ſupiorē: ſ; ſm inferiorē in qua gn̄antur
tonitrua. coruſcatiōes / fulmina / grādines / ni
ues ⁊ pluuia. qͩ enim eſt celū tonare: niſi diui
tes ⁊ potentes contra paupes ⁊ ſimplices v̾ba
pōpoſa ⁊ cōminatoria ꝓferre? Quid ē corru-
ſcatiōes ⁊ fulmina producere: niſi verbis ⁊ fa
ctis minores aterrere? Quid ē grādinibꝰ ter
ram ꝑcutere: niſi inter fratres ⁊ pacificos diſ-
cordias ſeminare? Quid eſt nigere: niſi malis
exemplis calida corda frigiſcere: ad guerras
⁊ hodia pacificata corda mouere?
¶ Dico. 2. ꝙ btā virgo eſt celū igneum propter
eius ardētē charitatē. Ignis ꝓpt ſuum calorē
ois in puritatis ⁊ feditatis ab aere proximo eſt
abſterſiuꝰ. Nam dū in rē ſibi ꝓximā agit: qͨc-
qͩ eſt ſibi cōtrariū expellit. ſicut patꝫ in lignis
viridibus ⁊ metallis: q̄ oia p ſuū calorē puriſi
cat ⁊ purgat. Videmus ꝙ locus vbi ſit ignis
continuus eſt magis ſanus ꝙ̄ alius: qꝛ ꝑ ignem
aer purgat ⁊ purificatur. De hoc celo habet.
4. Re. pͦ. Vbi helias ad quinquagenarium
principē ait. Deſcendat ignis de celo: deuoret
te ⁊ quinquaginta tuos. et Job. primo. dixit nū-
cius. Deſcendit ignis de celo: ⁊ cunctas oues
pueroſꝙ conſumpſit ⁊ euaſi ⁊c. Btā virgo eſt
iſtud celū igneū per ardentiſſimā caritatē. Si
cut ignis enim calidus eſt in ſūmo: Ita beata
virgo in ſūma caritate ardētiſſima. cui nec pri
mam ſimilē viſa eſt / nec hꝛe ſequētē. Vñ dicit
Hugo de ea. qꝛ amoꝛ ſpūs ſancti in ea ſingula Hugo
riter ardebat: ideo i eius carne mirabilia facie
bat. et dicit notāter ſingulariter: qꝛ ipa creatu
ra pura p amorem ſic arſit: ꝙ amantiſſimū dei
filium cōcepit: ⁊ in eius vtero incarnatus fuit.
O ꝙ̄ felices qui huic celo igneo approximāt: vt
eius incendiū ad ſe trahāt. Hoc facit iſte ignis
ꝑ grãm: qđ facit ignis elemētaris p naturā. fer
rum enim eſt frigidū durū ⁊ rubiginoſum. ſed
ignis ſibi aduenieñs: ipm calefacit in molliciem
vertit ⁊ rubiginē conſumit. Tu ḡ q̄ habes coꝛ
ferreū: accede ad hoc celū igneū: calefacias te
ibi. ⁊ inuenies te alteratū per iſtū ignem de fri
gido in calidū per amorem. de duro in miſicoꝛ
dem ⁊ cōpaſſientē. De rubiginoſo purgato et
purificato: per confeſſionem ⁊ contritionem.
¶ Dico. 3. ꝙ btā virgo eſt celū ſidereū propt eiꝰ
formoſitatē. Iſtud eſt celū ſtellatū: cuius pul
critudinem faciūt multitudo ſtellarum diuerſi
mode lucentium Eccli. 43. Speс celi gloria
ſtellaꝝ. Iſtud eſt btā virgo: in qua tanta eſt di
uerſitas luminis ⁊ claritatis ſtellaꝝ diuerſarū
virtutū quantū ad meritū ⁊ ꝑmiū: ꝙ implet in
ea illud Apli. pria. Cor. 15. Stella differt a ſtel
la in claritate. Tāta eſt diuerſitas ſuaꝝ ſtella-
rum ⁊ virtutū quo ad nūerum: ꝙ nullus pu-
rus viatoꝛ vel cōprehēſoꝛ hō vel angelus illa
nūerare pōt. propter qđ nobis de ea đr. Gen.
15. Suſpice celū ⁊ nūera ſtellas ſi potes. So-
lus eſt ille deus qui in iſto celo nūerat multitu
dinem ſtellaꝝ ⁊ oibus eis nomia vocat in. ps.
146. Iſtud celū đr etiam firmamētū. q. firmū
eis ⁊ vniformiter mouet. qđ multū habꝫ ver

in beata virgine: que ſemper firma fuit. et vni formiter mota in fide xpi: qd̄ patuit tēpore paſſionis/ vbi oēs apl'i ⁊ diſcipuli fuerūt moti difformiter: q2 fidem quā recepāt pdiderūt: ⁊ nō fuerūt firmamentū. i. firmati nec firmi. q2 relicto eo omnes fugerūt. Solū beata virgo fidez non pdidit. firma ⁊ vniformis fuit. ſolū in ea ꝑ tunc verificatuꝫ eſt illud. ps. 18. Celi enarrant gloriā dei: ⁊ opa manuū ei⁹ annūciat firmamētū.

¶ Dixi. 4. ꝙ btā virgo eſt celū aqueū ꝓpter eius caſtiſſimā/ ꝟginitatē/ de iſto celo ſcribitur Daniel. 3. Bn̄e aq̄ omēs/ q̄ ſuper celos ſunt dn̄o. et in. ps. 148. Laudate dn̄ꝫ de celis. Aque q̄ ſuper celos ſunt laudent nomen dn̄i. Iſtud celū ē frigidiſſimū. caſtitatē ⁊ ꝟginitatē m̄ris dei glorioſe deſignās/ nō ſolū mentis ſed ⁊ carnis/ ⁊ omniū ſenſuū/ geſtuū/ ⁊ membrorū ſui corporis. Iſte aq̄ que ſunt in iſto celo: ſunt ſolide firme ⁊ congellate: quaſi admodum criſtalli. propter qd̄ a multis iſtud celū d̄r criſtallinū. et d̄r Gen̄. 1. ꝙ celū qd̄ eſt firmamentū diuidit iſtas aquas iſtius celi/ q̄ ſunt ſolide ⁊ firme ⁊ ſuper firmamētum ab aq̄s: q̄ ſunt ſub firmamēto: q̄ ſunt fluxibiles ⁊ labiles. Aque que ſunt ſolide iſtius celi ſignificāt caſtitatē ⁊ virginitatē in viris ⁊ mulieribus pfectis. ⁊ aq̄ fluxibiles ⁊ labiles q̄ ſunt ſub firmamēto ſignant luxurioſos ⁊ lubricos: inter quos firmamētuꝫ qd̄ eſt beata ꝟgo diuidit. Q2 neqꝫ aquas ſolidas ⁊ firmas caſtitatis ⁊ ꝟginitatis pmittit cadere. immobiles ⁊ fluxibiles carnalitatis ⁊ lubricitatis ſolidat: ⁊ ad illas facit aſcendere nō ſolū ſue virginitatis exēplo: ſ; effectu ⁊ ſue faciei aſpectu. Legit̄ ꝙ nunꝙ btā virgo ab aliquo ↄcupiſci potuit: ſ; ſue faciei aſpectu in oēm eaꝫ videntem ⁊ reſpicientē oēm motū luxurie extinxit. propter hoc ipa eſt ſtella in corruptiſſima. luna frigidiſſima. liliū in ſe natura frigidū. ⁊ aliorū infrigidatiuū. Ego inq̄t ipa flos campi ⁊ liliū conuallium. O felix ille q̄ pōt gloriari de pticipatiōe iſtius celi caſtitatis ⁊ virginitatis btē virginis. Quis ē hic ⁊ laudabim⁹ eū: quis pōt dicere mūdū eſt cor meū ⁊ purus ſuꝫ a pctō? Prouer. 20. Reſpondet Iob pro ſe ⁊ pro omnibus in. ca. 9. Si lotus fuero quaſi aquis niuis: ⁊ fulſerint velud mundiſſime manus mee: ad huc tñ ſordibus intinges me. quaſi dicat non inueniri pōt cōdigna compatio ad caſtitatē ⁊ virginitatem virginis glorioſe.

¶ Dico. 5. ⁊ vltio ꝙ btā virgo eſt celū empireū ꝑpter ſuā pcelſam dignitatē. Celum empireū pcellit oēs alios celos. tpe lumine. ⁊ dignitate. ¶ Pmo tēpe nam ſimul fuit cuꝫ quattuor coeuis creatum ante omnem diem: de quo ſcribit̄ Gen̄. 1. In principio creauit deus celū ⁊ terrā. In hoc eſt virgo celū empireuꝫ: q2 non ſolum cum quattuor coeuis ⁊ an̄ oēm diem: ſ; an̄ omne tēpus ⁊ an̄ oē ſeculum in diſpoſitione diuina creata ē ⁊ pducta. vn̄ ipa dicit. Eccli. 24. Ab initio ⁊ an̄ ſecula creata ſum. ¶ Scd̄o ſicut celum empireū pcellit. btā virgo oēs alios celos ſpūales. lumine. ſ. grē ⁊ ſapie. Vn̄ Bernardus. Ber. Maria totū diuine ſapientie penetrauit abiſſum: vt quātū poſſibile fuit. abſqꝫ perſonali vnione/ tota illi luci diuine videat̄ immerſa. ¶ Tertio ſicut celū empireū precellit. btā virgo omēs alios celos ſpirituales dignitate. Dignitas celi empirei eſt q2 d̄r ſedes dei. vn̄ yſaie vltio. Celū mihi ſedes eſt: d̄r locus glorie āgelorum ⁊ ſcōꝝ beatoꝝ. naꝫ ſicut Strabus dicit. Strabus. Mox vt creatū eſt: ſanctis angelis repletū ē. In illo celo hoīes ad beatitudinem cū angelis aſſumūtur. iuxta dictum xpi. Mat. 22. Erūt ſicut angeli dei i celo. In quo beata virgo oēs puras creaturas pcellit. ⁊ ibi oēs angeli ⁊ ſancti tanꝙ digniorem eā venerant̄. ⁊ de ea hodie faciūt magnū feſtū dicentes. Gaudeamus omnes in dn̄o diem feſtum celebrātes ſub honore marie virginis/ de cuius natiuitate ⁊c̄. de quo feſto dicit Hieronimus ad Euſtochium virginem. Egredere q̄ſo paulisp de carcere/ ⁊ papilione corporis huius: vt in hoſtio tabernaculi ſtās videas gloriā dei ptrāſiſſe/ ⁊ pſentis laboris an̄ oculos tuos pinge mercedē: quā nec oculus vidit nec auris audiuit ⁊c̄. O qualis erit dies illa cum tibi maria m̄r dn̄i choris occurreret comitata virgineis. Cū poſt rubrum mare ſubmerſo cum ſuo exercitu pharaone/ timpanum tenens ꝑcinet reſpōſorijs/ Cātemus dn̄o glorioſe ⁊c̄. ¶ Finis ſmōis. vidimus in pſenti ſermone tres tractatus iuxta tres ptes thematis laudes ꝟgis ḋclarātes. Placeat altiſſimo ⁊c̄.

Sermo quintus.

EGo quaſi vitis fructificaui ſuauitatē odoris. et flores mei fructus honoris ⁊ honeſtatis. Eccli. 24. ¶ Pro introductione thematis ſuper prima pte Ego quaſi vitis duo ſunt declarāda. Q2 eccl'ia militās ⁊ triūphans vnū habet caput. ſ. xp̄s. q2 ipm̄ dedit caput ſuper omnem eccleſiaꝫ: q̄ eſt corpus eius ſm Aplm̄. ſeq̄tur ꝙ dignior ⁊ pfectior pſona/ q̄ ſit in vtraqꝫ eccleſia eſt xp̄s. patꝫ q2 caput dignius ⁊ pfectius eſt quolꝫ alio membro

ALEXANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS

Am= brosi⁹ corporis. Ambroſius in exameron. de dignita
te capit᷑ Omelia. 6. in fine. Itẽ vbi ſupra Ma
ior gr̃a maior pfectio. Cũ perfectio ſpũalis a=
tendatur ſꝫ gr̃am. Cũ igiť in xp̄o gr̃a ſit Ma
ior. Q: in triplici gr̃a excedit omnes hoĩem. ſ.
ſingularis hoĩs/ vnionis/ ⁊ capitis. ſꝫ qḋ dĩt
doctores in. 3. ſñiaꝝ. d. 14. declarãdo illḋ. Io.
3. Non eſt ei datus ſpũs ad mẽſurã. ⁊ in. 3. vbi
ſupra dĩt doctores. ꝙ tãtã gratiam contulit ei
deus: ꝙ maiorem cõferre non pot. ſeqtur ergo
primum declaratum ꝙ dignior ⁊ pfectior per
ſona q̃ ẽ in vtraq̈ eccl̃ia ⁊ militãti ⁊ triũphãti
¶ Scõm qḋ reſtat declarandũ eſt ꝙ (eſt xp̄s.
dignior ⁊c. poſt xp̄m eſt btã virgo. Iſtud patꝫ
ꝑ ſimile q: eſt collũ immediate cõiũctũ capiti:
ꝑ qḋ capitis influẽtia ad alia membra deſcen=
dit. Ratio eſt q: ſm qḋ dictũ eſt vbi maior gr̃a
maior pfectio: ſꝫ in beata v̓gine q̃ꝫ in quocũq̈
alio poſt xp̄m eſt maior gr̃a: q: in ipſa eſt plen
tudo gr̃e ⁊ ſufficiẽtie ⁊ redũdantie ⁊ exuberã
tie ſicut dicit ſibi angelus. Aue gr̃a plena. In
tãtũ ꝙ de plenitudine eius oẽs accipimus gra
tiam. ꝓpter qḋ dicit Hieronimus. declarans il
lud Aue gr̃a plena. Ceteris ꝑ ptes preſtať gra
tia: marie vero tota ſe in fundit gr̃e plenitudo.
In xp̄o ſicut in capite influente. in maria ſicut
in collo transfundẽte. patẽt ergo iſta duo decla
rata. Primũ ꝙ dignior ⁊ pfectior perſona q̃
ſit in eccleſia vtraq̈ eſt xp̄s. Scõꝫ qḋ poſt xp̄m
btã virgo. ¶ Ad ꝓpoſitum hec applicando. cri
ſtus ſub ſimilitudine ⁊ pabola pfectionem gr̃e
quã habet in vtraq̈ eccl̃ia ſignat in eo qḋ dic/
ꝙ habet pfectionẽ vitis. immo dicit. ꝙ ip̃e eſt vit
⁊ alij fideles ſui ſunt palmites. Ioh. 14. Ego
ſum vitis vos palmites. Btã virgo q: non ha
bet tãtã perfectionem ſicut xp̄s: ſꝫ maiorẽ om=
nibus alijs citra xp̄m. ideo declarãs nobis ſuã
pfectionem nõ dicit ſe vitẽ ſicut xp̄s: ſꝫ quaſi vi
tẽ. i. nõ equalem xp̄o. ſꝫ propinquã xp̄o. hoc eſt
qḋ dicit thema. Ego. q. vitis fructificaui ⁊c.
¶ Pro pſenti ſmone ⁊ thematis proſequutiõe
ad laudem v̓ginis iuxta tres partes thematis
tres contemplationes ſunt declarande.
Prima ꝯpationis predigne. Ego. q. vitis.
Scõa repletionis nature maligne. ꝑ ſuauitatẽ
Tertia conceptiõis filij ſuper digne (odoris
Flores mei. ⁊c.

Prima pars.

¶ Prima igitur cõtẽplatio ad laudem btẽ v̓ginis erit cõpatiõis ⁊c.
Q: cõpat ſe viti. dicit. Ego quaſi vitis. ⁊c. vi
tis habet iſtã virtutẽ: ꝙ aquã putrefactã ꝯuer
tit in vinum. Per ſimile beata virgo ſicut vit
habet iſtã virtutẽ/ ꝙ aquã putrefactã delecta=
tionis carnalis ꝯuertit in vinũ amoris celeſtis.
Aqua putrefacta. i. delectatio carnalis corrũ=
pit v̓gines. Sic thamar v̓go ꝑ iſtaꝫ aquã fuit cor
rupta: q: non vitauit fratris ſecretũ colloquiũ
.2. Re. 13. Sic dina filia Iacob ꝑ iſtam aquã fu
it corrupta ꝑ ſichẽ filiũ emor: q: non vitauit di
ſcurſuꝫ. Nam egreſſa voluit videre mulieres
regionis illius. Geñ. 34. ¶ Beata v̓go ꝑ iſtaꝫ
aquã corruptam nõ fuit: q: ⁊ colloquium vita
uit cõtra thamar. q: in ſmõe angeli apꝑentis ſi
bi in forma viri turbata ẽ. i. verecũdata. Tur=
bata eſt in ſmone eius. Luc. 1. Turbata eſt. i.
verecũdata. ¶ Nota ſm Bernardũ ꝙ non vi=
ros videbat ſepe: nec cum hoĩbus loq̄bať. Itẽ
diſcurſum vitauit cõtra dinã: q: angelus clau
ſam eam inuenit. Non per plateas ⁊ vicos di=
ſcurrẽtẽ: ſꝫ clauſam domi manẽtẽ. vñ in textu.
Ingreſſus angelus ad eam. Sic patꝫ ꝙ aqua
putrefacta delectationis carnalis corrũpit vir
gines. Sed vinũ amoris celeſtis gñat v̓gines
inq̄d. Vinum vitis nr̃a celeſtis btã v̓go aquaꝫ
putrefactã cõuertit: qñ ſuis precibus. d. Vinũ
nõ habẽt. Io. 2. In nuptijs architriclini ei⁹ fili⁹
aquã in vinũ cõuertit. Hoc eſt bonũ maximũꝫ
iſtius nr̃e glorioſe vitis. ſ. btẽ virginis: ꝙ vinũ
qḋ ex ea erit gñat v̓gines. Iſta glorioſa vitis ſi
cut vitis materialis tria odit.
¶ Primo odit fimũ ꝓpter eius humectationẽ
⁊ pinguedinem. vitis bona cõiter non vult fi=
mum q: nimis faceret vinũ groſſum. Sic btã
v̓go odit inpingatos ⁊ incraſſatos de fimo rex
tẽporalium. Q: eſuriẽtes in ſpũalibus imple=
uit bonis: ⁊ diuites in tẽporalib⁹ dimiſit inanes
¶ Scõo vitis materialis odit capras (Luc. 1.
ꝓpter earum deuaſtationem turpitudinẽ. Ca=
pre immũde ſunt: ⁊ ideo in lege offerebanť in ſa
crificio ꝓ pctõ ⁊c. Deuaſtãt vitẽ ⁊ folia ⁊ fru=
ctum ⁊ virgã ⁊ radicem. Sic iſta glorioſa vit
odit capras. i. fetẽtes luxurioſos q̃ deuaſtãt et
folia. i. bona verba. ⁊ fructũ. i. bonum opus.
¶ Tertio vitis materialis odit ſpinas ⁊ vepres
ꝓpter earũ leſiones ⁊ pũture amaritudinẽ. Sic
beata ⁊ glorioſa iſta vitis. odit inuidos ⁊ ma=
licioſos: q̃ ledũt ꝓximum iniuriando ⁊ pũgũt
diffamando. Itẽꝫ iſta glorioſa vitis ſicut vitis
materialis tria diligit.
Primo loca montanea.
Scõo loca petroſa.
Tertio loca ſolanea. patet in iſtis tribus locis
cõiter vitis ꝓducit bonũ vinũ. Sic nr̃a glorio
ſa gl̃ioſa vitis ſpũalis diligit loca mõtanea. i. ſanc

ctos ⁊ beatos. propter quod de ea in. ps. 79.
Operuit montes. i. ſanctos vmbra eius ⁊ arbu-
ſta eius cedros dei. i. angelos. Ibi enim in ta-
libus mōtibꝰ hūc ꝓficit vitis. ⁊ diligit loca pe
troſa in xp̄o fundata. q2 petra erat xp̄s. prima.
Cor. 10. ¶ Tertio diligit loca ſolanea. i. illos q̄
a xp̄o ſole illuminātur q2 xp̄s eſt qui ortus eſt.
De iſta glorioſa vite ꝓphetauit. Malach. in.
ca. 3. Añ xp̄i incarnationē ſcis pr̄ibus in nocte
⁊ in tenebris exñtibus. Orietur vobis ſol iuſti
cie. ſꝫ poterāt q̄re. vñ et aquo oriet̄? certe reſpō
deri pōt. ꝙ ab iſta glorioſa vite virgine maria.
Exte enim ortus eſt ſol iuſticie xp̄s deus no-
ſter ⁊c. ¶ Vñ pro cōcluſione iſtius cōtēplatio-
nis placeat vobis notare de iſta glorioſa vite
que eſt virgo maria tria.
Prima ꝙ in ſe ſup alias plantas hꝫ dignitatē.
Scd̄a ꝙ in fructu hꝫ habūdantiā ⁊ fertilitatē.
Tertia ꝙ in modo fructificandi non habet tar
ditatem ſed celeritatem.
¶ Primo iſta glorioſa vitis. ſ. v̄go maria in ſe
ſuper alias plantas ⁊c. Digniores ⁊ p̄cioſſio-
res plante vel arbores dicunt̄: q̄ p̄cioſos fru-
ctus faciūt. ſꝫ inter oēs plantas hoc hꝫ vitis: ꝙ
ꝓducit vinum qd̄ precioſiſſimū in liquoribus:
q̄ ſunt ad vſus ⁊ nutrimētum hoīꝫ deputate.
Sic nr̄a beatiſſima vitis v̄go maria producit
vinuꝫ. qui eſt xp̄s. Ipē eſt vinū qd̄ letificat cor
hoīs. in. ps. 103. Propter iſtā dignitatē veni-
unt alij ſcī ⁊ eligūt ſibi in impatricē reginaꝫ et
dñam: qd̄ habet̄ in figura. Judicum. in. ca. 9.
vbi habet̄ ꝙ loquuta ſunt ligna ad vitē Ueni ī
pera nobis. que reſpondit. Nūquid poſſuꝫ de
ſerere vinū meum. qd̄ letificat deū ⁊ hoīes: et
īter ligna ꝓmoueri? ¶ Nota hic duo. Prīo q̄
ſtionem. Scd̄o reſponſionem. Primo in que-
ſtione dn̄atur iſtius vitis dignitas. nō enim di
cerent. Ueni ⁊ impa: niſi haberet dignitatem
⁊ meritū. qd̄ hūit bt̄ā virgo: ſm quā dignitatē
Elegit eam deus ⁊ p̄elegit eā in mrem ſuam.
ꝓpter qd̄ dicit pſalmiſta. ps. 131. Elegit dñs ſy
on: elegit eā in hītationē ſibi. propter iſtaꝫ tam
magnā iſtius vitis dignitatem: loquuta ſunt li
gna. i. ſcī ad vitē. ſ. glorioſam virginē. d. Ueni
impa nobis. Scd̄o videte rñſionem in qua no-
tatur v̄ginis humilitas: qñ dixit. Non poſſum
deſerere vinū meum ⁊c. ¶ Et nota hic ꝙ bea-
ta virgo reſpōdet duplr̄. Primo verbo nega-
tiue. q. d. vele impare: nō eſt hūilitatē ſeruare.
Si igitur ego vobis cōcederem impiū: humi-
litatē nō ſuadō perderē vinū meuꝫ qd̄ letificat
deū ⁊ hoīes ⁊c. Scd̄o rñt facto affirmatiue. q2
ex hoc qd̄ hūilitatē ſuauit: vinū qui eſt xp̄s. ꝓ-
duxit. vñ ipſa in cantico. Q2 reſpexit hūilitatē
ancille ſue ⁊c. Et ex hoc habet impiū ⁊ digni-
tatem ſuper oīa ligna. i. oēs ſanctos qui ſunt in
terra ⁊ in celo ꝓpter qd̄ ſibi dicimus / Aue re-
gina celoruꝫ aue dña angeloꝝ. ¶ Scd̄o iſta glo
rioſa vitis in fructu hꝫ habūdātiā ⁊c. Aliqñ vi
tes proferunt magnos racemos. ſicut fuit illa
vitis in qua figurat̄ xp̄s ducta p exploratores
terre ꝓmiſſionis. Bene eēt in fructu habūdās
vitis: que ꝓferret vinum racemū d̄ quo poſſꝫ di
ci / ꝙ deferret vinū in habūdātia ꝓ tota vna do
mo. talis vitis fuit glorioſa virgo maria. Ta-
lis racemus xp̄s eius filius. ideo de ſe ipā dic. t
Dauid deo pr̄i. ps. 127. Uxor tua ſicut vitis
habūdans: in lateribus domus tue. Uxor dei
pr̄is virgo maria ob prolis cōitatem. ſicut quē
maritus gñat vxor ꝯcipit: ſic quē pr̄ gñauit ma
ria concepit. Iſta ꝓduxit racemū xp̄m: qui ha
bundāter dat vinū toti domui ecclie militātis.
Ideo dicit vxor tua / In lateribus domus tue.
i. ecclie q̄ habꝫ quattuor / latera / occidens / ori
ens / aquilo / meridies / Q2 ad oīa iſta latera ec
cleſia eſt diſpſa. Ecclia eſt mōs ſyon Latera a
quilonis ciuitas regis magni. ps. 74.
¶ Tertio iſta glorioſa vitis in modo fructificā-
di non habꝫ tarditatē ſꝫ celeritatē interdū viſū
eſt / ꝙ in prīo anno plantatiōis vitis ꝓfert ra-
cemum ⁊ vinū. qd̄ verū habuit in vite / quam
plantauit Noe ſm quoſdā. Sic iſta glorioſiſſi
ma vitis velociſſima in cōceptiōe protulit ra-
cemum. Naꝫ moꝝ vt angelo cōſenſum p̄buit:
xp̄m racemū ꝑfectū deū ⁊ hoīem protulit. cuꝫ
tribus. ſ. cum ꝑfecta corpis organizatiōe. cum
ꝑfecta liberi arbitrij ⁊ donoꝝ naturaliū ⁊ ſup-
naturaliuꝫ cōplectione: cum ꝑfecta dei ⁊ hoīs
cōiūctione. propter qd̄ quilꝫ deuotus de beata
virgine pōt dīc. Uidebā coraꝫ me vitē in qua
erāt tres ꝓpagines. Gen̄. 40. Tres propagi
nes ſunt tria ſupradicta. Sic finio primā cōtē
plationem ī qua dixi ꝙ tractaret de eius digna
compatiōe q2 dicit ſe quaſi vitē. vñ dicit Ego
quaſi vitis.

Secunda pars.

¶ Sed dixi. 2. principaliter ꝙ ſcd̄a cōtē-
platio p̄ſentis ſmōis de iſta glo-
rioſa vite eēt repulſionis maligne ⁊c. Per ſua
uitatem odoris. hoc eſt propriū vitis qd̄ in ve-
re dum floret tāta eſt florū odoris ſuauitas: ꝙ
oīa venenoſa ⁊ ſpētes ad eius odorem fugiūt.
¶ Nūc ad propoſitū dicit ſpōſus Cant. 2. Nūc
in tempe veris gr̄e. Uinee florentes / odorem
dederūt: flores apparuerūt ī terra nr̄a. ſ. in beata

virgĩe Cant. 2. Uinea noſtra .ſ. eccleſia vbi be
ata virgo ꝓcioſiſſima vitis floruit: ⁊ ſpẽtes et
quecũq̄ venenata fugauit .i. demones. Nam
Ber⁹. ſicut ait Bernardus. Sicut fluit cera a facie ig
nis ⁊ ſicut fumus aduẽtũ ſꝑgitur: ſic ad aduẽ-
tum btẽ virginis totus malignoꝝ ſpirituũ exer
citus diſſipatur. Ipa eſt contra demones terri
bilis vt caſtroꝝ acies ordinata. Cant. 6. Spiri
tualiter fugauit ſpẽtẽ antiquũ: q̄ euã ⁊ adã ſe-
duxit: ⁊ eius caput ⁊ poteſtatẽ cõtra hoies cõ-
triuit. Pro tãto ð btã ṽgie exponiť illð. Geñ.
3. q̄ dixit dñs ad ſpẽtẽ Inimicitias ponã inter
te ⁊ mulierẽ. hoc non intelligiť de muliere eua
que erat tũc: q̄ꝛ non fuit inter eos inimicia. ſed
amicitia dũ eua ſibi cõſenſit. Intelligiť ergo ð
btã virgine ſeq̄ť in textu. Semẽ tuum ⁊ ſemẽ
illius. Hoc intelligiť de diabolo q̄ tẽptauit xp̄z:
qui erat ſemen ſpẽtis in quãtũ in ſimilitudinẽ
ſpẽtis tẽptauit euã / ⁊ ipm xp̄m qui fuit ſemen
virginis. Seq̄tur in textu. Ipa .ſ. mulier conte
ret caput tuũ. qð impletuz eſt ꝑ beatã virginẽ:
dum per ipam ⁊ ſemẽ ſuũ xp̄m eius filiũ miſte
rio ſue ſcẽ paſſionis poteſtas diaboli de mũdo
Aug⁹ eſt eiecta. ſm qð bene declarat Auguſtinus ſu
per illo ṽbo. Jo. 12. Nunc iudiciũ eſt mundi:
nunc princeps huius mundi eiicietur foras.
¶ Uel moralr poſſumus dĩc q̄ Per ſuauita-
tẽ odoris florũ vitis nr̄e ꝓcioſiſſime .ſ. btẽ virgi
nis fugant tres peſſimi ſpẽtes: q̄ erãt in deſto
A quibus liberauit deus filios iſrael de quib⁹.
Deute. 8. Dicit de⁹ ſic Ductor tuus fui in ſoli
tudine magna atq̄ terribili: in qua erat ſpens
flatu adurens ſcorpio. ⁊ dipſas. ¶ Uñ nota q̄
vitis nr̄a ꝓcioſiſſima ṽgo maria ꝓtulit tres flo
res miri ⁊ ſuauiſſimi odoris .ſ. hũilitatẽ / ⁊ ca-
ſtitatẽ / ⁊ pauptatem. Serpẽs flatu adurẽs eſt
regulus: qui flatu ſuo aues volantes in celum
inficit ⁊ ad terrã deicit. Per iſtum moralr in-
telligiť ſupbia: q̄ hoies virtuoſos in pẽnis vir-
tutum in celũ volãtes inficit: ⁊ ad infernuz dei
cit. Sicut diecit primum angelũ de quo xp̄us.
Luc. 10. Uidebaz ſathanã ſicut fulgur cadẽ
tem de celo. Iſtum ſpentẽ fugat precioſa vitis
nr̄a ꝑ mirã ſuauitatez odoris primi floris ſui q̄
eſt humilitas / quia humilitas fugat ſuperbiã.
Scðus ſerpẽs eſt ſcorpius facie blandiẽs. ſed
cauda pũgens. Per iſtũ moralr intelligiť lu-
xuria. cuius delectatio blandiť in culpa: ⁊ pun
git in pena / q̄ꝛ momentaneum eſt qð delectat:
ꝑpetuum qð cruciat. Gregorius. Eſt enim lu
Gregori⁹. xuria iſte ſerpens / ſicut pũtus qui eſt induiſi-
bilis. q̄ eſt quaſi nullus: eſt tñ principiũ linee ĩ
finite / quo ad penam: q̄ in infinitum durabit. ⁊
crudeliter cruciabit. Pro tanto ſcorpius dici
tur ab .ſ. q̄ eſt ſine: ⁊ cor: ⁊ pius .i. pũgens qua
ſi ſine cordis pietate. Iſtũ ſerpẽtẽ fugat ꝓcioſiſ
ſima vitis nr̄a ꝑ miram ſuauitatẽ odoris floris
ſui ſcði: qui eſt caſtitas. q̄ꝛ caſtitas fugat luxu-
riam. Tertius ſpẽs eſt dipſas q̄ quos mordit
vel pũgit ſiti interficit. Per iſtum moraliť in-
telligiť auaricia: q̄ quos mordet ⁊ pũgit ſiti ha
bendi ⁊ acq̄rẽdi interficit. Qui bibit ex aqua
hac inq̄t xp̄s: Siciet iterũ. Uñ Oratius Quo orati⁹.
plus ſunt pote: plus ſiciuntur aq̄: creſcit amor
nũmi: quãtũ pecunia ipa creſcit. Iſtũ ſpentez
fugat ꝓcioſiſſima vitis nr̄a: Per mirã ſuauita
tem. tertij floris ſui q̄ eſt pauptas. Nam ṽtus
pauptatis fugat auariciã. ¶ Sic patet quõ pre-
cioſiſſima vitis nr̄a per ſuauitatem odoris flo-
rum ſuoꝝ repellit. ⁊ fugat ſerpẽtes miſticos ⁊
morales .ſ. demones ⁊ pctã. ¶ Sic finio ſcðam
cõtẽplationem in qua dixi q̄ tractaret .ſ. de re-
pulſione nat́e maligne .ſ. demonium ⁊ ſerpen-
tum quã facit per ſuauitatem odoris.

Tertia pars.

¶ Sed dixi .3. principalr ⁊ vltĩo q̄ tertia
cõtemplatio cõcluderet ð concep
tione .ſ. filij ſui. ſancta ⁊ ſupdigna. iuxta tertiã
thẽatis Flores mei fructus honoris ⁊ honeſta
tis. ¶ Hic ſunt duo videnda ⁊ notanda.
Primũ quõ in cõceptione beate virginis filij
dei ſimul fuerunt flores ⁊ fructus. Scðm quõ
illi flores ⁊ fructus fuerũt honoris ⁊ honeſtatiſ
¶ Quantũ ad primum mix videť q̄ dicit Flo
res mei fructus. q. q̄ idem ſint flores ⁊ fruct⁹
vel in eodem tẽpe. Cũ in arbore flos precedat
fructum: cũ ſit diſpoſitio ad fructũ. ¶ Ad qð di
citur q̄ in hoc deſignať ſingularis cõceptio ṽ-
ginis de filio dei. Uñ nota q̄ in cõceptione xp̄i
beata ṽgo fuit q̄dam arbor .ſ. vitis in qua pre-
ceſſit gemã .i. bona cogitatio. hoc habuit verũ
qñ angelus eam ſalutauit: Et ipſa cogitabat
qualis eſſet iſta ſalutatio. Scðo in ea ſubſequu
tum eſt folium .i. bona loquutio. hoc habuit ve
rum qñ angelus interrogauit: Quõ fiet iſtud
qm̄ virũ nõ cognoſco. Tertio ſubſequutus eſt
flos .i. maxima humiliatio. hoc hũit ver: qñ an
gelo nunciãti conſenſuz ꝓbuit .ſ. Ecce ancil-
la dñi. ⁊ q̄ꝛ iſte flos non preceſſit fructum ꝑ tẽ-
pus aliqð .i. incarnationem filij dei. q̄ꝛ ſcðm qð
dicit Gregorius. Ad vt verbũ in vtero / mox ĩ Gregori⁹.
tra vtez ṽbũ caro. Ideo nõ diſtinguit inter flo-
rem ⁊ fructũ / diſpoſitiõez ⁊ formã: q̄ꝛ ſimul fue
rũt. Secus in alijs mulieribus in quarum cõn
ceptione caro prius formatur: poſtea aiatur:

poſtea corpus organizatur ⁊c̃. Contrarium in
ↄceptiõe filij dei in maria. ⁊ ideo nõ diſtinguit
inter florẽ ⁊ fructum. non q2 idẽ ſint: ſ3 quia ſi-
mul cõcurrerũt. Ecce ancilla dñi ⁊c̃. Et fru-
ctus eius xp̃s in eius vtero pfectus. de quo di-
xit ſibi eliſabeth. Bñs fructus vẽtris tui. ideo
non diſtinguit. d. Flores mei fructus. ⁊c̃. ¶ S3
circa ſc̃dm eſt videndũ quõ fructus nr̃e precio-
ſiſſime vitis xp̃s dr̃ honoris ⁊ honeſtatis. Pro
quo eſt ſciendũ. q actus conceptiõis ⁊ gñatio
nis cuiuſlibet hoĩs vel mulieris põt eſſe dupli
citer. vel extra m̃rimoniũ3 vel infra. Si extra
matrimoniũ3 eſt damnabilis ⁊ vicioſus. infra
matrimoniũ eſt laudabilis ſ3 verecũdoſus. vñ
ꝓ verecũdia vt inqt gloſa Eliſabeth. Poſtq̃3
concepit Joannem occultauit ſe mẽſibus. 6. ad
dandum ergo innuere btã v̾go q conceptio fi
lij ſui glorioſũ q̃ fuit nõ ex virili ſemine ſ3 miſti-
co ſpiramine nõ fuit vitioſa: dicit q fuit hone-
ſtatis. Itẽ q nõ fuit verecundoſa: dicit q fuit
honoris. Et ꝑpter hoc dicit Flores mei fru-
ctus honoris ⁊ honeſtatis. ¶ Sic pat3 iuxta tres
ptes nr̃i thematis. tres contẽplationes in pſen
ti ſmone de virgine glorioſa declarate. Pla-
ceat altiſſimo ⁊c̃.

In eodẽ feſto ſermo ſextus

IN me eſt oĩs gratia
Eccli. 24. et in ep̃la feſtiuitatis
hodierne. Pro declaratiõe eni3
thematis ⁊ ad beatã v̾ginẽ: cuꝰ
natiuitatem hodie feſtiuamus/ applicatiõe de
bita: debemus tria notare pro fundamento de
claratio nr̃i thematis ⁊ materie pſentis ſmõis
Primum fide credimus.
Sc̃dm ex ſanctis doctoribus habemus.
Tertium ex ſacra ſcriptura ⁊ etiam manifeſta
rõne dicere poſſumus.
¶ Primũ qd ex fide credimus eſt: q oĩa dona
perfectionis ta3 nature q̃3 grẽ a principio deus
creauit in genere ⁊ in ſpecie. patet hoc na3 deꝰ
creans angelos ⁊ hoiem ⁊ etiam mũdũ in opi
bus. 6. dieꝝ. Creauit oĩa in gñe ⁊ in ſpẽ. Vñ ſu
per illo. Geñ. 2. Requieuit deus die. 7. ab omni
Aug° ope qd patrarat. dicit gloſa ⁊ eſt Auguſtini ad
lr̃am. Ab oĩ ope qd patrarat. in gñe vel ſpẽ: nõ
in indiuiduo. q2 multa in diuidua poſtea ſunt
creata: ⁊ ↄtinuo creant̃. nõ tñ ſpẽs vel genera.
¶ Sc̃dm declarandũ q ex ſcĩs doctoribus ha-
bemus q dona ⁊ pfectiones tã nature q̃3 gra-
tie non equaliter deus rebus creatis cõicauit.
patet in donis nature in diuerſis ſpẽbus crea-
tis: quarum vna eſt perfectior alia ſm naturã
vt hõ pfectior aali. ⁊ angelus perfectior hoĩe.
Nam diuerſa ſm ſpẽm ſe hñt non equalr̃: ſed
vt excedentia ⁊ exceſſa. Vñ dicit Auguſtinus Aug°.
. 3. libro de libero arbitrio/ q ſi ſol ⁊ luna eſſent
equalia: nõ eſſent ſol ⁊ luna ſ3 ſol vel luna. pa-
tet hoc etiã de pfectionibus ⁊ donis grẽ. Nam
deus non equalr̃ oĩbus dat grã3: imo in equa
liter ⁊ ꝑ diuiſione3 ⁊ ꝑ menſurã. Diuiſiões gra
tiaꝝ ſunt: idem aũt dñs. pria. Cor. 12. Et vni-
cuiq3 nr̃m data eſt grã ſm mẽſurã. ad. eph. 4
¶ Tertiu3 qd ex ſacra ſcriptura ⁊ ex manifeſta
rõne dic̃e poſſumus eſt: q dona grẽ nõ ſunt da
ta xp̃o pcialr̃ ⁊ ſm menſuram ſ3 totaliter. Nõ
eſt datus ei ſpũs ad menſura3. Jo. 3. Similiter
nec btẽ virgini. Nõ ſunt data dona pcialr̃: ſed
ſm plenitudinem ⁊ totaliter. criſto ſicut fonti.
Beate v̾gini ſicut riuulo: cui fons ſm ſe totu3
cõicat. xp̃o ſicut capiti. v̾gini ſicut collo im̃e-
diate capiti ꝓpinquiſſimo ⁊ cõiũcto. vñ Hiero- Hier°.
nimus ſuper illo Aue grã plena/ Ceteris ꝑ par
tes preſtat̃ grã: marie vero tota ſe ĩfundit grẽ
plenitudo. Huiꝰ declaratis poſſumꝰ facere iſtã
rõnem thematis introductiuam ⁊ declarati-
uã ſic. Qui de aliqua re hab3 ptẽ ⁊ nõ totũ: nõ
põt dĩc̃e q habet omne qd eſt illa res: ꝑ cõtrari
um vero. Qui habet illã re3 ſm ſe totã: poteſt
dĩc̃e q habet oẽ qd eſt illa res. ſ3 deus nõ equa-
liter dat nec diſtribuit bona nature nec grẽ niſi
ſm menſurã ⁊ ptes: vt pat3 ex primis duobus
notabilibus btẽ virgini de donis grẽ nõ dedit
deus partẽ ſ3 totum: ⁊ oẽ illud qd eſt de genere
grẽ. Põt ergo dicere btã v̾go: q in ipa eſt om
nis grã. q2 ſc̃dm plenitudinem ⁊ totalitatẽ ſibi
data eſt grã hoc eſt qd dicit in th̃ate In me om
nis grã. ⁊ hoc ꝓ declaratione thematis: et ad
beatã v̾ginem debita applicatione dicta ſuffi-
ciant. ¶ Pro materie proſecutiõe Grã ſpãlr̃
gratũ faciens eſt illud donũ: quo hic meremur
⁊ conſeqmur vitã eternam. vñ ad. Ro. 6. Grã
dei vita eterna. ideo repie q iſta grã ⁊ dei do-
nu3 in ſui tota latitudine. triplr̃ conſideratur:
⁊ triplici noĩe ſm doctores noĩatur: q̃ ſm quẽ
libet modũ fuit in beata v̾gine. per conſequẽs
dicere poteſt In me omnis gratia.
Primo dicitur gratia ſufficiens.
Sc̃do dicitur gratia eminens.
Tertio dicitur gratia ſuper effluens.

Prima pars

¶ Primo grã neceſſaria ad ſalutem di
citur grã ſufficiẽs. Iſta gra
tia eſt ad ſalutẽ neceſſaria oĩbus ſaluandis: q2

ſine ea nullus ſaluari poteſt. qꝛ obicē aut con=
trarium nō habꝫ niſi pctm: quod hoies dānat.
Iſtā grām debent hr̄e oēs ſaluandi in plenitu
dine ſibi ſufficienti. ⁊ qcūqꝫ ab ea vacuus inue
nit̄: ſaluari nō pōt. pōt aūt qlibet fidelis catho
licus ꝑ exempla probare: ſi eſt plenus grā q ſi
bi ſit ſufficiens ad ſalutem. ¶ Primū exemplū
vas plenū aqua frigida ſi ad igem ponat̄ non
exuritur: ſ̄ conſeruatur. Etiā ſi aqua calleſiat
⁊ buliat patꝫ in vaſe vitreo / vel āpulla plena a=
qua ſuper igne īpoſito in quo aqua calleſit ⁊
ipm non frangit̄. Secus eſt ſi vacuū ponatur.
grā dei eſt aqua refrigaratiua eſtu vitioꝝ. Ani
ma igit̄ q ſuper tribulationū ⁊ tēptationum in
curſibus nō frangit̄: ſignū eſt ꝙ habet plenitu
dinem grē ſibi ſufficientis. Si vero frangit̄: ſig=
nū eſt ꝙ plena gratia non extitit vel exiſtit.
¶ Scōm exēplū. vas plenū qd̄ eſt: ſtabile / ⁊ fir
mum ꝑſeuerat: aucto nō mouet̄: ꝑcuſſum non
reſonat. Si igit̄ in tēptationibꝰ te inuenis ī fla
gellis ⁊ ꝑcuſſionibꝰ non mutatū / aut in pacien
tem: ſcias te gratia dei plenū. ¶ Tertiū exem=
plū continens ⁊ contentū in figura ſūt confor=
mes. Vn̄ phs ī. 4. celi ⁊ mūdi Oia elemēta ꝓ
bat eſſe ſpica in figura: qꝛ primū continens. ſ.
celū eſt ſpicū. Ergo ſi tu grā ſpūs ſancti plenꝰ
extitis: a forma ⁊ regula ſpūs ſci nullomō re=
cedes. ſ̄ per cōtrariū ſi grā ſpūs ſancti vacuus
exiſtis. ¶ Quartū exemplū vas aliquo liquo=
re plenū / nō pōt recipere aliū. Sic ⁊ tu ſi liquo
rem mūdanum recipis: liquore ſpūs ſci plenꝰ
Berꝰ. non exiſtis. Bernardus. Delicata eſt ſpūs ſan
cti conſolatio: nec dat̄ admittētibus alienam.
Iſtā plenitudinē grē ſufficiētē hūit ſtephanꝰ:
de quo legitur. Act. 6. ꝙ erat plenus grā. Iſtā
habuerūt apli: de qbus Act. 2. ꝙ fuerūt reple=
ti grā ſpūs ſancti. Sed iſta grā lōge ꝑfectiꝰ fuit
in virgine. Nam alij habuerūt grām ſufficien
tem in aīa: ꝟgo maria in corpore ⁊ in aīa. Aue
grā plena inqͣt angelus: quo ad grām aie. Do
minus tecū: quo ad grām corpis vētris: Be=
nedicta tu in mulieribus: quo ad grām immu=
tatis ⁊ ꝟginitatis. Ita ꝙ grā btē virginis ma=
gis habet de ſufficiētia: qꝫ grā alioꝝ ſanctoꝝ
qꝛ dilatauit ſe ad mentē / ⁊ ad ventrē / ⁊ ad fa
ciem. qꝛ a nemine vnqꝫ ꝯcupita fuit: ſ̄ omnem
motū libitudinis in eā aſpicientibꝰ extinxit. vt
ſibi dicamus illud Heſter. 4. Mirabilis es tu
dn̄a: ⁊ facies tua plena eſt grarum. ¶ Patꝫ er=
go ꝙ ⁊ ſi in alijs ſcis eſt ſufficientia grē tamen
in btā ꝟgine plus habūdat. ⁊ poſſumus dr̄e de
alijs in ꝯpatione ad beatam virginē. ꝙ cc. de=
nariorum non ſufficiunt: vt plus de gratia. ſ.
vnuſquiſqꝫ modicum accipiat. Ioh. 6. Sed in
beata ꝟgine impletur illud. Prima. Cor. 12.
Sufficit tibi gratia mea.

Secunda pars.

¶ Dico .2. ꝙ dei grā ad ſalutem neceſſa
ria alio mō nominat̄ ꝑ doctores.
grā eminēs. Hec fuit in btā virgine / qꝛ dei do
na q alij ſancti recipiūt in pte: ipſa recepit ī to=
to. Sicut enī in capite ſunt oēs ſenſus: in alijs
membris ſolū tactus: ⁊ ſicut in mari ꝯgregan
tur oēs aq: q in fluminibus ſunt diſpſe: ſic in ꝟ
gine mr̄e dei oēs ſunt grē congregate: que in a
lijs ſcis ptite ſunt ⁊ diuiſe. Vn̄ ipa dicit Eccli.
24. In plenitudine ſcōꝝ detētio mea. quaſi di
cat: totum habeo in plenitudine: qd̄ alij tenent
in pte. In alijs diuiſiōes grāꝝ ſunt: In me oēs
gratie ſunt. Sic eminēter habꝫ grāꝫ ſuper om
nes / ⁊ ſibi datū eſt ſcire ſupereminentē ſciētie
grē xpi. ad Eph. in. ca. 3. In iſta grā eminenti
nos btām ꝟginem imitari nō poſſumus: tn̄ vt
ab ea accipiamus partē laborare dēmus: ne
vacui ⁊ ſine lumine grē inueniamur. Nā quā
do terra erat inanis ⁊ vacua / ⁊ nullis fructibꝰ
plena legit̄ tenebroſa. Gen̄. pꝰ. Tenebre erāt
ſuper faciē abiſſi. Vn̄ Gregorius. Si nō poſ Gre=
ſum ex meſſe multos manipulos ferre: nunqꝫ gorꝰ.
tn̄ vacuus debeo reddire. Naꝫ ſi multos forte
ferre nō poſſum: feram duos: feraꝫ vel vnum.
qꝛ ⁊ ſi retributor nr̄ labores nō penſat in retri=
butione: vires tn̄ penſat in pondere.

Tertia pars.

¶ Dixi 3. ⁊ vltio ꝙ dei grā ad ſalutē no=
ſtram neceſſaria alio mō noiatur
ꝑ doctores grā ſuper effluēs ad ſimilitudinē ali
cuiꝰ vaſis aliquo liquore ſit plenꝰ: ꝙ vltra mar
gines ſuper effluit: ⁊ ī loca circa ſe poſita ſe dif
fudit. Sic fluuius qn̄ ſuas ripas ī pleuerit: exit
terminos ſuos. ⁊ circa in oīa loca vicina ſe dif
fundit: ⁊ de ſua ſuper habūdātia locis vicinis
impendit. Sic fit de nilo fluuio egipti ſemel in
anno. Nā cū pluuia de celo ibi non impēdat:
Creſcit nilus / ⁊ in tātū: ꝙ totum egiptum irri
gat / flumina gignit / ortos ⁊ plantas irrigare
nō ceſſat. Talis grā redūdās eſt in ꝟgine ma=
ria: que a filio ſuo xpo principiū ⁊ fontē habet.
de quo ſcribit̄. Io. 1. De plenitudine eius oēs
accepimus grām ꝓ grā. ibidem. Plenū grā ⁊ ve
ritatis. Ipe lux qua illuſtramur ad verū: ⁊ ig=
nis quo inflamamur ad bonū. Pōt hoc apro
priate dici de btā ꝟgine: cuius eſt a filio lumen
recipere: ⁊ terris refundere. ſicut luna q lumen

a ſole recipit: ꝛ terris refundit. Et ſicut radix
hūorez quē habet: toti arbori diſtribuit. ꝛ ſicut
ſtomacus ꝛ virtus nutrimentalis: cibū quem
accipit vniuerſis membris in ptif. Nos ſumꝰ
egiptus / tenebra / ꝛ mōtes gelboe: in quo nec
ros meriti / neqꝫ pluuia grē deſcendit. 2. Re. I.
Beata virgo eſt nilus egipti fluuiꝰ: in qua fu
it tāta habūdantia pluuiaꝝ ꝛ graꝝ: qñ eius fi-
lius in eam deſcendit. Sicut pluuia in vellus
ꝛc. in. ps. 72. ꝙ ſicut fons q̄ erit de paradiſo:
irrigat totam ſuperficiem terre. In tātū ꝙ ſm
Berꝰ. Bernardū. De plenitudine eius accipiūt vni
uerſi Eger curationē / captiuus redemptionē
triſtis conſolationez / pctōres veniā / iuſti gra
tiaz / angeli letitiā / filius dei carnis ſbam / ꝛ to
ta trinitas gloriam. De iſta gra ſuper effluēte
in btā vgine vide in ſmōe aſſūptionis. In ple
nitudine ſcōꝝ detētio mea. ſi prio tractatu in fi
ne in. 3. ſigno plenitudinis vaſis. ¶ Patet igif
declaratū ꝙ cū gra neceſſaria ad ſalutem tri-
plici mō a doctoribus cōſideref ꝛ in tota ſim la
titudine. tribus noibus nomietur. ſ. gra ſuffici
ens / eminens / ꝛ ſupereffluēs: ꝛ iſta tria gña vl'
ſpēs / gratiaꝝ in virgine glorioſa maria cōple-
tiſſime inueniānf: ꝙ ipa cum veritate dīc pōt
In me omnis gra qd fuit thema. ¶ Accedamꝰ
igitur cum fiducia ad tronum grē eius: vt mi-
ſericordiā conſequamur ꝛ auxilium inueniā-
mus in tēpore oportuno. ad heb. 4. Ipa enim
Berꝰ. ꝓ nob ſm Bernardū Oñdit filio peccꝰ ꝛ vbe
ra: filius prī latus ꝛ vulnera / nec aliqua pōt eſ
ſe repulſa: vbi tot ſunt caritatis inſignia. quid
enim ad mariā accedere trepidat hūana fragi
litas? reuolue totā ſcripture ſeriez. ſi qd aſperū:
ſi qd durum inueneris in maria: deinceps eaz
ſuſpectaz habeas: ꝛ ad eaz accedere verearis.
tota dulcis eſt. tota ſuauis. tota miſericors oī-
bus offerens lac ꝛ lanam.

Sermo ſeptimus

In me omnis ſpes.

Eccli. 24. et in epla ſolēpnitatꝭ
hodierne. ſm magiſtrū ſniaꝝ lib.
3. d. 26. diffinitio ꝓpria ꝛ eſſentia-
lis virtutis ſpei eſt iſta. ¶ Spes ē ſpectatio cer-
ta beatitudinis future: ex meritis ꝛ gra proue
niens. Iſta diffinitio cōtinet tres partes q̄ per
tria genera hoium īꝓbātur: ꝛ per quartū ge
nus hominuz laudantur ꝛ aprobantur. Prīa
pars q̄ dicit expectatio future beatitudinis im
probatur per impios ꝛ prauos. Scda pars q̄
dicit ex meritis ꝓueniens: improbaf ꝑ hoics
ad bene operandum tardos. Tertia pars q̄ di
cit ex gra prouenies: improbaf ꝑ hoics obſti
natos. ꝛ dānatos ꝛ deſpatos. Sed quartū ge-
nus hoium qd iſtaz diffinitionem ſpei / quo ad
oēs ptes ſuas laudat ꝛ aprobat: ſunt hoics de
uoti virgini ꝛ per illam predilecti.

Prima pars

¶ Dico primo ꝙ primū genus hoīz qd
iſtam diffinitionē ſpei improbat
. ſ. ꝙ ſit expectatio future beatitudinis ſunt im
pij ꝛ praui. Iſti ſūt de qbꝰ dr Sap. 2. Dixerūt
impij apud ſe cogitātes nō recte. Exiguuz eſt
ꝛ cū tedio tēpus vite nrē / ex nihilo nati ſumꝰ:
ꝛ poſt hoc erimus quaſi nō fuerimus. Iſti cre
dūt ꝙ ſicut corpus morif: ꝛ aīa hoīs moriatur
ꝛ ſic reſurrectionē aliquā nec beatitudinē futu
ram: nō expectāt: de iſto genere hoium fuerūt
ſaducei: q̄ negabant reſurrectionē. dicebāt in
morte hominis ſimul aīam ꝛ corpus pire. cōtra
quos arguit xps. Mat. 22. Qñ faciebāt ſibi ar
gumētū de ſeptē viris. d. Erratꝭ neſciētes ſcri
pturas: nec virtutē dei. Iſta opinio nō ſolū eſt
cōtra fidem catholicaz. q̄ in ſimbolo dicit: Ex
pecto reſurrectionē mortuoꝝ. ꝛ vitā futuri ſe-
culi. Sed etiā cōtra determinationez phīcam.
Qñ ariſtol. in. 2. de aīa dicit ꝙ aīa intellectiua
differt a corpe ſicut ꝑpetuum a corruptibili. et
Ouidius. 15. metha. dicit Morte carēt anime
ſemp priore relicta ſede / nouis domibus habi-
tātqꝫ recepte. Iſtā etiā ptez diffinitionis ſpei. ſ.
ſpectatio future beatitudinis. Improbāt mul-
ti mali xpiani: q̄ articulum fidei. Expecto re-
ſurrectionem mortuoꝝ ꝛ vitā futuri ſeculi: nō
credunt. vel ſi credūt: Fides eorū ſine opibus
mortua eſt. qꝛ carnalr ꝛ delicioſe viuentes in
hoc mūdo ꝛ rebus mūdanis felicitatē ponen-
tes. benedictiōe ſiniſtre: q̄ in bonis huius mū-
di conſiſtit ſolūmmō contenti: de benedictione
dextere: q̄ conſiſtit in bonis grē ꝛ glorie nō cu
rātes: beatitudinem aīe ꝛ corpis in futuro non
expectāt. De iſtis Bernardus. Peccator bo Berꝰ.
nis pſentibus nō mō detētus ꝟ contētus: nihil
in futurū expectat: ſurdus ad vocem illam ex-
pecta me dicit dñs in die reſurrectiōis mee i fu
turum. Iſti ſunt ſimiles filijs rubē ꝛ gad q̄ di-
xerūt ad moyſen. Nihil q̄rimus trāſ iordanē:
qꝛ iam habemus in orientali plaga poſſeſſionē
nrām. Nūeri. 32. Trāſ iordanē erat terra pro
miſſionis q̄ ſignat paradiſum. ꝟ iſti nihil q̄runt
ibi: qꝛ contenti ſunt poſſeſſione: quā in hoc mū
do hñt. vbi nati ſunt. Dicūt cū impijs ſupradi
ctis. Fruamur bonis q̄ i terra ſunt: qm̄ hec eſt

pars noſtra: ⁊ hec eſt ſors. Sap. 2. ¶ Scdm genus hoium qd iſtā diffinitionem v̄tutis ſpei improbat/quo ad ſcdaʒ eius partē .ſ. Ex meriti pueniens: ſunt hoies ad bene opandū difficiles. Iſti ſunt qui ad malū ſunt pni: ad bonum cū difficultate mouentur. dicūt illd. Gen. 8. Sēſus ⁊ cogitatio hois pna ſunt ad malū ab adoleſcentia ſua. Sūt ſicut hoies infirmi qui faciliter cadunt: ſ non faciliter ſine adiutorio ſurgūt. et ideo meritorie opari: cum ſit ſupra naturam: nō poſſunt: ſ bene de meritorie. vn̄ dicebat Apl's cū iſtis ad. Ro. 7. Nō qd bonū volo hoc ago: ſ qd nolo malū: hoc facio. ¶ Tertium genus hoium qui quo ad tertiā partē .ſ. ex gra proueniens improbant diffinitionem virtutis ſpei ſunt hoies obſtinati dānati ⁊ deſperati. Iſti deſpant de gra dei ſicut Chaim: qui dixit Maior eſt iniqtas mea: q̄ꝫ vt veniaʒ merear. Iſti ſciunt illud Prouer. 12. et. 14. capl'is. Qui bonus eſt hauriet grām a dn̄o ⁊ inter iuſtos morabit gra. Ipſi nō ſunt boni nec iuſti ſ mali ⁊ petōres ⁊ obſtinati. ¶ Quartū gen⁹ hominū qui iſtā diffinitionē ſpei quo ad oēs ſuas ptes laudant ⁊ approbāt ſunt v̄gini marie deuoti ⁊ ab illa p̄dilecti. Iſti iſtā diffinitioneʒ eſſe verā quo ad oēs ſuas partes in btā virgine dicūt ⁊ credūt.

¶ Primo quo ad primam ptē: q̄ ē Expectatio certa future beatitudinis. motiuum illorum qui iſtam partem improbāt eſt. quia beatitudo futura eſt ſupra facultatem nature nr̄e: ⁊ ad illam nō videbāt viā: ⁊ ideo nō expectāt. Sicut ruſticus non expectat epatum nec regnum: qꝛ excedit facultatē ſuā: ⁊ ad illa ſcit ſe inhabileʒ. Sed deuoti ⁊ dilecti virginis vident aptā viam ⁊ expeditam p virginem: q̄ in ſua natiuitate ⁊ pceſſu protulit nobis viā rectā ad beatitudinem q̄ eſt xp̄s filius eius. q̄ dicit Jo. 14. Ego ſum via veritas ⁊ vita. et Jo. in. ca. 10. Ego ſuʒ hoſtiū .ſ. ad beatitudineʒ: p me ſiq̄s introierit ſaluabit. Iſta via ad beatitudinem an̄ virginis natiuitatē nondū erat manifeſta. vn̄ Apl's. ad. heb. 9. Nōdum ppalata erat ſctōꝝ via. neqꝫ hoſtium aut porta apta. qꝛ per euā porta ad beatitudinem fuit clauſa. Sꝫ in natiuitate v̄ginis porta ad paradiſum ⁊ beatitudinem fuit apta. vn̄ in antiphona. Paradiſi porta p euaʒ cūctis clauſa eſt: ſ per mariaʒ

Ber⁹. virginē iteꝝ patefacta eſt. Ideo dicit Bernardus de v̄gine glorioſa: ꝙ ipa eſt via p quā de⁹ ad nos venit: ipa fuit in vētre g̃re: genitrix vite: mr̄ ſalutis. Deuoti ergo virginis primā parteʒ diffinitiōis v̄tutis ſpei q̄ eſt Expectatio future beatitudis nō iprobāt: qꝛ p beatā v̄gineʒ futuram beatitudinem expectant. ⁊ ſunt p eaʒ expectātes btām ſpem/⁊ aduentum glorie magni dei/⁊ ſaluatoris nr̄i ieſu xp̄i. ad Tituʒ. 2°.

¶ Scdo deuoti virginis ⁊ per eā p̄dilecti nō improbāt. ſcdam ptē diffinitionis v̄tutis ſpei q̄ dicit Ex meritis proueniens. Nā illi q̄ iſtaʒ partem improbāt: nō ſolū mouebātur. qꝛ ppt corruptionem nature ſunt faciles ad malū ⁊ difficiles ad bonū: ſ etiam qꝛ an̄ ortū virginis erat nox .ſ. culpe. ⁊ vt dicit xp̄s. Jo. 9. Oportet opari .ſ. meritorie: donec dies eſt. Venit nox i qua nemo pōt opari. et ideo qꝛ erat nox: nullū op⁹ meritoriū cū p̄mio ſibi correſpondēte opabat: etiam quātūcūqꝫ ſcūs hēbat meritū. Sed nullus cōſeq̄bat p̄mium: oēs quātūcūqꝫ ſancti deſcendebāt ad limbū. Jacob ſcūs pr̄iarcha ⁊ ppheta dicebat. Deſcendā in infernum lugēs filium meū. Gen. 27. Job. In profūdū inferni deſcendūt oia in. ca. 17. et dauid in. p̄s. 27. Aſum: i abor deſcēdentibus in lacuʒ. Sed in ortu ⁊ natiuitate btē virginis viderūt ſui deuoti aurorā: q̄ ſolem g̃re adduxit .ſ. xp̄m qui eſt dicens Cant. 6. Et incepit mūduʒ illuminare. Vn̄ p iſta die oñt admirantes āgeli ⁊ iuſti. Que eſt iſta q̄ pgreditur quaſi aurora. Cant. 6. Infideles ſpāliter iudei ortū ⁊ natiuitatē iſtius aurore quā hodie celebram⁹ Infidelitatis tenebris excecati nō vident: de quibus dr̄ Job. 3. Expectēt lucem .ſ. xp̄m verū meſſiam ⁊ nō videant: nec ortum ſurgentis aurore. Gētiles ⁊ deuoti virgini xp̄iani catholici ⁊ lucem xp̄m ⁊ aurorā virginē bene vident. Vide cauſaʒ in ſmōe annūciationis Fructus lucis in oī bonitate. ⁊ in ſmōe ſequēti iſtius feſti. Qui elucidant me vitā eternam habebunt. Propterea de eis dicit yſaie. in. ca. 9. Populus gentiū q̄ ambulabat in tenebris vidit lucē magnā. et in. ca. 60. Ambulabūt gētes in lumine tuo: ⁊ reges in ſplendore ortus tui. Nō ergo deuoti v̄ginis improbant ſcdaʒ ptē diffinitionis v̄tutis ſpei Ex meritis proueniens: qꝛ btā v̄go tanq̄ꝫ aurora ducit nobis diem g̃re xp̄m: ⁊ fugat nocteʒ culpe. Ideo poſſumus meritorie operari.

¶ Tertio ⁊ vltimo deuoti virginis ⁊ p eam p̄dilecti non improbāt tertiā ptē diffinitionis virtutis ſpei: q̄ dic̄ Ex gr̄a proueniens. qꝛ illi q̄ iſtaʒ partem improbabāt: mouebant ex hoc/ꝙ licꝫ deus adam ⁊ euā in ſtatu innocētie creaſſet in gr̄a: tn̄ p pctm̄ ſequēs pdiderūt illaʒ grām/nō ſolum pro ſe ſ pro toto hūano gn̄e. Sed deuoti btē virginis credūt ⁊ fatētur: ꝙ btā virgo inuenit ⁊ recupauit p toto gn̄e hūano iſtā grāʒ. ſicut dixit ſibi āgel⁹ Ne timeas maria inueniſti

Ber⁹. gratiaȝ. vñ Bernardus. Jn uenisti gr̃aȝ/nos
pdidimus: tu inuenisti. nō ꝗ inuenisti gr̃aȝ tibi
ſoli retinēdā: ſꝫ pte nobis reddēdā. qꝛ res ꝗ in
uenit: illi cuius erat reſtituit. Jtē dicūt deuoti
ꝟginis iſtā tertiā ptē diffinitiōis aprobādo. Or
do naturalis ꝛ ſpūalis hoc requirūt: vt nō fiat
trāſitus de cōtrario in cōtrariū niſi p medium:
cū igit pdito grē p euā ꝛ adā induxerūt ſtatū
pcti ꝛ inimicitie dei: ꝛ recupatio grē inducit a
moris ſtatū ꝛ amicitie/ac beniuolētie dei: que
ſunt duo extrema oppoſita: ꝗ ſeqt ꝙ hoc debu
it mediāte aliquo medio. qd mediū fuit btā vir
go maria: ꝗ inuenit grām p quam de extremo
in extremū factus eſt trāſitus. imo nō ſolū gra
tiam. ſꝫ ꝛ q̃cūꝗ alia bona ꝗ debem⁹ hr̃e. deus
Ber⁹. vult ꝙ hēamus p mediū ꝟgis marie. vñ Ber
nardus. Totis virib⁹ totis medullis cordiū ve
neremur mariā: qꝛ ſic eſt volūtas ei⁹/ꝗ nos to
tum voluit hr̃e p mariā. cōcludēdo ꝗ nūc tha
pōt dr̃e nobis btā ꝟgo ſic. Ois bona diffinitio
vera ꝛ eſſentialis cū ſuo diffinito ꝯuertit: ꝛ de
ſuo diffinito vniuerſalit pdicat/ꝛ ecōuerſo/fm
logicos: ſꝫ in me cōplet totalis diffinitio ꝟtutis
ſpei. ergo de me ꝛ diffinitū vniuerſalit pdicat
ꝛ p ꝯſequēs verū eſt tha ꝙ Jn me eſt ois ſpes.

Secunda pars

¶ Pro ꝯſequutione iſtius materie ad lau
dē btē ꝟginis marie cuius natiui
tatē hodie celebramus: debem⁹ notare ꝙ ſex
ſunt cauſe quare in ea debemus ponere totam
noſtrā ſpem. propter qd ipſa ad hoc nos inui
tat. d. in themate. Jn me omnis ſpes.

Pria qꝛ ꝯtra nr̃os inimicos p nobis irata ē ꝛ turbata.
Scda qꝛ i hoc nob tenet obligat.
Tertia qꝛ ad nos iuuādū ꝛ dffeſſandū ſemp ē pparata
Quarta qꝛ mr̃ nr̃a p grām vocitat
Quinta qꝛ mr̃ mie ſingulariter intitulatur.
Sexta qꝛ p nobis corā deo aduocata ꝯſtituta

¶ Dico prio ꝙ debem⁹ oēȝ ſpeȝ nr̃aȝ ponere ꝛ
ꝯfidētiā in btā ꝟgine: ad qd ipa nos inuitat in
thate dicēdo. Jn me ois ſpes. qꝛ ꝯtra nr̃os ini
micos p nob irata ē ꝛ turbata: rōnabilr. n. pōt
qlꝫ ponere ſpeȝ ꝯtra inimicos ſuos: in illo quē
ſcit ꝙ amore ſui inimici ſui odiūt eū: ꝛ ille amore
ſui ꝛ i fauorē irat⁹ ē ꝯtra eos. btā ꝟgo odit ꝛ ti
met ab hoſtib⁹ nr̃is ꝛ latronib⁹ ifernalib⁹: cō
tra eos ē Terribilis vt caſtroꝝ acies ordinata
Cant. 6. et hoc i fauorē nr̃i. hodie viderūt eam
pgrediētē vt aurorā cum timore magno ꝛ tre
more. vñ Job. 24. Cū apuerit aurora arbitrā
tur vmbrā mortl. ipa ē in fauorē nr̃i. Jlla muli
er de qua dictū ē ſpēti infernali. Geñ. 3. Jpa cō
teret caput tuū. caput ſpēti eſt tēptatio. Finis
ꝛ cauda ē pcti ppetratio. Nos vero ꝯuertēdo
ordinē: iuocam⁹ eam/ꝙ ꝯterat caudaȝ. i. ꝙ re
mittat i nobis pctā ppetrata: ꝛ nō dicim⁹ ꝙ ꝯte
rat caput. i. tēptationē pcti. qꝛ in pricipio tēpta
tiōis/nō eā iuocam⁹. vel caput ē vita pctōris i
iuuētute/peccare icipiētis: cauda ē vita pctō
ris in pctō inueterati ꝛ iā moriētis. oram⁹ bea
tā ꝟginē ꝙ ꝯterat ſpētis caudā. ſ. ꝙ remittat
nob pctā in morte: dicimus ſibi Tu nos ab ho
ſte ꝓtege ꝛ hora mortis ſuſcipe. ꝛ lꝫ iſtō ſit bñ
factū/tñ debemus orare eam ꝛ inuocare: ꝙ ca
put ſpētis ꝯteret. i. vitā nr̃aȝ i meli⁹ emēdaret
Jſte ordo ſuari deberet. qꝛ i textu de btā ꝟgie
dr̃ ad ſpētē. Jpa ꝯteret caput tuū ꝛ nō dr̃ ipa ꝯ
teret caudā tuā. Ecce pmū qre dbem⁹ ponere
oēȝ ſpeȝ nr̃aȝ i btā ꝟgie/ꝛ ꝯtra inimicos nr̃os.
ꝛ. ex iſta ꝯfidētia dixit pſalmiſta. ps. 26. Si ꝯſi
ſtāt aduerſū me caſtra: nō timebit cor meū. Si
exurgat aduerſū me pliū: in hoc ego ſperabo.
¶ Scdo debemus oēȝ ſpeȝ nr̃aȝ ꝛ ꝯfidentiaȝ
in beata virgine habere: quia in hoc nobis te
netur ꝛ obligat. Secure hō pōt ſperare in illo
hoīe vero ꝛ fideli: qui ſibi tenetur ꝛ obligatur
ad eū adiuuandū in quacūꝗ neceſſitate. btā ꝟ
go potēs ē nos adiuuare i quacūꝗ neceſſitate
apd deū: qꝛ eſt mr̃ dei. ſꝫ hoc habꝫ p nob pctōri
bus ꝛ ppt nos. ideo in pſa ſibi dr̃. Nō ab hor
res pctōres: ſine qb⁹ nunꝗ fores digna tanto
filio. Jſtā ſniaȝ pulcre ponit btūs Auguſtin⁹ i Aug⁹
orōne ad btām ꝟgineȝ ſic ſibi dicēdo. O maria
multū gaudeo: ꝛ multū audeo: multūꝗ gaudi
um magnā facit mihi audatiā: mira loquar. ſꝫ
ſic ē nos eniȝ tibi tecꝗ mira viciſſitudo confe
derat: vt. ſ. pro nobis hēas illud eſſe quod es:
nos vero p te illud eſſe qd ſumus. Si eni nulla
noſtra preceſſiſſet tranſgreſſio: non eſſet ſequu
ta noſtra redemptio. Et ſi redimi neceſſariuȝ
non fuiſſet: non fuiſſet neceſſariū te redēptoreȝ
pepiſſe. vt qd eniȝ neſcium pcti p peccatorib⁹
pereo: ſi deſiſſet qui peccaſſet: vt quid mat fie
res ſaluatoris: ſi nulla eēt idigētia ſalutis: hec
Auguſtin⁹. Ecce ſcdꝫ quare debem⁹ oēȝ ſpeȝ
nr̃am ꝛ ꝯfidentiā ponere in btā virgiñe: ad qd
nos in thate inuitat. d. Jn me omnis ſpes.
¶ Tertio dixi ꝙ debem⁹ oēȝ ſpeȝ nr̃aȝ ꝛ ꝯfidē
tiā ponere in btā ꝟgine: ad qd ipa nos inuitat in
themate. d. Jn me omis ſpes: qꝛ ad nos iuuan
dū ꝛ deffenſandum ſemper eſt parata ſemper
ad eam oramus. d. Btā maria ſuccurre miſe
ris: iuua puſillanimes: refoue flebiles. et per
eam ſemper noſtra oratio exauditur. Nam iu
uat nos cōtra diabolum/mundū/ꝛ carneȝ. de

quibus verſus. Certamine triplici me vexant.
tres inimici hoſtes antiquꝰ: caro lubrica: mūdꝰ
iniquus. clama ergo ad eam. cōtra iſtos dicen
do ſibi. Eſto nobis dn̄a turris fortitudinis a=
Berꝰ. facie inimici. Nā ſm̄ Bernardū. Turris fortiſ
ſima nomē dn̄i: ad ipam ꝯfugit iuſtus ⁊ salua=
bitur. ⁊ turris fortiſſima nomē dn̄e: ad ipam cō
fugit/ i pius ⁊ liberabitur. Sicut eniȝ pueru=
lus audiēs canē latrātē ⁊ cōtra ſe venientem vt
nō mordeat fugit ad m̄rem vt eum tueat: ſic q̄
cunq̄ timet latratus ⁊ morſuȝ canum diaboli.
mūdi. ⁊ carnis ad virgineȝ veniat: ⁊ illos non
timebit dummō in eam ſpeȝ ponat. Unde da=
uid in pſona omniuȝ deuotoꝝ dicit virgini ſic.
ps. 43 In te inimicos nr̄os vētilabimꝰ cornu:
⁊ in noīe tuo dicendo. Sancta maria adiuua
me: ſpnemus inſurgentes in nobis. Nō enim
in archu meo ſperabo: ſ; in tuo. et gladius me
us non ſaluabit me: ſed tuus. Saluaſti enim
nos de affligentibus nos: ⁊ odientes nos con=
fudiſti. Poterit dicere quilibet deuotus virgi
ni illud. ps. 27. In ipſa ſperauit cor meum et
¶ Quarto dixi q̄ habemus ⁊ de (adiutꝰ ſuȝ.
bemus omneȝ ſpem ⁊ confidentiam ponere in
beata virgine: ad quod ipa nos in themate in
uitat. d. In me om̄is ſpes. qꝛ mater noſtra per
gratiam vocitatur ipa eſt non ſolum mater fi=
lij dei naturalis: ſed ⁊ mater omnium filiorum
dei per gratiam. Unde pro hoc dominus dixit
de ea diſcipulo quem diligebat. Jo. 19. Ecce
mater tua. Intelligendum eſt etiam de quolȝ
xp̄i dilecto. Un̄ xp̄us cuilȝ ſuo deuoto loquens
vt fratri dicit. Cant. 8. Quis mihi det te fra=
trem meum: ſuggentem vbera m̄ris mee. ſ. ma
rie. ⁊ quia eſt mater noſtra per grām. ſicut xp̄i
p naturam. ideo ſibi dicimus in hymno inuo=
cando eam. Mōſtra te eſſe matrem: ſumat p=
te precem: qui pro nobis natus tulit eſſe tuus.
Quis ergo filius nō ſpabit in ſua matre? indi
gebat mūdus maria matre.
Propter nos puſillanimes adiuuandos.
Propter nos pueros nutriendos.
Propter nos flebiles refouendos. dicimus ſi
bi Iuua puſillanimes. refoue flebiles. ⁊ ꝓpter
homines cum deo pacificandos. ſic q̄ deus fie
ret homo. ⁊ filius dei filius hominis: quod to=
tum in pletum eſt per matreȝ noſtraȝ mariaȝ.
Berꝰ. Unde Bernardus. Cuȝ tu dignus non eſſes:
vt filius dei tibi daretur: datus eſt marie: vt p
eam acciperes quicquid haberes.
¶ Quinto dixi q̄ debemus omneȝ ſpem ⁊ ꝯfi
dentiam noſtram ponere in beata virgine: ad
qd̄ ipa nos in thāte inuitat. d. In me oīs ſpes:
qꝛ mater mīe principaliter intitulat. dicit Ber
nardus tractās illud Cant. 1. Pulcriora ſunt
vbera tua vino / fragātia vnguētꝭ optimis. In
telligens p vinū iuſticiam p vnguenta optima
marie m̄ris miam. Nos q̄dē tn̄ famuli in cete=
ris virtutibus tibi congaudemus: ſ; in mia po
tius in nobis ipis. laudamꝰ virginitatē: mira=
mur humilitatē: ſ; mia miſeris ſapit dulcius. hāc
amplectimur carius: recordamur ſepius: inuo
camus crebiꝰ: qꝛ igitur eſt mater miſericordie:
in ea debemus ponere oēm ſpeȝ ⁊ cōfidentiā:
Quia eſt mater ⁊ miſereri pōt: ⁊ miſeri vult.
Bernardꝰ Quō miſeri nō poterit m̄r oī potē Berꝰ.
tie? ⁊ quō miſereri non vult mater mie. poſſu=
mus de ea dīc illud. pſalmi. q̄ ſaluos facit ſpe
rantes in ſe. ⁊ cum ſit mater pulchre dilectio=
nis ⁊ timoris ⁊ agnitionis ⁊ ſctē ſpei. de ea dr̄
ps. 31. q̄ Sperantes in ea mia circundabit.
¶ Sexto ⁊ vltimo dixi q̄ debemus oēm ſpem
⁊ cōfidentiam nr̄am in virgine maria ponere:
ad qd̄ nos ipa in themate inuitat. d. In me oīs
ſpes/ qꝛ pro nobis corā deo cōſtituta eſt aduo
cata. dicimus ſibi. Eya ergo aduocata nr̄a/
illos tuos ⁊c. pro hoc habemus notare q̄ tres
aduocatos habemus: in quibus ſingulariter
ſpeȝ noſtrā ponimus ⁊ ponere debemus. iux=
ta illud. ps. 4. Tu dn̄e ſingulariter in ſpe con
ſtituiſti me. ¶ Primus aduocatꝰ quē apd̄ deū
patrem ⁊ filium habemus: eſt. ſ. ſcūs. ⁊ iſte no
bis conſulit ſicut bonus aduocatus: q̄ de pec=
cato habeamus contritionem veram. Et iſte
ſingulariter conſtituit nos in ſpe gratiam recu
perandi vigore lachrimaruȝ quas ieſus in cru
ce plorauit. de quibus dicit ad heb. 5. Cū cla=
more valido ⁊ lacrimis offerēs ſpūs deo pr̄i: ex
auditus ē p ſua reuerētia. de iſto aduocato dr̄
ad. Ro. 8. Spūs poſtulat pro nobis. i. poſtula=
re nos facit gemitibꝰ inenarrabilibꝰ. ¶ Scd̄s
aduocatus eſt apd̄ deuȝ patrē deus filiꝰ: ⁊ iſte
corā pr̄e p nobis allegat/ q̄ de pctō ꝯſeq̄mur
veniā ⁊ indulgētiaȝ. ⁊ iſte ſingularit conſtituit
nos in ſpe veniaȝ impetrādi: hoc oñdendo pr̄i
plagas: quas p nob in cruce recepit. de iſto ad
uocato dr̄. pria. Jo. 2. Aduocatū hēmꝰ apd̄ pa
trē dn̄m ihȝ xp̄ȝ iuſtū. ⁊ ipe ē ꝓpiciatio p pctis
nr̄is ⁊ nō ſolū nr̄is ſ; etiā p totꝰ mūdi. ¶ Tertiꝰ
aduocatus nr̄ apd̄ deū filiuȝ p nobis eſt virgo
maria m̄r eiꝰ. ⁊ iſta ſingulair ꝯſtituit nos i ſpe
litigiū vl' cauſā lucrādi. qꝛ corā filio p nob p=
ducit teſtimonia oſtendo ſibi pectꝰ ⁊ vbera: cū
qbꝰ ipa eū nutriuit. Berꝰ. de iſtiſ ſingularitati
bus ſpei i m̄re ⁊ filio. Securꝰ hēs acceſſū o hō:
vbi filius oñdit pr̄i latꝰ ⁊ vulnera. mater filio

FERDINANDVS

pectus ⁊ vbera/non enim poteſt haberi repulſa: vbi tot ocurrũt caritatꝭ inſignia. ꝓpter iſtã ſingulariter ſpem: qua mr̄ filio oſidit pectus et vbera: dicit dauid ꝯ quolꝫ nr̄m ⁊ quolꝫ ꝟginis deuoto in. ps. 21. Spes mea ab vberibus matris mee. Ecce. 6. cauſas ⁊ rationes: propter quas oēm ſpem nr̄am ⁊ confidentiã debemus ponere in beata virgine: ad quod ipſa nos in themate inuitat dicēs. In me ois ſpes. ¶ Pro cōcluſiōe toti⁹ ſmōis. Spate ğ in ea ois ꝯgregatio populi: ⁊ effūdite corã illa corda vr̄a: qꝛ ipa adiutrix nr̄a in eternum in. ps. 61. vñ de ea Eccli. in. ca. 2. Quis ſpauit i illã ⁊ ꝯfuſus eſt: pmāſit in mādatꝭ ei⁹ ⁊ derelict⁹ ē: aut qs inuocauit illã ⁊ ꝺſperit eũ. q. d. null⁹. ⁊ iō Ber⁹. Ille ſol⁹ o btã ꝟgo laudes tuas ſileat: q̄ te inuocatã i ſuis neceſſitatibus nō ſenſerit affuiſſe. Placeat altiſſimo. ⁊c.

Ber⁹.

Sermo octauus.

In me omnis ſpes Eccli. 24. et in epl'a hodierna. Honorabiles dn̄i in preſenti vita vbi ſum⁹ viatores: ꝑ eũdo ad celeſtis glie patriam. trib⁹ ꝟtutib⁹ theologicꝭ ſumꝰ indigem⁹: de qb⁹ dicit apl's pria. Cor. 13. Nūc manēt. ſpes fides caritas. q̄ ſingularit̃ hñt̃ ⁊ inueniũtur in btã ꝟgine. Qui enim ad aliquē locũ vel caſtrum alte ſituꝫ tēdit: oportet ꝙ vt ad locũ perueniat habeat in ſuo itinere tria.

Primũ eſt ꝙ locũ videat apte: ⁊ poſſit itueri. Scōm ꝙ hēat vigorē ⁊ robur vt poſſit conari. Tertiũ ꝙ hēat valorē ſufficiētē vt poſſit in labore cōmorari. gloria ꝑadiſi ⁊ futura btitudo quã ſpam⁹: locus ⁊ caſtrum altũ ē. hic ſumus viatores ⁊ ad illã gloriã/ciuitatē ſupnã hieruſalem tēdim⁹. Nō habem⁹ hic ciuitatē manētem: ſed futuram inquirimus. ad perueniendũ ğ ad eã ſupradicta tria ſũt nob neceſſaria. ¶ Primũ ꝙ ipam ciuitatē vel caſtrum videamus apte ⁊ poſſim⁹ eã videre. ⁊ hoc hēm⁹ ꝑ ꝟtutē fidei. Nunꝗ iſta ciuitas vel caſtrum glie fuit viſuꝫ nec cogitũ/ꝑ lumē naturale phoꝝ: ſ ꝑ lumē fidei xp̄ianoꝝ/⁊ fideliũ catholicoꝝ/ phi habuerũt cognitionē de celo. luna. ſtellꝭ et planetꝭ alijs ꝯ firmamēto de prio mobili ⁊ hoc ꝑ motum: ſ nunꝗ de celo empireo: qꝺ ē imobile: ad qꝺ tēdim⁹. ſ ſolũ videm⁹ eũ ꝑ fidē ⁊ reuelationē ſpūs ſci: de quo loco dicit Apl'us. ꝙ oculus non vidit. ſ. phoꝝ. nec auris audiuit. ſ. iudeoꝝ. qꝛ nihil audierũt niſi de terra. ⁊ in cor hois nō aſcēdit. ſ. alioꝝ infideliũ paganorum: que preparauit deus. ſ. in illo loco diligētibus ſe. Nobis autem reuellauit ſpūs ſctūs vel ꝑ ſpiſſanctũ: in fundēdo/nobis lumē fidei mediãte quo illũ locũ videmus clare ⁊ eũ poſſumus intueri corporaliter hic. ¶ Ad ꝓpoſitũ. btã virgo maria ſup oēs puras creaturas vidit iſtũ locũ/ad quē tēdebat: qꝛ ſup oēs hꝫ ꝟtutē fidei. imo fuit cauſa ꝙ ipa ē mr̄ dei. ⁊ prio ꝯcepit criſtũ fide: ꝗ carne. vñ eliſabet ſibi dixit. Beata que credidiſti quia. ⁊c. Nota cauſam. Ita ꝙ credulitas ⁊ fides fuit cauſa ꝙ ipſa conciperet criſtum ⁊ eſſet mater dei. In tempore paſſiōis xp̄i ſolũ in ea remanſit fides. ⁊ hoc eſt veruꝫ ꝙ plus in virgine fuit fides: ꝗ in aliqua alia creatura. qꝛ quod de virtute fidei alij habuerunt in parte: ipa habuit in toto. ⁊ poteſt ꝺfe oibus nobis itinerantibus ad caſtrum paradiſi: vt illud videamus clare ⁊ poſſimus intueri ad me Reſpicite quia In me omnis fides.

¶ Scōo eunti ad caſtruꝫ vel locuꝫ alte ſitũ eſt neceſſariũ ꝙ hēat vigorē ⁊ robur cordis ad conādũ. ſ. ꝙ poſſit atingere finē vel terminũ. qꝛ ſi defficit vigor cordis: talis itinerans in via deſſiceret ⁊ terminũ non atingeret. dicit̃ cōiter viatori feſſo: ⁊ q̄ poſt ardimentuꝫ cordis: eſforçar qꝛ cito eris in termino. Iſtuꝫ vigorē ⁊ ardimētum hēmus ꝑ ꝟtutē ſpei: que dat audatiaꝫ. vñ yſaie. 40. Qui ſperant in dn̄o mutabunt fortitudinem: aſſument pēnas. vt aquile current ⁊ non laborabunt: ambulabunt: et non deficient. Ubi nota quid facit virtus ſpei pro ardimento cordis et proueniendo ad locum glorie paradiſi. repericꝭ ꝙ. ¶ Primo incitat fortitudinem: quia corporale et ſpūale ardimentum ad ſaltandum corporalr̄ et ad loca ardua aſcēdendum mutant in ardimentum cordis ſpirituale: vt ex feruore cordis homo poſſit ſaltare de hoc mundo in paradiſum. ¶ Secundo aſſumere facit pennas vt aquile. Iſta virtus facit hominem aquilam volantem in celum. primo cōtēplatiui homines qui ſignãtur per aquilã: aſſumēt duas alas per quas in celum volant. prima eſt cōſideratio de dei potētia per quã vult eē homies equales angelis in celo. ſcōa de dei mia ꝑ quã vult omnes homines ſaluos fieri. ¶ Scōo actiui q̄ ſignant̃ per curreates aſſumãt alias duas alas. prima opera penitentie. ſcōa opa mie. ⁊ cuꝫ iſtis feſtinanter cum magno feruore ſpūs ⁊ ardimento cordis volãt ad celum. ¶ Tertio veri obediētes q̄ ſignãt̃ ꝑ illos q̄ ambulãt in via obediētie ⁊ non deficiunt: aſſumunt alias duas alas. ſ. obedientiam in corde et executionem in opere: et cum iſtis cum feruore

magno ⁊ ardimēto ſpūs volant in celū. Ad ꝓ
poſitū. Iſta v̄tus ſpei ſup oēs mūdi creaturas
fuit in btā v̄gine: qꝛ ex maiori fide ſeqͥᵗ maior
ſpes. in tātū ꝙ illud qđ de iſta virtute alij ha-
buerunt in parte: ipa habuit in toto. ⁊ per con-
ſequēs inuitando nos ad ſpem ⁊ vigorē cor-
dis. vt ad locū ꝑueniamus: dicit nobis in the-
mate. In me omnis ſpes.

¶ Tertio ⁊ vltio eūti ad caſtrū vel locū alteſſi
tū vt t̄minū attingat: ē neceſſariū ꝙ hēat valo
rem ſufficiētē ad laborē ꝯtinuādū ne. ſ. in via
vel in medio coſte deſſiciat. Iſte valor durati-
uus laboris: hēt̄ ꝑ v̄tutē caritatꝭ q̄ fortꝭ ē ad ſu
ſtinendū labores. q̄ oīa ſuffert: oīa credit: oīa ſu
ſtinet. prima. Cor. 13. 10 dicit apl'ſ. ad. eph. 3ᵒ.
det vobis deus Ut in caritate radicati ⁊ fun-
dati poſſitis ꝯphēdere cū ſcis oībꝰ. ſ. gloriā pa
radiſi. ⁊ qꝛ iſte tres v̄tutes ſūt nob neceſſarie
ad eūdū ad gliā padiſ ⁊ terminū attingendū:
ideo ꝓ eis orat eccl'ia. Oīpˢ ſempit̄ne deꝰ da
nob fidei ſpei ⁊ caritatꝭ augmētū. ¶ Ad ꝓpoſi-
tū. btā v̄go ſup oēs puras creaturas hūit v̄tutē
fidei ꝓpt̄ qđ vt terminū nr̄e vie poſſimꝰ videre
et inſpicere pōt nobis dr̄e. In me oīs fides. vt
poſſimus vigorari ⁊ conatū cordis recipe. pōt
dicere nobis In me oīs ſpes vt in labore poſſi
mus durare. pōt nob dr̄e In me omnis caritas.
In p̄ſenti v̄o ſermōe ſolū de ſpe quā debemꝰ
ponere in btā virgine eſt loquendū: iuxta tha
qđ nobis ꝓponit. In me oīs ſpes. ¶ Et ꝓ ma-
teria iſtiꝰ ſ̄mōis de v̄tute ſpei erūt tres tractatꝰ.
Primus de v̄tute ſpei quātū ad eiꝰ obiectū.
Scđs de virtute ſpei quātū ad eius ſubiectū.
Tertius de v̄tute ſpei quātū ad premiū eius
⁊ cōmodum.

Prima pars.

¶ Primus ꝗ tractatꝰ ad honorē v̄gis erit de v̄tute ſpei quātū ad
eius obiectū: qđ itroducit̄ ꝑ modū q̄ſtiōis ſic.
cū ſpes / fides / caritas ſint v̄tutes theologales
q̄ ſolūmō hūt deū ꝓ obiecto. obiectū iſtaꝝ v̄tu
tū ē deꝰ. aliaꝝ v̄tutū obiectū ē res creata. vt ob
iectū hūilitatꝭ deſpectꝰ honoris. caſtitatꝭ deſpe
ctus luxurie. mīe diſpēſatio bonoꝝ ipꝭꝭ cauſis
⁊ ſic de alijs. Sꝫ iſtaꝝ triū v̄tutū obiectū ē ſolꝰ
deus. nā obiectū fidei ē credere ꝙ deꝰ ſit. ſpei
expectare qđ deꝰ ꝓmiſit. Caritatꝭ diligere deū
ꝓpt̄ ſe ⁊ ꝓximū ꝓpt̄ deū. quō ꝗ btā v̄go cū ſit
creatura ⁊ nō deꝰ: dicit ſe obiectū ſpei. d. i tha
te In me oīs ſpes? ¶ Huic q̄ſtiōi poſſumꝰ r̄nde
re cū ſctō thoma. in ſcđa. ſcđe. q. 17. arti. 4. ꝙ
Spes pōt cōſiderari. vnomō vt hꝫ rōnē finis ⁊
p̄mij. aliomō vt hꝫ rōnē medij ad finē ducētꝭ ꝑ
modū meriti adiutorij ⁊ ſuffragij. Primo mō
ſpes ē v̄tus theologica ꝓprie: qꝛ ſolū deū hꝫ ꝓ
obiecto vltimato. ſic ponit dauid totā ſpē ſuā
in deo dicēs. In te dn̄e ſpaui: nō ꝯfūdar i et̄nū
p̄s. 30. Fiat mīa tua dn̄e ſup nos: quēadmodū
ſpauimus in te. p̄s. 32. Scđo mō ſpes hꝫ ꝓ ob-
iecto btām v̄ginē: in quātū ꝑ ſua merita / adiu
toriū ⁊ ſuffragiū ꝑuenimꝰ ⁊ ꝑtingimꝰ ad bea
titudinē q̄ in deo ē / quā ſpamꝰ. Bernardus p̄- Berᵒ.
mo mō loquēdo de ſpe / vt hꝫ rōnē finis ⁊ p̄mij:
dicit in quodā ſ̄mōe. Quicq̄d agendū / q̄cq̄d
declinādū / q̄cq̄d tollerādum / Tu es dn̄e ſpes
mea. mihi aūt adhere dō bonum eſt: ponere in
dn̄o deo ſpē meā. Si exurgent aduerſū me p̄
lia: ſi ſeuiat mūdus: ſi fremat malignꝰ ſpūs: ſi
ipa caro aduerſus ſpm̄ cōcupiſcat: Ego in te
dn̄e ſpabo. iſtomō Bernardus tanq̄ in fine ter
mino ⁊ p̄mio ponit ſpē in deo. Scđomō acci-
piendo ſpē vt hꝫ rōnē medij ducētꝭ ad finē ꝑ
modū adiutorij meriti vel ſuffragij: ponit ſpē
ſuā in btā v̄gine. diſup miſſus: ad ponēdū i ea Berᵒ.
ſpē ſibi deuotos ꝓuocās ita dicēs v̄gini. Si-
cut a te auerſus ⁊ deſpectus neceſſe ē vt pereat:
ita ad te reuerſus ⁊ aſpectꝰ impoſſibile ē ꝙ ca
dat. filioli hec pctōꝝ ſcalla: hec tota mea fidu
tia: hec tota rō ſpei mee. p̄omō loquēdo d̄ ſpe
inq̄t pſalmiſta. p̄s. 39. Btūs vir cuiꝰ ē nomē dn̄i
ſpes eiꝰ. 2ᵒ mō dr̄ Berᵒ. Btūs vir cuiꝰ nomē
dn̄e ſpes eiꝰ: qꝛ mediāte eiꝰ merito adiutorio ⁊
ſuffragio / qđ a deo ſpamꝰ obtinebimꝰ. in me ꝗ
dicit nob btā v̄go tāq̄ in medio adiutorio vel
ſuffragio oīs ſpes: qꝛ q̄cq̄d a deo ſpatꝭ tāq̄ i fi-
nē: ꝑ me ⁊ meū adiutoriū obtinebitꝭ tanq̄ per
mediū ducēs ad finē. ⁊ hec ſufficiāt ꝓ p̄mo tra
ctatu de v̄tute ſpei quātū ad eius obiectum.

Secunda pars.

¶ Secundus tractratꝰ p̄cipal' n̄ri ſ̄mōis erit de v̄tute quā
tū ad eiꝰ ſbm. ſ. in qbꝰ ſubiectiue dꝫ ēē ſpes / q̄
bus dicit btā v̄go In me oīs ſpes ⁊ ꝓ iſto tra-
ctatu nota. ꝙ tria gn̄a hoīū marie idigēt ſpe:
qbꝰ btā v̄go ꝯſolādo eos ⁊ inuitādo dic̄ Oīs ſpes
Primi ſunt in bello duro pugnantes.
Scđi ſunt fortune pelago nauigantes.
Tertij ſunt febribus ⁊ frigore infirmantes.
¶ Dico p̄io ꝙ primū genꝰ hoīū / q̄ marie in
digēt ſpe ⁊ ꝯfidētia / pugnātes in graui bello. q̄
in prelio eſt: niſi habeat ſpē / inimicos debellā
di: perdit totā cordis fortitudinē: ⁊ vincit̄ ab
inimico. Secꝰ ſi ſpē hēat. nā vt dic̄ yſaias. 30.
ca. In ſpe erit fortitudo v̄ra. Ad ꝓpoſitum. nos

ſumus in hoc mundo iſto bellantes ⁊ prelian-
tes cõtra diabolū carnē ⁊ mūdū. ps. 55. Mul
Berꝰ. ti bellantes aduerſum me. et Bernardus ī me
ditationibꝰ. Heu me vndiqꝫ mihi bella. vndiqꝫ
mihi tella. vndiqꝫ mihi tēptamēta occurrunt. q̄
cūqꝫ me v̄tā / nulla ſecuritas. Ne igit̄ fortitudi
nem in tā duro ⁊ forti bello cõtra inimicos ꝑda
mus: īdigemus v̄tute ſpei / ⁊ ꝯfidētie ad quam
nos inuitat btā virgo. d. In me oīs ſpes. Nar
ratur in hyſtorijs britonū de arturo rege illu-
ſtri / ꝙ in bello ſemꝑ portabat ſcutū in interiori
parte / imagine btē virginis depictū: ⁊ in bel-
lo fatigatus ad imaginē virginis reſpiciebat:
⁊ ſtatim ſpem recuperabat ⁊ vires. Iſto mo-
do nos / ſi in bello preſentis vite contra mūdum
carnē ⁊ diabolum triūphare vellimus: ītra ſcu
tum fidei noſtre ꝙ conſtat / ex tribus angulis
qꝛ fides eſt de tribus perſonis diuinis. de quo
ad eph. 6. In omnibus ſumētes ſcutum fidei:
in quo poſſitis omnia tela ignea nequiſſimi ex
tinguere: intus in anima nr̄a vbi hēmus fidem
habeamus depictam imaginem beate v̄ginis ꝑ
iugem. ⁊ cõtinuam deuotionem: ⁊ eius vitā ⁊ opa
virtutes virginitatē / dei mr̄nitatē / ac eiꝰ miam /
⁊ pietatem. ⁊ ſi aliqn̄ in bellis cõtra predictos
inimicos fatigamur: ad illam imaginem virgīs
reſpiciamꝰ: ſtatim cõtra eos recuꝑabimꝰ ſpem
⁊ vires. Unde. 2. Re. 22. de virgine glorioſa.
d. dauid. Deus meus immaculata via eius. ſ.
per quam ad nos venit: que eſt beata virgo:
ſcutum eſt omnium ſperantium in ſe.

¶ Dico. 2. ꝙ ſecūdū genus hoīm q̄ marie indi
gēt ſpe ⁊ ꝯfidentia ſunt nauigantes cum grādi
fortuna. Nauigantes ſunt in ꝯtinuo ꝑiculo ꝓ-
pter vndas ⁊ fluctus ⁊ ventum. Un̄ ſapiens.
Eccli. 43. Qui nauigant mare enarrant eiꝰ
pericula. In tali enim periculo quando vidēt
ſtellam q̄ dr̄ tranſmontana vel lunā: ꝑ que ha-
bent directionē in mari: ſunt in bona ſpe ꝑueni
endi ad portū. Sed qn̄ nec lunam / nec ſtellam
vident / propter cõmotionem vndarū ⁊ mari-
mam tempeſtatem maris oēm ſpem ⁊ confiden
tiam perdūt. Act. 27. De paulo dicitur ⁊ alijs
nauigantibus ꝙ neqꝫ ſole nec luna apparenti
bus per plures dies: ⁊ tempeſtate non exigua
imminente: ablata erat omnis ſpes ſalutis.
Ad propoſitum. Nauigantes in mari huius
mundi ſumus nos vbi maxima ſuſtinemus pe
Sene. ricula propter maris ſubitam turbationem. Se
neca in tragedia Momēto mare turbatur: et
vbi modo luſerunt nauigia: ibi ſtatim abſorbē
tur. hic maxime ventorum cõmotiones ⁊ vnda
rum fluctuationes tollūtur in altum: vt iterū la-
pſu grauiori ruant. Sic in mundo velud flu-
ctus maris aſcendūt per proſperitatē: poſt de-
ſcēdūt ꝑ aduerſitatē. vn̄ dauid in. ps. 36. Uidi
impiū ſuper exaltatū ⁊ eleuatū ſicut cedros li-
bani tranſiui ⁊ ecce non erat: queſiui ⁊c̄. Sed
ſi inter fluctus ⁊ tempeſtatē maris huius mun
di ſtellam maris ⁊ lunam que eſt v̄go maria vi-
demus / ⁊ illam reſpicimus in eā nr̄am ſpem po
nendo: pericula euademus ⁊ ad ſalutis portū
ꝑueniemꝰ. Ipa eſt luna de qua dicit yſidorus. Yſidoꝰ.
ꝙ habet poteſtatē ſuꝑ mare. i. ſuꝑ amaritudi-
nē vite p̄ſentis: ſibi dicit. pſalmiſta. ps. 88. Tu
dn̄aris poteſtati maris: motū aūt fluctuū eius
tu mitigas. Uirtute enim lune. ſm̄ eūdē yſidor̄
Mare mouet̄ ad litus: ⁊ poſt cedit litꝰ. vbi ē q̄
es ⁊ gaudiū: xp̄s añ reſurrectionē dormiebat ī
mari. Mat. 8. Qui poſt reſurrectionē ſtetit in
litore. Io. 21. Sic meritis btē v̄ginis ꝯuertitur
mare in aridā: ⁊ in flumie ꝑ trāſit̄ pede. ps. 65.
Sic pctōres nauigantes in hoc mundi mari ꝑ
iculoſo letāt̄ur in ipa. Itē beata virgo maria ē
ſtella maris de qua dicit Bernardus. Nob in
Berꝰ. hoc magno huius mūdi mari nauigātibꝰ. Re
ſpice ſtellā: inuoca mariā. Ne auertas oculos a
fulgore huius ſideris: ſi nō vis obrui ꝓcellis.
Nos igit̄ inter periculoſas vndas huius mun
di maris nauigantes: inter ꝯmotiones vētoꝝ.
in fluctuum tempeſtates: ponamus ſpem in vir
gine maria dicamus ſibi ⁊ clamemus cū diſci
pulis. Dn̄a ſalua nos ꝑimus. ⁊ ſine dubio im
perabit ventis ⁊ mari: ⁊ faciet tranquilitatem.
Mat. 8. Sperate ergo in eam quam offert no
bis grām quaſi filij obedientie. pria. pe. primo.

¶ Dixi. 3. ꝙ tertiū genus hoīm qui marie in-
digēt ſpe ⁊ cõfidentia ſūt infirmātes frigore et
febricitantes. Spes ⁊ ꝯfidentia multis cõfert:
⁊ adiuuat ad curā īfirmoꝝ. vn̄ dixit v̄ſificator.
Spet q̄ metuit: morituros viuere vidi / ſpe du
ce victores: ſpe moriente mori. Patet etiā iſta
Sene. ſnīa ꝑ caſum Senece declamatiōe. 5. vbi dic̄. ꝙ
q̄dā filiꝰ abdicatus a p̄re. contingit eū ſtudere
medicine. q̄ p̄re poſtmodū infirmāte: eū ab īfir
mitate curauit: cūqꝫ vero nouerca ſimili mor-
bo infirmaret̄: quo p̄r: ⁊ mandāte p̄re filio / ꝙ
eam curaret. cū ſciret ⁊ poſſet: ⁊ eum de ſimili
morbo curauerat: Reſpōdit filius. ꝙ nō poſſ ꝫ
qꝛ nō eadē ſpes ⁊ ꝯfidentia erat in nouerca ad
eum: ſicut fuerat in eo. ⁊ ſubdit Seneca. Nihil
tn̄ prodeſt ſicut curari a quo ſperāt. Ad propo
ſitum cum ſimus infirmi graui infirmitate pctī: o
portet ꝙ ſpem ⁊ ꝯfidētiā hēmus in medico q̄ eſt
criſtus. Iſtam ſpem habuit dauid. qui dicit in
ps. 25. In domino ſperans non infirmabor.

Et qꝛ iſta ſpe caruerunt chaim ꝛ iudas : ideo
eorum infirmitas in curabilis facta eſt. Quia
deſperantes ſemetipſos immunditie tradide=
runt.ad Eph.4.¶ Sed dicet aliquis veſtruꝫ.
Quomodo accedam ad criſtũ cum ſit iudex?
Quomodo malefactoꝛ ante iudicem compa=
rebit: cuius omnia mala ſunt ſibi nota? ¶ Re=
Berꝰ. ſpõdit Bernardus dans tibi remediũ: ꝙ acce
das ad vͦginem: ꝛ in eam totã ſpem ponas. vñ
Bernardus.ad patreꝫ verebaris accedere ſo
lo auditu territus: ieſum dedit tibi mediatoreꝫ
Frater tuus eſt quem dedit tibi maria/ tempta
tus per oĩa abſqꝫ peccato: vt miſericoꝛs fieret.
ꝛ ſi in ipſo foꝛſitã mageſtatem vereris diuinã:
ad mariam recurre. pura ſiquidem hũanitas
in maria: nec dubius dixerim: exaudietur vti=
qꝫ ipſa pro ſua reuerẽtia. filioli hec petõris ſca
la. hec mea maxima fiducia. hec tota ratio ſpei
mee hec Bernardus. ¶ Et ſic do fineꝫ ſcdo tra
ctatui qui erat õ virtute ſpei quãtũ ad eiꝰ ſtm.

Tertia pars.

¶ Tertius ꝛ vltimus tractatus princi
palis nr̃i ſmõis ẽ de vͦtute
ſpei quãtũ ad eius ꝑmũ ꝛ ꝓfectũ. ¶ Pro quo
notãdũ quãtũ ad nr̃m ꝓpoſitũ expectat ꝙ qui
ponũt ſpeꝫ ſuã ꝛ ꝯfidentiam in btã vͦgine. 6. bo
na ꝛ vtilitates cõſequũtur. que dauid in eius
perſona recitat in. ꝑs. 90. Qui hitat in adiuto
rio altiſſimi in fine. vbi in pſona beate virginis
dicit ſic. De quolꝫ ſuo deuoto ſuam ſpeꝫ ꝛ cõfi
dentiã in ea ponẽte. Qñ in me ſperauit libera
bo eũ/ ꝓtegam eũ/ qñ cognouit nomẽ meuꝫ/
clamauit ad me ꝛ ego exaudiã eum/ cum ipſo
ſum in tribulatione/ eripiam eum/ ꝛ gloꝛifica=
bo eum/ longitudine dierum ꝛc̃. Et oſtendaꝫ
illi ſalutare meum. Notate in iſtis verbis ſex
cõmoda ꝛ vtilitates quas conſequitur qui po
nit ſpem ſuam ꝛ confidentiam in btã virgine.
Primum cõmodum ꝙ in malis ꝛ piculis ſub
uenit cum ſaluatione. Unde ipſa dicit in textu
Qñ in me ſperauit liberabo eum.
Scdm qd ꝯtra foꝛtes inimicos adiuuat cũ def
fenſione. Unde ipa dicit Protegam eum qñ
cognouit nomen meum. ſ. qd eſt maria.
Tertiũ cõmodũ ꝙ afflictoꝝ ꝛ pſecutoꝝ audit
ſemꝑ oꝛonẽ. vñ dicit in textu Clamauit ad me
ꝛ ego exaudiam eum.
Quartũ ꝯmodũ ẽ ꝙ in laboꝛe ꝑſens ẽ cũ miti
gatiõe. vñ dicit in textu Cũ ipo ſum in tribula.
Quĩtũ ꝙ a laboꝛe liberat ꝛ accedit in opꝛeſſi
one. Unde dicit Eripiam eum.
Sextũ ꝛ vltimũ ꝙ cũ ſuo filio nos ligat ꝛ ipm
nobis oſtẽdit in clara viſione ꝛ hoc in glĩa. vñ
dicit in textu Gloꝛificabo eum longitudine die
rum ꝛ oſtendam illi ſalutare meum.
¶ Dico ꝗ pꝛio ꝙ pꝛimũ cõmodũ ꝛ vtilitatem:
quã ꝯſeqꝛ: ꝗ ponit ſpeꝫ ꝛ confidẽtiã in btã vͦgi
ne eſt ꝙ in malis ꝛ piculis ſucurrit i ſaluatiõe.
dicit ipa i textu Qñ in me ſpauit liberabo eũ
a malis. ſ. ꝛ piculis. dicimꝰ ſibi in illa ꝑclara an
tiphona. Sub tuũ ꝑſidiũ ꝯfugimꝰ ſcã dei geni
trix nr̃as depcatiões ꝛc̃. Sed a piculis cũctis
libera nos ſemꝑ vͦgo benedicta. Hec btẽ vͦgini
dicimus ꝯſiſſi de illo qd dicit dauid nob. de ea i
predicto. ꝑs. Scapulis ſuis obũbꝛabit tibi: et
ſub pẽnis eius ſpabis. vͦgo glĩoſa mĩe mꝛ cum
mãtello magno quẽ tenet in ſcapulis depingiꝛ
lato lõgo vſqꝫ ad terrã: ꝛ ſub illo mãtello ꝛ ſub
alis eius depingiꝛ quõ oẽs petõꝛes ibi ſub mã
tello illo ꝛ alis eius ſe ponũt/ ꝛ ad eã recurrũt.
Ab ira dei ꝛ piculis cũctis liberat/ atqꝫ ſaluat
Dicit qlꝫ ſibi deuotus ad eã In piculis recur=
rẽs/ illõ. ꝑs. 56. Miſerere mei dña: qñ in te ꝯfi=
dit aĩa mea: ꝛ i vmbꝛa alaꝝ tuaꝝ ſpabo: donec
trãſeat iniqtas. ¶ Dixi. 2. ꝙ ſcdm cõmodum ꝛ
vtilitatẽ quã ꝯſeqꝛ: qui ponit ſpeꝫ ſuã ꝛ ꝯfiden
tiã in btã vͦgine eſt: ꝙ cõtra ſuos inimicos ad
iuuat cũ deffenſione. hoc dicit in textu Prote
gam eũ: qñ cognouit nomẽ meuꝫ. Quicunqꝫ
enim in piculo inimicoꝝ inuocat nomẽ vͦginis
qd ẽ maria: ſtatiꝫ iuuaꝛ ꝛ liberaꝛ ab eis. rõ eſt
qꝛ inuocãdo nomẽ vͦginis qd eſt maria: fateꝛ
ipam eẽ dñam. vñ maria iterꝑtaꝛ dña. ꝑ conſe
quẽs ſe ſuũ/ ꝛ derogaret ꝗ plurimũ dño vl' dñe
ſi in piculo inimicoꝝ non ꝓtegeret ꝛ deffende
ret ſuũ ſuũ. Pro tãto cũ magna ſpe ꝛ ꝯfidẽtia
quilꝫ ſibi deuotꝰ ad eiꝰ miam clamat cõtra ini
micos ſuos coꝛpales ꝛ ſpũales viſibiles ꝛ inuiſi
biles. dicendo ſibi illud. ꝑs. 16. Mirifica mias
tuas o btã vͦgo: que ſaluos facis ſpantes in te.
Sub vmbꝛa alaꝝ tuaꝝ ꝓtege me/ a facie impioꝝ
qui me afflixerũt: inimici mei aĩam meam cir=
cũdederunt/ adipẽ ſuũ ꝯcluſerunt/ os eoꝝ lo=
quutũ eſt ſupbiã. ¶ Dixi. 3. ꝙ tertiũ cõmoduꝫ
ꝛ vtilitatẽ quã ꝯſeqꝛ qui ponit ſpeꝫ ſuã ꝛ ꝯfidẽ
tiam in btã vͦgine eſt ꝙ afflictoꝝ pſequutoꝛum
audit ſemꝑ oꝛonẽ: Ille ſolꝰ inqt Berꝰ. O btã Berꝰ.
vͦgo laudes tuas ſileat: ꝗ te inuocatam in ſuis
neceſſitatibus nõ ſenſit affuiſſe. ꝛ hoc ẽ qd ipa
dicit in textu. Clamauit ad me: ꝛ ego exaudiã
eum. Mater et regina mĩe eſt: clama ad eam
in afflictione ꝛ pſequutione: et ſine dubio audi
et te. de ea ſcribiꝛ yſaie. 30. Miſerans miſere=
bitur tui: ad vocem clamoꝛis tui ſtatim vt au=
dierit rñdebit tibi. ¶ Legiꝛ de quodã deuoto mo exẽplũ

nacho qui clamabat ad beatam virginez deuo
te eã exorando ꝛ dicendo sibi illũ ꝟsum. Mõ=
stra te eẽ m̃rẽ sumat ꝑ te p̃ces qui ꝓ nobis na
tus tulit eẽ tuus. Qui audiuit clare ꝛ alte vo=
cẽ btẽ ꝟgis rñdentẽ sibi Mõstro me eẽ matrẽ
sumit ꝑ me p̃ces: Qui ꝓ nob nat⁹ tulit eẽ me⁹
¶ Dixi. 4. ꝙ quartũ comodũ ꝛ vtilitatẽ quaʒ
ↄseq̄r qui ponit speʒ suã ꝛ cõfidẽtiã in btã ꝟgi
ne est: ꝙ in fatigatiõe p̄sens adest cũ mitigati=
one ꝛ subuẽtiõe hoc ẽ qḋ dicit in textu. Cũ ipo
sum in tribulatiõe. dicit cuiꝫ suo deuoto exiti
in angusti ꝛ periculo ꝛ tribulatiõe illõ ysaie.
43. Noli timere fuus me⁹ es tu: cũ trãsieris
exẽplũ ꝑ aquas: tecũ ero. Patꝫ de illo puero q̄ fuit ꝓ
iect⁹ i puteo pleno aqua ꝑ iudeos: quẽ operu
erũt lapidib⁹ Qui asserebat ꝙ btã ꝟgo tenuit
ꝛ obseruauit eum in aqua viuũ/ ꝛ cum clerus ꝛ
populus ciuitatis trãsirẽt ꝓcessionabilr ꝑ car=
reriam ciuitatis vbi ille puteus erat cãtãtes il=
lum p̃clarũ ꝟsum virginis. Gabrielẽ archan=
gelũ scimus diuinit⁹ te eẽ affatuꝫ: Uẽter tuum
de spũ scõ credimus impregnatũ: audiuit tot⁹
clerus ipm puerũ clara voce ꝛ alta quasi ange
lica cantãtẽ infra puteum/ qḋ in versu seq̄tur.
Erubescat iudeus infelix: qui dicit cristuꝫ ex
Joseph semine esse natum. bene isti puero vir
gini deuoto potuit dīce btã virgo. Cum transie
ris per aquas: tecum ero ꝛ flumina non operi
ent te. Sequitur in textu Cuꝫ ambulaueris in
igne non combureris: ꝛ flãma non ardebit te.
exẽplũ Hoc habet verum de puero iudeo: qui qꝛ cõi=
cauit in die pasce. cum pueris cristianis posuit
eũ p̄r eius in fornace ignis ardentis: in quo be
ata virgo euꝫ cõfortauit taliter/ ꝙ ignis sibi nõ
nocuit: neq̄ q̄d quaꝫ molestie intulit: sed fecit
medium fornacis quasi ventum roris flanteꝫ.
Sicut legitur de tribus pueris. Daniel'. 3. hoc
igitur cõmodũ ꝛ vtilitatẽ consequitur deuot⁹
ꝛ seruitor virginis qui ponit in ea spem suaꝫ ꝛ
confidentiam: ꝙ in fatigatione se illi oñdit cuꝫ
subuentione. vñ dicit Noli timere fu⁹ me⁹ es
tu: Cũ trãsieris ꝑ aquas tecũ ero: ꝛ flumia nõ
opient te: Et cũ ambulaueris in igne nõ ↄbu=
reris/ ꝛ flãma nõ ardebit in te. ¶ Possũt isti cõ
fidẽter dīe btẽ ꝟgini illõ. Psalmi. trãsiuim⁹ ꝑ
ignẽ ꝛ aquã: q̄ tribulatiões huius mũdi desi=
gnant/ ꝛ eduxisti nos in refrigerium.
¶ Dico. 5. ꝙ quintũ comodũ ꝛ vtilitatẽ quam
ↄseq̄tur qui ponit speʒ suã ꝛ ↄfidẽtiaꝫ in ꝟgine
gloriosa est: ꝙ cũ suo filio nos ligat ꝛ nob ipm
demõstrat/ ꝛ hoc in paradisi gloria. vñ in tex=
tu dixit. Glorificabo eũ/ lõgitudine dierꝝ reple
bo eũ in die eternitatis: q̄ continet ꝛ supat oẽs
dies. qꝛ illa est vna ꝛ ꝑpetua ꝛ lõga ꝛ melior.
de qua dicit dauid. ps. 83. Melior dies vna in
atrijs tuis sup milia: ꝛ ibi dicit btã ꝟgo Osten
dã illi salutare meũ. i. filiũ de quo dixi. Luc. 1.
Exultauit spũs meus in deo salutari meo. de
hoc fui rogata ꝛ suꝫ cotidie/ inq̄t btã ꝟgo ꝑ de
uotos meos in illa p̃clara antiphona. Salue re
gina. in qua cotidie mihi dicũt/ Jesuꝫ bñdictũ
fructũ vẽtris tui nobis: post hoc exiliuꝫ oñde:
o clemẽs: o pia: o dulcis maria. ¶ Dãdo finem
p̄senti s̄moni patet ꝙ ꝓpt̄. 6. comoda ꝛ vtilita
tes quã inde ↄseq̄mur: debemus totã speꝫ no=
strã ꝛ cõfidentiã ponere in btã ꝟgine. q̄. 6. vti=
litates nobis explicãt in illo ꝟsu. ps. Qui ha=
bitat in adiutorio altissimi. q̄ ꝟsus nobis in pso
nam btẽ ꝟginis ꝓponit in p̄senti. vñ dicit in fi
ne ꝟsus Glorificabo eũ. s. deuotũ meũ longitu
dine dierꝝ ꝛc. Et oñdã illi salutare meũ. i. filiũ
meũ de quo dixit symeõ. Luc. 2. Uiderũt ocu
li mei salutare tuũ ꝛ ꝓpt̄ istas. 6 rõnes ꝛ p̄di=
ctas vtilitates ꝛ comoda: ad ponẽdã oẽm speꝫ
nr̃am ꝛ ↄfidẽtiã in btã ꝟgine ipa nos inuitat ĩ
themate. s. In me ois spes. Ad hoc etiam nos
inuitat dauid. Loquens virgini ꝛ nobis.
Primo ꝟgini dicẽdo sibi in. ps. 21. In te ꝟgo
spauerũt p̄res nr̄i: spauerũt ꝛ liberasti eos. Ad
te clamauerũt et salui facti sũt: i te spauerũt et
nõ sunt ↄfusi. Scḋo dauid inuitat nos ad po=
nendũ speꝫ in ꝟgine. in. ps. 61. dicẽs nob. Spa
te in ea ois congregatio populi: ꝛ effundite co
ram illa corda vestra: qꝛ ipsa adiutrix nostra ĩ
eternum. Placeat altissimo. ꝛc.

Sermo nonus.

Transite ad me om=
nes qui cõcupiscitis me ꝛ a gñō=
nibus meis implemini. Eccli.
24. et in ep̄la hodierna. ¶ Pro
thematis introductione/ et materie presentis
sermonis/ que erit de laudibus gloriose ꝟgis
debita prosequutione: duo tractatus erũt iuxta
duas partes thematis in presenti sermone.
Primus tractatus erit de sua visione et pre=
sentia faciali q̄ a suis deuotis desiderat̄ ad quã
ipsa eos inuitat dicendo eis in prima themat̄.
Transite ad me omnes q̄ concupiscitis me.
Scḋs tractatus erit de sua pfectiõe ꝛ p̄eminẽ=
tia m̃nali qua digne sup omnes exaltat̄. ꝛ de
hoc nobis dicit in themate in scḋa parte. A ge
nerationibus meis implemini.

Prima pars

¶ Dico primo ꝙ primus tractatus erit
de ſua viſiõe ⁊c. Pro iſtius tra
ctatus mat̃ia ego cõtẽplor/ꝙ fideles catholici
virgini glorioſe deuoti multuȝ cõcupiſcũt ⁊ de
ſiderant videre ⁊ cõtẽplari per deuotionẽ men
talem in vita p̃ſenti btãm v̓ginẽ hoc pꝫ dupl r.
Primo per fidem ⁊ credentiam.
Scḋo per praticã ⁊ experientiam.
¶ Primo ꝑ fidelem credentiaȝ fideles catho
lici ⁊ deuoti v̓gini multuȝ cõcupiſcũt ⁊ deſide
rant per deuotionẽ mẽtalem videre beatã vir
ginem. Nã ſm qḋ credũt firmiter ex fide catho
lica ⁊ doctrina euãgelica. Si ſolus auditus be
ate virginis multum letificat audientes eã ſo-
lum/⁊ nõ videntes: vt patet in Joanne bapti
ſta in vtero m̃ris exũte. de quo dixit Eliſabeth
v̓gini cũ eã ſalutaſſet: Ex quo facta eſt vox ſa
lutationis tue in aurib⁹ meis: exultauit infãs ĩ
vtero meo. q̃to magis viſus virginis nos leti
ficabit. inquiũt fideles ⁊ virgini deuoti. Cum
ſenſus viſus ſenſu auditus perfectior ſit: vt in
quit Ariſtot. prio. metha. Q2 cognoſcere nos
Ber⁹. facit: ⁊ multas dr̃as rex nobis oſtẽdat. Vñ Ber-
nardus ad iſtud ꝓpoſitum in ſmõe de aſſũpti
one explicans Ineffabile gaudium: qḋ habue
rũt angeli ⁊ ſci in die qua ip̃a fuit aſſũpta in ce
lum. dicit ſic. Si eius ſalutatio ipꝫ exultari fe-
cit in gaudio quẽ m̃r̃na adhuc viſcera claude-
bãt. ꝙ ſi puuli nõdũ nati aĩa liq̃facta ẽ/vt ma-
ria loquuta eſt: q̃d nam putamus: q̃ naȝ fuerit
illa celeſtiũ exultatio. cũ ⁊ vocem audire: ⁊ ei⁹
beatã p̃ſentiam meruerunt videre?
¶ Scḋo ꝑ praticã et expientiam probari põt/
ꝙ fideles catholici ⁊ virgini deuoti multũ con
cupiſcũt ⁊ deſiderãt ꝑ deuotionem mentalem
in vita p̃ſenti videre mirari ⁊ cõtẽplari beataȝ
virginem. Videmus enim ꝑ expientiã: ꝙ ho-
mines multũ ꝯcupiſcũt ꝯtẽplari videre ⁊ mira
ri rem q̃ habꝫ tria annexa vel alterum eorum.
Prio ꝯcupiſcũt hoĩes videre rẽ clarã ⁊ lumi-
noſam.
Scḋo rem carã ⁊ precioſam.
Tertio rem raram ⁊ gratioſam.
¶ Primo ꝯcupiſcũt homies videre ⁊ aſpicere
rem claram ⁊ luminoſam. q2 eniȝ ſine lumine
nihil videri põt. vñ Apl̃s ad. eph. 5. Omne qḋ
manifeſtat̃ lumen eſt: idcirco obiectũ mediãte
quo maius lumen potẽtie viſiue p̃ſentat̃: ma-
gis ẽ delectabile ad videnduȝ. patȝ de ſolis vi
ſione cuius nihil delectabili⁹. q2 dulce lumẽ et
delectabile oculis/videre ſolem Eccl̃es. 11.
Ad propoſitũ. nihil clarius ⁊ luminoſius ſpũa
liter loquẽdo in gñe luminis ⁊ claritatis gr̃e ⁊
virtutis: q̃ btã virgo. Ip̃a eſt ſol occaſum ne-
ſciens/ſtella ſemꝑ rutilans/ſemꝑ clara. Ipſa
eſt ſtella matutina reſplendẽs ⁊ lucens: q̃ ſolẽ
adducit ⁊ gaudiũ hoibus gñat. Angelus con
ſilij. Natus eſt ḋ virgine ſol de ſtella. ⁊ iḋ gau
dium in fidelibus catholicis gñauit. Vñ dici-
mus ſibi hodie Natiuitas tua dei genitrix vir
go gaudiũ annũciauit vniuerſo mũdo: Ex te
enim ortus eſt ſol iuſticie xp̃s deus nr̃. imo de
ea dicit Salomõ. Sap. 7. Hec eſt ſpecioſior ſo-
le: ⁊ ſuꝑ omnem diſpoſitionem ſtellarꝫ luci cõ-
parata inuenit̃ prior. ¶ Hic ĩ iſta auctoritate di
cũtur tria de btã virgine. Primũ ꝙ ſpecioſi-
or eſt ſole/⁊ hoc ꝓpter ſuã fecũditatẽ. nam ſol
dicit̃ ſpecioſus/q2 producit ſpẽs: nõ tñ niſi cre
atas. ſed btã virgo ſpecioſior ſole: q2 producit
ſpẽm increatã ⁊ oĩum ſpecierꝫ ꝓductorẽ. ſ. filiũ
dei. Scḋo dr̃ in auctoritate de btã virgine ꝙ ẽ
ſuper omneȝ diſpoſitionẽ ſtellarꝫ/qḋ dr̃ ꝓpter
ſui virginitatẽ. Virginitas eniȝ ⁊ caſtitas ſua
non fuit ſm diſpoſitionẽ ſtellarꝫ. ſm opinioneȝ
aſtrologorum dicentiũ: ꝙ ſtelle influũt in ho-
minibus caſtitatẽ ⁊ v̓ginitateȝ: ⁊ ꝙ iſta homi
nes hñt ſm diſpoſitionem ⁊ influxum ſtellarꝫ.
In virgine aũt glorioſa non ſic. Sed fuit in ea
caſtitas ⁊ virginitas ſingularis a ſolo deo per
grãm ſuper omnẽ diſpoſitionẽ ſtellarꝫ. Tertio
dicitur in auctoritate de btã v̓gine ꝙ eſt prior
luce ⁊ hoc ꝓpter ſuã antiq̃tatem. vñ dr̃ ꝙ luci
cõpata inuenit̃ prior. i. antiq̃or. qḋ dr̃ propter
virginitatem ⁊ fecũditatẽ ſimul. Nam lux fuit
creata in tẽpe ⁊ in prima die. Virginitas ⁊ fe-
cũditas ab eterno ⁊ añ omnẽ diem. Nã vbicũ
ꝙ eſt fecũditas ſine corruptione: ibi v̓ginitas
⁊ fecũditas ſimul ſtãt. Sed hoc eſt ab eterno:
Q2 virgo pr̃ virginẽ filium genuit ab eterno.
Sic igitur beata v̓go ita eſt clara ⁊ lucida: ꝙ
eſt lucidior ſole. Pulcrior ſtellis antiq̃or luce
in prima die creata. et cum res clara et lumi-
noſa cum deſiderio ab hoibus videat̃: nimirũ
ſi fideles catholici ⁊ deuoti v̓gini/eã cupiunt
contẽplari ſpũaliter videre ⁊ remirare.
¶ Dixi. 2. ꝙ ex pratica patet ⁊ expientia ꝙ cu-
piunt hoies videre rem carã ⁊ p̃cioſam. Iſtud
patet in iocalibus grãdis valoris ⁊ p̃cij: q̃ ho-
mines multũ amant ⁊ inuiſione eorꝫ multũ de
lectãtur. iuxta illud vulgarium. Vbi amor ibi
oculus. ⁊ in plet̃ illud. Job. 28. Omne p̃cioſũ
videt oculus. Ad ꝓpoſitum. Btã virgo eſt ca
ra ⁊ magni p̃cij. Eſt illa mulier fortis: de qua
dixit Salomõ/ꝙ ꝓcul ⁊ de vltimis finibus p̃-
cium eius. Eſt illa margarita p̃cioſa. De qua
ſcribitur. Mat. 13. ꝙ q̃ſiuit eam negociator/q̃
eſt xp̃s: qui abijt de celo in mũdũ ⁊ in ea car-

nem ſuſcipiendo vendidit oīa q̄ habuit: ⁊ emit
eam. In emptiōe ⁊ venditiōe fit cōmutatio re
rum mediāte p̄cio. ita xp̄s emptoꝛ iſtius p̄cioſe
margarite cōmutauit cuȝ adam a quo emit iſtā
margaritā dando ſibi inmoꝛtalitē. ⁊ accipiēdo
ab eo moꝛtalitatē. dando ſibi gloꝛiam: ⁊ accipi
endo ab eo penā. qm̄ oēs defectꝰ nr̄os aſſum
pſit penales nō culpabiles/ gn̄aliter naturam
cōſequētes: p̄ter ignoꝛātiaȝ ⁊ pctm̄. vt ponit
Magiſter ſniaꝝ libꝛo. 3. d. 16. Itē btā virgo eſt
ille ager d̄ quo. Mat. vbi ſupra. q̄ erat ibi the
ſaurus abſcōditus. ſ. ſue virginitatis: quē hō.
ſ. Xp̄s abſcondit a latrone infernali. ſ. diabolo
ſub aratro vel iugo mr̄imoniali. Naȝ ſm̄ qd̄ di
cūt doctoꝛes: Mr̄imoniū fuit palliuȝ: ſub quo
v̄ginitas mr̄is dei ⁊ miſteriū incarnatiōis xp̄i
fuit diabolo ocultatū. Sciebat enim diabolus
ex pꝛophia. yſaie. 7. q̄ xp̄s de virgine debebat
naſci. ſꝫ virginitas mr̄is dei ſibi abſcōdita fuit:
S. tho qꝛ eam mr̄imonio iūctā vidit. ⁊ ſm̄ ſcm̄ Thomā
in. 4. d. 30. Diabolus naturali cognitione po
tuiſſet p̄pendere v̄ginitatē mr̄is dei/ cum toto
hoc qd̄ erat nupta: niſi p̄hibitus fuiſſet a diligē
ti examine que circa ip̄am erāt virtute diuina.
Cū igitur btā virgo ſit margarita p̄cioſa/ cam
pus mr̄imonij/ vbi abſcōditus eſt theſaurus p̄
cioſiſſimus v̄ginitatis ⁊ p̄ciū nr̄e redemptiōis
noſtre captiuitatis. de quo dicit Apl̄s Empti
enim eſtis p̄cio magno pꝛia. Coꝛ. 6. Seq̄tur ꝫ
q̄ res cara ⁊ p̄cioſa eſt: ⁊ excedit omēs puras
creaturas in diuicijs ⁊ p̄cioſitate virtutuȝ. ſibi
enim dr̄ Prouer. vltio. Multe filie cōgrega=
uerūt diuitias: tu ſupergreſſa es vniuerſas. in
tātū q̄ de p̄cioſitate ſuaꝝ virtutuȝ dr̄. Job. 28.
Neſcit hō preciū eius. Nō dabit aurū obri
ſum p̄ ea: nec appēdet argentū in cōmutatio=
ne eius. Nō cōferet cunctis coloꝛibus in die:
nec lapidi ſardinico precioſiſſimo vel ſaphiro.
Cū ergo btā virgo ſit res cara ⁊ p̄cioſa: nimiꝝ
ſi fideles catholici ⁊ ſui deuoti cupiūt eam vi=
dere/ qꝛ libenter ⁊ cū deſiderio vident homi=
nes rem carā ⁊ p̄cioſam. ¶ Dixi. 3. ⁊ vltio q̄ ex
pꝛatica patet ⁊ exp̄ientia: q̄ cupiūt hoīes vide
re rem rarā ⁊ gl̄oſam. Effectus rarus ⁊ inſoli
tus in admirationem ducit: ⁊ non/ aſſuetus ⁊
continuus. pꝫ in. 5. milia hominum de quinq̄
panibus ſaturatiōe. ⁊ non de mūdi gubernati
Aug⁹ one/ quod tn̄ maius miraculū ē ſm̄ Auguſti
nū. Tn̄ qꝛ pꝛimū rarum ſcdm̄ frequēs: de pꝛio
non de ſcdo. hoīes mirātur. Mirātur hoīes in
quit Auguſtinus nō qꝛ maius eſt: ſꝫ qꝛ rarum
eſt. Modo ita eſt q̄ rara ⁊ admiratiua/ indu=
cūt deſideriū videndi. patet de paſtoꝛibus qui

audientes ab angelo noua ⁊ inſolita de natiui
tate xp̄i: habuerūt deſideriū qd̄ eis p̄ angeluȝ
dictū fuerat videre. Vn̄ dixerūt. Luc. 2. Tran
ſeamus vſq̄ bethleē ⁊ videamꝰ hoc verbū qd̄
factum eſt: ⁊ dn̄s oſ̄dit nobis. Ad p̄poſitum.
In btā virgine rep̄iūtur res rare ⁊ ī ſolite admi
ratiue ⁊ gl̄oſe. In ip̄ſa rep̄it mr̄ cum virgine.
Deus cum hoīe. fides cum hūano coꝛde. que
ſecūduȝ Bernardū ſunt tria. ſingulariter mira Ber⁹.
bilia ⁊ mirabiliter ſinguria: vt nunq̄ amplius
facta nec fienda ſint ſuper terrā. In btā virgi=
ne rep̄it partus ⁊ integritas diſcoꝛdes tēpe lō
go: Virginis ingremio federa pacis hn̄t. Au=
diūt hoc p̄bi ⁊ gētiles populi ⁊ admirant: qꝛ a
ſeculo non eſt auditū q̄ virgo eēt q̄ pepit ⁊ mr̄
eſſet que virgo p̄manſit. Vidēt hoc fideles ca
tholici ⁊ cōplacēt dn̄t illō yſaie vltio. Quiſ ūq̄
audiuit tale: aut q̄s vidit huic ſimile? Vident
hoc adoleſcentule ſodales ſpōſe: ⁊ p̄ dilecta
tione maxime admirationis ſpōſe dn̄t. Virgo
virginū quō fiet iſtud/ qm̄ nec pꝛimam ſimilē
viſa es/ nec hr̄e ſequētē? ſ. gaudium mr̄is hn̄s
cum virginitatis honoꝛe. ⁊ ip̄a eis rn̄det. Filie
hieruſalem q̄d me admiramini? diuinū eſt mi=
ſterium hoc qd̄ cernitis. ¶ Patet ꝫ p̄batum ⁊
deductum p̄ fidem ⁊ credentiam p̄ exp̄ientiam
⁊ pꝛaticā reꝝ q̄ hoīes cupiunt videre: q̄ virgo
gl̄ioſa mr̄ dei maria a catholicis fidelibus ⁊ ſu
is deuotis ſuitoꝛibus multum ↄcupiſcit vide
ri ⁊ contēplari in hac p̄ſenti vita p̄ deuotioneȝ
ſpūalem ⁊ cōtēplationem mentalem: de xp̄o ſa
lomone rege pacifico dr̄. 3. Re. 10. q̄ vniuerſa
terra deſiderabat videre vultum ſalomonis/ ⁊
d̄ berſabee eius mr̄e v̄gine maria. Simile poſ
ſumus dc̄e. q̄ Vniuerſa terra deſiderabat vi=
dere vultuȝ mr̄is ſalomonis. Sed q̄d glorioſa
v̄go maria rn̄det grate ⁊ letāter eis cōplacen
do ⁊ eoꝝ deſiderio ſatiſfaciēdo. Certe p̄ pꝛimā
p̄tem thematis. d. Tranſite ad me oēs qui con
cupiſcitis me. ¶ Ubi placeat duote notare tria
in iſta pꝛima thatis parte iuxta tres p̄tes ſuas
¶ Pꝛimū q̄ i dr̄ando ſe ſuis de= (de btā v̄gīe
notis ⁊ fidelibus catholicis eſt p̄ōta facilis et
non cara. qꝛ ſine moꝛa ⁊ ſtatim dicit eis. Trā=
ſite ad me. nō dicit. expectate me/ vel reuerta=
mini cras vel tali hoꝛa ⁊ videbitis me/ ſicut fa
ciunt multi dn̄i ⁊ dn̄e ⁊c. ¶ Scdm̄ q̄ in demon=
ſtrando ſe iſtis eſt liberalis ⁊ non auara: qꝛ di
cit eis Trāſite ad me omēs. non dicit veniat ⁊
tranſeat iſte ⁊ non ille. ſꝫ oēs. ſ. fideles catholi=
ci iuſti ⁊ mihi deuoti. Dānati non poſſunt trā
ſire ad videndū btām v̄ginem p̄pter ſuā obſti
nationem iſtis dicit btā virgo. Luc. 16. Chaos

ANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS DE

magnum firmatum eſt inter nos ꝛ vos: vt hij qui volũt hinc trãſire ad nos nõ poſſint: nec iſi huc trãſire. Pctõres nõ poſſũt tranſire ad videndum btãm virginem: ꝑpter ſuã orõnem, q2 dicit cuilꝫ coꝝ beata v̾go. Treñ. 3. Oppoſuiſti nubẽ. i. pctm̃ tibi: ne tranſeat orõ. Juſti qui ſunt in gr̃a oẽs v̾ginis ſuitores poſſunt tranſire ad videndũ beatã virginem ꝑpter ſuam bonam deuotionẽꝫ. quilibet iſtorum dicit in. p̃s. 41. Tranſibo in locum tabernaculi ad mirabilis vſqꝫ ad domũ dei. Tabernaculũ dei eſt beata virgo. de quo in. p̃s. 45. Sanctificauit tabernaculũ ſuũ altiſſimus. Et etiam dom⁹ dei de qua Prouer. 9. Sapiẽtia edificauit ſibi domum. Omnibus iſtis btã virgo cũ magna liberalitate ſua ꝛ pietate dicit. Trãſite ad me omñes. Et de hoc tertio dat rationem claram in tertia parte thematis dicẽs: Q2 cõcupiſcitis me. de btã virgine habet veritatẽꝫ tertius q̃ ſcribitur. Sap̃. 6. qui dicit ſic. Facile videt̃ ab hijs q̃ diligũt eam: ꝛ inuenitur ab hijs, qui q̃rũt illam. Preocupat qui ſe concupiſcũt: vt ille ſe priorem oñdat. hic ꝑ bona deuotiõe, cõcupiſcentium videre virginem mariã põt dici illud exẽplum pulcherriũ de illo deuoto virginis qui legendo in cantica canticoꝝ. De pulchritudine virginis. Ecce tu pulchra es amica mea ꝛc. Tota pulchra es ꝛc. Oculi tui colũbaꝝ. deſiderabat eam videre. pro quo eam exorauit ꝛ angelus rñdit ſibi ꝙ fieret qd̃ optabat ſi oculus qui eã videret poſtea viſuꝫ ꝑderet. Jp̃e clauſit vnũ: ꝛ cum alio eam vidit. ꝛ de illo cecus fuit. Poſtea orauit ꝙ cum alio eaꝫ videret ꝛ ꝙ cecaretur qd̃ ꝛ factum eſt. ꝛ nec viſuꝫ illi⁹ ꝑdidit ſ alterius recuꝑauit. ¶ Sic do finem primo tractatui p̃ſentis ſmõis in quo dixi ꝙ tractaret de virgine maria de ſua viſione ꝛ p̃ſentia faciali q̃ ab eius deuotis deſiderat̃, ad quã eos inuitat v̾go in prima pte thematis. d. eis. Tranſite ad me omnes qui concupiſcitis me.

Secunda pars

Dixi in. 2. principali tractatu nr̃i ſmonis, ꝙ tractabit de v̾gine beata maria de ſua ꝑfectione ꝛ preeminentia mẽnali qua digne p̃ oibus exaltat̃. ꝛ hic tractatus notatur in ſcd̃a thematis pte: vbi ip̃a dicit A generationibus meis in plemini. q. dicat v̾go ſuis deuotis. vos ꝯcupiſcitis me: id̃ Tranſite ad me oẽs: ꝛ videte me ꝑ cõtẽplationem ꝛ ſpũalẽ deuotionem. Dico vobis ꝙ multas virtutes ꝛ ꝑfectiones videbitis in me: in q̃bus recipietis cõplacentiã ꝛ gaudiuꝫ ſingulare. De quo eritiſ impleti ꝛ pleni amore ꝛ deuotione mea: ſ ſup omnia Uidete ꝛ in plemini a gñonibus meis.

¶ Pro hoc tractatu notãduꝫ ꝙ oĩs p̃eminẽtia ꝛ dignitas: q̃ dr̃ ꝛ dicipit de v̾gine maria eſt ꝙ gñauit xp̃m. propter qd̃ dr̃ mr̃ dei. Que eſt maior dignitas: q̃ ſibi põt atribui. vñ Bernardus Marie priuilegiũ eſt qd̃ alteri nõ dabit̃. virgo ꝛ mater ꝛ nõ cuiuſcũqꝫ ſ dei. ¶ Sed hic eſt notandũ ꝙ btã virgo nõ ſoluꝫ vna gñone gñauit xp̃m: ſ duabus. ideo dicit in plurali ꝛ A generationibus meis in plemini. Ber⁹.

Prio gñauit xp̃m gñone fidei in mẽte ſpũalr. Scd̃o gñauit xp̃m gñone carnis in ſuo ventre

¶ Primo gñauit xp̃m gñone fidei i (hũaliter mente ſpũaliter. Spũalit̃ enim per fideꝫ hoies gñant̃, in qua gñone deus eſt pr̃: q̃ dicit Ego q̃ in gñonem alijs preſto: nunq̃d ſterelis ero? Unus eſt enim pr̃ veſter dixit xp̃us. Mat. 23. Eccleſia eſt mater: filij principalit̃ iuſti ꝛ electi ꝛ fideles de q̃bus dr̃. Jo. 1. Dedit eis poteſtatẽ filios dei fieri hijs qui credũt in noie ei⁹, qui non ex ſanguinibus ꝛc. carnaliter ſ ex deo ſpũalr, nati ſunt. vñ Beda in omelia ſup illo. Luc. 7. Filius vnicus mrĩs ſue. Licet e multiſ collecta pſonis vna ſit ꝑfecta ꝛ imaculata v̾go mr̃ eccleſia: ſingulari q̃qꝫ tñ fideliũ vniuerſalis ſe eccleſie filios rectiſſime fatentur. Electus q̃ppe qñ ad fidem imbuit̃ filius eſt: qñ imbuit alios mater eſt. An nõ mĩno erga ꝑuulos agebatur affectu qui ait: Filioli mei quos iterũ parturio donec formet̃ in vobis xp̃us? Semen vel materia iſtius gñonis fidei eſt v̾bũ dei. Mat. 13. et ad. Ro. 10. Fides ex auditu. auditus aũt ꝑ verbũ dei. et Jaco. 1. Uolũtarie enim genuit nos v̾bo veritatis. Hec gño fidei eſt altera a corporali: q2 ſolum eſt ſpũalis. De qua in. p̃s. 101. Scribantur hec in generatione altera: et populus qui creabitur laudabit dominum. Beda

¶ Scd̃o genuit btã virgo xp̃m gñone carnali ĩ ſuo glorioſo vẽtre hũaliter: de qua gñone incipit euãgelium hodiernum. Liber gñonis ieſu xp̃i filii dauid filij abraam ꝛc. in ea finiuit. d. Jacob autem genuit Joſeph viruꝫ marie: de qua natus eſt ꝛc. Nota de qua: non ſic in alijs p̃cedẽtibus gñonibus dicit. Q2 ſi mulieres ibi exprimerent̃ dixet euangeliſta de q̃bus. Exemplũ vt ſi dixet abraã fuit vir ſare: de q̃bus nat⁹ eſt yſaac: vel q̃ genuerunt yſaac. ꝛ ſic de alijs. Sed dicit in iſta gñone virginis de qua ꝛ non de q̃bus: ad deſignandũ ꝙ de ſola virgine maria: ꝛ nõ de viro aliquo xp̃s carnaliter gñatus eſt. De iſta gñone carnali v̾ginis xp̃i dr̃. Geñ. 15. Generatiõe q̃rta reuertet̃ huc. Eſt quarta

generatio/propter quartū modum generādi:
qui eſt de muliere ſine viro vel hoīe. Ecce ꝙ
btā virgo gn̄auit xp̄m nō ſolum gn̄one carna-
li. ſed gn̄one fidei ⁊ ſpūali ⁊ ſic duabus ⁊ pluri
bus gn̄onibus xp̄m generauit: de quibus ipſa
nobis dicit in ſcd̄a pte thematis ⁊ in iſto ſecun
do tractatu A generationibus meis implemi-
ni. ¶ Sed ꝑ fine ſmōis ⁊ vt magis pleni deuo
tione ⁊ celeſti cōtemplatiōe de iſtis gn̄onibus
virginis glorioſe remaneamus: q̄ramus hic q̄
eaꝝ pfectior ⁊ dignior ac felicior eſt. Et repie
mus ꝙ perfectior eſt prima q̄ȝ ſcd̄a: perfectior
eni eſt generatio virginis qua xp̄ȝ genuit fide:
q̄ȝ qua xp̄m genuit carne vel in vētre. ꝓpt̄ tria.
¶ Primo q: iſta ſpūalis illa carnalis/⁊ ſpūa-
lia digniora ſunt q̄ȝ carnalia. Sicut ſpūs digni
or eſt carne. ¶ Scd̄o q: iſta fuit totaliter gratie
nihil habens de natura ex parte principij acti-
ui nec paſſiui. Illa vero. ſ. carnalis licet multū
⁊ totum qd̄ habuit fuerit grē ex parte principij
actiui. ſ. ſpūs ſancti: tamen aliq̄d habuit natu-
re ex parte principij paſſiui. ſ. virginis: q: cor-
pus xp̄i fuit generatū ⁊ formatū de puriſſimis
damaſ ⁊ caſtiſſimis ſanguinibꝰ v̄ginis ſm̄ Damaceū
cenus Propter qd̄ xp̄s eſt verus filiꝰ v̄gis naturał.
¶ Tertio q: iſta gn̄o fidei qua xp̄m gn̄auit vir
go in ſua mente ſpūaliter: fuit cauſa ꝙ genera
uit in ſuo vētre xp̄m carnaliter. ⁊ ſic prima ge-
neratio fuit cauſa ſcd̄e: ⁊ ꝑ cōſequens pfectior.
Vn̄ cauſa perfectior eſt q̄ȝ cauſatuȝ in genere
cauſe. Unde eliſabeth dixit v̄gini. Luc. I. Bea
ta que credidiſti: q̄m perficientur in te/que di
cta ſunt tibi a dn̄o. Nota q̄m que eſt cauſalis
Augᵒ ꝓpter hec oīa dicit Auguſtinus in libro de ſan
cta virginitate. Felicior fuit maria in cōcipien
do fidem xp̄i: q̄ȝ carnem xp̄i. Nihil enim criſti
propinquitas marie pro fuiſſet: niſi ipm̄ feliciꝰ
mēte q̄ȝ carne geſtaſſet. Placeat altiſſimo ⁊c.

Sermo decimus.

Emoria mea in ge-
neratione ſeculoꝝ. Eccli. 24. et
in epiſtola hodierna. ¶ Pro the-
matis declaratōe ⁊ ad btām vir-
Sene. ginem debita applicatōe. Sciendū ꝙ ſm̄ Se
necā primo de bn̄ficis. Quilȝ de percepto be-
neficio debet hr̄e memoriaȝ. q: obliuio bn̄ficij
recepti: ſūmū gradum ingratitudinis habet ⁊
tenet. Vn̄ ibi Seneca. Ingratus eſt q̄ non red
dit. Ingratior qui diſſimulat. Ingratiſſimus
Catho oīum q̄ oblitus eſt. et ideo ait Catho. Benefi-
cij accepti memor eſto. In ſignuȝ huius. Dn̄s

in le. Omnium beneficioꝝ receptorū tradidit
populo iudaico certa memorialia: vt de ipſis re
cordarētur ⁊ grās agerent: ⁊ ſic ab in gratitu
dinis vicio fugarent. Tradidit eni populo deꝰ
in lege pro beneficio creatiōis memoriā vł me
morale in ſabbati celebratione. patȝ Exo. 20.
Memento vt diē ſabbati ſcifices. q: . 6. diebꝰ
fecit deus celum ⁊ terrā ⁊ oīa q̄ in eis ſunt/et
requieuit die. 7. Pro bn̄ficio liberatiōis de egi
pto memoriā dedit populo in paſce agni immo
latione. Exo. 12. Habebitis diem hāc in moni
mentum ⁊ celebrabitis eā dn̄o cultu ſempiter-
no. Pro bn̄ficio receptionis legis/memoriaȝ
vel memorale dedit feſtum pēthecoſten: quod
eſt. 50. die poſt feſtum paſche. in qua die data
fuit lex in mōte ſinai. Pro bn̄ficio manſionis.
directionis ⁊ gubernationis. 40. annis in de-
ſerto memoriam vel memorale deus dedit po
pulo feſtum tabernaculoꝝ delas cabañuelas.
Pro bn̄ficio introductiōis in terra ꝓmiſſiōis
memoriā. Dedit feſtū collecte qd̄ fiebat. 8. die
poſt feſtū tabernaculoꝝ. de iſtis feſtiuitatibꝰ me
moralibꝰ patȝ. Leuit. 23. et. Nūeri. 28. et. 29.
capitulis. Itē pro beneficio redēptiōis hūani
generis qd̄ fuit ꝑ paſſionem xp̄i: de quo ſūmaȝ
debemus hr̄e ⁊ iugem memoriā: Xp̄s reliq̄t et
dedit nobis duo inſignia memoralia.
¶ Primū eſt ſacramentū altaris. de quo dicit
ſanctus Thomas. ꝙ vt tāti beneficij iugis in S. tho
nobis maneret memoria: corpus ſuū ⁊ ſangui
nem ſub ſpē panis ⁊ vini ſumendum fidelibus
reliquit. Vn̄ de iſto ſacramento dixit xp̄s. Hoc
facite in meam cōmemorationē. hec quotienſ-
cūq; feceritis: in mei memoriaȝ facietis. et pſal
miſta. 110. Memoriā fecit mirabilium ſuoruȝ
miſericors ⁊ miſerator dn̄s: eſcam dedit timen
¶ Scd̄m memorale inſigne qd̄ nob (tibus ſe.
deus dedit ꝓ beneficio redemptionis eſt ſacra
tiſſima virgo maria: mediāte qua ⁊ ꝑ quā: ⁊ i
qua/ſȝ qd̄ dicit Bernardus. Benigna manꝰ Berᵒ.
oīpotētis q̄cq̄d fecerat refecit ⁊ quicq̄d crea-
uerat recreauit. Et vt de iſto memorali qd̄ eſt
btā virgo memoriā nō ꝑdamus. Sed vt de ca
per alio memorale memoriam habeamus: di-
cit nobis in themate. Memoria mea in gn̄one
ſeculoꝝ. et hec pro thematis introductiōe ⁊ de
claratione. ¶ Pro matie proſequutiōe ſciēduȝ
ſuper verbo thematis In generatiōe ſeculorū
ꝙ ſm̄ Tulliū de memoria ⁊ reminiſcētia: vbi
tractat que faciūt bonam memoriam/dicit. ꝙ
ſunt imagines ⁊ eaꝝ cōſideratio ⁊ inſpectio. et
cauſa eſt. q: imago per eius inſpectionē ducit
in cognitionē rei cuius eſt imago: ⁊ ꝑ eius ſimi

litudinez: cauſat eius in preſſiones ⁊ memorias
in inſpiciente vel cõſiderãte. Ad propoſitũ. In
gñone ſeculoꝝ conſpicimus. 6. imagines que
ſi bene inſpiciãtur ⁊ cõſiderenꝛ: in cognitionẽ
btẽ virginis ducunt. ⁊ in ſuis fidelibus ⁊ deuo
tis earũ ſimilitudinez ⁊ memoriã eiꝰ imprimũt
indelibilez atq; firã.
Prima imago eſt lux. que prima die creatur.
Scđa imago eſt celuz ⁊ firmamentũ
Tertia imago eſt mare vbi tota aqua ꝯgregaꝛ
Quarta imago ẽ ſol ⁊ luna qbꝰ mũdꝰ illuiaꝛ.
Quinta imago eſt/ volatiliũ genus quod ĩ ae-
re commoratur.
Sexta imago eſt paradiſus deliciarum vbi ho
mo collocatur.

Prima pars

¶ Dico primo ꝙ prima imago q̃ fuit in gñone mundi ⁊ ſeculoꝝ q̃ ducit
In memoriaz beate virginis. ſ. lux que fuit cre
ata in prima die de qua. Gen. 1. dixit deus Fi-
at lux ⁊ facta ẽ lux. Iſta lux. ſ. btã ꝟgo hꝫ tria.
Primo tota pulcra ⁊ reſplendens.
Scđo tenebras non ſufferens.
Tertio eſt omnibus placens. vide de iſtis per
ordinem. 6. imaginibus in ſmõe annũciatio-
nis. 12. qui incipit Fiat mihi ſm ꝟbũ tuũ vſq;
ad. 6. imaginem que eſt paradiſus delectoſus
⁊ placens ⁊ ſubiũge poſt ſic.

Secunda pars

¶ Dico 6. ⁊ vltimo ꝙ ſextam imaginem quã dominꝰ deus fecit in gñone
ſeculorum: q̃ ducit in memoriã btẽ virginis fu
it paradiſus delectoſus ⁊ placidus. De iſto pa
radiſo ſcribitur. Gen. 2. Plãtauerat dñs deꝰ
paradiſũ voluptatis a pricipio. Iſta imago pa
radiſi delectabilis valde ducit In memoriam
btẽ ꝟginis: qꝛ repñſentat beatã virginez in mul
tis q̃ fuerũt in iſto paradiſo lr̃aliter ⁊ in btã ꝟ-
gine allegorice ⁊ figuraliter ⁊ ſpiritualiter.
¶ Primo iſte padiſus tertia die creationis mũ
di fuit plantatus qñ arida apuit ⁊ terra germi
nauit. Sic btã virgo fuit plantata in. 3. die re-
creationis mundi. ſ. grẽ. Primus dies fuit le
gis nature. Scđs legis ſcripture. Tertius le-
gis grẽ ⁊ hic plantata. i. producta fuit virgo.
¶ Scđo padiſus iſte ab aqs diluuij nõ fuit oper
tus. nec beata virgo ab aquis diluuij petõꝝuz:
ſpãliter ab illo de quo Ecc. 4. Maledictũ et
mendatiũ inundauerũt ſup terram. De ea põt
exponi illud. in. ps. 31. In diluuio aquarũ mul
tarum ad eam non aproximabunt. ¶ Tertio ꝙ
in iſto paradiſo arbor vite ⁊ arbor ſcientie fuit
ortus ⁊ multiplicatus. ⁊ in btã virgine creuit
xp̄s ſm carnez in quo ſunt oẽs theſauri ſapiẽ ⁊
ſcientie dei. ad Coloſſ. 1. Et q̃ eſt via veritas
⁊ vita. Jo. 14. Vñ dici põt Arbor vite ⁊ arbor
ſapiẽ ⁊ ſciẽ. ¶ Quarto iſte paradiſus heliam et
enoch recepit/ ⁊ beata virgo in ſe reſcipit ⁊ re
ceptat enoch. i. cõtẽplatiuos. interptaꝛ cũ deo
ambulans. ⁊ ꝯtẽplaui ſemp cuz deo ãbulant ⁊
ſequũtur quocũq; ierit. et eliaz. i. actiuos. inter
pretatur robuſtus/ ⁊ actiui robuſti ſunt ad la-
borãdũ cũ martha ⁊ robuſti circa plurima bo
na opa ꝓ ſalute proximi ad implenda. hos oẽs
receptat btã virgo: q̃ in hac vita poſita actiuaz
⁊ contẽplatiuã tenuit ſuper oẽs. ¶ Quinto ille
paradiſus ſup terrã ⁊ ſub celo colocaꝛ ⁊ ſituaꝛ
et beata virgo nr̃ padiſus oi puro hoie qui de
terra eſt ſuperior eſt ⁊ xp̄o inferior: Qui de ce
lo venit ſup oẽs ẽ. vñ Anſelmus. Nichil equa
le marie: nihil niſi deus maior maria. ¶ Sexto Anſelmus.
ille paradiſus totũ genus hũanũ in gaudio fru
ctu ſuo enutriſſet niſi pctm̃ primi homis impe
diſſet: ⁊ btã virgo nr̃ paradiſus benedicto fru
ctu ventris ſui oẽs in gaudio reficeret: niſi pec
cata hoiũ impedirent. ¶ Septio ⁊ vltio in illo
paradiſo non fuit hõ adaz carnalit genitus: ſꝫ
diuina ꝟtute poſitus. Tulit deus hoiez ⁊ poſu
it illũ in padiſo: vt oparetur ⁊ cuſtodiret illuz.
Et xp̄s hõ ſcđs adaz non fuit in paradiſo ꝟgi
nis carnalit poſitus: nec virtute hois/ ſꝫ opera
tiõe diuia ſpũs ſancti. Vt oparet ⁊ cuſtodiret
illum. Operatꝰ eſt in iſto paradiſo glorioſo hõ
xp̄s eam fecũdando/ ⁊ ſe ipm in eã in carnan-
do: ⁊ cuſtodiuit illũ in ea integritatẽ ⁊ ꝟgini-
tatẽ ſeruando. Sic in iſto paradiſo partus ⁊ i-
tegritas diſcordes tẽpe longo: virginis ingre-
mio federa pacis hñt. ¶ Btã virgo glorioſa mr̃
dei maria paradiſo terreſtri cõpatur ſpãliter ⁊
ſingulariter propter tria.
Primo propter puritatẽ ⁊ innocentiam.
Scđo propt ſingularitatez ⁊ gratiam.
Tertio propter pietatez ⁊ clementiam.
¶ Dico prio ꝓpter puritatẽ ⁊ innocentiaz dicit
yſidorus ethimologiaꝝ. ꝙ paradiſus eſt locus
maxime dignitatis: qꝛ nunq; aliqd ibi corrũpi
tur. ꝙ eſt tãte altitudinis: ꝙ vapores terreſ-
tres nunq; poterũt ibi aſcendere: neq; illuz lo-
cũ inficere. in quo declaratur ꝙ eſt locus ma-
xime puritatis. Btã virgo in hoc paradiſo cõ-
paraꝛ: qꝛ in ea nunq; fuit aliqd corruptuz: nec
pctĩ macula infectũ. nec vapores. i. affectiões
terreſtres que eã macularẽt: nunq; ad eã aſcẽ
dere potuerunt. de ea enim dicimus Cant. 4.

Ortus concluſus fons ſignatus. Emiſſiones
tue paradiſus ꝛc. Ortus concluſus fuit beata
virgo contra vicia tam ſpūalia ꝙ̄ carnalia fu-
it ortus concluſus.
Contra ſuperbiam per humilitatem.
Contra inuidiã per caritatem.
Contra iram per benignitatem.
Contra luxuriam per virginitatem.
Contra auariciã per paupertatem. et cõtra oīa
cetera vicia q̄ nunq̄ eã inficere potuerũt: Fu-
it ortus concluſus ꝑ virtutes oppoſitas. vnde
arguit ꝙ virgo ſicut paradiſus eſt puriſſima.
nihil in ea corruptũ aut infectũ reꝑiri pōt: quia
propter ſue ſcitatis ꝛ dignitatis altitudinē: va
pores pctōrum q̄ eã inficerēt nunq̄ aſcendere
potuerũt ꝛ nimiꝝ mētem ſūme ꝛ infinite purita
Anſelmus. tis purã decebat eē. propter qḋ dicit Anſelm⁹
de cõceptu v̄ginali. Decuit vt btā v̄go ea pu-
ritate niteret: qua maior ſub deo neq̄t itelligi.
¶ Scḋo cõpat virgo maria paradiſo terreſtri
lr̄ali ꝓpter ſingularitatē grē. De illo paradiſo
ſcribit. Geñ. 13. ꝙ eleuatis Loth oculis vidit
omnē terrã circa regionē iordanis q̄ vniuerſa
irrigabãtur ſicut padiſus dñi. Loth ſignat vi
rum iuſtum: terra ꝛ regio iordanis ſignat regi
onem fideliũ catholicoꝝ q̄ regenerati ſunt ꝑ ba
ptiſmũ inſtitutũ in iordane: in quo irrigati fue
rũt grā ſpūs ſancti. Sed leua oculos etiã vſq̄
ad celũ trinitatis ꝛ nō inuenies aliquã puram
inter fideles creaturã: q̄ ita fuerit irrigata gra
tijs ſpūs ſcī v̄tutibus ꝛ donis ſicut padiſus do
mini: que eſt btā virgo. Et nimirũ nam de ea
exponitur illud de illo lr̄ali paradiſo ꝙ fluui⁹
qui erat xp̄s egrediebat de loco voluptatis. i.
de altiſſimo celo trinitatis/ad irrigandũ para
diſum. i. btām v̄ginem q̄ plus aqs ſupradictis
fuit irrigua ꝛ fecũdata: ꝙ̄ aliqua alia creatu-
Hier⁹. ra de regione iordanis. Nam ſm Hieronimũ.
Ceteris ꝑ partes pr̄atur grā marie vero totam
ſe infundit grē plenitudo. ¶ Tertio ꝛ vltiō cõ-
paratur btā virgo paradiſo terreſtri lr̄ali ꝓpt
pietatē ꝛ clemētiam. de iſto padiſo dr̄. Geñ. 3.
ꝙ fluuius egrediebatur de loco voluptatis q̄
diuiditur ī q̄ttuor capita. q̄ttuor mũdi ptes. irri
guãs. Iſte fluuius allegorice miaꝫ ꝛ clemētiã
btē virginis exuberantē deſignat: q̄ ſe diffun-
dit ad q̄ttuor mundi ptes generalr. ſ. ad ange
los ꝛ ſcōs. pctōres ꝛ iuſtos. Sed ꝛ ad quēlibꝫ
pctōrem eam inuocātē ſingulariter. vñ de ſe ip
ſa dicit. Eccli. 24. Ego quaſi aque duct⁹ exi
ui de padiſo: ꝛ fluuius meus. ſ. miē mee apro-
pinquauit ad mare. ꝑ mare itelligũtur pctōres
in peccatis feruētes. Coꝛ impij quaſi mare fer
uens. Job. 7. Mare enim eſt turbidum/ꝯmo
tum cõfuſum. ꝛ amaꝝ. Sic pctōres ꝑ conſcie
continuum remorſum. Nihil enim eſt tã con-
fuſum tã laceratum affectib⁹ ſicut mala mēs.
Quintilianus. Inq̄t Quintilianus. Fluuius igit iſtius padi
ſi glorioſi. ſ. virginis marie ſue miē pietatis et
clemētie apropinquat ad mare. i. ad pctōres:
q2 eos de inferni voragine liberat ꝛ ipoꝝ ipa q̄
ſaluatorem oīm genuit ſaluationem ꝓcurat.
Ipā virgo maria eſt illa prudentiſſima abigail
de qua. prio. Re. 25. dr̄ ꝙ dauid. i. xp̄m quem
turpiter nabal. i. pctōr malus offenderat: pla-
cauit. Ipā virgo maria eſt archa noe in qua in
uenies feneſtrã ꝛ hoſtiũ. Geñ. 6. Feneſtraꝫ q2
per eam deus pctōres reſpicit. Hoſtium q2 per
eam oēs recipit. ſicut enim ꝑ eam factus eſt no
ſtre ꝑticeps miſerie: ita per eã facit nos ſue bea-
titudinis cõſortes. Ipā ergo ē padiſus de quo
Geñ. 2. Plãtauerat dñs deus padiſum volu-
ptatis a principio mũdi: in quo poſuit hoīeꝫ. ſ.
xp̄m quē formauerat. Plantauerat hũc padi
ſum non ſolum a principio tēporis ſꝫ ab eterno
in mēte diuina eã plãtauerat in diuina preordi
natione. diuerſis arboribus ꝛ v̄tutū ꝛ grārum
floribus ꝛ fructibus ornatũ donorum ꝛ v̄tutuꝫ
fontibus. Et nota ordinem v̄boꝝ. primo dicit
ꝙ plãtauerat: poſtea dicit ꝛ poſuit in eo hoīem
quē etiam ab eterno in ſua ꝑordinatione ꝓ cer
to tempe formare diſpoſuerat. q2 boni artificis
eſt/per prius diſponere materiã: anteq̄ intro-
ducat formam. ꝛ per prius patur hoſpiciũ: an
teq̄ introducat hoſpes ꝛ per prius edificat do
mus: anteq̄ ibi veniat hītator. ¶ Sed vt vera
de btā virgine hēatur memoria: q2 qēlꝫ creatũ
in dignitate ꝛ pfectione ipa tranſcendit. Notã
dum ꝙ nō ſolum a fidelibus ipius debꝫ habe-
ri memoria ꝑ compationem: in qua cõuenit cũ
paradiſo. ſꝫ etiam debet in coꝝ memoria hoc in
figi ꝛ retineri: ꝙ ipſa virgo glorioſa excedit et
tranſcendit illũ lr̄alē paradiſum ꝛ hoc in. 5.
¶ Primo q2 in illo padiſo lr̄ali de viro facta eſt
mulier: in padiſo v̄ginis ſpūali de muliere fa-
ctus eſt vir. ad Gal. 4. Miſit deus filium ſuũ
de muliere ꝛc. ¶ Scḋo q2 ille padiſus aptus fu-
it ſꝑpēti qui ſeduxit euã: Iſte nr̄ glorioſus padi
ſus clauſus fuit ſerpenti. nec potuit ingredi ad
eam. imo ipſa eſt illa q̄ cõtriuit/caput ſꝑpētis.
Geñ. 3. ¶ Tertio de illo padiſo eiectus eſt cũ vi
tuperio primus adã. Geñ. 3. in iſto nr̄o glorio-
ſo paradiſo honorifice poſitus eſt xp̄s ſcḋs adã
quia ex ea proceſſit proles magnifici germinis
ꝛ pſeuerat pudor virginitatis. ¶ Quarto in il-
lo padiſo ligna fructificabãt iuxta genus ſuũ:

litudineꝫ: cauſat eius impreſſioneꝫ ⁊ memoriaꝫ in inſpiciente vel cōſiderāte. Ad propoſitū. In gñone ſeculoꝝ conſpicimus. 6. imagines que ſi bene inſpiciātur ⁊ cōſiderent: in cognitionē btē virginis ducunt. ⁊ in ſuis fidelibus ⁊ deuotis earū ſimilitudineꝫ ⁊ memoriā eiꝰ imprimūt indelibileꝫ atqꝫ firā.
Prima imago eſt lux. que prima die creatur.
Scđa imago eſt celuꝫ ⁊ firmamentū
Tertia imago eſt mare vbi tota aqua ꝯgregat
Quarta imago ē ſol ⁊ luna qbꝰ mūdꝰ illuiat.
Quinta imago eſt / volatiliū genus quod i aere commoratur.
Sexta imago eſt paradiſus deliciarum vbi homo collocatur.

Prima pars

Dico primo qꝫ prima imago q̄ fuit in gñone mundi ⁊ ſeculoꝝ q̄ ducit In memoriaꝫ beate virginis. ſ. lux que fuit creata in prima die de qua. Gen. 1. dixit deus Fiat lux ⁊ facta ē lux. Iſta lux. ſ. btā v̄go hꝫ tria.
Primo tota pulcra ⁊ reſplendens.
Scđo tenebras non ſufferens.
Tertio eſt omnibus placens. vide de iſtis per ordinem. 6. imaginibus in ſmōe annūciationis. 12. qui incipit Fiat mihi ſm v̄bū tuū vſqꝫ ad. 6. imaginem que eſt paradiſus delectoſus ⁊ placens ⁊ ſubiūge poſt ſic.

Secunda pars

Dico 6. ⁊ vltimo qꝫ ſextam imaginem quā dominꝰ deus fecit in gñone ſeculorum: q̄ ducit in memoriā btē virginis fuit paradiſus delectoſus ⁊ placidus. De iſto paradiſo ſcribitur. Gen. 2. Plātauerat dñs deꝰ paradiſū voluptatis a pricipio. Iſta imago paradiſi delectabilis valde ducit In memoriam btē v̄ginis: qꝛ repſentat beatā virgineꝫ in multis q̄ fuerūt in iſto paradiſo l̄rāliter ⁊ in btā v̄gine allegorice ⁊ figuraliter ⁊ ſpiritualiter.
¶ Primo iſte padiſus tertia die creationis mūdi fuit plantatus qñ arida apuit ⁊ terra germinauit. Sic btā virgo fuit plantata in. 3. die recreationis mundi. ſ. grē. Primus dies fuit legis nature. Scđs legis ſcripture. Tertius legis grē ⁊ hic plantata. i. producta fuit virgo.
¶ Scđo padiſus iſte ab aqs diluuij nō fuit opertus. nec beata virgo ab aquis diluuij petōꝝ: ſpāliter ab illo de quo Oſee. 4. Maledictū et mendatiū inundauerūt ſup terram. De ea pōt exponi illud. in. ps. 31. In diluuio aquarū multarum ad eam non aproximabunt. ¶ Tertio qꝫ in iſto paradiſo arboꝛ vite ⁊ arboꝛ ſcientie fuit oꝛtus ⁊ multiplicatus. ⁊ in btā virgine creuit xp̄s ſm carneꝫ in quo ſunt oēs theſauri ſapie ⁊ ſcientie dei. ad Coloſſ. 2. Et q̄ eſt via veritas ⁊ vita. Io. 14. Vñ dici pōt Arboꝛ vite ⁊ arboꝛ ſapie ⁊ ſcie. ¶ Quarto iſte paradiſus heliam et enoch recepit / ⁊ beata virgo in ſe recipit ⁊ receptat enoch. i. cōtēplatiuos. interptat cū deo ambulans. ⁊ ꝯtēplaui ſemp cuꝫ deo ābulant ⁊ ſequūtur quocūqꝫ ierit. et eliaꝫ. i. actiuos. interpretatur robuſtus / ⁊ actiui robuſti ſunt ad laborādū cū martha ⁊ robuſti circa plurima bona opa ꝓ ſalute proximi ad implenda. hos oēs receptat btā virgo: q̄ in hac vita poſita actiuaꝫ ⁊ contēplatiuā tenuit ſuper oēs. ¶ Quinto ille paradiſus ſup terrā ⁊ ſub celo colocat ⁊ ſituat et beata virgo nꝫ padiſus oi puro hoīe qui de terra eſt ſuperioꝛ eſt ⁊ xp̄o in ferioꝛ: Qui de celo venit ſup oēs ē. vñ Anſelmus. Nichil equale marie: nihil niſi deus maioꝛ maria. ¶ Sexto ille paradiſus totū genus hūanū in gaudio fructu ſuo enutriſſet niſi pctm̄ primi homis impediſſet: ⁊ btā virgo nꝫ paradiſus benedicto fructu ventris ſui oēs in gaudio reficeret: niſi peccata hoīuꝫ impedirent. ¶ Septio ⁊ vltio in illo paradiſo non fuit hō adaꝫ carnalit̄ genitus: ſꝫ diuina v̄tute poſitus. Tulit deus hoīeꝫ ⁊ poſuit illū in padiſo: vt oparetur ⁊ cuſtodiret illuꝫ. Et xp̄s hō ſcđs adaꝫ non fuit in paradiſo v̄ginis carnalit̄ poſitus: nec virtute hoīs / ſꝫ operatiōe diuia ſpūs ſancti. Vt oparet ⁊ cuſtodiret illum. Operatꝰ eſt in iſto paradiſo glorioſo hō xp̄s eam fecūdando / ⁊ ſe ipm̄ in eā in carnando: ⁊ cuſtodiuit illū in ea integritatē ⁊ v̄ginitatē ſeruando. Sic in iſto paradiſo partus ⁊ integritas diſcordes tēpe longo: virginis ingremio federa pacis hn̄t. ¶ Btā virgo glorioſa mꝛ dei maria paradiſo terreſtri cōpatur ſpāliter ⁊ ſingulariter propter tria.
Primo propter puritatē ⁊ innocentiam.
Scđo propt ſingularitateꝫ ⁊ gratiam.
Tertio propter pietateꝫ ⁊ clementiam.
¶ Dico prio. ꝑpter puritatē ⁊ innocentiaꝫ dicit yſidorus ethimologiaꝝ. qꝫ paradiſus eſt locus maxime dignitatis: qꝛ nunqꝫ aliqđ ibi corrūpitur. qꝫ eſt tāte altitudinis: qꝫ vapores terreſtres nunqꝫ poterūt ibi aſcendere: neqꝫ illuꝫ locū inficere. in quo declaratur qꝫ eſt locus maxime puritatis. Btā virgo in hoc paradiſo cōparat: qꝛ in ea nunqꝫ fuit aliqđ corruptuꝫ: nec pcti macula infectū. nec vapores. i. affectiōes terreſtres que eā macularēt: nunqꝫ ad eā aſcēdere potuerunt. de ea enim dicimus Cant. 4.

Anſelmus.

FERDINANDVS DE ... SANTINVS VALENTINVS PP VI

Ortus concluſus fons ſignatus. Emiſſiones tue paradiſus ⁊c̄. Ortus concluſus fuit beata virgo contra vicia tam ſpūalia q̄ꝫ carnalia fuit ortus concluſus.
Contra ſuperbiam per humilitatem.
Contra inuidiã per caritatem.
Contra iram per benignitatem.
Contra luxuriam per virginitatem.
Contra auariciã per paupertatem. et cõtra oīa cetera vicia q̄ nunq̄ꝫ eã inficere potuerũt: Fuit ortus concluſus ꝑ virtutes oppoſitas. vnde arguit̃ ꝙ virgo ſicut paradiſus eſt puriſſima. nihil in ea corruptũ aut infectũ reꝑiri põt: quia propter ſue ſc̄itatis ⁊ dignitatis altitudinē: vapores pctõrum q̄ eã inficerēt nunq̄ꝫ aſcendere potuerũt ⁊ nimiꝫ mẽſem ſũme ⁊ infinite puritatis purã decebat eē. propter qd̄ dicit Anſelm⁹ de cõcepta v̄ginali. Decuit vt btã v̄go ea puritate niteret: qua maior ſub deo neq̄t itelligi.

Anſelmus.

¶ Scd̄o cõpat̃ virgo maria paradiſo terreſtri l̃rali ꝓpter ſingularitatē gr̄e. De illo paradiſo ſcribit̃. Gen̄. 13. ꝙ eleuatis Loth oculis vidit omnē terrã circa regionē iordanis q̄ vniuerſa irrigabãtur ſicut padiſus dn̄i. Loth ſignat virum iuſtum: terra ⁊ regio iordanis ſignat regionem fideliũ catholicoꝝ q̄ regenerati ſunt ꝑ baptiſmũ inſtitutũ in iordane: in quo irrigati fuerũt gr̄a ſpūs ſancti. Sed leua oculos etiã vſq̄ꝫ ad celũ trinitatis ⁊ nõ inuenies aliquã puram inter fideles creaturã: q̄ ita fuerit irrigata gratijs ſpūs ſc̄i v̄tutibus ⁊ donis ſicut padiſus domini: que eſt btã virgo. Et nimirũ nam de ea exponitur illud de illo l̃rali paradiſo ꝙ fluui⁹ qui erat xp̄s egrediebat̃ de loco voluptatis. i. de altiſſimo celo trinitatis / ad irrigandũ paradiſum. i. btãm v̄ginem q̄ plus aq̄s ſupradictis fuit irrigua ⁊ fecũdata: q̄ꝫ aliqua alia creatura de regione iordanis. Nam ſm̄ Hieronimũ.

Hier⁹.

Ceteris ꝑ partes pr̄atur gr̄a marie vero totam ſe infundit gr̄e plenitudo. ¶ Tertio ⁊ vltio cõparatur btã virgo paradiſo terreſtri l̃rali ꝓpt̄ pietatē ⁊ clemētiam. de iſto padiſo dr̄. Gen̄. 3. ꝙ fluuius egrediebatur de loco voluptatis q̄ diuiditur ĩ q̄ttuor capita. q̄ttuor mũdi ptes. irriguãs. Iſte fluuius allegorice miaꝫ ⁊ clemētiã btē virginis exuberantē deſignat: q̄ ſe diffundit ad q̄ttuor mundi ptes generalr̃. ſ. ad angelos ⁊ ſc̄os. pctõres ⁊ iuſtos. Sed ⁊ ad quēl bꝫ pctõrem eam inuocãtē ſingulariter. vñ de ſe ipſa dicit. Eccli. 24. Ego quaſi aque duct⁹ exiui de padiſo: ⁊ fluuius meus. ſ. mie mee appropinquauit ad mare. ꝑ mare itelligũtur pctõres in peccatis feruētes. Cor impij quaſi mare feruens. Iob. 7. Mare enim eſt turbidum / ꝯmotum cõfuſum. ⁊ amaꝝ. Sic pctõres ꝑ conſcie continuum remorſum. Nihil enim eſt tã confuſum tã laceratum affectib⁹ ſicut mala mēs. Inq̄t Quintilianus. Fluuius igit̃ iſtius padiſi glorioſi. ſ. virginis marie ſue mīe pietatis et clemētie appropinquat ad mare. i. ad pctõres: q2 eos de inferni voragine liberat ⁊ ipoꝝ ipa q̄ ſaluatorem oīum genuit ſaluationem ꝓcurat.

Quintilianus

Ipa virgo maria eſt illa prudentiſſima abigail de qua. prio. Re. 25. dr̄ ꝙ dauid. i. xp̄m quem turpiter nabal. i. pctõr malus offenderat: placauit. Ipa virgo maria eſt archa noe in qua inuenies feneſtrã ⁊ hoſtiũ. Gen̄. 6. Feneſtraꝫ q2 per eam deus pctõres reſpicit. Hoſtium q2 per eam oēs recipit. ſicut enim ꝑ eam factus eſt noſtre pticeps miſie: ita per eã facit nos ſue beatitudinis cõſortes. Ipa ergo ē padiſus de quo Gen̄. 2. Plãtauerat dn̄s deus padiſum voluptatis a principio mũdi: in quo poſuit hoiēꝫ. ſ. xp̄m quē formauerat. Plantauerat hũc padiſum non ſolum a principio tēporis ſ3 ab eterno in mēte diuina eã plãtauerat in diuina p̄ordinatione. diuerſis arboribus ⁊ v̄tutũ ⁊ grarum floribus ⁊ fructibus ornatũ donorum ⁊ v̄tutuꝫ fontibus. Et nota ordinem v̄boꝝ. primo dicit ꝙ plãtauerat: poſtea dicit ⁊ poſuit in eo hoiēm quē etiam ab eterno in ſua p̄ordinatione ꝓ certo tempe formare diſpoſuerat. q2 boni artificis eſt / per prius diſponere materiã: anteq̄ꝫ introducat formam. ⁊ per prius patur hoſpiciũ: anteq̄ꝫ introducat̃ hoſpes ⁊ per prius edificat̃ domus: anteq̄ꝫ ibi veniat hitator. ¶ Sed vt vera de btã virgine hēatur memoria: q2 qd̄l3 creatũ in dignitate ⁊ pfectione ipa tranſcendit. Notãdum ꝙ nõ ſolum a fidelibus ipius debꝫ haberi memoria ꝑ compationem: in qua cõuenit cũ paradiſo. ſ3 etiam debet in coꝝ memoria hoc infigi ⁊ retineri: ꝙ ipſa virgo glorioſa excedit et tranſcendit illũ l̃ralē paradiſum ⁊ hoc in. 5. ¶ Primo q2 in illo padiſo l̃rali de viro facta eſt mulier: in padiſo v̄ginis ſpūali de muliere factus eſt vir. ad Gal. 4. Miſit deus filium ſuũ de muliere ⁊c̄. ¶ Scd̄o q2 ille padiſus aptus fuit ſpētī qui ſeduxit euã: Iſte nr̄ glorioſus padiſus clauſus fuit ſerpenti. nec potuit ingredi ad eam. imo ipſa eſt illa q̄ cõtriuit / caput ſpētis. Gen̄. 3. ¶ Tertio de illo padiſo eiectus eſt cũ vituperio primus adã. Gen̄. 3. in iſto nr̄o glorioſo paradiſo honorifice poſitus eſt xp̄s ſc̄ds adã quia ex ea proceſſit proles magnifici germinis ⁊ pſeuerat pudor virginitatis. ¶ Quarto in illo padiſo ligna fructificabãt iuxta genus ſuũ:

ANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS

In iſto noſtro glorioſo paradiſo v̾ginis ſupra genus ſuū. Supra genus mulieris eſt: ꝙ v̾go concipiat ⁊ ꝑiat ⁊ poſt partuꝫ virgo inuiolata ꝑmaneat. ¶ Quinto ⁊ vltio in illo ꝑadiſo fuit fructus d̾ quo in toxicatū ē ⁊ mortuum genus hūanuꝫ. In iſto glorioſo paradiſo fuit fructus de quo in eternū ꝓcuratur vita toti generi humano. ꝓpter qḋ ſibi dicimus Benedictus fructus ventris tui. Luc. pͦ. ¶ Finis ſmōis vt habeamus igiẗ memoriaꝫ de bñficio maximo redemptionis: debemus memorari de btā virgine ꝑ quaꝫ illud beneficiū hūimus. q꞉ igitur memoria habeẗ per imagines vt dicit Tullius. et ſex imagines fuerunt in generatione mundi ⁊ ſeculorum: que ſpūaliter beatā virginem rep̄ſentāt / ⁊ eaꝫ nobis ad memoriā reducūt. ideo vt eius memoriaꝫ habeamus / ⁊ illam habitaꝫ ſtrā in mentibus nr̄is retineamꝰ: ad illas imagines ip̄a nos remittit. d. nobis in thāte. Memoria mea in generatione ſeculorum.

¶ In feſto natiuitatis domine noſtre. Sermo vndecimus.

Memoria mea in generatione ſeculoꝝ. Eccli. 24. et in ep̄la hodierna. ¶ Pro declaratione thematis notādū. ꝙ memoria hoīum ⁊ fama durationeꝫ habet in hoc ſeculo: q꞉ ſcribitur in libris de reuelationibꝰ q̄ ſiebant. Jo. euāgeliſte in Apoc. ꝑ angelum vt de illis memorareẗ ſibi per angelum d̾r. Apoc. j. Qḋ vides ſcribe in libro. gloſa in libro ſcribe. i. in memoria recōde: q꞉ liber eſt altera memoria Et policratꝰ in principio ſui libri. Libri ſcripti ſunt contra obliuionem: q̄ cauſaẗ in memoria. Quis inq̇t ip̄e alexandros ſciret aut ceſares: aut quis ſtoicos. aut ꝑipateticos memorareẗ: niſi eos inſignirēt monimēta libroꝝ. eadem eſt aſini ⁊ cuiuſuis īꝑatoris poſt modicuꝫ tempus gloria: niſi quatenus alterutrius memoria libroꝝ bñficio prorogatur Mō ita eſt ꝙ quare vnius hoīs fama ⁊ memoria plus durat in hoc ſeculo ꝙ̄ alterius. Cauſa eſt diuerſitas libroꝝ: in quibus noīa ⁊ fama hoīum ſcribuntur. plus durat / qḋ ſcribitur in pergameno: ꝙ̄ qḋ in papiro. plus qḋ in lapide: ꝙ̄ in terra. plus quod in ferro: ꝙ̄ in aqua vel cinere. Si vnus ſcriberet nomē ſuuꝫ in celo alius in terra: plus duraret memoria illius q̄ ſcriptus eſt ī celo: ꝙ̄ illius qui in terra. q꞉ celū inalterabile ⁊ incorruptibile eſt. terra alterabilis ⁊ corruptibilis. Iſtam ſniam ponit Gregorius. l3. moraliuꝫ ex

Policratꝰ.

Gregoriꝰ.

ponens illud. Job. 10 Memoria noſtra comparabitur cineri. Oēs qui terrena cogitatione huic ſeculo ꝯformāẗ: ꝑ omne qḋ agunt huic ſeculo relinq̄re ſui nōis famam conātur: quātūlibet tñ quicunq꞉ ꝓ facienda memoria nōis ſui laboret: memoriā ſuā quaſi cinerem poſuit: q꞉ hanc citius ventus mortalitatis rapit. E contra de iuſtis d̾r. In memoria eterna erit iuſtꝰ: q꞉ eo ip̄o ꝙ facta ſua ſolius dei oculis ip̄rimit: nomen ſue memorie in eternitate figit. Ad propoſitū. Hodie eſt feſtum natiuitatis virginis: cui nomen impoſitū eſt maria qḋ interp̄taẗ maris ſtella. Hoc nomen ſibi ip̄oſitum eſt: vt eius memoria ſit ꝑpetua ⁊ eterna. Ad perpetuā enī rei memoriā. hoc nomen maria qḋ interp̄tatur ſtella ſibi imponiẗ. Naꝫ ſtella ſcripta ⁊ fixa eſt ꝓ perpetuo in celo qḋ eſt incorruptibile ⁊ ꝑpetuum: ſic glorioſa virgo maria eſt ſicut ſtella.
Non in aqua fluxibilitatis luxurioſe q꞉ v̾go ē.
Non in terra cupiditatꝭ auaritioſe q꞉ libaẗ eſt.
Non in cinere ⁊ vēto vanitatis q꞉ hūilis eſt.
Non in ferro crudelitatis q꞉ benigna eſt.
Non in lapide duro ⁊ reſiſtente q꞉ obediēs ē.
Sed in celo luminoſo ⁊ reſplandenti q꞉ ſtella eſt ⁊ ꝑ conſequens ꝑpetua eſt. hoc dicit nob ip̄a v̾go in themate. Memoria mea in generatione ſeculoꝝ. ¶ Pro introductiōe thematis ⁊ p̄ſentis materie ſuper verbo thematis. ſ. generatio. Notādū eſt diligenter ⁊ deuote ꝙ triplicem reꝑio gn̄onē: q̄ diſtinctā ⁊ diuerſaꝫ hēt durationē.
Prima gn̄atio eſt vicioſa in pctīs habundans ⁊ iſta modicum durat.
Scd̄a generatio eſt gratioſa in virtutibus p̄ſeuerans ⁊ iſta multum durat.
Tertia generatio eſt glorioſa in premijs tranſcendens ⁊ iſta per ſecula ſeculoꝝ durat. Talis eſt generatio virginis ⁊ ideo nobis ī themate dicit. Memoria mea in generatione. ⁊c̄.

Prima pars

¶ Dico primo ꝙ eſt generatio vitioſa in peccatis habūdans: ⁊ iſta modicum durat. De iſta gn̄one ſcribiẗ Prouer. 30. Generatio q̄ male dicit pr̄i ſuo ⁊ mr̄i: hec ē generatio iracūdoꝝ que ſibi mūda videẗ: ⁊ tamē non eſt lota ſordibus ſuis: hec luxurioſoꝝ. generatio cuius excelſi ſunt oculi: hec ſuperboꝝ. gn̄atio q̄ pro dentibus gladios habꝫ: hec inuidoꝝ. Iſte ſunt gn̄ones de quibus Deute. 32. Generatio peruerſa eſt / ⁊ infideles filij. Iſta ē generatio maloꝝ: quā xp̄s dicit gn̄onē prauam ⁊ peruerſam. cuius principiū actiuū ⁊ paſſiuū. ſ. pr̄ ⁊ mr̄. aut ⁊ pro aui fuerūt mali ⁊ iniqui et

peccatores. filij peruerſi ⁊ peiores vel nequio-
res: de q̃bus pſalmiſta dicit In memoriã red-
deat iniq̃tas patrum: ⁊ eius in cõſpectu dñi: ⁊
petiſſi m̃ris eius nõ deleat᷑. Hec gñatio modi-
cum durat: qꝛ fundamẽtũ habet d̃bile. ſ. vicia
⁊ pctã. ⁊ ideo ſubiũgit Pſalmiſta. p̃s. 108. Fi-
ant ↄtra dñz ſemp: ⁊ diſpeat de terra memoria
eorum: in generatione vna deleat᷑ nomẽ eius.
quot gñones ſunt q̃ pierũt ⁊ noĩa eorum ⁊ fa-
ma deleta ſunt ⁊ modicum durauerũt: ⁊ cauſa
fuit qꝛ innitebant᷑ debili ⁊ trãſitorio fũdamẽto.
Quot gñones nobilium ⁊ generoſoꝝ ſicut ale
xandri priami Octouiani ⁊ Ceſaris Julij.
Quot gñones militũ fortiuz ⁊ audacium ſicut
hectoris herculis ⁊ achillis. Quot gñones di
uitũ in habũdantũ ⁊ potẽtũ ſicut creſi cuius di
uitie ſm hyſtorias oĩuz hoiũm mundi excede-
bant facultates. Noĩa iſtorum deleta ſunt/ fa-
ma ⁊ memoria ⁊ modicum durauerũt: qꝛ de-
bili ⁊ trãſitorio innitebant᷑ fundamento. propt
q̃d. p̃s. 9. de eis dꝛ. Perijt memoria eoꝝ cuz ſo
nitu: ⁊ dñs in eternũ pmanet. Iſta eſt genera-
tio malorũ qui nõ poſſunt dĩc thema Memo-
ria mea in gñone ſeculoꝝ: qꝛ modico ⁊ debili
ac trãſitorio innitit᷑ fundamẽto vñ. p̃s. 33. dꝛ de
iſtis. Uultus aũt domini ſuper facientes ma-
la: vt perdat de terra memoriaz eorũ.

Secunda pars.

Dico .2. ꝙ repit᷑ ſcd̃a generatio gl̃oſa in v̾tutibus perſeuerans: ⁊ iſta
multuz durat. Iſta generatio ẽ illoꝝ qui bona
opera faciũt: qui viuũt ſm mãdata dei. de qua
generatione. p̃s. 23. dicit. Hec eſt generatio q̃-
rentiũ dñm: q̃rẽtiũ faciez dei iacob. hec gene-
ratio a domino benedicitur ſm pſalmiſtam ꝓ-
ter quattuor que ponit in. p̃s. 23.
¶ Primum qꝛ eſt innocẽs manibus. vñ ſequi
tur ꝙ parentes iſtius gñonis nõ nutriũt filios
ſuos ad lapidandũ nec ad arma leuãduz/ nec
ad vindicandũ/ ſ ad indulgendũ. Cogitando
ꝙ xp̃us patrem ſuũ rogauit vt iniurias ſibi fa
ctas dimitteret. Luc. 23. d. Pr̃ ignoſce ill̾. ⁊c̃.
¶ Scd̃m dicit pſalmiſta. de iſta gñone. ꝙ ẽ mũ
do corde. vñ ſeq̇t᷑ ꝙ filij iſtius gñonis nõ debẽt
nutriri ad prauũ ⁊ corruptũ amorẽ mulieruz:
nec ad im mũdicias luxurie ⁊ gule: ſ ad caſti-
tatez ⁊ mũditiam nã taliuz gñatio eſt praua et
exaſpans: generatio q̃ nõ direxit cor ſuuz. nec
eſt creditus cũ deo ſp̃us eius. ¶ Tertium dicit
pſalmiſta de iſta gñone ꝙ nõ accepit in vanuz
aĩam ſuã. vñ ſeq̇tur. ꝙ filij iſtius gñonis nõ de
bent nutriri adiurandũ in vanum ſpãliter no-
men dei ⁊ ſanctoꝝ. nec fidem nec aĩam ſuã aut
conſciam. dicendo Diabolus portet aĩaz meã
ſi ita non eſt. Talium enim gñatio peruerſa ẽ
⁊ infideles filij. Deute. 32. ¶ Quartum ⁊ vlti-
mum dicit pſalmiſta. de iſta gñone ꝙ nõ iura-
uit in dolo ꝓximo ſuo. Uñ ſeq̇tur ꝙ filij iſtius
gñonis non debent iurare. ⁊ ſi iurare opteat:
non debet in dolo. Sicut fecerũt vlixes ⁊ dio-
medes regi priamo. Iurauerũt ei ꝙ ſuarẽt pa
cem cum eo queãdmodũ cõuenerat cũ enea ⁊
anthenore: q̃ cum eis cõuenerãt ſup ꝓditione
troie/ ⁊ ſic iurauerũt/ in dolo. Uide iſtum ver
ſum Pulcre expoſitũ in thoma anglico. et ſeq̇
tur in textu. Hic accipiet bñdictionez a dño: et
miaz a deo ſalutari ſuo ⁊ hec eſt gñatio q̃renti
um dñm: querẽtiũ faciẽ dei Jacob. Hec gene-
ratio multũ durat: qꝛ habꝫ fundamentũ nõ in
vicijs ſ in v̾tutibus. Talis fuit gñatio abraaz
yſaac. ⁊ aliorũ ſcõꝝ patrũ de q̃bus dicit dauid.
ꝙ durauit ꝑ mille gñationes. Uñ in. p̃s. 104.
Memor fuit. ſ. deus in ſeculũ teſtamenti ſui v̾
bi q̃d mandauit in mille gñationes/ q̃d diſpo-
ſuit ad abraam ⁊ iuramenti ſui ad yſaac.

Tertia pars.

Dixi 3. ⁊ vltimo ꝙ eſt tertia generatio glorioſa in p̄mijs tranſcendẽs: ⁊
iſta per ſecula ſeculoꝝ durat. qꝛ memoria eius
durat in gñone ⁊ generationem: ⁊ in ſecula ſe
culoruz. Iſta eſt gñatio btẽ virginis clara qua
hodie nata eſt ex ſemine abrae: clara ex ſtirpe
dauid. Btẽ virginis generatio caſta. per cõſe
quens Memoria eius ꝑpetua. vñ Sap. 4. O
q̃ pulcra es caſta generatio cum claritate: In
mortalis eſt enim memoria illius: qꝛ apud de
um nota ẽ ⁊ apd̃ hoĩes. Generatio eniz btẽ v̾
ginis qua xp̃m genuit: ꝑpetua ⁊ immortalis ẽ/
quia non ſoluz euz genuit vna gñatiõe. ſ pluri
bus. qꝛ non ſolũ eũ genuit in vẽtre: ſ in mente
non ſolũ carne: ſ fide. Uñ dicit oĩbus ſuis de-
uotis in ep̃la hodierna. Trãſite ad me oẽs qui
concupiſcitis me: ⁊ a generationibus meis im
plemini. Uide in ſmõe iſtius q̃ incipit Trã
ſite ad me ⁊c̃. Memoria btẽ v̾ginis ⁊ fama no
minis ſui eſt in gñatiõe ſeculoruz. i. proſꝑe ⁊ ꝑ
petuo in ſecula ſeculoꝝ propter tria.
Primo ꝓpt᷑ eius pricipiũ ⁊ fundamẽtũ/ imo
Scd̃o ꝓpt᷑ ei⁹ ſcripturã ⁊ monumẽtũ in ꝑpetuo
Tertio ꝓpt᷑ ei⁹ finẽ ⁊ cõplementuz in circulo.
Dico primo ꝙ memoria noĩs ⁊ fame beate
v̾ginis eſt in gñatiõe ſeculorũ/ ꝓpt᷑ ei⁹ princip[i]
um. ⁊c̃. Btã virgo ſeu fundamentũ noĩs ⁊ fa-
me ſue habet in v̾tute hũilitatis: ex qua digna

habita eſt concipe filium dei. Uñ ipſa. Qz reſperit hũilitatẽ ancille ſue ecce eniz ex hoc beatã me dicent oẽs generationes. Modo ita eſt ꝙ qñ fundamentũ manet ꝑpetuo: τ edificiuz. Cõſtat aũt ꝙ hũilitas eſt fundamẽtũ oĩum ꝟtutũ: qz ſm Gregoriũ Qui ſine hũilitate ꝟtutes cõgregat: quaſi puluerẽ in aerẽ portat. τ Auguſtinus Uis magnã fabricã cõſtruere celſitudinis: de fundamento prius cogita hũilitatis: humilitas eſt firma petra: ſup quã ſapiẽs edificauit ſibi domũ: τ flauerunt venti: τ deſcendit pluuia: τ irruerũt in domũ illam: τ nõ cecidit. Mat. 7. Propter qḋ ꝗ fundamẽtũ hũilitatis firuz τ ſtabile: qḋ ꝑ eterno poſuit btã virgo in edificio ꝟtutũ ſuarũ. qñ dixit angelo. Ecce ancilla dñi: memoria τ fama nõis ſui eſt in generatione ſeculoꝝ. i. pro ꝑpetuo τ eterno. Uñ de fundamento ſue humilitatis ipã dicit. Sap. 8. Propter hanc habeo imortalitatẽ τ memoriã eternã

¶ Dixi. 2. ꝙ memoria nõis τ fame beate ꝟginis eſt in ſecula ſeculoꝝ. propter ſcripturã eius τc. Magna dr̃a eſt inter illud quod ſcribiť in pauimento domus: τ celatura ſiue tecto. qz qḋ ſcribiť in pauimẽto ſcribiť in terra τ cõculcatur: τ facile deleť τ a paucis videtur Nõ ſic qḋ ſcribiť i celatura vel tecto: qz nõ cõculcať τ difficile deletur: τ ab oĩbus videtur: Celatura ſiue tectũ huius mũdi eſt celũ. terra eſt pauimẽtuz. ps. 118. Adheſit pauimento aĩa mea. in quo hoĩes mũdani ſcribunt nõia ſua: τ ſm. ps. 48. Uocant nõia ſua in terris ſuis. ſed decipiũtur τ pauci vidẽt/ τ legũt/ nõia ſua τ famam: qz ſolũ vicini τ cõtẽporanei. illi q̃ ꝑceſſerũt τ ſubſequẽtur: nihil ſcient de eis. Item hyſtriones τ raptores quibus dederũt bona ſua vt multiplicarẽt nõia coꝝ moriunť/ τ ꝑ conſequens nõia coꝝ delebuntur. ps. 9. Nomẽ eorũ deleſti in eternũ τ in ſeculũ ſeculi. Sed ſci ſcribũt nõia ſua in celatura. i. in celo vbi liber vite incorruptibile τ indelibile. iõ nomẽ eoꝝ i eternum durabit. Apoc. 3. Nõ delebo nõia eorũ de libro vite. inter quos ꝑcipue τ ſup oẽs btã virgo ſcripſit nomẽ ſuũ in celo. Ipſa eſt ſtella maris: q̃ in delibiliter ſcripta τ fixa eſt in celo. per cõſequẽs nomen ſuum τ fama rõne ſcripture in loco ꝑpetuo/ τ indelibili eſt ꝑpetua τ indelibilis. Ex quo merito thema nobis dicit Memoria mea in generatione ſeculoꝝ.

¶ Dixi. 3⁰. τ vltimo τ finis ſmõis ꝙ memoria nõis τ fame btẽ ꝟginis eſt in ſecula ſeculoruz. propter ſuũ finem τ cõplementũ q̃ facit figurã circularẽ. Celũ ſm phõs τ theologos eſt figure circularis. ex quo ariſtoteľ. probat in ſcdõ. Celi τ mundi. ꝙ eſt ꝑpetuuz τ incorruptibile. Ad ꝓpoſitum. Generatio nomen τ fama beate ꝟginis facit figuraz circularẽ. Uñ eius generatio incepit a xp̃o: qḋ patz in euãgelio hodierno qḋ incipit. Liber gñationis ieſu xp̃i/ τ finit in xp̃o. qz ſeqťur in fine. vbi dr̃. De qua natus eſt ieſus q̃ vocať xp̃s. τ ſic i eodẽ pũto quo incipit: finiť. τ ꝑ conſequens facit circulum. ſic patet ꝙ generatio beate virginis eterna eſt et perpetua propter quod recte dicit thema. Memoria mea. τc. ¶ Repietis: in ſcriptura ꝙ propter dilectionez magni amoris memoria moyſi in benedictione eſt. Eccli. 44. Dilect⁹ deo τ hoĩbus moyſes cui⁹ memoria in bñdictiõe ẽ propter vnguẽtuz ꝑcioſum magni valoris memoria magdalene in laude eſt. Mat. 26. vbicũq3 ꝑdicatum fuerit euãgeliũ hoc in vniuerſo mũdo diceť: τ ꝙ hec fecit in memoriaz eius. propter mortẽ cõſtãtẽ magni vigoris memoria eleazari ꝟtutis exemplo ẽ. 2. machabeorũ. 6. Sed propter iſta τ alia ſupradicta omia memoria btẽ ꝟginis ſuper oẽs eſt/ τ ſine fine τ durabilis eſt. iõ dicit nobis i themate. Memoria mea in generatiõe ſeculoꝝ. ꝓpter qḋ de ea poſſumus dr̃e illud. qḋ dicit. pſalmiſta. ps. 101. de eius glorioſo filio dña nomen tuũ in eternum: dña memoriale tuũ in gñatiõe τ generationẽ.

Sermo duodecimus.

Qui audit me nõ cõfundeť. Eccli. 24. et in ep̃la hodierna. Uerbũ ꝓpoſitum eſt beate virginis: qḋ dirigiť oĩbus fidelibus catholicis ſuis τ xp̃i diſcipulis deuotis. ¶ Pro eius introductiõe τ declaratiõe notãdum/ ꝙ nihil eſt qḋ tñ impediat hoĩem in hac vita ꝑſenti a conſecutione vltimi finis deſiderate beatitudinis: ſicut ignorãtia. Uñ prim⁹ hõ: qui in cognitione dei τ ſui τ reꝝ creatarũ quãtũ ſibi ſufficiebat erat illuminatus: ſm magiſtrum ſniaꝝ. ꝓpter pctm̃/ in affectu in potẽtia/ τ in intellectu ignorãtiã incurrit. hinc ẽ ꝙ aĩa hoĩs in prima ſui creatiõe ſm phm̃ Eſt tanq̃ tabula raſa in qua nihil ẽ depictũ. Ignorãtiaz habet. qḋ vtiq3 nõ eſt niſi ꝓpter pctm̃. qz omis malus ignorãs inq̃t Ariſtotiľ. in. 2. ethicoꝝ. et ideo ꝓpter tollendam iſtã ignorantiã qz omẽs hoĩes ſcire deſiderãt: inq̃t ipẽ phus in pr̃o methaſſices. Pueri addiſcũt iuuenes audiũt/ τ ſtudẽt/ τ magiſtri legũt. Modo ita eſt. ꝙ iſta ignorantia ab hoĩe tolli nõ põt niſi ꝑ doctrinaz τ diſciplinã: q̃ nõ habeť niſi per ſenſuz audit⁹.

grego rius. Aug⁹

Mgr ſniar.

[library stamp: ...FERDINANDVS ... SANCTINVS ... VALENTINUS ... PP VI ...]

Nam vt dicit Ariſtotiles vbi ſupra Aialia au ditu carētia: ſunt in diſciplinabilia per naturā ⁊ ibidez phus. Auditus eſt porta intellectus. Cupiens ergo btā v̄go ſicut pia mr̄: ꝙ ſciaz eo rum q̄ ſunt nobis neceſſaria ad ſalutē hēam⁹: ⁊ ignorātiā illoꝝ non in curamus: dicit nob ꝙ ab ea audiamus in thāte. d. Qui audit me ⁊c̄. ¶ Uel aliter iſtud thema in pſonaz btē v̄ginis introducitur ſic. ſuper v̄bo thematis Audit. ꝓ cōſequutiōe vltimi finis deſiderate beatitudi dinis: q̄ hēt in patria: neceſſaira ē fides in via. Uñ apl's ad. heb. xi. oportz accedētē ad deum credere q2 eſt: ⁊ inquirentib⁹ ſe remunerator ſit. ⁊ ibidem. Sine fide impoſſibile eſt placere deo. Modo ita eſt ꝙ lectiones ⁊ doctrine ſciē tiarum. ſ. Phie ⁊ fidei ac Theologie diuerſi mode ſe habent. Nam lectiones philoſophie i cipiunt a uiſu: ⁊ terminantur ad auditum. Lec tiones fidei ⁊ theologie per cōtrariuz Incipi unt Ab auditu: ⁊ terminantur ad viſuz. in pa tria per claram dei viſionez. De doctrina phie dixit Thomas apoſtolus de criſto reſuſcitato. Niſi videro in manibus eius fixuras clauorū. ⁊c̄. non credam. Hic prepoſuit philoſophiam fi dei ⁊ theologie. Quia videre clare ⁊ ꝑ demō ſtrationez. opponit ad credere. Dauid v̄o de doctrina fidei ⁊ theologie dixit in. p̄s. 44. Au di filia ⁊ vide/ et. p̄s. 45. Sic̄ audiuim⁹ ſic vi dim⁹ in ciuitate domini v̄tutū. hic p̄ponit fidē ⁊ theologiam phie. Ita ꝙ doctrina fidei hic in via incipit ab auditu: ⁊ terminatur ad viſum. hoc eſt quod dicit Apoſtolus. Ro. x. Fides ex auditu/ auditus autem per verbum chriſti. Ad propoſitum. btā virgo pia mater noſtra et magiſtra peritiſſima que

Fide xp̄m digne concepit.

Fidem in triduo ſola conſeruauit.

Fide oēs errores deſtruxit. iuxta illō ꝙ ſibi di cimus. Gaude maria v̄go cūctas hereſes ſola interemiſti: dū gabrielis archāgeli dictis credi diſti. Cupiēs ꝙ doctrinā fidei v̄tutū ⁊ donorū ſpūaliū q̄ niſi ꝑ auditū hēri nō poſſūt ab ea addi ſcam⁹ deuote p̄miū nobis ꝓmittit excellens in thāte. d. Qui audit me ⁊c̄. Et hec ſufficiat ꝓ thematis introductione ⁊ declaratione.

Prima pars.

¶ Pro ꝓſequutiōe matie p̄ſentis ſmōis eſt deuote notādū/ ꝙ btā v̄go ſi cut pia mr̄ nr̄a ⁊ magiſtra ꝑitiſſima ad addiſcē dū ab ea doctrinā ⁊ leges fidei catholice: q̄ nō in via p̄ſenti niſi ꝑ audituz hēri poſſunt: ſicut di ctū eſt: nos dulcit' ꝓuocat ꝑ v̄ſū. pſalmiſte. p̄s. 33. ſic dicendo. Uenite filij audite me: timorez dñi docebo vos. In iſtis v̄bis noſtra mat' pia et peritiſſima magiſtra glorioſa v̄go maria: q̄ ſemꝑ docet nos vtilia vt audiamus/ et addiſca mus lectiones fidei catholice ab ea et omniuz virtutum generaliter/ nos allicit q̄ttuor mōis ſm̄ 4. v̄baq̄ in p̄dicta auctoritate ⁊ v̄ſu ꝯtinet'. ¶ Primo nos allicit per inuitatiouē gl'oſaz ple nam pietatis. d. Uenite Uenite inquit ad me omnes qui laboratis et honerati eſtis ponde re ignorantie ⁊ ego reficiaz vos. i. inſtruā vos in vera doctrina fidei catholice. Mat. xi.

¶ Scd̄o nos allicit per affectum amoroſum ar dentis caritatis. d. Filij Cuilz n̄im dicit affectū amoris ⁊ caritatis illud. p̄s. 2. Filius meus es tu ego hodie genui te. ¶ Tertio nos allicit per conceptum ſtudioſum excitate voluntatis. d. Audite me Dicit cuilibet noſtrum illud pro uerbi. primo. Audi filij mi diſciplinam patris tui ⁊ ne dimittas legem matris tue. Qui enim me audierit abſq3 terrore requieſcet. ¶ Quar to ⁊ vltimo nos allicit per effectum profectuo ſum liberalitatis. d. Timorem domini docebo vos Nihil vtilius timore domini. Quia ſi non in timore domini te tenueris: inſtanter ⁊ ci to ſubuertetur domus tua. Eccli. 27. Et ini cium ſapientie timor domini. Beata virgo ſo brietatem et prudentiam docet/ iuſticiam et v̄ tutem: quibus vtilius nihil eſt in vita homini bus. Doctrix eſt enim diſcipline dei ⁊ electrix operum illius Sapientie. 8. Quia igitur bea ta virgo peritiſſima magiſtra noſtra et mater pia ad audiēdū lectiones ſuas ſic nos ꝓuocat.

Et inuitatione gratioſa. d. Uenite.

Et affectu amoroſo. d. Filij.

Et conceptu ſtudioſo. d. Audite me.

Et effectu profectuoſo dicens. Timorem do mini docebo vos. Debemus ad eam venire ⁊ non tardare: et lectiones eius deuote et dili genter audire. Nam ſecundum Hieronimum in Epiſtola ad Paulinum. Si ad titum Li uium lacteo eloquentie fonte manante. de vl timis hyſpaniarum galliarūq3 finibus veniſ ſe quoſdam nobiles legimus: vt inſtruerentur ab eo et docerentur/ nunquit afortiori debe mus nos venire ad beatam virginem/ per eaz tam gratioſe inuitati: que Tito Liuio perici or eſt: que non ſolum lacteo fonte eloquentie. Sed mellifluo fonte ſapientie habundat. In il la enim manat/ ⁊ ille fons eructuat. De quo Eccli. 1°. Fons ſapie verbum dei in excelſis. Regina auſtri venit a finibus terre audire ſa pientiā ſalomonis. Mat. 12. Et nos debem⁹ Hier⁹t

venire a finibus terre audire ſapientiam ma-
tris noſtri pacifici Salomõis.ſ.marie ꝟginis:
cum ſimus per eam tam gratioſe inuitati ⁊ ex
cellent premiati. Nam dicit nobis in themate
Qui audit me non confundetur.

Secunda pars

¶ Sed pro fine et concluſione ſer-
monis veniẽdo ad
opus audiamus diligenter ⁊ deuote lectiones
ſuas: ⁊ doctrinam ⁊ illas in pectoremus/ ⁊ in
primamus in noſtro corde: vt illas audiendo
⁊ ſecũdum illas operando: non veniamus ad
confuſſionem: quia promittit nobis in thema-
te.d. Qui audit me non confundetur.
¶ Septem lectiones eniꝫ reperio glorioſe ma
tris ⁊ magiſtre noſtre ꝑitiſſime beate virginis
quas nobis legit in vita ꝑſenti: que ſunt ſepteꝫ
verba que dixit/et plura dixiſſe in euãgelio nõ
habeť.
¶ Prima lectio quã nobis legit btã
ꝟgo eſt illud ꝟbum qđ dixit angelo. Quõ fiet
iſtud: qm̃ virũ non cognoſco. Notate ꝙ iſtud
verbum dixit. Poſtꝗ̃ angelus eam ſalutauerat
precedentibus tribus auſcultare tacere co
gitare. vñ poſtꝗ̃ angel⁹ eam ſalutauit.d. Aue
gratia plena ⁊c̃. Sequitur in textu: Que cum
audiſſet turbata eſt in ſermone eius: ⁊ cogita-
bat qualis eſſet iſta ſalutatio. et poſtea dixit.
Quõ fiet iſtud ⁊c̃. in quo legit lectionẽ ꝑ opti-
mã ⁊ glorioſaꝫ. magiſtris ⁊ doctorib⁹.ſ.ꝙ an
teꝗ̃ legant doceant vel predicent: debꝫ prim⁹
ab alijs audire: poſtea ſtudẽdo tacere. Studi
Ugo. um eniꝫ eſt ſcrutinium tacitũ ſm̃ Ugonem: ⁊
poſtea docere querere vel interrogare. in qb⁹
cõſiſtit vera prudẽtia. Exẽplũ in xp̃o q̃ erat in
medio doctoꝝ audiens illos ⁊ iterrogãs. Luc̃.
2. Nota prio audiẽtẽ: poſtea iterrogãtẽ. iſtam
lectionẽ legendo btã virgo magiſtris doctori-
bus oĩum magiſtra ⁊ doctoriſſa dicit eis/ Ue-
nite filij audite me.ſ.ꝙ ſicut ego feci ita ⁊ vos
faciatꝭ. prio ab alijs audiatis: poſtea ſtudeatꝭ:
poſtea doceatis alios/vel alijs legatis. Nam
ego iſtũ ordinem tenui: quando angelũ me ſa
lutãtẽ audiui: poſtea cogitaui: ⁊ poſtea ſtudui
⁊ poſtea ipm̃ interrogaui.d. Quõ fiet iſtõ.⁊c̃.
¶ Scđa lectio quam nobis legit beata virgo
mater noſtra pia ⁊ magiſtra ꝑitiſſima eſt illud
verbũ qđ dicit angelo prebendo cõſenſuꝫ ſup i
carnatione filij dei. Ecce ancilla dñi.⁊c̃. Hanc
lectionem per optimaꝫ legit alijs promotis in
honoribus. Ipſa erat promota ad tantam di-
gnitatem ⁊ honorem: ꝙ per angelũ ſibi nũcia
batꝭ/ꝙ debebat effici mater dei. Regina celi.
domina mundi. ⁊ ꝙ cuꝫ toto hoc diceret ſe an
cillam. hoc dicit Bernardus Fuit ſũma hũili- Ber⁹.
tas. in quo btã ꝟgo ꝓmotis in honore lectionẽ
legit: ꝙ debẽt eẽ hũiles. qꝛ ſm̃ ꝙ dicit Grego grego
rius bñ ſimul ſtãt hũilitas ⁊ mageſtas. humili rius.
tas eniꝫ mageſtatẽ facit clariorẽ/ ⁊ perfectionẽ
Exemplum de cifra que ꝑ ſe nihil valet: ⁊ a-
lias lr̃as numerales facit valere in decuplo.
Sic humilitas cifra reſpectu virtutum aliaꝝ:
que ponunt hominem in nũero ⁊ reputatione.
Iſtis igitur promotis in honore dicit Btã vir
go mr̃ pia ⁊ magiſtra peritiſſima. Uenite filij
audite me. i. lectionem meam.ſ.ꝙ ſicut ego fe-
ci ⁊ vos faciatis. vt quanto magis in honore ⁊
gradu ⁊ dignitate ꝑ dei gratiã exaltamini: tan
to magis vos humiliemini. Iſtã lectionem a-
me addiſcite ⁊ audite quam. Eccli.3. Reperie
tis ſcriptã: Quãto maior es hũilitate in omni
bus: ⁊ coram deo inuenies gratiaꝫ. Nam qui
iſtam lectionem audit a me non confundetur.
¶ Tertia lectio quam nobis legit beata virgo
mr̃ noſtra pia ⁊ magiſtra peritiſſima eſt in ver
bo qđ dixit angelo. Fiat mihi ſcđm verbũ tuũ.
In iſto verbo lectionẽ dat per optimam credẽ
tibus ſine errore. in hoc ꝙ dixit Fiat mihi: ha-
buit fidem firmam de hoc quod dixit ſibi ange
lus Ex qua fide meruit ꝙ chriſtus in ea incar
naretur. Unde dixit ſibi Eliſabeth. Beata
que credidiſti ⁊c̃. Luc̃. primo. In qua credibi
litate fuit glorioſior: quia concepit xp̃m per fi-
dem ꝗ̃ quando cõcepit eũ per carnem vt dicit
Auguſtinus. in lectiõe ergo iſta dat lectionem Aug⁹
vere credentib⁹ ⁊ ſibi deuotis: ꝙ vera fides ⁊
credentia impetrat: quecũꝗ̃ a deo digne ⁊ ad
ſalutem eternã poſtulantur. Iuxta illud quod
dicit xp̃s. Mat.11. Quecunꝗ̃ orantes petitis
credite quia accipietis: ⁊ fient vobis. Dicit er
go beata virgo vere credentibus. Uenite fi-
lij. Et iſtam lectionem de fide et firma creden
tia audite a me. Quia qui audit me non con-
fundetur.
¶ Quarta lectio quam nobis legit beata vir
go Maria mater noſtra ꝑitiſſima ⁊ magiſtra
peritiſſima eſt illud verbum quod dixit in ſuo
cantico. Luc̃. primo. Magnificat anima mea
dominum. Et exultauit ⁊c̃. In iſto verbo dat
lectionem per optimaꝫ clericis et religioſis ſci
licet ꝙ conentur in diuinis laudibus in hymnis
⁊ canticis in corde pariter ⁊ in ore iuxta illud.
Eccli.43. Benedicẽtes deũ exaltate illũ quã
tum poteſtis: quia eſt maior omni laude. Sic
fecit beata ⁊ glorioſa virgo maria i iſto ſuo cã
tico. Magnificat anima mea dñm. q̃ ꝓpt bñ-

ficium receptum incarnationis filij dei in ven
tre ſuo virginali: ſibi regraciando laudes do=
mino decantauit/non ſolum ore ſed ſpiritu in
deo filio ſuo exultando. Hoc didiſcit a patre
ſuo Dauid qui dixit in. ps. 68. Laudabo no=
men dei cum cantico: et magnificabo eum in
laude. Legendo ergo iſtam lectionem Cleri=
cis et religioſis actiuis et contemplatiuis ſibi
deuotis de magnificando et laudando deum
dicit eis. Uenite filij audite me/in iſta lectiõe:
Quia qui audit me non confundetur.

¶ Quinta lectio quã legit nob̄ beata v̾go ma
ter noſtra pijſſima ⁊ magiſtra peritiſſima: ẽ il=
lud verbũ/qđ dixit filio ſuo in templo quando
perditus fuerat et per eam ⁊ Joſeph poſtea in
uentus. Luc. 2. Fili quid feciſti nobis ſic. In
quo verbo dedit lectionem peroptimam omni
bus preſidentibus. omnibus patribꝰ ⁊ matri=
bus: ſiue corporalibus ſiue ſpiritualibus: ſuos
filios reprehendẽdi et caſtigandi: ſ; non dure/
non aſpere: ſed dulciter et benigne. In predi=
ctis verbis beata virgo videbatur reprehen=
dere filium/et non verbis aſperis et duris: Si
cut mali preſidentes faciunt: Sed dulcibus
⁊ gratis dicende. Fili. quod eſt nomen dulci=
ſſimum patri ⁊ matri. Preſidentes ſunt pa=
Berꝰ tres ⁊ matres ſubditorum Juxta dictuʒ Ber
nardi ſuper cantica Diſcite ſubditorum vos
eſſe patres non dominos. Patres corripien=
do: matres fouendo. Pectora lacte pingue=
ſcant: non tipo turgeſcant. Et ideo debet cum
dulcedine ſubditos corrigere non cum aſpe=
ritate. De hoc dat eis lectionem beata virgo.
Quando chriſtum filium ſuum quaſi corrigẽ
do vocauit filium dicens. Fili quid feciſti no=
bis ſic. Pro tanto Apoſtolus ad heb. 6. Uos
patres nolite filios veſtros ad iracundiam p=
Berꝰ. uocare. ¶ Et notandum hic ſecundum Ber=
nardum. q͏̃ plus proficit benigna ⁊ dulcis cor
rectio: q̄ aſpera. Nam ex aſpera tarde emen=
dantur ſubditi: et ſepe deteriorantur: ⁊ ex dul
ci ſepiſſime corriguntur ⁊ bono corde obedi=
unt. Exemplum dicit Bernardus de chriſto
Qui ſedens in medio doctoruʒ audiens illos
⁊ interrogans. Poſtq̄ audiuit verbum con=
triſtatiuum patris ⁊ matris: ⁊ quaſi correctiuũ:
Fili quid feciſti nobis ſic? Sequitur i textu q͏̃
Deſcendit cum illis/⁊ venit nazareth: ⁊ erat
ſubditus illis. ⁊ in tantuʒ q͏̃ a duodecimo ãno
etatis ſue quem complebat: vſq; ad. 30. in quo
fecit miraculum in nuptijs de mutatione aque
in vinum et hoc ad inſtantiam et ſupplicationem
matris ſue: nunq̄ diſputauit/nec predicauit/
nec miracula fecit/vel ſaltem in euangelio nõ
habetur. Legens ergo beata virgo patribus
et matribus taʒ ſpiritualibus q̄ carnalibus le
ctionem de correctione vel reprehentione fili
orum non aſperam nec duram ſed dulceʒ ⁊ be
nignã dicit eis. Uenite filij audite me. Quia
qui audit me non confundetur.

¶ Sexta lectio quam nobis legit beata vir=
go mater noſtra pijſſima ⁊ magiſtra peritiſſima
eſt illõ v̾buʒ: qđ dixit filio ſuo in nuptijs. Jo. 2.
Uinũ nõ habent. in quo verbo dedit lectioneʒ
peroptimaʒ diuitibus ⁊ potentibus pietatis et
clementie ſcdm̃ enim Bernardum. Hoc v̾buʒ Berꝰ.
virginis proceſſit ex pietate: quã habebat opa=
ciens verecũdie ⁊ neceſſitati illoruʒ: q̄bus vi=
num defecerat. Et quid miruʒ inq̄t Bernar=
dus. Si pietateʒ exibent viſcera pietatis: non
ne q̄ pomũ dimidie diei p̄te in manu tenet: re=
liqua diei parte pomi ſeruabit odoreʒ? Quid
mirum ſi eius viſcera virtus pietatis tãtũ afe=
cit: in quibus ipſa pietas. 9. menſibus requie=
uit? Nam ⁊ ſi proceſſit ex vtero: nunq̄ tamen
receſſit ab animo. In hoc legit beata virgo di=
uitibus ⁊ potentibus lectionem pietatis quaʒ
habere debent/Erga pauperes in verecun=
dia ⁊ neceſſitate poſitos/allegãs eis illud. ps.
40. Beatus qui intelligit ſuper egenuʒ ⁊ pau
perem: in die mala liberauit eum dominus le=
gendo ergo iſtaʒ lectioneʒ dicit Uenite filij au
dite me q͏̃ qui audit me non confundetur.

¶ Septia ⁊ vltima lectio quaʒ nob̄ beata v̾go
mater noſtra pijſſima ⁊ magiſtra peritiſſima le=
git eſt illud verbũ: qđ dixit miniſtris nuptiaꝝ
Quodcũq; dixerit vob̄ facite. Jo. 2. In quo v̾
bo dedit lectionem peroptimam ſubditis ⁊ ſer
uitoribus de perfecta obedientia: vt q̄cq̄d eis
p̄ deũ vel ſuperioreʒ licite preceptũ fuerit: cum
vera ⁊ perfecta obedientia adimpleant. Sic fe
cerunt iſti miniſtri: quando dixit eis iheſus.
Implete ydrias aqua: et impleuerunt eas vſ=
q; ad ſummum. Iſtam lectionem quam tradit
beata virgo redegit Apl̄us in ſcriptis quando
tito ſcripſit. in. cap. 3. Admone illos ſcilicet in
feriores principibus ⁊ poteſtatibus ſubditos
eſſe. deo obedire. Iſtam lectionem didiſcerunt
filij iſrael quando dixerunt. Exo. 24. Oĩa q̄
loquutꝰ eſt nobis dñs facie mꝰ: ⁊ erimꝰ obedi
entes. Legẽdo ḡ ſubditis ⁊ inferioribꝰ btã v̾=
go lectionẽ de p̄fecta obediẽtia dicit eis. Ueni
te filij audite me: q͏̃ q̄ audit me non cõfundet͛.
Audiamus ergo lectiones tã bonas taʒ vtiles
⁊ p̄ficuas m̃ris noſtre pijſſime ⁊ magiſtre no=
ſtre peritiſſime glorioſe v̾ginis marie: ad qđ nos

XANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS

ipſa inuitat cum promiſſione dicēs in themate
Qui audit me non ɔfundetur. ¶ In q̃b⁹ v̄bis
btā v̄go ſi eam audiamus. duo nobis ꝓmittit.
¶ Primo acq̄ſitionē honoris ⁊ grandis ipꝫ poſ
ſiti in ſecuritate ⁊ hoc ſi audiam⁹ eā. iuxta p̄mā
thematꝫ ptē. Qui audit me. de ea enꝫ ſcribit.
3. Re. 10. Beati viri tui/ ⁊ bti ſui tui/ qui audi=
unt ſapiam tuā: ⁊ ſtāt corā te ſemp. ¶ Scōm qḋ
nobis ꝓmittit eſt repulſionē verecūdie ⁊ vitu=
peri cū ſpēi firmitate iuxta ſcḋam ptē thatis Non
cōfundet. Spes nō confundit inq̄t Aplus. ad
Ro. 5. et de beata virgine dicit Dauid. in. ps.
24. Uniuerſi qui te expectant: non confundē
tur. Nos ergo audiamus eam ⁊ cum bona de
uotione ſibi dicam⁹. In te domina ſperaui: nō
confundar in eternum.

Sermo tertius decimus

Qui operantur ī me
nō peccabūt Eccli. 24. et in epi
ſtola hodierna. hoc v̄bū ē btē vir
ginis qḋ in iſta feſtiuitate dirigit
⁊ ꝓponit oibus ſuis ⁊ xp̄i fidelib⁹ catholicis ⁊
deuotis. ¶ Pro cui⁹ declaratiōe ē notādū/ q̄
opari p exēplar verū ⁊ nullatenus corruptum
eſt magne perfectionis. ſic operari non eſt aca
ſu nec a fortuna: ſꝫ a deliberatione preuia. Sic
operari eſt ꝓpoſitum nature intellectiue. Naꝫ
omne agēs qḋ operatur p intellectū: operat p
exēplar: ad cuius ſimilitudinē facit illud. qḋ o
patur. ⁊ tale exēplar vocāt ph̄i formā vel ydeā
oportet enī ſm qḋ ponit philoſofus q̄ in omi o
perante per intellectum forma vel ydea preexi
ſtat in intellectu ſm eē intelligibile: ſicut cum
artifex facit domum. oportet q̄ forma domus
preexiſtat in mente artificis ad cuius ſimilitu
dinē facit domū. Sic deus creās mūdū opat⁹
eſt p exēplar. qꝛ per imaginē vel ideam quā in
mente ſua ab eterno habebat de mūdo produ=
xit mundum. vn̄ Boetius. 3. de cōſolatione ꝓ
ſa. 11. Tu cūcta ſupno ducis ab exemplo: pul=
chrū pulcher pulcherrimus. Ipē mundꝫ mē
te gerēs/ ſimiliq̄ꝫ imagine formās. ⁊ iō qꝛ opa
ri p exēplar/ eſt magne pfectionis in quolꝫ ge=
nere v̄tutū ꝓuiſit deus de exemplaribus.

oē agēs qd operatur p intellectū operatur per exēplar

Boec⁹.

¶ Primo in virtutibus ciuilibus ⁊ politicis re
gum ⁊ honoratorum regentium. Regis ad exē
plum totus componitur orbis: mobile mutat
vna cum principe vulgus. inq̄t poeta.
¶ Scḋo in v̄tutibus moralibus ⁊ ethicis homi
nuꝫ prouectoꝝ in caritate ferueñtiū. ſic matha=
tias filijs ſuis pro defenſione legis ponit in ex=
emplum patres antiquos. 1. machabeoꝝ. 2.
¶ Tertio in virtutibus ſpiritualibus ⁊ gratui
tis doctorꝫ ⁊ prelatorum populum inſtruen=
tium. Apoſtolus enim ſcribit Thimoteo prela
to. prima. ad Thimoteū. 4. Eſto exemplū fi=
deliꝫ. ⁊ tito prelato dicit. In oibus prebe te
exemplum bonorum operū/ ⁊ cauſa: quia ſm
qḋ dicit Gregorius ⁊ habet deuoto ⁊ voti re=
dēptione qḋ agitur a prelatis: facile trahitur a
ſubditis in exemplꝫ. Ex hoc ne in opere ſuo
erraret moyſes: preceptum fuit ſibi per deum
vt iſpiceret ad exēplar: quod fuerat ſibi demō
ſtratum. Inſpice ſibi inq̄t dominus et fac ſcḋꝫ
exemplar q̄ tibi in monte mōſtratū eſt. Exo.
25. ¶ Ad propoſitū hec omnia applicādo. pfe
ctius exemplar ⁊ magis ſufficiens verꝫ ⁊ incor
ruptꝫ: qḋ poſt xp̄m inueniri pōt ꝓ directione
opꝫ v̄tuoſorum nr̄orū: ne viciū incurrat falſi
tatis aut erroris: eſt beata mr̄ dei maria virgo
ſacratiſſima. qḋ teſtatur btūs Ambroſi⁹ in. lib.
de ſancta virginitate. d. Sit nobis tanq̄ꝫ ī ima
gine deſcripta vita marie: in qua velut in ſpe=
culo refulget ſpēs caſtitatis: ⁊ ois forma vir=
tutis. hinc ſumatis exēpla viuendi: vbi tanq̄ꝫ ī
exemplari magiſteria expreſſa probitatꝫ: quid
corrigere/ quid fugere/ quid tenere debeatis
oſtendunt. Cupiens ergo beata virgo ſacra=
tiſſima ſicut mater pia: q̄ opera noſtra tam ſpi
ritualia q̄ꝫ moralia virtuoſe regulemus: ne vi
cium erroris aut falſitatis incurrant: nobis di
cit ⁊ admonet q̄ ad ipſam tanq̄ꝫ ad exemplar
verum et incorruptum errorem vel viciꝫ nul
latenus continentēꝫ aſpiciamus: proponendo
nobis in themate. Qui operantur in me non
peccabunt. ¶ Pro proſequutione thematis et
materie preſentis ſermonis eſt deuote aduer=
tendum. q̄ licet omnis virtutis tam ſp̄ūalis q̄ꝫ
moralis vel intellectualis beata virgo ſit perfe
ctiſſimū exēplar. Iuxta illḋ qḋ dicit Ambroſi⁹
de ea vbi ſupra. Talis fuit maria: vt eius vni⁹
vita oium fuerit diſciplina. poſſumus tn̄ conſi
derare: q̄ in genere beata v̄go. 5. virtutum ex
emplar perfectiſſimum eſt iuxta. 5 litteras in
ſuo nomine glorioſo maria exaratas.

grego rius.

Am broſi⁹.

Iuxta primā lr̄am ſui glorioſi nominis que eſt
. m. q̄ habet tres pedes eſt exēplar catholicis fi
dei ⁊ credentie ſancte trinitatis.
Iuxta ſcḋam litteram que eſt. a. que eſt inter=
iectio dolentis eſt exemplar afflictis ⁊ miſeris
doloris ⁊ penalitatis. Ipa enim magnam pe=
nam ⁊ dolorem ſuſtinuit: quando in ea imple=
tum eſt illud ſymeonis. Tuam ipſius animam
pertranſibit gladius.

Iuxta tertiã lrãz q̃ eſt .r. q̃ ramoſa ẽ ſicut arbor eſt exẽplar fructus virtutis ⁊ flores honeſtatis. Iuxta quartã lrãm q̃ eſt .i. minima alfabeti exemplar eſt obedientie ⁊ humilitatis. Iuxta quĩtã lrãz q̃ eſt .a. eſt exẽplar dilectiõis ⁊ caritatis. a. eſt caput ⁊ p̃ria lrãr ⁊ caritas virtutũ. Sic virgo maria ſicut ruth. eſt exemplu virtutis in effrata: ⁊ habz celebre nomen i bethleẽ Ruth. 4. ¶ In ſpãli tamen ⁊ pro materia preſentis ſermonis: reperio q̃ triplicis virtut' fuit exẽplar perfectiſſimũ tribus generib' pſonar. Primo mũditie ⁊ virginitatis caſtitatẽ amãtib'. Scđo ſubiectionis ⁊ humilitatis maioribus ⁊ dominantibus. Tertio mie ⁊ pietatis afflictis periclitãtibus.

Prima pars

¶ Dico primo q̃ beata vgo eſt exẽplar pfectiſſimuz caſtitatez amantib'. Iſti ſunt illi vel ille qui voto religionis aſtricti caſtitatez vel virginitatez ſtuduerint propter dei honorez ⁊ ſeruitiũ conſeruare. Iſti eniz viſte de virtute caſtitatis vel virginitatis poſſũt legere in exẽplari beate vginis marie multa in ſignia virginitatis ſed ſpecialiter tria. Primũ q̃ vginitas marie vtus ẽ q̃ nos inducit in honorez ⁊ grandez extimationez. Scđm q̃ virginitas marie virgines adducit in dei aſſociationem. Tertiuz ⁊ vltimuz q̃ virginitas marie noſtrũ ſtatũ redducit ad primaz inſtitutionem.

¶ Dico primo q̃ caſtitatẽ ⁊ virginitatẽ amantes poſſunt legere in exẽplari beate virgĩs marie multa in ſignia virginitatis. ſ ſpecialit̃ primũ q̃ eius vginitas virtus ẽ que nos inducit in honorem et grandem valorem. Unde de ipſa Bernardus. Quãta eſt vginitatiſ gr̃a: q̃ meruit a xp̃o eligi: vt eſſet corporale templum / in quo plenitudo diuinitatis habitaret. vgo genuit mundi ſalutem: virgo peperit vitam vniuerſorum. dicit eniz Beda ſuper Lucaz. q̃ ſicut criſtus natus eſt in tempore pacis: ad in ſinuandũm q̃ multuz diligebat pacem: Ita natus eſt de virgine: ad oſtendendum q̃ multũ diligebat virginitatem. In ſignum huius inq̃t ipſe virginem habuit matrẽ: virginem vginẽ familiarez. Legãt igitur caſtitatem amantes: ⁊ virginitatem in exẽplari beate vginis quãtum deus dilexit virtutez virginitatis. ⁊ in eaz operando ⁊ conſeruãdo ſuo exẽplari ſe conformabunt / ⁊ non errabunt: quia inquit ipa i themate. Qui operantur in me non peccabunt.

Ber'

Beda

¶ Dico .2. q̃ caſtitatem amantes ⁊ cõſeruantes poſſunt legere in exẽplari beate vginis ſm inſigne. ſ. q̃ virginitas marie virgines adducit que deo faciunt ſocietatem. de virginib' dicitur Apoc. 14. q̃ Sequunt̃ agnum quocũq3 ierit / ⁊ in hymno. Quocũq3 pgis virgines ſequuntur: atq3 laudibus poſte canentes curſitãt: hymnoſq3 dulces perſonant. Sed licet omnes ſequantur agnuz quocunq3 pergit: virgo maria prima ſequitur imediate poſt agnum / ⁊ poſt eã alie ſequunt̃ iõ de ea dicit pſalmiſta. Adducent̃ regi vgines poſt eã. ⁊ rõ ẽ q2 ⁊ ſi alie ſint vgines: ipa tñ ſup oẽs eſt p excellẽtiã et anthonomaſiaz vgo ⁊ dicitur virgo virginuz. ¶ Primo p excellẽtiã. vñ Bernardus ſup illo Miſſus ẽ angelus gabriel ⁊c. Ad vginẽ ad vginẽ carne / vginẽ mẽte / vginez profeſſiõe. ¶ Scđo p ãtonomaſiã dr̃ vgo vginuz ppt̃ tria. ¶ Primo q2 p̃ria vginitatẽ vouit: ſola ſine exẽplo placuiſti dño ieſu xp̃o. ¶ Scđo q2 plus ceteris vgo fuit / Cant. 2. Sicut liliuz inter ſpinas: ſic amica mea inter filias. ¶ Tertio quia virgo manens facta eſt mater / ⁊ nõ cuiuſcũq3 ſ dei. Beata es maria q̃ dñz portaſti creatorẽ mũdi: genuiſti eum qui te fecit: ⁊ in eternum permanes virgo. propter qđ vgo vginum dr̃ / q2 vgo eſt pceteris / plus ceteris / ⁊ ſine ceteris. ppter qđ ſibi dicit Salomõ Prouer. vltio. Multe ſilie cõgregauerũt diuitias: tu ſupgreſſa es vniuerſas. Legant hec caſtitatẽ amantes ⁊ vginitatez in exemplari beate vginis: ⁊ ſibi ſe cõforment: ⁊ non errabunt. q2 inquit ipa in themate. Qui operantur in me non peccabunt.

Ber'

¶ Dixi .3. ⁊ vltimo q̃ caſtitatem ⁊ virginitatẽ amantes ⁊ õſeruantes poſſunt legere i exẽplari btẽ vginis. Tertiũ inſigne. ſ. q̃ vginitas marie ad ſtatũ redducit primum iocunditatis. ſtatus primus leticie ⁊ cõſolationis fuit ſtatus innocentie: in quo hõ ſemp fuiſſet ſi nõ peccaſſet in ſtatu gr̃e: ⁊ de illo abſq3 morte tranſiſſet ad ſtatum glorie. Iſte ſtatus pditur per peccatuz ade procurante eua: q̃ in illo ſtatu dicta ẽ virago? Eua hũt duo noĩa. Primuz i ſtatu innocentie virago. Scđm in ſtatu nature corrupte eua. ſ de virago tolle .a. ſ. adam qui illum ſtatum perdidit: ⁊ remanet virgo. ad inſinuanduz q̃ ſtatus innocentie perditus per adam: recuperatur ⁊ reducitur per virginem. Itaz virago ſincopatum remanet virgo. Legant hoc caſtitatem ⁊ virginitatem amantes in exẽplari glorioſe vginis marie: videant hec inſignia vginitatiſ marie ⁊ opẽr ſm illa. eiſe quãtũ erit poſſibile õformãdo: ⁊ nõ errabũt: nam ipa inq̃t in themate. Qui opantur in me nõ peccabunt.

FERDINANDUS ... VALENTINUS ... ANDER PP VI

Secunda pars.

¶ Dixi in ſcđa parte principali ſermonis ꝙ btã ỽgo eſt exemplar ꝑfectiſſimum ſubiectionis ⁊ humilitatis maioribus et dominantibus. magni domini ⁊ potentes debent legere in libro ⁊ exemplari beate ỽginis illud ſpãliter verbū quod dixit angelo. Ecce ancilla domini. Sic in ſuo exemplari reperiēt: ꝙ beata virgo ad alta promota .ſ. vt eſſet mater dei regina celorum domina angelorum mūdi princeps et regina: non ſe exaltauit: ſed in humilitatem ſe poſuit et ſeruauit dicens angelo. Ecce ancilla domini. Super quo ad propo- Ber⁹. ſitū Bernardus. Que eſt hec tã ſublimis hūilitas que cedere nouit honoribus: gloriari neſcit/ mr̄ dei eligebatur: hūilitatem tamen non obliuiſcebatur. didicerat enim a ſapiente eccleſiaſtico. iii. ca. 3. Quanto maior es humilia te in omnibus: ⁊ corã deo inuenies gratiam. Legãt iſtud capitulū de humilitate in hoc exemplari virgines ⁊ repiēt: ꝙ maria glorioſa fuit virgo fuit humilis. ſ; plus placuit deo marie humilitas ꝙ̃ virginitas. Unde ipa dicit. Quia reſpexit humilitatē ancille ſue ⁊c. Ecce enim ex hoc ⁊c. Nota ꝙ non dixit Qz reſpexit virginitatem ſ; humilitatem. Ex quo arguit ſuper ỽbo reſpexit. ꝙ plus deus dilexit in maria hūilitatem: ꝙ̃ ỽginitatē. Cōiter enim ſi aliqs hō duas pulcras mulieres diligit: illã dicim⁹ ꝙ pl⁹ diligit: quã ſepius reſpicit. quia ſm Poe. Ubi amor ibi oculus. Ex humilitate igitur nō ex ỽginitate dicit btã virgo. ꝙ beatam me dicent oēs generationes. ¶ Et nota ꝙ habemus hūilitatē et hūiliationem. hūilitas virtus mētis ad itra eſt: humiliatio dicit villipentio/ vel alterius abiectio vel cōtēptus. Iſta duo poſſunt eſſe inſimul in aliquo/ ⁊ vnū ſine relico. Beata ỽgo vtrūꝙ habuit. quia humilis fuit in mente: ⁊ humiliata a gente. propter virginitatis ỽtutē quam habuit in mente/ ſuſtinuit opprobrium ſterilitatis a gente. Sed criſtus videns in ea humilitatem mentis: abſtulit ab ea opprobrium gentis. ſterelitatis opprobrium in maternitatis et fecunditatis gloriam commutando. et hoc eſt ꝙ ipa dicit Quia reſpexit humilitatem ancille ſue: ecce enim ex hoc beatam me dicent om̄es generationes. ſ. que ſunt in celo ⁊ in terra. Gn̄atio angelorū eã btãm dicebãt ꝑpter ỽginitatē. gn̄atio hoium ꝑpter mr̄nitatē. Iſte ſunt generatiōes celi ⁊ terre. Gen. 4. Legant ergo magni domini principes ⁊ potentes capitulū de hūilitate in libro ⁊ exemplari btē ỽginis et ꝯforment ſe illi ⁊ non errabūt. qz inquit ipſa in themate. Qui operantur in me nō peccabunt. Legant etiam in exēplari virginis hoc capitulū de hūilitate ỽgines ⁊ caſtitatē amãtes: ⁊ ibi reperient: ꝙ virginitas ſine humilitate nihil valz/ et humilitas ſine virginitate deo placet.

¶ Patz primū qz vt ſcribit. Mat. 25. Simile eſt regnū celorū. 10. ỽginib⁹ qrū. 5. erãt fatue q̄ nō intrauerūt cū ſpōſo ad nuptias: ⁊. 5. prudētes q̄ pate erãt ⁊ intrauerūt cū ſpōſo ad nuptias. cauſa ē qz iſte hēbãt oleū in lãpadib⁹ ſuis: alie vero fatue habebant lãpades ſine oleo. Lãpas cum oleo eſt virginitas cum humilitate: ſine oleo eſt virginitas ſine humilitate. que virgo talis dicitur fatua. quia licet ỽgo: tn̄ ſuperba. Ideo in libro de virginibus Auguſtinus. Aug⁹ Non ſolū predicanda eſt virginitas vt ametur: ſ; monenda ne infletur. Unde Bernardus ſu- Ber⁹. per miſſus eſt prouocans virgines ⁊ caſtas vt legãt in exēplari marie. hoc capitulū de hūilitate dicit. Maria virginem ſe oblita gloriaris de humilitate: ⁊ tu humilitate. neglecta blãdiris tibi de virginitate? q. dicat. Nō debes facere/ quia virginitas ſine humilitate nihil valz. Lãpas eſt ſine oleo. talis virgo fatua eſt ⁊ cū ſpōſo ad nuptias non intrabit. ¶ Patet ſecundū quia humilitas ſine ỽginitate deo placet quia ſecūdū Auguſtinum Melius eſt coniugiū hu- Aug⁹ mile: ꝙ̃ ſuperba virginitas. pro tanto Bernar- Ber⁹. dus ad iſtō propoſitum ſuper miſſus eſt. Pulcra permixtio virginitatis ⁊ humilitatis. Sequitur audis virginem: audis ⁊ humilem. Si non virginitatem immitaris: ſaltem humilitatem ſecteris. laudabilis virtus virginitas: ſed magis humilitas. Iſta precipitur: illa conſulitur. ad iſtam inuitaris: ad illam cogeris. poteſt placere deo quis poſt virginitatē amiſſam: ſine humilitate audeo dicere/ nec marie ỽginitas placuiſſet. Legant igitur ⁊ caſtitatem et virginitatem amantes ⁊ promoti ⁊ potentes vel dominantes in exemplari beate virginis capitulum de hūilitate/ ⁊ in opere ſuo illi ſe conformēt: et non errabunt/ qz inquit ipſa in themate. Qui operantur in me non peccabunt.

Tertia pars.

¶ Dixi in tertia parte ⁊ vltima principali ſermonis ꝙ beata virgo eſt exemplar perfectiſſimum mie ⁊ pietatis afflictis periclitantibus In ſuo enim exemplari afflicti periclitantes et in neceſſitate ac miſeryis poſiti legant: et inuenient perfectiſſime capitulū de miſericordia. propt hoc eã vo

camus reginā misericordie/ ⁊ matrem miseri
cordie in ātiphona Salue regina mie. vocam⁹
eā reginā: qꝛ habet potētiam miserēdi. dicim⁹
sibi. mie: qꝛ habet effectū ⁊ vult misereri. ideo
ad ipsam semper debemus confugere, ꝑ mia ad
Ber⁹ quā enī inquit Bernardus. Refugient filij mi-
Sene. sie: si eos repellat mr̄ mie. dicit Seneca. ꝙ mi
sericordia vicina est misie: trahitq; nomen ex
ea. Nā mia. idē est ꝙ misoꝝ corda. videmus
enī ꝙ hoīes in piculo maris in maria necessi
tate cōstituti si possunt hr̄e vnā cordā quā tra-
hāt: ad illā libenter recurrūt: illā accipiunt. vt
de sua misia ⁊ piculo exeāt. Nos sumus in ma
ri huius mūdi ꝓpter culpas et penas ꝯstituti i
misia/ miseros enim facit populos pctm̄. Pro-
uer. 14. Btā virgo in nr̄is miserijs ⁊ necessita
tibus nobis se cōicat tāq; corda: iō recurrim⁹
ad eā tanq; ad cordā miseroꝝ ⁊ reginam mie.
Ber⁹. vn̄ Bernardus in s̄mōe Signū magnū. Istā
sniam explicans btē vginī dicit sic. Nos vgo
seruuli tui tibi gaudemus in vtutibus ceteris: s̄
in mia potius nobis ipis. Laudamus vginita
tem: miramur hūilitatē: s̄ mia misis sapit dul
cius. hanc amplectimur carius: recordamur
sepius: ⁊ innocamus crebrius. Afflicti igitur ⁊
tribulati legant in exēplari btē virginis caplm
de mia: ad illū recurrant: illū innocent: s̄m il-
lud operentur: et si se cōformēt: non errabunt.
qꝛ ipsa inqt in themate. Qui opantur i me: nō
peccabunt. Dicit enī btā virgo de qualꝫ deuo
ta aīa: q̄ sibi ⁊ suo exēplari in opando se confor
mat illud qḋ dixit xp̄s de Magdalena. Mat.
26. Opus enim bonum opata est in me.

Sermo quartus decimus.

Qui elucidāt me vi-
tam eternā habebūt. Eccli. 24.
et in epl'a hodierna scribit̃ p̄sens
thema. ¶ Pro vgine gl'iosa ma-
tre dei cuius hodie natiuitatē celebramus lau
dandā/ ⁊ in mat'ia nostri sermonis intrando/
ego in p̄senti cōtemplor: ꝙ duo sunt de integri
tate fidei catholice: que ꝑ metaphoram ⁊ simi-
litudinē i virginē mariā matrem dei gloriosā
Primū ꝙ est de integritate fi- (trāferūtur.
dei catholice de corde credere ⁊ nō dubitare.
Scōm est de ore loqui ⁊ cōfiteri/ vnde de istis
duobus fidem catholicā integrantibus dixit
Dauid. in. ps. 115. Credidi. quo ad primum. et
loquutus sum quo ad scōm. Unum istorū sine
alio non sufficit ad pfectionē ⁊ integritatem fi
dei catholice: nec ad cōsequutionē salutis eter
ne. Unde apostolus ad. Ro. 10. Corde credi-
tur ad iusticiam: ore autem confessio fit ad sa-
lutē. De hoc sanctus Thomas. scōa scōe. q. 5.
¶ Ad propositum hec applicando no- (arti. 2.
ueritis/ ꝙ oportet quēlibet fidelem catholicū
tanq; ad salutē necessarium de virgine maria
mr̄e dei gloriosa corde credere ⁊ nō dubitare.
ore fateri et predicare/ ꝙ ipsa est lux. Et nota-
te ꝙ fidelis ⁊ deuotus catholicus: q̄ corde cre
dit ⁊ non dubitat/ ꝙ ipsa est lux: ipsam lucidat.
i. credit ꝙ lucem dat. quia lux lucet. al' non eēt
lux: quia lux dicitur alucendo. Talis credit ꝙ
beata virgo est lux Que in tenebris lucet. Et
tenebre eam non comprehenderūt. Joh. 1. Fi-
delis ⁊ deuotus catholicus qui ore fatetur ⁊ p̄
dicat ꝙ ipsa est lux: ipsam elucidat. i. ad extra
lucem dicit ⁊ predicat. Unde elucidare. idem
est ꝙ ad extra lucē dare/ et quia pro ista cre-
dulitate cordis et oris confessione de beata v-
gine/ ꝙ est lux/ fidelibus pro premio vita eter
na promittitur. ideo de scōo presuponendo pri
mū. Beata virgo omnibus suis ⁊ deuotis di-
cit in themate. Qui elucidant me vitam eter-
nam habebūt. ¶ Materia p̄sentis sermōis ver
sabitur circa duos principales tractatus.
Primus tractatus erit ꝙ oportet ⁊ ē necessa-
rium ad salutē cuilibet fideli catholico in suo
corde beatam virginē lucidare. i. credere ꝙ ip
sa est lux ⁊ per consequēs lucem dat.
Scōs tractatus erit ꝙ oportet ⁊ est necessariū
ad salutem cuilibet fideli catholico ⁊ deuoto i
ore suo beatam virginem elucidare. i. ad ex-
tra alijs lucem dicere ⁊ predicare.

Prima pars

¶ Dico in primo tractatu ꝙ oportet et ē
necessarium ad salutem cuilibet
fideli ⁊ deuoto catholico. In corde suo beatā
virginem elucidare. i. credere ꝙ ipsa est lux: et
per consequens lucem dare. Istā credulitatē
de beata virgine hr̄e: est beatam virginē luci-
dare. Unde pro isto tractatu pono istam con-
clusionē. ꝙ oportet ⁊ est necessarium ad salu-
tem cuiꝫ fideli catholico credere allegorice vl'
spūaliter ꝙ btā virgo est illa lux q̄ in principio
mundi fuit creata. de qua scribitur Gen. 1. Di-
xit deus fiat lux ⁊ facta lux. rō istius creduli-
tatis est ista. dicit Ambrosius in examerō ome Ambrosi⁹.
lia prima: De opere prime dei reddens causā:
quare deus incepit opus suum a luce. dicit ꝙ
ista fuit causa: quia cum nihil possit videri nisi
per lucem: frustra alia crearent̃: nisi viderent̃.
Item inquit qui edificium aliquod magnum
q iu

dignum patriſfamilias habitaculo extruere de
ſiderat: anteq̃ fundamẽta ponat. vñ lucem ei i
fundat exploꝛat: q̃ ſi deſit tota domus de foꝛmi
oꝛ eſt. Lux enim eſt: que reliquos domus cõ
mendat oꝛnatus. ¶ Ad propoſitum ſicut dicit
Augᵒ Auguſtinus ſup geneſ. ad l̃rã Recreatio mũ
di creationi eius deb3 aſſimilari. ita ꝙ ſicut deᵒ
incepit creationez a luce: ita recreationem a lu
ce que ẽ beata virgo: ſine qua nihil ſpũale gra
tuitum vel meritoꝛiũ in hoc mundo videre poſ
ſemus. ſine qua tota domus eccleſie militantis
eẽt turpis ⁊ defoꝛmis. Vñ poſſunt ſibi fideles
Berᵒ. deuoti dicere cu3. pᵒ. 35. In lumine tuo videbi
mus lumen. Et ideo de ea dicit Bernardus.
In te reſpiciũt oculi vniuerſe creature: q2 in te
⁊ de te / ⁊ per te / benigna manus omipotentis
quicq̃d fecerat recreauit. Itẽ dñs pater in mũ
di recreatione voluit edificare vnum magnu3
habitaculũ militantis eccleſie pro patrefamili
as xp̃o ſaluatore nr̃o. Vñ Gregoriᵒ in omelia
Gregorius. de vinea. Quis pr̃familias ſimilitudinẽ rectiᵒ
tenet q̃ conditoꝛ noſter: q̃ regit quos cõdidit.
⁊ electos ſuos / ſic in hoc mundo poſſidet. qua
ſi ſubiectos dominᵒ in domo ſ. iſtius domᵒ alti
habitaculi / fundamẽta fuerũt apl̃i ad. eph. 4.
Super edificati ſupꝛa fundamẽtũ apoſtoloꝛũ
⁊ ꝓphetaꝝ. Sed anteq̃ iſta fundamẽta pone=
ret: lucem vt iſtud hitaculũ ſiue domus illumi
nareť fecit. ſ. btãm virginem dicẽdo In recrea
tione ſicut in creatione Fiat lux ⁊ facta eſt lux.
Sine iſta luce tota domus ⁊ hitaculũ eſt oſcu=
rum ⁊ tenebroſum et fedum: cũ ip̃a foꝛmoſum
Ambroſiᵒ. ⁊ pulcrũ. Nam lucis natura hec eſt vt oĩs eiᵒ
in aſpectu gr̃a ſit: Ambroſius vbi ſupꝛa ⁊ iõ di
Hierᵒ. cit Hieronymus de btã virgine Nihil ſplendo
ris nihil candoꝛis nihil v̾tutis nihil ſpecioſita=
tis: qđ non reſplendeat in maria: in ſermõe de
Mgr̃ ſniaꝝ. aſſumptiõe. Itẽ ſm qđ recitat magiſter in ſcđo
Augᵒ ſniaꝝ ⁊ Auguſtinus. xi. de ciuitate dei. Ex lu=
ce quã deus creauit in principio mũdi / in crea
tione poſtea fuit foꝛmatus ſol: ita ex luce quã fe
cit deus in recreatione. i. btã virgine / foꝛma tᵒ
eſt xp̃s: qui eſt ſol iuſticie. de quo Malach. 4.
Oꝛietur ſol iuſticie vobis timẽtibus nomẽ me
um. ¶ Btã virgo igitur lux a fidelibus catholi
cis ⁊ ſuis deuotis d3 credi ꝓpť tria in ea repta q̃
Pꝛio q2 lux ẽ ſui ip̃iᵒ cõicatiua. (luci apꝛopꝛiãť
Scđo q2 lux eſt errantium directiua.
Tertio q2 lux eſt diſcoꝛdantium vnitiua.
¶ Pꝛimo btã v̾go põt dici lux ⁊ d2 q2 eſt ſui ip
ſius cõicatiua. queadmodum eni3 lux ſolis oĩ=
bus indiffꝛenter ⁊ generalr̃ ſe cõicat / ⁊ bonis et
malis ⁊ rebus mũdis ⁊ in mũdis: ita beata v̾=
go omnibus per ſuam miſericoꝛdiam ſe cõicat
⁊ angelis ⁊ hominibus ⁊ iuſtis ⁊ peccatoribᵒ
Nã ſm Bernardum in ſermone Signum ma Berᵒ
gnũ. Maria oĩbus ſapientibus ⁊ incipientibᵒ
copioſiſſima caritate debitricẽ ſe fecit. in ea an
geli leticiam accipiũt: iuſti gratiam: peccato=
res veniam: ⁊ tota trinitas gloꝛiam / ita ꝙ non
eſt qui ſe abſcõdat a caloꝛe eius. Ideo de ea di
cit dñs. yſaie. 45. Dedi te in lucem gentiũ: vt
ſis ſalus mea. i. meoꝛũ vſq̃ ad extremũ terre.
Ad iſtam igiť lucem cõuertamus oculos no=
ſtros ⁊ impoſſibile eſt ꝙ ꝑeamus. q2 ſicut dicit
Bernardus in quodam ſmone ad beatam v̾ Berᵒ.
ginem. Sicut a te deſpectus ⁊ auerſus neceſſe
eſt vt pereat: ſic ad te reuerſus ⁊ aſpectus im=
poſſibile eſt ꝙ cadat: q2 infideles iudei ⁊ ſar=
racem ⁊ gẽtiles ad iſtam lucem non aſpiciũt /
nec ſe cõuertũt: ideo ꝑeunt ⁊ impleť in eis illđ
Io. 3. Lux venit in mũdũ: ⁊ hoĩes dilexerunt
magis tenebꝛas q̃ lucem. ¶ Dixi. 2. ꝙ gloꝛioſa
virgo mater dei a quolib3 catholico deb3 credi
lux: q2 eſt errãtiũ directiua. Videmus ꝙ qui
in tenebꝛis ambulant ſi ſemel viã ꝑdant: ꝑ to=
tam noctem errãt: donec illuſceſcat: ⁊ ſic ꝑ lu=
cem dirigũtur vt viam inueniãt. via per qua3
itur ad vitã eſt multũ arta. Mat. 7. et ideo vo
catur ſemitta Pꝛouer. 3. Iuſtoꝝ ſemitta quaſi
lux ſplendet / ⁊ q2 ſic arta ⁊ pauci incedũt ꝑ eã
nitiť diabolus ab ea homies extrahere: vt ince
dant per viã lata3: q̃ ad perditionem ducit: et
errent. q. in tenebꝛis pctõꝝu3. facit ꝙ impleť in
eis illđ. Iob. 12. In fine Palpabũt quaſi in te=
nebꝛis ⁊ non in luce: ⁊ errare facit eos. q. ebꝛi
os. Nota errare facit eos quaſi ebꝛios. ꝙ ebꝛij
in duobus cõiter errant.
Pꝛimo in inceſſu.
Scđo in viſu.
¶ Pꝛimo in inceſſu q2 quãto q̃s foꝛtis ⁊ ſanus
ſi non põt incedere niſi cadat vel ceſpitet: ebꝛi
us indicať. ſpũaliter qui in tenebꝛis peccato=
ru3 ambulant: offendũt: ⁊ cadũt vel ruunt i di
uerſa gña vicioꝛu3. ⁊ hoc ex deffectu lucis gra
tie. Io. 11. Si q̃s ambulat in die nõ offendit / q2
lucẽ huius mũdi videt: Si ambulauerit in no
cte offendit / q2 lux non eſt in eo. Et nimiꝝ ſi ta
les offendunt ⁊ cadũt: q2 in via lutoſa ⁊ lubꝛi=
ca freqũẽter hõ cadit. talis eſt via peccantium
pſalmiſta. 34. Fiãt vie illoꝝ tenebꝛe ⁊ lubꝛicũ
Videmus ꝙ poſt magnã inundationẽ aqua=
rum vbi lux ſolis lucet cito fit ſiccitas ⁊ via mũ
datur. Non ſic in locis tenebꝛoſis ⁊ vmbꝛoſis
vbi lux ſolis non attingit vel tangit. Magna i
undatio aquarum moꝛaliter facta eſt in terra.

ſ. viciorum ⁊ peccatorum. Oſee. 4. Maledictum ⁊ mendatium inundauerunt ſuper terram. Poſt iſtã inundationẽ vbi lux gratie nõ lucet: reſtat/ vt via remaneat lutoſa ⁊ inmunda: ⁊ ambulantes ꝑ eam faciliter ſicut ebrij cadant. Iſtã deuiationẽ a via recta ⁊ peccati tenebra plangẽt mali in iudicio. Sap. 5. Errauim⁹ a via veritatis: ⁊ lumen iuſticie nõ illuxit nob. ¶ Scḋo errant ebrij in viſu ſolet eis vnũ appere duo ⁊ quãꝙ̃ vnum lumen duo lumina ⁊ vna candela due candele. et ideo ſi volũt extinguere vnam decepti remanent. Spũaliter lumen cuiuſlibet eſt vita ſua. Jo. 1. Vita erat lux hominum. Modo eſt ita: ꝙ multi ſunt ꝙ ex quo poſſunt viuere ꝑ vnum annũ: credunt ⁊ ꝑ duos. et differũt cõuerſionem ſuã de primo anno vſqꝫ ad ſcḋm: ⁊ cõtingit eis ꝙ vno anno extincto/ in tenebris remanent: qꝛ non remanet eis ſcḋs. Job. 18. Nõne lux impij extinguet̃ et ſi. ſi. ꝓ quia vadunt ad infernum. de quolibet tali impletur illud pſalmi. In eternum nõ videbit lumen. Ne igitur in tenebris viciorũ ⁊ peccatorum viam erremus: ad lucẽ que in viam rectam dirigit glorioſam mariã virginem: que illuminatrix interꝑ̃tatur/ clamemus ⁊ dicam⁹ cũ yſaia. in. ca. 36. Reſpice in nos: ⁊ oſtende nobis lumen miſerationum tuarum.

¶ Dixi. 3. ꝙ glorioſa virgo maria a quolibꝫ catholico debet credi lux qꝛ eſt diſcordantiũ vnitiua. Patet quia ſcḋm auctorẽ de naturis rerum. Lux ꝯcordat elemẽta diſcordãtia in mixto que multum inter ſe diſcordant. qꝛ ignis calidus. aqua frigida. terra ſicca. aer humidus. ſm tamen doctrinam Phi ad hoc ꝙ elemẽta vniant̃ in mixto: oportet ꝙ intenſiones eorũ .i. gradus eoꝝ excelentiores corrũpantur. ⁊ ideo dicit ſanctus Thomas. ꝙ elemẽta non ſecũdũ formas ꝓprias: ſꝫ ſolum in virtute ſunt in mixto. Ad ꝓpoſitum ⁊ moraliter. quid per elemẽtũ cõuenientius accipitur ꝙ̃ homo: q̃ compoſitus eſt ex elemẽtis ⁊ in ea reſoluit̃: ad Gal. 4 Eramus ſub elemẽto huius mũdi ſeruiẽtes. Iſta elemẽta per lucem. i. ꝑ virginem glorioſam habẽt ꝯcordantiam ſocietatem ⁊ vnitatẽ adinuicem. tñ requiritur ex parte eorũ: ꝙ eorum intenſiones. i. excelẽtie gradus vel dignitates corrũpãtur. hoc eſt ſi ſint aliqui qui habeant tales excellentias: ꝙ non eis reꝓ̃ſentent̃ vel eis vtantur: ſꝫ in virtute humilitatis maneant alias non ſunt diſpoſiti ad concordiam ⁊ vnitatem. quã facit iſta glorioſa lux virgo maria. Nos enim videmus ad lr̃am ꝙ ſi aliq̃d miſcibilium eſt in mixto precellens: ducit illḋ ad diſſolutionem. Sic illi qui volunt predominari: cauſa ſunt diſſolutionis ⁊ deſtructiõis cõicatis ⁊ cuiuſcũqꝫ ſocietatis. Illi vero qui tenent ſe i humilitate ad modum terre q̃ infimum locum tenet in elemẽtis: non ſolum ſunt ad concordiam ⁊ ꝯſeruationem apti: ſꝫ cum hoc producũt fructum opuſ. Sicut terra producit fructũ ſuum. Vnde Job. 28. querit̃ ꝑ quã viã ſpgitur lux ſuper terram. Nota ꝙ non dicit ſuper ignẽ nec ſuꝑ aerẽ. atqꝫ aquã. ſꝫ ſuper terrã quia ſuꝑ humiles ⁊ baſſos. nec talis propter talem humilitatem cogitet ſe deſpectũ ⁊ pro nihilo reputatum. imo ex hoc tam clarus et lucidus efficit̃. Vnde cuilꝫ tali dicitur. Job. 11. Cum te cõſumptũ putaueris orieris vt lucifer. i. ferẽs lucem. Exemplum de hoc in virgine glorioſa maria: q̃ quia humiliſſima maxima eſt effecta: quia mater dei. ⁊ verificatur de ea illḋ Heſter. 10. Fons paruus creuit in fluuium: ⁊ in lucẽ ſolemqꝫ conuerſus eſt. ¶ Patet igit̃ ꝙ quia glorioſa virgo maria ſicut lux eſt ſui ipſius cõicatiua. errantiũ directiua/ diſcordantiũ vnitiua: a quolibet catholico et deuoto fideli lux debet credi et affirmari/ et quia de natiuitate et ortu eius eccleſia ſolẽnizat et celebrat. Ideo ꝓ iſta die dicit cuilꝫ fideli catholico dauid. in. pſ. 96. Lux orta eſt iuſto et rectis corde letitia. ¶ Et notate in hoc verbo iuſto: qꝛ Pſalmiſta dicit Lux orta eſt iuſto: et nõ dicit iniuſto. quia non in fidelibus/ paganis/ ſarracenis/ ⁊ iudeis: q̃ iſtam natiuitatẽ aut ortum. ſ. virginis mr̃is veri meſſie. de qua ſcribitur yſaie. 7. Ecce v̄go concipiet ⁊ pariet filium ⁊c̃. Et etiã ipſius veri meſſie expectãt et tñ nec mr̃em nec filiũ recipiunt nec credũt. xp̄s verus meſſias dicit̃ lux. Vnde ipſe dicit de ſe ipſo. Jo. 8. Ego ſum lux mundi: virgo glorioſa eius mater dicit̃ aurora: que mr̃ eſt lucis. Cant. 8. Que eſt iſta que progredit̃. q. aurora. qꝛ igitur iudei ⁊ mr̃em ⁊ filium expectãt futuros: et iam veniſſe contra fidem catholicam nõ credunt: ideo de eis ſub maledictione dicitur Job. in. ca. 3. Spectẽt lucem et non videant: nec ortum ſurgentis aurore. ¶ Sed põt q̃ri quare iudei nõ videt ortũ iſtius lucis nec iſtius aurore/ cũ eis iſta lux ⁊ aurora fuerit ꝓmiſſa: maxime cum de eis fuerit dictum. Heſter. 8. Iudeis noua lux oriri viſa eſt: ⁊ tamen ipſi in tenebris manſerunt.

¶ Reſponſio quando duo homines incedunt ſub graui honore vnus ãte alius retro ſicut patet in baſtarijs: qui ꝓcedit curuus incedit: nec onus atergo videt. cõtrarium de illo qui ſequitur Qui habet onus ante oculos et illud bene

videt. Ad propoſitū iudei ⁊ gētiles tanq̄ duo homines onus legis dei portabant: in qua de ortu huius lucis .ſ. veri meſſie et eius glorioſe m̄ris prophetabaẗ. Sed iudei qui precedunt oppreſſionem legis curui incedunt: nec ad ortum huius lucis / q̄ in lege latebat aſpiciebāt / ⁊ ideo illam non videbāt. Unde pſ. 68. de eis dixit. Obſcurētur oculi eorum ne videant: et dorſū eorum ſemꝑ incurua. Sed gentiles qui ſequebantur: vident in lege ortū huius lucis ⁊ crediderūt / ⁊ ideo de eis prophetauit yſaias dicens. Ambulabūt gētes in lumine tuo. Nota q̄ nō dicit ambulabūt iudei: ſ; gentes .i. gentiles. yſaie. 60. ¶ Scđo in auctoritate allegata ſequitur ⁊ Rectis corde leticia. Leticiam eni; ⁊ gaudium dedit natiuitas huius lucis .ſ. virginis glorioſe. Nam vt cantat eccleſia. Natiuitas tua dei genitrix virgo gaudium annunciauit vniuerſo mundo: Ex te enim ortus eſt ſol iuſticie ⁊c. Qui ſoluens maledictione; dedit benedictionem ⁊c. Un̄ patet ex predictis ꝑma pars ⁊ principalis ⁊ maior ſermōis: q̄ oportet ⁊ eſt neceſſarium cuilibet fideli catholico beatam virginem lucidare .i. credere ipſam lucem dare. Ideo dicit eccleſia Hodie nata ē v̄go maria: cuius vita inclita lucē dedit ſeculo

Secunda pars

¶ Dico 2. principaliter in ſcđa parte ſermonis q̄ oportet ⁊ eſt neceſſarium ad ſalutem cuilibet fideli ⁊ deuoto catholico: beatam virginem elucidare .i. ad extra ore eam lucem declarare / ⁊ predicare / ⁊ manifeſtare. Iſtud perfecte faciet perfectus ⁊ deuot⁹ catholicus laudando ⁊ predicando in ea; virtutes quattuor principales.

Primā mundiciam virginalem.
Scđa; humilitatem virtualem.
Terciā martirium penale.
Quartā pietate; clementiā ⁊ mīa; viſceralē.

¶ Dico primo q̄ beatam virgine; elucidam⁹: ſi in ea mūdiciā virginalē predicamus: q2 lucida eſt res ⁊ munda. Lux enim a ſubtilibus et mundis rebus comprehēdiẗ ⁊ puris. patet ī aere / qū eſt ſubtilis ⁊ purus: a groſſioribus et in puris repellitur / vt a terra que nihil habet luciditatis niſi in ſuperficie. Iſtam ſubtilitatem et puritatem habuit mater dei per virginale; mūdiciam. Ipſa enim virgo ſingularis ⁊ virgo v̄ginum. Uirgo ante partum / virgo in partu / et poſt partu;. Ipſa eſt ergo tota lucida: vt de ipſa dicatur illō p̄ria. Jo. 2. Tenebre tranſierunt ⁊ verum lumen iam lucet. Uis igitur matrem dei elucidare / lauda eam de mundicia virginali / quia res munda lucida eſt / quam munditiam facit in matre dei virginitas.

¶ Dixi. 2. q̄ beatam virginem dei matrem elucidamus: ſi in eam humilitate; virtualem predicamus. quia lucida eſt res clara quam claritatem facit in virgine humilitas. Uidemus q̄ res clara immutat viſum: ita q̄ aliquando diſgregat. Unde color ē imutatiuū viſus ꝑ rationem lucidi ⁊ clari. virgo glorioſa per humilitatem clara eſt ⁊ nunq̄ marceſcit. Sap. 7. In tantum q̄ claritas ſue humilitatis immutat viſum dei patris ⁊ filij ⁊ ſpūs ſancti. et eis in tātum in claritate ſue humilitatis complacuit: q̄ per humilitatem eius pluſq̄ per virginitatem dei filius in ea incarnatus fuit. Unde Bernar- Ber⁹.
dus ſuper miſſus eſt Pulcra permixtio virginitatis ⁊ humilitatis. ſequitur audis virginem: audis ⁊ humile;. Si non virginitatē imitaris: ſaltem humilitate; ſecteris. laudabilis virtus virginitas: ſ; magis humilitas. Iſta precipiẗ: illa conſulitur. ad illam inuitaris: ad iſtam cogeris. Poteſt quis placere deo poſt virginitatem amiſſa;: ſine humilitate audeo dicere: nec marie virginitas placuiſſet. hec Bernardus. Uis igitur matrem dei elucidare: lauda eam de humilitate virtuali: quia res clara / lucida eſt: quā claritate; facit in virgine humilitas. ꝑ hanc ſpecioſior ⁊ lucidior eſt ſole: ⁊ ſup omne; diſpoſitionē ſtellarum luci comparata inueniẗ prior. Sap. 7

¶ Dixi. 3. q̄ beatam virgine; dei matrem elucidamus: ſi in ea martirium et pacientiam predicamus. quia lucida eſt ⁊ res polita febrida vel fricata. Uidemus enim q̄ radius ſolis lucis deſcendēs ſuper corpus politum / generat ſplendorem reſultante; ⁊ reflectentem / iſtam polituram habuit beata virgo in martirio de pacientia / in morte filij ſui. Ipſa eni; tunc martiriu; ſuſtinuit ſuper omnes martires / vñ Hieronymus. Iure enim pluſq̄ mar Hier⁹.
tir fuit: quia nimio amore vulnerata teſtis extitit ſaluatoris. ⁊ p̄ merore in animo cruciatum / ſuſtinuit paſſionis. dolores quos in partu non habuit: ſuſtinuit. ideo dixit ſibi ſymeon pro illa hora. Luc. 2. Tuam ipſius animam ꝑtranſibit gladius. Tunc beata virgo fuit lucida ſicut ſtelle celi: quarum luce; non extinguit nox aduerſitatis. ideo ipſa eſt vna de illis ſtellis de quibus Baruc. 3. Stelle dederūt lumē in cuſtodijs ſuis. Uis igitur matrem dei elucidare: lauda eam de martirio penali quia res polita percuſſa ⁊ confricata lucida eſt. qua; polituram fecit in ea martirium ⁊ pacientia.

¶ Dixi. 4. ꝛ vltimo ꝙ beataꝫ virginē dei matrem elucidamus: ſi in ea pietateꝫ ꝛ miſericordiam ꝛ clementiam predicamus. quia lucida res eſt vncta. patet in beruzio quod facit lucere res. Item que vngūtur oleo: lucent. Iſtam vncturam facit in virgine matre dei pietas miſericordia ꝛ clementia. Ipſa dicit cū patre ſuo dauid Unxit me vnctiōe miſericordie ſue. Et licet in alijs virtutibus peccatores eam elucidēt: tamen ſpecialiter in iſta. ſ. pietatis miſericordie ꝛ clementie. Debent eam elucidare: qꝛ per eam eſt eis magis propitia. Unde querūt doctores ſancti quare in illa preclara antiphona: que beate virgini dirigitur que incipit Salue regina miſericordie dicitur magis Regina miſericordie/ ꝙ̄ gratie/ vel humilitatis/ vel v̄ginitatis. Et reſpōdet Bernardus ꝙ ideo qꝛ iſta virtute magis indigemus: ꝛ ideo magis ꝑ iſtam virtutem ꝙ̄ per alias eam inuocamus ꝛ elucidamus. Unde dicit in ſermone Signum magnum Nos v̄go tui ſerui tibi congaudemus in virtutibus ceteris: Sed in miſericordia potius nobis ipſis. laudamus virginitatē: miramur humilitatem: ſꝫ miſericordia miſeris ſapit dulcius. Hāc amplectimur carius: recordamur ſepius: ꝛ inuocamus crebius. Sic beata virgo eſt lucida ſicut luna plena: que ē miniſtra roris et gratie pietatis et miſericordie. de ea eniꝫ ſcribit. Eccli. 50. Quaſi ſtella matutina in medio nebule/ ꝛ quaſi luna plena in diebus ſuis lucet. Elucidemus ergo beatam virginem. i. ad extra eam lucidaꝫ declarem⁹/ predicemus/ ꝛ manifeſtemus/ ꝛ ex hoc premiuꝫ vite eterne conſequemur. Unde ipa nobis dicit in themate. Qui elucidant me: vitam eternam habebunt.

Ber⁹

Sermo quintus decimus

Liber generationis ieſu xp̄i filij Dauid. Mat. 1. et in euangelio hodierno. quia hodie eſt dies in qua ſancta mater eccleſia in laudibus glorioſe beatiſſime v̄ginis matris dei marie ſe occupat/ ꝛ feſtuꝫ ſue natiuitatis ſpecialiter ſolēnizat/ ideo placeat vobis cūctis fidelibus ꝛ ſuis deuotis attēdere/ ꝙ in ꝓpoſito themate tres laudes gl̄oſe v̄ginis iuxta tres partes ſuas poſſumus comprehendere/ ꝛ deuote videre.

¶ Prima laus virginis eſt de eius doctrina profectuoſa/ per diuinam inſtructionem/ quia Liber Iuxta primam thematis.

¶ Scḋa laus eſt de eius conceptu glorioſo: ſupra nature curſum ꝛ diſpoſitionem. ſ. Generationis ieſu xp̄i Iuxta ſcḋam thematis.

¶ Tertia laus de eius ortu gl̄oſo/ per genealogiam ꝛ regiam propagationē. qꝛ filij dauid. Iuxta tertiaꝫ thematis. ꝛ de hoc eſt feſtiuitas hodierna. Ita ꝙ tres laudes virginis que notantur in tribus partibus thematis. ſ.

In cognitione diuinali inſtruere. Liber.
Supra curſum naturale/ cōcipe/ Gn̄onis ieſu
De linea regali procedere quia filij da= (xp̄i.
uid. facient meum thema/ ꝛ totum ſermonem ꝛ laudes virginis concludere. ¶ Procedēdo ad primam laudeꝫ virginis in qua erit materia totius ſermonis/ dico ꝙ prima laus virginis que tangitur in noſtro themate eſt de eius doctrina profectuoſa ꝛ diuina inſtructione qꝛ iuxta primaꝫ thematis eſt Liber. Beata virgo dei mater poteſt dici Liber. Si conſideremus tria de libris.

Primo que continent in ſua capacitate.
Scḋo que optinent in ſua virtuoſitate.
Tertio q̄ reqrent in ſuo cōplemēto ꝛ totalitate

Prima pars.

¶ Dico primo ꝙ beata virgo liber dici poteſt: ſi conſideramus libri q̄d continent in ſua capacitate. Continentia librorum eſt ſcientia de humanis ꝛ ſapientia de diuinis. theſaurus ſapientie in libris continetur. Unde Ricardus in ſuo Philoon inuocans theſaurum ſapientie ꝛ ſcientie: quē omnes homines natura ſcire deſiderant/ in primo Metaſiſices. ca. 2. dicit ſic. Theſaure deſiderabilis ſapientie ꝛ ſcientie/ vbi habitas? ꝛ vbi te reperient anime ſitibunde? et reſpondet ipſemet In libris proculdubio poſuiſti tabernaculum tuū. i hijs. ſ. in libris omnis qui petit accepit: ꝛ q̄ q̄rit inuenit/ in hijs incomprehenſibilis ipſe de⁹ aprehenſibilis continetur. ꝛ colitur propter q̄d cum ſapientia non habeat condignum preciū/ quia apud Salomonem preponitur regnis et ſedibus: ꝛ diuitie nihil ſunt incomparatione illius. Nam ſi diuitie appetantur: quid ſapientia locupletius. Sap. 7. Ideo ponit prefatus Ricardus ꝙ libri nullo poſſunt precio comparari. ¶ Unde narrat hyſtoriaꝫ que ponitur ab agelio ꝙ quedam anus tarquinio voluit vēdere 9. libros in quibus dicebat eſſe diuina oracula. ſꝫ precio petito et exceſſiuo a rege irriſa eſt: que tres illorum facto igne combuſſit ꝛ interrogās regem ſi. 6. remanentes eodem precio volebat emere qui. d. anuꝫ delirare. alios tres combu=

Ricardus.

ſit ⁊ ſtatiz interrogans vt ſupra de reliquis tri
bus. Quirex videns cõſtãtiam mulieris illos
emit precio petito. qui libri ſibillari dicti ſunt/⁊
in ſacrarium reconditi. ad eos quaſi ad oracu
luz romani audierunt ꝙ dij erant conſulendi/
⁊ propter ſapientiaz ⁊ diuina oracula ibi inuẽ
ta rex dixit/ Nõ condignum precium pro eis
datum. Anus autem nunꝗ amplius comparu
it. vñ patet ꝙ libri continent in ſua capacitate
ſapientiam quia ſapientia non habet precium
ideo nec libri. Ad propoſitum hec applicando
propter iſtã librorum continentiam beata vir=
go debet ⁊ põt dici liber: quia continet in ſe nõ
ſolum ſapientiã creatã ⁊ infuſam pluſꝗ omes
angeli ⁊ archangeli/ pluſꝗ prophete ⁊ docto=
res ⁊ apoſtoli: ſꝫ etiam ꝯtinet in ſe ⁊ in ipſa ſcri
pta ⁊ contenta fuit ſapientia in creata xp̃s dei
filius bñdictus. qui eſt dei virtus ⁊ dei ſapien
tia ſm̃ Aplm̃ in quo ſunt omnes theſauri ſapi
entie ⁊ ſciẽtie dei. ad Coloſſ. 1. Nõ ſi querim⁹
de ſapientia increata. ſ. xp̃s dei filius. vbi habi
tat. Certe reſpõdeꝫ ꝙ in libro. i. in beata virgi
ne. Poſuit tabernaculũ ſuuz. de quo taberna
c'lo dic̃ Pſalmiſta. 45. Sanctificauit taberna
culum ſuuz altiſſimus. In iſto libro. i. in beata
virgine Deus qui eſt a nobis incomprehenſi=
bilis ⁊ inuiſibilis/ quia cũ eſſet purus deus in
iſto libro Factus eſt homo. et ſic i terris viſus
eſt/ ⁊ cum hoibus conuerſatus eſt Baruc. 3°.
⁊ nos inquit Ioãnes. Vidimus gloriam eius
gloriam quaſi vnigeniti a patre plenum gr̃e et
veritatis. Io. 1. Et quia iſte liber. ſ. beata vir=
go ſapientiam non ſolũ creatam ſꝫ increataz cõ
tinet. Ideo dicit de ea Iob. 28. ꝙ neſcit homo
precium eius. Nam non dabitur aurũ obrizũz
pro ea: nec aprehendetur argentum in cõmu=
tatione eius. Nõ cõferetur tinctis in die colori
bus: non lapidi ſardinico vel ſaphiro: nõ ade
quabiꝫ ei topazius de ethiopia: nec ficture mũ
diſſime componenꝫ ei: nec vaſa auri excelſa et
eminẽtia cõmutabũtur ꝓ ea. Ecce. 7. res pre
cioſas quas ponit Iob. per quas ſeptẽ beatoꝝ
ſpirituũ ordines intelliguntur. propter ſpiritũ
gratie ſeptiformis que noſtro libro. ſ. beate vir
gini propter ſapientiam increatam dei filium
in ea contẽtã nullatenus valent compari.

Secunda pars

Dico .2. principaliter ꝙ beata virgo liber dici põt. ſi conſideramus li
bri quid optinent in ſua ꝟtuoſitate/ pro quo ſci
endum ꝙ tãta eſt virtus neceſſitas. ⁊ pfectio li
brorum: ꝙ in nobis opantur ⁊ efficiũt actus ie
rarchicos ⁊ angelorum actus mreorum ⁊ do=
ctorum. Pro quo notandũ ꝙ ſm̃ Dioniſiuz
de celeſti ierarchia. Actus ierarchici ſunt. ſ. p=
ficere/ illuminare/ purgare/ Iſtos tres actus
exercent angeli de ſuprema ierarchia in ange
los de media: ⁊ angeli medij in infimis per il=
luminationes ⁊ reuellationes diuinas. iſti met
actus ſunt magiſtrorum ⁊ doctorũ quos exer
cent in diſcipulos. Iſti ſunt act⁹ librorũ quos
in nos exercent ⁊ in anima noſtra. nam.

Primo perficiunt hominem in memoria/ con
tra obliuionis labilitantem.

Scdõ illuminant inſcia/ contra ignorantiaz ⁊
falſitatem.

Tertio purgant a neſcientia/ contra vanam et
falſam felicitatem.

Primo libri exercent in nobis primũ actuz
ierarchicum qr dant homini pfectionẽ in me=
moria cõtra obliuionez ſi non eſſent libri de oi=
bus obliuiſceremur. Memoria nr̃a valde la=
bilis ẽ. Ideo fuit neceſſe libros ſcribere: vt qđ
in memoria nõ retinemus: librorum aſpectib⁹
memoraremur. pro tanto Ioãni. Apoc̃. 1. dictũ
eſt per angeluz Quod vides ſcribe i libro. i. in
memoria recõde. qr liber dicitur altera memo
ria. Itez etiam qr hũana conditio eſt mortalis
neceſſe fuit ſcribere libros: vt qđ ab aliquo per
ſcientie ſtudium inuenitur: mediãtibus libris
poſt mortem ſuã ad poſteros trãſmutatur ideo
Policratus in principio ſui libri dicit Iocun= Poli crat⁹.
diſſimus librorum fructus eſſe ꝓbatur: qr res
ſcitu dignas aboleri non paciuntur. artes ꝑie=
rãt: euanuerant iura: fidei ⁊ totius religionis/
officiaꝗ corruerãt: niſi in remedium labentis
memorie librorũ vſum mortalibus diuina ſapi
entia procuraſſet. Seqtur eadem eſt aſini ⁊ cu
iuſlibet impatoris poſt modicum tẽpus gloria
niſi quatenus memoria alterius librorum be=
neficio prorogaꝫ. Omnia corrũpuntur ⁊ tabe
fiunt in tempore/ vt ſaturnus fili⁹ quos gene=
rat deuorare nõ ceſſat: oẽm mundi gloriam co
opiret obliuio: niſi deus de remedio librorum
mortalibus prouidiſſet. Libri igitur operãtur
primũ actum ierarchicũ: ꝙ perficiunt hominẽ
in memoria ⁊c̃. ꝙ proprie põt beate virgini ap
plicari. Ipa enim res ſcitu dignas ⁊ omnia ne
ceſſaria ad ſalutem vt ſunt/ articuli fidei miſte
ria criſti incarnatiõis/ paſſiõis/ reſurrectiõis/
aſcenſionis/ omia bñficia ⁊ diuina mãdata ad
nr̃am memoriaz reducit: ne de illis obliuiſca=
mur. dicit enim cuilꝫ nr̃m illud. Exo. 32. Audi
iſrael. i. deuote xp̃iane mãdata dei ⁊ ea in cor=
de tuo. q. in libro ſcribe. i. in memoria recõde:

ne ꝺ illis obliuiſcaris/ qꝛ illa ſũt tibi neceſſaria ad ſalutẽ
¶ Scḋo libri illuminãt hoīeꝫ in ſciẽtia cõtra falſitatẽ ꝛ ignorãtiã ꝛ purgãt a neſcia contra varietatẽ beatitudinis. Iſti ſunt alij duo act⁹ ierarchici ꝛ magiſtrales ꝛ doctorales. hoc faciunt mḡri quilibet in ſuis diſcipulis.
Ricardus. Pro tanto dicit Ricardus. Sophiſologion allegato. ꝙ libri ſũt mgr̃i q̃ nos docent: ꝛ legẽtes in eis ſunt eorum diſcipuli q̃ ꝑ eos inſtruũtur. ſ꞉ habẽt ſe iſti magiſtri ad ſuos diſcipulos differenť reſpectu aliorum magiſtrorũ triplici modo: ꝛ diſcipuli ſiꝑ dr̃nť ad ſuos alios diſcipulos alio triplici mõ. Magiſtri nãqꝫ ſuos diſcipulos docẽt inq̃t Ricardus. Primo cũ virgis ꝛ ferula. libri nunqꝫ. Scḋo cum ꝟbis ꝛ colloq̃o. libri nũqꝫ. Tertio precio ꝛ pecunia libri nunqꝫ. Iteꝫ inq̃t iſte doctor diſcipuli accedunt ad magiſtrũ ſepe: ſ꞉ dormit. libri nunqꝫ. ſcḋo interrogãt mſm: ſ꞉ magiſter abſcondit: libri nũqꝫ. tertio diſcipuli coram magiſtro errãt vel ignorãt mr̃ murmurat vel cachinat: libri nunqꝫ. qꝫ tute inquit Ricardus libris humane ignorantie paupertatem ſine verecundia denudamus. hij ſunt magiſtri nr̃i q̃ nos docẽt. Iſtis ſi accedis non dormiũt. ſi inq̃rẽs interrogas: nõ abſcondũt/ nõ remurmurant: ſi oberres. cachinos neſciunt: ſi ignoras. Iſti act⁹ ierarchici et doctorales librorum poſſunt ꝓprie beate ꝟgini applicari. Nam ip̃a eſt magiſtra noſtra ꝛ doctoriſſa doctrix eſt diſcipline dei ꝛ electrix opũ illius. docet nos de neceſſarijs ad ſalutẽ admodum libroruꝫ ſine virgis ꝛ ferula/ ſine verbis ꝛ colera/ ſine precio ꝛ pecunia/ propter ꝙ nos humiles diſcipuli ſui cotidie dicimus in quadã proſa/ Ad te pia ſuſpiramus: ſi non ducis deuiamus: ergo doce q̃d agam⁹: poſt hunc fineꝫ vt viuamus/ cũ ſanctis perempniter. ¶ Patet ergo declaratum ꝙ ſi cõſideramus libri q̃ continent in ſua capacitate que optinent per ſuaꝫ virtuoſitatẽ/ beata mater dei ꝟgo maria libro põt comparari cũ bona veritate.

Tertia pars.

¶ Dixi ꝫ. principalr̃ ꝛ vltimo in tertia pte ſmõis/ ꝙ beata ꝟgo liber dici poteſt. ſi conſideramus libri q̃d req̃runt in ſuo cõplemẽto ꝛ totalitate. Et pro breui expiditiõe iſtius tractatus reperio ꝙ libri in ſua totalitate ꝛ eſſe completo requiruntur. 6.
Primo ꝙ ſit conſtructus ꝛ compactus.
Scḋo ꝙ ſꝫm id qḋ tractat intitulatus.
Tertio ſcriptus ꝛ lineatus.
Quarto gloſatus.
Quinto illuminatus.
Sexto clauſus ꝛ obſeratus.

¶ Primo requirit oīs liber cõſtructionem et cõpoſitioneꝫ ꝙ reſpicit eius cauſam materialẽ ꝛ ſic cõponiť ex mẽbranis ꝑpatis ꝛ immaculatis ꝛ ab humore aquoſo ꝛ carneo deſiccatis. ꝛ hec ſunt materia librorũ ſꝫm yſidor. ethio. libro. 6. ꝙ maxime habet ver in libro nr̃o glorioſo beate ꝟginis. Cõpoſita. n. eſt ex ꝑgamenis ꝟgineis albiſſimis aquocũqꝫ humore peti totaliter deſicatis ꝓpterea eius mat̃ia ſunt ꝑgamena ꝟginea pulcherrima ſine quacũqꝫ macula. ideo dicit ſibi ſuus glorioſus ſpõſus xp̃s. Tota pulcra es amica mea ꝛ macula nõ ẽ in te. Cant. 4
¶ Scḋo requirit oīs liber titulũ ſꝫm materiam quã tractat vt patet in libris Auguſtini qui in principio intitulanť de ciuitate dei/ de trinitate Idem de libris Ariſtotel' ꝛ aliorũ doctor. Idẽ de libris biblie. Geñ. Exodus. Leuiticus ꝛc. Et iſtud reſpicit cauſam finalẽ. Nã lꝫ in principio libri ponať titulus: tamen cõtinet in ſe finem quẽ liber intẽdit. ꝓpter qḋ dicit in. 2. phiſicor ꝙ finis eſt primũ in intentiõe: licet vltimũ in exſequutione. Iſtudmet repiemus in libro ſacratiſſimo beate ꝟginis. Naꝫ in eo ſunt tres tituli ſꝫm tres materias que in eo tractantur.
Primo tractatur hic materia noſtre ſaluationis ꝑ diuina miſteria ſꝫm hoc ĩtitulatur Liber vite. Eccli. 24. Hec omnia liber vite.
Scḋo tractatur hic materia nr̃e perfectionis ꝑ inſtituta regularia ſꝫm hoc intitulať Liber mãdatorum dei Baruc. 5. hic eſt liber mandator dei: ꝛ lex que in eternũ ſtat. Omnes qui tenuerint eam: peruenient ad vitam.
Tertio tractatur hic materia noſtre recordationis circa bona celeſtia ꝛ ſꝫm hoc intitulatur Liber monumẽti. i. mouẽtis mẽtẽ ad recordationem Malach. 3. hic eſt liber monumẽti timẽtibus deũ ꝛ cogitantibus nomen eius.
¶ Tertio requirit liber oīs ꝙ ſcribať et lineeť ꝛ hoc reſpicit cauſam efficientẽ. Cauſa efficiẽs libri ſcribit librũ ꝛ lineat. hoc repiem⁹ in libro nr̃o. ſ. btẽ ꝟginis. ſ꞉ videamus. primo de ſcriptura. ſcḋo de cauſa efficiente ꝛ ſcriptore. Scriptura iſtius ſacratiſſimi libri multiplex eſt naꝫ ſcribitur Ezechiel. 2. ꝙ eſt liber inuolut⁹ i quo ſunt ſcripte lamẽtatiões carmẽ ꝛ ve. Scripte ſunt in hoc libro lamẽtatiões pñitẽtium. ve. deſperãtiũ/ ꝛ carmen triũphantiuꝫ. Sed nota ꝙ dicit ꝓpha ꝙ eſt liber inuolutus. i. obſcurus ꝙ bñ cõuenit btẽ ꝟgini. Nam in ei⁹ libro ſcribiť ꝙ mr̃ eſt ꝛ ꝟgo ꝙ deus eſt hõ qḋ eſt valde obſcurum pñis iudeis infidelibus ꝛ hereticis. ꝓ

…ANDER PP VI VALENTINUS FERDINANDUS DE…

dicti enim ꝙ deus ſit homo ⁊ m̄r ſit virgo non
credūt hoc: imo negāt ⁊ obſcurū eſt eis imple
tur in eis illud. yſaie. 29. Cū dederint librū ſci
enti l̄ras. i. pho. vl' iudeo: dicēt. Lege iſtum li=
brū. ⁊ r̄ndebit. Nō poſſuȝ. neſcio l̄ras. Signa
tus eſt enim liber. i. obſcurꝰ. ¶ Et ꝑ finali ſcri
ptura iſtius ſacratiſſimi libri. Reperio inter a=
lias l̄ras alphabeti hic duas pricipalr ſcriptas
Prima eſt. h. ⁊ deſignat xp̄m in incarnatiōe.
Scđa eſt. x. ⁊ deſignat xp̄m in paſſione.
¶ Et pro declaratione iſtoꝝ ſciendū ꝙ abbas
Joachim in libro ſuo de ſeminibus l̄rarum de
abbas ioachi l̄ris latinis ſicut de grecis ⁊ ebraycis dicit duo
Primo ꝙ ſunt numerales q̄ quelȝ l̄ra ſignifi
cat numeꝝ cētenariū. 2. ꝙ q̄lȝ aliꝗ̄ propħiā ſig
nificat de xp̄o. Quantum ad numeruȝ incipit
Numeꝝ p̄ie l̄re latine. a. a conditiōe vrbis ro
me que eſt caput ⁊ principiū latinorū: ita ꝙ. a.
ſignat primū cētenariū conditionis vrbis Ro
me. b. ſcđm ⁊ ſic de alijs ⁊. h. cum ſit. 8. l̄ra per
conſequens ſignificat. 8. Et ecce ꝙ eſt ad pro
poſitum notande hyſtorie xp̄us natus eſt in. 8.
centenario vt ponit frater Martinus in croni
ca de conditione vrbis rome. qđ ſignat. h. Iteȝ
etiam eſt notādum ꝙ. h. eſt prima l̄ra huius di
ctionis hō ita ꝙ ſecūduȝ numeꝝ ⁊ ꝓpħiam de
ſignabat ꝙ in. 8. centenario a conditiōe vrbis
rome xp̄s debebat fieri. h. i. homo ⁊ merito ſm
Joachim. ¶ Iſta l̄ra. h. prophetizat. i. ſignat cri
ſtum hoiem ꝓpter duo. Primo q̄ nō profert
ſine aſpiratione. Unde ſm Papiā. h. non eſt
l̄ra ſ aſpiratio. Sic xp̄s in quātum hō nec ſcri=
bitur nec ꝓfertur in libro v̄ginis ſine aſpiratio
ne ſpūs ſancti: q̄ non ex virili ſemine ſ miſti=
co ſpiramine ⁊c. Spūs ſanctus ſuperueniet in
te inquit angelus v̄gini. Luc. 1. Scđo ꝙ ſola.
h. metro ac verſui nō deſeruit. h. verſificatores
pro nulla habuerūt. Sic xp̄s illi generali me=
tro ac verſui. Omnes in adā moriuntur / ꝙ eſt
apoſtoli ad. Ro. 5. Non deſeruit. nec metrum
illud ac regula comprehendit ipſum.
¶ Scđo ſcribitur in libro virginis l̄ra. x. criſtuȝ
mōſtrās in paſſione. X. crucē xp̄i deſignat ſm
Papiam ⁊ catholicon: q̄ non fuit in vſu apud
latinos vſqȝ ad tēpus auguſti. Primo ſcribe=
batur iſte terminus xp̄s cum. c. tūc cuȝ. x. ⁊ di=
gne dicūt iſti hoc tempe aſſumpta eſt quo cri=
ſti nomen innotuit q̄ in figura crucis ſcribiſ.
Iſta l̄ra fuit ſcripta ī ſacratiſſimo v̄ginis libro
ſtillo ferreo: hoc ē acerbiſſimo doloris gladio.
Iuxta illud ſymeonis. Luc. 2. Tuā ipſius ani=
mam ꝑtranſibit gladius. ¶ Scriptor ⁊ cauſa
efficiēs huius ſacratiſſimi libri qui ī eo ſcripſit
has l̄ras: fuit ſpūs ſanctus cui dixit deus paſ.
yſaie. 8. Sūme tibi librū grādē. i. v̄gineȝ / gran
dia capientē: q̄ capit illū quē totus orbis non
capit: Et quem celi celorū cape nō poterant.
2. Parali. 2. et ſcribe in eo ſtillo hois. Ecce de
prima l̄ra. h. in incarnatione vbi xp̄s factus eſt
homo / velociter ſpolia detrahe cito predare.
Ecce de ſcđa l̄ra. x. in paſſione Q̄ per crucis
miſterium infernū ſpoliauit / ſanctos patres li
berauit ⁊ Satan alligauit. ¶ Dixi. 4. ꝙ liber
poſt conſtructionem ⁊ cōpoſitioneȝ qđ reſpicit
cauſam materialē poſt intitulationem / qđ reſ=
picit cauſam finalē: poſt ſcripturam ⁊ lineatio
nem. qđ reſpicit cauſaȝ efficiētē. Requirit alia
tria que reſpiciūt cauſam formalem. ſ. ꝙ gloſe
tur. illumineſ ligeſ ⁊ claudaſ. q̄ in libro ſacra=
tiſſimo virginis fuerunt. ¶ Primo fuit gloſa=
tus: Gloſe ſunt dicta doctoꝝ. Et reperio huiꝰ
ſacratiſſimi libri ſub diuerſis methaphoris glo
ſatores. Moyſes comparauit virginem fonti ⁊
ideo in libro virginis poſuit iſtaȝ gloſaȝ Fons
aſcendebat de terra irrigans vniuerſaȝ ſuper=
ficieȝ terre. Geñ. 2. Balaā lȝ malus ſpū ſancto
compulſus comparauit v̄ginem ſtelle: ideo a po
ſuit in libro virginis iſtaȝ gloſaȝ Orietur ſtel=
la ex Jacob. Salomō cōſiderans ſpū prophe=
tico ſapiam increatā in hoc libro incarnandaȝ
apoſuit iſtā gloſaȝ. Sapia edificauit ſibi domū
Prouer. 9. Eſaias. Cōſiderans iſtiꝰ libri or
tum ⁊ natiuitatē. ⁊ ꝙ xp̄s de eo debebat naſci:
apoſuit iſtā gloſam. Egredietur virga de radi
ce ieſſe ⁊ flos de radice eius aſcendet. yſaie. 11.
Jeremias conſiderans xp̄m deū veꝝ ⁊ hoiem
in hoc libro includendum cū perfecto vſu libe
ri arbitrij. in iſtanti ſue cōceptiōis appoſuit iſtā
gloſam Nouū creauit dñs ſuper terram femi=
na circūdabit virum. Jere. 31. Dauid conſide=
rans iſtū libruȝ de ſuo ſemine naſciturū ⁊ xp̄m
de eo incarnandū. In eo appoſuit iſtam gloſaȝ
Paraui lucernaȝ xp̄o meo in. ps. 133. Ita ꝙ li=
ber virginis per dei gr̄am eſt mirabiliter ⁊ per
autenticos doctores gloſatus.
¶ Sequitur quintum qđ req̄rit liber. ſ. illumi
nationē Fuit eniȝ nr̄ ſacratiſſimꝰ liber v̄ginis
illuminatus de tribus coloribus ſm ꝙ libri cō
ſueuerūt illuminari. ſ. ex azurio / rubeo / ⁊ auro
Primo colore fuit illuminata v̄go in tota ſua
vita ⁊ conuerſatiōe. Fuit enim tota vita ſua co
loris celeſtis ſicut azurium. Unum pro certo
ſcimus dicit Odilus: ꝙ omnis marie vita et odilꝰ.
actio ſemper intenta fuit in domino. Scđo co=
lore. ſ. rubeo fuit illuminata in ſui filij paſſione.
Iſte color eſt ſanguineus: quo etiam fuit illu=

minatus xp̄s filius eius. Unde ⁊ angeli dixe-
rant ſibi In aſcenſione Quare rubruꝫ ē veſti
mentum tuū. ⁊c̄. Tertio colore fuit illuminata
in ſua aſſumptione. ſ. de auro. Unde pſalmiſta
44. Aſtitit regina a dextris tuis in veſtitu de
aurato. ⁊c̄. Et ſic p dei grām liber ſacratiſſime
virginis eſt mirabiliter illuminatus.
¶ Sequitur ſextum ⁊ vltimum. ſ. ligatura/ et
clauſura quas habuit noſter ſacratiſſim⁹ liber
Ligature ponuntur in libro ex parte dorſi que
ligant totum librum. Iſte ligature in libro vir
ginis: tres virtutes theologice. ſ. fides. ſpes. ca
ritas mediantibus quibus vniti ſunt duo po-
ſtes: que ſunt cooperture libri/ que nunq̄ ali-
as vniri potuerunt. ſ. maternitas ⁊ virginitas
Fuit etiam clauſus noſter liber ſeptem ſigillis
⁊ clauſuris. ſ. ſeptē ſpūs ſancti donis de quib⁹
dicit. Joānes. Apoc. 5. Uidi in dextera ſeden-
tis in trono librum ſcriptuꝫ intus ⁊ foris ⁊ ſi-
gnatum ſigillis ſeptē. Et notate verba Uidi
in dextera. ſedens in trono erat xp̄s ſedentis in
cruce: maria erat ad dexteram. Joannes ad ſi
niſtrā. Liber marie erat ſcriptus intus per vir
ginitatem mentis ⁊ foris p integritateꝫ carnis
⁊ ſic erat ſignatus ⁊ clauſus ſigillis ſeptē. i. ſpi
ritus ſancti donis que ſūt ſeptē propter ꝙ ſpō
ſus Cant. 4. dicit de v̈gine Ortus concluſus
ſoror mea ſponſa: ortus concluſus fons ſigna
tus. ¶ Ecce ergo declaratum ſatis large ꝙ cō
ſideratis libri quid continent in ſua capacita-
te/ quid optinent ⁊c̄. quid requiruntur ⁊c̄. Bea-
ta virgo poteſt dici liber de quo thema. Liber
generationis ieſu xp̄i filij dauid. Dicitur liber
generationis ieſu xp̄i q̄r de ea fuit generatus ⁊
conceptus xp̄s. dicitur filij dauid. q̄r ipſa nata
eſt de genere dauid. et de ſua ipa natiuitate fe-
ſtiuamus ſpecialiter hodie. Unde eccleſia ho
die cantat. Natiuitas glorioſe virginis marie
ex ſemine Abrae/ orta de tribu iuda/ clara ex
ſtirpe dauid.

Sermo ſextus decimus

Liber generationis
ieſu xp̄i. Mat. p°. Quia hodie
de beata ⁊ glorioſa virgine matre
dei maria feſtiuamus ⁊ eius na-
tiuitatē celebramus: pro introductione thema
tis in eius laudē ⁊ gloriā deuote debem⁹ attē
¶ Primū ꝙ tot ⁊ tā multipli- (dere ad tria.
ces ſunt v̈tutes ⁊ perfectiones excellentie ⁊ di
gnitates honores ⁊ promotiones btē virginis
marie/ ꝙ laudando eam nullus homo nec an
gelus poteſt illa ſufficienter exprimere. Sʒ hoc
ſolum retinuit ſibi eius glorioſus filius qui eā
creauit ⁊ in mr̄em ſuam elegit. Qui de totali-
tate virtutū ⁊ perfectionum ac laudum ſuarū
dicit. Eſaie. 24. Secretum meum mihi ſecre
tum meum mihi. q. d. Omnes laudes ⁊ perfe-
ctiones matris mee ego habeo ſoluꝫ ⁊ retineo
in meo ſecreto. In figurā hui⁹ ſpōſus qui figu
rat xp̄m qui in libro q̄ dicitur cātica Canticoꝝ.
Multiplr̄ ⁊ in multis rebus laudat ſuā ſpon-
ſam que figurat virginem mariam. nunq̄ꝫ ꝙ
non dicit nobis nec manifeſtat omnes laudes
ſuas. in. ca. 4. dicit laudando eam de pulchri- Mgr̄
tudine. q̄ꝫ pulchra es amica mea: q̄ꝫ pulcra es hyſto.
abſq̄ꝫ eo ꝙ intrinſecus latet. ꝓpter hoc ꝙ nul-
lus nec hō nec angelus laudes virginis ſuffi-
cienter exprimere ſufficit. petrus comeſtor mr̄
hyſtoriarū de beata v̈gine fecit ſequētes v̈ſus
Si fieri poſſet ꝙ arene puluis ⁊ vnde.
Undarum gutte/ roſa/ gēme/ lilia/ ſtelle.
Ethera/ celicole/ nix/ grando/ ſexus vterq̄ꝫ.
Siluarū rami/ frondiū auium quoq̄ꝫ plume.
Ros gerimē ſtille piſces ⁊ angues ariſte.
Montes/ cōualles terra dracones.
Lingue cūcta forēt: minime de ꝓmere poſſēt.
Quid ſis/ vel quāta/ virgo regina beata.
Que tua ſit pietas: nec lı̄a nec dabit etas.
¶ Scōm ad qō debemus aduertere pro ma-
teria noſtri thematis eſt ꝙ ſcti patres ⁊ antiqui
doctores beate v̈gini deuoti nō ſufficiētes ple-
ne virginem glorioſam in ſe ipſam laudare: q̄r
eius laus totalis eſt eis incomprehenſibilis vt
dictum eſt. A ſua laude tamē nolentes tacere
vel vacare qui deuote ſibi dicūt illud verſicu-
lū Dignare me laudare te v̈go ſacrata. de gra
tia ⁊ adiutorio mr̄is ⁊ filij ꝺn̄ſi laudant eā ſub
methafora ⁊ ſimilitudie alicui⁹ rei create cui⁹
virtus vel proprietas eſt eis cōprehenſibilis.
Moyſes compat eam in opibus creationis lu
ci. firmamento/ ſoli/ lune/ ſtellis/ paradiſo vo
luptatis/ ligno vite/ fonti/ fluuio qui rigat pa-
radiſum qui diuidit in quattuor capita. Patꝫ
hoc Geñ. 1. et. 2. capitulis. Salemō in canticis
compat eam vino/ lilio/ vnguento odorifero/
nardo/ croco/ mirre/ ⁊ aloe/ ⁊ orto concluſo. et
multis alijs rebus p̄cioſiſſimis. patet canticoꝝ
per totum. Eccleſiaſticus ſapiēs compat eam
cedro/ cipſo/ palme/ roſe/ oliue/ viti/ balſamo
⁊ multis alijs reb⁹ precioſiſſimis. patꝫ. Eccli.
24. Beatus euangeliſta matheus in euange
lio hodierno ſtatiꝫ in principio volens laudes
virginis deꝓmere comparat eaꝫ libro. d. no
bis in themate ꝙ eſt Liber gn̄ationis ieſu xp̄i.

Que ſunt motiua iſtoꝝ: qui ſic ſub methafora
⁊ ſimilitudine beatā virginem laudantes com
pant eam rebus p̄cioſiſſimis ſupradictis / non
eſt p̄ſentis ſpeculationis: niſi ſolum de motiuo
mathei euangeliſte qui in euangelio hodierno
compat eam libro .v. nobis in themate ꝙ ē be
ata virgo Liber generatiōis ieſu xp̄i. ¶ Pro-
cedendo igitur in ſermone p̄ſenti ⁊ ſpeculando.
Quare beatus matheus compat btām virgi-
nem libro. Eſt ſciendū ⁊ notandum ꝙ quattu
or reperiūtur libri in ſacra ſcriptura quib⁹ bea
ta virgo merito compatur. Ex quo beat⁹ ma-
theus comparat beatam virginem libro.
Primus bone vite ⁊ perfecte obedientie ⁊ ex
emplar noſtre opationis.
Scd̄s firme fidei ⁊ vere credentie director no
ſtre ſaluationis.
Tertius digne memorie. ⁊ ſcē recordationis.
Quartus antique cronice illuſtris gn̄atiōis.
Iſti libri quattuor repiuntur in ſcriptura. ⁊ qꝛ
cuilibꝫ iſtorum btā v̄go ꝯparatur: matheus in
themate comparat eaꝫ libro. ⁊ qꝛ ſpecialiter li-
bro compatur: qui eſt de cronica illuſtris ge-
nerationis: beatus Matheus eam dicit ⁊ no-
minat Liber generationis.

Prima pars

¶ Dico primo principaliter ꝙ reperitur
in ſacra ſcriptura ⁊ cōiter in a-
lijs locis primus liber bone vite ⁊c. Iſte li-
ber reperitur in multis locis vt eſt liber de vi-
ta xp̄i. de vitis apl̄oꝝ. dicūtur iſti libri de bona
vita ⁊c. qꝛ legendo in eis conformam⁹ vitā no
ſtram ⁊ opera ad vitā illorum de quibus facti
ſunt tales libri tanq̄ ad exēplaria: vel corrigi-
mus vitaꝫ noſtram malam ſi deficimus. libri ⁊
exemplaria ſm ꝙ dicit Seneca dati ſunt ad di
rectionem moꝝ. Unde inq̄t ep̄la .xi. Opus eſt
aliquo ad queꝫ mores nr̄i ſe exigant. Dati ſūt
etiam ad emendationem erroꝝ. Un̄ ibi Se- Sene.
neca Niſi ad regulaꝫ praua non corriges. Sic
libri de vita xp̄i ſpecialiter de vitis apoſtolorū
de hyſtorijs ⁊ floribus ſcōꝝ. Dati ſunt nobis:
vt ibi legendo ſcōꝫ illa que ibi legimus de ſan
ctis de proph̄is ſpecialiter de xp̄o: cōformem⁹
tanq̄ ad exēplar ⁊ regulam vitā noſtram. Et
ſi deficimus corrigamus ⁊ emēdemus. Uide
mus ꝙ applicat cemētarius regulam ad mu-
rum vt videatur ſi rectus eſt. et ſi lapis nimis
foris preheminet vel nimis intus eſt ꝙ non a-
ccedit ad regulā / p regulā ſcit ſi bene vel ma-
le ſtat ⁊ ſic corrigit ⁊ emendat. Apl̄i ſcti ⁊ ſup
oēs xp̄s eſt regula liber ⁊ exēplar opuꝫ nr̄oꝝ.
ad Gal. 6. Quicūq̄ hanc regulā ſequuti fue-
rint: pax ſup illos. debet p nos vita xp̄i appli-
cari ad murū. i. ꝯgeriem opū nr̄oꝝ: ⁊ videre ſi
lapis opreationis noſtre foris exeat per tranſ-
greſſionem: vel ad regulā nō accedat per omiſ
ſionem / ⁊ debemus emēdare ⁊ ſibi tanq̄ regu
le vel exemplari nos cōformare. Nullū enim
petm̄ committit niſi vel eligendo q̄ ille contēſit:
vel cōtēnendo / que ille elegit ſm Auguſtinuꝫ Aug⁹
de v̄a religiōe Sic ⁊ vita xp̄i ⁊ ſanctoꝝ ſunt li-
bri bone vite pfecte obediētie ⁊c. Iſtos tales li
bros legebāt machabei de quibus dr̄. p⁹. Ma
chabeoꝝ. 12. ꝙ Jonathas ſūmus ſacerdos. ſe
niores gentis ⁊ reliquus populus iudeorū ha
bebant ſolacia libros ſanctos. ¶ Ad ppoſituꝫ
bt̄a v̄go maria ē iſte liber bone vite nā in vita
ſua legēdo tāq̄ i libro regl̄a ⁊ exēplari vitā bo
nā nr̄aꝫ cōfirmamus ⁊ cōtinuam⁹. malā corri
gimus ⁊ emendamus. pro tāto ad legenduꝫ in
eius glorioſo libro. Prouocat nos Ambroſi⁹ Am-
in libro de ſcā virginitate ita dicēs. Sit nobis broſi⁹.
tanq̄ in imagine deſcripta vita marie: i qua ve
lut in ſpeculo refulget ſpēs caſtitatis ⁊ forma
v̄tutꝭ / hinc ſumamus exēpla viuēdi: vbi tāq̄
in exemplari magiſteria expſſa pbitatis / quid
corrigere / quid fugere / quid tenere debeatis
oſtēdūt. Talis enim fuit maria: vt eius vnius
vita oium fuerit diſciplina. In libro vite beate
virginis leges Quomodo debes ſuare man-
data ⁊ p̄cepta dei que ducūt ad vitaꝫ. Iuxta il
lud ꝙ xp̄s dixit. Mat. 19. Si vis ad vitam in-
gredi ſerua mādata. pro tanto de beata v̄gine
dixit Baruc propha. in. ca. 4. Hic eſt liber mā
datorum dei. ⁊ lex que in eternum ſtat: omnes
qui tenēt eū perueniēt ad vitā. Et propter hec
omnia ſapiens eccleſiaſticus. cōpando beataꝫ
virginem multis rebus precioſis in. cap. 24.
Subiūgit ꝙ eſt liber vite: ⁊ teſtamentuꝫ altiſ
ſimi: ⁊ agnitio veritatis. de iſto libro dr̄ Apoc.
primo. Beat⁹ qui legit ⁊ q̄ audit verba prophie
huius libri ⁊ ſuat ea que i eo ſcripta ſunt. No
ta ſuper verbo legere ꝙ dicit Catho. Legere Catho
⁊ non intelligere negligere eſt / intelligere idē
eſt ꝙ intus legere / legere idem eſt ꝙ ad extra
in libro aliquo legere. Multi legūt in libro vi
te btē v̄ginis: ſ non intelligūt. i. intus legunt.
qꝛ non eius vite ⁊ virtutibus ſe conformant.
Auari non poſſunt legere ⁊ intelligere. i. intus
legere in libro beate v̄ginis capitulum de pau
pertate volūtaria: qꝛ habent librū conſcie ſue
in merſum in luto auaritie. ⁊ nō poſſunt ibi vi-
dere lr̄as paupratꝭ. tanq̄ lutū extimabit argen
tuꝫ in cōſpectu illi⁹. ſ. btē v̄ginis Sap. 7. Lu-

luxurioſi τ in mūdi nō poſſunt legere τ intellige re i libro btē v̄ginis capitulū de caſtitate τ mū dicia: q2 hūt librū cōſcie ſue ꝯbuſtū igne luxu rie. ſūt ſicut babilonici q̄ ꝯbuſerūt libros legis. Superbi iudei infideles τ phi non poſſunt legere τ intelligere in libro beate v̄ginis capitulū de fide τ vera credētia. V̄ba eniz libri fidei btē v̄gis ſunt eis ſicut v̄ba libri ſignati. Eſaie. 29.

Secunda pars

¶ Dixi 2. principaliť ꝙ repiť in ſacra ſcriptura τ in alijs locis ſcōs liber d̄ fide firma τ vera credētia τc̄. Libri multi intitulantur de fide vt liber Auguſtini de fide ad petrum et liber de ſimbolo fidei. in q̄bus edocemur de fide catholica τ d̄ articulis eiuſdē. Talis liber de fide catholica τ vera credētia ē btā v̄go q̄ dign⁹ τ glorioſius ſm Auguſtinū ꝯcepit xp̄m in corde vel mēte ꝑ fidē q̄ꝫ in vētre per carnē. iuxta v̄bū dictuz ſibi ꝑ eliſabeth. Luc̄. 1. Beata que credidiſti. que ſup oēs creaturas fidez xp̄i ſeruauit τ cuſtodiuit. et ſola intriduo paſſionis. Nā illi qui fuerunt de ſequela criſti ſe habuerunt in ſequendo eum per fidem et amorē quē ad ip̄m habuerūt. Sed in eius paſſione diuerſificati ſunt. Nam aliqui perdiderunt fidez: ſed non amorem. Ut diſcipuli qui relicto eo omnes fugerūt. Et ſancte mulieres que emerunt aromata vt venientes vngerent ieſum in ſepulcro. Alij perdiderunt totum. ſ. fidem et amorem: vt iudas qui eum prodidit. Alij conſeruauerunt totum. ſ. fidem τ amorez τ nihil perdiderūt: ſicut btā v̄go maria. ¶ Btā v̄go eſt liber fidei τ vere credentie. q2 in eo legimus/ τ ꝑ eū edocemur in articulis fidei. Articulus conceptionis xp̄i de virgine/ articulus fidei ē/ τ in libro v̄ginis eū repies per ſp̄m ſanctum ſcriptuz ſtillo diuino: qū in v̄gine ꝯiūcta ſunt De⁹ τ homo/ mr̄ et virgo/ fides τ cor humanū. q̄ ſm Bernarduz. Fuerunt tria opera ita ſingulariter mirabilia et mirabiliter ſinglaria: vt nūq̄ȝ aīi facta: nec amplius fienda ſint ſuper terram. Articulus incarnationis chriſti articulus fidei eſt τ in libro btē v̄ginis eū repies ſcriptū ꝑ ſp̄m ſanctū ſtillo hoīs. Unde ſp̄ū ſcō dixit Deus pr̄ in xp̄i incarnatiōe. Eſaie. 8. Sūme tibi librū grandez. ſ. btām virginem et ſcribe in eo ſtillo hoīs. Iſta ſcriptura facta eſt in libro virginis: qū ꝑ operationē ſp̄ūs ſcī xp̄s in virgine incarnatus factus eſt homo. Articulus paſſionis xp̄i articulus fidei eſt/ τ i libro beate v̄ginis eū repies ſcriptuz per iudeos ſtillo ferreo/ criſti conclauatio in paſſione In manibus et pedibus/ lanceatio in latere que cum ferro fuerunt facta/ In libro beate virginis repertes ſcripta doloris gladio ſicut ſibi predixerat. ſymeon. Luc̄. 2. Tuam ipſius animaz per tranſibit gladius. cōiter gladius ferreus eſt. et pro tunc de beata virgine dicitur in. p̄s. 104. Ferrum per tranſit animam eius. hoc prophetauerat. Job. in. ca. 19. in perſona xp̄i paciētis τ ſic dicētis. Quis mihi det inq̄t xp̄s i paſſiōe vt ſcribāť ſmones mei? q̄s mihi det vt exarēť i libro. ſ. v̄gis mr̄is mee ſtillo ferreo? Hic liber virginis de fide catholica/ eſt ille liber de quo Eſaie. 29. ſcribiť ſic Dabiť liber ſcienti lr̄as et diceť ei. Lege iſtū librū: τ rn̄debit. nō poſſū. ſignat⁹ eſt. Eſt eniz liber. Iſte liber ē btā v̄go q̄ ꝯtinet fidez τ articulos fidei catholice Dať pho vel iudeo qui ſcit lr̄as in dicta mie rōnis naturalis ſolūmō ſcriptas. diciť ſibi ꝑ catholicum fidelē. Lege iſtū librū q̄ ſcriptus eſt lr̄is fidei τ articulorꝫ ei⁹. ſuper rōnez naturalē ſcriptas/ τ rn̄dit Neſcio iſtas lr̄as. ſ. ꝙ virgo ſit mr̄ deus homo: de⁹ paſſus: crucifixus et ſepult⁹. Signatus eſt iſte liber maria. i. clauſus ꝑ credentiam et non poſſum legere in eo/ iſte eſt liber quem Johannes vidit. Apoc̄. 5. de quo dicit ꝙ Erat ſcript⁹ intus τ foris et ſignatus ſigillis ſeptem et vidi angelum fortez predicātē voce magna τ dicentem. Quis eſt dignus aperire librū: τ ſoluere ſignacula eius? τ ſeq̄ť ꝙ Nemo inuentus eſt in celo nec i terra nec ſubtus terram: q̄ dignus eēt apire librū niſi agn⁹ ¶ Liber iſte eſt btā virgo ſcriptus intus ꝑ virginitatē mentis: foris ꝑ integritatē carnis: angelus q̄ clamabat voce magna Quis ē dign⁹ apire librum τ ſoluere τc̄. Eſt archāgelus gabriel fortis. Gabriel enim interpretatur fortitudo dei. dicit Joānes ꝙ Nemo iuēt⁹ eſt i celo: q2 nullus āgel⁹. nec in terra: q2 nullus homo viuēs. neq3 ſubtus terrā: q2 null⁹ mortu⁹ vt erāt pr̄iarche τ prophete τ ſancti preteriti. De quibus Joānis. 8. Abraā τ prophete mortui ſunt/ qui eēt dignus aperire btē virginis librū τ ſoluere. i. declarare niſi ſolus agn⁹ Septē ſignacula vel ſigilla vel ſecreta quibus liber iſte glorioſus clauſus erat Sunt iſta.

¶ Primum ſignaculum vel ſecretū eſt. ꝙ ſine humana mixtione filium ꝯcepit. Iſtud ſigilluz apuit agn⁹ Moyſi τ declarauit: quādo vidit q̄d rubus ardebat et non comburebať. Exo. 3. Unde dicimus in antiphona. Rubum quez viderat moyſes in combuſtum: conſeruatam agnouimus tuam laudabilem τc̄.

¶ Scōz ſignaculū vl ſecretū fuit ꝙ ſine pōdere

Ber⁹.

r

…XANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS…

et fatigatione nouem menſibus eũ in vtero geſ
ſit. fuit inqt Bernardus. Sine grauamie gra
uida. Iſtud ſigillũ apuit agn⁹. Eſaie. qñ dixit
Aſcendit dñs ſup nubẽ leuem. hũanitas criſti
fuit nubis leuis beatã ꝟginẽ refrigerans ⁊ nõ
grauans. In ſignuꝫ huius immediate poſt cõ
ceptionẽ quando mulieres fiunt graues ⁊ cõit
volunt ſedere pre laſitudine dicitur ꝺ virgine.
Luc. I. Exurgens maria abijt in montana cuꝫ
feſtinatione. ¶ Tertium ſignaculũ vel ſecretuꝫ
vel ſigilluꝫ huius libri fuit ꝙ ſine dolore pepit
Neſciẽs mr̃ ꝟgo vir pepit ſine dolore. ⁊c. Iſtõ
ſigillum apuit agnus. Eſaie. quãdo dixit ſibi
in. cap̃. vltimo. Anteꝗ̃ parturiret peperit.
¶ Quartũ ſigillum vel ſecretuꝫ fuit qꝛ peccare
non potuit Tã copioſa ſanctificationis gr̃a in
Ber⁹ ea deſcendit inquit Bernardus. ꝙ non ſolum
eius ortum ſ etiam vitam ab omni peccato im
munẽ cuſtodiuit. Iſtud ſigillum apuit agnus
Salomoni quando Eccleſ. in. ca. I. dicit. Ge
neratio preterit gñatio aduenit: terra vero. i.
beata virgo humilis. et iſima in eternum ſtat.
Ideo ipſa. Eccli. 24. In ſyon firmata ſum.
¶ Quintum ſigillum vel ſecretum iſtius libri
eſt. ꝙ filius ſu⁹ ſicut mr̃i nil negare valet. ideo
ſcõꝝ doctores ſuper illo verbo Erat ſubditus
illis ⁊ deſcendit cum illis nazareth Sicut ma-
ter poteſt filio ſuo imperare. Unde dicimus ſi
bi in proſa Ora patrem iube natum: vt nos du
cat ad optatum ſempiternum gaudium. Con-
ſtat enim ꝙ ſola materna auctoritate filiũ qua
ſi corripuit dicendo. Filij quid feciſti nobis ſic
⁊ filius ſicut mr̃i ſibi obediuit: quãdo deſcẽdit
cũ illis ⁊ venit nazareth ⁊ erat ſubditus illis.
Preceptũ enim de veneratione parẽtũ Hono
ra patrem tuũ ⁊ mr̃em tuã nõ euacuaẽ in p̃ria.
Iſtud ſigillũ apuit agnus Salomoni quando
dixit mr̃i ſue berſabee. que figurat virginem
mariã. 3. Re. 2. Pete mater mea quid vis: ne-
ꝗ̃ eniꝫ fas eſt vt auertã faciẽ tuã. et. 3. Re. 10.
qñ dedit regine ſabba oĩa q̃ voluit ⁊ petijt ab
¶ Sextũ ſigillũ iſti⁹ libri ⁊ ſecretũ fuit ꝙ (eo.
martiriũ graue ⁊ penale ſuſtinuit In paſſione
eniꝫ filij ſui maius martiriũ ſuſtinuit: ꝗ̃ nunꝗ̃
Hier⁹. aliq̃s martir. ꝓpẽ qꝺ dicit Hieronym⁹. ꝙ pluſ
ꝗ̃ martir fuit ⁊ ſicut dꝛ virgo virginum poteſt
dici martir martirũ. Iſtud ſigillum aperuit ag
nus ſymeoni quando dicit Tuam ipſius ani-
mam per tranſibit gladius. Luc. 2.
¶ Septimum ⁊ vltimuꝫ ſigillũ vel ſecretũ iſti⁹
libri eſt ꝙ exaltata fuit in eius aſſumptione ſu
per omnes angelorum choros. Dicimus eniꝫ
in antiphona. Exaltata eſt ſancta dei genitrix
ſuper choros angelorum ad celeſtia regna.
Iſtud ſigillum aperuit agnus dauid. quando
in. p̃s. 44. Criſto eius filio pro illa die de ei⁹
matre dicit. Aſtitit regina a dextris tuis in ve
ſtitu deaurato: circundata varietate. ¶ Ecce
ſecundum declaratum Quomodo beata vir-
go eſt liber de ſe firma ⁊ vera creença.

Tertia pars.

¶ Dixi. 3. ꝙ reperitur in ſacra ſcriptura
liber digne memorie ⁊ ſcẽ recor-
dationis. Oẽs eniꝫ res digne memoria ſcribũ
tur in libris: in remedium ne obliuioni tradan
tur. ſm̃ Policratũ in prologo. Eadem eſt in Poli
quit cuiuſuis imperatoris ⁊ aſini poſt modi- licrat⁹
cum tẽpus gl̃ia: niſi quaten⁹ alterutri⁹ memo
ria libroꝝ bñficio ꝓrogaẽ. artes namꝗ̃ pierãt.
Euanuerant iura fidei ⁊ totius religionis o-
fficiaꝗ̃ corruerant. Ipſeꝗ̃ recti defecerat vſus
eloquij: niſi in remedium infirmitatis huma-
ne librorum vſum mortalibus diuina miſera-
tio procuraſſet. Pro tanto Ioãnes in. Apoc.
ca. primo. Dixit ꝙ angelus qui reuelabat ſibi
viſiones et miniſteria memoria digna: dixit ſi-
bi. Quod vides: ſcribe in libro. Ex hoc ſcri-
pſerunt hyſtoriographi libros. Habemus li-
brum inter ceteros intitulatum Valerij de me
morialibus romanorum. Ad propoſituꝫ. Iſte
liber de memoria digna ⁊ ſancta recordatiõe:
eſt beata ꝟgo maria. Quid eniꝫ magis dignũ
recordatione ⁊ memoria: ꝗ̃ accepta et recep-
ta diuina beneficia. Accepti bñficij inqt catho
Memor eſto. Et q̃d dignius inter oĩa bñficia
diuina ꝓ quibus dicimus Agim⁹ tibi gr̃as oĩ
potẽs deus ꝓ vniuerſis bñficijs tuis: ꝗ̃ illud
redemptionis noſtre potiſſimum beneficium.
Nolo vos inqt Bernardus ſuper cantica ſer- Ber⁹.
mone. II. iudaico notari opprobrio de q̃b⁹ ſcri
ptura teſtatur ꝙ nõ fuerũt memores beneficio
rũ dei ⁊ beneficioꝝ eius q̃ oſtendit eis. Veruꝫ
qm̃ bona q̃ largiri non ceſſat miſericors ⁊ mi-
ſerator dñs: recolere ⁊ recolligere omni homi
ni impoſſibile eſt: Quis enim loqueẽ potẽtias
dñi ⁊ auditas faciet omnes laudes eius. p̃s.
105. Illud ſaltem qꝺ precipuum eſt et maximũ
opus videlꝫ noſtre redemptionis a memoria
redemptoꝝ aliqualiter nõ recedat. Vt igitur
tãti beneficij in te ⁊ in quolibet fideli ⁊ vero ca
tholico iugis maneat memoria: lege in libro
virginis i quo ſcripta ſunt oĩa bñficia que de⁹
cõtulit hũano generi: etiã angelis ⁊ btis in pa
radiſo. Ibi enim reperies ſm̃ Bernardũ. ꝙ p Ber⁹.
ipſam celũ impletũ eſt. Infern⁹ euacat⁹ e. ca-

ptiuus redemptionem obtinet. Eger curatio nem/triſtis conſolationez/peccator veniā/iu ſtus gratiaz/angelus leticiā/tota trinitas glo riā/filij pſona carnis hūane ſbam. Ibi in iſto li bro repies ꝙ in ea. ꝛ p eā. ꝛ de ea: benigna ma nus oipotentis qcq̄d creauerat recreauit: ꝛ qȯ pierat reduxit. ꝛ qȯ ꝯfractuz alligauit. qȯ infir mum ſanauit. hec ſunt maxima dei beneficia q̄ legendo ea in hoc libro reducuntur ad memo riam. Pro tanto de libro iſto beate virginis q̄ dicitur Liber de memoria digna ꝛ ſancta re cordatione. dicit̄ Malach. 3. ꝙ eſt liber monu menti timentibus dn̄m ꝛ cogitantibus nomen eius. monumenti. i. mouentis mentez ad recor dationem et memoriam.

Quarta pars.

Dixi 4. et vltimo ꝙ repit̄ in ſacra ſcri ptura Liber ātique cronice. ꝛc. Scribunt̄ cōiter libri. vbi ꝯſuant̄ ꝛ ſcribūtur facta illuſtria magnoꝝ exordia: regnorū ge nealogie: et generatiōes regū ꝛ ipatorum. Ex hoc facti ſunt libri. Re. Paralipō. Ioſue. in bi blia vbi ſunt geſta viroꝝ illuſtriū antiquoruz. et dicūtur iſti cronice que ſcribūtur ſimilimo do et in aragonia et in francia et in toto mūdo. per omnia regna. Ad propoſitū. Liber btē vir ginis eſt Liber magne et antique cronice vbi ſcripta ſunt illuſtria facta et antiqua. Nonne illuſtre factum in criſti natiuitate angeli ad pa ſtores nunciatio multitudinis angelorum col laudatio/paſtorū viſitatio/qui dixerunt Tran ſeamus vſq̄ bethleez ꝛc. et inuenerunt ſicut p angelū dictum fuerat ad illos. Nonne illuſtre factum ſtelle aparitio/magorum adoratio/ſy meonis in templo benedictio. Omnia hec ſi cut facta illuſtria: ſcribuntur et conſeruantur in libris et in cronicis. Ita iſta in libro beate virginis tanq̄ in antiqua cronica ſcripta ſunt et conſeruata. Unde de ea dicitur. Luc. 2°. Propter predicta. Maria autem conſerua bat omnia verba hec ꝛc. Item in libro beate virginis tanq̄ in antiqua cronica: ſcripta eſt genealogia regis regum et imperatoris impe ratoruz ieſu criſti domini noſtri. propter qȯ in noſtro themate vocat Mattheus beatam vir ginem Librum generationis ieſu criſti. in hac ergo glorioſa cronica tria pricipaliter de rege et imperatore noſtro xp̄o leguntur et repiunt̄. ¶ Primū quō deſcendit a dauid ꝛ Abraā ſm carnem: qb⁹ facta fuit ſpālis ꝓmiſſio ꝙ de eis naſceret̄ xp̄s. Abrae in dicto ſibi per deum. In ſemine tuo benedicentur omnes gentes. ꝙ de clarat apoſtolus ad. Gal. 3. ꝺ criſto Dauid. in p̄s. 131. Iurauit dominus ꝛc. de fructu ventris tui ponam ſuper ſedem tuam. hoc pōt legere ī principio iſtius glorioſe cronice vbi habet̄ Li ber gn̄atiōis ieſu xp̄i filij dauid filij abraam. ¶ Scōm repies in iſta glorioſa cronica: quō p 40. duas generatiōes vſq̄ ad v̄ginē mariā p dauid et abraā deſcendit xp̄s. hoc hētur in fine iſtius cronice vbi hz. De qua nat⁹ ē ih̄s: q̄ vo cat̄ xp̄s/et ſtatim ſeqtur. Oēs itaq̄ gn̄ationes ab abraam vſq̄ ad dauid: Gn̄atiōes. 14. et a dauid vſq̄ ad trāſmigrationē babilonis: gn̄a tiōes. 14. ꝛ a trāſmigratiōe babilonis vſq̄ ad xp̄m: Gn̄atiōes. 14. ſic ſūt. 40. due gn̄atiōes. ¶ Tertiū qȯ repies dignuz iugi memoria ī iſta cronica: eſt ꝙ ipſa v̄go maria eſt mr̄ dei quod aliq̄ heretici negauerūt. d. ꝙ hoc non habetur expreſſe in tota ſcriptura: et ideo eadē facilita te qua dr̄ negat̄ vel cōtēpnit̄ ſm Hieronimuz. Multa q̄dem ꝛ alia ſigna fecit ih̄s q̄ non ſunt ſcripta in libro hoc inq̄t Ioannes in euāgelio. vltio. cap. ſ; qr hoc ſpālit̄ ſit hic ſic ſcriptum ꝙ virgo maria eſt mater dei: patz. qr hic ē ſcriptū ꝙ maria mr̄ ieſu eſt. patz Mat. 1. et ē ſcriptum Ioānis vltimo ꝙ ieſus eſt fili⁹ dei. Hec aūt in quit Ioānes ſcripta ſunt vt credatis ꝙ ih̄s eſt filius dei. ergo ī iſta cronica ē ſcriptū ꝙ maria ē mr̄ dei. ¶ Finis ſmōis Quattuor libri ī ſacra ſcriptura repiūt̄ q̄bus btā virgo merito ꝯpat̄. Propter tres primos btūs Mattheus cōpat v̄ginez libro: propter quartū ꝯpat eā libro cro nice gn̄ationis ieſu xp̄i. dicit eniz de ea in thāte Liber gn̄atiōis ieſu xp̄i. ꝛ poſſumus de v̄gine glioſa ꝓ finali ꝯcordātia dic̄e. Hic liber gn̄atio nis adā. Geñ. 5. Nō pmi ſ; ſcōi. Nā ſm apl'm ad. Ro. 5. Primus fuit forma futuri. Prim⁹ de terra terrenus ſcōus de celo celeſtis. 15.

Sermo decimus ſeptimus.

Liber generationis ieſu chriſti. Mat. in. ca. p°. et in euāgelio ſolēnitatꝪ hodierne ſcri bit̄ iſtud thā. Honorabiles dn̄i ꝓ declaratiōe ꝛ ītroductiōe iſti⁹ thātꝪ ad laudez v̄ginis glioſe cui⁹ hodie natiuitatē celebram⁹. Ego repio ex dictis et ſnīa ſacre ſcripture: ꝙ q̄ttuor ſūt ſpēs ꝛ modi gn̄ationū hoīs: quaruz quelz ſcripta eſt in ſuo proprio libro. Primus modus vel ſpecies generationis ho minis eſt ſine homine et ſine femina et iſti⁹ ge nerationis Liber eſt adam primus parens. Scōa ſpēs vel modus gn̄atiōis hominis eſt de

homine ſine femina ⁊ iſtius generationis liber
eſt Eua.mater omnium generalis.
Tertia ſpēs vel mod⁹ gñonis hois ē de hoie ⁊
femia ⁊ iſti⁹ gñonis Liber ē pr̄ ⁊ mr̄ vniuſcui⁹
Quarta ſpēs vel mod⁹ gñatiōis (cūcꝫ carnal̄
hois: ē ð femia ſine hoie: ⁊ iſti⁹ gñatōis Liber
eſt btā maria mr̄ dei virgo ſingularis: ⁊ qꝛ iſta
generatio fuit xp̄i: ideo de ea ⁊ ſuo libro dicit
thema. Liber generationis ieſu criſti.

Prima pars

¶Dico primo ꝙ pria ſpēs vel mod⁹ generationis hois eſt ſine hoie ⁊ ſine femina: iſtius gñationis Liber eſt Adam.
Primus homo a deo generatus vl̄ product⁹:
eſt ſine homine ⁊ ſine femine. De eo ſcribitur.
Geñ.in.ca.p⁹.ꝙ dixit deus Faciamus hominem ad imaginem ⁊ ſimilitudineꝫ nr̄aꝫ: vt preſit piſcibus maris volatibilibus celi ⁊ vniuerſis animātibus que mouentur ſup terraꝫ. ¶Et
notate hic ꝙ iſta generatio ade licꝫ quantū ad
quattuoꝛ fuerit magne dignitatis. Prio quātuꝫ ad cauſaꝫ efficiētē ⁊ actiuā q̄ fuit de⁹ .dixit
quocꝫ deus. Scdo quātū ad cauſam diſponentem ⁊ deliberatiuaꝫ quia dixit deus. Faciam⁹
Aug⁹ hominē.in quo ſm Auguſtinū daẗ intelligi ꝙ
homo fuit factus cum deliberatiōe ⁊ conſilio.
Non ſic de alijs rebus: de quibus non deliberauit nec conſiliatus eſt ſꝫ Dixit et facta ſunt:
mādauit ⁊ creata ſunt. Dixit deus Fiat lux et
facta eſt lux.⁊c. Tertio quantum ad cauſam
formalem repreſentatiuam quia ad imagineꝫ
⁊ ſimilitudinem noſtram. Quarto quantum
ad cauſam finalem ⁊ motiuam quia vt preſit
piſcibus maris/volucribus celi/⁊ vniuerſis
aīantibus q̄ moueẗ ſup terrā: tñ quātū ad cām
materialē ⁊ ſubiectiuā: ē magne vilitat̄.qꝛ materia iſti⁹ gñatiōis fuit lim⁹ terre. Formauit inquit de⁹ hoiem de limo terre. Geñ.2.q̄d limo
vili⁹: hic.ſ.lim⁹ ē Liber gñatiōis adā. Geñ.5.

Secunda pars

¶Dixi 2.ꝙ ſcōa ſpēs vel mod⁹ gñatiōis hois: eſt de viro ſine muliere vel
femia.⁊ iſti⁹ gñationis liber ē Eua mr̄ oīuꝫ generalis Eua gñata ē de Adā vl̄ ꝓducta.ſꝫ q̄d
ſcribiẗ. Gñ.2. Dixit q̄cꝫ d⁹. Nō ē bonū hoīeꝫ eē
ſolū. Faciam⁹ ei adiutoriū ⁊c.cūcꝫ obdormiſſꝫ
Adā: tulit vnā de coſtis eius: ⁊ ex ea produxit
Euā. Iſta gñatio ſic eſt equalis dignitat̄ prie
quātū ad cauſaꝫ efficientem ⁊ actiuā q̄ fuit de⁹
Dixit quocꝫ de⁹.⁊ quātū ad cauſaꝫ formalem
repſentatiuā: qꝛ ſimilē ſibi.ſ.hoi fecit eā de⁹.et
quātū ad cauſaꝫ finalē ⁊ motiuaꝫ: qꝛ vt nō eēt
homo ſolus.⁊ ꝙ haberet adiutoriū ad generādū alios futuros hoīes. Iſto fine fecit eā deus.
licꝫ quātū ad iſtas cauſas iſta gñatio eēt eq̄ dignitatis ſicut pria: tñ quātū ad cauſaꝫ materiale nobilioꝛ eſt ꝙ̄ pria.qꝛ materia iſti⁹ gñatiōis
fuit coſta ade: q̄ nobilioꝛ ꝙ̄ limus terre. hec eſt
gñatio altera.i.ſcōa.de qua ſcribiẗ in.ps.101.
Scribātur hec in gñatiōe altera: ⁊ populus q̄
creabiẗ laudabit dñꝫ. Qꝛ xo.dr̄ ꝙ iſta generatio fuit de coſta ade: Querūt multi incidentaliter de illa coſta ade.de qua fuit creata vel generata Eua. Si fuit de integritate corporis in
adam/et ſi erat: ipſe fuit monſtruoſus. Sicut
ſextus digitus in manu eſt ſupfluus: q̄d erat inconueniēs magnuꝫ ſpecial̄r in prīo hoie per deum formato. ¶Reſpōſio ſancti Thome in prima pte.92.q. Superflua erat iſta coſta in adā
⁊ neceſſaria. ſuperflua: in ratione indiuidui et
ſue pſone. neceſſaria tñ erat: in quātū de⁹ ordinauerat ꝙ de ea eua ꝓduceretur. ita ꝙ erat ſuperflua quātū ad idiuiduū: ⁊ neceſſaria ſm ſpēm.
Sicut ſemen in hoie ⁊ lac in muliere ſuperflua
ſunt quantū ad indiuidua: tñ rōne ſpēi producende ⁊ nutriende ſunt valde neceſſaria: quia
ſunt principia producendi et nutriendi ſimile in natura. Sic non ſunt monſtruoſa: imo naturalia ⁊ per ſe a natura intēta ad nutriendūꝫ:
⁊ ſibi ſimile generādū. vñ dicit Ariſtotel̄.in.2.
de anima ꝙ generare eſt opus naturaliſſimū.

Tertia pars.

¶Dixi 3.ꝙ tertia ſpēs vel mod⁹ gñonis hois: eſt de hoie ⁊ femia. ⁊ iſtius
generatiōis liber ē pr̄ ⁊ mr̄ vniuſcuiuſcūcꝫ carnalis. Iſta gñatio lꝫ in oibus cōiẗ hēat indignitatē ꝓpter pctm̄ ade ꝙ dr̄ originale. vñ dauid
Ecce enīꝫ i iniq̄tatib⁹ ꝯcept⁹ ſuꝫ.⁊c.tñ hꝫ dignitatē ſi de legitimo mr̄imonio ꝓcedat. Sap.4
O q̄ꝫ pulcra eſt caſta gñatio cum claritate. Si
nō: habet obſcuritateꝫ. tūc enim gñatio ꝑuerſa
eſt ⁊ infideles filij. Deute.33.de iſta generatione ſcribitur. Eccles.prio. Gñatio ꝑterit: generatio aduenit: terra vero in eternum ſtat.

Quarta pars

¶Dixi 4.⁊ vltio ꝙ q̄rta ſpēs vl̄ modus gñationis hois: eſt de femia ſine
hoie.⁊ iſti⁹ gñatiōis Liber ē glioſa mr̄ dei maria ⁊ v̄go ſinglaris. iſta gñatio ē ſaluatoris nr̄i
ihu xp̄i.ð qua thā. Liber gñatiōis ihu xp̄i q̄ ſuper oēs gñatiōes p̄dictas: ſingularitatē ⁊ dignitatē obtinet. propter quattuoꝛ rationes.

Prima ratio eſt ex parte cauſe efficiẽtis ⁊ ſpi
ratiue miraculoſe operantis.
Scḋa ex parte cauſe formalis prouocatiue .ſ.
humilitatis excellentis.
Tertia ex parte cauſe materialis ⁊ ſubiectiue
in vna linea finientis.
Quarta ⁊ vltima ex parte cauſe finalis libera
tiue captiuitatis agrauantis.
¶ Dico primo ꝙ generatio xp̄i que fuit de fe-
mina ſine homine cuius liber eſt btā v̄go: ſin-
gularē dignitatē obtinet ſup alias gn̄ones ex
pte cauſe efficientis ⁊c. cauſa efficiēs gn̄atiōis
xp̄i: fuit ſpūs ſctūs: ſicut angelus dixit v̄gini.
Spūs ſctūs ſupueniet in te. Luc.i. et Mat.i.
Qḋ in ea natū eſt: de ſpū ſcō eſt. ⁊ ex iſto capi
te poſſum⁹ dr̄e. Gn̄ationē eius qs enarrabit?
¶ Scḋo gn̄atio xp̄i cuius liber eſt (yſaie.53.
beata virgo: ſuper alias dignitatem obtinet ex
parte cauſe mouētis ⁊ ꝓuocatiue q̄ fuit humi
litas ſuper excellēs. Que virtus ꝓuocauit ſpi
ritū ſcm̄ ad celebrādū xp̄i gn̄ationē in virgine
Ber⁹ maria? certe duo .ſ. v̄ginitas ⁊ hūilitas. Ber-
nardus. Factor hoium vt hō fieret talem ſibi
⁊c. Sed magis hūilitas. idē Bernardus. Ma
gis placuit deo marie hūilitas q̄ v̄ginitas. et
ex hoc v̄go apḋ oēs alias gn̄ationes laudatur
⁊ beatificatur. Unde dicit Luc.i. Quia reſpe
xit hūilitatem ancille ſue: ecce enim ex hoc be
atam me dicent omnes generationes.
¶ Tertio gn̄atio xp̄i cui⁹ liber ē btā v̄go ſup a
lias dignitatē obtinet: ex pte cauſe materialis
⁊ ſubiectiue i vna linea finiētis. Materia gn̄atiōis
corpis xp̄i: fuit ſanguis puriſſim⁹ ⁊ caſtiſſim⁹
dama v̄ginis. Sicut ponit Damacenus.3°. ſnīar. et
ſcen⁹. ꝯcludit in vna linea .ſ. mr̄is solū: alie aūt hoiuȝ
cōmunes gn̄ationes ꝯclūdūtur in duab⁹ line-
is .ſ. pr̄is ⁊ mr̄is. hic habet locum ⁊ verum ille
tertius. Jere.31. Nouum creauit dn̄s ſuper ter
rā: femia circūdabit virū. qꝛ qḋ circūdat: vna
linea clauditur. xp̄i gn̄atio solū claudit vna li-
nea .ſ. mr̄is. Alie aūt hoium comunes gn̄atio-
nes: duabus lineis claudūtur .ſ. pr̄is ⁊ matris
in ſignuȝ huius in euangelio hodierno vbi xp̄i
gn̄atio ē deſcripta: in fine dr̄. Jacob enuit Jo
ſeph virū marie. De qua nat⁹ eſt ihs: q̄ vocat
xp̄s. Nota de qua nō dicit de qb⁹. qꝛ xp̄s ſoluȝ
natus ⁊ gn̄atus eſt a virgine matre: non ab ho
mine patre. ſic eius generatio pōt dici circūda
tio: qꝛ vna linea clauditur non duabus.
¶ Quarto ⁊ vltio gn̄atio xp̄i cuius liber ē btā
v̄go: ſup alias dignitatē obtinet gn̄ationes: ex
parte cauſe finalis liberatiue captiuitatis agra
uantis. Notate quid dixit dominus ad abraā.
Gen̄.15. vbi ſic. Scito prenoſcens ꝙ peregri-
num erit ſemen tuū in terra non ſua: ⁊ ſubici-
ent eos ſeruituti ⁊ affligent eos.400.annis.
Generatione autem quarta reuertentur huc.
Iſta ſeruitus ad litteram intelligitur de ſuitu
te qua ſeruierunt filii iſrael in terra egipti phōi
Ubi afflixerunt eos multis oneribus: atq̄ illu
dentes eos ad amaritudineȝ perducebant vi-
ta eorum. vt habetur. Exo.pr̄io. Sed morali-
ter intelligitur de ſeruitute ⁊ captiuitate pecca
ti qua totus mundus. phōi diabolo regi egipti
infernalis ſeruiuit. Et ſeq̄t Generatione aūt
quarta reuertentur huc .ſ. liberati a peccati ca
ptiuitate. ¶ Et nota hic duo primum qḋ dicit.
Generatione quarta. iſta ē gn̄atio xp̄i. Nā pri
ma gn̄atio ē hois ſine muliere ⁊ femina. Iſta ē
Adā. Scḋa hois de homine ſine femina. iſta ē
Eua. Tertia eſt hois de hoie ⁊ femina: ⁊ iſta
eſt gn̄atio cōis hoium. Quarta ē de femina ſi
ne hoie: ⁊ iſta eſt gn̄atio xp̄i. Et notate ꝙ dicit
tertius. Reuertentur huc. quod intelligit .i. ad
celuȝ vbi de⁹ erat qn̄ de⁹ abrae hec loquebat.
exiſti in terra. Gn̄atione igit q̄rta q̄ fuit xp̄i: di
xit de⁹ abrae. Semē tuū liberabit de captiuita
te diaboli: ⁊ reuertēt huc .i. ad celū vbi ē ois ⁊
pfecta libertas. ¶ Patȝ q̄ ex ſupi⁹ declarati ꝙ
ſūt q̄ttuor ſpēs ⁊ modi gn̄ationuȝ q̄lȝ ſcripta in
ſuo libro. Quarta gn̄atio ē ieſu xp̄i ſcripta i li-
bro v̄gis marie. ꝓpt qḋ de iſta gn̄atiōe ⁊ ſuo li
bro q̄ eſt v̄go maria: dicit tha. Liber gn̄atiōis
ieſu xp̄i. de iſta gn̄atione ꝓphetauerat dauid i
p̄s.21. Annūciabit dn̄o gn̄atio vētura. Nota
vētura: qꝛ adhuc venire debebat. ⁊ annūcia-
būt celi iuſticiaȝ ei⁹ populo q̄ naſcet queȝ fecit
dn̄s. Nota populo q̄ naſcet .ſ. populo gētiluȝ:
qꝛ popul⁹ iudeoꝝ iā erat. ſȝ qꝛ iſta gn̄atio vna
linea claudit ⁊ facit circulū: qꝛ p iſtā gn̄ationē
deus factus eſt hō. ⁊ prim⁹ nouiſſim⁹. ⁊ pricī-
pium finis. vn̄ ſcribit Apoc.i. Ego ſum alpha
⁊ o. principiū ⁊ finis. Et in euāgelio hodierno
iſte circulus demōſtrat: qꝛ vbi incipit ibi finit.
Incipit enim liber generationis ieſu chriſti. et
finit. De qua natus eſt ieſus: qui vocatur cri-
ſtus. Ideo per iſtam generationem fugata eſt
poteſtas diaboli a toto genere humano. de ea
eniȝ dr̄ regi aſirioꝝ in figura. Eſaie.37. Circu
lum ponam in naribus tuis. in frenabo maxil
las tuas: per viam per quā veniſti reuerteris.
Uide iſtam figuram expoſitam ad propoſituȝ
iſtud: in ſermone annunciationis qui incipit.
In digito dei eicio demonia. Dominica tertia
in quadrageſima. Habemus in noſtro ſermo-
ne duo in ſententia ⁊ principaliter declarata.

Primuꝫ ꝙ quattuor ſūt ⁊ fuerūt ſpēs gñonū: quaꝝ dignior ꝑfectior ⁊ excellentior eſt gñatio ieſu xp̄i Scōm ꝙ q̄libet ſupradictaꝝ gñatiōe (nuꝫ ſcripta eſt in ſuo libro apropriato. Sed ge neratio xp̄i ſcripta eſt in libro virgis marie per opus diuinitati. ꝓpter qḋ dicit noſtruꝫ thema de ea. ꝙ ip̄a eſt Liber generationis ieſu xp̄i.

Sermo decimus octauus

ORitur ſtella ex Jacob Numeri.24. Pro introductione noſtri thematis eſt deuote notandum ꝙ habemus ex ſacra ſcriptura ⁊ per praticam experimur: qui volunt laudare aliquem excellenter vel ſingulariter cōmendare: non ſolum eum cōmendant vel laudant verbis ſimplicis loquutionis: ſed etiam comparando eum rebus in genere laudis magne perfectionis. Exemplum qñ volumus eum laudare de liberalitate: dicimꝰ ꝑ cōparationem ꝙ eſt alexander. Quādo de pietate dicimus ꝙ eſt titus. Titus ꝑ oēs hyſtoriographos laudatur de pietate. Quando de ſimplicitate ⁊ mititate: dicimus ꝙ eſt agnus. Ad ꝓpoſitū beate ⁊ glorioſe ſemper v̄gini dei genitrici marie omēs fideles ⁊ deuoti catholici dicere laudes ſtudent. Oēs deuote ſibi illū verſiculū dirigunt. Dignare me laudare te virgo ſacrata. et in laudando eam comparant eam rebus virtuoſioribus ⁊ nobilioribus que iueniri poſſunt: artificialibus ⁊ naturalibus inferiorib' ⁊ ſupioribus ¶ Primo cōparando eam rebus artificialibꝰ: dicūt ꝙ eſt archa vt dauid. Surge domine in requiem tuā tu ⁊ archa ſanctificationis tue. p̄s.131. Dicunt etiā ꝙ ē tabernaculū. vt p̄s.45. dauid. Sanctificauit tabernaculū ſuū altiſſimꝰ. dicūt etiā ꝙ ē domꝰ vt ſalomō Prouer.9. Sapientia edificauit ſibi domum. Dicūt etiam ꝙ eſt turris. in canticis. Salomō Sicut turris dauid. collum tuū. Dicūt etiā ꝙ eſt caſtellum. vt Lucas in euangelio. cap.10. Intrauit ieſus in quoddam caſtellum. ¶ Scḋo laudando virginem: ſancti doctores cōparāt eam rebus naturalibus inferioribus. Moyſes dicit in eiꝰ laudē ꝙ ē fons. Fōs egrediebat de loco voluptatis: ad irrigandum paradiſum. Geñ.2. Dauid in eius laudem dicit ꝙ eſt terra. Benedixiſti dñe terram tuam. terra nr̄a dabit fructum ſuum ⁊ veritas de terra orta eſt. in. p̄s.84. ¶ Tertio laudando virginem glorioſam matrem dei genitriceꝫ mariā: Salomon in canticis ꝯpat eā rebꝰ naturalibꝰ ſuperioribus / aliqñ aurore / aliquando lune / aliqñ ſoli. Cant.6. Que eſt iſta q̄ progreditur quaſi aurora cōſurgens: pulcra vt luna electa vt ſol. Nunc vero in preſenti ſolēnitate natiuitatis ſue in qua eſt merito laudanda ⁊ glorificanda: ſm ꝙ dicit antiphona. Corde ⁊ aīo xp̄o canamus gloriam: in hac ſacra ſolēnitate ꝓcelſe genitricis dī marie. iuxta dictū. p̄s.47. ſm nomē tuū ſic ⁊ laꝰ tua / a ſuo noīe maria ꝙ interpretatur ſtella: eā laudamus ꝯpando eā ſtelle in themate qñ dicimus. Orieť ſtella ex Jacob ¶ In q̄bus verbis natiuitas glorioſe virginis marie quā hodie celebramus: ſuis fidelibꝰ et deuotis tripliciter nunciať ⁊ manifeſtať iuxta tres partes thematis preaſſumpti.

Primo manifeſtatur vt certa non dubia propter prophetiam Orietur.

Scḋo vt vtilis ꝑſicua ⁊ magni valoris Stella

Tertio vt digna ⁊ honorabilis propter genealogiam. Ex Jacob.

Prima pars.

¶ Dico primo principaliter ꝙ natiuitas virginis marie nunciatur cūctis fidelibus catholicis ſibi deuotis vt certa et nō dubia. ꝓpter ꝓphiaꝫ Orieť qḋ ē v̄bū ꝓphīe de futuro. ſm.n. ꝙ dicit Caſiodorꝰ ſup. p̄s. Prophetia eſt diuina inſpiratio: rerum euentus immobili v̄itate denūciās. ita ꝙ illa ꝓpoſitio phi de futuro nulla ē certitudo. apḋ theologos falſa eſt. q2 ꝓphia cōiter ē de futuro: ⁊ tñ ē immobilis veritas. q2 oē reuellatū a deo: imobilr eſt verū. vide de hoc pulcre in ſmō quē feci Barchiñ. Attēdite a falſis ꝓphis. vbi ſit diſtinctio inter veꝝ ꝓpham ⁊ falſuꝫ ꝓphaꝫ. Nūc aūt ita eſt ꝙ iſta ꝓphia Orieť ſtella ex Jacob fuit dicta ꝑ Balaā: q̄licet eēt malus: tñ verus ꝓpha fuit. q2 prophiam intellexit: qḋ req̄riť ad verū ꝓpham. vere ꝓphauit: q2 ꝑ reuelationē ſibi a deo factā illud dixit. Sūt aliq̄ ꝓphe ⁊ prophetizant. alij ꝓphetizāt ⁊ nō ſūt ꝓphe. Sicut cayphas q̄ ꝓphauit de morte xp̄i. Jo.11. Expedit vt vnus homo moriatur ⁊c. et tñ prophetiam quā dixit nō intellexit. qḋ req̄riť ad hoc ꝙ aliquis ſit ⁊ dicať vere ꝓpha / q2 intelligētia opꝰ eſt in viſiōe. Dañ.10. Cayphas v̄o qḋ dixit nō intellexit. Nā dr̄ in textu. ꝙ hoc a ſe ip̄o nō dixit. Sed cū eēt pōtifex anni illiꝰ: ꝓphauit ꝙ ieſus moriturꝰ erat ꝓ gēte. Nota qḋ dicit ꝓpha. Secus. ū i nullo loco repies ꝙ dicať ꝓpha. Secus de balaā q̄ vere fuit ꝓpha. q2 qḋ dixit intellexit: ⁊ ꝑ reuelationē a deo hūit. vñ de eo d̄r i. ca. vbi thema. ꝙ nouit doctrinam altiſſimi ⁊ viſiones

omnipotentis. Videlicet in hoc q dixit textus q nouit doctrinam altiſſimi. Notat q reuelationes ſue erant a deo. in hoc q dicit quod viſiones omnipotētis videt. Notat q illō quod prophabat intelligebat. Seqtur ergo q quātūcūqȝ eēt ipē malus: tñ ipē erat verus propheta ⁊ vere prophetabat: quia prophiam per reuelationem a deo habebat. Non enim repugnat q mali habeant ſpiritum prophetie a deo. Et ſint veri pphete. ſcdm q ponit ſcūs Thomas ſcda ſcde. q. 72. arti. 4. Unde de iſta materia

S. tho liram. Jo. xi. in fine. vbi fit queſtio Utrum cayphas fuerit propheta. Concluditur ergo ex hijs q cuȝ vera prophetia ſit diuina reuelatio rerum euentus immobili veritate denuncians: ⁊ iſta prophia Orietꝰ ſtella ex Jacob. fuerit de xpo ⁊ btā virgine per Balaā verum prophetam ſpecialit de eius natiuitate q̄ erat futura vt ſignificat per vbum de futuro orietꝰ: ſeqꝰ ḡ q natiuitas vginis glorioſe nob manifeſtat vt certa non dubia propt prophiam Juxta primam partem thematis Orietꝰ. Et qr ſm q dicūt logici quelibet propoſitio de futuro habȝ aliquā corrñdentem de pſenti: ideo hodie in pſenti de vgine glorioſa iſti pphie dicte per Balaā Orietur ⁊c. correſpondet ppoſitio de pſenti q in pſenti ſolemnitate dicit. Stella maria maris hodie pceſſit ad ortum: ⁊ hec de pria pte ſmōis.

Secunda pars

¶ Scdo deſcribit natiuitas vginis. vt vtilis ⁊c. ſtella. lȝ btā vgo poſſit dici celū ⁊ vtutes ſue multiplices ⁊ preceſſa merita poſſint dici ſtelle. et dicere de ea poſſimꝰ Suſpice celum ⁊ numera ſtellas ſi potes. Geneſ. 15. quaſi dicat Tu non potes. ſed ſolꝰ deꝰ poteſt Qui numerat multitudinem ſtellarū ⁊ oibus eis nomina vocat in. ps. 146. Tamen laudando vginē in natiuitate ſua a noie ſuo maria qd interpretatꝰ ſtella. ⁊ maris ſtella: poſſumus dicere q triplicē repimus ſtellam.

Primam ſtellam veſpertinam.

Scdam nocturnam lucidam ⁊ claram.

Tertiā ſtellam matutinam.

Prima ſtella moralr fuit eua mr oium gnalr.

Scda fuit los iuſtos que viuieron ſantament.

Tertia fuit ſtella vgo maria q̄ alūbra toda gēt

¶ Primo eua fuit dicta ſtella veſpertina que dr veſperus. i. ve. Spirans ſpirauit enim toti mundo ve culpe ve pene. ve amaritudinis ⁊ miſerie. propter quod ipſa eſt illa ſtella. de qua Apoc. ix. dicitur q cecidit de celo et nomē ei erat ab ſincium.

¶ Scdo iuſti qui fuerunt ante xp̄m iuſte viuētes dicti ſunt ſtelle noctis qui ī nocte lucebāt: ⁊ tamen vt de eis dicit Gregorius in prologo mora. Inter omnes non potuerunt facere vnā diem. quia cum dies ſecūdum philoſophuȝ ſit lacio ſolis ſuper terram adhuc xps non venerat qui ſol iuſticie erat. ī quo malach. 4. Orietur vobis ſol iuſticie. nec inter oēs poterāt nūciare diem quia virgo non venerat que lucifer erat. ⁊ lucem. i. xp̄m ferebat ⁊ nunciabat. Beata igitur virgo eſt ſtella matutina q̄ lucē portat ⁊ nūciat: ⁊ omes qui fuerunt in nocte letificat: ⁊ in omnes gaudium generat. Sic fecit vgo in natiuitate ſua. Unde de ea dicit eccīa Natiuitas tua dei genitrix virgo: gaudiuȝ annunciauit vniuerſo mundo. ¶ Cōparatꝰ aūt vgo glorioſa btā ſtelle matutine propt tria que iſta ſtella habet. ppt q̄ tria. tria noīa ſortitur.

Primo ex ortu propter qd dr ſtella matutina

Scdo ex officio p
pter qd dicitur lucifer.

Tertio ex beneficio pter qd vocatur venus.

¶ Dico primo q beata virgo ſpecialr ī ſua natiuitate dicitꝰ ⁊ comparatur ſtelle matutine pter ortuȝ propt quod dicitur ſtella matutina. Naſcitur enim ſtella matutina in aurora. Totum eniȝ tēpus quo ſol materialis nō appet ſuper terrā: eſt tenebroſum ⁊ dicitur nox. Totū tempus quo ſol eſt ſuper terram: eſt clax ⁊ dicitur dies. Geñ. 1º. Diuiſit deus lucem a tenebris. appellauitqȝ lucem diem: ⁊ tenebras noctē. ſ in medio hox tēporuȝ qd eſt aurora. Oritur ſtella iſta. pter qd dicitꝰ matutina. Sic ſpiritualiter loquēdo totū tēpus in quo xps ſol iuſticie nō appuit ſup terrā: fuit nox. nā licȝ aū eſſent pīarche ⁊ prophete vt lucerēt p vtutes ⁊ merita: tamen eorum lux non poterat efficere diem gr̄e. Sicut videmus q luna lucet in nocte et ſtelle: tamen earum lux non eſt ita magna q poſſet cauſare diem materialē. Sed totum tempus quo ſol iuſticie apuit ſuper terrā: fuit clarum ⁊ luminoſum. ⁊ ideo te[...]pus totuȝ a natiuitate chriſti vſqȝ nunc: in ſc[...]ptura vocatur dies. Apoſtolus ad. Ro. 13. [...] preceſſit: dies autem apropinq[...]abit. Nox [...]licet legis antique. Dies legis [...]e. In me[...] autē hoꝝ temporum: beata virgo orta eſt in mūdo ſicut aurora. Uñ in cā[...]is ſalomō. Que eſt iſta q̄ progreditꝰ. q̄ſi aurora. ⁊ qr hoc iudei q̄ ſūt adhuc in nocte infidelitatis ⁊ lucē expectāt. i. meſiam futurum quē nūqȝ videbunt: ideo contra eos dicit Job. iii. ca. iii. Expectet lucem et non videat nec ortu[...] ſurgentis aurore. In iſto enim tempore orta eſt btā virgo.

ſicut ſtella matutina que oritur in fine noctis ⁊
in principio diei. Sic btā v̄go orta ē in fine no=
ctis culpe ⁊ in pͥcipio diei gr̄e. qꝛ ipa adduxit
ſolē iuſticie ſuper terrā. ⁊ iō cōuenienter in ortu
ſuo ꝯpaṫ ſtelle matutine. propṫ quod ipa dicit
Apoc. vltio. Ego ſum radix ⁊ gen⁹ dauid. ſtel
la ſplendida ⁊ matutina. Per dauid q̄ interp̄
taṫ vultu deſiderabilis: intelligiṫ xp̄s q̄ fuit de
ſideratus a cūctis gentibus. Agei. 2. etiam ab
angelis. Vn̄ ſm ꝙ dicit btūs petrus in cano=
nica Ipe eſt in quē deſiderāt angeli ꝓſpicere.
iſtius dauid. ſ. xp̄i: Btā v̄go fuit radix ⁊ princi
pium quātū ad hūanitatē. qꝛ ſicut de radice q̄
eſt ima ⁊ ꝓfunda v̄tute ſolis exiſt fructus: ita
de vtero marie ime ⁊ profunde per hūilitatē:
v̄tute ſpūs ſancti exiuit Bn̄dictus fruct⁹ ven
tris ſui ſm hūanitatē. Pro tāto Bernardus.
Ber⁹. Ne dicas decetero. O adam mulier q̄ dediſti
mihi dedit mihi de fructu vetito. dic poti⁹ mu=
lier q̄ dediſti mihi cibauit me fructu bn̄dicto.
Reddiṫ tibi femina ꝓ femina. prudēs ꝓ fatua
hūilis ꝓ ſupba. q̄ pro fructu mortis tibi attulit
fructū vite. de hac radice ꝓphauerat Eſaias
in. ca. 11. Egrediet v̄go de radice ieſſe: ⁊ flos
de radice eius aſcendet. Dicit ḡ btā v̄go. Ego
ſum radix ⁊ genus dauid. ſeq̄tur. Stella ſplen
dida ⁊ matutina. Nota iſta tria verba ſtella/
ſplendida/ ⁊ matutina/ beata v̄go. Primo eſt
ſtella p grām cōfirmationis. Nam ſicut diuini
tus ſtelle ſunt firmate in celo taliter ꝙ nō poſ=
ſunt cadere: ſic beata virgo diuina diſpoſitiōe
ita in grā confirmata: ꝙ per petm̄ mortale aut
veniale nunq̄ cadere potuit: nec añde vnq̄ ce
cidit. qđ nō habuerūt apl̄i nec alij diſcipuli. vn̄
de ipis pōt intelligi illud Apoc. 6. Stelle ceci=
derūt de celo non de beata v̄gine. Scđo ē ſplē
dida per habūdantiā illuminatiōis. Habūdat
enim tm̄ in lumine: ꝙ lucet de die ⁊ de nocte ⁊
lumē eius a lumie ſolis xp̄i/ licet maius ſit: nō
obūbratur. propter qđ de ea pōt dici ꝙ Ipa eſt
ſtella q̄ viderant magi in oriente q̄ antecede=
bat eos ⁊ ꝑduxit eos ad xp̄m. q̄ videntes ma=
gi: gauiſi ſunt gaudio magno valde: quia inue
nerunt puerū cū maria matre eius. Tertio be
ata v̄go eſt ſtella matutina quātū ad tēpus ſue
ꝑductionis. qꝛ ſicut dictū eſt Orta eſt in fine
noctis culpe: ⁊ in principio diei gr̄e. q̄ ſtellam
inducatū ⁊ gaudiū ꝓmittit ſe xp̄s dare ſuis fi=
delibus/ diaboli/ mundi ⁊ carnis victoribus.
Apoc. 2. Qui vicerit dabo illi ſtellā matutinā
¶ Dico. 2. principaliter ꝙ btā v̄go in natiuita
te ſua ꝯpaṫ ſtelle matutine ꝓpṫ ſuū officiū leti
ficatiuū. propter qđ dr̄ lucifer. i. ferēs lucē. qꝛ
lucem. i. diem ducit ⁊ nunciat. ⁊ hoc eſt officiū
iſtius ſtelle. Sic btā v̄go fuit lucifer. i. lucē fe=
rens: qꝛ xp̄m lucē ⁊ diem nobis duxit ⁊ nūcia=
uit. Dicitur etiam illa ſtella lucifer: qꝛ ſm yſi=
dorū p̄ceteris ſtellis habūdat plus in lumine.
Sic beata v̄go in lumie gr̄e: pluſq̄ oēs ſancti
poſt xp̄m/ etiā in ortu ſuo habūdauit. ⁊ pōt de
ea exponi illud Sap. 7. Candor eſt lucis eter
ne ⁊ ſpeculū ſine macula. ⁊ ſuper oēm diſpoſi=
tionem ſtellaꝝ luci ꝯpata inueniṫ prior. ¶ No=
ta i iſta auctoritate tres clauſulas de btā v̄gie.
¶ Prima ꝙ eſt candor lucis eterne. Aliq̄ ha=
bēt candorē ⁊ pulcritudinem a luce tēporali.
habēt candorē ꝓpter diuitias vel propṫ pulcri
tudinem corporis vel nobilitatē generis. talis
candor ad corruptionē tēdit. in apentia exte=
riori eſt: nō in virtute interiori ⁊ leprā ſignat. i.
peccatū. de quo candore ſcribiṫ. Leuit. 13. Si cā=
dor in cute fuerit: recludet eū ſacerdos. Sed
candor ⁊ pulcritudo btē v̄ginis nō fuit in apa
rentia exteriori: ſ in v̄tute interiori/ non fuit a
luce tēporali: ſ a luce eterna. propter qđ dicit
auctoritas de btā virgine. Cādor eſt lucis eter
ne. Vn̄ poſſumus dicere ꝙ Pulcritudinē cā
doris eius admirabiṫ oculus. Eccli. 43.
¶ Scđa clauſula ſupradicte auctoritatis eſt ꝙ
beata virgo eſt ſpeculū ſine macula. Sicut eni
in ſpeculo ſine macula reſpicietis vult⁹ ⁊ ima
go reſultat ſine macula ſpeculi ⁊ fractura: Sic
xp̄us qui eſt imago dei patris ſine macula. ad
Coloſſ. 1. Reſpiciens ſe in ſpeculo vteri virgi
nalis: reſultauit ⁊ vidit ſe in eo per vultū aſſū=
pte hūanitatis ſine fractura ⁊ macula ſpeculi.
In iſto ſpeculo debent ſe hoies ſpeculari. Si=
cut enim dn̄e de mane volētes ire ad eccleſiam
prius reſpiciūt in ſpeculo vultus ſuos: ⁊ ſi vi=
dent aliquā maculā ſtatim tergunt vel lauāt.
vn̄ ⁊ plato vt habetur in libro de vit' phoꝝ do=
cuit/ ꝙ reſpicerēt ſe hoies in ſpeculis: vt ſi ha=
berent faciē pulcrā ⁊ mūdā in mūditia ꝯſua=
rent: ſi immūdam immūditiā abſtergerēt. Sic
hoies volentes ire ad eccleſiam celeſtem: de=
bent ſe reſpicere in ſpeculo btē v̄ginis marie:
⁊ ad eius imitatiū corrigere vitā ⁊ tergere cul=
pas ſuas. vn̄ Ambroſius de ſcā v̄ginitate. Sit Am=
nobis tanq̄ in imagine deſcripta vita marie. i broſi⁹.
qua velut in ſpeculo refulget ſpēs caſtitatis. ⁊
forma v̄tutis. hinc ſumatis exempla viuendi:
vbi tanq̄ in exemplari magiſteria ꝓbitatis ex
preſſa quid corrigere/ quid effugere/ quid te=
nere debeatis oſtēdūt. ¶ Tertia ⁊ vltima clau
ſula ſupradicte auctoritatis eſt: ꝙ btā virgo ſu
per oēm diſpoſitionē ſtellaꝝ luci ꝯpata inuenit=

tur prior. Beata virgo ex diſpoſitione diuina ē ſuper oēs ſtellas.i.ſuper omēs ſcōs in lumine grē.qz eſt lucifer vt dictum eſt. Et ſi luci veli mus eā ꝯpare: prior eſt ꝑ v̓ginitatē ſuā: qz lux fuit in prima die: virginitas añ oēm diē.qz vbi cunqꝫ eſt fecūditas ſine corruptiōe: ibi eſt v̓gi nitas/ ſ hoc ab eterno in gñone filij a pr̄e ꝯſtat ꝙ ab eterno.pr̄ virgo generat filiū virgineꝫ ꝛ ante luciferuꝫ. Vñ in.ps.109. Ante luciferum genui te. Aſimili mō in btā virgine. Virgini tas cū fecūditate remanet. Virginitas ergo q̄ fuit ab eterno: luci ꝯpata prior eſt q̄ fuit in pri ma die. Btā igit̄ virgo ē hodie.quaſi ſtella ma tutina in medio nebule.ſ.iudeoꝝ a quibus or tum habet hodie. Iudeis noua lux oriri viſa ē heſter.8. Et quaſi luna plena in diebus ſuis ꝑ xp̄i cōceptionem. Tūc fuit plena ꝛ groſa.gra uida ſine grauedine ſm Bernardum. Et qua ſi ſol refulgens in ſua aſſumptiōe.tūc fuit muli er amicta ſole ꝛc. Apoc.12. ¶ Ecce ꝫ ſm prin cipale. Qūo beata virgo ꝯpat̄ ſtelle matutine ꝑpter ſuū officiū ꝛc. propter qō d̄r lucifer.i.fe rens lucem. Si igit̄ triſtis es.turbidus ꝛ nebu loſus: reſpice ad hanc lucidam ſtellam ꝛ luci dum luciferū cū magna deuotiōe ſi feceris: in plebitur in te illud Iob.11. Cū te conteptū pu taueris: orieris vt lucifer.

¶ Dico.3. ꝛ vltio ꝙ beata v̓go ꝯpat̄ ſtelle ma tutine ꝑpter beneficiuꝫ ꝛc.propt̄ qō vocat̄ ve nus. Beneficiū iſtius ſtelle eſt ſm aſtrologos ꝙ tātum eſt tēpata in ſuis qualitatibus: ꝙ tē perat ardorem ſolis ne noceat iſtis inferiorib⁹ propter qō ſibi cōuenit nomē venus. Ven⁹.n. ſm Poe. eſt dea pulchritudinis ꝛ amoris.qō bene cōuenit btē v̓gini: q̄ inter nos ꝛ deū prēꝫ ꝛ filiū ponitur. Ire ſue cōtra pctōres tēpat ar dorem: ꝛ deū nobis ꝑ aduocationē ſuā efficit a moroſum. Vñ magnā ſecuritatem recipiūt nō

Ber⁹ ſolū iuſti ſ etiā pctōres. vñ Bernardus. Se curū hēs acceſſum ad deum o hō. habes filiuꝫ ante patrē ꝛ añ filiū matrē. Filius oſtendit pa latus ꝛ vulnera/ mater filio pect⁹ ꝛ vbera. nul la ergo poterit eſſe repulſa: vbi tot ſunt carita tis inſignia. ¶ Sic do finem ſcōe pti ſmonis in qua dixi ꝙ natiuitas v̓ginis nobis oſtenditur vt vtilis ꝛc. Stella.

Tertia pars.

¶ Dixi in.3. ꝛ finali pte ꝙ natiuitas vir ginis nobis demōſtrat̄ vt digna ꝛ honorabilis ꝑpter ſuā genealogiā iuxta ter tiā ptē thati.ex Iacob. Cōſtat enim ꝙ genealo gia v̓ginis deſcēdit ex patriarchis ſcis. abraam. yſaac ꝛ Iacob: vt habetur in principio euange lij Liber gñatiōis. ꝛ nō ſolū a Iacob pr̄iarcha ſ etiā a Iacob q̄ genuit Ioſeph virū marie: de qua natus ē ihs q̄ vocat̄ xp̄s. vt patz i fine euā geli. Vide hoc in lira ꝛ in gozrā: Qūo iſte Ia cob genuit Ioſeph virū marie.qz Luc.3.d̄r ꝙ fuit iſte Ioſeph fili⁹ heli nō Iacob/ ꝛ hēs i goz ram ꝛ in lira ꝙ Ioſeph vir marie fuit fili⁹ Ia cob naturalis. Heli legalis. qūo: vide ibi. Qr igitur natiuitas v̓ginis glorioſe nobis deſcri bitur ꝛ manifeſtat̄ digna ꝛc. Iuxta tertiaꝫ the matis. Ex iacob. poſſumus ſibi dīc illud Tho bie.5. Ex magno genere es tu: qz ex Iacob. p̄ dictū eniꝫ fuerat virgini Eccli.24. In iacob in hita ꝛ i iſrael hereditare: ꝛ i electis meis mit te radices. Corde igit̄ ꝛ aio xp̄o canam⁹ glo ria qz germinauit radix ieſſe orta eſt ſtella ex Iacob virgo pepit ſaluatorē te laudamus de us nr̄. ¶ Placeat altiſſimo ꝛc.

In feſto preſentatōis beate virginis.

Hymnū cātate nobis de canticis ſyon. p̄s.136. ſcribitur hoc th̄a ſmo p̄ſens per duas con tēplatio erit nobis clar⁹ ꝛ euidēs. Prima erit alos ſanctos endereçada que inci tat cogitationē ſeu mētē nr̄am ad eos inuocan dum. ꝛ ipi nobis reſpōdēt. per verba thematis dicentes. Hymnum cantate nobis. Scōa erit ala virgen p̄ſentada ad eam prouo canduꝫ vt ſine mora nos adiuuet: quia canta mus ſibi hymnum de canticis ſyon.

¶ In prima cōtēplatiōe q̄ dirigit̄ ſanctis: nobis demōſtrat̄ cōfiāça ſin dudar: por natura incli nada. ꝛ iō dicūt ſci hymnū cātate nobis. nō du bitetis qz ad aiuuādū vos natura nos iclinat.

¶ In ſcōa cōtemplatiōe q̄ dirigit̄ virgini: nob preſentat̄ loor fuerte ꝛ ſingular: por do mucho es alegrada. ꝛ hoc ſi hymnum cantamus ſibi de canticis ſyon.

Prima pars

¶ Dico primo principalr ꝙ pria ꝯtēpla tio erit a los ſctōs endreçada. ꝛc. vbi etiā coꝝ nobis dīatur cōfiāça ſin dudar por natura ꝛc. et ideo dicūt hymnū cantate no bis. q.d. iuuabim⁹ vos: qz natura ad hoc nos inclinat. Honorabiles dñi. ꝑ hymnos: cātica ꝛ p̄s. Deū in facientes in nr̄is neceſſitatib⁹ cōti in uocamus. Vñ daui. dicit. p̄s.99. In hymnis ꝯfitemini illi. Ita fecerūt machabei q̄ in hym

nis ⁊ confeſſionibus benedicebant deuz.ſcdo
Machabeorum. 10. Ita precipit Apoſtolus
ad Coloſſ.3°.in pſalmis.et hymnis ⁊ canticis
ſpūalibus:cantare in cordibus veſtris domino.
¶ Et quare deū in noſtris miſerijs p ſcōs inuo-
camus.p doctores reddit̃ triplex rō ſiue cauſa
Prima eſt vna ley regulant.
Scda dios ordenant.
Tertia natura inclinant.
¶ Dico primo q ad inter pellandum ⁊ inuocā
dum ſanctos in noſtris neceſſitatibus :mouet
nos.primo vna ley regulant. Unde ſecunduz
Dionyſium ⁊ ſunt verba ſancti Thome.4.ſen
tentiarum.di.45.arti.2.in corpore queſtiōis.
Lex ⁊ ordo eſt diuinitus inſtitutus in reb⁹: vt
per media vltima reducantur in deuz. Unde
cum deus ſit ſupremum:nos qui ſumus in via
infimum:ſancti qui in patria ſunt mediuz.⁊ iō
ex lege ⁊ ordine diuinitus inſtitutis : per ip-
ſos in deuz reduci habemus. Et ideo dicit ſan
ctus Thomas hinc eſt q ipſos interceſſores a
pud deuz conſtituimus ⁊ mediatores.hec ibi.
¶ Dixi.2.q ad interpellandum ⁊ inuocandum
ſanctos in noſtris neceſſitatibus : mouet nos
dios ordenant. Apud negantes diuinam ꝓui
dentiaz/ſit queſtio talis.ad q̇d oportet nos ſan
ctos inuocare.nec ipſos pro nobis deum ora-
re.Si de⁹ ab eterno preuidit quicq̇d circa nos
facturus eſt. quando ⁊ vbi factur⁹ eſt/nec ac
celerabit/nec retardabit/nec diem nec oram
mutabit.cum ſua prouidentia ſit ſimplicit̃ im-
mutabilis.ad quid ergo oportz nos ſanctos in
uocare:aut ſanctos pro nobis orare. Ad iſtaz
queſtionem/reſpōdent doctores q hoc opor-
tet facere deo ordināte. Licz enim ab eterno p̄
uiderit quicq̇d ⁊c. Tamen ſic ordinauit :q il-
la que circa nos habet efficere: non complebit
nec efficiet niſi mediantibus orationib⁹ ſancto
rum. Unde Gregorius in dialogo ad iſtud ꝓ
poſitum. Optinere nequaq̄ poſſunt que prede
ſtinata non ſunt.ſ₃ ea que ſancti orando effici-
unt ſic p̄deſtinata ſunt: vt eoꝝ p̄cib⁹ obtineāt.
¶ Dixi.3.⁊ vltimo:q ad interpellandum ⁊ ſan
ctos inuocandum in noſtris miſijs ⁊ neceſſita
tibus:monet nos ſu natura inclinant. Magi-
ſter ſnīarū dicit q gratia ⁊ gloria non deſtruūt
naturam ſed perficiunt eaz. Sancti igitur qui
nunc ſunt in gloria:quando nobiſcuz hic erāt
in via:p naturā bonū noſtruz deſiderabant.in
neceſſitatibus nos iuuabant. Erga nos miſe
ricordes erant/Afortiori ergo nūc quādo ſūt
in gloria:cum eorum natura non ſit deſtructa
imo magis perfecta. Unde in ſanctis remanet

Dioniſius.
S.tho
grego. rius.
Mgr ſniaꝝ.

amor naturalis etiā ad damnatos. Unde ſup
illo verbo. Luc.16.q dixit. Pater abraam/di
miti in tormentis. Chaos magnum firmatum
eſt inter nos ⁊ vos: vt hij qui volunt hinc trā-
ſire ad vos non poſſint:nec inde huc tranſmea
re. Querūt doctores ſi damnati velint tranſi-
re ad ſanctos. De hoc nō eſt dubium:quia qui
libet damnatus vellet eſſe de numero ſanctoꝝ.
Sed q ſancti ad damnatos:hoc nō videt̃ cē.
quia nullus ſanctoꝝ vellet eſſe de numero dā-
natoꝝ. Et ideo ad hoc reſpōdet: q in ſanctis
eſt duplex volūtas.pria naturalis.ſcda rōna-
lis ⁊ deliberatiua. ſm primam vellent ire ad
damnatos:nō ad cum eis manendū :ſ₃ ad eos
liberanduz. ſm ſecūdā/nō poſſunt nec volūt:
propter conformitatem q̄ habent ad diuinam
iuſticiam. Patet igit̃ q tria ſunt que nos mo-
uent in canticis/pſalmis/⁊ hymnis: ſanctos i
terpellare: ⁊ eos in noſtris neceſſitatibus ⁊ mi
ſerijs inuocare. ⁊ ſic finitur prima contempla-
tio in qua dixi: q eſſet alos ſanctos enderaça-
da ⁊c. Et ideo in pſona ipoꝝ in prima pte the-
matis dicitur. Hymnum cantate nobis.ita con
ſulit nobis pſalmiſta.p ꝯcordia in. ps. 814.
Hymnus omnibus ſanctis eius.

Secunda pars.

¶ Dixi ſcdo principaliter q ſcda cōtem-
platio eſſet ala virgen p̄ſentada.
⁊c. vbi ſibi preſentat̃.loor fuert ⁊ ſingular: por
do mucho es alegrada.et hoc ſi hymnum can
tam⁹ ſibi de canticis ſyon. Iſta contēplatio ad
laudem ⁊ gloriam marie v̄ginis introducitur
ſic. Dictum eſt ſtatim q per hymnos ⁊ canti-
ca deum laudamus in ſanctis. Sed ecce quid
dicit Hieronymus in ſermone de aſſumptione Hier⁹.
virginis. Si deū ore prophetico iubemur i ſan
ctis ſuis laudare multomagis. In memoria v̄
ginis matris eius oportz nos dignis deo p̄co-
nijs iubilare:nulliq dubium eſt quin ad glori
am laudis eius pertineat: q̇cquid honoris vel
laudis genitrici ſue fuerit in penſum.hec ille.
¶ Ex quo habet̃ q ſi in hymnis ⁊ canticis de⁹
eſt laudandus in ſanctis: afortiori in beata v̄-
gine.ſ₃ videamus quis hymnus qd canticum
erit magis gratum magis placibile beate vir-
gini:cum quibus ipam laudemus ⁊ ipam in-
uocemus. reſpōdet ſcda pars thematis ⁊ dicit.
q hymnus de canticis ſyon. Unde ſi deus per
hymnos ⁊ cantica eſt laudandus in ſanctis :
multo plus in virgine. Tamen ſpecialiter ſibi
complacet in hymnis ⁊ canticis ſyon. Unde
pſalmiſta.64. Te decet hymnus de⁹ in ſyon.

¶ Sȝ rogo ad gl'iaȝ ⁊ laudē ꝟgis videam⁹ tria
Primum quid eſt ſyon.
Scōm que ſunt cantica ſyon.
Tertium quare virgo preelegit ſuper alia can
tica. Cantica ſyon.
¶ Ad primum dicendum ꝙ ſyon fuit quidam
mons in hieruſalem: in quo monte ſimul erant
tria. primum caſtrum ⁊ fortalicium ciuitatis.
domus regis. ⁊ templum per Salomoneȝ edi
ficatum. Ita dicit Magiſter nicholaus de ly=
ra: ſuper illo verbo. Ego autem conſtitutus
ſum rex ab eo ſuper ſyon montem ſanctuȝ ei⁹.
¶ De iſto mōte ſyō multa ponūt ⁊ legūt in ſcri
Primū ꝙ iſte eſt mons moria: in quo (ptura
monte abraam filium ſuum yſaac de precepto
domini voluit immolare: vt habetur. Gen̄. 22.
Scōȝ ꝙ iſte ē mōs i quo erat area iebuſei: vbi
dauid vidit āgelū cedētē populū. 2. Re. vltio.
Tertiū ꝙ iſte eſt mōs Bethel: in quo dormi=
uit Jacob: ⁊ vidit angelos aſcendentes ⁊ de=
ſcendētes ⁊ dixit. Ꝗꝫ terribilis eſt locus iſte nō
eſt hic aliud niſi domus dei ⁊ porta celi. Gen̄. 28
Quartum ꝙ iſte eſt mons in quo poſtea per
Salomonem fundatum eſt templum. 2. Pa=
ralipomenon iii. cap. iij.
¶ Scōm eſt videndum que ſunt cantica ſyon.
Certe reſpondetur ꝙ ſunt. 15. cantica per pſal
miſtam ſcripta. Quorū primum Ad dominū
cū tribularer clamaui. Ultimum Ecce nunc
benedicite. quorum quilibet dicitur canticum
graduum ⁊ intitulatur. ¶ Pro quo notandum
ꝙ templum erat conſtructuȝ in altitudine mō
tis ſyon ſicut dictum eſt. et ideo erant per Sa=
lomonem cōſtructi. 15. gradus ad aſcenduȝ in
templū. ⁊ ſacerdotes ⁊ leuite ac deuoti canto
res templi ſic ordinauerūt. ꝙ quādo aliqui de
bebant templum aſcendere cum oblationibus
domino. In primo gradu cantabant primum
canticum Ad dominum cuȝ tribularer. Et in
ſcōo gradu ſcōm ⁊ in. 3. tertium. et ſic de aliis.
Et ideo iſta cantica que cantabantur in ſyon:
dicta ſunt canticum gradū. ¶ Sed dicetis qua
re in iſtis canticis ſyon: tantū ſibi cōplacet bea
ta virgo. ¶ Reſpōſum habes in hyſtoria natiui
tatis virginis/ ꝙ anna concepit/ ⁊ filiam pepe
rit: ⁊ nomen eius mariam vocauit. Completo
itaqꝫ per trienium ablatatiōis tēpore: ad tem=
plum dn̄i virginem cuȝ oblatiōib⁹ adduxerūt.
Ipa namqꝫ gradus. 15. cantantibus ſacerdoti
bus in quolibet gradu ſuum canticū: ſine ad=
iutorio alicuius ita aſcendit: ac ſi iam perfecte
eſſet etatis. Iſtud fuit primum ſignatuȝ ⁊ mirꝫ
qd beata virgo fecit: completo. 3. etatis ſue an
no. Et quia prima ſunt magis placibilia ma=
gis memorialia ⁊ magis honorabilia: hinc eſt
ꝙ in iſtis gradibus ⁊ ſuis canticis beata vir=
go ſibi multum cōplacet. Ad honorem igitur
virginis aſcēde tu per iſtos. 15. gradus ad mō
tem ſyon: ⁊ in quolibet gradu canta ſuum can
ticum ⁊ ſibi multuȝ complacebis. Moueris ꝙ
ad complacendum virgini de iſtis. 15. gradib⁹
quibus miraculoſe ipa aſcendit ad montem ſy
on: hodie eccleſia ſolemnizat. ¶ Eſt etiam alia
ratio quare beata virgo in canticis ſyon mul=
tum ſibi cōplacent ⁊ moralis. Moueris eniȝ ꝙ
contemplatiue loquēdo in quolibet gradu cū
ſuo cantico notatur aliqd hyſtoriale beate vir
gini apropriatum. ¶ Uideamus ergo per con=
templationeȝ: ⁊ inueniemus ꝙ p iſtos. 15. gra
dus aſcendit: ⁊ in quolibet cantat canticum:
in quo reperit aliqd ex hyſtoria ſibi apropriatū.
¶ In primo gradu cantat primuȝ canticuȝ Ad
dominum cuȝ tribularer: contra infectionē de
lengua maluada. Uideatur quid correſpōdet
in hyſtoria. legitur. Mat. 1. ꝙ cum eſſet deſpō
ſata maria Joſeph anteqꝫ cōuenirent: inuenta
eſt ⁊c. Tunc tēporis cum nuptie non eſſent ce
lebrate: crediderūt maligni ꝙ de adulterio cō
cepiſſet: ⁊ tribulabat ⁊ in publicum diffama=
batur. hoc recolens beata virgo: in primo gra
du cantat Canticū. Ad dominuȝ cum tribula=
rer. ⁊c. Dn̄e libera aiam meā a labiis iniqs ⁊c.
¶ In ſcōo gradu cantat ſcōm canticum. Leua
ui oculos meos: por vna ſupplicacion que le
fue acceptada. Uideatur quid correſpondet
vel cōtinet in hyſtoria. Mat. 1. In hyſtoria ta
cta ſequitur Joſeph cum eſſet iuſtus noluit cā
traducere ſ₃ voluit eaȝ oculte dimittere. Ita ꝙ
Joſeph ſecundū Criſoſtomū. de conceptu du Criſo=
bitabat: ſ₃ tamen magis de ſanctitate virginis ſtom⁹.
confidebat. Dubitationem ergo Joſeph vidēs
beata virgo: dn̄o ſupplicauit ꝙ ipſaȝ vellet au
xiliari in hoc ꝙ de veritate conceptus Joſeph
vellet certificare. qd ⁊ factum eſt. Nam ange
lus euȝ certificauit. o. Joſeph fili dauid noli ti
mere accipere mariam ⁊c. et ꝓ hoc in ſcōo gra
du cātabat. Leuaui oculos meos ⁊c. Auxiliū
¶ In. 3. gradu cantat tertiū canti= (meū a dn̄o
cuȝ graduum Letatus ſum: por vna alta locu=
cion de que fue alegrada. Uideatur quid con
tinet in hyſtoria. ſcribitur Luc. 1. ꝙ āgelus ga=
briel venit ad virginem. ⁊ ingreſſus angelus
ad eam: dixit. Aue gratia plena ⁊c. Narrauit
ſibi angelus. Quomodo conciperet filiū dei. ⁊
modum concipiendi. et quomodo per euȝ eſſet
pax inter deuȝ ⁊ homines. ⁊ pro hoc letificata

In feſto preſentationis beate ṽginis

nis ꝛ confeſſionibus benedicebant deū. ſcḋo
Machabeorum. 10. Ita precipit Apoſtolus
ad Coloſſ. 3°. in pſalmis. et hymnis ꝛ canticis
ſpūalibus: cantate in cordibus veſtris domino.
¶ Et quare deū in noſtris miſeriis p ſcōs inuo=
camus. p doctores reddit triplex rō ſine cauſa
Prima eſt vna lex regulant.
Scḋa dios ordenant.
Tertia natura inclinant.
¶ Dico primo ꝙ ad inter pellandum ꝛ inuocā
dum ſanctos in noſtris neceſſitatibus: mouet
Dionisius. nos. primo vna lex regulant. Unde ſecundū
Dionuſium ꝛ ſunt verba ſancti Thome. 4. ſen
S. tho tentiarum. di. 45. arti. 2. in corpore queſtiōis.
Lex ꝛ ordo eſt diuinitus inſtitutus in reb°: vt
per media vltima reducantur in deū. Unde
cum deus ſit ſupremum: nos qui ſumus in via
infimum: ſancti qui in patria ſunt mediū. ꝛ iō
er lege ꝛ ordine diuinitus inſtitutis: per ip=
ſos in deū reduci habemus. Et ideo dicit ſan
ctus Thomas hinc eſt ꝙ ipſos interceſſores a
pud deū conſtituimus ꝛ mediatores. hec ibi.
¶ Dixi. 2. ꝙ ad interpellandum ꝛ inuocandum
ſanctos in noſtris neceſſitatibus: monet nos
dios ordenant. Apud negantes diuinam pui
dentiā/ ſit queſtio talis. ad qḋ oportet nos ſan
ctos inuocare. nec ipſos pro nobis deum ora=
re. Si de° ab eterno preuidit quicqḋ circa nos
facturus eſt. quando ꝛ vbi factur° eſt/ nec ac
celerabit/ nec retardabit/ nec diem nec orām
mutabit. cum ſua prouidentia ſit ſimpliciť im=
mutabilis. ad quid ergo oportꝫ nos ſanctos in
uocare: aut ſanctos pro nobis orare. Ad iſtā
queſtionem/ reſpōdent doctores ꝙ hoc opor=
tet facere deo ordināte. Licꝫ enim ab eterno ꝓ
uiderit quicqḋ ꝛc. Tamen ſic ordinauit: ꝙ il=
la que circa nos habet efficere: non complebit
nec efficiet niſi mediantibus orationib° ſancto
rum. Unde Gregorius in dialogo ad iſtud ꝓ
gregorius. poſitum. Optinere nequaꝗ̄ poſſunt que prede
ſtinata non ſunt. ſꝫ ea que ſancti orando effici=
unt ſic ꝑdeſtinata ſunt: vt eoꝝ ꝑcib° obtineāť.
¶ Dixi. 3. ꝛ vltimo: ꝙ ad interpellandum ꝛ ſan
ctos inuocandum in noſtris miſeriis ꝛ neceſſita
tibus: monet nos ſu natura inclinant. Magi=
Magr sniaꝝ. ſter ſniarū dicit ꝙ gratia ꝛ gloria non deſtruūt
naturam ſed perficiunt eā. Sancti igitur qui
nunc ſunt in gloria: quando nobiſcū hic erāt
in via: p naturā bonū noſtrū deſiderabant. in
neceſſitatibus nos iuuabant. Erga nos miſe
ricordes erant/ Afortiori ergo nūc quādo ſūt
in gloria: cum eorum natura non ſit deſtructa
imo magis perfecta. Unde in ſanctis remanet

amor naturalis etiā ad damnatos. Unde ſup
illo verbo. Luc. 16. ꝙ dixit. Pater abraam/ di
uiti in tormentis. Chaos magnum firmatum
eſt inter nos ꝛ vos: vt hii qui volunt hinc trā=
ſire ad vos non poſſint: nec inde huc tranſire
re. Querūt doctores ſi damnati velint tranſi=
re ad ſanctos. De hoc nō eſt dubium: quia qui
libet damnatus vellet eſſe de numero ſanctoꝝ.
Sed ꝙ ſancti ad damnatos: hoc nō videť cē.
quia nullus ſanctoꝝ vellet eſſe de numero dā=
natoꝝ. Et ideo ad hoc reſpōdet: ꝙ in ſanctis
eſt duplex volūtas. pria naturalis. ſcḋa rōna=
lis ꝛ deliberatiua. ſm primam vellent ire ad
damnatos: nō ad cum eis manendū: ſꝫ ad eos
liberandū. ſm ſecūdā/ nō poſſunt nec volūt:
propter conformitatem ꝗ̄ habent ad diuinam
iuſticiam. Patet igiť ꝙ tria ſunt que nos mo=
uent in canticis/ pſalmis/ ꝛ hymnis: ſanctos i
terpellare: ꝛ eos in noſtris neceſſitatibus ꝛ mi
ſeriis inuocare. ꝛ ſic finitur prima contempla=
tio in qua dixi: ꝙ eſſet alos ſanctos enderaça=
da ꝛc. Et ideo in pſona ipoꝝ in prima pte the=
matis dicitur. Hymnum cantate nobis. ita con
ſulit nobis pſalmiſta. p cōcordia in. ps. 214.
Hymnus omnibus ſanctis eius.

Secunda pars.

¶ Dixi ſcḋo principaliter ꝙ ſcḋa cōtem=
platio eſſet ala virgen pſentada.
ꝛc. vbi ſibi preſentať. loor fuert ꝛ ſingular: por
do mucho es alegrada. et hoc ſi hymnum can
tam° ſibi de canticis ſyon. Iſta cōtēplatio ad
laudem ꝛ gloriam marie ṽginis introducitur
ſic. Dictum eſt ſtatim ꝙ per hymnos ꝛ canti=
ca deum laudamus in ſanctis. Sed ecce quid
dicit Hieronymus in ſermone de aſſumptione Hier°.
virginis. Si deū ore prophetico iubemur i ſan
ctis ſuis laudare multomagis. In memoria ṽ
ginis matris eius oportꝫ nos dignis deo ꝓco=
niis iubilare: nulliꝗ̄ dubium eſt quin ad glori
am laudis eius pertineat: qcquid honoris vel
laudis genitrici ſue fuerit in penſum. hec ille.
¶ Ex quo habeť ꝙ ſi in hymnis ꝛ canticis de°
eſt laudandus in ſanctis: afortiori in beata ṽ=
gine. ſꝫ videamus quis hymnus qḋ canticum
erit magis gratum magis placibile beate vir=
gini: cum quibus ipam laudemus ꝛ ipam in=
uocemus. reſpōdet ſcḋa pars thematis ꝛ dicit.
ꝙ hymnus de canticis ſyon. Unde ſi deus per
hymnos ꝛ cantica eſt laudandus in ſanctis:
multo plus in virgine. Tamen ſpecialiter ſibi
complacet in hymnis ꝛ canticis ſyon. Unde
pſalmiſta. 64. Te decet hymnus de° in ſyon.

BIBLIOTHECA ... FERDINANDVS ... VALENTINUS

¶ Sꝫ rogo ad gl̾iaꝫ ⁊ laudē v̾gis videam⁹ tria
Primum quid eſt ſyon.
Scōm que ſunt cantica ſyon.
Tertium quare virgo preelegit ſuper alia can
tica. Cantica ſyon.
¶ Ad primum dicendum ꝙ ſyon fuit quidam
mons in hieruſalem: in quo monte ſimul erant
tria. primum caſtrum ⁊ fortalicium ciuitatis.
domus regis. ⁊ templum per Salomoneꝫ edi
ficatum. Ita dicit Magiſter nicholaus de ly=
ra: ſuper illo verbo. Ego autem conſtitutus
ſum rex ab eo ſuper ſyon montem ſanctuꝫ ei⁹.
¶ De iſto mōte ſyō multa ponūt̃ ⁊ legūt̃ in ſcri
Primū ꝙ iſte eſt mons moria: in quo (ptura
monte abraam filium ſuum yſaac de precepto
domini voluit immolare: vt habetur. Geñ. 22.
Scōꝫ ꝙ iſte ē mōs ī quo erat area iebuſei: vbi
dauid vidit āgelū cedētē populū. 2. Re. vltio.
Tertiū ꝙ iſte eſt mōs Bethel: in quo dormi=
uit Jacob: ⁊ vidit angelos aſcendentes ⁊ de=
ſcendētes ⁊ dixit. Ꝗꝫ terribilis eſt locus iſte nō
eſt hic aliō niſi domus dei ⁊ porta celi. Geñ. 28
Quartum ꝙ iſte eſt mons in quo poſtea per
Salomonem fundatum eſt templum. 2. Pa=
ralipomenon in. cap. iij.
¶ Scōm eſt videndum que ſunt cantica ſyon.
Certe reſpondetur ꝙ ſunt. 15. cantica per pſal
miſtam ſcripta. Quorū primum Ad dominū
cū tribularer clamaui. Ultimum Ecce nunc
benedicite. quorum quilibet dicitur canticum
gradum ⁊ intitulatur. ¶ Pro quo notandum
ꝙ templum erat conſtructuꝫ in altitudine mō
tis ſyon ſicut dictum eſt. et ideo erant per Sa=
lomonem cōſtructi. 15. gradus ad aſcenduꝫ in
templū. ⁊ ſacerdotes ⁊ leuite ac deuoti canto
res templi ſic ordinauerūt. ꝙ quādo aliqui de
bebant templum aſcendere cum oblationibus
domino. In primo gradu cantabant primum
canticum Ad dominum cuꝫ tribularer. Et in
ſcōo gradu ſcōm ⁊ in. 3. tertium. et ſic de alijs.
Et ideo iſta cantica que cantabantur in ſyon:
dicta ſunt canticum gradū. ¶ Sed dicetis qua
re in iſtis canticis ſyon: tantū ſibi cōplacet bea
ta virgo. ¶ Reſpōſum habes in hyſtoria natiui
tatis virginis / ꝙ anna concepit / ⁊ filiam pepe
rit: ⁊ nomen eius mariam vocauit. Completo
itaqꝫ per trienium ablatatiōis tēpore: ad tem=
plum dñi virginem cuꝫ oblatiōib⁹ adduxerūt.
Ipa namqꝫ gradus. 15. cantantibus ſacerdoti
bus in quolibet gradu ſuum canticū: ſine ad=
iutorio alicuius ita aſcendit: ac ſi iam perfecte
eſſet etatis. Iſtud fuit primum ſignatuꝫ ⁊ mir̄
qō beata virgo fecit: completo. 3. etatis ſue an
no. Et quia prima ſunt magis placibilia ma=
gis memorialia ⁊ magis honorab̾ilia: hinc eſt
ꝙ in iſtis gradibus ⁊ ſuis canticis beata vir=
go ſibi multum cōplacet. Ad honorem igitur
virginis aſcēde tu per iſtos. 15. gradus ad mō
tem ſyon: ⁊ in quolibet gradu canta ſuum can
ticum ⁊ ſibi multuꝫ complacebis. Moueris ꝙ
ad complacendum virgini de iſtis. 15. gradib⁹
quibus miraculoſe ipa aſcendit ad montem ſy
on: hodie eccleſia ſolemnizat. ¶ Eſt etiam alia
ratio quare beata virgo in canticis ſyon mul=
tum ſibi cōplacent ⁊ moralis. Moueris eniꝫ ꝙ
contemplatiue loquēdo in quolibet gradu cū
ſuo cantico notatur aliqō hyſtoriale beate vir
gini apropriatum. ¶ Videamus ergo per con=
templationeꝫ: ⁊ inueniemus ꝙ p iſtos. 15. gra
dus aſcendit: ⁊ in quolibet cantat canticum:
in quo repit̃ aliqd ex hyſtoria ſibi apropriatū.
¶ In primo gradu cantat primuꝫ canticuꝫ Ad
dominum cuꝫ tribularer: contra infectionē de
lengua maluada. Videatur quid correſpōdet
in hyſtoria. legitur. Mat. 1. ꝙ cum eſſet deſpō
ſata maria Joſeph anteqꝫ cōuenirent: inuenta
eſt ⁊c. Tunc tēporis cum nuptie non eſſent ce
lebrate: crediderūt maligni ꝙ de adulterio cō
cepiſſet: ⁊ tribulabat̃ ⁊ in publicum diffama=
batur. hoc recolens beata virgo: in primo gra
du cantat Canticū. Ad dominuꝫ cum tribula=
rer. ⁊c. Dñe libera aiam meā a labijs iniqs ⁊c.
¶ In ſcōo gradu cantat ſcōm canticum. Leua
ui oculos meos: por vna ſupplicacion que le
fue acceptada. Videatur quid correſpondet
vel cōtinet in hyſtoria. Mat. 1. In hyſtoria ta
cta ſequitur Joſeph cum eſſet iuſtus noluit eā
traducere ſ̄ voluit eaꝫ occulte dimittere. Ita ꝙ
Joſeph ſecundū Criſoſtomū. de conceptu du
bitabat: ſ̄ tamen magis de ſanctitate virginis
confidebat. Dubitationem ergo Joſeph vidēs
beata virgo: dño ſupplicauit ꝙ ipſaꝫ vellet au
xiliari in hoc ꝙ de veritate conceptus Joſeph
vellet certificare. qō ⁊ factum eſt. Nam ange
lus euꝫ certificauit. d. Joſeph fili dauid noli ti
mere accipere mariam ⁊c. et ꝓ hoc in ſcōo gra
du cātabat. Leuaui oculos meos ⁊c. Auxiliū
¶ In. 3. gradu cantat tertiū canti= (meū a dño
cuꝫ gradum Letatus ſum: por vna alta locu=
cion de que fue alegrada. Videatur quid con
tinet in hyſtoria. ſcribitur Luc. 1. ꝙ āgelus ga=
briel venit ad virginem. ⁊ ingreſſus angelus
ad eam: dixit. Aue gratia plena ⁊c. Narrauit
ſibi angelus Quomodo conciperet filiū dei. ⁊
modum concipiendi. et quomodo per euꝫ eſſet
pax inter deuꝫ ⁊ homines. ⁊ pro hoc letificata:

Criſo-
ſtom⁹.

in.3.gradu cantabat. Letatus ſuz in hỹs que
dicta ſunt mihi:i tam ſolēni ſalutatione. Roga
te que ad pacem ſunt hieruſalem ꝛc. Fiat pax
ꝛc. Propter fratres meos.ꝛc.
¶ In quarto gradu cantat quartum canticum
gradum. Ad te leuaui oculos meos: por vna
prompta ſubiecion do ſe es ſeruienta dada. vi
deatur quid continet in hyſtoria. Luc.1. Ubi
ſupra Poſtꝙ āgelus ſibi nūciauit ꝙ eſſet ma
ter dei:ꝙ conciperet de ſpiritu ſancto: ad om
nia hec reſpondendo ſubiunxit Ecce ancilla
domini.pro hoc regraciando ꝛ ancillaz dñi ſe
confitendo dicit Ad te leuaui oculos meos q̄.
ꝛc. Sicut oculi ancille in manibus ꝛc.
¶ In.5.gradu cantat quintum canticum gra=
duz Niſi quia dominus erat in nobis: por vna
perſecucion de compaña irada. vnde Mat.2.
ſcribitur.ꝙ Poſtꝙ reges venientes ad hero
dem per aliam viā ad regionez ſuā reuerſi ſūt:
herodes occidit multos pueros a byā tu ꝛ in=
fra in bethleem ꝛ in omnibus finibus ſuis: cre
dēs xp̄m interficere. tunc apuit angelus dñi i
ſomnis Joſeph ꝛc.d. Surge ꝛ accipe puerum
ꝛ matrem eius: ꝛ fuge ꝛc. Et ſic euaſit. poſtea
mortuo herode: dixit ſibi angelus ꝙ reueniret
Pro hys omnibus regraciando dicit: Quin
tum canticum gradū Niſi quia dominus erat
in nobis. dicat nunc iſrael ꝛc. Cuz exurgerent
hoīes in nos. ꝛc. Benedictus dominus qui nō
dedit nos in captionem dentibus eorum. Ani
ma noſtra ꝛc. Laqueus contritus eſt. ꝛc.
¶ Sextum cantauit Qui confidunt in domino
ſicut mons ſyō: por recogniciō de gracias por
que fue defenſada ꝛc. Unde ex ꝯfidentia quā
habebat ad deum: in toto illo itinere in egiptū
fugiendo ꝛ in iudeā poſt mortem herodis re=
deundo: ſemper ſub protectiōe diuina ꝛ ange
lica cuſtodia fuit ꝓtecta ꝛ gubernata: ꝛ ab he
rode ꝛ eius perſecutionib⁹ defenſata. ꝛ iō dicit
Qui cōfidūt in dño ꝛc. Nō relinq̄t dñs v̾gam
peccatorum ſuper ſortem iuſtorum ꝛc.
¶ Septimuz cantauit In cōuertendo domin⁹:
por gozo ꝛ conſolaciō dela captiuidad libera=
da. Recordata eſt q̄ūo patres ſui fuerūt capti=
ui in egipto ſub pharaone: ꝛ liberati ſunt per
moyſen. In babilonia ſub nabuchodonoſor: ꝛ
liberati ſunt per Cirū regem perſarū. de hoc le
tificata ꝛ conſolata domino regraciando: can
tat In conuertendo dominus captiuitatem ſy
on facti ſumus ſicut conſolati. ꝛc.
¶ Octauū cātat Niſi dominus edificauerit do
mum: porque dela ygleſia fue in cōcuſſo pilar.
Non eſt dubium ꝙ in triduo paſſionis ꝛ mor=
tis xp̄i in ipa ſola remanſit fides eccleſie que di
citur Domus fidelium ꝛ ciuitas. de hoc ipa do
mio regraciando ꝛ ſibi non: ſꝫ ſoli deo in putan
do: cantat Niſi dominus edificauerit domum
ꝛc. Niſi dominus cuſtodierit ciuitatem. ꝛc.
¶ Nonū cantat Beati omnes qui timent dñm:
porque delos fieles es prouiſion de hartura. fi
lius ſuus eſt panis. Ego ſuz panis viuus qui
de celo deſcendi. Jo.6. Ipa eſt vitis que ꝓfert
vinum quod letificat deuz ꝛ homines. Judic.
9. Ipſa panis qui cor hominis confirmat. Ipa
vinū qḋ cor hominis letificat in. ps.103. Pro
regraciando cantat Beati omnes qui timent
dominū. ꝛc. Et deo patri dicit. Uxor tua ſicut
vitis habundans in lateribus domus tue. ſ. ec
cleſie. Filij tui. ſ. xp̄iani Sicut nouelle oliuarū
in circuitu mēſe tue. in qua ſaciātur. Que mē=
ſa ego ſum. vt quilibet dicat domino de btā v̾=
gine. Paraſti in conſpectu meo menſam. ꝛc.
¶ Decimū cantat in.10.gradu Sepe expugna
uerūt me: porque los errores cōtra ella leuan
tados: dios q̄ſo extirpar. Multe enim hereſes
in ſurrexerūt contra beatam virginem: ſpecia
liter contra eius virginitatez: que per ſanctos
doctores ꝛ per ſanctam eccleſiam ſunt extirpa
ti. pro quo dño regraciando cantat. Sepe ex=
pugnauerūt me a iuuentute mea ꝛc. Sepe ex=
pugnauerunt me: ꝛ enim nō potuerunt mihi.
Supra dorſuz meū frabicauerūt petōres: here
ſes ꝛ mēdatia cōtra me ꝓponēdo: ꝓlōgauerūt
¶ Undecimū cantat in vndecimo gradu (ꝛc.
De profundis clamaui: dando a dios loores ꝺ
la redēpcion humanal. Unde cantat De pro=
fundis clamaui ad te domine ꝛc. Quia apud
dominū miſericordia: ꝛ copioſa apud eum re=
demptio. Et ipſe redimet iſrael ꝛc.
¶ Duodecimū cātat in.12.gradu Domine nō
eſt exaltatum cor meum: por ſu virtud nōbra=
da mas pricipal. que v̾tus ē hūilitas. Bernar Ber⁹.
dus. Magi' placuit deo 'marie hūilitas: q̄z vir
ginitas. ꝓ iſta v̾tute dño cantat. Domine non
eſt exaltatū cor meū: neq̄ʒ elati ſunt oculi mei.
Neq̄ʒ ambulaui in magnis. ꝛc.
¶ Tredecimū cantat in.13.gradu. Memento
domine dauid: por la excellentia dada a ſu li=
nage real. Et pro hoc cantat Memēto domi=
ne dauid ꝛ omnis manſuetudinis eius. Man
ſuetudo enim eſt virtus regia ſecundum Se=
necam de clementia ad nerone3. Et xp̄s i hūc Sene.
mūdū veniēs vt rex: Uenit māſuet⁹. Mat.21
¶ Quatuordecimū cātat in.14. gradu Ecce
q̄z bonū: por gracia alcançada en vniō fratnal.
Hyſtoria de receptione ſpūs ſancti apoſtolorū

q̄ erant vnanimiter perſeuerantes in oratione
cum maria. ꝛc. Que ſcribitur. Act. primo. fa=
cit ad iſtud propoſitum vbi textus poſt nume=
ratione apoſtolorū ſubiungit. Hij omnes erāt
perſeuerantes vnanimiter in oratione cū muli
eribus ꝛ maria matre iheſu ꝛ fratribus eius.
Ubi patet ꝙ vnio ꝛ concordia fraterna: canta
re facit Ecce ꝙ̄ bonum ꝛc.
¶ Quindecimū ꝛ vltimū cantat in. 15. ꝛ altiori
gradu: Ubi obuiat miniſtris ꝛ ſacerdotibus
templi qui eam recipiunt: ꝛ ſemper in templo
aſſiſtunt. Ecce nūc benedicite dn̄m: por la lo=
or que es dada ala mageſtat diuinal. Unde ꝓ
uocando miniſtros ꝛ ſacerdotes templi q̄ tem
plo ſunt dedicati ad laudes ꝛ oras dīnas tam
diurnas ꝙ̄ nocturnas: cantat Ecce nunc be=
nedicite dominū oēs ſerui domini: Qui ſta
tis in domo domini in atrijs dom⁹ dei noſtri.
In noctibus extollite man⁹ veſtras in ſancta:
ꝛ benedicite dn̄m. Ecce ergo quare in iſtis cā
ticis ſyon multum beate virgini complacet. qꝛ
in quolibet cantico aliq̄d hyſtoriale ſibi apro=
priatum reperitur. ¶ Et ſic finitur ſcd̄a contē
platio que dirigitur virgini. in qua dix̄ q̄ diri
gebatur ad eam. prouocando eam in adiuto=
riū noſtrū ſine mora. ꝛ hoc ſi hymnū cantam⁹
ſibi de canticis ſyon.

Sermo pro ſerenitate petē=da ꝛ pluuia poſtulanda. ꝛ ꝓ q̄cūq₃ neceſſitate.

SI pecieritis patrez
dabit vobis. Jo. 16. Uerba pro=
poſita ſunt virginis glorioſe pie=
tatis ꝛ miſericordie mater nobis
iuxta noſtra vota ꝛ deſideria in preſenti die et
hora directa. Et honorabiles domini noueri=
tis ꝙ formā ꝛ imaginatōez quā habeo ī pſenti
ſermone explicabo ꝑ tres conſiderationes.
Prima erit ala virgen ſupplicatiua.
Scd̄a erit v̄ginis ad nr̄am ſuplicationē reſpo(ſiua.)
Tertia erit noſtra ad reſponſionē vir=
ginis replicatiua.

¶ Prima pars ꝛ poteſt eſſe ſalutatio ſeu pro themate.

¶ Quantum ad primam conſiderationem eſt
deuote attendenduʒ ꝙ iſta eſt dies ꝛ hora in q̄
omnes nos hic congregati venimus ad beatā
ꝛ glorioſam virginem mariam pietatis ꝛ mi=
ſericordie matreʒ: ad petendum gratiam pro
preſenti tribulatiōe in qua ſumus ſterelitatis/
ꝛ ſiccitatis/ ꝛ carentie pluuiarū/ terremotus/
et ventorum aduerſitatis/ plagarum/ ꝛ terro
ris ꝛ tempeſtatis. Et eſt ita ꝙ in petendo gra
tiam a beata virgine cōiter vtimur ꝛ generali
ter ſolemus proponere. ſibi ſalutatiōez angeli=
cam deuotament. Iſte eſt cōis modus. Illa ē
quedā peticio et ſupplicatio quā peritiſſim⁹ iu
riſta archāgelus gabriel dictauit. ¶ Simus cū
bona confidentia: quia gratiam quā ab ea pe=
timus: non poteſt nobis rōnabiliter denegare.
Propter ſex cauſas aliq̄ dn̄a honorabilis pōt
rōnabiliter denegare quod ab ea petitur: que
in beata ꝛ glorioſa Maria virgine pietatis et
miſericordie matre nullatenus locum habent.
¶ Prima cauſa eſt quando quod ab ea petit̄:
nō petitur cum honore ꝛ reuerentia. hoc non
poteſt habere locuʒ in virgine glorioſa maria
miſericordie ꝛ pietatis mr̄e: qꝛ in principio ſa=
lutationis ꝛ petitiōis ſibi dicim⁹ Aue. q̄d eſt di
ctum ſine ve. quod eſt maximus honor virgi=
nis glorioſe gloria et priuilegiū. per euaʒ enim
venit ve in omnibus hominibus et mulierib⁹
huius mundi: ꝛ naſcendo/ et viuendo/ et mo=
riendo. ve. ve. ve. habitantibus ſuper terram.
Apoc. 8. Dicit verſus. Ue mihi naſcenti. ve
nato. ve morienti. ve ꝙ ſine ve non viuit filius
Eue. q̄d fuit magnum eue vituperium. Sed
per virginem mariam glorioſam pietatis ꝛ mi
ſericordie matrem: nomen eue mutat̄ in aue:
ꝛ tollitur ve. quia aue idem eſt ꝙ ſine ve quod
eſt magnus honor virginis gloria ꝛ priuilegi
um. Ideo dicit verſus Ad v̄gini dirigit̄ Aue.
ſine ve diceris: quia ve ſine te datur. Eua cō=
uerſa noſceris: ſi. a. preponatur: per euam ve
tunc miſeris: nūc per aue mutatur/ ve eue diſſi
patur: ꝛ dolor primi vulneris per te virgo ſa=
natur. Ex pria igitur cauſa quod a v̄gine glo
rioſa miſericordie ꝛ pietatis matre petimus: nō
poteſt totaliter denegare. quia petimus cuʒ ho
nore ꝛ reuerentia: dicēdo ſibi in pria pte ſuppli(catiōis Aue)
¶ Scd̄a cauſa propt̄ quā aliqua
honorabilis domina ꝙ ab ea petitur poteſt ra
tionabiliter denegare: eſt quando petens non
habet cum ea cognitioneʒ. Hoc non habet lo=
cuʒ in virgine glorioſa pietatis ꝛ miſericordie
matre. quia quilibet noſtrum qui ſibi petimus
illud. Exo. 33. ſibi dicim⁹. Noui te ex nomine
quod eſt maria. dicimus ſibi in ſcd̄a parte ſup=
plicationis. Aue maria. ſcimus illud. Luc. 1.
Nomen virginis maria. ſcimus virgo pia non
ſolum nomen tuū: ſꝫ ꝛ nominis interpretatio=
nes. que ſunt ſtella maris. domina mundi. illu
minans ꝛ illuminata. Ideo inuocamus te no
mine tuo: dicendo Aue maria. Quia ſecūdū

¶ Pro serenitate vel pluuia postulanda.

nomen tuum: sic et laus tua .in. ps. 47.
¶ Tertia causa ppter quã aliqua honorabilis
domina quod ab ea petitur põt rationabiliter
denegare est: si es pobre ꝛ indigent. quia tunc
in tali casu rationabiliter dicere poterit. Ego
inops ꝛ pauper sum. indigens sum. quod peti
tis non habeo: ideo non possum vobis dare. ꝛ
sic potest se rationabiliter excusare. Hoc nõ ha
bet locum in virgine maria gloriosa misericor
die et pietatis matre. Quia in tertia parte sup
plicationis sibi dicimus Gratia plena. q. dica=
mus. Uirgo gloriosa nos non petimus a te ni
si gratiaꝫ: et in hoc tu non es indigens/nec pau
per: ſ habundans: quia es gratia plena. Dic
ꝛ cuꝫ maiori veritate illud qḋ dicit Apostolꝰ.
Prima. ad Cor. 15. Gratia dei sum id qḋ sũ: et
gratia eius semper in me vacua non fuit. ſ ple
na. Nos petentes virgo gloriosa: non petimꝰ
nisi gratiam in qua tu non es deficiens: ſ ha=
bundans et plena. scimus de te scriptũ. hester.
in. cap. 15. Mirabilis es tu domina: et facies
tua plena est gratiarum.
¶ Quarta cã propť quã aliqua honorabilis do
mina quod ab ea petitur rationabiliter potest
denegare est: qñ vir suus est absens. potest eni
tunc rationabiliter dicere. Uir ꝛ dñs ac mari
tus meus est absens: ego nõ possum sine con
sensu ꝛ licentia sua dare que petitis. ꝛ ideo par
catis. Hoc non habet locum in virgine glorio
sa misericordie ꝛ pietatis matre. Semper eniꝫ
vir suus ꝛ dñs suus est cum ea: quia in quarta
parte supplicationis sibi dicimus. Dominꝰ te=
cum. Super quo Augustinus. Dñs tecum in
Augꝰ mente. Dominus tecuꝫ in ventre. non recedit
a corde. non recedit ab ore. non recedit ab ope
re. Nam ꝛ si processit ex vtero: nunqꝫ tamẽ re
cessit ab animo vt inquit Bernardus. Habꝫ ve
Berꝰ. rum in virgine gloriosa illḋ qḋ scribitur. de Jo
seph. Gen. 39. Fuit dñs cũ eo: ꝛ erat i oibꝰ p=
¶ Quinta causa ppť quã aliqua do= (pe agẽs
mina honorabilis quod ab ea petitur rationa=
biliter põt denegare: est si contra petentem ha
iusta rancor. hoc non habet locum in virgine
gloriosa misericordie ꝛ pietatis matre: quia in
5. parte supplicationis sibi dicimus. Benedi=
cta tu in mulieribus. Sic est benedicta beata
ꝛ benignissima: qꝫ nulli seruat iram rancorem
nec mala volũtatem. Omnibꝰ debitricem se fe
cit. omnibus misericordie sinum aperuit. vt de
plenitudine eius accipiant vniuersi. Justi gra
tiam/ꝛ peccatores veniam/ꝛ angeli leticiaꝫ/
ꝛ tota trinitas gloriaꝫ/vt inquit Bernardus.
Berꝰ Ipa est benedicta inter mulieres iael que oc=
cidit sysarã inimicũ israel. Judicũ. 5. Ipsa ẽ in
dic que caput abscidit holofernis cui dictũ est
per oziam principem israel. Benedicta filia tu
a dño deo excelso pre oibus mulieribus super
terram. Judic. 13. cap.
¶ Sexta ꝛ vltima causa propter quã aliqua ho
norabilis domina qḋ ab ea petitur potest ra=
tionabiliter denegare: est si quod petitur no es
cosa de valor. qꝛ dicet non decet honorem me
um tam debile donum dare. Sicut dixit alexã
der militi petenti paruum donũ cui dedit ma=
gnum. d. sibi. Non inquit me decet considera=
re quid te oporteat accipere: ſ quid me opteat
dare. hoc non hebet locuꝫ in virgine maria mi
sericordie ꝛ pietatis matre. quia petimus sibi
preciosissimũ donum: quando in vltima parte
supplicationis sibi dicimus. Benedictus fru=
ctus ventris tui. Qui est iesus fructus de quo
scriptum est in. ps. 131. De fructu vẽtris tui po
nam super sedem tuaꝫ. ꝛ Canti. 2. Fructus eiꝰ
gutturi meo dulcis. Qꝛ igitur per sex partes
supplicationis distinte patꝫ qꝫ btã virgo mater
misericordie ꝛ pietatis supplicationeꝫ ꝛ petiti
onem nostraꝫ non põt rõnabiliter denegare ip=
sam supplicationem nõ parcialiter ſ totam p=
fecte ꝛ integraliter cum humilitate ꝛ deuotiõe
ꝛ honore debemus legere. ore ꝛ corde coram
ea proponere dicendo. Aue maria.
¶ Si petieritis patrem dabit vobis. libro ꝛ. ca.
vbi supra. Reuerendi ꝛ nobiles dñi. ad suppli
cationem per nos coram beata virgine hũilit
propositaꝫ: ipa respondet nobis per thema. d.
Si pecieritis patrem ꝛc. q. dicat nobis. Uide=
te quia omnes supplicatiões/petitiones/ꝛ o=
rationes q̃ fiunt in ecclesia cõiter ꝛ in pluribꝰ:
primo ꝛ principaliter dirigũtur ad patreꝫ: me
diantur per filium: ꝛ finiũtur in spũ sancto. vñ
dicimus. Deus in quo viuimus mouemur et
sumus pluuiaꝫ nobis tribuibue. ꝛc. Sequitur
Per dñm nostrum iesum xpm ꝛc. Qui tecuꝫ
viuit et regnat in vnitate spũs sancti deus ꝛc.
Et sic inuenietis in pluribus orationibꝰ quas
facit ecclesia. Cũ igitur dicit beata virgo ora=
tiones/petitiones/ꝛ supplicationes/in eccle=
sia catholica dirigantur patri: Petatis ꝛ diri
gatis supplicationem vestrã patri: et petite qꝛ
sine dubio Si pecieritis patrem dabit vobis.
¶ In hoc dicit btã xgo dubitare aliquatenꝰ nõ
debetis ppter duo. vnũ ex pte vr̃a: aliḋ ex pte
Primũ ex pte vr̃a spãça y cõfiãça qꝛ ẽ pr̃. (sua
Scḋm ex parte sue clemẽtie inclinãt: ꝛ ex hoc
dabit vobis. Petatis ꝫ dicit btã virgo a pãe
quia si pecieritis patrem dabit vobis.

Secunda pars.

Primo dicit beata virgo petitionem
veſtram ⁊ ſupplicationē pre
ſentate patri con ſperança: confiando quia eſt
Ber⁹. pater. dicit Bernardus ſuper cantica ſermōe.
16. q᷑ pater nomen confidentie eſt. Pater no=
men ſpei ⁊ amoris eſt. Non metuitur cum pa
ter ſit. patris eſt miſereri ſemper ⁊ parcere. et
ſi ꝑcutit. virga percutit: non baculo. et cum ꝑ=
cuſſerit: ſanat. paterna vox eſt ꝑcutiaz et ego ſa
nabo. Cum pater igitur nomen ſpei ſit ⁊ confi
dentie: cuz magna confidentia ⁊ ſpe firma: pe
tite a patre: quia ſi petierit' p̄rem dabit vobis.
¶ Scdō dicit nobis beata virgo Petitionē ve
ſtram ⁊ ſupplicationem preſentate patri: q2 ſi=
ne dubio dabit vobis ex parte ſua: por clemen
tia inclināte p̄ per naturam pius ⁊ clemens ē
erga filiū. ⁊ ſi hoc eſt verū inter homines: mul
to amplius ⁊ maior eſt pietas in patre diuino:
ad filios ſuos fideles ⁊ deuotos. vnde dixit cri
ſtus de clementia patris ad filium. Luc. 11. Si
quis inquit ex vobis a patre ſuo petit panē: nū
quid lapidem dabit illi? aut piſcem: nunquid
ſerpentem dabit illi? Aut ſi petierit ouum: nū
quid porriget illi ſcorpionem? Si ergo vos cū
ſitis mali noſtis bona dare filijs veſtris: q̄to
magis pater veſter celeſtis dabit ſpm̄ bonum
petentibus ſe? q. d. a fortiori. Quia multo ma=
gis clemens pius ⁊ miſericors eſt pater cele=
ſtis ad filios ſuos: q̄ terreſtris. p̄ celeſtis pat
domini noſtri ieſu criſti. Dicitur pater miarū:
non iuſticiarum nec penaruz. ⁊ deus totius cō
ſolationis: qui conſolatur nos in omni tribula
tione noſtra. ſcdā ad. Cor. 1. Dicit nobis beata
virgo mater miſericordie ⁊ pietatis. ſupplica=
tionem: ⁊ petitionem veſtram preſentaſtis mi
hi: p̄ſentate patri. quia ⁊ ex veſtra ſpe confian
do: ⁊ ex ſua clementia eum inclinando: Si pe
tieritis patrem: dabit vobis.

Tertia pars.

Sed intrando in tertiaz imaginationē
ſermōis: ſuper hijs glorioſe vir=
gini pietatis ⁊ miſericordie mr̄i replicam⁹ ſic?
O glorioſa virgo. veruz eſt q᷑ pater eſt nomē
non timoris aut terroris: ſ; confidentie ⁊ amo
ris/ ſ; dicit Bernardus q᷑ et ſi non ſit nomen
timoris: eſt tamen nomen pudoris. At vero in
Ber⁹ quit Bernardus. Cogitāte me q᷑ patrez offen
derim: ⁊ ſi non eſt qd̄ terreat: Eſt certe q᷑ pu=
deat. Volūtarie enim genuit me verbo verita
tis: non ſtimulo carnalis cupiditatis. Demū nō
pepercit vnigenito pro ſic genito. Ipſe quidem
patrem ſe exhibuit mihi: ſ; non ego me illi in fi
lium: qua fronte atollam oculos ad vultuz pa
tris tam boni: tam malus filius. Exitus aqua
rum deducant oculi mei. Opiat confuſio faciē
meam. ſeminaui in carne corruptionez/ in mū
do cōcupiſcentiam/ caduca vana ⁊ prope nul
la: quorum finis mors eſt. in ſanus ⁊ infelix p̄
ferre non erubui. Eterni patris amori et ho=
nori. confundor ſemper audire illam vocem ſi
ego ſum pater: vbi eſt honor meus. malachie.
primo. Vn̄ deo patri tenemur in tribus princi
paliter iuxta precepta prime tabule. Primo ĩ
fidelitate. Iuxta illud Nō habebis deos alie=
nos. Nos non ſumus fideles. Naz ſunt multi
ſortilegi ⁊ diuini. Non habemus fidez. ⁊c̄. dic
hic quātum potes de inuocationibus demo=
nū. Scdō tenemur in reuerentia: iuxta ſecūdū
preceptum. Non aſſumes nomen dei in vanū
Dic hic de iuratoribus/ ⁊ periuratorib⁹/ ⁊ de
blaſfematorib⁹ deū/ et beatam virginē/ ⁊ ſan=
ctos. Tertio tenemur in obſequio ⁊ tributo ſpi
rituali in eius laudē: in die dominica ſpecialit̄.
Iuxta tertium preceptū. Memento vt diē ſab
bati ſanctifices. Illud tributum nō ſoluimus:
quia nec feſta/ nec diem dominicam obſerua=
mus: quia magis in illa die q̄ in alia circa tem
poralia laboramus: ⁊ minus circa ſpiritualia
vacamus Tenemur ad decimas et primicias:
⁊ illas male ⁊ peſſime ſoluimus. imo et nō ſol=
uimus. qd̄ certe credo q᷑ ſit maxima cauſa ſic=
citatis ⁊ ſterelitatis preſentis carentie pluui=
arū. Sacra ſcriptura mentiri non pōt. Celum
⁊ terra tranſibunt: verba autez mea (inquit cri
ſtus. Luc. 21) Verba oris mei non tranſibūt.
Verba ſūt dei patris Malachi. 3. Inferte om
nem decimam in horreuz meū: ⁊ probate me.
Si nō aperuero catharactas celi: et effudero vo
bis benedictionem et pluuiaz vſq; in habundā
tiaz: ⁊ nō erit corruptus fructus terre v̄re: nec
erit ſterilis vinea in agro. Pater dat nobis p̄
cepta. de dilectione ſui: ⁊ illa non ſeruam⁹. nec
fidelitatem ei tenendo/ nec euz reuerēdo/ nec
tributum aut obſequiuz perſoluendo vt dictuz
eſt. Pater dat nobis precepta de dilectiōe ꝓ=
ximi. Nō occides/ non furaberis/ non mecha
beris. Sed quomodo iſta p̄cepta per nos ſer=
uant. Dic ⁊ primo de homicidijs. et ſubiunge
q᷑ pater indignat⁹ dicit. Quid feciſti? vox ſan
guinis fratris tui abel clamat ad me de terra.
Maledictus eris ſuper terraz in omnib⁹. No
ta in omnibus: q2 aperuit os ſuuz ⁊ ſuſcepit ſan
guinem fratris tui de manu tua. Dic hic q᷑ diu

XANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS DE

plex eſt homicidium. corporale ꝛ ſpūale vel ci
uile. ꝛ dic cōtra diſamatores ꝗ interficiunt ho
mines ciuilr. Nā ſm ſcm̄ Thomā tribus indi
gemus. ſ. grā ꝑpter deum conſcia ꝑpter nos
fama propter alios. Cura tibi de bono nomie.
magis valet bonum nomen: ꝙ̄ diuitie multe.
Eccli. 40. dic. ꝛ. de furtis. De depdatorib⁹ do
morū / fructuū / ꝛ lignoꝝ. ꝛ de retētorib⁹ mer=
cedis opariorꝝ. de vſurarijs ꝛ baratarijs. Dic
tertio de fornicatoribus. De inceſtu poſt de a
dulterijs. Propter hec oia pr̄ eſt ɔtra nos ira
tus ꝛ indignatus: qꝛ non eſt veritas / non ē mi
ſicordia dei in terra / maledictū / ꝛ mendatiū /
homicidiū / ꝛ furtum / ꝛ adulteriū in vndaue=
rūt ſuper terrā: ꝛ ſanguis ſanguinem tetigit: ꝛ
a deo cum indignatiōe dr̄. Si ego ſum pr̄: vbi
eſt honor meus. Si ego ſum dominus: vbi eſt
timor meus? pater dedit nobis ſacramēta. con
feſſionem. eucharīſtie in paſchate pceptionem
ꝗs recipit? dic nec patrem honoramus. nec de
um timemus. ideo ad beatā virginem retornā
dō que dicit nobis Si petieritis patrem dabit
vobis: ſibi poſſumus dicere. O beata v̄go glo
rioſa pietatis ꝛ miſicordie mater pater noſter
iratus eſt cōtra nos qꝛ eum grauiter offendi=
mus. Filij ꝛ ſi merito de patre debeant confide
re ꝛ non timere: tū debent verecūdari. qꝛ ſm
verba Bernardi. Et ſi non eſt ꝗd terreat: erit
qꝺ pudeat. Sed tu virgo que es mater interue
ni pro nobis coram irato patre. Imple ꝙ dicit
in tuo hymno. Monſtra te eſſe matrem ſumat
per te preces: qui pro nobis natus: tulit eē tu⁹.
Ad hoc reſpondet nobis beata virgo. Si peti
eritis patrem: dabit vobis. ¶ Iterum dico vo=
bis ꝛ iterum: ꝛ de ira ſua quā contra vos exer
cet non eſt curandū: qꝛ vnū ē in pr̄e bono: aliū
dꝫ eſſe in nob̄ bonis filijs In bono pr̄e ē cōtex.
Propriedat caſtigatiua con amor.
In bonis filijs eſt vel debet eſſe: emenda cor=
rectiua con dolor.
¶ Primo in bono patre ē propriedat caſtigati
ua con amor. Quē enim diligit dñs caſtigat.
flagellat aūt omnē filiū quē recipit. ad heb. 12.
et Apoc. 3. Pater dic Quos amo: arguo ꝛ ca
ſtigo. ſm qꝺ dicit Fulgentius. Una eſt man⁹
Fulgē boni patris que filio alimentuꝫ tribuit ꝛ flagel
tius. lum. aliud eſt vt viuat: aliud vt bene viuat. ali
ud ne in iſirmitate deficiat: aliud ne in diſcipli
natus p̄ma p̄cepta cōtēnat. Pater. n. ex amo=
re naturali quē habet ad filiuꝫ licꝫ intendat cū
flagellare ac caſtigare: non tamen perdere ac
mactare. Super hoc ē hyſtoria Deutronomij
primo. quando dixit dñs moyſi. Nolite aſcen=
dere ne pugnetis: non enim ſum vobiſcum. ne
cadatis coraꝫ inimicis veſtris. Sup iſta hyſto
ria dicit Gregorius omelia pria. ſup ezechielē grego
O ineffabilia viſcera pietatis. culpas in ſequit rius.
ꝛ tamen peccantes ꝓtegit. Iratuꝫ ſe indicat: et
tamen ab hoſtibus defendit. Sic plerūqꝫ par
uulo filio delinquenti iraſcit mr̄: increpat / ver
berat. Sed ſi hunc in precipiū ire conſpexerit:
ne in mortis periculū ruat: manū tendit ꝛ reti
net. ꝛ quem ſic irata verberauerat ac ſi non di
ligeret: ſic diligendo retinet: ac ſi irata non ver
beraſſet. hec Gregorius. Propter ergo diſci=
plinam patris quā caſtigat vos: nō debetis ti=
mere quin diligat vos dicit btā v̄go. Et ideo
petatis a patre: qꝛ dabit vobis: ſuppoſito ma=
xime ꝙ ſcdm̄ cōcurrat in vobis tanqꝫ in bonis
filijs. ſ. emenda correctiua cō dolor. Pro quo
nō reſtat niſi cū dolore ꝛ amaritudine emendā
do ꝛ corrigendo vitā noſtram: facere ſicut ꝓ=
digus filius fecit. de quo ſcribitur. Luc. 15. ꝗ i
ſe reuerſus dixit. Surgam ꝛ ibo ad patrē me=
um: ꝛ dicam ei. Pater peccaui in celū ꝛ corā
te: Non ſum dignus vocari filius tuus. ¶ Se=
cūdū qꝺ fecit iſte fili⁹: debem⁹ facere ꝛ ſūt. iiij.
¶ Primo debemus reuerti in nos: noſtrā ma
lam vitā ꝛ ptīn cognoſcendo ꝛ conſiderando
qꝛ ſm qꝺ dicit Seneca ad lucillum: Cognitio
peccati principiū eſt ſalutis. ꝗ peccare ſe neſcit
corrigi nō vult. Deprendere te oportet: anteqꝫ
emēdes. oportet ꝙ cū dolore ꝛ amaritudie ad
nos reuertamur ꝛ pſalmum. Pſalem coraꝫ
patre nr̄o dicamus. Miſerere mei deus ꝛc. vſqꝫ
vbi. Qm̄ iniqtatem meā ego cognoſco. ꝛc.
¶ Scdō debemus ſurgere: peccatū deteſtādo
ꝛ abhorrēdo: ꝛ nunqꝫ amplius reiterando. di=
ctum eſt Ugonis qꝺ allegat ſcūs Thomas in Ugo'.
4. diſt. 17. Tractatu de cōtritiōe. Deus ab= S. tho
ſoluens hoīem a culpa: ligat euꝫ perpetuo vin
culo deteſtationis peccati. Modo ɔtrariū mul
ti faciunt. modo confitentur: ꝛ ſtatim poſt mo
dicū ad vomitum redeūt. ſūt ſicut canis reuer
¶ Tertio debem⁹ dicere Pa= (ſus ad uomitū
ter peccaui in celū vel in altis ꝛ coraꝫ te: ptīn
confitendo. Modo videmus tribulatiōes p̄=
ſentes ꝛ timemus futuras: cum toto hoc nul=
lus cōfitetur: ſꝫ quilibet induratus in ſua mala
vita pſeuerat. Modo impletur dictū Iob. in.
ca. 41. Cor eius indurabit quaſi lapis: ꝛ ſtrīn
getur. quaſi incus malleatoris.
¶ Quarto debemus dicere Non ſum dignus
vocari fili⁹ tu⁹: ptīn emēdando. ꝛ tūc pater ſi
cut clemens ꝛ benignus nob̄ reconciliabit: et
petitiones noſtras audiet ꝛ concedet: ꝛ mater

pro nobis exorabit. Sed nos ſumus ita mali ꝑ
uerſi duri ⁊ in pctis inueterati: qđ timeo valde
ꝙ illđ. ps. 26. In nobis nō impleat̃. Pat meꝰ
⁊ mr̃ mea dereliquerūt me. ¶ Sed ꝯſolat̃ nos
Berꝰ · Bernardus. ꝙ nō diffidamus: qꝛ mr̃ nunꝙ̃ di
mittet nos. propter duo.
Primū poꝛ ſu grā piedad ⁊ clemēcia.
Scōm poꝛ ſu gran dignidad ⁊ potencia.
¶ Propter primū narrat hyſtoriaꝫ de nuptijs
vbi vocatꝰ ē ihs ⁊ diſcipli eiꝰ: ⁊ erat mr̃ ihu ibi
qñ defecit ibi vinū: ipa mota pietate dixit filio.
Uinū nō habēt. O xbuꝫ magne pietatis inquit
Berꝰ Bernardus. ⁊ qđ mirꝫ ſi pietatē exibēt viſcera
pietatis? qđ de fonte pietatis ꝓcederet niſi pie
tas? nōne q̃ pomū in manu ſua tenuit dimidia
die: reliq̃ diei pte pomi ſeruabit odorē? quātū
ergo viſcera illa xrꝰ pietatis afecit: in q̃bꝰ ipa
pietas. 9. mēſibꝰ reqeuit? Nā ⁊ añ mētē reple
uit ꝙ̃ ventrē. et cū ꝓceſſit ex vt̃o: nō receſſit ab
animo. et dans nobis magnā confidētiā Ber=
nardus. de pietate ſua ꝓpter qđ nunꝙ̃ derelin
quet nos: ſubiūgit. d. Dico vob̃ kariſſimi ſi pie
a vobis fuerit pulſata: nō deerit nr̃e neceſſitati
miſicors ē ⁊ mr̃ mie. qñ ſi ꝯpaſſa ē verecūdie
illoꝝ aquibus fuerat inuitata: multomagis no
bis compacietur ſi pie fuerit inuocata.
¶ Scđo ⁊ vltio cōſolat̃ nos Bernardus. ꝙ mr̃
nō derelinq̄t nos: nec per ꝯñs pater / nec filiꝰ /
poꝛ ſu gran dignidad ⁊ potencia. Unde in ſer
mone de aſſūptiōe xginis ad ꝓpoſitū dicit ſic.
Precioſum munꝰ terra nr̃a direxit in celū: vt
dādo ⁊ accipiēdo: felici amicitiarum federe co
pulentur humana diuinis. Illuc enim aſcēdit
fructꝰ terre ſublimis: vñ data optia deſcēdūt.
ſcriptum eſt. Aſcendēs xp̄s in altum: dedit do
na hoibus. Et aſcendēs maria in altum: nun
quid ⁊ ipa dona hominibus preſtabit? certe ſic.
Quia nec facultas ei deeſt nec voluntas. Nō
voluntas: qꝛ mie ⁊ pietatis mater eſt. nō facul
tas: quia regina celoꝛum eſt. mater vnigeniti
filij dei eſt. Quicꝙ̃ matri denegare filium
quis poterit cogitare: qui cum Salomone ſibi
dicit. Pete mr̃ mea qđ vis. nec enim fas eſt vt
Auertam faciem tuaꝫ. ¶ Placeat altiſſimo ꝙ
ſic nos valeamus et poſſimus emendare: ꝙ
Pater vellit nos reconciliare: et mater ſem=
per iuuare: et pro nobis patrem et filium ſup=
plicare. Pro quo debemus eam inuocare in
fine ſermonis ſicut in principio dicendo. Sal=
ue regina. ⁊c. O clemens. O pia. O dulcis ma
ria. Amen.

Sermo đ laudibꝰ bt̃e xgis

Dignare me lauda=
re te xgo ſacrata. Thema iceptū
verſus ē q̃ poſt illam ꝑclaraꝫ anti
phonā Salue regina in comple=
toꝛio per eccleſiam dicitur. ¶ In preſenti ſer=
mone de laudibus beate virginis glorioſe ma
rie eſt loquendum. Sed ex parte mea q̃ in pſo
na oium loquoꝛ: video aliqua q̃ me ꝓhibent ⁊
me vetāt: ne digne et debite beatam virginem
poſſum laudare. et ſpecialiter duo.
¶ Primuꝫ dicit Seneca i epl'a ad lucillū Nō
minus turpe eſt laudari aturpibus ꝙ̃ laudari
deturpibꝰ. Sed ego ſum turpis ⁊ maculatus:
quō ꝙ̃ digne laudabo virginē ſanctā ⁊ imma=
culataꝫ: de qua dicimꝰ. Sācta et imaculata x
ginitas quibus te laudibus efferaꝫ neſcio. Qꝛ
quē celi capere non poterant: tuo gremio con
tuliſti. Non video remedium: niſi virgini ſan
cte et immaculate ſupplicare ꝙ nos turpes et
maculatos: faciat puros et ſibi gratos: vt di=
gne poſſimus eam laudare. Et pro hoc ego in
perſonam meam et omnium veſtrum loquoꝛ.
et ſupplicationem ſibi preſento in themate ſic
dicens. Dignare me ⁊c.
¶ Scōm qđ me ꝓhibet ꝙ non poſſim digne ⁊
đbite virginem collaudare: eſt illđ qđ ſcribit̃.
Eccli. 15. Nō eſt ſpecioſa laus in oꝛe pctōꝛis.
Sed ego ſū pctōꝛ ⁊ oēs q̃ volumꝰ eaꝫ laudare
ſumus pctōres: qꝛ ſi dixerimus ꝙ pctm̃ nō ha
bemus ipi nos ſeducimꝰ ⁊ xitas in nob̃ nō eſt
pria. Jo. 2. Nō video aliđ remediū: niſi ꝙ nos
pctōres quos ipa nō odit ſꝫ diligit: qꝛ ꝓpt nos
facta ē mr̃ dei. vñ in ꝓſa ſibi dr̃ Nec abhoꝛres
pctōres ſine quibus nunꝙ̃ fores tanto digna
filio. Supplicemus ꝙ a peccato nos velit con
uertere: et ad gratiaꝫ reducere: vt de ea digne
laudes poſſimus depromere. Et pro hoc ego
qui in pſona mea ⁊ veſtrū loquoꝛ: ſupplicatio
nem ſibi pſento in thate ſic. d. Dignare me lau
dare te virgo ſacrata. vt ergo iſtam ſupplica=
tionem pro me et omnibus vobis ipa ſua gr̃a
et pietate velit miſericoꝛditer acceptare: ſalu=
tationem angelicam debemus ſibi deuote pre
ſentare dicendo Aue maria. ⁊c.
¶ Dignare me laudare te virgo ſacrata. No
tatur vbi ſupꝛa. Quia in pſenti ſermone đ lau
dibus virginis ē loquēdum vt in principio ꝓ
poſui: Ideo materiam thēatis ⁊ ſermonis pro=
ſequendo: ⁊ glorioſaꝫ virgineꝫ matreꝫ dei col
laudādo: đbemꝰ notare ⁊ aduertere diligēter
⁊ deuote ꝙ ex tribus cōiter homines laudāt.
Prio laudant hoīes poꝛ ſu nōbre famoſo.

Scđo laudā́tur hoīes: poꝛ acto virtuoſo.
Tertio laudā́tur hoīes: poꝛ el titulo hōrroſo.
¶ Prīo laudanꝫ hoīes: poꝛ ſu nōbꝛe famoſo.
Qñ apud diuerſitatē gentium ⁊ nationum re
gnoꝝ ⁊ vniuerſitatū aliquis habꝫ nomē vel fa
mā magne glorie ⁊ celebritatꝭ. Talis multum
laudaꝫ. Tali nāq; dr̄ illud. ps. 47. Scđꝫ no-
men tuum: ſic ⁊ laus tua in fines terre.
¶ Scđo laudanꝫ hoīes: poꝛ acto virtuoſo. Sic
laudanꝫ hoīes ꝑ ſignata virtutis opera que fe
cerūt. ſic laudantur magni magiſtri et docto-
res propter ſciam. reges ⁊ pricipes ꝓpꝫ iuſtici
am. Dñe ⁊ mulieres ꝓpꝫ caſtitatē ⁊ mūditiā.
milites ⁊ pugnatores: ꝓpꝫ triūphū ⁊ victoriā.
ſic laudanꝫ / hercules / achilles / alerāder apđ
grecos. hectoꝛ ⁊ troillus apđ troianos. Judas
machabeus apud iudeos. karolus magnus a
pud criſtianos. et de quolibet tali dicitꝫ Pro-
uerbio. 31. Laudent eum in poꝛtis opera eius.
¶ Tertio ⁊ vltimo laudā́tur hoīes: poꝛ titulo
honrroſo. Sic laudatur papa in ſpūali policia.
impatoꝛ in terrena. reges ⁊ principes q̄ habēt
titulū honoꝛificū ⁊ laudabile: ꝓpter qđ hoīes
ſunt eis ſubiecti. de qb⁹ dicit btūs petrus ī ſua
Canonica. pria. pe. 2. Subiecti eſtote oī crea-
ture ꝓpter deū: ſiue regi quaſi precelenti. ſiue
ducibus tanq; ab eo miſſis. ad vindictam ma
lefactoꝛum: laudem vero bonoꝛum. ¶ Ad ꝓ
poſitum noſtrum hec applicando. beata ⁊ glo
rioſa ſemper virgo mater dei maría de ſupra-
dictis tribus poteſt a nobis merito laudari.
Prio poꝛ ſu nōbꝛe famoſo ē toda vniuerſidat
Scđo poꝛ ſu acto v̄tuoſo ⁊ de grā ſinglaridad
Tertio poꝛ ſu titulo glīoſo ⁊ de alta dignidad.

Prima pars

¶ Dico prīo q̄ v̄go glorioſa maria mat
dei merito debet laudari: q2 ſu
nōbꝛe es famoſo en toda vniuerſidad. De filio
v̄gis dicit dauid in. ps. 8. Dñe dñs nr̄ q̄ȝ admi
mirabile ē nomē tuū in vniuerſa terra. ⁊ de v̄-
gine m̄re poſſum⁹ dicere qđ de ei⁹ filio. O dña
nr̄a q̄ȝ admirabile ⁊ famoſuꝫ ē nomeꝫ tuū ī vni
uerſa terra. ⁊ nō ſolū ī vniuerſa terra famoſū ē
⁊ admirabile nomē v̄gis: ſꝫ ⁊ in celo ⁊ ī terra.
In celo: apud pſonas trinitatis eternalment.
In terra: apđ hoīes đ diuerſidad marauilloſa
¶ Prio famoſuꝫ ē nomē v̄gis in celo a- (mēt
pud pſonas trinitatꝭ etn̄almēt. vñ dicit ſibi tota
trinitas illud q̄ dixit moyſi. Exo. 33. Inueniſti
grāꝫ corā me: ⁊ noui te ex noīe. hēs hoc in. 3. ſ
mōe āñūciatiōis qđ icipit. Nomē v̄gis maria.
in prima cōtēplatiōe. ⁊ ꝯtinua totum ſicut ibi
vſq; ad finē dicte ꝯtemplatiōis. et ſi vis: potes
ſubiūgere ſic. et q2 ſm Bernardū. Maria oī- Ber⁹.
bus ſapiētib⁹ ⁊ inſipiētib⁹ debitricē ſe fecit: re
pio q̄ nomē v̄gis glorioſe qđ ē maria: nō ſoluꝫ
eſt famoſuꝫ ⁊ admirabile apud inſipientes iu-
deos perfidos et ſarracenos varios: ſed etiam
apud ſapientes catholicos qui ſunt.
Grammatici congrui.
Logici philoſophi.
Deuoti theologi.
Apud primos famoſuꝫ ⁊ admirabile eſt nomē
virginis: poꝛ ſu ſingular ſignificaſion.
Apud ſcđos famoſuꝫ ē ⁊ admirabile nomē vir
ginis: q2 non ſubicitur tēpi nec coꝛruptioni.
Apud tertios famoſuꝫ ⁊ admirabile ē nomē v̄
ginis: q2 ex eo integratur toda perfeta oraciō.
habes hec in ſupradicto. 3. ſermone. Annūcia
tiōis. in fine. dic ⁊ cōtinua ſicut ibi: ⁊ fac finem
pñte pti ſmōis ſic dicēdo. Patꝫ igiꝫ q̄ glorio-
ſa dei genitrix virgo ſēp maria pōt merito lau-
dari: poꝛ ſu nōbꝛe famoſo en toda vniuerſidat
vt pro concoꝛdia dicat ſibi Quilibet catholi-
cus ⁊ ſibi deuotus illud. Eccli. 51. Laudabo
nomen tuum virgo glorioſa aſſidue: quia be-
nedictum nomen tuum gloꝛie tue qđ eſt ſcm̄ ⁊
laudabile ⁊ ſuper exaltatum in ſeculis. Dañ.
in. ca. 3. Et hec de prima parte ſermonis.

Secunda pars

¶ Dixi in ſcđa pte pricipali ſmōis q̄ vir
go glīoſa ſemꝑ maria merito dꝫ
laudari: poꝛ ſu acto virtuoſo ⁊ de grā ſingula-
ridad. ꝑ actos illuſtres ⁊ ſingularia virtutꝭ o-
pera hoīes laudantur. vt ſci pfes. prophete. re
ges ⁊ patriarche. vt patet Eccli. in. ca. 44.
qui incipit Laudemus viros glorioſos vſq;
ad. 50. capitulū. incluſiue. Ad propoſituꝫ. Vir
go glorioſa in actibus virtuoſis priuilegiata ē
ſuper oēs homines ⁊ mulieres. ⁊ ideo merito
tanq; ſingularis ſuper omnes: de illis eſt meri
to laudanda. Priuilegium cōiꝫ ſtat in tribus.
Primo en pficiō eminēt: de ꝓrogatia ſingular
Scđo en ꝯpaciō excedēte a otro ſu egual.
Tertio en exēciō eximent de regla general.
In hys trib⁹ ſancta virgo in actibus ſuis ſuꝑ
oēs puros hoīes ⁊ mulieres eſt priuilegiata.
de hys ergo eſt merito collaudanda.
¶ Dico prio q̄ glīoſa virgo ſēp maria ē priuile
giata ⁊ iō laudāda: de perfecion eminent. ⁊c.
hēs iſta tria in ſmone annūciatiōis. 5. q̄ icipit
Bñdicta tu in mulierib⁹. in pricipio. 3. ⁊ vltie
contemplationis vſq; in finem ſermōis. dic ſic
ibi: et fac finem iſti parti. ſic patꝫ ergo q̄ glorio

ſa v̾go ſemꝑ maria debꝫ merito laudari: poꝛ ſu auto v̾tuoſo ⁊ de grã ſingularidat: vt ꝓ ꝯcoꝛdia q̃lꝫ catholicus ⁊ ſibi deuotꝰ: dicat ſibi laudãdo eã de ſuis opibꝰ virtuoſis illõ. ps. 144. O btã v̾go. Gñatio ⁊ gñatio laudabit opa tua ⁊ potẽtiã tuã ꝓnũciabũt. magnificẽtiã glie ſcitatis tue loquẽt: ⁊ mirabilia tua narrabunt.

Tertia pars.

¶ Dixi in .3. pte pricipali ſmonis ⁊ vltia ꝙ glioſa v̾go ſemꝑ maria merito debꝫ laudari: poꝛ ſu titol glioſo ⁊ de alta dignidat. Multos titulos glioſos hꝫ v̾go ſimul. vꝫ.
¶ Primus titulꝰ ꝙ ẽ v̾go. q̃ magnꝰ titulus ẽ. nã ꝓ ſinglari dignitate Lucas i euãgelio Miſſus ẽ: prio icipit eã laudare d̾ v̾gitate. d. Miſſꝰ ẽ ãgelus gabriel ad v̾giẽꝫ. ⁊ nomẽ v̾gis maria
¶ Scõs titulus ẽ ꝙ ẽ hũilis. qui maioꝛ titulꝰ ẽ. Nã ſi hẽret primũ ⁊ nõ ſcõꝫ eẽt de virginibꝰ fatuis q̃ nõ habuerũt oleũ in lãpadibꝰ. Mat. 25. Et ipa magi de hũilitate q̃ꝫ de v̾gitate gliaꝛ in ſuo cãtico. d. Qꝛ reſpexit hũilitatẽ ãcille ſue ⁊ c̃ ꝓpter qõ dicit Bernardꝰ. ꝙ magi placuit deo marie humilitas: quam virginitas. Berꝰ
¶ Tertiꝰ titulꝰ ẽ. ꝙ ẽ mr̃ ⁊ virgo. Iſte ſingularis excellẽne titulus ẽ. vñ ſibi dicit Eccl̃ia. Felix nãqꝫ es q̃ ſola gẽitrici dignitatẽ optinuiſti: ⁊ virginalẽ pudicitiã nõ amiſiſti. Per iſtũ glorioſuꝫ titulũ d̾ꝛ pacificaſſe diſcoꝛdes / deũ ⁊ hominẽ / mr̃ẽꝫ ⁊ virginẽ / q̃ nũqꝫ ꝯcoꝛdie mediũ inuenerãt niſi in glioſa virgie. vñ in v̾ſu. Partꝰ ⁊ integritas diſcoꝛdes tempoꝛe longo: virginis ingremio federa pacis habent.
¶ Quartus titulus ẽ ꝙ eſt miſicoꝛs. Iſte glioſus titulus ẽ apõ pctõꝛes marie q̃ indigẽt mia Vñ inuocant eã dicendo. Salue regina mie. eius miam (inquit Bernardus) Peccatoꝛes ãplectunꝛ carius. Recoꝛdanꝛ ſepius. inuocãt
¶ Quintus titulus eſt ꝙ eſt domina (crebꝛiꝰ vnde maria ſiro ſermone interpretatur dñã. Regina eſt celoꝛum ⁊ domina angeloꝛuꝫ. Et generaliter eſt domina omnium ciuium celeſtium / terreſtrium / et infernoꝛum. dñatur ciuibus celeſtibus per gratiam. terreſtribus ꝑ miſicoꝛdiam. Infernalibus per potẽtiã. Ipſa eſt cõtra eos terribilis vt caſtroꝝ acies oꝛdinata. Cant. 6. ſuꝑ quo dicit Bernardꝰ. Non ita metuũt hoſtes viſibiles quãmcũqꝫ caſtroꝝ aciem multitudinem copioſaꝫ: ſicut aeree poteſtates marie nomen / patrociũ / ⁊ iuuamẽ. Sicut fluit cera a facie ignis: ſic demones fugiũt / cedũt / et pereunt ad inuocationem beate virginis. Roganda eſt ergo ⁊ humiliter ſupplicanda ꝙ Berꝰ.

cum ſit domina contra demones terribilis: eis tanqꝫ hoſtibus noſtris qui cotidie nos tẽptãt: tanqꝫ turris foꝛtiſſima ſe obiciat. dicit eni Bernardus. Turris foꝛtiſſima nomen domini: ad ipſam confugit iuſtus et ſaluaꝛ. Et turris foꝛtiſſima eſt nomen domine: ad ipſam confugit peccatoꝛ et defenſatur. Dicamꝰ igitur ſibi humiliter et deuote ſupplicando. Eſto nobis domina turris foꝛtitudinis a facie inimici. et quilibet noſtruꝫ in ſingulari dicere debet quod in themate ſequitur. Dignare me laudare te virgo ſacrata: da mihi virtutem contra hoſtes tuos. Multos alios titulos habet glorioſos virgo maria. ſ. ꝙ eſt ſtella matutina. peccatoꝛum medicina. mundi princeps et regina. Sed hꝫ titulũ ſuꝑ oẽs glioſuꝫ ⁊ oi dignitate ꝑcipuuꝫ. ſ. Berꝰ
¶ Sextus ꝙ eſt mr̃ dei. hic titulus glorioſus / glorioſioꝛ / glorioſiſſimus / in hoc eſt ſingularis nec eſt. nec fuit nec erit vnqꝫ inter mulieres q̃ cum ea habeat participium qualecunqꝫ ſicut i alijs virtutibus: licet ipſa ſemper in illis omnes excedat. vnde Bernardus. In ea ſi laudauero virginitatem: multe mihi videntur offerri virgines poſt eam. Si humilitatem predicauero: inuenientur foꝛte licet pauci qui mites facti ſunt et humiles coꝛde docente eius filio. Si multitudinem eius miſericoꝛdie voluero magnificare ſunt et mulieres et viri miſericoꝛdes. Unum eſt in quo nec primam ſimilem viſa eſt nec habere ſequentem. Gaudium. ſ. matris cum virginitatis honoꝛe. Marie priuilegiuꝫ ẽ qõ alteri nõ dabiꝛ: virgo ⁊ mr̃. nõ cuiuſcũqꝫ: ſꝫ dei. ꝓpter hoc ẽ oi laude digniſſima. iõ laus eiꝰ in euãgelio ꝑ oẽs eccl̃ias decãtaꝛ. Felix nãqꝫ es glioſa virgo maria ⁊ omni laude digniſſima: qꝛ ex te oꝛtꝰ eſt ſol iuſticie xp̃s deus noſter. Finiẽdo ſmonẽ q̃lꝫ nr̃m cũ pſalmiſta. 70. Btẽ virgini dicat. Repleaꝛ os meũ laude btã virgo: vt cãtẽ gloꝛiã tuã tota die magnitudinẽ tuã. Ego aũt in te ſpabo: ⁊ adiciã ſuꝑ omnẽ laudẽ tuã. hoc. ſ. ꝙ es mr̃ dei. ¶ Et vt iſtas laudes nr̃as vellit acceptare: ego q̃ in ꝑſonam meã ⁊ oiuꝫ vr̃ꝫ loquoꝛ: nõ in merito ꝯcoꝛdãdo vltia pꝛimis: ſupplicationẽ in tr̃ate debeo ſibi ꝑſentare dicẽdo. Dignare me laudare te v̾go ſacrata. ¶ Placeat ſue clemẽtie mie ⁊ pietati ꝙ ſic in preſenti poſſimus eam laudare: ꝙ ipſa cum filio ſuo glorioſo domino nr̃o ieſu criſto nobis obtineat ꝙ in futuro ſimus de numero laudantium. de quibus per Pſalmiſtam. ps. 83. Beati qui habitant in domo tua domine: in ſecula ſeculoꝛum laudabunt te. Hic per gratiam et in futuro per gloꝛiam.

ANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS DEI

Sermo de incarnatiõe fact⁹ corã ſũmo põtifice.

¶ Sermo quez fecit magi-
ſter ſantius de porta coraz ſũmo pontifice. In
feſto incarnationis propter quez factus eſt ab
eodem magiſter ſacri palacij.

Aue gratia plena do
minus tecũ. Luc. i. et in euange
lio hodierno Beatiſſime pr̃ doctri-
ne ac ſciẽ titulo p̃ſtãtiſſime honor
reuerentia humilis ac deuota ſalutatio: debe-
tur magiſtro a diſcipulo. ꝯcordia ſic diſcipul⁹
magiſtrũ ſalutauit. d. Aue rabi. Mat. 26. Sic
ordo ex poſtulat rõnis. ſic iuſticie vires vndi-
q̃ ꝓclamãt. Juſtuz ẽ eniz vt q̃ eſt ſcia p̃ditus:
reddatur honore reuerendus. vba ſũt Caſio-
dori lib. 4. variaꝝ. Ad ꝓpoſituz. Beatiſſima ac
ſacratiſſima virgo maria doctrix ẽ diſcipline di
ꝛ electrix opũ illi⁹. Sap. 8. et q2 viã dei in vita
te docet. Mat. 22. ſibi cotidie dicim⁹. Ad te pia
ſuſpiramus. ſi nõ ducis deuiam⁹. ꝗ doce quid
agam⁹. magiſtra nr̃a ẽ q̃ ꝯtra alioꝝ magiſtroꝝ
ꝓprietatem ꝛ modum nos docet ſine virgis et
ferula. ſine vbis ꝛ colera. ſine p̃cio ꝛ pecunia.
ſi accedis: non dormit. ſi inquirẽs interrogas:
nõ abſcõdit. Non abſcondã a vobis ſacramẽ
ta dei inquit Sap. 6. Non murmurat. ſi ob er-
reo. cachinos neſcit ſi ignores. verba ſunt de a
more liberorũ. ca. 2. Grece in philoblibon. vt
igitur de ſuperhabundanti ſui g̃ra de ſacramẽ
to incarnatõis dñice nobis velit aliq̃d mificor
dia irrorare: debemus eam deuote ꝛ humili-
ter ſalutare dicendo Aue ꝛc.

¶ Aue g̃ra plena dñs tecum. libro. ꝛ ca.
Re. Thẽa preſens beatiſſime pr̃
holcot ex venerabilis Magiſtri roberti Holchot di-
ctis introducitur ſic. p̃ſona prudẽs ꝛ ciuiliter
edocta qñ cõtingit ſe cetui dñarum venerabi-
lium preſentare: ꝯſueuit ꝛ debet eas ſalutare.
Exẽplũ hui⁹ hũanitat̃ hẽm⁹ in ſaluatore nr̃o
qui poſt reſurrectionẽ ſuã ꝛ honorabilib⁹ mu
lierib⁹ ſe p̃ſentãs: dixit eis. Auete. Mat. 28.
Ad ꝓpoſitũ p̃ſona prudẽs ꝛ ſapiẽs ãgel⁹. an-
gelus p̃ſona nõ aĩa ꝯtra magiſtrũ m. 5. Perſo
na diẽ negationẽ duplicẽ depẽdẽtie. p̃ſona ciuil'
q2 celi ciuis. xp̃i panymph⁹. ſcẽ trinitat̃ nũti⁹.
legatus celſo veniẽs olimpo gabriel archãge
lus. Dñe mundi / ſtelle maris / regine celorũ /
aduocate petõrum ſe oportuit preſentari. Uo
luit ergo ꝛ debuit eam deuote ac humiliter ſa
lutare verbum letum. d. Aue gratia plena do-
minus tecum. Uerum beatiſſime pr̃ ꝙ q2 hec
dictio ſiue vocabulũ Aue eſt in ꝯpabile: nõ te-
tragramatõ in quo latet Sũme trinitatis ve-
ſtigium ꝛ imago: vt infra dicetur. Nõ ineffa-
bile: ſ̃ ſumme effabile. ꝛ iugi deuotiõe a criſti-
anis effandum: ꝛ a nobis merito perſonandũ
iuxta exortationem eccleſie. verbum bonum ꝛ
ſuaue: p̃ſonemus illud Aue. Ideo vt tãti ver-
bi deuotioĩ q̃ plura ſunt ſacramẽta ꝙ elemẽta
nr̃is mẽtibus arti⁹ imprimatur: vt lux in tene
bris luceat. vt veritas clarius pateat et plan-
ctus humani generis in gaudiuz conuertatur:
cõtra archangelum per orantem ꝛ ſic alti ſone
ſalutãtem inſiſtatur: q2 nunq̃ per verbum ſimi
le. Aue. i. ſine. ve. aliquis alius ſalutatur. In
miſſum eſt enim in os tuum archangele dei cã
ticuz nouũ: ꝛ carmen in auditũ a ſeculis. Sed
quis dabit tante ſciẽtie clauez: vt poſſim⁹ clau
ſi ſermonis hoſtium aperire. Fidelis ſermo et
omni acceptatione dign⁹ vt ſtatiz incipiaz mi
nus ſapere: ſi vel vnum iota mutauero inquit
Bernardus. ¶ Sed in contrarium ſ̃nia verſa Ber⁹.
videtur: q2 ve. ve. ve. habitãtibus ſuperterrã
Apoc. 8. ſimpliciter ꝓ clamatur: et nec aue ei
dicat̃. Jo. in ep̃la. ſcd̃a. precipitur ac mãdatur
¶ Huic iſtãtie hũili Archãgelus ſic r̃ndit. Ue
hominibus tripliciter accidit ex ſcriptura.
Primo ex malo qd̃ punit. Ue mihi ſup contri
tione mea plaga peſſima. Jere. 10.
Scd̃o ex bono qd̃ d̃ficit. Ue nob qm̃ vaſtati ſu
Tertio ex ſolio ſi abſẽs ſit. Ue (m⁹. Jere. 4.
ſoli q2 ſi cadit non h3 ſubleuantẽ. Eccl'es. 4.
Audite celi inq̃t angelus: Et aurib⁹ percipe
terra. obſtupeſce et lauda vniuerſitas creature
ſ̃ tu mag[is] o hõ. hec priuilegiatiſſima dña cui ꝓ
tuli vbũ lectũ dicẽs. Aue g̃ra plena dñs tecũ.
Habet mali carẽtiã. iõ dixi ſibi Aue. i. ſine ve.
Habet boni affluẽtiã. iõ ſubiũxi Gr̃a plena.
Habet cõſociũ p̃ſentiã. iõ adiũxi Dñs tecum.
Habet mali carentiam. ideo excipitur a regu-
la generali. Aue. i. ſine ve.
Hab3 boni affluẽtiã: iõ p̃ficit a creatura rõnali
quia Gratia plena.
Habet conſociũ p̃ſentiam: aquo eligitur ꝓ dño
ſpeciali. quia Dñs tecũ. Fuit ergo dignum in
quit angelus iuſtum ꝛ equũ vt ſibi diceremus
Aue gratia plena dominus tecum.

Prima pars.

¶ Dixi ex verbis angeli primo ꝛ princi
paliter ꝙ hec priuilegiatiſſima
dña virgo maria ſacratiſſima: habet mali carẽ
tiam ꝛc. Aue ſine ve. Circa hoc ſacratiſſimum
vocabulũ Aue de quo erit p̃ria pars ſ̃mõis pr̃
beatiſſime tria conſpitio pro preſenti.

Primum suam figuralē significationem.
Scdm suam generalem expositionem.
Tertium suam lr̄alem conuersionem.
¶ Ex p̄rio diuīe eēntie vnitas ꝛ psonaꝝ trinitas designat̄. Ex scḋo sola v̄go priuilegiatur. Ex.3.eua corrigit̄ ꝛ emendat̄. ¶ Pro p̄rio q2 istud vocabulū Aue ī sua resonatiōe vt vna dictio ꝓnūciat̄: signat diē essētie vnitatē. ꝛ q2 in sua ꝯpositiōe ex trib⁹ lr̄is itegrat̄: figurat trinitatē psonaꝝ. pꝫ in hoc. n. v̄bo Aue. P̄z btissime tres vocales existūt.a.u.e.p.a.āntiqua p̄ris auctoritas.p.u.sūmi v̄bi veritas.p.e.et̄ne emationis extremitas figurat̄. q sic declaro.a.apd oēs gētes p̄ria lr̄a dr̄: q2 ipa prior nascētib⁹ vocē aptat f3 papiā. in alphabeto greco vt alpha in ebrayco vt alep: in latino vt.a.ꝯstat q.a.est p̄ma ꝛ p̄cipiū oīuz lr̄aꝝ. Sic pr̄ p̄cipiū toti⁹ diuinitat̄ ꝛ emanatiōis psonaꝝ. pr̄ est p̄cipiū totius diuinitatis. m̄r. libro p⁹. d.29. sic de pr̄e loqr̄ fili⁹. Jo.16. Exiui a pr̄e ꝛ veni in mūduz. Sic ecclīa. A pr̄e vnigēit⁹ ad nos venit p v̄ginem. ¶ Scḋo p.u.q est scḋa vocalis Sūmi v̄bi veritas designat̄. vbi notādū q.u. qnq3 vocal' qnq3 ꝯsonās. qnq3 nota nūalis. vocalis dr̄ q2 p se vocē facit f̄m priscianū. ꝯsonans q2 cuz alio sonat. nota nūalis q2 certum nūeꝝ reddit quia q̄nariū. Assimili sūmū v̄bū dei fili⁹ quasi vocalis fuit añ incarnationez: q2 solum p se vocem faciebat. Nō eniz hūit nisi vni⁹ nature sonum iuxta illō Jn p̄cipio erat v̄bū ꝛ v̄bū erat apd d̄e. Jo.p⁹. Sed in incarnatiōe fact⁹ ē ꝯsonās: quasi cū alio sonās: qn̄ cū natura hūana coīcauit idiomata ꝛ sonū. iuxta illō Et v̄bū caro factū est. Jn passiōe vero factus ē nota nūalis. s cutus nūeri certe nūeri q̄nary ꝓpt̄.5.principalia vulnera de qb⁹ Apl̄s p̄ria. Cor.24. Uolo loqui qnq3 v̄ba. ¶ Tertio ꝛ vltio p.e.et̄ne emanatiōis extremitas. s.s.s.figurat̄. e. in hoc vocabulo Aue est vltia in sonādo. Jta. s.s. psona vltima in emanādo. ¶ Et notandū hic dn̄i de vocalib⁹ q.a.format̄ in pectore. i. in faucib⁹. o. i dētibus. u. in labijs. e. in gutture. q2 igit̄ e formatur in gutture: bn̄ illū designat d quo canit ecclīa. Tu rite ꝓmisso p̄ris: f̄mōe ditās guttura. Jtē p gutur sp̄us vocalis emittit̄ ꝛ sic vt formetur sermo in doctorib⁹ recreet̄/ mūdet̄/ innouetur/ rectificet̄ cor in pectoribus. p ecclīaz a pr̄e suo sp̄us petit̄. Emitte sp̄m tuum ꝛ creabuntur. Cor mūdū crea in me de⁹ ꝛ sp̄m rectuz innoua in visceribus meis. Q2 igit̄ beatissime pater p hoc vocabulū Aue psonaꝝ trinitas designat̄: merito icarnatiōis misteriū vt toti⁹ opatio trinitat̄ quāuis soli⁹ v̄bi icarnatio. m̄r lib.3. d. p̄ria. fieri nō debuit in maria: nisi ista salutatio Aue in qua latet sūme trinitat̄ assimilatio p̄cessisset Bene ergo premisit angelus Aue.

¶ Dico.2. p̄cipal̄r quo ad istā p̄te q ꝯsidero circa hoc sacratissimū vocabulū Aue: suā gn̄alem expositionē: i qua sola v̄go priuilegiat̄. exponit̄. n.i. sine ve. Ue. n. in oēs trāsit iuxta illō Ue mihi nascēti/ ve nato/ ve morieti/ ve q sine ve nō viuit fili⁹ eue ꝛ sp̄al̄r triplex iuxta dictū allegatū. Apoc.8. Ue.ve.ve. hitātib⁹ sup (terrā
Primū ve pronitatis ad malū inclināt̄
Scdm ve. prauitatis culpe obligantis.
Tertium ve. grauitatis pene tribulantis.
¶ De p̄rio ve scribit̄ ysaie.5. Ue q trahit̄ iniqtatē infuniculis vanitat̄: ꝛ q̄si viculū plaustri petī. q. vinculū plaustri petī trahit̄: cū de lege cōi ex vitio pentis ꝓthoplausti bonū difficiliter ꝛ malū facilr̄ opat̄ quilz. Sp̄us. n. ꝛ cogitatio hoīs ꝓna sūt ad malū ab adolescētia sua. Gen̄.8. Hec ē lex ab adā dn̄e deus.2. Regum 7. Hec ē lex mēbroꝝ in dissolubili atramēto cōscripta. quā nec baptism⁹ oblacerat: nec tēpus destruit. nec scitas volūtatum abradit. Cenomaneñ. in qdā ep̄la. de qua lege ap̄ls. ad. Ro. 7. Uideo aliā legē in mēbris meis repugnantē legi mētis mee. Ecce primū ve. de cōi regula pronitatis ad malū inclināt̄. Sed ab isto ve sacratissima v̄go maria excipit̄. Nā mariā quoq totā. s.s.i cā p̄ueniēs a petō ꝑ sus purgauit: ꝛ a fomite peti cā liberauit. vel fomitē ipm penitus euacuādo vt qbusdam placet: vel sic extenuādo ꝛ debilitādo: vt postmodū ei occasio pecādi nullaten⁹ extiterit. Jn forma v̄ba sunt (mgr̄i. li.3. di.3.
¶ Scdm ve ē prauitat̄ culpe obliquāt̄. de quo Trenoꝝ.4. Ue nob q2 peccauimus. s ab isto ve sacratissima v̄go maria excipit̄. Nā de scā v̄gine maria ꝓpter honorē dn̄i cū de petis agit̄: nullam prorsus hr̄e volo questionē. Scim⁹. n. q ei sit gr̄e pl⁹ colatū ad vincēdū ex oī p̄te petm̄: q ꝯcipe ꝛ pere meruit quē cōstat nullū habuisse petm̄. inqt Augustinus de natura ꝛ grā/ ꝛ allegāt a mgr̄o vbi supra Aug⁹
¶ Tertiuz ve grauitatis pene tribulantis. de quo Apoc.11. Tertiū ve cito veniet Jstō ve siue pena datur triplex. Pria hoib⁹ vict⁹ laboriosus. Gen̄.3. Jn sudore vult⁹ tui ꝛc. s ab ista pena ꝛ ve sacratissima v̄go excipitur: cū mūdi solicitudinibus nō intermiscitur. v̄go solū cogitat q dn̄i sūt. p̄ria. Cor.7. Scḋa mulieribus ptus dolorosus. Gen̄. vbi supra. s ab ista pena ꝛ ve v̄go excipit̄: nā nesciēs m̄r v̄go vir pepit sine dolore: imo cū maria mētis delectatione. Tertia pena siue ve dat̄ equalit̄ oib⁹: puluis ꝛ

cinis rigoroſus. Gen̄ vbi ſupra. ſ ab hoc v̄go
excipit. nā nō ē incinerata: ſ ſtolla duplici iaꝫ
Aug⁹ amitta: regnat ſup āgelos exaltata. Aug⁹. i ſ=
mōe de aſſūptiōe. ⁊ ſic pꝫ ſcda ꝯſideratio circa
hoc ſacratiſſimū vocabulū Aue d̄ ſua expoſiti
one. exponit ſine ve i quo ſola v̄go p̄uilegiat.
¶ Tertio ⁊ vltīo btiſſime pr̄ circa hoc vocabu
lū Aue ꝯſiderabā ſuā lr̄alē cōuerſionē. ex quo
eua corrigit ⁊ emēdat. oīa mala btiſſime pr̄ ve
nūt a nocte ⁊ a cheronte fluuio infernali. ſm
poeticā fictionē a cherō. Eua ab. a. q̄ ē ſine et
cherō bn̄dictio q̄ ſine bn̄dictiōe. Nox tenebro
ſa diabol⁹ vel angelus malus. ſicut lux ⁊ dies
angel⁹ bon⁹. Aug⁹. ſup illo Appellauitq̄ luceꝫ
diē ⁊ tenebras noctē. ⁊ q̄ āgelis ē cognata v̄=
ginitas: in iſto ſenſu de v̄gīe ⁊ āgelo ad ꝓpoſi
tū ⁊ cōcordia thatis. de eua ⁊ diabolo exponit
ille v̄ſus. Dies diei eructat v̄bū ⁊ nox nocti in
dicat ſciaꝫ. ps. 18. Dies āgelus. dici v̄gini. eru
ctat v̄bū. ſ. thati. Aue gr̄a plena dn̄s tecuꝫ. Et
nox diabol⁹. nocti eue. Tenebroſe idicat ſciaꝫ.
Gen̄. 3. Eritis ſicut dij ſciētes bonū ⁊ malū. de
qua q̄dē eua ⁊ v̄gie. btiſſime pr̄ ad ꝓpoſitū di
co tria ¶ Primū q̄ ꝑ euā innocētia ꝑdit: ſ ꝑ
v̄ginē reducit. p̄ūo eua fuit nomen in ſtatu na
ture lapſe: Virago in ſtatu inocētie. Gen̄. 3. et
2. Sed q̄s hoc reduxit nomē q̄s hāc reduxit rē
niſi v̄go virago ſincopatū remanet v̄go. mr̄ in
hyſtorijs. ¶ Scdm dico q̄ ꝑ Euā triplex ve tri
plex dolor acq̄rit in hoc terio eua ē triplex iter
iectio dolētꝭ. a. e. eu. a q̄b⁹ v̄go excipit pꝫ ſupi⁹
¶ Tertiū ⁊ vltimuꝫ dico ⁊ ſeq̄t ex duob⁹ p̄mis
q̄ recte ꝑ āgelum Aue vbi ꝯuertit ⁊ mutat no
mē Eue v̄gini ꝓponit. ex quo ꝑ v̄ginē Eua e
mēdat ⁊ corrigit. ꝯ ne dixeris vltra O adā mu
lier quā dediſti mihi dedit mihi de ligno vetito
dic potius mulier quā dediſti mihi cibauit me
fructu bn̄dicto. reddit tibi femia ꝓ femia. hūi
lis ꝓ ſupba. prudēs ꝓ fatua. q̄ ꝓ ligno mortis
Ber⁹. tibi attulit lignū vite. Ber⁹. in ſmōe natiuitatꝭ
Exemplo igit hui⁹ āgeli ſi vis viuere ſine ve
tu cū ſis fili⁹ eue: funde frequēter aue: mr̄i q̄ li
berat aue. q̄ q̄ dixerit ſibi Aue: cōicat opibus
illi⁹. Jo. in ep̄la ſcda. ⁊ ſic finit p̄ia ps ſmōis. i
qua dicebatur q̄ hec ſingulariſſima dn̄a habꝫ
mali carentiā iō excipit a regula gn̄ali ideo di
xit ſibi angelus Aue. i. ſine ve.

Secunda pars

¶ Dicebā in ſcda pte ſmōis principalr̄ q̄ hec priuilegiatiſſima dn̄a
v̄go maria ſacratiſſima hꝫ boni affluētiā ⁊c̄. q̄
gr̄a plena. Beatiſſime pr̄ Ceteris ꝑ ptes pſta=
tur gr̄a: marie vero totā ſe infundit gr̄e pleni=
Hier⁹. tudo. inq̄t Hieronymus. in ſmōe de aſſūptiōe.
Et nota q̄ vaſis plenitudinem liquoris queꝫ
continet manifeſtiſſime tria probāt.
Primuꝫ ſi q̄lꝫ pte vaſis liquor hui⁹ repleat.
Scdm ſi vas ipꝫ āpli⁹ de liquore nō capiat.
Tertiū ſi vltra margines iſuſus liquor effluat.
¶ Vas admirabile opus excelſi v̄go maria ſa
cratiſſima: huius experimēto triplici ꝓbat ipam
liquore gr̄e fore plenā. Cū eni diuia gr̄a in ſan
ctorū aīas ſe trāſferat tanq̄ i ſbm ꝓpriū. Sap̄.
7. in v̄gine aūt nō ſolū in aīa ſ in manib⁹/i ſa
cie/in viſcerib⁹/in toto corpe ſpālr ⁊ in vētre.
hoc eſt q̄d dixit ſibi āgelus Inueniſti gr̄aꝫ. Ec
ce ꝯcipies in vtero. Sic igit nō tm̄ ſp̄ualr ſ eti
am corporalr in ipa hitat Oīs plenitudo diui=
nitatis q̄d eſt primū. vn̄ ⁊ ꝯſiter elicit: q̄ nihil
aliō potuit cōtinere. Q̄ quē celi cape nō pote
rant/ ⁊ quē tot⁹ nō capit orbis q̄d ē ſcdm. Et
ita ſeq̄t tertiū q̄ de plenitudinis ei⁹ exuberan
tia copioſa caritate ac mīa pijſſima: vniuerſita
ti creaturarū influxit largiſſime pit er ⁊ effluxit
⁊ q̄d in quā mix ſi pietatē exibeāt viſcera pieta
tis? q̄d de fonte pietatis ꝓcederet niſi pietas?
Nōne q̄ pomū in manu ſua tenuit dimidia die
reliqua diei pte pomi ſuabit odorē. quātū ꝯ vi
ſcera illa v̄tus pietatis affecit in q̄b⁹ nouē mē
ſib⁹ ipa pietas req̄euit. Nā ⁊ aīn mētē repleuit
q̄ vētrē. ⁊ cū ꝓceſſit ex vtero: ab aīo non receſ
ſit. Bernard⁹ ſup illo deficiēte vino: dixit mat Ber⁹
ihū ad eū. Vinum nō hn̄t. vt nos iā fateamur
merito q̄ de plenitudine ei⁹ oēs gr̄am accepi=
mus. Jo. I. Et de ſua plena ydria aquam bibi
mus. Bibit angelus. bibit camel⁹. bibit archi
triclinus. puella de coranimis pulcherrima vir
go ⁊ incognita viro. q̄rit te angelus puellā quā
ꝑparauit dn̄s filio dn̄i ſui. bibit de ydria tua v̄gi=
nitatē. cognata ſibi v̄tute ꝯlectatus ſ nūq̄d nō
etiā iumētis q̄ in ſtercore ſuo ꝯputruerūt potū
tribues ac camelis. bibit angelus q̄ Vir non
cognoſco. ⁊c̄. Bibāt ⁊ iumenta: q̄ de hūilitate
ſingularit glorиaris. Sed nec in hijs duabus
metretis plena ē ydria tua. In purificatiōe iu
deorū. i. hoc ſacro tēpe ꝯtiētiuꝫ capit metretas
binas ⁊ ternas vt nō ſolū angelus ⁊ camelus:
ſ ipe quoq̄ ex ea bibit architriclin⁹. hoc ē bonū
vinū q̄d ſuauim⁹ vſq̄ ad huc. hauriat miniſter
angelus: vt ferat architriclino. i. pr̄i trinitati pri
cipio: q̄ architriclinus merito noiat. Aīt ſi q̄deꝫ
angelus fecūditatē ꝯmendans q̄ eſt tertia me=
treta q̄ q̄d Ex te naſcet ſcm̄ vocabit fili⁹ dei.
ac ſi. d. cū eo ſolo iſta tibi gn̄atio cōis. v̄ba ſunt
Bernardi ſmōe. 6. aſſūptiōis. Finit ſcda pars Ber⁹

ſmōis in qua dicebaꝶ: ꝙ hec priuilegiatiſſima
dña hꝫ boni affluētiā tō ꝑficiꝶ ⁊c̄. qꝛ grā plena.

Tertia pars.

¶ Dixi 3. pricipalr̄ ꝙ hec ſingulariſſima
dña vgo maria ſacratiſſima: ha=
bet ꝯſocij ꝑſentiā aquo eligiꝶ ⁊c̄. Qꝛ dñs. ⁊c̄.
Aug⁹ Beatiſſime pr̄ ꝑ Auguſtinū iſta ps. Dñs tecū
exponiꝶ ſic. Dñs tecū in mēte. Dñs tecū inuē=
tre. vt ſit in corde tuo. vt ſit in vtero tuo. ad im
pleat mētē tuā. ad ipleat vētrē tuū. et ſm ma=
Hol= giſtruꝫ robertū holcoth ordinis nr̄i ſacri. Iſta
coth. ps Dñs tecū: ſeqꝶ ex pte imediate ꝓcedēti grā
plena. vñ apō cū iſta eſt bona cōſequēſia Grā
plena: ḡ Dñs tecū ⁊ ecōuerſo. Probo conſe=
quētiam dicit ipe. Nam tota plenitudo fontis
grar̄ ꝑ. 7. ſacramētoꝝ fluīa q̄ fluūt impetu d̄ li
bano: ⁊ ciuitatē dei militātē eccl̄iam letificant
ſcis infundiꝶ aiab⁹. q̄ q̄dē. 7. ſacramēta in. 7.
lr̄is q̄ ꝯtinēꝶ i hoc terio dñs clariſſime adaptāꝶ
Pria lr̄a. d. in quo dimiſſio pctōꝝ. Ecce pñia.
Scda. o. in quo ordo clericorum. Ecce ſacra
mētum ordinis.
Tertia. m. in quo mr̄imoniū ꝯiugatoꝝ. Ecce
matrimonium.
Quarta. i. i q̄ initiū xp̄ianoꝝ. Ecce baptiſm⁹.
Quinta. . n. nexus confirmatorum. Ecce cō=
firmatio in quo ligantur.
Sexta. u. vncio extremoꝝ. Ecce ſacramētum
Septia. s. ſcīn ſcōꝝ. Ecce eucharistia (vntiōis
¶ Vere ḡ dicit iſte doctor Grā plena: ḡ Dñs
tecū ⁊ dñs tecum: ḡ Grā plena qꝛ tota plenitu
do grar̄ q̄ cōtineꝶ in hoc terio Dñs ē tecū. Et
Aug⁹ iſta ſunt ꝑ expoſitiōe Auguſtini Dñs tecuꝫ in
mēte. Sed ſeqꝶ in dicta expoſitiōe. Dñs tecuꝫ
inuētre. ſ. ꝑ carnis aſſumptiōeꝫ ⁊ d̄ hoc feſtiui
tas hodierna. Vñ beatiſſime pr̄ ꝯcordiam de
dñs ſequēdo ⁊ hyſtoriā ac feſtiuitatis hodier
ne dicā euāgeliū ſimul cōphēdo figurā ſcriptā
Nota 3. Re. 19. ad ꝓpoſitū ꝯtēplor vbi ſic Ecce ſpūs
grādis ⁊ forti ſubuertēs montes ⁊ ꝯterens pe
tras: ⁊ nō in ſpū dñs. ⁊ poſt ſpm̄ cōmotio: ⁊ nō
i cōmotiōe Dñs. ⁊ poſt ꝯmotiōeꝫ ignis: ⁊ nō i
igne Dñs. ⁊ poſt ignē ſibilus aure tenuis: ibi
Dñs. In hūs vbis beatiſſime pr̄ circa xp̄i icar
nationē q̄ttuor oſtēdunꝶ ⁊ hodierni euangelij
plenarie ſententie i quattuor ptes diuidūꝶ. Tā
guntur namqꝫ in verbis p̄emiſſis
Primo angeli delegatio placida. ibi ſpūs grā
dis ⁊ fortis ſubuertēs mōtes ⁊ cōterens. ⁊c̄.
Scdo virginis admiratio trepida. ⁊ poſt ſpm̄
cōmotio non ibi dñs.
Tertio flamis ſubuētio lucida ⁊ poſt ꝯmotio=
nem ignis. nec ibi Dominus.
Quarto germinis icarnatio nitida ibi poſt ig
nem ſibil⁹ aure tenuis ibi Dñs. Iſtis quattu=
or in euangelio. quattuor ſnie correſpondent.
¶ In pria nūcij oſtinati ſtat⁹ ⁊ ꝯditio. ibi Miſ
ſus eſt angelus gabriel. ⁊ corrn̄det illi pti ſpūs
¶ In ſcda vbi explicati prudēs me= (grādis ⁊c̄
ditatio ibi Que cū audiſſꝫ ⁊c̄. ⁊ corrn̄det illi ⁊
poſt ſpm̄ ꝯmotio ⁊ nō in ꝯmotiōe Dñs. ⁊c̄.
¶ In. 3. magni replicati clara ſatiſfatio ibi Spi
ritus ſcūs ſupueniet in te ⁊c̄. et corrn̄det illi et
poſt cōmotionem ignis ⁊ non ibi Dominus.
¶ In q̄rta ⁊ vltia negotij Iā rimati ꝯſenſus et
adheſio. ibi Ecce ācilla dñi ⁊c̄. et corrn̄det illi
Et poſt igneꝫ ſibil⁹ aure tenuis ⁊ ibi dñs. ibi
Dñs tecū in ventre per corporis aſſūptionē.
¶ Dico prio pricipalr̄ ꝙ circa ſolēnitatē hodi
ernā tāgiꝶ tā in figura q̄ꝫ in euāgelio Nūtij de
ſtinati ſtat⁹ ⁊ ꝯditio. In figura ſpūs grādis et
fortis ſubuertens ⁊c̄. in euāgelio Miſſus ē an
gelus gabriel. Gabriel enim beatiſſime pr̄ fuit
ſpūs grādis. vñ ſm ſctm̄ doctorē vltia pte ſue
ſūme fuit de ſupmo ordine vt q̄dam dicunt. vl̄
ſaltem in archangeloꝝ ordie fuit ſūm⁹. fuit for
tis. pꝫ ex noie. Gabriel interp̄taꝶ fortitudo dei.
patꝫ ex ope. qꝛ ſubuertēs mōtes ⁊ cōterēs pe=
tras. ad lr̄aꝫ mōtes ſubuertit ⁊ petras ꝯtriuit:
cū ſodomā ⁊ totā pēthapoliꝫ oſtruxit. habꝫ tra
ditio ebrayca ex dictis Ioſephi: ꝙ abraā vidit
tres angelos quos tert⁹ vocat viros. Geñ. 19.
Miſſos ad hoc. Prim⁹ vt ꝯceptū ſarre nūci=
aret. Iſte fuit michael. cū eniꝫ mire vtutꝭ aliq̄d
agiꝶ: Michael mitti phibeꝶ. inq̄t eni Gregori
us. virtus dei interp̄taꝶ. cōſtat ꝙ ꝯceptus ſarre
fuit mirre vtutis ⁊ ſupra naturā. Scd̄s fuit ga
briel q̄ cum fortitudine ciuitates ſubuerteret:
ideo interp̄taꝶ fortitudo dei. Terti⁹ fuit rapha
el q̄ abraā nonagenariū ⁊ plus qꝛ. 99. ānos ha
bebat nouiꝶ circūciſſū ⁊ totā domū ſuā a dolo
rib⁹ circūſitiōis curaret. ideo iterp̄taꝶ medici
na dei. ſm eni Gregoriū ſignaꝶ ꝑ vocabula q̄d Grego-
in opatiōe valeāt. Gabriel ḡ ſpūs grādis ⁊ for rius.
tis ſubuertēs mōtes ⁊ ꝯterēs petras. vl̄ alr̄ in
alio ſenſu ſubuertere: ē ſupiorē facere iferioreꝫ
⁊ ecōuerſo. tūc ſic. Gabriel mōtes. i. altitudinē
āgeloꝝ ſubuertebat: ⁊ petras. i. duritiē ⁊ forti
tutinē demonioꝝ ꝯterebat: qꝛ illū nūciare ve=
niebat. q̄ terrā celo ⁊ hoiem āgelis ſupiorē faci
ebat: ⁊ demonuꝫ tiranides eorūqꝫ poteſtates.
portas ereas ⁊ vectes ferreos ꝯfringebat. Iſte
inquā ſpūs grādis ⁊ forti ſubuertēs mōtes et
ꝯterēs petras: in mēſe. 6. a cōceptiōe Ioh. ſm
gloſam Miſſus eſt a deo. ſ. imediate: qꝛ q̄ nū=

Sermo de incarnatiõe factꝰ corã ſūmo põtifice.

ciabatur erat x̄bū dei: cui nūciabat̄ erat futu=
ra mr̄ dei. qȯ nūciabatur erat ſūmū ſecretū di.
cū nūciabatur erat ſalus mūdi q̄ erat imedia=
te opus dei. In ciuitatē galilee cui nomē naza=
reth. Nazareth .n. interp̄tat̄ flos. Congruebat
enim in flore ꝯcipi. in flore nutriri. in florū tēpe
naſci. illū vtiq̄ꝫ q̄ de ſeipo dicit. Ego ſū flos cā
pi: ⁊ liliū ꝯualliū: Florigerā em̄ amat patriā.
Berꝰ. Flos de radice ieſſe inq̄t Berꝰ. Miſſus eſt ad
x̄ginē: vt ſicut mulier virgo fuit cā peccati: ſic
⁊ mulier virgo eēt cā ſalutis. ⁊ ſic tā in mulie=
re q̄ꝫ in āgelo rep̄atio lapſui reſpōderet. Dimit
to alias rōnes q̄ tāgūtur a doctoribꝰ ⁊ q̄s tāgit
S.tho ſcūs Thomas vltia p̄te. q. 28. Seq̄t̄ deſpōſatā.
Hic cōſtat ſm̄ dicta doctor̄ q̄ inter mariā ⁊ Io
ſeph. fuit ver̄ m̄rimoniū: q̄ h̄uit p̄fectionē pri
mam formalē q̄ dat eē rei: ⁊ ex qua ſpēm ſortit̄
Mgr̄ de hoc ſcūs Thomas in vltia. et in .4. et mr̄ in
ſniar̄ tertu. d. 30. Fuit deſpōſata rōne ſui: vt nō in fa
ambro maretur. Ambroſius. rōne partus: vt diabolo
ſius. celaretur. Augꝰ. ⁊ rōne miſtica: vt eccl'ia x̄po
deſpōſata ⁊ manēs virgo figuraretur. Criſo=
Augꝰ ſtomus. vñ ait ſup mat̄. Qm̄ futurum erat/ vt
Criſo oēs ſci de virgīe naſcerētur deſpōſata x̄po Ec
ſtomꝰ. cleſia. ideo x̄ps de virgine deſpōſata. concipi=
voluit: vt nō dignꝰ naſcerētur ſui q̄ꝫ dñs. Sꝫ
vt p oia filij p̄ne natiuitati p̄fectionē imitarē=
tur. de q̄bꝰ paulus. Deſpondi .n. vos vni viro
virginē caſtā exibere x̄po. dimitto alias rōnes
q̄ tāgūtur a ſcō doctore in vlti p̄te. Seq̄tur vi=
ro. Virtuoſo ⁊ virtutibꝰ virēte Cui nomen e=
rat Joſeph: ⁊ nomē virgis maria. nō ſine rōne
inq̄t Bernardus. Lucas nomē exprimit viri.
Berꝰ Magnū ſiq̄dē latet in hoc noīe Joſeph virtu=
tū miſteriū. Repiūt̄ .n. huiꝰ nois .4. celebres
Primꝰ Joſeph filiꝰ iacob. geñ. 37 (in ſcript̄a
Scōs Joſeph hic vir marie. Luc̄. primo.
Tertius Joſeph ab arimatia. Jo. 19.
Quartus Joſeph iuſtus. Act̄. primo.
In p̄rio ꝯmēdatur prudētia: q̄ veraciter ſom
nium expoſuit geneſ̄. 41. ca.
In .2. ꝯmēdatur temperātia. q̄ cuꝫ vxore cōti
nuit ⁊ virgo fuit Hieronymus.
Hierꝰ. In .3. fortitudo: quia audacter ad pillatum in=
troiuit. Jo. 19.
In .4. iuſticia: q̄ iuſti nomē obtinuit Act̄. 1.
Nomē ḡ viri exprimit̄: vt eiꝰ x̄tus ⁊ bonitas
oſtēdat̄. ⁊ ſic pꝫ in hoc noīe Joſeph magnū x̄=
tutis miſteriū. Ideo deſpōſatā viro cui nomen
erat Joſeph: q̄ decebat x̄tutū ſacrariū cū vir
tuoſo inire fedus ⁊ ꝯiugiū inq̄t ſiſacre in expo
ſitiōe ſua. Nomē x̄gis maria. Maria iterp̄tat̄
dñā/ ſtella maris/ amarū mare/ illuminās ⁊ il
luminata. Sāctiſſime p̄r nomē virginis maris
hoc eſt nomen qȯ omis ſemper religio pio ſtu
dio certat venerari quia domina.
Hoc eſt nomen quod non ceſſat pro ſubſidio a
nautis in periculo inuocari quia ſtella maris.
Reſpice ſtellam inuoca mariam. Bernardus Berꝰ.
Hoc eſt nomen qȯ ꝯtritis ē refectio :: ⁊ de p̄ctis
dat p p̄mio recordari. in hoc amarū mare.
Hoc ē nomē quo p celeſti auxilio n̄ra habꝫ orō
integrari. ſic illuiat ⁊ illuminās. Ois nāq̄ꝫ p̄fe
cta orō duo neceſſario req̄rit. ſ. nomē ⁊ x̄bū ſi=
cut in grāmatica iter puerilia docti ſumꝰ. ver=
bū qȯ n̄raꝫ orōnē dꝫ ingredi: ē illȯ de quo. Jo.
pꝰ. Deꝰ erat x̄bū. ſignificat cū tēpe: rōne hūa
nitati aſſūpte/ q̄ qñ venit plenitudo temporis
miſit deꝰ filiū ſuū. ad Gal̄. 4. ſignificat actionē
in mūdi creatiōe. Significat paſſionē in n̄ra re
dēptiōe. ſ̄ q̄ eſt illȯ nomē btiſſime p̄r qȯ iſti x̄=
bo in n̄ra orone debeat ꝯiūgi: re vera nō inue=
nit̄ nomē ſub celo qȯ iſti x̄bo ꝯueniētꝰ cōiūgi
poſſit: q̄ꝫ nomē x̄gis maria. Hoc nomē ſignifi=
cat ſb̄am. maria cū q̄litate. x̄gis. ſine tēpe: q̄ q̄
ſunt in tēpe: corrūpūt̄. 4. phi. ca. de tempore.
Sed ꝯſtat q̄ huius ſacratiſſimi nois ſignifica=
tū corruptioneꝫ nō patitur in corp̄e nec i mēte.
¶ Et ingreſſus āgelꝰ ad eā dixit. Aue grā ple=
na dñs tecū bñdicta tu in mulieribꝰ. hic notat
Augustinꝰ q̄ erat dia ſalutatiōe digna. q̄ dñs Augꝰ
nō foris. nō iplateis nō in vijs p̄cipit ſalutare.
Luc̄. 10. Sciebat x̄go ſacratiſſima q̄ euagatio
tollit caſtitatē. Nā ⁊ dina foris egreſſa p̄didit
x̄ginitatē. Geñ. 34. Sciebat q̄ in plateis plā
tus: ⁊ foris d̄r ve Amos. 5. ideo merito āgelus
ingreſſus ad eaꝫ dixit. Aue ſibi. Aue x̄go inq̄t
angelus: q̄ ve ſublato ſub cuiꝰ maledictionis
diſpendio totū manſit genus hūanū. Maledi
ctionē mutas i bñdictōeꝫ ⁊ clemēta huiꝰ nois
qȯ ē eua: ꝯtrario ordie diſponēs: ad iſtiꝰ caſti
gatiōis vocabulū qȯ ē aue. nomē eue trāſfers i
aue: ⁊ veteris teſtamēti tenebras in euangelij
veraꝫ lucē. Aue ſine ve dixeris: nam ve ſine te
dat̄. Eua ꝯuerſa noſceris: ſi .a. p̄rio ponat̄. per
euā ve miſis: tūc p aue mutat̄. Ve eue diſſipa=
tur: ⁊ dolor p̄mi vulneris p te virgo ſanatur.
Venerabiles dñi Joānē beleth in ſ̄mōe hodi= Joan=
erno ſup totū Aue maria loquētē de āgelo qui nes be
miſſus ē añ faciē filij dei p̄pare viā ⁊ hoſpiciuꝫ leth.
vteri x̄ginalis audiamꝰ: ſic notabilr inq̄ēteꝫ.
Subarrauit hic āgelꝰ ex ſalute. d. aue. Sigillū
noticie impſſit ex noie. d. maria. In hoc loco ec
cleſia maria addidit: qȯ tñ āgelꝰ non obmiſit.
vñ inferiꝰ Ne timeas maria. dilatauit eclaria:
ex grāꝫ plenitudine dicēs. Grā plena. pateſe=

cit thalamũ: in dñi descẽsione.d. Dñs tecum. Laudauit cibũ: ex fructificatione.d. Bñs fructus vẽtris tui. additio ẽ elisabeth. Aue illō ad mariã: fuit oliua colũbe ad archã. Grã plena: fuit ros hermõ/et vnguẽtuz barbe aarõ. Dñs tecũ: fuit vrbs fortitudinis nře syon. Bñdicta tu in mulierib⁹: fuit ille Judic deoloferne triũphus. Bñs fruct⁹ vẽtris tui: fuit ad cibuz ade vetitũ ꝑdulce ꝛ suaue ãtidotũ. Aue inqt ãgel⁹ vt maioꝛ oñdaꝭ que prius salutaꝭ. Maria qm̃ noti ꝛ familiares ãgeli ꝛ ṽgines. Uere gratia plena: qm̃ a te ẽ oĩs grã. Dñs tecũ: q̃ fu⁹ fact⁹ est in terris vt dña eẽs in celis. Bñdicta tu in mulierib⁹: te canẽte Magnificat aĩa mea dñz. Bñs fructus vẽtris tui: q̃ ẽ flos grẽ ꝛ meriti. Fructus grẽ ꝛ p̃mij in terra viuẽtiũ replẽs ṽginis vteꝝ. hec ille Joãnes belech. ¶ Et hec ẽ pria snĩa euãgelij declarata. in qua tãgebatur nũcij destinati ṽtus ꝛ ꝯdicio Missus ẽ ãgel⁹ gabriel. et corrrespõdebat illi pti in figura spũs grãdis ꝛc. et nõ in spũ dñs p carnis assũptionẽ (adhuc.s. ¶ Dicebã.2. ꝛ lõge breui⁹: ꝙ tãgitur i scõa pte euãgelij ṽbi p̄sentati prudẽs meditatio ibi. Que cũ audisset turbata ẽ ꝛc. et correspondet illi pti in figura. ꝛ post spm̃ ꝯmotio. Ex dictis doctorũ et ꝓpter verecũdiã ꝛ admirationẽ ꝛ ꝓpter subitã apitionẽ. ꝛ angelicã visionẽ: ꝛ ꝓpt viri corporalẽ spẽm et alloquutionem qꝛ ẽm Bedã virginuz est trepidare ꝛ ad oẽs viri ingressus pauere: ẜ super oĩa ꝓpter insolitã et nunq̃ alias in auditã salutionez. (Ex oĩbus enĩz veteris testamenti salutatiõib⁹. Salutatio ṽginis est ꝯflata) nimiꝝ ĝ si virgo in salutatiõe angeli est turbata: qꝛ huius salutationis forma tãto p̃ciosioꝛ: q̃to rarioꝛ. Turbata est ꝛ nõ est locuta: imitatrix p̃ris sui dicendo. Turbatus sum ꝛ non sum loquutus. Et ideo angelus ei Ne timeas maria. Angelũ ṽginẽ: Tu q̃ es ṽgo angelica angeloꝝ cognata: imo ꝛ angeloꝝ dña. Ne timeas tu q̃ es caritate plena: qꝛ pfecta caritas foras mittit timorẽ. Hinc ergo maria Ne timeas. nihil hinc doli. Nihil fraudis vel insidie suspiceris. nõ sum hõ: ẜ spiritus. non sathane: ẜ dei ãgelus. Inuenisti gratiã ab hũano gñe ꝑditã: ẜ p te redditã. non tibi soli retinendã: ẜ per te nobis gratis donandã. Ecce nouũ ꝛ insolitũ. vtiq̃ cõcipies in vtero. non ab extrinseco: ẜ ab intrinseco: qꝛ a spũ scõ. ꝛ pies sine pturitione media. Esaie. vltio. Anteq̃ pturiret pepit masculum. hoc ṽgo anticũ ex vaticinio. Esaie.7. Sed nouum ex ope et miraculo. Jere.31. Nouũ enim ẽ ꝛ mirabile ꝙ sit primitas vltimata. Sũmitas iferiorata. eternitas tẽporata. in mẽsitas mẽsurata. ṽgitas fecũdata. diuinitas incarnata. ꝛ ille q̃ hitat i lucẽ in accessibilẽ ꝛ erat inuisibil: fact⁹ ẽ ꝟsabilis. iõ dicit Ecce ꝙ ẽ aduerbiũ ꝺmõstrãdi. ꝛ hec ps scõa euãgelij in qua tãgebaꝭ ṽbi p̄sentati prudẽs meditatio. corñdet illi pti in figura. ꝛ post spm̃ ꝯmotio ꝛ nõ adhuc ibi dñs: qꝛ nõ in ꝯmotiõe dñs. ¶ Dicebã.3. ꝛ breuiꝰ ꝙ tãgiꝭ in.3. pte euãgelij Magni replicati clara satisfatio. replicatũ ṽgis ꝯtra dicta ãgeli. Quõ fiet istud qm̃ viꝝ nõ cognosco. Ambrosi⁹. Liq̃t ꝙ credidit faciendũ. ꝓphiam.n. legerat. ysaie.7. Ecce ṽgo ꝯcipiet. Modum tñ ignorans interrogat. Quõ fiet istō qm̃ viruz nõ cognosco. i. me nõ cogniturã ꝓpono. ẽm glosaz. et Bernard⁹ Cũ dñs testis cõscie mee ancille sue votũz esse sciat virũ nõ cognoscere: Quõ fiet istō tã magnũ Ut ṽgo ꝯcipiã ꝛ ihm piã. vt sim ṽgo mente ꝛ carne. ꝓposito ṽgoq̃ pulcherrima ꝛ in cognita viro. Hic deuoto notãdũ. Ꝙtã ṽgo ante despõsationẽ nõ vouit absolute ṽginitatẽ: ẜ sb ꝯditiõe. licz semp eã in desiderio hũerit. post despõsationẽ võ simul cũ Joseph absolute vouit. de hoc scũs Thomas in vltĩa. et in.4. et mr̃ in lĩa.d.30. ¶ Seq̃tur hui⁹ replicati ꝑangelũ clara satisfatio. Spũs sctũs supueniet i te ꝛc. q.d. angelus Tu ṽgo cũ ꝓpositi cõscia ꝛ diẽ potestatis nõ ignara rẽ nõ dubitãs: ẜ moduz nesciẽs q̃ris Quõ fiet istō vt ṽgo manens qõ firmasti ꝓposito sigillasti voto: ꝯcipias ꝛ ptas. Paries q̃dẽ filiũ: ꝛ ṽginitatis nõ patieris detrimẽtum. efficieris grauida: ꝛ eris mr̃ semp itacta: virgo gl'iosa ad filij ꝯceptionẽ actiuũ/passiuũ/dispositiuũz necessario reqrũꝭ. q̃ris q̃ virt⁹ i te veniens disponet fomitẽ euellendo: ꝛ carnẽ castificando. q̃ris q̃ virt⁹ in te influens efficiet te fecundaz. ¶ Rñdeo Spũs scũs supueniet i te Glosa. Spũs scũs nomẽ ẽ oĩs grẽ cuz inspiraꝭ a deo. ꝛ qꝛ xp̃i incarnatio fuit ex caritate ineffabili: ꝛ ex grã inextimabili: iõ apropriatur. spũi sancto quãuis eã fuerit tota trinitas opata. de hoc scũs Thomas in vltima. Itẽ ẽm Ugonẽ ꝓpter motiuũ ꝯceptiõis. motiuum dicit ipe ad ꝯceptionẽ naturalẽ est amoꝛ viri in mulierẽ ꝛ ecõuerso. Et amoꝛ hũani gñis sic in ṽgĩe dicit hugo Qꝛ amoꝛ spũs sci in ei⁹ corde singulariter ardebat. iõ in eius carne amoꝛ spũs sci mirabilia faciebat. Spũs scũs ĝ dicit angel⁹ Superueniet in te: ꝛ ṽtus altissimi obũbrabit tibi .i. in te corpus opacum eterno lumini sanabit. Umbra.n.ꝯ ruie ꝛ obiecto corpe solet formari hec Beda. vt q̃ nõ possumus lumẽ in accessibile cernere: obiectiõe carnis viuifice lumẽ in te

Beda

ambrosius.

Ber⁹

S.tho

S.tho

Ugo.

Beda

[library stamp, partly legible: …NDER P P VI VALENTINUS FERDINANDUS DE…]

Sermo de incarnatiōe fact⁹ corā ſūmo pōtifice.

ſta. cereū in laterna. videamus: ⁊ ꝯtra diuinā
Ber⁹. offenſam refrigeriū ſenciam⁹ Bernardus. et
ſicut qḋ natū ē ex carne: caro ē. ⁊ qḋ natū eſt ex
ſpū: ſpūs eſt. ſic qḋ natū ē de ſpū ſcō: ſctm̄ ē. vn̄
angelus. Qḋ. n. ex te naſcet̄ ſcm̄: vocabit̄ fili⁹
Ber⁹ dei. Bernard⁹. Attēdēdū quā reuerēter dixit
āgelus. Qḋ naſcet̄ ex te ſcm̄ vocabit̄. Si. n. di
xiſſet Sācta caro vl̄ ſcūs hō vel ſcūs īfans: pa
rū3 dixiſſe videret̄. poſuit ḡ indefinite ſcm̄: qꝛ
qcqd illḋ ſit ꝙ maria genuerit: ſcm̄ proculdu-
bio ſingularit̄ fuit. Hic finit̄. 3. ps euangelij in
qua tāgebat̄ magni replicati ⁊ ſps. ſ. ⁊c. Et co
reſpondet illi pti in figura. ⁊ poſt ꝯmotionē ig
nis ſpiritus. ſ. ignis ⁊ non adhuc dominus.
¶ Dicebā vltīo. ꝙ tangebat̄ in q̄rta pte nego-
cij iā rumati ꝯſenſus ⁊ adheſio. ibi. Ecce āncil-
la dn̄i. corrn̄det in figura illi pti. Poſt ignē ſi-
bilus aure tenuis ibi dn̄s. Explicato ꝯcipiēdi
⁊ piēdi mō. Spūs ſcūs ſuperueniet in te. adicto
veriſimili exēplo. Ecce eliſabeth ⁊c. allegato
poſſe infinito. Nō erit īpoſſibile apḋ deū ⁊c. p-
bet v̄go ꝯſenſum per quē mox ꝯcepit dei v̄bū.
Mox v̄bū in vtero. mox intra vtex̄ v̄bū caro i
grego rius. quit Gregori⁹. 18. moza. Hoc rn̄ſum Expecta
bat āgel⁹ gabriel. hoc redimēdi cūcti expectāt
Ber⁹. hoīes inqt Ber⁹. Verbū redēptiōis quos pre
mit miſerabl'r ſnīa dānatiōis. Ecce offert̄ tibi p̄
ciū nr̄e ſalutis inquiūt. Si ꝯſentis ſtatim liberabi
mur. in ſēpiterno dei v̄bo facti ſum⁹ ⁊ ecce mo
rimur: in tuo tātūmō rn̄ſo reficimur ⁊ ad vita3
reuocamur. ḡ dn̄a reſpōde v̄bū: ⁊ ſuſcipe v̄bū
Rn̄de tuū: ⁊ ſuſcipe diuinū. emitte tranſitoriū
⁊ āplexare ſēpiternu3. ſeqtur. Sūpſit hūilitas
audatiā. verecūdia ꝯfidētiā. apit v̄go cor fidei
labia ꝯfeſſiōi. viſcera creatori. inqt Ecce ācil-
la dn̄i. Iſte ē ſibil⁹ aure tenuis. i. hūilitatis pla-
cibilis. hic dn̄s. Fiat mihi ſcdm̄ v̄bū tuu3. ſm
Vgo. Hugone3 li. ſm. v̄bū. pōt teneri noialr̄ p ſcd̄a
pte ſalutatiōis āgeli. Pria ps Aue gr̄a plena.
Scd̄a Dn̄s tecū Fiat mihi ſm v̄bū tuū. qḋ eſt
Dn̄s tecū. ¶ Et videte honorabiles dn̄i iuxta
p̄dicta de noīe v̄gīs maria. De natura noīs eſt
reddere ſpoſitū v̄bo. ⁊ de natura v̄bi ē nomen
regere ſibi in orōne ſupponens. Honorabiles
dn̄i qn̄ v̄go hec dī filio ꝯſecrata. p̄ cuntis creatu
ris honorib⁹ ſublimata. ab āgelo extitit ſaluta
ta: ⁊ hoc non obſtante. q. vniuerſis ſuppoſuit
ſe metip̄am: tūc p hūilitatē ſuppoſitū v̄bo red-
didit. d. Ecce ācilla dn̄i. ⁊ eade3 hūilitate qua
ſic ſuppoſitu3 reddidit: regi ꝯſiter a v̄bo pecijt
quando ſubiunxit. Fiat mihi ſm verbū tuum.
In hoc inſtanti ſimul ⁊ ſemel ꝯcurrerunt. 7. q̄
tanguntur a doctoribus in. 3. ſniarum.

Primum ꝙ virgo concepit ſine corruptione.
Scdm ꝙ ſine ſeminis ſui vl̄ alteri⁹ emiſſione.
Tertium ſine carnali libidine. cum maxima
mentis delectatione.
Quartū cū ꝯcepti corpis pfecti organizatiōe.
Quītū cū aīato vſu liberi arbitrij ⁊ plena rōe.
6. cū oīum donox̄ grāx̄ ⁊ cariſmatū repletiōe.
Septimū cū v̄bi diuini hipoſtatica vnione. hic
finitur vltīa ps euāgelij vbi tāgebatur negocij
Iā rumati ⁊c. ibi. Ecce ācilla dn̄i. corrn̄det illi
pti in figura. ſibilus aure tenuis ⁊ ibi dn̄s. ⁊ p
ꝯſequēs. 5. ⁊ vltīa ps ſmōis in qua dicebat̄ ꝙ
hec ſingulariſſima dn̄a h3 ꝯſocij ⁊c. Dn̄s tecū.
¶ Sed btiſſime pr̄ iſtā v̄ginē p nūc dimittēdo
ad quādā3 aliā ſine macula ⁊ ſine ruga cui iſta
indiuiſibilr̄ ē ꝯiūcta: ſanctam mr̄e3 catholica3
eccliam oculū mētis dirigo: ⁊ nō dubitādo qn
ſemp dn̄s ſit cū ea. inqt. n. Ecce ego vobiſcu3
ſum: vſq3 ad ꝯſumationē. Mat. vltīo. Et mit
tā vob ſpm̄ veritatis vt maneat vobiſcū ī eter
nū. Io. 14. Lic3 pra vacillet ī mari. l3 cari-
na fluctib⁹ elidat̄. puppis tn̄ imobilis pſeuerat.
Dicit qdā in omelia. de naui. imo hoc habet ec
cleſia ppriū: ꝙ dū pſeqt̄ floret. dū ꝯprimit̄ cre
ſcit. ⁊ dum ledit̄ vincit. inqt Ilari⁹. Regit̄ nā Ilari⁹
q3 a dn̄o. Dn̄s regit me: et nihil mihi deerit ait
cū pſalmiſta. ps. 22. Et ſi ambulauero ī medio
vmbre mortis nō timebo mala qm̄ tu mecu3 es
dn̄e ibidē. Nō ḡ dubitādo. ſ p dieb⁹ ⁊ ānis q̄
bus vidimus mala admirādo: ad iſtā v̄ginem
oculū mētis dirigo ⁊ p tertiā ptē thaij. Si dn̄s te
cū v̄go ſacratiſſima ſcā mat̄ ecclīa: te ip̄am in-
terrogo. Et certe btiſſime pr̄ cū gedeōe cui an
gelus dixit Iud. 6. Dn̄s tecu3 virox̄ fortiſſime
rn̄det. repio. Si dn̄s nobiſcū eſt cur apprehen-
dūt nos hec mala. Nā ſpūs grādis ⁊ fortis v̄-
ſutus hoſtis inſtigatiōe cui⁹ nemo ābigat fieri
mala: conat̄ nāq3 a principio ruine ſue vnitatē
ſancte eccleſie reſcindere.
Subuertit mōtes: ⁊ ideo non ibi dominus: qꝛ
non in ſpiritu dominus.
Cōmouit gentes: ⁊ ideo non ibi dominus: qꝛ
non in commotione dominus.
Ignuit appetētes: ⁊ iō nō ibi dn̄s qꝛ nō ī igne
Subuertit mōtes: ī ꝯmotōe indignox̄ (dn̄s.
Cōmouit gētes: in diuiſione animorum.
Ignuit appetētes: ī cupidic terrenox̄. hec ſūt
mala Pr̄ btiſſime q̄ īpediūt bn̄ficiū deſidera-
tiſſimū vniōis. dic Albert⁹ de ꝓprietatib⁹ elemē Albe⁹
tox̄. 3. ſūt q̄ īpediūt vnionē metallox̄ ventus aq̄
pulius. Subuerſiōi mōtium in ꝯmotiōe indi-
gnox̄ corrn̄dit vēt⁹. Cōmotioni gētiū in diſſen
ſiōe aīox̄ corrn̄dit aqua q̄ ſemp ē in ꝯmotione.

In flamationem appetentium in cupidine ter-
renoꝝ correſpondet puluis.ſ.auaritie.
¶ Dico p̄io q̄ ſp̄us grādis ꝛ fortiſ v̄ſut⁹ hoſtiſ
ſubuertit mōtes:i.ꝓmotiōe indignoꝝ.ꝛ iō nō
ibi Dn̄s.p mōtes p̄r b̄tiſſime prelati ꝛ maiores
eccl'ie merito deſignātur. Nā hij eē debēt. Vi
ta ac v̄tute eminētes.vn̄ mōtes.q.eminentes.
luce ac ſcia ſplēdidiores. Refulſit ſol in clipeos
ꝛ reſplēduerūt mōtes.i.macha.6. Rore grē p
fuſiores.q2 ros hermō deſcēdit in mōtē ſyon.
Sed hodie ſubuertūtur nā in eis deficit. Sit⁹
ac vite altitudo. Implet illō Dis mōs ꝛ collis
hūiliabit. Eſaie.40. Lucis ꝛ ſcie claritudo.
Mōs ſinai fumigabat ꝛ tenebroſus erat.exo.
19. Roris ꝛ grē plenitudo. Et iplet illō Mō-
tes gelboe nec ros nec pluuia ꝛc.2.Re.p⁹. Iſti
mōtes ſubuertūtur:in ꝓmotiōe indignoꝝ.ſoli
moyſi fuit licitū aſcendere in mōtē: alij ꝓhibi
ti ſunt etiā iumēta:ne tāgerēt ſub pena lapida
tiōis ꝛ mortis. Exo.19. Et xp̄s in mōtē excel-
ſuꝫ ſolū aſſūpſit petrū in quo cōſtātia Iacobuꝫ
in quo ſcia. Ioānē in q̄ mūdicia. Sed pro do-
lor beatiſſime p̄r q2 nūc iplet illō.p̄s.49. Iu-
mēta in mōtib⁹ ꝛ boues.iumēta p imūdiciaꝫ.
boues p ignorātiā.ſic mōtes ſubuertūtur. Q2
Alan⁹ ſm Alanuꝫ. Nūc myrice lauris p̄ſunt oleaſter
oliuis.nec arga iacintis p̄fert gemis lutum:et
ouis a capra vēdicat velleris vſum. Nūc vēt⁹
aquilonaris regnat:q̄ ſolet feſtucas paleas ꝛ
res valoris modice eleuare. et iō non vnio in
eccl'ia:q2 erat eis cōtrari⁹ ventus. Mat.14.
Propt̄ hoc aꝑhenderūt nos hec mala: imo ꝛ
oīa mala: q2 ſcriptū eſt Ab aqlone pādet om
¶ Dixi.2.ꝛ lōge breuius q̄ (ne malū. Iere.1.
ſp̄us grādis ꝛ fortis ꝯmouit gētes in deffenſio
ne aioꝝ: ꝛ iō nō ibi Dn̄s. Q2 nō in commotiōe
dn̄s. Poſtq̄ enim beatiſſime p̄r fundamenta
mōtiū cōturbata ſunt ꝛ cōmota ſunt: Cōmota
ē vniuerſa ciuitas.i.eccl'ie militātiſ ciuiū vnitas
Mat.21. Cōmota nāq3 eſt q̄druplex vnitas.
Prīo vnitas monaſtica. Dū caro ꝯcupiſcit ad
Scd̄o vnitas yconomica. Dū pa- (uerſus ſpm̄
ter inſurgit aduerſus filium.
Tertio vnitas politica. Dum gens contra gē
tem ꝛ regnum aduerſus regnum.
Quarto vnitas eccleſiaſtica. Dū in ſcimaticiſ
regnat ambitio ꝛ libido dominandi nimium.
Ex hoc ꝓuenīūt oīa mala.ex diſſētiōe oīa ma
la oriuntur.vbi.n.diſſentio eſt nihil rectum eſt
Gloſa.prima.Cor.11.

¶ Dixi.5.ꝛ vltīo ꝛ eſt finis.q̄ ſp̄us grandis ꝛ
fortis v̄ſutus hoſtis ignit apetētes in cupidi
ne terrenoꝝ ꝛ iō nō ibi Dn̄s:q2 nō in igne dn̄s
Iſte ē ignis vſq3 ad ꝯſūptionē deuorās. Iſte ē
ignis qui nunq̄ dicit ſufficit Prouer.30.dicit
Boetius.2.de ꝯſolatiōe.me.5. Laudās p̄mā Boec⁹
etatē ō amicitia ꝛ ſocietate.optinā mō nr̄a redi
rent i mores tēpa p̄ſcos.ſ3 ſeuior ignib⁹ feruēs
amor vrit habēdi.ꝓpt̄ hūc ignē ſunt lites ꝛ ini
micitie in eccl'ia.vn̄ Criſoſtom⁹ ſup mat. Vn̄ Criſo-
inqt putas inimicitias altercatiōes in eccl'ia eē ſtom⁹.
niſi ꝓpter auariciā ꝛ varios liuores. Tolle hec
de medio: ꝛ nulla in xp̄ianis diſcordia rep̄itur.
Ut p̄r b̄tiſſime v̄ro ſancto opante ꝓpoſito: in
eccleſia ſibilus aure tenuis corpore vnitatis et
armonie placibilis veniat de propinquo q2 ibi
Dn̄s amē. Nūc vt thema cōcludat ꝛ ſmo fi-
niatur.rō ſic format Ue inquit angelus tripli
citer accipit ex ſcriptura.
Ex malo qō peremit.
Ex bono dum deficit.
Ex ſocio ſi abſens ſit.
Hec priuilegiatiſſima v̄go maria.habet mali
carentiā: vn̄ excipit a regula gn̄ali.iō ſibi Aue
ſine ve.habꝫ boni affluentiā: iō p̄ficitur a crea
tura rōnali. Q2 grā plena. Habꝫ cōſociū p̄ſen
tiam:a quo eligit ꝓ dn̄o ſpeciali. Dn̄s tecum.
Uere ḡ inqt āgelus Dignū fuit iuſtis ꝛ equū
vt ſibi dicerē Aue grā plena dn̄s tecū. In q̄b⁹
v̄bis ſine ꝓſecutiōe aliqua de virgīe maria ſa
cratiſſima tria poſſumus intueri.
Primo atende virgis felicitatem. Q2 ſibi d̄r
Scd̄o eius vid ſcitatē. Q2 ē grā plena (Aue.
Tertio ꝯclude ſuam fecunditatē. In dn̄s tecū
¶ Primū ꝓbat v̄bū gratū per qō ſalus porri-
git excludēs dolorē. Aue ſine ve ab eave abyt
¶ Scd̄m ꝓbat merū datū p qō ma- (Apoc.11.
lus corrigit includēs amorem Gratia plena.
Mirabilis eſt ꝛ facies ſua plena eſt gratiarū.
Heſter.4.
¶ Tertiū probat ius nūc latū p qō numen re-
cipitur admonēs honorē. Dn̄s tecū. Fuit dn̄s
cum ea et erat in omibus ꝓſpe agēs. Geñ.35.
Qui dn̄s vt et nobiſcū ſit ꝛ maneat.illō.Luc.
24. Sibi hūiliter ſupplicemus vt nos exaudi
at. Mane nobiſcuꝫ dn̄e qm̄ aduefpaſcit ꝛ in-
clinata eſt iam dies.hic p grām vniōnē ꝛ ꝯcor
diā et in futuro p fruitionē beatificam q̄ nobis
concedat. Qui cū p̄re ꝛ ſp̄u ſancto.viuit et re-
gnat. Amen.

¶ Finis

¶ Omnes ſunt quaterni p̄ter.ſ.q̄ eſt ternus.

ALEXANDER PP VI ... VALENTINVS FERDINANDVS ... DE GRA

ALEXANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS DEI GRA REX ARAGONVM

¶ Tabula alphabetica preſentis operis edita ⁊ copilata ſolerti cura et diligentia per Reuerendum magiſtrum Alfonſuz de Caſtro eiuſdem ſacri ordinis p̄dicator.

¶ De littera. A.

A Duentum chriſti incarnem ſancti patres propter diuerſos fines deſiderabant. Sermo.pri.fo.iij.
¶ Ade . que bona contulit de⁹ in ſtatu innocētie.et quomodo puniuit eū ꝑpter peccatū.ſer.vij.In pri.fo.xiiij.
¶ Aque beata virgo comparatur . Sermo.ix. parte.ij.folio.xviij.
¶ Adiuuat virgo beata laborantes. itinerantes.et timorez habentes.Ser.xij.par.j.fo.xxij.
¶ Abſtergitur faciei macula dupliciter.ſ.aqua et ſpeculo que aplicantur beate virgini. Sermo.xij.par.ij.folio.xxiij.
¶ Aduentum criſti incarnem. et ſi omnes patres.deſiderabāt et in hoc fuerūt equales in viſu tamen corporeo alij alios excelſerunt. Ser. xiij. In principio.folio.xxiij.
¶ Anima rōnalis quō dicitur templum. ⁊ quomodo ornatur purgatur ⁊ ſanctificatur ⁊ ꝙ ſacrificiū in eo offertur. Ser.xiij.p.j.fo.xxiij.i fi.
¶ Artes ſeptem liberales. In ſtudio beate virginis docentur.Ser.j.incarna.p.ij.fo.xxvij.
¶ Angelus ad beatā.v. Ingreſſus.quinqꝫ p ordinem fecit . Sermo.j.incarna.p.v.fo.xxviij.
¶ Angelus gabriel.ſeptez cauſis miſſus eſt.ad beatam virginem que ſeptem gaudijs eiuſdē reſpondent.Ser.ij.incarnationis.fo.xxviij.
¶ Actiua vita ⁊ contemplatiua quelz in btā v̄gine fuit tripliciter.Ser.ij.incarna.p.vj.fo.xxx
¶ Admirabile.eſt nomen virginis apud grammaticos.logicos.⁊ theologos. Sermo.iij. Incarnationis.parte.ij.fo.xxxij.
¶ Angelus ad beatam virginem miſſus. dicit̄ gabriel ab operatione . vel ab eo ꝙ nunciare veniebat. ſer.iiij. Incarnatiōis.p.3.fo.xxxiiij.
¶ Angelus iſte quare immediate dicitur adeo miſſus ibidem.
¶ Angelus.quare in principio non noīauit beatā virginē ꝓprio nomine ibidem.fo.xxxv.
¶ Arbori compatur beata v̄go in qua fuerunt gema.foliū flos ⁊ fruct⁹.Ser.vij.incar.p.j.xl.
¶ Aue.figuratur exponitur et conuertitur.ſer. x. Incarnationis.par.3.fo.xlvij.co.iiij.
¶ Ancilla bona tria debet habere que perfectiſſime habuit beata virgo. Sermo.xj. Incarnationis.par.ij.folio.l.
¶ Adam dormiuit in ſopore ⁊ eua delatere ei⁹ extracta eſt. Quid hoc ſignificabat. Sermo. xiij. Incarnationis.par.j.fo.liij.
¶ Adam in ſopore videns.xp̄i incarnationem. Utrum peccatum agnouerit ſuum. Sermo. xiij.par.j.folio.liij.
¶ Archa noe.quattuor intrinſeca.⁊ totidez extrinſeca habens quid ſignificat in xp̄o ibi.
¶ Abſcondit deus in incarnatione magnitudinem:in paſſione fortitudinem: ⁊ in aſcenſione ſapientiam. Sermo.xiiij.incarnatio.p.j.fo.lv
¶ Abſcondit ſe ieſus. vt ſe viſibilem faceret. Sermo.xvij.incarnationis. In principio.
¶ Abſcondit ieſus tria.ſ.ſuam eſſentiam.ſuam clementiam ⁊ obedientiam. Sermo.xvij. Incarnationis per totum.fo.lx.
¶ Abſcondit deus quattuor in ſua incarnatione quattuor in paſſione. ⁊ vnum in aſcenſione. Sermo.xvij.incarnationis.p.iij.fo.lxj.
¶ Angelis/demonibus et hominibus miſteria ſua deus abſcondit.ibidem.
¶ Amica /columba/formoſa a xp̄o dicitur beata virgo propter tres excellentes v̄tutes. Sermo.j.aſſūp.par.j.col.iij.fo.lxvij.
¶ Archa dicitur beata virgo. Sermo.ij.aſſumptionis.par.ij.folio.lxix
¶ Ante ſecula et ab initio creata eſt virgo quō intelligit̄. Ser.vj.aſſump.in principio.fo.lxxvi
¶ In aſſumtiōe virginis archangelus gabriel ſeptem ordinibus ſanctorum aſignauit .vij.orbes planetarum. Ser.vij.Aſſūp.p.ij.fo.lxxix.
¶ Aurum verbum in tribus cognoſcitur. et ſimiliter humilis. Sermo.xviij. Aſſumptionis. par.ij.folio.lxxxviij.
¶ Admirati ſunt angeli. In die aſſumptiōis de eius promotione eſtatu ⁊ amore. Sermo. xix. Aſſumptionis.per totum.fo.lxxxix.
¶ Aſcendere ſolet aliqua res dupliciter. ſ.conſumptione ⁊ atractione.⁊ his modis aſcendit beata v̄go i celū. Ser.xix.aſſūp.p.j.fo.lxxxix.
¶ Aſcendunt anime tripliciter d̄ terra ad celū. ß beate virgini fuit reſuatus quartus modus ſingularis. Ser.xix. Aſſumptionis.p.ij.fo.c.
¶ Aſſūptiones tres fecit deus d̄ beata virgine ⁊ ꝓmotiōes honoris. Ser.xx.aſſūp.p.ij.fo.cij
¶ Aſſumi debuit beata virgo in corpore ⁊ aīa ꝑpter tres rōes. Ser.xx.aſſumptionis.fo.cij.
¶ Aſſumptio beate marie in celum. nobis valet ad tria. Ser.xx. Aſſūptionis.pte.3.fo.cij.
¶ Aduocatos tres habet homo apud deum.ſ. filium.ſ.ſ.⁊ beatam virginez. Sermo.vij.nat. par.ij.folio.cxiiij.
¶ Apropinquās ad aliquē locū ſeu perueniēs tria debet hēre. Ser.viij. Nat. In pri.fo.cxiiij.

ANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS DEI G

Tabula.

¶Alas duas accipiunt contemplatiui totidem
actiui: ꝛ etiā veri obedientes: qb⁹ poſſunt in ce=
lū volare. ſer. viij. Mati. In principio. fo. cxiiij
¶Allicit nos btā v̄go imitatione / affectu / ſtu
dio ꝛ effectu. ſer. xij. Mati. parte. j. folio. cxxi
¶Audire. b. v. ad duo ꝓdeſt. ſ. ad acq̄ſitionē ho
noris ꝛ repulſionē v̄ecūdie. ſer. xij. Maſ. p. ꝛ. f.
¶Aue ſacratiſſimū nomen habet (cxxij
tres excellentias in ſacra ſcriptura. Ser. vltio
Incar. par. j. f. cxxxxi

¶De lr̄a. B.

Beata v̄go pōt dici tēplū ꝓpt tria
q̄ olim i tēplo fiebāt. ſer. j. p. ꝛ. f. 4.
Boni ſ̄lati aſine xp̄m defferenti
hieruſalē ꝑparāt. ſer. viij. p. i. f. xvi
¶Btā. v. dr̄ celū ꝓpt ſitū: ꝓpt motū iſluxū ꝛ op
ationem. ſermo. xi. parte. j. folio. xx
¶Btā. v. dr̄ ſol ibidē p. ꝛ. f. xxi
¶Beata v̄go dr̄ lucificer / venus ꝛ tranſmonta
na. Sermo. ʒ. Incar. parte. ꝛ. folio. xxxij
¶Btā. v. eſt bn̄dicta ſingularit̄ ꝛ p ſe cum alijs
mulierib⁹ ꝛ ſup oēs mulieres ſer. 5. incar. p totū
¶Bn̄dictiōes coꝝ q̄ dio cultui deputāt̄ ſūt p a
liqua bona v̄ba ꝛ ſic bn̄dictio. b. v. facta p ſpūn
ſcm̄ facta ē p. iij. orōnes. ſ. 5. incar. p. j. f. xxxvi
¶Bn̄dicit̄ ab oib⁹ q̄ aliqđ op⁹ laude dignū ꝛ i
ſigne fac̄ ꝛ ſic b. v. ab oib⁹ fidelib⁹ bn̄dicit̄ ibiđ
¶Bn̄dicta dr̄. b. v. more ātiq̄ legi: ꝛ etiā nōue i
mēte: ꝛ etiā in ventre. ſer. 6. Incar. In prici.
¶Btā. v. oēs matres excedit: ꝛ v̄gies i bn̄dicti
one: data iacob in piguedie terre ꝛ roꝛe celi ibi
¶Bn̄dictiōes. 6. ioſeph noiate p (p. j. f. xxxviij
moyſen btē virgini optie cōueniūt. ibi. par. ꝛ.
¶Bn̄dicta dr̄ b. v. ex fructu ꝛ nō fruct⁹ ex ea qđ
triplici exēplo oñdit̄. ſer. 7. Incar. in pri. f. xl.
¶Beata dr̄ v̄go maria in poſitiuo cōparatiuo
ꝛ ſuperlatiuo. ſer. xx. Incar. p. totum
¶Beatioꝛ fuit v̄go maria xp̄ʒ concipiēdo mē=
te q̄ʒ ventre. ſer. xx. Incar. p. ꝛ. folio. lxv
¶Bonū triplex nobis ꝓuenit de. b. v. ſ. delecta
bile / vtile ꝛ honeſtuʒ. ſer. 16. Aſſū. p. j. f. lxxxxiiij
¶Btā. v. non eſt ſicut ceteri hoiūm in multis
que habētur. ſer. xvij. Aſſump. folio. lxxxxvij
¶Btā. v. aliq̄d habʒ infra deū ꝛ aliq̄d ſupra ꝛ
aliq̄d iuxta. ſer. xix. Aſſump. parte. ʒ. folio. c.
¶Btā. v. ē ſpecioſioꝛ ſole ſup diſpoſitionē ſtella
rū ꝛ prioꝛ luce. ſer. 9. Mati. parte. j. folio. cxvi

¶De lr̄a. C.

Candele q̄s defferim⁹ tria hn̄t in
ſe ꝛ tria ſpūalr̄ rep̄ſentant in xp̄o.
Sermo. vij. In fine. folio. xvi.
Ciuitati ꝑpat̄. b. v. ꝓpt ſituʒ: ꝓpt
populū ꝛ propter diuicias ꝓpter famam ꝛ no
men. Ser. i. Incar. parte. i. folio. xxv
¶Ciuitas q̄ eſt. b. v. de q̄ttuoꝛ laudat̄. ſ. a funda
mētis / a muris / a turribus / ꝛ a portis ibidem.
¶Ciuitas ꝑfecta dʒ hr̄e q̄ttuoꝛ. ſ. claritatē / ſani
tatē / mūdiciā / ꝛ potētiā / ꝛ hec oīa hʒ b. v. ibidē
¶In ciuitate magna. 6. ſūt q̄ faciūt (fo. xxvi
eā famoſam / ſi rex potēs / epiſcopus reſidēs / cō
ſilium prudens / leges iuſte / ſtudiū gn̄ale / po
pulus pacificus ꝛ obediēs ibideʒ. p. ꝛ. fo. xxvi.
¶Ciuitas. b. v. habʒ copiā victualiū veniētiū p
mare: p flumē: p terrā. ſer. i. Incar. p. ʒ. f. xxvij
¶Cōcipiūt oēs mulieres extra vterꝫ ꝛ in vtero
tripliciter: btā aūt v̄go oibus his modis ꝯce=
pit in vtero. ſer. x. Incar. par. ꝛ. folio. xlvi
¶Creatio mūdi ſic facta ē p hoc v̄bū fiat: ita et
recreatio minoris mūdi. ſ. hois p idē v̄bū ꝯgru
ebat fieri. ſer. xij. Incar. parte. i. . co. i. folio. l.
¶Creatio mūdi ꝛ icarnatio in plurib⁹ aſſimulā
tur. ſer. xij. Incar. parte. i. co. viij. folio. lij
¶Confeſſio eſt neceſſaria etiā ſi p̄cedat ꝯtrictio
ꝓpter q̄ttuoꝛ. ſer. xvij. Incar. fo. lxi. parte. ij
¶Cōfeſſio q̄re nō fiebat i lege veteri niſi mētalr̄
in noua aūt vocaliter ibidem.
¶Circularis figura icarnationem v̄bi rep̄ſen=
tat. ſer. xix. Incar. parte. ꝛ. folio. lxiiij
¶Ciuitates due ſūt. ſ. babilonia ꝛ hierl̄ʒ. ſer. 5.
¶Cōuerſatio benigna v̄gis btē (Aſſū. In pri.
in gloria tāgit̄. ſer. v. Aſſūp. par. ꝛ. folio. lxxv
¶Circularis figura denotat incarnationē ꝛ aſ
ſūptionē. ſer. 7. Aſſūp. In principio. f. lxxvij.
¶In ciuitate hui⁹ mūdi: ſēp ē vacuuʒ: qđ ꝯtra
naturā in emerita v̄o padiſi plenū qđ ꝯuenit cū
natura. ꝛ ē ſupra naturā. ſ. 7. aſſū. p. i. f. lxxviij.
¶Caſtellū fuit. b. v. triplici rōe. ſ. 8. aſſūp. p. i. f.
¶Cōtēplatiua vita melioꝛ ē q̄ʒ actiua. ix (lxxx
rōnibus. ſer. x. Aſſūp. In principio. f. lxxxiiij.
¶Cōtēplatiua vita excedit actiuā i. v. f. lxxxvij
¶Cōiugati i ſuo ſtatu hn̄t tres ptes ꝛ btā (p. ꝛ.
v̄go elegit optimā. ſer. 12. Aſſūp. p. ꝛ. f. lxxxviij.
¶Cōtra pctōres dia iuſticia triplr̄ ꝓcedit ac b⁹
b. v. eos defendit. ſer. xi. aſſūp. par. ʒ. fo. lxxxix.
¶ Cōuertit aīas beata v̄go ſimpliciter per ac=
cidēs ꝛ per cōtrapoſitionē. ſer. ʒ. Maſ. fo. cvij.
¶Celorum. v. ſunt gn̄a p̄cipua. ſ. aereū / igneū /
ſidereum / aqueū / ꝛ empireū / qb⁹. b. v. ꝯpat̄.
Ser. iiij. Mati. parte. ʒ. folio. cviij.
¶Cōcupiſcūt hoies videre ꝛ contēplari beatā
v̄ginē ꝓpt tria. ſer. ix. Mati. parte. i. folio. cxvi
¶Cayphas nō fuit v̄o ꝓph̄a. ſer. xviij. Ma. p. i. f
¶Cādoꝛ lucis dr̄. b. v. ꝛ ſpeculū ſine ma= (cxxxi
cula ꝛc. ſer. xviij. Mati. parte. ꝛ. folio. cxxxij.
¶Cantica. xv. dicūtur in cantico gradu quo. b.
v. aplicant̄. Sermo. p̄ſenta. folio. cxxxiiij.

¶ De lr̃a. D.

Dies multiplex angelicus. p̃mi hominis repatiõis ꝛ v̄gine⁹ ſer. iiij. In principio.
Dies. b. v. vna valet ꝑ duob⁹ ꝑ mille dieb⁹ ꝑ ãno ꝛ mille ãnis ibidē. pte. j. in fi.
¶ Dies triplex. ſ. icarnate ditatſ ꝛ v̄gis matris ꝛ eiuſdē magne ſolēnitatis. ſer. 4. p. totum
¶ Dies ſcõꝝ iuſtoꝝ ꝛ xp̃i triplr̃ differũt. ſ. 4. p. j
¶ Dies. b. v. triplicē nob attulit letici= (fo. viij am. ſer. iiij. parte. ij. folio. ix.
¶ Duas dies legim⁹ in ſcriptura magnas. ſ. Joſue ꝛ Ezechie. quas exceſſit diē. b. v. ibidem
¶ Doctrina aliqua dupliciter reddit̃ ſuſpecta xp̃i aũt nullatenus. ſer. ix. parte. j. folio. xvij.
¶ De⁹ ferox mitiſ in gremio v̄gis fact⁹ ē vt capetur a venatorib⁹ ſic̃ vnicornis. ſ. 2. Incar. p. 2. f.
¶ Dñs ē nomē ꝯtinēs. vij. lr̃as p q̃s. vij. ſa (xxix cramēta denotat̃. ſer. 4. Incar. fo. xxxiiij. pte. 3
¶ Deſpõſata fuit. b. v. ꝑpter tria. ſer. 4. Incar.
¶ Dulcedo fruct⁹ v̄ginei hꝫ du= (p. 3. f. xxxiiij as excellētias. p̃ria ꝙ ē magna. ſcõa ꝙ ē abſcõdita. ſer. 7. Incar. pte. 4. folio. 41.
¶ Dilexit de⁹ magiſ in v̄gie hũilitatem q̃ꝫ virginitatem. ſer. xi. Incar. pte. 2. folio. l
¶ De⁹ creauit in mũdo lucē firmamentũ mare ꝛ ſoleꝫ/ ꝛ lunã/ aues ꝛ hoies. ꝛ hec oia. b. v. in mũdi recreatione fuit. ſer. xij. p. j. co. ij. folio. l.
¶ Die quarta creatus ē ſol ꝛ ſimiliter filius dei homo factus. ſer. xij. Incar. pte. j. co. 2. folio. l
¶ Deus eſt lux ꝛ abſcõdit ſe ſub nube: in incarnatione. ſer. xiiij. Incar. pte. j. folio. lv
¶ Dies dicit̃. b. v. ꝑpt̃ magnam lumis claritatem. ſermo. xiiij. Incar. pte. 3. folio. lvij
¶ Digiti tres i ſacra ſcriptura ponũtur p quos demones eiciũtur. ſer. xv. Incar. per totum
¶ Decēs fuit ꝛ cõgruũ ꝙ de⁹ incarnaret̃ ꝑpt̃ ſuã bonitatē ꝛ caritatē ibidē. col. vij. fo. lix
¶ Demõ de mũdo fuit eiect⁹: qñ fili⁹ dei fuit incarnatus. ſer. xv. Incar. co. viij. folio. lix
¶ Deus ꝛ ſi eſt incarnatus: in nullo tñ fuit inmutatus. ſer. xviij. parte. 3. folio. lxiij
¶ Dilexit deus in virgine hũilitatē pluſq̃ꝫ virginitatem. ſer. xx. Incar. pte. j. folio. lxv
¶ Dãnati ꝛ mali neq̃ꝫ hñt reĝe i potētia rõnali neq̃ꝫ i iraſcibili ꝛ ꝯcupiſcibili. ſer. v. Aſſũ. p. 3. f.
¶ Detinet ſe aliq̃s triplr̃ in aliq̃ loco ꝑpt̃ (lxxvi q̃. b. v. ſe detinet i celo. ſ. 7. Aſſũp. pte. 3. fo. lxxx
¶ Dñi tẽporales in ſuo dñio habẽt tres ptes ꝛ b. v. elegit optimã. ſer. xij. Aſſũp. p. ij. f. lxxxviij
¶ Deus eſt ſphera cuius centrum eſt vbiq̃ꝫ ꝛ c. ſermo. xviij. Aſſump. parte. ij. fo. lxxxviij
¶ Dies glie celeſtis ꝛ vite tẽpalis in trib⁹ contrariantur. ſer. xiiij. Aſſũp. In principio. fo. xc
¶ Dies. vij. ſunt in vita p̃ſenti in q̃lꝫ ſeptimana in q̃b⁹ nullaten⁹ ē hoi pax. ſer. xv. aſſũ. p. j. f. xcij
¶ Domos tres hꝫ de⁹. ſ. materialē in terra imperialeꝫ in celo ꝛ diuinalem q̃ eſt beata virgo. ſermo. xvi. Aſſump. In principio. folio. xciij
¶ Dom⁹. b. v. eſt honorabil̃ freq̃ntabil̃ ꝛ lauda
¶ Delicie ſũt triplices. ſ. gñales ſpē= (bil̃ ibidē ales ſinglr̃ares. p̃rie hoiuꝫ ꝛ ãgeloꝝ. ſcõe hoiuꝫ tñ. tertie v̄gis ſolũ. ſer. xix. Aſſump. pte. ij. fo. c
¶ Domũ edificauit ſibi fili⁹ dei i qua edificatiõe q̃tuor cauſe cõcurrerũt. ſer. j. Nat. pte. 2. fo. ciij.
¶ Domus eſt. b. v. benefundata. bñe obſerata. ꝛ bñe ornata. ſermo. j. Nati. parte. 3. folio. ciij
¶ Delectat̃ de⁹ magis i hũilitate. v. q̃ꝫ in v̄ginitate ei⁹ qȯ pꝫ ex ſigno ꝛ effectu. ſer. 4. Nat. p. j.
¶ Deo p̃ri i trib⁹ tenemur. ſer. pluuie (fo. cviij
¶ Deſpõſata fuit btã v̄go ꝑpter (p. 3. f. cxxxvi quattuor. ſermo. vltimo. pte. 3. folio. cxl
¶ Dies. b. v. excedit diē angelicalem ꝛ diē ade ꝛ diem hũanũ: ꝛ diem iuſtoruꝫ. ſer. 3. folio. vij
¶ Dei filius fuit in. vi. ſignis añ incarnationem ꝛ in alijs ſex i incarnatione. ſermo. 3. folio. vij

¶ De lr̃a. E.

Piſcopat⁹ cũ ſit tanti oner̃. q̃re ſic pleriq̃ꝫ aſpirãt ad ip̃m. ſer. viij.
Eue nomē. ſ. v̄ago me (p. j. f. xvi lius btē v̄ginꝭ q̃ꝫ ei ꝯuenit ꝑpt̃ q̃tuor nois iterp̃tatiões. ſer. 2. Incar. p. j. fo. xxix.
¶ Eliſabeth qñ v̄ginē ſalutauit q̃ttuor mira et excellētiſſima dē ip̃a p̃conizauit. ſer. xi. Incar. p.
¶ Ebrij errãt i duob⁹. ſ. in iceſſu ꝛ in (i. f. lix viſu ꝛ ſic ē de pctõrib⁹. ſer. xiiij. incar. p. 2. f. lvi
¶ Excuſat ſe aliq̃s a cõuiuio ꝑpt̃ tria q̃ in. b. v. locũ nõ habuerũt. ſer. i. Aſſũp. pte. i. folio. lxvij.
¶ Emeritã ciuitatē ingreſſa eſt btã v̄go in die aſſũp. ſer: vi. Aſſump. In principio. fo. lxxviij
¶ Elegit btã virgo optimã partem in. viij. rebus. ſer. x. Aſſump. col. 3. 4. 5. et. 6. fo. lxxxv
¶ Electionē optimã nõ faciũt damnati ſic̃. b. v. nec pctõres: nec actiui: nec etiam ꝯtemplatiui. ſermo. xi. Aſſump. In principio. fo. lxxxvi
¶ Electio in pratica ꝛ in ſcriptura triplex reperitur. ſermo. xij. Aſſump. parte. i. f. lxxxviij
¶ Exaltat de⁹ hoies p bona naẗalia tẽpalia ꝛ ſp̃ũalia. ſermo. xviij. aſſũp. pte. i. folio. lxxxxvij
¶ Exaltata eſt. b. v. ſup oẽs creaturas i ordie: i poteſtate et btitudine. ſer. xix. Aſſũp. p. 3. f. ci.
¶ Ebrij errãt i iceſſu ꝛ i viſu ſilr̃ pctõres q̃bus ſuccurrit lux q̃ ē. b. v. ſer. xiij. Nat. p. j. f. cxxiiij.
¶ Exaltant ſe mali triplicit̃. ſ. in corde in ore et in opere. ſer. xviij. Aſſump. parte. 3. fo. lxxxxviij ꝛ nullo illorum ſe exaltauit beata virgo.

¶ Eua deſcēdit tripl'r. ſ. a grā in culpā. a culpa i penā tēpalē. ⁊ a tēpali i penā etnā. ſer. xix. aſſūp.
¶ Elemēta tria. ſ. aer aqua ignis (pte. j. fo. 99
tria capitalia vicia repſētāt. ſer. xix. aſſūp. p. 4. fo.
¶ Electio fit duplicit'. ſ. de pluribꝰ (lxxxxix.
pauci ⁊ vnus de paucis. ſer. j. nati. pte. ij. fo. ciij.
¶ Eccl'ia militās ⁊ triūphās xp̄z hꝫ caput ⁊ beatā ꝟginē vt colluz: ſer. v. nati. in princi. fo. c. ix.
¶ Exēplar poſuit deus in ꝟtutibꝰ ciuilibꝰ moralibus ſpūalibus ſiue gratuitꝭ. et hoc in btā ꝟgine. ſer. xiij. nati. in principio. fo. cxxij.

De littera. F.

FRuctus vteri beate ꝟginis habꝫ iiij. excellētias ſup fructus oīum aliaꝝ mulieꝝ. ſer. vij. pte. j. fo. xiiij.
¶ Feſtū purificatiōis triplici noie nūcupat'. ſer. vij. pte. iiij. fo. xv.
¶ Famoſam faciūt ciuitatem q̄nꝗ: q̄ btē ꝟgini applicantur. ſer. j. incar. parte. iiij. folio. xxvij.
¶ Fama munditia ⁊ benignitas beate virginis declarantur. ſermo. iij. incar. per totum.
¶ Famaꝫ diuerſi propt' diuerſas ſibi vendicarunt: ſ; tamen eternā ⁊ celebrē hīc non potuerūt: ſicut btā virgo. ibidem. pte. j. folio. xxxi.
¶ Fructus vteri virginalis dicitur benedictꝰ propter. vi. ſer. vij. incar. per totum.
¶ Fructus glorioſe virginis fructui nucum cōparat'. Sermo. 7 incarna. parte. 3. fo. 41.
¶ Fructus virginis marie alios excedit in odore in ſapore in dulcore ibidem parte. 4.
¶ Fructꝰ vētris ꝟgis ē bonꝰ melior ⁊ optimꝰ.
¶ Fructꝰ q̄dā ſūt quoꝝ medulla tm̄ (ibidē. p. 5
comedit' alij ſola cortex alij totū. ſer. 7. icar. p. 5
¶ Fructus quidā ſunt vermiculoſi a- (fo. 41.
lij amari. alij ventoſi ibidem parte. 6.
¶ Fructus q̄dā ſūt auaricie alij luxurie alij ꝟo
¶ Firmamētū dr̄ btā virgo quo (ſupbie ibidē
ad ſe et quo ad nos. ſer. xij. parte. j. co. 3. fo. L.
¶ Filiꝰ ſolꝰ ē incarnatꝰ lꝫ pr̄ et. ſ. ſ. opati ſint incarnationē. ſer. xv. incar. fo. lix. col. viij.
¶ Facies. ij. hꝫ xp̄s. ſ. clemētie ⁊ furoris. ſer. xvij
¶ Ut faciē clemētie xp̄s nō abſcō- (ica. p. ij. f. lx
dat duplex remediū. ſ. affirmatiuū ⁊ negatiuuꝫ
¶ Firmatur aliquid in aliquo tripl'r (ibidem.
Sermo. 3. aſſump. parte. ij. folio. lxxi.
¶ Firma vl' firmata dr̄ aliq̄ res tripl'r. ſ. iij. aſſū.
¶ Figurat'. b. v. p mariā ⁊ martā ꝓpt' (p. iij. f. lxxi
vitā actiuā ⁊ ꝯtēplatiuā. ſ. iiij. aſſūp. in pri. f. lxxij
¶ Familiaritas xp̄i ⁊. b. v. fuit in amore ⁊ i bōis
¶ Filiꝰ q̄re potiꝰ dr̄ ſapia (ſer. xix. aſſū. p. 3. f. ci
q̄ꝫ pater ⁊. ſ. ſ. Ser. j. nati. parte. i. folio. c. iij.
¶ Flos vitꝭ ⁊ odor floꝝ tria gn̄a ſ pētū fugat q̄ ꝟgini btē apropriant'. ſer. v. nati. pte. ij. fo. cx.
¶ Flos ⁊ fructꝰ. b. v. i duobꝰ differt a flore ⁊ fructu aliaꝝ mulieꝝ. ſer. v. nati. pte. iij. fo. cx.
¶ Fides. b. v. iij. excellētias hūit. ſer. xij. nati. in pri. f. cxxi.
¶ Fidei integritas duo req̄rit q̄. b. v. a nob petit
¶ Filij boni debēt facere (ſer. xiiij. na. f. cxxiiij q̄ttuor. ſ. pluuie. pte. 3. f. cxxxvi

De l'ra. G.

GEnus xp̄i nobile doctrina radioſa ⁊ exēplaris ſiue ꝓficua vita deſcribūt' ſer. x. p totum. folio. xix.
Gl'ia iſrael ſalutare nr̄m ⁊ lumē gētiū merito dr̄. b. v. ſ. xij. in prin.
¶ Gabriel archāgelꝰ. Jo. euāgeli. ⁊ xp̄s fuerūt iij. nobiles ſtudētes i ſtudio. b. v. ſer. icar. p. ij. f.
¶ Generādi tres mōi fuerūt añ ꝟginē ⁊ (xxvij
in ea q̄rtꝰ adipletꝰ ē. ſer. ij. incar. pte. ij. fo. xxix
¶ Grāꝫ ſolēt hoīes inuenire apō magnos ⁊ principes ꝓpter ꝟbū gl'oſum opus virtuoſuꝫ donū ſiue munus p̄cioſum. ſer. 8. incar. pte. 2. fo. 43.
¶ Gn̄atiōis cū cēnt. 3. mōi q̄rtꝰ i. b. v. adipletꝰ eſt. ſmo. 9. Incar. p. j. f. 44.
¶ Grā triplex ſufficiens habūdans ⁊ ſup excedēs. ſmo. xi. aſſūp. p. vltia. fo. lxxxix.
¶ Gl'ia domus nouiſſime dn̄i. ſ. b. v. maior ē q̄ꝫ prime. ſ. templi. ſer. i. nati. parte. 3. f. ciiij.
¶ Genealogia xp̄i alio ordine ponit' in euāgelio q̄ꝫ genealogia aliorū ſer. ij. nati. pte. ij. fo. cv.
¶ Grā xp̄m data ē total'r ⁊ nō p̄cial'r ſer. vi. nat'.
¶ Grā triplex. ſ. ſufficiēs eminēs (in pri. f. cxi.
et ſuper effluens ibidem per totum.
¶ Generauit. b. v. xp̄m in mēte ⁊ i vētre ⁊ p̄ma gn̄atio p̄pōderat ſcōe. ꝓpt'. iij. ſ. ix. na. p. ij. f. cxij.
¶ Gn̄atio triplex eſt. ſ. vicioſa gl'oſa ⁊ glorioſa. ſer. xi. Nati. pte. j. ſcōa ⁊ tertia. folio. cxx.

De littera. H.

HOre tres ſunt in die iuxta ſcripturā. ſ. mane veſpe ⁊ meridie. q̄ pulcherime gabrieli archāgelo ⁊ beate virgini apropriātur. Ser. iiij. parte. ij. folio. ix.
¶ Humilitatis tres ſunt gradus. Sermo. xviij. Incarnationis In principio. folio. lxij
¶ Hoibꝰ fuit ſimilis xp̄s in ſpē nat'a ⁊ pena. diſſimilis tantum in culpa. ſer. xviij. incar. parte. j.
¶ Hūanitas xp̄i veſti compatur ꝓ (folio. lxiij.
pter tria ſer. xviij. Incar. pte. ij. fo. lxiij
¶ Hitatio ꝯdigna. b. v. eſt ciuitas ſcificata. ſer. v Aſſūptionis pte. j. fo. lxxv
¶ Honorabilior eſt beata virgo maria q̄ꝫ celuꝫ triplici rōne. ſer. xvi. Aſſūp. pte. j. fo. xciii
¶ Humiliat ſe virtuoſus tripliciter ⁊ in tribus cognoſcitur humilis. Sermo. xviii. Aſſumptionis parte ſcōa. folio. lxxxxviii.

¶Hominū gloria ſuper angelos conſiſtit in tri
bus.ſermo.xix.aſſump.parte.ij.folio.c.
¶Humilitas ⁊ hūiliatio.in quibus differunt.⁊
q̄uo propter hūilitatem abſtulit deus a v̄gine
humiliationem. Sermo.xiij.nati.folio.cxxiij.
¶Honorabilis dn̄a.vi.cauſis pōt denegare qđ
ab ea petitur.quarum nulla in beata v̄gine re
peritur.Ser.p.pluuia.in parte.j.fo. cxxxv.
¶De littera.J.
Joſeph ⁊ btā v̄go ꝓ xp̄o obtule=
rūt ſacrificiū matutinū tp̄e nati=
uitatis.⁊ ip̄e pro nob̄ veſpertinū
et pfecte etatis. Ser.vi.p.ij.fo.xiij
¶Judei moderni ⁊ ſi ſint de po=
pulo iſrael ſm carnē. nō tn̄ de xp̄i ꝯſanguinita
te.gloriari poſſunt vt antiqui. ſer.x.pte.j.fo.xix
¶Judei ſubtiles ingenio deū cognoſcētes ⁊ le
gē hn̄tes.q̄re ſic pmanēt i infidelitate.gētiles v̄o
rudes xp̄z ſtāveniſſe tā pfecte ꝯfitēt.ſer.x.p.ij.fo.
¶Juſtificatio impij.an ſit maius opus (xix.
quam creationem angeli.ſer.xiij.pte.j.fo.xxiiij.
¶Jeruſalē cum ſuis portis ſignificat beatā vir
ginem.ſermo.vi.incarna.parte.ij.fo.xxxix.
¶Inuenit gratiam beata virgo ⁊ ideo peccato
ribus ad eā ē recurrēdū.ſer.8.incar.p.j.fo.45
¶In incarnatiōe q̄ttuor interuenerūt.ſ.legat⁹
excellēs.taciturnitas prudēs. opus prōptū.cō
ſenſus volūtari⁹.ſer.x.incar.parte.3.fo.xlvi
¶Incarnatio filij dei.facta fuit i chana galilee
⁊ m̄rimonio aſſimilat̄.ſer.xi.incar.i pri.fo.xlviij
¶Judei q̄re nō credūt xp̄z incarnatū.ſ; aliū ex
pectāt ventur̄: gētiles v̄o ſic.ſer.xiiij.p.j.fo.lv.
¶Judeos.quare non illuminat btā v̄go ⁊ ſi ſit
lux omnibus cōmunis ibi.parte.ij.folio.lvi.
¶Inclinauit ſe ihs ⁊ digito ſcribebat in terra
q̄uo exponit̄. ſermo.xv.incar.co.ij.folio.lvij.
¶Incarnat⁹ ē potiꝰ filiꝰ q̄z.ſ.ſ. ꝑpt tres rōes ibi
¶Incarnatio xp̄i ſcripture cōpat̄ ꝑpt (dem
tria ibidem.col.iiij.folio.lviij.
¶In icarnatiōe tria facta ſūt.ſ.vnio dei ⁊ hoīs
formatio corpis:liberatio apoteſtate demonis
Sermo.xvi.incarnationis.folio.lix
¶Jacob xp̄z repſentat Eſau autē pecatorē.ſer
mo.xviij.incarnationis.parte.j.folio.lxiij.
¶Inuitata btā virgo ſe excuſare non potuit ꝑ
pter duas rōnes.ſer.j.aſſump.pte.j.fo.lxvij.
¶Incinerari non potuit beata virgo ꝑpt q̄ttu
ordecim rōnes.ſer.ix.parte.ij.fo.lxxxiij.⁊.iiij
¶Imagines.vi.repiūt̄ in vniuerſo pfectiōes v̄
gineas repſētātes.ſer.x.nati.in prin.fo.cxviij.
¶Judei.quare nō vidēt nec credūt.ortū lucis
que eſt btā v̄go.ſer.xiiij.nati.pte.j.folio.cxxv.
¶Illuminat⁹ fuit liber btē v̄gis trib⁹ colorib⁹
ſm ei⁹ tres ſtat⁹.ſer.xv.nati.pte.iij.fo.cxxvij.
¶De littera.L.
Lex quātū ad vim directiuā obli
gat iſtituētē:nō aūt quantum ad
coactionem. Sermo.v.in prin.
Lex purificatōis feminar̄.xl.diē
btāz v̄ginē nō obligabat ſer.v.p.j
¶Legis duplex rō purificatiōis ⁊ pſen= (fo.xi
tatiōis pueri xp̄z ihm̄.latēs obligabat ibidem.
parte.ij.folio.xi.
¶Lilium ſignificat v̄gīes ſer.ix.pte.iij.fo.xviij
¶Lucerna ſignificat v̄bū dei.lumē gr̄am ſpūs
ſci.cādela v̄o btāz dī genitricē.ſer.xi.i pri.f.xx
¶Lia btāz v̄ginē repſentat:aſſer v̄o quē pepit
qn̄ dixit Btām me dicēt ⁊c.xp̄z.ſer.vi.icar.p.j.
¶Legatus duo debz hr̄e q̄ hūit ga= (fo.xxxvij
briel archangelus.ſermo.x.incar.pte.3.fo.xlvi
¶Lux eſt btā v̄go ꝑpt tria.ſer.xij.icar.p.j.co.ij
¶Luna dicitur beata virgo ꝓpter quat= (fo.l
tuor.ſermo.xij.incarna.parte.j.co.vi.folio.li.
¶Lux triplex i ſacra ſcript̄a repit̄.pma ſignifi=
cat deitatē icarnatā.ſcd̄a m̄rez v̄ginē.tertia ar
chāgelū gabrie.ſer.xiiij.icar.p totū.fo.lv.⁊.lvi
¶Lux eſt beata virgo ꝓpulchra grata.⁊ pura
Sermo.xiiij.parte ſcd̄a in principio.fo.lvi.
¶Lux dicitur beata virgo ꝓpter tria ibidem.
¶Lex perfectior fuit beata virgo lege moſay=
ca.Sermo.vi.aſſumptionis parte.ij.fo.lxxvij.
¶Locuta ē btā v̄go raro ⁊ ſemp ad ei⁹ locutio
nē ſemp miraculū ſecutū ē.ſer.x.col.v.fo.lxxxv
¶Laudant̄ hoīes ꝑpt tria ſer.ij.nati.i pri.f.ciiij
¶Laudat̄ btā v̄go d̄ poritate i cēndo.de clari=
tate i naſcēdo d̄.vtilitate i vidēdo ſer.ij.nat.p to
¶Legis.vij.ſūt effect⁹.q̄ in btā v̄gīe (tū.f.ciiij
repiūt̄ vn̄ ip̄a lex pōt dici.f.iij.nati.p totū f.cv.
¶Lex dr̄ btā v̄go hn̄s.iiij.excellētias ſup oēs le
ges.ſ.imaculata ꝯuertēs aīas ⁊c.f.iij.nat.f.cvij
¶Lux ē btā v̄go oib⁹ placēs.tenebras nō ſuffe
rēs.tota pulcra ⁊ reſplēdēs.ſer.x.na.p.i.f.cxviij
¶Libri ꝯpoſitio ad q̄d defuit.ſer.xi.nat.i pri.f.
¶Lectiōes.vij.legit nob̄ btā v̄go in.vij. (cxix
verbis q̄ dixit.ſer.xij.nat.parte.ij.fo.cxxi.
¶Lucē credere btām v̄ginez cuilz fideli de ne
ceſſitate ſaluti ꝑpt tres ꝓprietates lucis.q̄ idē
aplicant̄.ſermo.xiiij.nati.parte.i.folio.cxxiiij.
¶Lux ꝯcordat elementa i mixto q̄ iterſe diſcor
dāt.ſimilr btā v̄go.ſer.xiiij.nati.pte.i.fo.cxxv.
¶Lux orta ē iuſto q̄uo intelligitur ibidem.
¶Laudatur btā v̄go de trib⁹ de doctrina.q̄r li
ber:de ꝯceptu q̄r generatiōis ihū:de ortu quia
filij dauid.ſermo.xv.nati.in principio
¶Liber dr̄ btā v̄go ꝑpt capacitatē/v̄tuoſitatē
⁊ totalitatē q̄ ꝯtinuit btē v̄gi.ſer.xv.na.p totū

ALEXANDER PP VI
VALENTINVS
FERDINANDVS

Tabula.

¶ Libri deſeruiūt nobis contra ignorantiam ob liuionem et vanam felicitatem. que virgini a plicantur. ibidem par. ij. fo. cxxvi.
¶ Libri totalitas vj. reqrit. ibidē p. iij. fo. cxxvi
¶ Littera. h. deſignat xp̄m in incarnatione ⁊. x. in paſſione ibidem.
¶ Liber fidei dicitur beata virgo ſignatus ⁊ in tus et foris ſcriptus. Ser. 16. nati. parte ſcđa folio. 129.
¶ Liber digne memorie ⁊ ſancte recordatiōis dicitur beata virgo et antique cronice in quo tria principaliter de xp̄o leguntur. ibidem par te tertia et quarta. folio. 130.
¶ Laudantur ꝯmuniter homines propter tria. Sermo de laudibus virginis beate. In princi pio. fo. cxxxvij.

¶ De littera. M.

MAria virgo dicitur Luna propter quinqꝫ ratiōes. Ser. xi. p. 3. fo. xxi
Maria virgo dicitur Stella ma tutina. propter tria ibidē p q̄rta.
Menſa dicitur beata virgo Ser mo. xij. par. 1. folio. xxij.
¶ Menſa dicitur tempalis dignitas in qua qui dam comedūt manibus integris. alij vero ma nibus amputatis. ibidem.
¶ Medicus dicitur xp̄s. in aduentu ſuo incar nem. Sermo. ij. incarnationis. par prin.
¶ Medicine fiunt. Quandoqꝫ per contraria. quandoqꝫ per ſimilia. et ſic criſtus noſtras in= firmitates curauit: ⁊ de quolibet habes tria ex empla. ibidem.
¶ Mulieres inueteri lege benedicebantur ꝓ= pter maternitatem. et in noua propter virgini tatē. ⁊ propter vtraqꝫ beata virgo meretur be nedici. Ser. v. incarna. par. ij. fo. xxxvi.
¶ Mulieres ſeptem de. vij. virtutibus in lege veteri laudantur. quas omnes excedit beata v̄ go. Sermo. v. incarnationis. p. 3. fo. xxxvij.
¶ Maledictiones tres. omnibus mulierib⁹ da te ſunt: a quibus fuit immunis btā v̄go ibidē.
¶ Mulier que decem perdidit dragmas criſtū repſentat. Ser. 8. incarna. p. 1. fo. 42.
¶ Matrimonium duplicem conſenſum requi= rit et vterqꝫ fuit in incarnatione. Sermo. xi. in carnationis. In principio.
¶ Matrimoniū triplex fuit in virgine celebra tuū. Primū iter deū ⁊ hoiem. Scōm inter ma trem et virginem. Tertium inter fidem ⁊ intel lectum. primum in vtero ſm in carne. tertium in mente. Sermo. xi. incarnationis p totum
¶ In matrimonio dei et hominis. Deus pa= ter dicitur vir ⁊ beata virgo Vxor ibidem. fo. xlviij. par. 1.
¶ Matrimonium in vtero virginis factū. ph̄i. naturales tractauerunt: ſ perficere non potue runt ibidem. fo. xlix.
¶ Mare amarum. quo ad ſe fuit beata virgo ⁊ dulce quo ad nos. Sermo. xij. incarnationis. par. 1. co. 3. folio: l.
¶ Miracula petuntur Vbi intellectus. excedit ⁊ natura nō valet. Ser. xiij. incar. in pricipio.
¶ Matrimonium duplicem coniunctionē req rit: que fuerunt in xp̄o quo ad eccleſiā ⁊ huma nam naturam. ibidē. par. 1. fo liij.
¶ Maria nubes/laterna/ paries ⁊ vmbra fa= cta eſt vt deus fieret viſibilis nobis. Sermo. xvij. incarnationis. par. 3. fo. lxij.
¶ Medium eſt triplex. ſ. logicale. philoſopha= le. ⁊ morale. Ser. xix. incarna. p. iij. fo. lxiiij.
¶ Miracula tria demonſtrauit. ſ. ſ. in vtero vir ginis. Sermo. xx. incarnationis. p. iij. fo. lxvi.
¶ Motiuū triplex conuiuij. tangitur cū ter dici tur veni ad beatam virginē quod a tribus ge neribus perſonarum dicitur. Sermo. 1. aſſum= ptionis par. ij. fo. lxviij.
¶ Mons dicitur beata virgo propter vnum. ⁊ mons ſyon propter quattuor. Sermo. 3. aſſum ptionis par. 1. folio. lxx.
¶ Miniſtrauit xp̄o beata virgo in hoc mundo in omnibus. vij. operibus miſericordie. Ser. iiij. aſſump. par. 1. fo. lxxij.
¶ Miniſtrat deo pro hominibus beata virgo ⁊ in eccleſia militanti et triūphanti. Ser. iiij. Aſſumptiōis par. ij. fo. lxxiij. et de ſex membris ſui corporis principaliter ibidem.
¶ Murus virginitatis et turris humilitatis ex pugnare non potuerunt. Sermo. viij. Aſſum= ptionis par. 4. fo. lxxx
¶ Mulierū nouē genera reperiuntur in ſacra ſcriptura. Sermo. viij. Aſſūp. par. ij. fo. lxxxi.
¶ Mulier amicta ſole. ⁊c. Exponitur ibidem. folio. lxxxi.
¶ Maria v̄go magis eſt mater xp̄i filij ſui quā quelibet alia mr̄. Ser. ix. aſſūp. par. ij. fo. lxxxiij.
¶ Mors beate virginis non dubitatur etiā ſi in ſacra ſcriptura illa expreſſe non reperiatur Sermo. ix. Aſſump. per. ij. folio. lxxxiij.
¶ Marta et maria. i. vita actiua ⁊ cōtēplatiua in p̄ſenti ſeculo maria vnionē habuit ꝓpter du as rōnes. Ser. xi. Aſſūp. p. 1. fo. lxxxvi.
¶ Murmuratum fuit cōtra mariā magdalenā ter. Sermo. xi. Aſſump. par. ij. folio. lxxxvij.
¶ Miſſam dixit beata virgo in qua ſeptem ce= rimonias egit. Sermo. xvij. Aſſump. In prin= cipio. fo. lxxxxvij.

¶ Mortua ē beata virgo ⁊ reſuſcitata ſicut plu
res alij ſancti ꝫ tamen excellentiam maximam
habet ſuper eos. Sermo.xvij. Aſſump.p.ij.
folio.lxxxviij.
¶ Magna fecit deus pater filius ⁊ ſpūs ſanct᷑
in beata virgine.Ser.xx.Aſſump.p.j.fo.cj.
¶ Mundus indigebat maria matre propť tria.
Sermo.vij.nati.par.ij.fo.cxiij.
¶ Memoria beate virginꝭ fixa eſt ⁊ ſcripta. nō
in aqua.non in terra.non in cinere.non in lapi
de.non in ferro ꝫ in celo.Sermo.xi.nati.In pri
cipio.folio.cxix.
¶ Mons ſyon habet quattuoꝛ excellētias ſiue
nomina.Ser.preſen.p.ij.fo.cxxxiiij.
¶ Mater dͬ beata virgo propter duo. Sermo
pluuie.par.3.folio.cxxxvij.

De littera.N.

Nobilitas vera in quo conſiſtit.
ſermo.x.par.j.fo.xix.
Nomen iheſu.etſi pluribus ante
criſtum fuerit datum. ſaluatori
tamen ſolū et non alijs merito eſt
apropriatum.ſermo.x.par.3.fo.xx.
¶ Nomen ciuitatis dei que eſt beata virgo in
uenies.ſermo.j.incarnationis par.v.fo.xxviij
¶ Nomina diuerſa xp̄o per Eſaiam impoſita.
vide quomodo ⁊ quando fuerunt adimpleta.
ſermo.ij.inca.par.v.fo.xxx.
¶ Nomen apropriretate rei ī ponitur ⁊ ideo ꝑ
nomina de rerum proprietatibus ⁊ virtutibꝰ
informamur.ſer.iij.incarna.in princi.fo.xxxi.
¶ Nomina plurima habet beata v̄go perfectiꝰ
tamen ⁊ potius eſt mater mīe ibidem.
¶ Nomē beate virginis.eſt famoſum in terris
apud fideles ſaracenos et iudeos.ſermo.iij.in
carnationis par.j.fo.xxxi.
¶ Nomen beate virginis.eſt famoſum apud ꝑ
ſonas trinitatis.et apud ſanctos et predeſtina
tos ibidem.
¶ Natura diuina et humana in virginis vte=
ro ꝑ maxime cōiuncte ſunt. ſermo.xix.incarna.
par.ij.folio.lxiiij.
¶ Nouum creauit dn̄s ſuper terram exponitur
ſermo.ix. Aſſump.par.ij.folio.lxxxiij
¶ Nomen ſignificat ſubſtantiam ⁊c.ſine tem=
pore ⁊c.ſermo.xvi. Aſſump.p.ij.fo.lxxxxv.
¶ Nomen beate virginis habet.v.litteras in q̄
bus declaratur qꝫ ipſa exemplar.v. virtutum
fuit.ſermo.xiij.nati.per totum.
¶ Natiuitas beate virginis fuit certa vtilis et
digna.ſermo.xviij.per totum.
¶ Nomen virginis marie dicitur famoſum et
admirabile in celo ⁊ in terra.ſermo.de laudibꝰ
virginis beate par.j.fo.cxxxvij.
¶ Nomen virginis maria dicitur etiam famo=
ſum ⁊ admirabile apud grāmaticos. logicos.
⁊ theologos.ibidem par.j.

De littera.O.

Oblatio virginis inturture ſignifi
cat mundiciam ⁊ p̄ſiam.in colū
ba vero ſignificat innocentiam.
ſermo.iiij.par.3.fo.x.
Quare pro xp̄o non columbe ꝫ
pulli columbarum offeruntur ibidem.
¶ Oblatio turturis et columbe.xl.die pro cri=
ſto facta magnam cum ipſo habent conuenien
tiam.ſermo.vi.par.j.fo.xiij.
¶ Oblatio triplex fuit facta de xp̄o.ſ.ꝺ ipo a ma
tre pro ipo de auibus.de ſe ipo in cruce pro oī=
bus.ibidem par.ij.fo.xiij.
¶ Oblatio quam xp̄us fecit pro nobis in cruce
habuit ſumptuoſitatem. gracioſitatem.et puri
tatem.ibidem par.ij.
¶ Oblationes noſtre ſp̄uales ad deum debent
habere Joſeph mariā ⁊ criſtuꝫ moraliter.ſer=
mo.vi.fo.xiij.
¶ Oculum tria letificant.ſ.ſpeculum. aqua.vi=
roꝛ.que virgini criſto ⁊ ſymeoni apropriantur
ſermo.ix.par.j.ij.et.3.
¶ Offertur xp̄s in templo vt exemplum humi=
litatis daret in tribus.ſermo.xiij.par.iij.fo.xxv.
¶ Opus noſtre redemptionis dicitur ſtudium
propter quattuoꝛ.ſer.j.incarna.par.ij.fo.xxvij.
¶ Operata eſt beata virgo tria propter q̄ inue
nit apud dn̄m gratiam.ſer.8.incar.p.2.fo.43.
¶ Opiniones diuerſe apd̄ antiquos.fuerunt de
deo.quidam dicebant euꝫ eſſe ſolem.aliq̄ ignē
alij lunam aliqui elementa.ceteri. planetas.et
quidam fortunaꝫ.ſermo.xiiij.incarna.p.j.fo.lv
¶ Oꝛnata fuit.beata virgo in aīa pulcritudi=
ne ⁊ gratia et in coꝛpoꝛe dotibus.in capite coꝛ
poꝛe.humeris et pedibus.ſermo.j. Aſſump.p.
prima.col.iij.et.iiij.fo.lxvij.et.8.
¶ Occurrerunt virgini in celuꝫ aſcendenti pa
triarche/prophete/ apoſtoli/martires/confeſ
ſores/virgines/angeli ⁊ omnes ſancti. Et q̄d
ei dicebant.ſermo.v.aſſūp.p.ij.fo.lxxv.
¶ Octo dies ſeptimane habet beata virgo paci
ficos in gloria ſed octauus non nominatur.ſer
mo.xv.aſſump.fo.xciij.

De littera.P.

Purificationis dies oſtēdit in be
ata virgine fecundus. humilis ⁊
legalis. ſed non obligatorius.ſer
mo.iiij.par.3.folio.ix.
¶ Princeps ſiue rex debet ſe ha=

Tabula.

xlviij.par.j.

¶ Libri defuerũt nobis contra ignorantiam ob
liuitionem et vanam felicitatem. que virgini a
plicantur.ibidem par.ij.fo.cxxvi.

¶ Libri totalitas vj.reqrit.ibidē p.iij. fo.cxxvi

¶ Littera.h.deſignat xp̄m in incarnatione ⁊.x.
in paſſione ibidem.

¶ Liber fidei dicitur beata virgo ſignatus ⁊ in
tus et foris ſcriptus. Ser.16.nati.parte ſcd̄a
folio.129.

¶ Liber digne memorie ⁊ ſancte recordatiōis
dicitur beata virgo et antique cronice in quo
tria principaliter de xp̄o leguntur.ibidem par
te tertia et quarta.folio.130.

¶ Laudantur ꝯmuniter homines propter tria.
Sermo de laudibus virginis beate. In princi
pio.fo.cxxxvij.

¶ De littera. M.

Maria virgo dicitur Luna propter
quinqꝫ ratiōes. Ser.xi.p.3.fo.xxi

Maria virgo dicitur Stella ma
tutina. propter tria ibidē p q̄rta.

Menſa dicitur beata virgo Ser
mo.xij.par.1.folio.xxij.

¶ Menſa dicitur tempalis dignitas in qua qui
dam comedũt manibus integris. alij vero ma
nibus amputatis.ibidem.

¶ Medicus dicitur xp̄s. in aduentu ſuo incar
nem.Sermo.ij.incarnationis.par prin.

¶ Medicine fiunt. Quandoqꝫ per contraria.
quandoqꝫ per ſimilia.et ſic criſtus noſtras in=
firmitates curauit: ⁊ de quolibet habes tria ex
empla.ibidem.

¶ Mulieres inveteri lege benedicebantur ꝓ=
pter maternitatem.et in noua propter virgini
tatē.⁊ propter vtraqꝫ beata virgo meretur be
nedici. Ser.v.incarna.par.ij.fo.xxxvi.

¶ Mulieres ſeptem de.vij.virtutibus in lege
veteri laudantur.quas omnes excedit beata v̄
go. Sermo.v.incarnationis.p.3.fo.xxxvij.

¶ Maledictiones tres.omnibus mulierib⁹ da
te ſunt: aquibus fuit immunis btā v̄go ibidē.

¶ Mulier que decem perdidit dragmas criſtū
rep̄ſentat.Ser.8.incarna.p.1.fo.42.

¶ Matrimonium duplicem conſenſum requi=
rit et vterqꝫ fuit in incarnatione. Sermo.xi.in
carnationis. In principio.

¶ Matrimoniū triplex fuit in virgine celebra
tuū. Primū iter deū ⁊ hoiem. Scd̄m inter ma
trem et virginem. Tertium inter fidem ⁊ intel
lectum.primum in vtero ſm in carne. tertium
in mente.Sermo.xi.incarnationis p totum

¶ In matrimonio dei et hominis. Deus pa=
ter dicitur vir ⁊ beata virgo Vxor ibidem.fo.
xlviij.par.j.

¶ Matrimonium in vtero virginis factū. ph̄i.
naturales tractauerunt: ſ perficere non potue
runt ibidem.fo.xlix.

¶ Mare amarum.quo ad ſe fuit beata virgo ⁊
dulce quo ad nos. Sermo.xij.incarnationis.
par.1.co.3.folio:l.

¶ Miracula petuntur Vbi intellectus.excedit
⁊ natura nō valet. Ser.xiij.incar.in pricipio.

¶ Matrimonium duplicem coniunctionē req̄
rit: que fuerunt in xp̄o quo ad eccleſiā ⁊ huma
nam naturam.ibidē.par.1.fo liij.

¶ Maria nubes/laterna/ paries ⁊ vmbra fa=
cta eſt vt deus fieret viſibilis nobis.Sermo.
xvij.incarnationis.par.3.fo.lxij.

¶ Medium eſt triplex.ſ.logicale.philoſopha=
le.⁊ morale.Ser.xix.incarna.p.iij.fo.lxiiij.

¶ Miracula tria demonſtrauit.ſ.ſ.in vtero vir
ginis. Sermo.xx.incarnationis.p.iij.fo.lxvi.

¶ Motiuū triplex conuiuij.tangitur cū ter dici
tur veni ad beatam virginē quod atribus ge
neribus perſonarum dicitur.Sermo.1.aſſum=
ptionis par.ij.fo.lxviij.

¶ Mons dicitur beata virgo propter vnum.⁊
mons ſyon propter quattuor.Sermo.3.aſſum
ptionis par.1.folio.lxx.

¶ Miniſtrauit xp̄o beata virgo in hoc mundo
in omnibus.vij.operibus miſericordie. Ser.
iiij.aſſump.par.1.fo.lxxij.

¶ Miniſtrat deo pro hominibus beata virgo
⁊ in eccleſia militanti et triūphanti. Ser.iiij.
Aſſumptiōis par.ij.fo.lxxiij.et de ſex membris
ſui corporis principaliter ibidem.

¶ Murus virginitatis et turris humilitatis ex
pugnare non potuerunt.Sermo.viij. Aſſum=
ptionis par.1.fo.lxxx

¶ Mulierū nouē genera reperiuntur in ſacra
ſcriptura.Sermo.viij.Aſſūp.par.ij.fo.lxxxi.

¶ Mulier amicta ſole.⁊c. Exponitur ibidem.
folio.lxxxi.

¶ Maria v̄go magis eſt mater xp̄i filij ſui quā
quelibet alia m̄r. Ser.ix.aſſūp.par.ij.fo.lxxxiij.

¶ Mors beate virginis non dubitatur etiā ſi
in ſacra ſcriptura illa expreſſe non reperiatur
Sermo.ix.Aſſump.per.ij.folio.lxxxiij.

¶ Marta et maria.i. vita actiua ⁊ cōtēplatiua
in p̄ſenti ſeculo maria vnionē habuit ꝑpter du
as rōnes. Ser.xi.Aſſūp.p.1.fo.lxxxvi.

¶ Murmuratum fuit cōtra mariā magdalenā
ter. Sermo.xi.Aſſump.par.ij.folio.lxxxvij.

¶ Miſſam dixit beata virgo in qua ſeptem ce=
rimonias egit.Sermo.xvij.Aſſump. In prin=
cipio.fo.lxxxxvij.

¶ Mortua ē beata virgo ⁊ reſuſcitata ſicut plu
res alij ſancti ꝭ tamen excellentiam maximam
habet ſuper eos. Sermo.xvij. Aſſump.p.ij.
folio.lxxxviij.
¶ Magna fecit deus pater filius ⁊ ſpūs ſanct⁹
in beata virgine. Ser.xx. Aſſump.p.j.fo.cj.
¶ Mundus indigebat maria matre propt̄ tria.
Sermo.vij.nati.par.ij.fo.xviij.
¶ Memoria beate virginꝭ fixa eſt ⁊ ſcripta. nō
in aqua.non in terra.non in cinere.non in lapi
de.non in ferro ꝭ in celo. Sermo.xi.nati. In pri
cipio.folio.cxix.
¶ Mons ſyon habet quattuor excellētias ſiue
nomina. Ser.preſen.p.ij.fo.cxxxiiij.
¶ Mater dr̄ beata virgo propter duo. Sermo
pluuie.par.3.folio.cxxxvij.
¶ De littera. N.
Nobilitas vera in quo conſiſtit.
ſermo.x.par.j.fo.xix.
Nomen iheſu.etſi pluribus ante
criſtum fuerit datum. ſaluatori
tamen ſolū et non alijs merito eſt
apropriatum.ſermo.x.par.3.fo.xx.
¶ Nomen ciuitatis dei que eſt beata virgo in
uenies.ſermo.j.incarnationis par.v.fo.xxviij
¶ Nomina diuerſa xp̄o per Eſaiam impoſita.
vide quomodo ⁊ quando fuerunt adimpleta.
ſermo.ij.inca.par.v.fo.xxx.
¶ Nomen apropriatetate rei in ponitur ⁊ ideo p
nomina.de rerum proprietatibus ⁊ virtutib⁹
informamur.ſer.iij.incarna.in princi.fo.xxxi.
¶ Nomina plurima habet beata v̄go perfecti⁹
tamen ⁊ potius eſt mater mie ibidem.
¶ Nomē beate virginis.eſt famoſum in terris
apud fideles ſaracenos et iudeos.ſermo.iij.in
carnationis par.j.fo.xxxi.
¶ Nomen beate virginis.eſt famoſum apud p
ſonas trinitatis.et apud ſanctos et predeſtina
tos ibidem.
¶ Natura diuina et humana in virginis vte=
ro ꝑ maxime cōiunte ſunt. ſermo.xix.incarna.
par.ij.folio.lxiiij.
¶ Nouum creauit dñs ſuper terram exponitur
ſermo.ix. Aſſump.par.ij.folio.lxxxiij
¶ Nomen ſignificat ſubſtantiam ⁊c.ſine tem=
pore ⁊c.ſermo.xvi. Aſſump.p.ij.fo.lxxxxv.
¶ Nomen beate virginis habet.v.litteras in q̄
bus declaratur ꝙ ipſa exemplar.v. virtutum
fuit.ſermo.xiij.nati.per totum.
¶ Natiuitas beate virginis fuit certa vtilis et
digna.ſermo.xviij.per totum.
¶ Nomen virginis marie dicitur famoſum et
admirabile in celo ⁊ in terra.ſermo.de laudib⁹
virginis beate par.j.fo.cxxxvij.
¶ Nomen virginis maria dicitur etiam famo=
ſum ⁊ admirabile apud grāmaticos. logicos.
⁊ theologos.ibidem par.j.
¶ De littera. O.
Oblatio virginis inturture ſignifi
cat mundiciam ⁊ pñiam.in colū
ba vero ſignificat innocentiam.
ſermo.iiij.par.3.fo.x.
Quare pro xp̄o non columbe ꝭ
pulli columbarum offeruntur ibidem.
¶ Oblatio turturis et columbe.xl.die pro cri=
ſto facta magnam cum ipſo habent conuenien
tiam.ſermo.vi.par.j.fo.xiij.
¶ Oblatio triplex fuit facta de xp̄o.ſ.d ipo a ma
tre pro ipo de auibus.de ſe ipo in cruce pro oi=
bus.ibidem par.ij.fo.xiij.
¶ Oblatio quam xp̄us fecit pro nobis in cruce
habuit ſumptuoſitatem. gracioſitatem.et puri
tatem.ibidem par.ij.
¶ Oblationes noſtre ſpūales ad deum debent
habere Joſeph mariā ⁊ criſtū moraliter.ſer=
mo.vi.fo.xiij.
¶ Oculum tria letificant.ſ.ſpeculum. aqua.vi=
ror.que virgini criſto ⁊ ſymeoni apropriantur
ſermo.ix.par.j.ij.et.3.
¶ Offertur xp̄s in templo vt exemplum humi=
litatis daret in tribus.ſermo.xiij.par.iij.fo.xxv.
¶ Opus noſtre redemptionis dicitur ſtudium
propter quattuor.ſer.j.incarna.par.ij.fo.xxvij.
¶ Operata eſt beata virgo tria propter q̄ inue
nit apud dñm gratiam.ſer.8.incar.p.2.fo.43.
¶ Opiniones diuerſe apd̄ antiquos.fuerunt de
deo.quidam dicebant euz eſſe ſolem.alij ignē
alij lunam aliqui elementa.ceteri. planetas.et
quidam fortunaz.ſermo.xiiij.incarna.p.j.fo.lv
¶ Ornata fuit.beata virgo in aīa pulcritudi=
ne ⁊ gratia et in corpore dotibus.in capite cor
pore. humeris et pedibus.ſermo.j. Aſſump.p.
prima.col.iij.et.iiij.fo.lxvij.et.8.
¶ Occurrerunt virgini in celuz aſcendenti pa
triarche/prophete/apoſtoli/martires/confeſ
ſores/virgines/angeli ⁊ omnes ſancti. Et q̄d
ei dicebant.ſermo.v.aſſūp.p.ij.fo.lxxv.
¶ Octo dies ſeptimane habet beata virgo paci
ficos in gloria ſed octauus non nominatur.ſer
mo.xv.aſſump.fo.xciij.
¶ De littera. P.
Purificationis dies oſtēdit in be
ata virgine fecundus. humilis ⁊
legalis. ſed non obligatorius.ſer
mo.iiij.par.3.folio.ix.
¶ Princeps ſiue rex debet ſe ha=

Tabula.

bere ad populum. ſicut medicus ad infirmuʒ.
Sermo. iiij. parte. 3. folio. x.
¶ Purificationis legeʒ beata virgo voluit ob
ſeruare et ſi ad eam non teneretur. propter ſe-
ptem rationes. ſermo. v. parte. 3. folio. xv.
¶ Purificatur homo a peccato quinqȝ modis.
in foro ſpūali. per comparationē. alios quinqȝ
in foro iudiciali ibidem.
¶ Paupertatis virtus in xpo cōmendatur. dū
pro ipo pauperum oblatio in templo offertur.
Sermo. vi. parte. ij. folio. xiij.
¶ Parata eſt btā vgo iuſtis. pctōribus ꝛ triſti
bus. ꝑmis vt adiuuet: ſcōis. vt maculas abſter
gat. ꝛ vltis vt ꝯſoleꝶ. ſ. xij. ꝑ totū. fo. xxv. ꝛ. xxvij
¶ Purificatur btā vgo. ꝑpꝶ cōitatē ꝛ vt ſcan-
dalū vitaret. ſer. xiij. parte. ij. fo. xxv.
¶ Porte due. fuerūt in ciuitate beate virginis
alibi nunqȝ reperte: ꝑ quas filiꝰ dei ingreſſus
eſt. ſ. vginitas ꝛ m̄nitas. ſer. i. incar. p. i. in fine.
¶ Porta maternitatis habet fecunditatem: et
quo ad hoc fuit in beata virgine: habuit etiam
corruptionem ꝛ quo ad hoc caruit ea: et idem
eſt de virginitate: que habet integritatem et
ſterilitatem ibidem.
¶ Perſonarum tria genera dicuntur benedi-
cti. ſermo. v. incarnationis. parte. i. fo. xxxv.
¶ Priuilegium tria requirit. ſ. ſingularitatem
exceſſum et exemptionem que habuit beata v
go. ſermo. v. incar. parte. 3. folio. xxxvi
¶ Pomerium Ioachim ꝛ Suſanne qd ſignifi
cat. ſermo. vi. incarna. pte. ij. folio. xxxviij.
¶ Punitus fuit zacarias qꝛ cū angelo cōten-
dere voluit dubitando: beata autem virgo non
Sermo. ix. incarnationis parte. i.
¶ Prophete ꝛ patriarche beatam virginē ſup
plicarunt pro xpi incarnatione. ſermo. x. incar-
nationis. parte. 3. co. viij. folio. xlviij.
¶ Priuilegia. viij. habet beata virgo in quibꝰ
omnes mulieres excedit. Sermo. xij. incarna-
tionis. parte. i. co. v. folio. li.
¶ Promiſſis de xpo. meſſia venturo. ſpecialiꝶ
tribus deus. contulit ad confirmationem tria
mirabilia ſacramenta. primum ade. ſcōm noe.
tertium Eſaie. Sermo. xiij. in principio. fo. lij
¶ Prophetiā Ecce virgo. iudei retorquēt et
expugnant qttuor argumētis ibi. par. 3. fo. liij.
¶ Prophetia. Ecce virgo tres excellencias:
repreſentat in natura hūana. ibi. col. v. fo. liiij.
¶ Pater in diuinis dicitur brachium. filiꝰ ma
nus et ſpiritus ſanctus digitus. Sermo. xv. in
carnationis col. i. fo. lvij.
¶ Pacientia xpi. fuit ad verba. ad facta: et ad
verbera: ſer. xviij. incar. in principio. fo. lxij.
¶ Pacem habet beata vgo in gloria celeſti. in
tribꝰ aie potencijs. in qbꝰ nō habēt homies
pacē in patria terreſtri. ſer. xiij. aſſūp. p. i. fo. xc
¶ Pacem habet beata virgo cū. vij. generibꝰ
perſonarum ibidem. parte. ij. fo. xci.
¶ Pax quā habet btā vgo in gloria celeſti. vij.
rōnibus ꝛ fundamentis ꝓbaꝶ. ibidem par. 3.
¶ Publicanꝰ et phariſeus. in tēplo ꝯtrario mō
miſſaꝫ dixerūt. ſer. xvij. aſſūp. in pri. fo. lxxxvi
¶ Peperit btā vgo ꝑturiuit: ꝛ ꝑtus ꝑceſſit par
turitionem. ſer. xx. in. par. iij. col. vi. folio. lxv.
¶ Premiandos ſemper vocat xps per hoc v-
bū Uenite. ſer. i. aſſump. in principio. fo. lxvi.
¶ Precepta duo ſunt in ſeculo naturali. vnum
affirmatiuū ꝛ alteruʒ negatiuum. Sermo. vi.
aſſumptionis parte. i. folio. lxxvi.
¶ Precepta tria. Erant in lege moyſi. ſ. mora
lia / cerimonialia / ꝛ iudicialia / circa agenda /
credēda / et ſpāda. ſer. vi. aſſūp. par. ij. fo. lxxvij
¶ Plenitudo gratie ꝛ meriti beate virginis tri
bus experimentis patet de vaſe pleno liquore.
Sermo. vij. aſſump. parte. i. fo. lxxviij.
¶ Pax triplex. ſ. temporis / pectoris. ꝛ eterni
tatis. Sermo. viij. aſſumptionis. In principio
¶ Priuilegia tria habet btā vgo in qbꝰ tribꝰ
pſonis trinitatis aſſimilaꝶ. ſer. xij. aſſūp. in prin.
¶ Prudens oſtendiꝶ btā virgo in ſua electiōe
Sermo. xij. aſſump. In principio. fo. lxxxviij.
¶ Perſonaꝝ. vi. genera ſunt: que habēt mul-
tas partes bonas. ꝛ de oībus ꝛ inter oēs btā v
go Elegit optimam. ſer. xij. aſſūp. parte. ij. fo
lio. lxxxviij.
¶ Promotus ad dignitatem habet reſpectum
ad promouentē / ad ſe promotum. et ad notos
parentes ꝛ amicos et ſic habuit beata virgo in
die aſſumptionis. ſer. xx. aſſump. per totum.
¶ Potentia quare atribuitur patri et ſapien-
tia filio et ſpūi ſancto clementie. Sermo. i. Na
tiuitatis parte. i. folio. ciij.
¶ Paradiſus terreſtris ſeptē habꝫ excellētias
ꝛ eidē cōpatur btā vgo. ꝑpꝶ tria / ꝛ eandem ex
cedit in. v. Sermo. x. Nati. parte. ii.
¶ Predicatores verbi dei de quattuor virtuti
bus precipuis poſſunt laudare beatam virgi-
nem. Sermo. xiiij. Nati. pte. ij. folio. cxxv.
¶ Prophetaruʒ diuerſa genera. Sermo. xviij
Nati. parte. i. folio. cxxxv.
¶ Pater miſericordiarū deus caſtigat nos. ſi-
cut pater filios cuʒ amore. Sermo pnultīe. pte
3. folio. c. xxxvi.
¶ Priuilegium conſiſtit in tribus. Sermo de
laudibus. v. parte. ij. folio. c. xxxvij.

¶ De littera. Q.

Quattuoꝛ xp̄m poꝛtauerūt.ſ.aſina
ſymeō crux ⁊ b.v.q̄ q̄ttuoꝛ gr̄a ꝑ
ſonarū repſētāt ſer.viii.i pri.f.xvi
¶Quattuoꝛ ſūt q̄ totū mundū illu
mināt.ſ. firmamētum ſol: luna ⁊
ſtella maris. Sermo.xi.p.totum.folio.xxi
¶ Quattuoꝛ turres fuerūt i citate v̄gis.ſ.hūi
litatꝭ/claritatꝭ/v̄gitatꝭ/cōſtātie ⁊ firmitatꝭ ſer.
¶Quattuoꝛ ioſeph tradūt in (icar.p.j.f.xxvi
ſcriptura q̄ de q̄ttuoꝛ virtutibꝰ cardinalibus
laudantur. Sermo.iiii.incar.pte.3.folio.xxxv
¶ Quartꝰ modus gn̄andi i ſola v̄gine pratica-
tus in quattuoꝛ locis ſacre ſcripture reperit
deſcriptus Sermo.9.incar.pte.2.folio.44
¶Quattuoꝛ nouitates in btā v̄gie aparuerūt
Pria in coꝛpe xp̄i.Scōa in aīa. Tertia in ſub
poſito.Quarta in mō.ſer.10.incar.pte.i.f.45
¶Quattuoꝛ mala in ſtatu culpe ꝑ āgelū ⁊ v̄gi
nē nob̄ euenerūt:quoꝝ ↄtraria ꝑ n̄ꝛaꝫ v̄ginē ⁊
archāgelū reſtaurata ſūt ſer.xiiii.icar.p.3.f.liiii
¶Quatuoꝛ dies allegorici fuerūt hoīs (co.vi
ſ.creationis deuiatiōis legis ⁊ cognitiōis gr̄e
⁊ redēptiōis. Ser.xiiii.incar.pte.ii.folio.lvi.
¶Quattuoꝛ mōdis aliqua nob̄ ab extrinſeco
eueniunt. Sermo.xviii.pte.3.folio.lxiii
¶Quattuoꝛ miracula ⁊ ↄtra naturā facta ſūt i
v̄gine cōtra cōmunē ↄceptionē aliaꝝ mulierū
Sermo.xx.incar.pte.3.folio.lxvi.col.iiii.
¶Quies coꝛpꝰ cōſuat laboꝛ v̄o laſſat ⁊ d̄ſtru
ti. Sermo.ij.aſſump.in pꝛincipio f.lxix
¶Quattuoꝛ timoꝛes hn̄t hoīes quoꝛū nullum
habuit btā virgo.ſer.ii.aſſūp.pte.3.fo.lxx.
¶ Quattuoꝛ excellentias habuit btā virgo in
die aſſump. Sermo.3.aſſump.parte.2.fo.lxxi
¶Quattuoꝛ ſecula fuerūt apd̄ poetas.pꝛimuꝫ
aureū.ſcōm argenteū.tertiū ereuꝫ:⁊ q̄rtū fer
reū. Sermo.vi.aſſump.pte.3.folio.lxxvi
¶Quattuoꝛ gr̄a pſonaꝝ q̄ſtionē faciēt.b.v.in
die aſſumptiōis eiꝰ.ſer.xii.aſſump.p.totum.
¶Queſtiōes tres.ſ.q̄ q̄lis ⁊ quāta ſūt de.b.v
ꝑ āgelos ad q̄s rūdet ſer.xvi.aſſū.i pri.f.xciiii
¶Quattuoꝛ bn̄ficia recepit.b.v.ſup hoīes et
mulieres ꝑ q̄bꝰ deo regraciat ſer.xvii.aſſūp.
¶Quatuoꝛ excellētias hn̄t (in pri.f.lxxxxviii
b.v.in die aſſūp.ſer.xviii.aſſūp.p.3.f.lxxxxix
¶Quattuoꝛ ſūt q̄ naturalr̄ atrahūt.ſ.ſimile ca
lidū vacuū ⁊ v̄tuoſū:q̄ btām v̄ginē ꝺ terra tra
xerūt in celū.ſermo.xix.aſſump.pte.j.folio.c.
¶Quattuoꝛ excellētias hꝫ.b.v.ſup angelos ⁊
homines. Sermo.xix.aſſump.pte.ij.folio.c.
¶Quattuoꝛ excellentias hꝫ.b.v.ad q̄s q̄ttuoꝛ
gr̄a pſonaꝝ reſpiciūt.ſer.iiij.nat.pte.j.fo.cvij.
¶Quattuoꝛ exēplis pbari pōt ꝙ aliq̄s ſit ple-
nus gr̄a.ſermo.vi.nati.pte.j.folio.cxi
¶Quattuoꝛ libri repſuntur in ſacra ſcriptura
q̄bus.b.v.cōpatur.ſer.xvi.Nati.p totum
¶Quattuoꝛ ſūt mōi ſiue ſpēs gn̄atiōis hoīnū ⁊
gn̄atio xp̄i ſup oēs obtinet pꝛīcipatū Ser.17.
¶Quattuoꝛ in incarnatiōe ↄcur- (nati.p totū
rerunt.ſ.angeli delegatio virginis admiratio
flaminis ſubuentio ⁊ filij dei Incarnatio q̄bus
quattuoꝛ ſnie in euāgelio Miſſus reſpōdent.
ſermo.vltimo.pte.3.fo.cxl
¶ Quattuoꝛ Joſeph repiuntur in ſacra ſcrip-
tura in quibus quattuoꝛ virtutes cōmendan-
tur. Sermo.vltīo.parte.3.folio.cxl.

De littera. R.

Edimit xp̄s.v.ſiclis ad denotādūꝫ ꝙ
v.penalibꝰ opibus pctā n̄ꝛa redimun-
tur apud deum.ſer.iiij.fo.x.parte.3.
¶Remedia.v.fuerūt ↄtra oꝛiginale pctm̄ adeo
oꝛdinata q̄ oīa xp̄s ꝓpt̄ nos i ſe ſuſcepit.f.v.p.3
¶Roſa martir repſentat f.9.p.3.f.xviij (fo.xi
¶Ros q̄d ſignificat qn̄o ⁊ qn̄ deſcēdit ſer.vi.i-
¶Requiē nō iuenit.b.v.i hoc mū (carp.j.in fi.
do ꝓpt̄ duas rōnes ſer.ij.aſſūp.pte.j.fo.lxix
¶Requiē q̄rūt hoīes in hoc mūdo in tribus in
quibus veraciter nō eſt ibidem
¶Requiē iuenit.b.v.in celo ⁊ nō i alio loco ibi
¶Requiem iuenit.b.v.in celo a mo- (dē.p.2
tu ⁊ a laboꝛe ſermo.ij.aſſump.pte.3.fo.lxx
¶Requeſcit.b.v.in gl̄ia celeſti tripl̄r.ſ.i m rōna
lē cōcupiſcibilē ⁊ iraſcibilem potentias.ſermo
v.aſſump.parte.3.folio.lxxvi.
¶Religioſi habent tres partes ⁊ beata v̄go ele
git optimā.ſer.xij.aſſump.pte.ij.fo.lxxxviij.
¶Recipit b.v.debiles cecos ⁊ claudos ⁊ eos i
troducit i domū d̄i.ſer.xvi. aſſūp.p.j.f.lxxxxiiij
¶Regraciat.b.v.tribꝰ pſonis trinitatꝭ de tribꝰ
bn̄ficijs.ſer.xx.aſſūp.pte.2.fo.cij.
¶Radix eſt.b.v.populi xp̄iani ſuſtētās funda
mentum/confoꝛtans nutrimentū ⁊ augēs in-
crementum.ſermo.ij.Nati.pte.j.fo.ciiij.
¶Reſpicit deꝰ oēs hoīes gn̄alr̄/aliquos ſpecia
liter ꝫ beatā virginē ſup oēs ſingulariter.ſer.
iiij.Nati.parte.j.fo.cvij.

De lr̄a. S.

Acrificioꝝ triplex gen̄ꝰ offereba
tur in tēplo q̄ tria ſpūalr̄ deo ob-
tulit btā v̄go. ſer.j.parte.2.fo.iiij.
Sacrificia oī tēpe fuerūt cuꝫ ſint
de inſtitutiōe dīa ⁊ in quacūq̄ lege ſer.2.p totū
¶Sacrificia legi nat̄e duas ipfectiōes hēbant
¶Sacrificia legi ſcripte tres pfectio- (ibidē p.i
nes hēbāt ꝙ deo accepta deteriata i gn̄e ⁊ de-
teriata i ſpē q̄ ad materiā.ſer.2.pte.ij.fo.v.
¶Sacrificia veteris legi q̄ttuoꝛ ipfectiōes hē-
bant ibidem.

XANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS DEI

Tabula.

¶ Sacrificioꝝ triplex erat gen͡9 in lege veteri que ſpūaliter fideles xp̄o offerunt ibidem
¶ Sacrificia q̄re deus voluit ſibi offerri ibidez
¶ Sacrificiū altaris oīa veterꝫ leg' excedit i tribus extriſecis ꝛ trib⁹ intriſecis. ſer. ij. par. 3. f. vi
¶ Sacrificiū qđ. b. v. in die purificatiōis obtulit oīa p̄cedētia ſacrificia in trib⁹ excelſit ibidem.
¶ Symeō ſcūs ſenex q̄d op⁹ hēbat tāgere xp̄m cū ip̄e ſolū de ip̄o ɔſiderauit viſū. ſer. 4. p. 3. f. x
¶ Speculo xp̄s cōparaṫ. ſer. vi. parte. 2. In fine.
¶ Simeō ſignificat obediētes ꝛ credētes. f. viij
¶ Symeō q̄re adibuit tactū ſupra viſū cū ex h̄ xp̄s rep̄hēderit thomā (p. 4. f. xvij f. viij. p. 4
¶ Sinagoga nō pōt videre xp̄z. q2 neq̄ habet obiectū potētie ꝓportionatū nec mediū illuīatū: nec oculū ſanū. et eccleſia xp̄o ſic q̄ habet tria dicta perfecte. ſer. 9. par. i. In principio (f. xvij
¶ Speculū ē triplex. ſ. planū cōcauū ꝛ ɔuexū q̄ xp̄o aplicāṫ in doctrina morte ꝛ reſurrectione
¶ Sicut ſpeculū in patēti loco ponīṫ vt macule abſtergātur: ita ꝛ xp̄s i ecclīa vt ip̄m fideles imitētur ibidem in fine (ſer. 9. p. i. f. xvij
¶ Symeō q̄re xp̄z noīauit ſalutare ſer. x. p. 3. f. xx
¶ Symeō hūit feruētiſſimā charitatē quā oſtēdit in tribus. ſermo. xiij. parte. 3. fo. xxv
¶ Studiū gn̄ale debꝫ hr̄e tria. ſ. magiſtrū docētē: diſcip'los addiſcētes ꝛ diuerſe ſcīe q̄ doceāṫ q̄ in. b. v. p̄fecte reꝑiūṫ. ſer. i. incar. p. ij. f. xxvij
¶ Salutatiōes plurimas i ſcripṫa legimus: q̄s oēs excedit āglica. f. 4. Incar. In p2i. f. xxxiij.
¶ Salutatio triplex. p2ia fatuitatis. ſcd̄a perditionis. et tertia p̄fectiōis ibidē. pte. 3. f. xxxv
¶ Spūs. ſ. vtrū poſſit dici p̄r xp̄i cū eius incarnationē operatus ſit. ſer. 9. Incar. pte. 2. fo. 48
¶ Salutatio āgeli ad v̄ginē ex oīb⁹ āntiq̄s ſalutationib⁹ cōfecta ē. ſer. x. Incar. p. 3. co. vi. f. xlvij
¶ Soli cōpatur. b. v. in v̄tute magnitudine ꝛ operatiōe. ſer. xij. par. 4. co. 4. fo. li
¶ Spūi ſcō q̄re magis apropriaṫ incarnatio q̄̄ alteri p̄ſone. ſermo. xv. Incar. co. 4. fo. lviij.
¶ Scripſit ſpūs. ſ. filiū dei in p̄gameno v̄gineo: p duas l̄r̄as alfabeti. ſ. h. et. x. ſer. xv. incar. co. v
¶ Signa tria fecit de⁹. ſ. in hoīe i pctō ꝛ in filio ſuo incarnato. ſermo. xvi. Incar. f. lix (vi. f. lviij
¶ Sacramēta duo. ſ. incarna. et reſurre. ianuis clauſis celebrata ſūt. ſer. xix. incar. pte. 4. fo. lxiiij.
¶ Stellas duodecim hūit. b. v. q̄ttuor a celo q̄ttuor a corp̄e: q̄ttuor ab aīa. ſer. 4. Aſſūp. p. 4. co.
¶ Syō triplex rep̄iṫ i ſcripṫa. ſ. mate rial' figural': ꝛ ſup̄nal'. ſer. 3. Aſſūp. pte. 2. fo. lxxi (4. f. lxviij
¶ Sāctificata fuit. b. v. pluſq̄ oēs. ſ. tripl'r. ſer. v
¶ Seculū q̄druplex ē. ſ. natu rale doctri ale ſpūale ꝛ et'nale. ſer. vi. aſſū. p totū (Aſſūp. p. 4. f. lxxv
¶ In ſclo gl'ie tria facit. b. v. ſer. 6. aſſū. p. 3. f. lxxvij
¶ Status duplex. ſ. formidoloſus ꝛ q̄et⁹ p̄ſentis vite ꝛ future. ſer. vij. Aſſūp. pte. 3. fo. lxxx
¶ Sorores dicūṫ in q̄b⁹ reꝑiūṫ tria. ſer. ix. aſſū.
¶ Sororem vocat. b. v. xp̄s angeli omēs ſancti ꝛ tota humana natura ibidem. (p. 4. f. lxxxij
¶ Suplicat deo. b. v. p vniōe aīe ad corpus triplici motiuo ibidem. fo. lxxxiij
¶ Sācti in glīa tres ptes hūt ꝛ d̄ oībus. b. v. elegit optimā. ſer. xi. Aſſump. p vltīa. folio. lxxxix.
¶ Sup̄b⁹ multotiēs ſe hūiliat ꝛ trib⁹ modis cognoſciṫ q̄ ē fict⁹. ſer. xviij. Aſſū. p. 2. f. lxxxxviij.
¶ Stella matutina d̄r. b. v. ꝛ lucifer. ſer. 2. Ma. p.
¶ Spei diffinitio q̄ſit ꝛ q̄uō p tria gn̄a hominū ip2obaṫ ꝛ p q̄rtum ap2obatur. ſer. vij. Mati. parte. i. folio. cxij (3. f. cv
¶ Spem noſtrā debemus ponere in. b. v. ꝓpter vi. ſermo. vij. Mati. parte. ij folio. cxiij.
¶ Spes pōt ɔſiderari quo ad obiectū q̄ ad ſubiectū ꝛ p̄miū. ſer. viij. Maṫ. p tres ptes. f. cxiiij ꝛ
¶ Spem ponēs in. b. v. ſex vtilitates inde cōſeq̄tur. ſer. viij. Mati. parte. 3. folio. cxv (ꝛ. xv
¶ Signacula ſeptē lib2i b. v. q̄d figurāt. ſer. 16. Matiui. parte. ſcd̄a folio. 129.
¶ Stella matutina d̄r. b. v. ꝓpter tria. ſer. xviij. Matiui. parte. ij. folio. cxxxij.
¶ Sanctos quare inuocamus in n̄r̄is neceſſitatib⁹ triplex rō. ſer. preſen parte. i. f. cxxxiij.
¶ Septē ſacramēta in hoc terio d̄n̄s clariſſime explicantur. ſer. vltio. parte. 3. folio. cxl

¶ De lr̄a. T:

Empluz materiale ſpūali cōparaṫ ſm ea q̄ in tēplo maťiali reperiūṫ ſermo. i. parte. i. folio. 3.
In tēplo materiali malefactori indulgebaṫ: et ſic per beatam virginē quilꝫ peccator ſaluatur. ſermo. i. parte. 3. folio. 4
¶ Tēplū ſpūale qđ ē. b. v. ſuper m̄r̄iale hꝫ tres excellentias. ſermo. i. parte. 3. folio. 4
¶ Tēplū. b. v. tripl'r xp̄s aduenit ibidem
¶ Tēpus an̄ xp̄i natiuitatez fuit nox: natiuitꝫ. vero dies. ſer: 4. parte. i. folio. viij
¶ Turtur ꝛ colūba q̄ ꝓ xp̄o oblata ſunt: q̄ moraliter ſignificāt. ſer. vi. parte. 3. folio. xiij.
¶ Terre cōparaṫ. b. v. ſꝫ ſcripturā. ſer. vij. p. i. f. xiij
¶ Trepidātes dei iudiciū extremū ꝛ mūdanuz periculū: ſolā. b. v. hn̄t ſubſidiū. ſer. xij. p. i. f. xxij
¶ Tēplū triplex. ſ. aīe rōnalis vteri v̄gīnalis ꝛ domus ecclīe materialis ꝛ in quolꝫ dei miāz ſuſcepim⁹. ſer. xiij. per totum. (In fi.
¶ Tēplo ſalomōis. b. v. ɔparaṫ ꝓpť materiā formā ꝛ finem. ſer. xiij. par. ij. folio. xxiij
¶ Tēpli media parte q̄ dicebatur ſcā ſacerdos cotidie itrās ſcm̄ ſcōꝝ nō niſi ſemel i āno q̄d d̄. b. v. deuotabat. ſer. 3. par. 2. In fine. fo. xxiiij

¶Terra beatã. v. repñtat. ſer. 7. incar. p. 2. f. xl
¶Non timuit. b. v. obprobriũ ſterilitatis q̃n pria
cinitũ votũ v̄gitatis. ſer. 8. Incar. par. 2. fo. 43
¶Terminꝰ iſte. ſ. ſ. aliq̃ñ habꝫ vim vniꝰ dictiõis
aliq̃ñ v̄o duap. ſer. 10. Incar. In pricipio. fo. 45
¶Terminꝰ iſte ſpũs ſanctus dicitur ꝛ aſpiritu
alitate ꝛ aſpiratione ibidem.
¶Tres. ſ. ſ. ad. b. v. venerũt ꝛ in ea opati ſũt. ſ. an
gelus filiꝰ dei ꝛ. 3. in trinita. pſona. ſer. 10. p totũ
¶Tria v̄ba dixit ãgelus v̄gini. ꝛ p ſcdo orauit
viꝰ ꝯſenſit. q̃ñ dixit: Fiat mihi ꝛc. ſer. x. p. 3. i fine
¶Thalamꝰ vteri v̄gialis fuit orna= (fo. xlviij
tus tribus cortinis. ſer. xi. Incar. In principio.
¶Tẽpe gr̃e deꝰ abſcõdita miſteria: incepit re=
uelare duobꝰ. ſ. archãgelo ꝛ v̄gini. ſer. 17. icar.
p. 3. f. lxij. ꝛ ibi. iiij. rõnes huius aſſignantur.
¶Turbata ꝛ ſolicita fuit. b. v. reſpectu xp̄i filij
ſui. ſer. 4. Aſſump. par. 1. folio. lxxij
¶Tria p̃uilegia hũit. b. v. ſup oẽs mulieres. ſer.
xvij. Aſſump. parte. 1. folio. lxxxxviij.
¶Terminus iſte q̃ tenet̃ ſuſtãtiue interrogati=
ue ꝛ relatiue. ſer. 18. Aſſũp. parte. 2. fo. lxxxxvij.
¶Tria eẽntialia btitudinis. ſ. ſecuritas viſio ꝛ
fruitio tribꝰ pſonis trinitatis apropriant̃. ſer. xix.
¶Terra ꝓtulit herbã virẽtẽ ꝛc. i (Aſſũ. p. 2. f. c
b. v. ſermo. 2. Nati. parte. 2. folio. cv
¶Tria gña hoĩnũ marie idigẽt ſpe. ſ. iſirmãtes
nauigãtes ꝛ i bello duro pugnãtes. ſ. viij. Na.
¶Tribꝰ gñeribꝰ rex ꝯpat̃. b. v. ſ. ar= (p. 2. f. cxv
tificialibꝰ naturalibꝰ iferioribꝰ ꝛ naturalibꝰ ſu
perioribꝰ. ſer. xviij. Nat̃. In pricipio. fo. cxxxi.
¶Triplex repit̃ ſtella in ſcriptura. veſptina. no
cturna. ꝛ matutia. ſer. xviij. Nat̃. par. 2. f. cxxxij
¶Titulos. vi. glorioſos hꝫ btã v̄go. ſer. de lau=
dibus btẽ virginis. par. 3. fo. cxxxviij
¶Triplex ve. cõuenit hoibꝰ quoꝝ nullũ ꝯpetit
btẽ v̄gini. ſer. vltĩo. parte. 1. folio. cxxxix.
¶Tres ãgeli legũtur i ſcriptura miſſi. ſ. micha
el gabriel ꝛ raphael. ſer. vltĩo. par. 3. folio. xl.

¶De lr̃a. V.

Virgo maria volẽs deo ſatiſfacere
p prio hoĩe. ſ. adã obtulit ei ſcõm
. ſ. filiũ ſuũ xp̄m: ꝛ q̃uo fuit pfecta
ſatiſfactio fꝫ q̃ttuor q̃ erãt in adã
que perfectiori mõ fuerunt in xp̄o. ſer. 7. p totũ
¶Veſtes ap̃loꝝ quas poſuerunt ſuper aſinam
q̃d moraliter repñtãt. ſer. viij. par. 1. fo. xv
¶Virgo maria xp̄m ꝯcepit portauit pepit ꝛ nu=
triuit q̃ ſpũalr̃ incipiẽtibꝰ ꝯuenĩũt. ibidẽ pte. 2.
¶Viole ſignificãt ꝯfeſſores. ſer. 9. par. 3. f. xviij.
¶Virginitatis ſtatus a btã v̄gine incepꝰ ꝛ in
ea fuit aprobatus. ſer. 2. Incar. par. 4. fo. xxix.
¶Ve tripliciter accidit. p̃io ꝓpt̃ experientiã ma
li. ſcdo ꝓpt̃ indigẽtiã boni. tertio ꝓpt̃ abſentiã
gaudij. ſer. 4. Incar. In p̃ncĩ. fo. xxxiij.
¶Ve triplex ꝓpter petm̃ ade oẽs hoies incur=
rũt. ſ. infirmitatis pctĩ et penalitatis a q̃bꝰ btã
virgo lege ſpeciali fuit immunis ibidẽ par. 4.
¶Vas triplr̃ oſtenditur plenũ ꝛ ſic ſimiliter be
ata virgo gr̃a plena ibidem. par. 2. fo. xxxiij.
¶Vas cereũ dr̃. b. v. ſer. xi. Incar. p. 4. fo. xlix
¶Verbũ duplex ẽ. ſ. mẽtale ꝛ vocale. q̃ filio dei
cõuenit. ſermone. xij. parte ij. folio lij
¶Verbũ reſponſum v̄gis. ſ. Fiat mihi. ſ. poſſunt
vel ad angelũ: vel ad deũ patrem refferri. ſer=
mo. xij. parte 2. folio. lij
¶Verbũ triplex. ſ. mẽtale vocale ꝛ ſcriptũ. filio
dei ꝯpat̃. ſer. xv. Incar. col. 4. folio. lviij.
¶Vnio nature diẽ ꝛ hũane ꝓbat̃ q̃ ſit maria
autoritate rõe ꝛ exẽplo. ſer. xix. incar. p. 2. f. lxiij
¶Venter btẽ. v. dr̃ btũs ex pte oĩum triũ pſonaꝝ
trinitatis. ſer. xx. Incar. parte. 3. fo. lxv
¶Venter v̄gineus q̃ttuor p̃uilegia hũit ſup
oẽs mulieres ibidẽ. col. 5. et. 6. folio. lxvi
¶Vxorẽ eligẽs tria ſolet attẽdere q̃ deus pr̃ in
b. v. ꝯſiderabat. ſer. xx. Aſſump. par. 1. fo. ci
¶Vias tres fecit ſpũs. ſ. in btãm v̄ginẽ. ſer. xx.
¶Virgas duas poſitas p zacha (Aſſũ. p. 1. f. cij
riã aſſumpſit deus in beata virgĩe q̃s etiã attu
lit in celũ. ſer. xx. Aſſump. parte. 2. fo. cij.
¶Vita ꝯtẽplatiua marie p volatilia celi ſignifi
catur. ſermo. iiij. Nati. parte 2. fo. cviij
¶Viti ꝯpat̃. b. v. ꝓpt̃ tria q̃ vitis materialis o=
dit ꝛ tria q̃ diligit: ꝛ ſup alias plãtas tres excel
lẽtias q̃s hꝫ. ſer. 5. Nati. par. 1. fo. c. ix. ꝛ. c. x.
¶Vitis fuit. b. v. i qua fuit gema foliũ ꝛ flos ibi
¶Virginitas marie nobis defuit (dẽ. p. 3. f. cx
ad tria. ſer. xiij. Nati. parte. 1. fo. cxxij
¶Virgo v̄ginũ dr̃ v̄go maria p excellẽtiã ſiue
anthonomaſiã propter tria ibidem.
¶Ve i ſacra ſcriptura triplici ex cauſa accidit.
ſer. vltĩo. Incar. In principio. fo. cxxxviij.
¶Per hoc nomẽ aue. 6. p̃uilegia habuit bea
ta virgo. ſer. vltĩo. Incar. per totum
¶Vas tripliciter oſtenditur eſſe plenũ ꝛ ſic be
ata v̄go plena gr̃a. ſer. vltĩo. parte. 2. fo. cxxxix.

¶De lr̃a. X.

Xp̄s ad tẽplũ aie tripliciẽ venit ſpi=
ritualr̃. ſermo. 1. par. 1. in fine. fo. 3.
Xp̄s voluit in tẽplo pñtari vt le
gẽ q̃ ꝯdiderat adipleret. f. 5. i p̃i.
¶Xp̄s dr̃ pottꝰ dr̃ lumẽ gẽtiũ q̃ iudeoꝝ. ſer. x.
¶Xp̄s magis ẽ filiꝰ. b. v. q̃ quilꝫ aliꝰ (p. 2. f. xix
ſue m̃ris. q̃ ipſa plus habet in xp̄o q̃ quecũq
mater in ſuo filio. ſer. x. Incar. p. 2. fo. xlvi
¶Xp̄s magiſter nr̃. 7. lectiones hũilitatis: q̃s ex
ercuit ſeptẽ generibus diſcipuloꝝ legit. ſermo.
xviij. Incar. In principio. folio. lxij.

ALEXANDER PP VI VALENTINVS SANTINVS FERDINANDVS DEI

¶ Xp̄s ſancti ꝛ peccōres inuitāt btām v̄ginē di-
cētes Ueni ꝛc. ſer. j. Aſſūp. par. ij. fo. lviij
¶ Xp̄s in die aſſūp. habuit ad v̄ginē reuerētiā et
ip̄a excellētiam: ꝛ inter eos magna familiari-
tas ꝛ ꝯuenientia. ſer. xix. Aſſump. par. ȝ. folio. ci.
¶ Xp̄s reliquit nob memoriā ſue paſſiōis in al-
tari ꝛ in btā v̄gine. ſer. x. Nati. In principio.
¶ De lr̄a. y.
Y Littera quō in ſua deſcriptiōe rep̄ſen-
tat magnā vitaȝ. ſer. xij. par. j. folio. xxij.
¶ Finis.

¶ Opus marſale ſiue ſer-
mones de laudibus v̄ginis a Reuerēdo per-
inde doctiſſimo ac religioſiſſimo viro Santio
de Porta i ſacra pagina ꝓfeſſore ordinis ſacri
predicatoꝝ editūȝ. Impreſſuȝ induſtria ꝛ opā
Joannis Joffre ſalutis anno ſupra milleſimuȝ
quingenteſimo duodecio decima ſeptima mar
tij. Feliciter explicit In coronata hyſpaniaruȝ
vrbe Ualentie. Die mercurij in quo celebra-
tur feſtū archangeli gabrielis.

ALEXANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS DEI GRA REX

ALEXANDER PP VI VALENTINVS FERDINANDVS DEI GRA REX ARAGONVM